

John Adams Library,

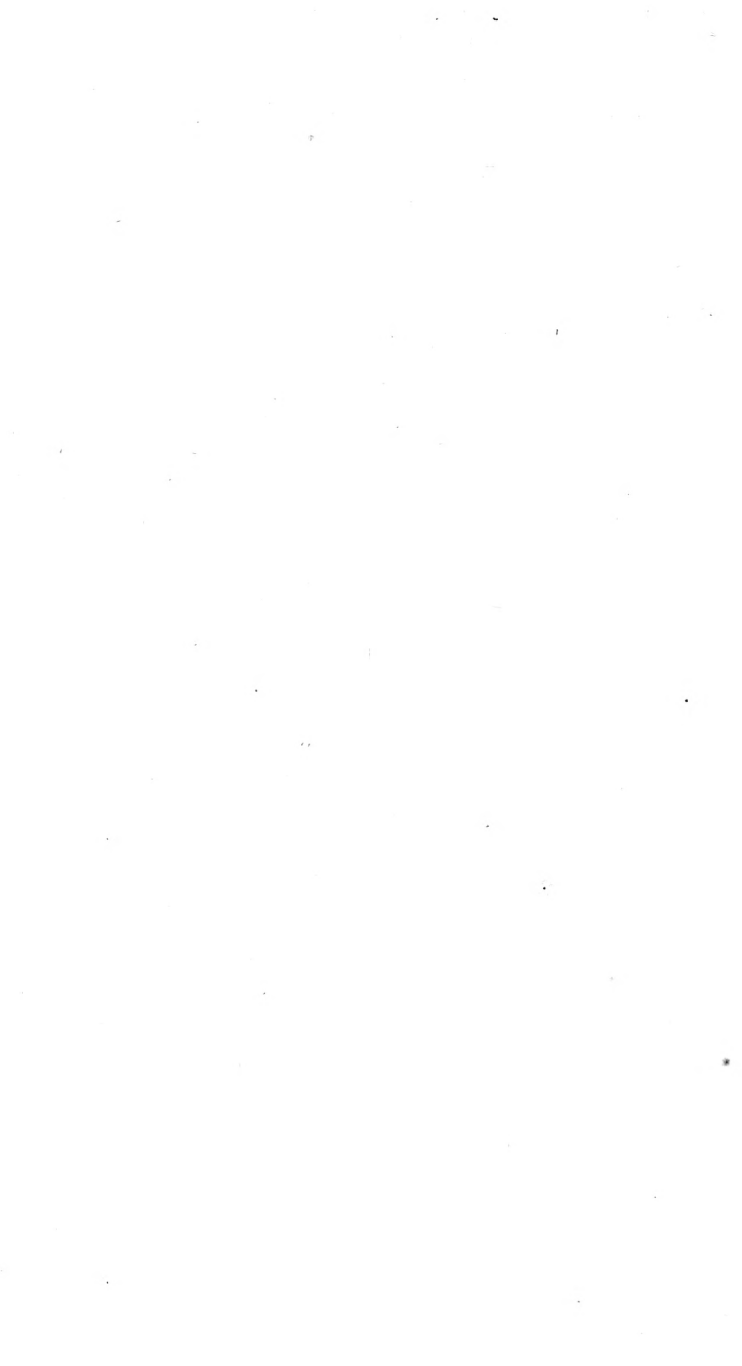
IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

SHELF N^o
★ ADAMS
132.6
v. 3

ISAACI CASAUBONI

AD

POLYBII HISTORIARUM

LIBRUM PRIMUM

COMMENTARII.

★ ADAMS

13.2.6

2.2

HENRICO IV.

Franc. & Navarr. Regi Christianissimo.

SAPIENTES olim viri, DOMINE, quum uno omnes ore memoriam rerum gestarum laudibus in cœlum certatim ferrent; eò venêre demum, ut dicerent, conditores historicorum monumentorum divinæ providentiæ ministros in terris agere: porrò autem Historiam, vini naturamque eam habere, ut homines antea rudes atque idiotas, (ipso enim verbo hoc utuntur) ad capessendos honores, & res sive domi sive militiæ gerendas, idoneos præstare valeat. Ita, si præstantissimorum auctorum stamus sententia, unum hoc literarum est genus, cujus studio Sapiencia simul parabilis, & Prudentia: duo felicitatis, quæ summa potest homini nato privatim aut publicè contingere, sola, eaque certissima, instrumenta. Sapiencia siquidem est, quæ DEI OPT. MAX. numen docet agnoscere, opera contemplari, potentiam infinitam pari justitia & bonitate junctam, mirari, venerari, revereri: quæ hominem sensu pietatis imbutum humo attollit, & supra cœlos evehit. Prudentia verò est, quæ inter bona malâque, utilia & noxia, salutaria & exitiosa, statuit discrimen: sine qua ne intelligi quidem ulla virtus potest: nihil enim adeo bonum, quod ubi hæc abest, non vertat male; nihil adeo malum, quod si hæc adsit, non cedat bono: sola quippe in quolibet rerum habitu servata

fervat. Prudentia denique oculus est mentis, anima Politicæ, reginæ illius omnium humanarum disciplinarum. Ad harum igitur utriusque adeptionem, Historiam sui studiosos mirum quantum adjuvare, excellentium iudicio & rerum usu virorum constans semper fuit sententia. Rara omnino & plane magnifica laus hæc est: vera tamen, DOMINE, ac debita, & quæ nihil quicquam trahat ex vano. Nempe Historia civitatum regnorumque ortus, incrementa, conversiones, atque interitus commemorat; populorum status, alibi pace florentes, alibi bello afflictos: ad hæc, Reges & Principes, modò purpura nitentes, in sellis aureis sublimes, majestatis suæ fulgore oculos palàm mirantium, clam invidentium prællinguentes, denique superis proximis: modò pullis misere amictos, foliis deturbatos, dignitate omni nudatos, rerum etiam necessariorum egenos, postremò cuivis etiam privatorum miserandos. Est qui narret, alibi motu terræ hausta oppida; alibi aquarum repentina inundatione obruta, aut tellure dehiscente absorpta; sedisse immensos montes, visa in arduo quæ plana fuerant. Est qui referat, superbas paullo antè incolarum frequentia provincias, nedum urbes, unius autumnus intemperie, & paucorum dierum an mensium morbositate fuisse vacuefactas. alibi subita invasione, alibi diutina obsidione, civitates pereunt. heic flamma, ibi ferro, homines, familiæ, nationes delentur atque extinguuntur. Septentrio in Meridiem, Occidens in Orientem infunditur. Damascenus amnem Bætim, Lusitanus Gangem bibit. Hispanus alterum orbem aperit. est ubi nova surgunt imperia; est ubi antiqua, aut in sese mole sua corruunt, aut aliena vi concidunt. dies, hora, momentum, evertendis dominationibus sufficit, quæ adamantinis credebantur radicibus esse fundatæ. quid multa? hujuscemodi Fortunæ varietates omnis omnium gentium, quæ vetus, quæ recens loquitur historia; humanæ conditionis, hoc est, fragilitatis plus quàm vitæ, testis fidelis; &

vitæ hominum, tot casibus quot erroribus obnoxia, imago vera. Non sunt ista Dei immortalis opera, quæ in gubernatione hujus universitatis omnipotens ejus dextera à conditu rerum ad hanc diem indefinenter edere non cessat? Aut quisquam negabit, qui hæc narrare, & in unum collecta omnium oculis exponere ordine aggrediatur; eum timorem numinis, veræ fundamentum Sapientia, attendentium animis ingenerare? Jam præmia bonorum, scelestorum pœnæ, qua efficacia legentium animos, ut natura est hominum, soleant movere, ignorat nemo. quo utroque genere exemplorum, omnes Annalium paginae quum sint refertissimæ; non temere usque eo væcordem reperire sit, qui dum ea legit, oculos cælum versus non interdum attollat, ac velit nolit exclamet; Est profectò D E U S, qui dicta factaque mortalium videt, observat; imuneratur, ulciscitur. Verè igitur Sapientia mater Historia: vere ministri divinae providentia historici: operum quippe scriptores, quorum Deus est factor: judiciorum scribæ, ut sic dicam, & actuarii, quorum Deus est auctor. Eninvero Sapientiam quidem Historia inchoat, non tamen perficit; ducit enim ad Deum, sed non perducit: quæ quidem, cœlestis mentis & Naturæ opera non ex professo rimatur, neque explicat; sed tantum, ubi in illa incidit, cupide ac fide sincera profert in medium & indicat; contenta velut aream ac solum stravisse, cui Philosophia & sacra Theologia, arcto illæ quidem sibi conjunctæ vinculo, sed diversæ tamen scientiæ, suarum deinceps demonstrationum substructiones arte subtiliore & otio majore immoliantur. negotiosa namque & actiuosa res est Historia, quæque disputantium subtilitates non capiat, non moretur. At Prudentia & civilis doctrina, eadem & fundamenta ponit, & fastigium supremamque manum prope sola illis imponit. Hic utique est campus, in quo Historia decurrit; hic scopus, hic finis ad quem se profitetur collimare. Plane, si definitionem admittimus ab antiquis phi-

lofophis proditam, Prudentia nihil est aliud, nisi multarum rerum memoria, & usus complurium negotiorum. ex quo fit perspicuum, quàm sint non dicam affines, sed pene idem Prudentia atque Historia. Quid namque aliud legitime scripta historia agit, nisi ut res hominum, mores, instituta, gesta, memoriæ commendet? vitam exemplis instruat? causas, eventus, & modum quo res geri quæque, sive à togatis, sive à sagatis solent, aperiat, narret, & narrando, cum præsentibus tum post futuros doceat? Unde sequitur necessario, eum qui in memoria rerum seriam & diligentem operam posuerit, multiplicis experientiæ fructum, non multo aliter fore laturum, quàm si periculum ipsemet fecisset. Est quidem, fateor, illa quæ actu & inter ipsa discrimina colligitur experientia, aliquanto efficacior: sed hæc dos quot alijs, quàm magnis, pensatur incommodis; brevitate vitæ etiam longissimæ; raritate occasionum; paucitate rerum, quas in ætate quamvis longa homini contingit experiri: ærumnis & periculis interim adeundis, è quibus emergunt oppido pauci; ad extremum, frustratione finis. quando enim ista longo usu parta & confirmata prudentia utemur? tum, credo, cum rugis aratam faciem frons asperat, corpus parum solidum & jam effectum senectâ dissolvit: quam ætatem vix dandis consiliis aptam, certe magnis facinoribus designandis patrandisque esse ineptam, etiam veteri Græcorum verbo monemur. Itaque Themistoclem, cum annos natus centum & septem moreretur, cum Natura expostulasse accepimus; quod tunc egrediendum esset è vita, quando usu longo sapere didicisset. Omnino tria sunt commoda, quæ experimenta Politicis afferunt, qui vel in administratione Reip. vel in re bellica (hæ sunt partes duæ Politici studii;) diu multumque fuerint versati. Primum, quòd rationes addiscunt eorum perficiendi, quæ in conciliis publicis aut Principum agitari amant, & quæ usus belli postulat. Nam, verbi gratiâ, qui sit modus

urbem

urbem coronâ cingendi, circumvallandi, munitiones extruendi, stationes collocandi, machinas expediendi, quantiendi mœnia, cuniculos cavandi, fossas complendi, in insidias obsessos eliciendi, inani specie terrendi, postremò irrumpendi; illiterati ignorant, qui neque stipendia ulla fecerunt, neque obsidionibus unquam interfuerunt. sic, metari castra quid sit, locum eligere sibi commodum, hosti inimicum, vigiliis disponere, agmine quadrato procedere, aciem instruere, atque eundem exercitum modò latius pandere, modò in angustum coarctare, & aut in cornua, sinuata media parte, curvare, aut recta fronte explicare, soli inter literarum rudes intelligunt, qui sub Jove frigido aliquando manserunt. hoc primum est usus beneficium; cui par alterum, scientia cavendi; nam difficultates, pericula, & casus rebus gerendis solitos intervenire, usus docet. meminit enim cui dolet. alioquin sexcenta sunt in omni inceptioe discrimina, à quibus cavere sibi non potest, qui fuerit eorum, ut Græci dicunt, ἀνευρότης: inexpertis enim nihil ejusmodi in mentem venit. inde illa vox aliena prudentiæ, & quàm turpis semper, tam calamitosa persæpe, Non putabam. Tertium est, agilitas quædam & dexteritas, munia pacis aut belli exsequendi, quæ agendo contrahitur. Horum igitur trium, ut postremum indocilem usus disciplinam desiderat, ad quod nulla Historiæ lectio, nulla meditatio, per se, nisi modica saltem accedat exercitatio, potest aspirare: ita duo priora, cur æque bene, atque haut scio an non etiam melius, diligente & attenta præstantium historicorum tractatione, possimus consequi, causam equidem nullus video. Certe, si multitudo negotiorum, si varietas casuum, si multiplex eventuum diversitas, si cognitio consiliorum omnis generis, & soilers talium observatio, elementa sunt Prudentiæ; quin sit prora & puppis doctrinæ Politicæ Historiæ, nemo poterit negare. Vult scire causas aliquis, quæ homines in commune consulere compellant, aut rursus,

quæ contractas societates distrahant? quibus institutis, parva Resp. fieri magna queat? quibus moribus, qua peste imperia labefactentur, decreſcant, intereant? Hiſtoria eſt, quæ melius iſta, quàm uſus, aut ullus philoſophus demonſtret. Vult ſcire, quomodo cum Regibus ſit agendum, quomodo cum civibus, cum exteris, cum ſubditis? qua arte populorum motus aut præcaveri, aut ſedari queant? Hiſtoria eſt, quæ ſexcentis hæc doceat exemplis. Vult ſcire, quanto iudicio bella ſint ſuſcipienda, quo pacto gerenda, quomodo finienda, quæ ſint in eo jura ſervanda? Hiſtoria eſt, quam tuto licet conſulat. Vult ſcire, qua ratione recte legationem poterit obire, in colloquium cum hoſte impune deſcendere, fœderum & pacis negotium ſine fraude ſua tractare? Hiſtoria eſt, quæ omnes ritus, omnia conventionum ſolemnia, omnes paciſcentium callidas & veteratorias artes non ſinit ignorari. Vult ſcire, quæ hanc aut illam Rempublicam fata maneant? Hiſtoria eſt, quæ ad divinationem exercendam, & quidem innocentiffimam, arte inſtruit non vana. Vult ſcire, qua ratione oppugnatio urbis alicujus ſit tentanda, qua item deſenſio ſit inſtituenda; qua forma aciei, quo genere pugnæ, terræne an mari, pedes an eques, planis & apertis, an editis & ſalebrosiſ locis melius hoſtem poſſit aggredi? Hiſtoria eſt, quam *Nocturna verſare manu, verſare diurna* debet. neque enim exempli documentum deerit, quod imitetur. poſtremò quæcumque tandem *σκέψις* Politica incidit, quæcumque in armis inolitio, audiat graviffimi Senatoris vocem, & ſibi conſilium datum putet; *Unde facilius*, ajebat M. Tullius, *quàm ex Annalium monumentis, aut res bellica aut omnis Reip. diſciplina cognoscetur?* Audiat & virum ſanctiffimum, Lupum Ferrarienſem Abbatem, magnum quondam Galliarum lumen. Hic perturbatiſ mira confuſione rebus in hoc regno, anxium curis, & conſilii inopem Regem Carolum Calvum literis ſolatur, & viam ad ſalutem iſtis verbis illi indicat: *Imperatorum geſta breviffime*

comprehensa, vestrae majestati offerenda curavi; ut facile in iis inspiciatis quæ vobis vel imitanda sint, vel cavenda. Maxime autem Trajanum & Theodosium suggero contemplandos; quia ex eorum actibus multa utilissime poteritis ad imitandum assumere. ô divinum prorsus inventum! ô vitæ certam magistrâ! quæ juveni senectutis illud unicum bonum, prudentiam, confert; nec tamen è tam multis ætatis malæ incommodis, ullum secum adfert. quæ peregrinationis commoda conciliat; mores gentium, regionum situs, opportunitates locorum docet; ærumnas tamen peregrinationis detrahit; periculorum & animi & corporis gratiam facit. quæ scientiâ militaris disciplinæ non perfundit, sed imbuat; militiæ tamen vacationem & honestam missionem indulget. Quid verbis opus? Historia posteaquam ut magna possimus conari præstitit, præstat etiam ut velimus. Nam quod disertissimus ille Romuli nepotum, alijque veterum, Historiam speculum actionum humanarum appeilarunt; recte illi quidem; est enim revera: sed vis naturæque illius quod erat præcipuum, hoc simile dissimulat: neque enim imaginem dumtaxat dictorum factorumque exprimit; verùm hoc amplius, arcana quadam Naturæ lege, spectatores, dictu mirabile! in actores transformat, & facta gemina iis quæ admirabundi cognoverint, elicit. est igitur Historia, speculum quidem, sed vivum atque ardens; cujus oppositu in animis generosorum, quod Q. Maximus, & P. Scipio de se soliti fateri, flamma æmulationis accenditur: ut plurimum causa vera, fons & origo facinorum omnium laude dignorum. Nam quum nullius non honestæ rei semina animi gerant: hoc quasi fomite efficaciter incitantur; non aliter quàm scintilla flatu levi adiuta, ignem suum explicat. *Doctrina sic vim prorogat insitam: Rectique cultus pectora roborant.* Legimus in Annalibus, Gratianum Augustum præclaræ indolis adolescentem, & bellicosum, ad æmulationem lectorum progredientem principum decus sibi ac gloriam non mediocrem peperisse. At

non solus hoc Gratianus fecit: fecerunt idem omnes magni Politici, & Senatores; magni item duces, imperatores ac Reges, quorum hodie facta cum stupore cognoscimus, nomina venerabundi ad aureis admittimus. Nihil vicam de Alexandro Magno, nihil de aliis civitatum Græciæ strenuissimis ducibus; quos in rebus gerendis ab omni genere literarum præsidium petiisse, nemo nescit: Tacebo Achillem, qui à sapientissimo poëtarum inducitur, per otium se oblectare meditans *Fortia majorum, præclaræque facta canendo*. Silebo reges Syrorum, Persarum, Ægyptiorum, quos Historiæ admodum studiosos fuisse, & literæ sacræ & alia monumenta testantur antiquorum: Pœnos quoque, illam immitem gentem, Historias lectitasse, Hannibalem etiam scripsisse; ipsos quinetiam Turcorum Sultanos & legere, & inter armorum fragores consilia aliquando ab Historia opportune petiisse, Annales ipsorum faciunt fidem. At Romanos rerum dominos, qui virtute non minus quam armis populos omnes superarunt, atque orbem terrarum sui juris fecerunt, sine piaculo prætermittere non queam: viros in exemplar omnium magnarum virtutum natos. Romanos igitur proceres licet observare, DOMINE, quum per multa sæcula alias omnes literas ignorarent, Philosophiam verò etiam odissent, uni Historiæ mirandum in modum fuisse deditos: non quidem ut animi causa, aut tempori fallendo, aliquam inde oblectationem sibi pararent; multo minus, ut inerti eruditioni ostentandæ, qui multorum hodie est morbus, aliquid in vino aut circulis blaterarent: sed ut omne genus exempla prudentiæ & utilium consiliorum adnotarent, in opera mox, magno Reip. suæ bono, vertenda. Pub. Scipionem Africanum priorem, omnis memoriæ clarissimum ducem, literæ Latinæ quasi datum cœlitus, neque humano fatu procreatum deprædicant; qui in prima adolescentia majoremne laudem ob fortitudinem, per quam tot potentissimos hostes devicit; an ob temperantiam

rantiam & moderationem, per quam cupiditates omnes suas semper domuit, mereretur, fecit incertum. Hic igitur vir tantus, tam admirabilis, si quo genere doctrinæ instructus, arcem veræ gloriæ occupavit, quæramus; reperimus Historiam fuisse, quæ Scipionis *incoctum generoso pectus honesto*, cupiditate bonæ pariter magnæque famæ, & laudabili illa excellentium virorum de quibus legerat, æmulatione inflammavit; & velut è specula nitenti in ardua, faciem ostendendo præluxit. narrant enim auctores locupletes, tanti illum Xenophontis Attici historicos libellos fecisse, tantopere eorum lectione fuisse captum, ut eos de manibus nunquam poneret. De Africano sequente, minus id mirum videatur; quem majorum suorum virtutibus simillimum, omnibus belli ac togæ dotibus ingeniique ac studiorum eminentissimum sæculi sui fuisse, produnt scriptores. Extat apud gravissimum historicum C. Marii oratio, qua in nobilitatem Romanam durus Arpinas, & agrestis homo ingenii invehens, inter cætera dicit; illos quum Græcas literas didicissent, postquam Consules essent facti, ubi jam de provincia & imperio, more ejus Reip. cogitare incipiebant, acta majorum impensiore cura solitos lectitare. Absurde quidem Marius, aut potius stulte; quod institutum cum primis laudabile, maledicti loco putavit objectandum: multum tamen illi vel sic Historia debet; quod disertis adeo verbis prudentissimorum Senatorum, qui rei Romanæ columina fuere, judicium consentiens super ipsius utilitate, imò verò necessitate, palàm fecerit. *Principibus placuisse viris, non ultima laus est.* quid dicam tantopere placuisse? quid dicam talibus tantisque principibus? prudentia enim & belli pacisque artibus, nihil toto Orbe Senatu Romano Sol hic majus unquam vidit. Ô decus Historiæ eximium! Quem porrò quantumque fructum sapientissimi Senatores ex hoc instituto suo perciperent; operæ pretium est, tuam nobilitatem, D O M I N E, quæ generoso indole

ne illis quidem ipsis Romanis est inferior, scire, & hoc loco recognoscere. Fuit Romæ tum temporis inter alia ejus sæculi lumina, L. Lucullus: qui, quod adolescentiam in forensi opera, reliquam ætatem universam in pace traduxerat, laudem imperatoriam nemo ab eo exspectabat, idem tamen Consulatum nactus, ad Mithridaticum bellum missus est à Senatu. Igitur quum totum iter & navigationem consumpsisset partim in percontando à peritis, partim rebus gestis legendis, ait eloquentiæ Romanæ parens, in Asiam factus imperator venit, qui erat Roma profectus rei militaris rudis. Et adjicit idem; tantum imperatorem in omni genere belli Lucullum fuisse, præliis, oppugnationibus, navalibus pugnis, totiúsque belli instrumentis, & apparatu, ut Rex Mithridates post Alexandrum maximus, hunc à se majorem ducem cognitum, quàm quenquam eorum quos legisset, fateretur. Hic enim ille est, omnibus sæculis admirandus imperator, qui, ut alia infinita adversus Mithridatem & Tigranem, totius Orientis duos reges potentissimos, fortia facta prætermittam; cum exigua manu militum vix undecim millium, innumerabiles hostium copias adortus, peditum cæcidit ad centum millia; equitum ad quinquaginta; Regem regum Tigranem, & quicquid gladiis jam retusis occidi non potuerat, in pedes se conjicere compulit. Et audebit quisquam negare, vim eam esse Historiæ, quod initio dicebamus, ut rudes rerum & idiotas rebus gerendis aptos, & maximis quibusque muneribus pares valeat reddere? Audebit quisquam studium & operam, quæ gestis majorum cognoscendis impenditur, parum utiliter collocatam dicere? At non ita judicabat Pompejus Magnus; quem in illa tam excelsa fortuna non piguit per literas à Dionysio Halicarnassensi, homine Græco, admodum erudito Critico, petere, ut suum de Herodoto, Thucydide, Xenophonte, Philisto, & Theopompo, Græcorum celeberrimi nominis historicis, judicium sibi exponeret. Non ita judica-

judicabat Augustus , felicissimus & maximus omnis memoria Imperator ; qui & legere utriusque linguæ historicos , & in legendo exempla publice vel privatim utilia sectari solitus ; eaque ad verbum excerpta , aut ad domesticos aut ad exercituum provinciarumque rectores , aut ad urbis magistratus plerunque mittere , prout quique monitionis indigerent. Non ita judicabat ille Deo charus Imp. Theodosius junior , quem auctor non obscurus inter Ecclesiasticæ historiæ scriptores narrat ; dum priorum omnium excellenti laude illustrium virorum luminibus , pia & generosa æmulatione conatur obstruere , magnam imperio felicitatem conciliasse. qua , obsecro , secundum opem Dei , arte? *χρόπ* , ait historicus , ipsum Theodosium compellans , *τὴν πάλαι χερσὶν ἑλθόντων Ἑλλήσι τε καὶ Ῥωμαίοις τῶν ἰστορίων ἠκριβώσας*. *quoniam omnium quæ sive Græci , sive Romani præclare fecerunt , historiam accurate didicisti.* & mirantur sunt , nec facile his moribus fidem inventura , quæ de contentione ejus Augusti in hac parte idem commemorat : tempus omne suum inter negocia & studia semper divisisse : diem illis , his noctem attribuisse. Non ita judicabat Imperator Julianus , maximis ille quidem præstans ingenii dotibus , & ea statione dignissimus ; verùm eo miser atque infelix , quòd in tantorum munerum largitorem Deum , ingratus extitit , ac mox ab agnita veritate scelestissime defecit ; quem miles ipsius refert , post ardua & seriosa terminata , ad procudendum ingenium solitum verti , & ex Historia quati pabula quædam animo ad sublimia scandenti , conquirere. Idem in expeditione Persica civitatem amplam & populosam Pyrisaboram , triplici corona cinctam quum teneret , omnes alexæ casus inter mutuas clades frustra expertus ; facinus memorabile Scipionis Æmiliani , quod in Carthagine capienda ab eo editum legerat , imitari & referre constituit. qui conatus , etsi exitum non habuit ; quid enim misero illi bene verteret , qui à Deo sciens prudens-
que

que sese averterat ? illud tamen quod probare intendimus, clarissime confirmat. In eodem genere ponendum est, quod Marcus Brutus, ille Romanorum veteris Reip. ultimus, etiam in castris, etiam inter belli sibi fatalis curas, nobilissimi Annalium conditoris, Epitomen confecit. Cujus diligentiam tertio post sæculo imitans Regina Zenobia, illa quidem non Romana, sed Romanis scriptoribus merito suo celebrata, æternitate nominis dignissima fœmina, Alexandrinam & Orientalem historiam, cujus erat peritissima, in compendium redegit: atque eadem, ne Latinam quidem ignorabat, quam Græce legerat. Quid opus ire per singulos ? Semel affirmare possumus, Romanos duces atque Imperatores, quandiu quidem illud imperium suam gloriam obtinuit, adeo diligenter traditum sibi à majoribus Historiæ amorem & studium conservasse, ut plerique illorum non solum facerent scribenda, verum etiam scriberent legenda. Itaque de suis aut alienis rebus Commentarios composuerunt, Cornelius Sulla, Julius Cæsar, Augustus, Claudius, Trajanus, Hadrianus, & plures alii. Omnium vero sapientissimus atque doctissimus Marcus Antoninus, quem propter assiduam operam studiis navatam, vulgo historici Philosophum cognominant; in libris aureis de vita sua, inter virtutes imperatorias, hanc quoque ponit; facilitatem quandam & animi æquitatem in admittendis probandisque sententiis, quas homines Historiæ & priorum sæculorum gnari, edidissent. Quippe in summo Principe, consilium ab alio sollerter & ex usu excogitatum probasse, non minor laus censenda, quàm in privato excogitasse. Atque ut Principum consiliarios in hoc studio exercitatissimos esse debere, ratio manifesta vincit: ita vicissim illos Principes plurimus semper est secutus honos, qui literas id genus doctos plurimi facerent, & in consiliis eorum plurimum acquiescerent. Testis esto Imperator optimus & laudatissimus Alexander Severus; cui fuit consuetudo, ut quoties de

re militari in concilio suo tractaret, literatos duces adhiberet; & maxime eos, ajunt scriptores vitæ ipsius, qui Historiam norant; quum quidem subinde requireret, quid in talibus caussis, quales in disceptatione versabantur, veteres Imperatores vel Romani, vel exterarum gentium, fecissent. Egregium plane institutum, & rectore tantæ molis imperii dignissimum. Non erat illi fatis, quòd gesta veterum didicerat, & domi quotidie lectitabat: quod viros omnis eruditionis principes in familiari convictu assidue secum habebat: sed etiam ab iis qui suum participabant concilium, eandem peritiam exegit; etiam inter deliberandum de summa Repub. facta majorum præclara voluit audire & doceri. En adolescentem senilis prudentiæ. en illustre exemplum ab illustri Principe editum, omnibus quidem Principibus, sed maxime juvenibus ob oculos assidue ponendum. Non prætermisit hanc partem Basilus Imperator, quum præcepta bene imperandi Leoni filio traderet: quin potius Historiæ lectionem summo studio commendans, etiam & etiam eum hortatur, ut aliorum labore fruatur ipse sine labore. Annalium enim libros, fideles sibi fore consiliarios; quos non odium, non gratia, non metus, non privati commodi spes aut cupiditas corrumpere; eosdem, vanitatis rerum humanarum testes esse locupletissimos. Possium insuper commemorare multos Imperatores, qui aut libris editis, aut ratione alia studium historicum excolendo nobilitarunt. Servatur in locupletissima illa tua, D O M I N E, & verè regia Bibliotheca, Constantini Augusti Porphyrogeniti liber publice adhuc ignotus, quem in filii Romani, jam consortis imperii, gratiam, pius parens scripsit. Sciebat vetus regnandi Princeps, ad negotia gerenda in quibus Reipub. salus continetur, illud adprime desiderari, ut ingenia hominum probe nota sint, quibuscum agitur. Sive illi sint subditi, sive amici aut socii, sive hostes; sive in propinquo habitent, sive summos longius fines colant; multum omnino in-

no interest, aut potius, in eo totum, prope dixerim, est positum, ut naturam illorum, mores, instituta, religionis formam, animorum inclinationes, aut aversiones, ne ignores. Iccirco Imperator ille, populorum omnium, quibus aliquid cum imperio suo commercii intercedebat, origines, rationes vivendi, belli pacisque instituta, partim usu, partim libris legendis quum accuratissime didicisset; de eo argumento Commentarium sane quàm doctum & utilem confecit, & filio suo hoc paterni affectus monumentum excellentissimum reliquit. Dignum opus, quod Majestatis tuæ jussu publicam aliquando lucem videat: vel eo nomine, quod de inclytis Regibus Francorum, majoribus tuis, DOMINE, maximis Principibus, Princeps ipse maximus, tam honorifice & scripserit & senserit. de communi enim jure cæterorum Europæ universæ Regum & dynastarum domum Francicam semper excipit: & quum affinitatem Italorum, Germanorum, Hispanorum, atque aliorum diversæ linguæ, & diversi in re pietatis sensus, filio Romano ac nepotibus dissuadeat, & quodammodo interdicit; de Francorum nobilissimis & augustissimis Regibus longe aliud consilium suggerit: namque horum & amicitiam & affinitatem decessoribus suis Imperatoribus Orientis semper fuisse probatam: sæpeque conditiones illos usque inde è Francia petiisse, allatis è superiore memoria exemplis, comprobant. Taceo Mauritium Imperatorem, Leonem VI Porphyrogenitum, Basilii F. & alios ejus ordinis illustrissimos Principes, qui Tacticos, sive de re militari, libros condiderunt: quum sit tota illa disciplina pars quasi quædam Historiæ; certè ita illi conjuncta, ut neque hæc sine illa possit rectè intelligi; neque illa sine hac doceri rite queat. cujus nos rei certam fidem faciemus, quando Ælianum, præstantem ejus doctrinæ auctorem, è vetustissimis membranis tuæ Bibliothecæ, Tacticis scriptoribus luculente instructæ, emendatum & observationibus nostris serio illustratum, Deo propitio,

pitio, vulgabimus. Sed neque defuit studio historico Imperator, qui illud ipsum in eo moliretur, quod in legitima scientia Justinianus Aug. cum Triboniano suo antè perfecerat. Nam ut hic librorum de jure scriptorum infinita copia offensus, Corpus confieri jussit, quod universam Legum doctrinam, intra certos fines cohibitam contineret: sic Constantinus Porphyrogenitus, memorati Leonis, uti reor, filius, quum animadverteret & historicorum scriptorum numerum innumerum circumferri, adeo ut multi sua ætate voluntatem cognoscendi res gestas simul cum spe abjicerent tot volumina unquam perlegendi; conquisitis undique maxima cura & diligentia omnibus ejus generis auctoribus, qui poterant adhuc in Græciæ & Orientis Bibliothecis reperiri, corpus historicum præcepit concinnari, in partes ceu communes quosdam locos LIII. tributum, quod Politicis hominibus rerum ipsis cognitu necessariorum Thesaurum quendam inæstimabilem, & ut ille ait, pransum paratum, exhiberet. Nimirum ita judicabat sapiens Imperator; Senatoribus suis, pacis & militiæ negotia administrantibus; & de curis imperii in sacro suo consistorio unâ secum deliberantibus, non minus necessariam esse veterum exemplorum, causarum & eventuum notitiam; quàm sit iudicibus lites inter Titium & Mævium disceptantibus, juris ac legum necessaria cognitio. Laudo propositum: iudicium etiam admiror: neque formam operis, quantum licet ex unguibus leonem, improbo. At quàm bene, quam vere Socrati olim post veterem poëtam dictum est; bonum & malum, quum profus contrariam habere naturam videantur; indissolubili tamen nexu sibi invicem cohærere; *ὡσαυτε ἐκ μιᾶς κορυφῆς*, inquit, *ἡμῶν δὲ ὄντε*, quasi de eodem capite & nodo ambo dependerent. Sæpe igitur ex antecedente causâ mala ortum bonum; at malum multo crebrius è laudabili principio. Sic inter spinas rosa colligitur: sic mel generat fel: sic in

medicinæ remediis malignitas quædam naturæ inimica, ut plurimum, latitat: & extrema gaudii luctus occupat. denique lex æterna est, ubi ubi tuber. *tanta est rerum discordia in ævo: Et subtexta bonis mala sunt.* Liceat fortasse ad tempus naturam arte & indutria sublevare, & ruentem in pejas sufflaminare: cæterum corrigere in totum, nulla vis humani ingenii queat. Inde est quod quæcunque moliantur mortales, vel cum primis considerati & sapientes, ocyus tardius omnia mutant nomen. Non est petendum aliunde exemplum, quàm ex illo ipso Constantini Augusti incepto, quod modò laudabam; nec muto factum. Sed crederétne aliquis ipsum illud consilium, quod à Principe esset profectum Historiæ amantissimo, inter præcipuas causas Historiæ perdendæ fuisse? atqui ita evenit tamen. Nam ubi semel Corpus illud historicum in Politicorum usum ab eo concinnatum, versari in manibus hominum est ceptum; è vestigio nobilissimi quique Historiæ scriptores antiquiores, (ex talibus utique flores illi fuerant decerpti) pristinam suam dignationem amiserunt; & monumenta æternitati consecrata, tot nobilium ingeniorum, ubi desita sunt legi, etiam describi, quod erat necesse, deserunt. Accessit & pestis alia, Compendiorum & Epitomarum confectio; quod genus descriptionis, ut ad privatum conficientium usum non parvas utilitates habet; ita publice noxium, & magnis scriptoribus semper fuit exitiosissimum. Fuit & tanti mali causa, studiosorum partim incuria artium honestarum, partim iudicium fatali quadam cæcitate depravatum: quorum duorum vitiorum, utrum sit Reipub. literariæ perniciosius, haut dictu promptum. Sedenim ejus triumphum quem de bonis literis Barbaries jam antè aliquot sæcula egit, gloriam magna ex parte Avaritia suo sibi jure vindicat. nam quia uberrimi proventus & amplæ fortunæ spes unica è causidicina affulgebat; omnium ferme ingenia ad studia unius Jurisprudenc-

prudentiæ magno impetu sese contulerunt, & quum Politicæ philosophiæ pars sit, nobilis illa quidem, sed una tamen inter plures, scientia Legum; tantum lucelli amor valuit, & auri sacra fames, ut postquam in scholis hæc regnare cepit, illico & Politica ejus mater, & cæteræ disciplinæ, ejusdem sorores, quas inter omnes una excellit Historia, aut exulare inde cogerentur: aut quod longe miserius, solis pueris & sophistis, non ad usum aliquem, sed ad disputandum, vexandæ relinquerentur. Hoc pacto communis multorum sæculorum facta est querella, quam de suo Innocentium IV ferunt habuisse; quum diceret, liberales artes jam in mechanicas propter lucrum fuisse conversas. & ajunt, vehementer illi doluisse, quod jam fere omnes studiosi, intactis grammaticis rudimentis, auctoribus & philosophis, ad leges properarent audiendas: quod studium, quum natura sua sit augustum, quatenus tamen ad æs exit, inter liberales disciplinas vix censeferi debere, fuerunt qui contenderent. Quum ergo ex hujusmodi causis in Oriente quidem optimi quique auctores de manibus vulgi tandem essent excussi, totiusque adeo humanitatis studia refrixissent; in Occidente vero à multis jam annis meliorum literarum & linguarum, maxime autem Græcæ & Hebraicæ, nomen prope ipsum esset extinctum; secuta mox est hujus calamitatis consummatio & integra pernitias in partibus Orientis; quando ab immanibus & Barbaris Turcis capta est Constantinopolis, & totum illud imperium à fundamentis penitus est excisum. tum verò grassari hostis ferus in omnium doctrinarum scriptores; & excellentia monumenta literarum cujusvis generis, atque eruditionis instrumenta, lacerare, discerpere, flammis addicere. Quo quidem tempore divinæ providentiæ in reliquiis disciplinarum conservandis, certum & manifestum, ut si unquam aliàs in re ulla, argumentum est editum. Quum

enim à pluribus retro sæculis in Principum animis toto Occidente amor politioris literaturæ & Græci sermonis exolevisset; accidit non sine numine profectò, ut circa illa ipsa tempora Byzantinæ cladis, & paullò antè, summi in Europa viri, & Principes generosissimi, hunc veterum, ceu virgula divina tacti, opportune excuterent, & ad bene merendum de studiis politioribus & de linguis, ardore incredibili accenderentur. Prima terrarum Italia ad hanc palmam occupandam, è diuturno torpore tunc demum expergefacta, sese concitavit, & nationibus aliis per Europam exemplum quod imitarentur præbuit. In ipsa verò Italia, ad certamen adeo gloriosum Nicolaus Quintus Pontifex Maximus, in cujus extrema tempora Byzantini imperii everfio incidit, princeps, quod equidem sciam, signum fustulit. nam & literarum dicitur fuisse intelligentissimus; & quod res arguit, earum amore flagrantissimus. Primus hic illa ætate libros antiquorum scriptorum sedulo conquirere curæ habuit; magnamque earum copiam in Vaticanam intulit: primus cum assiduis hortatibus, tum ingentibus etiam propositis præmiis, ad meliorem literaturam è tenebris oblivionis in lucem revocandam, homines Italos stimulavit: primus, Græcæ linguæ auctores omnis sincerioris doctrinæ esse promos condos qui non ignoraret, ut Latino sermone exprimerentur, vehementissime optavit, & efficere contendit. Est ita natura comparatum, ut in magnorum operum inceptionibus, eorum antevertat cura, quæ esse provisa, ad summam totius propositi plurimum intersit. Ecquodnam igitur literarum genus, renascentibus disciplinis, illius vindicis Musarum auspiciis, primo reduci in vitam cepit? Historia: cujus fuisse hunc Pontificem peritissimum, æquales illorum temporum affirmant. qui primi auctores Græcorum Latinitate sunt donati? hiltorici: nam Herodotum & Thucydidem minister domesticus Nicolai Laurentius Valla, rem sæculo majorem ausus,

Romane

Romane loqui docuit. An ergo dubitamus, quodnam tantus Pontifex de Historiæ præstantia iudicium fecerit? Ego vero non solum magni ipsum doctrinam historicam æstimasse, sed etiam de toto hoc genere scriptorum recte scisse iudicare, non dubitanter inde colligo; quod ex omnibus Græcis historicis illum præ cæteris habuit in delitiis, qui ut eloquentiæ laude uni aut alteri priorum fortasse est inferior; ita prudentiâ & propriis aliis historiæ omnibus numeris perfectæ dotibus, sic excellit, ut pauci è cunctis, sive Græcis sive Romanis, cum ipso mereantur componi; anteponi certe nullus. Scriptor ille, D O M I N E, is ipse est, qui Majestati tuæ nunc à me offertur, P O L Y B I U S; & à generis splendore, & ab instructu disciplinarum, & à rebus gestis, & ab ingenii monumentis, vir & philosophus nobilissimus: idem pacis, idem belli artibus, idem studiorum laude longe clarissimus; patriæ suæ, Reipub. Achæorum, quondam bonis institutis florentissimæ, cui hujus pater Lycortas diu princeps præfuit, pars maxima: qui Scipioni Africano, à quo deleta est Carthago, à consiliis amicus fuit, & in ea expeditione comes: qui in amicitiiis Regum, ducum, procerum, Græcorum, Romanorum, Asiaticorum, Ægyptiorum, quoad vixit, primas tenuit: postremò postquam obiit, Politicis, bellicæ rei studiosis, veræ & legitimæ historiæ amantibus, dum suus literis honos stabat, unice dilectus & probatus. Hunc communi fato omnium excellentium scriptorum, pessime superioribus sæculis acceptum, & in nostra Europa vix de nomine paucis notum, Nicolaus Quintus, vindex ille literarum primus, fecit tanti, ut ejus restituti gloriam ad cæteros laudum suarum titulos voluerit accedere. Itaque partem illius librorum aliquam nactus, ejus in Latinum sermonem transferendæ, viro Græcæ & Romanæ linguæ, ut erat captus ejus ætatis, non ignaro, munus delegavit. Magnificum est ad commendationem

historiæ, quod ubi primum literatura melior ex ipsis Orci faucibus incipiebat eripi; omnium prima novæ lucis beneficium experta, cæteras honestas disciplinas ad spem salutis crexit. Magnificum & gloriosum Polybio, quod inter omnes sui generis scriptores, primus indulgentiam Principis ad liberationem Musarum sese accingentis, promeruit. Sed nimirum rerum magnarum tardi sunt progressus; raroque tam bene cum humano genere agitur, ut incepta generosa ab iis qui susceperunt inoffenso pede statim ad finem perducantur. Quare etiam Nicolao, Polybii restitutionem molienti, multa sunt oblata impedimenta, quo minus quod optabat posset perficere. Nam quam operis Polybiani, quod nostra exhibet editio, tres sint ratione certa distinctæ partes; unam duntaxat harum Pontifex Nicolaus habuit; duas reliquas, in rerum natura esse, ne scivit quidem. Jam ille eruditus Italus, quo ipse usus est interprete, partim sæculi vitio, partim propria culpa, provinciam sibi demandatam, ita gessit male; facile ut appareat, non ob singularem aliquam eruditionem, in Græcis præsertim literis, Polybium interpretari fuisse jussum; sed quia nemo erat qui amplius sciret, velut coclitem inter cæcos captum, qui in vacuam stationem pro tempore substitueretur. Et is erat tamen Polybius, qui propter genus dictionis ac doctrinæ hautquaquam translitiæ; maximè autem propter summam rei castrensis peritiam, & imperatorium quendam stilum; attentum cum primis, & disciplinæ Tacticæ, totiusque militiæ Romanæ, Græcæ, Macedonicæ, aliorumque populorum peritum interpretem desideraret. Quarum omnium rerum cognitio, quàm tenuis ac pene nulla in ætatis illius hominibus fuerit; quantis doctissimorum hominum laboribus è profundo ignorantiae puteo fuerit postea educta, atque etiamnum educatur, nihil dicere attinet; rem nemini non notam. Quo magis equidem soleo demirari,

à tam

à tam longo tempore, hoc est ab annis fere CLX. tam erudito sæculo infecuto, tanto doctorum tota Europa virorum numero, nondum aliquem extitisse, qui opus in ipso principio *παλιγγενεσίας* literarum inchoatum, curaret perficere: neminem esse repertum ad hanc diem, qui si adeo celebris famæ apud veteres auctorem serio perpolire aggrediretur, operæpretium se facturum putaret. Quanquam, non sane defuerunt viri præstantes aliquot, Græci, Hispani, Itali, Belgæ, qui variis modis de Polybio mereri bene conarentur: alii publicandis quæ prius visa non fuerant; alii nonnulla explicando Latine; quidam, selecta operis totius parte, in qua illustranda vires ingenii experirentur. quibus omnibus quam laus multo maxima debeatur; omnes tamen, si quod res est dicere volumus, sitim lectorum exacuere, quàm sedare maluerunt. Non etiam defuere, qui in vulgares linguas tantum hujus verterent, quantum Latine expositum inveniebant: si tamen vertere eit, Romanæ interpretationis errores sexcentos aliis totidem cumulare; atque interim Græcæ linguæ peritiam in prima libri fronte mentiri. Unicam excipio Germanicam versionem, ab homine longe eruditissimo profectam: sed, quod res arguit, & alia ejusdem scripta testantur, variis semper curis occupato. At universum opus Latinum facere, laceri corporis membra hæcenus dissecta & dissipata in unum colligere, atque invicem colligare, rerum aut verborum difficultates explanare, latentes in abdito opes referare, & quod maxime fuerat optandum, hujus historiæ usum & præstantiam demonstrare, nemo dum eruditorum instituerat. Cedreni, Zonaræ, Simocati, Glycæ, Manassæ, & alii ejus farinæ, sive Græci, sive Latini quàm plurimi, legitimæ historiæ, si verum amamus, dehonestamenta, suos assertores invenerunt; Polybius, situ & squallore obsitus, in tenebris jacet; Græce nescientibus parte aliqua tantum sui notus, idque perperam;

parte alia, ne sic quidem. ille inquam Polybius, cujus in philosophia doctrinam, in moribus probitatem, in historia prudentiam, Cicero, Strabo, Josephus, Plutarchus, Deus bone, qui quantique viri! & optimus quisque veterum, dilaudant. cujus fidem T. Livius, ille Romanæ longe princeps historiæ, tantopere probavit, ut pene ad verbum libros illius integros verteret, atque iis pro suis uteretur. quem M. Brutus, severus ille morum scriptorumque censor, cui ne ipse quidem M. Tullius satisfacit, adeo est admiratus, ut ejus lectioni propemodum inimmeretur: ultimis certe suis temporibus, iisque afflictissimis, ad solatium doloris pariter & magisterium vitæ, Historiam illius exciperet, atque in compendium redigeret. quem denique Constantinus Imperator, Corporis historici, de quo antea mentionem fecimus, auctor, senatoribus, ducibus & Principibus tam utilem judicavit, ut qui è Diodoro Siculo, Dionysio Halicarnasseo, Josepho, Dione Coccejo, & aliis primæ notæ historicis pauca admodum seligeret, quæ in suum Pandecten transferret; Polybium prope totum describeret, atque operi illi suo infereret. Utinam verò aut illi Augusto ejus incepti nunquam venisset in mentem; ea quidem lege, ut integro hoc scriptore frueremur: aut si hoc nobis carendum erat bono, Corpus saltem ab illo compositum hodie haberemus. Sciremus, quantus civilis prudentiæ, quantus disciplinæ militaris doctõr habitus sit olim Polybius. quarum rerum documenta conquirenti undique Constantino, plura multo unus hic suppeditavit, quàm cæteri omnes simul, è quorum libris Florilegium illud politicum fuit conflatum. argumento sit, qui solus hodie superest ejus titulus, è tribus & quinquaginta, Legationum Excerpta continens: cui tertiam partem editionis nostræ debemus totam: facili conjectura, quid esse-
 mus debitori si opus universum alicubi inveniretur, atque in publicum ederetur. Enimvero quum dos præcipua, quæ Polybium antiquis commendabat, non in eloquentiâ nuda &

verbo-

verborum fucatorum lenocinio, sed in rerum politicarum & militarium exquisita explicatione sit posita; cujus gratiâ viri principes & politici omnes olim in pretio magno eum habebant; quia longe diversa hodie studiorum ratio obtinet, evenit, ut his præstantiam illius parum intelligentibus; verborum & linguæ duntaxat studiosi, patienter eo carerent. Loqui enim, non vivere, plerique omnes hodie discimus: & Historiam, quæ vitæ magistra audit, non ad vitam formandam referimus: sed vel ad linguarum alicujus notitiam, dicendive facultatem augendam, vel ad rerum antiquarum cognitionem percipiendam, atque ut Politicam & moralem Philosophiam, *In qua consilium vitæ regimenque locatum*, aut omnino non docemur, aut non nisi disputandi causa: sic & Historiam, quæ practica quædam philosophia est, non ut utamur discimus, verum ut sciamus; plane iis non dissimiles, qui aurum, argentum & regias gazas parare norunt; artem utendi fruendi partis, neque sciunt, neque vel saltem de ea cogitant: similes item iis, qui sacros aut medicorum libros multa lætitant cura, non ut animo corporive medicinam faciant; sed ut ingenito morbo curiositatis sciendi multa satisficiant. Quod non inveniste Magistri Hebræorum de Lege Mosis dicunt, cor & corticem illi inesse; non immerito de Historia quoque usurpetur. Doctrina Politica, & scientia militaris, aliaque egregia documenta, quæ legitima Historia sui cultoribus affatim subministrat, instar cordis sunt: atque huic parti qui attendunt, cordatos fieri necesse. orationis elegantiam, & antiquitatis notitiam, præ illis, quid aliud nisi corticem appellemus? Sunt sane apud Thucydidem, Xenophontem, hunc nostrum Polybium, dictionis virtutes multæ eaque eximiæ: sunt etiam multa in eorum operibus cognoscendæ antiquitatis cupidis scitu necessaria. si quis tamen propter ista solummodo historias illorū requirit; næ ille cor non habet, neque unquam, per istud quidem studium, habebit; sed merū tantum corticem leget. Quid magis ridiculum,

quàm Julii Cæsaris Commentarios, divinum opus. & maximarum atque utilissimarum rerum doctrina factum, ea solum sine lectitare, ut loqui Latine discamus? aut ut Romanæ linguæ puritatem, & verborum proprietatem observemus? mihi quidem simile facere videmur, ut si quis arboris alicujus præstantissimæ fructibus vesci aspernetur; florum amœnitate se oblectet. Et tamen, qui hodie veteres historicos aut voce viva, aut scriptis suis interpretantur, quid nisi hoc unum curant? quid illi qui dies totos & tempus omne suum transeundis historicorum voluminibus insumunt? quorum ut quisque plurima tenet, ac pectus suam locupletissimam Historiæ bibliothecam fecit, ad vitæ officia muniaque obeunda plurimum est ineptus. Desinamus igitur mirari, quid causæ sit, cur hodie è lectione historiarum nemo eum fructum ferat, quem tulit olim Lucullus: in promptu ratio est; nemo illam ut Lucullus legit; nemo ea sine. Itaque ergo eò studia videmus rediisse, ut qui strenuissimi rerum actores censeri volunt, hi adeo non sint veteris memoriæ studiosi; ut è contrario, etiam contemptum illius ultro præ se ferant. Quid prius querar nescio; Historiæ ne vicem, quæ olim in clara versans luce, Regum & Principum ac nobilium procerum familiaritate intima frui solita; sapientiam & vitæ artem eos docere; dignitatem ab illis accipere: nunc velut naturæ prioris oblita, & ad vitæ actiones facta inutilis, hominibus privatis pulverem scholasticum terentibus, & in umbratico otio delitescentibus est derelicta. an potius nobilium adolescentiû errorem doleam, qui falsa persuasionem ducti, unicum hoc sibi propriè convenientis disciplinæ genus, maximum rerum gerendarum instrumentum, habent contemptui. O quis ille erit, qui operâ eâdem pristinum historiæ splendorem restituet; & nobilitatem Gallicam ex hoc errore in viam rectam sistet? illa quidem literas non odit; *Non obtusa adeo gestamus pectora Galli*: sed quarum literarum verus in utendo est fructus; quia nullum earum videt usum pene dixerim, merito

merito contemnit. Nihil erravero, si dixerò, interesse Majestatis tuæ, DOMINE, ut generosi juvenes, quos majorum imagines, aut impetus animi, & vivida vis ingenii spondent ad Remp. ituros, errore tanto liberati, studii hujus beneficio utantur, quò ad jussu tua capeffenda paratiores & omnibus rebus instructiores accedant. Liberabuntur autem, si persuaderi semel illis potuerit, ut magnum hunc scriptorem in consilium adhibeant; ejus in summa doctrina parem prudentiam, non degustare summam, sed penitus velint imbibere. Quo maxime opus habent docebit eos Polybius; non solum quàm uberes fructus ad rationes vitæ gesta majorum sint ipsis allatura; verum etiam quo pacto percipere illos sint valituri. Est utique proprium hoc eximio huic auctori, quòd duo simul pari fere cura agit; ut narret ac moneat. bene ac perspicue narrandi laus, cum cæteris præstantibus historicis illi communis; fideliter monendi, cum paucis: aut ut verius dicam, cum nemine. Nego enim ex universo numero Græcorum aut Romanorum generis hujus scriptorum, vel unicuique posse reperiri, qui pari fide & cura duo hæc conjunxerit. quid miremur? personam historici cum assumpsit Polybius, non in totum exiit philosophi. Philosophus enim erat; sed vita, non lingua: operibus, non sermonibus: rebus ipsis, non professione & inani specie. porrò ut poëtæ fingendo, historici narrando, sic philosophi monendo & præcipiendo vitam hominum corrigere propositum habent. Jure igitur suo est usus, cum diversa munera in unum conjungens, quàm narrando, quàm monendo simul humano generi prodesse est conatus. narratio, cognitione rerum variarum lectorem instruit: monitio, prudentiâ: quæ observatione assidua colligitur causarum, eventorum & omnium rerum in vita hominum evenire solitarum Præclare Peripatetici dicunt, generari prudentiam *ἢ ἐπιτηδεύων*, observando: & fore prudentem quisquis fuerit *ἐπιτηδεύων*, observandi studiosus: ac vice versa, omnem prudentem esse *ἐπιτηδεύων*. Plena est Polybii historia talium animad-

animadversionum; quæ brevi compendio lectorem ad prudentiam rectâ ducunt, & illius divæ sacris initiant. Mirum verò quo studio, qua sollicitudine, quo affectu id genus monitiones, quoties datur occasio, inferat. Vere philosophum, id est, parentem communem humani generis dicas, qui modò cunctis mortalibus in universum salutaria dicat præcepta; modò privatim hanc aut illam gentem familiarium sibi peccatorum admonet. Sic Mantinensibus, Cynætheis, Eleis atque aliis Græciæ populis, pertinentia ad propriam cujusq; illorum salutem, dat consilia. Sic Romanos, ut obstinatè & præcipiti pervicaciè, sæpe ipsis exitiabili, modum statuant, graviter cõmonet. Sic Græcos omnes non semel hortatur, ut Romanorum in fide maneant, statum præsentem ne sollicitent; otium quo abundabant, cura publicarum omnium rerum ad victorem populum translata, ceu opportuna occasione utantur ad studia excolenda, non inertium literarum, sed βιωφελῶν, & ad vitæ actiones utilium. Quin etiam apparet, atque hoc ipse non semel testatur, causam scribendi hujus ingentis quondam operis, vel præcipuam eum habuisse, amorem patriæ; ut contumaces & ad rebellium pronos suorum animos parum adhuc servire assuetos, ad pacis, qua fruebantur, etsi sub alieno imperio, firma & beata, amorem traduceret. Propterea in rebus gestis exponendis id unice spectavit semper, ut Græcis fidem faceret, non Fortunæ munus esse Romanorum imperium; sed vera illos virtute id sibi peperisse. frustra que adversus illos arma cogitari, quos in illa statione ipsa suis quasi manibus Virtus collocasset. Et tamen idem hic patientiæ suasor, quandiu spes aliqua restabat posse Romanis obsisti, multo antè patriæ casum prospiciens, nihil prætermiserat, quo posset progressus illorum impediendo, imminentem Reip. Achæorum ruinam aut arcere, aut tardare. Verùm fatis omnia ad Romanos trahentibus, rectis suis consiliis Polybius, non tantam gratiam à civibus iniit, quantum bello Persis offensam apud Romanos contraxit: quam

mox

mox Romam accitus, longi exilii tædio expiavit. Sed enim, *qui per virtutem peritat, non pot' interit*: salutem fuit claritudo nominis bonis collecta artibus, & illa ipsa quæ adflixerat virtus. Igitur deprecatoribus apud Senatum usus Catone Censorio, Scipione Æmiliano, & aliis Romanis proceribus, libertati restituitur Polybius; qui libertatis potitus, ubi semel apud se constituisset, nullam Achæis suis, nisi in amicitia Po. Ro. spem superesse, ad colendam bona fide majestatem illius populi conversus, pro sua sapientia suis ipse moribus sibi fortunam finxit. Nam patria quidem ipsius aliquanto post immani sua culpa exitium sibi concivit; bello Achæico à Mummiō deleta, & Achæorum soluto concilio; quum interim Polybius tranquillitate illa frueretur, quā suamet ipse prudentiā & admirandā sapientiā sibi quæsierat. Idem, quum in urbe do minatrice multos annos Scipioni, Lælio & aliis ætatis illius viris primariis, privatim charus vixerit; Patribus quoque acceptus, & unice probatus; gratia qua pollebat apud principes Romani nominis, non ad opes sibi struendas, more multorū, est usus: verū in occasionem vertit, partim res magnas gerendi; ut cum Scipioni Carthaginis excidium in Africa molienti, comitem sese, & conciliorum laborumq; omnium participem præbuit: quo etiam tempore, classe à Scipione accepta, mare Atlanticum scrutandi illius orbis causā, est circumvectus: partim bene de hominibus, præsertim Græcis suis, merendi. Testimonio sint statue cum amplissimis titulis per oppida Græciæ, quod scribit Pausanias, illi positæ. Dicat hoc ipsum & civitas Locrorū in Italia, quæ hujus ope immunitatem durissimorum onerum nacta, quorum præstationem ex legibus datæ pacis Romani exigebant, vitam & fortunas omnes suas uni Polybio ferens acceptas, in eo ornando nullū excellentis honoris genus prætermisit. Sed omnia beneficia, quæ à quoquā mortaliū proficisci poterant, vicit scriptio hujus historiæ; in eū præcipuè, ut modò dicebamus, scopum directæ, quò civibus civis prodesset, ac bonā illis mentem &

pruden-

prudentiam ingeneraret. Fuit omnino in hoc viro naturalis quædam bonitas, & efficax erga omnes homines humanitas. cujus celebratur vox divina, consilium dantis Scipioni suo; quoties foras prodisset, ne domum prius rediret, quàm aliquem sibi benefaciendo amicum adjunxisset. ô hominem publico omnium hominum bono natum! ô dignum maximi cujusque Regis aut Imperatoris consiliarium! Etenim quum plurimis amicitiiis fortuna Principum indigeat, præcipuum est judicio sapientium Principis opus, amicos parare. Ab hoc igitur fonte, & illud ingens manavit studium efficiendi, ut fructum ex historia sua omnes qui legerent, quàm uberimum perciperent. inde illa tot documenta, tot monita, quibus hoc opus, ceu intertextis geminis nitet. Quis autem erroris dedignetur monitorem, quem Scipio Africanus, quem multi reges non sunt dedignati consiliorum auctorem? Probitatem vero Polybii, recti honestique amorem, & vitii odium, nemo satis pro merito hominis laudaverit. Uni æquus virtuti, pari tenore opere toto, præclara facta ubiq; extollit, fecius admittit, gravitate quadam censoria, non arguta declamatione ad ostentationem ingenii, carpit & detestatur. Fidem, candorem, integritatem in dictis factisque passim commendans, qui iis utantur, viros bonos pronuntiat; versutos, veteratores, vafros, & dolorum architectos, nusquam non abominatur. Malitiam astutam, quæ fere Politicis hominibus prudentia dicitur, tanta severitate, tot locis, tam serio infectatur, *χαχοπραγμοσύνη* vera appellatione indigetans, ut vel eo dumtaxat nomine bonorum omnium amore, studio, ac lectione jugi, sit unus omnium historicorum dignissimus. Neque tamen is est Polybius, qui supercilium quoddam Stoicum, aut rusticam simplicitatem, ad judicandum de actionibus hominum Politicorum afferat. faciunt hoc umbratici quidam Sophi, rerum humanarum imperiti, ac propterea iniqui per sepe virorum magnorum censores, quorum rationes non capiunt. Sciebat homo negotiorum cal-

lentiſſi-

lentissimus, & tanto usu præditus, quid sit discriminis ponendum inter eam quæ simpliciter dicitur prudentia, & περι-
 σαλικήν, cujus consilia, ut necessitate temporum expressa, &
 sapientes excusant; prudentes verò etiam laudant. atque hæc
 est, quam solet ipse πολιτικὴν σωυπόκρισιν nominare, quo-
 niam aliud simulatur, aliud agitur: res toto genere diversa ab
 illa veteratoria malitia, ut in nostris Commentariis diligen-
 ter exposuimus. Discant igitur ab hoc doctore juvenes stu-
 dii politici candidati, veram prudentiam & ejus leges; non ab
 illo Etrusco, in opprobrium religionis Christianæ nato; cui
 probitas, fides, integritas, atque adeo in Deum pietas; ô se-
 culi dedecus: inania sunt sine re nomina; prudentia, ars fal-
 lendi; Politica doctrina, instrumentum inhumanæ tyranni-
 dis. Discant & qui ad scribendum res gestas animum appli-
 cant, præcipuum Annalium munus esse, uni favere virtuti,
 unum odisse vitium; illam esse legitimam, & æternitate di-
 gnam historiam, cui unum bonum honestas; unum malum tur-
 pitude. Sed probitatem hujus viri illa eximia æquanimitas
 manifestissime arguit, quam in reprehendendis antiquiori-
 bus, qui ignorantia non malitia lapsi fuerant, semper adhi-
 bet. sic enim errores tollit, ut eorum qui errarint famæ nihil
 propterea velit detractum. quin etiam gratias illis agere se,
 plurimumque eos mirari profitetur, quod etsi errassent, ten-
 tando tamen & conando viam posteris perveniendi ad verum
 indicaverint. Scias vera virtute fuisse præditum, qui causam
 scribendi solam habuerit, publicam utilitatem, & errores vi-
 tæ corrigendi desiderium. Porro amor virtutis studium ve-
 ritatis necessario semper est conjunctum; neque enim virtus
 est, cujus non sit origo veritas: nec vitium, quod non à men-
 dacio sumat initium. Veritas nullius non doctrinæ est funda-
 mentum; veræ sapientiæ mater; legitimæ, nec præposteræ,
 prudentiæ comes individua; fidei & societatis hominum an-
 cora; omnis boni & honesti, ut agebat Plato, ἡγεμονίς. Quod
 si recte attendimus, scire hominum aliud nihil est, nisi posse
 veri-

veritatem rerum contemplari, sive quæ sunt, sive quæ fiunt. qua mente philosophi antiquissimi sapientiam definiebant, *Ἐπιστήμην τὴν ἐν τοῖς ὄσιν ἀληθείας*. Simillime & Historiæ naturam illi demum capiunt, qui sciscunt esse veritatis illarum rerum notitiam, quas mortales gerunt. Græca eruditio τὰ γινόμενα vel τὰ πρακτὰ vocat. Regulam certe unicam, atque adeo animam Historiæ veritatem esse, omnes qui de ea sunt locuti consentiunt. Historia, inquit Diodorus Siculus, *προφήτης ἐστὶ τῆς ἀληθείας*, deæ Veritatis sacerdos est & propheta. Dionysius Halicarnassicus idem; *ἱερεὺς αὐτῆς ἀληθείας ἡ ἱστορία*. qui etiam alibi pronuntiat, veritatem historicam esse totius Prudentiæ & Sapientiæ principium. quod & ille magnus auctor sensit, qui Historiam esse dixit *universæ Philosophiæ quasi metropolim*. Sed ut pulchra omnia, quod proverbio dici solet, difficilia sunt; ita veritas historiæ, res omnium pulcherrima, eadem & inventu difficillima est; & postquam inventa, quominus proferatur in medium, maximas difficultates experitur. quod latet, partim malitiâ fit hominum; qui prava sua facta fileri, atque hoc pacto ignominiam lucrifacere volunt: partim incuriâ etiam eorum, qui res gerunt memoria & laudatione dignas. Jam quum propter has ipsas causas gestorum scriptores nulli labori, nulli arumnæ, addo & nulli impensæ, quod de Thucydide & Theopompo legimus, parcere deberent, ut veritatem illarum rerum eruerent & assequerentur, ad quarum narrationem sese parant: paucos tamen ab omni ævo sit nominare, qui hujus diligentie gloriam ambiverint: plurimos contra omnibus sæculis, qui res parum sibi compertas posteris tradere aggressi, falsa pro veris traderent; alii ignoratione & securitate; alii vitio huic pari credulitate: plures & mentiendi libidine; quos aut turpis spes lucri, aut gratia, aut odium corruerat. Heic enim vero scriptorem hunc præstantissimum omnes æquos judices demirari convenit. qui studio vera narrandi nullum laborem unquam refugit. nam & in remotissimas oras

peregrinatione ob id ipsum suscepta, Asiam, Africam, Europam lustravit: Atlanticum quoque Oceanum navigavit. ut de Hannibalis itinere sibi conperta narraret, Galliam & Alpes visit: ut de Scipionis rebus in Hispania gestis digna fide proderet, Carthaginem novam adiit, loca singula cum cura inspexit. Hispaniæ pleraque oculis usurpavit. quin & linguam Romanam Polybius didicit; atque antiquissima monumenta, quæ vix pauci è Romanis civibus intelligebant, è Capitolina æde ut promere sibi liceret impetrato, in sermonem Græcum transtulit; ac Romanos ipsos proceres suæ civitatis jura docuit, quæ ipsi ignorabant; & Fabius quoque Pictor Senatorii vir ordinis ignoraverat, qui de Punicis bellis scripserat. Ad hæc Polybius, ne nimis antiqua & parum explorata, atque ut ipse ait ἀκόλῃ ἐξ ἀκοῆς scribere cogeretur, historiæ quam suscipiebat terminos posuit, suam aut patrum memoriam. multa ergo illorum quæ scribit, præsens ipse vidit; certe nihil scripsit, de quo illos non posset consulere, qui rebus gerendis interfuerant. Adeo qui nullam perfectæ historiæ legem negligebat, illam omnium maximam, quæ vera scribere præcipit, ea fide custodit, ut liquido constet nobis, non solum rationem ipsum habuisse veritatis, sed etiam toto affectu illam amasse, & religione quadam coluisse. Non est dubitationi relictus locus: ipse suam mentem nobis aperuit; idque verbis gravissimis, quæ merito Brutus, sive quis alius, digna suo calamo judicavit: nos quoque digna censemus, quæ heic describantur: *Existimo equidem, ait, Naturam humanogeni VERITATEM constituisse numen maximum, maximamque illi vim attribuisse. Nam quum ab omnibus oppugnetur, atque adeo omnes nonnunquam verisimiles conjectura à mendacio stent; ipsa per se nescio quomodo in animos hominum sese insinuat, & modò repente suam illam vim exerit: modò tenebris obtecta longo tempore, ad extremum suapte vi ipsa vincit, obtinetque, & de mendacio triumphat.* En animi verita-

tis amore stupentis testimonium luculentissimum. Huic autem dicto mirifice congruit tota ejus historia. amorem enim veri, odium falsi sexcentis locis constanter profitetur. Fuit Polybii sententia, scriptori historiarum nihil veritate antiquius esse debere: non ad gratiam, aut odio cujusquam; non respectu ullius, sive privatae, sive publicae amicitiae; non denique ulla charitate erga parentes aut patriam; cujus sanctissimum in terris est nomen; veritatem professum, & ut ipse loquitur, τὸ τ' ἰστορίας ἡθεὶ ἀναλαβόντα, debere adduci, ut vel latum, quod ajunt, unguem à vero recedat. In cætera quidem vita, ait ille, amicorum esse amantem ac patriæ, laudo: in scribenda verò historia, etiam harum charitatum affectus exui volo: volo uni fidei consuli, & vel cum dispendio existimationis amici, parentis, patriæ, uni litari veritati. Duram legem: aliquis dicet. sed est tanti Veritas; quam tollere, aut per speciem cujusdam ψευδωνύμου prudentiæ, vel mendacii officiosi, violare, tanto majus nescio quid est, quàm Solem de mundo tollere; quanto Deus creator omnium, totius veritatis auctor, atque adeo, ipsa veritas, Sole major. Hanc legem quum principio operis sibi pariter & omnibus Annalium conditoribus imposuisset; per universam deinceps scriptio- nem exactissime semper & religiosissime eam ipse servavit: neque fuit quisquam adeo illi charus, cujus gratia libertatem suam & παρρησίαν oblivisceretur. Aratum Sicyonium Reip. Achæorum principem, paullo ante hujus ætatem Græcia omnis erat mirata; virum integritate, industria, rectitudine consiliorum, ac plerisque aliis magni politici ducisque laudibus, præ cæteris æqualibus suis, ornatum. Achæi verò tot beneficiorum ab Arato in suam Reip. collatorum memores, fato functum ad sempiternam memoriam consecrarunt, & omnes heroibus deferri solitos honores ei decreverunt. Hunc talem virum Polybius præcipue videtur suspexisse; quod ex locis plurimis operis istius facile potest intelligi. at non eo secius tamen Arati peccata commemorat;

tardum in consiliis excogitandis vocans ; ignavum in rerum inceptionsibus ; parum firmum ad micantium gladio-
rum conspectum ; salutis sociorum negligentem ; auctorem unicum cladis ad Caphyas acceptæ : neque parcat dicere, tropæis illum contra se positis totam Pelopis peninsulam implēsse. Philippum Demetrii F. regem Macedoniæ modò laudat, modò vituperat : & utrumque facit exquisite. judicii vero inconstantiam non semel deprecatur ; gravissimasque hujus varietatis causas, & cum de hoc, & cum de Arato loquitur, profert in medium. Nulli videlicet mortalium ita superos indulgisse, ut non interdum, si minus sæpe, aliud agat ; aut male agat. quin humani ingenii eam esse conditionem, ut non solum in diversis virtutibus idem homo appareat alius atque alius : sed etiam in eadem sæpe aliquis sibi sit dissimilis. idem fortis in defendendo ; ignavus in aggrediendo : animosus in singulari pugna ; cunctator in publica : ad Martem apertum aptus ; ad insidias ineptus : audax in terra, trepidus in mari : constans adversus irruentem hostem ; pavidus in excipiendo cervo aut apro. Mens præterea unicuique talis, (divinitus Homero dictum) quam in dies singulos DEUS suggerit. non igitur personas agentes spectare historicum debere ; sed factis orationem suam adæquare. Ut enim Phidias materiam ad statuas, aurum vel argentum ab Atheniensibus sumere solitus, non ipse domo suppeditare ; & floridos colores dominus pingenti olim præstabat ; sic rerum gestarum scriptores, non faciunt ipsi operis sui materiam, poëtarū more ; sed ab iis accipiunt, qui scribenda gesserunt. Ergo etiam optimi quique viri interdum venient culpandi : pessimi quique, rarerent fortasse, at venient tamen nonnunquam laudandi. Eapropter reprehensus à nostro est Timæus, ille historicorum maledicentissimus, quod Agathoclis tyrannorum omnium, quos Sicilia tulit, immanissimi, dotes ingenii & facta laudabilia vel dissimulasset, vel in contrarium detorsisset. an Polybius vir

integerrimus tyrannidem Agathoclis probabat? ille vero non magis hunc probabat, quam Aratum oderat. Sed aliud est tyrannidem commendare, aliud egregie factorum exempla, à quocunque tandem profecta, sive amico, sive hoste, aut excellentem ingenii præstantiam, non sinere indictam. causam affert Polybius: quia fallere non minus videtur, qui gesta præterit sciens, quam ille qui nunquam facta fingit. Pari item ratione Sozomenus Ecclesiasticæ historiæ auctor, orthodoxorum hominum contentiones, jurgia, perfidiam multorum, & alios defædos nævos narraturus, ἐβελοχάκῃ προουρέσεως opinionem deprecatur: non enim illa se scribere, quod voluptatem ex talibus caperet; sed volentem nolentem; quoniam infecta reddere quæ facta essent, non posset; quæ gesta autem essent, filere; hoc verò esset veritatem prodere & historiæ legitimæ jura corrumpere. μάλιστᾶ, inquit Sozomenus, τῆ ἀληθείας ἐπιμελεῖσθαι χρεῶν, διὰ τὸ τῆ ἰστορίας ἀκρίβητον. & iterum, πάντα δεύτερα ποιῆσαι τῆ ἀληθείας τῆ συγγραφῆ προσήκει. Juvat unum adhuc commemorare candoris Polybiani testimonium, sed insigne. Erat Reip. Achæorum vetus cum regibus Ægypti fœdus; quod cum singulis eorum, modò conditionibus iisdem, modò multum diversis, fuerat renovatum. Accidit Olympiade cXLVIII. ut Ptolemæus Epiphanes, ea de re legatum Demetrium ad Achæos mitteret. Scissa tum erat Resp. illa in factiones duas; quarum alterius principes censebantur Philopœmenes, & Lycortas nostri pater: alterius cum alii, tum Aristæus quidam. Quum parti Philopœmenis amicitia Ægyptii probaretur; fit decretum de renovando fœdere; eaque sine Lycortas ad Ptolemæum mittitur. it Lycortas; redit; legationem renuntiat. Aristæus, qui fœderis simpliciter fieri mentionem audiret; gnarus plures ac diversas pro temporibus fuisse ejus formulas; petit in concilio à Lycorta, ecquodnam è multis fœdus esset instauratum? ad hanc inimici vocem filere Lycortas, nec quod mutiret

tiret invenire. evenerat enim stupenda quadam Philopœmenis atque ipsius negligentia, & consiliariorum Ptolemæi parili stupore, aut, quod potius arbitrer, & verius est, actu, ut totum illud tanti momenti negotium, temere, sine ulla distinctione transigeretur: quod gravissimum peccatum, in ejus loci præsertim & dignitatis viis, magna & justa utrumque ignominia macula asperfit. Hanc historiam Polybius ita narrat, quasi de hominibus loqueretur, nulla notitia sibi conjunctis: qui tamen alterius erat filius; alterum parentis loco semper coluit. sed memor vicissum legis à se rogata, maluit in historia veritatis amicum se probare, quam φιλόφιλον aut φιλοπάτορα. Non vivebat, opinor, Lycortas, cum illa filius scribebat: sed si vel maxime vixisset, non fuit Polybio verendum, ne hac ingenua libertate patrem offenderet. Levia ingenia quia nihil habent, nihil sibi detrahi patiuntur: magni viri, & fiduciam magnarum rerum habentes, adeo fidelium historicorum veritate non offenduntur; ut contra, suos ipsi errores & frustrationes generoso animo profiteantur. Hippocratem à futuris capitis fuisse deceptum nesciremus, nisi ipse memoriæ prodidisset. Cæsarem magnum ignominiam ingentem ad Dyrrachium accepisse, & magnis sæpe in tua Gallia, DOMINE, detrimentis fuisse affectum; nisi ipse narrasset, vix hodie sciremus. nam quæcumque Dio, aut alii scriptores, iis de cladibus scripserunt; præ iis quæ ipse dicit, levia sunt. Quod si memorias veteres replicare voluerimus, solos inveniemus Tiberios, Caligulas, Nerones, Domitianos, Commodos, qui fidei præclaros scriptores, Cremutium Cordum, Livium, Suetonium, Arulenum, Senecionem & his similes, exosos habuerint. Illud vero in hoc auctore eximio, quam eximium & insigne: quod miraculorum commenta & omnem παραδοξολογίαν acerrime insequitur: causas vero cunctorum gestorum diligentissimè scrutatur. nimirum ex eo quod posterius diximus, alterum illud prius nascebatur.

propterea enim osor extitit omnium præstigiæ, quas vulgus temporibus præscis mirabatur; quia rerum omnium & eventorum causas vestigarat: quis autem nescit, antiqua paganorum miracula meras, ut plurimum, fuisse dæmonum illusiones, & humanarum mentium ludibria? Scilicet pro vero credendum, quod toties in aliorum monumentis historicis legimus, sanguine aut lapidibus pluissè; saxum visum volitare; bovem esse locutum, & sexcenta istiusmodi portenta. quid ista? Hannibali & Scipioni Africano præsentem deum affuissè: illi Alpes superare nitenti atque hærenti, viam prævisse; huic Carthaginem novam temere invadenti, aquas maris subduxisse. Eleganter non minus quàm verè solet Polybius dicere; scriptores Annalium, qui talia chartis suis illinunt, tragœdias non historias componere. nam ut tragici poëtæ postquam turbata sunt omnia, & fabula est impedita, atque ea facta est, quam Philosophus *ἔστιν ἕ δρᾶμα* appellat; ut exitum inveniant, & spectatores absolvant, deo indigent & machina: sic imprudentes historici, ubi summos duces magna ausa concilio temerario, aut nullo, adoriri fecerunt; postquam ad rerum difficultates est ventum, ut sese expediant, tragico illo subsidio opus habent. Sed & vulgi imperiti causasque rerum ignorantis opinio erat, hoc divini auxilii comento eorum virorum gloriam mirum in modum augeri, quos omni laude volebant honestare. historicorum autem levissimus quisque aut supersticiosissimus, tenendo & oblectando lectori, mirabilia quàm vera narrare præoptavit. est namque humanæ naturæ vitium, rara, inaudita, indicta, & ut ait Isocrates *τὰς περιπέτειας καὶ θαυματοποιίας* amare. At noster hic, solidissimi judicii vir, ut ista pro frivolis haberet, & contrariam narrandi viam ingrederetur; ille quem exposuimus veritatis amor, & notitia causarum effecerunt. Qui igitur sciret falso dici primum Hannibalem cum exercitu Alpes trajecissè; quas multo antè

non

non semel Galli, Italiam petentes, cum magnis copiis superaverant; sciret etiam, prudentissimum illum Pœnum priusquam ex Hispania pedem moveret, missis ad Gallos, qui cis & trans Alpes habitabant, legatis; rebus omnibus tanto incepto necessariis providisse; narrationem illius expeditionis miraculorum quidem vacuum, sed summæ prudentiæ plenam instituit. Scipionem quoque priusquam ab Urbe proficisceretur, omnes negotiorum difficultates probe meditatam; non miraculo, sed admirabili quadam prudentia Hispanias domuisse ostendit: & eorum quæ scribit Lælium Africani assiduum comitem, diligenter à se de singulis interrogatum, testem locupletissimum laudat. Innumera possent alia huc afferri, ex quibus de sincera fide & judicio exquisito hujus scriptoris, planissime queat constare. instar omnium hoc unum esto. Legionem Romanam è quatuor millibus Campanorum compositam, quæ Rhegium insignito perfidiæ exemplo, belli Tarentini tempore, diripuit & occupavit, totam postea à Romanis securi fuisse percussam, scribunt Orosius, Julius Frontinus, ipse etiam Titus Livius, necnon alii: noster contra, ccc. dumtaxat eo supplicio affectos narrat, atque ejus sententiam verissimam certissimamque esse clare demonstramus in nostris Commentariis. quid igitur Latinos illos impulit, ut tam liberali mendacio veritatem interficerent, ut cum Tertulliano dicam? grandidati videlicet rerum, quas exponebant, non simplici fidei studuerunt. Ut dubitare nemo debeat, Polybionè, an aliis qui res easdem diverse prodiderunt, plus auctoritatis sit tribuendum. rara, grandia & miraculosa plerisque illorum tradere posteris curæ fuit; nostro, vera, certa, & fructuosa, delectare illi lectorem suum; noster doctrina civili instruere, propositum habuit. Qui etiam loco non uno profitetur, de voluptate quidem auditoribus paranda, quam scribentium plerique sectantur, non admodum sollicitum se esse: utilitatis verò

ad vitam pertinentis, tantam rationem habere, ut ad eam cuncta referat. omnes igitur amœnitates & reficiendo lectori diverticula, in opere tam serio neglexisse; ut uni adhæreret rerum gestarum accuratæ explicationi, & observationibus quæ eodem pertinebant. Propterea historiã suam *πραγματικὴν* vocans, quod esset tota de negotiis gestis aut bellis; nec non *ἀποδεικτικὴν*, propter certitudinem narrationum; id se agere ostendit, ac sæpius inculcat, ut velut artem quandam & , ut ipse loquitur, *μεθοδικὴν ἐμπειρίαν* rerum gerendarum Politicis hominibus concinnet. Quamobrem, sicut verum est dicere, Polybium historiã sui temporis scripsisse; ita non minus verum est dicere, Polybium in historia quam scribebat, praxin politicæ doctrinæ & disciplinæ militaris exercuisse. Nihil ille, paullo præsertim majoris momenti narrat factum, cujus non afferat & antecedentes & cohærentes causas cur ita sit factum; aut cur eum habuerit res exitum. simul autem & modum accurate explicat, quo singula fuerint administrata. Hinc illæ non infrequentes digressiones, quibus aut naturam locorum declarat; qua non prius probe cognita, præliorum descriptiones, & similes expositiones, cæcæ, (nam sic ipse appellat,) sint futuræ: aut aliquod theoremata politicum ex professo persequitur. Sic libro II. causæ quæruntur mirabilis incrementi Reip. Achæorum. Sic libro IV. de miserorum Cynæthensium infelicitate, & ejus causis, multis differitur. Sic libro IX. de institutione imperatoris, & disciplinis magno duci necessariis doctissime disputatur. Sic libro X. ratio tota dandorum signorû per faces, qua multum, idque mirabiliter, usi sunt veteres, non solum exponitur, sed & novis inventionibus ipsius auctoris perpolitur. Sic libro XV. cur phalangem Macedonicam, creditam prius esse invincibilem, & quæ revera talis natura sua erat, Romanæ legiones sæpe vicissent, pulcherrime docetur, ejusq; rei causæ manifestissimæ certissimæq; afferuntur. Sic multa passim de officio historici, & legitimæ historiæ natura, inferuntur. To-

tus quoq; liber sextus, digressio quædam est à proposita narratione: sed, Deum immortalem, quàm ex usu, quàm docta, quàm divina! cum qua si componantur omnes omnium auctorum digressiones, nihil simile invenias, nihil ulla ex parte comparandum. Exposuerat prioribus libris Polybius, quomodo Hannibal Italiam ingressus, populum Ro. tribus continuis cladibus ad Ticinum, ad Trebiam, ad Thrasymenum, iisque magnis attriverat, & quarta insuper Cannensi, omnium longe maxima, pene deleverat: eò certè redegerat, ut emerfurus ex illo miserrimo statu nunquam videretur. emerfit tamen, & cum adversa fortuna aliquandiu luctatus; mox & Hannibalem Italia expulit, & pace cum Pœnis in suas leges facta, ad spem imperii Orbis terrarum sese erexit. Rei igitur stupendæ, & omnibus sæculis inauditæ causam eo libro aperit noster: causâ autem erat, ipsa Reip. Ro. forma & scientia bellandi; quæ duo capita sic à Polybio explicantur, ut vel solus ille liber, qui nullo satis æstimari pretio queat, doctrinam, judicium, peritiam pacis bellique artium, & summam auctoris prudentiam arguat. Atque hoc in genere illud cum primis observatu dignum; quanta cura Polybius lectorem suum ad contemplationem verarum causarum subinde revocet, unde successus sive læti, sive illætabiles manant: quanta item multorum veterum (atque utinam horum tantum) opinionem stultam, de Fortuna pendentium, reprehendat & confutet. Non enim pati poterat tantus prudentiæ magister, in res humanas induci cæcum illud cæcorum hominum *πλάσμα καὶ εἶδωλον*, ut Democritus vocabat, quod *Nullum numen habet si sit Prudentia*. Clamat igitur noster, τὴ συμβαινόντων τύχῃ καὶ πᾶσαι, φαῦλον. Fortunam facere causam eventorum, amentia est, quippe sapientibus, & qui rectis consiliis utuntur, haut magni Fortunam momenti esse; aut potius Fortunam, quæ nihil sit, nullam intervenire: non enim casibus regi, sed regere magis prudentem casus: mentem, rationem, virtutē, pietatem dominari. Qui si aliquando

parum sibi videtur constare, Fortunam ipse quoque nominans, & vim illius agnoscens; non tam sententiæ errorem eum esse; quàm loquendi consuetudinem quandam, abunde probatum est in nostris Commentariis. Ubi etiam illorum errorem supinum atque insanum magnum validissimis rationibus confutavimus, qui male de diis & divina providentia Polybium sensisse, ausi sunt scribere. Adeo homine imperito nihil quicquam injustius. Quid injustius, quàm ἀθεότης à male feriato Politico & Theologastro omnis humanitatis imperitissimo eum virum damnari, qui Arcadiæ patriæ suæ præcipuum decus ponat ἐν τῇ ἐς τὸ θεῖον εὐσεείᾳ, in pietate erga Deum? qui locis sacris belli tempore non parcere, ultimam sceleris atque immanitatis lineam putet? qui pacis post diuturnum bellum insecutæ, primum & omnium pulcherrimum fructum agnoscat, ædes sacras dirutas aut collapsas instaurare; neglectas divini cultus ceremonias in usum revocare? qui civitatis bene & legitime ordinatæ primam omnium conditionem ponat, ut in ea religio vigeat? qui magnitudinem imperii Romani pietati illius populi ferat acceptam? qua quidem usque eo Romanos vult excelluisse, ut etiam superstitiosi sapientum iudicio videri possent: verum, quàm superstitionem alii vocant, inquit, ea est apud Romanos ὑπερβολὴ pietatis. qui toties bona bonis provenire, malos male perire, bene consulta parum bene interdum cedere παρὰ θεῶν καὶ ἑδαιμονίᾳ, Dei nutu atque numine, pronuntiet? qui denique omnia miraculorum commenta ex historia quam πραγματικὴ appellat, quum studio magno eliminat; verbis tamen disertis libro xvi. ea miracula, quæ ad firmandam opinionem de deo ejusque potentia, pertineant, & admittat & commendat. Poterântne à misero ethnico illustriora inclinati ad pietatem animi proficisci testimonia? Sed ut melius constet, qui fuerit Polybii sensus, quæ sententia super quæstione tam gravi de rerum humanarum gubernatione; verba Suidæ, hominis Christiani, qui diligentissime illius scripta

scripta legerat, heic describam. *Fortuna*, ait ille, *apud Græcos & paganos, est gubernatio mundi sine ulla providentia: aut rerum cursus ab incerto ad incertum, & id quod casu sponteque evenit. at nos Christiani DEUM omnia administrare confitemur: idque etiam Polybius dicit.* Pudeat nunc eos, qui crimen adeo tetrum tam bono scriptori ausi sunt impingere. Pudeat illum Politicum, qui audire Christianus quum vellet, de causis conversionum quæ imperiis accidunt, tam infelicitè & absurde pronuntiavit, ad numeros lectorem suum revocans; quàm doctè & graviter Polybius libro sexto; cum futuram olim mutationem in Romana Rep. cujus florentissimam tunc cum maxime ætatem ipse videbat, centum fere annis prius quàm eveniret, verissime prædixit. Post tot tantasque & eas adeo insignes rerum virtutes, facultatem dicendi in auctore tam nobili laudatum ire, pars fuerit injuriæ. in quo nulla quum eloquendi virtus rerum scriptori necessaria desideretur; hoc fundamentum ingentibus illis quas ostendimus superstructum molibus sic obruitur, vix ut appareat. Non deest, sed non eminent in Polybio facundia. nihil verò est iniquius illis, qui nullam putant esse eloquentiam, nisi ubi nihil est præter eloquentiam. Semper mihi apprime placuit Diodori Siculi sententia, vehementius in historico eloquentiæ studium improbantis. Verborum enim curam nimiam, rerum fere par sequitur incuria. Oratio vultus animi est. ut hic fuerit gravis aut solutus, ita etiam illa vel severa erit vel mollis. Polybii ingenium verbo judicavit excellens auctor Strabo, quum illum appellavit ἡ ἄνωγε ἱστορίας ἀσμερόν ἄνδρα, virum adeo serium, & rebus seriis deditum. nam hoc voluit Strabo. non dubitabunt periti de rectitudine hujus judicii & elogii veritate, qui diligenter expenderit. inest sane in hujus scriptis gratus quidam sine ullo fuce veritatis color, & quod Græci Critici appellant τὸ ἔμπρακτον καὶ τὸ ἐναλκῆδες ἢ ἐννοιωῶν. Equidem rideam an indignè nescio, quoties apud Dionem Pharsalicæ vel Philippicæ aut simili-

lium

lium pugnarum descriptiones lego; in quibus eloquentiæ plurimum, bellicæ verò artis & Tacticæ peritiam nullam penitus animadverto: ut de historicis aliis nihil nunc dicam, ne Dioni quidem ullo pacto comparandis. Dares eadem prælia Polybio describenda. in re eadem, nihil idem diceret: omnia alia & diversa. neque enim eo proposito ad præliorum descriptiones accedit, ut in depingenda negotii facie rhetoricetur: verum ut, ceu Xanthippus aliquis Tacticus, usum ejus disciplinæ in ipsis rebus lectorem doceat. causas hinc victoriæ, illinc cladis ob oculos ponat. quid in eligendo belli campo, quid in ordinanda acie quid in subsidiis disponendis, quid in procurriendo concurrendó, e, aut excipiendo hoste bene aut secius fuerit factum: quis levis, quis gravis armaturæ fuerit usus: equitèsne an pedites ad summam operis plus momenti attulerint. Ad harum rerum expositionem si orationem noster adhibuit nullis calamistris inultam, nullis fractam cincinnis, ac ne diligentius quidem comptam, sed masculam & quodammodo militarem, opus, credo, censoriũ fecit. Ut poma quædam sunt suaviter aspera; & in vino nimis veteri ipsa nos amaritudo delectat; sic in seriis magnisque scriptoribus minus interdum culta dictio, non sine austeritate quadã juvat. Et est sane Polybiana dictio ejusmodi; in qua multa verba, multas observo locutiones in castris natas, & gloriosum illum Martis pulverem, potius quam rhetorum lecythos & pigmenta redolentes. quidni autem? maluit Polybius exercere in agendis rebus quantum habuit eloquentiæ, quàm inertio otio sese dare, ut sequeretur, quantum ejus poterat per ingenium consequi. Nam quid aliud ab eo exigas, cui paullo post quàm ex ephebis excefferat, legis annariæ gratia facta est à concilio Achæorum, ut negotiis se immisceret, ac legatus in Ægyptum cum patre Lycorta & Arato Arati F. proficisceretur? factum est hoc decretum, circa principium Olympiadis CLæ. Unus, credo, fuit ex omnibus antiquis Dionysius Halicarnasseus, qui propter dictionis incuriam & minus

nus accuratam verborum comprehensionem, tantum virum impolitæ notare sustineret. cujus Critici putidæ morositati, sic alibi respondimus, ut æquis iudicibus nostrum iudicium probatum iri confidamus. Neque tamen nævos, si qui sunt in hoc pulcherrimo corpore, dissimulavimus. nam equidem sicut eos qui maligne scripta aliena tractant, scelestos & publica omnium execratione dignissimos censeo; ita qui sine cura discriminis omnia pariter laudant, sine iudicio in literis versari, & illa ipsa quæ laudant, cur sint laudanda non intelligere, persuasum habeo. Et fuit quidem felicitatis populi Romani pars non pœnitenda, sempiternæ gloriæ per eum virum fuisse commendatum, qui ipse quoque in eo ornando propriam ingenii gloriæ erat consecuturus: sed & Polybii magna prorsus extitit felicitas, in ea tempora incidisse, quæ materiam dignissimam facultate & copia sua ipsi subministrabant. Scitum vetus est; omnium imperiorum, sicut cæterarum rerum humanarum tria esse tempora; primordium, summam incrementi, inclinationem ad interitum. Græci melius, ἀρχὴν, ἀκμὴν, παρακμὴν aut φθορὰν. hæc quum natura sint diversa, etiam scriptoribus admodum diversam ad scribendum materiam suppeditant. Principia, incerta, fabulis involuta, tenuia: semper enim, modò primumque nascentia sunt minuta. postrema tempora, ipsa quoque, sed ex alia causa, attenuata, & vitiis deformia; utpote exitio propinqua. solum est medium tempus, quod vigoris florem obtineat; sive ad experiendum, sive ad scribendum, aut cognoscendum, pulchrum & oprabile. Resp. Romana, ut observat Polybius, si qua ulla unquam alia omnes temporum diversitates secundum naturæ communes leges est experta. quæ ab obscuris, fabularum plenis, & oppidò exilibus profecta principiis, per annos ferme 100 cum populis Italiæ perpetuum quasi bellum varia fortuna gessit. Tantæ molis erat Orbi terrarum dare caput. deinde ubi semel pedem extra Italiam extulit, dictu mirabile, quanta cum sua gloria, quanto

cum

cum stupore tunc viventium & videntium, Europam, Asiam, Africam, triumphis peragratas, dominationi suæ subjecerit. Hæc fuit & Reip. & virtutis Rom. ἀκμή, & præcipuus vigor. quod tempus vulgo historici ad c. usque annum extendunt. sed spatii hujus ultima civitatem sanguine civili fœdatam habuerunt, & luxu, postquam victores Asia capta cepit, multisque aliis vitiis corruptam. Eam partem Polybius non attigit, non vidit: qui ipsam dumtaxat ἀκμήν τῆς ἀκμῆς, ut sic dicam, & purissimam laudatissimamque partem florentis Reip. Ro. ad occupandum ingenium, singulari felicitate aurei illius temporis, materiam est nactus. Quare historiæ hujus non postrema hæc laus est, quod in parte versetur rerum Romanarum longe nobilissima; siue virorum virtutem spectes, siue publica instituta, aut mores, siue gestorum magnitudinem. Quum autem inter excellentis historiæ conditiones doctissimi veterum hanc cum primis ponant, ut certi intervallo temporis circumscribatur, & à notabili principio ad notabilem finem perducatur; hanc historiæ legem, (ut quidem illis placet) à Polybio mirifice esse observatam, invenimus. Ille principio cum ad scribendum animum appulit, annorum LIII. res gestas suscepit explicandas; ab anno primo Olympiadis cXL^a & initio belli Punicii ad finem belli Persici, & regni Macedonici ultimam everisionem. quo spatio affirmat Polybius, & incepisse & consummata esse imperii Rom. incrementa. rectè: si modò intelligatur, ut in nostris Animadversionibus est expositum. Gestæ igitur sunt eo temporis intervallo, tot tantæque res, quot & quantæ nullo unquam sæculo pari numero annorum. Ante omnia bellum occurrit Punicum II: bellum, viribus partium, generositate ducū, magnitudine cladum, varietate casuum, eventorum consequentiâ, omnium quæ ubivis terrarum gesta unquam sunt, maximum. finem hujus initium Macedonici cum Philippo excepit; ob veterem Macedoniae Regum famam, & Magni Alexandri gloriam, bellum nobilissimum.

Secuta

Secuta sunt, Antiochicum & Ætolicum; illud cum rege Asiæ opulentissimo, & terra marique vi copiarum ingente instructissimo: hoc cum populo omnium ferocissimo, & qui bellandi decus sibi uni vindicabat, seque eo nomine impotentissime jaçtabat. his interjecta sunt minora jam alia bella cum Insubribus, Boiis, cæterisque Gallis trans Alpes Italiam incolentibus. Postremum fuit Macedonicum alterum cum Perse Philippi F. in quo illa antiqua Macedonum regia, cui aliquando Ἡν Ἐλλάς αὐτὴ σμικρὸν εἰκλήριον imò verò, cui capiendæ Orbis terrarum olim parvus erat, exemplo penitus miserando, est extincta. Tum primum omnes & Orientis & Occidentis nationes attonitæ, magnitudinis Romanæ stupore ceptæ sunt defigi; ac vim ineluctabilem fatorum intelligere, quæ Po. Ro. imperandi honorem deferebat; sibi parendi necessitatem imponebat. Quæ admirabilis rerum universi mundi conversio, Polybium initia impulerat, ut hoc tam memorabili sine historiam suam terminaret: paucis tantum annis insecutæ pacis adjectis; ut quàm modis omnibus laudabilis esset forma regendi imperii qua Po. Ro. utebatur, & cunctis quidem omnium sæculorum gentibus, sed præcipue Græcis suis testatum faceret. Ac quoniam non unius tantum populi hujus res peragere instituerat; sed Romani quidem primario; deinde autem & cæterorum totius Orbis populorum omnium, paullo saltem nobiliorum; multa de regū Syriæ, Ægypti, Ponti, Cappadociæ, Persidis, aliarumq; gentium rebus, ordinem secutus temporum, inservit, propter quæ, opus suum καθολικὴν ἱστορίαν, quasi, universalem historiam dicas, jure nominat. Est hoc quoque historiæ Polybianæ grande atque insigne decus; quod non de una tantum aut altera natione fuerit instituta; verùm de omnibus quæ toto Orbe illis temporibus noscebantur. Cujus generis historia, quum reliquas ejus formas tantum dignitate superet, quantū parte aliqua sui totum est præstantius; iis cum difficultatibus est conjuncta, ut post hominum memoriam perquam pauci fuerint

fuerint reperti, qui oneri tanto subire auderent; quorum autem humeris onus illud bene federet, paucissimi. Plane inusitatam animi magnitudinem, & parum vulgo consuetum ingenii modum præ se fert, qui universalis historiæ, qualem Alphonfus X. Castellæ Rex solitus optare, scriptionem *πραγματικῶν* aggreditur. Proprias vero laudes ejusmodi historiæ, si commemorare velim, nimis longum faciam: & præclare noster hic ea super re nonnulla operis sui initio. Vel illud quantum est, quàm admirabile? posse aliquem mortaliū, illam Dei ter maximi *πολυποίκιλον* & inenarrabilem sapientiam, quæ non unam aliquam aut alteram regionem, sed vero mundum universum regit ac temperat, quasi vestigiis persequi, mente capere, & stilo enarrare? quid de populis Orientis, quid tempore eodem de Occidentis divina statuat providentia; quid vel sublevandis vel premendis ad Aquilonem Austrumve gentibus, eadem decernat. Tot res, tam varias, vel animo posse capere, magnum sit: quid componere inter se, in ordinem digerere, & in unius historiæ faciem concinnare? Hoc demum illud vere est, quod initio dicebamus, ministrum providentiæ divinæ in terris agere. Polybius igitur, tantis de rebus tam exquisitæ formæ historiam quam moliebatur, ultra illos LIII. annos, & paucos alios pacis curam suam non extendebat. qui tamen eo labore perfunctus, novam historiam annorum circiter octo, eorum bellorū quibus ipse, ut plurimū interfuerat, priori subtexuit: à principio Celtiberici ad deletam à Mummio Corinthum, & in formulam provinciæ redactam Achaiam: nec non ad Carthaginem paullo ante à Scipione captam, & solo æquatam. Scripserat & de bello Numantino; sed separato à perpetua sua historia volumine, ut auctor est Tullius. Porro universum quod modò exposuimus argumentum, libris XL. Polybius fuerat complexus; vel potius duodequadraginta. primus siquidem & secundus, Apparatum ad historiam primario susceptam, non ipsam historiam, continent. Nam quia Græcis homini-

hominibus illa ætate res Romanæ, sua memoria vetustiores, parum erant cognite, prudentissimus scriptor ex usu futurum putavit, si Reip. illius tempora strictim attingeret, à capta Roma per Gallos duce Brenno, ad primum extra Italiam cum classe transitum: & paulo uberius à prima traiectione in Siciliam, quando bellum Punicum primum est conflatum, ad Punici II. annum primum. quas ille res cum Græcanticis aliorumque populorum ratione temporum congruentibus, in illa duùm librorum Præparatione comparavit. At quàm dolendum, nec sine indignatione summa memorandum, quod auctoris tanti tam excellens opus superiorum sæculorū Barbara ignorantia magna ex parte nobis invidit? Quando id vulnus Reip. literariæ fuit impositum, difficile est pro certo affirmare. Constantinum Porphyrogenitum, Pandectarum Politicarum ex historiis compositorem, integrum opus habuisse, nullus dubito. Suidæ quoque grammatico, suum illum Centonem contextenti, reor equidem totum Polybium ad manum fuisse. idque satis manifesto è fragmentis potest cognosci, quæ inde collegimus. Nunc, proh dolor! solos quinque primos libros, quales auctor reliquerat habemus: cætera varia manu interpolata ad nos pervenerunt. Tres operis totius partes distinctas editio nostra exhibet. Prima est eorum, quos modò dicebamus quinque librorum. Sequitur altera, Excerpta continens à v. fine ad principium xviii. ipsam, nisi fallor, illam Epitomen, quam Marcus Brutus conficere orsus, non perfecit. qua de re plura nos alibi. Tertia quoque pars Excerpta complectitur, sed diversi generis: sunt enim illa ipsa loca laudabilia, quæ viri eruditi, jussu Imperatoris Constantini excerpserunt, ut titulo operis novi xxviii. exemplis Legationum destinato, insererent. Quis satis pro rei magnitudine jacturam hanc queat deslere? Habent quod doleant qui literas Græcas amant, tam bonū ejus linguæ auctorem tam male fuisse acceptum. Habent historiæ Romanæ amatores, tam accuratū illius scriptorem tantum detrimenti

esse passum. Habent qui res Syriacas & totius Orientis, regum successiones, defectiones Satraparum, bella ab Antiochis & Ptolemæis gesta, multorum item aliorum sive Principum, sive civitatum res, hodie sciunt majore ex parte ignorari. Habent etiam illi, qui in Ecclesiastica historia Maccabaïcorum temporum recte capienda, quantum sit hodie difficultatis ex inopia veterum historicorum, non nesciunt: & quantum illi lucis Polybii historia, si integra extaret, foret allatura, ex iis quæ supersunt facere conjecturam scibunt. Omnium vero maxime quod doleant habent, qui gesta majorum eo animo legunt, ut ad vitæ usum illa referant; quique doctrinæ civilis & bellicæ seriam cognitionem præstantissimum historiæ legendæ fructum putant: neque nesciunt, suis potissimum utilitatibus eximium hunc & πολιτικῶν ἱστορίων scriptorem ivisse consultum. At enimvero cui bono amissa deslere, nisi eorum desiderio excitentur generosi adolescentes, ut tanto diligentius quæ restant velint cognoscere, & hoc Dei beneficio perfrui? Desinant igitur inutilium querellarum veræ doctrinæ candidati; & Polybiū quem nunc Majestati tuæ, DOMINE, offerimus; non illum quidem integrum, sed qualem tamen nemo adhuc vidit, grati excipiant: quodque pars adeo luculenta excellentissimi hujus auctoris naufragio sit erepta, eo nomine gaudeant, & publicæ rei literarię gratulentur. Nos quidem totam Polybii Historiã non damus: sed vel in tota eminebant, ea sine dubio damus. Et formam quidem universæ scriptionis, ipsumque adeo auctoris genium, è prima nostrę editionis parte, quæ integra & sine imminutione ulla notabili ad nos pervenit, licet hodieq; cognoscere. Multa studiosi in duobus Pręparationis libris invenient, nusquam alibi tam bene descripta; quædam omnino apud nullum alium, neque Græcum neque Latinum, invenienda. Punici priuni historiam non plene quidem ibi narrat Polybius; neque enim id agebat; ita tamen, ut hodie in tanta honorum librorū paucitate, plura de eo bello unus hic quàm alii

alii omnes nos doceat. idem de bellis quæ Romani cum Gallis in Italia de gentibus gesserunt, est censendum. Licybi vero Carthaginienſum, multis nominibus cum primis memorabilis, hiltoriam uni huic debemus. Reip. Achæorum quondam illuſtriſſimæ, primam inſtitutionem, augmenta, & formam ex eodem Apparatu cognoſcimus. Tres qui deinde ſequuntur hiltoriæ legitimæ primi, propter ſubjecti magnitudinem, varietatem ingentem, accuratam ejus tractationem, doctrinæ quæ civilis quæ bellicæ uberrimam copiam, ut eos magni duces & Politici diligentiffime ſæpiſſimæque verſent, merentur. Secundæ & tertię partis Excerpta, oſſa & nervi ſunt, carne & cute nudati. decus formæ abeſt, & illa vivæ corporis venuſtas: unde tamen fructus feramus uberrimos, abunde adeſt. Mihi quidem videtur M. Brutus, ſive eſt alius, magno judicio uſus, in iis ſeligendis quæ Politico informando erant accommodatiſſima. Iccirco librum ſextum totum paucis exceptis ſibi ac nobis deſcripſit: quod de illius præſtantia & utilitate recte judicaret. plane totus ille liber omnibus Principibus, ducibus & Politicis non legendus, ſed ad verbum eſt ediſcendus. Legationum Excerpta quam potiffimum utilitatem ſpondeant, ipſo titulo profitentur. in eum namque finem fuere conſecta, ut viri Politici quorum induſtria in ſimili miniſterio ſummi Principes utuntur, documenta inde ſumerent, ſibi uſui futura. Scire quæ ſint legati partes, quis uſus datæ poteſtatis, quæ illum circumſtent pericula, doctrinæ politicæ pars minima non eſt. Expoſui cauſas, DOMINE, cur Rempub. cogitantibus & cum utilitate omnium, ſuæque laude ſive domi, ſive militiæ eam adminiſtrare cupientibus, Hiltoria quidem præ cæteris diſciplinis ſtudioſe ſit cognoſcenda; è cunctis verò illius ſcriptoribus, qui vetuſtatem pertulerunt, Polybius præcipue notus ac familiaris eſſe debeat. Non erat alienum huic loco, ut inter hunc cæterofque hiltoricos, tam Græcos quàm Latinos; quid quantumque interſit, (& intereſt ſane

haut parum,) quid inter hanc & illorum Historias sit discriminis, expenderemus. Facit enim ad rem si quid aliud, cum in omni studio, tum in isto non minime, de auctoribus singulis, eorumque scriptis, quid sit sentiendum ex veris principiis statutum habere. Verum quoniam longius jam nescio quomodo oratio nostra est protracta, ea autem quaestio, non adeo facilis, ut paucis queat absolvi; ne plane immemor videri queam, apud Majestatem tuam sermonem habere me, pulcherrimi argumenti, & ad cognoscendum utilioris, quam ad explicandum facilioris, tractatione accurata in praesentia superfedens; illud interim omni asseveratione confirmare nequaquam verebor; non posse aliquem neque Graecum inveniri, neque Latinum ex illo meliore saeculo nedum è posterioribus, quem non aliqua legitimæ Historiæ laude, aut etiam pluribus, noster hic antecedit. Magnus sane scriptor Herodotus, & sine controversia historiæ pater: sed qui ad *πολυμάθειαν* & rerum antiquissimarum cognitionem plurimum; ad eam verò quam quaerimus prudentiam, non multum sit collaturus. Magnus & vir & scriptor Thucydides: qui à gerendis rebus ad eandem stilo perfequendas quum sese contulisset; historiæ ad usum Politicorum scriptæ mortalium, credo, primum, exemplum post-futuris mirandum potius quam imitandum dedit. Sed vir maximus, par ingenio argumentum non habuit. qua quidem re tanto est Polybio inferior, quanto Græcia, hoc est angustus terræ angulus, cæteris omnibus antiquæ *οικουμένης* partibus est minor. ut de obscuritate dictionis Thucydideæ nihil dicam. Magnus Xenophon, & ejus oratio quovis melle dulcior. sed is belli pacisque artes in ficta historia serio docens, in seria & vera, de eo proposito ne cogitasse quidem videtur. Thucydidem ille continuat: verum ita, ut sit illi dissimillimus. accuratior idem in Anabasi: quæ tamen unius expeditionis narratio est, non alicujus imperii aut potentis Reipub. legitima historia. Magni sunt auctores Diodorus

Siculus, Dionysius Halicarnasseus, Josephus. Sed primus ille in priore operis sui parte fabularem historiam quum persequatur; ne in altera quidem parte, licet præstantissima, eam rationem tenuit, quæ politico informando erat accommodata. aliud enim, non hoc, spectabat. quippe in magna ingeniorum diversitate aliud alii natura iter ostendit. Dionysius Polybii æmulus, à primis Romanorum orsus temporibus, historiam suam eò perduxerat, unde noster, sæculo uno antiquior, suæ principium duxerat. Hunc aliquis cum Polybio putet componendum? qui nullam unquam Reipub. partem attigit; qui exercitibus nullis unquam præfuit; ac ne interfuit quidem, opinor: qui rerum usum experientiâ collectum nullum habuit: qui historiæ Rom. partem maxime exilem, maxime incertam & obscuram (ejusmodi semper esse primordia antea ostendimus,) in qua se exerceret delegit: qui denique omne suum studium dicendi paranda facultate posuit. Josephus, populi unius res gestas & casus memorabiles describit; breviter quidem & strictim in Originibus, uberius vero in altera Historia: qui vir eximius, si materiam ad agendum primo, deinde ad scribendum, quanta Polybio obtigit, foret nactus; de dignitate & præstantia scriptionis merito suo dubiam atque ancipitem cum ipso palmam potuit habere. Magnus vel potius maximus Plutarchus: sed qui historiam *πραγματικὴν* ex professione nunquam scripserit, in hujus comparationem venire non est aptus. multo minus Appianus, qui neque propria multa habet, & rationem propositi toto genere diversam est secutus. Coccejum Dionem inter nobiles Græcæ linguæ historicos possumus recensere: ita tamen ut propter omnia alia potius videatur laudandus, quam propter illa quæ in Polybio admiramur. E veteribus Romanis, qui usque in Græcorum ingeniorum comparationem sunt evecti, magnus omnino auctor est Crispus Sallustius: sed quem Polybius propter amplitudinem & varietatem subjecti, iudicii rectitudi-

nem, doctrinæ copiam quâ civilium rerum, quâ bellicarum, postremò propter illam quæ Græcis dicitur *ἡδὺς διάθεσις*, quæque in historia vel maxime debet spectari, longe à tergo relinquit. quod si veritatem & libertatem judicii hodierna ingenia ferre possunt; is profecto fuit Sallustius, & vita & scriptis, qui omnium libidinum servus, sic aliorum vitiis perpetuo irasceretur, quasi invideret. inde est illud trux & violentum dicendi genus, quo lectorem mirifice interdum afficit, trahit, rapit. omitto dicere de ejus dictione, quam multi veterum valde laudarunt, multi non adeo, quidam vehementer improbarunt. Magnus, Deus bone, auctor T. Livius; lactea quadam ubertate dictionis divinitus facundus; amans virtutum, osor vitiorum, rectus judicii, rerum togæ, rerum sagi, etsi non ex usu neque experientiâ, egregie tamen peritus: denique, siquid judico, hoc solum ingenium (de historicis loquor) populus Rom. par imperio suo habuit. cæterum tantus & tam admirabilis scriptor, ut eloquentia Polybium facile vincit, quod ingenue fateor: ita aliis dotibus à Polybio non obscure vincitur. nam ut de libro sexto nihil dicam, & id genus aliis Polybii digressionibus; & Tacticæ imperitiâ est ubi deprehendas; quod nostri Commentarii Polybiani dicent: & in causis rerum assignandis, à sincero nostri judicio, præ nimia superstitione non raro deflectens, aniles ineptias solidis rationibus, & certis illius demonstrationibus anteponebat. illa quoque tam frequens & tam accurata portentorum enumeratio, annon eunden hunc animi illius morbum palam facit? ut non abhorreat à veri fide quod memoriæ proditum est à nonnullis, Gregorium Magnum, Pontificem religionis Christianæ propagandæ studiosissimum, hac tanti scriptoris ridicula superstitione offensum, ex omnibus Bibliothecis ejus historias curasse tollendas. Julium Cæsarem historicorum omnium in suo genere primum & maximum, propter instituti diversitatem prætermitto. Unus adhuc restat Romanorum Cornelius

nelius Tacitus, quem in hac contentione piaculum sit omisisse. Hic magni & acerrimi vir ingenii, novæ cujusdam, gravis, concisæ & sententiosæ eloquentiæ genere eximiè præditus; si à Fortuna non esset destitutus, quæ dignam ei tanta facultate materiam negavit; quemvis è principibus sive Romanorum, sive etiam Græcorum historicorum videtur potuisse provocare. Nunc quum ejusmodi tempora constet ab eo, præsertim in Annalibus, esse descripta, quibus nulla unquam fuerunt turpissimis vitiis foediora, neque aut virtutum steriliora, aut virtutibus inimiciora; cum Polybii Historia Taciti libellos velle comparare, hoc verò fuerit non Tacitum laudare, sed insignitam suam temeritatem propalam vulgare. Nam quid simile, quid ulla ex parte comparandum? non jam scriptores ipsos inter se contendo; quorum alter philosophus insignis fuit, rebus gestis vir clarissimus: alter, ut Romanus, ab omni philosophia alienus, nulla re publicè unquam gesta admodum memorabilis: sed de materia amborum loquor; quam nemo sanæ mentis hic præcipuè spectandam negaverit. Ut enim Theristes quem Apelles aut Protogenes pinxerit, non eo minus est turpis, quia excellentis artificis penicillo est pictus; quin potius contra, eò magis conspicua est illius deformitas, quò præstantior est quæ effinxit manus: sic improborum scelestæ facinora cum à disertis viris sunt descripta, non minus quidem sunt detestanda, sed velut in editiore & illustriore loco posita, magis fiunt insignia. Quid igitur simile? Florem ipsum Romanæ virtutis, & ut dicebamus ipsam ἀκμὴν τῆς ἀκμῆς ejus Reipub. descripsit nobis Polybius: Regulos, Scipiones cum suis Læliis, Fabios Maximos, Marcellos, Paulos Æmilios, Flaminius, Metellos, Mummius, & similes his θεοεικέλης heroas: res domi militiæque gestas, omnium quæ ulla unquam memoria hominum sunt gestæ, maximas: provincias, nationes, regna, ad quæ vix imperii Romani nomen pervenerat, stupenda brevitate

temporis, imperio adjecta: exempla fidei, fortitudinis, justitiæ, generosæ & altæ mentis adeo insignia, ut præ raritate apud posteros fides factorum laboraverit. Cornelius Tacitus Tiberios, Caligulas, Claudios, Neronos, Viteillos, non homines, sed humanæ naturæ prodigia, nobis narrat: populum multiplici patientia & fœditate obsequii turpissimum: Senatores, alios medietatis adulationibus gratiam principis captantes: alios sævitæ dominantis, vel turpiter inservientes, vel scelestè adrepentes; alios etiam infimas delationes exercentes, & optimo cuique exitium per calumniam struentes: plures somno & libidinis vigiliis marcidos, segnitia sese ab invidia & periculo redimentes: postremo, ad unam rem fortes, mortem sibi consciscendam. Pleni sunt Taciti Annales non facinorum bellicorum, quæ ita raro edebantur insignia; quum non hostis metueretur, verum imperator; ut continuo exercituum otio creditum aliquando sit, ereptum jus legatis ducendi in hostem: sed Senatusconsultorum adulatione novorum, aut patientia postremorum: pœnarum item honorum, ab iis principibus irrogatarum, qui ipsum si possent virtutis nomen excinderent. crimina Principum, voluptates, flagitia, incestus abominandi, lamentabiles veneni propinationes, parricidia; aulicorum proditiones mutuæ, criminationes, conspirationes, & similes artes accuratissime describuntur: quarum rerum non tam cognitio potest esse fructuosa, quàm exemplum perniciosum, verissime enim de talibus Plinio dictum, parum abesse à docente eum qui narret. Sed Tacitum nascendi fors huic duræ conditioni alligaverat, (qua de re sæpius ipse gravissime queritur,) ut vel silendam ei esset, vel ista scribenda. Tacitum igitur facile nos quidem excusamus: illos excusari non posse judicamus, ut qui unicum hunc historicum omnibus aliis anteponunt: unum Tacitum politicis hominibus assidue terendum pronuntiant: unum esse unde Principes & principum consilarii documenta regendæ Reipub. petere

petere debeant. cujus absurditatem sententiæ si vellemus exagitare; facile probaremus, qui ita sentiunt eos tyrannidis principes hodiernos tacite accusare; vel palam tyrannidis instituta videri velle eos docere. Quid enim Principi, præsertim juveni, lectione illorum Annalium esse queat perniciosius? Ut bona exempla, si sæpe ob oculos versentur, proficiunt, etiam non sentientibus nobis; sic mala nocent: paullatim namque descendunt in animos, & vim præceptorum obtinet frequenter legere aut frequenter audire. Sed longius abii quàm institueram: redeo in viam & ad Polybium. Hoc igitur scriptore adeo præstante, adeo utili, ne diutius carendum esset generosæ indolis hominibus, qui literarum studium, cum actione rerum amant conjungere; Dei ope, & tuo, D O M I N E, qui hæc otia nobis præstas, immortalis beneficio; labore verò nostro immenso, & mediocri industria, tandem est effectum. Erant infelicis Polybii membra, quæ superiorum ætatum feritas Barbara fecit nobis reliqua, huc illuc dispersa: nos collegimus, & ad similitudinem unius corporis, quoad ejus fieri poterat, redigimus. Erant pleraque confusa, cæca & miserandum in modum corrupta: nos digessimus, temporum luce illustravimus, & pro copia librorum veterum atque ingenii sanavimus. Quam quidem ad rem iis exemplaribus quæ nobis Bibliotheca tua suggerebat, non ita acquievimus, ut aliunde subsidia non peteremus. Nam quum essem admonitus, penes Serenissimum Principem, Franciscum Mariæ Secundum, Urbini Ducem VI. eximix vetustatis codicem Polybii extare; egissemque per literas cum amplissimæ dignitatis viro, Philippo Canio Fraxineo, tuæ Majestatis tunc temporis apud Seren. Venetorum Remp. Oratori, ut ejus codicis usuram mihi impetraret: adeo non gravate Princeps sapientissimus, & quod jam olim re probavit, harum literarum & doctrinæ Polybianæ peritissimus, quod rogabatur sivit à se auferri; ut literis quas ad me dedit singulari humanitate conditas,

ditas, diserte significaverit, studio gratificandi Majestati tuæ nihil sibi esse antiquius. Non parum instituto nostro codex ille, quo vix alium atiquiorem hodie putem extare, fuit utilis. Juvit postea aliquid & exemplar aliud Serenissimi potentissimique Principis Maximiliani Boiorum Ducis: quod virorum gravium & amicissimorum nobis opera & favore sumus consecuti. Jam quia erat Polybii sermo, ut hominis Græci, plerisque eorum hodie quibus ipse scripsit, & quorum præcipue intererat posse illum intelligere, ignotus; neque ab interpretibus prioribus quicquam auxilii poterat sperari; qui neque omnia verterant, & pleraque omnia perverterant: nos ut Romane loqueretur & quidem, si minus ornatè, at intelligenter tamen & caste; imprimis ut Græcis Romana congruerent; fide bona operam dedimus. Præterea, quum in ejus libris & multæ magnæ difficultates reperirentur, quæ lectorem, in Græcis literis rebusque antiquis, præsertim bellicis minus exercitatum, remorari, & lectionis fructum omnem poterant impedire; nos studio & diligentia contentione effecimus, (efficere certe conati sumus,) ut omnes sive rerum, sive & verborum obscuritates tollerentur, omnes remoræ amoverentur, omnia denique plana & facilia redderentur. Quin etiam memores eum auctorem interpretari nos, qui tot locis profitetur, sicut ostendimus, id aggere se, ut in historia scribenda artem quasi quandam rerum gerendarum studiosis traderet: ipsi quoque ad istud inceptum hoc proposito atque hoc voto nos accinximus, ut eorum potissimum adolescentium studiis inferviremus, qui ad negotia sese parant. Itaque in horum spem gratiæ parum adhuc usitatum in istiusmodi scriptoribus explicationis genus, absit verbo invidia, aggressi rationem iis indicavimus, ac veluti præire viam studuimus, quam si ingredi voluerint, certum ex historicis monumentis fructum, & ad rationes vitæ nequaquam pœnitendas utilitates poterunt referre. Sed de Commentariis in hunc auctorem

ctorem nostris, quorum editionem remorantur hactenus partim molestiæ graves quibus nunc cursus meorum studiorum impeditur, partim figurarum sculptura, quas ad rerum bellicarum illustrationem necessario adhibuimus, alius erit, spero, dicendi locus. Animi interim mei velut pignus aliquod ut exhiberem, quòd in illo nostro opere vererum Tacticorum libris plurimum utimur; aureolum ejus generis Commentarium, ab Ænea vetustissimo Tactico scriptum, placuit nunc edere, atque opes tuæ Majestatis, in Bibliothecæ forulis reconditas, & præsentibus & futuris visendas fructusque proponere. Hunc ego aliud agens quum invenissem, non statim credidi esse illius Æneæ, quem ante annos minimum mille & nongentos, ætati Aristotelis, Demosthenis & æqualium scriptorum supparem, in memoria tenebam vixisse: ubi vero attentior lectio non esse lectio non esse falsum titulum mihi persuasit; inventionem libri serio gaudens, & mihi ac literis gratulans, nullis vitiosissimi codicis portentis impediri potui, quominus relictis rebus oblatum casu ἔρματος cū omnibus militaris literaturæ amantibus communicarem.

EN igitur tibi, DOMINE, humillimæ observantiæ meæ, & mediocris diligentia in curanda provincia quam tua Majestas mihi imposuit, gravissimos testes, Polybium & Æneam: qui duo nobilissimi scriptores, quum & vitam se tibi debere fateantur; & omne id quicquid est, quod ad eos ornandos tuorum unus subditorum contulit, tibi, ut par est, ferant acceptum; tantorum beneficiorum nequaquam fore se immemores aut ingratos, sed tuæ erga omnes homines benignitatis, erga eos qui ingenio sibi auctore famam repererunt, liberalitatis, necnon cæterarum ingentium virtutum, quas dudum in tua Majestate universus Orbis stupet, apud cunctos populos & omnium linguarum nationes vocalissimos se præcones spondent futuros. Dicit Æneas; se militari scientia quondam clarum, per multa deinde sæcula oblivione tam alta fuisse sepultum, ut ne nomine quidem esset notus, quod

quod nunc aliqua saltem sui parte in lucem redierit, quod legatur, totum id regiae tuae esse munificentiae. Dicit Polybius; multum se quidem olim Nicolao Quinto Pontifici Maximo debuisse, qui restitutionem suam & optavit & primus inchoavit: sed melius fata consuluisse, quod sui servati gloriam & decus integrum tibi servarint. Sibi enim augustissimi nominis tui auspiciis, favore & auctoritate esse opus, ut doctrinae quam affert praestantiam cum aliis, tum imprimis nobilitati Gallicae tuae possit approbare. Enimvero, DOMINE, in hoc tanto armorum silentio, in tam alta pace, qua tot jam annos immortalis tuo, secundum omnipotentem DEUM, beneficio fruimur; quid est quod nobiles regni tui adolescentes potius curent, quam hoc genus studiorum? aut quorum auctorum lectioni potius quam horum & his similium otii sui tempora impendent? Est quidem nobilitati tuae ea ferocia & generositas animi ingenita, ut illo suo impetu ipsum, quod ajunt, caelum diruere posse videatur: eadem tamen nihilo secius doctrina opus habet; sine qua etiam si quid, adjuvante natura, bene fiat, tamen id, quia sicut magnus dux apud Thucydidem ait, τὸ πῶν ἢ ἐπισήμης scientiae certitudinem non habet, ac plerumque fortuito fit, neque plenam laudem meretur, neque paratum semper esse potest. Omnino tutissimum regimen actionum est scientia, & notitia exemplorum; quae dat animis certum iudicium; quae in manu regulam ponit, ad quam facta sua aliquis exigit; cui credat recta esse quae fecerit. Ad hanc scientiam, DOMINE, tua Majestas in ipsa prope pueritia, sine longo magisterio, inaudita quadam bonitate naturae pervenit. quippe adeo felix ingenium & capax recta discendi tibi Deus dederat, ut necessaria documenta ex ore doctorum qui circa te erant, aut lectione librorum, velut in transitu raperes. Alia igitur audivisti, alia legisti, in nonnullis etiam operae plus posuisti. Quid quod Julii Caesaris libros de bello Gallico, quum spei tuae Florens Christianus esset admotus, in patrium sermonem illa

ætate vertisti? Vidi ipse, vidi, & manibus hisce admirabundus codicem tractavi, qui tuam illam interpretationem continens, tuamet ipsius manu non ineleganter est descriptus. Memini etiam dixisse aliquando mihi tuam Majestatem, Commentarios rerum abs te gestarum, esse tibi inchoatos: quorum perficendi voluntas, si quando à publicæ salutis curis respirares, non deesset. O faxint utinam superi, & tu velis editione operis illius, tantis rebus gestis partam gloriam cumulare. nam quid dicendo valeas, & sermo quotidianus, & pauca orationes ex ore tuo dicentis raptim exceptæ, arguunt, inimitabili quodam genere graves, & cum admirabili suavitate parem præ se ferentes majestatem. Eat nunc sui ostentatrix vetustas, & Julii Cæsaris jactet eloquentiam. Cæsari in privatis Laribus nato, in ea civitate educato, in qua ad consequendos honores plurimum vis dicendi valebat, & necessarium hoc fuit à literis præsidium, & facile parabile. Tua Majestas profatoribus orta Regibus maximis, non ambitu neque suffragatione imperium meruit, sed nascendo. Cæsari ad Reip. gubernacula fero & jam ætate grandis accessit; Tua Majestas, quum jam inde à prima adolescentia in ipsam bellorum civilium flammam incidisset; ubi semel negotiorum fluctibus cepit mergi, nullum exinde tempus, nullum diem, nullam, pene dixerim, horam à gravissimis curis & sollicitudinibus liberam habuit. Nam quis bella à te gesta, quis pugnas, & pugnis numero pares victorias enumerare valeat? quoties tua Majestas cum hostibus acie instructa & collatis signis, dimicaverit, quoties ex itinere & agmen ducens, quoties per aliam occasionē? qua quidem in parte tanta felicitate es usus, ut nullo unquam è conflictu nisi victor redieris: nunquam hostiles acies videris, nisi jamjam vincendas, aut jam per te victas. Magnificum est & longe gloriosissimum, quantum habueris hostium, tantum posse ostendere te triumphorum. At invenient tamen prudentes alia in tua Majestate, quæ potius quàm victorias tuas mirentur.

Majus

Majus enim profectò, quàm vicisse est, causas vincendi in se habuisse : in quem finem & quatenus esset vincendum, quomodo victoria utendum, scivisse. Vicit olim Hannibal, vicit Marius, vicit Pompejus, vicit M. Antonius, vicere per sæpe multi; quorum postrema primis quum non responderint, scire obvium est, plus illos Fortunæ, quàm suæ virtuti debuisse. Non in facto vera laus est; sed in eo quemadmodum fiat. Tua omnia gesta inter se congruunt; omnia sunt unâ formâ percussa. Tibi quod imputet Fortuna nihil quicquam habet. Vicisti, quia in Deo exercituum spem & præsidium pio animo ponebas. Vicisti, quia non solum lacertis, viribus & armis pugnabas, quibus plurimum tui quoque inimici valebant; sed consilio, auctoritate, & causâ, quibus illi rebus tibi pares non erant. Vicisti, quia cunctis perfecti imperatoris artibus instructissimus, adversariis tuis longe præstabas. omnium castrensium munerum numeros & callebas, & cum erat opus, obibas: laboris, inediæ, alboris, vigiliæ patientiâ & in excogitandis consiliis sollertiâ, in exsequendis celeritate, omnes mortales anteibas: locorum opportunitates occupare, in bonis hære & habitare tuis, tuo tempore locoque prælium facere, hostem in alieno deprehendere, aciem ex usu disponere, & formam ex omnibus convenientissimâ illi dare; vento, pulvere, Sole pugnare, admirabiliter noras: in prælium quoties visa res postulare, primus ibas, prælio postremus excedebas: denique consilio dux, exemplo miles eras. Hæ sunt artes, quæ ut vinceres, ut in potestate Fortunam haberes, tibi præstabant. Hæc sunt, quæ magis in te quàm tuas laureas, illi mirabuntur, qui non ex eventis, sed ex antecedentibus causis facta casusque magnorum virorû æstimanda norunt. Jam si urbes enumerare pergam, quas tua Majestas, vel obsidione aut machinis expugnavit, vel coronâ cepit, vel ingenioso aliquo stratagemate decepit, vel deditione accepit; *Ante diem clauso componet Vesper Olympo.* Ego vero animi tui prope inauditam magnitudinem, non adeo ex iis quas cepisti urbibus posse

posse intelligi contenderim; atque ex iis quas capere quum posses noluisti. Gaudeant sane alii oppidorum everfionibus atque excidiis: augeant inde suæ superbix titulos. Tua Majestas, bono humani generis nata, amplificatis non labefactis, ditatis non quassatis, servatis non deletis urbibus, & vult propter ingenitam bonitatem, & potest, propter incomparabilem fortitudinem, pari felicitate junctam, verè gloriari. Sunt igitur Principes alii Poliorcetae, ut volent: dum tibi, DOMINE, divinum illum & longe gloriosissimum ΣΩΤΗΡΟΣ ac CONSERVATORIS titulum relinquunt. Nam cui potius quam tibi hoc cognomen conveniat? qui bellum semper aliorum pace mollius gessisti: qui nunquam non maluisti, fortunæ te pœniteret tuæ, quàm victoriæ tæderet: quem universæ Gallix civitates, & quas cepisti ut servares, & quas non capiendo servasti, salutis suæ auctorem, vitæ, libertatis, & omnium fortunarum uno ore prædicant conservatorem. Ne de aliis nunc dicam, hæc ipsa urbs, hæc regia tua, & tot provinciarum caput, hæc Justitiæ & Musarum sedes, hic Europæ ocellus, Lutetia tua, illa quidem fidei suos erga Principes semper tenax, sed non semper libera, utroque à te servata modo, utra ex causa plus tibi debeat, incertum habet. Deum immortalem! quæ fuit illius diei species, quo Urbem nec opinantem, tot armatorum millibus stipatus, composito, & modesto ingressus agmine, sine ullo terrore, sine ulla direptione, sine ulla noxa tibi illam asseruisti, libertatem suam ipsi reddidisti, hostem externum, cujus præsidio captiva tenebatur, sine tumultu, sine cæde, sine sanguine, partim novitate exempli, cui simile nihil ætas ulla unquam viderat, attonitum & stupentem: partim nominis tui terrore percussum, & virtutis tuæ fulmine afflatum, exire præcipitem, & longe terrarum facessere coegisti! Quis tantæ rei miraculum animo capere, nedum eloqui fatis queat? Cujus urbis ruinam omnes timebant; eam sola lætitiæ significatio declaravit esse commotam. Ut enim vilis calculus decoctus, in sinaragdum mutatur; ita miles

miles tuus, etsi longa patientia irritatus, egenus, victor & triumphator; tuis tamen moribus temperatus, tuo exemplo formatus, tua prohibitione cohibitus, Catone abstinentior, Xenocrate evasit continentior & castior. Victorem igitur te Lutetia vidit & obstupuit; ipsa se victam esse non sensit. Urbem tu cepisti; ipsa se captam esse non credidit. nihil enim eorum neque tibi neque tuo exercitui voluisti licere, quæ victori in victos licent. nihil igitur illa eorum est experta, quæ captis oppidis belli jure accidunt. ô fortunatum, ô auspiciem publicæ salutis diem! Panduntur jussu tuo valvæ ædium sacrarum: recta è porta Majestas tua quod in Urbe augustissimum est templum adit: aris advolutus auctori hujus imperii & fundatori DEO OPT. MAX. gratias agis: tuum exemplum populus tuus certatim æmulatur: fit concursus undique. quid multa? junguntur cives civibus, & sub uno capite diversa Reip. membra coalescunt: victores & victi pari ambo fruentes gaudio, uno concentu, uno clamore, lacrymis præ gaudio per genas manantibus, PATREM PATRIÆ te consalutant. ô diem ad perpetuam rei memoriam à prudentissimis Ordinis amplissimi Patribus meritissime consecratum! cujus lætitiâ, gaudia, gratulationes atque exultationes nemo tanta est vel ingenii copia, vel facundia qui possit enarrare. Adhuc tamen nonnullorum mentes, quos prava consilia & fervida temeritas ab officio longius abduxerant, stimulabat ille metus, ne si in tuo victoris animo, & rerum jam potentis, sensus aliquis præteritarum injuriarum, ut fit, resideret, male sibi foret consultum. Multa illi quidem, de tua benignitate & indulgentia audiverant; sed terrori nihilominus erat commune illud vincientium sive jus, sive error, summum victoriæ fructum in vindictæ licentia ponentium. igitur inter spem metumque; incipientibus cogitationibus fluctuantes, latari palam, dolere in sinu: modò bene sperare, modò tremiscere. Eloquar an filebo? sed tacere me rei magnitudo non sinit: dicere gestientem verba deficiunt meritis paria tuis. Equidem hoc loco si poëta esse,

pectus

pectus æreum mihi optarem, centum voces, & linguas in carmina centum; si orator, enthymemata Demosthenis, aut opulentiam Tullii; nunc qui nec poëta sum nec orator, verbis potius utar Johannis Papæ ad Carolum imperatorem scribentis, atque illud audenter dicam; non si omnia sylvarum ligna vertantur in linguas, suffecturas tamen commemorandis clementiæ exemplis, quæ super humanam evecta fidem, in ipsa victoria, aut jam victrix tua Majestas edidit. Claudius quondam Imperator, in Senatu Romano Romuli conditoris imperii admirandam fuisse sapientiam, hoc argumento probavit; *quod plerisque populos eodem die hostes, dein cives habuisset.* At quanto, bone Deus, major fuit tua sapientia, moderatio & clementia, qui etiam inter arma, etiam in acie persæpe, male sanorum civium, & micantium gladiatorum mucronibus tuum latus petentium, quàm maxime poteras sanguini pepercisti? postea verò quàm quicquid fuerat inimicorum devicisses, ipsius victoriæ victor, sic repente præteritarum noxarum memoriam deposuisti, ut non solum victos omnes ea ipsa hora pro civibus haberes; sed hoc amplius, in pristinos honorum & dignitatum gradus omnes edicto restitueres; multos inter ministeria tua admitteres; multos in amicitiam & intimam familiaritatem tuam reciperes. Qui principem gratiæ locum apud te quum ex illo tempore semper obtinuerint, & nunc quoque obtineant; documento omnibus sunt quàm sit tua Majestas in offensis exorabilis, in accipienda satisfactione facilis, in reconciliata gratia fidelis. non enim facile solum, sed etiam semel placari soles. ô niveum, ô aureum pectus! ô animum vere magnum, cui remedium injuriæ, oblivio est, non ultio! ô mentem, ut verbo omnia complectar, vere regiam! Post tot victorias, tot inusitatæ merita clementiæ, quum jam omnibus qui ubique sunt mortalibus esset expressa confessio, scire te vincere, scire tuos hostes debellare, scire debellatis parcere; unus restabat scrupulus, qui tuorum animos otii & quietis cupidissimos, non

parum angebat ; quod an scires gloriæ bellicæ modum statuere, adhuc ignorabamus. Veniebat in mentem, naturæ legem perpetuam hanc esse, ut quibus artibus ingens aliquis decus sibi quæsit, eas plurimum adamet, eas libentissime exercent, ab iis ægerrime revocetur. Cogitabant præterea homines, rem unicam esse gloriam, cujus honesta quidem, sed insatiabili avaritia optimi quique Principes, & maxima ingenia teneantur. Te igitur bellicis à puero innutritum laudibus, ne materia deesset triumphorum, antiqua majorum tuorum jura repetentem, bella ex bellis gesturum, neque aut tibi aut tuis ullam quietem indulsum. Hi tum vulgi sermones erant, hic timor etiam eorum, qui supra vulgus sapiunt: Nondum videlicet tuarum omnium virtutum plenum jubar refulserat: nondum tua Majestas præstantiam suam totam patefecerat. Ut Sol quoties ab axe altero ad nos accedit, non repente totam sui caloris vim in nos infundit, sed paulatim ex usibus nostris eam dispensat; sic tua Majestas cœlestem illam mentis altitudinem non statim, verum temporibus suis & judicio certo exeruit. prodesse enim tuis, non admirationem tui concitare voluisti. itaque ergo quantus esses bellator, quàm clemens victor, sciebamus; illud nesciebamus. pacis & belli rationes, natura sua res diversissimas, ex æquo tibi esse notas, & prout tua dignitas, aut tuorum utilitas postularet, hoc aut illam probare. Merito tuo, DOMINE, omnis te ordinis homines ore celebrant, devotione venerantur, amore complectuntur. Tu bello externo, quod credebatur fore multo diuturnius, finem non magis tibi quàm universo nomini Gallico gloriosum, imposuisti. Tu bello civili extincto, quod metuebatur fore perpetuum, omnes turbas in tranquillum redegisti. Tu pacem, pacem almam, pacem augustam, pacem omnium bonorum largitricem, nobis dedisti. Tu urbes civibus, cives urbibus, cultum agris, honorem sacris reddidisti. Tu vim legibus, judiciis auctoritatem, Ordini amplissimo suam dignitatem, Ecclesiasticis debitam reve-

reverentiam restituiti. Tu tranquillitatem domi suas artes exercentibus, securitatem itinerum peregre proficiscentibus, commoditatem navigerorum fluminum commercia agitantibus, certam cuique rerum suarum possessionem præstitisti. Quæ beneficia etsi videntur, & revera sunt maxima; aliorum tamen meritorum erga nos tuorum magnitudine longo superantur intervallo. Annon enim omnibus ante dictis est majus, quod civium animos longinquitate bellorum civilium mirandum in modum efferatos, ad concordiam & amorem mutuam perduxisti; eosque sibi invicem ignoscere, & præteritorum oblivisci, ignoscendo atque obliviscendo docuisti? Omnium verò maximum, præstantissimum, Deo acceptissimum est, quod stabilita civili concordia, ad generis alterius concordiam, cujus desiderio contabescunt boni, primus tu, DOMINE, viam munisti. Et quis scit, an hujus quoque restitutæ gloriæ, qua nulla potest major optari, ac ne cogitari quidem, superi piorum votis & suppliciis tandem exorati, Majestati tuæ referrent? Magnum inceptum, arduum, & vix ab humanis viribus sperandum. Sed rerum à te gestarum magnitudinem ignorant, qui alia Majestati tuæ putant convenire incepta, nisi magna, ardua, & à nemine mortalium præter te expectanda. Quid? hanc ipsam pacem præstare factam tectam, inconcussam, inviolatam, alius præter te poterat? aut quum febrem sanasses, quæ Remp. vexabat, parum multa restabant *ἐμπροσθέντα* tua unius arte & industria curanda? Omitto bellum Allobrogicum è favillis prioris incendii conflatum; quod tua Majestas eodem fere tempore & suscepit & confecit. Venisti enim, vidisti, vicisti. omitto coitiones alias, nullo strepitu, mira vigilantia à te disjectas. Nam ubi semel excelso animo tuo sedit, utilem rationibus tuis, salutarem tuis populis esse pacem; ostendisti ea te esse constantia, ut expugnare tuum propositum nemo possit; ea futuri prospicientia, ut omnes impendentium motuum causas, priusquam exoriantur provideas; ea virium potentia, ut

omnibus prospicias, & invitus cogi ad bellum non queas. Tumultuentur igitur pacis tuæ inimici; moliantur quicquid volent: tam citra Majestatem tuam eorum impetus deficient, quàm ipsi infra tuam iram sunt positi. Nemo sibi stulte adeo blandiatur, ut altam hanc animi tui tranquillitatem, rem putet esse precariam, de alieno arbitrio pendentem. Nullum est magnitudinis tuæ certius argumentum, quàm nihil posse ei quo instigetur accidere. Sic quum inferior pars mundi in tempestates subinde impellatur; quæ supra Lunam sunt, propinqua sideribus, manent in suo statu, semperque illic serenum est. *Lege deum minimas rerum discordia turbat, Pacem summa tenent.* Quid nunc commemorem, hoc alto pacis tuæ otio quemadmodum utaris, & quibus illud curis impendas? quod quidem tuarum laudum ingens pelagus si semel ingrederer, vereor ut orationi meæ exitum possem invenire. adeo est ea materia ad dicendum benigna. Ostemderem nullam esse Reip. partem, quam non reformaris, non ornaris, ad cujus splendorem non aliquid utile pariter & magnificum excogitaris. Dicerem, literarum studia & pacis omnes artes pæne ex oblivione per te revocatas, nunc cum maxime per te florere; multa insuper artificia in hoc regnum & hanc regiam, magno tuorum subditorum bono, à te primo esse invecata; & ut suam illis sedem assignares, alteram velut urbem in hac urbe esse exstructam. Enumerarem tot ingentium operum stupendas moles; tot in Urbe, tot ad Urbem, tot per omnes provincias superborum ædificiorum substructiones, partim inchoatas aut jam profligatas, partim omnino perfectas: tot pontes fluminibus impositos, tot vias restructas: portus noviter jussu tuo institutos; flumina fluminibus juncta in usum commerciorum. Referrem qui sit tuæ Majestatis etiam in hac ætate vigor, perpetuo gaudens motu; cui si quando levare animum ab influentium negotiorum cura lubeat, instar cessationis est, lustrare saltus, excutere cubilibus feras, equum agitare, arma tractare. Narrarem denique,

denique, rerum gestarum magnitudine, famâ prudentiæ, æquitatis & fortitudinis, maxime autem per hanc ipsam pacem, in illud gloriæ fastigium tuam Majestatem esse erectam, ad quod nullum Principem à multis retro sæculis neque vidimus, neque audivimus, ac ne legimus quidem pervenisse. Nam qui locum principem inter Christiani nominis Reges unâ cum successione hujus regni à Majoribus tuis accepisses; virtute effecisti tua, ut hanc honoris tanti prærogativam, non magis sanguini tuo, quàm propriis in Remp. universam Christianam meritis tuis deberi, omnes agnoscant, omnes fateantur. Te principes potentissimi suspiciunt; te Reges latissime dominantes mirantur; ipse cum primis Pontifex Maximus tua amicitia gloriatur. Tibi Serenissima Venetorum Resp. tranquillitatem suam fert acceptam; & cum Pontifice factam gratiam, tuum interpretatur munus. Te fœderatarum provinciarum Illustrissimi Ordines, suæ libertatis defensorem, suæ pacis conciliatorem, sui imperii protectorem, pleno ore profitentur. Tibi affurgit quicquid ubique mortalium colitur. O salve pacis magne auctor, periclitantium portus, rerum in Europa, salo & errore dudum fluctuantium, unica ancora. Veneror **D E U M O P T. M A X.** ut qua benignitate hæcenus cum tua Majestate egit, eadem porrò constanter agat. Sis semper domi fortunatus, semper in publicum felix, semper augustus, semper concordiae suasor idem & vindex, Orbis denique Christiani semper sis arbiter.

DE PRIORIBUS POLYBII INTERPRETIBUS

ET

NOVA HAC VERSIONE.

PRIUM Polybii partium, quas nostra haec editio separatas exhibet, sola est tertia, quam nemo ante nos, quod equidem sciam, verterat. priorum duarum Latinam interpretationem non defuerunt qui aggredierentur; ut dissimili proposito, ita successu dispari. Primos quinque libros annis ab hinc circiter CLX Nicolaus Perottus Saxoferratensis, postea Archiepiscopus Sipuntinus, jussu Nicolai Quinti, Pontificis literarum amantissimi, Latinam fecit. Partis secundae Eclogas, quum Wolfgangus Musculus patrum memoria primus omnium esset interpretatus, non multo post Pompilius Amasaeus, Romuli F. cur telam eandem de novo retexeret, justam se causam habere putavit. neuter tamen horum eclogam libri sexti secundam, qua est de militia Romana, à Fano Laecari conuersam, ausus post illum tentare: quod fecit postea Justus Lipsius, & novam ejus fragmenti translationem edidit. Hi sunt, opinor, qui ante nos hujus utcumque decursi à nobis curriculi, partem aliquam, majorem alii, alii minorem decucurrerunt: omnes viri eruditissimi, & propter scripta sua, quae in hoc aut alio genere literarum ediderunt, suis saeculis inter columina Reip. literariae habiti. Ne quis igitur consilium nostrum calumniatur, aut levitatis nos arcessat, quasi actum agere post tam illustria nomina, sine justa causa instituerimus; visum est faciendum, ut de priorum interpretationibus quae nostra sit sententia in hoc vestibulo operis exponeremus: quod quidem sine invidia, sine succo lolliginis, ea simplicitate & animi aequitate sumus facturi; ut bene actum iri nobiscum putemus, si possumus impetrare ab hodiernis ingeniis, ut parem candorem ad judicandum de nostris lucubrationibus adhibeant. Nos beneficio Dei ita nati sumus, ita ab optimo & sapientissimo parente educati, ut per alieni nominis ruinam velle crescere, quod scelesti quidam hodie faciunt, ingeniis piaculi loco semper duxerimus: ultimamque adeo furoris lineam esse à puero crediderimus, per turpitudinem velle splendere. - tanti mihi non sit opaci Omnis arena Tagi, quodque in mare voluitur aurum. S. à ad rem. Igitur, ut à prima
partis

parte ordiamur, Nicolaus Perottus ejus interpret, literarum Latinarum, quas per diu docuit, exquisite, ut illa erant tempora, fuit peritus, & cum primis curiosus; quod ingens ille in Martialem Commentarius, sub titulo Cornu copia ab eo editus ostendit. erat præterea in hoc viro non vulgaris industria in Græcis ita vertendis (qua quidem intelligeret) ut nullum persæpe Græci idiomatis in Latina ejus versione vestigium apparet: quam interdum esse opus ὠπὲρ δὲ dicas, non alieni interpretationem. quod si par fides responderet, inter excellentissimos interpretes poterat sine dubio Perottus recenseri. Est opera pretium scire, quo favore hominum fuerit ipsius versio excepta eo quo edita est seculo. Paul. Iovius in ejus elogio, postquam dixisset translatum ab illo Polybium, hæc verba subjicit. Non defuere tamen ex æmulis, qui ejus auctoris translationem antiquissimam fuisse, furtoque surreptam existimarint; quod Thucydidem, Diodorum, Plutarchum, & Appianum, clarissimo ingeniorum certamine conversos, unus Polybius egregia fide Latinus, æquabiliter & prædulci Rom. sermonis puritate prorsus antecedit. Vides adeo consentiens fuisse omnium de præstantia hujus versionis judicium, ut etiam Perotti æmuli atque inimici fidem illius & elegantiam admirarentur. ratio autem est, quia nemo illis temporibus Italorum erat, qui amplius Græce sciret, quàm hic interpret: pauci qui tantum, quantum ille. Nos vero è contrario affirmamus, Perottum à fidelis interpretis laude tantum abesse, quantum qui longissime. Quod enim hodie plurimis usque venire videmus ut postquam primis Græce lingue præceptis fuerunt imbuti, & communissima quæque vocabula Græca incipiunt intelligere, perfectam ejus lingue sibi videantur esse adepti cognitionem, qui revera vix in corrina adhuc adsistunt; plane videtur etiam Perotto accidisse. cui si venisset in mentem cogitare, quantum ab ea notitia Græci sermonis abesset, quæ Polybii interpretationem professus est necessaria; ne Attalicis quidem conditionibus à Nicolao Pontifice potuisset adduci, ut cujus auctoris ne unam quidem paginam recte intelligebat, ejus interpretationem in se susciperet. Quum autem docuerimus, nulla dote insigniorem esse Historiam Polybii, quàm accurata pugnarum descriptione, & omnium eorum explicacione, quæ ad rem militarem & Tacticam pertineant; nullo pacto ferendus aut excusandus est hic interpret, homo bellicarum rerum & totius Tactica adeo rudis & imperitus, ut qui in cæteris partibus Historie Polybianæ multa nesciret, in descriptionibus præliorum omnia ignoraret, omnia peccaret; atque eadem operâ tanto scriptori, quod erat fere præcipuum ejus decus, adimeret. Omnino prælium nullum, facinus militare nullum à Polybio fuerat paullo diligentius narratum, in quo gravissima & momenti maximi peccata ab hoc interprete non sint

admissa. qui quidem ἐπιχρών & disciplina Τακτικά propriarum vocum omnium significationes quum nesciret, vel eas omisit, vel quidvis aliud, pessimo exemplo, pro verbis Polybii substituit. Sic pagina hujus editionis CCXXXV qui non intelligeret illas locutiones, ἐξ ὑπέρροφῆς ἀναχωρεῖν, se recipere sensim relato pede; item, ἀπεῖλμα ποιεῖν τὸν ποταμὸν, quod etiam dicitur ἐν ἀπεῖλῳ τὸν ποταμὸν, munimenti loco flumen objicere, gravissimi loci sententiam corrumpit, & quod in memorabili Hannibalis facinore notaverat unice Polybius, in versione Perotti est dissimulatum. Verba Polybii sunt: πῶς ἡ πρῶτα μακρῶς ἢ νοτιωτῶς ἐξ ὑπέρροφῆς ἀναχωρήσονται Ἄνιβας, ἢ ἀπεῖλμα ποιησάμενος τὸν Τάραν καλέμενον ποταμὸν, ἢ ἀπὸ τῆς ποταμῆς Ἀλέξασιν συσησάμενος τὸν κίνδυνον. quæ ita Perottus vertit: Verum Annibal, prælio abstinuit, & callide hostibus cedens, castris supra ripam Tagi locatis, equitibus præcipit, ut cum hostem aquam ingressum viderint, adoriantur peditum agmen, quàm aliud Græca, aliud Latina sonant? neque id mirum; nam Perottus securus verborum Polybii, Liviana eorum loco inserit, ex illius lib. xxxi. atque hac licentia ille quum passim utatur, ne tum quidem ea abstinuit, quando Polybii & Livii narrationes non consentiunt. Sic libro eodem pag. CCCXXV. ut unum è multis exemplum afferam; quia non capiebat quid esset in Τακτικά disciplina, ἐν ἀπειρωγῇ ἐν πορείᾳ, deflexio ex itinere recto, in dextram aut lævam partem; nec magis intelligeret vocem ὑπερέδαιεν, applicare se colli aut parieti, & prætexere sic ut minimè appareas, quod vernaculus sermo elegantissime appellat, tapir, pessimo hæc Polybii verba expressit, aut potius, nullo modo expressit. τὰς ἡ Βαλιαρεῖς καὶ λογχοφόροις καὶ τὴν ὑπὸ πορείᾳ ἐν ἀπειράζων, ὑπὸ τὰς ἐν διέξει βενεὶς τῆ ἀπὸ τὴν αἰλῶνα κειμένην, ἐπὶ πολὺ ἀπὸ τεινας ὑπέστλαε τὰς ἡ ἰππεῖς καὶ τὰς Κελτὰς ὁμαίαις τῆ δυνάμει βαγῶν κύκλω ἀπειραζῶν, παρεξέτεινε συνεχεῖς, ὥστε τὰς ἐχάτας εἶναι καὶ ταῦτι τὴν τὴν ἐσοδὸν, τὴν ἀπὸ τὴν λιμνῶν, καὶ τὰς πικρῶν φέρουσαν εἰς τὴν ἀπερρηρόν τῶπον. Pro istis omnibus hæc posuit Perottus: Baleares, omnemque levem armaturam post colles circumducit. equites cum Gallis in ipsius angustiis locat: ut simulac intrassent Romani, objecto equitatu, clausa omnia lacu & montibus essent. Obsecro, hoc vertere est an pervertere? ubi fides? ubi pudor? sed fidus hic interpretes pro iis que non assequeretur Livii verba reposuit: quem nos demonstravimus in Commentariis nostris adeo sui dissimilem in hac pugna describendam fuisse, ut à mente Polybii simul & à vero aberraret. quis igitur Perotti imprudentiam, ne quid gravius dicam, in hoc & similibus locis, satis miretur? Sed ut intelligant militaris literaturæ studiosi adolescentes, quàm necessaria fuerit Polybii interpreti verum Τακτικῶν accurata cognitio, & quàm multa Perottus

ejus disciplina ignoratione, aut praetermittere fuerit coactus, aut pessime sit interpretatus; age praelii alicujus descriptionem examine-
mus, & singula Polybii verba pressius expendamus. Ea si lubet esto
pugna, qua Antigonus Cleomenem ad Selasiam devicit. habetur
sub finem libri secundi, estque à Polybio paucis verbis elegantissimede-
scripta. Ait Polybius initio ejus descriptionis, pag. CCIX. τὸ δὲ μετὰ τὸ
τέτατον ὠρᾷ τὸν Οἰνῶνα ποταμὸν φερέσης εἰς τὴν Σπείρην. Perottus
sic: Via inter hos media est, quæ per ripam profluentis fluminis ducit
Spartam. quia nomen Οἰνῶνα formam habet participii, putavit
esse, & vertit profluentis. sic iterum mox, ἀπὸ τὸν Οἰνῶνα ποταμὸν,
non longé à ripa fluminis. ut certum sit nescisse illum annis hoc esse
proprium nomen. Heic Livii sui eum meminisse oportuit, & ho-
rum illius verborum libro xxxiv. Quintus satis jam omnibus paratis,
profectus ab stativis, die altero ad Selasiam, super Oenunta fluvium
pervenit: quo in loco Antigonus Macedonum Rex cum Cleomene
Lacedæmoniorum tyranno signis collatis dimicasse dicebatur. Sequi-
tur apud Polyb. ἐπὶ μὲν τὸν Εὐάν ἵταξε τὰς ὀρειοίκους συμμαχίας. Pe-
rottus: in Euam gregarium militem ac socios posuit. atqui non dicit
Polyb. τὰς ὀρειοίκους ἢ τὰς συμμαχίας, sed τὰς ὀρειοίκους συμ. id est,
auxilia sociorum finitimorum. verùm de voce ὀρειοίκους plura in
Commentariis ad hunc locum. Polybius; ἐν δὲ τοῖς ἐπιπέδοις ὠρᾷ τὸν
ποταμὸν ἐφ' ἑκάπερ τὸ δὲ τὰς ἴππους μὲν μέρες πνὸς τὴν μισθοφόρων
πυρενέσας. Perottus: Equites autem in planitie, supra utramque flu-
minis ripam, cum parte mercenariorum collocavit. omisit illa τὸ δὲ;
que verba esse otiosa & nos cum ista interpretabamur putavimus.
sed mutavimus sententiam & libris suadentibus & re ipsa. verten-
dum erat; ad utrumque vix latus. Addit Polybius, Antigonum loco-
rum naturam contemplantem, Cleomenis rationem in exercitu
disponendo, quam ipse στρατοδοκίαν vocat, vehementer laudasse &
judicasse, non potuisse commodius aut prudentius neque peditem lo-
cari, neque equitem; sed singulas exercitus partes convenienter na-
ture sue, & ingenio loci fuisse dispositas, cum ad cavendum, tum
ad nocendum. Hanc sententiam pulcherrimo & appositissimo simili
Polybius ita exprimit: σωτηρησὶς τὴν τὴν ὀχυρότητα, καὶ τὸν
Κλειομένην πᾶσι τοῖς οἰκείοις μέρεσι τὴν δυνάμειν ἕτως ὁρίσας περικα-
τεληφύτοις ὀρειοίκοις, ὥστε ὠρᾷ τὸν ποταμὸν εἶναι τὸ σύμπαν ἡγεῖται
στρατοδοκίαν τὴν ἀγαθῶν ὀπλομαχῶν ἀποβολῆς· ἔδεν γὰρ ἀπέλιπε τὴν
πρὸς ἐπίτησιν ἄμα καὶ φυλακῶν, ἀλλ' ἡν ὁμοῦ ὠρᾷ ταῖς ἐνεργῆς, καὶ
παρεμβολῆν ἀποβολῆς. οἷο καὶ τίτε μὲν ἐξ ἐφ' ὅδε καὶ ἀποβολῆς καὶ
συμπλέκας ἀποβολῆς ἀπέγινω. Perottus qui non intelligebat quid
esset ὀπλομαχῶν ἀποβολῆ, id est positio lanista, siue magistri tractan-
dorum ἀποβολῆ, ἰδίῳ meditantis, ac simul ab ἑαυτῷ sibi caventis;

nos vocamus postulare, vel demarche: vafro compendio ex hoc loco se ita explicuit. Antigonus, uno tempore & difficilem locorum situm, & miram Cleomenis in disponendo exercitu industriam conspicatus, quippe qui nullum optimum ducis officium prætermiserat, abstinendum sibi prælio in præsens tempus existimavit. *Quemadmodum autem vocem ἀσβολὴ hic non intellexit, sic alibi ignorans quid esset hasta vel sarissa καὶ ἀσβολὴ falsissimam & ineptissimam Polybio sententiam affinxit.* Locus est libro v. pag. dxcv. in accurata descriptione pugnae ad Raphias. Ait ibi Polybius; διὸ καὶ καὶ ἀσβάλοντες ἀπὸ ἀλλήλων τὰς σαρίσσας οἱ εἰς τὸν Ἀνδρόμαχον καὶ Σωσίβιον ἐπήρην. id est, Andromachus & Sosibius repente sarissis inclinatis, in hostem duxerunt. est enim καὶ ἀσβολὴ, hasta quæ in itinere super humerum imposta fertur, aut erecta, aptatio ad inferendum ictum, & protensio. at Perottus sic; qui cum Andromacho & Sosibio erant, abjectis repente armis, fugæ sese commiserunt. potuitne magis è diametro cum Polybio sententia pugnare? Sed redeo unde sum digressus. In proxime sequente periodo quid esset λαβεῖν ἀπὸ ἑλληνικῶν, de fluvio, quod modò exponebamus, omisit, ac simul prudentiæ Antigoni magnum argumentum reticuit. Pari fide tractatus hic qui sequitur locus eximius: ἄμφο ἃ καὶ ἀσθεικυῖων πινὰς ἐπιβολὰς, ἀπὸς τὸ μέλλον ἐξευλαίετο τὰς ἑπινοίας ἐπινοίας. Solent duces prudentes ut hostem incautum & imparatum deprehendant, aliud simulare aliud agere. si equitatu pugnare decreverint, dant significationem quasi peditaturæ sint gesturi. si à tergo velint aciem hostilem adoriri; dant operam ut suæ aciei frons hostem assidue moretur, velut jamiam pugnatura. Sic in urbium oppugnationibus, quando aliquam portam aut murorum partem omnibus viribus sunt invasuri, ad partem oppositam & remotissimam, copiarum portionem aliquam ostendunt, ut à sensu ejus, quod paratur, sicut alicubi Curtius ait, mens oppidanorum alibi occupata avocetur. hoc Polybius appositisime dixit, ἀσθεικυῖων πινὰς ἐπιβολὰς, & sinem quem exposuimus spectare, appellat ἀπὸς τὸ μέλλον ἐξευλαίετο τὰς ἐπινοίας. quo igitur Perotto mens ita verenti? postea laceffere ad prælium hostes tentavit. Sequitur; ἔδυναμθη ἃ λαβεῖν ἔδεν δόξην ἔδ' ἕξωπλον, Ἀλλὰ τὸ ἀπὸς πᾶν ἐτοιμῶς ἐνὸν κινεῖτο τὸν Κλεομένην, ἃ τοιαύτης ἐπινοίας ἀπέτη. Perottus: sed quum nullum prorsus vacuum custodia locum offenderet; siquidem omnia Cleomenis providentia diligentissime construxerat; ab incepto destitit. omittit alteram duarum istarum vocum, δόξην & ἕξωπλον: quæ translatæ sunt à singulari certamine, & de eo dicuntur, qui ita consistit contra adversarium, ut nullam corporis partem habeat, quæ scuto vel aliis armis non tegatur: quod summus poëta appellat in arma sua se colligere. ut, Substitit Æneas, & se collegit in arma

Poplite subsidens. & alibi : bellis acer Halesus Tendit in adversos, seque in sua colligit arma. libro III. pag. CCCXXII. καὶ ἄνδρα καὶ ζυγὸν ἀγωνισμάτων, δεῖ τὸν μέλλοντα νικᾶν σωθεῖν, πῶς δ' ὡς ἀπὸν ἐφικέως ἔσκοπε, καὶ π' ἄλλο, ἢ ποῖον ἔξωπλον μέρους φαίνε) τ' ἀνταγωνιστῶν, ἔπειτα καὶ τὸς ὑπὲρ τ' ὅλων ἀποσώπας σκοπεῖν. At verbum ἀντικινεῖας quàm insulse expressum est, aut potius dissimulatum? est autem ἀντικίνησις motus motui adversarii respondens; quo cavetur, ne aut latus, aut tergum possit ferire, manente semper fronte fronti obversa. Mox, σωθεῖσθαι ἢ Τύχη, non est conjunxerat, sed commiserat, ut cum paria gladiatorum inter se committuntur, aut alii aut agonista. notum quid Romani commisiones appellent. Sequitur : πρὸς μὲν ἔν τὰς καὶ τ' Εὐά ο βασιλεύς ἀντίταξε τ' Μακεδόνων τὸς χαλκισσίδας, καὶ τὸς Ἰλλυρίους, καὶ τὸς σπειρέας ἀνακλᾶξ τετραγώνους. Perottus: iis quos in Eva collocatos diximus Macedones scutatos opponit. item Illyrios, cohortesque in plures partes divisas, alternatim disponit. vox scutatos Grecam non exprimit; qua propriam scutatorum speciem in militia Macedonica significat. qua de re multa in Commentariis. cetera pessime sunt expressa: estque errorem librorum secutus, qui habent καὶ τὸς σπειρέας, pro eo quod edidimus καὶ τὸς σπ. nam vox σπειρέας referenda ad Illyrios, quorum fuit proprium cateruatim pugnare & copias suas dividere in parvas manus, quas σπειρέας appellare solet Polybius. initio libri hujus de Illyriis; καὶ σπειρέας τῇ παρ' αὐτοῖς εἰδικμένη τάξει, πρὸς τὸν καὶ σπειρέας ἐπὶ τῶν τ' Αἰτωλῶν στρατοπέδων. inde, qui parvis manibus pugnant, dicuntur σπειρέας μάχης, quod genus unum est tam serie quàm ludicre pugnae. Strabo. lib. III. Τελῆσι ἢ καὶ ἀγῶνας γυμνικὰς καὶ ὀπλιτικὰς καὶ ἰππικὰς, πυγμαγίαν καὶ θρόνον, καὶ ἀκροπολιτικῶν, καὶ τῇ σπειρέας μάχῃ. & Polybius in nona historia de Rom. τῶν πεζῶν καὶ σπειρέας ἀποσώπων. ex Perotti versione intelligi non potest cateruas sive cohortes istorum Illyriorum fuisse equitibus permixtas: de quo genere militia multa alibi observamus. Omittit mox Perottus haec verba, καὶ συμπαροῦθαι πεζῶν Ἀχαιῶν χαλκίς, καὶ Μεγαλοπολίτις τὸς ἴσας. vitio codicum, opinor, quibus utebatur. nisi tamen ideo omisit, quia vocem συμπαροῦθαι non intelligebat. est vero συμπαροῦθαι, ad latus adjungere & longa serie porrigere. Sequitur statim, ἀποσώπας ἔν τὰς μισθοφόρους, ἐπέστησε διφραλασίαν ἐπίπλητον τῶν Μακεδόνων. Perottus: Deductis igitur in aciem mercenariis, Macedonum phalangem statim subsequi jussit: quippe locorum angustiae, ne secus fieret impediabant. mirum hominis errorem: qui putavit φάλαγγα & διφραλασίαν idem esse. Saltem exponeret vocem ἐπίπλητον. sed Perottus non magis scivit quid sit διφραλασία aut τετραλασία in Taclicis, quàm quod maxime ignorabat. sic autem appel-

lantur phalangis partes , in quas fuerit diuifa propter angustias aut alias difficultates locorum , quod vel adjecta à Polybio ratio clarissime docet. vide Ælianum capite xxxvi. erit igitur διφάλαγγα ἐπίπλαστον , phalanx una in duo agmina diuifa, quorum alterum praet , alterum sequitur. ὄρχω δὲ πρὸς τὴν λόφον αἰσβολῆς , non male vertit si rem spectes , initium inchoandi certaminis: verba sonant , accessionis ad collem faciendæ, siue accedendi ad collem. αἰσπορητῆμοι ἦσαν πρὸς αὐτῇ τῇ Ἐ λόφῃ ρίζῃ , non est simpliciter constitentur; sed id quod expressimus , progredi ad radices montis , & ibi adhærere ac subsistere , tanquam è superiore loco suspensum. Ait Polybius ; παρήσειλαν ἢ ποιεῖν τὸ δέον οἷς ὡς ἐπιμελῆς. Mos gravissimi hujus scriptoris est , quoties pugnam aliquam describit , in iis quae communia sunt adeo non immorari , quod solent alii historici facere , quibus sua placet eloquentia , ut vix eorum verbo uno aut altero faciat mentionem : cujus rei hic est eximium exemplum : nam his paucis verbis significat ; Reges & Regum duces, suos quemque ad fortiter dimicandum esse hortatos. Vertimus igitur ; sui que eos officii admonuere quorum eæ partes erant. Perottus qui in superioribus necessaria prætervolabat , hic verbis non parcit. Sic ille ; Hortantur pro tempore socios ut fortis magnoque animo sint , victoriam sibi in manibus esse non dubitent. Post hæc omnes incredibili audacia ad expugnationem collis irrumpunt. En Livius est , quem putabamus esse Polybium. at illa interim dissimulantur, πάντες δὲ ἀθέως ἀναδείξωτες αὐτῆς. Major & periculosior in proximis verbis est error, θεογενῆς τὰς αἰετῆς τῶν Αχαιοῶν ἐρήμους ἐκ τῶν κατόπιον ἔσας, existimavit Perottus αἰετῆς esse cohortes Achæorum; ac v. rrit, ubi animadvertere cohortes Achæorum omni subsidio nudas esse; atqui jam dixit Polybius αἰετῆς fuisse Illyriorum , qui propius hostem collocati (subsidium à tergo habebant Achæorum. verum Illyriis ad collem accedentibus, quum interea Achæi se non moverent, eveniebat , ut Illyrii à suo subsidio longius abscedentes, terga nuda haberent. sed hæc clarissime in Commentariis sunt demonstrata. Omnes absurditates superat quod jam dicemus. Subjicit Polybius ei manui militum Antigoni quæ Evam collem invadabat, restitisse à fronte Euclidem , qui è superiore loco in ipsos pugnavat : eodemque tempore mercenarios nitentium terga , quæ modo dicebat fuisse nudata , infestasse. Sic ille : ὡς ἂν τῶν μὲν πρὸ τὴν Ευκλείδαν ἐξ ὑπερδείξις καὶ πρὸσωπον αὐτοῖς ἐφεσώπων τῶν ἢ μεθοφόρων κατόπιον ἐπιχειρῶν , καὶ αἰσπορητῶν τὰς χεῖρας ἐρρωμῶως. Perottus qui ignoraret , quod pueri scire debent , ἐξ ὑπερδείξις esse , è superiore loco , dextram hic comminiscitur : deinde huic imperitiæ parem audaciam adjicit , & ita vertit. Si quidem à dextra Euclides cum gregariis militibus à frontibus

bus præstabat ; à læva verò mercenarii milites de tergo pertinacissime irruentes impressionem faciebant. *habes hic dextram, habes lævam: quarum nulla apud Polybium mentio. sed primus error fuit, quod putavit hic interpretes ἐξ ὑπερδείξις ἐπισήσῃ valere, à dextra hostem invadere. sic paullo post hæc verba, καὶ μεδίσαυθὸς ἀπὸ τῆς ὑπερδείξις αἰεὶ τόπως ἀσφαλῶς. ita reddidit ; postea cum opus foret, ad dextram conversos, confestim sese ad tuta recipere. libro primo, pag. XLIV. pro istis, κατὰ λαῖσσοιροὶ λόφον ὑπερδείξιον μὲν τῶν πολεμίων, ἀφῆν ἢ τῆς ἐαυτῶν διωάσειν, ἐν τῷ κρηπετραπιδόσαν, scripsit hæc : proximum collem hostibus quidem incommodum, sibi vero commodissimum occupaverunt. prorsus contra mentem Polybii, ex ignorance ejus vocis : quam semper aut prætermittit, aut interpretatur perperam. Saltem cogitaret rei absurditatem manifestissimam ; cum versione sua confundit frontem & latus dextrum. nam quid, malùm, sibi illa volunt, à dextra à frontibus ? quid illud ? præstabat ? sed videtur Perottus instabat scripsisse. Porro dextra quam sibi finxerat, lævam p'ane de suo adjecit. En dignum interpretem, quem propter fidem in vertendo tota Italia admiretur. Addit Perottus : quibus ex rebus accidebat, eos uno tempore ab utroque hostium agmine circumveniri. ecce aliam audaciam : nam horum verborum ne vestigium quidem ullum est apud Polybium. Mox ista, ἀπορῶ μὲν τὸ μέλλον ὑποδεικνύει ἐπιβάλετο τοῖς ἀπορῶσι τὸ συμβησάμενον, vertit, quod optimum factu erat excogitavit, idque aperuit ducibus. in sententia quidem nulla absurditas ; ceterum à verbis auctoris longe disceditur. ut & in proxime sequentibus. Ait Polybius : ἀρξήσας τῆς ἐαυτῆ πολίτας εἰσελάε τοῖς πολεμίοις τολμηρῶς. Perottus nuditatem hujus sententia non tulit ; sed rhetorum pigmentis adhibitis sic vertit : Quapropter ad concives suos conversus ; parta inquit est nobis victoria, fortissimi viri, si me sequimini. factoque contra hostium equitatum impetu, audacissime eos invadit. Polybius : οἱ ἀπορῶμοι μισθοφόροι καὶ ἐπὶ τοῖς ἀπορῶμοις : mercenarii qui accedentium ad collem terga cædebant. at Perottus : mercenarii qui de tergo expugnantes collem infestabant. neque satis Latine & obscure. Ait Polybius, hoc Philopæmenis facinore milites Antigoni qui in collem nitebantur, liberatos incommodo quod à tergo accipiebant, magna deinceps alacritate ad ulteriora perrexisse. τῆς ἢ συμβησάμενον, ἀπελάεσιν ἰσρόμενον, τὸ τε τῶν ἰλλυριῶν καὶ Μακεδόνων, καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῖς ἀπορῶμοις πηλῶσιν, ἐκ τῆς ὄψεως ὄρμησε καὶ τετραρρηκῶς ἐπὶ τῆς ὑπερδείξις. Perottus vocem ἀπελάεσιν non intelligens, que de eo dicitur quem à proposito res nulla retrahit, vertit, per hunc modum turbatis hostium ordinibus, Illyrii atque M. idem pag. CCCLV. ejusdem originis vocem ἀνὰπελάεσιν non intellexit, cum*

ait Polyb. βελόμβροι ποιεῖν ἀντιπερίπαγμα τοῖς Κελτοῖς τοῖς μετ' Ἀννίβη
 ἐραῖδομβροῖς, id est, volentes retrahere Gallos qui Hannibali mere-
 bant, ad tuitionem suorum finium. at Perottus; ut Gallis qui cum
 Hannibale militabant vices redderet. Piget cætera pugna hujus perse-
 qui, & satis superque hæc fuerint arguenda imperitia hujus inter-
 pretis omnium eorum que ad scientiam armorum spectant. Omitto
 imperitiam Criticæ; cujus ignari ad quidvis potius idonei cense-
 rent, quàm ad veterum scripta dignè explicanda. Ad hæc ἐλαττω-
 μῶς accedit historia sive Græca sive Latina incredibilis in eo viro
 ignoratio: Velut cum in hoc ipso de pugna ad Selaſiam loco, non
 intellectis Polybii verbis Philopœmenem fingit tum esse occisum, qui
 juvenis tunc erat annorum circiter xxx. nec satis concessit ante lxx.
 ætatis sue annum. de eo igitur scribit Polybius pag. ccxiii. σωῖε
 τὸν μὲν ἴππον πεσεῖν πληγῆτι καμείως ὡτὸν ἢ πεζομαχοῦντι δε-
 πισεῖν τρώματι βιῶν, δὲ ἀμφοῖν τοῖν μεγεῖν. accidit Philopœme-
 ni, ut equus ipſius letaliter vulneratus caderet; ipse inter pedites pu-
 gnans, gravi vulnere, trajecto utroque femore, afficeretur. quod &
 Plutarchus in ejus vita commemorat. Sipuntinus vero male accepta
 voce δεπισεῖν, ita vertit: Ad extremum, utrumque crus sagitta
 transfixus, cum incredibili animi robore exspiravit. Sed Perottus
 quàm esset rudis historia in primis statim Polybii verbis, que præfatio-
 nem excipiant, insigni argumento palàm fecit. Ista enim, Ἐτ
 μὲν ἐν εὐεσιῆκι μὲν πλὴν ἐν Αἰγῆς ποταμοῖς ναυμαχίαν εὐνεασηθῆκαλον,
 ὡς ἢ τὸ ἐν Λόδοκτοῖς μάχης ἐκσηθῆκαλον, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοι πλὴν ἐπὶ
 Ἀνακλίδεσσι γυρομβρῶν εἰρωῶν ἐκύρωσεν, sic vertit: Annus erat post
 eam navalem pugnam, qua Cimon Atheniensis Xerxem superaverat,
 decimusnonus; ante bellum verò in Leuctris gestum, quo Lacedæmo-
 nii pacem cum Rege Persarum inierant, sextusdecimus. Obsecro, cum
 qui in tam paucis verbis tam multa deliria comminiscatur; qui
 Athenienses ad Ægos potamos dicat victores extitisse, & quidem
 duce Cimone, & quod facetissimum est, de Xerxe; qui denique
 ignoret quid sit pax ἢ ἐπὶ Ἀνακλίδεσσι; hunc aliquid in historia Græ-
 ca sciuisse putabimus? aut credemus posse ab eo aliquam saltem to-
 lerabilem interpretationem expectari? Venio ad partem secundam.
 Hanc, sicut dicebamus Latinam primus fecit, paucis exceptis, Wol-
 fangus Musculus, non tam sua sponte, ut ipse significat, quàm alie-
 no rogatu. Non fuit in hoc viro, neque Græca neque Latina linguæ
 ulla eximia peritia: erat enim aliis deditus studiis; & grandi jam
 ætate ad capiendum ingenii cultum accessisse ipsum accepimus. defuit
 etiam Musculo illa quam in Perotto commendabamus, industria in
 Græcis ita exponendis, ut lectorem queat fallere, quasi ὠτοφύης
 sit oratio, neque aliunde expressa. at simplicitate & fide Perottum
 longe

longe superat Musculus : qui & ea quæ intelligebat , & ea quæ non intelligebat , uti poterat , expressit. nihil videas illum studio prætermittere , nihil alienum substituere : quæ familiaria sunt supra modum Perotto vitia. in utroque voluntatem bene de literis merendi æqui iudices citius laudaverint , quàm effectum. Pompilii Amasæi versio duarum eclogarum è libro sexto , prima & tertia , edita est Bononiæ anno CIO DXLIII. hoc est paucis annis prius quàm Musculus integræ partis illius interpretationem suscipere. Majorem hic omnino Græcarum literarum cognitionem quàm vel Perottus , vel etiam Musculus videtur habuisse. Latina vero illius oratio pura est & ad Tullianæ dictionis ideam non negligenter formata ; nondum enim Amasæi ætate nova hæc studiorum secta erat exorta , quæ summam eloquentiæ laudem pernit in minutis quibusdam sensiculis , & sententiis vibrantibus. adhuc credebatur dicendi magister optimus esse Marcus Tullius , quem hodierni Orbiliæ ceu corrupto genere eloquentiæ usum , & parum idoneum Romanæ facundiæ auctorem è scholis extruserunt , & de manibus studiosæ juventutis extorserunt. Pompilius igitur qui lectione Tullianæ & similium auctorum probe subactum ingenium ad Græcos libros vertendos afferebat ; facile affectus est , ut etiam dum aliena vestigia premebat , disertus jure posset dici. Multum tamen hunc quoque in exprimenda Polybii mente non raro peccare observamus ; quod literarum Græcarum tantam notitiam affectus non esset , quanta ei est opus , qui fidelis interpretis habere se titulum postulet. Vel vide tertiæ libri sexti eclogæ principium , & Græca cum Romanis Amasæi vel nostris Latinis compara. non negabis eruditissimum virum toto illo principio parum omnino vidisse. etiam in primæ eclogæ periodo prima , vocem ὀλογορῶς omisit , quæ non est otiosa , sed ad integritatem sententiæ necessaria. in eadem ἀδόξοισιν & ζῶα tam Musculus quam Amasæus verterunt ignobiliora animantium genera ; errore insanum magno. quum in hac voce δόξα non gloriam denotet , sed opinionem. intelligit enim Polybius animantes quæ solo nature instinctu ducuntur , non adscititiis , quibus homo imbuitur , modò bonis modò malis. sunt igitur ἀδόξοισιν & ζῶα , quæ , ut loquitur Epicurus , omnia faciunt φυσικῶς , χωρὶς λόγου καὶ αὐτοπαθῶς. Polybius sese interpretatur in minuto fragmento quod extat pag. MXLVII. τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ αἰσθητικῶν ποικιλῶν , ἐξ ἧτων ἀπὸ τῶν ἀλογιστῶν ἢ ἀπὸ τῶν φύσιν ἀμαρτανῶν. Idem Amasæus opera quæ locari faciendâ à Censoribus solebant , vestigialia appellat ; quæ potius ultro tributa erant dicenda. estque etiam hic error ingens : cui plures alios similes possemus adjicere in paucis illis paginis nobis adnotatos. Pervenit vero ad manus nostras è bibliotheca eruditissimi viri Friderici Sylburgii

burgii schida quedam parva, titulos xvi. continens variarum lucubratorum, quas hic vir doctissimus, Amasum dico, illustrando Polybio composuerat. postea etiam literis viri Magnifici Marci Velseri sumus admoniti, extare adhuc alicubi in Italia eo um libellorum nonnullos; qui si ab eruditissimis hominibus fuerint aliquando publicati, fructuosam eorum lectionem studiosæ juventuti futuram non dubitamus. Nos eorum nihil vidimus, præter versionem eclogarum quas Musculus sermone Romano expresserat. in quo multum admirati sumus, difficillima quadam fragmenta ab Amasæo non esse versa; sed Musculi translationem recentam, à Pompilio leviter castigatam. Erant tamen in ea quam diximus schida, aliquot tituli, prolixam explicationem pollicentes & ejus eclogæ qua Romana militia d. claratur, & omnium penitus locorum hujus secundæ partis, affinis argumenti. quæ omnia hæcenus quum in visa nobis atque incomperta sint, nihil habemus quod amplius de iis dicamus. Fanum Lascaris, hominem ἀρόφουλον, difficillimam partem scriptionis iolybiana, facere Latinam esse ausum, illis præsertim temporibus, magnum fuit; multumque vera laudis eâ quamvis brevi, opellâ, præstantissimus ille vir, me iudice, meruit. qui si in nonnullis parum videtur cavisse; non tam eo nomine reprehendendus; homo enim erat; quàm admirandus, quod in plerisque κλώσθησε: Græcus enim erat. Novissimus omnium qui ante nos in explicatione Polybii aliquam posuerunt operam; fuit Justus Lipsius, vir clarissimus, & de meliorum literarum studiis excellenter bene meritus. Hic si integrum Polybium, aut unam aliquam è tribus illius partibus Latine expressisset; atque ad hoc inceptum tantam Græca lingua peritiam attulisset, quanta in eo fuit cognitio veteris historię totiusque antiquitatis, & Latina dictionis facultas: post Lipsium in eandem palestram descendere, hoc vero fuisset, post Roscium in scena gestum velle agere. Nunc quum sola pars quam Lascaris prior verteat, ab eo sit exposita; nos qui totum Polybium Latine explicandum susceperamus, cur ne in illa quidem ecloga Lipsiana versionem acquiesceremus, graves causas habuimus, alibi explicandas. Quod igitur opus à tot viris eruditissimis pro parte dumtaxat tentatum hæcenus fuerat; id nos integrum Dei immortalis beneficio, pro nostra virili effectum nunc damus: perfectum enim dicere religio sit: qui non ignoremus quantum ab eo distet genus universum nostrarum lucubrationum, ut id verbi possit illis competere. Neque vero ita parum ipsa me novi, ut que modò in aliis desiderabam, ad hoc negotium rite curandum præsidia; ea me esse consecutum dicam: illud dicere non verbor, omnia fecisse me sedulo, ut etiam in hac mediocritate ingenii possem illa consequi. Optavi equidem existeret aliquis è tot viris Græce Latine-

Latineque doctissimis, quos nostrum hoc tulit seculum, qui operam suam atque industriam Polybio commendaret. optavi, inquam, & multos annos expectavi. postquam nemo prodibat; imperavi tandem ipse mihi, etsi agre id quidem, & vix ante alteram aut tertium annum, ut cæteris studiis intermissis, provinciam ab aliis neglectam susciperem. Semel susceptam, fide bona, audebo dicere, pro ingenii & eruditionis copia, gessi. Non sum mihi conscius ullius pretermissionis studio factæ, aut ullius omnino difficultatis dissimulata. Quid refert? Ut video esse mores nunc hominum, galericam crista citius deficiet, quàm operi nostro reprehensor dærit. Alii genus ipsum nostre versiculis carpent; quam calumniam in minuta opella audum passi sumus; ab iis reprehensi, quibus nulla probatur versio, quæ non sit $\pi\acute{\iota}\delta\alpha$, & pene de verbo ad verbum expressa. alii in partibus quaerent quod exagitant: nam hæc est hodiernorum Criticorum civilitas, hic candor. Illis prioribus satisfactum est à nobis ea diatriba, quam de optimo genere interpretandi ex una in alteram linguam, composuimus. & unâ cum nostris Commentariis brevi Deo faciente, sumus edituri. posteriores, per ipsa studiorum communium sacra rogatos volumus, ne prius ad nostra carpenda Lynceos illos oculos suos adhibeant, quàm desperare ceperint, posse nostra à nobis meliora fieri. Vidimus summos nostre ætatis viros quinquies sexies sub incudem similes curas suas revocasse; quod semper invenire se in suis fatrentur, quæ melius aliter dici possent: ego si $\delta\delta\upsilon\tau\acute{\iota}\omicron\varsigma$ saltem $\Phi\epsilon\gamma\upsilon\lambda\iota\delta\alpha\varsigma$ meas postulem expectari, quis rem æquissimam petere me negabit? Quum præsertim vere possim confirmare, $\delta\ \mu\grave{\alpha}\ \pi\acute{\epsilon}\lambda' \acute{\omega}\ \Phi\epsilon\lambda\omicron\nu$, hoc omne quicquid est operis, inter gemitus & indignationem, duos affectus gravissimos, esse mihi natum. illis causam præbente obitu, piissimæ primò matris, deinde filie natu maxime, merito suo utriusque parentum longe charissima: huic, certorum hominum improvisa iniquitate; qui reculis meis oculos cupiditatis quum adjecissent, damnium rei familiaris mea quantum fere poteram maximum accipere, mihi conciliarunt. Atque horum propterea isto loco meminisse volui, ut si quas eruditus lector in opere satis longo agræ mentis hallucinationes, & stili properati, ac centies quotidie interpellati, $\pi\epsilon\omicron\phi\theta\alpha\mu\alpha\zeta\alpha$ offenderit, neque potest sane aliter, humane fortis memor, humanitatem suam mihi impertiri ne gravetur. Ego imperare dolori ut scriberem potui; ut pariter in omnia animum intenderem, quasi curis vacuus scriberem, non potui.

DE CODICIBUS MSS. QUORUM IN RECENSENDO POLYBIO FUIT NOBIS COPIA.

IN PRIMA PARTE.

Us i sumus libro Regiæ Bibl. elegantissime descripto, sed manus recentissimæ. cui parilem dono dedit nobis olim vir nobilis, Antonius Verderius Lugdunensis; sed in quo tres postremi libri deerant. his duobus vetustior est sæculo uno vel altero, quem nacti sumus è bibliotheca Serenissimi Principis, Bavarix Ducis.

IN SECUNDA PARTE.

Us i sumus libro ms. regiæ Bibliothecæ non admodum bonæ notæ. item vetustissimis membranis Epitomen continentibus librorum xvii. primorum, è bibliotheca Serenissimi Principis, Urbini Ducis. Suggestit & V. CL. atque præstantissimus Franciscus Pitheus exemplar hujus partis ms. quod deprehendimus esse illud ipsum, unde Basiliensis editio fuerat desumpta. accessit postea aliud è libraria viri amplissimi, Jo. Jacobi Memmii Henrici F. libellorum supplicum in Regia magistri. His duobus simile est tertium, quod nuper edito jam Polybio suggestit ultro è ditissima sua Bibliotheca Illustrissimus Cardinalis D. Joycuius, Rothomagensis Archiepiscopus.

IN TERTIA PARTE.

Multa emendavimus nec pauca supplevimus è codice ms. Πειρ πρεσβυτην viri eruditissimi Andreae Schotti: qui etiam fragmenta quædam è Theodosii Parvi Excerptis descripta ad nos misit: quæ tamen vulgata prius fuerant, verùm aliis locis; quædam etiam in ii. parte. Eorumque Excerptorum tomum primum invenimus in splendidissima librorum suppellectile viri genere illustris, dignitate amplissimi, virtute, doctrina & sapientia maximi, Jacobi Augusti Thuani, in suprema Regni Curia Præsidis. Certè in prima fronte ejus libri erant hæc verba, etii diversæ manus, Ο ἰσχυριστὸς τὸ πνεῦν, Θεόδωρος ἐστὶν ὁ μινεγῆς. de quo plura in Commentariis.

ISAACI CASAUBONI
A D
POLYBII HISTORIAS
COMMENTARII.

Hypothesis, Partitio, Titulus.

OSTENDIMUS in iis quæ de universa Polybii historia disservimus, totum hoc opus, librorum olim quadraginta, in duas partes præcipuas fuisse divisum: Περὶ τοῦ σκεδῆ, sive apparatus ad historiam primariò atque ex professo susceptam, & ipsam historiam. Utraque item pars bipartita. Historiæ enim, sicut ibi probavimus, altera pars fuit, quam auctor appellat τὸ ἀρχαῖον ἀρχαῖος sive ἐπιβολῆς, de qua sola initio cogitaverat: altera posterius illi adjecta quam appelles licet τὸ δὲ δεύτερον ἐπιβολῆς. Etiam Præparatio bifariam divisa. Initio principia eorum quæ sunt in Apparatu narranda altius repetuntur, & historiæ universæ simul fundamenta jaciuntur; ea est τὸ Περὶ τοῦ σκεδῆ pars prior. Sequitur altera qua strictim res gestæ exponuntur à prima Romanorum extra Italiam traiectione cum exercitu ad belli Punici secundi exordium. Duos libros integros Præparatio Polybiana occupat. Primus qui est Præparationis prior, in quatuor ὀλοχερεῖς partes tribuitur: proœmium auctoris: Præparationis ἀρχαῖος: belli Punici primi expositionem: & belli Libyci, sive Carthaginensium explanationem.

ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΗ] Inscriptiones singulorum Polybii librorum variè conceptas in antiquis membranis offendimus. Reginus liber & Serenissimi Principis Boiorum Ducis atque alii è melioribus ut edidimus. cæteri, ut in vulgatis, ἰσορῶν λόγῳ ἀρχαῖος. Etiam in optimo codice Principis inclyti Serenissimi Ducis Urbini, omnium quæ adhuc vidimus Polybii exemplarium vetustissimo; sed in quo Epitomæ duntaxat habentur librorum xv. à tertio ad xvii. non aliter singulorum librorum frontes

prænotantur, nisi hoc modo, ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΤΟΥ Γ. ΛΟΓΟΥ, & ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΤΟΥ Δ. ΛΟΓΟΥ. atque ita semper. Ipse auctor vocat persæpe βιβλίαις, non autem λόγαις. nam in quinto, ὁ περὶ τῶν Φαισθίων πολιτείαις λόγος, non est liber, verum dissertatio, & sermo de Rep. Rom. quod est libri sexti argumentum. Veteres Critici quum Xenophontis Ἀπομνημονεύματων Socraticorum libro quinto & ultimo titulum hunc præscripsissent, ΛΟΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ, ut propriam ei libro tractationem, à priorum subjecto diversam designarent, sicut fecisse eosdem videmus ad poetarum patrem, extitere postea homines imperiti, qui malè accepta voce λόγος à cætero corpore eam partem auctoritate M. Tullii non meliore iudicio defenderunt. Solent Græci partes singulas operum majorum in quocunque genere scriptionis, λόγαις appellare, aut τόμους, aut συζητήματα, quas voces promiscuè pro βιβλίαις aut βιβλίον usurpant. Hinc illa diversitas in multorum librorum inscriptionibus. Nam etiam in Josephi Antiquitatum libris, pro eo quod est editum, λόγος πρῶτος, vetustissimus & fidelissimus Regiæ bibliothecæ codex habet, βιβλίον α. alii codices ejusdem bibliothecæ cum editis consentiunt. Sic libros septem de bello Judaïco Eusebius appellat ἐπὶ τὰ λόγαις.

P R O O E M I U M.

Præfatio Polybii tractatione septem capitum absolvitur. Principio auctor historiam *πραγματικὴν* in universum laudat, præcipuas illius utilitates commemorans. Deinde accedit Polybius ad proprias susceptæ à se historiæ laudes, cujus dignitatem præ cæteris historiis, duabus rationibus probat. prior est rerum gestarum quas est narraturus novitas, & magnitudo: posterior, ipsius subjecti præstantia, populi nempe Romani potentia omnium qui unquam floruerunt populorum potentiam longe supergressa. id quod Romani imperii comparatione instituta cum Persarum, Lacedæmoniorum & Macedonum imperiis, clarè demonstratur. Post hæc de capite Polybianæ historiæ agitur, & causæ explicantur. cur à bello Punico secundo justis operis sui materiam auctor sit exorsus. Docet deinceps, cur fuerit sibi necesse ad historiam suam duorum librorum Apparatu viam lectori munire. Secundum quæ afferuntur à Polybio causæ, quare hoc opus historiæ universalis componendum suscepit, atque ibi de utilitate historiæ *μεθολογῆς* differitur; ejusque præstantia singularis imagine pulcherrima ingeniosè probatur. Postremo Præparationis ipsius principium cum cura indicatur. ubi etiam de capite rectè assignando ei historiæ quæ ratione recta & cum iudicio instituitur præclarè disputatur.

I. *Historia πραγματικῆς utilitates varia.*

I. 7. *ὡς πλὴν αἴρεσιν καὶ ᾠδῶδον ἢ τοῖσταν ἱστορημάτων.]*
 Non est otiosus vox τοῖσταν. Nam quum multa sint genera historiarum, multæ formæ diversæ, non omnes eandem vim habent, verum ea demum quæ sit *πικύτη*, hoc est, Polybianæ similis, & ad *πραγματικῆς ἱστορίας* genus pertineat, qua de re mox dicemus. αἴρεσιν & ᾠδῶδον noster, quod Diodorus Siculus in simili argumento ἀιἀληψιν ἱστορίας.

I. 9. *Ἀλλ' τὸ μηδελίαν ἐπιμωτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσιν ἢ ἢ ἀεργαλῆμεθῶν πρῶξεων ἐπιστήμης.]* Tria argumenta affert Polybius, ad commendationem historiæ quæ circa rerum gestarum narrationem versatur. Primum est *διόρθωσις*, vitæ emendatio. Hæc posita est in duabus rebus, correctione vitiorum, qua publicorum, qua privatorum uniuscujusque, & aliorum institutorum emendatione, quæ ad melius & commodius degendam hanc vitam faciunt. Prioris generis beneficium quod sui studiosis historia confert, T. Livius fecit tanti, ut solum hunc statuat suæ scriptionis fructum. *Hoc illud est*, inquit, *præcipuè in cognitione rerum salubre, ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri: inde tibi, tuæ Reip. quod imitere capias: inde fœdum inceptu, fœdum exitu quod vites.* Et noster quoque libro tertio extremo propterea scribit ea quæ de Romanorum institutis sit narraturus, Politicis hominibus utilia futura, sive illi mutare in melius Reip. suæ formam velint, sive novam instituere. Via autem & modus percipiendi hujus fructus est *ἐπίστασις*, diligens observatio causarum, eventuum atque omnium ex quibus prudentia potest augeri: iccirco dicunt Græci philosophi Politici studii tirones debere esse *ἐπισταλικῶς* attentos ad talium documentorum observationem. Ad hujusmodi observationes faciendas multis locis Polybius lectoribus studiosè viam præit. ut quum pagina I. memorabili illa Xanthippi victoria & Reguli clade exposita addit in earum rerum narratione multa posse observari per quæ errores vitæ hominum corrigantur: deinde illa cujusmodi sint, diligenter explicat. Ad posterius genus *διορθώσεως* pertinet locorum descriptionibus prioris ætatis adhibendam esse correctionem ex historia recente, quæ multa patefecerit, antea incognita aut malè cognita. Eodem referendum, quod non semel Polybius affirmat; adeo jam sua ætate peritiâ artium ad res agendas necessariorum, & rerum usu esse profectum; ut facile sit futurum *πραγματικῆς* historiæ peritis civilia omnia negotia *μεθοδικῶς*, hoc est arte quadam ac ratione certa administrare. Libri IX. initio causam sibi scribendæ hujus historiæ vel præcipuam fuisse ait *τῶ πύς*.

ἐμπειρίας καὶ τέχνας ἐπὶ τοσούτων πραγμάτων εἰληφέναι καθ' ἡμέρας, ὥστε πῦν τὸ ἄριστόν ἐστι καὶ κερῶν ὡς οὐκ ἐπιμεθουμένως δυνάσασθαι χερσὶν εἰς φιλομαθουῦντας. Libro x. cap. 44. Ἐφαμὲν πῦντα τὰ θεωρημένα καθ' ἡμέρας ἐπὶ τοσούτων εἰληφέναι τὰς πραγματίας ὥστε ἴσως πλείω τῶν πρὸς μεθουμένως εἶναι τὰς ἐπισήμους. Non negat autem Polybius alias quoque præter hanc vitæ corrigendæ esse rationes : sed nullam esse neque expeditiorem neque tutiorem ista affirmat. Inferius libro eodem dicitur duas esse proficiendi vias ; per ipsa rerum pericula ; & per alienos casus quorum cognitio lectione historiarum est parabilis : atque hanc rationem longè & faciliorem & tutiorem esse altera. His duobus modis tertium mox adjiciemus ex eodem. In proximis verbis τῶν πραγμάτων ἐπισημους, malim scribi τῶν πραγμάτων ἐπισημους.

I. 12. Ἐπεὶ οἱ ἔμπειροι, ἔδ' ἐπὶ ποσὸν, ἀλλ' ἄπειροι, ὡς ἔσθ' εἰπεῖν δεῖ.] Ergo historici omnes qui ante Polybium scripserunt, locum illum communem de utilitate historiæ vexarunt? Atqui apud Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, quos habemus hodie solos ex omnibus Græcis rerum scriptoribus, Polybio antiquiores, de ea re ne verbum quidem. Sed cavet sibi illa exceptione, ὡς ἔσθ' εἰπεῖν prope dixerim. Ex iis qui post hunc scripserunt, non pauci laudationem historiæ instituerunt ; ut è meliore seculo Diodorus Siculus, scriptor nobilissimus : è recentioribus quos non pigeat legisse, Nicephorus Gregoras, Procopius, & Agathias leviter attigerunt.

I. 13. δεῖ καὶ τὰ τέλη κέρων τῶν.] Vertimus ut sonant verba, sed est dictum proverbio affine, ad crebram rei usurpationem significandam. idem enim est cum eo quod Græci dicunt ἡρπάζειν ἄνω κῆρα. B. Hieronymus adversus Pelagianos, sursum deorsum jacitare.

I. 15. ἀληθινὰ πῦντα μὲν εἶναι πολιτικῶν, καὶ γυμνασίων πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις τῶν ἐν τῷ ἴσθμῳ κέρων.] Alterum hoc est argumentum, quo probatur historiæ πραγματικῆς utilitas : quia versari in ejus lectione, sit quasi in ipso rerum actu & negotiorum civilium aut militarium administratione versari. nam & hoc & illo modo civilis disciplinæ candidatos præparari, & rerum viris Politicis necessariarum cognitione instrui. Scitum est enim, nihil hodie fieri, quod non prius sit factum : nihil olim quod non & hodie. Aristoteles Rhetoricorum libro primo. δὴλον οὖν πρὸς μὲν τῶν νομοθεσιῶν αἱ τῆς γῆς πολιτικοὶ χρήσιμοι. ἐν πεύθει γὰρ λατρεῖν ἐπὶ τὰς ἴσθμους νόμους. πρὸς δὲ τὰς πολιτικὰς συμβουλάς, τὰς ἴσθμους πρὸς τὰς πράξεις πραγματικῶν ἴσθμους. ἄπειρα δὲ ταῦτα πολιτικῆς ἔργων ἐστὶ. Dicit Philosophus idem cum Polybio, sed more suo accuratè & cum distinctione. Politicæ disciplinæ partes diversæ sunt Platoni & Aristoteli, ἡ νομοθετικῆ, quæ leges condit, ut olim Draco, Solon, Lycurgus & alii quorum catalogum habes in

III. Politicorum capite ultimo: & ἡ βελούκη, quæ etiam augustiore significatione πολιτικὴ appellatur; & qui hanc colunt Politici, ut Themistocles, Alcibiades, Pericles. Hæc facultas adeo est à superiore diversa, ut plerique omnes antiqui legum latores ἰδιώται vixerint, sicut observat Aristoteles, neque ullam partem vel suæ vel alienæ Reip. attigerint. His ait Philosophus esse legendos illos historicos, qui γὰρ αἰσθητοὶ ediderunt: hoc est priscos geographos qui præter locorum situm leges populorum & varia instituta soliti breviter adnotare: illis verò qui Remp. sint recturi & administraturi, eos historicos esse volutandos, qui res gestas descripserunt, sive ut mox dicturus est Polybius, historias περιγραφήσιν. Alibi docet Philosophus, sæpe evenire in consultationibus super publicis rebus, ut occurrentis alicujus difficultatis remedium ex historia utiliter queat peti. In primo etiam Politico admonentur homines Politici attendere, πῶς λεγόμενοι σοφοὶ δι' ὧν ἐπιτυχίαισι πῶς: divulgatis exemplis eorum, quibus consilii alicujus experientia bono cesserit. Quo etiam spectat illa exemplorum copia quibus Politicum suum in secundo Oeconomicorum Philosophus ipse instruit: quæ omnia vir omniscius partim ex historiis scriptis didicerat, partim auditione & fando acceperat. Hujusmodi exempla Græci postquam in literas redegerant, Ἀνέκδοτα vocabant. Exstat liber Ἀνεκδοτῶν Aristotelis, sed diversi generis, neque ad usum politicum scriptus: quod testatur index; Θωμάσιω ἀνεκδοτῶν enim appellatur: quia miracula duntaxat eo recensentur auditione cognita. Sed fuerunt alii qui apta prudentiæ civili & bellicæ exempla collegerant, & hoc titulo libros ediderant. in his Æneas veterimus scriptor rei militaris: de quo Polybius libro x. Est in manibus excellentissimus hujus Tactici liber, πῶς δὲ πολιορκηθῆναι ἀντέχειν, de toleranda obsidione, in quo sunt hæc verba sub finem. ubi de eorum animadversione agit, qui urbe obfessa in obeundis vigiliis fuerint omissiores. Εἰ δὲ πῶς δὲ μελέναι ἀμελεῖντες καὶ ἀνεμελεῖντες, τὸς τὸ πῶς εἶναι κεκλήμενες καὶ ἐν τῇ πόλει δουραδῶνες κάλισαι μετέχοντες, μελέναι δὲ, εἴη γὰρ ἀνὴ τὸ τοῖστο καὶ πῶς ἄλλοις ὠφελόμενοι. ἐν οἷς ἡ χρηστὴ ἕκαστου τέτων δὲ παρεῖναι, ἐν τοῖς Ἀνεκδοτῶσι γράψαι. De utilitate historiæ ad bellicam artem, quæ est species aut pars πολιτικῆς, Marcus Tullius Hortensio. Unde facilius quam ex Annalium monumentis, aut res bellica, aut omnis Reip. disciplina cognoscitur? Unde ad agendum aut dicendum copia depromi major gravissimorum exemplorum, quasi incorruptorum testimoniorum potest? Polybius in pulcherrimo fragmento, quod inter cætera è Suida descriptimus, parandæ artis militaris tres vias cordatis suæ ætatis ducibus scribit fuisse usitatas. Primam earum esse, τὴν δὲ τὴν ὑπομνημάτων καὶ ἐν τέτων χρηστικῶν; ea est historiæ περιγραφήσιν lectitatio & diligens observatio. Alteram

τὴν μεθοδικὴν τέχνην καὶ πλὴν τῆς ἐμπειρίας τῆς ἐμπειρίας τῆς ἐμπειρίας quum aliquis Tactico magistro aut Tribuno operam navat, & more militari sese exercet, quæ doctrina umbratica solet appellari. Tertiam, ἀπὸ τῆς ἐπὶ αὐτῶν τῆς πειραμάτων ἕξεως καὶ πειρῆς, per ipsam rerum experientiam usu collectam in veris certaminibus. sic accipe ista è libro ix. in pergravi digressionem de institutione imperatoria. pag. DCCLXIX. τῶν περὶ τῆς μεθοδικῆς θεωρεῖται. Idem censendum de universa doctrina politica, tribus eam rationibus posse comparari, lectione historiarum, ope magistrum, & usu. Sed meminerint tirones hujus studii, Polybio auctore ex hisce tribus præstare historiam. Id enim significat, quum eam vocat ἀληθινωπέτην παιδείαν, verissimam futuri Politici institutionem. quare autem verissimam? quia propria quidem experientia plurimum fallit, Philosophi vero Politici qui Polybii ætate ferè erant Stoici raro aliquid in suis scholis docebant, quod ubi ad rei veritatem erat ventum, non esset dediscendum ceu inutile & nulli usui. Simillimum est quod de armorum magistris suæ ætatis Plato in Lachete observat: totam eorum artem vanam esse & prorsus inutilem; ac ne μάθημα quidem, sed ματαιοπραγίαν meram: cujus professores propterea Lacedæmonem, ceu lapidem Lydium, summo studio vitarent: ἡγεμόνες, inquit suavissimus Philosophorum, εἶναι ἀγαθὸν εἶσθαι, καὶ εὐδὲ ἀκροῦ τῶν ποδῶν ἐπιπέδιον εἶναι. Nec multo aliter dicebat Xenophon libro primo, & VI II. Παιδείαν, venationem esse rerum bellicarum μελέτην καὶ ἀσπασιν ἀληθινωπέτην, ac præcipuè rei equestris, eo videlicet respiciens, quod sæpe magistri ejus artis quales hodie Italorum multi ommissis quæ ad vera certamina sunt profutura, motus militiæ inutiles tirones suos doceant: quod fuisse etiam Scipionis Africani judicium libro x. Polybius significat. Aliam causam affert scriptor elegans Agathias principio libri primi, cur politico sit censenda utilior historia quam Philosophia politica. eam studiosi ex ipso petant si lubet. Iterum Polybius pag. LI. ἐξ ἂν στανδόνι καὶ πλίστω παιδείαν ἡγετέον πρὸς ἀληθινὸν βίον, πλὴν ἐκ τῆς πειραματικῆς ιστορίας περὶ τῆς μεθοδικῆς ἐμπειρίας.

I. 17. ἐναρξασάτην ἢ καὶ μόνον διδάσκαλον ἢ δυνάστη πρὸς τῆς Τύχης μεταβολὰς ἡγετέον φέρειν, τ.] Tertium argumentum afferendæ utilitatis historiarum. quia in adversis nihil æque juvat, ut aliorum meminisse quibus similis fortuna evenit. nam hujusmodi exempla unde, nisi ex historia vel ἐκ τῆς ἀνεμωπέτων? Res per se nota & cui abunde fidem faciant omnes Philosophi, qui de consolatione libros ediderunt. Gemina huic est illa utilitas, quam è Tragœdiis capi pulcherrimis versibus docet Timocles: quos lege apud Stobæum sermone CXXIII. Diodorus Siculus libro XVIII. postquam de momentanea Fortunæ varie-

varietate eleganter differuisset: διὸ καὶ, inquit, τῶν ἰσορίας ἀποφεύγον-
 τας ἀντις ἀπιδέξαιθ. τῇ γδ τῇ πράξεων ἀνωμαλία καὶ μεταβολῇ διορθώ-
 ται τῇ μὲν ὑποθέσει τῶν ὑπερηφανίων. τῇ δὲ ἀκλήρουντων τῶν ἀτυχίων.
 ubi duplex utilitas, miserorum consolatio: beatorum ne efferantur
 coercitio. Pro ἐναρξασάτω, scribo ἐνεργασάτω, et si aliter libri tum
 hic tum in simili loco inferius. Observent tirones in his verbis ἐνεργα-
 σάτω καὶ μόνω figuram ἐν ἀφ' αὐτῶν, auctori huic admodum familia-
 rem. nam ita accipiendum quasi scripsisset μόνω ἐνεργασάτω, effica-
 cissimam ἔσ' ὁλοῦν, pro, *solam efficacem, atque efficacissimam*. Ita
 saepe loquitur Polybius. pag. xvii. τῇ τῇ ἡμετέρας ἰσορίας ἀρχῆ καὶ ἀπο-
 θεώσεως, postea historiae principio ἔσ' ὁλοῦν, id est, τῇ τῆς ὑφ' ἡμῶν
 ἀποθεώσεως ἰσορίας ἀρχῆ, historiae principio quam proposuimus narra-
 re. Pag. clxxviii. ἀρχὴ πάλιν ἐξήνεγε καὶ σὺνδύσει τῶν πόλεων ἀπὸς
 ἀλλήλων. Pag. cclxxx. ἀποθεώσεως ἡμετέρας καὶ μηχανῆς. pro ἡμετέρας ἀπὸ μηχα-
 νῆς. Pag. cccii. συνεπιτήρησεν ὑπὸ τῷ παύσει καὶ τῆς ἐπιφορέας τῇ
 Νομάδων, hoc est, τῶν ἐπιφερομένων Νομάδων. ut paulò antè μὲν συμ-
 πεληθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐπιφερομένων ἰσπείων. Salustius, *periculo atque ne-
 gotiis comperitum est*: τῇ πείρα καὶ τοῖς πράγμασι, pro eo quod passim
 Graeci, τῇ πείρα τῶν πραγμάτων. Plinius in primo Epistolarum: *sen-
 sum quendam voluptatemque percipio*.

I. 20. τῶν τῇ ἀλλοτρίων ἀπειθειῶν ὑπόμνησιν.] Cicero Titio:
*eventis aliorum memoria repetendis, nihil accidisse novi nobis cogita-
 mus.* & in pulcherrima ad Cæcinam epistola. *Levat dolorem commu-
 nis quasi legis ἔσ' humanae conditionis recordatio*. Choricus Gazensis
 rhetor elegans, ac planè qualem cum χαρακτηρίζει Photius, in eo sermone
 quem habuit in funere Procopii Gazæi præceptoris sui, hanc sententiam
 fusius ita persequitur. ἰδιότητι μὲν γδ φάρμακον ἔστι λύπης ὁ χρό-
 νος. ὁ δὲ ἀφ' αὐτῶν μέσης ἐλθὼν, καὶ θείων γούσαμνον ἀκασμάτων, μίμνη-
 σιαύτω θεοπραξίαν ἀναμνήστω. εἰ γδ τῇ ἰατρείας τῷ χρόνῳ πῶς τῷ λογι-
 σμῷ φάρμακον ἀποκηρύσσεται. ἢ τὸ πάλιν ἡμῖν οἱ λόγοι δουρίσονται; τὸ δὲ χροῖον
 ποιεῖ μὲν τὰς τῇ πάλαιων ἐπιμνηστικὰς τύχας. ἔγδ ἵνα τῷ χρόνῳ ἀνιόνται
 συμπαρόντων ἀλλ' ὅπως οἱ μὲν τῆς ἀλλῶν ἐκείθεν ὀφέλειαν ἀρεφόμεθα καὶ
 πικρὰ συμβάντων μνησθῆ, ἀπὸς ἀνδράς ἵστω πεπονθότας ἡμῶν, ἢ πικρῶτερον
 πάθη τῇ νῦν ἀναφέρομεθα, ἔτι τὸ οἱ μὲν ἴστω. ὑπόμνησις, *memoria, repe-
 titio, recordatio*. cum sibi aliquis in memoriam revocat, quæ scit, sed
 dicitur sæpius de eo qui eodem officio erga alium fungitur. Glossarium,
 ὑπόμνησις, *admonitus, admonitio: monitus, monitio*.

I. 22. ἀπὸ τῇ καλῶς καὶ πολλοῖς εἰρημῶν τωβλογεῖν.] In eadem
 Salustius ratione eadem utitur initio Jugurthini. *Civium ex iis nego-
 tiis quæ ingenio exercentur, in primis magno usus est memoria rerum
 gestarum: cujus de virtute quia multi dixerè pretereundum puto*.
 Gravissima est sententia scriptoris alioqui parum gravis, Artemidori:

qui initio operis nihil se quod ad rem faceret ait omisisse, nisi esset à prioribus scriptoribus occupatum. ab iis consultò abstinuisset: ne aut mentiri cogeretur aut iniquè agere: illud, si præclare dictis vellet ire contradictum: hoc si dicta vetustioribus reponens, de manibus studiosorum scripta eruditorum qui prius vixissent excuteret. Sic ille, εἴπερ ἀεθλοῦσιν οἱ παλαιοὶ διδασκαλικῶς ἐξηγήσαντο, περὶ τῶν αὐτῶν ἔργων ἐμὲ λέγειν· ἵνα μὴ ἢ ἀντιλέγειν ἐπιχρῶν ψεύδεσσι ἀναγκάζωμαι ἢ περὶ αὐτῶν λόγων ἀποκλείω τὸ εἰς μέσον παρῶν τὸ πᾶσι τῶν παλαιῶν. Plane digna sententia quæ alium auctorem haberet, quàm illum somniatorem.

II. *Historiæ Polybianæ dignitas & præstantia.*

I. 24. αὐτὸ γὰρ τὸ ἀφρόδιον τῶν πράξεων ὑπὲρ ὧν θεωρήματα γράφειν.] Atheſi transit ad hypothesin. Si universum genus πραγμάτων ἱστορίας laudari opus non habet, multo minus hæc nostra. quæ quidem de rebus scripta est maximis, imperio nempe orbis terrarum à Romanis occupato. hoc est primum argumentum. sequitur alterum, nec solum maximis; verum etiam miraculi plenis, propter temporis brevitate, quo fundatum est Romanum Imperium, annorum videlicet vix trium & quinquaginta. Accedit genus ipsum descriptionis, non enim eventus tantum rerum scribit Polybius, sed consilia & causas rerum scrutatur, & profert in medium. hoc illud est quod ait, τὸ πᾶσι καὶ πῶς ἐπὶ πῶς πόλις πολιτείας. istud est tertium argumentum.

2. 4. πῶς καὶ πῶς πόλις πολιτείας ἐπιματηθέντα χερσὶν ἅπαντα ταῦτα.] Heic observandus est Polybii scopus & propositum in hoc excellentissimo opere moliendo. Scopus illius fuit, non solum res gestas populi Rom. posteris tradere, & incrementa imperii ipsorum admiranda, sed multo magis, tot victoriarum causas aperire, & formam Reip. Rom. atque illius instituta Græcis suis palam facere: ut ejus populi virtute incomparabili cognita, jugum potentiae Rom. ferant non gravate. Non repetemus hoc loco, quæ initio operis de hoc fine Polybianæ descriptionis copiose disseruimus, unicum duntaxat locum afferemus, ex quo de illius mente possit constare. Scribit igitur auctor initio tertii, ex hac historia manifestum fore omnibus, πότρου φύσιν ἢ τὸ ἐπιματηθέντα εἶναι συμβαλὴν τῶν Ῥωμαίων δυνασείαν: hoc est, utrum Græci occasionem haberent detrectandæ Romanorum dominationis, an potius in illa acquiescendi. Propterea sæpe iterat noster, non solum res gestas narrare se, verum etiam τὸ πᾶσι, & causis eventuum diligenter inquirere. Vide initium libri III. & libri VII. ubi geminus huic locus, imo verba eadem. Porro causa successuum populi Rom. uno verbo hic declaratur, τὸ φύσιν τῆς πολιτείας. Censuit enim Polybius,

bis, causam Romanæ magnitudinis, non esse Fortunam, ut stulti Græci jactitabant: quos tot locis in hoc opere refellit: sed ipsam formam Reip. illius: & instituta sive civilia sive militaria. Lege quæ de ea re scribuntur extremo libro III. & toto libro sexto, & sæpius alibi.

2. 5. *ἡ δὲν ἅπαντα τὰ κτ' τῶν οἰκηθῆναι.*] *Οἰκηθῆναι* Græci appellant sæpe non quod vox sonat; sed orbis habitati partem olim notam. Alibi sese explicat Polybius libro VII. in eadem re: *πάντα τὰ γυναιζόμενα μέρη τῆς οἰκηθῆναι ὑπὸ μίᾳ δόχῳ καὶ δυναστείᾳ ἀγαγεῖν.* lib. xv. *ἔμελλον κυρδύειν καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς οἰκηθῆναι ὅσα κατὰπέπλωκεν ὑπὸ τῶν ἰσθρίων.* Dionysii Halicarnassensis levitatem, disertis verbis affirmantis universam terram habitabilem Imperio Rom. sua ætate parere, jam olim castigavimus.

2. 6. *ἔχ' ὅλοις πενήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσιν ὑπὸ μίᾳ δόχῳ ἔπισε τῶν Ρωμαίων.*] Ista observatio de spatio annorum trium & quinquaginta, quibus Romani orbem terrarum pene totum sui juris fecerint, propria Polybii est; quam alibi nusquam invenio, præter unum Zosimum, Polybii sententiam referentem. Placet igitur Lycortæ filio, populum Rom. de occupando Orbis imperio ante bellum Punicum secundum vix cogitasse: verum qui feliciter primo Punico vires suas esset experitus, ex successu animos sumpsisse, ac mox oblatis occasionebus utentem, brevi spatio temporis non sine ingenti miraculo rem tantam simul propemodum & aggressum esse & consummasse. Id spatium Polybius appellat, *χρόνον τετρακοσίων τῶν Ρωμαίων δυναστείας*, *tempus incrementorum Imperii Pop. Rom.* atque idem terminis spatium hoc certis circumscribit. cepisse *τετρακοσίων* initio Olympiadis cxi. circa quod tempus belli Punici secundi mox erupturi semina jaciebantur. consummatam esse *τετρακοσίων* Perse victo, & Macedoniæ regno everso; quod accidit ineunte anno secundo Olympiadis cliii. Verum Polybius aliquanto ulterius terminum hunc porrigens, medium hoc intervallum semper nominat, *τὴν πενήκοντα καὶ τρισὶν χρόνον*; tempus annorum liii. sed non plenorum, ut hoc loco dicitur. Intra hoc spatium Romanos & consilium iniisse parandi imperii Orbis terrarum vult Polybius, & tantum inceptum penitus profigasse. Ait diserte libri tertii principio, Romani imperii augmentum habuisse, *καὶ τῶν δόχῳ γυναιζόμενα, καὶ τὸν χρόνον ἀριστότερον, καὶ τῶν σωτέλειαν ἀμελοχόμενα, principium notum, tempus definitum, consummationem certam* & de qua ambigat nemo. intelligit ante initium ac finem hujus intervalli annorum liii. Mira sane observatio, nam post confectum bellum Persicum, stabat adhuc Carthago, stabant regna regum Ægypti, Syriæ, Asiæ, Pergami, Cappadociæ, Numidiæ, alia. etiam Græcorum civitatibus & insulis, sua fere libertas constabat.

Omitti

Omitto Gallia utriusque populos plerisque, item Germanos, Britannos, Hispanos, Thraces, Judæos, qui omnes postea diversis & occasionibus & temporibus Rom. imperio accesserunt. Quomodo igitur victo Perse, *σωτέλειαν εἶχεν ἡ ᾠρωκαπὴ τῶν Ρωμαίων δυναστείας*? aut cui præter Polybium hujus adeo stupendæ observationis venit unquam in mentem? Nam contra, communis veterum historicorum traditio est; annis cc. postquam ex Italia pedem efferre cepisset Pop. Rom. imperium orbis sibi ipsum peperisse. Florus libro II. *Domita subactaque Italia, populus Rom. prope d. annum agens quum bona fide adolevisset, si quod est robur, si qua juvenus, tum ille vere robustus ac juvenis, & par orbi terrarum esse cepit. Itaque mirum & incredibile dictu, qui prope quingentis annis domi luctatus est, (adeo difficile fuerat dare Italia caput) his cc. annis qui sequuntur, Africam, Europam, Asiam, totum denique orbem terrarum bellis victoriusque peragravit.* Appianus verò longe moderatius; non enim dicit Romanos ducentis istis annis *ἡσμεροκρότους* esse factos, sed hoc tantum: externi militis vim immensam obtinuisse, & plerasque provincias suæ ditioni adjecisse. *Ἀλεξάνδριος μάλιστα ἐξῆς ἔτεσιν ἐπὶ τοῖς πενήκοντοῖς, ἐπὶ μίγα ἦλθεν ἡ δόξα, καὶ ξενικῆς τε δυνάμεως ἐκράτησαν ἀπειροὺς καὶ τὰ πλεῖστα ἰσωτοῖς ὑπεράρξαντο.* Sed enim Polybius ea quæ commemoravimus regna, & Græciam universam pro subditis populo Rom. habuit: non quod jugum servitutis adhuc subiissent, ut postea fecere, quum armis sunt devicti: verum ea ratione, quòd per bella dicto spatio LIII. annorum gesta, omnibus Europæ, Asiæ, Africæ populis, qui alicujus erant nominis, expressa erat impotentia confessio: jamque cò res redierat, ut è notioribus tunc gentibus nulla esset, quæ ex æquo cum populo Rom. agere auderet; omnes Reges, omnes civitates bene secum agi putabant, si precaria libertate fruerentur, quod Achæorum suorum nomine Lycortas nostri parens, apud Livium in altercatione cum Appio Claudio lamentatur libro xxx. Itaque Polybius in tertia quum dixisset, *ὁ χρόνος ὁ πενήκοντα καὶ τριετὴς εἰς ταῦτα ἔληξεν. ἢ τε αὐξήσεις καὶ ᾠρωκαπὴ τῆς Ρωμαίων δυναστείας ἐτετελείωτο, exacto spatio annorum LIII. incrementa imperii populi Rom. sunt consummata;* statim velut sententiæ suæ agens interpretem subjicit. *Ad hæc in confessò apud omnes erat, atque adeo confessionem hanc necessitas omnibus exprimebat; parendum porro esse Romanis, & illorum jussa esse capessenda.* hæc autem erat conditio populorum non plane subditorum, sed qui tenerentur ex fœdere pop. Rom. majestatem colere. Quum autem Polybius finem propositæ sibi ad scribendum materiæ, & operis destinati, isto annorum LIII. intervallo includat; apparet ipsum quando ad scribendum primò animum appulit, de posteriore parte

parte suæ historiæ nihil dum cogitasse ; certè nihil quicquam adhuc statuisse. Quæ igitur in prologo tertii libri de parte hac historiæ suæ τῆς δ' αὐτέρας ἐπιτολῆς differuntur , ea posterius videntur fuisse adjecta.

2. 6. εἰς ὅλοις πεντήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσι.] Zosimus Comes in ipso vestibulo historiæ suæ ex isto loco , ὡς τε εἰδὲ ὅλοις τρισὶ καὶ πεντήκοντα ἔτεσι μὴ μόνον Ἰταλίαν , ἀλλὰ καὶ Λιβύην καὶ Ἰβηρίαν περι-
 σαι. ἥδη ἢ καὶ τὰς Ἰβηρίας ὑφ' ἐπιτολῆς καὶ ἐπιτολῆς , & quæ sequuntur. in quibus mentem Polybii non video expressam. nam quum dicat Polybius Romanos tribus & quinquaginta annis totum ferme orbem terrarum suo imperio subjecisse ; eo nempe genere subjectionis, quam modo exposuimus : Zosimus de vera servitute qualis postea fuit videtur accepisse , & de prorogatis imperii finibus adjectione regionum in formulam provinciæ redactarum , quæ stipendium penderent. Itaque illa Polybii verba , σχεδὸν ἀπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκονομίαν restrinxit ad Africam , Græciam , Macedoniam , & partem Hispaniarum : quod longe abit à mente Polybii , sicut ostendimus. In præcedentibus apud eundem Zosimum verbis mendum est, quod tot eruditissimos viros nondum deprehendisse mirum est. Loquitur ex Polybii sententia de primis populi Rom. auctibus ; quos adeo fuisse lentos dicebat ut annis sexcentis à conditu Urbis , aliquam duntaxat Italiæ partem in suam potestatem redegerint : qua tamen ipsa pulsi & dejecti ab Hannibale post diem Cannensem fuerint. Sic ille: Οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν τῆς πόλεως οἰκισμὸν , ἑξακισίοις ἔτεσι τοῖς περὶ τὴν Ἰταλίαν ἀποπολεμησάντες , μετὰ τὴν δόξαν τὴν ἐκ τῆς πόλεως. μέ-
 ρον ἢ π τῆς Ἰταλίας ὑφ' αὐτῶν ποιησάμενοι , καὶ τὴν μὲν τὴν Ἀν-
 νίβαν ἀφ' ἑαυτῶν , καὶ τὴν ἐν Κάνναις ἤσαν ἐκπεπληκότες. In numero annorum large peccatum est. quid scripserit Zosimus , ipse viderit. Ego scio ex Polybii mente numerandos esse annos à Palilibus Romæ ad cladem Cannensem quingentos triginta quatuor. Nam Polybii sententia fuit conditam Romam exeunte anno primo Olympiadis septimæ : paulo aliter quàm Varro , qui Palilia conjicit in annum tertium Olympiadis sextæ ; & Cato , qui in annum quartum ejusdem Olympiadis. Sed non dubito scripserit Zosimum πεντακισίοις : & de quingentis illis annis sentisse quorum paulo antè è Floro & Appiano mentionem faciebamus. Apud Suidam in voce Ῥώμη extat locus veteris scriptoris , qui à conditu Romæ ad prima bella transmarina intervallum statuit annorum ccclxxvii. sed deest unus centenarius. quare scribendum apud Suidam : ἀπὸ τῆς πρώτης σιωτικισμῶς ἀναμνηστικῶν ἐπιτολῆς καὶ ἐπιτολῆς καὶ περὶ τῶν ἐπιτολῶν ἀπὸ τῆς ἐπιτολῆς ἥσαν ὑπερβολῶν πολέμων.

III. *Populi Romani potentia & imperium.*

2. 12. Ως εἴ ἐστι ἀξιοτάτον καὶ μέγα τὸ πρὸς ἡμετέραν ὑπόθεσιν θεώρημα.] Dignitatem historiarum suarum conciliat à nobilitate subjecti. Polybianarum historiarum subjectum ratione quadam est orbis terrarum universus tunc cognitus: nulla enim fere pars est, de cuius statu non egisset: verum potissimum subjectum, & ut loquuntur in scholis adæquatum est populus Rom. ut antea diximus. Populi igitur Rom. potentiam probat comparatione imperiorum quæ vulgo maxima censentur. Hanc quoque partem, ut alia hujus præstantissimi auctoris, videtur esse imitatus Dionysius Halicarnassensis; vir ille quidem doctissimus & Rhetor ac Criticus excellentissimus: sed profecto politicus interdum parum bonus, & censor alienorum scriptorum alicubi morosus, ne dicam putidus: ut in iis quæ de Polybio summa temeritate pronunciavit; sicut est à nobis in hujus operis vestibulo demonstratum.

2. 17. πρὸς ἃς οἱ συγγραφεῖς τὰς πλείους ἀ]γ.τέθεινται λόγους.] Vertimus, *de quibus ut plurimum extant historiae.* id enim videtur auctor velle. Potest etiam sic: *de quibus historici plurima scripta ediderunt.* aut etiam ut exprimamus vim Græcæ locutionis solis eruditus notam, *plurima quæ sunt in manibus hominum scripta composuerunt.*

2. 20. εἰς ἃ ἀπὸ τῆς ἁλιῆς ἀξίαι καὶ συγκρίσεως, αἵ ται.] Omitit imperia Assyriorum, & Medorum. itaque Dionysius hanc partem comparationis explevit. Sed Polybius consulto consilio de eis regnis videtur siluisse, quorum propter nimiam vetustatem, paucos notitiam habere sciebat ex iis quibus potissimum hanc operam navabat. Aristides verò in Panegyrica Romæ laudatione, quum simili comparatione magnitudinem Romanorum illustrare vellet; non solum Persico antiquiora imperia missa facit; verum etiam asseveranter pronuntiat, nullum omnino eorum dignum fuisse, quod cum Romano contendatur. Persicum quoque fuisse ejusmodi, quod si quis Romano vellet æquiparare, ludibrium deberet. Τὴν Περσῶν δόξαν, inquit, σκεψώμεθα. ἢ πάνυ πότε ἐν τοῖς Ἑλλησπιν ἐβασίλευ. καὶ μέγαν περιέχετο ἐπώνυμον ἡγεμόνα τὸν ἔχοντα αὐτὴν βασιλείαν. πᾶς γὰρ πρὸς αὐτῆς φασιοτέρως ἔσται ἰσῶσι. Ubi vides aliam causam cur illa imperia à Polybio sint neglecta. Græci enim plerique existimabant prisca regna & Persico priora, oppidò tenuia fuisse, & parva: quum tamen constet aliter rem habuisse. Dionysius quoque in eodem errore est versatus; qui videtur Assyriarum regnum finibus Syriae, (ca est quæ olim Assyria dicebatur) hoc est minutula quadam Asiæ parte circumscripsisse. Η Ασσυρίων δόξαν, ait, περιέχει

λαμὰ πὺς ἔσσει, καὶ εἰς τὰς μυθικὰς ἀναρχμὴν χρόνας ὀλίγας πρὸς ἐκράτισε
 τῆ Ἀσίας μέρεσι. Sed & Dionysium & Aristidem fugit ratio: neque enim
 partem aliquam exiguam, ut ait Dionysius, tenuerunt Assyrii, sed
 Asiam aliquando totam, India duntaxat excepta. Diodorus Siculus li-
 bro II. de Semiramide regina Assyriorum: αὐτὴ μὲν ἐν βασιλεύσεια τῆ
 Ἀσίας ἀπείσης πολλῶν Ἰνδῶν ἐτελεύτησε. Agathias libro II. πρῶτον δὲ
 ἀκηρὴ ἰσχυρὰ Ἀσσύριοι λέγουσιν ἅπασαν τὴν Ἀσίαν χρωάσαια πολλῶν Ἰνδῶν
 τῆ ὑπὲρ Γαλιλῶν ποταμὸν ἰδρυμένων. B. Augustinus de Civitate Dei li-
 bro XVIII. cap. II. *Quantum attinet ad imperium, nullum majus
 primis temporibus, quam Assyriorum fuit, nec tam longe lateque
 diffusum. Quippe ubi Ninus Rex Beli filius universam Asiam, quæ
 totius orbis ad numerum partium tertia dicitur, ad magnitudinem
 vero dimidia reperitur, usque ad Libya fines subegisse traditur. So-
 lis quippe Indis in partibus Orientis non dominabatur: quos tamen
 eo defuncto Semiramis uxor ejus est aggressa bellando. Ita factum
 est ut quicumque in illis terris populi, sive reges erant, Assyriorum
 regno ditionique parerent, & quicquid imperaretur efficerent.* Ipse
 quoque Aristides in Panathenaïca, quinque omnium maxima imperia
 hæc agnoscit, Assyrium, Medicum, Persicum, Macedonicum, Ro-
 manum. Assyriæ verò nomen amplissimis quondam finibus patuisse
 ejusque provincias fuisse Babyloniam & Ninevitin, ex Herodoto,
 Strabone & Plinio constat. Jam quum in hac disputatione non sit de-
 dignatus noster Lacedæmonis imperium, duodecim, ut ait, annorum
 recensere, quare Atheniensium est aspernatus? quod nec fines angu-
 stiores habuit, & spatio temporis fuit diuturnius. At Dionysius non
 insuper habuit, neque disertissimus Aristides.

2. 22. Πέρσαι καὶ πρὸς κρηρὰς μεγάλῃ δόχῃ κατεστήσαντο καὶ διω-
 σείαν.] Totam fere Asiam, quæ quidem veteribus nota erat, obtinue-
 runt: aliquando & Ægyptum, & in Europæa Thracia urbes aliquot.
 Illud autem καὶ πρὸς κρηρὰς, accipiendum non de universo tempore
 quo Persæ dominati sunt Asiæ, sed de illo tantum quo plurimum po-
 tuerunt: ut sit quod dixit Dionysius, τελευτῶντες, tandem, sive in ul-
 timis imperii ipsorum temporibus. Verba Dionysii sunt: Πέρσαι
 ἃ οἱ Μήδαι καὶ βασιλευσάμενοι, τῆ μὲν Ἀσίας πείσης τελευτῶντες ἐκράτισαν.

2. 24. ἀλλ' ὅσῃς ἐτόλμησαν ὑπερβῆναι τὰς τῆ Ἀσίας ὄρας ἔ μόν-
 ον ὑπὲρ τῆ δόχης, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ σφῶν ἐκινδύνυσαν.] Respicit infau-
 stas & omnibus notas Darii & Xerxis in Græciam expeditiones.
 Languidior apud Dionysium sententia; quoties Europæas gentes
 fuerint aggressi, non multas earum sibi conciliasse: mira sane misis.
 sed omnium elegantissime Aristides; Xerxi in Græciam auso trans-
 gredi, ad hoc unum suas opes profuisse, ut quamplurima posset per-
 dere: neque alia re quàm jacturæ magnitudine, hominum admira-
 tionem

tionem conscisse. Verba illius subjiciam: εἰς δὲ γε πλὴν Ἐκβάδαι ἀγ-
 θήναι ποτε ἐπιχρήσασαι ὁ τῶν ἀπὸ ἡλίας ἀνιχομένη μέχρι δυοῦν βα-
 σιλῶς, τοσῶτον ἰθαυμάστη, ὅσον μεγάλως ἠτύχησε. καὶ τῶτο ἐπί-
 δεῖγμα ἐποίησε τῆς αὐτῆ λαμπεότητος, ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων
 ἔχθρα σεσηθῆναι.

2. 27. Λακεδαιμόνιοι ἐπέδη πολ' ἐκράτησαν, μάλιστα ἐπὶ δῶδεναι καλεῖ-
 ζον αὐτῶν ἀδήλιον.] Magna varietas mihi notata apud optimos scri-
 ptores, cum de imperio Lacedæmoniorum loquuntur. quod quidem
 Polybius ait fuisse annorum vix XII. Isocrates decem. Dionysius Ha-
 licarnassensis, triginta. Diodorus Siculus, Plutarchus, alii, ad annum
 quingentesimum porrigunt. Tum autem, alii à Conone prælio na-
 vali ad Cnidum fuisse eversum ejus populi imperium sunt auctores;
 alii ab Epaminonda ea pugna quæ ad Leuctra Bæotix oppidum est pu-
 gnata. Has tot inter se pugnantem sententias in speciem, ut compo-
 namus; primum illud monemus Lectorem, distinguendum esse inter
 veram ἀρχὴν, dominationem proprie dictam, & ἡγεμονίαν, Ducat-
 um, sive principem locum, quæ plane res diversissimæ quum sint,
 evenit tamen sæpissime in vita humanâ, ut ii quibus propter antiqui-
 tatem aut virtutis præstantiam πρὸ πωρίστια deferebantur & princeps
 locus; ii delatum ultro honorem in dominationem atque imperium
 vertant. Unde etiam factum, ut sæpissime auctores optimi promi-
 scuo harum vocum usu; res natura diversas confundant. Inter Græciæ
 populos jam inde ab antiquo ante bella Persica duo populi pene ἰσομέ-
 ροι, etsi diversis studiis Athenienses & Lacedæmonii eminebant.
 quamdiu igitur utrique suas res privatim administrabant, quum nihil
 in commune curarent, neuter populus alteri neque concedebat neque
 præstabat: ubi bello Xerxico Græciæ universæ copix convenerunt, ce-
 pit statim super Ducatu Græciæ quæstio moveri. Ibi tum virtus admi-
 rabilis Atheniensium eluxit, qui salutem omnium Græcorum privatæ
 suæ gloriæ anteponentes Lacedæmoniis ultro concesserunt. Ita cun-
 ctorum consensu Græcorum delatus est Ducatus Græciæ Spartanis.
 Sed non multum ex eo præterierat temporis, quum Athenienses suæ
 modestiæ, quam necessitas temporum invitis, ut res docuit, expresse-
 rat, pœnituit. Igitur mox periculo evitato, Pausaniæ ducis Sparta-
 norum perfidiam prætexentes, honorem ac titulum Ducatus Græciæ
 à Lacedæmoniis repetunt. Herodotus Urania postquam dixisset Athe-
 nienses bello Xerxis, quod pluris salutem Græciæ quam propriam glo-
 riam facerent, noluisse *σασιάζειν* πρὸς ἡγεμονίας: addit eisdem victo
 Persa, *πρὸς φασιν πλὴν Πausανίῳ ὕβρειν πρὸς ἡγεμονίας ἀφελῶς πλὴν*
ἡγεμονίαν τὰς Λακεδαιμόνιους. Hac tenus ἡγεμονία & honos Ducatus.
 Sed enim ab illis principiis nunquam postea destitit duo illi populi
 iter ad imperium & veram dominationem affectare. Constat nun-
 quam

quam fuisse tantum virium neque Atheniensibus neque Spartanis, ut Græciæ omnes gentes possent sibi subicere: qui tamen populi ambo diversis temporibus, & obtinuisse imperium Græciæ, & amisisse, in veterum monumentis passim leguntur. Illi ve. ò non Græciæ universæ, sed insulis tantum Cycladibus & paucis in continente per oram maritimam Thraciæ ut plurimum oppidis dominabantur. Aristides in Romæ encomio: ἐπρωξάν μὲν πῦν ὑπὲρ δόξης καὶ ἡγεμονίας (re quidem vera pugnabant ὑπὲρ δόξης: sed titulus bellorum erat ὑπὲρ ἡγεμονίας: ideo utrunque hic jungitur rectè:) Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ καὶ ἅπλων ἡδυνάμεις, πλεῖν πλὴν θαλάσσιον, καὶ τὸ Κυνυλάδιον ἀρχὴν, καὶ τὰ ἐπὶ Θουρίας ἀρχὴν (ἐρχὴν) καὶ Πύλας καὶ Ἐλλάσποτον καὶ Κορυθάσιον. καὶ πᾶσι τοῖς ἡδυνάμεις. & addit idem venustissime: similes fuisse Athenienses & Lacedæmonios in illis suis imperiis homini, qui totum id corpus in sua potestate credat esse, cujus unguis teneat: denique *ὀνειροπολήσασθαι* imperium magis, quam *κλήσεσθαι*. Hujusmodi Græcorum imperia fuerunt Græciæ scriptoribus adeo celebrata. Et Athenienses quidem semel dominationem obtinuisse, semel ea fuisse spoliatos invenias: licet tempora illius variè notentur. Isocrates in Panathenæica facit annorum Lxv. continuorum: ἡμεῖς πῆλτε καὶ ἐξήκοντα ἔτη σωεζῶς κατέχομεν πλὴν δόξης. Lycurgus adversus Leocratem, ἡγεμονίαν vocat, non ἀρχὴν, & definit annis xc. Lysias, θαλασσιῶν κρατίστην, maris non totius Græciæ dominos fuisse, per annos Lxx. Dionysius ἀρχῆν partis cujusdam oræ maritimæ annos Lxviii. Adeo initium hujus dominationis est incertum; nam finis quidem certissimus & notissimus, in anno ultimo Olympiadis xciiii. quando Lysander parta ad Ægos fluvium insigni victoria, finem simul bello Peloponnesiaco & potentiae Atheniensium imposuit. Tum primum Lacedæmonii non Ducatum solum, sed dominationem aliquam Græciæ visi sunt esse consecuti. Itaque Diodorus Siculus in anno primo Olympiadis nonagesimæ quartæ, disertis verbis Græciæ imperium illis attribuit; eosque ait, πεποιήσασθαι πλὴν τῆς Ἐλλάδος δόξην ἀναμφισβήτησθαι. De hoc Lacedæmoniorum imperio si sentiebat hoc loco Polybius, eat per me & advocacionem quaerat. nos ejus assertionem de annis xii. nolumus tueri. decimo siquidem non autem xii. post anno Conon civis Atheniensis, Persicarum Dux copiarum, navali pugna ad Cnidum superatis, & ingenti clade affectis, imperium ademit. Diodorus Siculus in anno altero Olympiadis nonagesimæ sextæ. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰς τρεῖς χροῖας πλὴν καὶ θαλάσσιον δόξην ἀπέβαλον. amisisse ait Spartanos imperium maris: hoc est Græciæ imperium ἀπλωῶς: probavimus enim & horum & Atheniensium imperia, mare obtinentium potentiam fuisse, aliud nihil. Æmilius Probus, sive Cornelius Nepos: Conon apud Cnidum Lacedæmonios adortus, magno pralio fugat, multas naves capit, com-

plures deprimit. *Qua victoria non solum Athenæ sed etiam cuncta Græcia qua sub Lacedæmoniorum fuerat imperio liberata est.* Iſocrates in Evagora, de Cononis rebus gestis loquens, & consilio quod Persis dedit ad opprimendum Lacedæmonios: *πειθέντων ταῦτα τῶ στρατηγῶν καὶ ναυτικῆ συλλεχόντων Λακεδαιμόνιοι μὴ κατεναυμαχήθησαν, καὶ τῶ δόξης ἀπεσπέρηθησαν. οἱ δὲ Ἕλληες ἠλώθησαν.* Si victis Spartanis à Conone secuta est libertas Græciæ; igitur solutum fuit eorum imperium. Idem in oratione ad Philippum: *συσπύλοντι τῶ Κόνωνι ναυτικῆ παρὰ Κρίδων, νικήσας τῆ ναυμαχίᾳ, Λακεδαιμονίους μὴ ἐξεόαλεν ἐν τῶ δόξης· τὰς δὲ ἄλλας Ἕλλήνας ἠλώθησαν.* Ex his constat, Lacedæmoniorum clade ad Cnidum accepta fuisse finitum: qua in re Græcorum omnium firmus est consensus. Cœperat, ut ante dicebamus anno priore Olympiadis xciv. desit anno altero Olympiadis xcvi. duravit ergo non ut ait Polybius, annos xii. sed vix decem. Iſocrates Panathenæico, *Σπαρτιάται ἔτη δέκα μέγισ ἐπισπύτησαν τῶ Ἕλλῶν.* Enimvero πλώσις hæc Lacedæmoniorum non adeo vires eorum attrivit ut erigere se ex illo casu non valerent. Testatur hoc insignis illa post aliquot lustra annorum accepta clades ad Leuctra: qua die potentissimo imperio fuisse illos exutos omnes veteres consentiunt. Æmilius Probus in Pelopida: *Magna sæpe res non ita magnis copiis sunt gesta, sed profecto nunquam ab tam tenui initio tanta opes sunt profligata. Nam duodecim adolescentuli cœerunt, ex iis qui exilio erant multæti: quum omnino non essent amplius centum, qui tanto se offerrent periculo: qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum facinori, quàm Spartanis eo tempore bellum intulerunt: qui principes erant totius Græciæ: quorum imperii majestas, neque ita multo post, per Leuctricam pugnam ab hoc initio percussa cecidit.* Gemina his aut eadem potius & Plutarchus in Pelopida: ubi etiam scribit tantas ante Leuctricam pugnam vires Spartanorum fuisse, & tam firmis vinculis eorum potentiam fuisse adstrictam, ut vulgo omnes existimarent, solvere illam aut frangere neminem unquam valiturum. Sic ille: *ὁ καταλύσας τὸ τῶ Σπάρτης ἀξίωμα, καὶ πάσις ἀρρῶνας αὐτὰς γῆς τε καὶ θαλάσσης πόλεμον, ἐξ ἐκείνης ἐχρήσατο τῶ νυκτός, ἐν ἣ Πελοπίδας, καὶ Φρόνον, καὶ τείχον, ὅσων ἀκρόπολιν καταλάσαν, ἀλλὰ εἰς οἰκίαν δαδέναν κατέλαθον, εἰ δὲ μεταφορᾶ τῶ ἀληθῆς εἰπέωιν, ἔλυσε καὶ δέσποσε τὰς δεξιὰς τῶ Λακεδαιμονίων ἡγεμονίας, ἀλύτῃς καὶ ἀρήκῃς εἶναι δεξιῶν.* En redivivum imperium, & potentiam priore longe majorem? Hujus posterioris dominationis prima fundamenta poni ceperunt quatuor aut quinque annis post cladem ad Cnidum: ἀκμὴ & summum incrementum in tempora incidit proxima Leuctricæ calamitati. Vitrea nempe Lacedæmoniorum fortuna fuit, quæ tunc fracta est quum maxime splendebat. De incunabulis,

bulis, ut sic dicam, hujus secundi imperii, Diodorus Siculus in Olympiadis nonagenimæ septimæ anno altero; Οἱ Λακεδαιμόνιοι παρῳαρῶνται αὐτοῖς τῶν πραγμάτων ἔγνωσαν ἀντέχεσθαι τῆς βασιλείης, καὶ πάλιν ἐκ τῆς κατ' ὀλίγον ἐκέρχτην τῶν συμμαχῶν. Lacedæmonii, inquit, rerum suarum successibus invitati, ad potiundum maris animum applicant; ac de nuo paullatim suæ potestati socios subjecerunt. De adulto imperio idem in anno primo Olympiadis centesimæ. ἐγχεφέντων τῶν Ὀλυμπιάων εἰς πλὴν τῆς Σπαρτιατῶν συμμαχίαν πολλὰ καὶ τῶν ἀλλῶν πόλεων ἔσπασσαν εἰς πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ λεχθῶναι. Διὸ καὶ κατὰ τὰς τὰς καί τῶν ἡγεμονίαν κατὰ τὴν ἄμα καὶ κατὰ τὴν βασιλείαν. De hac posteriore dominatione Polybium hoc loco sensisse arbitramur. Quare ut de XII. annis ratio constet, principium illius in altero anno, vel tertii initio Olympiadis xcix. statuendum; quando Cadmea fatalis illa Thebanorum arx à Phæbida Spartanò est occupata inde ad pugnam Leuetricam, numerus Polybianus exactè quadrat; convenit enim victoria Epaminondæ anno secundo Olympiadis centesimæ secundæ. Sed mihi videtur Polybius quum hæc scriberet ad utriusque temporis dominationem Spartanorum respexisse. quod etiam præcedentia verba illius confirmant; πολλὰς ἀμφισβηήσαντες χροῖας. Erit igitur sententia totius loci hæc; Lacedæmonios quum per multa sæcula Græciæ imperium sibi asserere contenderint, si quod tandiu optaverant, aliquando essent consequuti, nunquam ultra duodecim annos dominationem suam potuisse extendere. ita melius illa verba ἐπειδὴ πολὺ ἐκέρχτησαν, ceperimus. Ex iis quæ dicta sunt liquet Dionysium qui annos ferme xxx. penes Spartanos rerum summam fuisse scribit, quam Thebani illis eripuerunt, vel posteriorem eorum dominationem cum priore conjunxisse, & parum exactè inita ratione temporum xxx. ferme annorum id spatium appellasse quod probavimus non amplius duorum & viginti fuisse; vel, quod potius puto, dissimulata ad Cnidum calamitate, produxisse Spartæ principatum à Lyfandri victoria Ægospotamica ad Leuetricam ignominiam Lacedæmoniorum, quod intervallum verè dixerit Dionysius implexisse annos xl. sunt enim xxxix. duntaxat. perperam igitur scriptum in ejus libris, ἔτε ὅλα ἔτη τριάντη καὶ ὀχθὼν κατὰ χρόνους. quum exposita nobis ratio vincat scribendum esse τετταράκοντα. Simillimè accipiendum est quod scribunt Plutarchus & Diodorus Siculus in historia xv. non semel, Lacedæmonios ab Epaminonda victos ἡγεμονίαν Græciæ amisxisse quam per annos D. obtinuerant. nam & hi clades illas dissimulant, quæ variis temporibus Spartanorum ducatum interruperunt, eumque honorem modo ad Athenienses transtulerunt, modo ad Thebanos: nam & hi τῶν δόχῆς περιπερώξων, quod olim de Galba dixit Augustus. ἡγεμονίαν autem

hic accipe *κυβίως*, de ducatu solo, non vera Dominatione. quare Plutarchus recte dixit eos *πρωτεύουσι τῆς Ελλάδος*; principem inter Græcos locum obtinuisse, non *ἀρχεῖν*. De hoc autem spatio annorum D. cujus caput est *νομοθεσία* Lycurgi, vide quæ scribit decus sæculi *λαμπὰς τῆς πρὶν αἰώνων* Josephus Scaliger, ad numerum Eusebianum MCCCXXII.

2. ult. *Σικελίας μὲν γὰρ καὶ Σαρδῶν καὶ Λιβύης ἐδ' ἐπεύαλοντο κατὰ-
παιξ ἀμφισπῆσιν.*] Siciliam & Sardiniam, ac sub nomine duarum harum insularum reliquas maris mediterranei versus occidentem separat ab Africa & Europa; quod dignum observatu. De Africa Dionysius cum exceptione loquitur: *ἐδὲ Λιβύης, οὐ μὴ τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ, ἐ πολλῆς ἕσσης ἐκράτησαν.* Ita scribendus hic Dionysii locus: nam hoc vult regiam Macedonum nihil in Africa juris habuisse, si illa excipias, quæ Ægypto adhærent: partem sane exiguam universæ Africae. Cæterum Alexander Libyam quidem adiit, sed non *ἀμφισπῆσιν αὐτῆς*, sicut recte noster ait: non, inquam, ea fine ut illam armis subigeret, verum ut Jovis Ammonis oraculum consuleret. Siciliam aut Sardiniam non magis adiit quam Italiam. Scribit tamen Hebræus ille auctor, qui pro vero Josepho Gorionida falso ac stulte sese venditat; Alexandrum sub initia expeditionis Asiaticæ classẽ comparasse & in Siciliam venisse: inde in Italiam, & ex ea Africam petiisse. Sed velim sciant omnes veritatis historicæ studiosi, quæcunque *ὑποδομιῶν* ille scriptor de rebus Alexandri lib. II. narrat; ea esse omnia pene ad verbum descripta & in Hebræum sermonem versa, non è probatis auctoribus, qui res Alexandri & Philippi vera narratione exposuerunt; sed è fictis fabulis, quibus fidei non amplius debetur, quàm Plauti Terentiive comædiis, aut Heliodori, vel Longi & similium scriptorum palàm fictis narrationibus. Circunferuntur apud Græcos hodie varii otiosorum hominum parvus, quorum tituli vitam Alexandri pollicentur, quum re vera sint mera figmenta, & planè geminæ scriptiones illis quas lingua vernacula appellat Romanenses, sive Romanos. Extant in Christianissimi regis bibliotheca duo ejus farinae libri, argumento prorsus eodem, etsi stilo & compositione ac partibus nonnihil aliquando diversi: horum alter Callisthenis nomen præfert, quanquam titulus magis historiam è Callisthenis Hellenicis haustam significat, quàm libri auctorem esse Callisthenem: nam *ἐπιγραφῆς* verba sunt hæc, *Καλλιθένης ἱστοριογράφου ὁ τὰ πρὸς τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος, ἐστὶν (ἕστως) ἱστορεῖ Ἀλεξάνδρου πράξεις.* Stilus recentem esse auctorem arguit, verè Hellenismi admodum rudem & semibarbarum: rerum narratio miram hominis prodit imperitiam totius historię & omnis antiquitatis ἀγεωγραφησικῶν verò plane stupenda. Hunc tamen adeo absurdum fabularum concinnatorem, pseudonymus ille Josephus Hebræus, pro vero Cal-

Callisthene habuit. hunc solum sequitur, & merito: planus planum; asellus asellum: quod nos ex diligenti comparatione utriusque deprehendimus. De adventu in Siciliam & Italiam, sic ille Pseudocallisthenes: ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀμπρασινῶν: ἐνθα τὸ πλοῦτον αὐτοῦ δυνάμεις καὶ διεπέρασσε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλικὴν χώραν. Pseudojosephus hinc scribit, postquam de studio Alexandri in paranda classe verba fecisset; **וַיַּעֲבֹר אֶת הַיָּם מֵאֵלֶּיךָ אֶל הַיָּם הַיְיָבֵשׁ מֵאֵלֶיךָ** & *trajecit naves Alexandri in Siciliam, & inde in Italiam transmitteret.* Deinde sequuntur totidem pene apud utrumque verbis res in Italia & Africa ab Alexandro gestæ cum Romanis & Carthaginientibus.

3. 2. τὸ εὐρώπης τὰ μαχίματα ἔχρησεν τῶν ποσειππεύων ἔθνων.] Italos, Gallos, Germanos & Hispanos intelligit. cum his populis totius Europæ nobilissimis, nihil unquam fuisse commercii Alexandro, de quo potissimum hæc sunt intelligenda, vetustissimi auctores & fide dignissimi consentiunt; non tamen defuerunt qui aliter traderent etiam ex veterrimis scriptoribus. Clitarchus inter primos qui res Alexandri composuit, legationem à Romanis ad eum Regem missam scripsit, teste Plinio lib. III. cap. v. Arrianus auctor est, Alexandrum Babylonem reversum à legatis esse aditum populo- rum aliquot Italiæ, Brutiorum, Lucanorum, Etruscorum: de Romana legatione falsum esse probat, & Aristum atque Aselepiadem qui in historia Alexandri id memoriæ prodiderant, firmis rationibus confutat. Ego etiam de Etruscis posse dubitari puto; quos jam illa ætate in ordinem Romani coegerant, & pinnas eorum inciderant: ceteri non nescio Alexandrum ab Etruscis & Antiatis piraticam exercentibus laceffitum, per literas injuriam acceptam iis expoſtulasse. Lege Strabonem libro quinto. Fabula sine dubio est, quam narrat Memnon, non poenitendus alioquin auctor: Alexandrum quando in Asiam trajecit, scripsisse ad Romanos, aut vincerent ipsi, si pares imperio vires haberent; aut cederent ultro potentioribus: illos ea epistola accepta, coronam auream aliquot talentorum ad Alexandrum misisse. Memnonis verba sunt in Photii Excerptis. ἐπὶ τῶν Ἀσίων Ἀλεξάνδρῳ Διόδοτον, καὶ Ἰσχυρῶν Ῥωμαίων, ἢ καλεῖν ἐάν ἀρχὴν δυνάμεως, ἢ τοῖς κρείττοσιν ὑποκείναι σέφωρον χρυσῶν δὲ τῶν ἰκτανῶν τελευτῶν Ῥωμαῖοι ἐξέπεμψον. De corona eadem Græci mythographi, quorum modo mentionem fecimus, & ille impostor Hebræus qui ab illis accepit. Epistolæ autem quam ait Memno Alexandrum ad Romanos misisse; geminum plane est responsum quod apud illos dramaturgos dat Rex idem legatis Carthaginensium. Pseudocallisthenes ita narrat: οἱ δὲ Ἀφρικῶν στρατηγὸν ἐπέλυθησαν αὐτῷ καὶ ἐκέλευον αὐτὸν δόξασθαι δὲ τῆς πόλεως αὐτῶν Καρχηδόνιας. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῆς ἀδρανείας αὐτῶν κατέχρησεν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἢ κρείττονες γίνεσθε, ἢ τοῖς κρείττοσιν ὑμῶν φόρος τελέετε. nec multo

aliter ejusdem dramatis scriptor alter anonymus. Apparet ex his, jam inde à temporibus Alexandri & illi ætati proximis; multa à Græculis nugatoribus de Alexandro conficta, & pro veris in literis relata; quæ tanto post intervallo nugatores isti parum lepidi, studiose collegerunt, & in unum dramatis sui vanissimi corpus compegerunt. Sane etiam apud Cedrenum, & ejus notæ scriptores hujus centonis aliquot frustra observavimus.

3. 4. ἰχθυῶς εἰπεῖν, ἢ ἐδ' ἐγίνωσκον.] Si vera hæc lectio, quam libri omnes constanter servant, ἰχθυῶς εἰπεῖν interpretor, ὡς τε ἀκερῶς πρὸς αὐτῶν εἰπεῖν. Jam monuimus de Alexandro & illius ætatis Macedoniæ regibus accipi debere Pelybii verba. Illos ait Europæ nationes versus occasum sitas, aut omnino ignorasse, aut ita levem eorum notitiam habuisse, ut de iis nihil possent dicere. ἰχθυῶς, hoc est exacte, & κτ' ἀπείρον. ita Suidas ἰχθυομεθεῖν exponit ἀκερβολογεῖν. Mihi hæc interpretatio parum probatur. Fortasse deest aliqua vox, ut in sequenti periodo verba plura omnino locus mendæ suspectus & dictio: ἰχθυῶς, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐδ' ἐγίνωσκον. tenuiter, ut sic dicam, aut omnino ne norant quidem.

3. 7. Ζηλωτὸν μὲρ τοῖς νῦν ἔσιν ἀν.] Et hunc locum & alterum qui non multo post sequitur, omnes membranæ fœde mutilatos exhibent. Sed non fuit difficile è vocum amissarum reliquiis, supplere quod perierat. Atque hoc ante nos Fulvius quoque Urstinus vidit, vir longe eruditissimus ac probissimus, & qui de magno hoc scriptore quam optime meruit. Scripta lectio si quis eam requirat quo melius aliquid excudat, hæc est in regio codice, Bavarico & meo, qui neutri bonitate cedit, χερδὸν ἢ πᾶσαν πεπηγμένον τὸ οἰκονομῶν ὑπέκθρον αὐτῶν τὸν μὲρ τοῖς σιν ἀνυπε τοῖς ἐπιγ ὀχλῶνα διωκας μὲρ το φῆς ἔσαι σαφέςθρον καὶ αὐτοεῖν. Servavimus exacte modum intervallorum, quem in melioris notæ libris invenimus: nam in posterius descriptis & segnioris notæ codicibus lacunæ hiant longe majores.

3. 13. πῶσα καὶ πηλίκῃ συμβάλλεσθαι πένυκε τοῖς φιλομαθεῖσιν ὁ τῆς παραγωγικῆς ἰσορίας τρεῖς.] Quid sit historia παραγωγικῆ, quæ ejus proprietates & quinam ejus scriptores, prolixè ostendimus in ipsa operis vestibulo. De appellatione nunc pauca. Proprie Græcis actio omnis quæ non sit πόνησις neque κῆσις, dicitur πράξις: & res ita gesta πράγμα. Solet dici de re feria & vere gesta. Apud Antiphanem comicum in Gastrone, πράγμα λέγειν & λῆθρον γηρόμρον, opponuntur. Demetrius Magnes in libro de ejusdem nominis viris claris, loquens de quodam Dinarcho. Δήλιον τὸ γῆρον παραγωγικὸν μὲρ τῆτο μὲρ ἔσθαι, τῆτο ἢ πράγμα. Delo oriundus, qui ἔν versu scripsit ἔν prosa, πράγμα pro feria scriptione quasi versus pangere, nihil sit, nisi ope-

gam ludere. aliquando opponuntur *πραγμα* & *λέξις* five *λόγος*; unde in rhetorum libri tractatio de historia dividuntur in τὴν *λεξικὴν τοῦτον*, de dictione historica, & τὴν *πραγματικὴν* five *τὴν πραγματικὴν ἰδέαν*, observationem eorum quæ in historico desiderantur. ut apud Dionysium Halicarnassensem sæpissime. Sed obtinuit consuetudo Græcè loquentium, ut *πραγμα* simpliciter dicantur, Reip. negotia, & illa quæ vel pace vel bello ab iis geruntur atque administrantur, qui præfunt Reip. quia ipsa Resp. sæpè Aristoteli, Polybio & aliis τὰ *πραγμα* nominantur. Inde *πραγματικὸς* historicis, non ut apud oratores & rhetoras, pro recocto formulario, sed idem ac *πολιτικὸς*. Aratus lib. III. dicitur, *τέλειος ἀνὴρ εἰς τὴν πραγματικὴν τέχνην*, hoc est, omnibus numeris absolutus politicus. alibi de Dinocrate: τὴν *πραγματικὴν ἐπέφαινε τέλειον*. *videri volebat politicus perfectus*. mox de Hierone, *δύφους πρὸς βασιλικῶν ἢ πραγματικῶν οἰκονομίαν*, natura factus ad rerum civilium administrationem, regi & viro politico convenientem. Quoniam autem fabricando, ut ajunt, simus fabri, & assidua negotiorum tractatione periti & sollertes evadimus artifices rerum gerendarum, Græci *πραγματικὸν* dixerunt, non solum eum qui publica negotia curaret, sed etiam illum qui usum rerum magnum haberet & industriam perficiendi quicquid semel instituisset. ita passim Polybius id verbi accipit: qui etiam *πραγμαθωμάεις* eisdem eleganter vocavit. Quos noster initio libri XIV. *πραγματικὸς* appellat, Livius, qui historiam illam suo more ad verbum fere è Polybio vertebat, *spectata virtutis atque prudentie* dixit. *πραγματικὸς* Salustio, *homines negotiosi*: Tacito, *negotiosi & rebus intenti*: *πραγματικῶς* Polybio, idem ac *πρακτικῶς*, *sollertiter*, *peritè*, & *efficaciter*. apud Strabonem in XIII φιλοσοφεῖν *πραγματικῶς*, de quo tam multa viri doctissimi, significat philosophiam tractare utiliter ad vitam, & rei gerendæ causa, ut Senecæ dicitur Chrysippus, *rei agenda causa loqui*: cujus contrarium est in illo Strabonis loco, *θίσεις ληκυθίζειν*. Etsi autem *πράξειν* proprium est hominis, ut docet Aristoteles, & *πράξις* actio hominis, vex hæc tamen latius accipitur, neque in persona tantum locum habet, sed etiam de re dicitur. ut *πραγματικὴ ἐπιθεσις*, & *πραγματικὴ ἄνερα* in quinta historia: hoc est ut alibi noster de Seleucia loquitur *ποικίλως εἰς πράγματα τοῦ λόγου ἀφορμὰς ἔχουσα*, locus ad muniendum & ad vim defendendam idoneus: ut è contrario *χρεῖον ἀπραγματόδον*, alibi nostro, locus qui ad rem bene gerendam non est aptus. Sic Diodorus in XVII. dixit Tyrum *ἔν τῷ χρεῖον ἀπραγματόδον*, cujus obsidio ne tentari quidem posset. M. Tullius non semel in epistolis hanc vocem usurpat, quomodo Polybius. Ad Atticum lib. XIV. *Tu si quid pragmaticon habes: sin minus, prouli ἐπισημασίαν & minorum dicta perscribito*. *πραγματικὸν* hoc loco, non simpliciter significat quod ad statum pu-

blicum pertinet: nam & minorum dicta & populi ἐπισημασίαι, sive significationes theatri, ejusmodi persæpe erant. quare Cicero de publicis rebus conjecturam inde solet facere: ut in epistola quadam ad Q. fratrem libro secundo: sed ab Attico petit Cicero aliquid ex cujus cognitione evadat ipse ad salutare consilium incundum instructior & paratior: id vocat pragmaticon. Ad Q. fratrem, *Attende nunc ad eadem rescribo quæ tu in hac eadem brevi epistola πραγματικῶς valde scripsisti.* Idem Attico libro II. epistola xx. *Pragmatici homines omnibus historicis præceptis, versibus denique cavere jubent & vetant credere.* ubi cave accipias vocem pragmatici ut in Rhetoricis ejusdem & apud Quintilianum.

IV. Historia Polybii caput & principium.

3. 16. Ἀρξεί ἡ τὴν πραγματείαν ἡμῶν.] Statuit hoc loco Polybius historiæ à se primario susceptæ caput: quod quantum interit ad perspicuitatem narrationis, & fidem rerum, esse notissimum mox indicabit. Id caput dupliciter designat; nota temporis, & rerum in tempore illo gestarum. Cur autem ab copotissimum principio scripturam suam sit auspicatus, duas hoc loco rationes affert. Prior est, quia ibi desierat Sicyonius Aratus, unde ipse incipit: lege initium libri quarti. Altera ratio id tempus quod hic denotatur historiæ universali & καθολικῆ, qualis est Polybiana, principium dedit propter ἐπιπολεμικῶς & mixturam rerum in omnibus orbis partibus gestarum, quæ tunc primum Romano imperio omnia invadente, & ad se trahente, initium habuit. Adde tertiam rationem è libro quarto: ideo superiora tempora noluisse Polybium attingere, ne cogeretur ἀκρῶς ἐξ ἀρχῆς, & parum sibi compta narrare.

3. 30. οἱ πολλοὶ περὶ τῆς Ἀννικιακῆς] sive Ἀννικιακῆς, ut apud multos auctores scribitur: ea est magis analogæ formatio. sed aspernantur nostri codices,

3. 31. ταῦτα δὲ ἐστὶ συνεχῆ πρὸς τελευταῖοις τῆς ἐκείνης τῆς Σικυωνίας συνάξεως] Græcica est consuetudo, magnos & claros viros aliter quam propriis appellationibus designare. ὁ Θύραξ συστραφεύς vel ὁ δὲ Ἀλιμαρνιάσας, Herodotus. ὁ δὲ Ολόρεξ, Thucydides Olori F. Agathias libro II. ὁ ῥήτωρ ὁ Παμνιαεύς, τὸ Ολόρεξ ἀνυπέστησεν. sic etiam ὁ δὲ Παμφίλος, Eusebius Cæsariensis, cui raro exemplo amicus cognomen dedit. ὁ Σικυωνίης heic est Aratus Sicyonius. Libro quarto in eadem re: Ἀφ' οὗ τοῦ παρῶτον μὲν πρὸς Ἀράτους συνάξιν ἐπὶ τέτρως καθ' ἑσπέρην τῆς κηρύσεως. Hic est Aratus de cujus rebus gestis multa Polybius libro II. item libro IV. & V. ubi obitum illius commemorat. Vitam hujus & virtutem & politicam optimitatem, persequitur Plutarchus, qui etiam commentariorum

riorum illius meminit : sed plura de iis noster libro II. in disputatione adversus Phylarchum. Arati ergo historiam continuavit Polybius, sicut Thucydideam Xenophon, & Theopompus ; Procopianam Agathias. Rurfus verò Polybianam duo viri summi erant persecuti ; Strabo philosophus & geographus libris XLIII. & Posidonius Olbiopolita, nobilis sophista, libris ipsis LII. Uterque historiae à se editæ titulum indiderat, ἢ μὲν Πολύβιον, auctore Suida, etfi de titulo librorum Strabonis potest dubitari : nam primi libri quatuor separatim argumentum videntur habuisse : sicut ipse innuit cum laudans librum sextum ita loquitur, ἐν τῇ ἑκτῇ ἢ ἰσραηλῶν ὑπομνημάτων, δεύτερα ἢ ἢ μὲν Πολύβιον. Quemadmodum autem Polybii historia Arati commentarios excipiebat, ita ejusdem Præparatio Timæi Tauromenitæ eam quæ de rebus gestis Pyrrhi Epirotæ ab ipso fuerat composita. Vide paullo post.

3. 38. Διὰ τὸ καὶ πρὸς ἐπιβολάς.] Et heic membranæ pariter cum editis, quinque lacunulis deformes, hoc modo τὸ καὶ πρὸς ἐπιβολάς ... ἢ σιωπείας αὐτ'..... καὶ καὶ τὸ..... εἰν ἔχεται..... ἔνων.

4. 1. συμπλέκεσθαι τε πρὸς Ἰταλικὰς καὶ Λιβυκάς πράξεις τῆς τε καὶ τῶν Ἀσίων καὶ τῆς Ἑλλάδικαι.] Tempus quo ceperunt res Romanæ Græcicis immisceri, varie denotant auctores : ejusque conjunctionis alii aliud principium statuunt. Res ita se habet. Ejus ἐπιπολοῦς tres quasi gradus fuerunt & totidem diversa principia. Prima omnium fuit, quum per legatos suos Romani Græcorum rebus se immiscuerunt. anno quarto Olympiadis cxxxvii. id factum circa annum v. c. dxxv. quando L. Postumius Albinus Cos. re bene gesta in Illyrico ad Ætolorum & Achæorum gentes legationem misit, quæ rerum gestarum nuntium afferret. Polybius libro II. ἢ παρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐπιπολοῦν μὲν πρὸς ἑτέρας εἰς τὰς καὶ τῶν Ἑλλάδων τίπτες πειάδες καὶ Διὰ ταύτας ἐβλήθη πρὸς αἰτίαις. Alia postea secuta est consiliorum ἐπιπολοῦν ; quando cæperunt Græci serio advertere animum ad res Romanorum, & ab illis sibi metuere : Philippus autem Macedo, partim spe amplificandi imperii, partim metu Romanæ potentiae, à bellando cum Græcis ad res Italiæ omnem animi impetum transfudit. Hæ cogitationes fecerunt, ut sociali bello finem imponerent Græci & Philippus. Tempus convenit anno tertio Olympiadis cxl. Narrat fusè Polybius libro v. ubi etiam diferte notat, tum primum cepisse res Græcorum, Afrorum & Italicorum inter sese misceri. Sic ille : πρὸς μὲν ἔν Ἑλλάδικαίς καὶ πρὸς Ἰταλικαίς, ἐπὶ ἢ πρὸς Λιβυκαίς πράξεσι, ἔπειθ' ὁ κρησὶς καὶ τῆτο τὸ Διὰ βέλιον σιωπείεζε παρὸς τὸν. consiliorum nempe hæc est prima ἐπιπολοῦν. Excepit hanc deinde genus diversum commercii, de quo Plutarchus in T. Quintio Flaminiuo : ἢ Ἑλλὰς ἔπει ποικίλα σιωπείνε γνή Ῥωμαίοις, εἰλά τῆτε παρὸς τὸν ἐπιμιγνυμένη τῆς πράξεσι. Non dicit Plutar-

chus, tunc primum quando Titus in Græciam cum exercitu trajecit, cepisse Græcorum negotia cum Romanorum misceri, sed τότε πρῶτον τῶν πράξεσι, hoc est, primum illud fuisse tempus, quo res unâ Græci Romanique gesserunt. Polybius libro xvii. de eodem Tito, πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγαγέσθην καὶ τῶν ὀπλων. Hæc est igitur prima ἐπιπολοκὴ armorum sive πράξεων, ut appellat Plutarchus. Incidit Titi trajectio in annum tertium Olympiadis cxlv. à Palilibus Romæ dlvi. Pyrrhum & res cum Pyrrho gestas prætermittimus, quia ille Rex Epirota fuit non Græcus.

4. II. ἔτι καὶ τότε πρῶτον ἐγένετο ἐπιπολοκὴ τῶν χειρῶν ἐκτείνειν.] *tunc primum*; nempe post bellum Punicum primum confectum, & secundum inchoatum. Aliter Seneca apud Lactantium libro vii. cap. xv. *Quum esset adolescentia populi Rom. sine Punici belli terminata, tunc denique confirmatis viribus cepisse juvenescere. Sublata enim Carthagine, quæ tamdiu æmula Romani Imperii fuit, manus suas in totum orbem terra marique porrexit.* in eadem re idem loquendi genus Polybius & Seneca usurpant. sed *χειρῶν ἐκτείνειν* apud nostrum variis modis accipitur.

V. Causa & necessitas Preparationis Polybianæ.

4. 15. Εἰ μὲν ἔν ἡμῖν ἡδὲ συνήθη καὶ γνώριμα τὰ πολιτεύματα.] Non solum in scientiis & philosophia locum habet quod docet Aristoteles omnem cognitionem in animis hominum nasci ἐκ περὶ πάσης γνώσεως, ex antecedente cognitione: verum etiam in cujuscunque rei perceptione, maximeque autem historiæ; ad cujus lectionem qui accesserit rudis, & ut cum Arcefila & Galeno dicam: πῶς ἐκνεύσει, nunquam multum proficiet. Sunt verò alia præsidia ad omnem historiam, alia ad hanc aut illam necessària. De primi generis præsidii non loquitur hic Polybius, sed de iis quæ lectori suæ historiæ sint necessària. Hæc igitur ne aliunde petere lectores cogerentur, initio operis sui exhibet noster præposito hoc Apparatu, quo lectorum animi præparantur & earum cognitione informantur; quibus ignoratis sequens historia recte percipi non queat. Sed de necessitate & modo hujus cognitionis sub finem præfationis hujus plura.

4. 39. λίαν δὲ λόγῳ ἀφορμαῖς χρῆσάμενοι.] ἀφορμαῖς sunt instrumenta rerum gerendarum, hoc est, opes quæ nervus belli audiunt. paulò antè pro eo dixit, ποῖαις δυνάμεσι καὶ χρῆμασι. Quid sit Græcis ἀφορμὴ quid ἐνήθη, in privatorum facultatibus alibi exposuimus.

VI. *Historia Polybiana præstantia, quod sit καθολική.*

§. 2. τὸ γδ τ' ἡμέτερος πραγμάτων ἴδιον κ.] In hac sexta parte commemoratur alia præter ante expositas scriptio- nis hujusce præstantia: quia non sit hæc historia τοπική, & particularis, sed καθολική & universalis: deinde historiarum eo modo scriptarum excellentia luculentè explicatur. Lege si lubet quæ περὶ καθολικῆς ιστορίας differimus ἐν τοῖς ἀποφθεγμοῖς, pertinent enim ad hujus partis explicationem.

§. 5. ἡ Τύχη χεδὸν ἄπαντα τὰ τ' οἰκισμῶν προγύμναστος ἐν ἐκλίσει μέγθ.] Videtur sentire, Fortunam esse quæ orbem terrarum imperio Romanorum subjecit. Sed nos operis initio ostendimus, ea potissimum sine opus hoc à magno scriptore esse susceptum, ut popularibus suis Græcis persuaderet Romanum imperium δευτῆς esse εὐτυχία non τύχης δῶρον, ut & Josephus fatetur: Τύχην ergo hic accipe πῶς ἐκ θεῶν τύχην, Divinum numen. Vide quæ de ea re inferius observamus.

§. 32. τὸ κράτιστον ἄμα καὶ ὠφελιμώτατον ἐπιτήδευμα τ' Τύχης.] Ita appellat imperii Rom. molem, & ejus constructionem. Simillime Plutarchus in libro De fortuna Romanorum: convenisse Virtutem & Fortunam, καὶ σωτηρίας ἐπιτελειῶσαι καὶ σωαπεργάσαι τ' ἀνθρωπίνων ἔργων τὸ κράτιστον; communi opera perfecisse atque absoluisse opus omnium humanorum operum pulcherrimum. deinde rationes addit cur universo orbi terrarum salutaris extiterit tanti imperii constructio: quod ipse magnificis & profus notatu dignis verbis appellat, πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶν ἱερὸν ὡς ἀληθῶς ἢ ἀνηστώσαν, καὶ πᾶσι μόνιμον καὶ σοιζεῖον αἰδίων, ὑποφθεγμοῖς τοῖς προγύμαστος ἀγκυρηθόλιον σέλας καὶ πλάνης: omnibus mortalibus fœdum, vere sacrum atque ælæum, retinaculum firmum, elementum æternum, rebus mundi salo atque errore fluctuantibus stationem ad jaciendum ancoram. ἀγκυρηθόλιον non est ancora sicut eruditi homines verterunt, sed id quod expressimus. optime autem ἐστὶα & πᾶσιμα conjunguntur. Orpheus hymno in Vestam: ἔκτε θεῶν μακάρων θνητῶν στήριγμα κράτ.όν. M. Tullius aliis verbis idem dicit de veteri Romanorum imperio cui nihil fuit nihil erit unquam simile. *Quandiu populi Rom. beneficii tenebatur, Regum, populorum, nationum* (hæc sunt quæ Plutarchus appellat προγύμαστος ὑποφθεγμῶν) portus erat ἔσ' refugium senatus. Nostri autem magistratus Imperatoresque ex una hac re maximam laudem capere studebant, si provincias, si socios equitate defendissent. Itaque illud patrocinium orbis terra verum: quam imperium poterat nominari. Idem Senatum Roman. vocat *empeium terrarum arcem*

arum eleganter, in oratione post reditum in Senatu.

5. 34. πολλὰ γὰρ αὐτῆ κληροποιῆσαι.] κληροποιεῖν, κληροθεμεῖν, & νεοχμεῖν passim Fortunæ tribuuntur aut τοῖς κληροῖς, quod idem est. Arbiter Satirico,

*Rerum humanarum divinarumque potestas
Fors, cui nulla placet nimium securæ potestas,
Quæ noua semper amas, & mox possessa relinquis.*

5. 37. ἔπε ἠγωνίσασθε ἀγωνίσματα.] Non dicit quibuscum hoc Fortuna certamen decertarit. potest intelligi de iis, qui Rom. imperium abnuebant. Apud Plutarchum Fortuna dicitur πολλὰς πολλὰκις ἠγωνίαν ἀγῶνας adversus virtutem; & apud Ciceronem in primo aureoli opusculi, interdum pugnare cum natura: quæ huic loco nullo modo convenit. Nos simpliciter accipimus ἀγωνίζεσθαι pro magno studio & contentione aliquid facere. Leo Imperator Styliano: οὐχὼ καὶ ἀγωνίσματα ἴψημα παρ' ἐμωλεῖ παρσεξούσεισκειν, ὀρτο ἔ τοῖς ἰngenii viribus contendo. ἀγωνίσματα ἴψημα, pro eo quod usitatius dicitur φιλοβουλεύεισθαι, studere vehementer alicui rei, more eorum qui de honoris præmio certant inter se. inde ἀγωνίσματα pro laude. Thucydides in III. ἡ ἀπάτη παρὶς ἡρόδοτου, ξυπέσεισ ἀγωνίσματα παρσελάμεισσε. qui fraude superior extiterat. is laudem in super prudentia ariscabatur. Josephus eleganter operis faciendi aut jam facti summam appellare solet ἀγωνίσματα: ut De bello Judaico libro primo, παρκεῖτο τὸ ἀναγκαστότατον ἀγωνίσματα Μασιδάδα, oppidum Masfada propositum his erat certamen omnium maximè necessarium. paullo aliter libro eodem: ὁ μὲν ἀγωνίσματα τὸ Μάλλεσ παρρανομίας ἡρόδοτου, θνήσκει. iterum παρσετον μὲν ἔν τῷ Μαχμορὸς ἀγωνίσματα. Nicetas in Balduino Flandro: ταύτῳ πόλιν ἀγωνίσματα καὶ ἀθλον καὶ συμπερσματα τὸ πάντων οἱ Λατῖνοι ὤοισθαι.

6. 9. Παρραπλήσιον πὶ παρραφῆν ὡς αὐ εἶ πνεες ἐμφύχασ καὶ καλῆ σάμασ-
τῶ γερθονότῶ, διερόμειμλῆσ τῶ μέρη θεάμειροι] Polybium puto scripsisse μέλη μεμβρῆσ, non μέρη partes: aliter tamen veteres membranae. Imitatus est elegantiam hujus loci Diodorus Siculus libro xx. et in sermone non plane eodem. Reprehendens enim eos historicos, qui concionibus insititiis ad ostentandam eloquentiam, qua plurimum valent, rerum gestarum seriem interrumpunt: perperam facere ipsos ait, quod historiam corpori animato similem, per frustra concidant: quæ à toto suo corpore divulsa, & separatim considerata, venustatem & gratiam amittant, quam solet anima corpori conciliare, τὸ τὸ ἰσοείας ἡρόδοτου, inquit, ἀπλῆν ἐσὶ καὶ συμφύες ἐαυτῶ καὶ τὸ σῶσολον ἐμφύχασ σάμασ παρραπλήσιον. ἔ τὸ μὲν ἐπαρραγερθον ἐσέρη) τὸ ψυχῆσ καὶ καλῆσ, τὸ ἔ τὸ κίανησ καὶ σῶσισιν ἔχον, δὴκαίρως τέρησ) καὶ τῶ συμφύες τὸ ὄλης παρραφῆσ ἐπιτερπῆ καὶ σῶσῆσ παρραφῆσισι τῶ ἀνάγρῆσιν. Non dissimile est apud Cicero-

Ciceronem in Oratore, *Phidias clypeum dissolvere aut Scopas*. neque item illud quod Longinus disputat de iis ex quibus constat orationis sublimitas: quæ dissipata sublimitatem quoque dissipant, compacta in unum corpus, & vinculo concinnitatis numerosæ . . . stricta, sunt vocalia non secus ac fiat in animalium corporibus: quorum membra disjecta, nihil sunt; copulata, corpus unum perficiunt. Non rigebit tanti critici verba subicere: *Εν τοῖς μέγιστοις μεγεθοποιεῖ τὸ λεγόμενον, κατὰ μέρος τὸ σώμα, ἢ τὸ μελῶν ἐπισυμψέσις· ὧν ἓν μὲν ἔδεν τμηθῆν αἰφ' ἑτέροις, καθ' ἑαυτὸ ἀξιόλογον ἔχει· πέντε δὲ μεί' ἀκλήλων ἐκπαληθεῖ τέρλεον σύστημα. Ἔτις τὸ μέγαλιον σκευδαίνειται μὲν ἄνω ἀκλήλων ἄλλων ἄλλη, ἄνω ἑαυτοῖς συνδιαφορεῖ καὶ τὸ ὑψόν. σωματοποιέμενον δὲ τῆ κριτανίᾳ, καὶ ἐπιθετικῶν τ' ἀρμοσίας περικεκλεισμένα, αὐτῶν τῶν κύκλων φωνήεντα γίνονται.* Vide & Senecæ disputationem adversus eos qui è magnis scriptoribus fosculos duntaxat legunt, totos ipsos non legunt: quod ille appellat, summam degustare ingenia summorum virorum: epistola est xxxiii.

6. 18. *τῆ τ' ψυχῆς ἐπιπεπέσια.*] Diodorus modo vocabat, *ψυχικῶν χεῖρα*. M. Tullius, *dignitatem in Eruto: membra suo quoque loco locata, sicut et vim et dignitatem tenent*. Affinis est vox in doctrina physiognomonica, ἢ ἐπιπεπέσια, species exiens ex universalium hominis partium forma. Vide Aristotelem capite iv. & Adamantium initio libri ii.

6. 24. *ἔννοιαν μὲν γὰρ δὴ πρὸ μέγας τ' ὄλων διωκτὸν, ἐπισημῶν δὲ καὶ γνώμῶν ἀπεκτῆ ἔχον ἀδωάτην.*] Philosophi *ἔννοιαν* definiunt τ' *πρώτῳ τ' ψυχῆς κίνησιν*, primum animi motum, quo movetur ad cogitandum de realiqua: *ἐπισημῆ* verò est certa & indubitata scientia ex cognitione causarum collecta. ad hanc prius quàm perveniamus, multas ac varias operationes mentis præcedere est necesse. Ait ergo Polybius, posse quidem fieri, ut ejus animum, qui partem rei intuetur subeat cogitatio totius: sed ut ex inspectione partis perfectam totius notitiam aliquis consequatur, id vero fieri non posse. Nam qui verbi gratia, armos leporis aut lumbos spectavit, poterit cogitare, eas esse partes animalis quod leporem vocant: sed accuratam integri animalis cognitionem nequaquam inde nanciscetur. Enimvero philosophiæ notissimum axioma est; singularium non esse scientiam sic proprie dictam. Sed quum historia, ut & Politica universa sit *τῶν πραγμάτων*, non *τῶν νοητῶν*, vox scientia alio sensu accipienda quum de historia dicitur; quam apud philosophum in sexto Nicomacheorum, & in primo Analyticorum posteriorum. Sed & apud Aristotelem locis sexcentis *ἐπισημῆ* pro ea scientia usurpatur, quæ non sit analytica demonstratione collecta. Observanda Polybii locutio, *ἔννοιαν λαβεῖν δὴ πρὸ μέγας τ' ὄλων*: nam potius dicendum videbatur, *δὴ πρὸ τῶν μερῶν τ' ὄλων*. quippe totum semper

semper est unum; partes multæ. sed meminisse oportet, totum illud de quo hic est sermo appellari τὰ ὅλα. sic Græcis dicitur non solum orbis terræ, sed etiam imperium, aut Respublica. P A R T E M autem dixit, non partes, quia notitia cunctarum aut plurimarum partium non levem animis nostris cognitionem totius ingenerat. heic verò disputat philosophus, adversus illos qui historię partes aut particulas separatim erant exsecuti. Græci τοπηκός vocant & μερικὸς ιστορίας. Lege principium libri octavi.

6. 31. ἐκ μὲν τοῖ γε τ' ἀπάντων πρὸς ἀλλήλα συμπλοκῆς κὶ ἀρχῆς ἑσέως] Confer cum simili loco libri tertii, pagina cclviii. ὃν ἐκ ἀρχῆς ἑσέως συναρξασμένων κὶ συγκατανοημένων ἀλλοιοτέρας ἕκαστα τυγχάνει δοκιμασίας τ' κτ' μέρῳ ἀλλήλων.

VII. Apparatus Polybiani duum librorum caput, & universæ historię ἀρχή.

6. 37. Ὑποησόμεθα ἢ ταύτῃ ἀρχῇ τ' βίβλου.] Dicitur est antè de necessitate sequentis Præparationis, ad recte capiendam illam historiam quam primario & ἀρξασμένως scribendam Polybius suscepit. heic verò auctor ad ipsam Πραξαξασκδωλῶ alia πρξαξασκδωλῆ iter munit, plerique enim Græcorum illa ætate rerum Romanarum erant imperitissimi, ut propterea fuerit Polybio necesse longe adeo principia suæ historię repetere. Hæc autem est ipsius Apparatus pars prior.

7. 8. ἵνα μὴ τ' ἀπίαν ἀπίαν ἐπιζητήσης, ἀνυπέσθη ἢ τ' ὅλης ἑσέως ἀρχὴ γλήται κὶ θεωρία.] Ut intelligatur hic locus, discrimen triplex in tota Polybii scriptione est observandum: nam & partes illius quodammodo sunt tres. Prima & præcipua, quam ipse appellat suam historiam, ut primariò à se susceptam: altera est Præparatio ad justum opus, & illam quam diximus historiam. tertia præparatio præparationis ut sic dicam. Quemadmodum enim legitimæ historię gratiâ adhibetur præparatio, ut caput illius atque principium fiat notius: sic ut melius perciperetur caput ipsius Apparatus, pauca repetere altius est coactus. Harum igitur trium partium tractatio longe est diversissima. In principali historia non solum res gestæ explicantur, sed etiam causæ omnes quæ antecedentes, quæ connexæ, itemque rerum eventus & τὰ ἐπιληνόμενα ex amussim disputantur. In Præparatione levius causæ attinguntur quantum satis est ad fidem narrationi faciendam & lucem parti principali scenerandam. In tertia quam diximus parte, de fide narrationis non laboratur: sed tantum ad Præparationem lectori via sternitur. hoc est quod verbis antecedentibus dicebat Polybius, ῥητέον αὐτῶ τῶ τ' ἀξασέως ἀπίαν ψιλῶς. simplici inquit narratione eorum quæ transitum Romanorum in Siciliam præ-

cesserunt

cesserunt, aperienda causa est ipsius transitus quod est caput Præparationis ad justum opus. at hujus causæ causam non quæremus. captæ à Gallis Romæ causam non afferemus. nam si istius quoque causæ causam requiremus; fieret, ait Polybius, ἡ τῆς ὅλης ὑποθέσεως δὲ-
 χὴ ἀνυπόστατον. Græcis ὑπόστασις est actus subsistendi, & firmiter manendi, aut fulciendi. interdum refertur ad vim resistendi adversario obnitenti. unde ἀνυπόστατοι dicuntur, quorum vis est intolerabilis & sustineri non potest, ut alicubi vertit Livius. alibi verbo *subsistere* utitur. ἀνάγκη ἀνυπόστατον Xenophonti, necessitas cui omnia cedunt. ideo σκληρὰν & σερρὰν ποῦτᾶ appellat. Interdum significat ὑπόστασις principium cui ceu basi universum opus innititur. Libro IV. de operis hujus principio loquens: κακίσην ὑπόστασιν ὑπολαμοῦάνοντες εἶναι ταῦτῳ. Aliquando non male interpreteris subjectum tractationis quod philosopho dicitur ὑποκείμερον γένος. Diodorus Siculus libro primo: οἱ δὲ πῶν ὑπόστασιν τῆ ἐπιβολῆς ἔ σωτετέλειαν μεσολαβηθέντες τὸ βίον δὲπὸ τῆ περραμῆς. quidam argumentum ad quod se accinxerunt, fato vitam ipsis intercipientem non abolverunt. clarius paullo post idem: ἐξέσαι γὰρ εἰ ταύτης ἐκαστην πρὸς πῶν ἰδίαν ὑπόστασιν ἐπιμῶς λαμβάνειν τὸ χρῆσιμον. licet bit unicuique ad id subjectum quod sibi proposuerit, quæ ad rem facient ex hoc meo opere sumere. paullo aliter idem aliquanto post, de Pete, qui domo Ægyptius, Athenis & jus civitatis, & regnum est consecutus. διφυῆς οἱ αὐτῷ γεροντότον, τὰς Αθουαίς μὴ δυνάσθῃ κτῆ τῆ ἰδίαν ὑπόστασιν ἀποδιδῶναι πρὸς τῆ φύσεως ταύτης τὰς ἀληθεῖς αἰτίας. heic κτῆ πῶν ἰδίαν ὑπόστασιν, est secundum principia ejus historiarum quam ipsi sequuntur, & pro vera habent. philosophus diceret κτῆ τὰς ἰδίας ὑποθέσεις: nam hypothēibus congruant necesse est, quæ illis superstruuntur. Aliter accipit idem libro xv. quum ita scribit: Θεοῶμοι κτῆ τῆ ἰδίαν ὑπόστασιν ὄλλω τῆ Βοιωτικῶν ὑπὸ μίαν ἀρχαγῆνιες σωτέλειαν, ἔ πρρασεδέχθησαν. Thebani quum ex instituto suo totam Bœotiam in unum concilium contribuissent, ad fœderis societatem non sunt admissi. ὑπόστασις hoc loco est, suscepta semel ratio consilii, & propositum universum ad quod singulas actiones referimus. libro xvi. duo hæc pro eodem posuit Diodorus, τηρεῖν πῶν ὑπόστασιν, & τηρεῖν πῶν ἐξ ἀρχῆς πρραίρεισιν. Polybius libro IV. id dicit σωμάξων πῶν πρραίρεισιν λῶ εἶχε. Eruditissimum virum qui Diodorum Siculum Latine vertit, nusquam assecutum esse vim hujus vocis palam est. Sed redeamus ipsi quoque πρραίρεισιν πῶν ἰδίαν ὑπόστασιν. Polybius igitur negat causam eorum esse requirendam, quæ in anteloquio Præparationis est dicturus: ne si causa causam requireret, fieret ἡ τῆ ὑποθέσεως ἀρχὴ ἀνυπόστατον. hoc est, ne argumentum nostrum certo principio & quasi fundamento analyticae hæc

hæc cum primis conditio desideratur, ut deducatur ἐκ πρώτων ἀναποδείκτων, quorum fides & certitudo nullius probationis egeat; sic Polybius legitimè scriptæ historiæ poni vult principia certa, nota & in quibus lectoris animus acquiescat. ὑπόστασις ergo analogia quædam idem est in historia, quod δόγμα in demonstratione; quas, inquit Philosophus, δεῖ λαμβάνειν, sumere non probare. ἀόριστον γὰρ, ait idem alibi: res abiret in infinitum: quo nihil magis contrarium rectæ rationi docendi, aut & narrandi. Ideo jure olim reprehensus est declamator Albutius: qui ut ait Seneca pater, *argumenta argumentis colligebat: & quasi nihil esset satis firmum, omnes probationes probationibus aliis confirmabat.* Vides quàm eruditè Polybius descriptioni historiæ accommodet quæ de arte demonstrandi docet Aristoteles. facit hoc etiam alibi ut initio libri III. Quod autem Polybius tantum æstuat in ponendis justî operis sui principiis, ratio hæc est; quia facilius demonstrationis principia inveniuntur, quàm historiæ. nam illa ἀμεσοὶ καὶ ἀναπόδεικτοι axiomata quæ assumuntur ad demonstrandum, natura sua fere, aut sensus experientia nobis sunt nota in principiis historiæ aliter res habet: neque enim eadem à natura præsidia ad hanc rem comparata suppetunt. Itaque cogit ut necessario, aut λίαν πρόβωθεν ἀπὸ τοῦ αἰτίου, & longe admodum petere principium, aut ea dicere, quæ parum clara lectoribus sint futura. Nam etiam in hac descriptione vel maxime locum habet, quod docet philosophus, omnem cognitionem ἐκ πρώτων παραχρῆσις γίνεσθαι γνώσεως. quam ob causam verissime & elegantissime Polybius libro tertio & libro quinto ἀναπότακτον & κωφὸν narrationem illam vocat, quæ non habet notitiam antecedentem in animo discentis, cui eam fundamento & basi inuitatur, ut ubi exposituri sumus. Quod autem diximus de difficultate & necessitate ponendi principia historiæ narrationi: id vero non semper habet locum: sed tum demum quando historiam aggredimur novam lectoribus futuram, & antea incomptam, ut quum Polybius Græcis suis res Romanas & Punicas narrare instituebat; nam, ut ante dictum est, & Carthaginiensium & Latinorum res adhuc illa ætate parum exploratas habebant Græci. Sunt aliæ historiæ quarum principia ideo possunt omitti, quia sunt omnibus comperta, ut quum Xenophon & Theopompus Thucydidis historiam persequi instituerunt. aut quum idem Xenophon Cyri expeditionem adversus fratrem Artaxerxem describit, nam Cyrus inter Græcos diu versatus erat, neque ignorabat quisquam ejus belli causam. Idcirco Lucianus eruditissimo libro de conscribenda historia duo genera facit historiarum, unum earum, quibus proœmium adeo necessarium, ut illud prætermisisse non aliud sit, quàm corpus sine capite peperisse. alterum illarum, in quibus nullo extra materiam susceptam opus sit proœmio. Male igitur exemplo Xenophontæ

Αναούσεως suam imperitiam excusare ineptos historicos, qui recens Romanorum bellum adversus Parthos quum scriberent, necessario principio distitutas narrationes ediderant. Locus est egregius & sub-
 jici dignus. Ἰδοὺς ἄλλας συγγραφεύς, ἀπέφαλα τὰ σώματα εἰσέρχοντας, ἀπειρομύμια, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν πραγμάτων· οἱ καὶ περὶ τῆς ἐξουσίας τῆς Ξενοφώνος, ἔτι δὲ ξέρων. Δαρσίς καὶ Περσίδα πῶδες γίγονται δύο, καὶ ἄλλας τῶν παλαιῶν. ὅτι εἰδότες, ὡς διαφέρει ἡ ἀπειρομύμια ἐπὶ λε-
 λιθότα τὰς ποικίς, ὡς ἐν ἄλλοις δείξομεν.

7. 15. καὶ δὲ τῶν χρόνοις βραχὺ περὶ ἀναδραμόντας κεφ.] Referen-
 da hæc sunt ad Præparationis partem priorem, ut mox sumus ostensuri.
 Scripta lectio habet περὶ ἀναδραμόντας, non περ. Libro v. διὸ καὶ οὕτως
 βραχὺ περὶ ἀναδραμόντας ὑπὲρ τῆς Ἀντιόχου βασιλείας. Ita melius: alibi
 pro eodem dixit ἀναδραμῆν ἐπὶ τοῖς χρόνοις, ut pag. xvi.

7. 19. τῶν δὲ ἀρχῆς ἀγνωμοσύνης ἢ καὶ v.] Libro quinto: περὶ ἀναδραμόντας
 λαμβάνειν ἀρχῆς ἀγνωμοσύνης ἐπὶ τῶν λέξεων μελλόντων· ὅπερ ἐστὶ πάντων
 ἀναγνωμοσύτων. vide totum illum locum, pagina dxxvii. Hactenus
 præmiium, sequitur

APPARATUS PARS PRIOR

S I V E

Προφητεία τῆς Προκατασκευῆς.

PRÆPARATIONIS Polybianæ caput est Romanorum transi-
 tus in Siciliam, belli gerendi causa. Ea epocha quum minus esset
 illustris & Græcis hominibus vulgo minus nota, rem altius auctor re-
 petit, ab illo usque tempore quo Roma capta est à Gallis Senonibus.
 Non poterat Polybius magis insignem epocham in historia Romana
 adnotare. Nam captæ Romæ à Gallis fama etiam ad Græcos perve-
 nit. Itaque Theopompus, Isocratis discipulus, ante quem nemo Græ-
 corum Romæ mentionem habuit, hoc saltem memoriæ prodiderat
 teste Plinio, Urbem à Gallis captam. Aristoteles quoque, narrante
 Plutarcho in Camillo, fecerat ejus rei mentionem. Tempus igitur
 quod ante præparationem designatur, est intervallum à capta Roma ad
 primam populi Rom. extra Italiam expeditionem. Incipit ab anno
 primo Olympiadis xcviij. Romæ conditæ cccix. definit in anno
 ultimo Olympiadis cxxviii. Romæ cdxix. medium spatium
 Olympiadis xxxi. anni cxxiv. necessitatem hujus partis pluribus auctor
 declarat in ejus epilogo pag. xvi.

I. *Annus captæ Romæ à Gallis Senonibus.*

7. 27. ΕΤΘ μὲν εἰς ἐνεσηκὴ μὲν τὴν ἐν Αἰγῶς ποταμοῖς ναυμαχίαν ἐνεακαμδέκατον, ὡς ἔστι ἐν Δελφείοις μνήμης ἐκαμδέκατον.] Vult insignire annum captæ Romæ à Gallis, & suis Græcis eum reddere quàm notissimum. Comparat igitur illum cum iis quæ apud Græcos partim eodem anno, partim paullo antè, aut paullo post acciderant, ad memoriam posteritatis magis insignia. Nihil rota Græcia nobilius duabus civitatibus, Athenis & Lacedæmone: nihil item in historia Græciæ illustrius duabus cladibus, quæ civitates illas sic attriverunt, ut nunquam post illa detrimenta pristinum splendorem recuperarint. Prior tempore fuit calamitas Atheniensium, quos Lysander ad Ægospotamos (in Thracica Chersoneso urbs fuit eo nomine & flavius) navali prælio devicit; posterior Lacedæmoniorum, quorum ad Leuctra Bœotix oppidum, Thebani duce Epiminonda cædem ingentem fecerunt. Inter has duas clades, media intervenit, memorabili *συγκυβία* Allienfis Romanorum, quam statim Romæ ἀλωσις est secuta. Ad Ægis flumen male pugnatum est ab Atheniensibus anno iv. Olympiadis xciii. quum esset Archon Athenis Alexias. Tempus captæ Romæ veteres fere omnes accuratiores temporum auctores conferunt in annum primum Olympiadis xcvi. & Pyrrionis sive Pyrgionis Præturam apud Athenienses. Polybius qui annos undeviginti numerat inter Atheniensium & Romanorum clades in proximè sequentem annum rejicit. alioquin numero annorum xix. unus defuerit. Strabo libro vi. de Roma capta loquens: ἐβλήθη ἡ γῆ, ὡς φησι Πολύβιος, εἴτε ἐνεακαμδέκατον μὲν τὴν ἐν Αἰγῶς ποταμοῖς ναυμαχίαν. cum Polybio & Strabone consentit etiam Diodorus Sicular, ut mox dicemus. Ad secundum Olympiadis xcvi. adde xvi. quod noster ponit inter casum Romæ, & Spartanorum ad Leuctra; emerget annus secundus Olympiadis cii. Pausanias in Arcadicis: τὸ πλεῖστον ἐβλήθη Λακεδαιμονίαν τὸ ἐν Δελφείοις Φραγκλείδου Ἀθήνησιν ἀρχοῦντος δούτερον ἔτι τῆ ἐκαβστής Ολυμπιάδος ἢ δούτερον. Hæc quum certissima sint, neque ullam varietatem scripturæ præ se ferant hoc loco Polybii exemplaria; mirari subit, unde illa monstra prompserit Nicolaus Perottus, quæ pro vera Polybii sententia miseris lectoribus suis hic objicit. Sic ille vertit; si tamen vertere est fœdissimè omnia pervertere. *Annus erat post eam navalem pugnam, qua Cimon Atheniensis Xerxem superaverat, decimus nonus: ante bellum vero in Leuctris gestum, quo Lacedæmonis pacem cum Rege Persarum inierant sextusdecimus.* Omnia non solum falsa, sed etiam ex parte ridiculè & absurdissimè conficta. nam quis, malum, iste Cimon qui Xerxem vicit. mira profus

ἀντιπροσῆα. sed vanissima commenta confutasse nullum fuerit operæ pretium. neque tantum abs re nostra nobis est otii, ut bonas horas tam male collocare velimus. Non nescimus fuisse olim, & nunc quoque esse, quibus Perotti versio, propter aliquam Latinitatis speciem, mihi arrideat. Sed quò ista Latinitas si deest fides, abest veritas? Nihil dicam de locis infinitis quos propterea aut transit, aut malè interpretatus est Perottus, quia vel codices erant corrupti, vel occurrebat dictio aut phrasis aliqua minus vulgaris: cujusmodi multas sanè habet Polybius. Verum ubi nihil erat ejusmodi, quis ferat longè adeo ab auctoris sui verbis discedentem? aut quis neget flagitium esse insigne, tot locis verba, periodos, atque adeo pericopas integras è Livio desumpsisse, & lectoribus Græcæ linguæ imperitiis obtrusisse pro Polybianis? ubi fides? ubi pudor? in tanta igitur errorum omnia generis copia, singula velle persèqui, quod petiverunt à nobis nonnulli, ejus sit hominis, qui vetus dictum velit tollere in lente unguentum. Enimvero tam erudito sæculo, hære in nugis & minutiis id genus, quid est aliud nisi lectoribus convitium facere?

7. 31. *Ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοι πρὸς Ἀνταλκίδα ῥητορικῶς εἰρήνην πρὸς βασιλέα Περσῶν ἐπέρωσαν.*] Diodorus quoque Siculus, idoneus cum primis auctor, in eodem anno secundo Olympiadis κεντιι. quo fuit Archon Athenis Theodotus, & invasionem Romæ commemorat & pacem legato Antalcidid factam. Justinus libro vi. *Hic annus non eo tantum insignis fuit: quod repente pax tota Græcia facta est: sed etiam eo quod eodem tempore urbs Romana à Gallis capta est.* Strabo verbis paullo antè allatis subjicit, *καὶ πρὸς Ἀνταλκίδης ῥητορικῶς εἰρήνην.* ita enim scribendum esse jam olim monuimus. Eruditissimus vir Gulielmus Xylander, cui apud Strabonem fraudi fuit corrupta lectio: heic quoque in eundem errorem ex alia occasione incidit, cum Germanica veste ornatum scriptorem hunc nobilissimum edidit. malè enim accepit illa *ὃν ᾧ* eoque sibi persuasit, Romæ *ἄλωσιν* & *Κελτῶν ἔφοδον* in eundem annum incidere, cum pugna ad Ægos potamos pugmata. qui tanto viro indignus est error. nam Perotti portenta jamdudum mirari desii. Hæc est illa pax infamis, quæ Lacedæmonios perfidiæ in socios, Græcos omnes stultitiæ palam damnavit. nam qui, dum erant concordēs, nobilissimos de potentissimo omnium regum Persicorum triumphos retulerant; ii jam inter se discordēs, & sibi invicem infesti Regi ignavo & inter pellices sedenti imperata faciunt. Formulam ab Artaxerxe præscriptam, habes apud Xenophontem, in quinta Hellenicorum. Scribit Justinus Regem Artaxeixem legatos in Græciam misisse, ad faciendam hanc pacem: sed Græci potius in Asiam, quod satis constat, legationes misere. quam ob causam pax hæc non aliter illis dicitur, quam *ἐκ Ἀνταλκίδης*, hoc est, legato Antalcidid facta.

nam ita ἐπι hic accipiendum, quum tamen vulgo id genus dicendi de magistratibus ordinariis, non de legatis usurpetur. Ideo etiam Polybius ἐκύρωσιν dixit: quia hoc foedus in Asia per legatos factum, post Lacedæmone ratihabitione Senatus est confirmatum.

7. 34. καὶ ὁ πρῆσθύτερⓄ ΔιονύσιⓄ τῆ ὡς τὸν Ελλέπορον ποταμὸν μάχῃ νενικηκώς τὸς κτ' ἑτὶ [παλῖα Ελλῶνας.] νενικηκώς, id est, quum biennio ante vicisset: qui fuit annus ultimus Olympiadis xcvi. Fusè Diodorus Siculus libro xiv. Bibliothecæ. Obiudebat tyrannus Cauloniam, non postremam inter Magnæ Græciæ urbes. Crotoniatæ solvendæ obsidionis cupidi, copiis omnium Græcorum Italicorum contractis ducem eis imponunt Elorim, exfulem Syracusanum. itur in hostem, parte maxima itineris confecta, Eloris imperator ad Elorim amnem non procul ab urbe Caulonia metitur castra. occurrit Dionysius, & imparatos concidit: αὐτὸς ἢ ἐλώρια τεύχε κύνεσσι. nam omine non caruit, quod & dux & fluvius ille ad quem pugnatum, eodem illo nomine dicebantur. In libris Diodori Ελωρις utrunque nomen scribitur. Apud Stephanum Siciliæ amnis unde iste sine dubio nomen invenit, est ΕλωρⓄ, & non procul à Pachyno labi dicitur, ac pisceis mansuetos alere: qua de re videndus Athenæus initio libri octavi, & scholiastes Pindari Nemeonicarum carmine ix. ubi de hoc amne multa. Plinius: *Flumen Elorium, Promontorium Pachynum*: in septima Thucydidis historia fit mentio Elorinæ viæ quam ingreditur Nicias, ab ora Syracusana petens mediterranea: Hesychius, ΕλώριⓄ ἁζών, πλάμδρⓄ ἐπὶ Ελῆρα (Ελώρα) ποταμῶ: & in Polymnia Herodoti fit mentio cladis à Syracusanis acceptæ ἐπὶ ποταμῶ Ελώρω: qui est fluvius Siciliæ, quem nos arbitramur Elori sive Eloro in trans mare Græcia nomen dedisse. Elori Siculi meminit etiam Lycophron pag. 142. Liquet ex his amnem quo de heic agitur cumpse esse qui Diodoro Eloris nominatur: licet omnia Polybii exemplaria aliter hoc nomen scribant. Regius habet Ελλόπερον. Bavaricus Ελλεπέρον. meus accentu mutato, ΕλλέπορⓄ. doctissimus Xylander in sua versione Germanica, Elleporus: quasi esset Ελλης πόρⓄ. quod jure defendat nemo.

7. 38. Γαλάται ἢ κτ' κρείτⓄ ἐλόντες αὐτῶ τῶ Ρώμῳ κατ'.] Galli Senones duce Brenno priore: nam alius est Brennus inter præcipuos duces expeditionis, centesimo & xii. post anno susceptæ. Vide paullo post, & libro ii. De anno captæ Urbis ante diximus, historia vulgo notissima ex omnibus historicis & chronologis. meminit Eusebius, numero mcccxxv. ad quem locum lectu digna quædam notat Josephus Scaliger.

7. 40. πῶλῶ Ⓞ Καπιτωλίς.] Græci hoc nomen bifariam scribunt: quidam per Καπιτωλίον, ut semper in nostris libris, & apud Plu-

Plutarchum. plures per ε Καπετάλιον, ut apud Diodorum, Eusebium & multos. Deducebant isti haud dubiè à voce Γρακα κῆπε-
 ρ⊙ fossa, tumulus. Hesychius in hac voce nescio quid de Jove Ca-
 pitolino balbutit.

7. 41. [Ἀγλύσεσς δ' ὀδοκμηῖας Γαλάττας.] Alludit ad gladium auri
 ponderi à Gallis adjectum. Silius libro 1.

*Hic Senonum galea, pensatiq̄ue improbus auri
 Arbitr exsis inest.*

Nota vox Brenni, Væ victis. Plutarchus pluribus verbis expressit: π
 οὐ' ἄλλο ἢ τοῖς νενικημῆοις; poterat brevius καὶ τοῖς νενικημῆοις. ut in
 Euangelio καὶ τῆς ἐν μαρτίχρῆσας, & καὶ τῆ ἀνηρώπω εὐκείνω: &
 passim in utroque fœdere. Sed vetus ac γνήσι⊙ Hellenismus hanc vo-
 cem καὶ ignorat. ejus loco Plutarchus posuit τὸ ὀδῶνη: quia καὶ est
 denunciatio ὀδῶνης. Hujus si venisset in mentem summæ doctrinæ
 viro Erasmo, nunquam profecto Latinum proverbium ex interpreta-
 tione coacta Plutarchi concipere maluisset, quam ex auctoribus Lati-
 nis & ipso usu veterum.

II. Populi Romani auctus post receptam Urbem.

8. 2. [Λαδόντες οἶον δόχην τῆ σικωκξήσεως.] Paullo post de eadem
 re, τῆ ἐπὶ τὸ βέλιον ἠρξῶντο πικωκξήσεως.

8. 8. [Μετὰ ταῦτα ἐπολέμην Τυρῆλοῖς, ἔπειτα Κελτοῖς, ἐξῆς ἢ Σαυ-
 νίταις.] Eadem planè series bellorum in finili compendio apud Stra-
 bonem è Polybio: Διακοσασάμμοι ἢ τέττες Ρωμῶσι, πικῶτον μὲν Λα-
 πῆσ ἀπεινας ὑπὸ κῆσ ἐποικισαντο, εἶτα Τυρῆλοῖς καὶ Κελτοῖς, τέττες πικῶ
 Πάιδον ἐπαυταν τῆ ποκῆσ καὶ ἀδῶν ἐλδῶσεῖας. εἶτα Σαυνίταις: μετὰ
 ἢ τέττες Ταρσινῆσ καὶ Πυρῆρον κατεπολέμησαν. Adi ad Fastos Ro-
 manos.

8. 9. [Σαυνίταις τοῖς πικῶσ τε τὰς ἀνάθλαῖς καὶ κῆ τὰς ἀρκῆσ σικω-
 πικωκξῶσι τῆ Λατῆνων χῶρε.] Ait Samnites ab ortu & ab Aquilone fi-
 nes attingere Latinorum. De ortu res clara: nam latus orientale terræ
 illius quam Latini populi ætate Polybii obtinebant, prætexebatur
 partim à Campanis secundum mare habitantibus, partim à Samniti-
 bus, qui supra Campanos erant, & Latinorum fines attingebant.
 Strabo libro v. Εξῆς μὲν τῶν Λατῆνων ἐστὶν ἢ τε Καμπανία παρῆκασα
 τῆ θαλάττης, καὶ ὑπὲρ ταῦτων ἢ Σαυνίπης παρῆκασα ἐν μεσογῆμα μὲρ κῆ
 Φρεζανῶν καὶ τῆ Δαυνίων. de latere Septentrionali nihil habeo dicere.

8. 12. [Μετὰ δὲ πικα κῆσον Ταρσινῆων δ.] Post aliquod tempus,
 id est postquam cum Gallis sæpius victis, sed non devictis, res essent
 compositæ. Pax cum Gallis facta est Coll. C. Fabricio Luscinio,
 Q. Emilio Pappo, qui erat annus tertius Olympiadis cxxiv. Romæ

CDXII. Hanc pacem bellum Tarentinum excepit.

8. 13. Διὰ τῶν εἰς τὰς περσοῦσιν τῶν Ῥωμαίων ἀσέλγειων.] Κυρίως dixit ἀσέλγειων, non ὕβριν. fuit enim contumelia cum obcecitate conjuncta. Dionysius Halic. Τῶν ἑλέγεσθαι περὶ πρῶτον ἀναθηρῶν καὶ τῶν ἰσθμῶν ἐδῆντο τῶν περσοῦσιν ἡμετεσκεδάσει. Florus: *Aderat sine mora querelam ferens legatio: hanc quoque foedius per ob, caenam turpemque dictu contumeliam violanti.*

8. 15. ἐπιπαρασάμνων Πύρρον τῶν ἀσέλγειων ἔτη τῶν Γαλατῶν ἐφύδα.] Libro II. pag. CLI. de pace facta cum Gallis loquens: τῶντι συνέβαινε γίνεσθαι τῶν τρίτων ἀσέλγειων ἔτη τῶν Πύρρον ἀφειδίσεως εἰς τῶν Ἰταλιῶν. πέμπτῳ ἢ τῶν Γαλατῶν ἀπὸ Δελφῶν ἀφειδίσεως. Dicebamus modò, pacificatum esse cum Gallis anno III. Olympiadis cxxiv. etiam autem Gallico Tarentinum bellum fuit continuum, Pyrrhum tamen non statim in Italiam transisse constat. Polybius eo quem modò atuli loco, in tertium annum à pace facta cum Gallis transitum Pyrrhi conjicit. is est annus primus Olympiadis cxxv. exeunte hoc anno Pyrrhus copias in Italiam trajecit alienissimo ad navigandum tempore: adeo ut tempestate pars magna classis perierit. quare Zouaras scribit ver à Pyrrho non esse expectatum. Pausanias in Atticis: Πύρρον ἐστὶν ὁ ἀσέλγειων ἐκ τῆς Ελλάδος τῆς πέμπτης Ἰονίης ἀφειδίσεως ἐπὶ Ῥωμαίους. δίδωσι ἢ καὶ ἕτερον ἐπιπαρασάμνων Ταρρατίνων. τέτοις γὰρ ἀσέλγειων ἐπὶ ἀπὸς Ῥωμαίους συνέστηκεν πόλεμος. in postremis Pausaniae verbis pro ἐπι scribendum ἔτη. sed ita oratio satis Græca non fuerit, nisi fulciatur ratione aliqua. Anasazus interpres vertit: *ii enim quum bellum diuivnum cum Romanis gessissent.* hoc verò Pausanias, omnino haud dixit: apud quem scribendum, vel τέτοις γὰρ τῶν ἀσέλγειων ἔτη. *his bellum priore anno cum Romanis erat conflatum.* ita belli Tarentini principium fuerit secundum Pausaniam in anno quarto Olympiadis cxxxiv. vel τρίτων ἀσέλγειων ἔτη: ut sit idem annus primus belli Tarentini, qui fuit ultimus belli Gallici. Porro annus quo Pyrrhus in Italiam copias trajecit præcedere dicitur heic à Polybio annum quo Græciam Galli invaserunt: rectè; nam Galli duce Brenno juniore impressionem in Græciam & Macedoniam fecerunt. anno altero Olympiadis cxxv. quum erat Archon Athenis Anaxicrates. Pausanias Phocicis: ἐλήθησαν τῶν Κελτῶν σελεία ἐπὶ τῶν Ἑλλάδων, καὶ ἡ ἀπώλεια ἀναξικράτης Ἀθήνησιν ἀρχόντι, δούτῳ ἢ ἔτη τῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐπὶ εἶχθη καὶ ἐκατόν. eo in libro Pausanias historiam fusè persequitur: de qua etiam in Atticis egerat. Adi & Justinum libro xxiv.

8. 17. τῶν τε ἀπὸ Δελφῶν φθαγῆντων, καὶ περιωθέντων εἰς τῶν Ἀσίων.] Sic loquitur quasi in eundem annum conjiceret Gallorum in Græciam interruptionem, calamitatem ad Delphos acceptam, & transitum eundem

rundem in Asiam, aliter libro II. ubi calamitas Delphica dicitur illis accidisse anno quinto, postquam Romani cum Gallis in Italia composituerant. is est annus tertius Olympiadis cxxv. cui anno Pausanias transiitionem eorum in Asiam assignat, Archonte Athenis Democle. τῷ ἃ ἔτη τῷ εφεξῆς, Δημηκεὺς Ἀθήνησιν ἀργυρίῳ, οἱ ἃ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφιστάμενοι οἱ Κελεῖται.

8. 23. τότε πρῶτον ἐπὶ τοῖς λοιπῶν τῆς Ἰταλίας μέρει ἀρμυροῦν.] Tunc nempe quando bellum Tarentinum susceperunt: Tarentum enim illa tempestate Calabriae & Apuliae totiusque Lucaniae caput erat.

8. 27. ἀθλητῶν γενηότες ἢ κτ' ἢ πόλεμον ἔργων.] lib. II. pag. CLI. ἐξ ὧν (bella intelligit cum Gallis gesta) πρὸς τε Πύρρον ἀθλητῶν τέλειος γενηότες ἢ κτ' πόλεμον ἔργων συνηγετέστησαν. libro xv. pag. CMLXXI. de Scipione & Hannibale: ἔτε γὰρ δυνάμεις πολεμικῶν ἔργων, ἐθ' ἡγεμόνας ἐπιπυχετέρους τέκτων ἢ μάλλον ἀθλητῶν γενηότες ἢ κτ' πόλεμον ἔργων ἄρξιβις ἄν. Græci ἀθλητῶν ἔργων αὐτὴν πλέμων appellat summos bel-latores longo usu confirmatos. nam ἔργον est bellum, aut potius pu-gna. vetus scriptor apud Suidam, ipse opinor Polybius: οἱ ἃ Ρωμαῖοι ἀνδρῶν πολέμων ἀθλητῶν ὡς τὸν Ἀννίβιον ἐκπέμπουσι. Aristoteles Po-liticorum libro VI. cap. VII. δεῖ ἐπὶ μὲν ὄντως νέας τὰς ἡεῖς διδά-σκειν τὰς κέφαλας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκραιμένους ἃ ἐκ παύδων ἀθλητῶν εἶναι αὐτὰς ἢ ἔργων. Nicomacheorum libro III. cap. VIII. ὡς περ ἔν ἀνόπλοις ἀπλοιστέροι μάχονται, καὶ ἀθλητῶν ἰδιώταις. heic ἀθλητῶν sunt veterani, qui magnum bellicæ rei usum habent: ἰδιώ-ται, tirones. Plutarchus in Eumene veteranum militem ita descri-bit: ἦσιν οἱ περσούτατοι τῶν πρὸ Φίλιππον καὶ Ἀλέξανδρον, ὡς περ ἀθλητῶν πολέμων καὶ ἀπώτες εἰς ἐκείνο ἔχροντα. in Demetrio qui juvenis victus est à Ptolemæo vetere Alexandri duce: ἀνδρὶ συμπε-σὸν ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου πελαίφρας ἠθλητῆς πολλὰς ἢ μεγάλας καὶ αὐ-τὸν ἀγωνίας ἐσφάλη. in decima Dionysii Halicarnass. ἀθλητῶν πολέ-μων & σκλυοφύλακες opponuntur.

III. Rhegium & Messana simili scelere occurrantur.

8. 41. ἴδιον γὰρ πὶ σωέβη καὶ πρὸς ἀπώτησιν.] Nudam narrationem rei ornat observatione. duabus urbibus pariter ad fretum sitis, par & similis fortuna evenit. adde, quod prætermittit Polybius, ab eodem genere hominum ortam injuriam, Campanis nempe. nam & qui Rhegium ceperunt, Campana legio appellatur in Epitoma xv. Livii. Unum hoc genus est historicarum ἐπιστάσεων, de quibus abunde discervimus in Prolegomenis.

9. 1. εἴσι δὲ αὐτῶν Μεσσήνη καὶ Ρήγιον.] Fretto Siculo appositæ, me-

dio spatio stadiorum IX. vel ut alii LXX. separantur, hodieque notæ urbes iisdem nominibus; Messana vero etiam archiepiscopatu insignis, cujus suffraganei sunt episcopi Syracusanus & Catanensis. Messana hæc in Græcorum libris modo cum duplici ὠ- scribitur, modo cum simplici, cujus scripturæ Asinius Quadratus hanc olim rationem attulit, quia media esset inter duos fluvios. sic in Oriente Μεσσηνία appellata Græcis regio insularis, quam Tigris efficit in duos alveos divisus. Sed de Messana refellit historia: nam è Thucydide, Diodoro & Strabone constat, eam urbem à Messeniis è Peloponneso profugis de prioris patriæ nomine esse ita appellatam, quum Zancle prius diceretur. Juvat quod M. Valerius Corvinus, cui hæc urbs cognomen dedit non MESALLA sed MESSALLA est dictus. *magni Messalla lippa propago*. Romani scriptores Peloponnesiacam illam Messenen; hanc Siculam Messanam vocant: quam distinctionem qui negligunt interpretes Græcorum auctorum, peccant.

9. 2. *Μεσσηνία ἢ ὄχι ἔ πολλοῖς ἀνώτερον χρόνις ἢ νῦν λεγόμενον.*] Tempus quo de loquitur, est tempus Rhegii obsessi a Romanis post bellum Tarentinum confectum. Messanæ Siculæ non multo clementius fatum quàm Messenæ Peloponnesiacæ: quæ urbs ut historia testatur & eversa fuit sæpius & denuo instaurata Olympiade xxx. ne vultiora repetam, quum essent Messenii Peloponneso ejecti à Lacedæmoniiis, delati in Siciliam, oppidum in ea occuparunt cum nomine Zancle, idque Messanam dixerunt. Ea urbs anno primo Olympiadis xcvi. à Carthaginensibus capta est, & solo æquata sic, ut nullum planè urbis vestigium relinqueretur, narrante Diodoro libro xiv. sed eodem illo anno Dionysius tyrannus eam à fundamentis excitavit, & colonis frequentavit. Quadragesimo post anno, initio Olympiadis cvii. Agathocles tyrannus alter, dolo ejus urbis potitus, cædibus & exiliis crudeliter in cives est grassatus. sed non potuit Agathocles impedire quin proximo anno Messaniam Amilcari Pœno sese applicarent. Proxima calamitas fuit, quum à Campanis, qui Agathocli meruerant, iterum fraude occupata est, & miseri incolæ per omnia humanæ patientiæ exempla vexati. E Diodori Eclogis factum hoc intelligitur, neque statim post tyranni interitum, neque ita multo post.

9. 3. *Καμπανοὶ ὄχι Ἀγαθοκλεῖ μισοφοβῆντες.*] Imo vero *μισοφοβῆντες* qui meruerant, non merentes, quasi superstite Agathocle hoc accidisset, quod falsum esse ex iis quæ modo dicebamus apparet. Campani prisca temporibus militaris spiritus viri ex Italia in Siciliam transgressi, modò Pœnis, modò Pœnorum hostibus operam locabant; quin aliquot urbes in Sicilia in sua potestate ipsos habuisse testis Diodorus; ut Catanam & Entellam jam inde à Dionysii senioris tempo-

temporibus. In ejus Eclogis è libro XXI. occupatæ a Campanis Messanæ historia sic refertur. Exstincto Agathocle Syracusarum tyranno supererant tyrannidis instrumenta, mercenariorum præsidium; adeo validum, ut jus creandi magistratus sibi vendicaret. Quum ea occasione seditio inter cives & mercenarios esset coorta, convenit tandem inter partes, ut peregrinus miles divenditis bonis ac possessionibus suis, Siciliæ finibus excederet, hac simulatione Campani iter ad fretum instituunt: ibi à Messaniis intra urbem admissi, urbem mox occupant, & noctu hospites, qui parum caverant, occidunt hæc Diodorus: sed longe aliter Alphius: non enim Syraculis esse profectos qui Messanam occuparunt, verum è patria recens illam manum fuisse tum pulsam. historiam ita narrat Festus ex Alphii libro primo belli Carthaginienlis: *Quum toto Samnio gravior incidisset pestilentia, Sthenius Mettius ejus gentis princeps, convocata civium suorum concione, exposuit se vidisse in quiete præcipientem Apollinem, ut si vellet eo malo liberari, ver sacrum voverent, id est, quæcunque vere proximo nata essent immolaturos sibi. Quo factò levatis post annum vicensimum deinde, ejusdem generis pestilentia incessit. Rursum itaque consultus Apollo, respondit non esse persolutum ab iis votum, quod homines immolati non essent: quos si expulissent, certe fore, ut ea clade liberarentur.* Itaque iis jussis patria decedere, quum in parte ea Siciliæ confedissent, quæ Tauricana dicitur, forte parantibus bello cernere Messaniensibus auxilio venerunt ultro eosque ab hoste liberarunt. Itaque provinciales ob meritum eorum, ut gratiam referrent, & in suum corpus communionemque agrorum invitarunt eos, & nomen acceperunt unum ut dicerentur Mamertini.

9. 5. καὶ πάλιν περὶ τὸ κατὰ Ἐ καὶ πάλιν λοιπὸν ὀδυνασμένῳ τῆς χόρας ὀφθαλμιαῖνες.] Recte observat Suidas, verbum ὀφθαλμιαῖν quod proprie significat oculis dolere, sive ophthalmia laborare, cum alio transfertur, vel invidiam denotare, ut in Evangelio oculus malus pro invidio, vel cupiditate re aliena fruendi, ut hoc loco. Josephus Antiquitatum libro 1. *Ἀλλὰ τὸ ἐποφθαλμιαῖν τῷ πάλῃ θειτὶ κλήσεως.*

9. 18. ταχὺ ἢ καὶ βραδύως καλῆς χόρας καὶ πόλεως ἐγκρατεῖς ἄνθρωποι, ὡρῶν πόδας ὄρνιμιμητῆς τὴν περὶ ἄξιως.] Qui scelus aliquod admittunt, ii exemplo per sæpe amplius quàm factò nocent, nam in vita mortalium certa ratione pauci, plures exemplis reguntur: & iis quidem, ut plurimum deterioribus. Campanos igitur qui occupata Messana in Sicilia repente divites evaserant, imitati sunt, qui Rhegium occuparunt. hi quoque Campani sicut jam diximus. Mirum verò non venisse istis in mentem Romanum populum omnino perfidiam fore ulturum: quum tamen ejus rei domesticum exemplum haberent. Quod enim isti Campani Romanis militantes Rhegii patra-

runt; id ipsum ante annos circiter IX. in Campaniæ metropoli Capua Romana legio in præsidio ibi relicta tentaverat. hæc quoque exemplum sceleri prætexebat, & quidem cum aliqua justitiæ specie ex lege talionis. Livius libro VII. *Inibantur consilia in hibernis eodem scelere adimenda Campanis Capuæ, per quod illi cum antiquis cultoribus ademissent: neque immerito suum ipsorum exemplum in eos versurum.* acciderat enim ante annos octoginta, ut eam urbem Etruscis immanitate pari adimerent. Livius libro IV. in consulatu Sempronii Atratini & Fabii Vibulani: *Peregrina res, sed memoria digna, traditur eo anno facta: Vulturnum Etruscorum urbem, qua nunc Capua est, ab Samnitibus captam; Capuamque ab duce eorum Capye, vel quod propius vero est, à campestri agro appellatam. Ceperunt autem prius bello fatigatis Etruscis, in societatem urbis agrorumque accepti: deinde festo die gravatos somno epulisque incolas veteres novi coloni nocturna cæde adorti. ubi observabis eodem plane modo Capuam olim & multo post Messianam periisse. At legionis Romanæ conspiratio ad occupandam Capuam inita ne exitum haberet, prudentia singulari Martii Rutillii Cos. & auctoritate Valerii Corvini est effectum.*

9. 21. Πυρρίου γδ καὶ ὃν κρηθὲν Πύρρον εἰς Ἰταλίαν ἐπερχομένου κ.] Epitome Livii libro XII. *Pyrrhus Epirotarum Rex ut auxilium ferret Tarentinis in Italiam venit. Quum in præsidium Rheginorum legio Campana cum præfecto Decio Jubellio missa esset, occisis Rheginis Rhegium occupavit.* Lege excerpta Diodori Siculi è libro XXII. & Orosum libro IV. cap. III. ubi *οὐτάνα* legio dicitur, quæ in Epitoma est Campana legio.

9. 31. ὃν ἡγήετο Δέκιος Καμπανός.] Initio quum occupatum est Rhegium, hic fuit Tribunus militum, & legionis illius dux. sed mox eo sublato, milites M. Cæsium sua sponte imperatorem delegerunt. quod fuit alterum illorum ingens piaculum, contra disciplinam militarem. Mortuum esse in præsidio Decium videtur Valerius Maximus significare: Diodorus Siculus ob prædam injustè inter suos divisam per seditionem expulsus, & imperio nudatus. Ita Messianam per fugisse ad Mamertinos, qui propter ingentem pecuniæ vim, quam secum Decius attulerat, in ducem suum illum eligunt, & ad recipiendum prius imperium, quas possunt vires conferunt. frustra. nam interim oculorum morbo Decius corripitur: & à medico Rhegino, quem opis ferendæ causa acciverat, studio ulciscendæ patriæ cantharidum veneno oculi ei illinuntur. hoc pacto infelix, lumine privatur, & Messiana expellitur. Verba Diodori Siculi, quibus singularis hæc historia narratur, ita scribi debent. Καμπανοὶ δὲ εἶπε ἡσαν καὶ ἐποίησαν καὶ τὸν ἔμγιον ἀσπίων Μαμερτίνοισι. τὸς Ἰνδύρας, ὡσπερ οὐκ εἶνοι τὸς Μεσσηνίας
σφάξαν

ἑφάξαντες. εἶπε τὸ Διόδορον τῆς κήσεως τῶν ἠτυχησάντων ἀδίκων ποιησάμενον ἐξέπεσε ἐκ τῆς Πηγῆς φυγαδούβεις ὑπὸ τῶν ἰδίων Καρπανῶν· σωήρησαν ἃ οἱ Μαμερτίνοι· οἱ μὲν δὲ ληφθέντων χρημάτων εὐφροσύνην ἐποίησαν. καὶ δὴ ὁ Φηλιμίας νόσος αὐτὸν ἀπεχεχέσθη, καὶ τῶν ἰατρῶν τὸν δακρυμάτατον μετὰσειλαμῆρα. ἔτι δὲ τὸ ὕδρον τῆς πατρῴου ἐκδικῶν, κρηθραίοισιν ὑπέλειψε τὸ Δέκιον. καὶ τὸ ὄρισεως αὐτὸν ἀπεσέρησε, καὶ φέρει ἐκ τῆς Μεσσηνίας.

9. 36. ἐπὶ τε τῆς πόλεως δυνάμεια.] Diodorus libro xiv. pronuntiat Messanam esse τῆς πόλεως δυνάμεια τῶν ἐπὶ Συρακῶν, *locum totius Siciliae ad res gerendas opportunissimum.* & mox dicit Polybius Carthaginenses, si semel Messanam cepissent, Syracusas facile fore capturos.

IV. Romanorum animadversio in auctores sceleris Rhegiensis.

10. 2. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῶν ἐγγύων συγκλείσαντες αὐτὰς ἐπολιόρουν τῆς Γήρον.] Proximo anno post confectum bellum Tarentinum, qui erat secundus Olympiadis cxxvii. Genutio Cos. ea provincia est demandata. Zonaras expeditionis adversus Rheginos susceptæ falsam causam affert, quod Crotonem urbem proditione captam solo aquassent, & Romanos in ea deprehensos trucidassent. Florus è libro xv. Livii. *Victis Tarentinis pax et libertas data est. Legio Campana que Rhegium occupaverat, obsessa, deditioe facta, securi percussa est.*

10. II. οἱ στρατηγοὶ παρακαλοῦντες εἰς τὸ ἀρῆσθαι καὶ μετανοήσαντες, ἀπανθῆκα καὶ τὸ πῦρ αὐτοῖς ἐδόθη ἐπελέκισαν.] Notissimus populi Romani mos, capitis damnatos securi percutere virgis prius caesos. hoc supplicium prisca Romanorum severitas non solum de singulis aut paucis exigere solita, verum etiam de numero aliquando ingenti. Diodorus libro xix. est auctor, Q. Fabium bello Samnitico Ferentanorum urbem cepisse & adversarios populi Rom. civis ducentis plures Romam abduxisse ac supplicium hoc ab omnibus exegisse. Τῆς τὸν ἀειθροῦς ὄντας πλείους τῶν Διόδορον ἀπήγαγεν εἰς Ρώμην, καὶ παρακαλοῦντες εἰς τὸ ἀρῆσθαι ἠκούσθησαν ἐπελέκισαν, καὶ τὸ πῦρ ἐδόθη. in ea historia paullo autè scribendum est apud Diodorum, τὴν τε Φερενταίων πόλιν εἶλε. Freto-
mani quos vulgata lectio & interpretes exhibent, nulli fuerunt in Italia. Frentani ex historia & geographis notissimi. In sexta historia Dionys. Halicarnass. obsides Volscorum ccc. à Cos. Appio Claudio producti eas pœnas experunt. Apud Livium libro xxiv. verberantur ac securi percutiuntur transfugæ ad duo millia hominum. Libro tamen eodem, recepti perfugæ cccxx. Romani à Cos. Fabio missi, virgis omnes

omnes cæsi, non *πελεκίζονται*, sed de saxo dejiciuntur. Apud Josephum milites bis mille simul cruci affiguntur. In historia Caroli Magni 1500. Saxones semel securi percutiuntur, apud Paul. Æmilium. Ut ad Rhegiense præsidium revertamur, observentur in hac historia Polybii fides & judicium. Constat legionem Rhegium inductam, quæ postea fidem mutavit, fuisse hominum *κτς κτς κτς κτς*. mansit præsidium in urbe occupata, octo minimum annos; hoc est, tempus totum belli Tarentini. Eo temporis spatio, vehementer illum numerum fuisse imminutum, veri est quàm simillimum. Secuta est obsidio diuturna satis, & obsidentibus operosa, quæ d pluribus ostendit Zonaras. nam Campani isti moris Romanorum gnari, quum certo scirent, luendas sibi omnino pœnas si caperentur, neque exorabilem sibi fore Senatam: tanta pertinacia dimicarunt, ut priusquam in potestatem Romanorum urbs veniret, omnes propemodum occumberent. Hoc pacto est effectum, ut soli ccc. caperentur vivi & Romam ad supplicium mitterentur. Hæc est Polybii narratio; veritati & fidei historicæ tam congrua, quàm tragicis ampullis aliena. At cæteri historici quum legionem unam Rhegii præsidio locatam accepissent, legionem integram, quæ temporibus illis quatuor erat millium, securi percussam scripserunt. Julius Frontinus libro IV capite primo: *In legionem quæ Rhegium oppidum injussu ducis diruerat: (melius diripuerat) animadversum est: ita ut quatuor millia tradita custodiam necarentur. Præterea senatusconsulto cautum est, ne quem ex iis sepelire vel lugere fas esset.* Auget tragicæ Orosius libro IV. cap. III. *Sequenti anno magnam viscerum suorum partem severitas Romana concidit. mox: Hoc facinus in tam sceleratos defectores puniendum Genucio consuli visum est: qui obsessa Rheginorum urbe, captisque omnibus, ipse quidem in reliquis perfugas, & latrones exercuit digna supplicia, Romanos vero milites integræ legionis Romam misit: qui populi jussu medio in foro virgis cæsi securique percussi sunt. Visa ibi est tunc Roma vincere, quum legionem suam integram occidit: quæ sine dubio victa fuisset, si eam hostili prælio perdidisset.* Ne Livius quidem à tragica exaggeratione abstinuit; apud quem Scipionis Africani verba sunt ad seditiones milites præsidii Sucronensis, libro XXVIII. *Rhegium quondam in præsidium missa legio, interfectis per scelus principibus civitatis per decem annos tenuit. propter quod facinus tota legio, millia hominum quatuor, in foro Romæ securi percussi sunt.* melius & verius Valerius Maximus libro II. capite VII. *Milites qui Rhegium injusto bello occupaverant, mortuoque duce Fabellio, M. Casium scribam ejus sua sponte imperatorem delegerant, carcere inclusit, ac M. Fulvio Flacco Trib. Pl. denunciante, ne in cives Romanos adversus morem majorum animad-*

animadverteret, nihilominus propositum exsecutus est. Cæterum quò minore cum invidia id perageretur, quinquagenos per singulos dies virgis caesos, securi percussit, eorumque corpora sepultura mandari, mortemque lugeri vetuit.

10. 14. βελοῦροι διὰ τὸ εἰς ἐκείνας πικρῶς καὶ ὅσον οἷοι τε ἦσαν διορθῶν ὡς π.σ. συμμάχους πλὴν αὐτῶν πίσιιν.] Romanus legatus apud Livium libro xxxi. criminationibus Ætolorum respondens. *Rhegium & Capuam & Syracusas nobis objecit. Rhegium Pyrrhi bello legio à nobis, Rheginis ipsis ut mitteremus orantibus, in presidium missa, urbem ad quam defendendam missa erat, per scelus possedit. comprobavimus ergo id facinus? an bello persecuti sceleratam legionem in potestatem nostram redactam, tergo & cervicibus pœnas sociis pendere cum coëgissimus, urbem, agros, suaque omnia cum libertate legibusque Rheginis reddidimus?*

V. Hiero & Syracusani Campanos ultum eunt.

10. 19. οἱ ἃ Μάμερτινοι. τῆτο γὰρ τένομα κυριότατος οἱ Καμπανοὶ τὸ Μεσσηνίας ὡς ἰσηγήροισιν σφῆς αὐτῆς.] Jam ostendimus manum Campanorum in Sicilia fuisse, qui mercede operas modò his modò illis locabant. Diodorus lib. XIII. in anno III. Olympiadis xcii. narrat Campanos octingentos Atheniensibus Syracusas oppugnantibus meruisse: qui postea vagi diu quæsiverunt τὸν μειθοδοτήσαντα, cujus stipendiis alerentur: donec Pœni eorum operam locarent: istos ipsos Polybius ait μειθοδοτήσαντα Agathocli. Martem olim quidam populi vel Italiæ vel Siciliæ Mamertum vocabant. Lycophron: Καυδαῖ & ἡ Μάμερτι & ἡ πὶ γρηὶ καλεῖν τὸν ἀγροφύβειος ἐπισημῶν μάχους. Tzetzes ibi notat vocem esse Romanam. Et erat sanè Mamertus, sive Mamer-cus inter cognomina gentium Romanorum Æmiliæ & Cornelii: fuit etiam in Sicilia proprium viri nomen, ut Mamerti Catanæorum tyranni, qui in xvi. Diodori historia Marcus dicitur minus rectè. eo loco Tzetzes affert Diodorum Siculum, sive ut ait Dionem. intelligebat autem is grammaticus locum Diodori nuper publicatum in Excerptis è lib. xxi. sed Campanorum id verbum esse dicit Diodorus non Romanorum: Festus, Ostorum, Plutarchus in Pyrrho Latinorum: διὸ καὶ, ait, ὡς ἰσηγήροισιν δροῖοι γλώσση τῆ Λαπίων. Cæterum causam, cur Campani qui Messanam occuparunt, Mamertini sunt appellati, longe aliter explicat Alfius libro primo belli Carthaginensis: *Messenii*, ait, & Campani nomen acceperunt unum ut dicerentur Mamertini, quod conjectis in sortem duodecim deorum nominibus Mamers forte exierat, qui lingua Ostorum Mars significatur. Apud Eusebium in Chronicis numero cclvi. legitur Messanam hanc etiam
Mamer-

Mamertiam esse dictam. quod & B. Hieronymus confirmat libro priorcin Jovinianum. Ego scio incolas Messanæ dictos fuisse Mamertinos: idque nomen hæuisse etiam civibus Romanis postquam eo colonia esset deducta, sicut observat Plinius. ipsam verò urbem Mamertiam fuisse dictam; alibi, quod meminerim nusquam legi apud ullum è veteribus scriptoribus.

IO. 37. χρόνοις ἔπολλοῖς ἀθέτερον καὶ δυναμεις ἢ Συρακυσίων διενεχθείσα ἄθως τὸς ἐν τῇ πόλει.] Fatum fuit hoc urbis potentissimæ olim Syracusarum, ut vel tyrannis, iisque crudelissimis pareret, vel intestinis seditionibus laboraret. Seditio-num harum causæ pro temporibus variæ fuerant: Sed illa frequentissimam quam hic Polybius attingit, quum milites à cæteris civibus dissidebant. Observat Philosophus in v. Politicorum multo jam antehæc tempora accidisse in ea urbe, ut pulsus tyrannis, & mercenariis militibus civitate donatis, discordiæ ex ea re Syraculis orirentur, & inde civile bellum. Συρακέσσοι, inquit, μὴ τὰ τυραννικὰ τὸς ξένους καὶ τὸς μειστοφόρους πολίτας ποιησάμενοι, ἐστρεψάσαν, καὶ εἰς μάχην ἤλθον. Hujus quoque discordiæ, de qua noster loquitur, statim post tyrannum scelestissimum Agathoclem extinctum principium exstitit. Syracusani enim bello quod adversus Mennonem & Carthaginienes gerebant rebus male cedentibus, coacti iniquis conditionibus pacem facere, non effugerunt, quin ea mox mala experirentur, quæ solent illi qui militem otiosum alunt, & quidem mercenarium: qua de re sub libri hujus finem plura erunt dicenda. Tum ausus miles cum cæteris civibus injuriam expostulare, quod in magistratum creandorum comitiis sui ratio non haberetur. Diodorus libro XXI. τῶν μειστοφόρων ἀπειροζωμένων ἐν ταῖς ἀρχαίσι σιωπῆς χάριτι πλεονεκτήσας τὴν πόλιν. Διακρίνεται ἔν ἐν ταῖς ὁπλοῖς τῶν τε Συρακυσίων καὶ τῶν μειστοφόρων, οἱ πρῶτοντα ἀπειροζωσάμενοι καὶ πολλὰ δεινὰ ἀμφοτέρων μόγις κατέπαυσαν ἢ παραχρῆ. Habes hic seditionis initium & causam: dicuntur enim hæc de Campanis, qui mox Syraculis egressi Messanam occuparunt. causam prætexunt isti quam diximus. nam ἀπειροζωσθῆς ἐν ταῖς ἀρχαίσι de iis dicitur quorum deferendis magistratibus populus in comitiis rationem non habuit. πρῶτον enim sive honores sunt ἀρχαί, magistratus, ut etiam Aristoteles admonet in Politicis. Hic vero observetur sive jus sive postulatium rarum militum, & quidem mercenariorum, qui jus creandi magistratus sibi vindicarunt. quid hoc iniquius? aut quæ unquam respublica ejus rei dedit exemplum? nam ut è militaribus viris crearentur magistratus, non est inauditum. fueruntque in Græcia civitates; quæ eo jure uterentur, ut Malienfes: de quibus Aristoteles v. Politicorum: ἐν Μαλιεῦσι ἡ πολιτεία ὡς ἐν τῶν ὀπλιτικῶν πρῶτον δὲ ἀρχαίς ἤρξαντο ἐκ τῶν στρατονομῶν. Adeo nullum jus est, quod

non

non illi sibi tribuant, penes quos sunt arma, quæ olim res imperium Romanum pessunderit. Primi ex omnibus mercenariis, post obitum Agathoclis, videntur excitasse eo nomine tumultus Campani. Etiam autem composita aliquo modo res fuit cum Campanis, sicut antea dicebamus; apparet tamen ex hac narratione mansisse controverſiam, quæ deinceps recanduit, ut eo tempore de quo hic est sermo. Tunc igitur milites qui in propinquis urbi oppidis castra habebant, novo exemplo magistratus ἐξ αὐτῶν, id est, è corpore suo creant Artemidorum, & Hieronem: magna, sicut ostendit auctor, cum indignatione urbanæ multitudinis, quæ suffragiis militum imponi civitati magistratus iniquissimo ferebat animo. Tempus horum comitorum militarium obscure declarat Polybius, quum accidisse hæc ait ἡρόσις ἐ πολλοῖς πρὸ τούτων, id est non magno prius tempore quam Rhegium obideretur a Romanis. Nos putamus illum intelligi annum qui primus Hieroni aditum ad Remp. patefecit. Is autem erat annus alter Olympiadis cxxvi. Pausanias Eliacorum libro 11. τὴν ἀρχὴν εἶχεν ὁ Ἱέρων ἕτερον, ἔτη δὲ δὲτέρῳ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ταῖς εἰκοσι καὶ ἑκατὸν, ἢ Κυρηναῖοι πάλιν ἐνίκησαν Ἰδαῖοι. quam diximus fuisse Olympiadem cxxvi. hæc lectio facit cxx. sed character quem addit de Olympionica Idæo Cyrenensi vulgatam lectionem falsi arguit manifestissime. Scribe ἔτη δὲ δὲτέρῳ τῆς ἑκτῆς Ὀλυμπιάδος. Vide Eusebiana Josephi Scaligeri, ubi omnia habes de Olympiadibus. Celebrata igitur hæc comitia annis ipsi quatuor ante captum Rhegium, & Rheginorum reditum.

10. 40. [Ἀγαθὴν εἶσεν πρὸς τὴν Μεργάντιον.] Merganam in eo tractu nondum inveni, sed Murgantiam, locum ad mare situm non procul Syraculis. Livius libro xxiv. *Ad Murgantiam tum classem navium centum Romanus habebat; quibus evaderent minus ex cadibus tyrannorum orti Syraculis, quibus eos ageret nova atque insolita libertas operiens.* in xxvi. narratur Murgentinarum terrarum ad Pœnos defectio, post Marcelli profectionem è Sicilia. meminit & M. Tullius in Verriis, & Plinius. In iv. Thucydidis Morgantinam à Syraculis sibi vindicant Camarinæ: quum tam in undecima historia Diodori & Olympiade lxxx. dicatur jam tum fuisse Morgantina πόλις ἀξιόλογος. In Stephani Ἑθνικῆς nominatur Morgyna Siciliæ & Morgentium Italiæ. Videntur autem omnia hæc loca appellationes suas accepisse à Morgetibus, populo vetustissimo Italiæ; de quo Dionysius Halicarn. plura libro primo.

10. 42 καὶ τὸν μὲν ταῦτα βασιλεύσαντα Συρακουσίων Ἱέρωνα] Hic est Hiero alter ejusdem nominis Syraculiorum rex. qui virtute & prudentia meruit, ut inter rarissima humanæ felicitatis exempla cum primis numeretur. Amplissimum enim Syracularum imperium
 non

non jure successionis, etsi à majoribus quondam obtentum, neque violentia & cædibus, sed admiratione virtutis est consecutus. semel autem partum regnum singulari semper clementia, dexteritate & fide administravit. accessit fortunæ indulgentia insignis: nam & vitam integris omnibus senibus ultra nonagesimum annum produxit, & tantis opibus, tanta gloria floruit, ut æqualium regum vix ulli concederet. De hoc viro scribit Zonaras tomo II. neque paternum genus ullum ei splendorem conciliaffe; maternum verò etiam ignominia servitutis fuisse maculosum. ὁ Ἱέρων ἔτε πατρὸς ἔγεν ἐπιφάνειαν ἔχων πῖνα, μητρὸς ἔγεν ἡ καὶ δελεία παρθήκων, Σικελίας ἀπάσης ἤνθε μικρῆ. Sane de materno Justinus quoque haut multo aliter libro XXIII. *maternum illi genus sordidum atque adeo pudibundum fuit.* de paterno falsum est quod ait Zonaras. nam Hierocles Hieronis pater, nobilis vir fuit, sicut scribit Justinus ibidem, *cujus origo à Gilone antiquo Siciliæ tyranno manabat.* Pausanias tamen posteriorem Hieronem prioris cognominem solum appellat nulla cognationis mentione facta. Agebatur annus centesimus nonagesimus, quando Hieroni huic magistratus primo est delatus, ex quo vetus regnum prioris Hieronis Syracusis fuerat extractum. nam Thrasybuli, qui fratri Hieroni successerat clades ultima accidit anno III. Olympiad. LXXV. Olim quum notas ederemus in Dionysium Halicarnassæum, totum stemma hujus regni domus recensuimus atque illustravimus: quæ si lubet inde petant studiosi. Plautus Menæchmis:

Non ego te novi Menæchmum, Moscho prognatum patre?

Qui Syracusis perhibere natus esse in Sicilia.

Ubi rex Agathocles regnator fuit, & iterum Panthia,

Ter. ium Liparo, qui in morte regnum Hieroni tradidit.

Nunc Hiero est.

Licentia comica usus hoc loco poëta falsa veris miscuit. verum est Hieronem in imperio Syracusarum Agathocli successisse, & quidem non continuo, sed quibusdam interjectis, sicut recte Plautus significat. pro *Panthia* scribendum reor *Phintia*. sic enim appellatus est tyrannus quidam Siculus, qui post mortem Agathoclis magnam in ea insula potentiam sibi comparavit. sed errat Erotium, quando Phintiam Syracusarum tyrannum vocat, qui Agrigenti rerum potiebatur non Syracusis: ubi qui eo tempore dominabatur Ictas dicebatur non Phintias. Diodorus libro XXII. καὶ Σικελίαν ἦσαν τύραννοι Ἰκέτας ἐν Συρακούσῃ, Φιντίας εἰς Αἰκράγαντα. & μοχ Φιντίας ἡ καὶ Ἰκέτας πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐνεστήσαντο. Corruptum videtur esse apud Plautum nomen *Liparo*. nullus enim fuit eo nomine tyrannus in Sicilia. quid scripserit jocosus poëta nescio. fides historica scribi postularet *Thunio*: nam in Syracusarum tyrannide Ictæ successerunt Thunio

sive Thænio, qui ipsum Ictam expulit, & Softratus simul. Diodorus auctor in Excerptis ejusdem libri. in Plutarchi Pyrrho *Θοινίων* scribitur, non *Θωρίων*. neque tyranni Syracusarum appellantur Thænio & Softratus, sed *ἄνδρες ἡγεμονικὸὶ ἐν Συρακούσαις* viri principes civitatis Syracusanæ. In antiquis scholiis Theocriti ad Idyllium xvi. legimus, Hieronem hunc *ἔχαθεν τυραννῆσιν τῆ Σικελίας*; ultimum fuisse eorum qui Siciliam tyrannide obtinuerunt. sed neque tyranni nomen Hieronis mores merentur: nec tam ampla fuit ejus dominatio, ut *τυραννῆσιν τῆ Σικελίας* dici queat. quare melius scripsisset hic scholiastes *ἐν Σικελία*. Simili errore & Latinorum nonnulli, ut Eutropius Hieronem Siciliæ regem vocant; & qui in Fastis viros triumphales adnotarunt in Valerio. neque verò Syracusarum ultimus dici potest tyrannus Hiero, qui moriens imperium nepoti Hieronymo, juveni perditissimo, reliquit. de hoc Polybius legationum initio, & Livius libro xxiv.

II. 1. *Ἰέρανα νέον μὲν ὄντα κραιδίῃ.*] Hieronā appellat admodum juvenem, qui annum xxx. tantum quod excesserat: plane ut Romani, qui juventutem definiebant ab anno tricesimo ad quadragesimum. libro xvii. de Flaminio: *καὶ τοὶ νέου μὲν κραιδίῃ. παλαιὸν δὲ τῆ πεντάκροντα ἐπὶ τῶν σὸν εἶχε*. Id ætatis tum fuisse Hieronem, quando magistratus primò est ei delatus, ita probamus. Constat ex Livii testimonio nonaginta minimum annorum illum fuisse, quando ultimum vitæ diem clausit. Mortuus autem est Hiero Coss. Q. Fabio Maximo Cunctatore III. Sempronio Graccho, Olympiadis cxli. anno altero. Incidat igitur natalis illius necesse est in tertium quartumve annum Olympiadis cxviii. inde ad secundum Olympiadis cxxvi. quo anno dignitatem suam auspicatum esse Hieronem ex Pausania docuimus, xxx. vel unus & triginta anni reperientur. Sed Lucianus Hieronem scribit vixisse duos & nonaginta annos. hac ratione natum oportuerit anno II. Olympiadis cxviii. & Præturam nactum annum agentem xxxiii. Apud Livium libro xxi. dicit Hiero senex, se olim juvenem Romanos primo bello Punico adjuvisse, qui tamen priusquam id bellum finiretur, sexagenario major erat.

II. 2. *ὡς δὲ πρὸς τὴν φύσιν βασιλικῆς καὶ πραγμωδῆς οἰονομίας.*] Id ipsum significat, quod pluribus à Justino explicatur: *Pulchritudo ei corporis insignis, vires quoque in homine admirabiles fuere: in alioquo blandus, in negotio justus, in imperio moderatus: prorsus ut nihil ei regium deesse præter regnum videretur.*

II. 7. *ἔτις ἐχρήσατο πρῶτος καὶ μεγαλοψύχως τοῖς πράγμασι.*] Justinus: *Post profectioem à Sicilia Pyrrhi, magistratus Hiero creatur: cujus tanta moderatio fuit: ut consentiente omnium civitatum favore, dux adversus Carthaginenses primo, mox Rex crearetur.*

confirmant eadem & Diodori laceræ narrationes è libro XXII. Falso igitur scribit auctor scholiorum in Theocritum, Hieronem quum esset à civibus Prætor creatus, corruptis exercitibus in tyranni nomen evasisse. κατέχε πτώ δ'ρχλή στρατηγός ὑπὸ τῶ πολιτῶν, καὶ φθείρεται πῆς δυνάμεις, ὥστε τύραννον αὐτὸν ἀγροδθλώει. nam è contrario, quem honorem primo nactus erat Hiero, deferente milite, cum postea cives illi affirmarunt: regium vero nomen, non solum civium Syracusanorum consensu est ei delatum, sed etiam communi voluntate omnium sociarum civitatum, ut mox dicturus est noster.

II. 14. ὃς ἐν τῶ παρῶν ἐπινοημάτων δ'θέως δῆλ' ὡ τοῖς ὀρθῶς σκοπευμένοις, μείζονων ὀρεγμάτων ἐλπίδων, ἢ καὶ πτώ στρατηγίαν.] Hoc vult Polybius; Hieronem quum primum ad gubernacula Reipubl. accessit, dedisse indicia animi sui ad civitatis imperium occupandum viam affectantis: quæ signa quum non observarint principes Reipubl. Syracusanæ, negat Polybius ὀρθῶς σκοπήσεια, hoc est, peritorum Politicorum officio functos, in providendo quod futurum erat, & cavendo ne fieret. Hæ namque sunt partes viri politici in regenda civitate, providere & cavere dum adhuc licet. admodum enim præceptis in talibus est occasio. Simillimus fuit ille Marci Tullii viri alioquin prudentissimi, fatalis Reip. Rom. error, quando in Octavium juvenem extraordinarios honores congerebat. de quo tot lectu dignissimis epistolis cum ipso M. Brutus exoptulat. qui etiam epistola quadam omnium malorum quæ esset facturus Octavius reum Ciceronem pronuntiat. Ipsa Bruti verba civilis prudentiæ plenissima juvat adscribere: *Ego, inquit, tum & facilitatem & providentiam laudabo tuam, cum exploratum habere cæpero, Casarem honoribus quos acceperit extraordinariis fore contentum. Aliena igitur, inquires, culpa te reum facies. Prorsus aliena, si provideri potuit ne exsisteret.* Iterum noster ita loquitur de Hannibale juvene, libro II. pag. CLXXII. ὃς παρὰ λαβῶν πτώ δ'ρχλή δ'θέως δῆλ' ὡ ἐν τῶ ἐπινοημάτων πόλεμον ἰξείσων Ρωμαίοις.

II. 21. καὶ κηνοθεμῆντας αἰεί π.] Statuit causam præcipuam cur de occupando imperio civitatis cogitarit Hiero, metum à levitate civium. qui impulsu concionantium in theatris, more Græco oratorum (demagogos ipsi dicunt) magistratibus suis, sive dignis sive indignis, negotium facessere & periculum creare soliti. Hæc olim consuetudo obtinuit plerisque civitatibus Græciæ, ut sæpe in Politicis ostendit philosophus. Quare etiam libro V. idem sapiens inter causas seditionum & rerum novandarum non prætermittit calumniæ hunc metum; & affert exemplum Reipubl. Rhodiorum, quæ propter hanc causam fuerit immutata. *Αἰά φόσον, inquit, σεβιάξουσιν, οἱ τε ἡδὲ κηκῆτες δεδιότες μὴ δῶσι δικλῶ. καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖα βελόμηναι*

φρίσση

Φάσαι πρὸν ἀδικηθῆναι. ὥσπερ ἐν Ρόδῳ συνέστησαν οἱ γνώριμοι ἐπὶ τῷ δῆμον Δίῳ πρὸς ἐπιφροσύνας δίκης.

II. 22. τῷ Λεπτίνῳ εἰδῶς καὶ τῆς αἰσχυρίας καὶ τῆς πίστεως πολὺ Δίῳ φέροντα τῶν ἄλλων πολιτῶν.] *Leptinem hunc in illorum temporum historia non invenio: nisi ille est, cujus in rebus Agathoclis meminit Diodorus lib. xx. nam qui ab eodem alibi nominantur, & ab aliis, ut Polyæno & Frontino, Syracusani Leptines ab hoc sunt diversi. αἰσχυρίας ἐκ πτοίας vertimus, rem secuti non verbum. propriè αἰσχυρίας & πλατής sunt-relata, ut patronus & cliens: αἰσχυρία, πατρωνίας, sed heic pro potentia sumitur, quæ est eorum qui multis clientelis nituntur. alibi jungitur cum δυνάμει, ut legationum tmemate xxxv. τῷ δυνάμει καὶ τῷ αἰσχυρίῳ καὶ ἐλευθέρῳ τῶν Ῥωμαίων. Significat & quam vocamus majestatem. In xvii. historia Diodori Darius qui in summo suo periculo & equorum jugalium consternatione, manu habenas prehenderat, dicitur λύσαι τῷ σεμνότητι τῷ αἰσχυρίῳ: id est, fecisse contra tanti Regis majestatem. Polybius solet usurpare de specie dignitatis & pompa quam ipse alibi nominat φαντασίαν & ἐπιφάνειαν. Libr. x. pag. 825. de uxore Mandonii captiva: καὶ γὰρ γυνὴ πρεσβυτέρα, καὶ πρὸς αἰσχυρίαν ἀξιωματικῶς ἐπιφάνισσα. & lib. xi. pag. 907. ὡς ἄρα λέγοντα τὸν Αντίοχον μὴ φθονῆσαι τῷ ἰσομασίῳ αὐτῶν τῷ βασιλείῳ καὶ τῷ αἰσχυρίῳ. & sæpius alibi Polybius. Livius alicubi expressit voce *comitatus*. nam quod dixerat noster legationum tmemate xxx. κατὰ τε τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὴν ἄλλαν αἰσχυρίαν λιτὸς καὶ ταπεινός, ipse vertit. *vestitus comitatusque vix ad privati hominis modum*. tmemate lxxvii. dicitur Romani moris esse de rebus gravibus quæ ad imperium pertinent, καὶ λίαν Δίῳ πολλῆς σπουδῆς καὶ αἰσχυρίας Δίῳ πέμπειν, id est, *nuncios sive legatos mittere magno studio magnoque comitatu*. Aliquando sumitur pro quavis turba personarum etiam inhonestarum: ut pag. 997. τῷ παλαίῳ τῷ λήρῳ ὑπαρχέσῃ ὄχλῳ παντοδαπῷ, καὶ τῷ πρὸς τὸ Διονυσιακὸν θεῖον αἰσχυρίῳ. intelligit enim scenicam turbam & histrionicam, atque theatrales operas.*

II. 28. βελούδιον οἶον ἐφεδρείαν ἀπολιπεῖν ἐν τῇ πόλει τέτον.] Quis sit conjugiorum finis nescit: verum homines potentia cupidi, ad alium fere finem referunt; eoque utuntur tanquam instrumento firmandæ suæ potentia, sicut hoc loco de Hierone observat Polybius. ἐφεδρεία vox à militia eleganter translata de qua inferius erit dicendum.

II. 33. σωτηριῶν τὰς ἀρχαίας μισθοφόρος καὶ ἐκείνης ὄντας καὶ κινήσεις.] Non solum ad medicorum artem pertinent voces καὶ ἐκείνης & κινήσεις; sed etiam in Politica doctrina usum habent. Nam Politicus (qui quidem honore ejus nominis sit verè dignus) Rempublicam seu corpus unius hominis considerat; & quæ sapiens Natura facit ad con-

servandam hominis valetudinem bonam, ea ipse imitatur in conservando suæ Reip. sano statu. Iccirco philosophi qui de civili doctrina scripserunt suas observationes ad prototypi (ut sic dicam) exemplum subinde revocant, & inde argumenta petunt: ut Plato sæpe, & Aristoteles Politicorum libro primo, capite III. & cap. VII. & libri IV. cap. IV. libri V. cap. III. & libri VI. cap. VI. loco elegantissimo: & non raro alibi. qui etiam vice versa, libros De motu, capite nono, animal secundum naturam bene habens comparat πόλις ὁνομαζομένη, eamque analogiam sive similitudinem aureis verbis explicat. Politici καρχεζίαν appellant in corpore Reip. alienationem animorum à præsentī statu. apud Strabonem libro XIV. Athenodorus philosophus seditiosos homines qui Tarsum in factiones dividebant, vocat νόσον τῆ πόλεως καὶ καρχεζίαν. Polybius libro II. Δυσφορίαν & καρχεζίαν conjungit, quia hunc animorum habitum sequi solent discordiæ, & rerum novarum cupiditas, unde mutatio formæ Reip. Locus est pagina 179. εἰς τοσούτων Δυσφορίαν καὶ καρχεζίαν ἐπέπεσον, ἐν ἣ σιωμένη πίσσις τὰς πόλεις χωρὶς αἰτίας ἀπὸ αὐτῶν ἐναντίας τὸ σιωφρέην ἄγαν ἀλήλαιοι. eandem quoque ob causam κινήτικὸς heic appellat, homines καρχεζίαι; ceu paratos ad seditionem movendam, & præsentem statum sollicitandum. sic Legationum tmemate LXXX. οἱ κινήται καὶ καρχεζίαι σιωλοζίζοντο παρ' αὐτοῖς. alibi σακιδῶδες vocat, ut infra libro eodem, Δυσ τὸ πολλὰς σακιδῶδες καὶ καρχεζίαι ἐν αὐτοῖς ἐπαρχοῦν. Interdum τοῖς καρχεζίαις opponuntur à Polybio οἱ ἄπλοιοι, divites, ut in tmemate Legationum XXXVIII. quia miserorum & obviatorum est proprium, non acquiescere præsentibus cupiditate tabularum novarum, & ἀναδαμῆ, ac novæ divisionis agrorum, qua de re multa ad librum IV. sumus dicturi. Oritur vero & ex aliis causis animi talis affectio. nulla enim est civitas tam beata in cujus forma omnes partes ex æquo acquiescant. In primo Regum cap. 22. legimus, cum ex aula impii Saulis pius David exfularet, statim sese illi adjunxisse duo genera hominum, obætos nempe & quibus erat aliqua contra præsentem statum rerum concepta indignatio, hoc est οἱ καρχεζίαι, qui similiter ibi, sed elegantissime dicuntur שַׁנְרַנְשֵׁי-כָל. Vertere LXX. πᾶς ἠλώδιω ψυχή; aptius & significantius dixissent, πάντες οἱ καρχεζιῶντες: sunt quos in idiotismo nostro vocamus, les malcontents, quod sæpe factionis nomen existit. Quoniam igitur, ut dicebamus, nulla cum civitate agitur tam bene, in qua non sint multi καρχεζίαι, & cupidi mutationis, propterea philosophus ad conservandam Reipub. hoc dat præceptum omnium maxime necessarium: ut illius partis quæ bene est animata erga statum præsentem, potior in omnibus habeatur ratio quàm aliter affectorum. Libro IV. Politicorum, cap. 12. δεῖ κρεῖττον εἶναι τὸ βελόδομον μέρους τῆ πόλεως ἢ μὴ βελόδομος μένειν ἢ,

πολιτείας. heic τὸ μὴ βεβλόσμενον μείζων sunt quos à Polybio diximus appellari καχεξίας. Æneas in elegantissimo & prudentiæ pleno libro, cujus antè meminimus vocat τὰς τὰ ἐναντία φρονεῖν τῶς παρῆς πειράγματι, & τὰς ἀντιπαθητικαῖς. quibus opponit τὰς δύνεις. Alibi Aristoteles præceptum idem repetens, id esse dicit μέγιστον σοφείου δόξης, *maximum omnium elementum principatus*, sive ut cum Tacito dicam, *arcantum imperii*. locus est libri v. capite nono, & libri ejusdem cap. 3. inter causas quæ mutationem Rebuspub. afferunt, hujus rei incuriam recenset; quum neglecto hoc civium discrimine, hominibus male de Reip. statu præsentis sentientibus, honores præcipui fuerint demandati: quo genere peccati Oritarum civitatem mutationem esse partem scribens eo loci Aristoteles, καχεξίας istos vocat τὰς μὴ τῆς πολιτείας φίλας. Æneas contra Dionysii prudentiam laudat, qui animadverso fratrem Leptinem, qui dominationem illius non probabat, gratia plurimum pollere apud Syracusanos, per honoris speciem urbe eum extruit, & dissimulanter ab eo abiicit: quod in multis Romani Imperatores sapius fecerunt. Interdum καχεξία pro mollietate & ignavia accipitur: ut cum libro v. dicit Polybius, Regem Ptolomæum, quominus victoria uteretur, impeditum esse ὑπὸ τῆς συνήθους ἐν τῷ βίῳ ῥαθυμίας καὶ καχεξίας. idem alibi de Perseo ἐξελεύεθ τῇ ψυχῇ καθάπερ οἱ καχεξίοντες τῶν πολιτῶν. & initio tertii opponuntur ἢ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ῥαθυμία & ἢ ἀεξία. in xlii. Diodori αἱ τὸ ἡγεμόνων καχεξία, paullo aliter: de ducibus enim loquitur, qui non ignaviâ male rem gerebant; (erant enim viri fortissimi) sed discordiâ. voluntate namque καχεξία fuerunt, ut loquitur M. Tullius scribens ad Atticum: quod vitii genus proprio vocabulo Græcis dicitur θελοσθένεια, quasi dicas spontaneam ignaviam, & virium remissionem.

II. 34. ἐξ ἄλλῃ στρατῶν οἷς ἐπὶ τὰς Βαρβαρίας τὰς τὴ Μεσσηνίαν κατασχόντας.] Tempus hujus expeditionis referimus ad quartum quintumve annum, postquam Hieron Præturam Syracusarum gerere ceperat. quod non obscure sequentia arguunt. Res ea expeditione gestas Diodorus Siculus libro xlii. descripserat: sed totum narrationis illius principium desideratur. Nam quod in Ecloga ejus libri xv. scriptum est, ὁ δὲ Ἱέρων ἀπελαχθεὶς ἐν τῇ πολέμῳ, quum ad hanc historiam pertineat, manifesto deesse multa ostendit, quibus initium illius explicatur. Apparet autem ex verbis Diodori, Hieronem ad faciendam impressionem in fines Mamertinorum temporis occasionem captasse, quando illi expeditione suscepta domo aberant. Jam multas arces & castella ceperant Mamertini, cum trepido nuntio de adventu Hieronis ad defensionem agrum sui Messinam revocantur. Statim igitur omiſsa præda, qua erat gravis eorum exercitus, domum redeunt.

Hoc significant istæ Diodori laceræ reliquiæ, Τῶν ἢ τῶν Μεσσηνίων οἰκάντων Μαμερτίαν ἠξημερών πολλὰ μὲν Φυλακία αὐτοὶ ἢ δὲ ζῶνον ποιήσαντες τῶν δυνάμειν ἤγον ἐν τάχει βοηθήσαντες τῇ Μεσσηνίᾳ πολεμαρχίᾳ.

II. 37. ἀντιπράβου δόσεις ἢ πρὸς Κερίοιπα, καὶ ἀφ' ἑξαζαμύθου πρὸς Κυμαροῦρον πρῶτον.] Adventantibus Mamertinis ad tuitionem agri Messanientis Hiero movet inde castra, & in mediterranea profectus loca, munita non pauca occupat: ac tandem inter Centuripa & Agyaum confedit, ad Cyamoforum amnem, ait Polybius. Diodorus castellum munitissimum ibi fuisse ab eo expugnatum scribit, & funditus deletum, quod Ἀμήσελον Ameselum ipse indigitar. Et annis hujus & munitiois obscura sunt nomina, & quæ legere alibi non comminimi. ac fortasse Diodori lectio in illis depravatissimis fragmentis, è Polybio fuerit emendanda, cujus hac in parte omnes codices consentiunt.

12. I. τὰς ἢ ξένους ἀποβαλλόμενοι εἶσε πάντα ὑπὸ τῷ Βαρδάρων ἀφ' ἑξαζαμύθου.] Vetustissimum hoc est Principum stratagema, ut si quos vellent perditos, eos de industria hostium telis objicerent. Jam inde à Saülis temporibus notæ erant hæ artes. nam libro primo Regum, cap. 17. exponitur consilium ejus Regis, ad perdendum hac ratione Davidem initum. ipse David postea Rex ita Uriam sustulit ut narratur ejusdem historiæ libro 2. cap. 11. De Julio Cæsare memoriæ proditum à Dione, libro 43. isto pacto multos eum extirxisse, qui sua consilia non probarent. Auctor est Zonaras in narratione Punici primi Amilcarem Hannibalis patrem, quum in Sicilia fidem suspectam mercenariorum Gallorum haberet, non dissimili commento eorum pernitiem procurasse. jussit enim ad occupandam urbem noctu proficisci, cujus præfectum Romanum curaverat monendum ut caveret; simul ratione indicata, per quam deleri omnes Galli (eorum fuerunt quatuor millia) possent. neque aliter accidit. Refert historiam & Frontinus libro 3. cap. 16. sed Hannoni non Amilcari stratagema hoc tribuit, ac paullo aliter res narratur. In septima Dionysii historia habes simile stratagema Cumanorum, ad perdendum Aristodemum, & cæteros cives rerum novarum cupiditatis suspectos: mittuntur enim, specie quidem, ad ferendam Aricinis opem; re ipsa ad pernitiem manifestam & πρὸς πῶλον ὄλεθρον. Alii duces mitiora consilia secuti, si quam militum manum haberent suspectam, variis artibus dissiparunt. Quo in genere, singulari olim prudentia usus C. Martius Rutilus consul; quum legionem Capuæ ad præsidium collocatam, subtilibus vafraementis per partes exauctoravit, quia totam simul sine ingenti periculo non poterat. Historiam cognitione & imitatione dignissimam, narrat Livius libro VII. Adde multa exempla ad

ad Marcellinum pag. 4. in Notis Lindenbrogii. Adde Taciti locum de Germanico objecto periculis & dolo. & Sueton. libro 36. de Judæis in Sardiniam missis, ut ibi perirent. Porro Hieroni abruptum hoc consilium exsequi, eo fuit facilius, quia mercenarii erant, quos voluit ire perditum. ratio enim militiæ est, ut maxima quæque pericula isti potius adeant, quàm civis & urbanæ copiæ. sic pag. 26. in acie Carthaginienfium *αθηκινδιδωδύσαιητες οι μιθοφόροι.* & passim.

12. 11. *ξενολογήσας δι' αὐτῆ παῖθῃ ἰκκινὸν μιθοφόρων.*] Explicandum è Diodoro: qui auctor est, Hieronem expugnata munitione, de qua diximus, captis ibi militibus delictorum gratiam fecisse, eoque suis numeris adscriptisse. Sic ille: *ἐκπολιορκήσας τὸ χωρίον, τῆτο μὴ κρητέσκαψε. τῆς ἰ φρεξῆντας δ' ἀπολύσας τῶν ἐγκλημάτων, ἔταξεν εἰς πῆς ἰδίας τάξεις.*

12. 13. *θεωρῶν ἰ τῆς βαρβάρους ἐκ τῆ αἰσθητικῆς ἡρατέως καὶ αἰσπετῶς ἀναστροφίδης.*] Ex victoria nascitur audacia, cujus comes temeritas: ex his securitas in hominum animis ingeneratur, calamitatis frequentissimum initium, ut hoc loco Mamertinis. Habet has vices conditio mortalium, quod Plinius junior ait, ut adversa ex secundis, secunda ex adversis nascantur. & poëta vetus verissime: *Ἀρχὴ μερίση τῶν ἐν ἀνθρώποις κακῶν τὰ λίαν ἀγαθῶ.* *Nimis secunda plurimum mortalibus Adversa gignunt.* Hæ sunt quas Græci Theologi bonorum & malorum *μετεμωλονῶς* scitissimo vocabulo dicunt. Notissimum hoc, inquiet aliquis: sane notissimum: sed vel eo ipso impensius notandum, quia quum sit notissimum, fit tamen nihilo secius quotidie. Adeo imprudentes plerique mortalium sumus.

12. 16. *κατοπίσας καὶ γυμνάσας ἐνεργῶς πῆς πολιτικῆς δυνάμεις ἐξῆγε.*] Quod cives armat Hieron, & domestico milite in hoc bello utitur non mercenario, multæ afferri possunt causæ ex utriusque militiæ natura; qua de re alio loco. Illud vero hic observandum, Hieronem, qui ad tyrannidem Syracusurum viam affectabat, opportuno suis inceptis consilio civitatem hoc bello implicuisse: ea namque ad tyrannidem occupandam munitissima est via. iccirco scribit philosophus in v. Politicorum cap. 11. *ἔστι καὶ πολεμωποῖδς ὁ τυραννῆς, ὅπως ἀρχολοι τε ὄσι καὶ ἡγεμόνῆς ἐν χρεῖα ἀπέτελῶσιν ὄντες.* Rursus quum Hiero tanto studio cives suos in rebus bellicis exercet, eos armat & militiæ assuefacit, grande in eo specimen potest videri dedisse ingenii sui, non plane tyrannici. causam discere est è Platonis libro 8. De legibus: sed expressius Aristoteles Politicorum libro v. cap. 11. ubi docet philosophus, tyrannici ingenii principes, quò securitati suæ consulant, ab omnibus illis cives arcere, quæ subditis solent ingenerare spiritus generositatem & mutuam fidem. *πάντα, inquit, φυλάττει*

ὅθεν εἶωθε γίνεσθαι δύο, φρονήματα τε καὶ πίσεις: quantum ad horum utrumque valeat militia, & mediocriter rerum periti sciunt. Scribit Diodorus habuisse Hieronem in exercitu, peditum decem millia, equites mille quingentos: quum haberent Mamertini peditum octo millia, equites μ. xl. inquit ille: est verò palàm corrupta lectio, pro α ut reor sive quod idem est χ' c. 10. similis error apud eundem paullo post in his verbis: καὶ παραποιησάμενοι βοήθειαν εἰσήγαγον εἰς τὴν πόλιν στρατιώτας μ. ait Mamertinos eo fuisse redactos ab Hierone, ut deditionem facere cogerentur: sed intervenisse Hannibalem, qui specie ferendæ opis præsidium immiserit hominum xl. & consilium hoc illeum fregerit. Lege verò etiam heic α c. 10. Similem errorem notamus paullo post in anno tertio belli Punicii.

12. 18. καὶ συμβαίνει τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ Μυλαίῳ περὶ τὴν Λοχωνὸν καλεωμένην ποταμὸν.] Diodorus ἐμβαλὼν ἢ εἰς Μεσσήνην κατὰ στρατοπέδου περὶ τὴν Λοχωνόν. ubi in urbe in agrum Messaniorum ad Lactanum flumen castra est metatus. Μεσσήνη hoc loco non est urbs, sed regio, καὶ οὐκ, non πόλις: de quo jam olim monuit auctor Ἐθνικῶν. nam alioquin Hieronem ἐμβαλεῖν εἰς Μεσσήνην non minus falso diceretur, quam Hannibalem ἐμβαλεῖν εἰς Ράμην, quum ad tertium ab urbe lapidem confedit. Lactanum à Diodoro nominari qui Polybio est Longanus, non potest dubitari. Ego puto scripturam librorum nostrorum, præsertim consentientium, meliorem esse: nam illæ Diodori Eclogæ depravatissimæ sunt, & scimus fuisse in Sicilia oppidum aut castellum Longonem, quod fortasse ab hoc fluvio nomen invenit. Diodorus in xxiv. nominat Δόξωνα Κατίνης φράσιον καλεωμένην Ἰταλίον. Longonem Catania castellum, cognomento Italianum. in Stephano Λοχωνὴ scribitur & Λοχωνά. Apud Ptolemæum fluvius qui prope Mylas in mare influit, Helicon appellatur, si nullus est error.

12. 22. καὶ τὸ ἡγεμόνων ἐγκρατὴς γένος ἐξ ἑσθέρων.] Cion Mamertinorum imperatorem intelligit; de quo facitissimam historiam narrat Diodorus.

12. 25. αὐτὸς ἢ ἡγεμόνων ἐξ ἑσθέρων εἰς τὰς Συρακούσας βασιλεύς ὑπὸ πάντων ἀποσημασμένη τὴν συμμαχίαν.] Annum hujus ἀναρτήσεως, quando Hiero Rex Syracusarum & lociarum civitatum est declaratus, iudicavimus fuisse quartum Olympiadis centesimæ vigesimæ septimæ. affirmat enim vetus scriptor apud Suidam annos liv. ipsum βασιλεύσαντα, regem fuisse. Quum igitur docuerimus excessivè è vivis Hieronem anno altero aut tertio Olympiadis cxli. nonagenarium aut eo etiam majorem: si ex ea summa deducantur anni liv. exibat ille annus quem diximus. erat is annus septimus ex quo primum Hiero magistratum Syracusis iniit: secundus postquam Romani Rhegium Rheginis

Rheginis restituerant. Sunt auctores qui de tempore regni Hieronis longe diversa videntur prodidisse memoriæ. Lucianus enim scribit regnasse illum annos LXX. locus est in Longævis. Ἱέρων ὁ Συρακυσίων τυράννης, δύο καὶ εὐνενήκοντα ἐτῶν ἡγεμόνην ἐτελεύτησε νοσῶν, βασιλεύσας ἐξοδμήκοντα ἔτη, ὡς περ Δημήτριός τε ὁ Καλλικλαυὸς καὶ ἄλλοι λέγουσι. Ego vero duplex mendum in istis verbis inesse existimo: alterum librarii, qui scripserit ἐξοδμήκοντα pro ἐξήκοντα Lxx. quum debuisset Lx. alterum auctoris ipsius, qui inter magistratum Hieronis & regnum discrimen non posuit. Verum autem est à primo ejus aditu ad Præturam Syracusarum ad ejus obitum annos medios interesse Lx. Obiter observent lectores in superioribus Luciani verbis Hieronem morbo vitam finivisse, quod non obscure Livius confirmat. Parum igitur vere Pausanias, qui scriptum reliquit, à Dinomene Syracusano tyrannidis hoste infentissimo, vim illi fuisse illatam. De reditu Hieronis Syracusis bello hoc confecto ita scribit Diodorus: ὁ Ἱέρων ἐπανῆλθεν εἰς Συρακυσίας δεξιόθεν δήμεσίαν πεποιτημένος. de nomine regio ei tum delato, quod ait noster nihil: quin è contrario in belli jam expositi narratione, Regem eum Diodorus appellat.

VI. Origo & cause belli Punico primi.

12. 28. Οἱ ἃ Μαμερτίνοι πρῶτον μὲν ἐσπρημένοι τῆς ἐπιπ.] Diodori narratio paullo aliter habet. Mamertinos quum inibi essent, ut urbem Hieroni traderent, ab ultima illa necessitate inopinato Hannibalis adventu fuisse liberatos. Pœnum, primò hoc eorum consilium fregisse: deinde idoneam vim militum præsidii nomine in oppidum induxisse, re vera non βοήθειαν sed φρεσὶν immisisse. Addit deinde & Carthaginenses & Hieronem, quum pariter Messenæ inhiarent, pariter irritos fuisse propositi: propterea societatem inter se junxisse, & copulatis viribus Mamertinos obsidere instituisse. Atque hæc fuit occasio expetendæ Romanæ societatis à Mamertinis.

12. 32. Ἀπὸ τῆς νῦν ῥηθείσης αἰτίας.] In nostra interpretatione post vocem *casu*, inferendum est, *ob causas modo m. moratas*. Petimus vero ab æquis lectoribus, ut hujusmodi omissiunculas, & quicquid aliud erit in quo parum videbimur cavisse, id omne occupationibus, curis & molestiis nostris condonent, & nostra à nobis posse peccata corrigi, ne desperent: si modò ad concinnandam editionem alteram DEUS OPT. MAX. vitam & otium suppeditaverit.

12. 36. οἱ ἃ πρὸς Ῥωμαίους ἐπέσβουον, ἀρξοδιδόντες πλὴν πόλιν.] Non satis explicatur quo animo Mamertini urbem suam Romanis per legatos offerrent, nam verbum ἀρξοδιδόντες potest accipi de

de traditione ad conservandum ; quando præsidium ea conditione admittitur , ut evitato periculo sit illi exeundum , jure civitatis nihil immutato : quo animo se auxiliatum venisse Messanienſibus Mamertinis Appius Claudius apud Zonaram iſtis confirmat. poteſt etiam de deditioe intelligi , per quam urbs fieret Romanorum : quod ut facerent iſti Campani , recordatione veteris exempli in ſua gente editi à Romanis poterant moveri. Nam quum bello Samnitico premerentur Campani & Romanos opem popoſciſſent , nihil ab eis potuit impetrari priuſquam ſe & omnia ſua populo Rom. dediſſent. Cauſam denegati tunc auxilii prodit Livius , quia Romanis fœdus erat antiquius cum Samnitibus : quæ ratio hic quoque locum habuit. nam Carthaginienſes adverſus quos auxilium advocant Mamertini ab aliquot jam ſeculis fœdere juncti cum Romanis erant : quod ſi Zonaræ credimus , etiam Hieroni , qui erat alter Mamertinorum hoſtis , fœdus cum Romanis intercedebat. Obſtat huic interpretationi quod paſſim dicuntur Romani Meſſanam defendiſſe , ut fœderatam civitatem , non ut ſuam ; & Mamertinos ut ſocios , non ut ſubditos. Florus libro 11. de belli primi Punici cauſis loquens ; *Sed ecce ultro viam pandentibus fatiſ , nec occaſio deſuit : cum de Pœnorum impotentia fœderata Sicilia civitas quereretur.* Apud Livium libro xxx. Scipio ad Hannibalem ita loquitur : *Neque Patres noſtri priores de Sicilia , neque nos de Hiſpania fecimus bellum : & tunc Mamertinorum ſociorum periculum , & nunc Sagunti excidium nobis pia ac juſta induerunt arma.*

12. 38. *καὶ δούμοι βοηθήσαν σφίσι αὐτοῖς ὁμοφύλοις ὑπάρχουσι.* Zonaræ verba ſunt in hiſtoria obſeſſi à Romanis Rhegii : τὰς Μαμερπίνες τὰς τῶν Μεσσηνίων ἔχοντες εἰς συμμάχους οἱ ἐν Ρηγίᾳ περιπεδέχοντο ὁμολογία περιπέδοντο ; hæc ſi verè ſcribuntur , Romani capto Regio copias Mamertinorum auxiliares à Rheginis accitas , ita dimiſerunt , ut pactioe aliqua per eam occaſionem Mamertinos ſibi obſtringerent. Non conſentit iſtis Polybii narratio : hoc enim loco Mamertini opem Romanorum implorantes , nullam aliam petitionis ſuæ rationem allegant , niſi τὸ ὁμόφυλον , quod eſſent ex eadem terra orti ſive oriundi : nempe Italia : nam qui in Sicilia erant Campani , ex Italia illuc trajecterant , vel ipſi vel eorum parentes , ut antea diximus. In Polybio & aliis hiſtoricis τὸ ὁμόφυλον & τὸ ἀλλόφυλον ſæpe opponuntur , ut apud Latinos alienigena & in eadem terra genitus ; vel ejuſdem linguæ homines , & Barbari. Livium alterutro ſemper modo vocem ὁμόφυλον , vertere obſervavimus. quod autem gentis communio non ſignificetur appellatione ὁμοφύλας , oſtendit locus Polybii è libro xi. ubi ὁμόφυλον & ὁμοιοθνής tanquam res diverſiſſimæ ſeparantur : καὶ περὶ ἕχ οἷον ὁμοιοθνήσι , ἀλλ' ἔτι ὁμοφύλοις χρηστέμερον στρατιώταις. qui tamē impre-

imperaret exercitibus non unius gentis, ut ne lingua quidem ejusd. m. essent neque in eadem terra geniti. βοηθήσαν quod ubique invenimus, sine dubio è diversa scriptura ortum βοηθεῖν & βοηθήσαν: uti umvis feras: illud non potest.

12. 39. Ρωμαῖοι ᾗ πολὺν χρόνον ἠπέρησαν, ἀλλὰ τὸ δοκεῖν ἐξόφθαλμον εἶναι ἢ ἀλογίαν ἢ βοηθείαν.] Dubitatum esse in senatu super Mamertinorum petitione. ostendit & Epitome Liviana libro xvr. *Contra Carthaginenses & Hieronem Regem Syracusanorum auxilium Mamertinis ferendum censuit Senatus: quum de ea re inter suadentes ut id fieret, dissuadent s'quo contentio fuerit.* Non dubitamus nos Livium sententias utriusque partis lactea illa sua ubertate esse persecutum: quæ pars si hodie exstaret, cum fructu à Politicis legeretur. Gravissima enim illa quæstio fuit quam ait noster per diu agitam esse à Patribus ita variè, ut non explicarent, quid esset optimum factu; id enim est πολὺν χρόνον ἀπερησαν. postea addit Polybius, quia persuaderi ad extremum Senatui res non poterat, non exspectata Patrum auctoritate populum petitioni Mamertinorum annuisse. Porro dubitandi ratio & causa ἀπορίας fuit, quia in illa re qua de agebatur honestas atque utilitas pugnare inter se videbantur: quo genere quæstionum in tota materia politica nihil est, quod aut consultantibus senatoribus ad agendum, aut verum inquirentibus philosophis ad docendum, majus negotium facessat. Quid & quantum utilitatis populo Rom. Mamertinorum societas esset allatura, non est obscurum. nam quum illa tempestate Romani & Pæni sibi invicem imminerent: Mamertinorum Messanam obtinentium societate illud consequeretur populus Roman. ut ex Italia bellum averteret in Siciliam. quare eo nomine laudatum postea est consilium, quod sive à populo, sive à Patribus tandem placuit. Sulpitii Cos. apud concionem verba fuerunt, referente Livio libro 31. *Quis dubitat, quin si Saguntinis obsessis fidemque nostram implorantibus, impigre tulissemus opem, sicut patres nostri Mamertinis tulerant, totum in Hispaniam aversuri bellum fuerimus, quod cunctando cum summa clade nostra in Italiam accepimus?* Accedebat eo quod imperii amplificandi cupidis nihil opportunius hac nova societate potuit contingere. nam, ut Cicero quoque scribit, Romanus populus sociis defendendis terrarum omnium positus est. Huic utilitati pars sanior Patrum honestatem opponebat. Turpe enim futurum cum Mamertinis perfidissimis & sceleratissimis hominibus amicitiam junxisse: atque adeo defensionem eorum suscepisse, qui immani perfidia hospites suos obruncassent: Romano autem populo futurum hoc etiam turpius quam aliis; quia cæteris eorum factis & fidei publicæ, cujus severi observatores haberi vellent, hæc societas repugnaret: levitatis & inconstantia grande specimen daturi Patres,

Patres, si post exactas pœnas gravissimas à legione Romana perfidiae in Reginos admittæ: Mamertinos ejusdem sceleris reos suis viribus susciperent protegendos. Hæc est illa factorum inæqualitas & inconstantia, quam Polybius hic appellat elegantissime, ἐξόφθαλμον ἀλογίαν. In Galba notat inconstantiam Sueton. cap. 9. ubi est vox scelerata, qua se tuebatur Galba: *neminem otii sui rationem reddere cogi*: Atqui vera causa erat vel metus à principe, ut ostendit Suet. vel propria ignavia, & est res notanda. Dio illo loco quasi ex professo vocem Galbæ confutat, ὅπ, ubi per occasionem discessimus à ratione vitæ consueta, paulatim assuescimus ignaviæ, deinde illam amamus. Nota Taciti pag. 335. de Galba: *neque enim ad hanc formam cetera erant*. In ferenda sententia de rebus politicis duo temper spectari debent: utrum ea res quæ in deliberationem venit optimè institutæ Reip. conveniat: deinde, utrum ejus civitatis institutis congruat, de qua agitur, multa enim per se mereantur improbari, quæ hujus aut illius civitatis institutis optime quadrent, vel contra. Philosophus hoc docuit libro II. Politicorum, cap. VII. *περὶ τῶν πολιτειῶν*, inquit, *δύο εἰσὶν αἱ σκέψεις. μία μὲν εἶπαι κελίως πρὸς τὴν ἐξέλιξιν νεομορφώσεως πείξιν. ἑτέρα δὲ εἶπαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ τέλος ἢ ὑπενωπίως τὴν ἀποκειμένην αὐτοῖς πολιτείαν*. & heic & sæpe philosophus appellat ὑπόθεσιν, sectam & rationem consiliorum, quam aliqua civitas aut princeps sibi proposuit sequendam, ex qua, si constare sibi voluerit, manare omnia illius & instituta & actiones debent. alibi vocat ὄρεσ, & σκοπὸς & τέλος: ut libro V. cap. XI. & libro VI. cap. II. qui semel constituta ὑπόθεσις, & certa consiliorum ratio, ὄρεσ & norma est omnium singularum actionum, & velut scopus quò illæ referri debent. Sic olim dicebat Theophrastus, Aristidem, cui mores sui & vita privata justii cognomen pepererunt, in administratione publicæ rei Athenientium, injusta multa scivisse, *πρὸς τὴν ὑπόθεσιν*: quum diceret ex instituto illius Reip. sic esse necessario faciendum. Καθόλου, inquit Plutarchus, ὁ Θεόδοτος φησὶ τὸν ἄνδρα τῶν περὶ τὰ οἰκεία καὶ τὰς πολιτείας ἀκρῶς ὄντα δίνεμον, ἐν τοῖς κρινοῖς πολλὰ πράξεν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν πατριδὸν ὡς συκῆς ἀδικίας δεομένης. Scopus enim auctoris toto illo commentario non alius est quàm ut doceat Athenienses, quum malam Reip. formam delegissent, institutis *πρὸς τὴν ὑπόθεσιν* bonis uti ac convenientibus. Et ita politicum omnia debere *πρὸς τὴν ὑπόθεσιν* κρῖναι sæpe repetit Aristoteles, maxime lib. IV. cap. XI. Quum igitur populi Rom. ea secta fuerit, ea consiliorum ratio, ut honestati in omnibus studere videri vellet, parum omnino sibi constitit, quum petitioni Mamertinorum dans locum, tot sceleribus impiatos, ad societatem suam admisit. Itcirco apud Diodorum Hiero Rex legatis Romanorum in gratiam Mamertinorum missis responderet hoc pacto. *Mamertini, ait, qui Campaniam & Gelam*

delevere.

deleverunt, Messanam verò per summam impietatem occuparunt, jure oppugnantur. Romani verò, qui fidei nomen in ore perpetuo habent, non debent istos crudeles homicidas, & fidei ultra omnia exempla contemptores protegere. Qui si pro contaminatis omni impietate tantum su ceperint, facile omnes intelligent, ipsos misericordiam erga affictos avaritia sua obtendere: quum revera Siciliam concupiscant. Præter hæc ista Hieronis Polybii mentem explicant. Et si autem rectè gravissimi Patres Senatus Rom. in hac deliberatione ἀλογίως damnarunt, & consilium respuerunt, quod prioribus non consentiret; sciendum tamen est, rerum politicarum & omnium humanarum eam esse naturam, ut sæpe huic rigidæ observationi locus esse omnino per prudentiam πολιτικὴν non queat. Prudentiam philosophi politici duplicem faciunt: eam quæ simpliciter prudentia vocatur, & quam ipsi dicunt αἰσιτυλίαν, velut temporum necessitate expressam. Simili ratione dicuntur Senecæ epistola lxxvi. *Quædam prima bona; tanquam gaudium, pax, salus patriæ: quedam secunda in materia infelici expressa; tanquam tormentorum patientia, & in morbo gravi temperantia.* Ex hac diversitate, genus duplex officiorum viri prudentis nascitur: officia prima, sive primario suscepta, in quibus emicat ipsa honestas, nulla inhonesti suspitione aut mixtione obscurata: ut quum dives aliquis patriæ aut egenis opes suas impendit: quum vir fortis contra patriæ perduelles stat fortiter in acie: item officia αἰσιτυλίαν, quæ M. Tullius OFFICIA EX TEMPORE vertendo nominat, & SECUNDA HONESTA; quum honestati quam sequeris inest aliquid quod plerunque turpe videatur. Sæpe enim tempore fit, ut quod plerunque turpe haberi solet, invenitur non esse turpe. Hujus autem generis officiorum ex tempore, cum in privata vita interdum est usus, ut disputant iidem philosophi: tum multo magis in publicæ rei administratione. tanti enim est publicæ salutis, ut sapientissimi olim viri dicere ac docere veriti non sint; non esse quidem honesto unquam utile anteponendum: sed statui ita debere; quicquid valde necessarium sit Reip. id fieri honestum, etiam si antè non videretur. Verum hæc cautione & attentione magna Politicis est opus: ne prudentiam αἰσιτυλίαν, cui humanum genus sua miseria & vanitas fecit obnoxium, ut rectè sentit B. Augustinus, in dolum malum convertant, & illam veteratoriam malitiam, quam vir optimus Polybius κακῆς αἰσιτυλίαν vocat, & tantopere abominatur. Hodierni politici secunda officia quæ αἰσιτυλίαν vocari diximus à Græcis, nominant *Rationem status*. qui autem dolos & fraudes nefarias hoc specioso mantelio hodie obnubunt, ii non pro viris prudentibus, sed pro malitiosis veteratoribus sunt habendi. Sed huic gravissimæ quæstioni accuratius tractandæ volente DEO, locus erit libro XIII.

12. 41. ἐξόφθαλμον εἶναι τὴν ἀλογίαν τ.] Ita scribendum, non ἀναλογίαν, qui error & heic & sæpe alibi in hoc auctore fuerat commissus: ut in legationum Ecloga κλι. semel atque iterum. ἀλογία est factum aut dictum ratione carens: heic opponitur ei æquabilitati tum universæ vitæ, tum singularum actionum, de qua M. Tullius in primo pulcherrimi operis. Exemplum similis ἀλογίας in factis est illud quod in Atheniensibus observat Polybius legationum tmenate κεννιι. Paulo post de Philino: ταῦτα δὲ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τ' πείσης ἐστὶν ἀλογίας πλήρη. hæc est ἀλογία in dictis, quum prioribus non respondent posteriora. ἐξόφθαλμον venuste posuit pro evidente & manifesto: sic δόφθαλμον Atticis quicquid non solum visu pulchrum est, sed etiam dictu vel auditu speciosum: ut in II. Politicorum: σὺν ἐστὶν ἀσφαλές τὸ νομοθετεῖν. ἀλλ' ὁφθαλμον ἀκῆσαι μένον.

13. 6. ε' μόνον εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ρηγίνων πόλιν δυσ-
απολόγητον εἶχε τὴν ἀμαρτίαν.] Ita vertimus quasi præpositio εἰς
jungi deberet cum voce δυσασολ. Messanios intellige cives exsules
Messana; quibus dabant Romani justam conquerendi occasionem,
quum invalores iniquos patriæ suæ adjuvabant. neque enim omnes
cæde illa nocturna sunt perempti ab hostibus Mamertinis, sed erant
superstites multi, qui patria extorres Syracusis & in aliis Siciliæ urbi-
bus ærumnabilem vitam trahebant. Auctor est Diodorus Hieronem,
quando fines Messanæ invasit, ducentos Messanios exsules in exercitu
suo habuisse. Alia ratio fuit Rheginorum: qui licet paullo ante benefi-
cio Romanorum patriam receperant; jure tamen de iis queri pote-
rant, si amicitiam cum Mamertinis jungerent: quorum exemplo sti-
mulata, & ope adjuvata Romanorum legio fuerat in scelere concipi-
endo patrandoque. Poterant etiam Rhegini dicere beneficium red-
ditæ patriæ, eosdem qui dederant corrumpere, si perfidos latrones,
adeo præsertim sibi vicinos Romani foverent. Si quis malit ad ver-
bum πτωικηρόσι referre, ita erit vertendum: *Repente Mamertinis
qui similia patraffent non solum erga Messaniorum urbem, sed etiam
Rheginorum, ire auxiliatum: id verò cum eo delicto conjunctum
erat, quod excusari difficulter possit.* Hanc interpretationem confir-
mant ista è libro tertio verba de Mamertinis: οἱ πνεις ε' μόνον τὴν Μεσ-
σηνίαν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ρηγίνων παρεσπόνθησαν.

13. 11. ε' μόνον κτ' τὴν Λιβύην.] Expunge voculam κτ' quæ &
Hellenismum & rei veritatem corrumpit.

13. 32. Καρχηδονίης οἰονεὶ γεφυρώσῃ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀπὸ τῆς Διεί-
θα(ιν.) Messanam appellat quasi pontem ad trajiciendum è Sicilia in
Italiam, quia est ad fretum sita: alibi solet ejusmodi loca ἐπιβάθρας
nuncupare, quod idem est. ut de Abydo: ἵνα ἐὰν ἐσθῆται Διείθαίνῃ
αὐθις εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπιβάθραν ἔχοι τὴν Ἀβυδὸν. vide fragmenta è Suida.

Sic Diodorus ait Lilybaeum Siciliae esse Carthaginensibus ἐπιβάθρα in eam insulam. In Plutarchi Demetrio Athenæ dicuntur ἐπιβάθρα τῆς Ἑλλάδος.

13. 34. καὶ τὸ μὲν συνέδριον εἰς εἰς τέλος ἐκύρωσε πλὴν γνώμῃ. Raram & observandam rem narrat Polybius; populum sine Patrum auctoritate, contra quam è Livio ante diximus, societatem Mamer- tinorum probasse, ac ferendam illis opem scivisse. Erant sane po- puli partes de pace, bello & societate statuere, ut libro sexto docemur : sed hoc non aliter, quàm ubi Patrum factum esset decretum, quod propriè auctoritas dicebatur. Verum ex hac de similibus historiis in- telligimus, magistratus illos quibus agendi cum populo jus fuit, ut legem aliquam rogarent, non semper consensum senatus exspectasse. Quum autem ferendæ ad populum promulgationis jus haberent Con- sul, Prætor, Dictator, Magister equitum & Interrex, legem istam videtur scivisse populus interrogatus à Prætoze: nam subjicit statim Polybius ἀφελείας ἀεθδήλας κὴ μεγάλας ὑποδεικνύταιν τῆς στρατηγῶν: quæ verba de eo magistratu accipienda, qui legem rogavit: sed appel- lationes στρατηγῶν auctor modo Prætores designat, modo Consules: quos aliquando στρατηγὸς ὑπάτης nominat. etiam Romani suos con- sules olim Prætores vocabant.

13. 42. καὶ ἀεθσδεόμενον πανθόραπὴς ἐπανορθώσεως.] Multa qui- dem in singulis fere periodis Perottus perperam interpretatur: sed nihil potius, aut ineptius, aut è mente Polybii alienius quàm quum πανθόραπὴς ἐπανορθώσιν hoc loco vertit: quiete aliqua egere. Græci ἐπανορθῶσιν vel διορθῶσιν de procuratione commodorum rei familia- ris, aut commeatum, vel etiam solutione stipendiorum solent usur- pare. libro xi. καὶ πάλαι ὀφειλόμην νῦν εἰ διορθῶσιν. debita olim stipendia non solvuntur. sic libro v. ἀπὸ τῆς ὀψωνίων διορθώ- σεως. ibidem ἀπὸ βλάβης & διορθώσεως opponuntur; id est, dampni- τῆς emolumenti. Legationum tmemate xcν. ἐνεργῶς κερρημὴ τῶν τῆς βασιλείας καὶ εἰς ἀεθς τῆς ἰδίας ἐπανορθώσιν, ad rem faciendam τῆς opes congerendas, planè ut hoc loco. Sic in xiii. Diodori τῆς ἐαυ- τῶν ἐπανορθώσιν πενίαν. Libanius declamatione xii. εἰς δὲ μὴ πρὸς εἰς πλὴν ἐμὴν ἐπηνώρωσε πενίαν. Josephus eleganter in ii. ἡ ἀπάνις τῆς ἀναγκάων σφόδρα δυσκατέρωσε. B. Chrysofostomus homilia in Joannem lvii. de largitione erga pauperes loquens, ἀπὸ τῶν τῶν πα- γίντων ἐπανορθώσιν. presentem vitam statum mutabis in melius. Porro e causis belli hujus, & omnium Punicorum differimus accuratius ad libri iii. principium. Sequitur nunc

VII. Traiectio prima Romanorum in Siciliam cum exercitu.

14. 6. Κυρωθέντι ἢ τῷ δόγματι ὑπὸ τῶν δῆμων, παρχειροσέμνοι τῷ ἔπερον τῷ ὑπάρχοντι στρατηγῶν Ἀππιον Κλαύδιον ἐξαπέστειλαν.] Hic est annus in quo definit Præparationis Polybianæ pars prior, & posterior incipit. perducta enim narratio est ad traiectionem primam Romanorum extra Italiam & belli Punicæ primi annum primum; quo creati sunt Consules Ap. Claudius. C. F. Ap. N. Caudex, M. Fulvius Q. F. M. N. Flaccus. Quod autem ait Polybius, confestim post receptos in societatem Mamertinos, missum esse Appium Cos. Zonaras diserte negat, & moram satis magnam intercessisse affirmat: qui etiam in aliis partibus historiæ hujus abit à Polybio.

14. 17. Καρχηδόνιοι ἢ τῷ μὲν στρατηγῶν αὐτῶν ἀνεσώρωσαν.] Hanno is fuit Hannibalis filius, ut scribit Diodorus. De hujus supplicio Zonaras, οἱ Καρχηδόνιοι ἐκόλασαν μὲν τῷ Ἄνωνα, κήρυκα ἢ τῆς Γαμαρσίους ἐπέμψαν, πλὴν τε Μεσσήνῳ ἐκλιπῶσιν κελδύοντες, ἢ ἐν πίσις ἀπελθεῖν Σικελίας ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἢ στρατιῶν ἀπετείλασσι. ut hic narrat; videtur Hanno revocatus Carthaginem supplicium ibi luisse: aut milites Carthagine, qui pœnas ab eo exigent: nam copiarum quarum meminit, Carthagine ad supplementum exercitus submittebantur. ex Polybii verbis potius dicas, inibi in Sicilia à militibus in crucem actum. Utrumque per hæc olim ducibus Pœnis legimus evenisse. Nam & publici damnati cruci affigebantur, si aut victi essent, aut etiam si pravo consilio licet eventu prospero rem gessissent, testibus Livio, libro xxxvii. & Valerio Maximo, libro ii. cap. vii. Et sæpe milites Punicorum exercituum postquam male pugnant, indignationem suam ducum supplicio levarent: ut iterum hoc ipso bello factum, in Hannibale, de quo noster pag. xxxiv. & Florus è Livii libro xvii.

14. 21. Αὐτοὶ ἢ τῇ μὲν ναυικῇ δυνάμει πρὸς Πελοποννήσου ἐπέδρασαν.] Diodorus: Pœni, inquit, τῇ ναυικῇ κατέχον τὴν ἄκραν πλὴν καλεσθῆναι Πελοποννήσου. est ad septentrionem Messianæ ad ipsum fretum.

14. 23. τῶν ἢ περὶ στρατόμαχον πρὸς τὴν Σίλιαν καλεσθῆναι.] Nomen loci Messianæ vicini & ut videtur à Peloro non multum distantis. Sed Diodorus Eunes appellat non Senes. οἱ Καρχηδόνιοι τῇ περὶ τὴν στρατιῶν παρενέβαλον εἰς τὴν καλεσθῆναι Εὔνεις. aliter Polybii omnes codices. neutrum nomen alibi legere memini. nam Εὐνίδαυ five Εὐνείδαυ quo titulo fabulam docuit olim Cratinus, sacrorum citharædorum genus apud Athenienses non sunt ab hoc loco dicti. verum ab Euneo, de quo Eustathius. Perottus ne quærendum haberet, ubi locorum hæc Senes essent, Messianam substituit: audacia prorsus ridicula.

14. 29. *καὶ ὁ ἦ καὶ τὸν Ἰέρων.*] Inhiabant Messanæ pariter Hiero & Carthaginieneses: quum neque hi neque ille capere urbem potuissent, fœdus ineunt ad oblidendum oppidum communibus viribus, hoc primum fœdus intercessit inter Regem & Pœnos: quod Diodorus significat fuisse ietum cum Hannibale duce Pœno. Huic successit Hanno, qui cum Hierone fœdus alterum icit adversum Romanos, postquam Mamertini legatos Romam miserant. Lege Diodorum, Zonaram, & Pausaniam in II. Eliacorum.

14. 34. *καὶ τὸν πεδῶσαν ὃ ἐκ θατέρω μέρος πρὸς τὸ Χαλκιδίον ὄρος καλεῖται.*] Diodorus: *Ἰέρων μὲν ἐπὶ τῷ λόφῳ τῷ καλεῖται Χαλκιδίον καὶ κατεστράτευσεν.* Quem Polybius montem vocat, Diodorus homo Siculus, collem. Polybii locum describit Stephanus De urbibus, neque aliud nos docet nisi montem Siciliae fuisse hoc nomine: verum qui legerit attente verba Polybii, sciet eum sive montem sive collenam Messanæ oppido à parte meridionali imminere. non enim otiosa sunt illa, *ἐκ θατέρω μέρος.* intelligit autem latus oppositum septentrionali, ubi est Pelorias.

14. 38. *ὁ ὃ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων Ἀππιῶν, ἠκλὸς καὶ ἀγαθὸς ἐλάσσει περιωθεὶς τὸν πορθμὸν ἦκεν εἰς τὴν Μεσσήνην.*] Appius Claudius quum Rhegium classem appulisset, nec posset copias in Siciliam transmittere, ipse conscensa navicula fretum adhuc illa ætate monstris infame, & periculosissimum noctu admirabili prorsus audacia ingressus, Messanam trajecit. Aurelius Victor de viris illustribus. *Appius Claudius victis Volsinienibus, cognomento Caudex dictus frater Cæci fuit. Consul ad Mamertinos liberandos missus est, quorum arcem Carthaginenses & Hiero Rex Syracusanus obsidebant. Primo ad explorandos hostes fretum piscatoria navi trajecit, & cum duce Carthaginensium egit, ut presidium arce deduceret.* Zonaras non ipsum Consulem Claudium trajecisse scribit, sed ejus legatum tribunum militum C. Claudium, qui *ἀναπῶ ἐμὸς ἀεστὸς ἐπὶ Μεσσήνην.* Sed ipsum fuisse Consulem, qui tantum periculi adivit, quid melius probaverit quam partum eo facinore cognomen Caudicis? Romani naviculas quæ per Tiberim commeatus subvehebant caudicarias sive codicarias vocabant, & caudicem vel codicem plurium tabularum contextum. Suetonius libro III. cap. II. *Claudius Caudex primus freto classe transiebat Pœnos Sicilia expulit.* Causam nominis paullo aliter explicat Seneca; De brevitate vitæ, capite XIII. Porro in Claudii audacia licet agnoscere Romani hominis ingenium, prorsus quale paullo post describitur à Polybio. nam quum Imperatori sua salus vilis esse non debeat, consilium istud consulis nemo laudaverit nisi ex eventu: quod non est viri prudentis. Non tamen desunt similia exempla summorum etiam ducum & Imperatorum,

qui ut res hostium exploratius cognoscerent; ipsi speculatores egerunt, & præsentissimo periculo sese exposuerunt. vide quæ notamus libro x. ad paginam DCCCXI.

14. 41. ὁρῶν ἃ πανταχοῦθεν ἐνεργῶς παρορηκῆται τὰς πολεμίας.] Meus codex, & is quo olim usus Guilielmus Xylander παρορηκῆται. rectum est quod edidimus: paullo post, πρὸς τὸν Ακρόγανθον παρορηκῆται. & sæpe alibi. παρορηκῆται & σωρηκῆται voces rei bellicæ inter illas referendæ, quas habet hic nobilissimus scriptor sibi proprias aut certè plus quàm aliis familiares. Suidas diligentissimus vocum Polybianarum observator explicat παρορηκῆται τῷ τείχεϊ τὰς κρησφόρους μηχανάς. non addit Suidas nomen auctoris unde hæc verba descripsit. sed Polybii illa esse liquido constat nobis: id enim duæ voces arguunt παρορηκῆται & σα: de qua dicturi sumus hoc libro, ad pag. LXIX.

15. 1. ἄμα μὲν ἄρχον, ἄμα δὲ ἐπισφαλῆ γίνεσθαι πρὸς πολιορκίαν ὡς πρ.] Ex his apparet Appium Claudium, postquam semel urbem Messianam fuerat ingressus, ibi remansisse, & obsidionem una cum Marmertinis aliquandiu tolerasse. aliter historici alii.

15. 5. τὸ μὲν παρὰ τὸν διεπεσοῦσθαι πρὸς ἀμφοτέρους β.] Legationes simul misit ad Carthaginenses & Regem Hieronem, de solvenda obsidione. Legatis verò mandavit ut Hieronem privatim convenirent, eique confirmarent, nihil hostilis Appium contra ipsum cogitare: quin potius amicitiam illius expetere. hoc voluit Diodorus, cujus verba edita sunt admodum depravatè. Plenum prudentiæ fuit hoc Appii consilium: qui eo pacto efficere voluit, ne cum duobus simul hostibus res esset. Consulis legationem aspernatum esse Hieronem scribit Diodorus: quod & Polybii narrationi congruit. Apud Zonaram ex auctori- bus nescio quibus omnia aliter narrantur.

15. 12. ἐπιμύσας εἰς τὸν ἀγῶνα συγκαταβάντων αὐτῶν καὶ τῶν Συρακυσίων βασιλέως.] Historiam primi hujus adventus Romanorum in Siciliam diversè admodum narratam invenio. Nam ut alia taceam, de Hierone triplex est fama. Quidam pugnasse illum cum Appio, & superiorem è prælio discessisse: ut Philinus, quem paullo post eo nomine reprehendit Polybius. Quidam pugnasse quidem sed infeliciter, & magna clade esse affectum: quæ est Polybii sententia. Alii simulac Cos. in Siciliam copias trajecisset Syracusas aufugisse: quod proditione Carthaginensium patuisse Romanis transitum suspicaretur: hujus sententiæ est Diodorus. Διαπερφόσαντες, inquit, τὴν ἑσπέρην εἰς Μεσσίην ὁ Ἰέρων νομίζων παρορηκῆται πρὸς τὸν Διόδοσον ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, ἔφυγεν εἰς Συρακυσίους. Romani scriptores Polybio assentiuntur. Florus libro II. cap. II. Appius Claudius fretum ingressus adeo non est exterritus, quin ipsam illam ruentis æstus violentiam pro munere amplecteretur: statim.

statim ac sine mora Hieronem Syracusanum Regem tanta celeritate vicit ut ipse ille se prius victum, quam hostem videret, fateretur. Postrema verba perperam accepta sunt ab Orolio quum verba Flori describeret libro IV. cap. VII. *Appius Claudius tam celeriter Syracusanos Pœnosque superavit, ut ipse quoque Rex reium magnitudine perterritus ante se victum, quam confessum fuerit, prædiderit.* Putes quum ista legas Hieronem de rebus suis aliquos edidisse Commentarios; in quos incidere Orolius: sed non ita est: quin vir doctissimus male cepit verba Flori quem describebat. Enimvero fateri se victum, quod ait Florus, est fugere, & alia usurpare quæ propria victis.

15. 20. ὁπίσθενός τι πρὸ τῶν ὄλων πραγμάτων.] Erunt qui postremam vocem è glossa additam putent. Nam Græci, maxime nos, aliter loqui solent. unde illa σφάλαρος τοῖς ὄλοις· καὶ ἀπλήξασθαι τοῖς ὄλοις· ἐν τῷ περὶ τοῖς ὄλοις· καὶ μέλλειν ἐν τοῖς ὄλοις· & similia multa passim in his libris. sic apud Diodorum, τοῖς ὄλοις ἀπεπρεῖν, in XVI. & paullo post, τοῖς ὄλοις ἐλατίζασθαι. ubi perperam scribitur τοῖς ὄλοις. sed & vox πραγμάτων interdum adjicitur, ut libro IV. τοῖς ὄλοις πραγμάτωνσι δυσχερῆς ἄνθρωποι. & περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων sæpius. τοῖς ὄλοις πραγμάτων ἀγροεῖν, legationum numero VI. Est autem ὁπίσθενός τι πρὸ τῶν πραγμάτων quod Latini dicunt disfidere summæ rei: cui contrarium est libro III. ὑπερσῆς ὦν τοῖς ὄλοις.

15. 31. συμβαλὼν ἢ τοῖς ὑπενωπίοις πολλ.] De victis Pœnis à Claudio Diodorus consentit cum Polybio. nam huc referenda illius verba, quæ post expositam Hieronis fugam continenter subjicit: Καρχηδονίων πολεμισσίντων, καὶ ἡπικρήντων: Pœni quoque pugna cum Romanis iniata, victi sunt. πολεμεῖν hoc loco non est bellum gerere, sed pugnare. nam & πόλεμος sæpe Diodoro pugnam significat, & eadem non bellum. libro III. in descriptione navalis prælii: πολλὸς ἐγλήθη πόλεμος ἀπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κινδύοις ἐπιρριπίεσθαι. acriter pugnatum est, vel, multa cades facta est. libro XXIV. παρ' ἀμφοτέρων πόλεμος ἐγλήθη μέγας. καὶ ἢ τῆτον τὸν πόλεμον ἀπέβαλον Καρχηδόνιοι ναῦς ἑλθῶν. In Ecloga VIII. lib. XX. Ἀνῶν πολέμῳ μῆστος, male interpretes vertit bellum persecutus. imò verò pugna iniata, ut postea demonstrabimus. Maccabæorum libro primo, capite IX. καὶ ἐγλήθη ὁ πόλεμος σωτηριῶν ἀπὸ τῶν ἑσθίων ἕως ἑσπέρας. & cap. X. σωτηριῶν ἀπὸ τῶν ἑσθίων εἰς πόλεμον. Differentiam πολέμου & μάχης sic explicant eruditissimi Critici. ἄλλο πόλεμος καὶ ἄλλο μάχη. πόλεμος μὴ ἢ πᾶσαι διέξοδοι τῶν ἀγώνων εἰς ἐν τελευτῶσαι τέλει. μάχη ἢ ἢ ἐν ἐνὶ τῷ ὄρω καὶ κερῶν ἡνωμένη συμπολοκὴ τῶν συμμάτων. hanc observationem veteres ut ostendimus aliquando non servarunt; posteriores Græci scriptores ferè nunquam. In Leonis Imp. constitutionibus πόλεμος καὶ μάχη vel ἡμέρα & μάχη καὶ μάχη pro eodem ponuntur. ita apud alios.

Sic bellum pro pugna sæpius usurpassè Hieronymum in vertendo Chronico Eusebiano observat Josephus Scaliger. Sed & vetustiores Romanæ linguæ auctores ita locuti. Livius libro XXI. *acrius deinde obortum est bellum.* Libro XLI. *cætera deformis turba, velut lictarum calorumque, præda vere futura, si belli hostes meminissent.* sic apud poetam *μνήσειδ' μάχης ἢ θησιότητος*, aut *θεοιδ' ἀλκῆς*. ita dicitur *locus belli*, hoc est pugnæ. Latinus Pacatus in Panegyrico Theodosii: *locum bello ante capere, speculatum egredi.* postea, *Vix fluvium manus invicta transferat, jam locum belli tenebat.* etiam apud Cæsarem *bellum gerere* pro pugnare. ut in primo De bello Gallico: *summa a'acritas & cupiditas belli gerendi innata est.* mox, *seque esse ad bellum gerendum paratissimum confirmavit.* cæterum rei gestæ cum Pœnis post Hiero nis fugam, pete è Zonara.

15. 37. *λοιπὸν ἐπιπορεύουσι εἰδένως ἐπὶ τοῦ τε Ἰ Συρακ.]* Diodorus aliquanto aliter: Romanos cum Pœnis quidem bene pugnasè: verum tentata mox Ægestæ oblidione, irrito conatu mox Messaniam sese recipere fuissè coactos. Philonus Agriigentinus eadem cum Polybio.

15. 40. *ἔδενός ἀνποικισθῆναι τὴν ἑσπέρων.]* Nulla fere vox Græca est, cujus in re militari frequentior usus sit, præsertim apud Polybium, quam ἑσπέρων, cui Latina lingua quum nullam parem habeat, coacti sumus aliter a que aliter, pro loco vertere. Proprium est Polybio, vocabula rei militaris & locutiones castrenses retinere; quas ut diligentius explicarem, impulit me cupiditas tironum studia adjuvandi. Propriè τὰ ἑσπέρων opponuntur τοῖς στρατοῖς sive στρατιώταις, ut sunt στρατιώται πόλεως: in tertia Thucydidis. sic scribit Xenophon in Oeconomico, ἢ εἶπατε τοῖς ἀνθρώποις, ἔχ' ὡς περ τοῖς κτήνεσιν ἐστὶν ἐν ἑσπέρῳ, ἀλλὰ στρατῶν δεῖται. M. Tullius eleganter etiam aliquanto liberius vertit, *cultus humanus, non uti feris in propatulo ac silvestribus locis, sed domi sub tecto accurandus erat.* ibidem, *ἐν ἑσπέρῳ ἐργασίαι, quæ fiunt foris & sub dio,* eodem interprete. Interdum ἑσπέρων de vita civili dicitur, cum opponitur umbraticæ philosophorum. sic dixit Plutarchus in Præceptis politicis: *ὅτι ἔχεται ἀνδρὸς φιλοσόφου βίον ἑσπέρων ἐν πρᾶξι πολιτικῆς καὶ βουλοῦσσι.* hoc loco βίος ἑσπέρων & vita politica, idem sunt: contra aliquando ἑσπέρων & πολιτικὴν opponuntur. & ut politici muneris duæ sunt partes pax & bellum, ita in Plutarchi Catone dicuntur *πρᾶξις*, aliæ *πολιτικῆς*, urbanæ: aliæ ἑσπέρων, externæ sive bellicæ. In sexta Dionysii, *πολιτικῆς εἰσὶν* opponitur *πόλεμος ἑσπέρων*, bellum quod cum externo hoste geritur. ubi ἑσπέρων melius scribas: ut bistérve apud eundem alibi. nam etiam utrunque est in usu, interest tamen Atticissimi, cujus est diligens observator Dionysius, ita potius scribi. Phrynichus:

ὑπαίθρον μὴ λέγε, ὑπαίθριον δέ. Apud Diodorum & Dionysium sæpe Consul dicitur *περάσσειν* eis τὴν ὑπαίθρον, quando ad bellum proficiscitur, & it in expeditionem. Polybius pag. CCCIV. de Scipione prima stipendia m. rente, τότε περάσσειν εἰς ὑπαίθρον ἐξεληλυθώς. alibi noster ἐν ὑπαίθροις διατίθειν, quando aliter Græci θυραυλεῖν & ἀγρῶν λαεῖν. Horatius: *vitamque sub dio, et trepidis agit in rebus*: & sæpe historici, *castra habere sub divo*. Marcellinus more suo ἐκκλιζῶν dixit libro XIX. *subdivales moras tolerare*, quod melior Latinitas, *sub pellibus agere*, vel *militiæ*. Chrysologus sermone XIII. *Ecce tempus quo miles procedit ad campum*. hic *campus* est τὰ ὑπαίθρα, vel ἡ ὑπαίθρη ἢ *procedere ad campum* est *περάσσειν* εἰς τὴν ὑπαίθρον. intelligit auctor illud tempus, quo solitæ suscipi expeditiones: de quo tempore alibi multa observamus. Interdum ὑπαίθρων appellatione bellum ipsum intelligitur, & quæcunque ad bellum pertinent. Ita accipiendum quod ait noster libro sexto, ad consulis curam pertinere *καθόλα* ἢ ἐν ὑπαίθροις ἀικονομίαν, id est rem omnem bellicam, & quæcunque militiæ fiunt: habuit enim absolutissimum foris imperium consul: cui ibidem dicuntur omnes sine distinctione ὑποτέλειον ἐν τοῖς ὑπαίθροις. administratio vero singularum rerum bellicarum ad Tribunos militum pertinuit, quos ideo noster ait eodem libro, *πίσης* ἢ ἐν ὑπαίθροις χρείας περιελάσσει. Sub finem secundæ historiæ dicitur Antigonus Gonatas præstitisse καὶ ἢ ἐν τοῖς ὑπαίθροις χρείαν, hoc est, usu & scientia rei militaris, sive rei castrensis: nam ut apud Græcos ὑπαίθρων, sic apud Latinos *castrorum* appellatione res tota bellica intelligitur. Tibullus: *Nam quis te majora gerit castris ve foris?* & apud Marcellinum *castrensis rei peritus*, & *usu castrensis rei firmatus*, non solum ejus partis quæ circa metationes castrorum versatur, sed in genere ἢ *πολεμικῶν* ἐπιχειροῦ. Seneca: *castrensiu laborum tarda manupretia*. Iccirco Latinus Pacatus inter munera castrensiæ hæc quoque recenset: locum bello antecapere, speculatum egredi; in prælio primus ire, prælio postremus excedere. Alibi Polybio *αἱ ἐν ὑπαίθροις χρεῖαι*, sunt quæ in XXVII. Marcellini dicuntur *necessaria ad expeditionales usus*. Græcus Cæsar's interpres quem nuper ab amplissimo Senatore Parisiensi Paulo Petaio amico nostro acceptum, optimus & doctissimus juvenis Gotofredus Jungermannus vulgavit quod usum hunc vocis C A S T R A parum observasset, non leviter peccavit, quum ista è libro primo faceret Græca: *timore paulatim etiam ii qui magnum in castris usum habebant milites, centurionesque qui que equitatu præerant perturbabantur*. ita enim interpretatur: *Φόβοις καὶ αὐτοὶ οἱ τὰ στραπέδα ἐν τοῖς στρατηκωτέτοις ἀγέμεροι στρατιώται τε καὶ χιλιάρχοι καὶ ἰσχυροὶ ἐπιτάσσοντες*. putavit vocem *castris* in propria significatione accipiendam, quod est ineptum.

melius ita vertisset : καὶ ὀλίγων ἢ καὶ οἱ μεγάλλω ἐν τοῖς ὑπαίθεσι χρεῖαν ἔχον δὲ κενύτες στρατιώται τε καὶ ταξίαρχοι (non autem χιλίαρχοι) καὶ ὑπὸ πύργοι ἐπαράτηον. Interdum appellatio ὑπαίθεων aliter necessario capienda, & angustiore notione, idque multifariam & v. rie. Igitur ἀντιποιεῖσθαι τῶν ὑπαίθεων hoc loco aliisque multis apud Polybium, non est rei bellicæ se applicare, aut expeditionem suscipere, priore illa vocis hujus notione : sed de iis dicitur, qui hoste intra munitiones compulso regionem obtinent & libere vagantur. paullo post : τὰς Καρχηδονίους μὲν ἢ μάχῃ ἀσθενῶς ἐκλιπόντας τὸν λόγον, διελεῖν σφᾶς εἰς τὰς πόλεις, ἢ δὲ ὑπαίθεων ἐδ' ἀντιποιεῖσθαι τολμῶν ἔπ. Pænos statim à pugna castris relictis per oppida sese divisisse, ad obtinendam verò regionem, ne prodire quidem esse ausos. Sic qui exercitum validiorem habent, ac præsertim qui equitatu sunt meliores, ii passim Polybio dicuntur κρατεῖν τῶν ὑπαίθεων. apud nostrum sæpissime; & in nova historia Dionysii ὑπερβαίνειν τῶν ὑπαίθεων. Livius, excedere agro. aut, munimento se defendere. Dionysius in VII. καταπεφύργτας εἰς τὰ τεῖχη ἔπειτε παραθεῖν εἰς ὑπαίθεων. apud eundem historiae Romanæ patrem, occurrere campo. lib. xxv. & libro xli. passim campestres agros populari. item, quaterre campos apud poetam, ad ἀντιποίησιν τῶν ὑπαίθεων pertinent. Tacitus historiarum lib. v. Vespasianus intra duas æstates cuncta camporum, omnesque præter Hierosolyma urbes viatore exercitu tenebat. ἐκράτει τῶν ὑπαίθεων καὶ πύργων τῶν πόλεων πᾶσι τῶν Ἰεροσολύμων. idem Annalium libro primo : Germanicus c. dentem in avia Arminium secutus, ubi primum copia fuit, in vehi equites campumque quem hostis infederat, eripi jubet. ἐκράτισε ἀντιποιεῖσθαι τῶν ὑπαίθεων, ἃν πρὶν οἱ πολέμοιοι ἐκράτην. In antiquis Francorum historiis κρατεῖν τῶν ὑπαίθεων, est tenir les champs. Cæsar libro III. Gallici belli; Crassus ubi animadvertit suas copias propter exiguitatem non facile diduci, hostem & vagari & vias obsidere, & castris satis presidii relinquere. libro VII. equitibus imperat, ut quam latissime possent vagentur. iterum; equitum turmis imperat, paullo tumultuosius omnibus locis vagentur. in his locis apud Cæsarem vagari est ἀντιποιεῖσθαι τῶν ὑπαίθεων, aut περινομεῖν, quod illi est affine, licet non idem. Aliquando μάχῃ ἐν ὑπαίθεσι opponitur urbium expugnationibus, & populationibus vastationibusque agrorum. libro X. μάχῃ μὴ γὰρ πρὸς ἀκλήλας σιωπῶς ἐν τοῖς ὑπαίθεσι. τὰς ἢ πόλεις πανίως ἀναρῶν καὶ καταφθείρειν. loquitur Polybius de antiquis Macedoniae regibus : quos ait acie quidem & patentibus campis dimicare sæpe solitos : urbes vero excindere nequaquam. Etiam apud Latinos expeditio, interdum vitæ urbanæ opponitur, interdum augustius sonat. Vegetius libro III. Milites pæna & timor in sedibus corrigant : in expeditionibus spes & præmia faciunt meliores.

heic

heic in sedibus est ἐν τοῖς χερσικώμασι, in castris vel praesidiis: in expeditionibus, ἐν τοῖς ὑπαθροῖς καὶ ἀγῶσι, in dimicationibus praeliorum.

15. 40. τὸ ἃ πελοποννησιακῶν πολεμικῶν ἀποστολῶν ἐπιβλέθῃ πολιορκεῖν πρὸς Συρακούσας.] Auctor de viris illustribus. Appius Claudius Hieronem praelio victum apud Syracusas in deditioem accepit: qui eo periculo territus Romanorum amicitiam petiit: isque postea fidelissimus fuit. quàm falso haec scribantur intelligat qui Polybium, Diodorum, & Zonaram consuluerit.

15. 42. Ἡ μὲν δὲ ἐν προπαρασκευασιῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἀφίσταται.] Epilogus partis prioris Praeparationis. Docet quantæ sit utilitatis hæc esse præfatum ad res Romanas probe intelligendas. simul parem diligentiam in cæteris partibus suæ universalis historię pollicetur.

16. 5. ἀπὸ τῆς ἐπιποσειδέως τῶν ἐπίστρατον.] Aggressionem ad opus & inceptioem vocat ἐπίστρατον. sic pag. CLXXVIII. ὑπελαμβάνω ῥέξω ἐμὲ τὸ ἂν γνέσθῃ τῶν δειγμάτων, καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὑπερκαταλάβω τῶν μετῆσιν εἰ ποιησόμεθα τῶν ἐπίστρατον ἀπὸ τῶν πᾶν κερῶν. & pag. DXXVI. κίρῃμενοι τῶν τοιαύτων ἐπίστρατον καὶ ἀφίρεσιν διηγήσεως.

16. 17. πῶς μέλλοσι καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν αὐτῶν ὑπεροχῆς δέοντως σωφροσύνῃ.] Explica ex istis è libro v. pag. DXXVII. πῶς οἷόν τε συγκεφαλαιώσωμεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς δέοντως, μὴ σιωπηλῶς ἀφίρεσιν τῶν δειγμάτων ἢ πῶς καὶ ἀφίρεσιν πρὸς τὰς ἐνεσώσεις ἀφίρεσιν ἀφίρεσιν. vide & libri tertii initium, & quæ de Polybiana ratione historię scribendæ alibi differimus.

16. 19. Διόπερ ἔτι καὶ γινώσκουσιν ὅτι ἐν τοῖς ἐξῆς εἰάν τις ἀναστασάτω τοῖς χρόνοις.] Jam monuimus scribendum esse ἀναστασάτω τοῖς χρόνοις. Quod autem hoc loco pollicetur, uti modo dicebamus, infra prætat quoties est opportunum. Vide exempli gratia libro II. pag. CLXXVI. in Sermone de Achæis & initio quarti de iisdem. confer etiam cum iis quæ dicuntur infra lib. v. pag. DXXVI. illo loco, ἡμεῖς δὲ ἐπιπρὸς κατὰ τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν.

APPARATUS PARS ALTERA.

16. 29. ΑΦΕΜΕΝΟΥΣ ἢ τέτων λέξην ὄρα παρὰ τῶν περι-
κλειδίων.] Haftenus ad Præparationem suam lectori
viam munivit Polybius: nunc ipsa restat, quam hinc aggreditur. So-
let autem accuratissimus hic scriptor initio tractationis summam &
præcipua omnia capita sigillatim recensere: cujus methodi utilitatem
explicat ipse libri III. principio. Hoc igitur loco declarat Polybius
totius sui Apparatus capita sex ista futura, de quibus sit deinceps di-
cturus. De bello Punico primo: De bello Sociali Carthaginensium:
De iis quæ propagandi imperii Punici causa egerunt in Hispania
Amilcar pater Hannibalis, & post eum Asdrubal ejus gener. De pri-
mo Romanorum transitu in Illyricum, & illas Europæ oras. De bello
Romanorum cum Gallis, qui Cisalpinam Galliam in Italia tenebant.
De rebus Græcorum & bello Cleomenico. Istorum sex capitum duo
prima, hoc libro continentur, reliqua secundo. Incipit Præparatio
in anno primo Olympiadis cxxix. Urbis conditæ cdx. perducitur
ad annum ultimum Olympiadis cxxxix. Romæ dxxxiii. Medium
tempus Olympiades xi. anni xlv.

I. Bellum Punicum primum.

Quod quidem bellum Polybius & nulli alii Græci non aliter nisi
bellum Siculum nominant, quia causa & materia illius fuit Sicilia.
Infra hoc libro: ὁ μὲν ἐν Ρωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις συστὰς παρὰ Σι-
κελίας πόλεμος ἐπὶ τοιαύτοις καὶ τοιαύτων ἔργε τὸ τέλος. libro VIII.
αὐτὸς ἀπλόσια ἢ τέτα καὶ Γνάθου ὁ Ρωμαίων στρατηγὸς ἐπαγε καὶ τὸν Σι-
κελιανὸν πόλεμον.

17. 29. βραχὺ δ' ἐπιμελέστερον προσέμετρε διαλεῖν ὑπὲρ τῆς.]
Duas causas affert, cur de bello Punico primo paullo sit acturus ac-
curatius. prior, ipsius belli magnitudo: posterior, studium veritatis,
quam priores ejus belli scriptores non servarunt. Tertiam paullo post
adjicit, ut doceat, quando & quomodo Romani rei maritimæ studium
suum applicuerint.

17. 32. ἔπε γὰρ πολυχρονιώτερον τέτα πόλεμον ὄρεϊν ῥάδιον.]
Intellige de bello continuo, quod sine interventu uillarum induciarum
sit gestum. cum hac exceptione verissimum erit: quod Polybius affir-
mat, non esse facile invenire bellum aliquod diuturnius primo Pu-
nico,

nico, quod per annos ipsos quatuor & viginti sine ulla remissione, nedum intermissione gestum. Nam bellum Peloponnesiacum, fuit illud quidem ut scribit Xenophon lib. II. Græcæ historiæ mentium sex, supra annos octo & viginti: sed quod decennio exacto omittum est factis induciis in annos quinquaginta. Messenicum bellum secundum annorum fuit non amplius viginti. de Punico primo iterum Polybius in clausula narrationis, qua illud exposuit, πόμεθε ὡν ἡμεῖς ἰσμεν ἀκρῆ καὶ μακρόντες, πολυχρονιώται, καὶ συνεχίζονται, καὶ μέγιστοι.

17. 34. ἔτε ὡρασιδωὰς ὀλοχερετέρας, ἔτε συνεχιστέρας πράξεις.] Nihil fere eorum prætermittit, accuratissimus scriptor, quæ ad belli alicujus magnitudinem declarandam possunt afferri. πράξεων appellatione intelliguntur omnes molitiones bellicæ certa animi destinatione susceptæ, ut urbium oppugnationes, defensiones, aut alia id genus. quid differant πράξεις & περιπέτεια discant tyrones è libro nono, pag. DCC LXVII.

17. 38. αὐτὰ τε τὰ πολιτεύματα καὶ ἐκείνας τὰς κερὰς, ἀκμῶν ἀκέραια μὴ ἢ τοῖς ἐπισημοῖς, μέγιστον καὶ τῆς τύχης.] Imo verò diversa erant conditione duæ illæ Respublicæ. nam Romanæ quidem flos & ἀκμή tunc temporis incipiebat. Carthaginienfibus verò imminabat ἢ ὡρακμῆ & paulatim gliscebatur morum mutatio & ingeniorum, atque omnium rerum. Vide Polybium libro VI. pag. DCLXXXVII.

18. 7. τὰς ἐμπειροτάτους δὲ πάντας γράφειν ὑπὲρ αὐτῶν Φιλῖνον καὶ Φάβιον.] Philinus historicus, à quo bellum Punicum primum fuerat conscriptum, Sículus fuit, domo Agrigentinus, temporum illorum æqualis. Auctor Diodorus libro XXI. meminit & libro XXIV. Erat eo tempore Agrigentum provinciæ Pœnorum in Sicilia caput. quum igitur Romani eam urbem longa obsidione vix tandem expugnaverint, & cives Agrigentinos durissime tractaverint, ut postea dicturi sumus, nemo mirari debet Philinum causæ Pop. Rom. in suis Commentariis minus æquum fuisse. Naturæ lex est, cui dolet meminit. De Q. Fabio Pictore antiquissimo Romanorum historicorum, vide libro III. Fabii hujus noster sæpius meminit: Philini bis: hoc loco & iterum libro III. pag. CCLI.

18. 10. ἐκείνοις μὴ ἔν ἐψεδόξ τὰς ἀνδρας ἐχ ὑπολαμβάνω.] Libro XII. docet Polybius in ferenda de historiæ scriptoribus sententia meminisse nos debere, mendaciorum duo esse genera: nam alios καὶ ἀσεμῆσαν, & certa animi destinatione falsa scribere ac mentiri: alios καὶ ἀγνοῖαν, quia veritatem ignorent, magis falsa dicere quam mentiri: his non esse denegandam veniam: illos odio sempiterno esse prosequendos. Hic igitur Philinum & Fabium cui multa falsa scripserant in suis historiis, ea ratione excusat Polybius, quod

non ἐνόητες, sed inviti falsa pro veris essent amplexi, amorem enim patriæ aciem oculorum illis præstrinxisse, & effecisse, ut de rebus gestis non ex vero judicarent. cæterum hæc excusatio parum idonea est. nam species quidem est τῆ ἀκκσις & involuntarii τὸ δὲ ἀγνοια, peccare per ignorantiam. sed neque omnis ignorantia excusat: neque idem est peccare propter ignorantiam & ignorantem: quod Philino & Fabio accidit, qui non sine gravi culpa parum sibi à falso caverunt. Vide quæ disputat philosophus Nicomach. lib. II. cap. I. & lib. V. cap. VII.

18. 12. σοφιστικῶς ἐκ τῆ βίης καὶ τῆ ἀρέσεως αὐτῶν.] Omne studium quod semel amplexi firmiter deinceps tenemus, Græci ἀρεσιν, Latini Sectam vocant. heic Polybius ἀρεσιν appellat, ut ex sequentibus verbis apparet amorem erga patriam, & inclinationem ad omnia illius facta approbanda. De Philino nihil habemus dicere. Fabium Senatorem gravem accepimus, & cum laude sua in publicis negotiis semper esse verlatum.

18. 13. δεκτικῶς ἡμοι πεπονθέναι πὶ ὡφελήσιον τοῖς ἐρώσι.] Hoc est, corruptum amore patriæ iudicium adhibuisse ad res utrinque gestas æstimandas. Plato libro V. legum: πρὸς τὸ φιλεῖν τὸ φιλῶν. ὡς τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ κακῶς κρινεῖ.

18. 15. Αἰεὶ γὰρ πλὴν ἀρεσιν καὶ πλὴν ὅλων δύνοιαν.] Libro IV. de Philippo qui ad quotidiana Apellis delicta sponte connivebat, quia summam consiliorum ejus probabat. pag. CDLXXXIV. τῆ γε μὲν ὁλοχερεῖ ὡρακατερόμην δὲ ποδὸς ἡ; πολλαῖα παρὰ τὴν ἰσχυροῦς τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν γινομένων.

18. 20. ἐν αὐτῷ ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ ἢ τοιαύτῳ ἐπιείκειαν ἴσως ἔχ' ἂν πῶς ἐκβάλοι.] A proposito aliquantulum digreditur hic Polybius: ut doceat veritatem in historia rebus omnibus esse anteponendam. Non repetemus quæ hac de re luculente alibi notamus. Conferendus autem est hic locus cum iis quæ super eadem re libro XII. disleruntur. Cæterum voces ἐπιείκεια & ἐπιεικῆς multifariam apud Græcos accipiuntur. Critici veteres observant non alia notione vocabulum ἐπιεικῆς poetæ fuisse notum, quam pro decente & conveniente. tum deducitur ab εἶκω, similis sum, quare ὡς ἐπιεικῆς, Homero est quod aliis Græcis ὡς εἰκός. Apud recentiores Homero scriptores ἐπιείκεια est animi affectio contraria τῆ ἀνιδεία καὶ τῆ ἀκελεύδοδικμοσύῃ. per has sunt homines pertinaces, duri & cedere nescii. quum ὁ ἐπιεικῆς rigide tendere contra nesciat, & suo jure facilis sit cedere. ideo dicit philosophus τῆ ἐπιεικῆ esse ἐλαττωμένην, & συζητωμένην. ita comparatum, ut de suo sibi deesse aliquid non ægre patitur; & offensæ veniam facile tribuat. nimirum ab εἶκω, quod est cedo, dicitur hæc ἐπιείκεια. Galenus tertio Commentatio in Περί ῥήληθῶν Coi senis, scribit illum dici sibi ἐπιεικῆ;

ἐπεικῆ, qui in omnibus vitæ partibus observat verbum vetus, Ne quid nimis. ἀνθρώπων, inquit, ἐπεικῆ καὶ ἄλλω τὸν μέγεθος, ὥς μηδὲν ἄρα πρὸς τὴν εὐχὴν τὸν βίον. hoc sensu ἐπεικῆ appellamus omnia mediocria, & neque parva neque magna nimis. quomodo potest accipi apud poetam contra veterum Criticorum observationem hoc loco ex Iliade ψ. Τύμβον δ' ἔ' μάλ' ἀπολλὸν ἐγὼ πονέειν ἀνώγα, Ἀλλ' ἐπεικεία τοῖον. Eustrathius Aristotelis interpretis ad primum Nicomacheorum observat ἐπιείκεια dici quandam virtutem vitiosæ φιλαυτίας eorum oppositam qui de se & sua præstantia nemini credunt nisi sibi: quum contra ἐπεικῆς, ea sit moderatione, ut tum demum sua illi placere incipiant quando bonis viris illa scit probari. ζητῶσιν, inquit, οἱ χαλεπότες τ' πῖσιν τ' αὐτῶν ἀγαθότητι ἄλλοθεν. διότι κ' τῆτο εἶδος ἄρετῆς ἐστὶ, κ' καλεῖται ἐπιείκεια. λέγω δὲ τὸ μὴ τῆ ἑαυτῶν δόκειν κρείσσειν ἑαυτῶν, ἵνα μὴ ἰσως φιλαυτίαις σὺν ἐπιτόξωνται τ' ὀρθότητι. Interdum ἐπιείκεια idem est atque benignitas & clementia: ut quum Diodorus appellat ὑπερβολῶς ἐπιείκεια illam humanitatem qua usus Alexander erga matrem Darii & uxorem captivas. Aliter paullo heic sumit Polybius; pro bonitate quadam naturæ, quæ nos ita amicis nostris adjungit, ut omnia illorum facta & dicta in meliorem partem accipiamus; probemus quæ illis placent, improbemus quæ displicent: contra quam αὐθιγῶσαι homines faciant. Hanc igitur animi affectionem in cætera vita non aspernandam, ait Polybius: in scribenda verò historia, vel maximè. Est enim historia testis incorruptus virtutis aut vitii uniuscujusque: & historicus quasi index meritorum. ponit autem personam amici, quisquis induit iudicis. Dionyus Halicarnassicus qui in scriptore historiarum desiderat ἀφ' ἧσιν ἐπεικῆ, non repugnat Polybio si rectè interpreteris. Vult enim Dionyus boni viri in scribenda historia officium esse, præclara facta virorum ita narrare, ut favere ipsum virtutibus appareat, & libenter talia commemorare. hæc est ἐπιείκεια, quam ille in historia requirit, cui opponit πικρίαν, & asperitatem, sive animadvertentiam, quando delicta insignium virorum lubentes memoriæ prodimus, rectè facta aut dissimulamus, aut si narramus quasi invitæ. Locus est in epistola ad Pompeium, ubi de Herodoto & Thucydide sic scribit. Η Ηροδοτὸς ἀφ' ἧσιν ἐν ἅπασιν ἐπεικῆς καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς σιωποῦσιν, τοῖς δ' κακοῖς σιωποῦσιν. ἢ δ' Θουκυδίδης ἀφ' ἧσιν αὐθιγῶσαι τις καὶ πικρῶς, καὶ τῆ πατρίδι τ' φυγῆς μνηστικῶσιν. τὰ μὲν γὰρ ἀμαρτήματα ἐπιείκεια καὶ μάλ' ἀκρίτως, τ' δ' κ' ἐν κερωρηθῶσαν κατὰ πᾶσι ἔ' μέμνηται, ἢ ὡσπερ ἰσχυρῶσιν. Hoc illud est vitium quod noster libro XII. in Timæo reprehendit, quem ait ἐσκοπίει ὑπὸ τ' ἰδίας πικρίας. Adeo res maximè contrariæ amor & odium; eisdem tamen effectus edunt.

18. 22. φιλόφιλον δὲ εἶναι τ' ἀγαθὸν ἄνθρωπον.] Aristoteles Nicomacheo-

macheorum lib. VIII. capite primo, probat amicitiam esse non solum rem necessariam sed etiam honestam, quoniam inquit τὰς φιλοφίλους ἐπιγνώσκει, ἢ τε φιλοφιλία δοκεῖ τῶν καλῶν ἐν εἶναι. Auctor libelli De virtutibus & vitiis, libertatis comites & quasi affeclas virtutes esse ait istas: sequax ingenium & quod facile se duci sinat, humanitatem, misericordiam, studium amicitiae, & elegantiam. Ait enim: ἀγκυλαθεὶ τῆ ἐλπίσεως, ἢ ἠθὺς ὑπερότης καὶ δόξαζία, καὶ φιλασθροπία καὶ το εἶναι ἑλληνικόν, καὶ φιλόφιλον, καὶ φιλόξενον, καὶ φιλόκαλον.

18. 26. ὅταν ἢ τὸ τῆ ἰσραήλ ἠθὺς ἀναλαμβάνη τις ἐπιλαθῆαι τῆ πάντων τῶν τοιαύτων.] Aurea sunt Luciani verba in libello De officio historici. ἔσω μοι ὁ συγραφεύς ἀφοῦσθαι, ἀδελφῶσθαι, ἐλπίσεσθαι, παρήσας καὶ ἀληθείας φίλθαι. & statim, ἔσω ξένθαι ἐν τοῖς βιβλίοις, ἀπολις, αὐτόνομθαι, ἀδυσίλωσθαι.

18. 28. καὶ πολλὰ κίς μὲρ δόλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπάνοις τὰς ἐχθρὰς, ὅταν αἱ πράξεις ἀπηγῶσι τῶν.] Libro XVI. pag. MXXI. postquam Philippum Macedonem egregia laude affecisset, quem saepe dixerat in praecedentibus principem fuisse omni impietate & scelere contaminatissimum, addit ταῦτε γάρ ἐστιν ἐν δόξαις τῆς πραγμαθείας διςσελάμην, φήσας ἀναγκάσθαι εἶναι, ποτὲ μὲρ δόλογεῖν, ποτὲ ἢ ψέγειν τὰς αὐτὰς. & ejus necessitatis causam ibi affert gravissimam & verissimam. locum vide. Libro autem XII. exemplo Agathoclis crudelissimi Tyrannorum docet Polybius, nullum esse tantæ immanitatis tyrannum, qui non aliqua interdum facinora edat laude digna vel maxima.

18. 30. ὅταν αἱ πράξεις ἀπηγῶσι τῶν.] Hoc est, si ita fides ducatur, ut jure non dissimili, loquitur Plinius initio libri quinti Epistolarum.

18. 31. πολλὰ κίς ἢ ἐλέγχθαι καὶ ψέγειν ἐπὶ ποινῶν τὰς ἀναγκαστοτάτας.] Exemplum habemus hujus praecipi insignis, legationum timentate XI. ubi Polybius errorem pene ridiculum Philopœmenis & Lycortæ parentis sui in gravissimo negotio admissum non secus narrat, ac si de personis loqueretur penitus sibi incognitis. Jam de Arato cuius erat apud omnes Achaëos sancta memoria, quàm gravem & liberam sententiam proferat, licet videre initio libri quinti.

18. 34. ὅσπερ γὰρ ζῶν τῶν ὄψων ἀφορεθείσων ἀχρεῖσται τὸ ἔλον.] Laudatur infra hic locus libro XII. pagina CMXVI.

18. 36. ἔπως ἐκ τῆς ἰστορίας ἀναρθεῖσθαι τῆς ἀληθείας.] Sic omnino est; tolle ex historia veritatem, sustuleris omnem illius usum & utilitatem. Verissime Lucianus, in tradendis legitimæ historiae legibus: ἐν ἔργον ἰστορίας καὶ τὰ τῶν τῶν χρησίμων, ὅπερ ἐκ τῆ ἀληθείας μόνον συνίσταται.

19. 2. ἐτ' ὁμογεῖν αἰεὶ δυνάτων ἔθ' ἀμαρτάνειν συνεχῶς εἰς.] Ratio-

Rationem pete ex epistola Iſidori Peluſiotæ cxxvi. libri iv.

19. 6 *ἢ ἀλόγησι.*] Solet Polybius ἀλόγησιν appellare quam vulgo alii auctores ἀπολήψιν, certam opinionem de aliquo conceptam. Justinianus Novella cxxiii. ὃν πάντες οἱ μοναχοί, ἢ οἱ καλλίστου ἀπολήψεως ὄντες ἐπιλέξωσι, quem omnes monachi, vel, qui melius inter illos audient, constituerint. Galli dicerent, *ceux de meilleure reputation.* & Novella xc. testes οὐπολήπως idem appellat integre famæ. Vocem ἀλόγησι ut Polybianam annotat & explicat pluribus Suidas.

19. 17. *λαθόντες ἢ πολλὰς πλεονεξίας ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Μεσσηνίαν.*] Vera sunt quæ hæcenus dixit Philinus: istud quam falsum, ut superior narratio Polybii ostendit. confirmat Diodorus, qui Hieronem statim ut cognovit Romanos Messanam copias trajecisse, Syracusas aufugisse scribit. neque aliter Zonaras. vide supra.

19. 19. *αὐτίς ἢ ἐπὶ τὰς Καρχηδονίους ἐμπορεύσοντας ἢ μόνον πλεονεξίας λαθεῖν ἀλλὰ καὶ ζ.*] Istud quoque Philinus falso: nam victoriam ejus conflictus penes Romanos ituisse & Polybius antea docuit & nos aliorum auctorum testimoniis comprobavimus.

20. 1. *τῆς πάσης ἀλογίας ἐστὶ πλεονεξία.*] ἀλογία in eo est, quod victoribus Hieroni & Pœnis, ut quidem iste narrabat, ea tribuit, quæ usurpari solent a victis. Nam intra munimenta se recipere, & locis apertis aut parum firmis excedere, non eorum est qui vicerunt, sed eorum qui gravi clade accepta ad ejusmodi consilia necessario confugiunt. denique ἐκχωρεῖν τὴν ἀσπίδα nemo rei bellicæ peritus negaverit esse ἤτις, & traditæ victoriæ signum.

20. 2. *καὶ ἀσφαλῆς ἢ ἀσφαλίαν τὸ ἀσφάλειον.*] Hoc loco ἀσφαλή est examinatio diligens ad fallitatem arguendam. alibi in bonam partem accipitur à nostro, ut de Scipione Africano: ἢ ἀσφαλῆσαι, εἰ φιλοτιμότερον ἐξυγέμεθα τὰ κατὰ τὸν Σκηπίωνα, καὶ πάντων τὸ ῥηθῆναι ὑπὸ αὐτῷ μὴ ἀσφαλῆς ἐξαγγέλλομεν. mirari nemo debet, si res Scipionis diligentiore studio narramus, & singula ejus dicta cum observatione proferimus. Hæc ἀσφαλή est observatio sive disceptatio Polybii circa Scipionis dicta, causam & rationes, cur hoc aut illud vir tantus dixerit, explicans. Suidas exponit ἀσφαλίαν & ἐξοχήν, parum ex mente Polybii, qui omnem diligentem tractationem & veritatis inquisitionem, vocat ἀσφαλίαν, ut libro iii. ἐγὼ ἐπὶ πολλῶν ἀσφαλίαν πεποίημαι ὡς ἐπὶ τούτων. & ita sæpe. Libro v. ἀσφαλίαν appellat idem disceptationem ad pacis condiciones statuendas pag. dxxxiii. ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Νικηφόρος εἰς τὰς ἀσφαλίαν, καὶ τὰς ὑπερῶν πίστεων σωθήσας.

20. 24. *ὡς εἰ ἐστὶ φησὶ καὶ τὸ ἐχέτλω.*] Echetla oppidum fuit Siciliæ munitissimum: quod quum Agathoclis milites occupassent, Xen-

Xenodocus copiarum populi Agrigentini dux anno quarto Olympiadis cxvii. vi expugnavit, & expulso præsidio Agathoclis, suas leges & libertatem Echethacis restituit. auctor Diodorus lib. xx. In cuius potestate urbs eilet quum Romani Echetham ceperunt, neque ex Polybio discas neque è Zonara.

Ibid. ἐν μίση κειμήλιω τῆ ἴ Συρακυσίων καὶ Καρχηδονίων ἐπαρχίᾳ.] Mirum existare hanc lectionem in omnibus membranis regis, Bavaricis, meis. Scribendum est ἐν μίση (vel μίσω) κειμήλιω τῆ τε ἴ Συρ. καὶ Καρχ. ἐπαρχίας. Erat autem illa tempestate Pænorum dominatio in Sicilia amplissima. dimidiam enim totius insulæ partem & eo amplius obtinebant. Pausanias Eliacorum lib. ii. de Hierone & hujus belli initiis loquens: Ρωμαίων πρὸς Σικελίας ἐς τὸ πρὸς Καρχηδονίους πόλεμον καὶ ἀρχόντων, εἶχον Καρχηδόνιοι τὴν ἴσην πλείον ἢ ἡμῖς. Caput provinciæ Pænorum fuit Agrigentum, ut mox dicet Polybius. Ab hoc autem anno primo belli Punici cepit Sicilia trifariam dividi, in regnum Hieronis: Imperium Punicum: Imperium Romanum. Livius libro xxvii. & alibi.

II. Annus alter belli Punici primi. Fœdus cum Hierone Rege.

20. ult. Προσπεσόντων γὰρ εἰς τὴν Ρώμην.] Hæc demum incipit narratio τῆ Πελοπονησιακῆς. Est autem annus iste belli Punici primi secundus: nam primus antea expositus. προσπίπτειν pronunciarum vel afferri vox seculi Polybiani. extat sæpe in libris Maccabaicis. vide fragmenta ex Suida. Livius alibi vertit προσπεσόντων, quum fama accidisset. at Polybius interdum vocem γραμμάτων adjicit. libro ii. προσπεσόντων πρὸς τὸ Τύρις γραμμάτων. & libro v. pag. DLXIV. προσπεσόντων πρὸς Θεοδότη γραμμάτων ἐν οἷς αὐτὸν ἐκάλει.

21. 3. καὶ ἑσπῆται τις ἑσπῆταις Μάνιον Οὐλακίλιον καὶ Μάνιον Οὐλακίλιον.] Utrique anni hujus consuli prænomen fuisse M? sive Manio cum vulgatis Polybii codicibus, regis & Bavaricus consentiunt. in aliis invenimus Μάρκον utroque loco: perperam. Fasti Verrii Flaccii: M? Valerius M. F. M. N. Maximus M? Octacilius C. F. M? N. Crassus. Scribe etiam Οὐλακίλιον, ut pag. xx.

21. 8. ἔσι ἡ ὡς Ρωμαίοις τὴν πάντα τέταρα στρατόπεδα Ρωμαίων.] Mos hic fuit Reip. Rom. antiquus & perpetuo servatus, ut statim post creatos Coll. & Prætores, de provinciis eorum deliberatio proponeretur in Senatu. Simul soliti statuere Patres, quot legionibus Resp. esset administranda sequente anno: id quod Livius in historia singulorum annorum diligenter interdum annotat. ut libro xxvii. Ὑπὸ ἑξήκοντα ἑξήκοντα legionibus defensum Imperium Romanum est. initio xxx. *Viginti*

Viginii omnino legionibus & CLX. navibus longis res Romana eo anno gesta. libro sequente: *Sex legionibus Romanis eo anno usa Resp. erat.* lib. xxxiv. *placuit octo omnino legiones essent.* Vides pro conditione temporum alium atque alium fuisse legionum numerum. Polybius tamen qui multis post annis scribebat, videtur dicere, quotannis quatuor duntaxat legiones solitas conscribi. Sed loquitur auctor de antiquo Pop. Rom. instituto, quod multo ante obtinuit quam ex Italia pedem efferrent Romani. Solebant enim, si quod bellum esset gerendum duas legiones uni Consuli assignare: atque hic erat quem vocabant Consularem exercitum. sin bellum esset periculosius, & majoribus gerendum viribus, binæ ambobus Cons. legiones tradebantur. Hæ sunt quatuor legiones quas hic ait Polybius & iterum libro III. pag. cccxii. & Flavius Vegetius libro III. cap. primo. Etii autem majoribus copiis fuit Romanis opus, ubi eorum crevit imperium; mansit tamen nihilominus institutum vetus, semperque justus & legitimus modus Consularis exercitus fuit duarum legionum: quibus tamen alias adjiciebant prout res & tempora videbantur poscere. Sed præter Consulares exercitus ordinarios fucere persæpe alii quos Proconsules aut Prætores regebant, aut alii quibus extra ordinem imperium esset demandatum, ut in Scipione Africano est factum, atque aliis. De numero militum in quaque legione vide ad librum tertium & sextum. Sed & jam ante dictum, Legionem Romanam quæ Rhegii collocata fuerat præsidio c13 c13 c13 c13 militum fuisse: quem ea ætate esse numerum scribit Polybius.

21. 14. *αἱ πλείεσσι ἀφιστάμεναι πόλεις ὡς ἐπέθεντο Ρωμαίοις.*] Zonaras de his consulibus scribit: *Ἀφ' τῆς νήσου ὅμῃ τε ποροδόμενοι καὶ διχῆ, πολλὰς ὁμολοῖα παρεσήσαντο.* *insulam pervagantes, modo junctis copiis, modo divisis, multos populos ad deditionem compulerunt.* Sed rei gestæ ordinem pete è Diodori Eclogis è libro xxiiii. Narrat ille tantam fuisse tum Sicilia tota consternationem, ut lxxvii. urbium populi simul deditionem fecerint, atque hæc est *Ἀφροπὴ καὶ κατὰ πηλῆξιν* Sicularum quam hic vocat Polybius. Eutropius. *Valerio & M. Octavio consulibus in Sicilia à Romanis res magna gesta sunt. Taurominitani, Catanenses & præterea quinquaginta civitates in fidem acceptæ sunt.*

21. 17. *ὅ ἢ Ἱέρων θρωρὼν τὴν Ἀφροπὴν καὶ κατὰ πηλῆξιν τῶν Σικελιωτῶν.*] Causas quæ Hieronem impulerunt, ut relicta Carthaginensium societate Romanis se adjungeret, duas affert Polybius, metum Sicularum, & admirationem virium Romanorum; adde tertiam ex Pausania, quod judicaret Hiero τὰ Ρωμαίων βεβαιότερα ἐς φιλίαν, *Romanos in amicitia & fide servanda esse firmiores & constantiores.* nota est omnibus fides Punica, vel potius perfidia. Pausanias non tam sua

sua voluntate Hieronem consilium istud scribit inisse, quàm Syracusanorum impulsu. *Διατροπή* frequens Polybio vox in summa consternatione animi & mutatione consilii. affert Suidas ex auctore incerto: *Ἡ Καρχηδονίαν πολὺν κλαυθμὸν μὲν δακρύων περιεμμένων Διατροπή μετράλη τὸ σωτήριο ἐπέχε.* affueti lectioni Polybii, non dubitabunt eujus sint hæc verba.

21. 19. τὸ πλῆθος ἢ τὸ βάρος ἢ ῥωμαϊκῶν στρατιωτῶν.] De numero jam dictum est. τὸ βάρος Romanarum legionum dupliciter potest considerari: in armis, & in genere pugnae. Quum enim ex disciplina Tacticorum omnis exercitus dividatur, in βαρεα sive πύγματα, graviter armatos, & ψιλα ὄπλα levem armaturam; in legionibus Romanis viliter & leviter armati paucissimi erant, graviter plurimi ac ferè omnes. jam ipsum armorum & πανοπλίας Romanae pondus sane grave, maxime propter pilum & scutum, de quibus libro sexto. hic passim apud Livium, *grave agmen legionum; & gravitas armorum*, quum de legionariis Romanis loquitur. Sed & genus pugnae qua plurimum usæ Romanae acies, habuit βάρος & pondus. Ut enim phalangis Macedonicae, sic & legionum pugna fuit stabilis, militibus & suo & armorum pondere in hostes incumbentibus. Græci Tactici & historici hoc dicunt τὸ βάρος ἢ σωτείξεως, vel ἀήσθη μάχεσθ, & ἐξωθεῖν τὸ βάρος. Latini *ponderare pugnare*, item, *ala ἢ umbonibus pulsare*: quo de genere pugnae multa alio loco sumus dicturi.

21. 21. ἐπικυδέστερος εἶναι τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐλπίδας.] Quibus res sunt in bello magis secundæ, eos Polybius solet appellare ἐπικυδέστερος, & eorum spes ἐπικυδέστερος dicere: Proprie κῦδος gloriam significat: sed in his loquendi generibus fortuna melior intelligitur, non major gloria. Infra hoc libro: δεικνύτων ἢ τῶν Καρχηδονίαν ἐπικυδέστερος ἐλπίδας ἔχον ἤδη καὶ τὸ πόλεμον. Libro II. ἐπεὶ μικρὸν ἐπικυδέστερος ἔχει τὰς ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς μέλλουσας ἐν Κλεομένη. sic libri XVI. initio. Paulo aliter lib. V. ὁ ἢ Περιχθίης ἐπικυδέστερος ὢν τῆς ἐλπίσεως καὶ τὴν ναυμαχίαν. legationum timentate cxli. τὰς περὶ γαληνην μάχας ἀμφιδηρότες ποιεῖντες, ἐν πάσις ἐμφασιν ἀπίλιπον ὡς ἐπικυδέστερων αὐτῶν γεροντότων. Polybium imitatus est Onofander cap. xxxiii. ἤδη γὰρ ἐπικυδέστερα τὰ τῶν φίλων ὄντα ποτὲ στρατηγὸς ἀποστεινῶν ἐμείωσε. sæpe factum, ut res suorum quæ meliore loco erant ἢ victoriae propriores imperator morte sua inclinaret, atque affligeret. nec multo aliter Xenophon libro V. Hellenicorum de Lacedæmoniis: quos ait per pacem Antalcida legato factam, πολὺ ἐπικυδέστερος ἤλυθ. hoc est meliore fuisse conditione, quam ceteros Græcos, & ad majorem fortunam adipiscendam plura præsidia habuisse. Nicetas Choniates libro II. κατέλαβον ἐν εὐλίφῃ τέλει τὰ τῶν Ῥωμαίων τὰς εἰρήνας, ἢ Ῥωμαίοις πάντη κυδωνικῶς ἐγεγόνει.

21. 31. ἀφ' ἧς τὸ κρηὶ ἄπει τὰ ἀπὸ τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ στρατιπέδα πολλὰ ἔνδοξοι γεγονέναι τῶν ἐπιτηδείων.] Nihil hujus invenio apud alios præter unum Zonaram. Is auctor est Claudium Caudicem superioris anni consulem, quo minus Syracusas obsidione premere posset, commea-
 tum rei que frumentariæ inopia, & valetudine exercitus, quæ sese inopiam sequitur, fuisse impeditum. τὸ ἵ πύλεως βουδίας αἰλώνας μὴ δυνάμενης, καὶ τὸ ἀπὸ στρατίας δόξους ἀφ' ἑαυτὸν ἔσσης σιπῶν, καὶ ἀφ' ἑοσὺν τὸ στρατὸς ἀπαπέση.

21. 37. ποιησίμβροι ἢ σωτήριος, ἐφ' ἧς τὰ μὲρ ἀχμαλ.] Primum hoc fœdus est, quod Romani cum transmarino populo arma sua prius experto fecerunt. Fœderum varia genera libro tertio accurate exponimus: de isto potest dubitari, ad quod genus pertineat. sed hæc quoque dubitatio ibi est exposita. Ostendimus, neque ex æquo factum hoc fœdus, ut inter pares bello solet: neque item eo modo quasi victis leges dicerentur. mixti igitur generis esse; quemadmodum & contrahentium anceps quodammodo nec satis explorata fuit conditio. nam neque Romani pro victoribus, neque Hiero pro victo satis justis de causis haberi potuerunt. Sanè rex Hiero ad pacem hanc petendam non prælio victus animum applicuit: (etsi non desunt scriptores Latini qui id perhibeant) sed animo. Quare verum in Hierone est comper-
 tum quod docet Polybius libro tertio, eam pacem solere esse firmam, quam potentior inquit cum eo qui certo apud animum suum statuat, impari se hosti suo esse: quod Polybius eo loco appellat ἡπὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν. Igitur Hiero homo singularis prudentiæ, & Politicus insignis, ubi primum animadvertit Pop. Rom. viribus imbecillitatem virium suarum agnovit, & fecit statim pacem cum Romanis, & semel factam constantissime semper deinceps servavit. Porro ubi æquo fœdere fit conventio, utraque ex parte conditiones proponuntur: ubi superior cum inferiore paciscitur, solent ut plurimum à parte duntaxat altera conditiones fieri.

21. 38. ἐφ' ἧς τὰ μὲρ ἀχμαλὶ καὶ χωρὶς λύτρων ἀποδέναι τὴ βασιλεία Ρωμαίοις.] Duæ conditiones hic proponuntur ab Hierone præstandæ, ut sine pretio captivos è Romano exercitu, qui penes ipsum fuerunt, reddat: & ut centum argenti talenta pendat. Tertiam conditionem adjicit Zonaras, ut urbes Romanis restituat, quas illis eripuisset: easque conditiones ab ipso Hierone oblatas ait, non autem Romanos exegisse tanquam à victo. ὁ Ἱέρων, inquit, φρονεῖς διεκρηκείσσιλο σφίσι τὰς τε πόλεις ἄς ἐφ' ἑρῶν ἀποδίδῃς, καὶ χρῆματα ὑπὸ ἀχμαλῶν, καὶ τὰς ἀχμαλῶνας ἐλδύτρων. καὶ ἔτυχεν ἐπὶ τῆσιν ἀπονδῶν. Apud Diodorum eadem conditiones duæ: sed hoc notandum in ejus narratione non perpetuam pacem inter Rom. & Hieronem esse factam, verum ad tempus tantum, & spatium annorum xv. συνέστη ἡ εἰρήνη ἕτη ἐε.

λαβόντες δραχμῶν ἑ. μυριάδας, καὶ τὰς ἀρχιμαλάτους δ' ἑποδόντι.

21. 40. δ' ἄρχιμαλάτους ἑποδόντι πάλαι τῆτοις ἑκατίν.] Diodorus modò, drachmarum millia centum & quinquaginta, hoc est, talenta viginti quinque. absurda summa, neque Romanæ cupiditati & opibus Regis Hieronis parum conveniens. Sed videtur scripsisse Diodorus δραχμῶν ν. μυριάδας, hoc est quingenta millia drachmarum, quæ summa ad Polybianam proxime accedit. nam centum talenta conficiunt drachmarum sexcenta millia, sive μυριάδας ἕ'. quæ vera fortasse est apud Diodorum lectio. Eutropius duplo majorem summam facit. Hiero, inquit, cum omni nobilitate Syracusanorum pacem à Romanis impetravit: deditque argenti ducenta talenta. idem numerus apud Pæanium & Orosium libro IV. cap. VII. eæ sunt drachmarum μυριάδες ρκ'. duodecies centena millia. Sed Orosius etiam in hoc à cæteris dissentit, quòd tertio anno ejus belli hæc ait accidisse, non ut alii secundo. Porro quid vicissim Romani Hieroni promiserint hoc fœdere, minus clare mox Polybius, perspicuè verò Diodorus ostendit: cujus verba obiter illustrabo: sunt enim depravata: Sic ille: *κυρδύειν Συρακασίοις καὶ τῶν ὑπὸ αὐτῶν πόλεων, Ἀκρων, Λεοντίων, Μεγαρέων, Αἰλώρων, Νεαπίων, Ταυρωμίων.* initio deest aliquid. potest sententia integrari si scribas *κυρδύειν ἑαίν.* nempe *συνέθεντο Ρωμαῖοι Ἱέρωνι.* Sensus est: Romanos vicissim spondidisse Hieroni, se liberum illi imperium relicturos, in Syracusanos & omnes civitates, quæ Syracusanis solitæ parere. Nævius belli Punici lib. VII. de pace.

Convenit regnum simul atque locos ut haberet.

nempe Hieroni. In nominibus urbium imperii Syracusani, quædam sunt animadvertenda apud Diodorum. *Ἀκρων* perperam scribitur pro *Ἀκρέων*, vel *Ἀκράϊων*, Acrenses Plinio. Acran habet Stephanus, à Syracusanis conditam. sed *Ἀκρω* legendum, non *Ἀκρω*, vel *Ἀκράϊας*, ut male dicitur apud Ptolemæum. Thucydides libro V. *Ἀκρω καὶ Κάδιδρω ὑπὸ Συρακασίων ἀκίδηται*, & ita semper apud nobilissimum illum scriptorem. *Αἰλώρων* pro *Ελωρετῶν* nisi fallor scriptum. Elorus urbs Siciliae, ut antea dicebamus, non obscura. *Ἐλوري* in ea quod sciam nulli, τὸ *Εθνικὸν* etiam aliter formatur, ut in tertio contra Verrem, *Archonidas Elovinius*. Potest etiam legi *Παλιωρετῶν*: nam & Ptolemæus in eo tractu Patiorum urbem commemorat. Corruptum etiam est vocabulum *Νεαπίων*: lego *Νεκπίων*, Ptolemæus: *Νέκρον, Μενά, Παπίων*. Cicero libro quinto in Verrem, & Plinius Netinos vocant in hodiernis libris: cæteri qui à Diodoro nominantur noti vulgo sunt.

21. ult. ὁ ἡ βασιλεύς Ἱέρων ὑποσεύλας ἑαυτὸν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων σέπλω.] His verbis declarat Polybius, quòd in conditionibus fœderis modò prætermiserat, Romanos patrociniū Regi Hieroni vicissim promi-

promississe. ὑποσείλαιν ὑπὸ σκίπτω proprie de eo dicitur, qui parieti se applicat, vel arbori ad suffugium inubris aut solis, vide quæ notamus libro IV. ad paginam CCCXCI. de verbo ὑποσείλαιν. Plutarchus in Themistocle ὑποσείλαιν pro eo dixit. Livius umbram dicere solet quod heic Polybius σκίπτω, ut libro XXXII. quia sub umbra auxilii vestri latere volunt, in societatem vestram confugiunt. libro XXXIV. Erant autem eo tutiores quod sub umbra Romane amicitie latebant.

22. 2. ἢ χροναῶν ἀεὶ τέτις εἰς τὴν κατεπείρουσαν ἢ παραμύτων.] Livius libro XXI. T. Sempronius Cos. Messanam venit, & fretum intranti Rex Hiero classem ornatam obviam duxit: pollicitusque est quo animo priore bello populum Romanum juvenis adjuvisset, eo senem adjuturum, frumenta vestimenta que se legionibus consulis, sociisque navalibus gratis præbiturum. Hujus liberalitatis sive officii Romanis ab Hierone præstiti plura exempla apud eundem Livium ac Polybium commemorantur.

22. 3. ἀδεῶς ἐὸ κασίδης τῶν Συρακουσίων τὸν μετέπειθε χρόνον.] Auctor T. Livius Hieronem postquam sub umbram se recepit Romanorum, quinquaginta annorum vitam feliciter egisse. lib. XXIV. Hieronis potius quam Hieronymi auctoritatem sequendam in sociis legendis: & quinquaginta annis feliciter expertam amicitiam Romanorum, nunc incognita Pænorum, quondam infideli præferendam. libro XXV. non plura per annos quinquaginta benefacta Hieronis, quàm paucis his annis maleficia eorum qui Syracusas tenuerint, erga populum Romanum esse. Ex iis quæ ante diximus satis constat Hieronem post impetratam à Romanis pacem, annos solum XLVIII. in vivis egisse, non L. Totum autem in spatium vixit ἀδεῶς, ait Polybius, id est, secure, quod ad seditiones civium & interna mala attinet: nam ab hoste externo non semper fuit securus. Ex historia Livii XXI. apparet, regnum Hieronis & Syracusanam oram à classe Punica aliquando fuisse vastatam: cumque Romanorum opem implorare esse coactum.

22. 5. φιλοσεφῶν ἢ φιλοδοξῶν εἰς τὰς Ἑλλήνας.] Verba φιλοδοξῶν ἢ φιλοσεφῶν cum effectu accipienda. non enim hoc solum vult Polybius, fuisse Hieronem gloriæ studiosum, & coronarum Græcanicarum cupidum: sed illa fecisse eum, & iis studiis animum applicuisse, quibus dediti qui sunt, gloriam apud Græcos, & coronas velut honoris debiti testimonium soliti sunt consequi. Græci eos qui pro scopo vitæ & actionum omnium suarum sibi proponunt honorem φιλοτίμος vocant, & φιλοκλέης; Aristoteles πολιτικὸς φιλοκλέης. Sed quum varia sunt instituta quæ gloriam concilient, Hiero per liberalitatem & magnificentiam ad laudem est grassatus. De magnifica illius liberalitate erga Romanos antea diximus, & multa Livius commemo-

rat. sed & civitates alias suis beneficiis demeruit, ut Rhodiorum, teste Polybio libro quinto. item Reges, ut Ptolemæum Ægypti, cui navem admirabilem frumento plenam, quum eius inopia Ægyptus laboraret, dono misit. Idem Rex Archimeli poëtæ epigramma quod in navem illam stupendam scripserat, mille modium tritici munere est profecutus, idque demum suis impensis in Piræeum curavit deveheduo. auctor Athenæus libro v. observat. Philosophus in iv. Nicomacheorum, vere magnificos illis potissimum impensis delectari quæ ipso genere sint honorificæ. ejusmodi autem esse donaria consecrata, ædeis sacras & sacrificia: aut quæ ad deum honorem quovis modo referuntur, vel ad publicam civitatis gloriam. ἐστὶ δὲ, inquit, ἡ δαπανημάτων τὴν μεγαλοπρεπείαν οἷα λέγεται τὰ τίμια, οἷον τὰ πρὸς τὰς θεὰς ἀναθήματα καὶ κτεροσκυδίας, καὶ θυσίαι ἢ καὶ ὅσα πρὸς πᾶν τὸ δαίμονιον, καὶ ὅσα πρὸς τὸ κρινόν δὲ φιλοτιμίας εἶσι. Hæ magnifici hominis notæ in Hieronem omnes competierunt. de quo Athenæus. Ὁ δὲ Ἱέρων ὁ Συρακουσίων βασιλεὺς, ὁ πέντε Ρωμαίοις φίλος ἑσπεδίακη μὲν πρὸς ἱερῶν, καὶ γυμνασίων κτεροσκυδίας. ἡ δὲ καὶ πρὸς ναυπηγίας φιλοτιμία, πολλοὶ σιτηρὰ κτεροσκυδαζόμενος. Ex his intelligimus Polybii mentem in his verbis: neque aliud Plutarchus in Marcello voluit, quum hunc Regem vitam ait egisse à bellis alienam, & panegyricam. τοῖς Ἀρχιμήδης μηχανήμασιν, ait, αὐτὸς σὺν ἐξήσασθε, ἔβισ τὸ πλεῖστον ἀπολεμὸν καὶ πανηγυρικὸν βιώσας. Quum autem Hieron erga omne genus hominum, maxime autem erga Romanos munificus fuerit, quare Polybius illa addidit, εἰς τὰς Ἑλλήνας? aut cur non potius dicit εἰς πέντε τὰς ἀνθρώπους καὶ κρινὴ καὶ ἰδέα? Ratio est quia Græci homines, cæteros mortales pro Barbaris habebant, neque tanti faciebant ut laudem apud illos consequi magni æstimarent. Propterea Reges & dynastæ qui studio laudis ducebantur ingentibus beneficiis famam inter Græcos parare sibi soliti: eratque ea persuasio Græcorum; cuidam suæ gentis prærogativæ hoc quasi tributum deberi ab omnibus bonæ & magnæ famæ cupidis. Vide quæ de ea re differit noster libro v. pag. DC. Propterea Rex Antigonus, quum Demetrium filium classem magna instructum ad Græciæ liberationem mitteret, ἐλεγε, ait Plutarchus, τὴν δόξαν ὡς περ ἀπὸ σκοπῆς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν οὐρανὸν πυροβόλησθαι. dicebat gloriam à Græcia velut à quadam specula in universum orbem lumen suum transmittere. Hinc istud loquendi genus, & similia apud auctores multa, ut φιλοτιμίας εἰς τὰς Ἑλλήνας apud Plutarchum de Alexandro & Tito Flaminio: & in septima historia Thucydidis: καλὸν σφίσι εἰς τὰς Ἑλλήνας τὸ ἀγωνίζεσθαι φανεῖται.

22. 8. καὶ πλεῖστον χρόνον ἀπολεωκέναι τῆς ἰδίας δόξης. Non semper evenit in vita humana, ut qui prudentissimi vulgo censentur,

tur, iidem sint & fortunatissimi. nam & prudentiam sæpe appellamus mortales, quæ recte æstimantibus mera stultitia dici mereatur: & felicitatem divino munere hominibus contingere, atque ut cum Aristotele dicam, *ἡ δὲ δίδυμοὶν εἶναι θεοδότην*, ut meliores literas taceam, humana quoque sapientia & quotidiana experientia docent. Æschyli divinus versus est: *Θεὸς ἢ δίδου ἐστὶν ὀτυχεῖν βροτῆς*. *Donum Dei est mortalibus felicitas*. Propterea Polybius hac nunc utitur *ἐπιπέσει*, observatque Hieronem unum è paucis fuisse qui fructum suæ prudentiæ tulerit felicitatem eamque valde diuturnam. Solet hoc quoque interdum usū venire, ut qui sapienter prudenterque vitam instituunt, his tranquilla, & pro sua sorte beata vita contingat. Idcirco celebratur Heracliti vox, *ἦθ' ὁ ἀθροῖσπι δαίμων*, quæ unicuique mortalium suos pro Genio mores affirmat esse. Latini sophi, hoc voluere quum dixerunt, Sapientem fingere ipsum fortunam sibi: & Fabrum esse suæ quemque fortunæ. Porro ejus prudentiæ & *σοφίας* quam in Hierone commendat heic Polybius, multa simul data ab eo sunt argumenta, quum repudiata societate Carthaginiensium, ad Romanorum amicitiam velut in tutissimum portum maturè confugit. Illis temporibus, ut si unquam alias, vigebat in populo Rom. virtus, integritas, & super omnia fides: apud Pœnos contra, dolus, perfidia, & Barbara quædam crudelitas. Quod igitur post prima statim experimenta virtutis Romanorum, eos sibi præoptarit Hiero amicos quàm Carthaginienses, quorum erat vetus in Sicilia, & tunc quoque amplissimum imperium; quanta in eo facto prudentia, quanta judicii rectitudo? Jam quod integer potius quam victus pacem fecit, & rationem quàm fortunam sequi maluit, quis negabit summæ esse prudentiæ? quod in vita difficillimum est, scivit Hiero vinci. qua de re præclare Politicus noster philosophatur libro eodem, in belli hujus Punici fine. Fides vera & constantia ejusdem in conservanda Pop. Rom. majestate laudari satis pro merito non queat. quum præsertim ea mox & deinceps persæpe secuta sint tempora, quæ ejus constantiam eximie probarent. Quot & quantas clades populus Rom. bello Punico primo, & secundî initio sit perpeffus, nemo nescit. Solent adversa hominum voluntates, & abdita mentium nudare. Hieronis propositum & constantiam in suscepta semel amicitia Romanorum, non Reguli calamitas, non Claudii naufragium, non Thiasymenus, non Trebia, postremo ne Cannensis quidem dies potuit labefactare. Mansit inconcussa illi fides, etiam tunc quum & in Italia & extra Italiam omnes Pop. Rom. socii & amici ad Pœnos fortunam secuti inclinabant. ne domus quidem Hieronis tota (verba sunt Livii) ab defectione abstinuit. namque Gelo maximus stirpis contempta simul senectute patris, simul post Cannensem cladem Romana societate

ad Pœnos defecit. Hiero tamen nihilo fecius immotus stetit, ceu Marpesia quædam cautes, eique etiam tunc fides constitit: quam etiam ad extremum vitæ constantissime servavit. Quemadmodum autem suæ constantissimæ fidei grande præmium tulit hic Rex. sic nepos illius Hieronymus (nam Gelonem hujus patrem inter initia novorum consiliorum mors opportuna absumpsit) imprudentiæ & perfidiæ erga Romanos pœnas confestim luit gravissimas. brevissimo enim tempore & vitam simul & avitas opes amisit, qui quidem regnum potentissimum, Hieronis virtute partum, prudentia actum & diutissime conservatum, malis ipse consiliis intra annum unum funditus evertit. Adi ad Livium libro xxiv. Tulit omnis ætas similia his in utramque partem exempla veris Politicis diligenter adnotanda, & maturo iudicio expendenda. Mihi verò videtur fortunæ Hieronis nulla unquam fuisse similior quam Massanißæ & Attali, qui ætate proxima vixerunt. uterque constantissima erga Pop. Rom. fuit fide: uterque suis opibus simul prudenter simul magnifice utendo, effecit ut regno dignus videretur: uterque sub Rom. nominis umbra diutinam tranquillitatem obtinuit. hoc uno uterque felicior Hierone, quod regnorum suorum possessionem ad stirpem alteram aut tertiam transmiserunt.

22. 14. λοιπὸν ἐκέπι πᾶσις ἐκείνον ἐξαποσέλλειν οἱ Ῥωμαῖοι τῆς δυνάμεις.] Observetur hoc loco prudentia Romanorum excellens: qui ne numerosiore, quam res desideraret, exercitum alerent, simul ac numerus hostium est imminutus, etiam ipsi legionum numerum altera parte imminuunt. Rationem consilii mox subjicit Polybius, ut copiis quæ restarent in Sicilia, major esset rerum necessariorum copia. Tenuerunt igitur institutum suum, de quo Vegetius libri 111. initio. *Veteres qui remedia difficultatum experimentis didicerant, non tam numerosos quàm eruditos armis exercitus habere voluerunt.* Norant nempe Romani, quod docet idem alibi: *Sapius, inquit, penuria quàm pugna consumit exercitum, Et ferro savior fames est.*

22. 27. δι' ἧς ἀνὲς φθαλμῶν δυνήσονται τῆς πολυμείους.] Familiare verbum Polybio, ἀνὲς φθαλμῶν: quod locutione proverbiali de iis usurpatur qui rem non parum difficilem, nec periculo carentem audent: quod poeta dixit, *τλῶναι εἰς ὧπα ἰδέσθαι, sustinere aliquid rectis oculis intueri.* dicitur & de personis, & de rebus. Similis significatio vero ἀνὲς βλέπειν. inde illa proverbialis item locutio ἀνὲς βλέπειν τῇ ἀληθείᾳ, *oculos contra veritatem attollere*, sive palam veritati resistere. Isidorus Pelusiotes libro iv. epistola ccxxv. εἰπὼν οἱ ἐχθροὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀνὲς βλέψαι σὺν ἐπόλμῳ, τὸ ὁ ἀπισήσων τῆς ἡλίας φανερωτέροις πρᾶγμασι. Synesius peregrino, loquens de eo qui magistratum emerit: *ὡς σὺν αἰκῶς γε αὐτὸν ἀφ' ἐχθρῶν βλοσυροῦς ὀφθαλμοῖς ἀνὲς βλέψαι χρυσίῳ.*

22. 29. διὸ καὶ ξενολογήσωσιες ἐκ τῶ ἀντιπέρας χωρῶς.] *Ex oppositis trans mare regionibus.* Solent dici geographis ἀντιπέρας καὶ ἄλλ, quæ non solum fluminae medio aut mari dividuntur, sed etiam è regione sibi invicem opponuntur, ut Rhegium & Messana, Sestus & Abydus, Rhium & Antirrhium. hoc pacto Carthagini opposita est Hetruria. sed Polybius hic latius accipit, & oram totam considerat, universæ Africae, non solum Carthagini adversam, & ut geographi loquuntur, ἀντιπροσθενόρβιων.

22. 33. ἐράνητες ἢ καὶ τὴν τῶν Ακρωγαντίνων πόλιν ὀφουσεύτιον εἶσαν ὡς τὰς ὠρεοσυστάς.] Agrigenti opportunitates discas ex ejus situ, quem præter geographos fuscè persequitur noster inferius in fragmentis è libro nono. Polybius hic vocat βαρυτάτιον πόλιν τῶ ἐπ. sic solitus appellare urbes omnes quæ sunt suæ provinciæ capita. Latini rarius urbem gravem dicunt.

22. 37. εἰς ταύτην σιωήροισιν τέτε χορηγεία.] Melius scribetur τὰ χορηγία. nam aliud est χορηγείον, aliud χορηγίον, quod idem significat ac χορηγία. utitur eo Polybius aliquoties. In fragmentis è Suida: μὴ οἶον κτῆ γάλακτων τὰς ὠρεοσυστάς καὶ τὰ χορηγία ὠρεοκομιζέον φρασιπέδοις, μηδὲ ἐπὶ ὑποζυγίων, ἀλλ' ἐν περὶαις δεχ' ἡμερῶν ἔχοντες ἐφόδια. *Romani non solum apparatus & commeatus omnis generis mari legionibus subvehebant & opera jumentorum, sed ipsos etiam milites decem dierum cibaria in peris habere jubent.* At χορηγία sunt ipsa horrea, ubi condita militaria asservabantur.

22. 38. ὀρμητήριον κελνοσὶς χεῖρας ταύτη τῆ πόλει ὡς τὸ πόλεμον.] *Ὀρμητήριον* Græcis est instrumentum motus, ut ἀΐσθητήριον instrumentum sensus. Barbari *sensorium* dicunt. Docent autem rationes Physicæ, motum omnem fieri incumbendo in partem quæ non movetur: ἀδωίαθεν γὰρ κινεῖται μηδενὸς ἡρεμῶντ. ait philosophus. semper igitur in corpore quod movetur, pars sit aliqua quiescens oportet, unde existit ὀρμή & principium motus, sive totum moveatur sive pars. Aristotelis verba sunt in libro De motu animalium. ἐν αὐτῷ ἕκαστον π δεῖ ἔχειν ἡρεμεῖον ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆ κινήσεως ἐστὶ, καὶ ὡς ὁ ἀπεριδύμενον, καὶ ὅλον ἀπὸ τούτου κινηθήσεται, καὶ κτῆ μέρη. Plane hæc faciunt ad vim dclarandam & usum ejus, quod in re bellica appellant Græci aptissimo vocabulo ὀρμητήριον. Etiam exercitus quoddam est corpus: & militaris expeditionis motus est hujus corporis. quemadmodum igitur in motu naturali opus est parte aliqua quiescente cui innititur illa quæ movetur: sic profus in bellicis expeditionibus: quoties naturam ars & humana industria imitantur, loco est quodam opus tuto, securo & quieto, unde miles in hostem proficiscatur. hoc est quod Græci ὀρμητήριον vocant. Latini modò *receptaculum*, modò *arcem*, aut *arcem belli*, modò *sedem*. Tacitus, *sedem bello*, Annalium lib. xiv. quod verbum est significatissimi.

ficantissimum ut ostendimus, & convenientissimum. Livius libro xxiv *ad oppugnandam Uticam omnes belli vires convertit. eam deinde si cepisset, sedem ad cetera exsequenda habiturus.* Qui sciunt quare olim dixerit Archimedes, *δὲς πῆ τῷ καὶ τὰν γὰρ κινῶ,* non ignorant quam vim habeat vox *sedes* in hujusmodi re. Græci etiam *πολεμητήριον* vocant. Polybius libro iv. pag. cccclxiv. *καθίστον ἐπέκειτο τοῖς Ἀρχαίοις τε καὶ τοῖς Ἀρχαίοις καὶ πολεμητήριον ὑπῆρχε τῆς Ἠλείας ἀσφαλῆς καὶ τοσούτῳ πάλιν κρατηθῆν, ἐμελλε τὰν μὲν Ἀρχαίων ἀσφαλίαν, καὶ τῶν Ἠλείων ὀρμητήριον ὑπῆρχεν τοῖς συμμαχικοῖς δυνάμεσιν.* Locum hosti imminentem, & opportunum ad illi occidendum, cuiusmodi sunt quæ in muniendi arte vocantur *ἐπιτειχίσματα*, appellat *πολεμητήριον* & *ὀρμητήριον*, hoc est sedem belli, unde excursionses fiunt in adversarios. Loca eadem quatenus tutam præstant nostram regionem ab repentinis incursionibus hostium vocantur *ἀσπτεχίσματα* & *ἀσπολεμητήρια*. Sic Diodorus in xiv. Rhesium ait esse *ἀσπολεμητήριον* τῆς Ἰταλίας. Etiam in arte poliorcetica, moles illæ & turres quæ in obsidionibus urbium extruuntur, ut tela in obsessos è loco superiore mittantur, *ὀρμητήρια* dicuntur. Paraphrastes Græcus Nicomacheorum, quem præstantissimo viro Danieli Heinsio debemus lib. v. cap. viii. *ἔδῃ γὰρ τὸν στρατηγὸν ἐλεπόλεις καὶ ἀσπτεχίσματα πολεμίας καὶ ὀρμητήρια ἐν πολιορκίαις οἰκηθῆσθαι ἐρεῖδον ἢ τέλεινα.* Usus & utilitatem summam harum extructionum ostendit doctor incomparabilis omnium quæ ad usus bellicos pertinent Julius Cæsar in secundo De bello civili, & Massiliæ obsidione: *Est animadversum ab legionariis qui dextram partem operis administrabant ex crebris hostium eruptionibus, magno sibi esse presidio posse, si pro castello ac receptaculo, turrim ex latere sub muro fecissent: quam primo ad repentinos incursus humilem parvamque fecerant: huc se referebant: hinc si qua major opprefferat vis propugnabant, hinc ad repellendum & prosequendum hostem procurrebant.* præclare ista explicant & vim vocis *ὀρμητήριον* & rem ipsam. Aeneas in libro De toleranda obsidione, multis verbis diligenter monet ut loca illa quæ naturam ejusmodi habent, maturè occupentur; & rationem hanc affert *αὐτὸς τὸ μάλιστα πλεονεκτικῶς*, ut cum tuo commodo & hostis incommodo pugnare valeas, & ut statim subjicit, *ἀρχὴν τῆς μάχης ἐκ τῆς χειρῶν τεταπὸν ὀρμώμεσθαι.* Hoc & alios præterea usus præstat *ὀρμητήριον* in obsidendis urbibus: plures & majores quod ad summam belli totius paretur, ut hoc loco Agrigentum. Vegetius libro iii. cap. iii. *Anteaquam inchoetur bellum, de copiis expensisque solers debet esse tractatus; ut pabula, frumentum, cæteraque annonariæ species, quas à provincialibus consuetudo deposcit maturius exigantur, & in opportunis ad rem gerendam ac munificentissimis la-*

cis amplior semper modus quam sufficit aggregetur. Græci loca humanifimodî & belli sedes unde moventur omnia, appellant etiam κέντρα, quâtidicas cardines in quibus rei totius summa vertitur. Josephus libro Αλώσεως II. cap. xxviii. ἡ Αἰγυπτίῳ τῷ Ρωμαίων ἡγεμονίῳ σὺν αἰδοῦσιν, καὶ τοὶ πηλίκοι δὲ ποσείσεως κέντρον ἔχουσα τῷ Αλεξάνδρειαν; nam hoc vult; Ægyptum vel ea re ad rebellionem posse sollicitari, quod res novas moliens, Alexandriam habitura sit arcem belli atque sedem. Non multo aliter in disputatione de motu animalium, flexiones unde existit motus principium, κέντρα philosopho appellantur. τὰ ζῶα, inquit, ὡς περ κέντρα χεῖρ ἄντη τῆς κερμαῖς. Affine est κέντρον ῥοπής sive βαρήσεως apud Archimedem, & ejus interpretes. Porro vox ὀρμητήριον venustè per translationem de rebus aliis usurpatur. Sic Ildorus Pelus. iv. Epistolarum, in lxiv. dixit Christum, qui humanum genus restauravit, τῷ σώματι ὀρμητήριον δρεπῆς ἀποφύωμ, id est carnem sive naturam hominum virtutis sedem aut arcem constituisse, unde totiorum bonæ actiones proficiantur. epistola autem cxxvii. quaerens & quinam illi sint violenti, quos ait Dominus rapere regnum cœlorum: eos ait esse, qui corpus suum jejuniis, temperantia & cætera omni virtute cum quadam violentia domantes & legibus spiritus subjicientes reddiderint ipsum, ἄλιον ἢ ὀρμητήριον δρεπῆς. sic & epistola clxix. Philotheus Patriarcha in laudatione Basilii, Gregorii Naz. & Chrysostomi; loquens de duobus posterioribus qui fuerunt Patriarchæ Constantinop. καὶ δι' αὐτῆς, inquit, καὶ ἐξ αὐτῆς ὡς περ ἐξ ἀφστησίας καὶ ἐρεῖ πειθὺ ὀρμητικῆς τῷ θεῷ λογῷ καὶ τῆς διδασκαλίῃς τὰ ἑοικεμῆς ἀειλάδον πέρατα.

III. Belli Punici primi annus tertius, & Agrigenti obsidium.

23. I. Οἱ ἢ μὲν τέττας καὶ σαξέντες Λόκιῳ Ποσέμιῳ καὶ Κλίπτιῳ Μαμίλιῳ.] Anni hujus Cois. produntur in Fastis Verrii sive Capitolinis, L. Postumius, L. F. L. N. Mogellus, Q. Mamilius Q. F. M. N. Vitulus. Utrique provinciam Siciliam esse decretam scribit Polybius: qui tamen paullo ante dixit, Romanos ad res in Sicilia gerendas, post datam Hieroni pacem, unum tantum Consularem exercitum, sive legiones duas decrevisse alere. Sed videntur Patres sententiam mutasse postquam illud accidit quod in fine superioris anni scribit noster; Carthaginenses ubi viderunt Romanos res Siculas serio capessere novos delectus habuisse, & longe acrius in belli hujus curam incubuisse. Hoc igitur anno utrique consulum attributum fuisse consularem & justum exercitum, vel eo potest intelligi quod narrat Diodorus: cujus verba mox subjiciemus.

23. 9. Φέροντες ἢ παντὶ τῷ στρατόμαχί πρὸς αὐτὸν τὸν Ακράγαντα
 πρὸς ἄρρητον.] Diodorus de hac obsidione : Οἱ πολιορκεῖντες Ακράγαντα
 πρὸς πόλιν συνὸ τοῖς Ρωμαίοις, καὶ ταφροποιεῖντες, καὶ χάρακα βάλλοντες
 δὲνα μυριάδες ἑπῆραον. Eruditus interpres ita hunc locum vertit : Ro-
 manorum qui Agrigentum obsederunt, fossisque factis vallum jace-
 runt, centum millia erant. Cui persuaderi poterit Romanorum in ea
 expeditione fuisse centum millia ? Existimamus nos quidem cum duo-
 bus consulibus binos consulares exercitus adfuisse, eoque justos ac ple-
 nos : sed in quatuor legionibus, etiam si auxilia numeres, plures non
 fuerunt milites illis utique temporibus quam octo & triginta millia,
 idque ad summum. Ad hoc Diodorus non dicit : verum istud potius :
Illi qui Agrigentum cum Romanis obsidebant, fossas facientes &
vallum oppidum cingentes, centum millia hominum erant. Vide quam
 diversam sententiam aliud agens vir doctus optimo auctori affinxerat :
 nam Diodorus palam separat Romanum militem ab illa turba opera-
 rum. hi sunt quos alibi *λειτεργὰς* noster vocat & *τὰς ἐκτὸς πειρω-
 μένας*, ut libro III. pag. cccxxiv. vide quæ ad librum sextum de toto
 hoc genere fuisse differimus. Porro Agrigentum Pœni non multo aliter
 amiserunt, quam ceperant anno tertio, vel ut Xenophon auctor est,
 secundo Olympiadis xci. obsidione septem mensium quot & ista fuit.
 Lege primum *Ἑλληνικῶν*.

23. 16. ἄρρητον ἐκδημότερον ἢ δέοντι οἱ στρατιῶται πρὸς τὸ σι-
 πολογεῖν.] Observetur heic primò Agrigentinarum sive Pœnorum
 qui Agrigentum tenebant, peccatum : nam quum omnia conari pru-
 dentes debeant, ut sibi sufficiat victus, hostes frangat inopia, idque
 maximum sit in omni inceptatione consilium, sicut scribit Vegetius,
 solent qui ad tolerandam obsidionem se comparant, quò iainicis in-
 commodent, si tempus fuerit messis, segetes metere & in urbes con-
 gerere, aut si minus queant, vastare & perdere. neque hoc præceptum
 omiserunt, qui rei bellicæ observationes in artis formam redegerunt.
 In libello egregio De toleranda obsidione, cujus nomen regii codices
 non produunt, ita præcipitur. *Θεράζειν ἢ δεῖ καὶ πρὸς χάρακα, καὶ μήπω
 πρὸς χερσὶ μόνον ἔφθαισαν, καὶ πρὸς φαίσειν πᾶσι χρεῖαν πρὸς δύο ἢ τριῶν
 ἡμερῶν ἀρσῆματι, ἢ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων. ἵνα καὶ ἐν τῷ δου-
 μήσῳ οἱ ἐχθροὶ πόνον πρὸς τὸ δουπέινω ἐπιμύθοντες. Agros metere
 oportet, etiam si necdum ejus maturitas fuerit. omnia item quorum
 aliquis potest esse usus, sive ad jumenta sive etiam ad homines ante
 hostis adventum sunt perdenda & corrupenda ; ut etiam ea res ad-
 versariorum frangat animos quum circa alimenta tantum fuerit illis
 laboris sustinendum.* Hoc igitur præceptum quum non observassent
 Agrigentini, non defuerunt sibi Romani, quin stultitiam hostis in
 suum commodum verterent, Polybius breviter hoc significat, quum
 ait

ait Romanos, quoniam ab initio diuturnam fore obsidionem apparebat, ad frumentandum animose se accinxisse. Enimvero Romani milites rem prudenter provisam imprudenter exsequuntur, ut exitus docuit, & Polybius observat, quum ait, prorupisse illos frumentatum ἐκθύμότερον ἔδειξεν, cupidius quam par erat: hoc est non exacte servatis disciplinæ militaris legibus, quæ ad populationes & frumentationes pertinent. Ejus rei præcepta, vel ad numerum frumentantium spectant, vel ad modum frumentandi. Quod ad numerum, est observare Romanos duces quando longius hostis aberat, neque ullius periculi erat suspicio minus diligentia ad hanc partem adhibuisse: vagari enim impune militibus etiam singulis permittebant, quod Livius dicere solet *effusis populationibus peragere fines*. Polybius τὰς ἀγορμὰς ἐπιπέμειν καὶ χαλεπῶς, libro IV. pag. CDLXVIII. At quoties metus aliquis erat ab hoste, modò manipulatim sive turmatim, modò per cohortes militem frumentatum mittebant, aut etiam si quid gravius hoste vicino timeretur, legionem unam integram pluresve si res posceret; interdum copias totas sub signis ad has parvas expeditiones (ita vocat Livius) vel mittebat, vel ipsi Imperatores summi ducebant. Apud Livium libro XXIII. Samnites ita loquuntur: *Magni dictatores cum magistris equitum, bini Consules cum binis exercitibus consularibus ingrediebantur fines nostros, antè explorato & subsidiis positis, & sub signis ad populandum ducebant: nunc prope unius & parvi ad tuendam Nolam presidii prada sumus. jam ne manipulatim quidem, sed latronum modo percurstant totis finibus nostris negligentius quam si in Romano vagarentur agro*. Magnus Cæsar consuetudinem sibi fuisse scribit, etiam quum nihil admodum timeretur legionem unam frumentatum mittere. libro IV. belli Gallici. *Dum egeruntur legionem ex consuetudine unam frumentatum misit, qua appellabatur Septima, nulla ad id tempus belli suspitione interposita; quum pars hominum (de Britannis loquitur) in castris remaneret, pars etiam in castra ventitaret*. Idem tamen alibi tres legiones à se missas commemorat. libro quinto. *Meridie quum Cæsar pabulandi causa tres legiones atque omnem equitatum cum C. Trebonio legato misisset*. Cæterum dubiis rebus Cæsarem ipsum ire frumentatum non pigebat. Oppius sive Hircius De bello Africano: *Ruspini sarcinis exercitus relicto, ipse cum expedita manu proficiscitur circum villas frumentatum: oppidani que imperat, ut plaustra jumentaque omnia sequantur*. paullo post. *Itaque sine mora navibus eis in portum receptis, & advectis militum equitumque copiis, rursus ad oppidum Ruspinum rediit; atque ibi castris constitutis ipse cum cohortibus expeditis xxx. frumentatum est profectus*. Quod ad rationem modumque frumentandi & pabulandi, omnia paucis Livius complectitur, libro xxx. de nobili

nobili duce Romano scribens. *Nihil Marcellus ita gerebat, ut aut fortunæ aut temere hosti commissum dici posset: exploratò cum firmisque presidiiis, tuto receptum, prædatum ierat.* Agathias scriptor elegans libro primo in hujusmodi expeditionibus ista præcepta docet observari solita à magnis ducibus. Primum est *ζηυτεῖν γὰρ οὐ κερπεῖν*, ut non dissipatis sed servatis ordinibus & sub signis prædatum eatur. Alterum, *ὃ πόρρω ἔμετρεῖ τις ἐπελάσεις ποιείτω*, ne studio prædæ longius provehantur pabulatores: Polybius hoc vocat *ῥῆσιν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀσφαλείας*. nam qui prædandi incontinentia tenentur, ii dum à suis munitionibus & subsidiis longius recedunt eadem opera propius hostem accedunt, & fortunæ salutem suam permittunt. III. *τις ἀναχωρήσεις ἔδιστασθῆναι ποιείτω*, ἀλλ' ἐν κρημαῖς, ut ordinati sub signis redeant pabulatores. IV. *τὰς ἐπιτοφύλακας ἐν τῷ δρόμῳ χωρῶν ῥῆσιν*, ut stationes & subsidium locis opportunis a tergo relinquuntur. in reditu enim *ἐπιτοφύλακες* non minus necessarii quam *ὑποφύλακες* in itu. V. præceptum est redeatur, *εἰς πλάσιον τ' ἐλάσῃ τῆς πορείας καὶ τὴν λείω εἰς μέσον ἀπὸ λαμῶν ἕσσης*: acie quadrata, & præda in medium ejus recepta: quæ usitatissima est forma ducendi agminis: qua de re tota fusè ad librum sextum. Semper autem interdium, nunquam noctu, frumentatum ibant Romani duces: quod si quem noctu pabulatum proficisci animadverterent, quia præter consuetudinem faceret, pro magni timoris argumento, id habebant. auctor Cæsar belli civilis libro primo, cap. XIII. Livius libro XXXI. cladis exemplum non dissimile huic Polybianæ ita narrat. *Appius ingressus hostium fines, primo populationes satis prospere ac tuto fecit. delecto deinde ad castrum Mutilum satis idoneo loco ad demetenda frumenta (jam enim mature erant segetes) profectus, neque explorato circa neque stationibus satis firmis, quæ armata incermes atque operi intentos tutarentur positis, improvise impetu Gallorum cum frumentatoribus est circumventus. inde pavor fugaque etiam armatos cepit, ad septem millia hominum palantia per segetes sunt cæsa; inter quos ipse C. Appius profectus.* Adjiciam aliud exemplum è libro XLII. *Romani demessis Cranonis segetibus in Thameum agrum transeunt. Ibi quum ex transfuga cognovisset Rex Perseus sine ullo armato presidio passim vagantes per agros Romanos metere; cum mille equitibus, duobus millibus Thracum & Cretensium profectus, quum quantum accelerare poterant, effuso agmine essent, improvise aggressus est Romanos. cuncta vehicula pleraque onusta, mille admodum capiuntur, sexcenti ferme homines.* Habes & libro XXXI. non dissimile exemplum aliud de Romanis ad Oetolophum, (id est loco nomen) frumentantibus, quos Rex Philippus male accepit.

23. 21. *πρεψάμφοι ἢ τέττες βράδιως οἱ μὲν ἐπὶ τῷ Ἐχάρωνι ἀρπυγίῳ ἄρμησαν, οἱ ἢ ἐπὶ ταῖς ἐφεδρείαις.*] Romanos qui per imprudentiam periculo se objecerant, aliena nunc imprudentia sublevat. Nam quod Pœni priuig. in porta esset victoria, de præda cogitant, & diuitis copiis, ad diripienda Romana castra properant, ea res fuit Romanis saluti, ipus in perniciem vertit. Disciplinæ militaris præceptum est à Romanis diligentissime observari solitum, siue pugnam cum hoste committerent, siue urbem captam ingrederentur, nunquam ad spolia legenda aut prædatum deflectere, nisi rebus compositis. Multa Polybius libro x. de hac parte Romanæ disciplinæ, & nos ad Polybium, pag. dcccxxi. Solet auctor anonymus cujus modò mentionem fecimus præcepta sua appositione exemplorum illustrare; ac sæpe è Polybio illa describit. Is igitur de hoc Agrigentinorum peccato circa illud præceptum ita disticit ex isto loco. *Παρεστράλλων δὲ τοῖς εἰς τὴν ἐπιθήσιν ἐξίεσι τῶν πολέμιων στρατιώταις, καὶ ἐπιτίμιον ἐπιθήσας, ἔμειδενά πρὸς Διερπαιγίῳ σκύλων χωρεῖν πρὸ τῆς τελείας τῶν ἐχθρῶν ἡπίης· ἵνα μὴ λάθῃσι τοῖς ἐχθροῖς ἐπὶ τὸν δόρυ τῶν νίκων. ὡς περὶ καὶ Καρχηδόνιοι ἐν Ακράγαντι. πολιορκημένοι γὰρ ὑπὸ Ρωμαίων, ἐπεὶ ἐθεάσαντο τὸς Ρωμαίους πρὸς τὸ σιθλογεῖν τετραμυδάς, ἐξελθόντες καὶ πρεψάμφοι τέττες δὲ χωρῶς, ἐπὶ τῷ Διερπαιγίῳ τῶν τῶν χάρωνι κερυρηγότες, τῶν ἐκείσε καὶ ἀλελειμμένων ἰσχυρῶς ἀγωνισαμένων, δις τρεῖς ἡμέρας, καὶ πολλὰς τῶν ἐκείνων ἀπίσταντες ἀπομάτην τὰς ἐπιθήσας εἰς τὸ ἐξῆς ἐγεγνήσαν· τὸς ἢ Ρωμαίους φυλακτικώτερον χρεῖσθαι ταῖς ἀπονομαῖς παρεστράλλων.* Hæc illa ex hoc loco sicut diximus. et si nomen Polybii prætermissum & heic & alibi, quum multa ex eo describeret. cæterum in hac historia causam salutis Romanorum propriæ ipsorum virtuti potius quam alieno errori attribuit. ἐφεδρεῖαι sunt stationes pro castrorum portis, & in omnibus viis atque aditibus ad castra collocari solitæ.

23. 24. *Ἄξ' ἢ τῶν ἐπιστῶν Διερπαιγίῳ καὶ τίττε καὶ πολλὰς ἢ δὲ σέτωσι τὰ Ρωμαίων περὶ μαχίας.*] Vox Διερπαιγίῳ discrimen & excellentiam significat. utraque notio sententiæ loci hujus non male convenit. Nam disciplina militaris Romanorum & præstantior fuit quam aliarum gentium, & non parum sæpe diversa. Lex sane illa quæ præsidio decedere aut statione statuebat esse capitale, de qua Polybius loquitur, ut non ignota populis aliis fuerit, ita nec sancita nec servata eo modo apud alias gentes atque apud Romanos. Sed de his suo loco plura ad librum sextum. Notetur verò heic disciplinæ militaris qua uti sunt Romani ingens encomion. nam quod nunquam aut rarò vinceretur populi Rom. exercitus; ejus rei causam fuisse pronuntiat Polybius, genus disciplinæ militaris quo utebatur is populus. Jure ergo Valerius Maximus lib. II. cap. VIII. *Disciplina militaris acriter retenta, principatum Italiae Romano Imperio peperit, & multarum urbium. magno-*

rum regnorum, validissimarum gentium regimen largita est. brevius dicit idem scriptor anonymus, cujus modò facta mentio de hac ipsa lege loquens: οἱ παλαῖοι, de Romanis loquitur, τὸν λειποτάκτιν τῆ ἐπιτευναπῶ κατεδίκαζον ψήφω καὶ ἀφ' ἑῶ το τὴν οἰκισμῶν ὑπὸ χειρῶν πεποιήκασι.

23. 29. καὶ φυγῆντι τὸ πρῶτον ἐξ ἐφεδρείας.] Suidas in voce φρεσθι legem hanc ex isto loco & alio libri sexti commemorans pro eo quod dixerat Polybius φυγῆντι τὸ πρῶτον, hæc verba posuit, τὸν ὑπεχωρήσαντα καθ' ἑδνηποσίαν αἰτίαν, qui pedem retulerit, quacunque tandem de causa. sed verius est, dicti hujus ἀποθρῆμαν molliendum esse ex ipsius Polybii verbis, libro sexto: ἀνδρες εἰς ἐφεδρείαν ταχθέντες ΦΟΒΟΥ ΧΑΡΙΝ λίπωσι τ' ὀδύνην τῆ πόνον. Siqui in statione collocati locum sibi assignatum METUS CAUSA deseruerint. Exemplum similis exceptionis habes in xxiii. legum militarium Imper. Justiniani, & Leonis. Εὰν ἐν κρηρῶ δημοσίας ἀρχατοξείας ἢ πολέμα ANEY ΤΙΝΟC ὀλόγη καὶ φανερῶς ἀπίας. Si tempore publice pugna aut belli, fuga fuerit facta ABSQUE ALIQUA PROBABI ET EVIDENTE RATIONE. Anonymus scriptor modo nobis laudatus: εἰς λιπῶν περιρθεῖη τὴν πέξιν, ΠΛΗΓΩΝ ANEYΘΕΝ Η ΑΛΛΗC ΤΙΝΟC ΕΥΛΟΓΟΥ ΑΙΤΙΑΣ εἰς κεφαλῶν πμωρεῖται. Sic cum flagitium ingens militiæ sit, directa acie statione excessisse, & ordinem corrupisse; sunt tamen causæ quatuor, propter quas impune licuit ordine excedere. hæc nempe, teli sumendi, teli petendi, hostis ferendi, civis servandi causa. Livius libro xxii.

24. I. ἐπεὶ δ' ὅτι ἀντεξήρουν οἱ Καρχηδόνιοι πᾶσι ἕως ἀκροβουλισμῶ.] Obsidionem munitæ urbis & idoneis defensoribus instructæ parantibus, primus hic labor occurrit, ut hostem locis apertis cedere compellant (Græci dicunt εἰς πολιορκίαν συγκαλεῖν) & exercitum admove-
re ad mœnia queant. Solent enim quibus cura urbis incumbit, si viribus vel mediocriter fidant, obviam hosti prodire, & quoad licet, τ' ὑπὸ ἀγῶν ἀντέχεσθαι, neque protinus pugnam detrectare, in quo est tacita quædam traditæ victoriæ confessio & omen futuri. Lege quæ super ea re dicuntur Polybio lib. viii. pag. dccxlvii. denique nec ob-
sideri nisi qui prius fuerint inclusi, neque includi, nisi qui pugnam detrectant, solent. iccirco de Scipione qui Numantiam cepit, pro re memorabili traditum est à veteribus, prius id oppidum ab illo fuisse circumvallatum, quàm defecisset Numantinos animus & voluntas pugnam cum hoste locis patentibus ex æquo cape-
sendi. Appianus in Hispanicis ea de re loquens; ὁ δὲ, inquit, ἀπὸ τῆ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ἀπει-
τεῖχισε πόλιν ἔφυγε μαχῶσιν. sed & magnus Cæsar Alexiam circumvallat dum adhuc castra habet pro oppido Vercingetorix, in quo præter
equi-

equitatum erant millia hominum LXXX. Jam in admovendo mœnibus exercitu multum sæpe est difficultatis & laboris. Simulac enim obfidionem cogitantis hostis consilium innotuit, multa cordati cives moliantur, quo minus accedi ad muros queat. Æneas in genere præcipit ad nuntium de futura obfidione oportere τὴν χάραν δι' ἑὸν καὶ σπουδαζέειν, καὶ τὰς ποταμὸν δυσδιάβατους. regionis aditum difficilem reddere, ἔν τ' ἀποβλέπειν ἀμύνειν ἀμύνειν difficultatibus impedire. aliaque varia δολώματα excogitare pro loci natura, quæ ad obstruendas vias solent adhiberi. Auctor Anonymus qui de eo argumento scripsit, in eam rem hoc dat præceptum, πρὸς ἐπὶ τούτοις δεῖ τὰς τάφρους ὑπορύσσειν καὶ ὀρυγείν ποιῆσαι ἢ λ. πηλῶν εἰς ὁ τὸ πᾶσι ἀπαγεῖ, εἰς πλάτῃ καὶ εἰς βάθῃ ὡσαύτως εἰς ἢ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἐξχωρεῖ γίνεσθαι, γλῶσσῃ. ἐμπιπλῶν τε ὡσαύτως ὡσαύτως στρατηγικότερον. ἐπὶ ἢ τοῖς χεῖλεσιν ἐκείνης χαμακάματα ποιῆσαι. καὶ τελευτῶν ἀποτέλεισθαι εἰς διωκτῶν, πρὸς τὸ μὴ ἀδύνατον πηλῶσαι τὰς ἐξωθεν τῆς τείχεσσι. εἰ γὰρ ἐπὶ πολὺ βάθῃ ἢ τάφρῃ ὑπορυγείν, ἀδύνατον ἂν καὶ ἀχρηστέα ὡσαύτως ἢ πολεμίων. Primo fossiam jubet cavari triginta cubitorum & amplius: quod si natura loci ferat, duplicem aut triplicem duci fossiam præcipit. Addit, ex usu futurum & majoris solertix facinus, si quis aqua inane fossarum repleverit. Tertiam præceptum, ut super labris fossarum agger sive vallum extruatur. Quartum, ut præter omnia hæc castellum hosti obijciatur, si potest fieri, quod hostem impediatur quominus ad muros accedere queat. Postremo causam affert desideratæ mensuræ in fossis: quia earum implendarum facultas eo modo adversariis eripitur. Propterea monet Onofander, & ex eo repetit Imperator Leo constitutione xv. repente & ex inopinato, ac si fieri possit noctu inchoandam esse obfidionem. sic enim & anteverti hostium consilia contraria, & terrorem magnum oppidanis injici. Polybius quum paullò antè dicebat, de Consulibus ad obfidendum Agrigentum proficiscentibus. φέροντες ἢ παρὰ τῆς στρατιᾶς πρὸς ὡσαύτως ἀποβλέπειν ἀμύνειν. ipso loquendi genere videtur significare eos ad hoc inceptum capessendum magno impetu & celeritate usos. ἐρείδειν enim verbum de magno conatu solet usurpari, cum totis viribus aliquo incumbimus, ut apud divinum poetam, ἐρείδειν ἢ ἀπέλεθον. Sed non impediit consulum diligentia Hannibalem Agrigenti præfectum, quin copias educeret atque hosti venienti obviam procederet. qui tamen etiam L. millium militum numero instructus, mox compulsus est in urbem, ut heic significat Polybius, & vel de muro vel parvis eruptionibus cum Romanis pugnare est coactus.

24. 2. διελόντες οἱ στρατηγὸν ἢ Ρωμαίων εἰς δύο μέρη ἢ διώκουν.]
 Hacenus accessio ad muros; sequitur obfidio dum pugnatur pro accessu, ambo Coll. junctas vires adhibuerunt, & unis castris confederunt:

runt : nunc quum obfidio instituitur, copiæ separantur & bina fiunt castra. Consilii hujus ratio à genere obfidionis peti debet. Urbium occupandarum variæ sũnt artes, ut de stratagematis nihil dicam. Est quando interna proditione res peragitur. Polybius *πραξίν* & *πραξινόπησιν* solet appellare. qua de re mox Græci. *προσβολὴν καὶ κασίτην*, *ἐξ ἐφόδου βίαν*, aut *κατάληψιν* vocant. Latini violentam expugnationem, de qua Vegetius libro IV. cap. XII. Livius de ea passim, *urbem primo impetu capere*; Cæsar, *ex itinere capere*: Livius sæpe *coronâ*. cingitur enim urbs capienda; idque pro numero invadentium, vel simplici ordine, vel duplici, aut triplici. (apud Ammianum verò libro XIX. *Amida à Persis quinquies ordine multiplicato scutorum cingitur*.) deinde scalis admotis è variis simul partibus incœnia invaduntur. iccirco in hodierna militia vocatur hic modus *PER SCALAS*. Gunterus, poëta, prout barbari sæculi captus erat, perelegans, *assultum raptumque bellum* nominat libro X.

Agmine collecto, quanto non ante Manerbum

Haud procul à Cumis, vix expugnabile castrum

Assultu, raptoque parant evertere bello.

bello, id est, pugna, ut ante exponebamus. Diversa genera sunt, quum urbs aliqua aut fame aut cæterarum rerum necessariorum inopia ad deditionem compellitur, aut operibus expugnatur. uterque modus communi nomine Græcis *πολιορκία* dicitur. Xenophon Ascensus Cyri libro III. *πρώτῳ πόλιν πολιορκῶν ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὕτως ἐδυνάθη, ἅτε χρόνῳ ἐλεῖν βίαι*. duas facit species *πολιορκίας*; capere *χρόνῳ*, temporis longo tractu, quum urbe undique circumvallata, oppidani rerum omnium commercio, & simul exeundi, aut aliquid extrinsecus accipiendi facultate privantur, & *βίαι* per vim; quum adhibentur machinæ, tormenta, & quæcunque opera ars poliorcetica excogitavit. prior modus è re vocatur *ᾠειτείχης*, & *ἐπιτείχισμα*. item *προσαρτηδρία* (Herodoto *ἐπέδρη*) ut Latinis *obsidio* vel *obsessio*. dicitur & *πολιορκία* angustiore notione hujus vocis, cujus ea est propria, & utique antiquior significatio, *ἔρκθη* enim est *serptum*: *πολιορκῶν serpto urbem cingere*. Thucydides libro II. expositis variis molitionibus Peloponnesiorum ad capiendas per vim Plateas; quum nihil succederet, rationem ipsos mutasse ait, & *ᾠειτείχης* instituisse. cur autem sero & invitè ad circumvallationem se accinxerint causam hanc affert: *πάντων γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπινῶν εἴπως σφίσι ἀνδρῶν διαπάνης καὶ πολιορκίας προσαρχεῖν*. quoniam genus omne consilii excogitabant, si forte redigi in potestatem urbs posset, sine sumptu & poliorcici. heic *πολιορκία* ponitur *εἰδικῶς* pro ea specie quæ mora & temporis tractu peragitur. & est observanda figura ἐν *ἀφ' ἄλλοις* in verbis Thucydidis: *ἀνδρῶν διαπάνης καὶ πολιορκίας*, pro *ἀνδρῶν τῆς διαπάνης τῆς*

πολιορκίας sive iis sumptibus, qui necessario faciendi essent ad diuturnam obidionem. etiā enim in muniendo & operibus exstruendis non parvi sumptus fiebant: longe tamen impensa major erat futura in alendis otiosis copiis. Sic accipiendum quod ait Xenophon libro VII. Παιδείας, Cyrum non è quovis ligno, sed è palma jecisse fundamenta turrium quas ad Babylonem excitabat, ὅπως, inquit, ὅτι μάλιστα εἰσιμι πολιορκήσας ἐπιβραβεύουμαι. id est, ut speciem præberet longam & diuturnam obidionem meditantis. Appellatur etiam πολιορκία cum urbs aliqua ab inimicis vias infestantibus undique cingitur, et si propius muros non accedant. ideo B. Chrysostomus novum hoc genus obidionis effedicir de Cucuso loquens, exilii sui sede, quam Mauri latrones viis omnibus infestis quotidie infestabant. Sic ille in epistola ad Urbicium episcopum: φόβω συζῶντες διδουκεῖ τῶ τῶν ληστῶν, καὶ πολιορκία κρημνῆ καὶ ἐκείνου ἢ ἡμέραν ἢ Κενεσὸς πολιορκεῖται, τὰς ὁδὸς τῶν ληστῶν ἀπὸ τῶν χερσῶν. Constat & Græcos & Romanos per multa sæcula machinarum usum ignorasse. sola igitur tunc nota fuit species πολιορκίας, quam sic proprie dici ostendimus. apud Herodotum vero historię patrem πολιορκία in prima historia

ubi tormenta fuere inventa, tunc altera species existit. Græci interdum τετραμαχίαν, quasi dicas oppugnationem murorum; sæpius πολιορκίαν dicunt. unde etiam ars machinas in eum usum conficiendi πολιορκητικὴ est appellata. ita rursus nomen generale factum est speciei proprium. Polybius libro VI II. postquam docuit Marcellum & Appium ad oppugnationem Syracusarum, & sambucas, & quascunque potuerant excitare machinas frustra adhibuisse, ita scribit pag. DCCXX. σιωπῆρδύπυλεις μὲν τῶν χερσῶν οἱ περὶ τὴν Ἀσπίαν, ὁμοθυμαδὸν ἐπέλασαν ἐπιπέσης ἐλπίδι πείραν λαμβάνειν, πάλιν δὲ ἀφ' ὧν πολιορκίας ἐλεῖν τὰς Συρακούσας. Ait Consulem de sententia totius consilii statuisse, omnes alias vias capiendæ urbis esse tentandas, præter quam poliorkia, id est machinis & tormentis, quæ omnia cum Romanorum ignominia Archimedes eludebat. clarissime heic πολιορκία secus ac apud Thucydidem eam solam oppugnandi viam significat, quæ machinis utitur. sic πολιορκεῖν, pro operibus oppugnare. sequitur ibidem: ὀκτὼ μῆνας τῆ πόλι' ὡσεκαθεζόμενοι, ἢ μὲν ἄλλων στρατηγημάτων ἢ τολμηματάων ἐδίδυος ἀπέστη. δὲ ἡ πολιορκεῖν ἐδέετο ἐπὶ πείραν λαβεῖν ἐπαρρηστων. Apud Livium sæpe opponuntur obsidio & oppugnatio; ubi per oppugnationem fere intelligit τὴν ἐξ ἐφόδου βίαν. libro II. Porseνα primo conatu repulsus, consilia ab oppugnanda urbe ad obsidendam vertit. libro V. de obsidione Veiorum. Quam spes major imperatoribus Rom. in obsidione quam in oppugnatione esset, hibernacula etiam res nova militi Rom. edificari cepta. alibi. obsidio dein per paucos

dies magis quam oppugnatio fuit. clarius libro primo: *Tentata res est, si primo impetu capi Ardea posset: ubi id parum processit obsidione munitioibusque cepti premi hostes.* libro xxvii. de Asdrubale: *quod celeritate itineris profectum erat, id mora ad Placentiam dum frustra obsidet magis quam oppugnat corrumpit.* Agrigentum igitur cujus ἀλωσιν narrare heic noster orditur, non βία neque oppugnatione captum est, sed χρόνω & obsidione. Propterea dividuntur copiae, & castra diversis locis à Coss. constituuntur. Pro magnitudine urbis, copiis obsidentium, & ratione situs, solitæ institui obsidiones, vel unis castris, vel binis, ut hoc loco Agrigenti: & in iii. Thucydidis similiter obsident Athenienses Mitylenas: ἐτείχιον, inquit, στρατόπεδα δύο ἐκατέρωθεν τῆ πόλεως, vel etiam pluribus. in prima historia Thucydidis Athenienses τρισὶ τείχεσιν ἐπολιόρκουν, *trinis castris oppidum Samiorum obsident.* sic enim interpretari malo, quam de triplici muro quo fuerit urbs cincta. Τείχος Thucydides appellare solet vel castra, sed ἐπιτείχιον, munitionem ad vexandum factam. libro iv. de Atheniensibus: πλὴν Βοιωτίαν ἐκ τῶ ὁμόρου ἐλθόντες, τείχος εἰς οἰκηθῆμεναι μὲν οὐκ ἐθέλουσι φθεῖρην. lib. v. de Lacedæmoniis. τὰς Παρρυσίας ἀποθνήσκουσιν ποιήσασθαι, καὶ τὸ τείχος κατελόντες ἀνεχώρησιν ἐπὶ οἴκῃ. τείχος est arx à Mantinentibus excitata in agro Parrhasiō ubi præsidium alebant quod illos vexaret, & eorum urbi immineret. In xxv. Livii ad Capuam obsidendam trina prætoria circa urbem eriguntur. Quaternorum dat exemplum Florus de Scipione lib. ii. cap. xviii. *Numantiam fossa atque lorica quatuorque castris circumdedit.* Invenio & quina castra in eam rem facta. Cæsar de bello civili lib. iii. *Horum cognita sententia Octavius quinque castris oppidum circumdedit, atque uno tempore obsidione & oppugnationibus premere cepit.* Apud Procopium in primo Gotthicarum rerum Vitigis senis castris Romam imo Romæ duntaxat partem obsidet: cui numero mox adduntur & septima. quare autem tot castris fuerit illi opus, rationem Procopius affert; quia major erat Romæ ambitus, quam ut una continua serie nusquam interrupta cingi ab hoste posset. Γόσθοι, inquit, ἕχ οἰόντες ὄλον στρατόπεδον τὸ τείχος περιλαβόντες κύκλῳ ἐξ ποιησάμενοι χιμακώματα πέντε πυλῶν χῶρον ἐπέσχεον.

24. 8. τὴν ἢ μετὰ τὸν τῶν στρατόπεδων ἐξ ἑκατέρωθεν τῶν μέρους τῆ πόλεως ἀχρῶσαν. Apparatus ad obsidionem sive χρόνιον πολιορκίαν, cujus est scopus exitu obsessos, externos aditu arcere, duplex apud veteres fuit modus. Simplicior ille, quum loca duntaxat opportuna circa urbem occupabant, & vel castrorum opus ibi ponebant, vel castella extruebant, vel alio quo genere munitionis instituto, præsidia eo loci collocabant, quæ vias omnes atque aditus sollicitè observarent atque infestarent. Apud Thucydidem πολιορκεῖν ἐπιτείχιον, & ἐπιτείχιον: sicut

sicut etiam differunt, ἐπιτείχιζμα & ἀπειτείχιζμα. Operosior sed & tutior illa ratio, quum perpetuo opere urbs circumclauderetur, quod fit hoc loco à Consulibus Agrigentum obsidentibus. Circumvallandi non aliæ sunt viæ quam muniendi: nihil enim est aliud ἀπειτείχιζμα nisi τείχιζμα in orbem ducta. ΜΥΝΙΤΙΟ generis nomen est cujus species & differentiarum multæ. ὄρυγή, πέφρδσις, σωρώσις, χαράκωσις, χῶσις, τείχιζμα, πλίνθισις, φράξις, πύργωσις. hæ sunt primæ differentiarum: ipsorum deinde operum aliæ sunt differentiarum à diversitate figuræ, aut usus quem præstant. nam verbi gratia unica τείχιζμα ἁπλῆ appellacione continentur, ἀντικτείχιζμα, δίοπτείχιζμα, ἐπιτείχιζμα, ἀφρατείχιζμα, ἀπειτείχιζμα, ἀστειτείχιζμα, σωτείχιζμα, ὑποτείχιζμα. Omnes hæ differentiarum & quæcunque ad istud argumentum spectant κτ' λεπτόν explicantur à nobis ad librum Polybii sextum. Nunc de circumvallatione pauca. Hujus quum sit scopus unus, exitu obsessos, ut modò dicebamus, aditu externos intercludere, duæ sunt ejus efficiendi rationes, cavando humum & quasi eripiendo solum cui insistitur, vel obstacula objiciendo, quæ iter cogant abrumpere. prior modus appellatur πέφρδσις, egestio terræ: opus, πέφρδ, fossa, posterior fit multifariam: sed expeditissima & simplicissima ratio est σωρώσις, palorum sive stipitum defixio. Utrumque inventum antiquissimum est, quare Poëta cujus admirabilem rerum bellicarum peritiam in tam rudi sæculo, ad librum XVII. fuisse volente Deo sumus probaturi, τεφρδσις & σωρώσις meminit in descriptione munitionis quam Græcos ad Trojam fingit instituisse, diligenter à nobis alibi explicata. σωρώσις Græcis dicuntur αἱ κειραπεπηγῆτες σκόλοπις ἢ πάντα τὰ ἐστῶτα ξύλα, ait Hesychius, pali defixi, & quæcunque ligna stant erecta, δὲ τῶ ἐστῶτα. dicuntur etiam σκόλοπις, qua voce semper Homerus utitur in descriptione σωρώσις. iidem stipites dicuntur & χάρσικες. Auctor Etymologici; χάρσικες, ὄξεια ξύλα, ἢ κελαιμοι, ἢ ἀκωνιδῶδη φυτά. prima explicatio, ligna acuta, probat nihil interesse interdum inter χάρσικες & σωρῶσις, sive σκόλοπις. Homerus: ὑπερθεν δ' σκόλοπεσσιν ὄξεισιν ἠρήρῃ. idem igitur erunt σωρώσις, σκόλοπων πῆξις & χαράκωσις. Aliter longe res habet in accuratiore muniendi arte. Appianus in Punicis, de Scipione Carthaginem obsidente; postquam dixit eum fossas quatuor percussisse quæ efficiebant ὄρυγμα τετραγώνον, subjicit; ἐσωρώσε πάντα ξύλοις ὄξει, καὶ ἐπὶ τοῖς σωρῶσις τὰς μὲν ἄλλας τάφρους ἐχαράκωσε, τῆ δ' ἐς τὴν Καρχηδόνα ἑρώση καὶ τείχῃ παρακωδόμεσε. *Omnia latera stipitibus præmunivit è lignis acutis, tum autem præter hos stipites cæteras quidem fossas vallis cinxit: ei verò quæ Carthaginem respiciebat murum etiam adstruxit.* Quatuor hic habes distincte proposita, πέφρδσιν, σωρώσιν, χαράκωσιν, & τείχιζσιν. Appiani interpretes, & alii doctissimi viri qui de hoc argumento scripse-

runt, pessime hunc locum acceperunt. non enim observarunt discrimen esse inter has voces. Enimvero apud Polybium & alios historicos *χαράξ*, sive *χαράκωσις*, (nam utrumque pro eodem usurpatur) persape est vallum Romanum, & id genus aliæ munitiones, longe operosiores & multo posterius inventæ quam nuda stipitum defixio. *σανεξ* & *σάλοψ* recti defiguntur: *χαράξ* sive vallus, & rectus destituitur, & inclinatus aut transversus implicatur & intexitur. Faciem & usum hujus ligni è more Romano describit Polybius lib. xvii. pag. ml. sed & Latinis vallum, & Græcis *χαράκωσις* non est simpliciter ordo sudium in terram fixorum aut implicitorum, verum munitionis genus, quod ex aggestis cespitibus concinnatur, & vel utrinque vel altera saltem ex parte sudibus prætextitur. Græci posteriores *δρυκὰ χαράκωσις καὶ ξύλινα πειραράματα* appellant. Interdum etiam opus universum munitionis, quæ ex fossa, vallo, muro, aliisque partibus diversis constat appellatur *χαράκωμα* aut vallum. ut quum pro castris aut opere toto circumvallationis eæ voces ponuntur. Modum inchoandæ intervallationis ex consuetudine Romana docet Polybius, quum dicit divisisse copias Consules, & ad partes urbis diversas castra posuisse. Consilii causam aperit Livius de obsidione Capuæ. *Tunc ambo Coss. circumfederunt urbem, & Claudium Neronem Prætozem ab Sueffula ex Claudianis castris exciverunt. ita tria prætoria circa Capuam erecta, tres exercitus divisim opus partibus aggressi fossa valloque circumdare urbem parant, & castella excitant modicis intervallis.* Sed & quum unus tantum Consul aderat castra fiebant diversa, si res postularet. Livius lib. xxxviii. de obsidione Ambraciæ. *Consuli ad Ambraciam advenienti magni operis oppugnatio visa est. Fulvius bina à campo castra modico inter se distantia intervallo, unum castellum loco edito contra arcem objecit. ea omnia vallo ac fossa ita jungere parat, ne exitus inclusis ab urbe, neve aditus foris ad auxilia intromittenda esset.* Sic ad Gergoviam obsidendam Cæsar gemina castra facit, majora in quibus ipse erat, & minora ubi duas legiones collocat. ad Cosinium quoque bina: una primo adventu: altera postea facta, quibus Curionem præfecit libro viii. in obsidione Uxelloduni legatus Cavinus quum paucas haberet copias, plura tamen castra ponit: *Tripartito*, inquit, *cohortibus divisim, trina excelssimo loco castra fecit, à quibus parvulatim quantum copie patiebantur, vallum in oppidi circuitu ducere instituit.* Munitiones quæ castra hæc jungebant ad implendum orbem circumvallationis, quos describit his verbis Polybius, Latinis *brachia* dicantur. Hirtius sive Oppius De bello Alexandrino cap. v. *castellum quod Rex in proximo vico non longe à suis castris munierat, brachii que cum opere castrorum conjunxerat.* De bello Hispa-

Hispaniensi, *Cæsar munitionibus Ategnam oppugnare, & brachia circumducere cepit.* Frontinus libro III. cap. XVII. in re non plane eadem: *Flavius Fimbria brachiis à latere ductis, deinde fronte percussa, quietum in vallo militem tenuit.* ad hunc modum in ista quoque munitione castra gemina ab utroque extremo instar habent frontis ancipitis; fossæ quibus iunguntur sunt brachia. Græci scriptores huiusmodi munitiones omnes quæ in longum porriguntur, *σκέλη κυρτα* non brachia aut *σκέλη μακρὰ* vocant: & quum distinctius loquuntur, *Δίπλαφρόσις*, & *Δίπλαωροσίς*, ac *Δίπλατεισίς*. Posteriores Græci vocem Romanam usû fecerunt suam, & *βραχιόλια* appellaverunt non dissimiles his munitiones, ut apud Anonymum de obudione toleranda est videre. Hæc prima munitio a mœnibus ubi, ut plurimum, unius teli iactum aut paullo amplius aberat. Vegetius libro IV. cap. XXVIII. *Obsidentes ultra iactum teli fossam faciunt, eamque non solum vallo & sudibus, sed etiam turriculis instruunt, ut erumpentibus è civitate possint obsistere, quod opus Loricam vocant.* Sane *loricam* in Alexiæ circumvallatione nominat Cæsar, & in simili re Ammianus Marcellinus non raro. elegantissime vero Herodotus *τειχέων χιτώνας, tunicas murorum*, alibi *θώρας, loricam*: ut in primo: *τῆτο μὲν δὴ τὸ τεῖχος θώρας ἐστ.* illud poeticum, imò putidum apud Nicetam in Andronico Comneno de Thessalonice obsessa à rege Siciliae, *Διπλασθὼν μίτρα Ἀρεῖ καὶ Διπλασθώσας.* vocarunt & *Zonam*. Guillermus Brito in carmine de rebus gestis Philippi Augusti, libro VII.

Ut canerent Zona tot millia clausa sub una.

De eo spatio Guillermus Brito non invenit:

Sic prae cula à muris ut vix attingat ad illos

Ballista duplici tensa pede missa sagitta.

24. II. *καὶ τὸ μὲν ἀπὸ τῶν τεύχεων ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου χάριν τὸ ἀπὸ τῶν ἐξιόντων ἐκ τῆ πόλεως ἀσφαλείας.*] Munitiones quæ ad circumvallandum extruuntur aut simplices sunt, & versus obsessos duntaxat spectant; aut duplices, & obsidentes non solum ab oppidanorum eruptionibus, sed etiam ab hoste foris veniente tutos præstant. Latini *ancipites munitiones*, Græci *διμετώως bisfrontes* appellant. Appianus libro V. *Εμφυλ.* de circumvallatione Perusiæ per Augustum: *ὡς ἡ ἀρχαία δὴ πᾶσι διμετώως ἐς τὰ τῶν πολιορκημένων, καὶ εἰ τις ἐξώθη ἐπίοι.* Sic accipio *fossam duplicem*, quum in obsessione Gergoviæ scribit Cæsar: *fossam duplicem, duodenum pedum à majoribus castris ad minora perduxit: ut tuto ab repentino hostium incursum etiam singuli commorari possent.* Et in Philippide:

Per clivos igitur & per convexa cavari,

Fossato duplici terram iubet.

Bifrontis munitio exemplum in historia Græca antiquissimum illud est, quod in obsidione Plataearum anno IV belli Peloponnesiaci, hoc est anno ultimo Olympiadis LXXVII. est editum. Thucydides in tertia historia brevem sed accuratam ejus descriptionem posuit. ea sic incipit. Τὸ τεῖχος ἦν ἑξήκοντα ἔτα ἀπὸ τῆς οἰκηδομένης. εἶχε μὲν δύο τὰς δεξιόθεν πύλας τε Πλαταιεῖς, καὶ εἰς πέντε ἀπὸ Ἀθηνῶν ἐπίοι. Utramque fossam Thucydides appellat δεξιότολον: at noster signatè loquitur, quum de interiore dicit αὐτοῦ αὐλοῦ. ita enim emendavimus non αὐτοῦ αὐλοῦ: de exteriori δεξιότολον. sic apud Latinos *præmunire* & *prævallare*, aut *fossam præducere*. item, *circumvallare*, aut *fossam circumducere*.

24. 17. τὰ δὲ μείζονα ἦν ἑξήκοντα ἔτα ἀπὸ τῆς οἰκηδομένης, φυλακῆς δὲ δύο.] Non dicit quantum fuerit intervallum medium inter utramque fossam: quod non prætermisit Thucydides; qui inter utramque munitioem statuit pedum decem & sex intervallum. δείχον δὲ οἱ δεξιότολοι ἐκκαίδεκα πόδας μέγιστοι ἀπὸ ἀπὸ τῆς οἰκηδομένης. quæ deinde subjicit idem nobilissimus scriptor cum his Polybii sunt comparanda. τὸ ἐν μετὰ τῶν τεττάρων οἱ ἐκκαίδεκα πόδες τῆς φύλαξιν οἰκήματα ἀνετετακταῖα οἰκηδομένης. καὶ ἦν συνεχῆ, ὥστε ἐν φέρουσιν τεῖχος πικρὸν, ἐπιπέδον ἔχον ἀμφοτέρωθεν. in medio spatio, sexdecim nempe illis pedibus, adificata erant habitacula custodibus inter se separata. atque ea continua sic erant, ut murum unum crassum diceret, qui pinnas utrinque haberet. φυλακῆς Polybius dicit, quæ in similibus descriptionibus φυλακῆς dicuntur & eidem & aliis. Thucydidi sunt οἰκήματα, Diodoro στρατὰ sive στρατά. libro XX. κατασκευάσει στρατὰ τοῖς στρατιώταις ὡς ἄρχαι μύζων. idem, οἱ Ῥωμαῖοι στρατὰ ποιήσαντες παρεχόμενον. In nostra militia appellamus *casemates*, hoc est casellas, ut in Philippide Britonis.

*Qui fabricare sibi castrensi more casellas
Arboreis ramis & sicco stramine norunt,
Se quibus à pluvia tutos & frigore brumæ
Efficiant illic per tempora longa futuri.*

24. 21. ἐν ἑξήκοντα.] Per certa intervalla; & quidem paria, quoad ejus fieri potest. In omni munitioe hoc servari solitum, ut omnia semper propugnacula, turres & φυλακῆς paribus intervallis à se invicem distent: quod Græci Latinique historici passim observant: neque prætermisum est ab auctore Philippidos:

*Sic ut quot pedibus præcedit prima secunde,
Tertia se tanto spatio sejungat ab illa:
Sic reliquas eadem turres dimensio signat,
Ut distent à se spatiis aequalibus omnes.*

24. 24. καὶ περιήσαν ἐν ἑξήκοντα.] Hebeffini vicini Agrigentinis

nis ex historicis & Geographicis noti. melius autem cum aspiratione scribitur hoc nomen.

24. 26. ἀγορευτές καὶ φέροντες συναχθῆναι τὰς ἀγοράς.] ἀγορεύ historici Græcis sunt species annonariæ: apud Xenophontem in Adicensu Cyri libro VI. τὴν ἀγορὰν εἶσω ἀνασιδύσειν minus recte vertunt eruditi, *f. rum ad urbem transferunt*. nam vult auctor, annonæ omnes species intra mœnia esse comportatas, quod solet fieri in adventu hostis, aut metu obsidionis. Hæc igitur ἀγορὰ simpliciter est annona: Polybio & passim Græcis historicis ἀγορά & ἀγορεύ dicuntur, non quævis annona, sed ea quæ vænum est exposita. ἀγορεύειν enim est vendere; ἀγορὰ res quæ venditur: item forum, aut mercatus. propriè commeatus. in eodem libro Xenophontis leges, ἀγορεύ πᾶν ἔθεν ἀφικνεῖν) ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν πόλεων. Thucydides in VII. dixit τὴν ἀγορὰν τῶν πωλεῶν, *annonam proolarum*, sive *promercalem*, deinde addit, καὶ ὅσα πρὸς ἔσθλα: significans de esculentis proprie ἀγορὰν intelligi. Julius Frontinus Græcos imitatus vocem *commercium* ita accipit. libro II. cap. v. *Tiberius Gracchus in Hispania certior factus hostem inopem commercio laborare, instructissima castra omnibus esculentis deseruit*. COMMERCIO LABORARE, est τὰς ἀγοράς σὺν ἔσθλῃ, sive συναίρειν ἀγορῶν. Guntherus Ligurini libro IV.

— ne ue enim commercia rerum

Indigus afflicto sperabat miles ab hoste.

alibi ἀγοράς vocat *vanalia*:

Neve quis hostili vanalia deferat urbi.

magis etiam ad Græcum verbum ἀγορὰ accedit vox *mercatus*, quæ pro annona usurparur à posterioribus Latinis scriptoribus. *mercatum conferre* in Appendice Ottonis Freisingensis, plane quod Thucydidi, Xenophonti, aliis, ἀγορὰν περιέρχιν. Fridericus Imperator in epistola ad Ottonem Frisingensem, *ibi dum à Mediolanensibus mercatum quaeremus, & ipsi nobis eum negarent*. Sic Græca historia vetus, κατεῖν ἀγορὰν, & ἀγορὰν δέχεσθαι. in sexta Thucydidis, humanitatis quæ erga exercitum præstatur, hi quasi gradus ponuntur: δέχεσθαι ἰσοῦ καὶ ὄρω, facere potestatem applicandi ad littus, & aquandi: δέχεσθαι ἄσθ intra muros admittere: & δέχεσθαι ἀγορᾶ, res ad victum necessarias vænum exponere extra urbem. Otto De gestis Friderici libro I. *Erat in vicino mare Proponticum, quod modo Brachium S. Georgii dicitur, duoque super littus ejus, und mercatum expectabamus, oppida parva*. Robertus Monachus libro I. *Alemanis Imperator licentiam introeundi civitatem nunquam præbuit, idem tamen mercatum eos habere concedebat quicquid in civitate erat*. hoc est ἄσθ ἢ σὺν ἰσοῦ καὶ ὄρω, ἀγορᾶ δέ. Nicetas Choniates libro I. in Manuele Comneno ita narrat: τὰς πόλεις τῶν πόλεων ἐπιζυγῆντες οἱ ἀσθῆ, σὺν ἀγορῶν τῆς

Αλαμειοῖς μετεόδοσαν. ῥοίνες ἢ ἔ τείχεα δόκρεμῶντες, ἀνείληγον
 παρ᾽ ἑαυτοῖς τὸ ὑπὲρ ἔ δόδοιομῶν καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως πύργου. ἔπειτα Ἀρχα-
 λῶντες ὅσον ἐσθλόνος, εἴτε ἀστὸν ὡς τὸ πολυεμῶν, εἴτε π βιωσιμῶν
 ἔτερον, εἶων. Ubi vides modum exercendi commercium inter inclu-
 sos in urbe & exclusos. In antiquis memoriis legimus, milites quon-
 dum non nisi ex præda ali solitos: postea cepisse etiam inter arma exer-
 ceteri commercia: & cum in urbibus amicis milites qui stipendia acci-
 piebant pretio res necessarias sibi parasse: tum in expeditionibus jus
 observasse commerciorum, quod ἀγορᾶν πολεμῶν dixerunt. atque hu-
 jus instituti primos fuisse auctores Caras, gentem belli studiis olim
 nobilem, & hodiernis Helvetiis in multis similem. Ælianus De ani-
 malibus libro xii. cap. xxx. *ἄριστοι οἱ Κᾶρες ἀγορᾶν πολεμῶν ἐπιόν-
 σιν, καὶ ἐσθλῶσιν ἄριστοι δόδοιομῶν. Primi Caras jus emendi vendi-
 que commeatu belli tempore invenerunt, & mercede militarunt.*
 Hoc voluit Ælianus, non quod hariolantur interpretes. Inventum est
 antiquissimum: nam apud Homerum mercatores Lesbii permutationi-
 bus commercia exercent cum militibus Græci exercitus. in septima
 Herodoti Mufamos Persarum in expeditionibus notatur: ut certus lo-
 cus in castrametando assignaretur commerciis exercendis, qui locus
 ibi dicitur ἀγορᾶ καὶ πενηθίων. in Græcorum historiis sæpe opponun-
 tur, ali exercitum ληϊζόμενον, rapto, & ἀπὸ τῆ ἀγορᾶς, ære empto
 commeatu. Ad hoc jus pertinent multæ leges militares, tam in jure
 Justiniano, quàm apud historicos: cujusmodi est hæc apud Xeno-
 phontem in quarto Παιδείας. *τῶν ἀγορῶν τῶν ἔσων ἐν τῶν ἐσθλῶν πεδῶν
 μὴ ἀδικεῖν μηδένα, πωλεῖν ἢ εὐσε κρηπίδας καὶ ἐμπορίας ὁ πῆχθ᾽ ἐκαστὸν
 παρ᾽ ἑαυτοῖς.* qua lege mercatores & caupones, qui sequuntur exercitum,
 tuti præstantur ab injuriis militum. Radevicus de gestis Friderici li-
 bro i. inter leges militares ab eo sancitas hanc refert. *Si mercator
 Teutonicus civitatem intraverit & emerit mercatum, & portave-
 rit ad exercitum, & carius vendiderit in exercitu, auferet ei omne
 forum suum.* appellat ἀγορᾶν mercatum & forum.

24. 38. *Ἀννίβας ὁ τετραγυρῶν ἐπὶ τῆς πολιορκηθῶν δωμάμεων.]*
 Hannibalem hunc viri quidam eruditissimi Afrubalis filium nomi-
 nant, & seniozem fuisse appellatum scribunt: quorum utrunque est
 falsum. nam disertè scribit Zonaras, patrem huic Gisconem fuisse.
 de cognomine verò Senioris, sine causa Orosium laudat auctorem Vo-
 laterranus: nunquam enim id scriptum ab Orosio. sed ipse Orosius ut
 ab Hannibale Amilcaris filio, viro notissimo hunc distingueret senio-
 zem illum semper vocat. sic apud Diodorum *Ἀννῶν ὁ πρεσβύτερος,*
 quia fuit alius junior clari nominis.

25. 2. *ἢ ἐπισωληγυρῶν ἐσθλῶν καὶ τῆς πόλεως γεινόμενος τὰς ναῦς.]*
 Missa sunt auctoꝝ Diodoro peditum milia quinquaginta, equitum
 sex:

sex: elephanti sexaginta. elephantorum meminit Polybius, sed tantum L. signata vox ἐπισωηγήμων; de iteratis delectibus & legionum supplemento.

25. 4. ἐξέπεμψον εἰς Σικελίαν πρὸς Ἀννωνά τὸν ἑπερὸν στρατηγόν.] In excerptis Diodori aliter narratur: Ἀννων ὁ πρεσβύτερος ἐκ τῆς Λιβύης μὲν τὴν πολιορκίαν Ἀκρίζαντι ἐπέρασε μετὰ δὲ δυνάμειν εἰς Σικελίαν. Postquam obsessum est Agrigentum, Hanno senior magnam vim militum ex Africa in Siciliam trajecit: μὲν τὴν πολιορκίαν explicandum ex Polybio de inchoata oblidione.

25. 5. ὃς σιωραζανὶ τὰς ἀρχακούδας καὶ δυνάμεις εἰς Ἡράκλειαν.] Diodorus, ὁ εἰς Ἀννων ἀναζήξας μὲν πύσης τῆς δυνάμειος ἐκ τῆς Λιβύης παρήλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν. Heracleam autem intellige cognomento Minoam, ut paullo post etiam Polybius eam appellat. oppidum fuit maritimum Agrigento vicinum. causam appellationis pete è Diodoro XVI. in anno quarto Olympiadis CV.

25. 7. πρῶτον μὲν πρᾶξιμοπήσας κατέχευε τὴν ἑρθεοσίαν πόλιν.] Militare verbum est πρᾶξιμοπειν, pro molitione clandestina sive proditorum ope atque opera urbem occupare. libro II. Ἀρχαίος πρᾶξιμοπήσας τὴν Ἀκρόπολιν Ἀνιζόνος κυριόοντι, ἐργάσθη ἐγκρατῆς. paullo post. Κλεομένης πεπραξιμοπήσας αὐτὸς καὶ παρηρημένους Τίγραν, Μαιπίνειαν, Ορχυμένον. quod in idiotismo nostro dicitur *menee secretere*, id Græcis est, πρᾶξιμοπήσας, aut etiam πρᾶξις. libro IV. pag. ccccx. συσησάμενοι πρᾶξις ἐπὶ Θύρεον νυκτὸς ἐπὶ ἀρσένδαλον τῆς πόλεως. paullo ante dicitur Aratus scivisse eximie πρᾶξις, ἀπάξας, ἐπιτοκῶς συσησάμενος καὶ τῶν πολεμίων. Diodorus lib. XV. οἱ συσησάμενοι τὴν πρᾶξις μετανόησαντες, ἐδήλωσαν τοῖς Βοιωτῶσι τὴν ἐπίτησιν. & saepe alibi πρᾶξις συσησάμενος de proditoribus urbium leges, aut iis quibus urbes produntur. πρᾶξις etiam saepe idem ac prodere. lib. IV. de Cynæthensibus; ἐπεσπῶντο τὰς Αἰτωλῶς καὶ τῶν ἐπὶ τῶν πόλιν. ita loquuntur Attici scriptores. Thucydides lib. IV. ὡς ἦσαν οἱ πρᾶσαντες τὸ ἀμάρτημα, ἐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν τῆς πόλεως. qui prodebant urbes Atheniensibus intellectu errore quem erraverant duces Atheniensium, nihil moverunt. quod noster libro IX. in similis erroris narratione, οἱ ἐκ τῆς πόλεως συμπράττοντες. Ita accipe illum philosophi locum Politicorum libro V. cap. VI. quem neque doctissimus Lambinus, neque alii interpretes sunt affecti: ἐν Αἰγίῳ ὁ τὴν πρᾶξις πρὸς Χάρηνα πρᾶξας ἐνεργήσασε μετὰ δὲ δυνάμειν τὴν πολιτείαν. id est, in Ægina urbe mutare Reip. formam aggressus est is qui oppidum Chareti prodiderat. in sexta Herodoti Mula Nicodromus Cnathi F. Æginensis, patriæ offensus Æginam Atheniensibus prodere instituit. si de ea historia sensit philosophus, Charos hic, non est ille dux Atheniensis qui ad Charoneam victus est à Philippo: sed multo anti-

quior alius. Thucydides libro v. narrans Lacedæmoniorum contra Argivos expeditionem : ὑπῆρχε δὲ π αὐτοῖς κὴ ἐν τῷ Ἀργεὺς αὐτόθεν πρῶτος ἄρχων : significat fuisse in ipsa urbe , qui prodere eam Spartanis receperant. Et si autem nullum discrimen ponunt Græci scriptores , inter πρῶτον & προδοσίαν , politi tamen prudenter ita distinguunt , ut προδοσίαν sint dicendi ac prodidisse patriam illi censendi , qui pecunia accepta eam hosti tradiderunt , aut ille qui iugo servitutis sit subiecturus. si autem aliquis quo patriam oppressam dominatione iniusta liberet occulta consilia ineat , ut auctor libertatis intromittatur , hunc non προδοσίαν , sed πρῶτον τῶν λήψιν debere dici. Thucydidis verba sunt de Brasidæ , qui Toronem à paucis civium adjutus noctu per dolum occupaverat , & præsidio Athenientium eam urbem liberaverat , ac mox coacta concione facti rationem reddiderat : ἔξυλλογόν τ' Ἐρωτωνίων ποιήσας , ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ Ἀκρόπολι ἑστῶσι πλῆθει. ὅτι εὖ δύνανται εἶναι πρῶτον τε πρὸς αὐτὴν τ' λήψιν τ' πόλεως χεῖρας , ἔτε προδοσίαν ἠγεῖσθαι. εἴθε γὰρ ἐπὶ δευτέρῃ , ἔτε χεῖρας (περιετέλλετο δὲ ἄσπασμα τῆτο , ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῶν καὶ ἐλευθερίᾳ τ' πόλεως. Sed hanc quaestionem , quis sit proditor habendus , tractat noster ex professo eo fragmento quod ex Suida descriptum exhibemus pagina mix. (hac ed. 1420.)

25. 7. πρῶτος ἀρχὴν ποιήσας.] Afferit Suidas hunc Polybii locum : deinde plura huius verbi subijcit , quæ omnia à Polybio esse petita pro satis comperto habeo : ignoravit antiquus Hellenismus hanc verborum formam , Polybio & aliis mediis Hellenismi scriptoribus frequentatam. sic ὀχλοκροπέειν , & ὀχλοκροπέειν libro III. ἐκκλωκροπέειν , Legationum numero XIII. περὶ μακροκροπέειν ibidem numero LXXXIX. & CXLIV. apud alios , δημοκροπέειν , πολικροπέειν , θαλασσοκροπέειν , μετεωροκροπέειν. in libro Sapientiae φασσοκροπέειν , quod alibi exposuimus. affine apud Marcum Imperatorem libro primo , φασσοκροπέειν τὴν ἀσκήσιον ἐπιδείκνυσθαι.

25. II. ἐξ ἧς σωθήσεται τὴν Ρωμαίων ἐπὶ ἴσας πολιορκεῖν κὴ πολιορκεῖσθαι τοῖς πρῶτον ἀρχῶν.] πολιορκεῖν & πολιορκεῖσθαι duobus modis accipiuntur : aut proprie de eo genere obsidionis , quod ante diximus : aut μεταφορικῶς de iis qui obsessorum mala patiuntur ; qui tamen servata vocis proprietate , neque obsidentur , neque sunt circumvallati. Lyfias in oratione adversus Dardanarios qui annonam candefaciunt : ὥστε εἰσὶν τε εἰρήνην ἔσονται ὑπὸ τῶν πολιορκεῖσθαι. adeo ut interdum pacis tempore obsessorum mala per istos patiuntur. id enim est πολιορκεῖσθαι hoc loco. Plutarchus de Pompejo , εἰδὼκε Κασσάρῳ μάλιστα μὲν ἐργασθῆναι ἀπέχεσθαι , πολιορκεῖν ἢ καὶ πείθειν ταῖς ἀπείροις. Hoc igitur loco Romani dicuntur πολιορκεῖν Agrigentinos , quia cinctos tenebant : ipsi vero πολιορκεῖσθαι , quia inopia commeatus laborabant , quod solent obsessi. eleganter M. Tullius Philippica XII. de Antonio qui D. Bruttum

tum Mutinæ obfidebat : *quem ita obfides, neve Hannibal, aut si quis acutior imperator fuit, ut te ipse obfidens: neque te istinc si cupias possis explicare. recesseris: undique omnes insequentur: manseris: hærebis.* & ita sæpe historici: etiam apud alios scriptores πολιορκεῖν ἢ πολιορκεῖσθαι, pro redigi ad extrema mala & ultimam perniciem accipiuntur, quo etiam sensu apud Oseam Prophetam verbum κυλῆν Patres capiunt, cum ait capite v. 11. ἐκύκλωσιν αὐτὰς τὰ Δαβὲλεια αὐτῶν, circumdederunt eos agitationes ipsorum sive consilia. B. Cyrillus exponit, πεπελιόρκλωται ὑπὸ τῶν ἰσθίων ἐνθυμημάτων καὶ ἀνοσιῶν σκέψεων. in qua pii Patris interpretatione, verbum πολιορκεῖσθαι ea quam diximus notione est sumendum.

25. 32. ὡς ἄρχηλας τοῖς Νομάδικαῖς ἰππεδοῖσι ἀποπορεύεσθαι.] De Numidis equitibus & genere pugnæ quo utebantur, fuse dicimus libro III. ad illa verba paginæ cccclxix. μέγα μὲν ἔτ' ἔπαχον ἔτ' ἐποίησεν ἄρχη τὴν ἰδιότητά τ' αἰχμῆς.

25. 36. καὶ πάλιν ἐγκλίνας ἄποχωρεῖν ἕως αὐτῶν συμμίζωσι.] Quam variis artibus, & simulationibus hostis alliciatur in locum insidiarum, vel illa exempla doceant, quæ in eam rem congesta sunt à Frontino libro II. cap. v. Sed postquam omnes historias veteres, recentes evolueris, nullam invenies magis usitatam rationem, quàm cum cedendo sensim, aut terga subinde vertendo in locum insidiarum hostis pertrahitur: quod hoc loco faciunt Numidæ. Similia exempla passim obvia: neque hæc monitore opus.

26. 8. καὶ λακτοόμοροι τὸ λόφον τὸ καλέμενον Τόρον.] In decima sexta Diodori Bibliotheca est λόφος Τῶρον in Sicilia: qui non est iste, sed alius longo intervallo ab hoc semotus.

26. 10. καὶ δύο μὲν μῶνας ἔμεινον ὑπὸ τῶν ὑποκειμένων.] Paullo ante dixit: πέντε μὲν ἔν ἴσως μῶνας ἔμεινον ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. Ex his duobus locis colligitur durasse obsidium Agrigenti septem minimum menses: quod spatium Diodorus uno mense facit brevius, huc enim referenda sunt hæc illius verba in ecloga IX. ἐ libro XXI. ἐξ μῶνας ὡρανοκρίσιαντες, nempe Romani, ἔτι περιέλαβον Ἀκράγαντα. Observent studiosi phrasin Polybianam, μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων, quoties nihil novi accidit, & servatur idem belli pacifve status pag. LXII. ῥαδίως ἐπέσαν αὐτὰς μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. atque ita passim Polybius τὴν ὑποκειμένα pro statu præsentis solet usurpare. pag. LXXIX. μέχρι μὲν γὰρ οὐκ ἔτι λόγον ἔωπς ἐλπίς ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, εὐδὲν τῶν ὡρανοκρίτων περιέλειπε. plena locutio est, τὰ ὑποκειμένα πράγματα. pag. DCCCXCIX. ὅταν προσεῶσι μέμφονται καὶ δυχερέψωσιν, ἢ τοῖς ὑποκειμένοις πράγματα δυνστερεῶσι. Libro sexto pag. DCXLVIII. in gravissima disputatione opponuntur: ἐξοικεῖν & μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. Plutarchus in Philopæmenc νικᾶν ἐξ ὑποκειμένων de eo dixit, qui vincit, non paratis ante

subidiis, sed illis quæ ipse sibi suoapte Marte comparavit. Translata vox è Scholis philosophorum.

26. 14. *Ἐστὶν Ἀντίοχος Δ' ἀπὸ πύργου τοῦ ἑσπέρου.*] Adi ad librum x. ubi fusè explicat Polybius modos *πυρρείας* atque usum, & nos ad illum uberrime. Ibi etiã docemus Pœnos dum in Sicilia bellum gerunt hanc artem diligenter excoluisse, & ad res magnas ejus auxilio usos. auctor Polyænus libro vii. capite de Carthaginiensibus.

26. 28. *τέλειον ἐπέψαυτο τὰς περικινδυνώσαντας μισθοφόρους τῶν Καρχηδονίων οἱ Ῥωμαῖοι.*] Punicæ Romanæque aciei ordinationem in hac pugna prætermittit Polybius, ex instituto suo; non enim historiam scribit, ut sæpe testatur, sed apparatus ad historiam: ex hisce tamen verbis, & iis quæ sequuntur, tantum de Punicæ aciei serie cognoscimus. Præcedebant mercenarii *περικινδυνώσαντες*. hi erant quasi ferentarii & rotarii aut velites. posterior Græcia *περικλάτους* vocat, ut passim Leo. sequebantur elephantum tanquam murus aliquis legitimæ aciei oppositus. Elephantorum hæc ut plurimum fuit statio legitima; aut certe in cornibus: etsi interdum in subidiis alias aut inter ordines collocatos observamus. quæ de re alio loco diligenter. Bestiarum à tergo erat frons prima justæ aciei, sive antesignani. deinde *τὰ ἐπιπάγμια* & ordines diversi, quorum *πὲρ κῶθ' ἕκαστου* ignoramus. At Zouaras longe aliter rem totam narrat non enim acie instructa utrimque pugnatum fuisse, verùm Romanos in recipientem se Hannonem fecisse impetum & magnam partem copiarum ejus delevisse.

26. 33. *ὁμιλέτη πάντων σωζομένων τὸ ἴδιον Φοινίκων στρατόπεδον.*] Observent tyrones causam cladis à Carthaginiensibus acceptæ. Quum antecursores Pœnorum, velitum Romanorum pugnam non sustinerent, terga vertunt, & ad gravis armaturæ ordines se recipere conantur. Nullum adeo magnum in ea re periculum erat, si ea manus sine tumultu recessisset, & vel intra ordines aciei recepta ibi substitisset, vel totius aciei profunditatem emensa, pone ultimos ordines fugam stetisset. Nunc isti in effusum versi fugam, elephantos primo perturbant; deinde ad frontem aciei delati, impetu suo efficiunt, ut & qui in prima acie stabant, & deinceps alii fugientium agmine impellantur: ita corrumpitur acies universa, & Romanis ad rem bene gerendam egregia occasio datur. Quam multa heic à Carthaginiensium ducibus sint peccata, ex iis quæ inferius disseruntur à nobis poterit intelligi.

26. 36. *οἱ μὲν πλεῖστοι διεφθάρησαν αὐτῶν.*] Diodori in hanc rem verba scædissime corrupta ita concinnamus ex ipsis corruptæ lectionis vestigiis. *Ἀντων ἢ πολέμηστος ἐν δυσὶ μάχαις ἀπίθανε στρατιώτης, περὶ τὸ μὲν μυσίαις, ἐπιπέσει ἢ σ'. Ζωρητα ἢ δ'. ἐλέφαντος φασὶ θανεῖν τρεῖς ἄνθρωποι, τρεῖς ἢ καὶ τεσσαρὰ μάλιστ' αὐτῶν.* *Ημμο pugnae aggressus in duobus*

bus præliis peditum amisit CCXXX. equites ducentos, qui vivè in potestatem hostium venerant, fuere ad CXCXCXCXC. è bestis occisas ajunt fuisse xxx. vulneratas III. numerus desideratorum equitum mihi suspectus. Zonaras ὁ Ῥωμαῖοι φόνον πολὺν καὶ αὐτῶν καὶ πᾶν ἐλεφάντων εἰργάσαντο. Orosius: Pæni maximo bello (pugnam intellige) victi & profligati, undecim elephantum in potestatem redacti.

26. 37. πῆς ἰεῖς Ἡρακλείαν ἀπεχώρησαν.] Hanno ipse castris relictis Heracleam Minoam confugit: Zonaras ὁ Ἄνων εἰς τὴν Ἡρακλείαν κατέφυγε, τὸ στρατόπεδον ἐκλιπών. Apud Diodorum statim post narratam Hannonis istam cladem sequuntur hæc verba: ὅτι πόλις ἢ ἢ Ἐνδίκια. ὁ δὲ Ἄνων βασιλεὺς ἀπὸ ἐμφρόνως ἐνὶ στρατηγήματι τὰς ἐχθρὰς ἀμα καὶ τὰς πολεμίας ἀνείλεν. Auctor illorum Excerptorum aut qui illa descripserunt ita omnia mutilarunt, ut in plerisque divinatione opus sit, ut scias quò illa pertineant. quod igitur heic dicitur Hannonem prudenti usum consilio, stratagemate uno & inimicis & hostibus perniciem attulisse, referendum est ad vasfrum illius consilium, quo Gallos mercenarios qui non manebant in fide simul & Romanos est ultus. historiam narrat Frontinus libro III. cap. xvi. sed Frontinus Amilcari stratagemata tribuit, quod Diodorus Hannoni: & rursus Hannoni, quod Græci Amilcari, ut è Zonara antè docuimus.

27. 6. χῶραις δὲ φορμαῖς ἀγύρων σεσαγμένοις τὰς τάφρους.] Inter species munitionis puillo ante ponebamus χῶσιν, aggestionem terræ cujus in remilitari varius & multiplex usus. Interdum aggeritur humus ad excitandam altitudinem, quæ sit pro pluteo, & tela hostium defendat: cujusmodi sunt χῶματᾶ quæ super fossarum labris exstruuntur. Latini aggerem, vel etiam vallum vocant. aliquando attolluntur in usum ἐπιταχυματῶν & turrium stabilium, sive mobilium, ex quibus tela in obsessos mitti queant. hunc quoque Romani aggerem dicunt, & Græci veteres χῶμα, recentiores ἐγρεσι vel ἀγρεσι depravatione verbi Latini. Aliud genus χῶσεως est, quum portus mole injecta obturantur, aut quum in lacu vel mari, ut olim ad Tyrum Alexander, muniendo fit vi: ; quarum aggestionum multa sunt vetera & recentia exempla. Aliud item, idque usitatissimum genus est χῶσεως, quando fossa terra ingesta repletur, quod hoc loco fit ab Hannibale. res ut diximus in creberrimo usu posita, sed modus quo usus heic Hannibal observatione dignus, ac propterea Polybio notatus. communiter omnis χῶσις aggestionem fit humi: χωνύειν enim est ingestu terræ glebæ obruere: verum quia hæc ratio temporis indiget ac moræ, quam sæpe necessitates bellicæ non ferunt; propterea usus invenit ut loco terræ alia adhibeantur. Tria fere in eam rem solita admoveri, sexcentis locis Græcæ Latinæque historiæ docent: terram, saxa, & ὕλην, materiam

riem sive ligna: eaque vel grandia, ut trabes, arborum trunci, aut ipsæ integræ: vel minuta, ac fere vinctæ, ut κλάδων ἀγκαλίδες, quas in simili re nominat Apollodorus in Poliorceticis, ramorum frondiumve fasciculi item sarmentorum & virgultorum. aliquando etiam quisquiliæ & lacunarum inquinamenta ac sordium omne genus complendæ fossæ injiciuntur deficientibus lapidibus, ut ait Nicetas libro IV. ἢ τέφρον ἐπέπλησεν ἀφυσρέτω δὲ ἢ ἢ λίθων σερησιν. denique ubi res poscit, quicquid est ad manum in eum usum solet verti. ipsa quintetiam corpora vulneratorum & occisorum cadavera fossarum sæpe fiunt complementum. unde illa gravis Appiani querimonia in Punico, ἀνθρωπῶν, inquit, ἀναπλήρωμα βόθρων: dixerat enim de milite Romano Carthaginem duce Scipione ex summis opibus oppugnante: λιθολόγοι ὅσοι πελίκαι καὶ ταῖς ἰξίνας, οἱ δὲ ταῖς χυλαῖς ἢ κόντων· τὰς δὲ νεκρὰς καὶ τὰς ἐπὶ ζῶντας ἐς τὰς τῆς γῆς κοῖλα μετέβαλλον, ὡς ξύλα καὶ λίθους ἐπέσφίεροντες. qui lapides legebant, inquit, pars securibus aut dolabris, alii contorum furcillis ἔρ mortuos ἔρ adhuc vivos in terra castra conjiciebant; nec secus quam ligna ἔρ saxa trahebant. Tacitus IV. Annalium: interea Barbavi catervis decurrentes, nunc in vallum manualia saxa, præstas sudes, decisa robora jacere: nunc virgultis ἔρ cratibus, ἔρ corporibus exanimis complere fossas. Livius libro XXIII. de Pæno hoste & duce Hannibale: Hunc natura ἔρ moribus immitem ferumque insuper dux ipse efferauit, pontibus ac molibus ex humanorum corporum strue faciendis. Omnium verò maximè congeri illa solent, quæ loci quum occupent plurimum, pondus habent minimum; culcitæ, & quæcunque aut tomento, aut palea sunt facta, sicut de Hannibale narrat heic Polybius. Similium porro evasionum ex urbibus circumvallatis multa possemus exempla afferre ex historiis sive antiquis sive recentibus: sed iis omiſſis, quæ studiosi per se adnotabunt, unicum adferemus Appiani locum, ubi non solum evasio huic geminata tentatur; verum etiam apparatus omnis describitur necessarius ad hujusmodi consilium exsequendum. In quinto Civilium narrat Appianus Lucium Antonium ab Octavio Perusiæ circumvallatum conatum esse cum suorum militum manu erumpere, & fossis murisque superatis salutem sibi parare: quibus autem rebus instructi generoso incepto se accinxerint ita narrat. ὁ Λούκιος ἤγε πρὸς ἡμέρας, σιδήρεόν τε τειχομάχον εἶχον πολὺν, καὶ κλίμακας εἰς εἶδη πάντεσσι θεσπέσια κλίμακας. ἐφέρετο δὲ καὶ τὰ φρον ἀχρωσθεῖα ἔργανα, καὶ πύργοι πηκθὶ σπιθίδας εἰς τὰ τεῖχη μετέντες, καὶ βέλη παντοῖα καὶ λίθους καὶ γέγρα ταῖς σκόλοψιν ἐπιρρίπτειν αἶσθ.

27. 7. ἔλαθε τὰς πολεμίας ἀπαραγὰν ἀσφαλῶς τὴν δύναμιν.] E diametro cum his pugnat Zonaræ narratio undeunde petita: αὐτὸς μὲν ἔλαθεν, οἱ δὲ ἄλλοι γνωθέντες οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, συχνοὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν

τῶν Ἀγρῳζαντίνων ἐκτάθησιν. Polybius sibi constat: nam ejus sunt verba paullo post de hoc Hannibale, ἔτι ὡς ἡ ὁ τὰς διωάμεις ἐκκλήψας γυκτὸς ἐκ τῶν Ἀγρῳζαντίνων πόλεως.

27. 14. ἔθενος δὲ αὐτῆς ἐμποδῶν ἰσαμύει, παρεπισεσύντες διήρπασαν αὐτὴν πόλιν.] Sunt qui tradant Agrigentinos in fugientem Hannibalem una cum Romanis fecisse impetum: multosque eorum occidisse: quod tamen, inquit Zonaras, apud Romanos nihil eis profuit. direpta enim urbs est, & ipsi omnes haeræ subiecti. auctor est Diodorus sectione ejus urbis facta esse mancipia amplius viginti quinque millia. sic ille. δὲ λῆξ ἡ ἄκραντες ἄπαντες πλεον τῶν δυσμυζίων καί ε. prima verba non carent mendo. fortasse δὲ λῆξ δρῶσαντες ἄπαντες. nam & alibi eo verbo utitur. Subjicit ibidem Diodorus, Romanos toto hoc anno aut certe obudione amisisse peditum triginta millia, equites φ.μ. quadraginta supra quingentos. sed est error quem antè notavimus μ pro α vel χ. c. i. o.

27. 22. ὅτι ἔμνον ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς λογισμῶν.] Ait Romanos capto Agrigento, & de Pœnis nobili parta victoria, consilium suscepisse adimendæ Pœnis Siciliae, de quo ante non cogitaverant. ratio est; quia successu augentur hominum studia: & profectu ipso homines invitantur ad ea persequenda, quæ vel temere, vel per occasionem tentantibus bene cesserint. Huc pertinet quod antea dicebamus ex Polybii sententia, eosdem Romanos ad occupandum orbis imperium occasione fuisse invitatos: non autem destinatione animi certa id multo antè esse molitos. Adscendamus ad causam causæ, quæ est Dei providentia, sive ut historici solent dicere, vis fatorum occulta, quæ Romanos ad Orbis imperium vocabat, & jam tum res omnes in eum finem dirigebat. Hoc qui non videt in historia universa veteris populi Rom. nihil profecto videt: qui non attendit, non miratur præcipuum usum ac fructum historiæ.

IV. Belli Punici primi annus IV. De maris imperio & Romanorum primo studio ejus capeffendi.

Hoc anno nihil gestum est in Sicilia dignum memoria, ab iis Coss. qui mox nominantur; Zonaras iccirco, Eutropius, & post illum Orosius, hunc annum ne attigerunt quidem; Mytistrati tamen obsessio, quæ narrante Diodoro, septem menses frustra Romanos tenuit, huic anno, opinor, congruit. Polybius etsi fatetur Consules hujus anni res Siculas ἐν ἀρχαῖς ἀδριανῶς administrasse, hoc est, pro copiis quas habebant, satis commode; multasque adeo urbes ab iis deditione captas: omnia tamen quæ in provincia hi Coss. gessere prætermisit. Denique nulla alia re insignem hunc annum facit Polybius, nisi rei navalis cura

tum primum à Romanis seriò suscepta. Et ait Polybius tanti hanc rem se æstimare, ut nihil æque eum impulerit ad breviter saltem narrandum bellum Punicum primum; atque hoc, ut originem & principium ejus studii apud Romanos exponeret. Quam necessaria res sit ad magnum imperium sive parandum sive firmandum, habere in sui potestate mare, etiam mediocriter periti rerum politicarum, & eorum quæ nunc cum maxime geruntur *ὄχι ἀνήκει*, non ignorant. Omnino magnæ potentiaæ præsidium & quasi pignus est semperque fuit Maris dominari, quod Græcis *θαλασποικρατεία* dicitur. Propterea antiqui Chronicorum apud Græcos scriptores, quum nullum exstaret summum imperium ullius Græci populi, cujus factis ante Olympiadum institutionem doctrina temporum inniteretur, inter alia tempora quibus ad seriem temporum designandam sunt uti, istud non prætermiserunt; sed populos diligenter recensuerunt, penes quos imperium maris quondam fuisset, atque omnes mutationes quæ in ea re contigerunt, accurate in suis Chronologiis adnotarunt. Exstant hodie ejus observationis clara vestigia in Chronico Eusebiano: ubi historia universa imperii maris ab ipso ejus principio ad Romana usque tempora, ut videtur, deducta & pertexta fuerat: sed qui superioribus sæculis aureum illud Eusebii opus nobis descripserunt, ingenti etiam hic negligentia uti, observationi pulcherrimæ magnas tenebras intulerunt. Quoniam igitur ad eum annum devenimus, quo maritimi Romanorum imperii jacta sunt fundamenta, multusque in eo sermone est Polybius, non pigebit hoc loco, quæ de eo apud Eusebium restant, adhuc vestigia legere ac persequi, & de re cognitu dignissima *ὅδ' παρέργον* nonnulla adnotare. Ergo ut à capite rem ordiamur, maris imperium ante Carthaginenses, quibus Romani eripuerunt, hi populi leguntur tenuisse.

I. LYDI numero Eusebiano ab Abraham DCCCXL. qui est *ἀπὸ τῆς κρημορρίας*, MMDCXCII. Magni scriptores primum ex omnibus Græcis Minoem Cnosiorum in Creta Regem, maris potentem fuisse scribunt. Diodorus Bibliothecæ libro IV. *Μίνα πρῶτος Ἑλλήνων ναυτικῶν δυνάμειν ἀξιόλογον συνησίδησεν ἑταλασποικρατίῃσιν*. confirmat scriptor eruditissimus Nicolaus Damascenus, cujus verba sunt apud Stobæum, capite XLII. *Κρήτες πρῶτοι Ἑλλήνων νόμους ἔχον Μίνασιν θεμελίωσαν, ὅς καὶ πρῶτος ἑταλασποικρατίῃσιν*. Eusebius tamen hoc refellit: scribit enim ex versione B. Hieronymi numero DCCLXV. *Minos mare obtinuit & Cretensibus leges dedit, ut Paradius memorat: quod Plato falsum esse convincit*. quid hoc loco sibi vult vox Paradius, illustrissimi Josephi Scaligeri Animadversiones docent. Equidem vehementer miror, quomodo ex Platone sibi persuaserit sive Eusebius sive Africanus, falsum esse quod de Minois imperio maritimo

vetustissimi scriptores memoriae prodiderant. ego nihil apud Platonem invenio, cur aliter credere debeam. & Strabo libro x. traditionem vetustam, proverbii testimonio, hoc est Græcorum communi consensu comprobatur: solitos enim dicere de eo qui rem probe sibi notam scire dissimulat, Scilicet Cretensis mare ignorat. Credere, inquit, par est, ναυκαρτεῖν ἀπὸ πτερον τὰς Κρήτας. ὡς τε καὶ παρρημιάζεσθαι ἀπὸ τῶν ἀπασποικιστῶν μὴ εἰδέναι. ἃ ἴσασιν. Ο Κρης ἀγροεῖ τὴν θάλασσαν. Eusebius tamen ista persuasione imbutus, aliter pronuntiat. In interpretatione Hieronymi numero DCCCXL. sive ut alia editiones habent DCCCXLII. ita scriptum, *Lydi mare obtinuerunt*: Græca à Scaligero descripta è codice regio Georgii Monachi & publicata sunt uberiora, pag. xxxi. Λυδοὶ, οἱ καὶ Μαίονες ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη 5^ο. Primi igitur ex sententia Eusebii, maris domini & θαλασσοκράτορες fuerunt Lydi.

II. PELASGI. Eusebius DCCCLIX. *Pelasci mare obtinuerunt*: & apertius Græce pag. xxxiv. Πελασγοὶ δὲ πτερον ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη πε. pro δὲ πτερον scribendum δὲ πτεροι, ut semper in sequentibus, τριτοί, τέταρτοι. Ex libro v. Strabonis & accurata Dionysii disputatione in prima historia, scimus Pelasgos gentem vetustissimam Græcorum, quoddam πολλὴν ἐπιφάνειαν κτήσαντες, sed quæ nullum diu firmum stabulum habuerit, modò huc modò illuc sedes transferre solita. Quod ad numeros attinet, cum Græcis Latina, in quibus error magnus vix potuit admitti, non consentiunt. Imperium Lydorum Græcus textus facit annorum xcii. Latinus cxix. ut fortasse legendum sit ρκ. non 5^ο. Pelasgos Græca produnt θαλασσοκρατίσται annos LXXXV. Latina versio lv. hoc est vs. non autem πε. Sequitur enim:

III. THRACES. Eusebius Mxiv. *Tertio mare obtinuerunt Thraces; annos decem et novem*. Græca editio Τεῖτοι ἐθαλασσοκράτησαν Θραῖκες, ἔτη θθ. *Tertii mare obtinuerunt Thraces annos LXXIX.* ita corrigendum esse in versione Hieronymi testis Eusebius ipse qui proximos θαλασσοκράτορας separat majori adhuc intervallo à Thracibus. vide mox.

IV. RHODII. Eusebius mc. *Quarto mare obtinuerunt Rhodii annos xxiii*. In editionibus summorum virorum Arnoldi Pontaci Episcopi Vafatensis & Josephi Scaligeri, legitur hæc nota eidem anno apposita mc. quum si verum sit Thraces annos LXXIX. esse dominatos, ut modo dicebamus, opponi ista debuerint anno Mxciii. sed ut ratio congruat de Thracibus, Rhodiis, Phrygiis, puto transferendam hanc notam in annum Mcciii. & pro θθ. scribendum esse πθ. LXXXIX. De Rhodiorum dominatione Græca editio ita loquitur: Τέταρτοι ἐθαλασσοκράτησαν. Ρόδοι καὶ δὲ πνας πέμπτοι ἔτη κγ. eadem diversitas mox iterum notatur. quare autem Rhodios in hoc

albo, quidam quarto loco recensuerint, alii quinto, nusquam hodie legitur. postquam doctissimorum hominum scripta, qui de his rebus ex antiquissimis Græcorum monumentis disseruerant, perierunt. Strabo libro XIV. videtur diuturnius multo hoc maris imperium Rhodiorum facere quam trium & viginti annorum. Scribit enim de ea civitate: *Ἰαυμασὴ ἢ ἐπιμέλεια ὡς τὰ ναυικὰ ἀφ' ἧς ἐθαλασοκράτησεν ἡ πόλις πολλῷ χρόνον.*

V. *PHRYGES.* Eusebius MXXVII. *Quinto mare obtinuerunt Phryges annos XXV.* Græca Scaligeriana *φρύγες πέμπτῳ ἐθαλασοκράτησαν ἔτη κε. κτ' δέπιναις ε.* hoc est ἐκτὶ non autem ἐξ.

VI. Eusebius MCLII. *Sexto mare obtinuerunt annos XL.*

VII. *PHOENICES.* Eusebius MXXCII. *Septimo Phœnices mare obtinuerunt.* Tyri & Sidonis urbium Phœnicicarum navigationes & potentiam omnis historia celebrat; maxime autem sacræ literæ, & prophetarum vaticinia, ut Isaiæ capite XXIII. lege Strabonem libro XVI.

VIII. *ÆGYPTII.* Eusebius MCCCXX. *Ægyptii post Phœnices mare obtinuerunt.*

IX. *MILESII.* Eusebius MCLXLV. Olympiade VI. *Mare obtinent Milesii, construxeruntque urbem in Ægypto Naucraticum.*

X. *CARES.* Eusebius MCLXXXIV. Olympiade XI. *Mare obtinent Cares.* Castor sive alius scriptor vetus apud Suidam, τὸς Καῖρας θαλασοκρατήσας λέγει μὲν Μίνα τὴν Κρήσταν. Meminit θαλασποκρατίας Carum Diodorus libro quinto: μὲν τὸς Τρωϊκὰς χρόνους κατέχον τὴν νῆσον (Lesbum) Καῖρες καὶ ὃν καλεῖται ἐθαλασποκράτην.

XI. *LESBII.* Eusebius MCCCXLI. Olympiade XXXVII. *Post Cares mare obtinuerunt Lesbii annos LXIX.*

XII. *PHOCÆENSES* per annos XLIV. In Latinis libris hæc nota est prætermissa, ut & sequentes, præter unam, omnes. In Græcis Scaligeri ms. pagina XLII. habentur hæc ἰσ'. *Φωκαῖς ἐθαλασοκράτησαν ἔτη μδ'.*

XIII.

XIV.

XV. *Naxii per annos X.* In Græcis excerptis Scaligeri pagina XLIII. *Νάξιοι ἐθαλασοκράτησαν ἰε. ἔτη ι.* *Naxii decimi quinti mare obtinuerunt annos decem.* Naxus hæc insula est una è Cycladibus, de cuius præcis cultoribus multa Diodorus libro quinto: ubi etiam de potentia quam aliquando in mari obtinuerunt Naxii ita narrat. *φασὶν ἐπιδένειν τὴν νῆσον εἰς δὲ δαιμονίαν, καὶ ναυτικὰς τε δυνάμεις ἀξιολόγως συστήσειαν, καὶ διὰ τὸ ἐξέρξαι πρῶτος ὑποστάντας ἐν τῷ ναυτικῷ*

ναυική συγκοινωνουμένη τὸν Βάρβαρον.

XVI. ERETRIENSES per annos VII. Græcus textus Eusebii: Μετὰ Ναξίας Ερετριεῖς 15'. ἔτη ζ'. Post Naxios Eretrieneses decimi sexti maris imperium obtinuerunt annis septem. Eretria urbs quondam in Eubœa insula admodum potens opibus, secunda a Chalcide, quæ erat metropolis & caput totius insulæ. Strabo libro x.

XVII. ÆGINETÆ. Eusebius MDVIII. Olympiade LXVIII. Decimo septimo mare obtinent Æginetæ, annos xx. usque ad transitum Xerxis. Ita describit hæc verba è suis libris Arnoldus Pontacus: in aliis codicibus desiderantur illa *decimosextimo* quæ recto iudicio ab eo sunt restituta. fallitur verò doctissimus vir quum disputat legendum potius esse *undecimo*. imposuit ei defectus Latinorum librorum in quibus populos *γαλατικοκράτορος* ante Æginetas non inveniebat nisi decem. sed vitium exemplarium palam arguunt quæ hæcenus diximus. In Græco textu ita legitur Γέλων Συρακυσίων ἐκράτησεν ἔτη ιζ'. ἐγαλασοκράτησεν Αἰγινήτων ἔτη ι'. heic quoque à librariis peccatum: nam legendum est, Γέλων Συρ. ἐκρ. ἔτη ζ'. ιζ'. ἑγαλ. *Gelo Syracusis dominatus est annos septem. Decimi septimi mare obtinuerunt Æginetæ annos x.* Gelonis tyrannidem tot annorum fuisse, & Diodorus scribit. De Æginetarum imperio maris Strabo quoque facit mentionem libro VIII. Αὕτη ἐστὶν, Ægina, ἢ καὶ γαλατικοκράτησαι ποτε, καὶ αὐτὴ περτεῖων ἀμφισβητήσαι ποτε πρὸς Ἀθηναίους ἐν τῇ αὐτῇ Σαλαμίᾳ ναυμαχίᾳ καὶ τὰ Περσικά. meminit & Ælianus variæ historiæ libro XI. cap. x. Post Æginetarum *γαλατικοκρατίαν* nihil ulterius de imperio maris adnotatum in Eusebii Chronico. Sed quum dicat Eusebius obtinuisse illos mare usque ad transitum Xerxis, quinam illis successerint non est obscurum. Nam post victoriam de Xerxe & Persis relatum principatum Græciæ sine controversia possederunt *ἐκ ἀλλήλων* & per vices *Athenienses* & *Lacedæmonii*: nos autem demonstravimus antea horum dominationem nihil aliud fuisse, nisi *γαλατικῆς ἐπικρατείας*, maris imperium & potentiam majorem, quàm reliqui Græciæ populi haberent. Postquam continuis dissensionibus & bellis fractæ sunt horum opes: terra marique latè imperitarunt Europa & Asia reges Macedonici. hos quoque temporibus illis *γαλατικοκρατίᾳ* quum modò qui in Asia & Syria regnabant, prævalerent copiis navalibus; modo qui in Macedonia rerum potiebantur plurimum mari possent, in Bibliotheca refert Diodorus, qui etiam libro XVIII auctor est Athenienses aliquot in mari à Macedonibus clades accepisse; *Μακεδόνων*, inquit, *τότε γαλατικοκρατέντων*. Atque hæc de populis Græciæ. Sciendum verò, nunquam Græcos tantum in mari potuisse, ut versus Occidentem ultra mare Ionium potentia eorum extendere-tur. Ergo etiam inter Occidentis populos fuerunt, qui maris impe-

rium sibi vindicarent. Spina urbs fuit in Italia, ad mare superum sita, Ravennæ vicina, vetustissima Græcorum colonia. hujus oppidi ci-
 ves Spinetas quondam tenuisse maris imperium auctor Strabo libro v.
 ἰσπερὶ), inquit, πρὸς Σπινητῶν ὡς θαλαττοκρατησάντων. Dionysius
 Halicarnasæus libro i. Spinetarum hoc imperium fuisse diuturnum
 scribit, atque opibus florentissimum. οὐτύχησάν τε μέγιστα τῶν πρὸς
 τὸ Ἰόνιον οἰκίσαντων θαλαττοκρατῆνες ἀρχὴ πολλῶν, καὶ δευτέρας ἀνήξαν τῶν
 θεῶν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὠφελειῶν εἶπερ πινες καὶ ἄλλοι λαμπερότατοι.
 Sed multo illustrius Tyrrenorum fuit imperium, quos magnæ parti
 maris mediterranei esse dominatos, idque perditum a multis proditum
 est memoriæ. Strabo de Luna in qua urbe tum fuit Etruscæ imperii sedes,
 & portu Lunensî libro v. ἡ ἰδὴ ἐν πόλιν ἐμεγάλῃ. οὗ ἡμιμὴν μέ-
 γιστός τε καὶ κάλλιστος ἐν αὐτῇ πελάγει λιμῆρας οἶον ἀνθρώποις τὸ
 ἐρημητέριον θαλαττοκρατησάντων ἀνθρώπων τοσαύτης μὲν θαλάττης, τοσαύ-
 τον ἡ χρόνον. Dionysius libro primo, de appellatione maris Tyrreni-
 ci: ἐπεὶ Τυρρῆνοι θαλαττοκράτορες ἐγένοντο μετέλαβεν ἡμῶν ἐξ ἧς οὖν πρὸς
 τῆς θαλάττης. idem quoque Diodorus libro v. Tyrreni, inquit, ναυπι-
 κῆς διωκόμεσι ἰαχύνοντες καὶ πολλὰς χρόνας θαλαττοκρατήσαντες τὸ πρὸς
 τὴν Ἰταλίαν πέλαγος ἀφ' ἑαυτῶν ἐποίησαν Τυρρηνικήν πρὸς τὴν Ἰταλίαν.
 meminit etiam alibi. Non satis scio an populis θαλασσοκράτορες ac-
 censerî Massilienses debeant: nam maris quidem imperium ipsos ob-
 tinuisse non memini legere; classicis tamen apparatus fuisse instru-
 ctissimos docet Strabo: qui etiam auctor refertam eorum urbem fuisse
 donariis & spoliis quæ ceperant ἀεὶ κατὰ ναυμαχῆντες τὴν ἀμφισπι-
 τῆν καὶ θαλάττης ἀδικῶν. Et Etruscorum potentiam obscuravit Car-
 thaginiensium dominatio, major opibus, amplior finibus, prior tem-
 poribus. Hos autem maris quoque imperium tenuisse, quum vige-
 bant res Punicæ, è veterè historia certum est, & multis locis Diodori
 monumenta testantur. Ante Romanos tentavit hoc illis decus adimere
 potentissimus tyrannus Agathocles: & verò navitate, industria & dex-
 teritate profecit homo sollertissimus non parum. semel enim insigni-
 ter & supra spem victis Carthaginiensibus, victoriæ præmium domi-
 nationem maris est consecutus. Diodorus in cxxviii. Olympiade, li-
 bro xx. Ἀγαθοκλῆς ἐπὶ ἐλπίδαις ἔχων τὴν κατὰ τὴν θαλάσσαν πρὸς ἑσέσθαι ποτε
 τὴν Καρχηδονίαν, ἐνίκησε ναυμαχίᾳ πρὸς τὴν δόξωσ. καὶ τὸ λοιπὸν θαλασσο-
 κρατῶν παρέχετο τοῖς ἐμπόροις πλὴν ἀσφάλειαν. sed quod ex insperato
 tyrannus immanis erat consecutus, ex insperato citissime amisit,
 omnibus Africæ populis mox ab eo deficientibus. itaque imperium
 Carthaginiensium confestim in pristinum locum est restitutum, &
 ἰπὴν αὐτῆς θαλασσοκρατήσαντο, ut scribit paullo post Diodorus. Roma-
 ni verò ubi semel maris potentes sunt facti, sedulo semper cave-
 runt, perfeceruntque adeo ne ejus suæ potentia: amulos haberent.

itaque

itaque victis primo & secundo Punico Carthaginensibus & postea Antiocho, lex inter primas foederis conditiones dicta, ne ultra certum numerum, cuiusque oppido parvum, naves parare possent. Lege formulas foederum illorum apud Polybium & Livium, nemo θαλασσοκρατίας Rom. meminuit ante Lycophronem, qui vix potuit vidisse bellum Punicum primum, aut certe vix uti. ille tamen, p. 157. appellat Rom. γῆς κὶ θαλάττης principes. Sciant verostudiofi verbum θαλασσοκρατεῖν, non semper apud historicos aliosve scriptores de imperio maritimo esse accipiendum. interdum enim ita dicitur, ut ἰσσοκρατεῖν, quod non significat equitibus dominari aut praesse: verum copiis equestribus praestare, & ut loquitur Livius, equitatu meliorem esse; sic θαλασσοκρατεῖν, de eo qui copiis navalibus fuerit instructior, aut qui in proximo sibi mari impune vagatur sine metu potentioris. ita dicit Xenophon in iv rerum Graecanicarum, Corinthios in sinu, quem hinc Achaia inde Lechaem claudunt θαλασσοκρατήσῃ, & Diodorus libro xviii. de Cyzicenis cum Arridaio bellum gerentibus, θαλασσοκρατῆντες ῥαδίως ἡμυπόνοῦσιν τὰς πολεμίας. Sic & alibi tirones legent, & accipient.

2. 32. τὴν μὲν ἔν ἀδεί τὰς πεζικὰς δυνάμεις ἐόρων κτ' λόγον σφίσι παρεχόμενα.] κτ' λόγον Polybio heic & alibi non raro est idem ac si Latine dicas, ex animi sententia, quum destinata procedunt, & consilia ad finem propositum perveniunt. Legationum lxxiii. ecloga. Ρωμαῖοι πυθόμενοι κτ' λόγον κεραιρήκεναι τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν κτ' τὴν Μεσοήνῃν. lxxx. συνελογίζοντες δεδιέναι τὴν ἀδείσασιν Ρωμαίους, καὶ μὴ χυρεῖν αὐτοῖς τὴν ἀσπίδα κτ' λόγον. res ipsas non faccedere secundum rationem, hoc est uti proposuerant & speraverant. Aliquando aliter accipiendum: ut in navali praelio quod paullo post describitur τὸ κτ' λόγον ἐπετελεῖσθαι κτ' τὴν μάχην, ὅπερ εἰχός, ὅταν ἡ ἀδραστήσια πείνη τὸ ἴσσοκρατεῖν, procedebat pugna secundum rationem; heic κτ' λόγον non est, ex animi sententia: sed prout ratio ostendit fieri debere. erat autem rationi consentaneum, ut pares vires par belli fortuna sequeretur, & victoria anceps aut nulla. Pagin. DCII. Ἀραῖοι τὸ κτ' λόγον ποιῶν καὶ ἀσπίδα κτ' μέλλοντι συνετάξουσιν πρὸς Ταυράνῃν. Solet etiam dicere ἐκ τῆς κτ' λόγον vel ἐκ τῆς κτ' λόγον, pro, ut par est, ut sit verisimile. sub finem libri v. τῆς πλοίων ἐκ τῆς κτ' λόγον ἐκτρατῆς ἀνεζήσθη. & συλλογίζεσθαι ἐκ τῆς κτ' λόγον, quod alibi dicit ἐκ τῆς εἰρήσῃν. Vide amplius libro iii. ad illa verba pag. ccclxvi. ἐκ τῆς κτ' λόγον παρὰ τὴν ζυγῆσθαι. Vertimus δυνάμεις πεζικὰς pedestres copias. quod non desunt viri eruditi qui reprehenderent. πεζικὰς enim esse terrestres copias. nam quæ est ambiguitas in voce Græca modo equestribus modo navalibus copiis opponi solita, eadem est etiam in Latino sermone. Livius libro xxviii,

Cum his ceteraque praeda Nicta Pratore Achaorum Ægium missō, quum Corinthum petisset, pedestres inde copias per Bœotiam terra duci iussit. Orofius libro III. cap. primo: Pisander dux apud Spartam, per Agesilaum regem relictus, maximam munitissimamque classem tunc instruxerat, ut illo pedestrem expeditionem agitante, ipse quoque navali discursu oram maritimam peruagaretur. Vellejus Patriculus: Eadem virtus & fortuna subsequenti tempore ingressa animum imperatoris Tiberii fuit, quæ initio fuerat; concussis hostium viribus; classis peditumque expeditionibus. hoc est τῆς πεζικῶν δυνάμεων ἀπραπίαις, sive φόδις.

27. 36. οἱ κριταστῆντες στρατηγὶ Λύκιῳ Ουαλέριῳ καὶ Τίτῳ Οκτακίλιῳ.] Plenius in saxo Capitolino. L. Valerius M. F. L. N. T. Octacilius C. F. M. N. Crassus.

27. 41. ἐζυρσατεῖς αὐτοῖς ὁ πόλεμος.] Ζυρσατεῖν est reipondus cum sacomate æquare: vel duas res pares inter se facere. inde venuste ad alia solet transferri. Lucianus de scribenda historia; ἐπειδὴν ἀναμιχθῶσι κρινῆ ἔστω ἡ θύα. καὶ ζυρσατεῖς τίτε ὡπερ ἐν τρυτάνῃ τὰ γινόμενα. eadem locutio apud Ammianum scriptorem semigræcum, libro xxiv. quum certaretur asperissime, multi que fund. rentur a trinissecus, & aquæ vires gesta librarent. indidem sunt illa, ἰσθόρωσ μάχη, δυνάμεις ἀνπιθεῖσθαι, vel ἰσπαλάαι. Sed quam libenter veteres Græci in rebus bellicis uterentur vocibus ἀπὸ τῆς σαθρικῆς petitis declarant præcipua ejus artis verba, φάλαγγε, ζυρσε, βάρε, σήκωμα, & alia quæ in his libris à nobis exponentur. Aristoteles quoque hoc simili usus: quum in secundo Politicorum declarans discrimen quod est inter communionem civitatis, & commilitii ait illum quidem temper constare è differentibus specie: commilitium verò contra: esse enim societatem quæ ad bellum coitur, similem, ut quum in rebus ad libram pendendis pondus majus desideratur, quod sit par & æquale ei quod in altera lance prægravat. est sane genus pugnae violentissimæ quando alis & umbone hostis impellitur, ac totius corporis pondere urgetur: qua de re multa loco opportuno dicentur. recte igitur philosophus dicit societatis hujus utilitatem esse in augenda quantitate. verba Aristotelis subjiciam: εἰ μόνον ἐν πολέωνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ πόλις, ἀλλὰ ἐν εἰδὲ ἀγαθῶν τῶν. εἰ γὰρ γίνετ) πόλις ἐξ ὁμοίων. ἔπειθ' ἂν συμμεχρία ἢ πόλις: τὸ μὲν γὰρ τῶ ποσῶ χρησίμων, καὶ ἢ τὸ αὐτὸ τῶ εἰδὲ βουθείας γὰρ χάριν ἢ συμμεχρία πέφυκεν, ὡπερ ἂν εἰ σαθρὸς πολέων ἐλκύνθη. Apud Diodorum Siculum libro xvii. observabam verbum πελαγίστα non dissimiliter positum.

MERICUS CASAUBONUS

Lectoribus POLYBII S. P.

QUum multa & varia sint illa, qua b. m. Pater, IS. CASAUBONUS, à prima juventute, constanti porro labore, & vigente ingenio per multorum annorum, ad supremum usque vitæ diem, curriculum in literis humanioribus præstitit ac publica fecit: Sed nec illa multo pauciora, si non & plura, qua magno labore, ex omni scriptorum genere congesta in Adversariis suis, non magno labore (ut mos erat ipsius) contexere, & digerere, ut perfectâ exirent, potuit, si vitam otiumque à πᾶσι ἐν πᾶσι suffecisset: nihil tamen est in hoc politionis literature genere, quod majore unquam molimine & φιλοτιμίας suscepit, quàm Polybius novâ post minus fœlices aliorum conatus versione promulgandus, & amplis illustrandus Commentariis: ut pleraque quæ antea publica verat & nomen illi non inglorium perpererant, præ isto, (perfecisset modo, quod instituerat, & inchoaverat) opere, πᾶσι ipsius censi merito potuerint. Et de Versione quidem quia ea pridem publicata est, & multorum elogis celebrata, non est quod multus hic agamus. Quò quis erit Græcæ linguæ peritior; (quales superior ætas tulit non sanè multos, sed ista multò pauciores:) & in obscurissimis istius linguæ scriptoribus sive Poëtis, sive aliis, noctesque diesque laborando periculum suarum virium sæpius fecerit: qui longo usu & assidua lectione, quid in quoque rarum & reconditum; quid præter aliorum communemque ad eò consuetudinem seu verbis singulis, seu compositione, cuique proprium, & peculiare, (qualia in uno Polybio, tam multa, quàm multa vix in pluribus, ne dicam omnibus aliis simul sumptis:) statim ut ad aures accidit non fallente iudicio dijudicare potest: quò quis, inquam, magis talis est; tantò ille facilius de hac versione pro merito ipsius iudicet. Qui non ad istum gradum eruditionis istius pervenerunt, eò tamen pervenerunt, ut sint istius linguæ à quâ ferè pendet solidior omnis eruditio, in primis studiosi: illis ego dabo consilium, cujus ausim fructum

ipsis non mediocrem, naviter expertis, ac defunctis, polliceri. Gracum Polybii textum lecturi, adhibeant utramque & Parentis & Perotti versionem. Jam illud cum certum sit Perottum Latine lingue peritiâ, sed & elegantia & puritate sermonis inter paucos excelluisse, ut ejus versio non hujus ætatis factus, sed pristini temporis & Latinitatis opus ob excellentiam sermonis à multis judicata sit: hoc igitur, ut ab eo incipiamus, quante, quæso, (cultioris sermonis planè non experti & incurioso) voluptatis, tam nobile par, tantis in isto genere dotibus præditos quasi commississe, & agonotheta munus sibi imponentem, per singulas ire periodos, & prout uteruis mereri videbitur, huic interdum, interdum illi purissimi & elegantissimi sermonis palmam suo judicio tribuere? interdum verò, quod in arenâ contingebat interdum, (unde illud Poëta, Cum duo pugnarent, victor uterque fuit:) ancipiti judicii lance, palmam utrique decernere; aut de palma, prout ipse maluerit, quod & olim factitatum, hieram facere; seu ut Polyb. ipse loquitur, in victo utroque pugile, τῆς ἰσότητος ἐπέφαρον?

Sed hoc etsi non parvum, & quod ad profectum Lat. sermonis momentum habere queat vel maximum, nihil tamen ad Græcam linguam, & Polybiani contextus obscuritates & salcebras, de quibus nobis hic præcipuè sermo. Ad illas autem deprehendendas (tirones alloquimur) & intelligendas, nulla paratior & expeditior via, quam versionum priorum (sive Perottus fuerit, sive alius) cum versione & ἡγορεύειτε diligens collatio. Ita enim plerumque usu veniet attentius ista contendenti & comparanti, ut ubicunque major aliqua difficultas in verbis, & dignus vindice nodus; ibi mirum quantum versiones non in verbis tantum, sed in re & sententia discrepent; aut certe, (quod Perotto solemne est,) deficiant priores versiones, & mero silentio, quasi deserto vadimonio, defungantur. Mihi certè ita contigit (neque enim me paucis illis accenseri postulem, qui per se possunt ista dijudicare:) ut quamvis de hac Parentis opera jam ante non unâ ratione adductus, sentirem magnificè: multò tamen admirarer magis, postquam ad aliorum quoque versiones exigere nescio quæ sive curiositas impulit, sive diligentia.

Sed jam ad Commentarios veniamus. Mirabitur fortasse Lector Polybii studiosus, & indignabitur: promam tamen ego liberè recurrentis identidem animi mei cogitationes. Partim enim intuentem me non semel, sed & animo meo partim complectentem cum admiratione suscepti à Parente in Commentariis istis operis ἰχνογραφία & ἀποτύπωσις, & infinitam illam undique congestorum quam reliquit in Adversariis suis apparatusum molem; non semel optare contigit, ut versione contentus, nunquam illi commentandi Polybii venisset

venisset in mentem: non ea saltem ratione commentandi, quam ipse sibi proposuerat. Nam si hoc solum spectasset ἰ μὲν. ut quicquid apud Polyb. vel in verbis, vel sententiis obscurius erat, (cujus generis satis ampla apud illum seges:) id ita plenè in Commentariis suis explicaret, ut vel à tironibus cum facilitate legi posset: si quicquid in militia vel Græca, vel Romana (cui peculiarem lib. dicavit Polybius) sive terrestri, sive navali, adhuc involutum, inditum, inexplicabile remanebat, id & verbis & figuris ob oculos ita poneret, ut omnia vel tardissimis & caligantibus essent planissima: si præliorum quæ describit Polyb. (omnium qui fuerunt opinor, historicorum in istis accuratissimi, ut qui non scriptor tantum & philosophus insignis: sed miles etiam ipse strenuus, & nobilissimorum quos ætas illa, fortasse aut alia quævis vidit, ducum & imperatorum comes diu fuerit:) si præliorum, inquam, Polybio narratorum & descriptorum perfectissimas ἑκαστὸς edidisse, & lectores in rem presentem ut instructas acies, & pugnas, & fugas, & strages oculis etiam suis cernerent, deduxisse: si hoc denique, ut artem quasi quandam (ut ipse in Epistol. Dedicat. loquitur) rerum gerendarum studiosis, qui ad negotia sese parant, traderet; quò præcipuè spectasse videntur ex præstantissimis Historiographis collectæ Observationes militares & politica, quas in Adversariis suis ad 500. jam & amplius capita perduxerat: si hoc, inquam, solum spectasset, & id sibi pensi datum credidisset ἰ μὲν οὖν, dudum poterant isti Commentarii tam multorum votis expetiti, in lucem prodire, & lectoris opinor ἰ ἔτι τυχόντες & ἰ μὲν τυχόντες expectationi satisfacisse. Sed aliud erat quod Pater animo suo agitabat & conceperat. Nam præter militiæ veteris Græcæ & Romanæ, sed & aliarum gentium explicationem; præsentis etiam cum vetere perfectissimam comparationem, & quæ utrobique ἀπὸ τῆς αἰτίας, quæ ἐκ τῆς αἰτίας, ostendere instituerat: nec contentus præliis à Polybio descriptis, nobiliores omnes ab omnibus (qui notæ saltem alicujus fuerint:) atatum ac nationum quarumcunque historicis descriptas pugnas accuratè expendere: & quia id præcipuè in descriptionibus suis, imò in omni narratione Polybio propositum fuit (ut nos in priorè Prefatione pluribus ostendimus:) nihil ut miraremur, sed causas eorum quæ sive expectata, sive inexpectata, suis & anterioribus per aliquot sæcula temporibus contigerant, exponeret: Parens itidem, quæ variorum in omni vetere vel recentiore Historia bellicorum eventuum causæ, propiores, aut remotiores, inquirere; omnia denique quæ ubique ex causis occurrant maximè mira viderentur, ad regulas & observationes Polybianas exigere; omnia stratagematum exempla, mysteria, arcana, cautiones: inventorum causas, & inveniendorum fontes, indagare, pandere: nihil

denique in tota re militari tam arduum, tam occultum esse (quantum quidem humana mente & sagacitate provideri potuit?) & reconditum, quod his ille Commentariis non executurus & expositurus esset. Hac igitur mente, cum nullam finem faceret tam veteres quam novos qualescunque scriptores historicos perlegendi; cum libros omnes de re militari scriptos, aut ad rem militarem quoquo modo pertinentes, Gallicos, Italicos, Germanicos, Anglicos, aliosque undique conquireret; cum semper in hac acriter intento novum aliquid se offerret, quo suos Commentarios, suas Observationes, auctiores, & consummatiorcs faceret; quod notaret, quod exereret, quod inquireret: ut mirum non est si diu parturicendum fuerit, quod tanta mole, tanto molimine susceptum fuerat: ita quis non doleat, istam tam miram & insolent. in animi & propositi magnitudinem, quominus illa perficerentur, & in lucem prodirent, quibus lector etiam non vulgaris contentus esse poterat, in causâ fuisse: quis non veterem illam veteris erat ris & Philosphi querelam tollat, ô fallacem hominum spem! fragilemque fortunam, & inanes nostras cogitationes! Cum præterea subit illa cogitatio, quantum terræ pelagique parari: quàm multa in aliis scrip. oribus & literis multo minore labore & spatio p̄stuerint interim p̄stari, ex quibus ad publicam rem literariam non minus, si non & magis em̄lumentum redire potuit. Et fr̄tasse miretur aliquis, talis incepti cuiquam in mentem venire potuisse, cui non contigerit (ut cum Poëta loquamur) ἐκ νεότητος & ἡγεῖς τοῦ πολέμου Ἀρράλειος πολέμης. Sed quid ageret, qui sub maximo Principe & indulgentissimo Mœcenate mereretur, qui ab infantia innutritus armis, per innumera prælia & totidem fere victorias, quot prælia, gloriosissimum nomen apud exteros omnes consecutus, non alia quidem studia ἔμαθ. (modo non sacra & Theologica, quibus illi ob certas causas ad tempus interdixerat:) aspernabatur: sed ea tamen probare maxime se, in quibus incomparabiliter ipse excellebat, non obscure significaverat. Et divini vir ingenii (ἔμαθ. intelligimus:) ita sibi pridem persuaserat, & animo penitus imbiberat, nihil in rebus humanis tam arduum & difficile esse, quod non improbus labor, & indefessa industria (qua præcipua illi vitæ oblectamenta:) superarent. Ceterum cum perpetuis illis suis laboribus ac vigiliis affectus esset, ut nullum studiorum genus esset, in quo non ille versatissimus; sed qui præcipuè res Ecclesiasticas (quod nos alibi pluribus differimus) & antiquitates excō'uisset: non priùs Gloriosissim. illum suum & Victoriosissimum (fædo parricidio tenis ereptum) Mœcenatem, Doctissim. Pientissim., & Sapientissim. mutavit, quam tota ipsi ratio studiorum mutata est, & Polybianus

nis curis & studiis, succedentibus aliis, longum vale dictum. Sed nec multi dein anni præteriere, cum fatalis & decretoria subiit hora, quæ curis omnibus humanis exemptum, ad pacatiores illas & beatiores sedes transtulit.

Tribus admodum aut quatuor ab obitu Parentis annis prodiit in lucem ad Polybii librum primum Isaaci Casauboni Commentarius. ita quidem titulus libri, ad librum primum: sed cum editionis istius pagina, quæ librum primum conficiunt, non pauciores sint novem supra 80. non ultra paginam vigesimam procedit iste Commentarius; in quo etiam non paucos hiatus observare legens memini. Sed & Præfationes & Prolegomena, (quæ an perfecta & ad editionem descripta fuerint, non possum dicere: suspicor tamen ita fuisse:) ad quæ remittit lectorem suum non uno loco in isto quicquid est editi Commentarii Parentis, quo casu aut consilio præterita fuerint, nescio: ibi certè desiderantur. Circa idem tempus, aut paullo post accidit ut ego, qui vix dum pubertatis annos egressus, Oxonii agebam, iter in Galliam, invitante b. m. Matre, susciperem. Ibi autem remanserat pars maxima paternæ bibliothecæ, in custodia (dum viveret ipse) viri amplissimi, qui singulari semper amore studioque Patrem complexus fuerat, Jac. Augusti Thuani, Historicorum nostri temporis facile Principis: Sed quæ tamen, nescio quo casu ante meum adventum, tota fere surrepta & dirpta fuerat. Ibi & Adversariorum Patris, multis voluminibus constantium, pars etiam non pernitenda: quæ ad me (quod in magna felicitatis parte semper pono) ilibata pervenit. Inter illa autem, quæ ad susceptos illos de quibus egimus in Polybium Commentarios apparuerat, aut omnia, aut certè pleraque. quod & ego paucis post annis publicè agnovi; ut & alia quæcunque tum temporis, (nam longè major pars Adversariorum ejus in viri maximi & incomparabilis, de me & Parente meritiss. Iancoloti Andrea, Wintoniensis Episcopi dignissimi, bibliothecâ ad ejus obitum delituit:) pervenerant.

Præter alia quæ ad Polyb. pertinebant, quæ pleraque scripta manus & max. satis spisso quidem illo, sed uno tamen pleraque volumine continentur, r. perta mihi tum Lutetia, Polybii exemplar editionis cujus margines satis ample multiplicibus nec unius temporis (quod ex scriptura liquebat,) notis & max. adeo referta erant, ut confusio notatorum; sed & antiquitas scripturæ, jam multo etiam usu non parum atritis marginibus, lectionem impeditissimam redderent. Sed erant præterea duo alia novæ illius quæ versionem Patris habet editionis exemplaria, quorum alterum eleganter compactum erat; sed & char-

tâ præstantiore: ut ipsa specie externa meam cupiditatem non parum accenderet. alterum autem non exteriore ullo tergo contactum, sed consutum tantum & conglutinatum, ut commodè legi possit: ceterum multa habebat ad margines manu Parentis scripta, quæ ille dum novam illam editionem festinans percurreret, observaverat. Quia autem bina tam grandia libri ejusdem volumina Oxonium redituro nimis onerosa ad tam longam vecturam sarcina videbatur: & elegantiore illò volumine, præsertim quod Patris nomen præferret, multum caperer; id consilii captum est, ut quæ in vulgatiore exemplari scripta manu Patris erant, in alterum istud mea manu transcriberem, atque ita in uno utrumque, saltem quod utrumque mihi commendabat, haberem. non optimo fortasse (ut postea judicavi) consilio; sed quod tunc, neque tunc omnia prævidere poteram, maximè se mihi probavit. Mirabitur fortasse lector quo spectet hac tam longa de duobus istis exemplaribus narratio: sed mox intelliget, & in eâ nostrum non improbat opinor consilium. Eo enim nunc properamus, quod nobis in hoc alloquio præcipuè propositum est, ut nostræ in nova hac Polybii editione operæ rationem lectori reddamus: qui si fidem nostram & sedulitatem in hac obeunda provincia, quam non ambivimus, sed ab aliis quodammodo impositam non detrectandam censuimus, presentibus & posteris lectoribus approbaverimus, optimè nobiscum actum credemus, de cæteris parum solliciti.

Cum omnibus inceptis Paternis & naturali pro eo ac par est affectu, sed & genti quadam præpensitate semper ita faverimus, ut in magna parte scælicitatis semper posituri fuerimus, si studiorum & vitæ ratio ita tulisset, ut quicquam quod ab illo inchoatum & susceptum erat; perficere nobis & in vulgus edere contigisset: nullum tamen est illius inceptum, quod à nostris studiis & consiliis omnibus alienius judicaverimus, quam sunt quæ in Polyb. susceperat. Ita enim iudicabamus, qui ad opus illud cum iudicio aliquo & pudore accederet, Græcæ linguæ exquisitè peritum esse debere; militaris artis tum pristinae, tum presentis omnis peritissimum: tum vero ab aliis multis prædiis instructum, quæ mihi deesse satis intelligebam. Sæpè optavi offerri mihi aliquem qui Polybio dignus, & par, (aut proximo saltem par intervallo) tantis inceptis, ista me suspicione liberaret, quasi ego cimeliis istis Paternis libens incubarem solus, aut quicquam ipsius, quod publicè prodesse posset, (quo nihil à me dici possit alienius,) aliis inviderem. Sed interim dum nemo se offert, quanta fide, curâ, sollicitudine, his præcipuè quæ plures annos durarunt turbulentissimis rei publicæ temporibus, custodierim, ut integra illibataque tandem aliquando ad alios pervenirent, testis conscientia.

Incaute (si bene meminî) hoc anno 1651. cum per literas viri docti,

docti resciviffem celebrem hujus temporis typographum, novam Polybii editionem agitare; & iisdem literis, si quid haberem & magis, quo auctior & ornatioꝛ illa fieret, ejus ut copiam illi facerem, vehementius urgerer: is autem tum status esset, ob afflictissimam charissimæ conjugis valetudinem, ut mei juris non essem; sed nec illa mei tum juris, ob locorum intercapedinem, super quibus appellabar chartæ: id tamen à me, quod unum potui, tum præstitum sedulo, ut paratissimam meam voluntatem testarer. Quare ut primum ex gravissimo vulnere, quod paulo post ex obitu tam chari capitis accepi, aliquatenus recolligere datum est, statim ad curas Polybianas meas omnes cogitationes transtuli. Et primò quidem consulta Patris Adversaria Polybiana: in quibus post diligentem scrutationem cum nihil invenirem quod publicè, sine magnâ ipsius injuria, proponi possit: quod unum tum superesse visum est, de perficiendo Indice Græco, quem Pater inchoaverat, consilium cepi, qui omnia Polybii, seu verba, seu phrasas, in quibus aliquid novi, & obscuri, diligenter complecteretur, sed & eorundem partim ex versione, partim ex variis quæ sparsa per Adversaria notulis, accuratam explicationem: ubi autem præsidia ista deficerent, aut non usquequaque, satisfacerent, aliunde pro virili suppleturus. Post ea verò dum textum Polybii cum curâ recenseo, ac pro re nata Codicis illos ex Gallia mecum allatos & quæ ibi notata consulo, præter expectationem deprehendi Latinam versionem & max. à Græco Polybii textu, quem representat ista editio, non rarò dissidere: correctiones autem suas & conjecturas, ad quas illa concinnata, ad oras Basiliensis edit. & max. appo. iuss.: alias etiam conjecturas & correctiones non paucas easdem oras; sed & oras novæ, seu Græco Lat. editionis aliquas suppeditare, quæ sint ista versione recentiores, partim quæ textui Polybiano veram lectionem restituant, partim quæ versionem corrigant: quæ cum lectorem Polybii non ignorare & ipsius pariter, & Parentis interesset, omni alii cura cura ea prævertenda visa est, ut quicquid hujus generis alterutrum seu Basiliense vetus, seu Parisiense recentius exemplar suppeditaret, pari fide & diligentia collectum lectoribus exhiberetur. In eo potissimum fides opus fuit, ne vel meas (ut nunc sunt mores:) ulla conjecturas temerè lectori pro paternis (ingenio suis) obruderem; nec paternas, peiore flagitio, ne dicam sacrilegio, mihi (si quas meas interdum proponere libeat:) vindicarem. In utroque optimâ fide versatos esse nos etsi testis ampla, & quæ sola sufficere possit, conscientia; ne quis tamen in lectore suspicioso scrupulus hæere possit, priusquam hæc ex manibus meis exirent, cum his meis Collectionibus Codices simul illos editos, & quicquid in Polybium (quod quidem penes me sit) Pater apparaverat, viris doctissimis (non uni) in manus tradi-

didi, ut collatione facta, & ocalorum suorum iudicio adhibito, veritati testimonium perhibere possent. Inter eos * * Sed & ipsos Codices mihi superfuturos spero, (à me quidem ut supersint cura adhibebitur & cautio quanta maxima:) qui bona meae fidei in posterum locupletissima monumenta. Et de fide, hæctenus.

Diligentia in eo non mediocri adhibenda fuit, ne tantâ farragine notarum, quantam non rarò capaces ora Basiliensis exemplaris capere poterant: notarum inquam, quarum aliæ aliis superimpositæ, suppositæ, trajectæ: aliæ, scripturâ, vetustate & multo usu, jam fugiente: aliæ, recentiores quidem illæ, non unius tamen temporis omnes, aut scripturæ: aliæ ad res pertinent, & ipsam verborum sententiam; aliæ ad verba & phrasas; tum Criticæ; tum Grammaticæ: ne in hac, inquam, tanta notarum farragine & scripturæ caligine, aliquid meos vel quærentis, vel legentis oculos falleret. Sed jam meminert lectôr, quæ modo de dubus novæ editionis exemplaribus in Gallia repertis dicebamus. Nam quæ ex istius editionis oris adduximus, non ea jam (ut ea quæ ex Basiliensibus oris:) ex Patris autographo transcribimus, sed ut olim transcripta à nobis sunt cum istuc ætatis essemus: ut si quid omissum à nobis fuerit dum forte festinamus; aut aliter lectum, quàm Pater scripserat, ejus rei culpam nos nunc sustinere nò cogamur. Istud exemplar, quod scripturam Patris habet, quin Lutetia, si quis id agat, reperiri possit, vix àubito. Lectôr monitus, si se offerat occasio, eâ uti poterit; & sicubi nos errasse deprehenderit, id ex autographo corrigendo, de publico simul & de nobis benè mereri.

Sed hoc etsi monendum credidi, non tanti tamen est momenti, quanti istud est, quod dicturus sum. Editio Polybii Basiliensis, (quod norunt qui usi sunt) quinque priores libros, qui de XL. solum ad nos integri pervenerunt, & duodecim sequentium Eclogas complectens, prodit anno parte sal. 1549. non ut Ursinus, vir doctissimus festinatâ Opsopai Epistola quæ non ad hanc, sed priorrem editionem pertinet, lectione deceptus, anno d. 1529. Non plura tum Polybii, quæ publice nota. Anno demum 1582. prodit in lucem Excerptarum Legationum volumen Fulvio Ursino procurante, cum ejusdem Notis & Observationibus. Hæc igitur separatis voluminibus cum haberet à max. quæ nunc, unico volumine comprehensa, recentior ipsius editio exhibet: exemplar ejus quod Excerpta Legationum continebat, neque ego unquam quod sciam oculis aspexi meis, neque ubi gentium sit possum dicere. Illud vero ubicunque sit, quin Notis & max. pariter, ut erat editio Basiliensis, ad oras sit resertum, (& quis non liber antiquus fere, quem Parens paulò accuratius legerat?)

gerat?) minimè dubitò. Et primo quidem spes me lætabat non improbabilis fore, ut ex Palatina Bibliotheca, in qua pars hodieque paternæ Bibliothecæ asservatur, ope amicorum nanciscerer. Ex ea certè Basilienfis editionis exemplar cum Manuscriptis Codicibus ad usum Patris diligentissimè collatum, & Epitomarum plura MSS. exemplaria, ad me missa sunt. Sed quot maximè cupiebam & laborabam, in eo frustra fui. An igitur & hoc Lutetiæ reperendum? Sed viderint alii, quibus erit opportunum. Nobis certè hoc prasidio destitutis, si quid in his Excerptis, aut eorum versione suspectum esset, aut aliud, quod Lectores moveri posset, id ut deprehenderemus & pro virili discuteremus, tanto magis laborandum fuit. Id quidem certè bona fide profiteri possumus nullas nos quas attentiore lectione deprehendere potuimus difficultates, dissimulasse. Atque inde quoque noster in Fragmentis Polybianis laborantè major, quod in illis, & exemplaribus omnibus, Suidæ, puta, aliique à Parente lectis, & pro more notatis, & ipsius versione destitueremur.

Ceterum cum Græco tantum textu in his nostris Notis, & variantibus seu dissidentibus lectionibus res nobis est: nisi si quid inter legendum obiter observatum, in quo suspicamur τὸ μανχαλιτῆν festinationem suam, & frequentes interpellationes fraudi fuisse: in quo de paternis manibus simul, & de veritate (qua nihil illi in totâ vita charius) bene mereri studuimus. Verborum obscuriorum & que Polybio propria, explicatio (ut jam antea dicebamus) ad Indicem Græcum rejecta, nisi forte aliquid alicubi de verbis anticipandum fuit, ut vera & genuina lectio assereretur. Eiusmodi certè ab æquis & idoneis censoribus repertum iri has Notas, utcumque breves, speramus, ut eis carere Polybium minimè potuisse vel debuisse agnitori sint. Erit æquitatis lectorum, non omnia à nobis in his exigere, que à Parente si Commentarios ipse suos edidisset, expectasset: aut omnium rationes nimis severè requirere, quò modò non contra rationem facta esse palam comperientur. Illud certè, an ex certa ratione & consilio fuerit, quod quibusdam locis correctiones siue ex libris manu scriptis, siue ex ingenio Ἐ μανχαρ. sunt in textum receptæ, (ut toto fere libro v. passim:) que alibi, quamvis certissime, ad Notas & Commentar. reservatæ: quod interdum ubi locus manifestè corruptus; vel ubi dissidet ab edita lectione versio, prepositus est asteriscus: interdum vero, (& id sapius:) omissus, non possum dicere. Hæc certè talia esse, que lectori vel intelligentissimo molestiam facessere erant idonea, nemo negaverit: que omnia, nisi quid imprudentes nos fefellit, hæc nostra quælibet operâ prevenire ac tollere cura nobis fuit.

De erratis prioris editionis, et si prope putidum & sordidum, quod tamen nostram lectori fidem & diligentiam per omnia, quo ad ejus potest, approbemus; sed & importunitati sciolorum in posterum eamus obviam; (quale quid in Perotti versione, ab importuno nescio quo correctore in quibusdam editionibus contaminatâ, contigisse accepimus;) de illis igitur pauca quæ dicamus, antequam lectorem dimittimus. Præter ea quæ notata & collecta Parenti, tum in Græcis, tum Latinis, & post præfationes exhibita, sed & alia ab eodem P. meo postea deprehensa, & ad oras illas suæ editionis exemplaris propria manu notata: cum præter ista passim multa tum in Græc. tum Lat. occurrerent, quæ ejusdem generis esse minimè dubitabam, de iis cur ultra deliberarem, quin deprehensa statim corrigerentur, causa opinor non erat. Quia tamen hoc dum ago primò, pro rei naturâ, negligentius; propius nihil factum, quàm ut in hunc Erratorum censum referrentur aliqua, quæ postea nihil minus quam errata esse deprehendi. Ut meo exemplo caverent alii, ne dum corrigere se putant, corrumpant; aut ceriè vim faciant, & in alieno opere jus exerceant minimè legitimum; non pœnitebit unum aut alterum tale incogitantia, aut si quis ita malit, ignorantia exemplum hic posuisse. Ita igitur exempli causa p. 98. d. (137) pro eo quod in Græcis est ἰσχυρότατες, cum Latinalegerem, quum suus ventus vela implect: & ἕρον ἀνεμῶν Latine secundum ventum vulgò dici non dubitarem; compendiosam Patris scripturam non assequutos typographos (qui etiam p. 511. (711) circumstiarum, pro, circumstantiarum ediderant.) ita finxisse rebar. sed benè est quod postea casu, dum aliud ago, in Seneca locum incidit; Ignoranti quem portum petat, nullus suus ventus est: quo tam tempestivè præeunte, & alios ita vulgò locutos olim, cum purissimè loquerentur, comperi. Est tamen aliud in illa (ut obiter hoc moneam:) sententia Polybiana, quod in Latina versione non reperio: & non aliud fortasse, quàm erratum typographicum meriò censeatur. nam ista ἀσφαλῶς τῶν ἀποχῶν εἰς τὴν οἰκίαν ἰσοιήσαντες, vertendum fuit, nisi fallor, patriam tutò, vel, tuti repetunt: non, ut editum, patriam repetunt. At in his pag. 433. b. (604) quia is Proprætor tum ditioni præerat, immeriò τὸ Proprætor su pectum in initio habebam, quod vel Sanctus Augustinus in Grammatica sua ipso statim initio docere me potuit. Ita & in Fragmentis Polyb. ex Orosio, pag. 1037. Postea Flaminius Proconsule Philippum R. &c. Pag. v. 821. d. (1142) Ubi satis locutus esset Eumenes, templo exiit: quia in Græcis nulla templi mentio, (ἰκανῶς εἰπὼν ἀπὸ τῆς ἀγῆς) conjiciebam primo scripsisse τὸ μναχ. extemplò, non, templo: sed amplius super eo cogitans, statim venit in mentem usitatam eam apud Latinos scriptores formulam fuisse, cum quivis locus, ubi Senatus habe-

retur, templum vocaretur, ut apud A. Gellium (quem non incuriosè nos legissè, quæ ad illum observavimus fidem fortasse facient aliquando:) pluribus à Varrone disputatum memini. Possent plura: sed ex his scia is intelligat lector, quantæ religione qui aliena tractant opera se gerere debeant: talia præcipuè, quæ singulari arte elaborata, peritum requirunt iudicem, nec ab aliis temerè contingantur, quin violentur, ac temerentur.

Hanc erant, Lector Polybii studiose, & famæ Casauboniana non inique, quæ præmoneri te non abs re tuâ credidi. Vale, & conatibus nostris, dum tibi quacunque ratione prodesse volumus, candorem tuum impertire.

MERICI CASAUBONI NOTÆ.

Pag. 8. versu 16. τῷ ἀσπτερον ἔτι τῶ Γαλ. ἐφ' ὅδῃ.] De his verbis satis multa b. m. parens in editis Notis: ex quibus tamen non planè colligas quod ad oras tum novæ Parisiensis; tum veteris Basilientis editionis diversis verbis, sed quæ eodem fere redeunt, adscripsit. Verba autem illa, ad has quidem oras, hæc sunt: [An scitis Græcum? nam suadet Græcismus, τῆτιω ἀσπτερον. aut tale quid.] Ad illas autem; [Corrige ex pag. 100. τῆτιω ἀσπτερον ἔτι.] Eadem utrobique sive correctio, sive conjectura, dicenda est? sed alio nixa fundamento. Recentiorum autem esse istorum verborum scripturam, quam sunt editæ Notæ, præstare non possum: hoc fidenter affirmare possum, haud pauca in illis Notis, partim confusa, partim manca & mutila esse. Mihi autem nihil minus in animo est, quam rationes Chronologicas hic excutere; sed ne cuiquam diligentius ista scrutaturo, sive Polybii, sive Pausaniæ verba (de quibus ad hæc Polybii non pauca, ὁ ἀφαιρέτης, in edito illo Commentariorum διπλωμασι πῶ:) negotium facessant, operæ erit fortasse similes locos plures contulisse, ex quibus collatis, quod rectum & genuinum est, tantò facilius qui id acturus est, eruet. Excerptarum igitur Legationum quæ num. 38. Edit. Paris. Græco-Lat. pag. 847. b. αἱ ἦσαν ἀσπτερον αὐτοὶ ἐπ' ὑπογεγραμμένοι. Haud ista longè abeunt à vulgata Pausaniæ lectione: Veritatem ibi ὁ μεταφ. cui ante subscripserant. Legatione Paris. edit. pag. 873. a. οἱ πῶς ἐτύχαιον ἐπ' ἀσπτερον ἡρημῶσι τῷ Φαρνάκῃ. Istorum verborum versio à parente, vel typhotheta præterita sit, non possum dicere. nullam certè exhibet editio illa Parisiensis. Vertere possumus: qui jam antea Pharnaci adhaeserant: vel, partes Pharnaci secuti erant.

erant. Legatione 64. Paris. edit. p. 886. ἐπὶ πρῶτον ἄμα τῷ φα-
 νερῷ γενέσθαι, &c. ubi versio, *Fam antea ubi cognitum est &c.* Legat.
 89. Paris. edit. p. 915. καὶ διότι τῷ πρῶτον ἐστὶ ψηφισμαθῶν ἐπὶ
 Ἀρχιδῶν: quod superiore anno, &c. ut ibi verum.

24. 29. πέντε μὲν ἐν ἰσως μύθῳ ἐπὶ τῷ αὐτῶν διέμεινον.] Πέντε μὲν
 ἴσως (non, ἰσως:) μύθῳ, exhibet editio Basil. neque aliter ulli, quod
 sciam, manuscripti libri. Mutavit ὁ μακ. de quo cum nihil in editis;
 non omisiturus, sat scio, si perfecta illa prodissent in lucem: de causa
 mutationis, quantum est quod suppeditant oræ Basil. hic apponam.
 Foris ἰσως, (ita illæ oræ) que particula apud Aristotelem s. p.
 vacat. Haud dubium quin plura ad sententiæ suæ confirmationem
 additurus fuerit in Commentariis suis ὁ μακ. si viventi publicare
 contigisset. Certè & nos alicubi non unum Aristotelem ita loqui
 observavimus.

37. 2. τὸ ἢ τῶν ἐπινομιῶν ἐπὶ τῷ πρῶτον.] Basil. ed. habet: τὸ
 ἢ τῶν ἐπινομιῶν καὶ τῶν ἐπινομιῶν. Ubi ad oram ὁ μακ. [Xylander (si Xy-
 landri manus est illa, quam habuimus eo in codice, qui discerptus est
 incedendo:) nescio an è conjectura, an è libris, pro καὶ τῶν, emen-
 dabat πρώτου, quam lectionem nusquam inveni. abest vox τῶν
 à meo Polyb. Ex pagina sequente apparet solum τὸ τῶν ἐπινομιῶν ita dictum:
 & Lips. vehementissime fillitur. ipse Polyb. pag. seq. & τῶν ἐπινομιῶν
 καὶ τῶν ἐπινομιῶν vocat.]

37. 38. τῶν ἐπινομιῶν ἐπὶ τῷ πρῶτον.] ὁ μακ. ad oram Basil.
 [Suspicio legendum ἐπινομιῶν.] Non contemnendam suspicionem,
 si fortè quod illi fulciendæ sit, aliquid alicunde se obtulerit, putavi,
 quod rari id verbum, & non alibi, quod sciam præterquam in
 N. T. obvium. qualia certè non pauca, de quibus alibi, Deo volente,
 uni Polybio, & Sacris nostris libris peculiaria. Cæterum in versione,
alia alii subjecta: non ut editum est, *alia alii subjecta* legendum.

40. 31. οἱ γὰρ πρῶτοι καὶ διεκρίθησαν.] ὁ μακ. hic ad oram Basil.
 [τὸ γὰρ, quo spectat; aut quid sibi vult?] Quid in Commentariis su-
 per eo dicturus ultra fuerit, non possum divinare. Mibi sane non
 tantum repugnare sententiæ verborum, quam expressit Pater, vide-
 tur; sed & ipsa per se totius hujus periochæ ab istis, *Quoniam vero*
utriusque exercitus &c. versio, valde suspecta est. An non enim
 bis ideam continuò dixerit Polyb. idè certamen æquale fuisse quod
 vires utrinque æquales essent? Non distorcor satis odiosæ πρῶτον
 ἰσως, aut πολυλογίας alibi quoque (de quibus alius erit dicendi locus:)
 apud hunc nostrum exempla occurrere. non tamen opus esse, ut eò
 confugiamus, hoc quidem loco, non tantum τὸ γὰρ illud ven. Parenti
 animadversum; sed totus verborum contextus bene spectatus facit
 ut credam. Ac primò pro πρώτου in istis καὶ τῷ ἐξ ἀρχῆς πρώτου
 non

non *χωρ.* sed *χειρῶν* legendum esse, quod ego verissimum puto, ad novæ Ed. oras notavit *ὁ μακ.* Totum igitur locum sic lego, ac distinguo : Τῶ δ' ἑκατέρων πάρεσσα τὰ μέρη γενέσθαι, καὶ τ' ἐξ ἀρχῆς *χειρῶν*, ἐφ' ἁμικλον εἶναι σιωπεύουσι καὶ τὸν κίνδυνον. ἔμω ἀλλὰ τὸ καὶ λόγον ἐν ἐνόησις ὅσα ἐπετελεῖν καὶ τὴν μάχην, ὅπως εἴησθε &c. οἱ γὰρ ἄριστοι &c. Verto autem : Quoniam autem utriusque exercitus æquales erant partes, certamen quoque per initia pugnae utrinque æquari contigit. Enimvero non in singulis partibus etiam circa finem (vel, in fine) pugna id evenit pugnantibus, quod evenire debuit, quotiens inter adversarios rebus omnibus æquales pugnatur. Primi siquidem (tantum abest ut æquo Marte pugnaverint:) etiam rem decreverunt. tandem enim Amilcar &c. Verba *κρίναι*, & *ἀφαιρῆναι*, Historicis usitatissimâ, à Medicis, in hac saltem significatione, sumpta; de quibus in Indice dicturi sumus. Rem autem decernere, vertimus ex Livio, qui ita interdum loquitur in re simili: Ut cum dicit, *Primus labor atque impetus rem decrevit.* alibique. Polyb. lib. iv. p. 323. locus huic, ut nos legimus & interpretamur, non abissimilis. Οὐσης ἢ τ' ἀν. ἄτεχ. — τὸ μὲν ἄριστον ἦν ἀγῶν οἷον εἴησθε: & μοχ, τέλ. καὶ μὲν ἐτερείησθαι &c. Inspiciat lector, si vacat, & nostra fortasse minùs illi conjectura displicebit.

42. 15. *ὡς τὸ πολιορκεῖν*] Ex oris Basil. corr. ἐγὼ. *ὡς τὸ πολ.*

Ibid. 20. καὶ πεπεσμένοι τὴν ὑπονοήσας] Oræ Basil. [πεπεσμένοι sed retineo πεπεσ. nam erat conjectura. sed quia ait, ποιήσασθαι, non ποιήσεσθαι, malo per υ.] & ib. sed recentiore manu: Sane hic locus est ancipitis lectionis & sententiæ.

43. 14. ἢ γὰρ ἀναλαβῶν τὰ πλεον.] Oræ Bas. recentiore manu: [imo Ἀδύκων, ex superioribus.] quod & in versione secutus est ὁ μακ. L. Manlius cum remigiis & classariis, &c.

57. 5. ὡς ἀπὸ τῶν πολεμ. ἐξ ἢ πέντε σιδ.] Oræ Basil. Mira locutio: consule Miss. Fort. ἐν ἐξ ἢ πέντε σιδ.

58. 13. *ὡς τὸ τεῖχος καὶ τὴν πύργον περιέβαλε.*] Oræ Bas. [F. περιέβαλε] De hoc loco ὁ μακ. in erratis Latinæ Versioni suæ præpositis. [mox ὡς ἀπὸ τῶν πολεμ. accepimus pro περιέβαλε; ut paulo antè περιέβαλε, pro περιέβαλε. plura in Comment. de hoc loco.] Multa sane ille de verbo περιέβαλε, ut & reliquis omnibus tacticis, & militaribus, in Adversariis suis Polybianis, non uno loco. Non tamen hactenus occurrit aliud de hoc loco, præterquam quod in oris Basil. ubi ad posterius illud ὡς ἀπὸ τῶν πολεμ.: An potest ita capi, ut stent ibi velut in acie?

61. 17. *ἄπειρα σιδάροντες ἢ αἰεὶ τοῖς ὑποκειμ.*] Ora Basil. [Deest π.] quod & in versione expressit ὁ μακ.

68. 1. *ἢ πρὸς βραχέων.*] Ora Basil. [an, ἢ πρὸς βραχέων.

72. ult. *ἢ πολεμίων Γαμείων*] Ora Basil. *Alterum videtur esse glossa.*

79. 21. *μῦθον εἰ ὄχυσθ' ἐκὼν σπῶσθ' ἔτι σω.*] Ora Basil. [scribe, ἢ ἐπὶ σω.] quod & in versione expressum: *quā Dr. contingit magis inaccessus.*

80. 20. *ἄσφατον ὑπάρχει καὶ γεωργίῃ.*] Ora Basil. [scrib. ἄσφατον.] quod & versio repræsentat: *pecori alendo, & frugibus ferendis arum.*

83. 22. 23. &c. *ἐκείνοι τὲ γὰρ πολλὰ κίς ἀποπολεμήτες τὰς πλείους* [De toto hoc loco melius illi pronuntiaverint, qui ludicris his ἢ ἀλεκτερονομαχείας (quæ in Græciâ & privatim, & publicè olim frequentia) sapius interfuerunt, & illorum inter pugnandum mores & ingenia bene perspecta habent. Ego quantum ex authoris scopo, & verbis ipsis colligere datur, suspicor, (sed suspicor tantum) aliud voluisse Polybium, quàm quod hîc Latinè ipsum legentibus exhibetur. Hoc utique: Gallos gallinaceos, seu senio, seu frequenti commissione confectos, alas amittere, quibus amissis, utut animis vegetos & feroces, pugnas tamen non appetere, nec invicem laceffere, donec casu aliquo congressi, ac complexi, ab intermissione ferociore, antea non abiistant, quàm alter eorum (si non & ambo) planè conciderit. Ad hanc mihi præeunt sententiam. 1. scopus authoris, si benè perpenditur. Id enim videtur mihi Polyb. his præcipuè (ut alia omittam) verbis, cùm dicit, eos *hieram fecisse*, (quod quid sit in b. m. P. Comment. in Persium fusè explicatur.) voluisse; Rom. & Carthagin. istos milites, cum paribus viribus diu concurrissent, utrinque de victoria desperantes, & jam viribus ad extremum exhaustos, aliquandiu à certaminibus interquievisse: donec tandem alia ratione isti bello finis impositus est. 2. Quod in hac editione, *ἐμδάλλασσι τὰς πῶλ.* id in Basil. *ἐμδάλλασσι τὰς πῶλ.* Ego suspicor Polyb. scripsisse, *ἀναδάλλασσι τὰς πῶλ.* Et certè quamvis *ἐμδάλλειν*, vel *ἐπιδάλλ.* *πληγὰς* sint ordinaria; aliud tamen videtur mihi articulus hic appositus (*τὰς πῶληγὰς*) postulare. Præterea, τὸ *ὠτομῆταις*, quod vertit hic ὁ μακ. *sponte sua*: non minus frequenter, (si non & frequentius) *caſu*, *fortuito*, significat. De divertis galloꝝ congressibus verba Polybii intelligo, quod videtur mihi τὸ *πότε* requirere. Quod si de unico, sed diuturniore cong. efflu capienda sunt, quod ego quoque non valde improbarim: nihil prius videtur, quàm ut pro *ἐμδάλλασσι*, quod est in Basil. edit. & MSS. (quantum datur ex impresso libro, ad usum Patris cum MSS. accuratè collato conjicere:) legamus, *ἐκῆ βῆλλασ-*

βάλλεισι: temerè, & ὡς ἔτυχεν: propter ἀδυναμίαν scilicet & defectum alarum. pro quo alibi idem Polybius (ut à Suida notatum) uno verbo dixit, εἰς ἑσολαίην. Hoc pacto & articuli (quod ego planè necessariū ducō) rationem aliquam habebimus; & proximè sequentibus ἕως ἀν' αὐτομάτ. &c. satis benè consulemus. Possimus etiā τὸ ἐμβόλιμασι in eandem ferè sententiam interpretari, ut hic propriè (quod non abhorret ab ea verbi notione, ex qua dies intercalares, dicti sunt ἐμβολιμαῖοι) significet, interjecto spatio, seu per intervalla (ut quibus vires ad acriorem pugnam non sufficiant) ferire, seu plagas inferre. Cæterum an soleant galli sive ex longa ætate, sive assidua & contentiore dimicatione propriè & verè *alas amittere*, non possum dicere. Sed quicquid hujus sit, cum τὸ περιεῖν, & ἀναπεριεῖν (*alas addere*), vulgare sit apud Græcos pro *animos addere, instigare*, verbum; quod inde sumptum dicunt, quod περιέσειδῃ, sive latera sua alis expansis verberare solent aves istæ ante pugnam: possumus etiā τὸ ἀπολοκέναι τὰς πτέρ. ut proverbialiter dictum accipere; ut alas suas illi dicantur amisisse, qui præsidia sua quibus antea sive ad pugnam, sive aliam quamvis rem aggrediendam nitebantur amiserunt.

Ead. 35. ὁμοίως ἢ Ρωμ. ψυχολομαχῆντες] Oræ Basil. scribe, ὁμοίως δὲ, quod & versio sequitur.

84. 25. πρὸς δὲ ἢ πρὸς τὴν συντέλειαν] Scribe, πλείον: olim ad oram sui libri ὁ μακ. Sed consultis & dissentientibus MSS. merito repudiavit. Nec sane abhorret à stylo Polybiano vulgata lectio.

102. 25. ἔτις ἐδέποτε δεῖ πρὸς τὸ παρὸν μόνον, ἐπὶ ἢ μᾶλλον πρὸς τὸ μ. ἀπὸ. δεῖ] Oræ Basil. [Quia omnes codices retinent utrumque δεῖ, puto omnino sententiam esse mancam aliquot vocibus.] Atqui cum utrumque sit in textu Græco novæ edit. illud δεῖ; nulli tamen qui defectum aliquem notent asterisci sunt apppositi: quod certo consilio mutatâ priorē sententia; an casu acciderit, non possum certo statuere. Mutandæ sententiæ causa fortassè fuerit non dissimilium pleonasmorum, seu repetitionum (de quibus alibi dicturi sumus) observatio. Aliud tamen est, quod istam de loci mutilatione suspicionem confirmare potuit, quod Basil. editio vocula ὄντες (ἐπὶ ἢ μᾶλλον ὄντες πρὸς τὸ μ. ἀπὸ.) sit auctior. quam quidem, ut hic legitur, magis turbare quàm juvare sententiam ut agnoscimus; ita fieri posse, ut non de nihilo, nec planè supervacua hic conspiciatur, non immeritò suspicemur. Quid si, ἐπὶ ἢ μᾶλλον στρατόντας, vel τὰς στρατόντας, aut aliud quid in eam sententiam scripserit Polybius? Sic sane non ipsa tantum sententia pulchrâ observatione sit auctior, sed & orationi consulitur, ut utrique δὲ sua constet ratio. Potuerunt autem casu aliquo primæ duæ syllabæ in finelineâ excidisse, & τὸ ὄντας, vel οἰτας in proxima linea remansisse. Plane ab eadem mente sunt ista lib. 11.

πέμειν ἢ μερίδα τῆς ἀρχαίας πανταρχῆς ἰσθμίου, ἀνθρώπου ὄντος· μάλιστα δὲ ἐν τοῖς πολεμικοῖς. Novæ edit: pag. 93. primis lineis. Hæc nostram conjecturam non parum confirmant. Sed alii viderint. Illustris scilicet sententia verborum, & præcipuum felicitatis, si penitus infixæ cordibus, humanæ fundamentum.

105. 10. εἰπὴ καὶ ἀρχαίως παρ' ἡμῶν] Bas. edit. ἀρχαίως: ubi ὁ μακ. adoram: Hoc malo: etsi aliter MS. Sic ἀρχαίως. pag. 39.

106. 4. πόλιν ἐπ' αὐτῆς ἀκροδύμηκ.] Eadem oræ ad istud πόλιν: An pro ἀκρόπολιν? nam urbem quidem, qui potuit tam cito?

109. 1. ὡς ἢ πλήρης ὁρμῆς πολεμικῆς.] Ita ex libris scriptis haud dubiè, cum antea legeretur, ὁρμῆς βασιλικῆς, quamvis nihil super eo ad oras suas restituit ὁ μακροχρηστῆς. quam etiam lectionem in altero exemplari ejusdem Bas. edit. ubi notatæ variæ lectiones ad oras, invenio. Potuit alioquin ὁρμῆ βασιλ. de nobiliore & minime vulgari indole rectè accipi: & ita non unus loquitur.

III. 2. ἀρχαίως ἐπινοήσαντες τιμωρίας] Mirum tam absurdam lectionem, quæ in Bas. edit. exemplari ex quâ manavit, multis obelis confossa est à P. additâ ad oram correctione: [scribe, παραλαβῆς:] in hanc editionem receptam esse: quod imprudente illo factum esse, nullus dubito; tam certâ scilicet & quam multi alii, si quis dubitet, Polybii loci firment correctione, quam absurdâ & importunâ illâ voce, quæ locum illius occupaverat.

IN LIB. II.

127. 20. ἢ παρ' ἡμῶν παρ' ἡμῶν τὴν αὐτὴν] Oræ Bas. [Ἀρχαίως legit interpres, & est omnino locus mendosus.] Quantum ex interpretatione verb. licet augurari, videtur ὁ μακ. ἀρχαίως αὐτὴν corrigendum censuisse: certissima, ut ego quidem judico, conjectura. Ultimæ enim syllabarum in duobus illis continuis verbis ἀρχαίως & αὐτὴν, similitudo, alteram omittendi librario, quo nihil proclivius in manu scriptis libris, occasio fuit. παρ' ἡμῶν autem (pro quo mox παρ' ἡμῶν) quid hic valeat, docebit Index Græcus.

128. 38. ἀπὸ τῆς τὴν ἀρχαίως ἢ Λιτωλῶν ἐρχομένων.] ὁ μακ. ad oram novæ edit. [An Μυδωνίων? locus suspectus.] Cum enim ἐπιγραφὴ pro more illius ætatis, non ad victos, sed victores pertineret; quid hic facerent Ætolorum, qui magistratum gesserant, nomina? Sed hoc videtur præter ordinem factum à Mydioniis, ut tantò magis Ætolos urerent, & ridiculam eorum confidentiam aliis ridendam propinarent, ut etiam Ætolorum prætorum nomina, planè ut decretum ab illis fuerat, ἐπιγραφὴ suæ, factâ etiam fortasse decreti ipsius mentione, apponerent, hoc tantum discrimine, quod quæ victores eos debebat,

debebat, ex proprio decreto ἐπιγραφῆ celebrare; quæ à Mydionis facta est, ea vanâ spe victores, revictos, infamabat. Huc etiam spectat quod in Basilienſis edit. oris, etſi non ad hunc locum reperio: [No: autem & victorum ducum? hoc est; ἡ νικησάντων, & ἡ νεικημένων nomina apponi solita. Vide Suidam in Iphier. etc.] Hoc igitur notat hîc Polybius de Ætolorum nomine appolito, quod observari ne dignissimum viſum est. De Mydioniis autem Magistratibus idèd iſlet, quia in eis apponendis inos, haud dubiè, servatus, qui satis notus erat. nempe eorum nomina scriberentur, qui tum magistratu fungebantur, cum res gesta est: non etiam eorum, qui petiti erant, quod ridiculum erat. Cæterum solitos sæpè victores, quæ victi stultè aut crudeliter voverant, mutatis personis & nominibus, in ipsos exequi, multa exempla in historiis antiquis. Illustre illud de Romanis, in bello Gallico, de quo Florus lib. 11. cap. 4.

136. 2. καὶ σωάντων τις ἀναγίστας.] Oræ Bas. [Scribe, ἀναγίστας.] & ita versio, qui ante ipsos navigabant.

146. 33. καὶ Νάβλυ πείλα --- καὶ Δίφ. τὸ π. ἐμπ.] Bas. ed. καὶ Νάβλυ πείλα, καὶ Δίφ. τὸ π. ἐμπ. ubi ὁ μακ. ad oras i. scr. καὶ Νάβλυ πείλα. tum lacuna est notanda. tali ferè modo suppleverim: καὶ Ν. πείλα καὶ τέχοντες, καὶ Δίφ. π. ἐμπ. εἶναι σωάντη γινώσκοντες καὶ μεν.] Ad hanc tunc conjecturam, sive correctionem aptata versio: Cum quidem & campis circa Cap. & N. &c.

149. 39. ἔτι τεπέριον τιμωροὺς ἀναγίστας] ὁ μακ. ad oras n. ed. Non potest ferri, nisi mendium in superioribus.

150. 3. ἀναγίστας τὸ γερ. ἐλάττωμα τῆς Ρωμαίων] Aliud versio, quam quod hic textus: sed convenient, si corrigamus ex oris Basil. i. scr. ἀναγίστας τὸ γερ. ἐλάττωμα αὐτοῖς οἱ Ρωμαῖοι, μετ' ὄλ. &c. Expone ex Livio pag. 280. Senones absentibus Cosſ. legionem Romanam penitus carcerunt. deinde advenerunt Rom & hanc victoriam sunt consecuti] Cæterum ita fuisse tum Rom. ut in adversis tanto ferociores essent, & ut ait Poëta Lyr. ab ipso sumerent opes animi tumque ferro: alibi quoque Polyb. auctor est, non uno loco. Proximè quod memini, accedunt ad hæc verba, quæ Excerpti. Legat. tmemate, 68. pag. 891. Ἰδὸν γὰρ τὸ πάντη ἀναγίστας Ρωμαῖοις ἔθου, καὶ πάτριον ἐπὶ τὸ καὶ μὴ πῦρ ἐλάττωμα. &c. ibi ἐλάττωμα, quod hic ἐλάττωμα.

164. 29. καὶ Δίφ. καὶ τὸ π. ἐμπ. πύργον ἐπ' ἴσον τῆς ψυχῆς] Consentit hic quidem cum textu Græco versio ἡ μακ. non blenda tamen (ita mihi visum) apposita ad oras Basil. conjectura, quod pluribus ejusdem locutionis exemplis nitatur. istud autem quod hic est, an alibi sic usuryatum in Polyb. occurrat, non possum dicere. Quid autem illæ? Scribe: ἐπὶ πῶν, ut in simili loco, p. seq. Οἱ ἡ Κελπί Δίφ. τὸ π. ἐμπ. οὐκ ἐλάττωμα ἐπὶ πῶν οὐκ ἐλάττωμα.

169. 17. εἰς πλὴν τῶν ἀνδρῶν χάραν.] Versio: *inditionem Romanorum*. Oræ autem Basil. *Suspecta vox (τὸ ἀνδρῶν scil.) vide Plut.* Sed quem Plut. locum voluerit ὁ μακ. cum nulli numeri, nullum libri nomen adscriptum sit, non possum divinare. Eadem quidem hitoria, Polybianæ narrationi per omnia ferè conveniens, in Marcello Putarchi extat: non tamen ibi de obsessō Claustidio, quicquam reperio; nec aliud quicquam in tota illa historia, quod ad eruendam veram lectionem, aut hanc falsi convincendam spectet. Ego per τὸς ἀνδρας, Rom. propriè Consl. & Rom. exercitum cui præerant, & de quibus sermo Polybio est, intelligo. Ita enim sæpè solent Græci istis τῶν ἀνδ. vobis loco pronominis, aut certè proprii nominis uti: ut hoc ipso Marcello Plut. editionis pulcherr. & præstantiss. pag. 547. ἡ ἃ εἰς κατηφρόνησε τῶν καὶ μικρὸν ἔτις ἐκλείμματα, ἀλλ' ἔγραψε τοῖς ἀνδράσι. Consules intelligit, quos paulo ante nominaverat, Scipionem Nas. & Cnæum Martium. An igitur hunc ipsum locum in animo habebat ὁ μακ.; non credo: neque de mendo locum suspectum habuisset, si hoc voluisset. Cæterum, per Consl. & exercitum Rom. (si nos benè conjicimus) Romanum in genere populum intelligi, & ita, *in ditionem Rom.* bene verti, etiam sine monitore quivis opinor intelligat.

171. 1. τὰ πτωχῶν ἐπίσον Διδ. τῶν τύχης εἰς μνήμην ἄγειν καὶ ὠφελεῖν.] Vertit ὁ μακ. *Ut hujusmodi lusius Fortuna memorabiles ad posteros mem. tradant.* Cum nullæ autem, ut interdum, ubi non tam salebrosi loci, notæ sint in textu Græco appositæ, quæ vitium aut defectum indicent; conjectore sagacissimo opus est, & in his exercitatiss. qui quid secutus sit ὁ μακ. cum ita verteret, ariolari queat. Cum ita verteret, inquam; qui quidem non ea libertate usus sit, quâ Perottus, aliique non pauci: sed religiosissimè in hoc opere toto versatus sit. Dignus locus in quo experiantur ingenium suum, qui suæ ipsi sagacitati confidunt. Audiant alii, quibus minus vacat, aut libet, Basilienfes oras, quæ uno verbo expediunt: [Scribe, ἐπεισόδια.] Quod si quis in his studiis adeo tyro est, ut in hoc verbo, & quem habet hîc usum, adhuc hæreat, adeat ille doctissimum Stephanum, & quos ille laudat: Suidam in primis, cui consentit Etymologicum M. ἐπεισόδιον, τὸ ἐπιφερόμενον τῶν δράματι, γέλωτι χάραν, ἕξω τῶν ὑποθέσεως ὄν. κριτικῶς ἢ, τὸ ἐξαγώνιον ἄσων πρῶτον.

175. 36. * ἐπέπεσε τὰ σινέδρια τῶν Πυθ.] Oræ Bas. [Quis? an posuit activum pro passivo? Aliquid Tzetzes Chil. 205. Vide Laetium.] Sed cur non ἐπέπεσαν, in plurali, cum nominativorum ejusmodi ellipses, ut ad Catullum observat Scaliger, non sint inusitatae; imò ut ille judicat, elegantes? Ita crederem, nisi id displicuisse τῶν μακ. ex ejus silentio (tam obviâ alioqui conjecturâ) conjicerem.

179. 13. εἰς πρῶτον Διδ. φερόν καὶ καχεξ. ἐνεω.] Haud dubium, quin

quin alicui aliquando veniet in mentem, (ut sunt ad ista proclives multi) corrigendum esse $\Delta\lambda\epsilon\phi\theta\omicron\zeta\alpha\acute{\nu}$; qui lectori fortasse suam imputabit $\delta\sigma\sigma\omicron\chi\iota\omega\upsilon$. Sciat igitur ille quicumque, damnatam hanc à Parente conjecturam, quod omnes aliter Mss. codices; ut ad oram Basil. notavit. cui iudicio consentientem etiam ejusdem versionem hic habemus.

180. 1. $\Delta\lambda\epsilon\ \text{Μάρκος} \kappa\acute{\iota}\ \text{τῶν}\ \text{Ἀχαιῶν}$.] Oræ Basl. [Scribo Μάρκος . hic enim est Marcus Carynensis.] Ita & versio: *Marci & Achaorum opera*.

185. 41. $\text{Πρῶξιον}\ \chi\iota\ \kappa\acute{\iota}\ \text{σωδῶσιν}$.] Non in Basl. tantum edit. lineâ transfixa diphthongus in voce σωδῶσιν ; sed & ad oram n. edit. scriptum: [Fort. σωδῶσιν :] conjecturâ non minus probabili, quàm obviâ. Versio vulgatam lectionem expressit.

186. ult. $\text{διοτι}\ \text{ταχῶς}\ \text{ἀντιπῶ}\ \text{τῷ}\ \text{Κλεομ.}$] Oræ Basl. [Deest verbum: *non dubitabat*: vel. *persuasum habebat*.] Additum illud verbum in versione; *his argumentis motus, non dubitabat*, &c. Credo ego id verbum fuisse διηροῦθη . quod quia ab eadem syllaba, à quâ & proximum διοτι , incipit, tantò facilius, ut qui in his exercitati norunt, potuit excidere. Cæterum $\text{τὸ}\ \text{δείγμα}\ \text{ποιεῖμῶν}$, in Basl. edit. cum superioribus verbis, non ut hic cum sequentibus, cohæret: $\text{ἐκ}\ \text{τῶν}\ \text{τῶν}\ \text{Ἀμ.}\ \text{φιλ.}\ \text{δῶρεσι}\ \text{ζιῶν}\ \text{δείγμα}\ \text{ποιεῖμῶν}$: quod quare mutatum sit, nisi ita suadebant Manuscripti codices, causam non assequor.

190. 20. 21. $\text{ἐδὲν}\ \text{γδ}\ \text{εἶνευ}\ \text{τέτρῃ}\ \text{κρίλιον},\ \text{ἐδὲ}\ \text{συμφορώτερον}$.] Oræ Basl. ad istud συμφορώτ . [Absurdè pro συμφορώτερον . Sed ita Mss. & iterum p. 49. & p. 153. at in *Fragm. συμφορώτερον*: ut pag. 49.] Et mox, ibid. [Scribe φορ . ut *Thucid. 276. 277. & τὸ}\ \text{σύμφορον}, D. *Halic. 359. συμφορώτερον*, Arr. 94. b.*

196. 1. 2. $\text{ὡς}\ \text{δὲ}\ \text{τοῖς}\ \text{Μεγαλοπολ.}\ \kappa\acute{\iota}\ \text{Στυμφαλ.}$] Ed. Basl. $\text{ὡς}\ \text{δὲ}\ \text{λιονεῖς},\ \text{μεγαλοπολ.}\ \kappa\acute{\iota}\ \text{συμφαλ.}$ ubi $\text{ὁ}\ \text{μακ.}$ ad oram Basl. scripsit ille quidem planè nihil: sed plures notas appinxit defectus vel corruptelæ (decussatæ sunt illæ lineolæ, sive χραμμοῖ) indices. Sed in versione plus est quàm in textu Græco: *quod neque apud Clitorios, neque apud Megal. neque item, &c. Clitorii* igitur hic suppletum est: & ita debuissè, cuivis liqueat ex sequentibus, nisi si alicubi terrarum *Lionensis* reperire possimus, quos Perottus, opinor commentus est. quamquam ne id quidem suffecerit; cum *Clitorios* planè nominet infra Polybius.

197. 3. 4. $\text{ὡς}\ \text{τε}\ \text{πάντες}\ \text{εἰς}\ \text{ἐκστῶσιν}\ \kappa\acute{\iota}\ \text{δακ.}\ \text{τῶς}\ \text{ἐκ.}\ \text{αγ.}$] Ex duabus variis, quas exhibet Ed. Basl. (alteram in contextu: alteram in margine:) lectionibus, ἐκστῶσιν scilicet & ἐπίστῶσιν : haud dubium quin hanc posteriorem pro verâ & genuina amplexus sit $\text{ὁ}\ \text{μακ.}$ quam etiam in versione eleganter expressit: *Ut Gr. omnes ea res adverteret. Mem-*

rum igitur *παρόραμα* fuerit, quod *ἔκτασις*, & non *ἐπίτασις* hic legitur in textu.

Ibid. 19. 20. Δεῖ ποιητῶν ὅτι ἐπιπλήθειν τὸ συγγραφεύς.] Oræ Basil. [vel sumit pro *ἐπιπλήθειν*, vel ita scripsit: quod constat ex pag. 265.] Vide ibi edit. Græco-Lat. pag. 721. ubi vox *ἐπιπλήθειν* bis occurrit in hac ipsa re. Sed ecce, non multis ab hinc lineis, vox ipsa *ἐπιπλήθειν*, ut tam longè testimonium accersere, non opus sit.

Ibid. 39. 40. καὶ ἢ ψεῦδος ἂν πᾶσι τῶν ἀπατῶν τὸ θεωρεῖσθαι.] Cum prius dixerit, finem legitimæ historiarum esse, τὸ διδάξαι: Tragediarum autem τὸ ψυχαγωγῆσαι: addit hic pro diverso hoc fine mirum non esse, si diversa quoque sunt media: in tragedia quidem, τὸ πιθανόν, quamvis sit falsum, ex quo delectatio consequatur. in historia autem, veritas; ex qua utilitas ad usum vitæ. Non potest alia mens esse verborum, & ita dicit quisquis attentè consideraverit. Ut tamen hoc ex verbis conficiamus, pro *ἀπατῶν*, corrigendum *ἀγωγῶν* vel *ἀπαγωγῶν*, quod est (& ita ille postea non semel usurpat) *delectatio*. nam certè non *ἀπάτη*, deceptio: sed *ἀγωγή* (dixit ipse prius *ψυχαγωγῆσαι*) est finis tragediarum; ut *ἀφέλεια* (pro quo prius *διόρασις*) historiarum. Cæterùm quod hic de Tragediis pronunciat Polybius, unicum illis si rem propositum esse, τὸ ψυχαγωγῆσαι: multa opponi huic illius sententiæ posse scimus, & longè aliter de prima illarum institutione & scopo summus Imperator & Philosophus M. Aur. Antoninus in divinis illis *De seipso* & *ad seipsum* libris, libro xi. adeo quidem ut ipsum *πιδάξαι* & *διδάσκαλος*, propria olim fuerint istius professionis vocabula, ut jam non unus monuit, & nos aliquando pluribus fort. dicturi sumus, si unquam nostri in sapientiss. illum scriptorem prodibunt in lucem Commentarii.

211. 32. 33. θεωρεῖντες πᾶς σπειραὶ τῶν Ἀχαιῶν ἐρύμας.] Vertit ὁ μακ. *animadverto Illyriorum cohortes subsidio Achaorum à tergo esse nudatas.* & sic fortasse nihil mutandum est: quod alioquin fieri, si genitivum illum (τῶν Ἀχ.) ad priora, non posteriora verba referamus, res ipsa postulare videtur, ut ad oras suas Basil. notavit ὁ μακ. his verbis; [De Illyriis videtur accipiendum. quare *Ἀχαιῶν* accipe hic, qui stabant ab Achæis: vel rescribe, *Ἰλλυρ.*] Sed de hoc loco plura ὁ μακ. in Præfatione ad Lectorem, quæ Polybio præfixa.

214. 27. 28. ἀνακληθέντων ἢ τῶν παρ' ἐτέροις δόξωνων.] Oræ Basil. [Scribe, *παρ' ἑκατέρωθεν.*] atque ita versio quoque: *Tubis deinde ab utraque parte concipientibus, &c.* præcesserat etiam paulò ante, *παρ' ἑκατέρωθεν καὶ ἐπιπλήθειν τῶν τετραγώνων, &c.*

IN LIB. III.

227. 18. 19. ἀλόγως καὶ ψεύδῳς κωπηχ.] Adverbiorum istorum, ἀλογ. καὶ ψ. *absurdè & falsò*, versio, operarum typographicarum, an interpretantis inadvertentiâ, præterita est.

Ibid. 34. δέοντως σησιάζ τῶς ἴσ συμ. θερ.] Ora Basil. [scribe, ἐνσησιάζ.] Ita & versio: *curandic. rectam viam insist.*

230. 33. τὸ μὲν πρῶτον εἰς πᾶν συγκατέτατον] Versio: *principio illi in hoc certamen de. c. nondere*: quod minus rectum, & præter mentem Polybii mihi videtur. Non enim, opinor, ille voluit, Carthaginenses bellum hoc initiò suscepisse: sed illos, iustis suæ causæ fretos, & jure cum illis contendere, καὶ διηκολογεῖν paratos, quod Romani postulabant, abuuisse. Et rectè hîc ora Basil. [idem loquendi genus legat.

p. 41.] Ita utem habet ibi locus: παρεκλήθη δὲ αὐτὸν εἰς πᾶν συγκαταβαίνειν. μήποτε καὶ μηδένα τρόπον Ρωμαίοις. id est, ut ibi versio: *Hortabatur nam ne ut nullam pacis conditionem recusans, quocumque Rom. vocarent, sequeretur: Bello adversus Romanos modis omnibus ut abisteret.* Ex hoc loco, & si qui sunt alii similes, liquere possit, εἰς πᾶν συγκαταβαίνειν, ut ποιεῖν τὸ προσσησῆσθαι (quod apud hunc nostrum crebrò) sive κελύσασθαι, & id genus alia solemnia verba fuisse, de iis usurpari solita, qui ab aliena voluntate toti penderent, quæcunque imperata, sive æqua sive iniqua, parati facere. Hunc sensum cum hic requirat (ut mihi quidem videtur) ipse contextus, negativam particulam excidisse ratio suadet: & rescribendum esse, εἰς πᾶν ἐ συγκατέτατον. Quid enim illi ubi velint quæ paullò post, πᾶν ὅτι ἐν τρεποῦσιν ἴσ Ρωμαίων: *Sed Rom. iusta illorum non curantibus*, &c. quàm Carthaginenses, non in armis, sed in iustis suæ causæ spes suas omnes repositas habuisse? Ceterùm, τὸ συγκαταβαίνειν alioquin, aliter usurpari quoque, ut συγκαταβαίνειν εἰς τὸ ἀγῶνα, quod apud Polyb. lib. 1. & id genus apud alios alia; non ignoramus. Sed τὸ πᾶν hîc additum, & sermonis contextus, aliter hic suadent, si non evincunt.

247. 13. μηδὲ τὸς καὶ τὸν Βυσατίων] Ora Basil. [Scribendum erat Βυσακίων, nisi Stephanus doceret Polybium aliter extulisse hoc nomen. itaque hæreo; eum vide.]

258. 13. καὶ ἀναγνώσκει βιβ. τετ.] ὁ μακ. ad oram novæ edit. [scribe, ἀναγνώσκει.]

259. 35. εἰδομένῳ ἔν ὁπότερον ἀν κελύσσωσι * ἀπλήψεν.] Ex asterisco præposito verbo ἀπλήψεν. satis constat pro mendoso τὸ μακ. habuisse. Idem quoque ad oram Basil. [Quid hoc verbi est? quid sibi vult?] Mihi non videtur iste locus adeo caliginosus, aut impervius, præut alij multi sunt in Polybio, paucis aliis, opinor, pervii, quos
ut

ut inoffenso pede transmitteremus, sæliciter præiit ac præluxit nobis ὁ μακ. Το δὲ πλαμῆσίνω pro simplici λαμῆσίνω non rarò usurpari, satis notum est. Compositorum pro simplicibus, in genere, verborum exempla in Polyb. plurima suppeditabit Index; & hoc inter alia styli Polybiani idioma rectè statuit Henricus Stephanus, de Polybio, & omnibus Græcis scriptoribus ille meritissimus. Dicit igitur Polybius, aut legatus potius Rom. ἐκβ. ὅπου. ἂν κελύσωσι: Utrum eorum (pacem, ac bellum) promere iusserint Carthaginienfes, δὲ πλῆψειν, accepturos, vel habituros. Non opus erat hoc verbo, fateor, & solum ἐκβαλεῖν potuit sufficere. Sed sexcenti (ausim dicere) sunt in isto scriptore loci, ubi major verborum redundantia.

264. 33. & 37. καθ' ἡμῶν Διὰ φοροῦ τῶν πατρῶν. --- ἐπὶ τῶν πατρῶν.] Oræ Basil. [lego ἐμῶν Διὰ φοροῦ: & ἐπὶ π τῶν πατρῶν.] Ita & versio.

267. 28. 29. ἕως πρὸς τὴν ἀναβολὴν τῶν Αλπ.] Oræ Basil. [vel pro ἀνάδοσιν posuit, vel legendum, ὑπερβολῶν.] & ibid. in inferiore orâ: ἀναβολῶν passim pag. 79. Ex. pag. 155. apparet alta montium juga intelligi.] Sed & in collectione (quam in indice Græco sumus exhibituri) verborum Polybio propriorum, ἀναβολή, ut hic ponitur. Ideo notandum duximus, ne cui postea minus attento, & cauto, suspectum sit hoc verbum.

270. 4. ἐξέπλεον ἐπὶ τὴν ὠραίαν] Oræ Basil. [scribe, ὑπὸ τὴν ὠρ. ut pag. 67. Οὐ μὲν ἀλλὰ τοιαύτοις χρησάμ. τοῖς Διὰ λ. Ρωμ. μὴ ὑπὸ τὴν ὠρ.] Ita & versio, *Invenite vere.*

Ibid. 16. ἦκε πεμπῶν δόμοισιν εἰς τὰς κτ' Μιουσαλίαν τίπας] Versio: *quinto die Pisis Massi iam pervenit.* Optimè, si non ut edita sunt hic, & in Basil. edit. sed ut emendata sunt in oris Basil. Græca Polybii verba leges: [ἀπὸ Πισῶν. Inde profectus Scipio, eodem mox redit: pag. 18. in fine. Vide & pag. 97. & pag. 46.] Nec tamen hæc emendatio sine scrupulo; quem doccbunt, & tollent eadem oræ: [Notamen pag. 239. vocem ἀπέπεσον. heic præterea restant scrupuli duo: I. quod Livius pag. 305. vertens hæc, Pifarum non meminit: II. quod de magna celeritate loquitur. at quinque diebus venisse Pisis Massiam, non est celeritas. Immo verò magna celeritas in exercitu; & hoc expressè notat Polybius, quem vide infra pag. 83.] Ad Livii silentium, quod attinet, non est quod valde miremur, cum passim ille magna libertate Polybianis addat dematve pro arbitrio; quod plura loca cum curâ contententibus apparebit. Alter autem iste locus, ubi vox ἀπέπεσον, parum aut nihil huc facit, cum de fugientibus, & ex nimia quâ festinatione, qua consternatione animi, lapsis ex equis, ibi sermo sit.

284. 14. πῖς τῆς πορείας ὡς ἀλλῶσιν] Oræ Basil. [Iis qui longo agmine

agmine iter carpebant.] & ibid. sed recentiore scripturâ [sed legimus, ἀσθλαῖσιν.] quod, opinor, & versio sequitur.

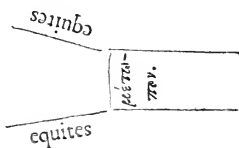
285. 21. καὶ πλὴν τῶν ἐγχειρησάντων κατ' αὐτῆς ἀπώλειαν.] Oræ Basil. recentiore manu, [ῥ. τῶν ἐγχεῖσθ. αὐτὴν ἀδικεῖν ἀπώλ.] Versio ambigua, sed vulgatæ lectioni propior.

288. 33. τοῖς ἀγῶν * ἀκροπόλων πορομοίμοις] Oræ Basil. varias proponunt conjecturas, & interpretationes, quas non unius esse temporis ex diversitate scripturæ liqueat inspicienti. Nos quantum datur ex scriptura conjicere, ordine, quo scriptæ sunt, eas hic exhibebimus. [Interpres & Budæus, ἀκροπόλων, quam vocem non agnosco. Lego δρυοπιζῶν. & huc refero illa Livii pag. 309. *Tetra ibi luctatio, ut à lubricâ glacie non recipiente vestigium.*

¶ An summas rupes, easque saxneas & angustas intelligit? nam πύλαι sunt fauces in montibus. (sed nota, quod hic quoque prior conjectura, ut potior, inserta.)

¶ Bau. ἀκροπόλων. an intelligit? lutum ab equis calcatum, & postea concretum? an ἀκροπέτρων, ut pag. 226. λδουπέτρων. & pag. 212. πέτρα ἀκροπέτρων.] Hactenus oræ Basil. versio, *quoties per lubricum glacie solum inceditur*: primam Ἐμακ. conjecturam (ἀκροπιζῶν) exprimit: unde mihi suspicio non aliam hic, quam vulgatam ἀκροπόλων, sed asterisco notatam, exhibere illum voluisse. Cæterum vox, λδουπέτρων etiam retrò, non ita longe: pag. scil. 206. ἀεὶ πὶ λδουπέτρων ἐγχεῖσθ &c.

301. 34. τὰς ἢ λοιπὰς ἐν μετώπῳ καὶ ἀσπίσι] Oræ Basil. adversæ: [Lege, κατόπιν, ex re ipsa, & Livio.] Ita quidem illæ sed aliæ, superiores scil. aliter. [ἐν μετ. An ferri potest. ut ita intelligamus, equites fuisse in cornibus præire iussos, hoc modo:

Posteriori huic interpretationi consentit versio: *ac reliquis in frontem versis* &c.

302. 27. οἱ μὲν πολλοὶ πορομόδω] Oræ Basil. [πορομόδες: Urf. & Bau. sic Onof. 76.] & iterum in eadem voce pag. 225. l. 16. ἀποχ. μὲν δὲ καὶ πορομόδω. eadem oræ: [ῥ. πορομόδες. Sic Onofander, pag. 76.]

306. 20. ἀγροῖσθ. ἢ τῶν στρατ. καὶ τῶν ὄρκων] Oræ Basil. [Videndum

ὄρα leg. nam ὄρα ibi fuisse nullus supra ostenditur.] Sed eadem oræ paullo post: [Omnes libri ita habent, apparet ex hoc loco Tiberium cum dimittit militem, exegisse ab eo jusjurandum de quo genere alibi.]

310. 37. περιησειλε ἢ τὸς ἀνδρῶδ.] Oræ Basf. delent istud καὶ : & mox eadem, ad vocem quæ proximè sequitur, ἐραστο: [Livius videtur legisse ἐραστον.] & ad ista quæ paullo post εἰς πῖνα τόπεν ἤδη τὸ στρατοπέδ. [fortasse ἰδίον τὸ στρατοπέδ.] quod & versio videtur expressisse.

311. 10. θεωρεῖται πλάσταις τῶν τὸν ἰ. ζωρ. κ. σπ. ἐπιδοῦσθ.] De hoc loco quod olim fuerit b. m. Parentis iudicium non abs re erit, quod multi tales in Polybio loci, qui fortasse alios moraturi sunt, intelligere. Ita igitur ille ad oras suas Basf. [Aut scrib. πελασονθ.: aut mirum ὕσερον αἰείτ. Ex Mss. incertum an sit legendum ἐπελασ. & fort. ita legit Livius: nos vertimus ut verba sonant.] An post editam versionem ista scripserit ομακ. ut ad istas oras passim alia; non possum certò dicere. Scriptura certe videtur antiquior. In edita autem versione, ut vitaret hoc ὕσερον αἰείτ. ομακ. τὸ ἐπιδοῦσθαι, quod alioquin stilo Polybiano qui compositis uti amat pro simplicibus, pro simplici ἀφ᾽ ἑαυτοῦ fumendum erat vertit, iterum transire; significatione minime vulgari, cujus vix alibi exemplum. Nondum autem, ut videtur, cum ita verteret Pater, venerat illi in mentem, quod postea diligentiore Polybii lectione observavit, solemne illi esse, ut pro futuris (qui sane mirus scriptoris alias tam præstantis & accurati idiotismu est) utatur aoristis, quæ præterita quadam sunt tempora. Hanc igitur ipsius observationem ex tractatu de Stilo Polybiano, quem inchoaverit, (cujus partem ut occasio se dabit exhibebit Index Græcus,) hic inferemus: dignam quæ non à solis Polybii lectoribus legatur, cum tales temporum enallages, intellectæ & observatæ, ad decidendas interdum magni momenti controversias in quocunque scriptorum genere non parum lucis afferre possint. Hæc igitur Ἔμμα. ipsissima in hac re verba: [Aoristis utitur pro futuris: 79. ὄρα ἂν τολμησῶ τῆ ἢ ποιησαῶ. Etiam sine ἂν: ut sæpe: p. 97. vide. nam ita Mss. p. 106. ποιησαῶ pro ποιήσαῶ. & p. 109. 116. λοιπὸν ἤδη ποιησαῶ. 115. ἀμύνααῶ. p. nostræ edit. 334. τολμησῶ, pro τολμήσῶ, & συστήσαῶ. No. p. n. ed. 356. τολμησῶ. p. Basf. Ed. 172. μένω: & statim ἕξειν. Quid. p. ἕξειν ἢ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. ita enim omnes libri. P. B. ed. 279. φησὶν ἐπιδοῦσαῶ. dixit se cogitaturum. 207. ἀνύσαῶ: & Urb. 228. ἢ δόξα.]

318. 21. ἀντέχεαῶ τὸ πρὸς αὐτὸς φιλ.] Oræ Basf. [nempe Carthagin. vel scribend. αὐτὸν.] Versio, amicitiam suam sequi: quod τὸ αὐτὸν videtur exprimere. Sed & αὐτὸς in eandem sententiam potest ideo dixisse fortasse Polyb. quod suum illud οἱ αἰεὶ τὸ Ἄνν. quo ut plurimum utitur pro Ἀντιόχας, (de quo plura in Indice Græco:) in animo habe-

haberet; cui consequens fuerit τὸ αὐτῶς: ut & ipse vulgò loquitur. sic pag. 346 a. τὸ αὐτῶς αὐτῶς φιλίως. præcellerat a. τοῖς αὐτῶς τῶν Ἀραίων. Sed & p. 410. c. αὐτῶς pro αὐτῶ, ut ad oram Basiliensem notat ὁ μακ. quod & in versione sic expressit.

319. 27. αἰεὶ ἢ πῶς οἰκείον ὃν τῇ φύσει τέτυκτο τὸ μέγιστον.] Edit. Basil. αἰεὶ ἢ πῶς οἰκείον τῇ φύσει τέτυκτο τὸ μέγιστον. &c. Orae ibi eandem conjecturam exhibent, quæ hic in textum recepta est: quæ sanè quantum ad sententiam attinet ipsam (cujus nulla plane in vet. Interprete vestigia) certissima pariter & elegantissima mihi videtur. De verbis aliquis adhuc hæret scrupulus. Nam cum Polybius suum illud τέτυκτο τὸ μέγιστον in singulis ferè paginis (planè ut & in N. Testamento ter aut quater legere memini) quacunque fere de re, & quavis occasione, ad nauseam usque oggerat; non memini tamen simplex τὸ μέγιστον, pro τέτυκτο τὸ μέγιστον in hanc sententiam apud illum ullibi occurrere. Scriberem igitur, αἰεὶ ἢ πῶς οἰκείον ὃν τῇ φύσει αὐτῶ τέτυκτο τὸ μέγιστον: vel, αἰεὶ ἢ πῶς οἰκείον ὄντων τῇ φύσει αὐτῶ τέτυκτο τὸ μέγιστον: nisi forte simpliciter, ut aliquando, dixit Polyb. τῇ φύσει, pro, τῇ φύσει αὐτῶ: ut nihil nisi τὸ ὄντων suppleri necesse sit, quod ad vulgatam lectionem proximè accedit.

320. 26. ἀγαστέρας γὰρ καὶ ἀπειπατηται.] Orae Basil. [an ἀγαστέρας.] Ita certè paullo supra, δὲ ἀκέρ. ἢ ἐλῶν ποιεῖται. τὴν πορείαν.

322. 8. ἀγνοεῖ καὶ τετύφω.] Orae Basil. [valde suspicor scripsisse Polyb. τετύφω.] sed vide Hesych. in τετύφω, & St. in ih.] Verbio: Errat enim, ὅτι cæca mentis caligine laborat. &c. dubium quam lectionem amplexa; utramque certe non infœliciter complexa. Proprium enim est τὸ τυφῶ (ut vulgò pro nimia sui opinione & δοκησιοσφίᾳ accipitur) dementare, & vel acutissimos alioquin ita infatuare, ut cæcâ mentis caligine laborare rectissimè dici possint. Inde τυφῶ & ἀνοια, sæpe juncta, ut vel eadem, vel valde affinia. Optime in hanc sententiam γνωμοκρατεῖται sapientiss. & antiquiss.

Ὅστις τὴν δοκίμην ἢ πωλησίον ἰδὼν ἀδὲν,

Ἀλλ' αὐτὸς μὲν ποικίλα δὴν ἐχθρῶν:

Κεῖν γ' ἄφρων ἐστὶ, νόσιν βεβλαμμένην ἰδὼν.

νόσιν βεβλαμμένην. ἰδὼν, planè quod hic Polyb. τετύφω. Hoc etiam volebat Hesych. cum τετυφῶν, exponeret μεμηνέαια. Cæterum, quod hic dicit Theognis gentilis; idem, ac iisdem ferè verbis ante illum, θεόπνοος Salomo, Prov. cap. xi. v. 12. ut ad illum nuper observabamus.

332. 18. ἐπέτριχε ἢ Ἀρρυντιῶν] ὁ μακ. ad oras novæ ed. [sc. Ἀρρυντιῶν. ex Steph. cogita, num sint potius Hirpini. nam Liv. 35. 2. Hirp. sunt quos vocat ita Polyb. 105. Verumtamen & lib 33. & seq. Ἄρρος sæpe nominat Livius, & constat ibi diu confedisse Hannib. Cogita. vide Liv. Ἄρρινος autem vocat istos Liv. p. . non Ἀρρινάτες. Ἄρρι, & Ἀρρινῆται diversæ erant urbes, ait Servius, & ex eo Scal. ad Euseb.]

341. 28. τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο κτ' γλῶ] Ita & Basfl. edit. sed appositâ ad oram variâ lectione, κτ' θαλάτταν. Parens autem ad eadem oras [vide num sit legend. κτ' γλῶ κτ' θαλάτταν. nam Liv ait: *idem consilii fuit.*] Dixerat autem paullo suprâ de Asdrubale Livius, *atque ita Carthagine profectus navibus prope terram, exercitum in littore ducebat; paratus configere quacunque parte copiarum hostis occurrisset:* Id verò est, κτ' κατὰ γλῶ κτ' κατὰ θαλάτταν.

347. 39. βώρωρ ἢ πυθικῶν. κατὰ τὴν ἡλικ.] Oræ Basfl. [Scribe, ἢ κατὰ τὴν ἡλικ.] & ita versio, *non pro eâ eiate, quâ erat &c.*

348. 23. πίσεις ἐδίδδ τῶν ἐπαρχεῖλ.] Oræ Basfl. Scribe, ὑπὲρ τῶν ἐπαρχεῖλ. ut pag. 201.

Ibid. 38. τοῖς ἰδοῖς* ἐπιβολὴν τῶν τάγμ.] Oræ Basfl. [Hæc verba nihil significant. nos rem diximus, & legimus, σὺ βόλοισ. Locus præclarus, vel potes legere, σὺ βολεῖσ.] Versio consulenda, quam intellegit ὁ μακ. cum rem dixisse se profiteretur.

355. 4. τὴν κρηφ. Ἐκβαλεῖ φρήνι λ.] Oræ Basfl. [Ex pag. præced. videtur legendum, κβαλεῖ φθ.] Ita & versio.

356. 28. κβαλαμῶ. τὴν τὴν Κάνης πρῶτον ἀκρον. πόλ. ἀκρον] Ed. Bas. τὴν τὴν κρηφῆς πρῶτον ἀκρον: quod Perottus interpretes, *Neapolitana: arcem occupat, &c.* Parens autem *arcem Cannarum occupat.* Quia autem sunt multi eo ingenio, ut urbium, nobilium præcipuè, nomina ubicunque occurrunt, cupidè captent & arripiant, non minore studio & ambitione pro iis pugnare parati, quam si pro veris aris ac focis certandum esset; & fortasse tanto ferocius, quanto facilius est, verbis, quàm telis rem gerere: imò reperti quoque qui urbium & regionum nominibus, scriptis antiquis per vim & fraudem inferendis, locis quibus faverent ipsi, falsam antiquitatem conciliare studerent: his adductus ego, quibus rationibus motus ὁ μακ. parens intrusum huc Neapolis, urbis alioquin, quod libenter agnoscimus, & nobilissimæ & antiquissimæ, nomen & mentionem expunxerit, ex oris ipsius Bas. promere, ac lectori proponere operæ pretium credidi. Sed meminerit lector, nos ista κατὰ δόξαν πλῆν, & tanquam collectas ex naufragio tabulas, aut tabularum potius fragmenta, proponere. Quis enim dubitet, quin hæc eadem in Commentariis suis, multis partibus plenius, & ut nullus scrupulus esset reliquus, executurus fuerit? Ita autem illæ: [Ζήτω, quis veterum Κανῶν Πόλιν ἀρpellavit Neapolim, & quis hujus historiæ meminerit. Mihi stupor merus videtur putare, de Neapoli posse intelligi. nam Liv. pag. 338. 337. longe aliud de Neapoli in eodem anno. Est igitur Cannarum vicus, nam & infra numero singulari effert hujus loci appellationem. Obstat aliquid quod Liv. 344. Cannas Hannib. venisse multo post adventum Coss. ait. sed facilis responsio. nam tota ista historia aliter expo-

exponitur à Livio. Livius p. 346. ait victos Rom. Cannas per fugisse, quod & Silius ait.]

359. 35. πάντων ὑμῶν παρεσπασα[ς.] Oræ Bas. [Scribo, ὑμῶν] Ita & versio; *quum cetera omnia vobis ad vict. sint parata. non, vobis omnibus, &c.*

360. 4. τὰ δ' ἐν τῷ ἀποδυνάτον βαρχ. ἔχει ἀγ. Φορὰν] Vertit ὁ μακ. Ἐ post pugnam spes statim in melius mutandi tenuissima. atqui non de mercenariis tantum loquitur hic Polyb. sed & sociis, quibus mutato statu nihil opus. Verterem potius, quod & contextus suadet; *quis autem futurus est exitus pugnae, non est in magno discrimine: vel, quicumque autem futurus est exitus pugnae, propè indifferens* (ita loqui cum Cicerone, & aliis bonis auctoribus liceat:) *est.* Id enim vult Polyb. mercenariis & sociis, in ipsâ pugna omne periculum esse: quod post pugnam metuant, aut valde cupiant, nihil admodum esse: longè aliam eorum rationem esse, quibus non pro vitâ tantum, sed pro patria, liberis, uxoribus, & quicquid in terris charum certaminis alea subeunda est. Ita se satis apertè explicat in sequentibus ipse Polyb. Quare & ista quæ sequuntur ἢ πολλαπλασίαν τὰ μὲν πρῶτα συμβαίνοιντα πῶς διαφ. ἔχει τῷ ἐν εἰς. ἀεί κινδύνων: & re, & verbis còducentibus, ita potius verterim: *Ἐ longè majora post pugnam manent pericula, quam quæ in pugna ipsa subeunda sunt: monere &c. pro istis autem, τῷ ἐν εἰς τῶν ἀεί κινδ. non dubito rescribere, τῷ ἐν εἰς. ἀρπ κινδ. nec illeputo dubitabit, cui totus & rei ipsius, & orationis contextus bene perspectus.*

365. 36. πικνότερος ἢ ἀρόσθεν πῆς συμ. καδης.] Oræ Bas. [fortè ὀπιθεν ἢ ἀρόσθεν.] mox ibi sequitur, (quod ad hanc propriè conjecturam an pertineat, quia mihi Ælianus non est ad manum, nescio: [An similis sententia illi quæ apud Ælianum cap. 14.] Sed quicquid hujus sit, ex versione paret, ὀπιθεν istud vel textui restituendum, vel animo saltem supplendum credidisse τῷ μακ. Vertit enim, *signa magis conferta in extrema acie, quam in primâ statuit.*

366. 33. ἐν τοῖς τῷ ἀροζγενημ. μαχ.] Oræ Bas. [lego, τοῖς ἐν τῷ ἀροζ.] Ita & versio.

370. 18. Οἱ ἃ Ρωμ. μέγρι μὲν ἐμάχ.] Oræ Bas. [forte, μέγρι μὲν τῷ ἃ.] vel certè capiendum pro *τίως μὲν.*] Ita & Versio.

IN LIB. IV.

376. 1. ὑπὸ τῷ ἐν Λακεδαιμον. βα[σιλ.] Oræ Bas. [scribe Μακεδονίας, ex p. 51. similis error pag. 213.] Ita versio. quare autem p. 213. (quæ n. ed. pag. est 561.) τὸ Μακεδόνων in textum sit receptum, quod aliter hic factum, causam non video; nisi si inde est quia ibi mendum aliquanto conspectius, & aliqui fortasse Mss. libri consentientes.

380. 19. ἡ ἐξηγημάτων τ' ἀνδρα κτ' π. τς] Oræ Bas. [An pro ἀνηρημάτων : de quo verbo ad Xenoph. Leoncl. p. 1029. & nos alibi multa. ἐξηγητῶν τ' ἀνδρῶν, passim Græc. ut Plut. Arato. ἀναρτῶν, Xen. p. 13. ¶ Mil. r. ἐξηγημάτων. Turn. emend. ἐξεηγαμάτων. apud Dion. Hal. 607. ἀρῆμα τ' δῆμον : qui captat populi ben. ¶ An intelligit virilitatem exectum, & tum corpore, tum animo effæminatum?] Ex pluribus quæ proponuntur hic conjecturis, τὸ ἐξηγημάτων exprestit verio. *Dorim. planè modis omnibus deditus.* recentissima tamen apparebat ejus scriptura, quam postremam posuimus.

381. 13. ἐν ᾧ Δαναορίας κὶ σκώμμα. γερν. πλὴ ὀριμῶν] Eum fuisse Dorimachum, qualis hic a Polybio describitur, cui ᾧ Δαναορίας, vel ᾧ Δαναορίας elogium (nisi hoc ei nimis molle, qui tam dira & atrociam commisisset,) rectè competeret, non negamus : hic tamen isti verbo, ubi hoc agit Polybius, ut merum scomma & dicterium repentini ipsius abitus, & tantarum quas animo concepit irarum, causam fuisse nos doceat, locum esse non puto. An non enim disertis ille verbis, Ἄλλ' τὸ ῥῆθ' ἐν ; (propter id unum, ut vertit ὁ μακ. quod dictum in illum fuerat scilicet:) & μηδεμίαν ἄλλην αἰτίαν λόγῳ πρὸς φασιν illum habuisse, cur tam diro crudelique bello Messenios, ipsorumque amicos ac socios persequeretur? Puto ego Polybium non ᾧ Δαναορίας, sed παρωνυμίαν hic scriptisse : παρωνυμίαν autem profalso, seu alieno nomine posuisse. Μετωνυμίαν, vel ἀνευνομοσίαν alius fortasse dixisset : sed hoc tamen, si vim præpositionis ᾧ, quam habet in multis compositis spectemus, non minus proprium. nec multo aliter, à Plutarcho τὸ παρωνυμῶν, vel (ut quidam scribendum censent) παρωνύμιον (in istis *De serâ num. vind.* præstantiss. edit. p. 994. παρωνύμῳ χρησάμεν ἂν π' ἐὼν ὀνομαζέμεν) usurpatum. Utitur autem Polybius, cum dixit (ut nos quidem conjicimus:) ἐν παρωνυμίας κὶ σκώμμα, figura valde sibi familiari, quam vocant veteres Grammatici ἐν ἄλλ' ὄνοισι : cujus exempla apud illum, ἐνεργεσάτω κὶ μόνον, pro μόνον ἐνεργεσάτω : δόχη κὶ σκώμασις, pro δόχη σκωμώσεως : δόχη κὶ πρὸς φασί, pro τ' πρὸς φασί δόχης : & alia plura quæ profert ex illo ὁ μακ. editis in Lib. primum Commentariis. Ita igitur & hic, παρωνυμία κὶ σκώμμα, erit, dicterium quod ex inverfo, vel perverso sive mutato nomine. Nam qui *Dorimachum*, ipsum alloquens & compellans, debebat dicere : pro Dorimacho, *Babyrtam* (vilissimi ac propudiosissimi nomen homuncionis:) ex naturali illâ quam narrat Polybius, & oris & vocis, ceterique totius corporis similitudine petita joci, meriti quidem, sed peramari materiâ, extulit. Nec fortasse tam signanter hoc, & expressè Polybius sine causa; ne minus attenti lectores, dum *Babyrtæ* nomen in Scironis oratione legerent, *Babyrtam* ipsum (quod mihi contigisse fateor, & diu hic hæuisse, priusquam me expedirem:) compellatum crede-

crederent. Sed & hoc nostram non parum conjecturam confirmat, quod si id voluisset Polybius, priora & propria scelera Dorimachum causam subiti discessus, & eorum quæ post discessum ab illo perpetrata sunt, habuisse, ἐξ ἰδίας ἀρχονομίας, aut tale aliquid; & non (ut ego quidem judico) ἐν ἀρχονομίας, simpliciter dicturus erat; quod valde ambiguum fuisset: πρῶτον cum σκῆμμα quod ut altera causa (si duæ statuendæ:) sequitur, non de proprio, sed alieno scommate intelligi vellet.

389. 18. ἀποστράσαντες τὴν χώραν] Oræ Bas. [fort. ἀποστράσαντες. omnino ita melius. nam oportebat prius Aratum invadi, dum adhuc erat ἕπον. & statim regionem vastari.] Hoc etiam & versio videtur exprimere. Cæterum τὴν ἕπον. in verbis ἔ. μ. quid sibi velit, nisi fortasse ἀνυπον. quod in Polybio paullo supra, habebat in animo, fautor ignorare me.

392. 13. οἱ μὲν αὐτῶν ὁμοίως ἀναμύροντες] Oræ Bas. [Lege omnino ἀνακλίνοισι. sic, 188.] Ita & versio; alii huc illuc extemplo dilapsi.

394. 23. οἷσα δὲ εἶναι καὶ ἀπόλλε σκοπεῖσθαι τὰ πρῶτα.] Oræ Bas. [videntur voculæ transpositæ.] Ita & versio, quæ in unum versum postularet.

403. 13. καὶ ἐν αὐτῶν τοῖς Διονυσιακοῖς ἀλοῖς ἐν τοῖς θ.] Oræ Bas. [Diu hæsi in hoc loco. nam illa, τοῖς Διονυσ. videbantur denotare festum diem hujus solemnis ludicri: Liberalia nempe. at ἀλοῖς vox vix tum ferri queat, ideo scribebamus αὐτοῖς. Sed omnes libri aliter.] An ista post, vel ante versionem editam scripta, mihi incompertum est. aliter certè videtur tum cum ista scriberet, de verborum sententia statuisse P. quam cum ita verteret: quorum tamen commodiorem versionem vix aliunde speremus.

Ibid. 21. ὡς δὲ αὐτῶν ἀνα μέρους ἄδειν εἶναι.] Bas. edit. ἀνα μ. ubi ὁ μακ. [Sic & Mss. sic & Athenæus. nos legimus δὲ ὠδῶν: vel, δὲ ὠλῶν.] hoc iterum in superiore ora ejusdem libri: hæc autem (quam exprimit & versio) conjectura, δὲ ὠλῶν, posterior & potior mihi videtur.

Ibid. 30. καὶ μὲν ἐμβατηρίας μετ' αὐτῶν καὶ τ.] Oræ Bas. superiores: [ἐμβατήρια scrib. ut Athen. nam Mss. Pal. fallunt nos. Porro hunc locum neque Ath. interpretes, neque P. intellexit.] Ibid. in orâ inter. & infer. [Lego, ἐμβατήρια ἄσματος μετ' αὐτῶν.] Hæc, ni fallor, verissima & elegantissima conjectura; quam etiam expressit & versio, preliaves modulos.

Ibid. 37. οἱ πάλαι ἀποστράσαντες.] Oræ Bas. [fort. παρεισ. sic παρεισαγ. bis hæc ipsâ p. & infra p. 190.] Versio quoque ni fallor, istud potius, quam illud expressit.

405. 20. ἴν' ἀνποτε αὐτοῖς ὁ θ. ἐνδῶ.] Bas. edit. ὁ θ. δῶ: pro quo, ut ex oris liquet Bas. ὁ μακ. ex conjectura reposuit, quod & versio sequitur, ἐνδῶ: *clementius egerit*. Sed ad oras suæ edit. aliter idem, his verbis. [MSS. Urb. εἰ δῶ. quod rectum est. Eurip. in Oreste,

Ὅπων εἴ' ὁ δαίμων εἰ διδῶ, π' ἔρη φίλων;

Ἀρκεῖ γδ' αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀφελεῖν θέλων.

Est & formula Græca, εἰάν ὁ θεὸς διδῶ: ut in divina sententia Demosth. pro Ctes. φέρειν ἀν' ὁ θεὸς διδῶ ἄννηϊας.] Aliquid & in hanc sentent. ad oras Basil. ex Arist. Nicom. pag. 166. ubi eadem formula. Veritas igitur; *Ut si quando divino beneficiis*: aut, *Deo juvante*: aut in eam sententiam: quod nos Christiani, *Dei gratia*: aut, *divina gratia optulante*, diceremus.

415. 17. ἐπύχανεν τέτοις] Oræ Basil. [Scrib. ἐντόγχ.] Ita & versio.

419. 5. καὶ σίοζ Αρχιδ.] Oræ Basil. [Scrib. σίε Αρχιδ.]

420. 30. οἰόμενοι δεῖν] De hac lacuna, quæ nulla in edit. Basil. comparet, sic ad ejus editionis oras ὁ μακ. [Hæc in MSS. est lacunula, & in marg. λέιπ π. Deest nomen illius, vel illorum qui hoc postulabant.] Aliam quoque rationem huic hiatus subveniendi decet eadem oræ, si πρὸ Μακ. pro *sibi*, proprium nomen scilicet, loco pronominis, (quod exemplo non caret) positum sit: ac tum οἰόμενοι, non οἰόμενοι scribendum fuerit. Sed & in prioribus verbis, μεῖ' ὀλίγων: ex eisdem oris, corrige, (quod & versio sequitur) μεῖ' ὀλίγων.

424. 15. ἐπίσαν ἢ τὰς πλείους] ὁ μακ. ad oras suæ edit. [scr. Ἡ'λείας, ex emendat. Jos. Merceri.] Enimvero paullo post sequitur Αἰτωλοὶ ἢ ἠεροσληφότοις τῶν Ἡ'λείων, καὶ Λακεδ. ἄγροια &c. Vertendum igitur: *Eleis item persuasit Mach.*

434. 13. καὶ τῶν ἐμπεροσθεν ἀφίσι κατάρρη] Oræ Basil. [scr. κατάρρη: quam *ρεφλί* & ora Regii Cod. exhibet. Sed quid si vox scripta retineatur? nam κατάρρης, erit ῥὲς εἰς τὸ κράτω. & cum eam vocem medici tam frequenter usurpent, cur non inter nautica locus illi erat, unde manavit?] Versio, utramvis amplectaris lectionem, eadem erit.

436. 32. ἕως εἰς Κλύμερον] Oræ Bas. [Forte leg. *Cavarus* & hic est ille Cavarus, de quo p. 124. sic p. 124. ἀΐδιαν, pro λιθίαν.] An ista post, vel ante editam versionem scripta sint, non liquet mihi. Versio certe, pariter & Græcus ibi contextus, Κλύμερον exhibent.

440. 2. ἀνπιπερήσαν τῶν Πρ. φόβης.] Oræ Basil. [Deest versio ἄλπιζον.] Ita & versio.

446. 38. ἐπ' ἢ λιθοφόρους τέππεγος.] Versio; *ad hæc, catapeltas, que lapides mitterent quatuor*: cur autem τὸ mitterent inter & quatuor, positus sit asteriscus, quod ad Latina verba alibi in hac versione fieri

fieri non memini, causam non afficquor. Fortasse ad τὸ λιθοφόρος pertinet iste asteriscus. ita enim ad illud, oræ Basil. [an, λιθοφόρος, qui vulgo πετροκόλ?]]

449. 29. ἔξω τῆς πέλειως, ἢ δὴ βεβ. αὐτῆς κερματικ.] Oræ Basil. *ὡς ἤδη βεβ.* quod sententiæ optimè convenire mihi videtur. Quomodo enim dicat Polyb. eos (Ætolos:) βεβ. αὐτῆς κερματικέναι, qui mox cum magna suâ clade, ut pauci superessent, sunt ejecti? Fugitivi autem istius ὡς causâ (ut norunt his assueti) manifesta, præcedens vox, in ὡς desinens. Vertemus igitur; *ut quam ab hostibus, (irrecuperabiliter vel, irresistibiliter dicere, si auderem:) ita ut recuperari non posset, jam teneri crederent.*

451. 6. ἐνεργότερον δ' ἐμπεσὼν εἰς εὐέρθ.] Oræ Basil. [an deest aliquid?] Ex versione suspicor τ' μακ. legisse, ἐνεργότερον, non ἐνεργότερον. Aliter quoque suppleri verba possunt. Sed ea tutissima pariter & facillima via visa est.

454. 6. ἐ τ' * πέλιον ἐπιπαρ.] Oræ Basil. [lego, τὸ πιδόν ἐπιπαρ. τὸ κτ' πλώ Π. Urf. malè corrigat. Vetus interpres non agnoscit, neque Rhium, neque Terium.] Ita & versio; *Ubi per planitiem &c.*

455. 34. ἀφείς ὑποπονδ. τὰς ὄντας τῶν Αἰλ.] Oræ Basil. [Scribe, ἐνόντας] Ita & paullo supra, κατεπλήξατο τὰς ἐνόντας. Et ita versio; *qui intus erant.*

457. 16. ἐ . . . πλὴν Ἰθωείαν] Oræ Basil, [Deest verbum cui innitatur τὸ προρήσις. scribe, πλὴν χάραξ ἢ κεν εἰς πλὴν Ἰθωείαν.] Ita & versio; *Agrum impune depop. &c.*

464. 28. ἔχον τ' ἐ τείχη ἀφείρονται] Nihil hic oræ Bas. sed in ipso contextu τὸ (ν) in verbo ἔχον à P. deletum. An igitur ex mera ἀπροσεξίᾳ hic remansit; an quod dubitaret ὁ μακ? Causa fort. dubitandi si bene conjicio, 1. quod omnes MSS. repugnarent: 2. quod Polybio suum illud συμμοῦναι tam familiare, imò ferè perpetuum, ut etiam cùm non palam usurpat & effert, in animo tamen habuisse, & ad id quod in animo habebat, cæteram orationem interdum effanxiisse & protulisse, non improbable sit.

465. 21. διηπόρην ἀλλήλοις ἐδεδόται;] Oræ Bas. [fort. διηπ. ἐν ἀλλήλ. aut διηπίσεν.] Versio hoc posterius expressit; *diffidere sibi invicem, &c.*

470. 1. τ' νυῖ ὡρᾶ πέντων ὁμολογῆμα.] Versio: *quum præsertim ad recuperandum jus immunitatis, nullum unquam tempus fuerit opportunius presenti rerum statu, in quo omnes acquiescant.* Fuerit igitur τὸ, κλήσατο πλὴν ἀσουλῶν, à Polybio positum, pro, πρὸς τὸ κλή. πλὴν ἀουλ. ut ad oras Basil. ὁ μακ. At hoc valde durum. Sed & illud, τ' νυῖ ὡρᾶ π. ὁμολογῆμα, pro, *in quo omnes acquiescunt:* non unâ ratione suspectum mihi. Aliam lectionem & interpretationem suppeditat oræ Basil. priorem tempore, an recentiore editâ versione,

non possum dicere: non contemnendam certè: [f. *ωπὸς τὸ πλὴν ὡρῶν πάντων ὁμολογεῖσθαι κλ. ad recuperandum immunitatem, quam omnes fatentur ipsis deberi.*] Cogitet peritus lector. In proximâ sententiâ, pro ἐπὶ τῷ παλ. *σωηθ.* ex iisdem oris corrigendum, (quod & res ipsa postulare videtur) ἐπὶ τῷ π. *σωηθ.*

473. 27. *κὺ Μεγαλόπολιν* ὁ μακ. ad oras novæ ed. [scr. *Μεγαλοπολιτῶν*, ex emend. Jos. Merceri.] Versio igitur corrigenda. *quæ ab initio Arcadiæ attribuebatur; & Megalopolitanorum Alliada &c.*

478. 17. *πάντας αὐτὰς κατέσφαξε.*] Oræ Basil. [scr. *αὐτῶ*] Ita & versio; *in ipsa cœnatione.*

479. 16. *πλείστον μὲρ πόνων κὺ στάσεων ἐμφυλ*] Oræ Basil. idque scriptura recentiore; [scr. *φόνων.*] Versio ut respondeat, immutanda: *ad extremum, cades plur. &c. vel, ad extremum cadibus multis factis, seditiones intest.*

481. 32. *Ἀμφιδάμου* ὁ ἴσ. Ηλ. *σπῶλ.*] Oræ Basil. [*Ἀμφιδάμος*, ut pag. 131. 132.] Latinum igitur erit *Amphidamas*: quod si hic; in sequentibus etiam, non uno loco, reponendum.

Ibid. 29. *τοῖς ἰδοῖσι πράγμασι διατηρήσει*] Oræ Basil. [scr. *πολιτόμασι*] Quod, opinor, & versio, *legibus suis.*

482. 10. *ἐπιτρέψω τῷ ἄνθρ.*] Oræ Basil. [*an διατρέψω*, ut p. 138. initio.] Versio: *in aliam traduxisse sententiam.*

485. 19. *Μεγαλέας* ὁ ἐπὶ τῷ *ζεῦ μμ.*] Oræ Basil. [n. p. 141. *Μεγακλέας*, quod videtur melius. Cogita: sed vide Plut. in Arato.] Locus Plut. quem habebat in animo P. ut eum Plut. præstantiss. editio exhibet, hic est opinor. *Καὶ τότε ὡρῶ τον Απελλῶ κὺ Μεγαλακῆς καὺ πνων ἄλλων αὐλικῶν διαβαλλόντων τῷ Ἀραῶν, &c. p. 1918.*

IN LIB. V.

492. 23. *ὡρῶ γε τὰς μηχαν. τοῖς τείχε.*] Oræ Basil. [*an, ὡρῶ γε*:] Ita certè versio: *munis mach. admovet.*

495. 12. *ἐπιλαβοῦ. τότε τῷ Μακεδ. ἐπαρχίας*] Oræ Basil. [*an ἐπιπαρκειάς*: lego *ἐπιτυχίας*, ut pag. 141. omnino ita rectè.] At priorem conjecturam exprimit versio: *occasionem Maced. auxilii amplectentes.* Quod si τὸ *ἐπιτυχίω*, ut Basil. edit. pag. 141. novæ autem edit. pag. 363. d. reperitur, potius amplectendum, vertendum erit, *Leti igitur occasionem Macedonicæ prosperitatis amplect.*

495. 38. *ἐπὶ τὸν εὐ τοῖς Θερμοῖς τόπον*] Oræ Basil. [Stephanus legit *Θερμῶ*: cum vide] ita & in sequentibus, *ἐπὶ τὸ Θέρμω*: & *ωπὸς τὸ Θ.* &c. ubi versio. *Thermum versus &c.* Sed & ibi discrimen, ut ad eandem oras notatum, quod Steph. τὸν Θ. non τὸ Θ. ut hic.

499. 18. *κὺ μερίση ἡ ὡρῶταισις ἐπὶ τέττοις.*] Quanquam verborum

in quibus aliqua difficultas explicationem ad Indicem Græcum, consulto consilio (quale fortasse in præcedente *εἰχθη* ἔ Δῖον ambiguitas, ex qua dicti iacti, seu scripti potius, acumen pendet:) reservamus: non aliena tamen ab his Notis Criticis, quæ textui (ut vulgo loquimur) Polybii propriè dicatæ, versionis etiam pro re nata *διόρθωσις*: qualis hoc loco ex oris Basiliensibus se offert. Meritò enim displicuit *πρὸ μακ.* quod hic editum, *Regem quoque ipsum ejusque amicos, rei magnitudo velut in stuporem dabat*: cum longè aliud verbo *ἄρδύσει* voluerit hic Polybius: eos nempe quod agebant, plenâ quadam quasi præclari facinoris perturbatione actos & impulsos id egisse: qualem bonæ conscientiæ *πληροφόριαν* solent etiam sæpe fanatici Christiani, à suis myttagois pravæ opinionibus imbuti, in similibus ostendere. Ea certe vis est vocis istius *ἄρδύσεως*, hoc loco, ut *certam persuasionem & fiduciam*, quomodo ad illas suas oras exponit *ὁ μ. ὡς ἐμφανικώτατα* significet. Fuit autem Polybius ita ab omni superstitione (quod tot locis prodit & profitetur) alienissimus, ut tamen sacrilegium & divinorum profanationem odisset, & detestaretur. Vertemus igitur: *Et regem quidem ipsum ejusque amicos certa quadam gestientis animi fiducia pertentabat, quum justè & honestè, &c.*

§17. 24. *ἀπέχ. ὑπὲρ τὴ πολ. δύο μάλ. σιδ.*] Versio edita: *ad ducentessimam quinquagesimum ab Urbe lapid.* corrigenda sine dubio: *adducentos & quinquaginta ab Urbe passus*. Potuit & hoc inter operarum typographicarum, vel calami properantis errata, ut ejusdem, cujus & illa generis, referri. Nos tamen in his, plus æquo fortasse, sed consultò cautiore, ne nimis nobis in alieno opere ipsi sumeremus.

§22. 8. *εἰς πλὴν Τριφυλίαν*] Oræ Bas. [In nostra editione locus corrigendus, cum *Τρυφαλία* sit rectum, ex pag. 132. vide] Locus ad quem rejicit *ὁ μακ.* est edit. ipsius pag. 340. *ἤκε βοηθῶν εἰς πλὴν Τρυφαλίαν.*

Ibid. 18. *πλὴν ἐπιρωγῶν πρὸ λεον.*] In textu Bas. editionis τὸ (ε) in *ἐπιρωγ.* à P. deletum reperio, qui sine dubio primam Alphabeti literam loco illius substitutam voluit, ut legeremus *ἀπαρωγ.* non *ἐπωγ.* Certè τὸ ἀπάγειν (vel, ἀπαγαγεῖν) pro, *in carcerem ducere*, vel ad *supplicium rapere*, notissimum: τὸ ἐπάγειν non item, nec ullibi putato reperiendum.

§23. 11. *διότι πρὸ κτ' ἢ Φιλ. ἔξω τελείως ἐστὶ Δ' ἢ πλὴν ἀγορηγ.*] Oræ Batil. [an scrib. *ἔξω ἐλπίδ' ἢ τελ.* an potius *ἔξ' ὄλη τελ.*] sane posterius istud valde probabile est, & ad illud, opinor, versio à Parente concinnata. Audebo tamen & meam hic conjecturam ponere, magis ut aliorum importunam *φιλονεικίαν* præveniam, quam ut

illam lectori commendem. Εξίτηλα ἔστι, vel ἐξίτηλα τελείως ἔστι Δ[ι]φ[φ] π[ρ]ω &c. Hoc eodem verbo usus in hac ipsa re Plutarchus in Cæsare (Stephani Thesauro eum me locum debere non diffitebor:) οἰόμυροι παχὺ ἢ ἀναλωμάτων ἐπιλιπόντων π[ρ]ω δυνάμειν ἐξίτηλον γενέσθ.

542. 19. συναπτῆ τοῖς Σατραπειοῖς καλακρήμοις.] Oræ Bas. [supra pag. 64. in causis belli Punici II. & infra p. 155. ait Artobazanem principem fuisse ἢ Σατραπειῶν καλακρήμων. Est opinor regio Satrapenorum. Nam Satrapia, non unius provinciæ nomen est: erant enim plurimæ, ut docet Herod. p. 125. & passim historia.] Hæc ibi ὁ μακ. & his fort. contentus abeat lector. Sed quid sibi vult igitur asteriscus præpositus: aut quare versio, *quos vocant Atropatios*? neque hic tantum ita res habet; sed & p. 155. quæ Græco-Lat. edit. p. 399. c. asteriscus item præpositus, & versio, *Atropatios* exhibet? Discamus hoc ex eisdem oris, ad quas, sed recentiore scriptura reperio. [legendum, τοῖς Ἀτροπαπίοις καλ. ex Strabone p. 361. nostræ ed. ubi eadem verba. Dionys. Periegetes hoc solum differt, quod ad Sept. Atropatios montes hos locat. eum vide, & facile concilies cum Strabone & Polyb. Caterùm quod de Populis sumus interpretati, dubito an rectè. nam gens vocatur Atropatena: & melius montes Ἀτροπαπίοι dicantur, aut οἱ τόποι.] Caterùm ad locum, p. 64. (qui Ed. Græco-Lat. 163. a.) ἐν ἢ ἀνω σατραπειῶν quod attinet; ut & pag. 398. d. π[ρ]ὸς π[ρ]οξίμα σατραπειῶν, & seq. 399. b. π[ρ]ὸς ἀνω σατραπ. & mox ibid. τῶν ἑαυτῶν σατραπειῶν; & si quæ sunt alibi similia; ad ista dico, quod attinet, aliter ibi (tyrones alloquimur) capienda vox est: quomodo & versio; *Satrapias*, vel *praefecturas*, in his & similibus exhibens; non verò, *Satrapenorum regionem*: vel *Atropatios*.

548. 6. κατ' αὐτὸ συνίξασθε καὶ κατ' αὐτὸς ἀνίξ. quid enim est, *συνίξ.*] Ita & versio; *castra inde movet*.

554. 2. ἐν εἰρήνῃ Γαλάτῃ * Πιρροσάγῃ.] Ex asterisco præposito, certum est ἢ μακ. de vera lectione dubitasse. Dubitandi causa, (ut ipse ad oras suas Bas. notavit) quod p. 163. & 164. edit. Græco-Lat. p. 420. b. & 421. b. scribuntur isti iidem Galatæ, seu Galli, *Πιρροσάγῃ*, non ut hic *Πιρροσάγ.* & ibi quoque asterisci utroque loco præpositi. Versio autem non eadem (ut in re dubia) ubique: sed quæ tamen eodem redeat.

554. 26. τὴν ἢ θυρεοφόρος καὶ Γαλάτις.] καὶ Χαλῶνας, non Γαλ. editio Bas. ubi ὁ μακ. [Γαλάτιος, Mil.] sed idem ibid. recentiore scriptura: [Scr. *Chalonitas*. Dionys. Perieg. 127.] Chalonitis etiam regio hac ipsa pagina, circa finem.

561. 16. συναίξ Δ[ι]φ[φ] π[ρ]ω ἐν αὐτοῖς Δ[ι]φ[φ] π[ρ]ω] Oræ Bas. manu recentiore: [videtur delenda ἢ Δ[ι]φ[φ].] Ita, puto, & versio: *qui vertisse in contr. voluntates ipsorum sentirent.*

562. 12. ὄρεσσι ὑπὸκει) παρμύγεθες] Ita & versio: *subjectum montem habet celsit. imm.* & satis commodè fortasse τὸ ὑπὸκει) illud, seu *subjectum*, ad propinquitatem, non altitudinem referri possit. Non contemnenda tamen quæ ad oras Bas. conjectura: [an, ὑπέρεκει)?] Illa vero tempore prior, an posterior hac editione, non possum dicere.

570. 24. Αντ. ἡ σωεπιστάμῳ πολιορκίῳ] Oræ Bas. [σωεπιστάμῳ Mss.] Certe σωίσαδὲ πολιορκίῳ ut σωίσαδὲ πόλεμον, μάχην, &c. (quæ passim obvia:) rectè more dicatur; & alibi Polyb. ipse, ni fallor, ita loquitur. Σωεπιστάμῳ πόλ. vel πολιορκ. neque Polyb. alibi, quod sciam; nec alius, opinor, quisquam.

573. 16. ἐπεὶ πρῶτος ὄντων ἀλλῆς εἶχον ἀμφοτέρω.] Mirum nisi lectori, qui paulò sit in his exercitior, Ursini, viri doctissimi, conjectura, ἄλλῃς, pro ἀλλῆς, ex ingenio restituentis in mentem veniet: quam etiam ad oras Bas. invenimus. Non tamen ea mens τῷ μακ. fuit, quicquam mutandum esse. Sed τὸ ἀλλῆς tamen quo sensu hic accipiendum crediderit, an ex ejus verbis & versione, bona alioquin & elegante, qui non Liviano sermone tritas aures habeat, satis assecuturus sit, dubito. quod cum alibi plurimis quoque locis pariter habeat, semel monitus lector meminerit, ne suam veteris & purioris sermonis imperitiam, vitium interpretationis immeritò suspicetur. Hic interim commodè se offerunt oræ Bas. [Nota duriss. vocem. vide Hesych. Ponit hic pro defensione causæ. ita & regius codex. sic omnino Livius pag. 645. *propugnaculum* posuit.]

577. 1. ὠρεσκαλιστάμῳ γὰρ εἰς ἐκείνῳ.] Annon potius ὠρεσκαλιστάμῳ. ut ὁ μακ. ad oras suas Basil. Hoc certè, propriè & usitate, *lascessere*: τὸ ὠρεσκαλίεσθαι. eo sensu vix alibi reperias.

Ibid. ult. εἰς τὴν Ραββαθὰμὰν τῆς Ἀραβίας] In gratiam lectoris facrarum literarum studiosi, cujus & studium mentio *Rabath-ben-Ammon* in versione Ἔ μακ. fortassè provocabit, ut diligentius advertendum locum putet: in ejus, inquam, si forte, gratiani, quod suppeditant super hoc nomine (quod in Basil. edit. aliter editum, ex MSS. & loco inferiore ita hic restitutum est:) oræ Basil. hic apponam. [Haud dubiè hæc est *Rhabath* filiorum Ammonis, ut toties vocatur in Vet. Testament. quare verum nomen est Ραββαθ. Ἀμμωνῶν, vel, Ἀμμωνιτῶν. aut Ραββαθ βεν Ἀμμων. Sed Græci variè corruerunt. Accedit propius scriptura Ptolomæi. No. aliud est *Aram Rehaboth*, de quo Scalig. in Euseb. pag. 24.]

584. 18. ὡς τέλει ἐπιθήσονται τοῖς ὠρεκεῖν.] Corrige ex oris Basil. ἐπιθήσονται: & ita versio, *negotium confecturi*, non, *confecturus*.

585. 10. ἐπ' αὐτοῦ. μὲν κατέβαλον τῶν Μυσῶν.] Basil. editio, non Μυσ. ut hic, sed μισῶν. ubi ὁ μακ. [MSS. Μυσῶν. suspicor legendum, τῶν ἐναντίων, vel τῶν βίαι ἐισιόντων.] Versio utrumque repræsentat: 700. ex hostibus (ii erant Μυσῆις,) cæde prostraverunt.

586. 13. Αἰγαίης καὶ Λημενῆται.] ὁ μακ. ad oras novæ ed. [scribe, Τημενῆται. Jos. Mercer] Temnus, Græcè Τημενῶς, Æolidis (cujus urbes hic commemorat Polybius, urbs olim non incelebris; cujus & inter alios, Cicero meminit: Herimogenis Rhetoris patria.

587. 13. πλὴν ἐξακροθῆσαν αὐτῶν φήμ.] Oræ Basil. [imo ἐξακροθῆσαν.] Ita & versio.

592. 3. τῆς θηρὸς βασιλικῆς κέρατος.] Oræ Basil. ad ista, τῆς βασιλικῆς: [suspecta vox.] & mox ibid. recentiore scriptura: [Delebam ex suspitione hanc vocem: nunc deleo auctoritate Codicis Urbinatis.] Sane quamvis in textu Græco hujus etiam editionis remansit, in versione tamen τῆς μακ. præterita est, ut inspicienti liquebit.

594. 18. τὰς ἰπποεῖς, καὶ τὰς ὑπὸ τῆς θηρίας τετραγμ.] Oræ Basil. [scribe, κτ': vel, ἐπὶ τὰς ὑπὸ τῆς θηρ.] Parvum in literis, magnum in re discrimen ex hac emendatione: quam sequitur & versio; *adversus eos* &c.

599. 21. πύκινων τετραγῶνων] Vertit ὁ μακ. *trabes à pice*. Sed ibi ad oram istius editionis, scripsit ille: [imo fort. *abiete*, ut Livius pag. . . .]

Ibid 39. εἰς σφηκίσκων λόρον] Vertit ὁ μακ. *in usum cuneorum*. Sed idem ad oras sua edit. [Non sunt cunei, sed sunt figuræ ejusmodi:

.) & ibid. mox, ad verbum *σρωτῆρας*, [Non sunt simpliciter asseres.]

602. 25. ὑπὸ τῶν Κυπερισσίων] Omissa, nescio quo casu, versio horum verborum. Adde igitur in versione à *Cyperissensibus prohib.* &c.

614. 2. Καὶ ἀποσελῶν ἐπὶ Λασιῶνα καὶ τὴν ἐν τοῖς ἑρειπίοις πύργον ἀπὸ δαλ.] Prius illud καὶ deleri jubent oræ Bas. & certe recta syntaxis (nisi quod talia nonnunquam in optimis etiam scriptoribus, ex incuria:) ita jubet. Sed leve hoc, præut illud est, quod in proximis verbis, ex ingenio & sagacitate præstitit ὁ μακ. Cum enim ante legeretur, καὶ τὴν ἐν τοῖς ἑρειπίοις πύργον ἀπὸ δαλ. & in nulla vetere memoria *Periorum* nomen occurrat, ipse fœlicissima (ut ego censeo:) conjecturâ, τὴν ἐν τοῖς ἑρειπίοις, ut hic est, primus correxit: addita etiam ad oras Bas. correctionis ratione, his verbis: [Legō, ἑρειπίοις, & puto Lasionem fuisse dirutam ex illa contentione, de qua Xenophon: & S. 131. sic in illo tractu sunt ἑρείπια multa, ut apud Pausaniam 152. Sanè nec Strabo Lasionis ineminit, nec diligentissimus Pausanias. Τερίπια urbs est in eo tractu. Pausan. 229.]

619. 4. Οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως αἰεὶ πότε Πελοπον.] Versio, *Accidit enim fere semper modo nescio quomodo, &c.* Utrumque rectè, & textus, & versio; meo certè judicio. Ne tamen & alii hic impingant, & dum mutatae lectionis causam non assequuntur, suam ignorantiam (ut solent imperiti vulgò iniquiores & acerbiores esse:) causam insultationis habeant, non pigebit quod oræ Bas. super eo suppeditant, hic adscribere: [Οὐ γὰρ οἶδ'. legendum, non οἶ. videntur corrupisse, qui contraria tibi scribere Polyb. putabant, quia sequitur hujus rei causa. Sed vide pag. 163.] Ibi verò ad ista, (edit. Græco-Lat. pag. 418. b.) οὐκ οἶδ' ὅπως κρηνοὶ πίνευσι αἰεὶ, καὶ νέοι παρὰ τὰς τοιαύτας ἀπαι. πεφύκηθη (locus est illustriss. quo ex omni animalium genere, genus humanum ut stultissimum, & decipi facillimum; quod quando verius? inducitur:) ibi, inquam, ὁ μακ. ad oras suas: [Negat causam rei se scire: cujus tamen causam mox subjicit; sic planè & pag. 172. in fine.] Iste verò hic ipse locus, in quo nunc versamur. Tali multa non ex vi verborum præcise sumptorum, sed ex usitata formula accipienda, apud omnes & linguas, & auctores.

621. 36. Αὔλον Τερένκιαν, καὶ Λ. Αἰμιλ.] Oræ n. ed. [Scribe, Γαμόν: ex pag. 255.] Sed & ex Livio, lib. xxii. cap. 25.

623. 12. σιωπῆ δὲ ψευδῶς γλυ. τ' ὄλ. φ.] In edit. Bas. nulla est lacuna. Sed ad τὸ ψευδῶς illud, ὁ μακ. [Videtur deesse negatio; imo omnino deest.] Hinc igitur hæc in hac editione lacunula: & in versione negatio suppleta. Ego autem in totum hunc narrationis Polybii contextum, paulò accuratius intuens, plane ita judico, rectè Polyb. & negatione uti & illam omittere potuisse; & utrumque proposito & scopo Polybiano tam bene convenire, ut quid ille scripserit, non facile sit statuere. Ponamus enim numerosum ad millia decem vel etiam plura exercitum, qui diuturna obsidione, oppidum aliquod usque ad eò fatigaverit ut jam de deditone tractare, nulla spe salutis aliâ reliquâ, bonâ fide incipiant; subito nuntio numerosioris exercitus adventantis terrestri, & fugam longe lateque facere: re autem postea cognita apprehendi, qui numerosus exercitus perhibebatur, haud amplius ducentis aut trecentis armatis hominibus fuisse, qui casu aliquo in propinquo conspecti fuerint: rectè dicamus non de nihilo famam illam fuisse, cum revera fuerint armati homines, qui venire nunciabantur: nec minus rectè, inanem ac de nihilo fuisse illum timorem, quum decem millia, ducentos aut trecentos, armatos quidem & illos, & verè milites; cæterum, nec infesto animo venientes, & numero tam impares, tam trepidè fugerent. Si quid tamen in re tam incerta & ancipiti statuendum est; & antecedentibus & sequentibus Polybii verbis congruentius ego crediderim, ut hunc timorem vanum & inanem planè fuisse dixerit, quàm ut aliter. Omitto quod *panicum* timorem prius vocaverit.

Quid

Quid ille verò post hæc verba? An non id deinceps agit, ut ostendat magnam benè gerendæ rei Philippum per hunc falsum timorem oportunitatem amisisse, & præterea, paucas illas naves, ex quibus falsus ille timor, potiri eum potuisse? Potius igitur verterem ego: *Hujus autem tanti timoris, qui Philippum corripuerat, causa planè nulla suberat, quæ non falsa & inanis esset.*

Ibid. 20. *οἱ δὲ Ρωμαῖοι δέκα νῆας ἀπὸ τῆς πολ.*] OIÆ Bas. [scr. δεκα-
ναῶν. elegans correctio. nam omnes libri mendoti.] Vox certe δε-
καναῶν etiam in vulgatis Polybii codicibus non uno loco: ut pag.
850. c. & 875. Necessitas autem hujus correctionis in eo est, quòd
sequuntur sceminina singularia, τῶν πλὴν τῶν ἀπὸ Πηγ. ὁφθῆσαν, quæ
cum δεκαναῶν rectà syntaxi; non itidem cum δέκα νῆας, congruunt.
Potuit tamen fortassè figurata locutione per syllepsin (synthein qui-
dam vocant) ita loqui Polybius: quale illud apud Poëtam Latinum,
Centauro invehitur magna: cum navem in animo haberet, & passim
apud alios alia. Durius tamen hoc, in historico præcipue; & credibi-
lius, (niti dissidentium MSS. consensus aliquem moveat:) aliter Po-
lyb. scripsisse.

624. 3. *ὑπὸ τῆς ἀπὸ τῶν Τρωάδων καὶ οἰκ. Αλεξ.*] In textu Græco
Basil. edit. observat ὁ μακ. (non verbis, sed lineis ductis:) transpo-
sitionem vocabulorum & rescribit, *ὑπὸ τῆς ἀπὸ τῶν Τρ.* quod rectum
videtur.

ANTONIO PERRENOTTO
CARDINALI GRANVELANO

Fulvius Ursinus.

ANT. Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis, omnis
politioris doctrinae vindex, & assertor, misit ad me
superioribus annis Polybii fragmenta quaedam, ut ti-
tulus indicabat, περί πρεσβειῶν, à Johanne quodam
Constantinopolitano collecta, qui Rom. antiquitatem in capita, &
locos communes digesserat; ut eum librum à mendis, quibus penè
infinite corruptus erat, vindicarem; & cum studiosis etiam, si
videretur, communicarem. Cùm itaque quantum ego per varias
occupationes potui, hæc scripta accuratè, diligenterque legis-
sem, proque ingenii mei viribus, quæ perexiguæ sunt, omni ra-
tione expolienda curassem; vel ob ipsum operis argumentum, di-
gna maximè visa sunt, quæ prodirent in lucem. continent enim
Pop. Rom. ad Reges, exterarumque nationes, & Regum rursus, ex-
terarumque nationum ad Pop. Rom. magnis de rebus ultrò citro-
que missas legationes, in quibus cùm alia multa sunt, unde no-
stras actiones veterum exemplorum regula metiri possimus, tum
conciones præclara habentur, deque foederum, & pacis conditio-
nibus disceptationes ad rerum gerendarum rationem perutiles. In
quo quidem genere inprimis excelluisse inter Græcos videtur Poly-
bius, qui rerum explicandarum prudentia, qua ita narrat even-
tus, ut causas simul aperiat; & bellorum peritia, quibus Scipio-
nem secutus interfuit, Rom. Historiam XL. libris tanta puritate
contexuit, ut eorum epitomen M. Brutus confecerit; Livius au-
tem ita fuerit imitatus, ut ejus non tantum sententias, sed verba
etiam

etiam ipsa, & ad verbum planè expresserit. Quo magis fit, ut satis mirari non possim, hominem ita de Romano nomine meritum, panè silentio præteritum ab ipso, cum semel tantum, aut iterum illum nòmet, & quidem exigua cum laude, vel potius nulla **AUCTOREM NON SPERNENDUM** appellet. Quo quidem laudis genere quis est tam malus scriptor, qui se affici æquo animo patiatur? Quantum autem Polybio debeat Livius, ex utriusque scriptis quæ reliqua sunt, & maximè è Polybianis iis, quæ in præsentia emittimus, intelligi potest. Ex quibus satis constat Livium proposuisse sibi Polybium, quem non tantum ut ducem sequeretur in bellis Punico secundo, Persico, Antiocheno, Achaico, Numantino, & Punico tertio describendis, sed cujus insisteret vestigiis, & voces quasi ex ore ejus emissas exciperet, dictatasque notaret. Atque has quidem antiquitatis reliquias animus fuerat in Latinum versas cum aliis ejusdem argumenti fragmentis, quæ Græcè tantum nunc prodeunt, in lucem dare. Sed mirum est, quàm hoc nostrum consilium, aliud ex alio quotidie impedierit. Itaque editus jam Polybius cum esset in publicum proditurus, ut ad te primum mitteretur, typographo tuì observantissimo mandavimus. Tu namque **PERRENOTTE CARDINALIS** is es, cui ob singularem rerum gerendarum scientiam, excellentemque scriptorum hujusmodi intelligentiam, imprimis hæc debentur. Cum enim à prima ipsa ætate, in rerum gravissimarum tractatione, apud Imperatores, regesque potentissimos, summa omnium cum admiratione domi, forisque fueris versatus, ita tamen disciplinas omnes, litterasque coluisti, & quibus plurimum potuisti rebus, semper fovisti, ut domus tua commune studiosorum perfugium habita sit. Testis sum ego ipse, qui Romæ cum esses, & pro tua humanitate, comitateque tecum unà essem ferè quotidie, vidi quàm multis ad te, tanquam ad artium honestarum patronum, doctorum hominum fieret concursus, quàmque tu eorum certis horis consuetudine delectareris. Quin & artifices etiam ipsos, qui modò in aliquo genere excellerent, ita interdum mittebas, ut pro

tua rerum istiusmodi cognitione , ex eorum operibus voluptatem caperes non mediocrem. Quæ cum recordor , recordor autem quotidie , nec enim quicquam mihi jucundius esse potest tuorum erga me meritorum recordatione , non possum non agro animo ferre , te diutius à nobis abesse , his præsertim temporibus , quibus præclarum GREGORII XIII. Pontificis optimi , maximique institutum de sacris libris , vel hominum incuria , vel improbitate corruptis , suo nitore restituendis , deque bibliotheca Palatina omnium vetustissima , locupletissimaque post Vaticanum operibus magnificentissimis , & cum ipsa antiquitate comparandis exornatum , illustriori loco aperienda , ordinandaque vehementer adjuvares. Cujus quidem Pontificis singulari non solum sapientia , sed etiam pietate effectum est , ut orthodoxæ fidei propagandæ causa , Græcorum collegio in urbe instituto , adibusque , & censu liberaliter aucto , confluentibus eò jam undique è media Græcia præclaræ indolis adolescentulis , Græcæ litteræ ab interitu , qui jam imminebat , vindicata , reviviscant. Sed hæc , quando te in Regis post hominum memoriam maximi negotiis tuæ fidei , prudentiæque commissis occupato , optare magis possumus , quam sperare ; reditusque tui spes non illa quidem , ut tu scribis , erepta nobis , sed in aliud tempus est prolata , mittimus ad te librum benevolentia nostræ argumentum , & tuorum erga me officiorum testimonium , ut non uni tibi , sed omnibus , & quidem illustrius mea in te pateat observantia. Vale Romæ XII. Kalend. Decemb. M. D. LXXXI.

ὁ ἢ ἱέρων, εἴτ' ἐν μίση ὄντων τῶν πρὸς ἑσδύτων, εἴτ' ἐν μίση ὄντων τῶν Καρχηδονίων, ἔφη συλλυπεῖσθαι τοῖς Ῥωμαίοις, &c.

Παρακαλούντων ἢ μηδὲν ποιεῖν ἢ ἄλλὰ πῶς σωθήσεται. Livius, *Monito magis eo, quam rogato, ne fidem temerè mutaret*, &c.

Ἐπὶ τοῖς δὲ πειθεῖν πῶς σωθήσεται, ἐφ' ᾧ Καρχηδονίους βοηθεῖν καὶ ναυπηγεῖν καὶ περὶ ναυῶν διατάξαι, καὶ συνεκτάξαι τὰ Ῥωμαίους ἐκ Σικελίας ἐκ τῶν δελεασθῆναι καὶ τῶν ἠέσων, ὥστε τὸ ἐκπυρρῶν ἐπαρχίας ὄσων εἶναι ἢ ἱμέραν πολεμῶν ὅς μάλιστα πως διέχευε ἀπὸ τῶν Σικελίων. ἔτι μὲν ἐν ἀφικνῶντο πρὸς Καρχηδονίους. Livius: *Pactò convenit, ut cùm Romanos Sicilia expulissent (id autem brevi fieri, si naves atque exercitum misissent) Himera amnis, qui fermè insulam dividit, finis r gni Syracusani, ac Punici imperii esset*. Polybii verba in manuscripto exemplari corruptè leguntur: sed nos ita protulimus hæc, & alia, ut emendari debere existimavimus.

Μηδὲν καθήκον μᾶλλον τῶν ἀπάντων Σικελιωτῶν δόχῳ, ὡς ἐκείνῳ ἄσπρον μὲν ἀπὸ τῶν ἠέσων ἰσχυρῶς ἦν εἶναι Νηρηίδῃ. Totum hunc locum ita imitatus est Livius: *Aliam deinde inflatus assentationibus eorum, qui eum non Hieronis tantùm, sed Pyrrhi etiam regis materni avi jubebant meminisse; qua æquum censibat, Siciliam sibi omnem cedi: Italie imperium proprium quæri Carthaginienſi populo*.

Τῶν μὲν ἔν ὄλλῳ ἀκαταστασίῳ, καὶ μακρῶν καλῶς ἑωθευμένῳ Καρχηδονίῳ ἔ μαιρακίῃ. Livius: *hanc levitatem ac jactationem animi, neque mirabantur in juvene furioso, neque arguebant, dummodo averterent eum ab Romanis: sed omnia in eo precipitia ad exitum fuerunt*, &c. Verbum ἀκαταστασίῳ, Livius vertit, *levitatem ac jactationem animi*. μακρῶν autem expressit, cùm dixit *in juvene furioso*.

Ἐἴρηε τὸ ἰσχυρῶς. Videtur sine dubio legendum, τὸς ὡς τὸ ἰσχυρῶς: sequitur enim, *ποίας μετέχευε γνώμης*, &c.

III.

Ἀπὸ τῶν ἢ κατὰ πόλεις εἰς τὴν Πειραῖαν. Livius lib. xxxi. totum hoc fragmentum expressit: inquit enim, *Rex Piræum renovanda firmandaque cum Atheniensibus societatis causa trajecit*.

Ἀνέστησαν εἰς ἄστυ μὲν μεγάλης ἄσπασίας. Erat in exemplari manuscripto, ἄσπασίας: quod verbum rejecimus, & pro eo reposuimus ἄσπασίας: quo Polybius in xxx. fragmento usus est, & alibi, vertitque Livius libro xxxviii. *comitatum*.

Ὁ δὲ μόνον οἱ πῶς δόχῳ ἔχοντες, μὲν τῶν ἰσχυρῶν, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ πολῖται μὲν τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀπύτων αὐτοῖς. Hunc locum ita expressit Livius: *Civitas omnis obviam effusa cum conjugibus ac liberis, Sacerdotes cum insignibus suis intrantem urbem, ac dii propè ipsi exciti sedibus suis exceperunt*. Cùm autem in manuscripto exemplari legatur, μὲν τῶν ἰσχυρῶν, nos ἰσχυρῶν emendandum esse existi-

existimamus, vel ex una Liviana versione: quid enim equitibus opus est Athenis, ad mare positæ civitati?

Επει δ' εἰσὴδ' κτ' τὸ Δίπυλον. Livius: *ad Dipylon accessit. porta ea velut in ore urbis posita, major aliquantò, patentiorque quàm cetera, est.*

Τὸ ἢ πελοποννησιακὸν ἐψηφίσαντο πρὸς τηλικαῦταις, ἡλικας ἔδεινι ταχέως τὸ πρῶτον εἰς αὐτὰς σύρραξιαν γερνόντων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, καὶ φυλάξαι ἐπὶ τὸν ἄλλον Αττικὸν, καὶ κατένειμαν αὐτὸν εἰς τὰς ἐπὶ τὸν ἄλλον τῶν δόξασι. Livius: *Honoresque Regi primùm Attalo immodici, &c. Tum primum mentio illata de tribu, quam Attalida appellarent, ad decem veteres tribus addenda, &c. De tribu Attalida meminit Pausanias in Atticis, cujus verba ad illustrandum hunc locum subijciam. Οἷδε γὰρ εἰσὶν Ἀθηναίους ἐπὶ τὸν ἄλλον τὸ Ἀρχαίων. ὕστερον ἢ καὶ δὴ τὸ δέφυλας ἔχοντι, Ἀττικὰς δὲ Μυση, καὶ Πολεμίας δὲ Αἰγυπίας, καὶ κατ' ἐμὲ ἤδη βασιλείας δὲ Ἀδριανῆ. paullo post: ἀπαγεῖ ἢ ὁ λόγος καὶ τὰ εἰς Ἀττικὸν δηλωσάσθαι ἔχοντα. ὅτι καὶ εἰ τὸ ἐπὶ τὸν ἄλλον ἐστὶν Ἀθηναίους, &c.*

Μετὰ ἢ ταῦτα σιωπάζοντες ἐκκλησίαν, ἐκάλεσαν τὸν πρῶτον ἄρχοντα. ὡς δὲ τὸ πρῶτον ἢ καὶ φάσκοντο εἶναι φορητὸν, τὸ καὶ πρῶτον ἐλθόντα ἀποδοῦναι τὰς σύρραξιαν τὰς αὐτὰς τῶν δὲ πεπονησάντων, τὸ εἰσὸς παρῆκε. ἔπειτα δὲ αὐτὸν ἤξιον εὐδοκίαν πρὸς τὸν ἄλλον λαμβάνειν συμφέρον πρὸς τὰς ἐπισημίας καὶ γὰρ. Livius: *In concionem extemplo populus vocatus: ut Rex, quem vellet, coram ageret. deinde ex dignitate magis visum, scribere eum, de quibus videretur; quàm presentem aut referendis suis in civitatem beneficiis erubescere, aut significationibus, acclamationibusque multitudinis, assentatione immodica pudorem onerantis, &c.*

Εἰσὶν ἔπειτα τὸν ἐπιστολὴν οἱ πρῶτοι. ὡς ἢ κεφάλαια τὸ γερνόντων, ἀιδήσεις τὸ πρῶτον ἐξ αὐτὰ γερνόντων σύρραξιαν εἰς τὸ δὴ μόνον. ἐξελθόντες τὸ πρῶτον αὐτὸ πρὸς Φίλιππον. Livius: *In litteris autem, quæ missæ in concionem, recitataeque sunt, commemoratio erat beneficiorum primùm in civitatem suam; deinde etiam, quæ adversus Philippum gessisset, &c.*

Τελούται ἢ ὡς ἀκλήσις εἰς τὸ καὶ Φίλιππον πόλεμον. Livius: *ad postremum adhortatio: capessendum bellum dum se, dum Rhodios, tum quidem dum Romanis etiam haberent, &c.*

Μετὰ ἢ ταῦτα παρέντες τὰς καὶ γὰρ, &c. ἀπορήσει αὐτὰς δὲ τὴν πρῶτον συμφέρον. Livius: *Ne quicquam postea, si tum cessassent, pretermittam occasionem quæ situros.*

Ἀλλὰ καὶ τὸ Ροδίων ἐπιστολόντων. Livius: *Rhodii deinde Legati auditi sunt, &c.*

Ἐπειτα τοῖς Ἀθηναίοις ἐκφέρειν τὸ Φίλιππον πόλεμον. Livius: *Itaque*

que ingenti consensu bellum adversus Philippum decretum.

Καὶ τίντε δῆμον ἐσεφάνωσαν ἀεραεῖω σεφάνω, καὶ πῦσι Ρ'οδίοις ἰσπολιτεῖα ἐψηφίσαντο. Livius: Rhodiorum populus corona aurea virtutis ergo donatus, et civitasque Rhodiis data, quemadmodum Rhodii prius Atheniensibus dederant, &c. Videndum autem num in Polybii verbis ἀεραεῖας, potius quàm ἀεραεῖω legi debeat.

Τὰς τε ναῖς ἀποκαταστήσῃ τὰς αἰχμαλώτους ἡρωιδράς, καὶ τὰς ἀνδρας. Livius: Quorum retens erat beneficium, quòd naves longas quatuor Atheniensium captas nuper à Macedonibus, recuperatas, que remiserant.

Ἀνήχθησαν εἰς τὴν Κίον ἐπὶ τὰς νήσους μϜ Ϝ σήλα. Livius: Rhodii Ceam ab Ægina, inde per insulas Rhodum navigarunt, &c. Mirum quàm bellè se Livius & Polybius mutuò emendent, apud Livium enim, pro *Ceam*, ex Polybio reponendum est *Ciam*; quæ insula est Eubææ opposita, ut scribit Ptolemæus: apud Polybium verò, pro ἐπὶ τὰς νήσους, ex Livio legendum videtur ἔπειτα τὰς νήσους, ut post μϜ Ϝ σήλα, verbum ὡδραπλέοντες, vel tale aliquid desideretur: atque integra lectio sit, οἱ μὲρ ἔν περὶ σήλας οἱ τῶν Ρ'οδίων ταῦτα ἀμπεράξαντες, ἀνήχθησαν εἰς τὴν Κίον ἐπὶ τὰς νήσους μϜ Ϝ σήλα ὡδραπλέοντες, εἰς τὴν Ρόδον.

V I.

Κυκλιάδας καὶ λιμαναῖοι. Ita legendum, & ita habet Livius lib. xxxj. *Cycliades Prætor Achaorum*. hæc autem de pace cum Philippo faciendâ, Titi & Græcorum consultatio, expressâ fortassè fuit à Livio in ea libri xxxij. parte quæ deüderatur.

Μετὰ χιλιάρων πέντε. Livius: *Quinctius cum fratre & Tr. mil. paucis*.

Συνεπέξατο ἢ καὶ συμπορεύεσθαι τῶν Φιλιππίων κρινολογησομένους ὑπὲρ τῶν κρησώτων. De simili re dixit Livius lib. xxxij. & ipsos mittere singulos ad edocendum Senatam, ne fraude Regis caperetur, placuit.

Ἦδη καὶ τὴν Ἐλλάδα τ' δωροδοκίας ἐπιπολαζέσης, καὶ Ϝ μηδένα μηδὲν δωρεὰν πράττειν. Ita hunc locum restituendum putamus, cum in manuscripto sit ἐπιπολαζέσης, & μηδὲν δωρεὰν πράττειν, corruptè, ut opinor: licet δωρεὰν retineri possit.

Καὶ καὶ ἵππων ἐκείνης ἀξιοῖ λέγειν τὸ Φαιρόμερον. Locus hic foedè in exemplari corruptus legebatur, καὶ ἵππων ἐκείνης ἀξιοῖ. de Alexandro autem Ætolorum Prætoris meminit Livius libro xxxij. Αἰτωλὸς ἢ κυρίως εἶναι βελοσομένους ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν. Ita videtur legendum, in manuscripto autem exemplari, βελοσομένους, malè (ut existimamus) scriptum est.

Ὁ δὲ Τίτος, τῶν μὲρ ἄλλων σὺν ἔφη δεῖν εἰδέναι. Θήσας ἢ μόνον τὰς Φθίας. Verbum δεῖν mihi quidem mendosum videtur. pro eo autem liben-

libenter reponerem λαθεῖν, vel tale aliquid, quod ad δεῖν verbum propius accedat. Sententia tamen, quovis modo legatur, vel ex ipsa Livii versione patet, qui lib. xxxiii. ita scribit: *Ætolis Pharsalum, Larissamque reddere: Thebas non reddere.*

Νῦν κημίξιας τὰς πόλεις τὰς ἀπὸ τερῶν μεθ' αὐτῶν συμπολιτισμοῦνας. Hunc locum respexit Livius in eodem libro. *Redderenturque Ætolis urbes, quæ quondam juris, aut ditionis eorum fuissent.*

Καθ' ὃν κηρῶν τὰς ἀγαθὰς ἐποίησαν ὡς Φίλιππον ἐγκαταλείποντες Ρωμαίους. Livius lib. xxxi. *Quid ad nos venitis Ætoli, sine quorum auctoritate pacem cum Philippo fecistis?*

Λαθεῖται τετραμῶνας ἀνοχάς. Livius libro xxxiiii, *inducisique datis in duos menses.* Appianus tamen habet τετραμῶνας, in Macedonico; Polybium, ut videtur, sequutus.

V I I.

Ἦγον εἰς τὴν Γόμω, οἵτε ὡς Φίλιππος πρέσβεις, οἵτε ὡς Τίτος. Livius xxxiii. *brevi post legati et à T. Quinctio, et ab rege venerunt.*

Λόγον ἢ ἀλείωνων ἡνοχῶν. Livius: *haud multa verba facta.*

Εὐθείας ἢ σύγκλητος ἄνδρας δέκα κημισήσασα ἔπιφραῶν, ἐξέπεμψε τὰς χειρῶνας τὰ κ' τὴν ἑκάδα μὲν Φιλίππου. Livius: *Decem Legatorum quorum ex consilio T. Quinctius Imp. leges pacis Philippo daret.*

Οἱ ὡς Δαμόξερον ἢ Ἀΐαλῆα. Ita nos emendandum opinamur, cum in exemplari manuscripto corruptè sit, ἢ Ἀΐα, sed Ἀΐαλῆα, non Ἀΐαλῆα ut habet Stephanus, magis placet, quia ita inscriptum est in veteribus horum populorum nomismatibus.

Μεσσήνας ἢ ὑπὲρ Ἀσίας ἢ Πύλα. Opinor scribendum ὡς Ἀσίης, ita enim habet Strabo lib. viii. & Stephanus, Ἀσίης, inquit, πόλις μεσσήνας, ὡς τὴν Ἀκαονικὴν οἰκισθεῖσα ὑπὸ Ἀργείων, &c.

Περί τῆς Ἡραίων πόλεως. Ita nos emendari debere existimamus, cum in manuscripto legatur, ὡς τῆς κρηῶν πόλεως, sine dubio mendose. Ἡραία verò, cujus Strabo & alii meminerunt, πόλις ἐστίν, ut scribit Stephanus, Ἀκαονίας ἢ Μεσσήνας ἀπὸς Πελοπόννησον, cujus fecit Livius mentionem in libro xxxiii. *Corinthius, et Triphylia, et Heraa.* sed *Heraa* apud Livium scribendum esse, & alii jam admonuerunt ex eo, quem modò protulimus, Stephani loco.

V I I I.

Τίτος ὡς κημισήσασα ἐν Ἐλατῆα Βαιωτὶ παρδίζοντες ἀνακημισασας τὰς ἀνοχάς, τὰς παρ' αὐτῶν στρατομαχίας τὰ Φιλίππου, διηπεσσοῦσαν, &c. Livius libro xxxiii. *Hibernabat eo tempore Athenis Quinctius à quo cum multa socii peterent, Bœoti petierunt, im-*
petra-

petraueruntque, ut hi, qui suæ gentis militassent apud Philippum, sibi restituerentur, &c. Omnia rectè Livius, nisi quod pro *Elatia*, habet *Athenis*, contra hujus historiæ fidem. & tamen hoc ipso in libro dixit: *Eodem hoc anno T. Quinctius Elatia*, quo in hiberna reduxerat copias, totum hiemis tempus iuridicundo consumpsit.

Ὁ ἰ βελόδοϑ ἐκκελεύει τὰς Βοιωτὰς πρὸς τὴν σφετέρην δόνοιαν, διὰ τὴν προσωρὰν τῆς Αντιόχου, ἐτοιμῶς σπειρώρησεν. Livius ibidem: *Id à Quinctio facile impetratum: non quia satis dignos eos credebat, sed quia Antiocho rege jam suspecto, favor conciliandus nomini Romano apud civitates erat.* verbum Livianum *suspecto*, indicat ὑφορᾶσθαι legendum esse apud Polybium.

Τέτων ἰ πάντων ἀνακριθεύσαντων ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐν οἷς ἦν καὶ Βραχύλλης, τέτων μὲν δόξῃας Βοιωτάρχῳ κατέστησαν, &c. ἐπεμψαν ἰ καὶ πρεσβυτέρων πρὸς τὸν Φίλιππον τὴν δόξα κατέστησαν ἐπὶ τῇ τῆς νεανίσκου, κατόρθω, λυμαινόμενοι τὴν ἑ Τίτη χάριν. Livius ibidem: *Restitutis confestim apparuit, quàm nulla mita apud Beotos gratia esset. nam ἑ ad Philippum gratias agentes pro redditis hominibus, perinde atque id ipsi à Quinctio ἑ Romanis datum esset: ἑ comitiis proximis Bxotarchen nullam aliam ob causam Barcillam quendam, quam quòd præfectus Bæcorum apud Regem militantium fuisset, fecerunt. præteritis Zeuxippo ἑ Pisistrato, aliisque qui Romanæ societatis auctores fuerant, &c. in manuscriptis Livii codicibus est, Brachillam, minus corruptè. Legendum autem videtur: p rinde atque id ipsis non à Quinctio, ἑ Romanis datum esset. nam eorum lectio, qui emendant, perinde atque ab ipso hi, ἑ non à Quinctio ἑ Romanis dati essent, nimis longè abest à vulgata scriptura.*

Δυχερῶς ἐφίεθον προσωρῶμενοι τὸ μέλλον, καὶ δεδιότες αἰεὶ σφῶν αὐτῶν. Livius ibidem: *id agrè ἑ in presentia passi, ἑ in futurum etiam metum ceperunt.*

Ὡς ἐὰν μὲν Ρωμαῖοι χειρωθῶσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Livius: *profectis in Italiam Romanis.*

Ὁ ἰ Φίλιππος ἑ μὲν πρὸς τὴν πόλιν σπειρώρησεν ἀεὶ τῶν πρὸς σφῶν ἀντιπολιτισσομένων. Livius: *Philippi ex propinquo socios adjuvante, ἑ infesto his qui partis adverſæ fuissent.*

Βραχύλλῳ ἐπανελόμενοι. Livius, *tollere Barcillam principem fautorum Regis statuerunt.*

Τρεῖς μὲν τῆς Αἰτωλικῶν σπείρασε, πρῆς ἰ τῆς Ἰταλικῶν νεανίσκων, τὴν προσωρῶμενος τῶν χεῖρας πρὸς Βραχύλλῳ. Livius: *ab sex armatis, quorum tres Italici, tres Ætoli erant, circumventus occiditur.* In hoc autem fragmento, cùm multa essent in exemplari malè scripta, nos illa partim ex Liviana versione, partim ex conjectura emendavimus.

Ἦσαν ἐν Ρώμῃ οἱ δέκα δι' ὧν ἔμελλε χειρίζεσθαι τὰς ἑξ' τὰς Ἑλλήνας κημίζοντες τὸ τ' συγκλήτης δόγμα, τὸ περὶ τ' αὐτῶν Φιλίππον εἰρήνης. Livius libro xxxiii. *Post paucos dies decem legati ab Roma veniunt: quorum ex consilio pax data Philippo in has leges est, &c.* deerat in manuscripto exemplari vox δόγμα, quæ tamen necessariò requiritur.

Ἑλλήνας πάντας τὰς ἑξ' τῶν Ἀσίων καὶ ἑξ' τῶν Ἑυρώπῳ ἐλευθέρους ὑπάρχειν, καὶ νόμοις χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις. τὰς δὲ πολιτομήνας ὑπὸ Φίλιππον. Livius ibidem: *Omnes Græcorum civitates, quæ in Europa, quæque in Asia essent, libertatem ac suas leges haberent. quæ earum sub ditione Philippi essent, præsidia ex his Philippus deduceret.*

Εὐρωμῶν δὲ καὶ Πήδασσα, καὶ Βαργύλλαι, καὶ τῶν Ἰαδῶν πόλιν, ὁμοίως Ἀβυδὸν, Θάσον, Μύειναν, Πέριαντον, ἐλευθέρους ἀφεῖναι. Livius ibidem: *Eurota, Pedasique, & Bargyllis, & Jasso, & Myrina, & Abydo, & Thaso, & Perintho. eas quoque placere liberas esse, &c.* in exemplari corruptè legitur τῶν Ἰαδῶν πόλιν. pro quo ἰασίαις reponimus. & pro Βαργύλλαι, scriptum est Βαργύλλια, tum hic, tum aliis infra locis. nos tamen Βαργύλλαι, ut est apud Stephanum, retinendum putamus, Livianam sequuti scripturam.

Περὶ τ' Κιανῶν ἐλευθέρωσης, τίτον γεράψαι αὐτῶν Πρεσίαν, καὶ τὸ δόγμα τ' συγκλήτης. Livius ibidem: *De Cianorum libertate, Quintilius Prusæ ac Bithyniorum regi scriberet, quod senatui ac decem legatis placuisset, &c.* ex Græco autem Polybii loco corriguntur Liviana verba *de Cianorum*, quæ in unam tantum vocem mutata erant, *Decianorum*.

Τὰ δὲ ἀγκυρόλωπα, καὶ τὰς αὐτομόλους ἀπαντας ἀποκταῖσθαι Φίλιππον Ρωμαίοις. Livius ibidem: *Carpios, transfugasque reddere Philippum Romanis.*

Ὀμοίως δὲ καὶ τὰς κελυφοειδῆς ναῦς, πᾶσι πέντε σκαφῶν, καὶ τ' ἐκκαίδεκάς. Livius ibidem: *& naves omnes cæctas tradere, præter lembos: quin & Regiam unam inhabilis propè magnitudinis. quam sexdecim versus remorum agebant, &c.* ex Polybii verbis apparet apud Livium scribendum esse, *præter lembos quinque & Regiam unam.* confirmat hanc lectionem Appianus, apud quem ita est in Macedonico, ναῦς τε ὅσας ἔχει χωρὶς ἐξήκτας μιᾶς καὶ σκαφῶν πέντε κελυφοειδῶν, &c. pro χωρὶς, Polybius habet πᾶσι, quod vertit Livius, præter.

Οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὄψαρσεῖς ἦσαν καὶ ἀειχερεῖς, μόνοι δὲ Αἰτωλοί. Livius ibidem: *Omnibus Græciæ civitatibus hanc pacem approbantibus; soli Ætoli id decretum legatorum clam missantes carpebant, &c.*

Φάσκοντες ἔπραγματῶν, ἀλλὰ γεγενημάτων μόνον ἔχιν ἀλάθειαν. Livius

vius ibidem: *litteras inanes vana specie libertat s adumbratas esse.*

Καὶ πρὸς ἐλάμβανον πιθανότητος. Livius: *nec tota ex vano criminatio erat, &c.* in exemplari manuscripto Διδομένην legebatur nullo sensu, pro Διδομένην τὸς ἀκρόντας, hoc est, ad incitandos animos audientium.

Τὴν δ' ἐπέραν, ἐξάγει τὰς Φερράς ἐλδομένην τὰς πόλεις. τὰς μὲν ἐν ἐλδομένην, ἐπ' ὀνόματι δηλαδὲ. ταύτας δ' εἶναι τὰς κτ' τὴν Ἀσίαν τὰς ἡ δωδεκάμοις Ρωμαίοις, Φαιεθόν, ὅτι τὰς κτ' τὴν Ευρώπῳ. εἶναι ἡ ταύτας, Ωρίον, Ερέτριαν, Χαλκίδα, Δημητριάδα, Κόρινθον. Livius ibidem: *Curenim alias Romanis tradi urbes; nec nominari eas? alias nominari, & sine traditione jubere liberatas esse? nisi ut quae in Asia sint, liberentur longinquitate ipsa tutiores: quae in Graecia sint, ne nominata intercipientur, Corinthus, & Chalcis, & Oreum, cum Eretria & Demetriade.*

Καὶ γίνε) μετάρμοσις δεπποτῶν, ὅτι ἐλδομένην τὸ Εὐρώπῳ. Livius: *ad liberandam Graeciam, non transferendum à Philippo ad se imperium, se mare trajecisse.*

Ὁ ἡ Τίτῳ ἰρμήσας ἐν τῷ Ελατείῳ μὲ) τῶν δέκα, κ) κατὰ εἰς τὴν Ἀντιόχῳ, &c. Livius ibidem: *Ab Elatia Anticyram cum decem legatis, inde Corinthum trajecit.*

Καὶ δεκάμοσις πρὸ τῶν ὅλων. Livius: *ibi consilia decem legatorum tractabantur, &c.* alibi vertit, *de summa rerum consultabat.*

Πλεοναξίσις ἡ τῆς τῶν Αἰτωρῶν Διδομένην, &c. Totum hunc locum ita vertit Livius: *Identid. in Quintius: liberandam omnem Graeciam, si Aetolorum linguas retunderet: si veram caritatem, majestatemque apud omnes nominis Romani vellent esse: si fidem faceret, ad liberandam Graeciam, non ad transferendum à Philippo ad se imperium, se mare trajecisse.*

Ταύτῳ ἡ πρὸς τὴν γίνε) τὴν δωδεκάμοις ἐν τῷ συνεδρίῳ, Διδομένην τὸ πρὸς τῶν ἀκρόντων, ἐν τῇ Ρώμῃ συνεδριεμένην, κ) ἰσχυρὰς ἐχθρὰς τὸς δέκα δωδεκάμοις συγκλητὰς τὰς ἐν πόλεις. πρὸς ἡ Χαλκίδα, κ) Κόρινθα, κ) Δημητριάδα, ἐπιπροσβῶν αὐτοῖς δέκα Διδομένην τὸ Ἀντιόχῳ, ἵνα βλέποιστε πρὸς τὸς κρημνῶν, ἐλδομένην πρὸ τῶν ἀκρόντων πόλεις κ) τὰς αὐτῶν ἀκρόντων. Livius: *nec tota ex vano criminatio erat. dubitabatur enim de Corintho, & de Chalcide, & Demetriade, quia in S. C. quo missi decem legati ab urbe erant; ceterae Graeciae atque Asiae haud dubie liberabantur: de his tribus urbibus legati, quod tempora Reip. postulassent, id è Rep. fideque sua facere, statuere jussi erant, &c.* Expressit autem Livius veterem senatusconsulti formulam, I. V. E. E. R. P. F. S. V. hoc est, ita ut eis è Rep. fideque sua videbitur: ad quam etiam respexit Polybius verbis illis, βελδομένην κ) τὰς αὐτῶν ἀκρόντων, &c.

Ὁ ἡ Ἀντιόχῳ ἡ ἡ ἡ, ἐπέραν πάλιν τῆς κ) τὸ Εὐρώπῳ πρὸς

μασιν. Livius: *Antiochus rex erat, quem transgressurum in Europam, cum primum ei res sua placuissent, non dubitabatur.*

Τὴν μὲν Κορινθὸν ὁ Τίτῳ ἔπεισε τὸ σπείδειον ἐλευθερῆν, καὶ ᾠδραζεῖμα καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς ἐγγραμμίσειν Διὸς πῖσι ἐξ ἄρχῆς ἰσολογίας. τὴν δὲ Ἀκροκορινθὸν, καὶ Δημητριάδα, καὶ Χαλκίδα ᾠδραζεῖμα τέχην. Livius: *postremo ita decretum est: Corinthus redderetur Achais; ut in Acrocorintho tamen presidium esset: Chalcidem, ac Demeiriadem retineri, donec cura de Antiocho decessisset.* Καὶ τὸ ἰσομίων πυνυγύρεσις ἐπελευθερίας, καὶ ἁπλοῦν δὲ πείσις τὸ οἰκονομίας τὸ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν σπουδαιοτήτων. Livius; *Isthmiorum statum ludicrum erat; semper quidem ἔσθλιος frequens, cum propter spectaculi studium infitum genti, quo certamina omnis generis artium, virumque ac pernicitatis visuntur; tum quia propter opportunitatem loci per duo diversa maria omnium Grecorum undique conventus erat, &c.*

Διὰ τὴν ᾠδραζεῖμα τὸ δὲ πειθομίων. Livius: *expectatione erecti, qui deinde status futurus Græciæ, que sua fortuna.*

Αὐτοὶ καὶ ᾠδρῶν, καὶ Διὸς τὸ ᾠδρῶν ἀπλήκτις ὀρθοπολογίας. Ita hunc locum emendavi, cum in exemplari desit καὶ, & ὀρθοπολογίας legatur nullo sensu, pro ὀρθοπολογίας: eadem sententia usus est infrâ Polybius, cum inquit, πῖσιτες ἢ Διὸς λαλῶντες οἱ μὲν ᾠδρῶν ἀπλήκτις, οἱ ἢ ᾠδρῶν σφῆσι ᾠδρῶν. quam ita vertit Livius: *alii non taciti solum opinabantur, sed sermonibus etiam ferebant.* καὶ ᾠδρῶν, valet, per se, ut idem Livius vertit. paulò suprâ, pro φάσκην, ut mendosè erat in exemplari, reposuimus φασκόντων, &c.

Ἀθροισθέντι τὸ πῖσιτες εἰς τὸ εἰδίδιον ἐπὶ τὸ ἀγόνια, ᾠδρῶν ὁ κῆρυξ, καὶ σπουδαιοτήτων πῖσι πῖσι Διὸς τὸ σπείδειον, τὸδε κῆρυξ ἀνηγέρουσαν. Livius: *Romani ad spectaculum confederunt; ἔσθλο, cum tubicine (ut mos est) in mediam arenam, unde solenni carmine ludicrum indici solet, processit, ἔσθλο silentio facto, ita pronuntiat.*

Ἡ σύγκλητος ἡ Ρωμαίων, καὶ Τίτῳ Κοίντῳ στρατηγός. Livius: *Senatus Romanus ἔσθλο T. Quinctius Imp.*

Καὶ πολεμήσαντες βασιλέα Φίλιππον καὶ Μακεδόνας. Livius: *Philippo rege, Macedonibusque devictis.*

Ἀφῖκται ἐλευθερίας, ἀφορητίας, ἀφορολογίας, νόμοις ἁρμομίας τοῖς πειθοῖσι. Livius: *liberos, immunes, suis legibus esse jubet.*

Λοκροί, ὀρθοποῖσι. Livius habet, *Locrenses omnes, ἔσθλο insulam Eubœam.* pro Perrhabios autem, lege Perrhabos, licet apud Polybium corrupte erat πειθοῖσι.

Τίσι μὲν ἔσθλο ἠγνόσαν τὸ κῆρυξ. Livius: *vix satis credere se quisque audivisse.*

Διαπιστώμενον, καὶ δοκῶν ᾠδρῶν καὶ ὑπὸν ἀκῆσι τὸ λεγόμενον. Livius: *mirabundi, velut somnii vanam speciem, &c.*

Εξ ἄλλης ὀρμῆς ἐβόηε προσάγων τὴν κήρυκα. Livius: *revocatus praeco, &c.*

Βελομήριον τὴν ἀνθρώπων μὴ μόνον ἀκείνῳ, ἀλλὰ καὶ βλέπων τὴν λέξαντα. Livius: *cum unusquisque non audire, sed videre libertatis suae nuntium auerret.*

Ανηγόρευσε τῶν αὐτῶν, καὶ ἀσπύταις τοῖς ἀθέδῳ. Livius: *iterum pronuntiat eadem, &c.* locus Polybii mendose in exemplari legebatur.

Τηλικῶτον σωείῃ καὶ ἄρρα γλώσῃ τὴν κρότον. Livius: *tantus cum clamore plausus est ortus.*

Τῶν μὲν ἀθλητῶν ὁ πλῶς εἰδὲς εἰδέναι λόγον εἶχεν ἐπι. Livius: *ludicrum deinde ita raptim peractum est, ut nullius nec animi, nec oculi spectaculo intenti essent.*

Πάντες ἢ ἀσπυαλῆντες, οἱ μὲν πρὸς ἀλλήλους, οἱ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοῖς. Livius: *nec praesens omnium modo effusa latitia est, sed per multos dies gratis & cogitationibus & sermonibus revocata, &c.*

Τῆν δὲ τὴν δεξιᾶν ἀψαυθῶς προσάγοντες. Livius: *contingere dextram circumferentium.*

Οἱ δὲ πολλοὶ τεράνεις ἐπιβριπτόντες καὶ λημνίσκους, παρ' ὀλίγον διέλυται τὴν ἀνθρώπων. Livius: *ut ruente turba in unum adire, &c. coronas, lemniscosque jacentium, haud procul periculo fuerit, &c.*

Μικρὴν δὲ φειδύων τὴν Τίτον, dixit paullo supra.

Θαυμαστὴν γὰρ ὡς τὴν Ρωμαίους ἐπὶ τῶν τῆς γῆς τὴν ἀσπυρέσεως, καὶ τὴν ἡγεμόνον αὐτῶν Τίτον, ὡς περὶ πῆσιν ὑπομείναι δαπάνην, καὶ πένοντα κίνδυνον γένεσθαι τὴν Ἑλλῶν. Livius: *esse aliquam in terris gentem, quae sua impensa, suo labore ac periculo bella gerat pro libertate aliorum.*

Μέγα δὲ καὶ τὴν δυνάμει ἀνέλαστον τῆν ἀσπυρέσιν ἀσπυρέσεως. τέταν δὲ μέγιστον ἐπι, τὸ μηδὲν ἐπι τὴν τύχης ἀντιπαύσασθαι πρὸς τὴν ἐπιβολῆν. Livius: *Hoc spe concipi audacis animi fuisse: ad effectum adducere, virtutis & fortunae gentis, &c. sed videndum num pro ἀντιπαύσασθαι, rectius sit ἀντιπαύσασθαι, &c.*

Ὡς τὴν ἀσπυρέσιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς τῶν Ἀσίας καὶ τῶν Ἀσπυρέσιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς τῶν Ἑλλῶν, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, &c. Livius: *una voce praconis liberatas omnes Graeciae atque Asiae urbes.*

Διελευθέρησεν ἢ τὴν πανηγύρεως. Livius: *ludis vero dimissis.*

Πρώτους μὲν ἐξελέγησαν τοῖς ἄλλοις Ἀντιόχῳ πρῶτον. Livius: *primi omnium regis Antiochi vocati legati sunt.*

Διακελευσάμενος τὴν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν πόλεων. Livius: *ut excederet Asiae urbibus, &c. verbum ἐπαυρέσθαι, Livius vertit, excederet: ἀπέχεσθαι autem, abstineret.*

Τῶν ὑπὸ Πτολεμαίων καὶ Φίλιππον βασιλευσάντων. Livius: *quae aut Philippo, aut Ptolemai regum fuissent.*

Σὺν ἧ τῆσιν ἀποθηρῶσον μὴ ἀφίστηναι εἰς τὴν Ευρώπην μὲ δυνάμειος. Livius: *denuntiatum, ne in Europam ipse transfiret, aut corias trajiceret.*

Οὐδένα γὰρ ἐπὶ τῶν Εὐρώων. Ita puto legendum; & paulò suprâ, καὶ μηδενὶ πολεμῆν, &c.

Μετὰ δὲ τῆσιν εἰσεκαλεῖν πάντας τὰς ὑπὸ τῶν ἔθνῶν καὶ πόλεων παρεχρησάμενος. Livius: *scilicet ista, jam Quintius & decem legati legationes Regum, gentium, civitatumque audire.*

Μακεδόνων μὲν ἐν Ορέστιας καλεσάμενος ἀφ' οὗ ἀποχωρήσασθαι σφίσι καὶ τὸν πόλεμον, ἀποτόμους ἀφείπει. Livius: *Orestis, Macedonum ea gens est, quòd primi ab rege defecissent, sua leges reddita, &c.* Opinor autem pro ἀποχωρήσασθαι, rectius esse ἀποχωρηῆσθαι, ut nos emendavimus.

Ἡλύθρωον ἐν Περίεβας, καὶ Δόλοπας, καὶ Μάγνητας. Livius: *Magnetes & Periebi, & Dolopes liberi quoque pronuntiat.*

Θεσσαλοῖς δὲ καὶ τῆς Ἡλύθρειας, καὶ τὰς Ἀχαιῶν τὰς Φθιώτων ἀποστέμναι, ἀφελόμενοι Θήβας τὰς Φθίας, καὶ Φάρσαλον. Livius: *Thessalorum genti prater libertatem, Achai Phthiotæ dati, Thebis Phthioicis & Pharsalo excepto.*

Οἱ γὰρ Αἰτωλοὶ ἀεὶ τε τῆς Φαρσάλου, μετὰ τὴν ἐπισημῶν φιλομυθίαν, φάσκοντες αὐτῶν δεῖν ὑπάρχειν καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς σωθῆναι, ὁμοίως δὲ καὶ ἀεὶ τῆς Λοκιάδου. οἱ δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἀεὶ μὲν τῶν τῶν πόλεων ὑπερέβησαν τῆς Αἰτωλοῖς τὴν ἀφ' ἑαυτῶν πάλιν ἐπὶ τὴν σύγκλητον. Livius: *Ætolos de Pharsala & Leucade postulantes, ut ex fœdere sibi restituerentur, ad Senatum rejecerunt.*

Τὰς δὲ Φωκίας, καὶ τὰς Λοκρῆς, συνεχάρησαν αὐτοῖς ἔχον, κατὰ πρῶτον καὶ ἀποστέμναι ἐν τῇ συμπολιτείᾳ. Livius: *Phocenses, Locrensesque, sicut antè fuerant, adjecta decreti auctoritate, his contribuerunt, &c.* Ita legendus Livii locus, cùm in vulgatis sit, *Locrenses, & qua sicut antè fuerant.* Polybii quoque liber manuscriptus mendosè εἶπον, pro εἶχον, habebat.

Κόρινθον ἧ καὶ τὴν Τριφυλίαν, ἐπὶ ἧ τὴν Ἐρετριῶν πόλιν, ἐδόθη μὲν τοῖς πλεῖστον Ευρώπῃ δέναι. In exemplari Polybii desunt quædam, quæ suppleri possunt ex Liviana versione, *Corinthus & Triphylia, & Herca (Peloponnesi & ipsa urbs est) reddita Achaïs. Oreum & Eretriam decem legati Eumeni regi Attali filio dabant.*

Τίτῳ δὲ ἀπὸ τὸ συνεδρίον ἀφίσταντο. Livius: *dissentiente Quintio, venit res in arbitrium senatus.*

Ἡλύθρωον καὶ πόλεις αὐτῶν ἀφ' οὗ συγκατέστη, καὶ σὺν ταύταις Καρύστου. Livius: *Senatus libertatem his civitatibus dedit Carysto adjecto.*

Ἐδωκαν ἧ καὶ Πλόρονα καὶ Λυχνίδα καὶ Πάρηον, ἕσας μὲν Ἰκνυρίδας, ὑπὸ Φίλιπ-

Φίλιππον δὲ ταπεινῶς. Livius: *Pleurato Lingus & Partheni dati. Illyriorum utraque gens sub ditione Philippi fuerat, &c.* Opinor autem apud Polybium mendum inesse voci Λυχνίδα, & pro ea reponendum Λυχνιδῆνα, ut est apud Strabonem lib. VII. ἐξ Ἐπιδάμνου, inquit, καὶ Ἀπολωνίας περὶ τὴν ἐπὶ Κανθανίας ὁδὸν, αἵ τε λίμναι εἰσὶν αἱ περὶ Λυχνιδῆνα, &c. licet supra dixerit, ἢ μὲν ἔν πᾶσι Ἰγναπία καλεῖται, ἢ δὲ παρῶτι ἐπὶ Κανθανίας λέγεται ὅρας Ἰκχυρίδα. Λυχνιδῆς πόλις, καὶ πηλῶν, τὸ πρὸς ὀρεῖζοντι ἐν τῇ ὁδῷ τῆν τε Ἰκχυρίδα, καὶ τῆν Μακεδονίαν: Stephanus certe habet, Λυχνιδῆ πόλις Ἰκχυρίας, ut videatur apud Livium omninò scribendum *Lychnidus*, pro *Lingus*. citat autem Polybii locum Stephanus in voce Πάρθη, à qua τὸ ἔθνικόν Παρθῶν deduci scribit, ut ferri possit *Partheni* apud Livium, quamvis in Capitolinis marmoribus sit, *Parthini*.

Ἀμυνάνδρῳ ἢ σιωπεύοντι, ὅσα παρεπλάσαντο καὶ πόλεμον, ἐρύμαζα & Φιλίππου, κρατεῖν τέτων. Livius: *Amynandrum tenere jusserunt castella, quæ per belli tempus Philippo capta admisset.*

Ταῦτα ἢ διοικήσαντες, ἐμέλειται σφᾶς αὐτῆς, καὶ Πόπλι μὲν Λέντλου εἰς Βαργύλια πηλῶσι, ἢ λούζερωσε τέτης. Λούκι ἢ Στερπίνου εἰς ΗΦαισίαν καὶ Θάισον ἀφικόμενον, καὶ τὸς ἐπὶ Θράκης πόλεις, ἐποίησε τὸ πρὸς πηλῶσιον. πρὸς ἢ τὸ Ἀπόχον ὄρησιν Πόπλι Ουίλιου, καὶ Λούκι Τερέντιου, ὃ ἢ περὶ Γναίον τὸ Κορινθίον πρὸς τὸ βασιλεῖα Φίλιππον. Mirum quàm scædè hic locus in exemplari corruptus legebatur, quem nos ex majori parte, Livianam secuti versionem, emendavimus. ita enim habet Livius: *Dimisso conventu decem legati partiti munia inter se ad liberandas suæ quisque regionis civitatis discesserunt: P. Lentulus Baryllas; L. Stertinus Hephestiam & Thasum, & Thraciæ urbes; P. Villius & L. Terentius ad regem Antiochum; Cn. Cornelius ad Philippum, &c.* Omninò *Sertinius* videtur legendum, quanvis alii ex Plutarcho *Titilium* restituant. nam & Polybii corrupta scriptura *σειέντι*, quæ erat in exemplari, ad *Sertinius* nominis similitudinem propriùs accedit, & *Sertinia* gens nota est tum ex hoc Livii loco, tum ex Horatii Satyra III. lib. II. cùm *Titilia* nusquam, quod sciam, reperiatur. *Βαργύλια* autem retinui, quòd hæc scriptura constans sit apud Polybium neutro genere, licet supra *Βαργύλλα* ex Stephano reposuerim. ut appareat Livium *Baryllas* scripsisse muliebri genere. quæ scriptura in *Baryllas*, propter litterarum & I similitudinem, facile mutari potuit.

Ὡ καὶ συμμιξαντες, πρὸς τοῖς Τέμπεσι, περὶ τὸ ἄλλων διελέχθησαν, ὑπὲρ ὧν εἶχον τὸς ἐν Βελγίαις. Livius: *ad Tempe Thessalica Philippius est conventus. cui de minoribus rebus editis mandatis.*

Καὶ σιωπεύοντων ὡ τῶν περὶ σφῶν τὸς ἐπέμπεν εἰς τὴν Ρώμην ὑπὲρ συμμιχίας, ἵνα μὴ δοκῆ τῆς καὶ τοῖς ἐφεδρῶν, ἀπομαρτυρεῖν τὴν Ἀπόχον πύριον.

παρυσίαν. Livius: *magno opere ei suavit, ad societatem, amicitiamque potendam, mitteret Romam legatos: ne si quid Antiochus moveret exspectasse, & temporum opportunitates capiasse ad bellandum videretur.*

Τὸ ἦ βασιλέως συγκαταθεῖν τοῖς ὑπεδεικνυμένοις. Livius: *qui cum se missurum ex templo legatos respondisset.*

Ἦγεν ἐπὶ τῶν Ἱ Θεουρικῶν σωῶδον. Livius: *Cornelius Thermopylas, ubi frequens Græciæ statis diebus esse solet conventus (Pylæicum appellant) venit.*

Παρεστάλιν τὰς Αἰτωλὰς Διὰ πλείονων, μεῖναι ἐπὶ τῇ ἐξ ἀρχῆς αἰρέσεως, καὶ Διὰ φυλάττειν τῶν πρὸς Ῥωμαίους ὄνοιαν. Livius: *Ætolos præcipuè monuit, ut constanter & fideliter in amicitia populi Romani permanerent.*

Καὶ τῷ μὲν πρῶτως, καὶ πολιτικῶς μεμψιμοιρούντων αὐτοῖς, ἐπὶ τῇ μὴ καιωνικῶς χρῆσθαι τοῖς δὲ τυχεύμασι, μηδὲ τηρεῖν τὰς ἐξ ἀρχῆς σωθήκας, τῷ ἦ λοιδορούντων καὶ φασκόντων, ἕτ' ἂν ἐπιβλώσῃ τ' ἐκείνῳ εἰδέποτε Ῥωμαίους, ἕτ' ἂν νικῆσῃ Φίλιππον, εἰ μὴ δι' ἑαυτῆς. Livius: *Ætolorum principes alii interquesti sunt, quod non idem erga suam gentem Romanorum animus esset post victoriam, qui in bello fuisset. alii ferociùs incusarunt, exprobraruntque non modo vinci sine Ætolis Philippum, sed ne transire quidem in Græciam Romanos potuissent.*

Τὸ μὲν ἀπολογεῖσθαι πρὸς ἕκαστα τῶν οἰσθέντων ἐπὶ τῷ Γνώσιον ἀπεδοκίμασαν. Livius: *adversus ea respondere, ne altercationem excederet res, cum super sedisset Romanus.*

Παρεστάλιν δι' αὐτῆς πρὸς εἶδέναι εἰς τὸν Ῥώμην, διότι πάντων ὡς εἶπε τῷ συγκλήτῃ τούτῳ τῷ δικαίον, ὃ καὶ περὶ πάντας ἐποίησεν. Livius: *omnia eos æqua impetraturos, si Romam mississent dixit. itaque ex auctoritate ejus decreti legati sunt.*

Καὶ τὸ μὲν τέλος τῆς πρὸς Φίλιππον πολέμου τιμῶν ἔχε Διὰ θεσιν. Livius: *hunc finem bellum cum Philippo habuit, &c. vox πολέμου desideratur in exemplari, quam nos ex Livio restituimus.*

X.

Παρόντι ἐν Θρακίᾳ τῇ Ἀνπόχῳ, κατέπλευσαν εἰς Σηλυμβρούαν οἱ πρὸς Ἀδύκιον Κορνήλιον. ἔπειτα δι' ἦσαν ὡς εἶπε τῷ συγκλήτῃ πρὸς θεοῖς, ἐπὶ τὰς Διὰ γούρας ἐξυπεπελαῖροι, τὰς Ἀνπόχῳ, καὶ Περλεμαίαις. Livius libro xxxiii. *sub hoc tempus & L. Cornelius, missus à senatu ad diripienda inter Antiochum, Ptolemæumque reges certamina, Selymbria substitit.*

XII.

Ἀνκόχῳ Διὰ τριῶν ἐν τῇ Χαλκίδι, καὶ τῷ χειμῶνι καὶ ἀρχομένης. Livius

Livius lib. xxxvi: *Chalcide Antiochus ne cessaret per hibernum tempus, &c.*

Παρεγγύοντο πρὸς αὐτὸν πρεσβυτεύει, ὡς ἔξ μὲν τῶν Ἡπείρωτων ἔθνη, οἱ αὖτε γείτονα. ὡς ἔξ ἢ τῶν Ἠλείων πόλεως, οἱ αὖτε Καλλιστράτον. Livius ibidem: *sicut Epitota communi gentis consensu, & Elei à Peloponneso venerunt.*

Οἱ μὲν ἔν Ἡπειρῷ παρεγγύοντο αὐτὸν, μὴ ἀποκεκολληθῆναι σφῶν εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, ἡμεῖς ἄρα, διότι πρὸς αὐτοὺς πείσσει τὴν Ἐκκαδοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Livius: *petebant enim ne se temerè in causam deduceret; expositos adversus Italiam pro omni Græcia & primos imperius Romanorum excepturos.*

Ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸς δυνάμει ἀποκρίσει τὴν Ἡπειρὸν, ὡς ἔξ ἀποκρίσει σφῶν πρὸς ἀσφάλειαν, ἔφασαν αὐτὸν δέξασθαι, καὶ ταῖς πόλεις, καὶ ταῖς λιμένες. Livius: *si ipse possit præsidere Epitotæ, essent cupidè urbibus & portibus suis accipituros.*

Εἰ ἢ μὴ κενὴ τῶν πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὸ πρὸς συγγνώμην ἔχον ἦσαν αὐτοῖς δέδοσι τὴν δὲ πρὸς Ῥωμαίων πόλεμον. Livius: *si id non possit: deprecari, ne se nudos atque inermes Romano bello objiceret.*

Οἱ ἢ Ἠλεῖοι παρεγγύοντο πρὸς τὴν πόλιν βεβαίως, ἐπισημαίνοντες τὴν τῶν Ἀχαιῶν τὴν πόλεμον, ὡς λαβοῦσθαι τὴν τῶν ἔργων ἔφοδον. Livius: *Elei auxilium adversus Achaos petebant, &c.*

Τοῖς ἢ Ἠλεῖοι ἐξυπέστειλε χιλίους πεζούς, ἡγεμόνα συστήσας Ἐφφάνην τὴν κρήνην. Livius: *mille iis pedites cum duce Cretenfi Euphanem sunt missi, &c.* Polybii liber manuscriptus habebat Ἐφφάνην, nos tamen retinimus Livianum Euphanem.

XIII.

Μετὰ τὸ γνέσθαι τὴν Ἡράκλειαν ὑποχείριον. Livius libro xxxvi. *Heraclæa capta: & στρατηγὸν, vertit, Prætozem.*

Ἐκεῖθεν ἀπέπεμπεν πρὸς τὸν Μάνιον ὑπὲρ ἀνοχῶν καὶ ἀμύσεως. Livius ibidem: *pacis petenda Oratores ad consulem miserunt.*

Προθέτειτο μὲν καὶ πλείους ποιῆσαι λόγους, μετὰ ἀποθήκην ἢ καὶ πρὸς ἔνδοξον, &c. Livius: *quos dicere exorsos consul interfatus, cum alia sibi prævertenda esse dixisset.*

Δεκαμέρας ἢ ποιησάμενοι ἀνοχάς. Livius: *datis dierum decem induciis.*

Ἐπέπεμψεν ἔφη μετὰ αὐτὸν Λόκιον, πρὸς ὃν ἐκέλευσε λέγειν, ὑπὲρ αὐτῶν ἀνοχῶν. Livius: *I. Valerio Flacco cum iis misso, jussit, ei quæ secum acturi fuissent, exponere, & si quæ vellent alia.*

Καὶ τὸ Λόκιον συνελθόντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐγένοντο λόγοι καὶ πλείους ὑπὲρ τῶν ἀνοχῶν. Livius: *Hyratam ut est ventum, principes Ætolorum apud Flaccum concilium habuerunt.*

Οἱ μὲν ἔν Ἰταλίᾳ συνήσαντο πρὸς ἀνοχολογίαν, ἀνέστησαν ἀποσφραγίσματα
πᾶσι

τὰ ἀσχετὰ ἰσχυρὰ σφίσι φιλόνηρω παρὰ τὸς Ρωμαίους. Livius: *parantibus iis antiqua jura foederum ordiri, meritaq; in populum Romanum.*

Ὁ ἰ Λούκιος ἐπιτιμῶν αὐτῶν τὴν ὀρμὴν, ὅτι ἐφῆ τοῖς παρῶσι κηρύττειν ἀρμόζειν. Livius: *abstistere iis Flaccus jussit, quæ ipsi violassent, &c.*

Οὐδὲν ἐπὶ συμφορὰ κεισθῆ. Livius: *profuturam.*

Τὸν ἀξίωμα μάλιστ' ἄλλοθεν. Livius: *in preces orationem versam.*

Ἐκείνων ἐπιτρέπειν τὰ ὅλα Μανίῳ, δόντες αὐτὸς εἰς τὴν Ρωμαίων πίσιν. Livius: *Hæc una via omnibus ad salutem viâ est, ut in fidem se permitterent Romanorum.*

Ὅτι εἰδότες τὴν δυνάμιν ἔχθ' ἔστ'. Videtur legendum *ὡς δυνάμιν*. vel si retineamus τὴν, addendum est *ὡς*, ut legatur *ὅτι εἰδότες τὴν δυνάμιν, ὡς ἔχθ' ἔστ', &c.*

Ὡς ἔ' ἀπὸ τῶν λειοτέρων σφίσι ἡλείῃ ὑπάρξοντες. Locus sine dubio corruptus, potest ita corrigi, *ὡς ἀπὸ τῶν λειοτέρων σφίσι ἔ' Μανίῳ ὑπάρξοντες*. & nihilominus videtur aliquid deesse, quod ex Livio suppleri potest. ita enim inquit: *ἔ' illis violandi supplices, verecundiam se imposituros: ἔ' ip'os nihilominus sua potestatis fore, si quid melius fortuna ostendisset.*

Ἐξέπεμψαν ἄμφο τῶν Λούκιον τὸς ἐπὶ Φωκίῳ ἀριστοφίλοισι, &c. ἐπὶ κηρύττειν εἰπαι, διότι κέχρηται τοῖς Αἰτωλοῖσι, σφῶς αὐτὸς ἐγχελεῖν εἰς τὴν Ρωμαίων πίσιν. Livius: *Phaneas legationis princeps longam orationem, ἔ' ad mitigandam iram victoris compositam, ita ad extremum finivit, ut diceret Ætolos se, suaque omnia fidei populi Romani permittere.*

Ὁ ἰ Μανίος μετὰ λαῶν, ἔχθ' ἔστ' ἔχθ' ταῦτα φησὶν ὡς ἄνδρες Αἰτωλοί. Livius: *id consul ubi audivit, etiam atque etiam videte, inquit, Ætoli, ut ita permittatis, &c.* ἔχθ' habet, pro ἔχθ', manuscriptum exemplar Polybii. quæ lectio ferri etiam potest.

Τῶν ἰ κηρύττειν ὁσόντων. Livius: *tum decretum Phaneas, in quo id disertè scriptum erat, ostendit.*

Τοιγαρῶν ὅσον μὲν δεήσει, &c. Livius: *quando ergo, inquit, ita permittitis, postulo, &c.*

Δικαίαν ἔνδον δένει, καὶ Μενέσταν τὴν Ἡπειρώτιν, ὅς ἐτύγχανε τότε ἀρκεῖν ὁσόντως εἰς Ναύπακτον, &c. Livius: *postulo ut Dicarchum civem vestrum sine mora dedatis, ἔ' Menetam Epirotam (Naupactum is cum presidio ingressus ad defectionem compulerat) &c.* Polybii verba in exemplari mendosè leguntur: nos autem ex Liviana versione illa emendavimus. sed videtur legendum esse *Μενέσταν*, pro *Μενέσταν*, ἢ Livianam versionem sequi velimus; quæ confirmatur Polybii alio loco, qui est in fragm. xxviii. in quo *Μενέστας* hic nominatur. qui Menestas item est in libris manuscriptis Livianis.

Σὺ δὲ τέτις Ἀμύνανδρον τὸν βασιλέα, καὶ τῶν Ἀθηναίων τὸς ἄμφο τέτῳ σωμαποχυρήσασθαι παρὰ αὐτὸς. Livius: *ἔ' Amyndrum cum*

cum principibus Athamanum, quorum consilio ab nobis defecistis.

Ο ὅ Φαινεας μεσολαΐησας. Livius: propè dicentem interfectus Romanum.

Οὐθ' ἐκλωσιν ἐστὶ ὡς στρατηγὸς τὸ ὠδρακὸς λέγειν. Livius: qui nobis imperes, qui moris Græcorum non sint.

Ὡς βελόμων εἰς ἔννοιαν αὐτῶ ἀγαγεῖν τὸ φειδίππου. Livius: cuius conditionis essent. in exemplari corruptè legebatur ἄνοιαν, pro ἔννοιαν. & videndum an αὐτὸν, pro αὐτῶ sit rectius.

Επὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκλωσθησθε φησὶ, καὶ αὐτὸς τὸ δέον καὶ κατὰ φύσιν ποιείτω λόγον δεικνύων ἑαυτὸς. Livius: Adhuc consul: nec hercule, inquit, magnopere nunc curo, quid Ætoli satis ex more Græcorum factum esse censeant: dum ego mare Romano imperium id habeant in dedito modò deceto suo, ante armis victos.

Οὐς ἐγὼ δή τις εἰς τὴν ἀλυσιν, ἀπάξω πάντας, ἀντὶς μὴ δόξω. Livius: itaque ni propè sit, quod impeto, vinciri vos jam jubeo.

Ταῦτα λέγων, φέρειν ἀλυσιν ἐκέλευσε. Livius: afferri catenas, & circumfistere liçlores jussit.

Οἱ μὲν ἐν αὐτῷ τὸ Φαινεαν ἐκκαλεῖται γεροντότε. Livius: Tum fracta Phaneæ ferocia, Ætolisq;ue alius est, &c. paulò infra erat, ὅ ὅ Λάδαι in exemplari, pro ὅ ὅ Λάδαι, ut nos existimamus.

Ἡ ἕξαρ λέγει τὸ Φαινεας, ἐφί γὰρ αὐτὸν καὶ τὸς ἀπικλήτας ποιήσεν τὰ ἀποστολόμενα, ἀποστειλὼς ὅ καὶ τὸ πολεμῶ, εἰ μὴ καὶ κερθώων τὰ ὠδρακὸς λέγειν. Livius: & se quidem Phaneas, & qui adsint Ætolorum, scire faciendâ esse, qui imperantur, dixit, sed ad decernendâ ea concilio Ætolorum prius esse, &c. de Apocletis Livius xxxv. ita meminit Per Apocletos autem, ita vocant, sanctius concilium: ex delectis constat viris.

Ἡξίς πάλιν ἀνοχὰς αὐτοῖς δοθῶν δεχημέρες. Livius: ad id petere ut decem dierum inducias daret.

Παραζηρόμων εἰς τὴν Ἰπυάτην. Livius: & Hypatam reditum est.

Δισσάφω. τοῖς ἀπικλήταις τὰ γεροντά, καὶ τὸς ῥηθέντες λόγους. Livius: Ubi in concilio delectorum, quos Apocletos vocant, Phaneas, & qua imperarentur, & qua ipsis propè accidissent, exposuisset.

Καὶ τὸ ἐπιφειδωδὸς αὐτῆς ἀνάγκης. Livius, cuius conditionis essent, senserunt. quod autem Polybius dixit, ἔννοιαν ἔλαβον, Livius vertit, senserunt.

Καὶ συγκαλεῖν τὸς Αἰτωλούς. Livius: & ex omnibus opidis convocandos Ætolos ad conciliu.

Διαδδοθείσης ὅ τὸ Φαινεας ὑπὲρ τὸ ἀπικλήτων τοῖς αὐτῷ τὸ Φαινεαν, ἕτως ἀπετηλεῖται τὸ πᾶν. Livius: Posteaquam verò omnis coacta multitudo eadem illa audivit, adèd savitia imperii, atque indignitate exasperati animi sunt.

Τὴ δ' ἀδυναμία καλύσει ἡ βελόσσοις ἀπὸ τῆ ἐπιταροῦσαν. Livius: *ad iram accedebat ἡ difficultas eorum, quae imperarentur.*

Αὐτὸς ὁ Νικάνδρος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τῆτον κατὰ βελόσσοις ἐκ τῆ Ἀσίας. ἡ spes fortè oblata, quòd Nicander eo ipso tempore ab rege Antiocho veniens implevit expectatione vana multitudinem, terra marique ingens parari bellum, &c. vox πέρους in exemplari corruptè legebatur.

Παρειρήθη μὲν γὰρ ἐκ τῆ Εφίρας δωδεκατηῆς εἰς τὰ Φάλαρα πάλιν ἀφ' ἧς ἀρχήθη ἡμέρας. Livius: *Is duodecimo die, quàm conscenderat navem, in Ætoliā perfectā legatione rediens, Phalarā in sinu Maliaco tenuit.*

Τὰ μὲν χρέματα εἰς τὴν Λαμίαν διεκρίσθη. Livius: *Indè Lamiam pecuniam cùm devexisset.*

Τῆς νυκτός. Livius: *vespere prima.*

Ἐπεδάλλετο κατὰ τὸ μέγιστον τῆς στρατοπέδων ἀποπέσειν εἰς τὴν ὑπάτην. Livius: *inter Macedonum Romanaeque castra, medio agro, dum Hypatam notis callibus petit.*

Ἐπιπεσὼν ὁ εἰς τὴν ἀστυνείαν τῆ Μακεδόνων. Livius: *in stationem incidit Macedonum.*

Ἀνέστη ἀπὸ τῆ Φίλιππον, ἔπειτα τῆ σωστίας ἀκμαζέσης. Livius: *di diu et usque ad regem est nondum convivio dimisso, &c.*

Τὴ ὁ παράγματι ἀγγελία τῆ βασιλείᾳ. Livius: *quod ubi nuntiatum est.*

Ταχέως ἐκέλευσε τὴν ἐπὶ τῆτον ὄντας, ἡρωπώσσω τῆ Νικάνδρον. Livius: *accumbere eum, epularique jussit.*

Μετὰ ὁ πνεύματι, ὡς τὴν ἐξαναστάς, συνέμιξε τῆ Νικάνδρον. Livius: *Indè dimissis aliis solum retentum, &c.*

Καὶ πολλὰ κατὰ μεμψάλειν τὴν ἑαυτοῦ τῆ Ἀιτωλῶν ἀρχαίων, ἐξαρτήσας μὲν ὅτι Ρωμαίους ἐπαράγειν τοῖς Ἕλλησι, κατὰ τῆ ταῦτα πάλιν Ἀντιόχον. Livius: *Ætolorum prava consilia, atque in ipsorum caput semper recidentia accusavit; qui primùm Romanos, dein de Antiochum in Graciam adduxissent.*

Ὅμως ἐπὶ καὶ νῦν παρεκάλει, λήθην ποιουμένους τῶν ἀστυνείων. Livius: *sed praeteriorum, quae magis reprehendi, quàm corrigi possunt, oblitum, &c.*

Ἀντέχετο τῆ ἀπὸ τῶν ὀνομασίων. Livius: *sed Ætolos quoque finire tandem adversus se odia debere.*

Ἀπὸ τῆ Νικάνδρον ἀρχαίως μνησθέντων τῆ εἰς αὐτὸν γενομένης ἀστυνείας, ἐξέπεμπε κατὰ τῆ ἀστυνείας ἑαυτοῦ. Livius: *ἡ Nicandrum privatim ejus dici, quo servatus à se foret, meminisse, &c. ita datus qui in tutum eum prosequerentur, Hypatam Nicander consultantibus de pace Romana supervenit.*

Εἰς ὑποψίωσιν καὶ ἀγνοίας ἐμπεσάν. Ita videtur legendum, non ut est in exemplari, ἐμπίστω.

X I V.

Τὴν ἐκ τῆς Ρώμης πρὸς ἐξείαν. Ita emendavimus, cum in exemplari sit Ρωμείων, malè. & infra, τοῖς παρ' αὐτῆς ἀποσελλομήμοις, pro eo quod in manuscripto est, τοῖς παρ' αὐτῶν ἀποσελλομήμοις.

X V.

Ἡ σύγκλητος ἐχρημάτισε τοῖς ὡρᾶ Φιλίππου πρὸς ὁδοποιῆσιν, ἔχον γὰρ παρ' αὐτῆς πρὸς ἐξείαν. Livius lib. xxxvi. & Philippi regis legati sub idem tempus in senatum introduci gratulantes de victoria, &c.

Τὸν ἄρ' ἔν Δημήτριον ἀπέλυσε τῆς ὁμηρείας ὡρᾶ ἄρ' ἔν. Livius ibidem: sed Philippi quosque filius Demetrius, qui obses Romæ erat, ad patrem reducendus legatis datus est.

Παραπλησίως ἢ καὶ τὰς τῆς Λακεδαιμονίων ὁμηρείας ἀφῆκε, καὶ τὴν Ἀρμόδια τῆς Νάβιδος ἔν. Armenes Nabidis Lacedæmoniorum tyranni filius inter obsides numeraturetiam à Livio libro xxxiv. Et ante currum, inquit, multi nobiles captivi, obsidesque inter quos Demetrius regis Philippi filius fuit, & Armenes Nabidis tyranni filius, Lacedæmonius. μόνος δ' ἔν, pro Νάβιδος, mendoσῆ erat in exemplari.

X V I.

Μετὰ τὴν ταῦτα τὰς ὡρᾶ τῆς Αἰτωλῶν πρὸς ἐξείαν. Livius libro xxxvi: nulla prius secundum religiones acta in senatu res est, quàm de Ætolis.

Γενομένων ἢ πλεονέκων παρ' ἀμφότερων λόγων. Livius: per aliquot dies certatum cum esset.

Ἐδόξε τῷ σωερίῳ δύο ἀρετεῖναι γνώμας τοῖς Αἰτωλοῖς, ἢ δίδοναι τὴν ἐπιτροπὴν καὶ πάντων τῶν κατ' αὐτὰς, ἢ χίλια πάλαια ὡρᾶ ἄρ' ἔν. Livius: Dux conditiones eis late sunt: vel senatui liberum arbitrium de se permitterent: vel mille talentum darent: eosdemque amicos & inimicos haberent.

Τῶν δ' Αἰτωλῶν ἀξιώντων ἀποφῆσαι ῥητοῖς ἐπὶ τίσι θεῖ δίδοναι τὴν ἐπιτροπὴν, & ἀρεσθῆσαι τὴν ἀποφῆσιν ἢ σύγκλητος. διὰ καὶ τὰτοις γέροντες κατὰ μὲν ἢ πόλεμος. Livius: exprimere cupientibus quarum rerum in se arbitrium senatui permitterent, nihil certi responsum est ita infecta pace dimissi.

X V I I.

Πολιορκημάτων τῆς Ἀμφισσῶν ὑπὸ Μανίας. Livius lib. xxxvi. Oppugnare Acilius Amphissam statuit.

Ὁ τῆς Ἀθηναίων δῆμος πωθανόμοις, τὴν τε τῆς Ἀμφισσῶν πελοποννησίαν, καὶ τὴν τῆς Ποπλίας πελοποννησίαν, ἐξαπέστειλε πρὸς ὁδοποιῆσιν τὰς ὡρᾶ τὴν Ἐχέδημον. Livius: eo legati Athenienses primum ad P. Scipio-

nem, progressum agmen (sicut antè dictum est) deinde ad consulem venerunt, deprecantes pro Ætolis.

Ἀσιδῶως δ' ἀπεδέξατο ὁ Πόπλιος ἐφιλαυθρῶπι τὸς ἀνδρας, &c. ὁ γὰρ ἀφειρημένος ἀνὴρ ἐξέλετο θείῳ μὴ κελῶς τὰ κτ' τὸς Αἰτωλούς. εἰ ἢ μὴ σωυπακχόειν, πάντως διειλήθη ὡς ἔχων τῶντα, Ἀφειδῶνιν εἰς τὴν Ἀσίαν &c. ἄμω τῷ μνηστῶν τὸς Ἀθωναίους ὑπὲρ τ' Ἀφελύσεως, ἐπίμωως ἀφειδῶνιν τὸς λόγους, ἐκέλευσε ὡς ἔχων τῶντα ὡς ἔχων ἐλάζειν αὐτὸς ἢ τ' Αἰτωλῶν. Livius: Clementius responsum ab Africano tulit, qui causam relinquendi honestè Ætolici belli querens, Asiam ἔχοντα regem Antiochum spectabat; jusserratque Athenienses non Romanis solum ut pacem bello preferrent, sed etiam Ætolis persuadere.

Ἐπίμωως ἢ κακείνων σωυπακχόειν, κατὰ τὴν οἰ συμμιζαντες Ρωμαίοις. Livius: auctoribus Atheniensibus frequens ab Hydrata legatio Ætolorum venit.

Καὶ λακχόντες αὐτὸς ἀφειδῶνιν ἐν ἔ. πεδίοις δὲ τ' Ἀμφίσης. Livius: nondum Amphissa recepta: premisso fratre Africano, Amphissam ducit.

Καὶ ἀφειδῶνιν τὸς τε κτ' τὴν Ἰθελίαν, ἢ τὴν Λιβύην ἀφειδῶνιν, ἢ Ἀφειδῶνιν πῖνα τῶν κέρων τῶν κτ' αὐτῶν τὸς τῶν αὐτῶν πειδῶνιν, ἢ τῶν δὲ ἀφειδῶνιν δὲ ἐφειδῶνιν σφῶς αὐτὸς ἢ πειδῶνιν, τὸς μὲν δὲ ἀφειδῶνιν οἱ παρῶντες δὲ ἐλπίδες ἐφειδῶνιν. Livius: ἔχοντα pacis eis sermo etiam Africani, quem priorem adierunt, auxit, commemorantis multas gentes, populosque in Hispania prius, deinde in Africa, in fidem suam venisse, &c. verbum ἀφειδῶνιν, omninò mendosum, & fortasse pro eo reponendum ἀφειδῶνιν, vel aliquid tale.

Ὡς αὐτῶν μὲν τελεσιεργητιστοχῶν τ' Ἀφελύσεως. ἐπεὶ ἢ πηδομῶν τῶν Αἰτωλῶν ἐπίπσι δὲ ἐπειδῶνιν τὸς εἰρήλῶν, ὁ Ἀφειδῶνιν διεσαφῆσεν, δὲ οἱ δυοῖν ἀφειδῶνιν αὐτῶν. Livius: perfecta videbatur res, cum aditus consul illud idem responsum retulit, quo fugati ab senatu fuerant.

Διὰ τὸ μὴ ζίνεῳ τὸς δὲ φασιν ἀφελῶν τῆ ἀφειδῶνιν λαλιῶ. Livius: nihil enim nec legatione Atheniensium, nec placido Africani responso profectum videbatur.

Πλὴν ἐπειδῶνιν ἐφασαν ὑπὲρ τῶν ἐπιτεπτομῶν τῶν Αἰτωλοῖς. Livius: referre ad suos dixerunt velle.

Ὅσοι μὲν ἔχον ἐπανήσων, &c. ὡς ἢ τῶν ἐπιτεπτομῶν, τὸ μὲν ἀδύατον, Ἀφειδῶνιν τὸ πλῆθος τῶν ῥημάτων. τὸ ἢ φῶσεν, Ἀφειδῶνιν τὸ ἀφειδῶνιν αὐτὸς ἀφειδῶνιν, καὶ ὅν καὶ ἐπιδῶνιν ὑπὲρ τ' ἐπιτεπτομῶν, ὡς ἢ μικρὸν εἰς τὴν ἄλυσιν ἐπέπσων. Livius: Reditum inde Hydratam est; nec consilium expediebatur; nam neque unde mille talentum darent, erat: ἔχοντα permissio libero arbitrio, ne in corpora sua serviretur, metuebant, &c. in exemplari mendum erat in voce ἄλυσιν: & ἀφειδῶνιν

εἰς legebatur, pro Ἰπικλήτοις. de Apocletis autem mentio facta est à Polybio suprà duobus locis.

Πάλιν ἐξέπεμπον τὰς αὐτὰς δεησομένους, ἢ τῶν χρημάτων ἀφελῶν, ἢ αὐτῶν) πλεῖν, ἢ τὴν ἐπιτροπὴν ἐκτὸς ποιῆσαι τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας, καὶ πᾶς γυναικῶν. Livius: redire itaque eosdem legatos ad eos & Africa capium jufferunt, & petere, aut ex summa pecunia demerent, aut permissionem extra civium corpora fieri juberent.

Τὰ δὲ Ἰπικλίου Φήτων ἐπὶ τέτοις ἔχον ὄψιν τὴν συγκλήτην ἐξουσίαν, ἐφ' οἷς ὁρίτως εἶπεν. ἔτοι μὲν αὐτοῖς ἐπανήλθον. Livius: nihil impetratum, ut mutaret eos. & ea quoque irrita legatio dimissa est.

Οἱ δὲ πρὸς Ἐχέδημον ἐπαχολογήσαντες εἰς τὴν Ἰπικλίαν, συνεβόλευσαν τοῖς Αἰτωλοῖς, ἵνα πᾶσι τὴν ἀγαλύσεως ἐμποδίσεις καὶ τὸ παρὸν, ἀνοχὰς αἰτησώμενοι, καὶ τῶν ἐνεστώτων κακῶν ὑπερθεσιν ποιησομένους προσβόλῃν πρὸς τὴν σύγκλητον. καὶ μὴ ἐπιτυγχάνουσι πρὸς τῶν ἀξιομένων. εἰ δὲ μὴ, τοῖς κακοῖς ἐφεσβόλῃν. χεῖρω μὲν γὰρ ἀδυνάτου ἡγήσασθαι τῶν ὑποκειμένων πᾶσι πρὸς σφᾶς, βελτίωτε μὲν οὐκ ἀδυνάτου διὰ πολλὰς αἰτίας. Livius hunc locum ita vertit: & princeps legationis eorum Echedemus fatigatos tot repulsis Aetolos, & complorantes inutili lamentatione fortunam gentis, ad spem revocavit, auctor inducias sex mensium petendi, ut legatos Romam mittere possent. dilationem nihil ad praesentia mala, quae ultima essent adjecturam. levare per multos casus tempore interposito praesentes clades posse, &c. omnino post verbum ἀξιομένων, videtur desiderari καλῶς ἔχον, vel tale aliquid, in exemplari Polybii.

Φαίνονται δὲ καλῶς λέγειν τῶν πρὸς τὸν Ἐχέδημον, ἵνα εὐδαιμονίᾳ τοῖς Αἰτωλοῖς ὑπὲρ τῶν ἀνοχῶν. Livius: auctore Echedemo iidem missi, prius P. Scipione convento, per eum inducias temporis ejus, quod petebant, à Cos. impetraverunt.

Ἐξαμηνίους ἀνοχὰς. Livius: inducias sex mensium.

Ὁ μὲν Μάντιος, λύσει τὴν πολιορκίαν, καὶ ὄψιν ἀπὸ τῆς ἐρείτου, καὶ πᾶς χρημάτων τοῖς πρὸς τὸν Λόκιον, ὁ δὲ ἄλλοις ἀπηλάττει μὲν τῶν ἡλικίων. Livius: & soluta obsidione Amphissa, M. Acilius tradito consuli exercitu, provincia decessit.

XVIII.

Διὰ τὴν σιδηρίαν. Livius libro xxxvii. gravem inopiam frumenti, vertit.

Ἀντιοχίων Φιλοπρίαν. Livius ibidem: Inter hac Phocæ seditio orta, quibusdam ad Antiochum multitudinis animos avocantibus, &c. paulò post: Qua plebem in concionibus ad Antiochum trahebat.

Ἐξέπεμψεν προσβόλῃς πρὸς Σίλδουον, ἵνα πρὸς τοῖς ὄρεσι τὴν χεῖρα αὐτῶν. Livius: filium Seleucum in Aelide reliquerat cum exercitu.

Καὶ Ρόδου. ita videtur legendum, cum in exemplari sit ἡρόδου.

XIX.

Εἰς τὴν Σάμῳν προσέπεσε γράμματι τοῖς ἀδελφ. τῷ Λούκιον, καὶ τῷ Ευμήνῃ.
Livius libro xxxvii. *qua postquam Samum sunt nuntiata, primò Eumenes avocatus domestico bello, &c.*

Καὶ τὴν ἐπὶ τῷ Εὐδήσσοντι πορείαν τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα. Livius: *pararique qua ad transitum Hellepontis opus essent.*

XX.

Ἀφροδίτες εἰς ἐκκλησίαν οἱ πολλοὶ τῶν Ἀχαιῶν, τὴν τε συμμαχίαν ἐπεκύρωσαν, καὶ νεανίσκος ἐξαπέστειλαν, περὶ μὲν χιλίας, ἰππέας ἢ ρ. ἀν' ἑγείνη Διοφάνης ὁ Μεγαλοπολίτης. Livius libro xxxvii. *per eisdem fortè dies Elam ex Achaia mille pedites cum centum equitibus, Diaphane omnibus his copiis praeposito, accesserunt, &c.* apud Livium Diophane videtur scribendum ex hoc Polybii loco.

XXI.

Ἀπόχ. βασιλῆος εἰς τὴν Πέργαμον ἐμβαλόν. Livius libro xxxvii. *ad persuadendum passim Pergamenum agrum misit.*

Πυρόμυρ. ἢ τὴν παρεσίαν Ευμήνης τῷ βασιλέως, καὶ τῶν ἑσπερίων ἑμόνων πρὸς νεανίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς περὶ τὴν δωάμειν ἐπ' αὐτὸν ὡς ἀφροδίτας, ἐξ ἀλλόθεν λόγους πειθήσασθαι ἀδελφύτους. Livius ibidem: *Quos ubi exprobuisset copias Elae, & tot classes in unum convenisse portum Antiocho allatum est, &c. tempus venisse ratus, priusquam terra, marique simul urgeretur, agendi de pace.*

Καὶ λαδῶν λόφον πρὸς καπνὸν κερὶ τῆς πόλεως, τὸ μὲν περὶ τὸν ἐπὶ τῆς καπνῆς. τὸς δ' ἰππέας πρὸ αὐτῶν τῶν πόλιν παρενέβαλε πλείους ὄντας ἐξαχιχθίων. αὐτὸς ἢ μετὰ τῶν γυμνασίων διεπέμπετο πρὸς τὸς ἀδελφ. τῷ Λούκιον εἰς τὴν πόλιν ὑπὲρ ἀφροδίτων. Livius: *Tutum quendam adversus Elam castris cepit. ibi pedum omnibus copiis relictis, cum equitatu (erant autem sex millia equitum) in campos sub ipsa Elae moenia descendit: missò caduceatore ad Æmilium, velle se de pace agere.*

Ὅχι ἀλότριοι τῷ ἀφροδίτων. Livius eadem figura vertit, *Rhodii haud aspernari pacem.*

Ὅ ἢ βασιλῆος ἐπ' εὐχόμενα τὴν ἀφροδίτην, ἔπε δωάμειν ἔφησε καὶ τὸ παρὸν εἶναι. Livius: *Eumenes, nec honestum esse dicere, eo tempore de pace agi; nec exitum rei imponi posse.*

Εὐχόμενα γὰρ ἔφη, πῶς οἴοντες γίνεσθαι τὴν ἐκδοσιν, εἰάν τειχῆρας ὄντες ποιῶμεθα πρὸς ἀφροδίτην. Livius: *Qui enim, inquit, aut honestè, inclusi manibus & obsessi velut leges pacis accipiemus? Videndum autem num σύμβασι, pro ἐκδοσι, legendum sit.*

Πῶς γὰρ εὐχόμενα μὴ προσδεξάμενος ὑπάθην, ἀνδρ. τῶν ἐκείνης γνώμης, βεβαίως τὰς ὁμολογηθείσας σωθήσεται. Livius: *aut cui rata ista pax erit,*

erit, quam sine consule, non ex auctoritate senatus, non jussu populi Romani pepigerimus.

Χωρίς τε τούτων, ἐὰν ὅλως γρηται π σημείον ὀμολογίας πρὸς τὸν Αντίοχον, ἔτε τὰς πρῶτας δυνάμεις δυνάτην ἐκανεθεῖν δὴ παρθεῖν εἰς τὴν Ἰδίαν, ἔτε τὰς περὶ τῆς. Livius: *quæro enim, pace per te facta, rediturus ne extemplo in Italiam sis? classem, exercitumque deduciturus?*

Εὰν μὴ ἄλλοτερον, ὅ, τε δὴ μὲν, ἢ τε σύγκλητῶν ἐπικυρώση τὰ δοχθέντα. Livius: *Quid senatus censeat, aut populus jubeat.*

Λεῖπε δὲ ἢ κεραιδοκάντας τὴν ἐκείνων ἀποφάσειν ἀρχαρχαμάζων ἐπιθεῖν. καὶ περὶ τὴν μὴ μηδὲν ἐκδιπανῶν ἢ τὰς τῶν ἰδίων συμμάχων γρηταιας, καὶ ἀρχαρχαμάζων. Livius: *restat ergo, ut maneat in Asia, et rursus in hiberna corpore reducta, omisso bello exhauriant comteatibus præbendis socios.*

Ἐπεὶ δὲ ἂν μὴ σφίσι παρῆ τῇ συγκλήτῳ ἀγαλλύεσθαι, κρηνοποιεῖν πάλιν ἀπὸ δόξης τὸν πόλεμον· ἐν οἷς δυνάμεις τῶν βασιλευσίων, πέρους ἐπιθεῖναι πῶς ὅλοις. Livius: *deinde si ita visum sit iis, penes quos potestas fuerit, instauremus novum de integro bellum: quod possumus, si ex hoc impetu rerum nihil prolatando remittitur, ante hiemem diis volentibus perfecisse.*

Ὁ δὲ Λόκιος σιωδὲξάμω τὴν συμμαχίαν, ἀπεκρίθη τοῖς πρὸς τὸν Αντίοχον, ὅτι πρὸς τὸν ἀντιπαρθεῖν ἐλθεῖν. σὺν ἐνδεχεται γρηταιας τὰς ἀγαλλύεσθαι. Livius: *hec sententia vicit: responsurumque Antiocho est: ante consulis adventum, de pace agi non posse.*

Ὁν ἀκρωτιστοὶ οἱ πρὸς τὸν Αντίοχον, ἀρχαρχαμάζων ἰδὲ ἰδίαν τὴν τῶν Ἐλασιτῶν χώραν. ἐξῆς δὲ ταύταις, Σείδικος μὲν ἐπὶ τούτων ἐμεινε τὸν τόπον. Αντίοχος δὲ ἐπὶ τὴν σιωδὲξάμω ἐπιπορεύσασθαι, ἐνέσταλεν εἰς τὸ Θήρας καλλιέρον πεδῖον, καὶ ἀρχαρχαμάζων εἰς τὴν χώραν ἐκδιπανῶν, καὶ γρηταιας ἀγαλλύεσθαι, ἐπὶ τῆς πρῆταιας πανθηραπῆς λείας. Livius: *Antiochus pace nequicquam tentata, vastatis Elaensium primum, deinde Pergamenorum agris, relicto ibi Seicuco filio, Adramytteum hostiliter itinere facto petit agrum opulentum, quem vocant Thebes campum.*

X X I I.

Διεπέμπω σιωδὲξάμω πρὸς Πρυσίαν, ἀρχαρχαμάζων αὐτὸν εἰς τὴν σφίτην συμμαχίαν, &c. πάντο ἡδὲ ἐδεδίει τὰς Ρωμαιοὺς, μὴ ποιῶνται εἰς τὴν Ἀσίαν ἀγαλλύεσθαι ἐπὶ καλλιέρον πάντων τῶν δυνασιῶν. Livius libro xxxvii. *ad Prusiam Bithynia regem miserat legatos, litterasque, quibus transitum in Asiam Romanorum increpabat. Venire eos ad omnia regna tollenda, ut nullum usquam orbis terrarum, nisi Romanum imperium esset.*

Παραγρημοδὲξάμω δὲ ἐπιστολῆς αὐτῶν πρὸς τὸν Λόκιον, καὶ Ποπλίαν τῶν ἀδελφῶν, κρημοδὲξάμω τῶν τῶν καὶ ἀγαλλύεσθαι, ἐπὶ ποσὸν ἐση τῇ ἀγαλλύεσθαι. Livius:

His motum Prusiam littere Scipionis consulis, sed magis ejus fratris Africani, à suspitione tali auerterunt.

Οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τῆ ἰδίας παραιρέσεως ἔφερον ἀπολογισμὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆ κριῆς ἀπάντων Ρωμαίων δι' ἃν παρεδείκνυον, ἔχ οἷον ἀφηρημένοι πρὸς τῶν ἐξ ἀρχῆς βασιλείων τὰς δωασείας, ἀλλὰ πρὸς μὲν καὶ παροπατεσκούσῃτες αὐτοὶ δωασαίς. εὐίως ἢ ἠξηκῆτες, εἰς πᾶσι πᾶσι αὐτῶν τὰς ἀρχαίς πεποιηκῆτες. Livius: *Qui praefer consuetudinem perpetuam populi Romani, augendi omni honore regum sociorum majestatem, domesticis ipse exemplis Prusiam ad promerendam amicitiam suam compulit.*

Ὡν καὶ μὲν τῶν Ἰσηρίων, Ἀνδρόαλλω καὶ Καλαίχωνται παρῆφθοντο. καὶ ἢ τῶν Λιβύων, Μασσανάσλω. ἐν ἢ τοῖς καὶ τῶν Ἰαυρείων τύποις, Πλάσθων. ἐς ἄσπασίαι ἔφασιν, ἐξ ἑλαφρῶν καὶ τῶν τυρότων δωαστῶν, πεποιηκῆται βασιλείς ὁμολογημῆτως. Livius: *Regulos se acceptos in fidem, in Hispania reges reliquisse. Massanissam non in patrio modo locasse regno, sed in Syphacis, à quo antè expulsus fuisset, regnum improvisasse, &c.* Ἀνδρόαλλω hunc, Appianus in Hiberico appellat Ἰνδύοιλι. & Polybius καλαίχωνται libro XI. quem hic καλαίχωνται, Colcam à Livio nominatum: ut in tanta nominis varietate de mendo dubitandum sit.

Ὁμοίως καὶ τῶν Ἑλλάδων, Φίλιππον, καὶ Νάβιν. ἃν, Φίλιππον μὲν καὶ ἀπολεμήσαντες, καὶ συγκλείσαντες εἰς ὁμηροῦ καὶ Φόρως, βραχέων αὐτῶν τῶν λαόντες ἀποδείξιν ὀνομαίαι, ἀποκαθησάκοντα μὲν αὐτῶν τῶν καὶ τὰς ἄμω τῆτω στωομπερόντος νεανίσκος, ἀπλελυκῆται ἢ τῶν Φόρων. Livius: *Philippum & Nabim hostes, & bello superatos ab T. Quintio, tamen in regno relictos: Philippo quidem anno priore etiam stipendium remissum, & filium obsidem redditum.*

Πολλὰς ἢ τῶν πόλεων ἀποδεδωκῆται τῶν ἀλεσῶν καὶ πύλεων. Livius: *& quasdam civitates extra Macedoniam, patientibus Romanis imperatoribus recepisse eum.*

Ὡν Περσίας Διόκωσας, ἐπὶ ἄλλης ἐχθρῆς γνώμης. ὡς ἢ καὶ παρεχθήσονται πρὸς αὐτὸν πρὸς οἱ πρὸ τῆ Γάιον Λίβιον, τελίως ἀπέση τῶν καὶ τῆ Ἀντίοχον ἐλπίδων, συμμίξας τοῖς παρῆφθοντο. Livius: *Maximè confirmatus est animus regis, posteaquam ad eum C. Livius, qui Praetor antè classi praefuerat, legatus ab Roma venit: & edocuit quanto & spes victoria certior Romanis, quam Antiocho; & amicitia sanctorum, firmiorque apud Romanos futura esset.*

Ἀντίοχος ἢ τῶν τῶν ἀποπειῶν ἐλπίδων παρῶν εἰς Ἐφεσον. Livius: *Antiochus posteaquam à spe societatis Prusiae decedit, Ephesum ab Sardibus est profectus, ad classem.*

Καὶ συλλογημῆται, ὅτι μόνως ἂν ἔτω δωασίαι καλύσῃ τῶν τῶν πύλεων ἐφαπῆτων ἀφῶσιν, καὶ κερδῆς τῆ πύλεων ἀπὸ τῆ ἑστίαι ἀποπει-

βελῶ, εἰ βεβαίως κωλύοιη τὴν ἡλιείαν, ἀπέθετο ναυμαχεῖν, καὶ κεί-
ναι πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἧς τῆς ἡλιείας κινδύων. Livius: *magis
quia terrestribus copiis exercitum Romanum, & duos Scipiones imper-
videbat sustineri non posse: quam quod res navalis ipsa per se, au-
tentata sibi unquam feliciter, aut tunc magna & certa fiducia es-
set, &c.* in exemplari manuscripto deerat particula εἰ, alioqui ad sen-
sum necessaria: & pro μόνως, legebatur μόνῳ. sed Polybianam sen-
tentiam non penitus expressit Livius.

X X I I I.

Ἐκείνη Δεκέμβριος πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς Ἀδύκιοι, καὶ Πόλιον ὑπὲρ
ἀφελύσεων. ἀποχειρησάμενος ἔν Ηρακλείδῳ τῷ Βυζάντιον, ἐξέπεμψε
δύο ἐπιτολάς. Livius libro xxxvii. *post eos fortè dies legatus ab An-
tiocho in castra venerat Byzantius Heraclides de pace afferens man-
data.*

Ὅτι ἀρχαρχεῖ τὴν τε τῆς Λαμψακίων, καὶ Σμυρναίων, ἔπι ἡ τῆς
Ἀλεξανδρίων πόλεως. Livius: *Smyrnas enim & Lampfacum, &
Alexandriam, Troadem & Lysimachiam in Europa jactatas in il-
lis disceptationibus esse.*

Ὅμοιος ἡ καὶ πρὸς ἑτέρας ὑφαιρέσεις βέλων) τὴν κατὰ τὴν Ἀιολίαν,
καὶ τὴν Ἰονίαν, ὅσα τὰ κείνων ἦσαν κατὰ τὴν ἐνεσῶτα πόλεμον. Livius:
*Et si quas alias Romani, quod suarum partium fuerint, vindicare
ab imperio regio velint.*

Πρὸς ἡ τῆς τοῖς, ὅτι τὴν ἡμιζέλιον δώσῃ τὴν γεληνηδῶν σφίσι διαπάνης,
εἰς τὴν πρὸς ἀπὸ τῶν ἀφελύσεων. Livius: *impense quoque in bellum
factæ partem dimidiam regem præstaturum populo Romano.*

Ταύτης μὲν ἔν ὁ πεμπόμενος εἶχε τὰς ἐπιτολάς. Livius: *hæ conditio-
nes erant pacis.*

Καὶ κατὰ λαβόντες τὰς Ρωμαῖες ἐπιτολάς ἐπὶ τῆς στρατοπέδου εἰς ἀπὸ τὸν
κατεσκήνωσαν ἐπὶ τῆς ἀφελύσεως. fortè ἐπὶ ὄντως legendum. Livius: *Sta-
tiva deinde ad Hellepontum aliquandiu habuerunt, quia dies for-
tè, quibus ancylia moventur, religiosi ad iter inciderant.*

Τὰς μὲν ἔν ὄντως ἡδὴ, νομίζων ἀπὸ τῶν σωεργῶν εἶναι πρὸς τὴν ἔνδο-
ξιν, τὸ μὲν ἐπὶ τῆς ὑπεκείνου, καὶ πρὸς μηδὲν ὠρμηκίαν ἔξῃς τὰς
ὑπενωπίας. Livius: *Quam impetrabilem fore, magnam ei spem
attulit mora & cunctatio Romanorum: quos simul Asiam attigis-
sent, effuso agmine ad castra regia ituros crediderant.*

Διὰ τὸ πλείω ῥοπλῶν κείου τῆς περιστάσεων ἐν τῇ ἐκείνῃ ἀποαιρέσει.
Livius: *in eo maximam spem habebat.*

Ἄπὸν δ' ἔν καὶ τῆς μὲν τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς, καὶ
τῆς κεραιῶν τῆς Πόλιον ἀπὸ τῆς δωμάειον, τὸ, σάλιον εἶναι τῆς ἀποαιρέ-
σει ἄνδρα. Livius: *iidem dies P. Scipionem propiore etiam reli-*

gione, quia Salius erat, disjuncterant ab exercitu; causaque & is ipse morare erat, dum confiqueretur, &c. in exemplari manuscripto corrupte legebatur, τὸ, σάλιον εἶναι, pro τὸ σάλιον εἶναι, ut apparet ex Liviana versione.

Εκχωρεῖν τὸν Ἀντίοχον. Livius, *cessisse regem*. paulò suprâ corruptè legebatur, βληθείς πρὸς τὸ σιωδριον, in exemplari.

Πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα πρὸς ταύτῃ τῷ ὑπόθεσιν διελέχθη, ἀρχιμα-
λων τὰς Ρωμαίους, μήτε τῷ τυχλὺ λίαν ἐξελέγχθη, ἀνθρώπους ὑπάρ-
χους, μήτε τὸ μέγεθος τῆς αὐτῶν ἐξουσίας ἀόριστον ποιεῖν, ἀλλὰ ἀει-
χερῆσαι, μάλιστα μὲν τοῖς τῆς Ευρώπης ὄρεσι, καὶ γὰρ ταύτῃ μεγαλίαν
ὑπάρχον, καὶ ἀρχιδόξον, ἀλλὰ τὸ μηδένα καθίχθαι ἢ παρεχρονότω αὐ-
τῆς. εἰ ἢ πάντως καὶ τῆς Ἀσίας βέλον) πᾶν ἀσπεπιδραπέως, διορίσθη
ταῦται: πρὸς πᾶν γὰρ τὸ δυνάτον, &c. Livius hunc locum ita vertit:
*Re'iqua oratio fuit, ut memores rerum humanarum, & sua fortuna
moderarentur, & alienam ne urgerent. finirent Europa imperium;
id quoque immensum esse: & parari singula acquirendo facilius po-
tuisse, quàm universa teneri posse: quòd si Asia quoque part in ali-
quam abstrahere velint, dummodo non dubius regionibus finiant,
vinci suam temperantiam Romana cupiditate, pacis & concordia
causa regem passurum.*

Διότι τῆς ἑστὸς δωραίνης, ἢ τῷ ἡμίσην, ἀλλὰ πᾶσαι, διχρόν ἐστιν
Ἀντίοχον ἀπεδέξαι. Φαῖμα γὰρ τὸν πόλεμον ἐξ ἀρχῆς, ἢ δι' αὐτῆς, ἀλλὰ
δι' αὐτῶν. τῶν ἢ πόλεων, μὴ τὰς καὶ τῷ Αἰολίδαι, καὶ τῷ Ἰονίαι μόνον
ἐλάσθησαν, ἀλλὰ πάσης τῆς ἐπὶ πᾶσι τῆς Ταύρας δωραίνης ἐκχωρεῖν.
Livius: nam & impensam, qua in bellum facta est, omnem pre-
stare regem equum esse censebant, cujus culpa bellum excitatum
esset: & non Ionia modo, atque Æolide deduci debere praesidia re-
gia, sed sicut Grecia omnis liberata esset, ita que in Asia sint, omnes
liberari urbes. id aliter fieri non posse, quàm ut eis Taurum mon-
tem possessione Asia Antiochus cedat. τῶν πολεμιῶν, pro τῶν πόλεων:
& ἕτερα δὲ τῆς ταύρας, pro ἐπὶ πᾶσι τῆς ταύρας, mendosè in exemplari
legebatur.

Ὅ μὲν ἐν περσεύου τῶν αὐτῶν ἀκέρως ἀρχὴ τῆς σιωδρίας, ἀλλὰ τὸ πολὺ ἢ
ἀξικαμψίων πᾶσι ἐπιβραχὺς ὑπεριμένει, ἕδνα λόγον ποιησάμενον. Livius:
*legatus posteaquam nihil equi in concilio impetrari se censebat. κρι-
νὸν ἐν τούτοις videtur Livius expressisse, concilium.*

Τὸν ἢ Πόπλιον ἐπερράπιδυσε φιλοτίμως. Livius: *Scipionis animus
tentare est conatus.*

Πρώτων μὲν, καὶ λύτρων ὁ βασιλεύς αὐτῶν τῆς ἡὸν ἀποδώσει. Livius:
primis primis, si ium ei sine pretio redditurum regem dixit.

Ἐν ἀρχαῖς τῆς πολέμου. Livius: *principio belli: & ὑποχείριον, ca-
psum, vertit.*

Δούτερον δέ. Livius: *deinde.*

Διδόναι πωλήθη χρυμάτων. Livius: *auri pondus ingens est pollicitus.*

Κοινῶ ποιεῖν τῶν ὅν τ βασιλείας χρυμάτων, ἐὰν σπερνήσῃ τὰς ὑπὸ τ βασιλείας ᾤσθητοδράσας Διγλύσσι. Livius: *est nomine tantum regio excepto, societatum omnis regni, si per eum pacem impetrasset.*

Τῶ μὲ κτ' ἔ ὑδ' ἐπαγγελίαν, ἔφη, δέχεσθαι. Livius: *Ego ex munificentia regia maximum donum filium habebo, &c. videtur autem adverbium κτ' abundare, vel τ ὑδ' legendum esse.*

Περί τ' ἄλλων ἀγνοεῖν αὐτὸν ἔφη, καὶ ᾤσθησθαι ὀλοχερῶς τ σθεπέρε συμφύροσθαι, ἔ μόνον κτ' τῶ ᾤσθησθαι αὐτὸν ἐνδοξύν, ἀλλὰ κτ' τῶ ᾤσθησθαι πὶ σπειδριον. Livius: *Quòd Romanos omnes, quòd me, ad quem missus es, ignoras, minus miror; cum te fortunam ejus à quo venis, ignorare cernam.*

Εἰ μὲ γὰρ ἐπ Λυσιμαχίας, καὶ τ' εἰς τῶ Χερρόνησπον εἰσόδου κύριον ὑπόδρασαν, τῶν περὶ τῶν, ταχέως ἀν αὐτὸν ἐπιτυχεῖν. ὁμοίως, εἰ καὶ τῶν ἐκχωρήσας παρεργόνει ᾤσθησθαι τ' Ἐκλήσπον μτ' τ' διωάμεις, καὶ δὴ λθ' ὡς ἐπ κωλύσθαι τ' Διγλύσιν ἡμῶν, ἐπερίσθαι ᾤσθησθαι αὐτῶν τῶν, ἡδ' ἀν ἔτως αὐτὸν ἐφικέσθαι τ' ἀξικέρων. Livius: *Lysimachia tenenda erat, ne Chersonesum intraremus; aut ad Hellepontum obsistendum, ne in Asiam trajiceremus: si pacem tanquam à sollicitis de belli eventu petiturus erat, &c. in exemplari corruptè, ut opinor, ἐὰν ἔτως αὐτὸν ἀφικέσθαι, legebatur.*

Ὅτε δ' ἐάσας ἐπιθῆναι τ' Ἀσίας τὰς ἡμετέρας διωάμεις, καὶ ᾤσθησθαι δέξασθαι, ἔ μόνον τ' χαλινος, ἀλλὰ καὶ τ' ἀναβάτῳ. Livius: *concesso verò in Asiam transitu, est non solum frenis, sed etiam iugo accepto.*

Ἰσῶν εἰκότως ἀν δόπιτυχρῶν. Livius: *quæ di ceptatio ex aquo, cum imperium patiendum sit, relicta est: ἴσως, malè scriptum fuisse in exemplari, ex Liviana ve. sione constat.*

Ἰπικηεῖρο δώσθαι αὐτῶ συμφύροσθαι ἀξίαν τ' ᾤσθησθαι τὰς ἀξικέρων. Livius: *quod in presentia dare possim, fidele consilium est.*

Παρεκλήσθαι γὰρ αὐτὸν εἰς πᾶν συγκαταθέσθαι, μάχεσθαι ἢ κτ' μηδένα τρόπον Ρωμαίοις. Livius: *nuntia verbis meis, bello abstinet: pacis conditionem nullam recuset.*

Ἀντίοχος νομίσας ἔδεν ἀν βαρύτερον αὐτῶ γῆρας ᾤσθησθαι τῶν ὑπὸ τ βασιλείας ἐπιταποδράσας, εἰ ληφθεῖ μάχης, τ' μὲ ᾤσθησθαι τὰς Διγλύσας ἀρχολίας ἀπέσθαι, πὶ τ' ᾤσθησθαι ἀγῶνα πάντῃ, καὶ πανταχοθεν ἵπικηεῖρο. Livius: *quæ modo perinde ac victo jam sibi leges dicerentur. omissa igitur in presentis mentione pacis, totam curam in belli apparatus intendit.*

XXIV.

Παρεκλήσθαι καὶ τὰς Σάρδεις. Livius libro xxxvi. *Sardibus jam consilium erat. Verbum autem ἐπισημεροδράσθαι, vertit cauteator.*

Εφη βεβλήσθη τὸ Ἀντιόχου ἑξαποσταλίαι πρὸς τοὺς τρεῖς ἀλεχθη-
σάμενος ἀεὶ τὸ ὅλον. διόπερ ἀσφάλειαν ἤξει δοθῆναι τοῖς ὡφθαλμο-
φόροις. Livius: *sub idem ferè tempus caduceator ab Antiocho per*
P. Scipionem à consule petiit, impetravitque ut oratores mittere li-
ceret regi.

Μετὰ δὲ πινὰς ἡμέρας ἦγον πρὸς τοὺς ὡφθαλμοφόρους βασιλεῖς Ἀντιόχου, Ζεύ-
ξις, ὁ ἀδελφεὸς τοῦ Ἰσχυροῦ Λυδίας σατραπῆς, καὶ Ἀντίπατρος ὁ ἀδελφι-
δῆς. Livius: *raucos post dies Zeuxis, qui praefectus Lydia fuerat, et*
Antipater fratris filius venerunt.

Οὗτοι δὲ, ἀκούσαντες τὸν ἑσθλὸν ἐπιτυχῆναι τὸν βασιλεῖ, διδου-
λάμενοι μὴ ἀλλὰ πῶς ἀπολαύσασθαι τὸν ὡφθαλμοφόρον, φιλοκωτέρως ἢ
πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτὸν. ὁμοίως δὲ ὡφθαλμοφόροι μίσητον
αὐτὸν καὶ πρῶτον. Livius: *Hi prius Eumene convento, quem propter*
vetera certamina aversum maximè à pace credebant esse; et placati-
ore eo, et sua et regis spe, invento.

Φάσκοντες ἔτι ἔτις Ἀντιόχου τῶν συμφορῶν, ὡς αὐτοῖς Ῥωμαίοις,
εἴπερ ἡ τύχη παρέδωκεν αὐτοῖς πῶς τὸ οἰκονομικὸν ἔργον, καὶ δυναστείαν.
Livius: *quanto id majore et placatiore animo decet vos facere in*
hac victoria, quae vos dominos orbis terrarum fecit?

Τὸ δὲ σωζέσθαι, ἀκούσαντες τὸν βασιλεῖ πρὸς τὴν εἰρήνην, καὶ τῆς
φιλίας τῆς πρὸς Ῥωμαίους. Livius: *quo piaculo expiare errorem regis,*
pacem veniamque impetrare à victoribus possimus.

Πρότερον ἤδη σωτηριώδεις, καὶ βεβλήσθησαν ἀεὶ τῶν ἑσθλῶν. Livius:
jam antequàm legati venissent decretum erat quid responderetur.

Τότε διεκέλευον ἀποστρέφειν τὰ δεδωμένα τὸ Πόπλιον. Livius: *re-*
spondere Africanum placuit.

Οὐτε νικησάμενος, ἔφη, Ῥωμαίους ἐδέσποτε γῆρας βαρυτέρως. Livius:
neque eos secunda res extulerunt, nec adversa minuerunt, &c. Vi-
detur autem in manuscripto Polybii exemplari deesse alterum mem-
brum, ἔτε ἡττημένους, παπεινοτέρους, vel aliquid simile, ut suspicari
possumus ex Liviana versione.

Διὸ καὶ νῦν αὐτοῖς πῶς αὐτῶν ἀποκρίσιν ἐδέσποτε ὡφθαλμοφόροι Ῥωμαίων, ἢ
καὶ πρότερον ἔλαβον. Livius: *de pace vobis agentibus, quas pates ra-*
tibus ferebamus conditiones, easdem nunc victores videlicet ferimus.

Δεῖν γὰρ αὐτὸν, ἔπειτα τῆς Εὐρώπης ἀναχωρεῖν, καὶ τῆς Ἀσίας τῆς ἐπὶ
ταῖς ἑσθλῶν ταύρων πείσης. Livius: *Europa abstinete; Asiaque omni, quae*
cis Taurum montem est, decedite. τῆς ἀσίας decrat in exemplari,
quod nos ex Livio supplevimus.

Εὐβοικῆς πέλαγος ἐπιδῆναι μύρια, καὶ πεντακισχίλια. Livius: *xv.*
millia talentorum Euboicorum dabit.

Ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πόλεμον ἀπάντης. Livius: *pro impensis in bellum factis.*

Τῶν δὲ ὡφθαλμοφόρων. Livius: *quingenta presentia.*

Διχίλιαι ἢ κ' φ. ἐπειδὴν ὁ δῆμος κυρώσῃ πῶς ἀγαλύσῃς. Livius: mille & quingenta, cum S. P. Q. R. comprobaverit pacem.

Τὰ ἵ λοιπὰ τελεῖν εὐ ἔπεισι β'. Livius: mille deinde talentum per XII. annos.

Ἀποδοῦμαι ἢ καὶ Εὐμένει υ. τάλαι β'. Livius: Eumeni quoque reddi cccc talenta.

Καὶ τ' ἐλείπονται σ' τον κ' πῶς αὐτὸς τὸν πατέρα σωθήκας. Livius: & quod frumenti reliquum ex eo, quod patri debitum est.

Καὶ Θόαντα τ' Αἰτωλὸν, καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρναῶνα. Livius: Thoa-
tem quoque Aetolum, & Mnasimachum Acarnana. vel apud Li-
vium Mnasilocum, vel apud Polybium μνασίμαχον reponendum est.

Καὶ Φίλωντα καὶ Εὐβουλίδην τῶς Χαλκιδικίας. Livius: Chalcidenses
Philonem & Eubulidan.

Πίσιν ἢ τῦτ' ἄν ὁμήρους κ. δοῦμαι. Livius: pignus obsides viginti.

Τὸς ὡς ἄρα φένεας. Livius vertit, nostro arbitrio.

Ταῦτα μὲν εἰν ὁ Πόπλιος ἀπεφίνατο. Livius: cum his mandatis ab
rege missi erant legati, ut omnem pacis conditionem acciperent.

Ἐδόξε πᾶσιν ἐξαποσεῖλαι πρεσβυτάς εἰς τὴν Ρώμην. Livius: itaque
Romam mitti legatos placuit.

Οἱ Ρωμαῖοι διείλον. Livius vertit, divisit.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὡς ἄρα ἡγομῶν εἰς τὴν Ἐφεσον. Livius: Ephesum
ad eos. paucos post dies obsides ab rege deducti sunt.

Εὐθὺς ἐγένοντο ὡς εἰ τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ρώμην, ὅτ' Εὐμένης. Eumenes
quoque eodem tempore profectus est Romam.

Καὶ ἄλλοι τ' ἐπὶ τῆδε τ' Ταύρου πάντων τ' καὶ ἑκαστῶν τῶν ἐθνῶν κ' πῶ-
λιδύματων ἐπέσβουον εἰς τὴν Ρώμην. Livius: secuta eos sunt legatio-
nes omnium Asiae populorum.

XXV.

Παρῶν ὅ, τε βασιλεὺς Εὐμένης, οἵτε παρ' Ἀντίοχου πρέσβεις, οἵτε ὡς ἄρα
τ' Ροδίων. Livius: haud multo post M. Aurelius Cotta legatus L. Sci-
pionis, cum Antiochi regis legatus, & Eumenes rex, Rhodique Ro-
mam venerunt.

Εἰσεκαλέσαντο ὡς ἄρα τὸν τ' βασιλεία. Livius: Tum omnium primum
Eumeni senatus datus est.

Καὶ λέγειν ἠξίαν μὲν παρρησίας, ὡν βέλεται τυχῆν ὡς ἄρα τ' συγκλήτης.
Livius: jubentibusque dicere ipsum omissa in id vetecundia, quid
sibi à S. P. Q. R. tribui æquum censeret.

Εἰ κ' παρ' ἑτέρων τυχῆν πρὸς ἐξῆλον φιλαυθαῖα, Ρωμαῖοις ἀνιχρή-
σαι συμβούλοις, αὐτὸς τὸ μὴτ' ἐπιθυμῆν μηδενὸς ὡς ἄρα τὸ δῖον, μὴτ' ἀξίαν
μηδὲν ὡς ἄρα τ' καθήκον. Livius: si ab aliis sibi pramiorum optio da-
retur; libenter, data modò facultate consulendi senatum Romanum,
consilio

consilio amplissimi ordinis usurum fuisse; ne quid aut immoderatè cupisse, aut petisse parum modestè videretur, &c.

Οπότε ἡ αὐτῶν πάρεσι δούμῳ Ῥωμαίων, ἄριστον εἶναι νομίζει τὸ δίδοναι τὴν ἐπιτροπὴν ἐκείνοις, καὶ ἀεὶ αὐτῶν καὶ ἀεὶ τῶν ἀδελφῶν. Livius: *verum enimvero cum ipsi daturi sint, multo magis munificentiam eorum in se, fratresque suos, ipsorum arbitrii debere esse, &c.* in exemplari corruptè παρίσαι, pro πάρεσι legebatur.

Δίοπ ἀρξέεται τῆ συγκλήτῳ πᾶν αὐτῷ χαλεπέως τὸ δωατόν. Livius: *propensius, cumulatiusque, si quo possit, prout ejus merita sunt, senatum facturum.*

Ἐμείνεν ἐπὶ τῷ αὐτῆς γνώμης. Livius: *in eadem perstare sententia.*

Ὁ μὲν βασιλεὺς ἐξεχώρησεν. ἡδὲ ἐν τῷ ἐδοκίμασε πᾶσι ποιεῖν. Livius: *templo excessit, &c.* notandus autem est antiquus mos excundi ἐ senatu; cujus meminit Livius libro septimo ab V. C. his verbis: *summotis deinde legatis, cum consultus senatus esset.*

ὑποδεικνύω. Livius: *expromere.*

Περεὶ ἂν πάρεσιν. Livius: *quid petens venerit.*

Καὶ γὰρ εἰδέναι πᾶσι ἀφ' ἑσθ' ἑαυτοῖς τοῖς ἰσίοις περὶ ἄστυν ἐκείνῳ ἀκελεύσειν τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν. Livius: *ut absurdum esse diceret, ignorare regem, quid sperans, aut petens venerit: quæ commoda regno suo sint ipsum optimè scire: Asiam longè melius, quàm senatum nosse. revocandum igitur, & cogendum, quæ vellet, quæque sentiret, expromere. εἰσεκλήθη, & λέγειν ἠναγκάσθη, vertit Livius, reductus, & dicerè jussus.*

Ἐφασκεν ἔν, ἄλλο μὲν ἔδεν εἰπεῖν ἀεὶ τῷ καὶ αὐτῶν, ἀλλὰ μένειν τελέως διδῶς ἐκείνοις τὴν ἐξέσταν. ἵνα ἡ τόπον ἀγωνίαν τῷ καὶ τῶν Ῥοδίων. Livius: *perseverassem, inquit, tacere P. C. nisi Rhodiorum legationem mox vocaturos vos scirem: & illis auditis, mihi necessitatem fore dicendi.*

Ἡ περ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας δόξης. Ita videtur legendum, ut ad Eumenem referatur; nam malè αὐτῶς erat in exemplari.

Ἐρεῖν μὲν γὰρ αὐτῶς, ἐπειδὴν εἰσπορεύσῃσιν, δίοπ πάρεσιν, ἔτε παρ' ὑμῶν ἀτιμῶροι πᾶσι ἄστυν ἔδεν, ἔθ' ἡμᾶς βλάβησιν θέλοντες καὶ ἔδεναι τὸν ἄστυν. Livius: *Quæ quidem eò despectior erit, quòd ea postulata eorum futura sunt, ut non solùm nihil, quod contra me sit, sed ne quod ad ipsos quidem propriè pertineat, petere videantur.*

Προσβόλονται ἡ ἀεὶ τῷ ἐλευθερίας τῷ τὴν Ἀσίαν οἰκόντων Ἑλλήνων. Livius: *agent enim causam civitatum Grecarum, & liberari eas dicent brevi.*

Τῶν δ' ἔχ' ἔτι αὐτοῖς εἶναι κεχρησμένον φήσασιν, ὡς ὑμῖν κατήχον, καὶ τοῖς γεγυῖσιν ἔργασι ἀκόλαστον. Livius: *&, si displicet, cum has tantas opes affectabunt, dissimulabunt ulla parte id ad se pertinere:*

nerē: vos modo id decere, & conveniens esse antefactis, dicent.

Τῶν γὰρ πόλεων ἐλευθέρωθεισῶν, &c. ἡμῖν μὲν ἀρόλων διαπρασασθὲ πάντας, ἔμμόνον τὰς νῶν ἐλευθέρωθησομένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πρῶτερον ἡμῖν ὑποτασσόμενας, ἐπειθὲν ὑμεῖς ἐπὶ ταύτης ὄντες φανεροὶ γήνοιθετε & παραισέως, τέτοις ἢ προσηύσε πάντας. Livius: quo impetrato, cui dubium est, quin & à nobis averturi sint non eas modo civitates, quæ liberabuntur, sed veteres etiam stipendiarias nostras. γήνοιθε, pro γήνοιθε, sive γήνοιθε: & προσηύσε, pro προσηύσε, malè, ut videtur, erat in exemplari manuscripto.

Ὀνόματι μὲν ἴσονται σύμμαχοι τέτων. τῇ δὲ ἀληθείᾳ, πᾶν ποιήσασθε τὸ κελσόμῶνον ἐτοίμως, τῇ μερίσει χάριτι γερνότες ὑπόχρεοι. Livius: verbo facios, revera subjectos imperio, & obnoxios habituri sint, tanto obligatos b. neficis.

Διόπερ ὡς ἄνδρες ἀξιοῦμαι ὑμᾶς, τέτον τὸ τόπον ὑποδέσθε, μὴ λάθετε. Livius: hac vos ne decipiat oratio, providendum vobis erit.

Τὰς μὲν πρῶτον τὸ δῖον αὔξοντες, τὰς δὲ ἐλαττώντες τῶν φίλων ἀλόγως. ἀμὰ ἢ τέτοις τὰς μὲν πολεμίας γερνότες δέσμευόντες: τὰς δὲ ἀληθινὰς φίλους παροῶντες, καὶ ὀλιγωροῦντες τέτων. Livius: néve non solum inæqualiter alios nimium deprimatis ex sociis vestris, alios preter modum extollatis: sed etiam ne qui adversus vos arma tulerint, in meliori statu sint, quam socii, & amici vestri.

Ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν τέτων, ὅτι δεῖο πάντος ὠφειλήσομαι τοῖς πέλας ἀφιλονείκως. πρῶτον δὲ τῆς ἡμετέρας φιλίας, καὶ τῆς εἰς ὑμᾶς ἐνοίας, ἀπὸ πρῶτον ἂν εἶδει τῶν ὄντων ἐκχωρήσομαι καὶ δωάμην. Livius: Quod ad me attinet, in aliis rebus, cessasse infra finem juris mei cuilibet videre malim. in certamine amicitie vestra, benevolentia erga vos, minime æquo animo vinci possum.

Καὶ γὰρ ἐκείνη πρῶτον μὲν ἡμετέρας φιλίας καὶ συμμαχίας, καὶ δὲ πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀρχαῖα διεφύλαξε ταύτην ἕως τῆς τελευταίας ἡμέρας. Livius: Qui primus omnium Asiam, Græciamque incolentium in amicitiam vestram venit, &c. ad extremum finem vite perduxit.

Ὀὐ μόνον κατὰ τὴν πρῶτον μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πράξεις. πάντων γὰρ ὑμῖν ἐκοινώησε τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολέμων, καὶ πλείους μὲν εἰς τέτον καὶ πεζικῆς, καὶ ναυικῆς δωάμεις παρέχετο τῶν ἄλλων συμμαχῶν. Livius: nec animum duntaxat vobis bonum ac fidelem præstitit, sed omnibus interfuit bellis, quæ in Græcia gessistis, terrestribus, navalibusque, &c. καὶ πεζικῆς, deerat in exemplari.

Πλείους δὲ σωεβάλλετο χορηγίαν. Livius: omni commeatuum genere vos adiuvit.

Τέλος δὲ εἰπεῖν, κατέσπευε τὸ βίον, ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις, κατὰ τὴν Φιλίππικὴν πόλεμον, ὡφειλήσων Βοιωτῶν εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν, καὶ συμμαχίαν.

μαχίαν. Livius: *in ipsa concione intermortuus haud multo post ex-*
piravit, cum Baxotos ad societatem vestram hortaretur.

Εγὼ ἢ Διδυμὸς ἀμφοτέρω τῶν δόχων, τῶν μὲν ἀσπάρτεον τῶν δὲ πατρῶ
διεφύλαξα. ταῦτ' αὖ γὰρ ἔχουσιν ἡμῶν ὑπερβόλαι. τοῖς δὲ ἀσπάρτεον
ὑπερβόλαι. οἱ γὰρ καὶ τῶν ἐν πλοῦσι βούλων ἡμῶν, ἢ ἐκείνων
ἀσπάρτεον. Livius: *hujus ego vestigio ingressus, voluntate et studio in*
colendis vobis adjicere (etenim inexuperabilia haec erant) nihil po-
tui; rebus ipsis meritisque et impensis officiorum, ut superare pos-
sem, fortuna, tempora, Antiochus, et bellum in Asia gestum pra-
buerunt materiam, &c. οἷον τῶν, & ἐκείνων, corrupte legebatur in
exemplari.

Ανδρόμαχος γὰρ ἀσπάρτεον ἡμῶν θυγατέρα δέδωκεν. Livius: *filiam suam*
in matrimonium mihi dabat.

Διδυμὸς ἀσπάρτεον μὲν πᾶσι ἀσπάρτεον ἀπὸ τῶν ἀσπάρτεον ἀφ' ἡμῶν
πόλεις. Livius: *restituere extemplo civitates, quae defecerant à*
nobis.

Παῦ ὑπερβόλαι ποιεῖν, εἰ μετὰ τοῦ ἀσπάρτεον ἀσπάρτεον πολέμου. Li-
vius: *sperem magnam in posterum amplificandi regni faciebat, si se-*
cum adversus vos bellum gessissem.

Καὶ πεζοποροῦσι, καὶ ναυτικοῦ δυνάμει. Livius: *terrestribus navalibus-*
que copiis.

Πλείστους ἢ χρησίου συμβεβόλαι. Livius: *commeatu supereturi.*

Εἰς πάντας ἢ τῶν κινδύνων δεινότητων αὐτῶν ἀσπάρτεον. Livius:
nec labori meo, nec periculo usquam peperci.

Υπερβόλαι συγκλειομένους εἰς αὐτῶν τῶν Πέργαμον πολιορκεῖσθαι καὶ
κινδυνεύειν. Livius: *obsidionem passus sum Pergami inclusus cum*
discrimine ultimo simul vitae regnique, &c. εἰς αὐτὸν τὸ Πέργαμον,
est in exemplari.

Εἰ Μασσαγόταν μὲν τὸ ἐκείνων ἀσπάρτεον πολέμου ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ
τὸ τελευτήτων ἀσπάρτεον ἀσπάρτεον μὲν τῶν ἰσπάρτεον. Livius: *Massinissa*
hostis vobis, antequam socius fuit, &c. cum turma equitum in ca-
stra confugit vestra.

Ἐπῆρσε τῶν πᾶσι. ἐπῆρσε malè legebatur in exemplari, pro ἐπῆρσε
τῶν πᾶσι: quod Livius unico verbo, *fideliter*, expressit.

Βασιλέα τῶν ἀσπάρτεον μερῶν τῶν Λιβύης πεποιήκατε. Livius: *praepotentes*
inter Africa reges fecistis,

Ἡμᾶς ἢ τῶν ἀσπάρτεον πᾶσι μέγιστος καὶ κρείσσις τῶν ἔργων ἡμῶν συσπάρ-
τεον ἀσπάρτεον παρ' ἑδὲν ποιεῖτε; Livius: *Quò tandem igitur nos pre-*
ptio, atque honore digni apud vos sumus, qui nunquam hostes, semper
socii fuimus? ἡμεῖς, & ποιεῖσθε, malè scriptum erat in exemplari.

Τί ἐν ἐστὶν ἀσπάρτεον. Livius: *quid ergo postulas, dicat aliquis?*

Ερῶ μὲν πᾶσι, ἐπείπερ ἡμεῖς ἐξ ἡμεῶν ἀσπάρτεον πᾶσι τὸ λέγειν ἡμῶν τὸ
φαινό-

φαινόμενον. Ego patres conscripti, quoniam dicere utique volentibus vobis parendum est.

Εἰ μὲν αὐτοὶ κείνῃσι πῖνας τόπους ἀνακατέχον τῆς Ἀσίας, ἢ ὄντων ἐπὶ ταῖςδε τῆς Ταύρας, ταυρομήρων ἢ πρότερον ὑπὸ Ἀντίοχον, ἔστο καὶ κρείσσεια βελοιομεθ' ἂν ἰδεῖν ἡρώμενον. καὶ γὰρ ἀσφαλίσεια βασιλοσύνην ὑμῶν γένωνται ὑπερλαυσοῦντο. Livius: si vos ea mente ultra Tauri juga Antiochum emouistis, ut ipsi teneretis eas terras: nullos accolas, nec finitimos habere, quam vos malo; nec ulla alia re tutius, stabiliusque regnum meum futurum spero. ἢ ἁσίαν, pro τῆς ἁσίας, corruptè legebatur in exemplari: vel addendum κτ', ἢ τῆς ἁσίας retinere velimus.

Εἰ ἢ ἔστο μὴ κείνῃσι ποιεῖν, ἀλλ' ἐκχωρεῖν τῆς Ἀσίας ὀλοχαρῶς, εἰδέναι φαμένδικομότερον εἶναι ὡς ἐκχωρεῖν ὑμῶν τῶν ἐκ τῆς πολέμου γερνόντων ἄθλων, ἢ περὶ ἡμῶν. Livius: sed si vobis decedere inde, atque exercitus deducere in animo est: neminem digniorem ex sociis vestris, qui bella à vobis parta possideat, quam me.

Νῆ δὲ καὶ κρείσσεια ἔστιν, τὰς δουλοσύνας ἐλδοθεῖν, εἴγε μὴ μετ' Ἀντίοχου πολεμῶν ὑμῶν ἐτόλμησαν. ἐπὶ ἢ ἔθ' ὑπέμειναν, πολλῶν κρείσσειον, τὸ τοῖς ἀληθινοῖς φίλοις τὰς ἀρμυζέσους χάριτας ἀποδιδόναι κρείσσειον, ἢ τὰς πολεμίου γερνόντας δὲ εὐρεταῖν. Livius: at enim magnificum est liberare civitates servas. ita opinor: si nihil hostile aduersus vos fecerunt. Sin autem Antiochi partis fuerunt; quanto est vestra prudentia, ἔσ' ἀκρίτως ἀκρίτως, sociis benemeritis, quam hostibus vos consulere?

Ἀπὸν τε τῆς βασιλείας, καὶ τὰ ἐκ τῆς φιλοφροσύνης ἀπεδέχεται. Livius: Grata oratio regis patribus fuit, &c. mendum erat in Græco exemplari non ferendum, quod nos sustulimus, mutata voce τρίτον, in τῆς πῖν, &c.

Προθύμως εἶχεν. Livius vertit, *propenso animo*.

Ἀφυσπερὶ τῶν δὲ πντῶν τῆς πρὸς ἁσίαν. Livius: quia non aderant quidam Rhodiorum.

Εἰσεκαλέσων τὰς Σμυρναίους. Livius: *interposita Smyrncorum brevis legatio est*.

Διότι γερνόντασι πάντων ἐκλεινέσεια τῆς ἐκ τῆς Ἀσίας αὐτονομημένων. Livius: *collaudatus egregie Smyrncis, quod omnia ultima pati, quam se regi tradere maluerunt*.

Επὶ ἢ τοῖς εἰσηλθόν οἱ Ρόδιοι. Livius: *introduciti Rhodii sunt*.

Καὶ βραχέα ἀρμυρνευόμενοι ἀπὸ τῶν κατ' ἰδίαν ἱστοίσι πεπεργμένων εἰς Ῥωμαίους, ταχέως, &c. Livius: *expositis in iitiis amicitiae cum populo Romano, meritisque Rhodiorum prius, deinde Antiochi bello, &c.*

Εν τῇ μέγιστον αὐτοῖς ἔφασαν γερνόντα συμπτωμῶν κτ' πλὴν πρὸς ἁσίαν, πρὸς ὃν οἰκειότατα ἀφ' ἡκεῖν βασιλεία καὶ κρινῆ καὶ κατ' ἰδίαν, πρὸς ἔστων αὐτοῖς

αὐτοῖς ἀνὴρ πεπωλκένον τι τὴν φύσιν τῆς πραγμάτων. Livius: *Nihil, inquit, nobis tota nostra actione, patres conscripti, neque difficilium, neque molestius est, quam quod cum Eumene nobis disceptatio est; cum quo uno maxime, & privatim singulis, &, quod magis nos movet, publicum civitati nostrae hospitium est.*

Τῆ μὲν γὰρ αὐτῶν πατρῷδι δοκεῖν τῆς κλέους εἶναι, καὶ μέγιστον πρέπον Ρωμαίοις, τὸ τῆς ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἑλλάδας ἐλευθερωθῆναι, &c. Εὐμῆρος δὲ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἤμισα τῆς συμφέρον, φύσιν γὰρ πάντων μοναρχίαν, τὸ ἀπὸ ἴσων ἐχθαιρεῖν, ζητεῖν δὲ, πάντας, εἰ ἢ μήν, ὡς πλείους ὑπακούσας εἶναι σφίσι καὶ πειθαρχεῖν. Livius: *Ceterum non animi nostri, patres conscripti, nos, sed rerum natura, quae potentissima est, disjungit; ut nos liberi, etiam aliorum libertatis causam agamus: reges serva omnia & subiecta imperio suo esse velint.*

Ἀλλὰ καὶ περ τοῦτων ὄντων τῆς πραγμάτων, ὁμοῦς ἔφασι πεπεισῶς, διότι κηδεύον τῆς σωτηρίας, καὶ τῶν πλείων Εὐμῆρος διουσίας ὑπὲρ Ρωμαίοις, ἀλλὰ τῆς δικαιοτέρας φαίνεσθαι λέγοντες. Livius: *Ut cum ne tamen res se habet: magis verecundia nostra adversus regem nobis obstat, quam ipsa disceptatio aut nobis impedita est, aut vobis perplexam deliberationem praebitura videatur,*

Εἰ ἀπὸ γὰρ μὴ δυνατὸν εἶναι ἄλλως Εὐμῆρος χάριν ἀποδῆναι Ρωμαίους, εἰ μὴ ὑπερβῆεν αὐτῶν τῶν αὐτονομηθῆναι πόλεις, ἀπερεῖν εἰκὸς εἶναι τῆς ἐνέσωτων. ἢ γὰρ φίλον ἀληθινὸν εἶδη ὑπερβαλεῖν, ἢ ἢ κηδεῖν καὶ κηδεύον τῶν αὐτοῖς ὀλιγοῦσιν, καὶ τὸ τέλος τῆς ἰδίας σωτηρίας ἀμαυρῶσαι, καὶ καταβαλεῖν. Livius: *nam si aliter socio atque amico regi, de civibus praemiis agitur, honos haberi nullus posset, nisi liberas civitates ei in servitutem traderetis; esset deliberatio anceps; ne aut regem amicum inhonoratum dimitteretis, aut decederetis instituto vestro, & gloriam Philippi bello partam nunc servitute tot civitatum deformaretis, &c.* in exemplari malè, ut ex Liviana versione apparet, legebatur, ὁ μὲν χάριν ἀποδῆναι Ρωμαίοις. pro τέλος autem libentius scriberem καὶ, quod Livius vertit, *gloriam* & Polybius infra dixit, καὶ τὸ τῆς ἰδίας ὑπερήσας λαμπερὴν καταβαλεῖν, &c.

Καὶ γὰρ Λυκαονίαν καὶ Φρυγίαν τῶν ἐφ' Ἑλλησπόντων, καὶ τῶν Πισιδικῶν πρὸς ἢ τέτοις Χερρόνησον, καὶ τὰ περὶ τῶν ταῦτα τῆς Ἑυρώπης ἔξω εἰσι ὑμῖν, οἷς ἀνὴρ βέλτοις περὶ τῶν Εὐμῆρος βασιλείαν, δεκτικῶν αὐτῶν διὰ τὴν ποιῆναι τὴν νῦν ὑπαρχέουσαν. πάντων ἢ τέτων ἢ τῆς πλείων αὐτῆς περὶ μελεδέντων, ἐδεμῶς ἀνὴρ ἡρόισι τῆς ἄλλων δυναστῶν καταδεεσθαι. Livius: *Nam & Lycania, & Phrygia utraque & Pisidia omnis, & Chersonesus, quaeque circumjacent Europa, in nostra sunt potestate: quarum una qualibet regi adjecta, multiplicare regnum Eumens potest: omnes verò data, maximis eum regibus aequare, &c.* ex hac Livii versione Polybii verba, quae sunt in exem-

exemplari mutilata, possumus ita supplere: οἷς αὐτὸ βέβηκε δωρεῖσθαι, ὡς πνα παροσπένειν, &c.

Εἰσι γὰρ ἔν ᾧ ἄνδρες Γραικοὶ, καὶ τὰς φίλους μεγαλομερῶς σωματικοῦ-
σαι, καὶ τὸ ἴδιαις υποθέσεως λαμπρὸν μὴ κατασπαλεῖν. Livius: licet ergo
vobis ἔσπραμῖαι belli ditare reges, ἔσ non decedere instituto vestro,
&c. in manuscripto deerat particula μὴ, alioqui necessaria.

Οὐ γὰρ εἰσι ὑμῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ταυτὸ τέλει τῶν ἔργων.
Livius: alia enim aliis ἔσ honesta ἔσ probabilis est causa atque,
&c. τῶ τῶν, pro τῶ τὸ, malè legebatur in exemplari.

Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἐρωῶσι πῶς τὰς περὶ αἵμας, ὀρεγόμενοι ἔσ κα-
τασπένειν, καὶ παροσπαλεῖν πόλεις, καὶ χρηζίας, ναῦς. Livius: illi
arguunt, hi vicos, hi opida, hi portus, orantque aliquam maris ut pos-
sident.

Ἑμεῖς δὲ πάντων τῶν ἀποσπένειν πεποιήκασι, πάντῃ τὰ κατὰ τὴν
οἰκονομίῃν τετηκότες ὑπὸ τῶν ὑμετέρων ἐξοσῖαι. Livius: vos, nec ci-
pistis hac, antequam haberetis; nec nunc, cum orbis terrarum
in ditone vestra sit, cupere potestis, &c. omninò verbum πε-
ποιήκασι, vel in πεποιήκασι mutandum est, vel addenda vox θεοῖ, quæ
deest ad sensum.

Δῆλον οἷς ἰσχυρὰ καὶ δόξης παρ' ἀνθρώποις. Livius: pro dignitate ἔσ
gloria apud omne genus humanum.

Αὐτὸ κατὰ μὲν ἔστι δύσχερῖς, κατὰ μὲν ἔστι δύσχερῖς ἢ δύσχερῖς χαλε-
πώτῃ. Livius: parare ἔσ querere arduum fuit; tueri difficilius, &c.
in exemplari verbum χαλεπώτῃ deerat.

Γνοσῖτε δὲ ἂν τὸ λεγόμενον ἔστος ἐπολεμήσατε πρὸς Φίλιππον. Malè
legebatur in manuscripto, ἀγνοσῖτε, & ἐπολεμήσατε. & paulò post, ἢ
δύσκετε ἔστος μῶλλον, pro eo, quod nos reposuimus, δύσκετε τῶν
μῶλλον. mendum etiam erat in his quæ sequuntur, ἢ τῶν Εἰλλῶν ἐλ-
θέρως. ἔστος νῦν ἔστος παροσπένειν, &c. & pro ἔστος ἢ παροσπένειν, καὶ τὸ πρὸν
ἐλατῶθησεται, in exemplari corruptè, ἔστος καὶ παροσπένειν, καὶ πρὸν ἐλα-
τῶθησεται, legebatur.

Ἑμεῖς μὲν ἔν ᾧ ἄνδρες, καὶ τὸ παροσπένειν μετὰ ἄλλοις, καὶ
τῶν μεζῖτων ἀγῶνων, καὶ κινδύων ἀληθινῶς ὑμῖν μετὰ ἄλλοις, ὅσῃ
ἐγκαταλείπουσιν τῶν φίλων τάξιν, ἀλλ' ἂν, γὰρ νομίζουσιν ὑμῖν καὶ πρὸν
καὶ συμφέρον, ὅσῃ ἀκνήσασιν ὑπερῖαι μετὰ παρῖαι. Li-
vius: Rhodii ἔσ in hoc, ἔσ in omnibus bellis, quæ in illa ora ges-
sistis, quàm forti fidelique opera vos adjuverimus, vestro iudicio
velinquimus. nunc in pace id consilium afferimus; quod si compro-
baveritis, magnificentius vos victoria usus esse, quàm vicisse, omnes
existimaturi sint, &c. ἀληθινῶν ὑμας, & ἀλλὰ γὰρ, malè, ut videtur, in
exemplari legebatur,

Οἱ μὲν ἔν ᾧ ἄνδρες ταῦτα ἐπὶ ἰσχυρὰ, πᾶσιν ἰδὲ καὶ μετὰ ἄλλοις καὶ καλῶς διε-
λίχθη

λίχται ἀεὶ τῷ ᾠροκειμῶν. Livius: *apta magnitudini Romanae oratio visa est.*

Ἐπὶ ἣ τέτρως εἰσήγαγον τὸς παρ' Ἀντιόχου πρεσβύτας, Ἀντίπατρον καὶ Ζώξιν, ὧν μετ' ἀξιώσεως, καὶ ᾠροκλήσεως ποιησεμῶν τὸς λόγους. Livius: *post Rhodios Antiochi legati vocati sunt: ii vulgato petentium veniam more, errorem fassi regis; obtestati sunt patres conscriptos, ut sua clementia potius, quam regis culpa, qui satis superque paenarum dedisset, memores consularent.*

Εὐδοκίῃσιν ταῖς γρηνημῆαις ὁμολογίαις ἀπὸς τὸς ἀεὶ τῷ Σκιπίωνα καὶ τῷ Ἀσίαν. Livius: *postremo pacem datam à L. Scipione imp. quibus legibus dedisset confirmarent auctoritate sua.*

Καὶ μετὰ πέντε ἡμέρας τῷ δήμῳ σιωπεπικυρώσῃ. Livius: *Senatus eam pacem servandam censuit, et paucos post dies populus jussit.*

Ἐπερον ὄρκια ἀεὶ τῶν, ἀπὸς τὸς ἀεὶ τῷ Ἀντίπατρον. Livius: *foedus in Capitolio cum Antipatro principe legationis iclum.*

Μετὰ ἣ ταῦτα καὶ τὸς ἄλλους εἰσήγαγον, ὅσοι παρήσαν ἀπὸ τῆς Ἀσίας πρεσβύτοντες. Livius: *audita deinde et alia legationes ex Asia sunt.*

Ἀπασὶ ἣ τῶν ὠπῶν ἔδωκαν ἀπὸ κρισίν. Livius: *Omnibus datum est responsum.*

Ὅκ δέκα πρεσβύτοντας ἀποσελᾶσι, τὸς ὑπὲρ ἀπάντων τῷ ἀμφισθητημῶν ταῖς πόλεσι διαγνωσεμῶν. Livius: *decem legatos more majorum Senatum missurum, ad res Asia disceptandas, componendasque.*

Ὅς ἀεὶ μὲν τῷ καὶ μέρῳ ἔδωκαν τῶν ἐπιτροπῶν. Livius: *his quae presentis disceptationis essent libera mandata.*

Περὶ ἣ ὅλων ὠπῶν διαλάμβανον, ἐπὶ δαὶ τῷ ἐπὶ ταῖς τῷ Ταύρος καὶ Κέντων, ὅσοι μὲν ὑπὸ Ἀντιόχου ἐπάτιοντο, τέτρως Εὐμενὶ δὸρῆται, πῶν Ἀυκίας καὶ Καρίας, πᾶ μέρῃ τῷ Μαιώδους ποταμῶν ταῦτα ἣ Ροδίων ὑπέρειχον. Livius: *de summa rerum senatus constituit, &c. summam tamen hanc fore, ut cis Taurum montem, quae intra regni Antiochi fines fuissent, Eumeni attribuerentur, praeter Lyciam Cariamque, usque ad Meandrum amnem: ea civitatis Rhodiorum essent, &c. πῶν Ἀυκίας, & τῶν Ροδίων, male in exemplari legebatur.*

Τῶν πόλεων τῷ Ἐκλιώδων, ὅσῃ μὲν Ἀπάλω φέρον ὑπετέλεον, ταῦτα τῷ ὠπῶν Εὐμενὶ τελεῖν. ὅσῃ ἣ Ἀντιόχῳ μόνον, ταῦτα ἣ ἀφείδῃ τῷ φέρον. Livius: *ceterae civitates Asia, quae Attali stipendiariae fuissent, eadem Eumeni vectigal penderent. quae vectigales Antiochi fuissent, ea libera atque immunes essent, &c. ταῦτα ἣ ἀφείδῃ τῷ φέρον, legebatur in exemplari.*

Προσῆλθον ὠπῶν οἱ Ρόδοι ἀπὸς τῶν συγκλητῶν ἀξίοντες ἀπὸ Σόλων τῷ Κιλικίαν, ἀπὸ τῷ συγκλητίῳ ἔφασαν κατῆκεν ὠπῶν ἀπὸ τοῖς ἀπὸ τοῖς πόλεως ταῦτης. εἶναι γὰρ Ἀργείων ἀπὸ τοῖς Σολεῖς, κατὰ περ καὶ Ροδίας, ἐξ
ἧν ἀδελ-

ὡν ἀδελφικῶ ἔσαν ἀπεδείκνυον τῷ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους. Livius: *de Solis urbe, quæ in Cilicia est, egerunt: Argis & illos, sicut sese, oriundos esse. ab ea germanitate fraternam sibi cum iis caritatem esse, &c.* videndum autem num in Polybio, ἀφ' ἧς τῷ συγγένειαν, legi debeat.

Ὡν ἕνεκα δίκαιον ἔφασαν εἶναι τυχεῖν αὐτὰς τῆ ἐλευθερίας. Livius: *petere hoc extraordinarium munus, ut eam civitatem ex servitute regia eximerent.*

Εἰσεκαλέσατο τὰς παρ' Αντιόχου πρεσβυτάς. Livius: *vocati sunt regis Antiochilegati.*

Πάσης Κιλικίας. Corruptè in exemplari ἡλικίας legebatur.

Ὁὐ πρὸς δεξιόθεν ἢ τῆ ᾗ ἐπὶ τῆ Αντίπατρον ἀφ' ἧς τὸ πρὸς ταῦς σωθήκας εἶναι. Livius: *nec quicquam impetratum, testante fœdera Antiocho.*

Φιλοκίμων ἢ πρὸς τὸ διεριδομένων τῶ πρεσβυτάων, τέτρες μὲν ἀπέλυσαν, τὰς ἢ Ροδίων εἰσεκαλέσάμενοι, διεσίφην τὰ σωαυτάμενα πρὸς τῶν ᾗ ἐπὶ τῆ Αντίπατρον. ἢ πρὸς ἐπέλεγον, ὅτι πᾶν ὑπομνήσιν, εἰ πάντως τὸ κέκεται Ροδίοις. Livius: *revocatis in senatum Rhodiis, cum quantopere tenderet legatus regius exposuissent; adjecerunt, si utique eam rem ad civitatis suæ dignitatem pertinere censerent Rhodii, Senatuum omni modo expugnaturum pertinaciam legatorum.*

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆ ὑποκειμένων ἔμεινεν. Livius: *ita nihil de Solis mutatum est. sed corrupta hæc erant in manuscripto Polybii libro.*

XXVI.

Ἀμύνανδρος ὁ τῶν Ἀθαρμάνων βασιλεὺς, δοκῶν ἤδη τῷ δόχῳ αἰετληφέναι βεβαίως, εἰς Ρώμην ἐξέπεμψε πρεσβυτάς, καὶ πρὸς τὰς Σκιπίωνας εἰς τῷ Ἀσίαν. ἐπὶ γὰρ ἦσαν αὐτὸς τὰς κτ' τῷ Εφεσον τόπος. Livius: *Amynander recuperato regno, legatos & Romam ad Senatum, & ad Scipiones in Asiam, Ephesi post magnum cum Antiocho bellum morantes, misit.*

Τὰ μὲν ὁμολογώμενος, τῶ δὲ κεῖν δι' Αἰτωλῶν πεποιθὸς τῷ κτήσθην. Livius: *pacem petebat, excusabatque sese, quod per Ætolos recuperasset paternum regnum.*

Τὰ ἢ, κατηγορῶν τῶ Φιλίππου. Livius: *Philippum incusabat.*

Οἱ δὲ Αἰτωλοὶ νομίζουσιντες ἔχθρὸν εὐφροῆ κληθῆναι, πρὸς τὸ τῶ Ἀμφιλοχίαν, καὶ τῷ Ἀπερανθίαν ἀνακτῆσαι, πρὸς τὸν εὐφροῆν εὐφροῆν εἰς τὰς πρὸς εὐφροῆν τὸς τόπος, &c. εὐφροῆν εἰς τῷ Ἀμφιλοχίαν. τῶν ἢ πλείων ἐθελοντῶν πρὸς εὐφροῆν, μετῆλθον εἰς τῷ Ἀπερανθίαν. Livius: *Ætoli ex Athamania in Amphilochos profecti sunt, & majoris partis voluntate, in jus ditionemque totam redegerunt gentem, &c.* pro μετελθῆναι autem, ut in exemplari Polybii scriptum erat, reposuimus μετῆλθον, Livianam versionem sequuti, quæ habet, *Transcenderunt in Ape-*

rantiam: ea quoque magna ex parte sine certamine in deditioem venit, ex illis Græcis, ἀποδοτέμων ἐκασίως, &c.

Ἀθροίσαντες ἢ Νικάνδρος ἔγραπτηγῆς, &c. Livius: *jam edicto Nicandri Prætoris convenerant Ætoli, &c. ex qua versione apparet scribendum esse apud Polybium, ἀθροισαντί, &c.*

Ὡς ἀντιποιησάμενοι. Livius: *ii primùm ad arma concurrerant, &c. sed ἂν τι ποιησάμενοι apud Polybium malletm.*

Τηρήσαντες τὴν πρὸς Φίλιππον πίσιν. Livius: *Dolopes nunquam Ætolorum fuerunt; Philippi erant.*

Λαβόντες ἢ ἀπὸ Φηλαίων πρὸς τὴν Ἀθαμανίαν, ἢ τὴν Φιλίππου. Livius: *ceterùm posteaquam Amphilochos cum Ætoliis esse, fugamque ex Athamania Philippi, ἔσ' eadem præsidii ejus accipere, ἔσ' ipsi à Philippo ad Ætolos deficiunt, &c. Videtur autem φυγήν, pro σωήθειαν scribendum esse apud Polybium ex hac Livii versione.*

Δοκῶν ἢ φαλίῳ πρὸς τὴν Αἰτωλίαν τοῖς περιερχομένοις ἔθνεσι, καὶ τόποις. Livius: *his circumjacentibus gentibus, jam undique se à Macedonibus tutos credentibus esse.*

Προσέπεσε φήμη πρὸς τὴν Ἀσίαν μάχης, ἐν ἣ γινόντες ἠπήμερον ἐλοχερῶς τὸν Ἀντίοχον. Livius: *fama affertur Antiochum in Asia victum ab Romanis.*

Ὡς δὲ ὤφραλλονδεῖς ἐκ τῆς Ρώμης ὁ Δαμοτέλης, τὸν τε πόλεμον ἀνήγαγε, διοτι μὲν κατέμενον, καὶ τὴν Φιλίππου, καὶ τῶν δωάμεων ἀφύδασι ἐπ' αὐτῆς. Livius: *nec ita multo post legati ab Roma redire sine spe pacis, Fulviumque Cos. nuntiantes jam cum exercitu trajecisse.*

Τότε δὲ παντελῶς εἰς ἀμεχανίαν ἐνέπιπτον. Livius: *his conterriti, &c. in exemplari malè legebatur συμμεχρίαν, pro quo nos ἀμεχανίαν reposuimus.*

Ἐδύξεν ἔν' αὐτοῖς πρὸς τὴν Ρόδον πέμπειν, καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ἀξιῶντας καὶ ὤφραλλονδεῖς πρὸς εὐνοίαν πρὸς αὐτῶν εἰς τὴν Ρώμην. Livius: *prius ab Rhodo ἔσ' Athenis legationibus excitæ, ut per auctoritatem civitatum earum, sua preces nuper repudiata, faciliorem aditum ad senatum haberent, &c. ἀθαμανίαν, pro ἀθηναίους, corruptè legebatur apud Polybium.*

Ἐξέπεμψαν πάλιν πρὸς εὐνοίαν εἰς τὴν Ρώμην. Livius: *principes gentis ad tentandam ultimam spem, Romam miserunt.*

Φαινίαν, οὐδὲ τῆς Χάροπα, ἔπ' Ἀλυπον, &c. Videtur scribendum Φαινίαν, est enim apud Livium: *legati ab Ætoliis Phænias ἔσ' Damoteles. sed legatorum nomina apud Polybium corruptè legebantur, οὐδὲ τῆς Χαλιππὸν. ἔπ' ἄλιπον, &c.*

XXVII.

Εξ Ηπείρου πρεσβούτων, εαινολογοίτη τῆς τῆς Αἰτωλῆς στρατείας. Livius: cum Epirotarum principibus consultabat, unde bellum inciperet, &c. in exemplari Polybii manuscripto deerat vox ἠπείρου, & pro τῆς τῆς λεgebatur τῆς τῆς, &c.

Τῶν δὲ πρεσβούτων στρατεύειν ἐπὶ τῶν Ἀμβρακίᾳ συμβαλόντων, σιμῆσανε γὰρ τότε πολιδύεα τῆς Ἀμβρακικῆς μετὰ τῆς Αἰτωλῶν. Livius: Epirotis Amphraciam placebat aggredi, quae tum contribuerat se Aetolis.

Διότι καὶ πρὸς τὸ μάχεσθαι τοῖς στραπέδου, ἐὰν εἰς τὸ βάλωνται συγκαταβαίνειν Αἰτωλοὶ, καλίστης εἶναι τίνας συμβαίνει. Livius: apertos circa campos ad dimicandum esse; siue ad eum tuendum venirent Aetoli, &c.

Καὶ ἀποδειλιῶσιν. Livius: sin detrectarent certamen.

Εὐφυῶς αὐτῶν κείδῃ πρὸς πολιορκίαν. Livius: oppugnationem fore haud difficilem.

Καὶ γὰρ ἄφθονον ἔχον τῶν χωρῶν εἰς χρεῖαν, πρὸς τὰς τῶν ἔργων ὄψασκιδας. Livius: nam ἔ copiam in propinquo materia ad aggeres excitandos, ἔ cetera opera esse.

Καὶ τὸ ἄρα τὸν ποταμὸν. Livius habet, Arachontem; ut videatur apud Polybium ἀρήθοντα scribendum esse. sed magis placet, ut apud Livium, Arachthum, scribatur; qui est unus ἐ quatuor nobilissimis Epiri fluvii, ut est apud Strab. Ptolem. & Plin. eodemque modo Polybius corrigendus erit.

Ρέοντα ὄψασκιδας τῶν πόλιν σιμωεργήσιν πρὸς τὰς τῆς στραπέδου χρεῖας. Livius: praeter ipsa mania fluere, ἔc. ad comportanda quae usui sunt.

Ἀπεστῆσαν ὄψασκιδας. Livius: ἔc. astatem aptam rei gerenda adesse.

Δοξάντων δὲ τῆς πρεσβουλῶν καλῶς συμβαλόντων, αἰαζόσιδας ὁ στρατηγὸς ἦγε ἀπὸ τῆς Ηπείρου τῆς στρατῶν. Livius: his persuaserunt, ut per Epirum duceret.

Κατήχησιν εἰς Χάραδρον. Videndum an χάραδρα rectius sit, Peoponnesi urbem, ut habet Strabo.

Εἰς Βῆχρον. Placet βεχάρον, ut est apud Strabonem, Ηπείρου πόλιν.

Πολὺν γὰρ τὸν γέροντα φαίνεται. Opinor scribendum φαίνεσθαι, &c. & paulò post, verba ὄψασκιδας, καὶ κελδύσασιν corrupta erant in exemplari.

Καὶ τέλος ἀπογνῆς αὐτῶν. Ita emendavimus, cum in manuscripto legeretur, ἀπὸ γὰρ αὐτῶν, nullo sensu.

Τῶν ἀναλογίαν αὐτῶν. Magis placeret ἀλογίαν, nisi alibi eadem voce usus esset Polybius, eadem etiam significatione. paulò post, μέγιστον σελδύσασιν, omninò corruptam vocem habebat exemplar. nos autem pro σαλδύσασιν reponendum putavimus.

XXVIII.

Οἱ ὡδρὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν Ροδίων πρέσβεις ἦγον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, σωεπιληψόμενοι τῶν Δαλύσεων. Livius: *Cum jam Atheniensium Rhodiorumque legati, qui ad deprecandum pro his venerant, apud Cos. essent.*

Ὅτε βασιλεύς τῶν Ἀθηναίων Ἀμύνανδρος παρεγγίει, ἀπαδέζων ἐξελέσθαι τὴν Ἀμβρακίαν ἐκ τῶν περὶ ἐσώτων κελῶν, ἀδείσει αὐτῷ ἀσφαλείας. Livius: *Amynder quoque Athamanum rex, fide accepta venerat in castra Romana, magis pro Ambracia, quam pro Aetolis sollicitus.*

Διὰ τὸ καὶ πολλὸν χρόνον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀφαιετοφυλάττει καὶ φυλάττει. Livius: *ubi majorem partem temporis exulaverat.*

Ἦγον ἡ καὶ ὡδρὰ τῶν Ἀθηναίων μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἄγχι πρὸς τὴν Δαμωτελήν. ὁ δὲ Μάρκος πυθόμενος τὴν ἀδείσει αὐτῶν, ἔγραψε πρὸς τὴν Ψευδοσίαν, ἀνακομίζων τὴν ἀδελφίδα αὐτῶν. Livius: *certior factus de casu legatorum, adduci eos à Tyrreho jussit, &c.* Stephanus in voce θυρία, ἐστὶ δὲ, inquit, καὶ Ἀθηναίων θυρία, ἀφ' ἧς τὸ ἐθνικὸν θυρία, ὡς Σαυρία. Ἀνδροῦν ἡ θυρία φησὶ. unde apparet apud Polybium θυρία scribendum esse, sive θυρία, ut est in fragmento lxxv. apud Livium verò, à Thyreo sive Thureo: quod malè in Pirtheum à quibusdam mutatum est.

Ὁ μὲν ἔν Ἀμύνανδρος καὶ τὴν αὐτῆς ἀδείσει, εἶχε τῶν Ἀμβρακίων, ὡδρὰ καὶ πρὸς τὴν ἀδείσει αὐτῶν. Livius: *Amynder, quod sui maxime operis erat, impigre agebat, ut Ambracienses compelleret ad deditionem.*

Ἐὰν βλαδύσονται. Ita videtur legendum, cum in exemplari sit, ἐὰν μὴ βλαδύσονται, &c.

Προσπαλάσσεται αὐτῷ τὴν τεύχη. Livius: *succedens murum.*

Τὴν δὲ στρατιὰν συγχωρήσεται. Livius: *permisso consulis.*

Οὗτος μὲν ἔν εἰσελθόντων. Ingressus vertit Livius. & in exemplari erat ἔτα, ut opinor, malè.

Τοῖς ἡ ἀδελφὴ τῆς Δαμωτελῆ καὶ Φανίαν. Livius: *Phaneas & Damoteles.*

Καὶ στρατιὰν τῆς Γαίου Ουαλίου. ἔτα δὲ καὶ Μάρκος μὲν ἦτος, ἔτα πρῶτος στρατιὰ πρὸς Αἰτωλὸς τὴν συμμαχίαν. Μάρκος ἡ ἔτα τότε στρατιὰ ἀδελφὸς ἐκ μητρός. Livius: *& Aetolos C. Valerius Lavini filius, qui cum ea gente primum amicitiam pepigerat, consulis frater, matre genitus eadem, egregie adjuvit, &c.* paulò post: ἴδιον εἶναι τὴν ἀδείσει, pro τὴν ἀδείσει, erat in exemplari.

Καὶ παρέδωκεν τὴν πόλιν ἐφ' ἧς τὴν Αἰτωλὸς ὑποσώδης ἀπελθεῖν. Livius: *Ambracienses prius pacti, ut Aetolorum auxiliares sine fraude emitterent.*

Διακρίσις ὡδρὰ καὶ πρὸς τὴν ἀδείσει. cc. presentia, Livius.

Τριακῆσια δ' ἐν ἔτεσιν ἕξ. CCC per annos sex pensionibus equis.

Ἀποκαταστῆναι δὲ καὶ τὰς ἀρχαυλώτας, καὶ τὰς ἀυτομάλας Ῥωμαίοις. Livius: captivos, perfugasque redderent Romanis, &c. vox ἀρχαυλώ-
τας deerat in exemplari.

Πόλιν δὲ μηδεμίαν ἔχῃ ἐν τῇ συμπολιτείᾳ, μὴ δὲ μὲν ταῦτα προσλα-
εῖαθ' ἑστέων, ὅσα μὲν πῶ Τίτῃ Κοϊνίῃ Διάδοσιν ἐάλωσαν ὑπὸ Ῥωμαίων,
ἢ Φιλίαν ἐποίησαν ὡς Ῥωμαίοις. Livius: Urbem nequam formulæ
sui juris facerent, qua post id tempus, quo T. Quinctius trajecisset in
Græciam, aut vi capta ab Romanis esset, aut voluntate in amicitiam
venisset, &c. in exemplari manuscripto multa erant mendosè scripta;
nam & φιλοκίαν, pro Φιλίαν, & Λόκίς Κορηγίς, pro Τίτῃ Κοϊνίῃ,
contra historię fidem legebatut.

Κεφαλλώτις ἢ πέντεσ ἐκατόνδῃς εἶναι ἑστέων τῶν σωθηκῶν. Livius:
Cephalenia insula, ut extra jus fœderis esset, &c. in exemplari κε-
φάλαιον, pro Κεφαλλώτις scriptum erat.

Εὐδοκῆσαι. Confirmare, vertit Livius.

Περὶ δὲ τῶν πόλεων τῶν ὑπέροχον συμπολιτῶνδραν ὡ τοῖς Διεπο-
ρήσαντες ἐπὶ ποσὸν, τέλ' ὅ συγκατέθεντο τοῖς ὑπερνομήτοις. Livius: par-
va disceptatio de urbibus tenuit: qua cum sui juris aliquando fuif-
sent, avelli velut à corpore suo egre patiebantur. ad unum tamen
omnes accipi pacem jusserunt.

Τὰ δ' ἀγάλματα, καὶ τὰς ἀδελφάτας, καὶ τὰς γραφαὶς, ἀπὸ γῆρ ἐν τῇ
πόλει, ὅσα καὶ πλείω, διὰ τὸ γῆρ βασιλεῖον Πύρρῃ πῶ Ἀμβρακίαν.
Livius: Signa aenea, marmoreaque, & tabula picta, quibus ornatio
Ambracia, quia regia ibi Pyrrhi fuerat, quàm cœteræ regionis ejus ur-
bes erant, sublata omnia, auēctaque.

Ἐδόθη δ' ὡ τῶν καὶ σέφαν' ἄπο τελευτῶν πενήτην καὶ ρ. Livius:
Ambracienses coronam auream Cos. centum & quinquaginta pondo
dederunt.

Ἐποιεῖτο πῶ πορείαν εἰς πῶ μεσόγειον τῇ Αἰτωλίας. Livius: profe-
ctus ab Ambracia in mediterranea Ætolia.

Θαυμάζων ἐπὶ τῶ. Livius: mirante consule.

Πρὸς Ἀργὸν τὸ καλέμβρον Ἀμφιλοχικόν. Livius: ad Argos Amphilo-
chium.

Κατεστράπεδον. Livius: castra posuit.

Ὅσα ἀπὸ τῇ τῇ Ἀμβρακίας ρω. σὺ Δι. Livius: xxii. ab Ambracia
abest.

Καὶ Διόσφορον, ὅπ' ἔδοκται τοῖς Αἰτωλοῖς βεβασιωῦ τὰς δὲ ἑω-
τῶν γῆρ ὁμολογίας. Livius: in dè posteaquam approbasse pa-
cem concilium Ætolorum accepit.

Ὁὐτ' ἄρ' ἐγένετο ὡς τὸ προαῖσαι πῶ δυνάμει εἰς Κεφαλλώτιαν. Li-
vius: ipse in Cephaleniam trajecit, &c. malè ἔτω legebatur in exem-
plari.

Προχρησάμβροι Φαινέαν καὶ Νικανόρον, πρὸς δούπας ἐξέπεμψαν εἰς τὸν Ρώμῳ πρὸς εἰρήνης. Livius: *jussis proficisci Romam ad Senatium, &c.*

Οὗτοι ἢ ὠχλαβόντες τὰς τε Ροδίους καὶ τὰς Ἀθηναίους ἔταλον ἐπὶ τὸν προκείμνον. Livius: *permissoque ut ἔθ' Athenienses ἔθ' Rhodii deprecatores irent.*

Ἐξαπίσθη Γάϊον ἢ Ουαλέριον, καὶ πῶς ἐτέρως ἢ Φίλων. Livius: *dato, qui simul cum iis proficisceretur C. Valerio fratre.*

Πάλιν ἐκαινοποιήθη τὸ ἔθ' ἄρχης πρὸς Αἰτωλὸς Διὰ Φιλίππου ἢ βασιλείως. Livius: *praecipitatas aures, animosque principum Roma criminibus Philippi invenerunt.*

Ἐκεῖν ἢ γὰρ δοκῶν ἀδικῶς ὑπὸ ἢ Αἰτωλῶν ἀφαιρεῖσθαι ἢ Ἀθαμανίαν, καὶ τὸν Δολοπίαν, &c. Livius: *qui per legatos, per litteras, Dolopas, Amphilochoisque ἔθ' Athamaniam ereptas sibi querens.*

Παρήκεν ἢ σύγκλητον. Livius: *averterat Senatium ab audiendis precibus eorum.*

Τῶν ἢ Ροδίων καὶ Ἀθηναίων ἀξικόντων ἀνετέστη καὶ πρὸς ἢ τὸν. Livius: *Rhodii tamen ἔθ' Athenienses cum silentio auditi sunt.*

Καὶ γὰρ ἐδόκει Δάμις ὁ Ἰκεσίης. Malè in exemplari ὁ κλησίαν, pro ὁ ἰκεσίης legebatur. Livius tamen habet, *Leon Icesia filius.*

Παραδείγματι πρὸς τὸ παρὸν οἰκείω, Livius: *vulgata similitudine, dixit.*

Ἀλλ' εἰς μέσον ἀλλοχάνει κίνδυνον. Corruptum hoc erat in exemplari, in quo paulò post φέρει, pro φέρειν, libentius scriberem.

Εἶνα γὰρ τὸ συμφορῶνον ἐν ταῖς πολιτείαις πρὸς τὴν πλῆθιν, ὡς πλῆθιν πρὸς τὸν κίνδυνον πρὸς τὴν πλῆθιν. καὶ γὰρ ἐκεῖνον, καὶ μὴ τὴν αὐτῆς φύσιν, αἰεὶ ποτ' εἶνα γαλιῶν, καὶ καθηγηῶν, καὶ συλλήθων τοιαύτων, ὡς τε μηδὲ ποτ' ἐνοχλήσῃ μηδὲν τῶν πρὸς πελαζόντων αὐτῆ καὶ γαλιῶν. ἐπεὶ δὲ ἐμπεδόντες εἰς αὐτῶν ἀνέμοι βίαιοι ταραξώσι, καὶ ὡς πλῆθιν φύσιν ἀναγκάσωσι κινεῖσθαι, τότε μηδὲν ἐπὶ δεινότερον εἶνα, μηδὲ φοβεράτερον θαλάσσης. Livius: *mare tranquillo, quod ventis concitaretur aequiparando multitudinem, &c.* Sed Polybii locum Cicero in Cluentiana clarius expressit. *ex quo, inquit, intelligi potuit id, quod saepè dictum est: ut mare quod sua natura tranquillum sit, ventorum vi agitari, atque turbari: sic ἔθ' populum Romanum sua sponte esse placatum; hominum seditiosorumque vocibus, ut violentissimis tempestatibus, concitari.*

Ἐως μὲν ἔν ἀκέραιοι, πάντων ἢ Ἐλλῶν ὑπῆρχον ὑμῖν ἐνέστασι συνεργῶν πρὸς τὰς πράξεις. ἐπεὶ δὲ ἔθ' Ἀσίας πλούσιοις Θόας καὶ Δικταίον, ἔθ' Ἐυρώπης Μενέσας καὶ Δαμόκλειον σιωπῶντες τὸν ὄχλον. Livius: *cum in fide Romana societatis mansissent, insit gentis tranquillitate quiescere eos ajebat: posteaquam flare ab Asia*

Thoas & Dicearchus; ab Europa Meneftas & Damocritus cœpiffent; cum illam tempeftatem coortam, qua ad Antiochum eos, ficuti in fcorulium, intuliffet, &c. cum autem in Græco exemplari πωλύσαντες fcriptum efferet, nos πνύσαντες repoſuimus ex Liviana verſione: & ita ſcripſiſſe Polybium putamus, ut perſtaret in tralatione.

Δεῖ ἢ ὑμᾶς πρὸς μὲν ἐκείνους ἔχῃν ἀποχρηστικῶς. Hic locus, ut apparet, in exemplari mutilus eſt: nam deſunt verba δεῖ ἢ ὑμᾶς, quæ nos ſupplevimus, quia neceſſariò ad ſententiam requiruntur.

Ἐπιτετιώ σὺγκληθὲν Διφλύεας πρὸς τὰς Αἰτωλούς. Livius huc reſpexit, cum vertit: Athenienſis legatus Leon, Iceſiæ filius, eloquentiæ etiam dicitur moviſſe.

Τὰ δὲ κτ' μίρον ἢ τῶν σωθητῶν τεύτε. Conditions pacis, vertit Livius.

Ὁ δῆμος ὁ τῶν Αἰτωλῶν τεύτε δρχλῶ, καὶ τεύτε δυναſτείαν ἔδῃμος τῶν Ρωμαίων. Deeſt hic verbum ζυωδιφλατρείτω, vel ſυμφυλατρείτω ἀπὸ δόλῃ, vel aliquod tale, ut ex Liviana verſione apparet, quæ eſt: Gens Ætolorum imperium, majeſtatemque populi Romani conſervato ſine dolo malo.

Μὴ διφλάτω διφλ' τὴν χῶρος καὶ τῶν πόλεων ἐπὶ Ρωμαίους, ἢ τὰς ſυμμάχους καὶ φίλους αὐτῶν. Livius: ne quem exercitum, qui adverſus ſocios, amicosque eorum ducetur, per fines ſuos tranſire ſinito.

Μὴ ἢ χρωρηστέω μηδέν. Livius: neve ulla ope jumento.

Ἐχθρον καὶ φίλον ἢ αὐτὸν ἔχέτω τοῖς Ρωμαίοις. Hæc in exemplari deerant, quæ ſic vertit Livius: hoſtes eoſdem habeto, quos populus Romanus.

Ἐάν πολεμῶσι πρὸς πῃνας Ρωμαῖοι, πολεμείτω πρὸς αὐτὰς ὁ δῆμος ὁ ἢ Αἰτωλῶν. Livius: armaque in eos fertō, bellumque pariter gerito.

Τὰς ἢ ορραπέτας καὶ τὰς ἀχμαλώτας πάντας τὰς Ρωμαίων, καὶ τῶν ſυμμάχων, ἀποδύωσαν Αἰτωλοὶ, χρωεῖς τῶν, ὅσοι κτ' πόλεμον ἀλόντες, εἰς τεύτε ἰδῆαν ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ἐάλωσαν, καὶ χρωεῖς τῶν, ὅσοι πολέμιοι Ρωμαίων ἐχθρόντο, καὶ ἢ ἢ Αἰτωλοὶ μὲν Ρωμαίων ζυωπολέμην. Livius: perſugas, fugitivos, captivosque reddito Romanis, ſociisque præterquam ſi qui capti, cum domos rediſſent, iterum capti ſunt: aut ſi qui eo tempore ex iis capti ſunt, qui tum hoſtes erant Romanis, cum inter præſidia Romana Ætoli eſſent.

Ἡμέραις ρ. Livius: infra dies centum, &c. Opinor autem apud Polybium deſiderari cō particulam, ut integra lectio fit, ἐν ἡμέραις ρ. &c.

Τῶ ἀρχόντῃ τῶ ἐν Κορκύρα. Corcyreorum magiſtratibus vertit Livius.

Ἐάν ἢ μὴ σύρεθῶσι πῃς ἐν τῶ χρόνῳ τῆτω, ὅταν ἐμφανῆς γῆνῶνται. Livius: qui non comparebunt, quando quiſque eorum prium inveniatis fuerit.

Χωρίς δόλου. Livius: sine dolo malo.

Ἀντὶ τρεῖς μέρους ἑξ ἄργυροῦ, χρυσίον ἰσὺν βέλωνται, δίδόντες ἑξ δέκα μινῶν ἄργυροῦ, χρυσίον μινῶν. Livius: pro argento si aurum dare malent, dare convenit; dum pro argenteis decem aureus unus valeret.

Δότωσαν Αἰτωλοὶ ὁμήρους τῶν στρατηγῶν μ. μὴ νεώτερος ἑπὶ τῶν ἐσθ. μὴ ἢ πρεσβύτερος μ. Livius: obsides XL. ne minores XII. annorum: ne majores XL.

Οὓς αὖ Ρωμαῖοι ἀρεθρεύσωσι. Livius: arbitrato consulis Romani.

Χωρὶς στρατηγῶν καὶ ἰππέδων, καὶ δημοσίων γραμματέων, καὶ ἑξ ὁμηροῦ κτηνῶν ἐν Ρώμῃ. Livius: ob ses ne esto praetor, praefectus equitum, scriba publicus, ne quis, qui ante ob ses fuerit apud Romanos.

Περὶ δὲ Κεφαλληνίας, μὴ ἔστω ἐν ταῖς σωθῆκαις. Livius: Cephalenia extra pacis leges esto.

Ὅσας χώρας, καὶ πόλεις, καὶ αὐδρας, οἷς ἔτοι ἐχρῶντο ἐπὶ Ἀσκαρῶν Κοῖνῆς, καὶ Γραικῶν Δομοσίων στρατηγῶν, ἢ ὑπερῶν ἐλάσσαντο εἰς Φιλίαν ἤλθοι Ρωμαίοις, τρεῖς τῶν πόλεων, καὶ ἑξ ἐν ταύταις μηδένα ἀποσλαβέτωσαν Αἰτωλοὶ. Livius: Quae urbes, qui agri, qui homines Aetolorum juris aliquando fuerunt, qui eorum L. Quinctio Cn. Domitio Coss. postve eos consules, aut armis subacti, aut voluntate in ditionem populi Romani venerunt, ne quem eorum Aetoli recepisse velint.

Ἡ δὲ πόλις καὶ ἡ χώρα ἢ τῶν Οἰνιάδων, Ἀκαρνανῶν ἔστω. Livius: Aeniadae cum urbe, agrique Acarnanum sunt, &c. cum autem apud Graecos omnes scriptores, οἰνιάδων, scriptum sit, (quae civitas est Acarnaniae prope Acheloum fluvium) non est dubium, quin apud Livium, vel ex hoc Polybii loco, Oeniadae, legi debeat.

Τρηγῆντων ἢ τῶν ὀρκίων ἐπὶ τρεῖς. Livius: his legibus factus iustum cum Aetolis est.

Τοιαύτω ἔχει τὸ ἐπιγραφῶν. Ita emendavimus, cum in exemplari esset ἐπιγραφῶν.

XXIX.

Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα, τὸ τῶν Αἰτωλῶν ἔθνος ἐπολεμεῖτο, κατὰ τὸν σκεῖθον. Livius: eadem non astate solum, sed iisdem propere diebus, quibus haec à M. Fulvio Cos. in Aetolia gesta sunt, &c.

Υπὲρ ἑνὸς ἐπιστάμεθα τὴν διήγησιν. Livius: quod nunc ordiri pergam.

XXX.

Ὁλι Μοαγέτης ὁ τῶν Κιβύρας τύραννος, ὠμὸς καὶ δόλιος, πολλὰ σκεῖθον ἔχων ἐπὶ τῶν Ρωμαίων τῇ Κιβύρα, καὶ ἑξ Ἑλλάδος πεμφθέντος εἰς δόπιον, ἐπὶ πλοῦτος ἐπιγνώμης, πρεσβυτέρως ἐξέπεμψε, ὡς ἄρχων μὴ φθίρει τὴν χώραν, ὅτι φίλος ἑστὶ Ρωμαίων, καὶ παῦ ποιήσῃ τὸ ἀρχιγελοῦσθαι. Livius: Haud procul à Cibra aberant: nec legatio ulla à Moagete tyranno civitatis ejus, homine ad omnia infido atque importuno, veniebat. ad tentandum ejus animum, C. Helvium cum quatuor millibus pedi-

peditum, & quingentis equitibus consul pramittit. huic agmini jam fines ingredienti legati occurrerunt, nuntiantes, paratum esse tyrannum imperata facere; orabant ut pacatus fines iniret, cohiberetque à populatione agri militem, &c. In exemplari Græco multa erant mendosè scripta, quæ nos, ut legi debere existimamus, emendavimus. cum autem pro *ἀμὸς ἡ καὶ δόλιος*, scriptum esset, *ὀμὸς ἡ καὶ δόλιος*, Livianam secuti versionem, ita restituvimus; quamvis Græcum verbum *ἀμὸς*, non planè Latino illi, *importuno*, respondeat.

Πρῶτον τε σέφρανον δὲ πέντε καὶ δέκα ταλαύτων. Livius: *Et in coronam auream xv. talenta afferebant.*

Αὐτὸς μὲν ἀφ' ἑξέως τῆς χάριτος ἔφη. πρὸς δὲ τὴν στρατηγὸν ἐκέλευσε προσβόειν. Livius: *Helvius integros à populatione agros servaturum pollicitus, ire ad consulem legatos jussit.*

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ευρώπην ὄλλω εἰς κατάρσεις τῶν Ρωμαίων δὲ γῆς. Ita emendavimus, cum in exemplari legeretur, *ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ρώμην ὄλλω εἰς κατάρσεις τῶν δὲ γῆς.* & pro *ἴνα ταλικῶς*, verbo corrupto, *ἐντεπικῶς* nos reposuimus. paulò infrà videtur legendum, *καὶ ἄξιον ἐπιστροφῆς εἶναι καὶ υἰολάσεως μᾶλλον ἢ φιλίας*, &c. & ita restituvimus ex Liviana versione, quæ habet: *ut de pœna ejus magis, quàm de amicitia nobis cogitandum sit.*

Οἱ δὲ προσβόται καὶ παλαγγῆτες τὴν ἐπίτασιν τῶν δὲ γῆς, τῶν μὲν ἄλλων ἐνθάδ' ἀπέστησαν, ἠξίον δὲ αὐτὸν εἰς λόγους ἐλθεῖν συγχωρήσαντες ἢ, τότε μὲν ἐπανήλθον εἰς τὴν Κιβύραν. Livius: *perturbatiq; hac voce legati, nihil aliud petere, quàm ut coronam acciperet, veniendiq; ad eum potestatem tyranno Et copiam loquendi, ac purgandi se faceret. permissu consulis postero die in castra tyrannus venit, &c.* in libro manuscripto erat *ἐπίφασιν*, pro *ἐπίτασιν*: & post verbum *ἐλθεῖν*, opinor τῶν μαγαζέτην desiderari.

Κατὰ τε τὴν ἰοδίην καὶ τὴν ἄλλω πρῶτασίαν, λιτὸς καὶ ταπεινός. Livius: *vestitus, comitatusq; vix ad privati modicè locupletis habitum.*

Ἐντε τοῖς δὲ πολομοσίς κατολοφύρμῳ τὴν ἀδωαμίαν αὐτῷ, καὶ τὴν ἀδένειαν, ἧν ἤρχε πόλειαν. Livius: *Et oratio fuit intermissa Et infracta, extenuantis opes suas, urbiumque sua ditioris egestatem quærens.*

Ἐκράτη ἢ τῆς Κιβύρας, καὶ Συλίου, καὶ τῆς Ἀλίμνης πόλεως. Livius: *erat autem sub eo præter Cibyrum, Syleum, Et quæ Alimne appellatur, &c.* *Ἀλίμνης* emendavimus ex Livio, pro eo quod est in exemplari, τῆς *Ὀπερῆς*, voce, ut videtur, corrupta: pro qua tamen magis placeret, τῆς *Ἀλίνδης*, quòδ *ἄλινδα*, ut est in veterè numismate *ΑΛΙΝΔΕΩΝ*, non *ἄλινδα*, ut est apud Stephanum, urbs sit Cariæ.

Καὶ παλαγγῆτες τὴν δόλιον. Videtur Livius hanc vocem, modò impudentiam, modò ludificationem vertisse: at in fragmento **LXXXIII.** defe-

defectionem. de Gallis item, τῶν Γαλατῶν ἀπόνοιαν, &c.

Εάν δὲ μὴ διδῶ φ. πάλαι τε καὶ μεγάλης χαρᾶς, ἔ τῶν χωρῶν ἔφη φθερεῖν, ἀλλὰ τῶν πόλεω αὐτῶν πολιορκήσῃν. Livius: *quingenta ergo talenta nisi triduo numeras, populationem in agris, obsidionem in urbe expecta, &c.* ex hac versione videtur legendum apud Polybium, ἔ μένον τῶν χωρῶν ἔφη φθερεῖν, &c.

Ο Μοαγίτης καθάρρωθήσας τὸ μέλλον. Livius: *hac denuntiatione conterritus.*

Καὶ ἀσθενεῖ καὶ βραχὺ ἔ χειμαίταν. Livius: *paulatim illiberali adjectione.*

Καὶ μυριάς μεδίμνος λαβόντα πυρῶν. Livius: *adjecta x. millia medimnorum frumenti.*

XXXI.

Ηνίκα ΓνάϊϞ διήξ τὸ Κολοδάτον ἀσσυροδόμῳ ποταμῷ. Livius libro xxxviii. *postero die ad Cobulatum amnem progressi, &c.* hujus fluvii mentio, quod sciam, non extat: ex Polybiana verò scriptura apparet apud Livium litterarum transpositionem à librario factam fuisse.

Ἦλθον πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ τῆς Ἰσίνδης ἀσσυροδόμῳ πόλεως, δειρόμφοι (Φισσιβοηήσῃ). Livius: *Termessenses eo tempore Isionda arce, urbe capta, oppugnabant, &c. legatos ad Cos. orantes opem miserunt, &c.* opinor autem apud Livium *Isionda* scribendum esse ex Stephano, cujus etiam scripturam in emendanda voce Polybiana, quæ in ἰσίνδα mutata erat, secuti sumus: nam Ptolemæus corruptè habet πισίνδα, & Glareani, Hyriensium correctio inepta profusus est.

Νῦν τε πολιορκεῖν τῶν ἀκρῶν συμπεφύργτων εἰς αὐτῶν πάντων τῶν πολιῶν, ὅμῃ γυναίξιν καὶ τέκνοις. Livius: *cum conjugibus ac liberis in arce inclusos se mortem in dies aut ferro, aut fame patiendam expectare, &c.*

Τὸς γὰρ Τερμησαεῖς ἰπισσασαμύρας Φιλομήλον. Opinor legendum Φιλομηλεῖς. est enim Φιλομήλιον πόλις μεγάλης Φρυγίας. corruptè autem τὸς γὰρ πελμεῖς legebatur in exemplari, pro τὸς γὰρ Τερμησαεῖς: nam apud Livium, sive *Termessenses* legatur, sive, ut est in ænea tabula apud Cardinalem Farnesium, *Thermenfes*, parum refert. quamvis Liviani manuscripti codices, *Telmenfes*, omnes planè habeant, propiore scriptura, ad *Thermenfes*.

Αὐτὸς ἡ νομισίας ἔρμαιον εἶναι τὸ ἀσσυρπτικὸς, ἰπιοεῖς τῶν περὶ αὐτὸν ὡς ἐπὶ τῆς Παμφυλίας. Livius: *volenti Consuli causa in Pamphylia divertendi oblata est.*

Ο ἡ ΓνάϊϞ σσινεγγίσις τῇ Τερμησαῶ, πρὸς μὲν τέττις σσινεγγίς φιλιαν, λαβόντων. πάλαι τε ὡς ἀπὸ πηλείως ἡ καὶ πρὸς Ἀσπενδίας. Livius: *Termesso pacem dedit; quinquaginta talentis argenti acceptis. item, Aspendiis, cæterisque Pamphylia populis, &c.* in exemplari Græco scriptum

scriptum erat *πιλμιοσῶ*, quæ est Caria, vel (ut Straboni placet) Lyciæ civitas maritima: cum Termessus sit Pamphyliæ mediterranea. error autem ex litterarum similitudine fluxit; & apud Livium, *Termesso* etiam in *Telmesso*, ut est in libris manuscriptis, mutatum est.

Αμω ἢ κὲ τὸς Ἰσινδεῖς ἐξελύμῃ ἐκ τῆς πολιορκίας. Livius: *obsidione Isondenses exemit*. *ιδεῖς* habet Polybius; malè. & *Ifindenses* puto scribendum apud Livium. ut supra.

XXXII.

Ὁὐ Κόρυμνα πόλιν λαβὼν ὁ Γνάϊος, καὶ λείαν ἄφθονον, ἀνέζδυσεν. Livius libro xxxviii. *profectus inde continentibus itineribus ad Cortinas urbem pervenit, plenam omnium rerum copia*. Κόρυμνα habet Ptolemæus, & ita videtur legendum apud Polybium: nam Κόρυμνα, non Κόρυμνα, urbs est Caria, Κόρυμνα Ptolemæo.

Προαζήντων δὲ αὐτῶν ὄψα τὴν λίμνην, παρεχόντων πρὸς τοὺς ἐκ Λυσινῶς, διδόντες αὐτοῖς εἰς τὴν πίναν. *Progredienti præter paludes ab Lysinoe dedit civitatem venerunt*, &c. placeret apud Polybium *προαζήντων* δὲ αὐτῶν. cum autem in exemplari corruptè scriptum esset, ἐκ Δυλώνης, nos ἐκ Λυσινῶς emendavimus, quòd ad hanc lectionem, Livii *Lysinoe* propius accedat, quàm Ptolemæi *Λυσινία*, quam retinuit Glareanus.

Ενέβαλον εἰς τὴν τῶν Σαγαλαοσίων γλῶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἐξελασάμην λείας. Livius: *inde in agrum Sagalassenum, uberem, fertilemque omni genere frugum ventum est*. Σαγαλαοσῶν, inquit Stephanus, πόλις Πισιδίας, τὴ ἰθνηθὴν, Σαγαλαοσῶς, καὶ Σαγαλαοσηνῶς, &c.

Παραχρησμένων ἢ πρὸς τοῦτων ὡς αὐτὸν, ἀποδέξάμην τὸς ἀνδρας, καὶ λαβὼν τὴν παλάντων σέφανον, καὶ δισμυρίους κρητῶν μισθίμους, καὶ δισμυρίους πυρῶν, ὡσεὶ δέξατο τέττας εἰς τὴν Φιλίαν. Livius: *legatis missis præti quinquaginta talentis, & xx. millibus medimnium tritici, & xx. hordei, pacem impetrarunt*.

XXXIII.

Ὁὐ Γνάϊος ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἑξαπέστλητο ἔως τῆς Ἐποσογνάτων τῆς Γαλάττιος. Livius libro xxxviii. *conciione dimissa, missisque ad Eposognatum legati*.

Καὶ ὁ Ἐποσογνάτος ἔπεμψε πρὸς Γνάϊον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ῥωμῶν στρατηγὸν, μὴ ὡσεὶ ξανασιῶναι, μὴ δὲ ἐπιβαλεῖν χεῖρας τοῖς Τολιποδοχίοις Γαλάττιος, καὶ διότι πρὸς τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν Ἐποσογνάτος, καὶ ποιήσῃ λόγους ὑπὲρ τῆς Φιλίας, καὶ πείσεται πρὸς τοὺς αὐτοὺς καλῶς ἔργον. Livius: *eò missi ad Eposognatum redierunt, & legati Compulsi reguli orantes, ne Tectosagis bellum inferrent. & ipsum in eam gentem iturum & Eposognatum, persuasurumque*
ut im-

ut imperata faciant, &c. pro πολισθοροίσι, Livius habet *Tectosagis*: Τολισθοροίσι autem retinimus, quòd ita sit in exemplari Græco, non Τολισθοροίσι, ut habet Ptolemæus: pro πείσεαυ̅ autem, malè πεσιόαυ̅ erat in manuscripto.

Οὐλ̅ ὃ ἔ Γναίσι̅ αὐ̅ς τὸ πολισμάπιον τὸ καλέμρον Γορδιεῖον, ἦγον̅ παρ̅ Ἐποσσογνάτις̅ πρέσβεις̅ ἀπεδηλῶντες, ὅπι̅ παρούσης̅ ἀγαλεχθεις̅ τοῖς̅ πᾶν̅ Γαλαλῶν̅ βασιλεύσιν, οἱ δ' ἀπαλῶς̅ εἰς̅ ἐδὲν̅ συγκαταβαίνοιν̅ φιλαλήρωπον. ἀλλ' ἠρωικῶτες̅ ὁμῶς̅ τέκνα̅ καὶ̅ γυναικάς, καὶ̅ ἄλλω̅ κτήσιν̅ ἀπασιν̅ εἰς̅ τὸ καλέμρον̅ ὄρ̅ Ολυμπον, ἔτοιμοι̅ αὐ̅ς̅ μάχῳ̅ εἰσι. Livius: *Ibi stativa habentibus legati ab Epissognato venerunt, nuntiantes, profectum eum ad regulos Gallorum, nihil equi impetrasse. ex campestribus vicis, agrisque frequentes demigrare, et cum conjugiibus ac liberis, que ferre atque agere possent, præ se agentes, portantisque, Olympum montem petere, ut inde armis locorumque situ se tueantur.*

XXXIV.

Στρατοπεδῶντων̅ αὐ̅ς̅ ἔ̅ Ἀγκυραν̅ πόλιν. Livius libro *xxviii. ad Ancyram in stativa.*

Παραγίνονται̅ πρέσβεις̅ αὐ̅ς̅ τῶν̅ Τεκτοσάγων. ἀξιῶντες̅ ἔ̅ Γναίον, πᾶς̅ μὲν̅ δυνάμεις̅ ἐάσαν̅ καὶ̅ χώραν, αὐ̅τὸν̅ ὃ̅ καὶ̅ ἔ̅ ἐπίσταν̅ ἡμέραν̅ αὐ̅σελθῆιν̅ εἰς̅ τὸ̅ μετὰ̅ τὸν̅ τῶν̅ στρατοπέδων. Livius: *Tectosagum oratores ad Consulem venerunt, petentes ne ante ab Ancyra castra moveret, quàm collocutus cum suis regibus esset. locusque qui maximè medius inter castra Gallorum et Ancyræ, &c.*

Τῷ̅ ὃ̅ Γναίσι̅ συγκαταβαίνοιν̅, καὶ̅ ἀγαλεχθῆντος̅ καὶ̅ τὸ̅ σπονδαχθῆν̅ καὶ̅ φ. ἱππέων, τότε̅ μὲν̅ ὅση̅ ἦλθον̅ οἱ̅ βασιλεῖς. ἀνακεχωρηκῶτες̅ ὃ̅ αὐ̅ς̅ αὐ̅ς̅ ἔ̅ ἰδίαν̅ παρεμβολῶν, αὐ̅θις̅ ἦγον̅ οἱ̅ πρέσβεις, ὑπὲρ̅ μὲν̅ τῶν̅ βασιλείων̅ σκήψας̅ πινὰς̅ λέγοντες. Livius: *Quòd cum Cos. ad tempus, cum presidio quingentorum equitum venisset, nec ullo Gallorum ibi viso, regressus in castra esset, oratores iidem redeunt excusantes, &c.*

Τῶς̅ πρώτους̅ ἀνδρας̅ ἐκπέμψουσι̅ κρινολογησομένους̅ ὑπὲρ̅ τῶν̅ ὅλων. Livius: *principes civitatis, per quos res transigi posset, venturos.*

Ὁ̅ ὃ̅ Γναίσι̅ κατὰ̅ νόσας̅ ἤξειν, αὐ̅τὸς̅ μὲν̅ ἐμεινεν̅ ἐπὶ̅ τῆ̅ ἰδίας̅ στρατοπέδειας, Ἀτταλον̅ ὃ̅ καὶ̅ τῶν̅ χηλιάρχων̅ πινὰς̅ ἐξαπέστειλεν. Livius: *Consul se quoque Attalum missurum dixit, &c.* Polybii sententiam non expressit Livius, quòd ea fortasse non deceret Romanum consulem.

Μετὰ̅ τριακασίαν̅ ἱππέων. Livius: *trecentos equites Attalus presidii causa cum attulisset.*

Ἠλθον̅ μὲν̅ καὶ̅ τὸ̅ ἑνωχθῆν. Livius: *ad hoc colloquium utrinque ventum est.*

Καὶ̅ λόγους̅ ἐποίησαν̅ αὐ̅ς̅ τῶν̅ παραγμάτων. Livius: *acta sunt pacis conditiones.*

Τέλει δ' ἐπιτείνει τοῖς ἀσθενημοῖς, ἢ κυρῶσά π τῶν δόξαντων, ὅσα ἔφατον εἶναι δυνατῶν. Livius: *finis rei, quia absentibus ducibus impo-
nere non poterat.*

Τὲς ἡ βασιλεῖς τῆ κτ' ἰσθμῶς ἤξεν διωρίζοντα, Ἰωησοῦδης κὲ πέρως
ἐπιτήσουσας, εἰ κὲ ΓνάϊⓄ ὁ στρατηγὸς ἔλθοι πρὸς αὐτῆς. Livius: *conve-
nit, uti consul, regesque eo loco postero die congregerentur, &c. ver-
bum autem Convenit, refertur ad Polybianum illud, quod sequitur,
ἐπὶ τάτεις, &c.*

Ἐπιῆγον δ' ὑπερθέσας ταύτας οἱ Γαλάται, καὶ διεστράτηγον τὲς Ρω-
μαῖς, βελόμοροι τῶν τε σωματικῶν πρὸ τῶν ἀναγκαίων, κὲ τῶν χρηματικῶν
ὑπερθέσας πέραν ἈλυⓄ ποταμῶ. μάλιστα ἡ τ' στρατηγὸν τῶν Ρωμαίων
εἰ δυναθῆεν λαβεῖν ὑποχείριον. Livius: *frustratio Gallorum eò specta-
bat: primum, ut tererent tempus, donec res suas, cum quibus pericli-
tari volebant, cum conjugibus ac liberis trans Halyn flumen trajice-
rent: deinde, quòd ipsi consuli parum cauto adversus colloquii frau-
dem insidiabantur.*

Ἐποίμης ἔχοντες ἰππεῖς χιλίης. Livius: *mille ad eam rem ex omni
numero audacia experta delegerunt equites.*

Τὲς ἐπὶ τὰς ξυλίας κὲ χρητολογίας ἐμπορομορμῶς ἐκ τῶν Ρωμαίων
χίρακⓄ ἐπὶ ταῦτα τὰ μέρη πεποιθῶς τῶν ἔφοδον. Livius: *rabulato-
res, lignatoresque in eam partem, in qua colloquium futurum erat,
ducti sunt.*

Τὲς ἐφεδρεία χωρμῶς. Livius: *statione.*

Συνέταξαν οἱ χιλίαρχοι τὲς εἰλημορμῶς ἐφεδρῶσιν τοῖς ἀσθενομοῖσιν
ἰππεῖς ἐπὶ ταῦτα τὰ μέρη ποιήσασθαι τῶν ἔφοδον, Livius: *tutius id futu-
rum Tribunis ratus, quia consulis presidium, & ipsum pro statione
habituri erant, hosti oppositum. suam tamen alteram stationem
propius castra sexcentorum equitum posuerunt, &c. in exemplari
mendosè scriptum erat Ἰωπεπρωξαν, pro eo quòd nos emendavimus,
Ἰωπέταξαν.*

XXXV.

Κατὰ τῶν Ἀσίων ΓνάϊⓄ τῶν Ρωμαίων στρατηγῶ ἀρχαρχιμάχοσιⓄ.
Livius libro xxxviii. *ad Cn. Manlium consulem hibernantem in
Asia, &c.*

Παρεχθόντος πρὸς ὅσας ἀρχὰς τε τῶν Ἑλλήνων πόλεων τῶν ἐπὶ τῆ Ἀσίας,
καὶ παρ' ἑτέρων πόλεων. Livius: *legationes undique ex omnibus ci-
vitatibus, gentibusque quæ cis Taurum montem incolunt, venie-
bant, &c. quibus verbis expressit Polybiana illa quæ sequuntur: ἀπαν-
τες γὰρ οἱ τῶν ἐπὶ τῷδε τῷ Ταύρω κατοικῶντες, &c.*

Συμφορῆσση φραῖος τῶν ΓνάϊⓄ. Livius: *sed coronas etiam aureas
pro*

pro suis quaque facultatibus attulerant. συγχωρεῖσθαι, pro συμφορεῖσθαι, corruptè habebat liber manuscriptus.

Οὐχ ἔτι τις ἐχάρησεν Αντίοχον ληφθέντα, ἐπὶ τῷ δεκεῖν διπλελεύσθαι, πρὸς μὲν Φόρων, οἱ δὲ Φρερεῖς, καὶ ἄλλοι ἢ πάντες, βασιλικῶν ὤψεσιν ἡγεμονῶν, ὡς ἐπὶ τῷ τῷ δὲ τῷ βαρβάρων αὐτοῖς φόβον ἀφηρῆσθαι. Livius: *Et ut clarior, nobiliorque victoria Romanis de rege Antiocho fuit, quàm de Gallis: ita latior sociis erat de Gallis, quàm de Antiocho.*

Ἠλθε δὲ καὶ παρ' Αντίοχου Μεσαῖοι, καὶ ὡρῆσθαι τῶν Γαλατῶν πρὸς ἑσθλατοῖς, βασιλεῖς μὲν μαθεῖν ἐπὶ πῶν αὐτῶν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν φιλίαν. Livius: *Et ab Antiocho legati, Et ab ipsis Gallis, ut pacis leges dicerentur.*

Ομοίως δὲ καὶ ὡρῆσθαι Αρειραθῆς τῶν Καππαδοκῶν βασιλέως. καὶ γὰρ ἔτι μὲν μετὰ τὸν Αντίοχον τῶν αὐτῶν ἐλπίδων, καὶ κρινωνήσας τῶν πρὸς Ρωμαίους μάχης, ἐδεδίκεν δὲ διηπορεῖσθαι πρὸς τὸ καθ' αὐτόν. Διὸ καὶ πλεονακίς πίμπων πρὸς ἑσθλατοῖς, ἐβόλετο μαθεῖν πρὸς, ἢ πρὸς πρῶτος, δυνάσται αὐτῶν παρὰ τὸν ἑσθλατοῖς τὴν ἑσθλατοῖς αὐτοῖς. Livius: *Et ab Ariarathe rege Cappadocum venerunt ad veniam petendam, luendamque pecunia noxam, quod auxiliis Antiochum juvisset, &c. in exemplari, ἐβόλετο, pro ἐβόλετο, scriptum erat.*

Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν μὲν ὡρῆσθαι τῶν πόλεων πρὸς ἑσθλατοῖς πῶσας ἐποινίσας, καὶ φιλιαν ἡρώπως ἀποδεξάμενος, ἐξαπέστειλε. Livius: *civitatum legationes cum benignis responsis latiores etiam, quàm venerant, dimissa, &c.*

Παρὰ τῶν πολεμίων, pro ὡρῆσθαι τῶν πόλεων, malè legebatur in exemplari. Τοῖς δὲ Γαλάταις ἀπεκρίθη, διὸ πρὸς ἑσθλατοῖς Εὐμένης τῆς βασιλείας, τότε ποιήσεται τῶν πρὸς αὐτῶν σωθήσας. Livius: *cum Eumenes rex venisset, tum daturum eis leges,*

Ἐξακόσια τάλαντα δύνανται. Livius: *ei ducenta talenta argenti sunt imperata.*

Πρὸς δὲ τὸν Αντίοχον πρὸς ἑσθλατοῖς τῶν ἑσθλατοῖς μὲν τῶν δυνάμεως ἤξειν ἐπὶ τῶν τῶν Παμφυλίας ἔργων, τὰ τε διὰ τὴν τάλαντα καὶ φ. κρημίσθη καὶ τὸ σῆτον, ἐν ἔδει δύναι τοῖς στρατιώταις αὐτῶν πρὸς τῶν ἑσθλατοῖς, καὶ τῶν πρὸς τὸν Ἀδύκιον ὁμολογίας. Livius: *Antiochi legati pecuniam in Pamphyliam, frumentumque ex pacto cum L. Scipione fœdere jussi advehere. eo se cum exercitu venturum, &c. κρημίσθη, malè, ut videtur, legebatur in exemplari.*

Μετὰ δὲ ταῦτα, καθαρῶς ποιησάμενος τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν πρὸς ἑσθλατοῖς. Livius: *principio deinde veris, lustrato exercitu profectus.*

Παρεχθόμενος εἰς Ἀπάμειον ὀγδοαῖος, ἐπίμεινε πρὸς ἡμέρας, ἕως ἄναξοῦσας, πρὸς ἡμερῶν, κρημίσθη ἐνεργῶς τῆς πορείας. ἀφικόμενος δὲ ταπεινός, εἶδε τὸν ἑσθλατοῖς τὸν πόντον τοῖς πρὸς τὸν Αντίοχον. Livius: *die octavo Arameam venit: ibi triduum stativis habitis, tertiis rursus ab Ara-*

ab *Apamea castris in Pamphyliam*, quò *pecuniam*, *frumentumque* *regios conuochere iusserat*, *peruenit*.

Τὸν μὲρ σῖτον ἐμίεισε τῆς δωάμεσι. Livius: *frumentum exercitui* *diuiditur*, &c. ἐμίεισε scriptum est in exemplari, fortasè pro ἐμίεισε, &c.

Τὰ ἃ χηλυαὶ ὠχράδης πνὶ τῷ χελιάρχων, σωπάξε ὠχραομιζεν εἰς Ἀπάμειαν. Livius: *mille & quingenta talenta argenti accepta* *Apameam deportantur*.

Φρέζαρχον. *Praefectum praesidii*, vertit Livius.

Ὁρμησε μὲρ τῷ δυνάμεως ἐπὶ τῷ Πέργην. Livius: *indè ad Pergam* *ducit*.

Εγγίζοντ' εἰ αὐτῇ τῇ πόλει, παρῶν ἀπ' αὐτῆς ὁ πελαγυμῶ ἐπὶ τῷ Φρέζαρχῶ. Livius: *appropinquanti praefectus praesidii obvius venit*, &c. ἀπ' αὐτῶν, malè, ut videtur, erat in exemplari.

Μέγχα ἃ τῷ νῦν ἀπὸ τῶν ἐδέν. In exemplari legebatur μέγχα ἃ τῷ νῦν, nullo prorsus sensu.

Διότις ἡξίς λθ'. ἡμέρας, χάριν τῷ Δίῳ πεμψάμεντ', ἐρίαδ' τῷ βασιλέα, πὶ δαὶ πρέσβειαν. Livius: *triginta dierum t' tempus poscens*, *ut regem Antiochum de urbe tradenda consuleret*, &c. Videtur autem apud Polybium *πρεσβείαν* ἡμέρας prius scriptum fuisse, deinde à librario, qui notis eum numerum significare voluisset, λθ' factum esse, retenta θ' postrema litera, ut apparet.

Συμμάχησε πέμπτην, καὶ πτωχότερα τῷ βασιλέα. μὴ μὲν πινος ἡμέρας πτωχότερα, πτωχότερα τῷ πόλιν. Livius: *dato tempore*, *ad eum diem praesidio decussum est*.

Καὶ τῷ τῷ καίον τῶν οἰ δέοντα πρὸς ὁδοῦται, καὶ ὁ βασιλεὺς Εὐμένης, εἰς Εφῆσον κατέπελ ὄσπιν, ἥδη τῷ θρηίας ἐναρχομένης, καὶ δύο ἡμέρας ἐκ τῷ πτωχῶ ἀποστρατα λῶόντες αὐτῆς, ἀνέδοινοι εἰς τῷ Ἀπάμειαν. Livius: *Ipse, nia Eumenem regem*, *& decem legatos ab Roma Ephesum venisse* *audiebat*, *iussis sequi Antiochi legatis*, *Apameam exercitum reduxit*.

Λόγιον μὲρ τῷ ἀδελφὸν μὲν τετρακιχλίων ἐξαπίστλι πρὸς τῆς Οροανδῆς πρὸς ἀνάγκης ἐχρόνους διάψιν, χάριν τῷ κροίσαδ' τῶ ἀποσοφειόμα τῶν ὀμολογηθέντων χρημαῶτων. Livius: *à Perga L. Manlio fratre cum IIII. millibus militum Oroanda ad reliquum pecuniae*, *quod pepigerant exigendum missa*, &c. ὀροανδῆς habet manuscriptus liber.

Ἡν δὲ ποιῶτη πρὸς τῶν καὶ μέρτ' ἀπάμειαι. Livius: *ibi ex decem legatorum sententia foedus in hac uerba ferè cum Antiocho conscriptum est*.

Φιλίαν ὑπάρχην Ἀνθόχῳ καὶ Ρωμαίοις εἰς ἀπαντῶν τῶ χρονον, ποιῶν τὰ καὶ τὰς σωθηκας. Livius: *amicitia regi Antiocho cum populo Romano his conditionibus esto*.

Μὴ δίδεναί βασιλέα Αντίοχον, καὶ τὰς ὑποτακτομένους ἀλλὰ τὸ αὐτῶν χώρας ἐπὶ Ῥωμαίους καὶ τὰς συμμαχίους, πολεμίους. Livius: *ne quem exercitum, qui cum populo Romano, sociisque bellum gesturus erit, rex per fines regni sui, eorumve qui sub ditione ejus erunt, transire sinito.*

Μὴ ἢ χορηγεῖν αὐτοῖς μηδέν. Livius: *neu compeatu, neu qua alia ope juvato.*

Ουρίους ἢ καὶ Ῥωμαίους καὶ τὰς συμμαχίους ἐπ' Αντίοχον, καὶ τὰς ὑποτακτομένους. Livius: *idem Romani, sociique Antiocho, & iis, qui sub imperio ejus erunt, prestent.*

Μὴ πολεμῆσαι ἢ Αντίοχον τοῖς ἐπὶ ταῖς νήσοις, μὴ ἢ τοῖς κατὰ τὴν Ἑυρωπῶν. Livius: *belli gerendi jus ne esto cum iis, qui insulas colunt, neve in Europam transeundi.*

Ἐκχωρεῖται ἢ πόλεων καὶ χώρας. Polybii locus in exemplari non est integer: suppleri autem potest ex Livii versione, quæ habet ita: *excedito urbibus, agris, vicis, castellis cis Taurum montem usque ad Taurinam amnem, & à valle Tauri, usque ad juga, quæ in Lycaoniam vergit.*

Μὴ ἐξαγαγῆται μηδέν, πᾶσι τῶν ὀπλῶν ὧν φέρουσιν οἱ στρατιῶται. Livius: *ne qua arma efferto ex iis oppidis, agris, castelliisque quibus excedat.*

Εἰ δέ τι τυχόντες ἀπηνευσμένοι, καὶ διεσπασμένοι πάλιν εἰς τὰς αὐτὰς πόλεις. Livius: *si qua extulit, quaeritque oportebit, restituito.*

Μὴ εἰς ὑποδεχέσθωσαν ἢ ἐκ τῆς Ευρυπίας ἢ βασιλείας, μήτε στρατιῶτας, μήτ' ἄλλων μηδένα. Livius: *ne militem, neu quem alium ex regno Eumenis recipito.*

Εἰ δέ τις, ἐξ ἂν ἀπολαμβάνουσι Ῥωμαῖοι πόλεων, μὴ δυνάμεως εἰσὶν Αντίοχου. τὰς εἰς Ἀπάμειαν ἀποκαταστήτωσαν. Livius: *si qui eorum urbium egressus, qua regno abscedunt, cum rege Antiocho, intraque fines ejus regni sunt, Apameam omnes ante diem certum redeant.*

Τοῖς τε Ῥωμαίοις καὶ τοῖς συμμαχίσι εἰ πινεσ εἰεν * εἶναι τὴν ἐξεσίαν καὶ μῦθον εἰ βέλονται, καὶ ἀποτρέχον. Livius: *qui ex regno Antiochi apud Romanos, sociosque sunt, iis jus abeundi, manendique esto, &c.* Polybii locus desiderat ἐκ τῆς ὑποτακτομένης, vel, ἐκ τῆς Αντιόχου βασιλείας, vel tale aliquid.

Τὰς ἢ δούλους Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμαχῶν ἀποδοτῶν Αντίοχου, καὶ οἱ ὑποαὐτῶν ὑποτακτομένοι, καὶ τὰς ἀλόντας, καὶ τὰς ἀποτροπήσαντας, καὶ εἰ πνευ ἀχρημάτων ποθὲν εἰλήφασιν. Livius: *servos, seu fugitivos. seu bello captos, seu qui liber captus, aut transfuga erit, reddito Romanis, sociisque.*

Ἀποδοτῶν ἢ Αντίοχου, εἰάν ἢ δουρατῶν αὐτῶν, καὶ Ἀννίου Ἀμίλκω Καρχηδόνιον, καὶ Μνασίλοχον Ἀκαρναντα, καὶ Θόαντα Αἰτωλὸν, Ευρυλίαν καὶ Φιλωνα

Φιλωνα χαλκιδεῖς. Livius: de Annibale Pæno, & Ætolo Thoante, & Μπασιμάχο Ακαρνανε, & Χαλκιδενσίβω Ευβυλίδα & Φιλονε δεδενδῖς, in hoc quoque fœdere additum est.

Καὶ τὰς ἐν ἱφάνω τὰς ἐν Απαμείᾳ πάντας, καὶ μηκέτι ἄλλας ἐχέτω. De sunt quædam in exemplari ante hæc verba, quæ nos supplevimus ex Appiano, & ex Liviana versione, quæ habet: *elephantos tradito omnes, neque alios parato.* in manuscripto autem libro erat, *καὶ τέτρες ἐκ πολύσαντων, τὰς ἐν ἀπαμείᾳ, &c.* mendosè profusus.

Ἀποδοτῶν καὶ τὰς ναῦς ταῖς μακροῦς, καὶ τὰς ἐκ τέτων ἄρματα, καὶ τὰς ἀσπίδας, καὶ μηκέτι ἐχέτω πλὴν δέκα κατὰ φράκτων, καὶ ἡ τριακοντίκωπον ἐχέτω ἑλαυνόμερον, καὶ οὐδὲν ἄλλο πολέμου ἐνεκεν, ἢ αὐτὸς κατερχῆται. Et hic quoque locus haud scio an integer sit. Liviana certè versio, Polybii verba in totum non exprimit, quæ sic habet: *tradito & navcs longas, armamentaque earum: neve plures, quàm decem navcs actuarias, nulla quarum plusquam xxx. remis agantur, habeto: neve monerem ex belli causa, quod ipse illaturus sit.* Vox ἑλαυνόμερον, ad Livii actuarias videtur referenda. siquidem actuaria, quòd remis agerentur, dicta sunt. suspicor autem abundare apud Livium, *plusquam;* & pro, *monerem ex*, legendum esse, ut in veteribus libris, *minorem ea:* & ut Latina versio cum Polybiana sententia conveniat, repono pro *ea, eas;* deleta voce, *minorem.*

Μὴ ἡ πλείω τῶν ἐπὶ ταῖς Καλυκιδεῦς ἀκρωτείαις, εἰμὴ φόρως, ἢ ἀσπίδοις, ἢ ἐμὴρως ἄρχειν. Livius: *neve navigato citra Calycadnum, neve Sarpedonium, promontoria: extra quam, si qua navis pecuniam, stipendium, aut legatos, aut obsides portabit.* Καλυκιδεῦς, pro Καλυκιδεῦς, corruptè habet manuscriptum exemplar.

Μὴ ἐξέσωσεν Ἀντιόχῳ, καὶ ἡ ξενολογεῖν ἐκ τῆς ὑπὸ Ρωμαίων ταπεινότητος, καὶ οὐδὲν ὑποδεχέσθω τὰς φυγάδας. Livius: *milites mercede conducendi ex iis gentibus, quæ sub ditione populi Romani sunt, Antiocho regi jus ne esto; ne voluntarios quidem recipiendi.*

Ὅσα ἡ οἰκία Ροδίων, ἢ τὰ συμμάχων ἦσαν ἐν τῇ ὑπὸ βασιλείᾳ Ἀντιόχου ταπεινότητι, ταύτας εἶνευ Ροδίων, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς πόλεμον ἐξέλιεσκον. Livius: *Rhodiorum, sociorumque quæ ades, adificiaque intra fines regni Antiochi sunt; quo jure ante bellum fuerunt, eo Rhodiorum, sociorumque sunt.* in exemplari verba τῆς πόλεμον desunt; quæ tamen necessariò requiruntur.

Καὶ εἴπῃ χρηῖμα ὀφείλετ' αὐτοῖς, ὁμοίως ἔστω πράξιμῳ. Livius: *si quæ pecunia debentur, earum exactio esto.*

Καὶ εἴπῃ ἀπελήφθη ἀπ' αὐτῶν, ἀναζητητὴν ἀπιδεθήται. Livius: *si quicquid ablatum est, id conquirendi, cognoscendi, repetendique jus esto.*

Εἰ δὲ πινὰς τῶν πόλεων, ἃς ἀπιδεῖναι δεῖ Ἀντιόχῳ, ἐτέροις δέδωκεν Ἀντιόχῳ, ἐξαλείψω καὶ ἐκ τέτων τὰς φρεσῶς, καὶ τὰς ἀνδρας. Livius: *si*

quas urbes, quas tradi oportet, ii tenent, quibus Antiochus dedit; ex iis subsidia deducito, utique rectè tradantur. curato.

Ἀργυρίαι ἢ δότω Ἀντιόχῳ Ἀττικῆς Ῥωμαίοις ἀρίστου τάλαντα μύρια διχίλια εὐ ἔπειτα. διδὸς καὶ ἕξασιν ἔτη χίλια. μὴ ἔλαττον δὲ ἑλκίετω τὸ τάλαντον λιτῶν Ῥωμαϊκῶν π. καὶ ἔστιτε φ, καὶ μ Livius: argenti prohi XII. millia Attica talenta dato intra duodecim annos pensionibus aquis. talentum ne minus pondus LXXX. Romanis ponderibus pendat. ἔτη tritici DXL. millia modium.

Δότω ἢ Ευμμένη τῆ βασιλεί τάλαντα τινθ' εὐ ἔπειτα τοῖς πρώτοις ε. Livius: Eumeni regi talenta CCCL. intra quinquennium dato, &c. desunt autem in exemplari verba δότω δὲ Ἀμύνης τῆ βασιλεί τάλαντα, quæ nos ex Livio supplevimus.

Ἀποδότω δὲ καὶ ἔστιτε, καὶ ὡς ἐπέμψεν ὁ βασιλεὺς Ἀντιόχῳ, τάλαντα ῥηξ, καὶ φραχυαὺς χιλίας ἑκτά. Livius: ἔτη pro frumento, quod aestimatione fiat, talenta CXXVII.

Ὅς σιωπῶρησεν Ευμμένη λαθεῖν Locus non vacat mendo. fortassis legendum, ἂ σιωπῶρησεν Ευμμένη λαθεῖν, &c.

Ὁμῆρας δὲ διδότω Ἀντιόχῳ, δι' ἐτῶν πειῶν ἀλλοὺς ἀνταποσέλλων, μὴ νεωτέρους ἐτῶν ιη. μηδὲ πρεσβυτέρους με. Livius: obsides Romanis xxx. dato, ἔτη pro tricennio mutato, ne minores octonum annorum, ne majores quinque quadragenum.

Ἀν δὲ τινες τῆ πόλεων, ἢ τῶν ἐθνῶν πρὸς ἂ γέγραπται μὴ πολεμεῖν Ἀντιόχῳ, πρὸς περὶ ἐκφέρωσι πόλεμῳ, ἐξίσω πολεμεῖν Ἀντιόχῳ. τῶν δὲ ἐθνῶν καὶ πόλεων τῶτων, μὴ ἐχέτω τῶν κυρίαν αὐτοῖς, μηδὲ εἰς φιλίαν πρὸς αὐτῷ. Livius: si qui sociorum populi Romani ultra bellum inferent Antiocho, vim vi arceri jus esto: dum ne quam urbem aut belli jure teneat, aut in amicitiam accipiat.

Περὶ δὲ τῶν ἀδίκημάτων τῶν πρὸς ἀπὸ ἡλῆς γινομένων, εἰς κείσιν πρὸς καλεῖσθωσαν. Livius: controversias inter se jure ac judicio disceptent.

Ἐὼν δὲ τι θέλῃσι πρὸς τὰς σιωπῆρας ἀμφοτέρω: κείσιν δόγματι πρὸς σιωπῆρας, ἢ ἀφαιρέσθωσαν ἀπ' αὐτῶν, ἐξίσω. Livius: ἔτη si quid postea addi, mutarive placuisset, ut id alio fœdere fieret.

Τμηθέντων δὲ τῶν ὀρκίων ἐπὶ τῶτοις, ὁμῆρας ὁ στρατηγὸς Κόιντον Μινύκιον Θερμῶν, καὶ Λόκιον τῆ ἀδελφῶν, ἀρῆ κεκομικῶτις τὰ χρέματα πρὸς τῶν Οροανδῶν, εἰς Συρίαν ἐξαπέστῆς, σιωπῆρας κομίζεσθ' τῶν ἔρκων πρὸς ἔ βασιλείας. Livius: consul juravit in hoc fœdus: ab rege qui exigerent jusjurandum profecti Q. Minucius Thermus, ἔτη L. Manlius, qui tum fortè ab Oroandis reasit, &c. ex hac Livii versione apparet, κεκομικῶτι legendum apud Polybium, ut ad Manlium tantum referatur. ὀροανδῶν autem emendavimus, cum esset τὸ ὀροανδῶν corruptè in exemplari.

Πρὸς δὲ Κόιντον Φάσιον τῆ ἐπὶ ἔ βασιλείας στρατηγῶν, ἐξέπεμψε γραμμάτω φάσιον.

μαφόρους, κελύων πάλιν πλεῖν αὐτὸν εἰς Πάταρα, καὶ ὡς ἀλαβόντα πᾶσι ὑπαρχέσας αὐτότητάς. Διάπραΰσαι. Livius: *Q. Fabio Labeoni, qui classi præerat, scripsit ut Patara extemplo proficisceretur; quæque ibi navis regie essent, concideret, cremaretque, &c. ad hanc autem, ut opinor, indicandam classis præfecturam in denariis argenteis Q. Fabii Labeonis proxiæ signum impressum est.*

XXXVI.

Καὶ τὴν Ἀπάμειαν, οἵτε δύνει, καὶ Γνάϊον ὁ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων διακρίπτει πάντων τῶν ἀπίλυτον τῶν ποῖς μὲν αὐτὸν χῆρας, ἢ χρημάτων, ἢ πρὸς ἑτέρας διαφραζήσοις, πόλεις ἀπέδωκεν ὀμολογηθῆσας ἀμφοτέροις. Livius: *Cn. Manlius, &c. deinde causas civitatum, multis inter nouas res turbatis, cognouit, &c. civitatum autem cognitæ causis, x. legati aliam aliam fecerunt cognitionem.*

Ἐν αἷς διακρίπτειται αὐτὸν τῶν ἀμφοτέροισιν. Livius: *discertabunt de controversiis.*

Ὅσαι μὲν τῶν αὐτόνομων πόλεων, πρῶτον ὑπέτελιν Ἀντιόχῳ φόρον, τότε δὲ διεφύλαξεν τὴν αὐτὴν Ρωμαίους πῖσιν, ταύτας μὲν ἀπέλυον τῶν φόρων. Livius: *que stipendiariæ regi Antiocho fuerant, & cum populo Romano senserant, eis immunitatem dederunt, &c. τὸ φόρον legabatur in exemplari; quam lectionem si retineamus, ταύτας pro ταύτας erit scribendum: quod non ita placet. de hac re ita Appianus in Syriaco. τῶν τῶν ὅσαι μὲν Ἀπία τῶν πατρῶν Εὐμῶν ἐπέτελιν φόρους, ἐκέλευον Εὐμῶν συμφέρειν. ὅσαι ἢ Ἀντιόχῳ πρῶτον ἐπέτελιν, ἀπέλυον τῶν φόρων, &c.*

Ταύτας ἐπέτελεν τῶν αὐτὸν Εὐμῶν διδόνει φόρον. Livius: *cas omnes pendere vestigal Eumeni iusserunt, &c. σιωπῆσιν ἐπέτελιν, vertit Livius, stipendiariæ, &c.*

Κολοφώνιος ἢ τῶν τῶν Νότιον οἰκῶντες, καὶ Κυμαίους καὶ Μιλησίους, ἀφορολογήτους ἀφῆκαν. Livius: *nominalim præterea Colophonis, qui in Notio habitant, & Cymæis, & Milesiis immunitatem concesserunt, &c. Μυλασῶν, pro Μιλησίους, corruptè erat in exemplari.*

Κλαζομῶνις ἢ τῶν δῶρεων ἀποσέθησαν τὴν Δρυμῶσιν καλῶν ἢ ἢσιν. Livius: *Clazomenis super immunitatem, & Drymiffam dono dederunt, &c. in exemplari erat δρομῶσιν; Stephanus tamen habet δρυμῶσιν. sed sive Drymussa, sive Dromussa placeat; duplex αὐτὸν omninò retinendum. Liviani veteres libri habent Dromiffa, propiore ad Dromuffam Polybianam scriptura.*

Μιλησίους ἢ τὴν ἱερὰν χῶραν ἀποκατέστησαν. Livius: *Milesiis, quæ sacrum appellant agrum, restituerunt.*

Χίους ἢ καὶ Συμυραίους, ἐπὶ δὲ Ἐρυθραίους, ἔντε τοῖς ἄλλοις ἀποσέθησαν, καὶ χῶραν ἀποσέθειμαν ἢ ἕκαστοι καὶ τὴν παρὰ ἐπέτελεν, καὶ Ἐπίστω κατέστησαν ὑπελάμβανον, ἐνταῦθα ποῖοι τὴν ὄνομα καὶ ἀποσέθησαν, καὶ παρέχονται καὶ τὴν πόλιν.

τὴ πόλεμον. Livius: Chios quoque & Smyrnaeos, & Erythraeos pro singulari fide, quam eo bello prestiterunt, & agro donarunt, & in omni præcipuo honore habuerunt.

Ἀπέδωκεν ἢ καὶ Φωκαεῦσι τὸ πάτριον πολιτόμα, καὶ τὴν χώραν, ἡ δὲ καὶ ἀπέπερην εἶχον. Livius: Phocaensibus ager, quem ante bellum habuerant, redditus: & ut legibus antiquis uterentur, permissum.

Μετὰ ἢ ταῦτα Ροδίοις ἐρημησίπαι, δίδοντες Λυκίαν, καὶ Καρίαν, τὰ μέρη Μαιάνδρου ποταμοῦ, πάλω Τελμεσσῶ. Livius: Rhodiis affirmata, quæ data priore decreto erant. Lycia & Caria data usque ad Mæandrum amnem, præter Telmessum.

Καὶ τότε τὸ μὲν Ευρώπης αὐτῷ ἀποσέστηκεν Ἰερόόνησον, καὶ Λυσιμαχίαν, καὶ τὰ ἀποστρέψαντα τούτοις ἐρύματ᾽ αὐτῶν καὶ χώραν, ἣς Ἀντίοχος ἐπέσχευ. τὸ δὲ Ἀσίας Φρυγίαν, πάλω ἐφ' Ἐλλάσποντον, Φρυγίαν πάλω μεγάλω, Μυστὸς δὲ ἀπέπερην αὐτὰς παρεσκεύασατο, Λυκαονίαν, Μιλυάδα, Λυδίαν, Τρωάδας, Εφεσον, Τελμεσσόν. Livius: regi Eumeni Chersonnesum in Europa, & Lysimachiam, castella, vicos, agros ejus, quibus finibus tenuerat Antiochus, adjecerunt. In Asia, Phrygiam utranque. alteram ad Hellepontum, majorem alteram vocant. & Mysiam, quam Prusias rex ademerat, ei restituerunt, & Lycaoniam, & Milyada, & Lydiam, & nominatim urbes, Tralles, atque Ephesum, & Telmessum, &c. Videndum autem an rectius sit Prusiam, pro Prusias.

Περί ἢ τὸ Παμφυλίας, Ευρώπης μὲν εἶναι φάσκοντι αὐτὴν ἐπὶ ταῖς δὲ Ταύροις, τὴν ἢ παρ' Ἀντιόχου περὶ τῶν ἀποστρέψαντων, ἐπέκεινα, ἀποστήσαντες, ἀείθεν ἀπὸ τῶν εἰς σύγκλητον. Livius: de Pamphylia disceptatum inter Eumenem, & Antiochi legatos cum esset, quia pars ejus citra, pars ultra Taurum est; integra res ad Senatam rejicitur, &c. hoc loco Polybii sensum non expressit Livius.

Καὶ πλείων αὐτοῖς διακηρύξων. Livius: his fœderibus, decretisque datis.

Ἀναζεύξαντες, ἀπέπερην ἐφ' Ἐλλάσποντον. Livius: ad Hellepontum profectus. sed ἀπέπερην apud Polybium malè legebatur.

Τὰ ἀπὸ τῶν Γαλάταις ἀσφαλίσειαδ. Livius huc respexit, cum inquit: evocatis eò regulis Gallorum.

XXXVII.

Λυκόρξος ὁ, πατὴρ ἡμῶν πατὴρ. Antea legebatur, ὁ παρ' ἡμῶν πατὴρ, Polybii pater Lycus à Suida nominatur: sed malè. Plutarchus enim in Philopœmene, Lycortæ filium dicit. & Pausanias sæpius appellat Polybium Lycortæ filium, & alii.

XXXVIII.

Διὰ τὸ πλείων εἶναι τῶν καχέκτις τὸ δὲ σπάρων. In exemplari corruptè καχέκτις legebatur. utitur autem Polybius hac voce in fragmento.

As ἦσαν αὐτοῖ ἐπ' αὐτέροις ὑπεργεγραμμένοι, καὶ τῆτω τῶ τ' ὄπωπ' ἴδι-
κῶν, μία μὲν αὐτῶν, &c. Ita hunc locum emendavimus, cum in li-
bro manuscripto mendosè legeretur κωδίκων, pro ἴδι-
κῶν, αὐτοῖς scriptum esset.

Οἱ ἃ Ἀρχαῖοι ἴδι μὲν ἀφ' ἐραβπέδων ποιείσθ' τὴν κἀφοδὸν. Ita videtur
legendum pro eo quod est in exemplari: οἱ ἃ Ἀρχαῖοι ἴδι μὲν ἐραβπέδων
ποιείσθ' τὴν ἐφοδὸν, &c.

Παραυλίκαι γὰρ ἔλαβεν ἴδι Μυρρίχα φρεμμάτων. Vide num ἔλαβεν, pro
ἔλαχε sit scribendum.

Εἰ μὲν ἔν ἢ σύγκλητῶ. Ita opinor legendum, cum in exemplari sit,
ἢ μὲν ἔν σύγκλητῶ.

XXXIX.

Διὰ τὴν αὐτὴν αὐτὰς οἰκισίτη. Huc pertinent Liviana illa ex libro
xxxviii. *Originum memoria.*

Φάσκοντες Λυκίας καὶ Καρίας μέγρι τῷ Μαιάνδρῳ δεδόσθ' Ῥοδίοις ὑπὸ
Ῥωμαίων ἐν δωρεῶ. Opinor legendum, Λυκίαν καὶ Καρίαν. Livius li-
bro xxxviii. *Lycia & Caria datae usque ad Meandrum amnem.*

Αναστὰς ἐζήτησε τὴν ἐκτερέων ἀρεσιν. Ita emendavimus, cum esset
in exemplari ἐφώτησε.

XL.

Ἦγον εἰς τὴν Ῥώμην ὡρῶν τε τῷ βασιλέως Ευμβρίας πρεσβύται, ἀφα-
σαφῆντες τῷ ἐξοδιασμῶν τῷ Φιλίππῳ ἴδι πὶ Θράκης πόλεων. Livius li-
bro xxxix. *Thessalorum & Perrhaborum querela de urbibus suis ab
eo possessis, & legatorum Eumenis regis, de Thraciis oppidis per vim
occupatis.*

Καὶ ὡρῶν Μαρωνιτῶν οἱ φυλάδες. Livius: *& Maronitarum exu-
les, &c.*

Ἀμα ἃ τῆτοις Ἀθημῶνες, Περραιβοὶ, Θεσσαλοὶ, Φάσκοντες κομίζεσθ'
θεῖν αὐτὰς, ἄς παρείλετ Φίλιππῶ αὐτῶν κατὰ τὴν Ἀντοχικὴν πόλεμον.
Livius: *Civitates Thessalorum, & Perrhaborum, & Magnetum, &
cum Amynandro Athamanum gentem in eadem causa, qua Aetolos
fuisse. Antiocho rege pulso, occupatum oppugnandis Aetolicis urbi-
bus Consulem, ad recipiendas eas civitates Philippum misisse: armis
subactos parere.*

Ἦγον ἃ καὶ ὡρῶν τῷ Φιλίππῳ πρέσβεις αὐτὴν ἀπαντας τὴν κατηρ-
ρήτων Φιλίππῳ. Livius: *venierunt & à Philippo legati ad purgan-
da ea.*

Καὶ κατεστάθησαν οἱ αὐτὴν τὸν Κοῖνον Καικίλιον, Μάρκον Βαβίον, καὶ Τι-
βέριον Κλαύδιον. Livius: *Senatus ne quid absente rege statueret, lega-
tos ad eas controversias disceptandas misit Q. Cecilium Metellum, M.
Bebium Tamphilum, & Ti. Sempronium, &c. ex Livio corrigendus
Polybius in nomine Κλαύδιον, & pro eo Σεμπερώνιον reponendum.*

XLI.

Καὶ δὲ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον, Ἀρισταίηε πρατηγῆσι, οἷτι πρὸς Πύ-
λεμαίηε βρασιλέως πρέσβεις ἦγον, ἐν Μεγαλόπολι τῆς σωῶδος τῶν
Ἀχαιῶν ὑπαρχέσης. In exemplari deerant verba, πρέσβεις ἦγον. De
Aristaeno autem Achæorum Prætoræ sæpius facit mentionem Livius;
neque eum Polybius aliter, quàm Ἀρίστηνον nominat. Plutarchus ta-
men in Philopœmene, si rectè meminì, Aristanetum appellat.

Ἐχέσης δὲ τὴν σωῶδα πραγματικῶς, πρῶτοι παρήλθον οἱ πρὸς Νικόνου-
μον ἢ Ἡλείον. Ita emendavimus hunc locum, cum in exemplari τῶν
σωῶδων, & Νικόνουμον ἢ Ἡλιον, malè profus legeretur.

Ἐξ ὧν ἡ λαμβάνειν ἐκδοχὴν, ὅτι καὶ δυσαρρεῖνται μὲ καὶ τῆ τὴ τῶν συν-
πλέσσι. Multa erant in hoc fragmento mendosè scripta, quæ nos ita
restituimus, ut emendari oportere existimavimus. itaque indicandis
singulis correctionibus, brevitaris causa, superfedebø. videndum au-
tem num καθαιρέσσι, pro Ἰωτελέσσι, aptius sit huic loco.

Καὶ τὴν πλείων καὶ μεζίων ἀφελίων ἀφελίων πρὸς τὰς βασι-
λεῖς ἡμῖν ἀφελίων. Videtur deesse πρὸς τῶν, ut integra lectio sit,
πρὸς τὴν πρὸς τὰς βασιλεῖς. & paulò post, ὅτι τὸ πλῆθὸς Σελπίκιον, in
ὅτι πε πόλιον Σελπίκιον, ex Livio mutavimus.

Τίνα τρέπον καὶ δῶν καὶ λάβοιεν τὰς ὄρκους πρὸς τῶν Ἀχαιῶν. vel πρὸς
τὴν Πύλεμαίηε legendum, vel τίνα τρέπον καὶ λάβοιεν, καὶ δῶν τὰς ὄρκους
πρὸς τῶν Ἀχαιῶν, scribendum.

Καὶ βραχία πρὸς τὴν ὀνοίας αὐτῆ. In exemplari corruptè χαβρέα
scriptum erat.

Ὅταν ἐνεῖτο. Placeret magis ἀνεῖτο: quo verbo in ea re significan-
da semper utitur Polybius.

Ὁ δὲ Διοφάνης ὁ μεγαλοπολίτης. Livius ubique habet, Diaphanes.
Plutarchus autem in Philopœmene, Διοφάνης. & ita omninò legen-
dum puto.

Περὶ τὸ τὴν Τίτη ἀφελίον. Opinor significari ἀφελίον, quo T.
Quinctius Laconicæ oræ castella, vicisque in fidem Achæorum tute-
lamque tradidit. Livius lib. xxxviii.

Τῆ δὲ φιλοποσίμων, καὶ Λυκόνου, σὺν δὲ τῶν Ἀχαιῶν, πολλὰ καὶ
ποικίλα διατηρῶν λόγους ὑπὲρ τὴν καλῶς μὲ διακείσθαι τὴν καὶ τῶν Σπείρ-
των. Huc respiciunt Liviana illa ex lib. xxxviii. Lycoritas, ex præce-
ptis Philopœmenis postulabat, ut Achæis ex federe, τὸ legibus suis,
qua decreverent, agere liceret.

Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ, τῶν ἀφελίων ἀφελίων, καὶ τὴν πρὸς τὴν παρῶσιαν τὴν κατὰ
τὴν Μάρκου τὴν Φελίον, καὶ τὴν πρὸς τὴν Καικίλιον. Ita emendavimus,
cum in exemplari corruptè scriptum esset, καὶ τὴν πρὸς τὴν παρῶσιαν τὴν
Μάρκου τὴν Φελίον, καὶ τὴν πρὸς τὸν Καικίλιον, Videndus Livius
libro xxxviii.

XLII.

Τῶν πρὸ τῆς Καικίλιον ἀνακεχωρηκῶτων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καὶ Διόσκου-
φικῶτων τῆς συγκλήτου. Livius libro xxxix. *Cum Q. Caecilius, M.*
Babius, Ti. Sempronius, qui ad disceptandum inter Philippum &
Eumenem reges, Thessalorumque civitates missi erant, legationem re-
nuntiaissent.

Εἰσήγον εἰς τὴν σύγκλητον τὰς πρὸ τῶν μεγάλων πρεσβυτάς. Li-
vius: *regum quoque eorum, civitatumque legatos in Senatum intro-*
duxerunt.

Καὶ ποιησαμένων τὰς λόγους ἀκολούθως τοῖς ἐν Θεσσαλοῖσιν ῥηθεῖσιν.
Livius: *eadem utrinque iterata, qua dicta apud legatos in Grecia*
erant.

Ἐδοξε τῆς συγκλήτου πέμπειν πάλιν ἄλλας πρεσβυτάς πρὸς τὸν Φίλιπ-
πον τὰς ἐπιπελομένης, πρῶτον μὲν, εἰ ἀρχακεχώρηκε τῆς ἐν Περραιβίᾳ πό-
λεως, καὶ τὴν τῆς πρὸ τῆς Καικίλιον ἀπέκλειον. εἴτε τὰς ἐπιπέκωντας αὐτῶ
τὰς φρεσὶς ἐξήλθον ἐξ Αἰνῆς καὶ Μαρωνείας, καὶ συλλήθον ἀπέκλειον ἀπὸ τῆς
πρὸ τῆς τῆς ἡλικίας τῆς Θρακίης ἐυμμάτων. In exemplari male profusus.
legebatur hic locus, quem ita vertit Livius libro xxxix: *aliam deinde*
legationem novam patres, cujus princeps Ap. Claudius fuit, in Ma-
cedoniam & in Græciam miserunt, ad visendum, reddita ne civita-
tes Rhodis, & Thessalis, & Perrhabis essent. Iisdem mandatum, ut
ab Æno & Maronea presidia deducerentur, maritimaque omnis
Thracie ora à Philippo & Macedonibus liberaretur.

Ἐκτε τῆς Σπάρτης Ἀρόυς καὶ Ἀλκιβιάδης ἐπέσβουσαν. ἔτι δὲ ἦσαν τῶν
δραχμῶν φυγάδων, τῆς ἐπὶ τῆς Φιλοπείρου, καὶ τῶν Ἀχαιῶν τῶσι κατηγ-
μένων εἰς τὴν οἰκίαν. ὁ καὶ μάλιστα τὰς Ἀχαιῶν εἰς ὄργην ἤγε· τὴν δοκεῖν
μεγαλῆς ἔσης καὶ πρὸς φάτε τῆς εἰς τὰς φυγάδας ὑπερβολῆς, ἐξ αὐτῆς ἐπὶ
τοσούτων ἀρχαίως παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ κατὰ πρεσβυτάς, καὶ κατηγροῦ
πειεῖς. Livius: lib. xxxix. *Ubi Areus & Alcibiades, ambo exules*
suo beneficii r. stituti, legationem Romam adversus gentem Acha-
orum ita de ipsis meritam susceperissent, &c.

Ἐξήλθον τῆς πλείους μὲν βίας. Livius: *abundantiam plebem in Achaiam,*
& venundatam.

Ἐἴτ' ἐν αὐτοῖς ἐπισφιλῆ μὲν ὀλίγους ἔστι, καὶ τῆς τῶν τῶν πρὸς τῶν
μῶν. Livius: *tueros dirutos urbis nobilissimæ esse. & paullo supra de*
eadem re: mœnia diruta, &c. verba Græca non carent mendo, &
fortasè, εἴτ' εἰναυ αὐτοῖς, &c. emendandum.

Ἀπελογήθησαν ἡ καὶ πρὸς τὸν Καικίλιον ὑπὲρ τῶν δραχμῶν οἱ πρὸς
τῶν Ἀχαιῶν πρεσβυτάς ἐν τῆς συγκλήτου, φάσκοντες ἔδεν ἀδικεῖν αὐτὰς, ἐπὶ
ἀξίως ἐγκλήματι ὑπάρχειν, ἐπὶ τῶν μὴ σωμάτων τῶν ἐκκλησίαν, νόμον
τῶν εἰναυ πρὸς τοῖς Ἀχαιῶν, μὴ συγκαλεῖν τὰς πολλὰς, εἰ μὴ πρὸς συμ-
μαχίας ἢ πολέμους δέη γίνεσθαι Διόσκου, ἢ πρὸς τῆς συγκλήτου πρὸς ἐνέγκη

ῥαμα. Livius: *Achai, maxime concilii negati crimen excusabant, recitando legem: quae nisi belli, pacisve causa, & cum legati ab Senatu cum litteris, aut scriptis mandatis venirent, vetaret indici concilium.*

Τοῖς ἃ πρεσβυταῖς τοῖς ἀεὶ παρ' ἑαυτῶν ἐκπεμπομένοις παρῆνθ' ὡσεύχην τ' ἔνθ', καὶ καὶ ἀλογὴν ποιεῖσθ' τὴν ἀεὶ μὲν ζῶσαν, κατὰ τὴν καὶ Ρωμαῖοι ποιεῖται τῶν ὡρεχνομένων ὡς αὐτὸς πρεσβυτῶν. Livius: *ea ne postea excusatio esset, ostendit senatus cureis esse debere, ut Romanis legatis semper ad eundem concilium gentis potestas fieret, quem admodum & illis quoties vellent, senatus daretur.*

XLIV.

Οὗ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, ἀφ' ἐπεψαμένων πρὸς αὐτὸν ἐκ τ' Ρώμης τῶν ἰδίων πρεσβυτῶν, καὶ δὴ λέντων ὅτι δεήσθ' κατ' ἀόγκῳ δόδοαινεν δὲ τῶν ἐπὶ τ' Θρακίας πόλεων, πυθόμενος ταῦτα, καὶ βαρῶς φέρον. Livius libro xxxix. *Philippus à suis certior factus cedendum civitatibus, deducendaque praesidia esse, infensus omnibus, in Maronitas iram effundit.*

Ἐνοηρεῖσθ' τ' ὄρεθ' εἰς τὸς ταλαιπώρους Μαρωνίτας. Livius vocem ταλαιπώρους, vertit, *innoxios.*

Μετὰ ἐπεψαμένων γὰρ Ονομαστὸν τ' ἐπὶ Θρακίας τετραγυμένον. Livius: *Onomasto, qui praerat ora maritima, mandat.*

Ὁ δὲ Ονομαστὸς ἀναχωρήσας εἰσαπέστρεψε Κάσανδρον εἰς Μαράνειαν, σιωπῆν τοῖς πολλοῖς ὑπάρχοντα, ἀλλὰ τὸ ποιεῖσθ' τ' ὡλεῖονα χρόνον ἐκεῖ τὴν ἀφ' ἐπιβίω. Livius: *ille per Casandrum quendam unum ex regis, jamdiu habitantem Maronea.*

Ἐβουμαθῆσαν τῶν Θρακῶν, καὶ τῶν εἰσελθόντων ἀφ' ἘΚασάνδρου νυκτῆς. Livius: *nocte Thracibus intromissis, eadem fecit.*

Μετὰ δὲ πρὸς χρόνον ὡρεχνομένων τῶν πρὸ τ' Αππιον, καὶ ταχέως πυθόμενος τὰ γεγνηότα καὶ τὴν Μαράνειαν, καὶ πικρῶς τὴν Φίλιππον μεμψιμοιρήσαντων ἐπὶ τῆτοις, ἐβόλετο μὲν ἀπολογεῖσθ', φάσκων μὴ κεκοινωηκέναι τ' ὡρεχνομίας, ἀλλὰ τὸς ἐν αὐτοῖς ἐπιστάζοντας Μαρωνίτας. καὶ τὸς μὲν ἀποκλινοῖας πρὸς Εὐμένη καὶ τὴν Ὀνομαστὸν: τὸς ἃ πρὸς ἑαυτὸν, εἰς ταῦτ' ἐκπιπτοκέναι τὴν ἀτυχίαν. Livius: *id apud legatos Romanos querentes tam crudeliter adversus innoxios Maronitas, &c. abnucebat quicquam eorum ad se, aut quenquam suorum pertinere. Seditio inter ipsos dimicatum, cum alii ad se, alii ad Eumenem civitatem traherent.*

Καλεῖν δὲ ἐκίλθε κατὰ πρὸς ὄπλον εἶπε αὐτῆ κατηρηεῖ. τῆτο δὲ ἰποῖδ' πεπσομένων μηδένα τολμήσθ' ἀφ' τὸν φόβον. Livius: *id facile scituros esse, si percunctarentur ipsos Maronitas: haud dubius, percussis omnibus terrore tam recentis cadis, neminem hiscere adversus se ausurum.*

Τῶν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀππιῶν ἐφασκόντων πρὸς δεξιᾷ δικημολογίας, σαφῶς γὰρ εἶδέναι τὰ γεγνότα. Livius: *negare Appius, rem evidentem pro dubia querendam.*

Πέμπτην ἐπίτατον τῶν Φιλίππων τὸ Ὀνομαστὸν, καὶ τὸν Κάσανδρον ἐξαυτῆς εἰς τὴν Ρώμην, ἵνα πύθῃται ἢ σύγκληθῆται ἀπὸ τῶν γεγνότων. Livius: *si ab se culpam removere vellet, Onomastum et Casandrum, per quos acta res diceretur, mitteret Romam, ut eos Senatus percunctari posset; &c. vox σύγκληθῆται deerat in exemplari.*

Ὁ δὲ βασιλεὺς Διότριπαις ὡς ἐνι μάλιστα, καὶ δὲσπύσας ἐπὶ πολλῷ χροῖον, τὸ μὲν Κάσανδρον ἐφῆ πέμψειν τὸν αὐθέντιον γεγνότα τῆς πράξεως. Livius: *primò adeò perturbavit ea vox regem, ut non color, non vultus ei constaret. deinde collecto tandem animo, Casandrum, qui Maronea fuisset, si utique vellet, se missurum dixit.*

Τὸν δὲ Ὀνομαστὸν ἐξεγρέετο, καὶ παρ' αὐτῶν, καὶ μὴ ταῦτα τῆς πρὸς δεξιᾷ ἐπιτυχάνων. ἀφορμῇ μὲν χροῖον, τὴν μὴ εἶον ἐν τῇ Μαρωνείᾳ γεγέναι τὸν Ὀνομαστὸν, καὶ τὸν τῆς Φωγῆς καθεῖν, ἀλλὰ μὴδ' ἐπὶ τῶν σωζήσων τόπων γεγέναι. Livius: *ad Onomastum quidem quideam rem pertinere, qui non modò Maronea, sed ne in regione quidem propinqua fuisset?*

Καὶ πολλῶν ἔργων αὐτῶν κεκρινωνηκῶς τοιῶνται. Livius: *qui et ipse sermonem cum eo contulcrat, et multorum talium ministrum et conscium habebat.*

Τὸν δὲ Κάσανδρον μὴ τὴν πρὸς δεξιᾷ ἀπελθεῖν, δέσπυσας καὶ ὠδύνην πέμψας εἰς Ἠπίρου, φαρμάκῳ διέφθειρεν. Livius: *Casander quoque, missis qui per Epirum ad mare persequerentur eum, ne qua indicium emanaret, veneno creditur sublati.*

Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Ἀππιῶν κατηρωκῆτες τῶν Φιλίππων, καὶ ἀπὸ τῶν εἰς τὰς Μαρωνίτας ἀφρονομίας, καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς τὰς Ρωμαίους ἀλλοτριότητος, τοιαύτως ἔχοντες ἀλήθειαν ἐχωρίσθησαν. Livius: *et legati à Philippo colloquio ita digressi sunt, ut præ se ferrent nihil eorum sibi placere.*

Καθόλα μὲν ἐν πρὸς δεξιᾷ, καὶ εἰς τὸ καὶ πᾶντα πρὸς ἀμύματα καὶ μετελθεῖν αὐτῶν. πρὸς ἕνα δὲ τῶν ἐπινοημάτων ἀπόχρησθαι, ἐπεβάλετο πῶς ἀν' ἐπιγνώσι τὴν ἀνάστροφὴν, καὶ λάβοι χρόνον πρὸς τὰς εἰς τὴν πόλεμον ἀφρονομίας. ἔδοξεν ἔν αὐτῶν τὸν νεώτατον Δημήτριον πέμπειν εἰς τὴν Ρώμην, τὴν μὲν ἀπολογισάμενον ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, τὴν δὲ καὶ ἀφρονοσύμενον. Livius: *et Philippus timide quin rebellandum esset dubius: quia tamen immature ad id vires erant, ad moram interponendam Demetrium minorem filium mittere Romam, simul ad purganda crimina, simul ad deprecandam iram senatus stavit, &c. πρὸς δεξιᾷ emendavimus, cum πένθημα esset in exemplari, &c.*

Πάνυ γὰρ ἐπίπεστο. Livius: *satis credens.*

Πάνυ τὸ πρὸς τὴν ἀνάστροφον. Livius: *aliquid momenti facturum.*

Διὰ τῶν ὑπεροχῶν τῶν γαληνηδῶν ἔνευίσα καὶ τῶν ὀμηρείων.
Livius: quòd Romæ obfes specimen regie indolis dedisset.

Ἀλλὰ ἢ τοῖς Βυζαντιοῖς ὑπέροχο βοήθειαν, ἔχ' ἕτας ἐκείνων φαλαζο-
μῶν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐκείνων παφάσας. Livius: per speciem auxilii Byzanti-
tiis ferendi.

Βυλαμῶν καὶ παλῆξας τῆς τῶν Θρακῶν δυναστείας. Livius: ad ter-
rorem regulis Thracum injiciendum, &c.

XLV.

Κοσμῆνι ἐν Γορτύνη Κυδωνιάτε Αντιπάλλως. Ita videtur scriben-
dum, cum malè in exemplari ἐν γορτύνη κυδόνιατε scriptum sit.

Παραγχομῶν τῶν πρεσβυτέρων ἐκ τῆς Ρώμης εἰς τῶν Κρήτων τῶν
πρὸς τὴν Ἀππιον. Videndus Livius libro xxxix.

Καὶ ποικισμῶν λόγος ὑπὲρ τέτων τῶν Κνωσίων, καὶ Γορτυνίων.
Locum in exemplari corruptum, ὑπὲρ τέτων τῆς Κνωσίων καὶ Γορτυνίων,
restituimus conjectura ducti.

Τῶν ἢ Φαλασιάνων. de Phalafarna Liviús in eodem libro.

Σιωπήθησαν αὐτοῖς. Ita opinor legendum, cum in manuscripto
ἀπεχώρησαν scriptum sit.

Ἀπέκτισαν τῆς πρὸς Μενόπιον. Videtur deesse οἶ, ut sit, οἶ ἀπέκτι-
ναν, &c.

XLVI.

Εἰς τῶν Ρώμῶν ἠρπίσθησαν πρεσβυτέρων πλῆθος ἅπασαν τὴν Ἐκκλῆσαν, ὅσων
ἔταχθαι πρὸς τὸν. Ἐν γὰρ Φιλίππῳ συγκλεισθέντι εἰς τῶν καὶ τὸ
συμβόλαιον δικαιοδοσίαν πρὸς τῆς ἀσυρίτουας, καὶ τῶν Ρωμαίων γνω-
θέντων, ὅτι πρὸς δέχονται πρὸς τῆς Φιλίππον κατηγόρας. Livius li-
bro xxxix. nec unquam antè tantum regionis ejus hominum Roma
fuerat. nam ex quo fama per gentes, quæ Macedoniam accolunt,
vulgata est, crimina, querimoniasque de Philippo non negligenter à
Romanis audiri, multis operepretium fuisse queri, &c. Ἀφαισίαν,
pro δικαιοδοσίαν, malè in exemplari legebatur.

Ἀπαντες οἱ ἄλλοι κείνοι τῆς Μακεδονίας παρήσαν· οἱ μὲν κατ' ἰδίαν·
οἱ ἢ καὶ πάλιν. οἱ ἢ καὶ τῆς ἐθνικῆς συστάσεως ἐγκαλεῖντες τῶν Φιλίππου.
Livius: gentes, quæ Macedoniam accolunt, pro se quæque civitates,
gentesque, singuli etiam privatim, Romam aut ad spem levandæ in-
jurie, aut defendendæ solatium venerunt.

Σὺν ἢ τέτοις οἱ παρ' Εὐμενῆς ἦγον ἅμιν Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν βασιλείᾳ ἀδελ-
φῶν, κατηγόρησαντες αὐτῶν, πρὸς τε τῶν ἐπὶ Θρακίας πόλεων, καὶ πρὸς τὴν
ἀπὸ τῆς Περσίας βοήθειας. Livius: Ἐὺ ab Eumene rege legati cum
fratre ejus Athenæo venit ad querendum, simul quòd non deducerentur
ex Thracia præsidia, simul quòd in Bithyniam Prusia bellum ad-
versus Eumenem gerenti auxilia missa forent.

Πρὸς πάντας τέτους ἀπολογισμῶν ἔχων Ἀπελλῆ καὶ Φιλοκλῆ. Vi-
dendus

dendus Livius libro XL. pro τέττας, malè τέτοις in exemplari legebatur.

Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι γώρους. οἱ δὲ πρὸς συμμάχων. οἱ δὲ πρὸς ἑταίρων ἢ ἄμφισβητήτων. Livius: de controversia finium, de hominibus partibus, pecoribusque abactis.

Εἰς οἱ δὲ πρὸς συμβολαίων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς ἀδικημάτων. Livius: de rebus per vim, aut per gratiam judicatis, &c. de jure, aut dicto per libidinem, aut non dicto.

Τινὲς μὲν ἐν φάσκοντες μὴ δύνασθαι τυχεῖν τῆς δικαίας. Particula μὴ de-erat in exemplari: videtur tamen ad sensum necessaria.

Διαφθεῖρα ἢ Φιλίππου τὸς δικασίας. Huc pertinent Liviana verba: de rebus per vim, aut gratiam judicatis.

Ὅθεν ἢ σύγκλητος ἔστ' αὐτῆς δυναμὴ δύσκολον, ἕτερον δὲ Δημήτριον κείνοισα δεῖν ἐκείνους τέτων λόγων ὑπέχειν. Livius: Cum haud facile esset, memoria complecti, &c. nihil horum neque Demetrium docere dilucidè, nec satis liquidò discere ab eo senatus cum cerneret posse.

Καὶ ἑταίρου νέον ὄντα κρημνῆ. Livius: simul ἢ tirocinio ἢ perturbatione juvenis moveretur.

Εἰρενὸν δὲ νεανίσκον, καὶ τὸς σὺν αὐτῷ φίλους, εἴ πνα πρὸς τέτων ὑπομνηματισμὸν ἔχουσι πρὸς βασιλέως; Livius: queri jussit ab eo, eequem de his rebus comm. ntarium à patre accepisset?

Τὸ δὲ φήσας ἔχον. Livius: cum respondisset accepisse se. βιβλίον autem, vertit, librum: & ἀπόφασιν, responsa.

Ὅ δὲ, τὸ μὲν πεποιθέντα τὸ πρὸς τυχρὸν ὑπὸ Ρωμαίων ἔφασκεν, ἢ πλὴν αἰνῶν δὲ μὴ πεπονηταῖς τοῖς ἐγκαλεσθῆναι ἀνεπίχει. Livius: ut alia fecisset se secundum decreta legatorum doceret, alia non per se steterit, quominus faceret.

Προσέκειτο δὲ πρὸς ταῖς ἀποφάσεσιν. καὶ τοῖς σκίσις χρηματισμῶν ἡμῖν τῶν πρὸς δότων τῶν πρὸς Καίσιον ἐν τέτοις. καὶ πάλιν καὶ τοῖς δὲ δικαίως ἡμῶν ταῦτα παρόντων. Livius: interposuerat ἢ querelas de iniquitate decretorum, ἢ quàm non ex aequo disceptatum apud Caelium foret, indigneque sibi, nec ullo suo merito insultatum ab omnibus esset, &c. ex Liviana hac vertione apparet παρόντων legendum esse, non πρὸς παρόντων, ut erat in exemplari.

Διακρίσις τῶν πρὸς παρόντων ἢ συγκλητῶν, μίαν ἐποίησαν πρὸς πάντων ἀφάλη. Livius: has notas irritati ejus animi colligit Senatus. pro πρὸς παρόντων, videndum an παρογνωσμῶν rectius sit. quamvis infra in LII. fragmento, ἀφάλη τῶν πρὸς παρόντων. δεῖ in LIII. ἀφάλη τῶν πρὸς παρόντων Polybius dixerit.

Δημητρίῳ πιστῶ. Livius: ἢ credere etiam Demetrio credendum esse.

Διότι τὰ μὲν γέγραπται. τὰ δὲ ἕτερα, καὶ πρὸς δικαίον ἐπι γίνεσθαι. Livius: ceterum

ceterum alia excusanti juveni, alia recipienti futura ita, ut maximè vellet Senatus, responderi placuit, &c.

Διότι τὴν χάριν τῷ τῷ ἢ συγκλήτῳ Δημητρίῳ δίδωσιν, ἕξαποσελεῖν ἔφη πρὸς ἑσθλοῦς ἐποψομορφίας. Livius: *honorisq̄e ejus causa missuros in Macedoniam legatos.*

Εἰ γίνεται πάντῃ κτ' τῷ τῷ συγκλήτῃ βέλησιν. Livius: *ex voluntate Senatus.*

Ἀμα ἢ Διὰ σφίσις τῶ βασιλεῖ, διότι τῷ συμπεριφορῆς τυγχάνει τῷ τῷ Διὰ Δημητρίον. Livius: *velle enim sentire Philippum integra omnia sibi cum populo Romano Demetrii filii beneficiis esse.*

Ἐξαρχοχένην τὰς φρεσῶς. Livius: *deducta esse presidia.*

Παρακερομήν. Ita videtur legendum, cum ὠρεκερομήνης fit in exemplari.

Πρὸς μὲρ τοῖ γε τῷ κητόλῃ τῷ οἰκίας ἀτυχίαν, ἔμπερὸ σιπέθῃ τῷ εἰς τῷ Ρώμῳ τῷ νεανίσκῃ πρὸς εἰάν συμβάλλειοθ. In exemplari scriptum erat, τῷ οἰκίας ἀτυχίας, ut opinor, malè. ad hunc enim locum respexit Livius, cum inquit: *hec quæ augende amplitudinis ejus causa facta erant, extemplo in invidiam, mox etiam in perniciem adolescentis vertuntur.*

Ἦτε γὰρ συγκλήτῳ ἀπερειαμὴ τῷ χάριν ἐπὶ τὸν Δημητρίον, ἔμπερὸ σιπέθῃ μὲρ τῷ μειροκίον. Livius: *ἔ ipse juvenis haud dubiè influitior redierat.*

Ἐλύπησε ἢ καὶ τὸν Περσέα, καὶ τὸν Φίλιππον ἰχυρῶς. Livius: *ἔ Persea cura angebat, &c. ἔ Philippus ipse vix sui arbitrii fore, quem heredem regni relinqueret.*

Συγκαταδοσασάντων αὐτῷ Ρωμαίων τῷ βασιλείαν. Livius: *Romanos Demetrium in paterno folio locaturos.*

Ὡς πλείων κῆ χρησιμώτατον. Decet verbum ὠφέλιμον, vel ἐπιτήδιον, vel aliquid tale.

Εἰσεκλήθησαν οἱ ὠρετῶ τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς εἰσῆς. Livius: *Lacedaemonii deinde introducti sunt.*

Τῶ τῶ ἢ ἦσαν Διὰ φορῶι εἰ. οἱ μὲρ γὰρ εἰ λύσιν ἤκοντες τῷ δὲ χάριν φυλάδων, ἕπερὸ εἰσθλοῦς φάσκοντες εἰν ἔχιν αὐτῶς πᾶσις πᾶς κητός. Totum hunc locum ita expressit Livius: *multa ἔ παντα disceptationes jaclabantur; sed quæ maximè rem continerent, erant: utrum restituerentur, quos Achai damnaverant, nec ne: iniquè, an jure occidissent, quos occiderant: verteteretur ἔ utrum manerent in Achaico concilio Lacedaemonii, an, ut antè fuerant, secretum ejus unius in Peloponneso civitatis jus esset. Restitui, judiciumque facta tolli placuit.*

Οὔτοι ἢ ἦσαν Τίτῳ Κοίνῳ Κακίλιῳ. Locus sine dubio corruptus. Opinor autem designari Q. Cæcilium Metellum, M. Bæbium Tampilum, & Ti. Sempronium, de quibus suprâ.

Καὶ εἰς τὸ μῆνεν τῶν πόλιν μὲν τῶν Ἀχαιῶν, ἐγγύεσσι πᾶσι σύμφωνον.
 Livius: *restitui, judiciumque facta tolli placuit: Lacedaemonem manere in Achaico concilio.*

Εἰς τὰς Φυγάδας. In exemplari malè, ut puto, εἰς τε γὰρ τὰς Φυγάδας legebatur.

Εγγραπτεῖν ὑπὲρ τῶν ὀμολογημάτων γίνεσθαι ἐκέλευον, ἐφ' ᾧ πάντες ἐπεβάλλοντο πρὸς ἰδίαν Φραγιάδας. Livius: *scribique id decretum, et consignari à Lacedaemoniis et Achaëis, &c. in exemplari decrant verba γίνεσθαι ἐκέλευον, ad sensum necessaria.*

Διότι δὲ τῶν πόλιν τῶν Λακεδαιμονίων πολεῖσθαι μὲν τῶν Ἀχαιῶν. Livius: *manere in Achaico concilio.* in exemplari verbum διὸ desideratur.

Ἡ δὲ σύγκλητος ἀπεχαιρομένη Κοῖνόν Μάρκιον πρὸς ὅσῳ τῶν, ἐξαπέστειλεν ἐπὶ τε τῆς Μακεδονίας, καὶ τῆς Πελοποννήσου. Livius: *Legatus in Macedoniam Q. Marcius est missus, jussus idem in Peloponneso sociorum res afficere.*

XLVII.

Ὁ δὲ Δεινοκράτης ὁ Μεσσήνιος. De Dinocrate videndus Liv. libro xxxix. in quo est: *Prætorè Dinocrate dicente, &c.*

Καὶ καὶ ἑταρῶν τῶν Τίτων, πρὸς ὅσῳ τῶν κατὰ τὸν ἑταρῶν ὑπὸ τῆς συγκλήτης πρὸς τε Περσῶν, καὶ τὸν Σέλευκον, Livius libro xxxix. *ad Prusiam regem legatus T. Quinctius Flaminius venit.*

Ἀνὰ γράψῃ πρὸς τὴν βύβλην, &c. Ita emendavimus, cùm ἀναγράψαι corruptè scriptum sit in exemplari.

XLVIII.

Ἀπέβη ἡ δὲ τῆς ἐπὶ Θρακίας Ἐκλιβίων πόλεων ὀλοχραῶς ὁ Φίλιππος, καὶ τὰς φρεσὶς ἐξήρατῳ. Livius libro xxxix. *vertit: decedere Thracia, praesidiaque deducere.*

Βυλῶν δὲ ἐκείνοις μὲν, μηδεμίαν ἔμφρασιν ποιεῖν ἀλοτριότητι, λαμβάνειν ἢ ἀναστροφῶν πρὸς τὰς εἰς τὸν πόλεμον ὠφελουσάς. Livius: *obedienter tamen adversus Romanos faciebat, ne quam movendæ extemplo belli causam præberet: avertendos etiam animos à susceptione talium consiliorum ratus.*

Διελθὼν δὲ διὰ μέσης τῆς Θρακίας, ἐνέβαλεν εἰς Ὀδρυσσας, καὶ Δειθηλήτας. Livius: *mediam in Thraciam exercitum in Odrysas, et Dentheletas, et Bessos deduxit.*

Παραγρηγορήθη δὲ ἐπὶ τῶν ἀποστραφέντων Φιλίππε πόλιν, φυγόντων τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰς ἀκραιάς ἐξ ἐφόδου κατέχευε τῶν πόλιν. Livius. *Philyppopolim urbem fuga desertam oppidanorum, qui in proxima montium juga cum familiis receperant sese, cepit.*

Καὶ τὰς μὲν ἐμπορετήσας, παρ' ἧν ἡ πῆξις λαοῶν. Livius: *depopulatus agros eorum in deditionem accepit.*

Φερσώνη καὶ Ἰαλιπὼν ἐν τῇ Φιλίππου πόλει. ταύτην ὁ Σωίσιος μετὰ πικρὸν ἄποσιον ἐπέσειν ὑπὸ τῶν Ὀδρυσῶν. Livius: relicto ad Philippopolim praesidio, quod haud multo post ab Odrusis expulsus est, &c. placeret Φιλίππου πόλιν supra, & hic Φιλίππου πόλις, ut legeretur; quamvis vetus lectio ferri possit.

L.

Οἱ μὲν Μακεδόνες ἀπέδεχοντο τὸ Δημήτριον, μεγάλων ὑπολαμύσαντες ἀπολελυτῶν φόβων καὶ κινδύνων. Livius libro xxxix. Demetrium, ut patris auctorem cum ingenti favore conspiciabant.

Πατρὸς πολὺ τ' ἀδελφῶν λειπόμυθος. Livius: cum omnibus aliis rebus frater superior esset.

Τὸ δὲ Σωίσιον, ἐδεῖξεν ὡς τῆς δόξης, μὴ πρὸς αὐτὸν ὦν ἐξωσθῆναι. Livius: itaque et Persea cura agebat, ne parum pro se una atas valeret.

L I.

Παραλλομύθων πρὸς ἑαυτὸν ἔρχεται Εὐμένης καὶ Φαρνάκης, καὶ ὡς τῶν Αἰγυπτίων ἔθνη, &c. ἦγον δὲ καὶ Ῥόδιοι πρὸς ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς Σινωπέων ἀτυχίας. Livius libro xxxix. legationes transmarinae deinde in Senatum introductae sunt. prima Eumenis et Pharnacis regum, et Rhodiorum querentium de Sinopensium clade.

Τῶν μὲν ἔτι καὶ τοῖς παρὰ Εὐμένης καὶ Φαρνάκης πρὸς ἑαυτοὺς ἦν σύγκλητος ἀπεκρίθη, διότι πέμψεν πρὸς ἑαυτοὺς τῶν ἐπισκεψομένων ὡς τῆς Σινωπέων. Livius: Asiae regibus et Rhodiis responsum est, legatos ad eas res visendas missurum Senatum.

Τῶν δὲ Κοίντων Μαρκίος ἀποφάτως ἐκ τῆς ἑκάστης ὡς ἀνεγνώσθη. καὶ ὡς τῆς ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ περὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ἀπαστασίας. Livius: prius Marcio audito, qui ad res Graeciae, Macedoniaeque visendas missus fuerat.

Ὁς ὑπὲρ μὲν τῆς Φιλίππου βασιλείας ἀπηγγέλκει, διότι πεποίηκε μὲν πᾶν ἀποστασίον, πεποίηκε δὲ πᾶν τὸ βαρυνόμενον, καὶ ὅτι λαβὼν καὶ ἄλλο, πᾶν τὸ ποιήσας τῶν Ῥωμαίων. Livius: de Philippo auxerat curam Marcii: nam ita fecisse eum, quae Senatui placuissent, fatebatur; ut facile appareret, non diutius, quam necesse esset, facturum.

Καὶ τὸ πᾶν ἔτι νομίζουσιν εἶναι τῶν τῶν ἀποστασίας ὡς αὐτῶν. Locus obscurus, & fortasse mendosus. nam pro verbo ἀποστασία, puto reponendum ὡς ἀποστασία, ex iis quae infra leguntur: ἀποστασία δὲ αὐτῶν ἢ μὴ εἶναι τῶν καὶ Λακεδαιμόνων ἀποστασιῶν εἰς αὐτῶν, &c.

Eis τὴν Μεσσηνίαν εἰσαγάγει. τῶν μὲν ἔστιν ἀποστασία. Ita emendavimus, cum in exemplari εἰσαγάγει. τῶν μὲν ἔστιν ἀποστασία scriptum esset.

L III.

Ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμετέρων σήλων, ἐκείνη μετῴχθη τῆς κατὰ τὴν ἀποστασίαν. Fœdè

Fœlè hic locus erat in exemplari corruptus. pro ἰδίᾳ, potest etiam ἰδίαν legi.

Ὁὐ ἀποδοῖται πεποιήματα. In exemplari erat πεποιηκέμεν * quam scripturam si retineamus, ὅπ delendum erit.

Ἀποστρέψω καὶ παρορᾶν. Ita restituimus, cùm in manuscripto sit παρορᾶν, ut videtur, malè.

Υπὲρ τῆς ἀποσταλέσης τῶν Σπάρτην εἰς τὴν συμπολιτείαν. In exemplari τῶν Σπάρτην deerat.

Καθ' ἕνα μὲν ὅπ τέτρες ἀποσλήψασσι. Ita videtur legendum, cùm in exemplari ἀποσλήψασσι scriptum sit.

Ἀλλ' ἑτέρως, ὡς τῶν ἐκκεκλιχθέντων τῆ πόλεως. In exemplari ἀλλ' ἑτέρων ὡτῆς, &c. corruptè legitur.

Τῆς περὶ Κλήην Διακτέριον. Deest in exemplari τῆς περὶ: sed pro κλήην, placeret κλύην, vel potius κλύπον: quamvis parum referat, utro modo legatur, dummodo κλιτέριον, pro Διακτέριον retineamus.

Εἰς τὴν Πάμωλυ ἀρχαγερονότων πρεσβούτων, ἀρχά τε τῆ ἐκ τῆ Λακεδαιμονῆ φυγάδων, καὶ ἀρχῆ τῆ Ἀχαιῶν, ἅμα τὴ καὶ τῆ παρ' Εὐμενίς, καὶ παρ' Ἀριαράθης τῆ βασιλείως ἡγόντων, καὶ τῶν ἀρχῆ Φαρνάκε. τέτοις πρῶτον ἐχρημάτισεν ἡ σύγκλητος. Livius lib. xli. legationes deinde in Senatum introduxerunt: regum primas, Eumenis, & Ariarathis Cappadocis, & Pharnacis Pontici, &c. Lacedæmoniorum deinde exulum, & Acheorum legati introducti sunt.

Ἀπεκρίθη τὴ δίοπ πάλιν ἐπέψη πρεσβούτως τῆς φιλομωώτερον ἐπισκεψομένους ὑπὲρ τῶν ἀποστρέψαντων τοῖς ἀποστρέψαντο. Livius: nec ultra quicquam iis responsum est, quàm missuros qui de controversiis eorum cognoscerent, statuerentque.

Τοῖς τὴ φυγάσιν ἐπιγείλατο γράψαι πρὸς τῆς Ἀχαιῶς περὶ τῆ κατελεγεῖν ὡτῆς εἰς τὴν οἰκείαν. Livius: & spes data exulibus est: scripturum Senatum Achaes, ut restituerentur.

Περὶ τῆ Μεσσηνίων ἀποκαταστάσεως. Livius: de Messene recepta.

Ὁὐδενὶ δυσαρεσήσασα περὶ τῶν οἰκνομενῶν ἡ σύγκλητος. Livius dixit, cum assensu patrum. in hoc autem fragmento cùm essent multa mendosè scripta, nos partim conjectura ducti, partim Livianam secuti versionem, ita emendavimus, ut legi debere existimavimus.

L V. Τῆ τὴ Κασσιγνάτε.] ἐποσογνάτε opinor legendum esse, cujus in superioribus fragmentis mentionem fecit Polybius.

Παραχρησάμενοι δὲ ἐκ Καλπίτε πεμπταῖοι πρὸς τὴ Ἄλυν ποταμόν, ἐκταῖοι πάλιν ἀνέζδυσαν εἰς Παρνασσόν. Vox Καλπίτε mihi quidem suspecta est: & fortasè Καλπίας scribendum, quæ urbs est Bithyniæ. pro Παρνασσόν verò, Ἀμισόν reponendum opinor, quæ urbs Ponti est, dicrum sex iter ab Haly fluvio distans. & infra, εἰς Ἀμασέων γῶσιν, pro eo quod est in exemplari, εἰς τὴν Κάμησον γῶσιν. est autem Ἀμασσία,

Ἐἴψα ἡ πόλις Pontii, Strabonis Stoici philosophi patria.

Ἀἴπον γὰρ εἶναι παρόντων αὐτῶν. Verbum αὐτῶν deest in exemplari. videtur tamen ad sensum necessariò requiri.

LVI.

Γενομένων σωθηκῶν πρὸς ἀλλήλους, Φαρνάκx καὶ Αττάλx. In exemplari corruptè erat σκυθηκῶν. & infra ἐπιτήσασιν repositimus, quia sequitur ἅμα ἡ συστήσασιν, &c.

Ἐν ἡ μεγαλομερίσασιν ἢ σύγκλησι ἀπέδεδξαν τὴν παρσίαν αὐτῶν. καὶ γὰρ ξένια καὶ παροχὰς πρὸς μεγίστους ἐξέθηκεν αὐτοῖς. Livius libro xxviii. locus inde, lautiaque legatis praeberi iussa. & in veteri apud me Senatus consulto, quod est in aenea tabella incisum: MUNUSQUE EIS. EX FORMULA. LOCUM. LAUTIAQUE. URB. EIS. LOCARE. MITTEREQUE. & ut Graeca etiam verba ejusdem Senatus consulti subjungamus: ΞΕΝΙΑ ΤΕ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΠΟΝ ΠΑΡΟΧΗΝΤΕ ΤΟΝ ΤΑΜΙΑΝ ΤΟΝ ΚΑΤΑ ΠΟΛΙΝ ΤΟΥΤΟΙΣ ΜΙΣΘΩΣΑΙ ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΙΤΕ, &c. Festus: Dautia dicebant veteres, quae Lautia dicimus: dabantur legatis hospitii gratia.

LVIII.

Υπὲρ τῆς ἐκ Λακεδαιμόνων Φυλάδων κατὰ τὸ πρὸ δεῖ ποιεῖν. Vox κατὰ deest in exemplari. & paulò post, corruptè, Διδάξῃ, pro διδάξῃ habebat.

Λυσιμάχην Μεγαλοπολίτην Ἀρσέν Σικυώνιον. Ita emendavimus, cum in exemplari Λυδιάδα Μεγαλοπολίτην, Ἀρσέν Ιώνιον scriptum esset.

Τῶν μεγίστων τυγχάνειν πμῶν. In exemplari scriptum est τυγχάνει quod non ita placet. & infra malè Διὰ φόρων, pro Διὰ κέρων, ut nos emendavimus.

Διότι δεῖ τὰς γε πῶς αὐτοῖς δόγμασι σωτηρηθέντας αὐξάνειν. Corruptus erat hic locus in exemplari.

Καὶ σωεσσασάμην τὴν καὶ Μεσσηνίας. Ita videtur legendum, non ut habet liber manuscriptus, in quo deest τὴν. placeret etiam σωεπιπασσασάμην.

LIX.

Ἀποδέναι ἢ καὶ Τήιον πρὸς τὸ Πόντον. Ptolemaeus habet Τίον. Strabo πείον. Stephanus Τίον, inquit enim, Τίον πόλις Παφλαγονίας ἔν τῷ Πόντῳ. in aereo apud me numismate incisum est ΤΙΑΝΩΝ, &c.

Συμπεριελήθησαν ἢ ταῖς σωθήκαις. Ita placet ut legatur: in exemplari autem scriptum est περιελήθησαν.

LX.

Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἑσπέρων Τιφείας, καὶ Κλαυδίας, πρὸς Ἰπρὸς, καὶ Ἀρξίως. Livius lib. xli. ita de hac re: Claudio Histria, Sempromio Sardinia, obvenit.

Ἡ σύγκλητος ἐξερημάτισε τοῖς ᾠδῶν τῶν Λυκίων ἡκαστοὺς πρῆστούταις, &c οἱ τότε ᾠδῶν ἀγροῦντες εἰς τὴν Ρώμην, πολλὰς εἰς ἕλεον ἐξερημάτισαν τῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ, πηέντες ὑπὸ τῶν ὄψιν, τῶν τε Ροδίων βαρῦτητα, καὶ τῶν αὐτῶν ἀείδουσι. Livius ibidem: *agnè miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione attributi erant, querebantur.*

Ὅτι τῶν ὑπομνηματισμῶν ἀναληφθέντων, ὧν οἱ δέκα πρῆστοις ἐποιήσαντο καὶ τῶν Ἀσίων. Ita videtur legendum, vel, ἂν οἱ δέκα πρῆστοις. in exemplari locus mutilus est.

Εὐρώπῃ Λύκιοι δεδωμένοι Ροδίοις, ὅσα ἐν δωρεῶν. Ita emendavimus, cum in exemplari Ρωμαίοις scriptum esset, pro Ροδίοις, sed malè.

Ἀκηρότες τῶν τε νυμφαγωγῶν τῶν νεωστὶ νενυμφαγωγῶν αὐτῶν τῶν Λαοδικῶν. De hac re ita Livius libro XLII. *Seleuci filiam duxisse eum non petentem, sed petentem ultrò: sororem dedisse Prusia precanti ac oranti: celebratas esse utrasque nuptias gratulatione, donisque innumerabilium legationum, & velut auspiciis nobilissimæ populis ductas esse.* Appianus in Macedonico: *διέδοξε δὲ αὐτῷ, inquit, καὶ τὰς ἐπιγαμίας, βασιλικὰς ἄμφω γηρομῆρας: καὶ τὰς νυμφαγωγίας ὅλα τὰ Ροδίων σὺν τῶν πεμφθεισῶν, &c.* hæc autem è Polybio accepisse Appianum non dubito: & verbum τῶν πεμφθεισῶν, ex ipso descriptum Polybio opinor, quod Livius vertit, *deductas.*

LXI.

Καὶ νομίπυτες ἐξηπατιῶν τὰς Ρωμαίους ὑπὸ τῶν Λυκίων. Sine dubio ita legendum, non ut habet manuscriptus liber, Ροδίας, corruptè, pro Ρωμαίους.

LXII.

Ἡ σύγκλητος ᾠδῶν ἀγροῦντων τῶν ἐν τῶν Ρόδου πρῆστοῦτων. Videntur Livius libro XLI. & Appianus in Macedonico. paulò post: καὶ τῶν αὐτῶν κινδύνοις τίλμης, corruptè in exemplari legebantur hæc de Bastarnis.

LXIII.

Παρεγγύοντο πρῆστοις ᾠδῶν καὶ Θεσπιέων, οἱ δὲ Λασιῶν, καὶ Καχίαν, καὶ Νέων, Ἰσμερίας. Livius lib. XLII. *ex contentione ortum certamen: utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt; & exules accusatoresque Ismenia, & Ismenias ipse.*

Διδὸς εἰς τὴν τῶν πρῆστοῦτων πίσιν. Livius: *fideique legatorum commendari civitatem jussit. ἀνεχέειζον* paulò suprâ, pro ἐνεχέειζον reposuimus.

Τοῖς ἀεὶ τῶν Μάρκιον. de Q. Marcio legato, Livius lib. XLII.

Ὅτε καὶ συνεπιθέμῃοι πινὲς τῶν φυγάδων, μικρὰ κατέλυσαν τὸν σμῆνιον, εἰ μὴ κατέφυγον ὑπὸ τῶν δόρυα τῶν Ρωμαίων. Livius: *nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum abfuit, quin ab ex-*

libus, fautoribusque eorum interficeretur, &c. ἰσθρίαν autem retinimus, pro ἰσθρίαν, quia in argenteo tetradrachmo Bæotorum, ΙΣΜΕ notatum animadverti; & in exemplari modò ἰσθρίαν, modò ἰσθρίαν scriptum est.

Καὶ ἡ τὴν κρηθὸν τῆτον ἐν ταῖς Θήβαις σωθεῖσάν τε παρὰ τὸ εἶναι κρηθὸν τῆτον· οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν δεῖν δίδουσι τὴν πόλιν εἰς τὴν Ῥωμαίων πίσιν. οἱ δὲ Κορωνεῖς καὶ Αλιάρχοι, σωθεῖσάν τε παρὰ τὸ εἶναι κρηθὸν τῆτον τῶν περὶ τὴν πόλιν, καὶ μὲν εἰς ἔφασαν δεῖν ἐν τῇ πόλει τὴν Περσῶν συμμάχων. Livius: Thebes quoque ipsa, quod Bæotia caput est, in magno tumultu erant, aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos: ἔθ' turba Coronarum, Aliartiorumque convenerat ad defendendum decretum regia societatis.

Περὶ δὲ τῶν διακρηθῶν. ἔστι γὰρ ἡσάν οἱ τὴν πόλιν τὴν συμμάχων ἀπονομήσαντες. Corruptus erat hic locus in exemplari: cùm autem διακρηθῶν habeat, pro διακρηθῶν· videndum an rectius sit διακρηθῶν, duabus scilicet omissis syllabis νομη, ab nimium proferante librario.

Πλὴν ἀποδέξασθαι τὰς Θηβαίας οἱ ἀπὸ τῆς Μάρκιον, τὴν τε πόλιν ἐπὶ ἡνέταν, καὶ τὰς φυλάδας σωθεῖσάν τε ἀπαρτίζουσι εἰς τὴν οἰκίαν. Livius: Thebanos Marcium ἔθ' Atilius lati audierunt, &c. ante omnia exules restitui jusserunt.

Εὐθὺς τε παρὰ τὴν ἀρχὴν περὶ τὸ εἶναι τῶν πόλεων εἰς τὴν Ῥώμην, δίδουσι αὐτὰς εἰς τὴν πίσιν κατ' ἰδίαν ἐπέστειλε. Livius: auctoresque ἔθ' his separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos.

Ταῦτα δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς Βοιωτῶν τὴν ἔθ' ἔθ' ἔθ' ἔθ'. Livius: Ita, quod maxime volebant, discusso Bæotico concilio, &c.

Οὗτοι μὲν μετὰ περὶ τὴν πόλιν τὴν Σερβίων ἐξ Ἀργεῶν, καὶ κατὰ τὸν πόλιν ἐπὶ τὴν Χαλκίδην, ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου. Livius: Peloponnesum proficiscuntur, Ser. Cornelio Chalcidem accersito. Argis præbitum est iis concilium: ubi nihil aliud à gente Achaorum petierunt, quam ut mille milites darent. Id præsidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Græciam trajiceretur, missum est, &c.

Τὸ δὲ τῶν Βοιωτῶν ἔθ' ἐπὶ πολλῶν χρόνων σωτηρητῶν τε τὴν κρηθὸν συμπολιτείαν. In exemplari scriptum est σωτηρητῶν τε τὴν κρηθὸν quam scripturam etiam scio defendi posse, & eodem modo à Livio dictum esse, plebs fremunt, & alia similia; tamen magis placet ut ita legatur, quemadmodum nos edendum curavimus; quia sequitur, ἀπὸ τῆς πόλεως, &c.

Καὶ παρεπέστειλεν Ἀργεῶν τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρου εἰς Χαλκίδα ἀπὸ τῆς φυλάδων τὴν πόλιν μετὰ τῆς Ῥωμαίων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Livius: ubi nihil aliud à gente Achaorum petierunt, &c. de Archone meminit idem Livius libro xli.

Οὗτοι μὲν ταῦτα Διὰ πρῶτον, καὶ ἑξῆς, καὶ τῶν Ποσειδωνίων συμμέ-
ξαντες, ἀπέπλεον εἰς τὴν Ρώμην. Livius: *Marcus & Atilius praedicti
qua agenda in Graecia erant, principio hiemis, Romam redierunt.*

LXIV.

Οἱ δὲ τὸ Τιβέριον, καὶ Ποσειδωνίον. Livius libro XLII. *Ti. Claudium,
P. Postumium, & M. Junium legatos nominat. sed malè T. Clau-
dium est in vulgatis.*

Ἐπιπορθοὶ καὶ πρὸς τὴν Ἀσίαν πόλεις. Livius ibi-
dem: *inde alia legatio sub idem tempus in Asiam circum insulas mis-
sa est.*

Ἡγεσίλοχος γὰρ τότε προβαλὼν ἀνὴρ τῶν Ῥωμαιοῦν, &c. καὶ με-
ταῦς συμβουλεύσας τοῖς Ῥωμοῖς ὑποζωνύειν, ἵνα εἰάν τις ἐκ τῶν ἡμερῶν γί-
νηται χρεῖα, μὴ τότε ὑποζωνεύσονται πρὸς τὸν Ἡγεσίλοχον, ἀλλ'
ἐπιόμως Διὰ κείνους πρὸς τὴν πόλιν. Livius: *XL. navibus auctore
Hegesilo comparatis: qui cum in summo magistratu esset (Prytanum
ipsum vocant) multis rationibus pervicerat Rhodios, &c. bellum immi-
nere cum Perseo: desideraturos Romanos eundem navalem appara-
tum, quem nuper Antiochi, quem Philippi ante bello vidissent: tre-
pidaturos tum repente paranda classe cum mittenda esset, nisi reficere
naves, nisi instruere navalibus sociis carissent, &c.* Ἡγεσίλοχος
emendavimus Livianam secuti scripturam, cum in exemplari scriptum
esset *Γησίλοχος*. sed ex Polybio emendandus etiam Livius apud
quem pro *Hegesilo*, scribendum *Hegesilochos*.

Εὐδοκμοῦ τῆς πόλεως. In exemplari legebatur *εὐδοκμοῦ*, sed malè,
ut opinor.

LXV.

Μετὰ τὸ σύλλογον τὸ πρὸς τὸς Ῥωμαίους τῶν Ἑλλήνων. Livius libro XLII.
cum à colloquio Romanorum in Macedoniam recepisset sese. opinor
abundare τῶν Ἑλλήνων, ut apparet ex Livii versione.

Πάντα καὶ διήγημα κατέταπεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν, καὶ τὰς ὑφ' ἐκείνων ρη-
θέντας λόγους, ἅμα μὲν ὑπολαμβάνων, ὑπερδέξει τὸ φανήσεσθαι τοῖς διηγή-
οις. Livius: *in litteris eadem sententia ad omnes erat: collocutum se
cum Romanorum legatis: quae audisset, quaeque dixisset, ita disposita,
ut superior fuisse in disceptatione videri posset.*

Εἰάν τις Ῥωμαῖοι ὑποζωνεύσονται ἐγγράψονται τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν τῶν
Περσῶν, καὶ Μακεδόσι, πρὸς τὸν Διὰ λύειν. Livius: *si pergerent Romani
contra foedus movere bellum, tum omni gratia, omni ope enitendum
fore Rhodiis, ut reconcilient pacem.*

Τὰτο γὰρ πᾶσι συμφέρον· πρὸς τὴν ἡμετέραν Ῥωμαιοῖς. ὅσα γὰρ πλείον
ἔριζονται. Livius: *cum ceterorum id interesse, tum praecipue Rhodio-
rum, qui plus inter alias civitates dignitate, atque opibus excellant.*

Ταῦτα καὶ πλείον τῶν ἄλλων Διὰ ἀλεχθέντων τῶν πρὸς τὸν ἡμετέρον ἡμετέροις
μὲν πᾶσι

μὲν πᾶσι τὰ λεγόμενα. Livius: *magis & litteræ & verba legatorum benignè sunt audita.*

Καὶ νικῶν ὡς τοῖς Ἑβελίον. Livius: *potentior esse partis melioris auctoritas coeperat.*

Ἡξίον δὲ τὸν Περσέα διὰ τὴν ἀποκρίσιν, εἰς μηδὲν αὐτὸς ὠφθαλμικῶς τοῖς ἑ, ἐξ ἧ φωνήσονται πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀντιπράξιοντες βέβησαν. Livius: *responsum ex decreto est, optare pacem Rhodios: si bellum esset, ne quid ab Rhodiis speraret, aut peteret rex, quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace belloque partam, dijungeret sibi à Romanis.*

LXVI.

Ἐκ πρῶτος ἔ ἐν τῇ Βοιωτικῇ πόλει ἀντίπαρ τὴ πρὸς αὐτὴν δυνείας. Livius libro XLII. *ab Rhodo redeuntes, Βοιωτικὰ quoque civitates & Thebas, & Coroneam, & Aliartum adierunt: quibus expressum in vitis, ut relicta regia societate Romanis adjungerentur.*

Εἰς ἡ Κορώνειαν καὶ Θήβας, ἐπὶ δὲ Ἀλιάρθον εἰσελθόν. Corruptè in exemplari cum alia multa hujus fragmenti legebantur, tum ἀνάρθρον, pro ἀλιάρθρον scriptum erat.

Παρακλησθέντων ἡ καὶ τῶν περσεύων μετ' ὀλίγον, καὶ ὠφθαλμικῶς τῶν βοήθειαν ἐπέμψαν τῆς πόλεως τῆς αἰσθητικῆς τὴν Μακεδόναν. τὰς ἡδὲ Θηβαίους βαρεῖς ὄντας ἐπικεισθῆ, καὶ παρενοχλεῖν αὐτὰς, διὰ τὸ μὴ βέβηλα συμφορῶν ἰσχύειν. Livius: *Coronei & Aliartii favore quodam insito in reges, legatos in Macedoniam miserunt, presidium petentes, quo se adversus impotentem superbiam Thebanorum tueri possent.*

Ο, πρὸς ὁ Περσεύς ἀποκρίσας, βοήθειαν μὲν ἐδωκὼς ἔφη δύνασθαι πέμπειν ἐδὲν διὰ τὴν ἀνοχίαν. κατὰ δὲ αὐτὸς παρεκάλει, Θηβαίους μὲν ἀμύνασθαι κατὰ δύνανται, Ῥωμαίους ἡ μὴ πολεμεῖν. Livius: *cui legationi responsum ab rege est: presidium se propter inducias cum Romanis factas, mittere non posse: tamen suadere, ita à Thebanorum injuriis quâ possent, ut se vindicarent, ne Romanis praberent causam in se seviendi.*

LXVII.

Ὁ δὲ Γάιος ἐπὶ πρὸς τὴν Κεφαλληνίαν ὄρμων, ἐξαπέστλε τοῖς Ῥωμαίοις ἑξαμύρα πρὸς πλοίων ἐξ αποστολῆς. Livius libro XLII. C. *Lucretius PR. cui classis provincia erat, cum XL. triremibus ab urbe profectus: nam ex refectis navibus, &c. pramissus à Pr. est frater Lucretius cum quinquereme una: jussusque ab sociis ex foedere acceptis navibus ad Cephalleniam classi occurrere.*

Τὸ ἑ βασιλείως Ευδίας πρὸς ὄσπον. Ita emendavimus, cum in exemplari corruptè sit ἀρξίας, pro ἀρξίας. & paulò post, placet, sicut restituvimus, ἕως Ευμύρα πρὸς ὄσπον, pro πρὸς ὄσπον, &c.

Καὶ πα-

Καὶ ὡρμηλικοὶ καὶ ἀρτήσαντες τετάρηρις ἐξ, πέντε μὲν ἐξαπίσταν ἐπὶ Χαλκίδῃ, Livius: *ad idem ferè tempus & ab sociis naves Chalcidum convenerunt*, &c. *tum quinque Rhodix quadrirèmes. pro καπηρτήσαντες, placeret καὶ ἀρπύσαντες, &c.*

Τὸς κτ' ἰαλίωτων ὡρμηλικοῦ συμμάχους ἀπέλυσε τ' ἡρείας, φήσας ἔσσοδεῖσθαι. Livius: *Prator, quia nusquam erat bellum maritimum, remisit sociis, &c.*

LXVIII.

Προσκαλίσαντες τὸς ὡρμηλικοὺς Περσέως πρεσβυτέρους. Livius lib. XLII. *Senatum tamen praveri legatis placuit.*

Καὶ ὡρμηλικοῦ πλὴν σύγκλητον. Livius: *cetera deprecatio erat.*

Τὸ ἵππιον ἀπελογεῖτο πρὸς τὸ ἐπισηλῆς τ' κτ' τ' Ευμμένη. Livius: *insidiarum Eumeni factarum crimen, & maxima cura, & minimè tamen probabiliter (manifesta enim res erat) defensum.*

Πάλαι δὲ πρεσβυτέρους ἕως τῆς πολέμου. Livius: *quanquam ad bellum consilia erant destinata.*

Προσέταξαν αὐτοῖς ἐκ μὲν τ' Ῥώμης δόξης ἀπαλλάττεσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπὸσι Μακεδόσιν, ὅσοι παρεπιδημῶντες ἔτυχον. ἐκ δὲ τ' Ἰταλίας ἐν περικύβητ' ἡμέραις ἐκχωρεῖν. Livius: *denuntiatum extemplo mœnibus urbis Romæ, Italia intra trigesimum diem excederent.*

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸς ὑπάτους ἀνακαλεσάμενοι, παρώρμων ἔχεσθαι τῆς κτηρῆς, καὶ μὴ καθυσερεῖν. Livius: *P. Licinio deinde consuli, cui Macedonia provinciæ obvenerat, denuntiatum, ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum.*

LXIX.

Υπέδειξαν πρὸς τὸ φίλων, διότι δεῖ πρεσβυτέρους πρὸς βασιλέα πρὸς τῆς στρατηγῆν τῶν Ῥωμαίων. Livius lib. XLII. *ausi sunt quidam amicorum consilium dare, mitteret ad Consulem, qui fœdus in eadem leges renovarent, quibus Philippus pater ejus, à T. Quinctio victore accepisset.*

Επιδεχόμενον ἐπὶ καὶ νῦν, ὅτι φόρος δώσεται Ῥωμαίοις, ὅσους πρὸς τὸν ὑπὸ χεῖρ' ὁ πατὴρ καὶ πολέμου. Livius: *vectigal, quantum Philippius patris esset, daturum Persea Romanis.*

Καὶ τῶν ἐκχωρήσεται τῶν αὐτῶν. Livius: *urbibus, agris, locisque cessurum.*

Καλῶς ἔφασαν ἔσσοθαι τῶν βασιλέων ἐξαγωγὴν τῆς πολέμου, περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ὑπὸ χεῖρ'. Livius: *neque finire bellum magnificentius, quàm à tam memorabili pugna.*

Καὶ καθόλου πρὸς τὸ μέλλον δόξα πρὸς τὸν ὑπὸ χεῖρ' τὸς Ῥωμαίους. Livius: *molliores ad paciscendum, &c.*

Εάν τε μὴ δέξωνται θυμολαχῶντες τοῖς γερουσίαι. Livius: *quod si Romani tunc quoque insita pertinacia, aqua aspernarentur.*

Εκείνοις μὲν δίκαιώς νυμεσήσιν τὸ δαιμόνιον. αὐτῶ δ' Ἀλὰ πλὴν μετελώ-
τηζ, σωμαρηνιστὶς ὑπάρξεν τὰς θεὰς, καὶ τὰς ἀνθρώπων. Livius: deos
hominesque ἐν moderationis Persei, ἐν illorum pervicacis superbia
futuros testes.

Συγκληθευμένων δ' Ἐ Περσέως. Livius: nunquam ab talibus consiliis
abhorrebat regis animus: ita plurimum assensu comprobata est senten-
tia.

Μήδων Βεργίδης. Livius: Midon Bereus, &c. sed Bereus videtur
ibendum apud Livium, si Polybianam scripturam sequi velimus.
Stephanus habet Βεργιδῶν · & in aereo apud me numismate est item
ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ · quam scripturam si retineamus, erit apud Livium le-
gendum Bereaus. sed magis placet Bereus, quia Polybius à Βέργια, quæ
civitas est Macedonia, Βεργίδης, ut apparet, deduxit.

Μεγασητάων τὰς ἀεὶ Πάνταυρον. Livius: summotis arbitris.

Ἐβελόονος ἀεὶ ἔθεσσεπτακῆτων. Livius: cum consultarent,
Romana constantia vicit in consilio.

Ἴδιον γὰρ τὰ πάντη ὡς ἔλε Ρωμαίοις ἔθεσ, καὶ πάλαιον ἐστὶ, τὸ καὶ μὲν
πὺς ἐλαττώσης, αὐτὰ δευτέρως, καὶ βαρυτέρως φαίνομαι. καὶ ἡ πὺς ἐπιτυ-
χίας, ὡς μετρωτέως. Livius: ita tum mos erat, in adversis vultum
secunde fortuna gerere; moderari animos in secundis.

Πλὴν τότε γε τοιαύτων ἔδωκεν πλὴν ἀπὸ κελῶν, ἐκείλων γὰρ ἐπιτέπειν
ἔ Περσέα πὺ καθ' αὐτὸν · καὶ κατὰ δὲ διδόναι τῇ συγκλήτῳ πλὴν ἐξασίαν,
ὡς αὐτῇ ἀκεῖ βελόονος ἀεὶ ἔ καὶ πλὴν Μακεδονίαν. Livius: respon-
deri placuit: ita pacem dari, si de summa rerum, liberum Senatui
permitteret rex de se, deque universa Macedonia statuendi jus.

Ὡν πνευ ἐκπλητῶντοι πλὴν ὑπερηφανίαν. Livius: miraculo ignavis
moris pertinacia Romanorum esse.

Καὶ σιωπῶν ἐβελόον τῶ Περσῶ μή τε ἀξίως ἐβελόονος μὲν ἐπι. Livius:
ἐν plerique vetare amplius mentionem pacis facere.

Ἀλλὰ πρὸς τὴν καὶ τὸ πλὴν αὐτῶ τῶν χρημάτων. Livius: sum-
mam pecunie augens, non destitit animum consulis tentare.

Προκόπτων ἐξ' ἑδέν. Livius: postquam nihil ex eo, quod primò re-
sponderat, mutabat, &c. placet ἀποκόπτων, pro ἀποκόπτων, ut le-
gatur.

Ἀπογνῶς. Livius: desperata pace.

Μεγαροβελόονος ἐπὶ τὸ Συκῶριον. Livius: ad Sycarium unde pro-
fectus erat.

LXXII.

Ἐνίκησε τῇ ἀεὶ τὸ Πάνιον μάχη. Ita emendavimus, cum in exem-
plari esset Σπάνιον. est autem Πάνιον, Σπήλαιον Παλαιστίνης, ἀφ' ἧς ἐκέρει
ὁ ποταμὸς Ἰορδάνης, ut scribit Stephanus.

Παρηρῶν πὺς καὶ Κοίλλω Συκῶριον πόλεις αὐτῶν, ἕχ, οἷός τε ἐκείνῳ
ὡς ἀξίως

ᾧ ἀρχαῖον τὸ τόπων τέτυκον. Ita restituumus, cùm corruptus esset hic locus in exemplari.

Ὡς αὐτῷ δοκεῖ συμφέρεν ἐν τῷ ἰδίᾳ πίστεως. Expressit Polybius antiquam formulam, qua utebantur in senatusconsultis: ita ut eis è rep. fideque sua videbitur. & ut incisum est in ænea apud me tabella, cujus alibi meminimus, Ὡς ἈΝ ΑΥΤΟΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΔΗΜΟCΙΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΠΙCΤΕΩC ΤΕ ΤΗC CΦΕΤΕΡΑC ΦΑΙΝΗΤΑΙ. I. V. E. E. R. P. F. S. V.

LXXIII.

Καὶ Ἡδοφῶντα. Placeret Ροδοφῶντα. paulò infrà deerat in exemplari verbum ἀφῆκων, post vocem Σικελίας. & malè σίτον, pro σίτε, legebatur.

LXXIV.

Ἐξέπεμψε πρεσβυτάς εἰς τὰς κτ' πλὴν Ἐλλάδα τίπτε, Γάϊον Ποπίλιον, καὶ Γνάϊον Οκταβίον. Livius lib. XLII. eodem anno C. Popillius, & Cn. Octavius legati, qui in Graciam missi erant.

Οἱ πρῶτον μὲν εἰς Θήβας ἐλθόντες, &c. ὡς φερόμενοι τὰ δέγματα τὰ μικρῶν ἄρχαίων ῥηθέντα. Livius ibidem: *Senatusconsultum Thebis primum recitatum per omnes Peloponnesi urbes circumtulunt.*

Δι' ὃ συναχθείσης αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ εἰς Αἰγιον, ἀπασι κλυτὰ τε καὶ ἀρχαῖα κληκλὸν ποιηταῖ μὲν πλὴν ὡς τὰς Ἀργεῖς ἐνδοξοῖν, ἀπὲ τῶν δούλων εἰς τὴν Αἰτωλίαν. Livius: *Achaico concilio Argis agitato, benignè locuti, auditique egregiè spe futuri status fidissima gente relicta, in Ætoliā trajecerunt,* &c. ex Polybii autem verbis apparet apud Livium Ægii, pro Argis, scribendum esse. nam apud Ægiam celebrari solitum Achaeorum concilium cùm sæpius Polybius, tùm ex Polybio Livius tradit lib. XLV. in quo ita est: *T. Quinctio Ægii datum est concilium,* &c. pro δι' ὃ, magis δι' ὃ placeret.

Ὁμήρου ἐφαπται δεῖν δοθῆναι κρίσιν. Livius: *ob quæ obsidibus postulatis,* &c.

Ὁὐς δεῖν ἀπαιτεῖται. Ita legendum, cùm in exemplari sit ε. & paulò post scribendum δοθεῖς, cùm liber manuscriptus habeat δεθείς. infrà: ἐπὶ πρῶτον ἀρχαῖα γνώμης. sed in exemplari est ἀρχαῖα, quod non placet. vel ἀρχαῖα igitur retinendum, vel ἀρχαῖα scribendum.

Τῷ κρινῶν τῷ Ἀργεῶν. Ita legendum ex emendatione, quæ est ad oram libri manuscripti: in contextu enim scriptum est τὸ κρινῶν, malè.

LXXV.

Καὶ πλὴν Ἀκαρνανίαν συναχθείσης τῷ ἐκκλησίας εἰς Θέρον. Livius lib. XLIII. *in Acarnaniam deinde legati profecti sunt. Tyrrei concilium legatis Acarnanes dederunt,* &c. ex his locis satis constat in fragmento XXVIII, rectè à nobis Θυραῖσι emendatum fuisse: & *Thyrrei,* sive *Thyrrei,* non *Pyrrei,* apud Livium in ejus fragmenti versione

scribendum esse. *Θυρεῦσιν* autem scripsimus, secuti Stephanum, qui habet *Θύρειον*. sed si Polybianam retinere scripturam malimus, pro *Θυρεῦσιν*, erit ibi *Θυρεῦσιν* reponendum. quod magis placet. habet enim Livius *Turrei*, licet non omninò emendatè, cum sit scribendum *Thurei*, deleto r, & addita nota aspirationis post litteram t.

Αἰχρίων μὴ κῆ Γλαῦκῶ κῆ Χρεμίας ὄντες Ρωμαίων, παρεκάλεν τὰς ἀεὶ τῆ Γάϊον, ἔμφρεθον ποιήσαι πλὴν Ἀκαρνανίαν. εἶναι ἢ πρὸς αὐτὰς τὰς ἀπὸ Φεργάνης τὰ πρῶτα πρὸς Περσεία κῆ Μακεδόνας. Livius: *ibi quoque inter factiones erat certamen: quidam principum postulante, ut praesidia in urbes suas inducerentur ad versus amentiam eorum qui ad Macedonicam gentem trahebant, &c.* Polybii verba sic restituerem, *καὶ Χρεμίας, φίλοι ὄντες, &c.* deest enim in exemplari vox *φίλοι*. apud Livium quoque videtur deesse verbum *res*, quod ad Græcum *πρῶτα* referatur, ut integra Livii lectio sit, *qui res ad Macedonicam gentem, &c.*

Διοχῆος ἢ πλὴν ἐναντίαν ἐποιήσαντο τῆτοις συμφορῆαν. Livius: *pars recusare, ne quod bello, &c.* in exemplari corruptè διὸ *χουρμῆος ἢ πλὴν*, pro *Διοχῆος ἢ πλὴν*, scriptum erat.

Οὐ γὰρ ἐφῆ δεινὸν φεργάν εἰσάγειν εἰς ἐδεμίαν πόλιν. Verbum *εἰσάγειν* deest in exemplari.

Ταῦτα γὰρ ὑπάρχον τῆς πολεμίας χουρμῆος, καὶ κατὰ πολεμηθεῖσιν ὑπὸ Ρωμαίων. εἴδιν ἢ πεποιηθῆτος Ἀκαρνανίας, ὅση ἀξίως εἶναι φεργάν εἰσδέχεσθαι κατ' ἐδένα τρέπον. Livius: *ne quod bello capti & hostibus mos erat, id pacata & sociæ civitates ignominia acciperent.*

Συγκατὰ σῆδροι τῆ Διοχῆος γνώμη. Livius: *justa deprecatio hac visa est.*

Ἀπῆραν ἐπὶ Λαρίσης πρὸς τὸ ἀνὸν παρῆν. Livius: *Larissam ad Hostilium Proconsule redierunt.*

LXXVI.

Περσὺς πρὸς Γένδιον τὴν βασιλεία ἀπέστλε πρὸς δούκας. Livius lib. XLIII. *ad Gentium legatos mittit.*

Πλούρατὸν τε τὸ Ἰλλυρικὸν ὄντα φυγάδα παρ' αὐτῶν. Livius: *Pleuratum Illyrium exulantem apud se, &c.* *παρ' αὐτῶν* malè erat in exemplari.

Καὶ τὸ Βεργιαῖον Ἀδαῖον. Hic quoque locus in exemplari corruptus est; nam *Βεργλίον* habet, pro *Βεργιαῖον*, sive *Βεργία*, quod magis placet. Livius pro *Αδαο*, habet *Αρυτεῦμα*; nescio an rectè. ejus verba sunt: *Αρυτεῦμα Macedonem à Βεργία.*

Δὲς ἐνθλας ἀξιοποιεῖν τὰ πεπραγμένα κτ' τὸ πόλεμον, πρὸς τε Ρωμαίους αὐτῶν, κῆ πρὸς Δαρδανίους. Livius: *iis mandat, ut exponerent astaticis ejus, hiemisque acta sua adversus Romanos Dardanioisque.*

Καὶ πρὸς Ἰλλυρικούς κτ' τὸ παρῶν κῆ ὠρκαλεῖν αὐτῶν πρὸς τὴν τέταρτην Μακεδόνων φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Livius: *adjicerent recentia in Illyrico*

Illyrico hiberna expeditionis opera: hortarentur in amicitiam secum, & cum Macedonibus jungendam.

Οἱ καὶ ποιητῆρες τῆς πορείας ὑπὲρ τὸ Σκάρδον ἄρῳ, Δίε τ' ἑρήμα καλαμῆς Ἰκχυρίδῳ, ὡς πολλοῖς χρόνοις ἀνώπερθ' αἰάσασθ' ἐποίησαν Μακεδόνας, Δίε τὸ δυσεργὸς παῖσαι τῆς Δαρδανεῦσι τῆς εἰς τὴν Ἰκχυρίδα εἰσολάς. Livius: *transgressi jugum Scordimontis, per Illyrici solitudines, quas de industria populando Macedones fecerant, ne transitus faciles Dardanibus in Illyrium, aut Macedoniam essent, &c.* Scordimontem apud Livium, cum ex hoc Polybii loco, tum ex Ptolemæo, qui Σκάρδον habet.

Μετὰ πολλῆς καὶ παλαιᾶς ἤλθον εἰς Κόρδαν. Livius: *Scodram labore ingenti tandem pervenerunt, &c.* Σκάρδραν videtur scribendum apud Polybium ex hac Livii versione, & ex Plinii etiam auctoritate, qui Scodram oppidum esse scribit civium Romanorum in Liburnia.

Καὶ πρῶτοι τὸ Γέντιον ἐν Λίσσῳ Δίε τείθειν. Livius: *Lissi rex Gentius erat.*

Τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μετὰ πεμφθῆναι. Livius: *eo acciti legati.*

Προὶ ὧν εἶχον τῆς εὐθελῆς. Livius: *mandata exponentes benignè auditi sunt.*

Ὁ ἡ Γέντιον ὅτι ἐδόκει μὴ ἀπότρεχεῖν εἶναι τὸ πρὸς τὴν Περσίαν φιλίας, ἐσκήπετο ἡ δὲ μὴ ὡς ἔδειξε συγκαταθέσθαι τοῖς ἀξιωματικοῖς, τὴν ἀρρηγισίαν, καὶ μὴ δύνανθαι χωρὶς χρημάτων ἀναδέξασθαι τὸ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον. Livius: *voluntatem sibi non deesse ad bellandum cum Romanis; ceterum ad conandum id, quod velit, pecuniam maximè deesse.*

Ταῦτας λαβόντες τῆς ἀποκρίσεως, ἐπανῆγον. ὁ ἡ Περσὸς ὡς ἀφῆκεν εἰς τὸν Στύβερρον. Livius: *hæc Stuberam retulere regi.*

Τὴν τε λείαν ἐλαφροσπώλησε. Livius: *tum maximè captivos ex Illyrico vendidit.*

Πάλιν ἐξωτῆς ἐπέμπε τὸν Ἀδαῖον, καὶ σὺν τέτοις τὸν Γλαυκίαν, ἕνα τῶν σωματῶν φυλάκων; καὶ τείτον τὸν Ἰκχυρίον. Livius: *remittuntur legati, addito Glaucia ex numero custodum corporis, &c.* Opinor legendum ἢ σὺν τέτῳ, & addendum τὸν Ἰκχυρίον post vocem τείτον. in principio hujus fragmenti numeratur inter legatos Glaucus quidam, quem non puto eundem esse cum Glaucia, qui modò nominatur.

Κυρίως. Disertè, vertit Livius.

Ἐποιεῖ τὴν πορείαν ἐπ' Ἀγκυραν. Livius: *Ancyram inde populatus Persens, &c.*

LXXVII.

Ὅτ' ἀναγρέλλοντες εἶδεν ὧν καὶ ἀπέπερθον. Videtur deesse ὡς εἶον post verbum ἀναγρέλλοντες, vel tale aliquid: alioqui sensus non constabit. ὅτ' ἡς ὀλίγοι τε ἠυλορήθησαν τῶν Εὐβύων, ὑπὸ τῆς πρῶτης καὶ ἑξῆς.

καθόν. Ita emendavimus, cùm in exemplari scriptum esset, δι' ἧς ὀλί-
 γου τελείως ἠλογήθησαν τῶν Ἑλλήων ἀπὸ τ' τ' πρᾶξιως καθόν. corruptè,
 ut videtur.

LXXVIII.

Τῆς ἃ Περρῶν ἰσθίας ἐραθπεδύοντος Ἀζορῆς μετὰ δὲ καὶ Δολίχης. Livius
 libro XLIII. in *Perrhabiam* inde ducit, & inter *Azorum* & *Dolichen*
stativa habuit, &c. ex Liviana versione, & ex Stephani auctori-
 tate apud quem Ἀζωροῦ est, Ἀζώρη scribendum apud Polybium.

Υπὲρ ὧν ὁ Κέντων ἡ τεῖτο ἐραθιωτῶν, ἀλλ' ὁ Μάριον. Ita restitui-
 mus, cùm in exemplari σὺν ὄντων, pro κίντων· & ἀμαρῶν, pro ἀμῶν,
 corruptè legeretur.

Τὸ ἃ μηδεμιᾶς ὑπαρχέσης χρείας. Vox χρείας deest in exemplari,
 ad sensum alioqui necessaria.

LXXX.

Κρατηθείσης ἃ τ' ὑποθέσεως. Opinor legendum esse κρατηθείσης· nihil
 tamen mutavimus, quia antiqua lectio ferri aliquo modo potest. Ἀγέ-
 πολις. Hic modò Ἀγάπολις, modò Ἀγασπίλις à Polybio vocatur:
 quemadmodum Ἀγασίλοχον nominat, quem suprâ Ἡγησίλοχον appellavit.

Τὰ μὲν ὑπὸ τῶν ῥηθέντων. Ita emendatum est ad oram libri, cùm in
 contextu corruptè legatur hic locus.

Τῶν πρῆσθεῶν. Placeret πρῆσθεῶν τῶν magis.

Πῶς εἰ πρῶνται Ἀγαθύειν οἱ Ρόδιοι. Ἀγλυσιον malè est in exem-
 plari; & infrâ corruptè etiam βαρυὺς ἐφεδρῶν, pro βαρῦς, ut nos emen-
 davimus.

Ἐδέλετο τὸς Ροδίους παρηνύξας. Ita videtur legendum: corruptè enim
 est in exemplari παρηνύξας, pro quo παρηνύξας libentius legerem. &
 infrâ legendum ὡς ἀν' αὐτοῖς φέρεται, pro ἐάν' αὐτοῖς, &c.

Καὶ τ' Ἀγὰ τ' ἀποκρίσεων δύνοιας. In exemplari erat κρῖσεων. &
 paulò post, ἐκπύρετος, pro ἐκπύρων, ut nos restituumus.

LXXXI.

Τὸς περὶ Κομανῶν καὶ Κινέαν. Vide num rectius sit Κινέαν, sive
 Κωϊαν. mirum autem, quàm sibi non constet Polybius in legatorum
 nominibus, ut quem Ἀκίθον suprâ nominaverit, modò Ἀκίθην vocet.
 sed librariorum est hic, non Polybii, ut verius dicam, error.

Ἦν ἐπρῆσθεῶν. erat in exemplari εἰς λῶν, &c.

Ἀλλ' ἃ περὶ τ' ἀνταρξάντων ἀγῶν. Locus sine dubio corruptus,
 restitui potest, si ἀνταρξάντων legamus.

Υπὲρ τῶν Παναθηναίων. Ita restituumus, cùm in manuscripto esset
 τῶν ἀθῶν Ἀθηναίων.

LXXXII.

Ἐποιήσαντο μεγαλομερῶν. Quamvis μεγαλομερῶν ferri possit. μεγαλο-
 μερῶς tamen usitatius est Polybio. paulò post, pro ἐφεθῶν ἐπὶ τὸς περὶ τ'
 δὲ λαῶν,

ἀλάστον, scriberem ἀνέφερον ἐπὶ τῆς, &c. & mox, ἤρξατο λέγειν ὑπὲρ τῶν, &c. ut nos emendavimus.

Ὅτι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐν φέρῃ Κοίλῳ Συρίαν, ὅτ' ἐλάμβανε Κλεοπάτραν, τὴν ἔτι βρασιλοῦσι μῆτρα. De hac re ita scribit Appianus in Syriaco: ἐπιγαμίαις τῆς ἐγγύς βασιλείας περιελάμβανε. καὶ Πύλλεμα μὲν εἰς Αἰγυπτῶν ἔστειλε Κλεοπάτραν τὴν Σύρον ἐπίκλησιν, περιελάμβανε τὴν Κοίλῳ ἐπιδῆς, &c.

LXXXIV.

Καὶ φίλος ὑπάρχῃν. vel φίλον, vel, quod magis placet, Φιλίαν ὑπάρχῃν scribendum.

LXXXV.

Τῶν ἀπὸ τῆς Ἰππίας. Livius lib. XLIV. cum per Hippiam legatum, &c.

Προεχέλονται Πάνταυρον ἕνα τῶν πρώτων φίλων. Livius: Pantaucho misit ex fidissimis amicis ad ea perficienda.

Ἐξ ἀπέστειλε. Misit, vertit Livius, & ὁμολογήσαντα, ραβδίς.

Καὶ ὄντα καὶ λαβεῖν. Ultra citroque Livius.

Ἐἴτα τῆς ὁμήρης ἐξ αὐτῆς καὶ κείνον πέμπειν. Livius: ita ut obsides ultro citroque darentur.

Περὶ τῆς ἀναχομιδῆς τῆς τελευτῶν. Livius: ccc argenti talenta ραβδίς.

Καὶ ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς Μετέωνα τῆς Διόικαδῶν, κἀνταῦθα συμμιζας τῆς Γένθῃ. Livius: Medeone Labeatidis terra Pantaucho regi Illyrico occurrit, &c. ex Livii versione, & ex Plinio, scribendum εἰς Μεδεῶνα τῆς Λαβειάδῃ, apud Polybium.

Τμηθέντων ἢ τῶν ὄρκιων. Livius: ibi ἔσθ' jusjurandum à rege ἔσθ' obsides accepit.

Ὁ Γένθῃ ἄμα τῆς ὁμήρης ἐπέμπε τῆς ὑπὸ τῆς Πανταύχῃ καὶ ἀφ' αὐτοῦ φέντος, καὶ αὐτὸς τῆς Ολυμπίανα, ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς ὄρκου, καὶ τῆς ὁμήρης ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς Περσίας. ἐπέμπε ἢ τῆς ἀπὸ τῶν χρημάτων ἔξοντος τὴν ἐπιμέλειαν. Livius: missus ἔσθ' à Gentio est legatus nomine Olymprio, qui jusjurandum à rege ἔσθ' obsides accepit. cum eo ad pecuniam accipiendam obsides missi sunt, &c.

Ἐπεσον ὁ Πάνταυχῃ τῆς Γένθῃ, καὶ περιστάσις συναποστέλλειν, οἱ πῆναι ἄμα τῆς ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς Περσίας πεμπούμοις εἰς τὴν Ρόδον περιστάσις. Livius: amittente Pantaucho, qui Rhodum cum Macedonibus irent, &c.

Καὶ ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς Παρμενίαν καὶ Μόρκειον ἐξ ἀπέστειλε, δὲς ἐν τῷ λαῷ, ὅταν λάβωσι τῆς ὄρκου ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς Περσίας, καὶ τῆς ὁμήρης, καὶ ἀπὸ τῶν χρημάτων γήνηται σύμφωνον, περιστάσις εἰς τὴν Ρόδον. Livius: legati cum Macedonibus irent, Parmenio ἔσθ' Morcius destinantur: qui-bus ita mandatam, ut jure jurando, obsidibusque ἔσθ' pecunia accepta, ita demum Rhodum proficiscerentur.

Ὁ ἢ Περσίας παραγενομένων εἰς τῆς Μακεδονίαν τῆς περιστάσις παρὰ τῆς Γένθῃ
318 καὶ

δὲς κὶ τὸ ὀμηροῦντων, ὀρμήσας δ' ἄπ' ἑὸς ἑνὶ πείᾳ ποταμὸν πυρρῆσ-
 λῆς μὲν πάντων τὸ ἰππέων, ἀπὴν τὰ τοῖς ὠθερηθροῖς εἰς τὸ Δῖον. Livius:
*venientibus Illyriis Perseus ab Epiroo amni ex castris cum omni
 equitatu profectus, ad Diuum occurrit.*

Εναντίον πάντων τὸ ἰππέων. πάνυ γὰρ ἐὸς ἕλερ σαφῶς εἰδέναι τὰς Μα-
 κεδόνας, τὴν τε τὴν Γενθίαν κρηνοπραγίαν, ἐλπίζων δύστησετέρως αὐτὸς
 ὑπάρξειν. Livius: *circumfuso agmine equitum, quos adesse foederi
 sancita cum Gentio societatis volebat rex, aliquantulum eam rem ra-
 tus animorum iis adjecturam.*

Ἐπὶ τὰς ὀμήρους περιελάμβανεν, κὶ παρεδίδεν τοῖς ἑαυτῶν, τοῖς ὡσεὶ
 Ολυμπίωνα. Livius: *et obsides in conspectu omnium dati, accepti-
 que, &c. in exemplari Græco corrupta erant verba Polybii.*

Τὰς μὲν ἐπὶ τὰ χεῖματὰ παρ' ἑαυτοῦ, εἰς Πέλλα ἐξέπεμπε. Livius: *Pel-
 lam ad thesauros regio missis, qui pecuniam acciperent.*

Τὰς δὲ περὶ ῥόδου τὰς εἰς τὴν Ῥόδον, εἰς Θεσσαλίαν πρὸς Μητροδωρον.
 Livius: *qui Rhodum irent cum Illyriis legatis Thessalonica conscendere
 iussi: ibi Metrodorus erat, &c.*

Κρυφῶν μὲν ἐξέπεμπε περὶ ῥόδου πρὸς τὴν Εὐμένην, καὶ πρὸς τὴν
 ἤδη ἀπεσπάλμνον. Τηλέμαστον δὲ τὴν Κρήτην, πρὸς τὸν Αντίοχον. Livius:
*eodem tempore ad Eumeneam, et ad Antiochum communia manda-
 ta, &c.*

Σαφῶς δὲ γινώσκω ὡς εἰάν μὴ καὶ νῦν αὐτὸς ἐπιλαμβάνηται, μάλιστα
 μὲν Διόλου τὸν πόλεμον, εἰ δὲ μὴ, βοηθῶν. Livius: *hac cogitantem pro-
 videre jubebat, ut aut ad pacem secum faciendam compelleret Roma-
 nos, aut perseverantes in bello injusto, communes duceret omnium
 regum hostes.*

LXXXVI.

Εἰς μὲν τὴν Ῥώμην Ἀγέπολιν. Totus hic locus corruptè legebatur in
 exemplari, in quo præter alia menda, τῆσιν, pro τῶσιν, scriptum erat.
 placeret autem τῆσιν.

LXXXVII.

Ὅτι τὸ ὡσεὶ τὸν Παρμενίωνα καὶ Μόραρον, καὶ τὸ ὡσεὶ τὸν Γενθίαν, κὶ οὖν
 τῆσιν τὴν Μητροδίωκα, ὡσεὶ τὸν Ῥόδον, &c. καὶ γὰρ ἡ τῶν
 λέμνων παρουσία, &c. καὶ ἡ τὴν Γενθίαν μετὰ τῆσιν, &c. Livius lib. XLIV.
*Per idem ferè tempus legati Macedones, Illyriique simul Rhodum ve-
 nerunt: quibus auctoritatem addidit non lemborum modò adventus
 passim per Cycladas, atque Ægeum navigantium mare, sed etiam
 conjunctio ipsa regum, Perseique, &c. mirum quàm erat hic locus in
 exemplari Græco depravatus: & alterius legati nomen, cùm hîc μέ-
 κων, tum suprà malè scriptum erat.*

Τῶν μὲν ὡσεὶ τὸν Δίωνα. Dionem habet Livius: *et jam cùm acces-
 sissent*

sisent animi Dioni, ac Polyarato, qui Persei partium erant. sed à Polybio Δίων constanter nominatur.

Εδδξε γδ τοῖς ἰδίοις δόκλειθῆναι φιλαυθράπως ἀμφοτέρωσι τοῖς βασιλεῦσι, καὶ ἀφασαφεῖν, ὅπ δέδοκται ἀφελύειν αὐτοῖς τὴν πόλεμον, καὶ παρεγκαλεῖν καὶ κείνους δὲ ἀφελύτους ὑπάρχειν. Livius: non benignè modò responsum regibus est, sed palàm pronuntiatum bello finem se auctoritate sua imposituros esse: itaque ipsi quoque reges aequos adhiberent animos ad pacem accipiendam, &c. pro τοῖς ἰδίοις, in exemplari Græco suspicor legendum esse τοῖς Ροδίαις.

LXXXVIII.

Εδδξε τῇ συκλήτῳ τὰς ἐπιπέλασάντων τῶν Ροδίων πρεσβούτους ἀφελύειν ὑπὲρ τῆς ἀφελύειν τὴν αὐτὴν Περσείᾳ πόλεμον παρεγκαλεσάμενος. Livius libro XLV. legatos Rhodios velut ad ludibrium stolidæ superbiæ, in Senatum vocatos esse.

Ἀλλὰ μὴ τῶν ἐπιπελασάντων ἀνθρώπων τότε καὶ τὴν Ρόδον. Videndum legendum sit ἐπιπολασάντων, vel ἐπιπελασάντων, &c.

Οἱ δὲ αὐτὸν Ἀγέπολιν εἰσπορεύσαντες, ἐλθεῖν μὲν ἔφασαν ἀφελύσαντες τὴν πόλεμον. Livius: Agepolim principem eorum ita locutum, &c. ad pacem inter Romanos & Persea faciendam, &c.

Διότι πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις ἀλυσιτελής, καὶ αὐτοῖς δὲ Ρωμαίοις, ἀφελύ τὸ μέγιστον τῶν δωπανημάτων. Livius: quòd id bellum grave, atque incommodum Græciæ omni, sumptuosum ac damnosum ipsis Romanis esset, &c. videtur autem apud Polybium, ex hac Livii versione, τοῖς ἔλλησιν, pro τοῖς ἄλλοις, scribendum esse.

Νῦν δὲ λελυμένος τῆς πολέμου. Livius: finito aliter bello.

Συγχαίρειν αὐτοῖς. Livius: gratulandi opportunitatem dedisset.

Ταῦτα μὲν οἱ αὐτὸν Ἀγέπολιν εἰπόντες. Livius: hæc ab Rhodio dicta.

Παραδειγματισμὸν Ροδίας. Ita puto legendum, cùm Ρωμαίους, pro Ροδίας scriptum sit in exemplari.

Διότι τὴν πρεσβείαν πῶτῳ, ἔτε τῶν Ἐκλιῶν ἐνεκεν ὑπολαμβάνουσιν ἐσκαλκέναι τὰς Ροδίας, ἔθ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ Περσείας. Livius: Rhodios nec utilitatum Græciæ, neque cura impensarum populi Romani, sed pro Perseo legationem eam mississe.

Εἰ μὲν γδ Ἐκλιῶν χάριν ἐπρεσβούτων, εὐαῖνον οἰκειότερον εἶναι τὸν κληρὸν, ἔτε ὁ Περσὸς τὴν τῶν Ἐκλιῶν χάριν ἐπέσχει, καὶ τὰς πόλεις, στρατοπέδων μὲν ἐν Θεσσαλίᾳ, χερδὸν ἐπὶ τῷ εὐαῖνῳ. Livius: nam, si ea cura fuisset, que simularetur, tunc mittendos legatos fuisse, cùm Perseus in Thessaliam exercitu inducto per biennium Græcas urbes, alias obsideret, alias denuntiatione armorum terreret.

Τὸ δὲ παρὲν εὐαῖνον τὸν κληρὸν, νῦν παρὲν ἀσπαράζοντας ἀφελύειν τὴν πόλεμον, ὅτε παρεμβεβλήκτων τῶν ἡμετέρων στραπέδων εἰς Μακεδονίαν, συγκεκλησμένων ὁ Περσὸς, &c. διότι τὰς πρεσβείας ἐξέπεμψαν, ἢ ἀφελύ-

ὁ Δαλφύειν ἐγγέλονται τὴν πόλεμον, ἀλλ' ἐξελεύσθαι τὸν Περσεά. Livius: *in nullam pacis ab Rhodiis mentionem factam: postquam superatos saltus, transgressos in Macedoniam Romanos audirent, & inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse, non ad ullam aliam rem, quàm ad Persea imminente periculo eximendum.*

Ταῦτα μὲν ἡ σύγκλητος ἐχρημάτισε τοῖς ᾠδῶν τῶν Ροδίων πρεσβυτέρως. Livius: *cum hoc responso legatos dimissos.*

LXXIX.

Τὸν ὃ πρεσβύτερον ἐκ τῆ Μέρμφεως καὶ ἀπεπερεῦσθαι, καὶ συμβασιλύειν τὴν ἀδελφῶν. In exemplari corruptè legebatur ἐκ τῆ μέμφεως. Livius libro XLV: *relictò Memphi majore Ptolomæo, cui regnum quævis suis viribus simulabat.*

Πρὸς τὸ Δαλφύσαι βοηθεῖν. Videtur deesse particula τὸ post verbum Δαλφύσαι: quæ tamen ad sensum non est necessària.

Μὴ μόνον συμπορεύσθαι τὴν βελῶν. Ita emendavimus, cùm in exemplari ἔσπορεύσθαι scriptum esset.

Περὶ τῆ Φιλίππου. Ita est in exemplari, & ita placet ut legatur, quamvis ᾠδῶν τῆ Φιλίππου mihi videbatur aliquando scribendum. est autem totus hic locus ita interpungendus, parenthesi adjuncta: καὶ δεκάτην ἑκατὸν εἰκὴ ταῦτα λέγειν (Δαλφύσαι τὴν παρελθῶσαν νύκτωρ ἐν Μακεδονίᾳ) περὶ τῆ Φιλίππου, &c.

Τρεῖς βελομήδεις. Vide num rectius sit τρεῖς βελδομήδεις: in quo verbo sæpius errant librarii apud Polybium.

XC.

Ἡ σύγκλητος πυνθανομένη τὸν Αντίοχον, τὸ μὲν Διγύπτιον κύριον γεγενῆσθαι, τὸ δ' Ἀλεξανδρείας πᾶσιν ὀλίγην. Livius lib. XLV. *Antiochus, &c. ceteraque Ægypto potitus, relicto Memphi majore Ptolomæo, &c.*

XCI.

Συνέβαινε γὰρ ἐν τὴν σύγκλητον ἀπεσαλέκειν τρεῖς ᾠδῶν Νεμέσιον πρεσβυτέρως. Nemesius inter regios legatos infra numeratur à Polybio. hic autem erant Romani legati nominandi, quorum nomina sunt apud Livium lib. XLIV, P. Popillius, C. Decimius, C. Hostilius. sed librarii hoc vitium est, non Polybii.

XCII.

Τὸ Αντίοχος ᾠδῶν Πύλεμαϊον ἐπέκειν τῆ Πηλῆσιον καὶ ἄλλων ἀφικόμενος. Livius libro XLV. *quod cetera Ægypto sibi tradita, Pelusii validum relictum erat presidium.*

Ὁ Ποπίλιος ὁ τῶν Ρωμαίων στρατηγός, τῆ βασιλείως πόρρωθεν ἀπαζόμενος Δαλφύσαι τὴν Φωνῆς, καὶ τὴν δεξιὰν ἀπετείνοισθαι, ᾠδῶν ἕξον τὴν δεξιὰν εἰς τὸν ἄλλον, ἐν ᾧ τὸ τὴν σύγκλητον δῆγμα κατέπαυσε, ᾠδῶν τῆν αὐτῶν, καὶ τῆν ἐκείνου πρῶτον ἀναγνώσαν τὸν Αντίοχον. Livius: *quos cum advenientes salutasset, dextramque Popillio porrigeret, tabellas ei Popillius scriptum*

scriptum habentes tradit: atque omnium primum, id legere jubet, &c. erratum est à librario apud Livium, cum S. C. notam in verbum Scriptum, mutavit. confirmat hanc nostram observationem Græca Polybii vox ἐγγράφῃ, quam vertit Livius *Senatusconsultum*; & Valerii Maximi testimonium, qui lib. vi. cap. iv. ita de hac re scribit: C. Popillius à Senatu legatus ad Antiochum missus, ut bello se, quo Ptolemaeum laceſſebat, abſtineret: cum ad eum veniſſet, atque is prompto animo atque amicissimo vultu dextram ei porrexiffet: invicem eam suam porrigere noluit, sed tabellas Senatusconsultum continentem tradidit: quas ut legit Antiochus, dixit se cum amicis collocaturum. indignatus Popillius quod aliquam moram interpoſuiſſet; virga solidam, quo inſiſtēbat, denotavit: Ac prius, inquit, quam hoc circulo excedas, da responſum, quod Senatus referam. Non legatum locutum, sed ipsam Curiam ante oculos poſitam crederes: continuo enim rex affirmavit fore, ne amplius de se Ptolemaus quereretur. Ac tum demum Popillius manum ejus tanquam ſocii apprehendit.

Ποῦτερον ἀπαξιδῶρ. Ita reſtituimus, cum in exemplari ἀξιδῶρ scriptum eſſet, corruptè, ut nos exiſtimamus.

Ἐπὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναγνῶς, ἔφη βέλτερόν με βλάδην τοῖς φίλοις ὑπὲρ τῆς ἀρεστῆς πτωχότητος. Livius: quibus perlectis, cum se consideraturum adhibitis amicis, quid faciendum sibi eſſet, dixiſſet.

Ἀκρίστως ὁ Ποπίλιος, ἐποίησε πρῶτον, βαλεῖν μὲν δεξιὴν εἶναι, καὶ τελείως ὑπερέφρων. ἔχων γὰρ ἀρεστῆρας ἀμπελίην βακτηρίαν, ἀπείρητα φετὴ κλήματι τῆς Ἀντιόχου ἐν τῆσι πετῆσι γύρω, τὴν ἀπὸ φασίον ἐπιείδουσε δέναν ἀπὸ τῆς γεραμῶρων. Livius: Popillius pro cetera asperitate animi, virga, quam in manu gerebat, circumſcripſit regem: ac priusquam hoc circulo excedas, inquit, redde responſum Senatus, quod reddam.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ξινισθεὶς τὸ γινώσκον, καὶ τὴν ὑπερεφρῶν, βαρύνων ἑσθῶνον ἐναπορήσει, ἔφη ποιήσῃ πᾶν τι ὡς ἔβουλησθε ἀπὸ Ρωμαίων. Livius: obstupescens tam violento imperio, parumper cum hesitasset, faciam, inquit, quod cenſet Senatus.

Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ποπίλιου, τίτε τὴν δεξιάν αὐτῆ λαμβάνοντες ἄμα πάντες, ἠπάρονον φιλοφρόνως. Livius: Tum demum Popillius dextram regi tanquam ſocio, atque amico porrexit.

Διὸ καὶ δοχῆτων αὐτῆς περὶ τῶν ἡμερῶν. Livius: die deinde finita.

Οὗτῃ ἀπήγαγε μὲν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν Ἀγρίαν. In exemplari scriptum erat ἄγρις, malè prorsus. de Agria meminit Stephanus, altero Polybii loco adducto ex lib. xviii. Ἀγρία, inquit, ἀρεστῆρας, ἔθνη Παιονίας μετὰ ξὺν Αἴμα καὶ Ροδόπης. ὡς δὲ Πολυβίῳ δὲ Διὰ τῆς α. ἀρήθη δὲ ἐν ὁκτωκαιδέκῃ. τὸ γὰρ τῆς Ἀγρίων ἔθνη, &c.

Κατασπαράξοντες τὴν τῆς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ὡς ἔβουλησθε ὁμοιοῦν. Livius: concordia etiam auctoritate sua inter fratres firmata.

Ανέπλωσαν ἐπὶ τῷ Κύπρῳ. Livius: *Cyprum navigant.*

Καὶ παρήδρυσαν, ἕως ἀπέπλωσαν αἱ δυνάμεις ἐπὶ Συρίας. Livius: *Et inde, quae jam vicerat praelio Aegyptias naves, classem Antiochi dimittunt.*

Καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ὅσον ἔγω καὶ ἐπεπονημένῳ τῷ Πτολεμαίῳ βασιλείῳ, τέτρω τῶ τέρῳ δέσωσαν. Livius: *clara ea per gentes legatio fuit: quod haud dubiè adempta Antiocho Aegyptus habenti jam, redditumque patrium regnum stirpi Ptolemaei fuerat.*

Καὶ αὖτὸς τὸ ἔχαθεν. In exemplari deerat αὖτὸς.

XCIII.

Καὶ τὸ καὶ ἐν τῷ τῶν ἡλθε ὡς βασιλείῳ Εὐμενῆος ἀδελφῷ Ἀττάλου. Livius lib. XLV. *inter multas regum, gentiumque et populorum legationes, Attalus frater regis Eumenis maximè convertit in se omnium oculos, animosque.*

Ἐνεκεν τῆς συγκαταλήψεως τῆς συγκαλήψεως, καὶ τυχὴν πρὸς ἐπισημασίας, ἀφ' οὗ τὸ συμπεπονημένον. Livius: *una gratulatio conveniens in ea victoria, quam ipse adjuvisset.*

Καὶ πάντων δὲ μὲν ὡς (φίσι) μετεχρήσασθαι τῶν κινδύνων. Vide, num pro δὲ μὲν, δὲ μὲν sit scribendum.

Τότε ἡ καὶ ἀφ' οὗ τῶν Γαλατικῶν αὖτὸς. Livius: *altera querimonia Gallici iumultus.*

Πάντων ἡ φιλοφρονέως αὐτῶν ἀποδεχόμενων, ἀφ' οὗ τε τῶν ἐν τῇ στρατείᾳ γενησάντων σκώσεων. Livius: *exceptus enim est ab his, qui simul eo bello militaverant, haud paulò benignius, quam si ipse rex Eumenes venisset.*

Ἐνιοὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸ Ἀττάλον, παρεκάλαν τῶν μὲν ὑπὲρ τῶ ἀδελφῷ περὶ τοῦ ἀποφύγειν, αὖτὸς ἡ αὐτῷ ποιῆσαι τὸς λόγους. βελούεως γὰρ αὐτῶ τῶν συγκλήθην συγκατασκάσειν ἰδίαι δόξῃν ἢ δυνάμει, ἀφ' οὗ τῶν ἀλλοτριότητά τῶν αὖτὸς τὸ ἀδελφόν. Livius: *erant enim quidam, Romanorum quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem ejus elicerent: eam opinionem de Attalo et Eumene Romae esse, tanquam de altero Romanis certo amico, altero nec Romanis, nec Persi fido socio, &c. itaque vix statui posse, utrum quae pro se, an quae contra fratrem petiturus esset ab Senatu, magis impetrabilia forent. pro βελούεως, magis βέλεως placeret.*

Ὁ Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῶν μίλων, ἐπιπέμπει Στράτιον τὸν ἰατρὸν εἰς τὸν Ῥώμῳ. Livius: *Stratius cum eo fuit medicus, ad id ipsum à non securo Eumene Romam missus, speculator rerum, quae à fratre agerentur.*

Ὁ ἡ ἀγρονομία εἰς τῶν Ῥώμῳ, καὶ λαθῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸ Ἀττάλον, &c. Aggressus, inquit Livius, *tempestivis temporibus, rem prope prolapsam restituit.*

Ὁ καὶ μὲν τὸ πρὸν συμβασιλεύει τὸ ἀδελφῷ, τέτρω ἀφ' οὗ εἰς τὸ μ.

τῷ μὴ Δι' ἀδελφείᾳ ἀπειθεῖν, μὴ ἢ χρηματίζῃ βασιλεύς. Livius: quod unius nomen regium, & præcipuum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent, &c. Græca Polybii verba fœdè in exemplari depravata erant. nam pro συμβουσιλεύειν, & κείναις, legebatur συβουλεύει, & κείναι, nullo sensu.

Εἰς ἃ τὸ μέλλον ὁμολογεῖται ἀναλείπεται Δι' ἀδελφῶν τῶν δόξης, & μακρῶν ταύτης ἐλπίδῶν ὑπαρχέσης, ἅτε Ἐ βασιλείᾳ διὰ μὲν τῶν σωματικῶν ἀσθένειαν, ἀεὶ προσδοκῶν τῶν ἐκ τῆς βίης μετέστας. διὰ ἃ τῶν ἀποδείων, ἐστὶν εἰ βεληθείη, δυναμὴς τῶν δόξῃν ἄλλω ἀναλείπειν, ἐδέπω γὰρ ἀνακεδέει γυμνῶν ἐτύχωναι κτ' φύσει ὑὸς ὢν αὐτῶν, ὁ μὲν ταῦτα Δι' ἀδελφῶν τῶν δόξῃν. Livius: Atta'um verò, quia etate proximus, quis non pro rege habeat? neque eò solùm, quia tantas presentes ejus opes cernat, sed quòd haud ambiguum propediem regnaturum eum infirmitate etateque Eumenis esset, nullam stirpem liberum habentis. nec dum enim agnoverat eum, qui postea regnavit, &c.

Εἰ συμπνύσωτες καὶ μιᾷ γνώμῃ χρῶμενοι. Livius: consensu enim & concordia.

Δυνάμει τῆ δὲ τῶν Γαλατῶν φόβον ἀπώσατο, καὶ τῆ δὲ τῶν ἐφεστώτων κίνδυνον. Livius: accessisse enim novam tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu & concordia regum resisti queat.

Εἰ ἃ νῦν εἰς εὐρίαν καὶ Δι' ἀφορῶν ἤξει πρὸς τὸ ἀδελφῶν, ἀδελφῶν εἶναι διότι καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας, καὶ σερήσῃ μὲν αὐτὸν καὶ τῆ παρῆσις ἐξουσίας, καὶ τῆ εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδῶν, σερήσῃ ἢ καὶ τὴν ἀδελφῶν τῶν δόξῃς, &c. Livius ibidem: si verò ad externum bellum domestica seditio adiciatur, sisti non posse: nec aliud eum quàm ne frater in regno moriatur, sibi ipsi spem propinquam regni erepturum.

Ἐπίστε τῆ Ἀτταλον μὲν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων. Livius: hæc plus valere in Attali animo.

Ἐισελθὼν εἰς τῶν σύγκλητον. Livius: introductus in Senatium.

Συνεχάρη μὲν ἐπὶ τοῖς γεγενοῖσι. Livius: gratulatus victoriam.

Καὶ ἀποθυμίας, ὡς παρέχετο εἰς τὸ κτ' τὸν Περσέα πόλεμον. Livius: & sua merita in eo bello exposuit, &c. in exemplari εἰς τὸν decret.

Τῶν τῶν Γαλατῶν ἀπόνοια. Livius: Gallorum defectionem.

Ἐποιήσατο ἢ λόγους πρὸς τὸ Αἰνίων, καὶ τῆ Μαρωνιτῶν πόλεως, ἀξιῶν αὐτῶν δοθῆναι ταύτας ἐν δωρεᾷ. Livius: his pro regni utilitate editis mandatis, Ænum sibi & Maroneam petiit.

Περί τῆ μερισμῆς τῶν δόξῃς. Livius: portionem regni.

Καὶ τοῖς εἰς τιμῶν δώροις ἐτίμησεν αὐτὸν μεγαλομερῶς. Livius: omnibus honoribus, muneribusque & præsens est cultus, & proficiscentem profecuti sunt.

Ἐπὶ δὲ ἢ ἀφ' ἀτυχῶν τῶν Φιλαθηρωπιῶν. Ita emendavimus, cùm in exemplari ἀφ' ἀτυχῶν τῶν τυχῶν Φιλαθηρωπιῶν corruptè scriptum esset.

Ηγον ἢ καὶ ὡς ῥοδίων πρέσβεις, πρῶτον μὲν οἱ παρὰ Φιλοκράτην. μὲν ἢ τὰς, οἱ παρὰ Φιλόφρονα καὶ Ἀστυμήδην. Livius: *inter multas Asia, Græciæque legationes, Rhodiorum maximè legati civitatem converterunt, &c. & post: Philocrates & Astymedes principes legationis erant, &c. inter secundos legatos Philocrates numeratur à Livio, cùm Polybius inter primos nominet.*

Ὡς ἢ καὶ ἡ σρατηῶν πρὸς ἀναστάσι ἐπὶ τὰς ἐμβόλας, παρεκάλει τὰς ὄχλους ἐπὶ τὸν κατὰ ῥοδίων πόλεμον. Livius: *M. Fulventius Thalna Prætor, cujus inter cives & peregrinos jurisdictio erat, populum adversus Rhodios incitabat, rogationemque promulgaverat, ut Rhodiis bellum indicerent.*

Ὡς καὶ Φαιάβαλεῖν ἰμάτια, καὶ κατὰ τὰς ὡδρακλήσας, μικρὰ ἐπὶ ὡδρακαλεῖν, μήτε ἀξίον τὰς φίλας, ἀλλὰ δεῖσθαι μὲν δακρύων, μηδὲν ἀνήκεστον βελλούσας παρὰ αὐτῶν. Livius: *Exemplò veste sordida sumpta, domos principum cum precibus, ac lacrymis circumibant orantes, ut prius cognoscerent causam, quàm condemnarentur. ex quibus verbis apparet λαθεῖν, pro βαλεῖν, legendum esse.*

Κατὰ δὲ πινυας ἡμέρας, εἰσαγαγόντες αὐτὰς Ἀντωνίος δημογέρας, καὶ τὸν σρατηῶν τὸν ὡδρακαλεῖν παρὰ τὸν πόλεμον, κατὰ πάσαισι δὲ τὸ ἐμβόλων. Livius: *huic actioni M. Antonius, & M. Pomponius Tr. Pl. adversabantur.*

Καὶ μάλιστα δὲ αὐτὰς. Ita placet magis, quàm ut erat in exemplari, δὲ αὐτὰς. Astymedis autem oratio, sed ἀκέφαλον extat apud Livium libro XLV.

Υπὲρ ὧν ὁ λόγος εἰς λήθην ἀγνόησι, &c. Locus erat in exemplari corruptè scriptus.

Οἱ ἢ παρὰ τὸν Ἀστυμήδην αὐτῶν μόνοντες παρήδρουν, χάριν δὲ μηδὲν αὐτὰς λαμβάνειν ἢ ἀποσιππίντων, ἢ λεγόμενων κατὰ τὸ πατριδόν. Livius: *partem cum Philocrate renuntiare Rhodum legationem placuit, partem cum Astymede Roma subsistere, quæ agerentur, sciret, certioresque suos faceret.*

Προπρεσβείας ἢ τὸ ἀποκρίσας ταύτης εἰς ῥόδον, δόξαντες ἀπολεῖσθαι δὲ μεγίστη φόβος δὲ κατὰ τὸν πόλεμον, τάλλα καὶ παρὰ ἀκμῶ ὄντα δυσερῆ ῥαδίας ἐφεσθον. Livius: *hæc Rhodum nuntiata, quæ per se tristitia fuissent, quia majoris mali levatus timor esset, cùm bellum timuissent, in gaudium nuntiata verterunt.*

Διὸ καὶ ὡς ῥοδίων ψηφισάμενοι τῇ Ράμῃ σέφωρον δὲ μυρίων χρυσῶν. Livius: *itaque extemplò coronam xx. millibus aureorum decreverunt.*

Καὶ ἡσυχίασται πρεσβύτων ἄμα καὶ ναύαρχον Θεαίτητον, ἐξέπεμπον. Livius: *Theodotum præfectum classis in eam legationem miserunt, &c. ex Polybio puto corrigendum Livium in legati hujus nomine, qui θεαίτητος, & infra nominatur.*

Τῶν δ' ἐποίησαν βεβλόμενοι, ἔπειτα ψήφισμα, καὶ περισθείας ἀποτυχεῖν, ἐὰν ἄλλως δόξῃ Ρωμαίοις. δι' αὐτῆς ἡ δὲ βασιλεὺς ἀπειρήσως πρὸς ἀντιπρῶτον ποιήσασθαι. Livius: societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum de eare scitum populi fieret, aut litteris mandaretur; quod nisi impetrarent, major repulsis ignominia esset, &c. de erat apud Polybium post verbum βεβλόμενοι, vox ἔ, quæ ad sensum necessariò requiritur. ut ex Livii versione apparet.

Τῶν γὰρ ἐξουσίῳ εἶχε ταύτην ὁ βασιλεὺς ἐν τῶν νόμων. Livius: preefecti classis id unius erat jus, ut agere de eare sine rogatione ulla perlatâ posset.

Οὕτω γὰρ ἡ πραγματικὴν τὸ πολίτευμα τῶν Ροδίων, οἷς σχεδὸν ἔτη μ. πρὸς τοῖς ρ. κεχρονοηκῶς ὁ δῆμος Ρωμαίοις τῶν ἐπιφανεστάτων, καὶ καλλίστων ἔργων, ὅσα ἐπιποίησεν πρὸς αὐτὰς συμμαχίαν. Livius: nam ita per tot annos in amicitia fuerant, ut sociali fœdere se cum Romanis non illigarent.

Τίνος ἡ χάρις ἔσται ἐχέουσαν οἱ Ρόδιοι πρὸς αὐτὰς, ὅσα ἄξιον περιελπεῖν. βεβλόμενοι γὰρ μηδένα τῶν ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς καὶ δυνατείαις ἀπελπίσειν πρὸς αὐτῶν ἐπιχειρῆσαι καὶ συμμαχίαν, ὅσα ἐπὶ ἑλοῦτο συνδύσειν. Livius: ob nullam aliam causam, quàm ne sebet regibus abscederent auxilii sui, si cui opus esset, neu sibi ipsis fructus ex beniginitate & fortuna eorum percipiendi, &c. συνδύσειν, & κερτῶσειν corruptè erat in exemplari.

Οὐ κατεπέγραμμενοι συμμαχίας, ἔδὲ ἀγωνιῶντες ἀπὸ τῶν ἐδῶνα κατὰ τὸ πρῶτον πᾶσι αὐτῶν τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ βεβλόμενοι κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐπισημῶν, ἀφαιρέσει τῶν ἐπινοίας τῶν δυνατῶν πρὸς ἀγνοουμένων πρὸς τὴν πόλεως. Livius: non quò tutiores eos ab iis faceret (nec enim timebant quinquam præter Romanos) sed quæ ipsis Romanis minus suspectos, &c. opinor pro, ipsis, apud Livium legendum, ipsos: & ὑπονοίας, pro ἐπινοίας apud Polybium.

Ἀρξὶ δὲ τῶν πρὸς τὸν Θεῶν πρὸς ἀπὸ τῶν ἀπέστησαν Καννίοι. κατελάττοντες δὲ καὶ Μυλαστίαις ἐν Ευρώμῳ πόλεις. Livius: sub idem fere tempus & Cannii descivere ab his & Mylassenses Eurotensium oppida occuparunt, &c. Μύλασσα apud Stephanum unico σ. ἀπὸ Μυλάσας, &c. & ita scribendum apud Livium.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἡ σύγκλητος ἐξέταλε δόγμα, διότι δαί Κέρρας, καὶ Λυκίας, ἐλθούσης εἰς αὐτὴν πάντας ὅσους ἀποστείμε Ροδίους κατὰ τὸν Ἀντιοχικὸν πόλεμον. Livius videtur meminisse hujus Senatufconsulti, cum inquit: non ita fracti animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia & Caria adempta ab Romanis essent, cetera aut se ipsa per defectiorem liberarent, aut à finitimis occuparentur, &c. Opinor autem mendum inesse Livianis verbis, & pro Romanis scribendum esse Rhodiis. ita apud Polybium sæpius in his nominibus erratum à librario

animadvertimus; ut pro Ρωμαίοις, oscitanter Ροδίοις scripserint.

Τὸς μὲν Καυνίους, Λύχον δὲ πειπέμφαντες μὲν στρατιωτῶν, ἡν ἀγχοσιν πάλιν ὑφ' αὐτοῦς πάλτιος, καὶ ὡς Κιβουρατῶν αὐτοῖς ὡδραδοθησαντων. Livius: *missa igitur juventute, prope Caunios, quamquam Cibyratarum asciverant auxilia, coegerunt imperio parere.*

Ἐπὶ ἃ παῖς ἐν Ευρώμῃ πόλεις ἐνίκησιν μάχη Μυλασείς, καὶ Αλαβανδοεῖς, ἀμφοτέρων ὡδραδοιδῶν μὲν στρατῶς ἐπ' Ορθωσίαν. Livius: *Et Mylasenses, Alabandenosque, qui Euromensium provincia adempta, ad ipsos conjuncto exercitu venerunt, circa Orthosiam acie vicerunt.*

X C I V.

Ἐκ μὲν Αχαΐας Καλλιμάχου, Αριστόδαμου, &c. In Achaorum apud me argenteo numismate, ΑΡΙΣΤΟΔΑΜΟΣ, qui modò inter legatos à Polybio nominatur, descriptus est.

Οὗς ἀπίπαν. Ita emendavimus, pro ὡς ἀπίσω, ut est in exemplari.

X C V I.

Κότυς, ὁ ἴσθρυσι βασιλεὺς ἀπέστειλε πρεσβυτάς εἰς τὴν Ρώμην, ἀξιῶν ἀποδοθῆναι τὸ ἕν ἄντῳ. Livius lib. XLV. *legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium, aliosque obseques adportantes.*

Καὶ ὡς τὸ θρονοδότης πρὸς Περσεία κρινοπραγίας δικαιολογῆμα. Livius: *quòd Persea bello juverit.*

Τὴν αὐτῶν προσηγορίαν. Ita placet, pro ὡς τὴν, ut est in exemplari.

X C V I I.

Καὶ τὸν αὐτὸν κληρὸν ἤλθε καὶ Περσίας ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ρώμην. Livius libro XLV. *eo anno rex Prusia venit Romam cum filio Nicomede.*

Ὁ δὲ Περσίας ἔτα, ἑδάμῳς γέγονεν ἀξιῶν τὴν βασιλείαν ἀσχηματῶν. Livius: *Polybius cum r. gem indignum majestate nominis tanti tradit.*

Ἐξυρημῶν τὴν κεφαλῶν, καὶ πῖλον ἔχων. Livius: *pileatum capite raso*

Τῆσιν ἐναν, καὶ καλίγας. Ita emendavimus, cùm Polybius in manuscripto habeat corruptè καλλιγίς, pro καλίγας · & κύνιλον, Diodorus qui à Polybio accepit.

Καὶ κατὸς τοιαύτην ἀσκησὴν κερημῶν, οἷαν ἔχουσιν οἱ ἀσφατάως ἡλύθηρῶν, ὡς ἡ Ρωμαίοις, ἐς καλῶσι λιβέρτας, καὶ δεξιωσῶν τὸς πρεσβυτάς. Livius: *obviam ire legatis solitum, libertumque se populi Romani ferre.*

Τότε ἃ καὶ τὴν εἰσοδὸν τὴν εἰς τὴν σύγκλητον, εἰς καὶ τὸ θύρετρον ἀντίον τῶν σιωδρίων. Diodorus habet, καὶ τὸ θύρετρον, ἀντίον εἰς τῶν σιωδρίων. Livius hunc locum respexit, cùm scribit: *is magno comitatu urbem ingressus ad forum à porta tribunalque Q. Cassi Pr. perrexit, &c.*

Deos,

Deos, qui urbem Romam incolerent, Senatūque & populum Romanum salutatum se dixit venisse.

Καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρως, προσεκινήσει τ' ἕδον. καὶ τὲς καθήκοντες ἐπιφθεγγάμειον, χαίρετε θεοὶ σωτῆρες, ὑπερβολῶς ἔκαστου καὶ ἑλληνικῶν ἀναδρίας, ἅμα δὲ καὶ γυναικισμῶ καὶ κηλακείας. Livius: Romam quoque cum veniret in Curiam, summis se, & osculo limen Curiae contigisse, & deos servatores suos Senatū appellasse: aliamque orationem non tam honorificam audientibus, quam sibi deformem habuisse.

Ἀρχαῖα δὲ τῆς αἰτίας, καὶ καὶ πλὴν κριολογίαν εἰσελθῶν ἐπετελέσται. πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ γράφειν ἀπρεπὲς ἴδιον. φανεῖς δὲ τελέως ὑπερβολῶς ἐκαστοῦ καὶ ἑλληνικῶν ἀναδρίας, ἅμα δὲ καὶ τῶν φιλόδηλων. Diodorus de eadem re copiosus, sed ex Polybio. Ἀρχαῖως δὲ, inquit, τῆς αἰτίας καὶ τὸν λόγον ἐν τῇ συγκλήτῳ ποιησάμενοι, τοιαῦτα διήλθεν, ὡς καὶ γράφειν ἡμῖν ἀπρεπὲς εἶναι. ἢ δὲ συγκλητῶ τῶν παλαιῶν τῶν λεηλατῶν ἀποσκόπτου, πρεπῆστος τῆς κηλακείας τὰς ἀπεκρίσεις ἐποίησται, &c. Diodori autem locus auxilio nobis fuit, ad tollenda aliquot menda, quæ Polybii fragmentum maculaverant.

Προσέπεσε ὡς ἀρχαῖως τὸν Ευμβρία. τῶν δὲ τὸ πρῶτον, πολλὰ δὲ ἀπρεπῶν παρέχε τῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ, &c. ὅτι ἐβόλοντο κατ' ἕδονα τρέπον ἐμφανίζον αὐτὰς, &c. καὶ προσδέξασθαι δικηολογίαν, &c. ὅτι ὅτι λύσιν δὲ ἀποσκόπτου τοιαῦτα. ὡς γὰρ καθόλου δυσπρεπῆστος τῶν βασιλέων ἐπιδημίας, ὅτι ὅτι τοιαῦτα ἐξέβαλον. μηδὲνα βασιλέα ὡς ἀρχαῖως πρὸς αὐτὰς. Livius in epitoma lib. XLVI. Eumenes rex Romam venit; qui, quia Macedonico bello se medium egerat, ne aut inimicus iudicatus videretur, si exclusus esset: aut liberatus crimine, si admitteretur, in commune lex lata, ne cuiquam regi Romam venire liceret. καθόλου verbum, quod est apud Polybium, confirmat veterem lectionem, in commune, pro qua in vulgatis codicibus erat, in comitio.

Εἰ δὲ βλαβούροντες τῆς αἰτίας ἐκαστοῦ φαντασίαν. Ita videtur legendum, cum in exemplari corruptè scriptum sit, εἰ δὲ βλαβούροντες τῆς αἰτίας ἐκαστοῦ φαντασίαν.

XCVIII.

Παρακχόμενοι δὲ πρὸς τῆς δὲ μέρας. Ita opinor scribendum. in exemplari autem scriptum est corruptè ὡς ἀρχαῖως. & infra, εἰς ἑαυτὰς ἐξαυτῶν τῶν κλησιν, pro eo quod nos reposuimus, εἰς ἑαυτὰς ἐξαυτῶν τῶν κλησιν, &c. μοχ ἀφορμῶν, malè, pro ἀφορμῶν, ut nos emendavimus.

C.

Ὅτι ἐξεπολήμισται καὶ τὸν καθόλου τῶν Κνωσίοι καὶ Γορτυνίων πρὸς Ρωμῆας. In exemplari, præter alia menda, corruptè scriptum erat Ρωμῆας, pro Ρωμῆας. & ἐν ὅροις, pro ἐκαστοῦ. Ρωμῆας, urbs

ὀμηρείαν Δαφουρνίαν, ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τελευτῇ, βασιλεύσαντα Σύρον, πολυπότῳ ὄντι, τὸ πλείον τ' ἡμέρας μεθύσκον, &c.

Καὶ μάλιστα Δαφουρνίαν. Ita omninò legendum. corruptè autem in exemplari Δαφουρνίαν scriptum est.

Υπερδουρὴ τῶν ἀκμῶν τῶν Δημητρίων. Ita placet ut legatur: non ut est in exemplari, τῶν δούρων. & infra, Τιτίου Οκταβίου habebat manuscriptus liber, pro Γνάιον: quæ lectio confirmatur & historia, & loco inferiore, ex eodem fragmento.

CVIII.

Ωροδομήσαντο τῶν δούρων. Videndum num Δοκίμειον, pro δούρων, sit scribendum; quæ urbs est Phrygiæ Stephano, & ὀδοδομήσαντο valeat, munierunt.

CIX.

Παριζήσιον καὶ τὸ αὐτὸν καλεῖται ὡς καὶ Αἰαράθε τῶν ἐπιπέδων καὶ Κακπαδικῶν βασιλείαν πρὸς τοὺς ἀναστωτόλους τῶν τε Φιλίαν, καὶ συμμαχίαν τῶν περὶ πύργων, &c. Livius in epitoma lib. XLVI. Ariarathe Cappadocia rege mortuo, filius ejus Ariarathes accepit regnum: et amicitiam per legatos cum populo Romano renouavit.

CX.

Τὰς περὶ Κλαυδίου, καὶ Λύδαμιν, ἀξιώσαντες κρίσιν. Ita restitui-mus, cum in exemplari λυδάμιν, ἀξιώσαντες, corruptè scriptum esset. & paulò post, κολοσσόν, pro κολῆς, voce, ut videtur, mendosa, reposuimus.

CXI.

Ἀρμενῶντες ἢ τὸ μέλλον, πρὸς τοὺς ἐξέπεμψαν πρὸς Ροδίων. In exemplari scriptum erat, ἀρμενῶντες ἢ τὸ μέλλον, πρὸς τοὺς ἐξέπεμψαν πρὸς Ροδίους, &c. sine dubio corruptè.

CXIII.

Τοῖς περὶ τὸ Μενίβρον. Ita emendavimus, cum in manuscripto esset μένβρον, corruptè.

Ὁρῶσα τὸν μερισμὸν γερνότου τελείως. Videtur deesse ἕ particula, ut legatur ἕ γερνότου τελείως.

CXIV.

Καὶ τὸ ὡς καὶ τῶν βασιλέων Ἀνάγε πρὸς τοὺς ὄντων, ὧν ὁ Λοσίας ἐπέμψεν ὡς γερνότων. Videndus Livius in epitoma lib. XLVI.

Ἐξ αὐτῆς προσεφέλη τὸν Πολύβιον, &c. εἰ δὲ πάλιν, &c. Mendosa prorsus erant hæc in exemplari.

Καὶ τοὺς βασιλείας ἄξιον. Ita emendavimus, cum in exemplari πλάτων scriptum sit.

Ἐξηγήσας τὸ κύκνειον. Superiorem lectionem sequenti, ita emendavimus, cum in manuscripto corruptè ἐξάνιστος scriptum esset.

Δοιπὸν εἶναι τὸ λατρεῖν ὡς τὸ Ρώμης ἀπὸ τῶν. Ita placet ut legatur,

pro eo quod est in exemplari τὸ λαληθὲν, ut videtur, corruptè.

Παρά τ'̄ πρεσβύτης. Placeret πρεσβυτέρη & paulò post, μετ'̄ μεγάλης πωδῆς, ut est ad oram libri, non ut in contextu, πμῆς. &c.

Ταύτῳ ἐναλώσαι. Opinor scribendum ἐναλώσαι, & infrà, ἐναυλᾶτο, pro ἐναλᾶτο, ut est in exemplari.

Τῷ Μενίθυλλῳ. Hic quoque μενίλλῳ habet liber manuscriptus, sed, ut opinor, malè.

Ἀτε τ'̄ Δημητρίῳ συμποικῆ φυσικῶς. συμποικῆ erat in exemplari. hunc autem locum indicari puto ab Athenæo lib. x. δειπνοσσοφιστῶν, cùm Demetrium πολυπότῳ, à Polybio in lib. xxxiii. appellatum fuisse scribit.

Ἀπόρημα πὶ γρήται πρὶ τῷ ἔξοδον. Ita placet, non μρήται, ut est in exemplari.

Γράψας ἑραχὺ πιτιάκιον. πινάκιον, ut opinor, scribendum, cùm hic, tùm infrà duobus locis.

Ἀπαντᾶν ἐπὶ τὸ Κίρκιον ἐκεῖ γδ'̄ ἐπιμελῶς εἰσθή κωμηγεῖν τὸ πρῶν. Ita emendavimus hunc locum, cùm in exemplari ἀπάντων, pro ἀπάντων, & τὸν ἦδον, pro τὸ πρῶν scriptum esset.

Τοῖς μὲν πρὸς σιωπᾶσθαι πρὸ ἀράων, &c. Ita videtur scribendum, pro Ἰωέταξι, ut habet liber manuscriptus.

Αὐτῶς ἢ λαβόντας ἐδῆτας. Ita omninò legendum, non αὐτῶς ἢ λαβὼν πᾶς ἐδῆτας, ut est in exemplari.

Εἰπόντας τοῖς οἰκέταις. In exemplari erat εἰρήτων τοῖς οἰκέταις, corruptè.

Τῶν ἢ νεανίσκων τῶς δυνατοτάτας. Omninò scribendum δυνατοτάτας.

Τῷ ἢ Μενίθυλλῳ. Mirum quàm sæpè librarius erraverit in hoc nomine. habet enim liber manuscriptus μενύλλῳ, ut paulò suprà, ὃ ἢ μένυλλῳ, sed corruptè sine dubio.

Ἀρὲ ἀφάσκοι. Ita emendavimus, cùm in exemplari sit ἀφάσκοι. suprà dixit συσκολλῶσι ἀρὲ τ'̄ θεῶ, &c.

Οἱ μὲν γδ'̄ αὐτῶς πρὸ ἀράων, ὡς ἐπὶ τὸ Κίρκιον ὠρηγητὰ διελάμβανον. Corruptus erat hic locus in exemplari. videndum etiam ne μῦροντες sit legendum, pro πρὸ ἀράων, ut αὐτῶς sit adverbium.

Ἀπαντῶν ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον. In exemplari scriptum est ἀπάντων.

Ἐκταῖον ἤδη ἐπὶ τ'̄ πορθμῶ. In exemplari deest ἐπὶ adverbium.

Ἐνθεν ἐπιβάλλοντες. In manuscripto εἶθεν scriptum erat: unde ἔνθεν fecimus.

Τῶς πρὶ Τιβερίον Γράκχον. Γράκχον poscit usitata scribendi ratio. in veteribus tamen ex argento denariis, ΤΙ. SEMPRONIUS GRACUS, sine aspirationis nota inscriptum est.

CXV.

Ὁς κρῖσφάξας ἐν τῷ Φακῶ τῶς συνίδρας. Vox φακῶ mihi quidem obscu-

obscurum est, quid significet hoc loco. vereor autem ne corrupta sit, & pro ea σηκῶ, quod est templi adytum, reponere debeamus. nam ᾠδὴ Ἐφιακίς, quod est Thessaliæ opidum, non videtur intelligendum esse.

Προσαρξάντα τὸ ξιολόγιον. In exemplari προσαρξάντες scriptum erat.

Ἐροντες καὶ κείνους μεθ' αὐτῶν. Opinor legendum καὶ κείνον, ut de altero Ptolemæo intelligamus.

Γυναιὸν Μερῆλαν. Liber manuscriptus habet corruptè γυναιὸν μερῆλα, &c.

Καὶ τῶν ᾠδῶν τὸν Τορκκῆτον ἐπιγλομῶν. Omnino hîc aliquid defest, licet sensus sit apertus. itaque locum stellula notavimus.

Σωεξομοιωθῆναι ἢ τῆς τοῖς ᾠδῶν. In exemplari τῆς τοῖς scriptum est: quod non placet.

Καὶ τὰς πόλεις συμφορεῖν τῆς τοῖς. Ita emendavimus, cùm in exemplari sit συμφέρειν. Cognomen autem quod sequitur Ptolemæi, Συμπότηπιν, omnino corruptum videtur, & fortassè pro eo Συμπότιν, vel aliquid tale reponendum; quod tamen ex historia eruendum erit.

Καὶ καβανοεῖν ἔ τοῖς πολεμίοις ἐπιθαίνεσθ. Vide num melius sit ἔ τοῖς πολεμίοις, &c. infra legendum, ἐν τῷ κτ' πλὴν Ἀλεξάνδρειαν παραγμάτων, ut nos emendavimus. & ἔσαν πλὴν δόχλων αὐτῶν, pro eo quod est in exemplari, ἔσαν τὴν δόχλων αὐτῶν.

CXVII.

Καὶ τὴν Συμμεγῶν αἰρεῖν τὴν ᾠδῶν τὴν περὶ τὴν αἰρεῖν. αἰρεῖν, ad oram libri in ἀναερεῖν mutatum est. ego verò non video, cur receptam in contextum lectionem mutare opus sit.

Πόλις Ἀπέσι. Ita emendavimus, cùm in exemplari sit πόλις Ἀπέσι, Apustia verò gens nota, cùm ex Livii lib. xxxi. tum ex monumentis magistratuum Capitolinis. Admonendos autem lectores putamus, duobus locis in hoc fragmento μέγυλλον, Ptolemæi legatum appellari, pro Μενίθυλλον, ut nos restituimus.

CXVIII.

Τὸν Αφθῆρατὸν δόστῆτον. Nomen ἀφθῆρατὸν mihi quidem suspectum est. neque verò, nisi ex historia, si quæ extat, corrigi potest.

Ὡστε μὴ μόνον τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν δόστῆταλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς λαοὺς ἀφθῆρατῶν τῆς κερπίας τῶν χερῶν, ἐξ ἧς ἡ ἡμεῖς ἡμεῖς τὴν ἀμφισβήτησιν. De hac re ita scribit Livius in epitoma lib. XLVII. *missi à Senatus legati, qui inter Massinissam, & Carthaginenses de agro judicarent*, &c. in exemplari Græco malè δόστῆταλιν legebatur, pro δόστῆταλιν & pro κερπίας, opinor ἐπικερπίας scribendum esse.

CXIX.

Ἀπολογησῶμεν ᾠδῶν τῶν Ἀπολογησῶμεν. In exemplari erat ἐπιβολῆς, quod

quod non placet. refertur enim hoc verbum ad superiora illa, τὰς κρηνηροῦσιν ὄμβροσιν, &c.

CXX.

Τὸ μὲν πρῶτον εἰς Παμφυλίαν. μὲν δὲ ταῦτα πάλιν εἰς Ρόδον. πάντα ποιήσαν Ρωμαίοις ἀναδεχόμενοι, ἕως ἐξεργάσασθαι, &c. Duo menda hærebant his verbis; nam pro Ρόδον legebatur Ράδον. & pro ἐξεργάσασθαι, ἐξεργάσασθαι scriptum erat in exemplari.

Τὰ κτ' τὴν δόξαν αὐτῶν. Ita videtur legendum, cum in exemplari corruptè sit αὐτῶν, pro quo αὐτῶν possumus etiam emendare, ut ad verbum σωθεῖσθαι referatur.

CXXI.

Καὶ τὸ πρῶτον ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ σωηύξειτο ἢ Ἀπάλων. Ita emendavimus, cum in exemplari scriptum esset ἐφιλοπονείτο, pro ἐφιλοφρονεῖτο. paulò suprâ, καὶ πλείονων ἑτέρων, deerat in manuscripto conjunctionis nota, quæ tamen necessaria est.

CXXII.

Φάσκων δῖγμα πεπνηθέναι ἢ Γναίων. Ita omninò scribendum, non ut in exemplari legebatur, πεπιηθέναι: quæ lectio nullo pacto ferri potest.

Πρὸς τὸ μὲν δὲ τὸ ἀγγελῆσαι καὶ λαίφθηται τοῖς Ρωμαίοις τὸ γερονός. Corrupta hæc erant in exemplari, in quo ἀναθήτης etiam pro ἀναιδῆς mendosè legebatur.

Μὴ δεδιέναι ἢ Γναίης φόρον. Ita videtur legendum, pro φόρον, ut est in libro manuscripto.

Ὁ δὲ Ἰσοκράτης. In exemplari erat σωκράτης: sed Ἰσοκράτης ex locis superioribus reposuimus.

Εάν τὸς ἀπίκας ᾤψαλαδῶσαι πμωρήση. Ita placet; ut ad vocem σύγκλησι referatur: malè enim ᾤψαλαδῶσαι scriptum est in exemplari.

CXXIII.

Υπὲρ τῶν Δηλίων. Ita omninò legendum. mendosè enim in exemplari scriptum est ὑπὲρ τῶν Ροδίων.

CXXIV.

Ὁ δὲ τῶν Νισίων, καὶ τῶν Λαοσῶν. Pro Νισίων non est dubium quin Λισίων sit legendum. est enim Λίσιον, πόλις Ἰλλυρίας, ut scribit Stephanus, cujus in superioribus fragmentis mentio facta est, de ea ita scribente Livio: rex Lissi Gentius erat. pro Λαοσῶν verò, aut Δακρυσιών legendum, quod Ἰλλυρίας ἔθνος dicitur à Ptolemæo: aut Δακρυσιών, quod & ipsum Ἰλλυρίας ἔθνος ἐστὶ, docente Stephano, ex auctoritate Polybii in libro VIII. nos manuscriptam lectionem non mutavimus, quòd fortassè ex multis Illyricis gentibus una sit hæc, cujus nomen sit prætermisissimum à Ptolemæo.

Ὁ δὲ Δελμακτεῖς τὴν χῆρον ἀδικεῖσι, καὶ τὰς πόλεις τὰς μετ' αὐτῶν ταῖς τομῆσιν,

πομπάς, &c. De hac re ita scribit Livius in epitoma lib. XLVII. C. *Marcinus Cos. adversum Delmatas parum prosperè primùm, postea feliciter pugnavit: cum quibus bello confligendi causa fuit, quòd Illyrios populi Romani socios vasaaverant.*

Αὐτὰι δὲ εἰσιν, Επέπον, καὶ Τραγύλιον. Επέπον inter Illyricas urbes numeratur à Ptolemæo. pro Τραγύλιον verò, suspicor legendum esse Τραγύειον, unius tantùm litteræ mutatione, si modò Plinii codex est emendatus, à quo Tragurium Delmatix adjacentis oppidum nominatur.

Μέχρι ἢ ἕξη Πλοδύραϊθ' ὑπέκκον ἐκείνω. Corruptus erat hic locus in exemplari.

CXXV.

Αδι κεῖθε σωεχῶς. Ita legendum. in exemplari autem scriptum est σωεχῆς, mendosè, sine adverbio ὡςτε, quod nos addidimus, ad sententiam necessarium.

Μὴ κατέλυμα δοῦναι (Φίσι, μὴ τε παραχῆν. Hinc intelligere possumus, malè eos fecisse, qui apud Ciceronem *parochiis* emendarunt, pro *parochis*, quæ lectio reperitur in veteribus libris. locus est ex epistola secunda libro XIII. ad Atticum, in qua ita scriptum est: *Ariarathes Ariobarzanis filius Romam venit, &c. omninò eum Sextius noster parochis publicis occupavit: quod facillè patior. veruntamen, quòd mihi summo beneficio meo magna cum fratribus illius necessitudo est, invito eum per litteras, ut apud me diversetur, &c.* Parochi autem dicebantur, qui legatis sale, & ligna, & similia præbebant. de quibus Horatius meminit lib. I. Serm. Sat. v.

Proxima Campano ponti, quæ villula, tectum

Præbuit: & parochi, quæ debent ligna, salemque.

Porphyrìo in hos versus ita scribit: *Parochi, Copiarii dicuntur, ἀπὸ τῆς παρέχεσθαι*, id est, ab exhibere. hodieque à Copiariis præstantur hæc iis, qui rei p. causa iter faciunt.

CXXVI.

Τότε ἡ παρεληφότων πρὸς δόξας, ἢ πρὸς τὴν Σέξτον Ιάλιον. Ita locum emendavimus, cum in exemplari, præter alia menda, τῶν abundaret, post verbum *παρεληφότων*. Sex. Julium describit, qui consul fuit cum L. Aurelio, anno v. c. DCCVI.

Τὸ ἢ πλεῖον συγκαταστήσας τῶν Αειμαρῆται. Ita legendum ex iis quæ supra habentur. in exemplari verò τὴν Αειμαρῶν, pro τῶν Αειμαρῆται, corruptè prorsus scriptum est.

Τὸ ἢ λεγόμενον ἀνυπόδητον ἰσ. Hujus loci sensus poscit, ut ἀνυπόδητον legatur, quemadmodum nos emendavimus, non ὑπόδητον, ut est in exemplari.

CXXVII.

Οὐκ ὀύσθ' ἐπὶ τῶν ἐνθάδε πῶς ἀπογελομήοις πρὸς ὁδοῦταις εἰς τὴν Ἰλλυρίαν

Ἰαυεῖδα μὲν Γαίης Μαρκίης. Ita omninò legendum ex Livii epitoma lib. XLVII.

CXXVIII.

Ἀλλ' ἰσπενόεν τ' Ἀπάλων, βελομόμων αὐτὸν ἐπιδαλεῖν τῷ Πρεσία τὰς χεῖρας. Ita legendum, cùm in exemplari sit βελομόμων αὐτῶν, omninò malè.

Ἀμφιδόξησαι πρὶ τ' ἀρσπιπτότων ἢ σύγκληθ'. In exemplari corruptè legebatur συμφιδόξησαι, pro quo nos reposuimus ἀμφιδόξησαι, hoc est, cùm anceps esset, & hæreret Senatus, &c.

Μεῖζ' τ' πρὶ τ' Πόωλιον. P. Lentulum intelligit, de quo in sequenti fragmento facit mentionem.

CXXIX.

Καὶ Τηλεκλία τ' Αἰγεάτῳ. Legerem Τεγεάτῳ, pro Αἰγεάτῳ, nisi in sequenti fragmento Τηλεκλία τ' Μεγαλοπολίτῳ scriptum esset. utraque tamen Arcadiæ urbs, & Tegea, & Megalopolis. est autem hoc fragmentum ex libro XXXIII. Polybii, ut ad oram libri manuscripti notatum est.

Προσέησαν πρὸς τὰς μὴ φάσκοντες δὲ ἰσπλαύειν. In exemplari προσένησαν scriptum est, ex quo unius litteræ mutatione fecimus προσέησαν. respexit enim ad antiquam formulam in Senatusconsultis faciendâ, de qua ita Festus: *Qui hoc censetis, illuc transiit; qui alia omnia, in hanc partem*, &c. hinc dixit Cicero in epistola ad Plancum libro x: *Eum Senatus reliquit, & in alia omnia discessit.* & Hirtius lib. VIII. de bello Gallico, *Discessionem*, inquit, *faciente Marcello, Senatus frequens in alia omnia transiit.* Erit igitur προσέησαν, in sententiam ierunt, vel, ut dixit Livius libro ix. *pedibus in sententiam ierunt.* id quid sit, clarius patebit, si Ciceronis verba ex epistola secunda lib. i. ad Lentulum adscripserimus. *perspiciebant enim*, inquit, *in Hortensii sententiam multis partibus plures ituros.* Multum autem ad antiquum hunc morem intelligendum confert Polybii locus, purgatis præsertim mendis, quæ hærebant in verbis ταύτη, & ἀφιερῶν, pro quibus in exemplari ταύτης & ἐφιερῶν mendosè scriptum erat.

CXXX.

Εὐέλπιδες γηρόμοροι καὶ μετεωροδέντες. In exemplari malè scriptum est ἀνέλπιδες, quod contrarium est verbo μετεωροδέντες.

CXXXI.

Καὶ τ' αὐτὸν κηρὸν, ἦγον πρὸς ὄστυ, καὶ πρὸς Μασσαλιητῶν. οἱ πάλαι μὲν κηκῶς πάρχοντες ὑπὸ τ' Λιγυσιῶν, τότε ἢ συκλειόμοροι τελέως, καὶ πρὸς τούτοις καὶ πολιορκητῶν τ' πόλεων Ἀντιπόλεως καὶ Νικαίας, ἐξάπείσταν, &c. Locus erat in exemplari mutilus & corruptus, quem nos emendavimus additis vocibus πρὸς ὄστυ, & οἱ, quæ deerant, & ἐξάπεί-

ἔξαπέστειλε verbo in ἔξαπέστειλαν mutato. de hac re ita scribit Livius in epitoma lib. XLVII. *Q. Opimius Coss. Transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida Antipolim & Nicaam vastabant, subegit.*

CXXXII.

Καθ' ἕξ ἐξέπεμψεν ἢ σύγκληθη τὸ Ὀπίμιον ἐπὶ τὸν τῶν Οἰξυβίων πόλεμον. Ita legendum, cum in exemplari corruptè ἰππόνιον scriptum sit, pro ὀπίμιον. de quo videndus Livii locus in superiore fragmento adductus ex epitoma lib. XLVII.

Ἀλλὰ τὰς μὲν ἀπανάξην ὡς τὴν Ῥώμης. In manuscripto erat ἐπανάξην, quod non placet.

Τῶν ἢ νεωτέρων ε. περισπούδατος κατέστησεν τὰς πρὸς Γναίον Μερέλαν, καὶ Λύκιον Θέρμην. De hac Ptolemæi in Cyprum reductione videndus Livius in epitoma lib. XLVI.

CXXXIII.

Τὰς πρὸς Λύκιον Ανίκιον, καὶ Γαίον Φάννιον, καὶ Κόινθον Φάσιον Μάξιμον. Pto. ἀνίκιον, in exemplari, corruptè, ut videtur, scriptum erat ναίικιον. nos in ἀνίκιον mutavimus, scripturæ similitudinem sequuti. nam hujus legationis mentio apud Livium non extat. Anicia verò gens in veteribus monumentis nota.

CXXXIV.

Παραχρησάμενος κατέστησεν Φλαμίνιον καὶ Πόπυλιον Λαηνάτον, καὶ Λύκιον Ποπίλλιον. Vereor ne satis emendata sint hæc legatorum nomina. in quibus duo fuerunt Popillii, P. & L. Lænates, si veterem lectionem sequamur. suspicor autem prænomen Λύκιον, post verbum κατέστησεν reponendum, & nomen Ποπίλλιον post prænomen Πόπυλιον, ut duo tantum fuerint legati L. Flamininus, & P. Popillius Lænas. pro Ποπίλλιον in exemplari πόπυλιον scriptum erat.

Προσέχων τὸ Οἰξυβίων γένος καὶ πόλιν Αἰγιαλόν. Vel hîc Αἰγιαλὸν reponendum, vel infra scribendum est Αἰγιαλόν. nos, quia urbis hujus, ut viderur, maritimæ, nomen nusquam invenimus, undè ultra scriptura emendatior sit, appareat, nihil mutandum putavimus. hunc autem Polybii locum de Oxybiis & Deceatibus citat Strabo in lib. IV. cum scribit: καὶ μὲν ἐν Λιγύων, τῶν μὲν ὄντων Ἰγχαύων, καὶ ἢ Ἰντεμελίων, εἰσέτις τὴν ἀποικίαν αὐτῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, τὴν μὲν ὀνομάζει Ἀλλεῖον, Ἰντεμελίον, οἷον Ἀλπιον. τὴν δὲ ἐπιτελειμηδῶς καλεῖται, Ἀλλεῖον καλεῖται. Πολύβιος δὲ προσέτις τῶν ἀπὸ φύλοισ τῶν Λιγύων τοῖς λεχθεῖσι τὸ, τε καὶ Ὀξυβίων, καὶ τὸ καὶ Δεκιήταν. Sed præter Polybium, Ptolemæus Deceates inter Transalpinos Ligures numerat, licet δεκιάποι, pro δεκιήταν, in vulgatis editionibus scriptum sit. Plinius etiam non modò Deceates, sed Oxybios, trans Alpes Ligures nominat lib. III. cap. V. & Pomponius Mela.

Οἱ ὃ Λογυθηνοὶ ἀποακηγότες. Placet ut ita legatur, cūm ἀποακηγό-
τες sit in exemplari.

Παραχρηματῖ ἕνα τῶν ὑπὸ τῶν Κόιντων Οπίμιον, ἐξαπέστλε μὲν δυνά-
μειος, πολυμήσαντα τοῖς Οξυβίοις καὶ Δεκκήταις. Ita legendus hic locus
ex Strabone, cujus verba attulimus supra.

Παροὶ τῆ Ἀπερωνα ποταμῶν. Fluvii nomen. alibi non extat, quod
sciam: nisi fortè sit is, qui εἰρήθη à Ptolemaeo dicitur.

Καὶ λαόντες ὠμὸν ὠρῶσαν. Ita emendavimus, cūm in exemplari
sit ὠμὸν ὠρῶσανικῶν, &c.

Καὶ διελὼν πλὴν δύναιεν καὶ τὰς πόλεις. In exemplari corruptè scri-
ptum erat, καὶ ἐλὼν πλὴν δύναιεν ἐπὶ τὰς πόλεις.

CXXXV.

Οἱ καὶ συμμίζαντες αὐτῷ καὶ Κάδεις. Ita legendum, cūm in exem-
plari scriptum sit Κάδεις. Κάδοι autem Stephano Μυσίας πόλεις, &c.

Διεσάφην αὐτῷ τὰ ὠρῶσα τῆ συγκλήτε. In exemplari est καὶ, malè.
& infra ἐπὶ ποντοῦ, pro eo quod nos emendavimus ἀπὸ ποντοῦ. & mox
ὠρῶσανικῶν scribendum, ut nos correximus, pro περιεσπῶσαν, quod
habebat liber manuscriptus.

CXXXVI.

Καὶ ὃ τὸς αὐτὸς κερῶς Ἀθήναιον κατέπλῶσε νεκρῶν καὶ ὠρῶσαν
π. In exemplari corruptus erat hic locus, & pro ἀθήναιον, qui fuit
Attali frater, ἀθήναιος legebatur.

Εἰς τῆ κλητικὸν πόλεμον. Suspicio legendum esse Κρητικόν, ex supe-
rioribus fragmentis, & inferiore cxxxviii.

Τοῖσδε τότε καὶ μέρθε χειρισμὸς ἐβλήθη τῶν παραγμάτων. Ita scri-
bendum, cūm manuscriptus habeat ὅ, τε, pro τότε.

CXXXVIII.

Εἰς τῆ θερείας ἀκμαζέσης. θερείας corruptè scriptum erat in exem-
plari. de Laodice & Alexandro videndus Appianus in Syriaco. καὶ
Ἀσμεθῆς ὁ Ρόδιον περὶ σπῆλαις ἀμα καὶ ναύαρχον καθεσταμένον, παρελ-
θῶν ἐξ αὐτῆς εἰς πλὴν συγκλήτεν, διελέγετο καὶ τῆ πολέμου τῆ πρὸς Κρη-
τικῆς. Ita sunt interpungenda hæc verba, non satis in libro manuscri-
pto emendata. ex quibus apparet in cxxxvi. fragmento Κρητικὸν πό-
λεμον, pro κλητικὸν legi omninò debere.

CXXXIX.

Τὸς καὶ Ἀντιφάτων Τηλεμνάσας Γορτύνιον. Ita legendum ex loco in-
feriore. in exemplari præter alia menda, deest τὸς καὶ. infra: Διὰ τῆ
πατέρα τῆ ἀποειρημῆς Τηλεμνάσας. Locus erat mutilus in exemplari.

CXL.

Ἡκε ὃ καὶ Δημητρίου. Demetrius Ariarathis filius designatur, de quo
suprà mentio facta est.

Μάλιστα δὲ συγκατασπῶσαν, &c. infra: βασιλέως ἐκείνοιο. & mox:
πλὴν κα-

τὴν καὶ τοσοῦτον ἔδραματι ἐκνήσαν. *Corruptè legebantur hac in exemplari.*

Τετραποδύμνοι Δὲ τὴν Ἡρακλείδου γρηθείας. *Adverbium Δὲ deerat in manuscripto.*

Εἴνετε ἀεὶ τὴν ὠρεοσοῦλῶν. *In exemplari scriptum est ὠρεοσοῦλῶν. omnino aliquid deest post verba ἐπιφανῶν αὐδῶν.*

CXLI.

Καὶ τὴν Εργόβουκα πόλιν καὶ κράτῳ ἐλάν. *Ptolemaeus appellat Εργάσεικα. sed scriptura veritas ex Augusti areo numismate petenda, in quo inscriptum est, MUN. ERCAVICA.*

Τὸς μὲν ὠρεοσοῦλῶν τὴν Βελλῶν καὶ Τίτων. *Scribendum Τίτων, ex loco inferioris, ὅτι Ptolemaeo. Appianus tamen in Hiberico habet Τίθῆς. Σεγήδη, ἰν-
ρηιτ, πόλις ἐστὶ Κελαιθῶρων τὴν Βελλῶν λεγαμένων μερόλη τε καὶ δωιατή, καὶ
ἐς τὰς Σεμπωνίς Γραγκίχας σωτήκας ἐνεγέγραπτο. αὐτὴ τὰς βραχυτέρας
πόλεις ἀνάκειν ἐς αὐτὴν, καὶ τεύχῳ ἐς τεσσαράκοντα σιδήρας κύκλω περι-
βάλλει, πύθας τε ὄμβρον ἔχει ἄλλο σωλωάγκαζεν ἐς ταῦτα, &c.*

Καὶ τὴν πόλιν εἰσηγε ἀεὶ τετραποδύμνους. *In exemplari pro ἀεὶ-
τετραποδύμνους, legebatur πύθας, corruptè: & Δὲ φάρασσιν, paulò post, pro Δὲ φ-
φύρωσσιν, &c.*

Ἐπὶ ἧ τέτοις. *σὺν ἧ τέτοις, malè habet manuscriptus liber: & ἰσοπεπταιγῆτες, pro ἰσοπεποκότως, ut nos emendavimus.*

Τέλος δ' εἶνε τὸν λόγον. *Suspicio legendum esse, τέλος δ' εἶνε τὸν λόγον, &c.*

Εἰ μὲν πὲρ δειρήτων πρὸς πηγῶν. *Ita emendavimus, cùm in exemplari δὲ pro δειρ scriptum sit.*

Ἐπὶ τὰς καὶ Τίθειον ὀμβροζίας. *Videndus Appianus in Hiberico.*

Αυλῶν Ποσειδῶν, καὶ Λούκιον Λικίνιον Λούκιον. *Livius in epítoma lib. XLVIII. L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus Con-
sules, cùm delectum severè agerent, nec quemquam gratia dimitte-
rent: à Tr. plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non po-
tuerunt, in carcerem conjecti sunt.*

Οὐ μόνον Αρανάκας καὶ ἑξήσθην. *Locum, ut apparet, mutilum, as-
terisco notavimus.*

Ἐν ἐπέσει πρὸς τοῖα. *Ita videtur legendum: in exemplari autem vox
πρὸς τοῖα profus corrupta.*

Εἰς γὰρ ἔστι τὸ ἀποδειχθῆναι τὴν ἀποδειχθῆναι, ὥστε μὴτε χειρῶν ἀπο-
ρροῦσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐκείνων, ἀλλ' ἐλαίπην τὰς χώρας, τὸ πρὸ-
τερον εἰς τὴν πόλιν πολλὰ πλοῦσιων ἀπορροῦσθαι τῶν καθηκόντων·
μὴτε τὰς εἰσφορὰς ἀπὸ τῶν ὑπᾶτων πρὸς τὸν ὑπαρκῆν, ἔς
ἑδὲ πορροῦσθαι μὲν ἔστι τὸ πρὸς τὴν πόλιν. τὸ ἧ μέρησιν, τὰς νέας Δὲ κλίνειν τὰς κα-
ταρχαφάς, καὶ τοιαῦτα ποιεῖσθαι ἀποφάσας ἀς λέγειν μὲν αἰχρῶν, ἐξελαίπειν
δ' ἀπεπέσει, ἐπιλείπειν δ' ἀδυνατῶν. τέλος ἧ καὶ τὸ συγκλήτε, καὶ τῶν ἀρχόντων
εἰ ἀμηχανία ἔστιν, τί τὸ πέρασ ἔστιν τὸ τῶν ἐκείνων φάρασσιν (ταῦτα γὰρ

λίαν κλέζοντες ἔρηξεν τῷ ῥήματι Διὸς τι συμβαίνοντα) Πότλι. Ὁ Κορνήλιος Ἀφελιανός, νέος μὲν ὢν, &c. εἰ γὰρ ἄρα τερρον δόποδελιῶντες, ἔκτρεπόμενοι τὸ ἔκ τῶν ἄλλων ἔλεγχον, οἱ μὲν πρὸς ἑσὶν ἔθελον τῷ ἐπιγρηκόντι τοῖς στρατηγῶσι, οἱ δὲ πρὸς τοῖς στρατηγῶσι καὶ ῥαφῶσι ἄρα πορδύοντες, &c. Florus in epitoma libri XLVIII. Polybii locum hunc à Livio, totidem fortassè verbis expressum, ita concidit. *Hispaniense, inquit, bellum, cum parum prosperè aliquoties gestum, ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ii quidem invenirentur, qui aut Tribunatum exciperent, aut legati ire vellent, P. Cornelius Æmilianus processit, & excepturum militia genus quodcumque imperatum esset, professus est. quo exemplo ad militandi studium omnes incitavit.* in verbo Polybii ἐπιλείπειν suspicor inesse mendum, & ἐπιλείπειν emendandum esse.

Τὸς τὸ παλιδίον κρημῶς. Livius alibi, reip. tempora, vertit.

CXLII.

Πῶς ἀπαντήσῃ * ἢ Ῥωμαίων δόποδελισιν. Hoc quoque fragmentum ex libro xxxiiii. descriptum esse, ex annotatione ad oram libri didicimus. Videtur autem deesse verbum δεῖ, & adverbium ἄρα, vel tale aliquid post verbum ἀπαντήσῃ. itaque locum stellula notavimus.

Καὶ τὸ Ἴτυκαίων ὑποπερμύρων τῶν ἐπίνοιαν αὐτῶν, τοῖς Ῥωμαίοις τῶν ἑαυτῶν ἄρα δίδονται πόλιν, ὁλοκρηρῶς ἀμνηστία ἀπέστη τὸς ἀσπράκας. Livius in epitoma lib. xlix. *Uticenses legati Romam venerunt, se, & que omnia dederunt. ea legatio, veluti maximum belli omen, grata patribus, acerba Carthaginensibus fuit.*

Εἰ συγκαταβαίνειν. Ita legendum, pro συγκαταβαίνειν, ut est in exemplari.

Οὐδὲ τῶν ἄλλων. ὡς δὲ τῶν ἄλλων erat in exemplari, sed malè.

Βλέποντες ἄρα τὰ περὶ τῶν, πρὸ τῆν τὸ δεκτὸν συμφέρον τῆ παλιδίον. In exemplari deerat verbum συμφέρον, quod ad sensum necessariò requiritur. vereor autem ne legatorum nomina, quæ sequuntur, satis emendata sint. Videndus Appianus in Libyco.

Ἐπὶ πρὸς ἠπόρησαν, πότε Διὸς τὸ ἑαυτῶν αὐτοῖς ἔσται τῶν ἄλλων κλέζοντων. Non dubito quin sit legendum, πότερα διὰ τὸ ἑαυτῶν αὐτοῖς ἐστὶ τὰ τῶν ἄλλων κλέζοντων, &c. Confirmant hanc lectionem ea quæ sequuntur, ἢ Διὸς πορδύειν πὶ Διὸς τὸ ἑαυτῶν αὐτοῖς τῶν ἄλλων κλέζοντων, &c.

Ἐνδεχόμενος. Ita scribendum: & infra, Φασὶ Μάγωνα τὸ Βρέπον: uterque autem locus corruptus est in exemplari.

Ἐπιλεκτέον ἐστὶ. Ita emendavimus, pro ἐπιλεκτέον, ut est in libro manuscripto.

Ἐδωκαν τῶν ἐπιτροπῶν ἀπὸ αὐτῶν, &c. καὶ τῶν ἄλλων καὶ ἀλέξαντρος πρὸς ἑσὶν ἔσαν, ἐξέπεμπον μὲν μεγάλης οἰμωγῆς καὶ θαλάσσης, &c. ἐπέλασε τῶν ἀλλων τῶν ἑαυτῶν ἢ τὰ βέλη πάντα κρηρῶς δόλε καὶ ἀπώτης. Livius in epitoma libri XLIX. ita de hac re: *Legati triginta Ro-*

nam venerunt: per quos Carthaginienses se dedebant. Catonis sententia pervicit, ut decreto perstaretur: & ut Consules quamprimum proficiscerentur ad bellum. Qui, ubi in Africam transierunt, acceptis, quos imperaverant, trecentis obsidibus, & armis, omnibusque instrumentis belli, si qua Carthagine erant: tunc, cum ex auctoritate patrum juberent, ut in alio loco procul à mari decem millia passuum, nec minus remoto, oppidum facerent; indignitate rei ad bellum Carthaginienses compulerunt.

Εἰς τὸ Ἐκχυδελὸν νεώριον. Opinor legendum esse εἰς τὸ ἐκχυδελὸν νεώριον, &c. cum enim plura essent Romæ navalia, ut ex Livio, & aliis colligitur; verisimile est, numeris ea distincta fuisse, & unum, primum navale, alterum, secundum, & deinceps ex incisis notis, significari solita esse.

Εκείνα ἢ λαβόντες ἀποπλάσωσιν. Ita videtur legendum, cum in exemplari μὴ ἀποπλάσωσιν corruptè scriptum sit.

CXLIII.

Οὐ γὰρ ὡς κτ' ἀειπέτταν ἐπ' αὐτὸς ἤγειρε ἢ δεινὸν διεσάφει, ἀλλ' ὡς κτ' ἀείψουσιν ἀρμηκῶται τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸ ἀρχιδειγμαλίζειν αὐτὸς. Livius in epitoma lib. LI. ita de hac re: *Belli Achaici semina referuntur hæc, quod legati populi Romani ab Achaicis pulsati sunt.* hoc autem fragmentum ex libro Polybii xxxviii. descriptum est, ut ad oram libri manuscripti notatum animadvertimus.

Ἀπρεπειμὲρες τὴν ἀγροίαν ἐπὶ τὰς ἀήτας. Ita scribendum, cum in exemplari sit ἀπείροισα μείρες, sed corruptè.

Οὐ ἀπασαύσασιν βυλομένη. ἢ particula deest in exemplari, quæ tamen necessaria videtur:

Καθ' ἑκάστην τὰς Ρωμαίων. Videtur deesse ἕτο ποιεῖν, vel tale aliquid.

Ἀνασπῆσαι. Hic quoque videtur deesse verbum κερῶ πλῆττειν, vel aliquid tale, quod sensum expleat.

CXLIV.

Οἱ δὲ τὸ Σέξτον ἀχαιῶνες ἐκ τῆς Ρώμης εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀπλώθησαν τοῖς δὲ Θεαρίδαι. Totus hic locus de Achaici belli seminibus, ex Polybio, ut opinor, à Pausania sumptus, peti potest ex libro rerum Achaicarum.

Ἰπὲρ τῶν εἰς τὰς δὲ τὴν Αὐρήλιον γηομένων ἀσελημῶται. Corruptè ἀσημῶται in exemplari scriptum erat. ἀσελημῶται enim, hoc est, piacula commissa ab Achaicis sunt, cum populi Romani legatos pulsarunt.

Οἱ ἢ δὲ τὸν Δία ἢ Κερῶλαιον. Ita legendum, cum ex Pausania, tum ex Livio, cujus verba sunt hæc in epit. lib. LII. *Dux eorum Critolaus sibi motum conscivit, in cujus locum Dians Achaicis motus*

primus auctor ab Achaëis dux creatus, &c. Orofius lib. 5. cap. 3. Polybii locum designat, cum inquit, *Valerius Antias in Achaia pugnatum, & viginti millia Achaëorum cum duce suo Diao, cecidisse confirmat.* Polybius Achivus, quamvis tunc in Africa cum Scipione fuerit, tamen quia domesticam cladem ignorare non potuit, semel in Achaia pugnatum Critolao duce asserit. Dixum verò adducentem ex Arcadia milites ab eodem Metello pratore oppressum cum exercitu docet.

Τὸ δὲ ἔθνος, κατὰ πῶς ἐν παρομιμίᾳ ἔφη, ἔ μόνον τὰ διδάματα τῆ δεξιᾷ ἄρξαι Ρωμαίων ἐδέχοντο, τῆ ἡ μὲν χεῖρ. Locus, ut videtur, mendosus, potest corrigi, si ita legatur: τὸ δὲ ἔθνος, κατὰ πῶς ἢ παρομιμίᾳ ἔφη, ἔ μὲν τὰ διδάματα τῆ δεξιᾷ ἄρξαι Ρωμαίων ἐδέχοντο· τῆ ἡ λαίᾳ χεῖρ. Proverbium extat apud Ciceronem in ep. 5. lib. 6. & in ep. 17. lib. 15. ad Atticum, sed mutilum & mancum. omninò apud Polybium adverbium μόνον expungendum suspicor, & pro eo μὲν facili lapsu in ἄριον à librario mutatum, reponendum, quod sequenti adverbio ἢ respondeat; ut proverbii sententia sit: dextra manu solere accipi, quæ dentur sin. fucò & fallaciis; λαύα, quæ contra. Achaëos igitur, quibus persuasum esset Romanos non verè, & ex animo, sed metu Carthaginienfis belli, quod imminebat, & Hispanienfis quod nondum confectum erat, simulatè secum agere; accepisse quæ dabantur, non dextra, ut dicitur, manu, sed sinistra: in quo falsam eos de Romanis opinionem habuisse, queritur Polybius, cum inquit, κατὰ πῶς ἢ καὶ συλλήθεον ἄρξαι παῖον τοῖς λογισμοῖς. ὑπέλασαν γὰρ, &c.

Παρομιμιῶν γὰρ εἰς τὴν Τέρειον τὸ πῶς τὸ Σέξτον, καὶ τὰς Λακεδαιμονίους ἐπιπασσάρων χεῖρ ἔ σύμφωνον αὐτοῖς γηρέας πῶς τὰς Αχαῖας πῶς τε πῶς τὸ παρομιμιῶν ἐγκλημάτων δισημοδοσίαν, καὶ τὴν κατὰ τὸ πόλεμον ἐποχῶν, &c. In exemplari erat Καρχηδονίους, pro Αχαῖας, corruptè prorsus. quis enim hic Carthaginienfibus est locus? & copula καὶ deerat post vocem δισημοδοσίαν. de hac re ira Pausanias: καὶ ἔτυχον γὰρ πότε ἤδη οἱ ἄρξαι Ρωμαίων ἤσαντες τὰ Λακεδαιμονίαν καὶ Αχαῖων δισημοδοσίαν. ἀφίκετο μὲν ἐν Τέρει τῆ Αργείων τοῖς ἀνδράσιν ἐς λόγους ὁ Κερπίλαος, &c. ἔκριναν πόλεις μὲν ἄλλας δισημοδοσίαν τὴν ἀπαύτησιν. Pausanias in Achaicis: ἰδίᾳ ἢ τοῖς σιωδοῖς ἐπέσειδεν ἐς τὰς πόλεις δισημοδοσίαν (φῶς ἔ συλλόγος, &c.

Ὁ μὲν ἔσ παρομιμιῶν. Ita legendum, cum οἱ μὲν ἔσ παρομιμιῶν sit in exemplari.

Ἐπανοίσαν ἢ τοῖς Αχαῖοις εἰς τὴν ἐξῆς ἔφη σιώδοον, ἢ πῶς ἔμελλεν γηρέας μὲν μὲν ἔξ. Ita hunc locum emendavimus ex Pausania, cum in exemplari corruptè prorsus scriptum esset, ἐφ' ἢ σιώδοον αὐτῆ γηρέας, &c. Pausaniae verba sunt hæc: ὅς ἄλλω ἐκέλευεν ἀπαύτησιν αὐτὰς Αχαῖων σιώδοον, ἐς μὲν ἔσπαρῶν ἔκριν. αὐτοῖς ἢ ἔδεν ἰδίᾳ δισημοδοσίαν (φῶσις αὐτοῖς)

ἀνδρῶν Ἰκρινῆς τῶν Ἀχαιῶν ἔφασκε. καὶ οἱ μὲν ἐπεὶ ἀπατώμενοι σωῆκαν, ἀπηλλάσσοντο ἐς Ρώμην, Κριόλατον ᾧ, &c.

Ὁ ᾧ Κοίνῳ Κακίλιῳ ἐν Μακεδονίᾳ τὰδε πωτανόμην, καὶ πτωρὸν Πιλοποννήσω, &c. Ita legendum; & videndus Livius in epitoma lib. LII.

Καὶ τὸ νεώτερον Σκιπίωνα Αφρικανόν. Ita emendavimus ex corruptis verbis ἀλίωνα μαῖνον, quæ sunt in exemplari. in quo ταραχῆς, pro περὶ σέβας scriptum erat paulò supra.

Παρακλησίαις τοῖς ὄχλοις τῶν Σιέξτων. Ita legendum. vel si τὸ Σιέξτων retineamus, quod est in exemplari, τοῖς τῶν ὄχλοις τῶν Σιέξτων legendum erit.

Μήτε ἀλλὰ τὸ ἀεὶς Λακεδαιμονίους περὶ φάσεως. ἀλλὰ τὸ deest in exemplari.

Βέλεσθαι μὲν Ρωμαίων φιλίας ὑπάροχον. In exemplari erat Ρωμαίων. omninò aliquid mendii hæret huic loco. & pro κτησόμενοι, κτησαμένους fortassè legendum.

Καὶ τὸ πολίτευμα τῶν ἑσθίων. In exemplari erat πολίτευμα τῶν ἑσθίων: quam lectionem si retinere volumus, εἰς est scribendum.

Τὸς ἐξ αὐτῶν συνειργέντες τοῖς ἐχθροῖς. Ita videtur legendum ex emendatione ad oram exemplaris notata, cum in contextu τοῖς αὐτοῖς scriptum sit.

Ευαγέραν τὴν Αἰγία, καὶ τὴν Τριταῖον Στρατήγιον. Opinor legendum Ευαγέραν τὴν Αἰγία, καὶ τὴν Τριταῖαν Στρατήγιον. Τριταῖα enim πόλις Αἰγίας Stephano, à qua ὁ πολίτης Τριταῖος, &c.

Περὶ τὸ πταγμοσχοπέιν. Ita legendum, cum in exemplari corruptum sit hoc verbum.

HENRICI VALESII
 ADNOTATIONES
 AD
 FRAGMENTA POLYBII
 IN
 COLLECTANEIS
 de VIRTUTIBUS & VITIIS.

IN ARGUMENTUM OPERIS.

Pag. 1363. versu 8. Οσοι & πύλαι.] Hoc proœmium præfixum erat omnibus Excerptorum libris Constantini nostri, quemadmodum videre est in Excerptis legationum, quibus præfixus hic prologus iisdem plavè verbis legitur. Unde cum in exemplari nostro maxima pars hujus proœmii ita deleta esset, ut prorsus non posset legi, ex editione Hœschelii id supplevimus. Hujusmodi autem proœmia Galeata vocantur à Latinis.

1364. 35. Καλεντινὸν γένειν τὰς προδίμας & λόγων.] Sic in codice nostro legitur rectius quàm in Hœscheliano, εἰς τὰς προφ. quo vitio scripturæ inducitur Casaubonus verterat, *eorum scriptorum que ingenia alunt, lectiōni incumbere*. Sed hac in parte ejus interpretationem correxī. confirmatur autem lectiō nostri codicis verbis sequentibus, καὶ ἐντυπῶσθαι τῆτοις, scilicet τοῖς προφίμοις & λόγων.

1365. 29. Ιωάνης & ἐπίκλυ μελέλα.] Hujus Malelæ meminit Joannes Tzetzes Chiliade v. histor. 25. ubi μελέλης dicitur. ταῦται μὲν Ιωάνης τις μελέλης ἡγενοργάφου.

IN EXCERPTA POLYBII MEGALOPOLITANI.

Pag. 1367. 14. Ουδενὸς ἐξείν.] Addidi ἔλαττον, ex Suida in Ἀδύκιθ. 1368. 2. Ωσε στωοικεῖν.] Legendum στωδοικεῖν, ut rectè Æmilius à Porta coniecerat in interpretatione Suidæ, apud quem hic locus legitur. Sed & Diodorus Siculus habet στωδοῖκεν. ἢ πολλὰ τῶν κτ' ἢ βραχυλείαν στωδοῖκεν τῶν βαρυλείων. quæ ex Polybio sumptisse videtur Diodorus. Porro rectè hoc fragmentum lib. 6. Polybii adscribi patet cum ex serie ipsa fragmentorum, quæcunque enim præcedebant, ad libros v. priores Polybii pertinebant: quæ nos consultò, quia edita erant, omisimus, tum verò quod in lib. 6. Polybius universam populi Rom. historiam & antiquitatem breviter complexus fuerat, à regibus ipsis exorsus. Vel illud fragmentum quod profert Stephanus Byzantius ex lib. 6. Polybii ἐκπεσε ἢ ἢ πόλιν Ὠσίαν ἐπὶ τῷ Τίσιθιδθ, nonne ad Ancum Marcium regem Rom. manifestè spectat, qui Ostiam condidisse ab omnibus historicis memoratur.

1369. 34. Διαφυλάξαι τὸ ὠτὸν πρόπον.] Idem ait Salustius in conjuratione Catilinæ, initio. *Nam imperium facile iis artibus retinetur, quibus ab initio partum est. Verùm ubi pro labore desidia, pro continentia & equitate libido atque superbia invasere, fortuna simul cum moribus immutatur.* quod exemplo Philippi demonstrat Polybius in fragmentis sequentibus ac libro x. rursus inculcat pag. 606. (hujus editionis 845.) ubi de Carthaginensibus, qui cæsis Imperatoribus Romanis, insolentiâ elati, socios acerbè tractare institerunt. quo factum est ut eosdem ex amicis hostes habuerint: neque immeritò. ἄλλως μὲν γὰρ ὑπέλαβον δεῖν κτεῖσθαι τοὺς ἄλλους, ἄλλως δὲ τηρεῖν τὸν ἑμαυτὸν ἢ, διότι κἀλλιστοὶ φυλάττεισι τὰς ὑπεροχὰς οἱ κἀλλιστοὶ ἀμείνωντες ἐπὶ τῷ ὠτῶν ἀσφαλείσων, αἷς ἐξαρχῆς κατεστήσαντο τὰς δυναστείας.

Ibid. 35. Πεντήκοντα ἢ τέσσαρα βασιλεύσεις.] Quot annos regnarit Hiero, Hieroclis filius, inter auctores non convenit. Lucianus in Longævis 70. annos ei tribuit ex Demetrio Calatiano. Pausanias libro 2. Heliac. scribit Hieronem regnum iniisse anno 2. Olymp. 126. Itaque cum Olymp. 141. anno primo sit mortuus, relinquitur ex Pausaniæ sententia ut sexaginta annos regnaverit. Sed Polybius 54. annos Hieroni duntaxat attribuit, qui ex anno 4. Olymp. 127. confurgunt. quo anno victis ingenti prælio Mamertinis, Hiero qui tum Prætor Syracusanorum erat, Rex publicè est salutus. ut refert Polybius lib. 1. quamquam Diodorus Siculus lib. 22. in ejus prælii descriptione Hieronem Regem vocat, quasi jam tum Rex esset. Quocirca facile addu-

cor ut credam quosdam regnum Hieronis ab initio Præturæ ejusdem deduxisse, quam suscepit Hiero anno 2. Olymp. 126. Certè verba Pausaniæ tam de Prætura quàm de regno accipi possunt. Ait enim, *πῶς δὲ ἀρχὴν εἶχεν ἐπὶ δούτερῳ τῷ ἑκτῆς Ολυμπιάδου ἐπὶ ταῖς εἰκοσι καὶ ἑξαέτην.* Itaque in Luciano mendum esse puto, ac pro *ἐξοδαμύχωντα*, legendum esse *ἐξήχωντα*.

1370. 16. Γέλων.] Intelligo Gelonem Hieronis filium, Hieroclis nepotem. Porro hæc fragmenta de Hieronymi interitu rectè à nobis libro 7. assignari docet caput primum libri 7. in quo de Leontinorum urbe agitur, in qua Hieronymus à conjuratis obruncatus est. Ad has enim insidias Hieronymo factas illud caput pertinere existimo. quod patet ex ultimis illius capituli verbis, *ὃν μετὰξὺ καὶ τῷ ποταμῷ συμβαίνει πῶς περὶ ἡρόδωτον ὁδὸν ὑπάρχειν.* Intelligit enim viam angustam quâ in forum ibatur. cui imminentes ædes conjurati occupaverant, ut docet Livius lib. 24. Quare errat Casaubonus, qui id caput ad Leontinorum expugnationem à Marcello Cos. fictam ait pertinere. Atqui capite sequenti refertur fœdus inter Philippum & Hannibalem iustum, quod longè eam Leontinorum expugnationem præcessit. Non ergo de Leontinorum expugnatione hic agebat Polybius, sed libro 8. potius ut arbitror. Cæterùm illud etiam sciendum est, primum caput quod inter Excerpta legationum Polybii editum est, ad librum vii. Polybii pertinere, ut satis patet.

Ibid. 24. Γόργος Μεσσηνίου.] Ex Messene urbe Peloponnesi. de quo viro loquitur Polybius initio libri 5.

1372. 6. Παύσιος κρητικῆς.] De Cretensium intestinis motibus, & legatione ad Philippum vide lib. 4 Polybii.

Ibid. 34. Κατὰ πῶς πέμπτον βίβλον.] Intelligit locum qui legitur pag. 362. editionis Casauboni (hujus edit. 504.)

1373. 28. Ὡς φησὶν ὁ Πλάτων.] Locus est in libro ix. de Repub. pag. 565.

Ibid. 32. Τὸ ῥηθὲν ἐν τοῖς πολιτικῆς.] Hæc non sunt Polybii verba, sed ejus qui hæc Excerpta compilavit. intellige autem illud consilium quod Demetrius Pharius dedit Philippo, ut bovem utroque cornu teneret, quod habes in lib. 7. pag. 507. (h. ed. 703.) qui locus à Constantino Porphyrogenneta relatus fuerat in librum, *περὶ πολιτικῶν διοικήσεως.* qui liber unâ cum reliquis ferè omnibus periit. Hujus mentio fit in Excerptis Diodori, ubi ad marginem notatum reperi, *ζήτησιν ἐν τῷ περὶ πολιτικῶν διοικήσεως.*

1376. 18. Εἰ γὰρ πρὸς τῷ.] Hic locus Theopompi integrior extat apud Athenæum lib. 4. pag. 167. & lib. 6. pag. 260. ubi post *λάστυρον*, additur, *ἢ βδελυγῆς*, & pro *τοιγὰρ*, legitur *τοιγαροῦν* rectius, illud enim nimis pecciticum est,

1377. 1. Οὐχ' ἐπιτέρας.] Addidi ex Athenæo, ἀλλ' ἐπιτέρας. In quo tota sententiæ venustas posita est. quæ quidem allusio etſi urbanitatem aliquam videtur habere, tamen historiæ scriptore prorsus indigna est. Eiusmodi sunt & quæ sequuntur, ἀνδροφόνοι, & ἀνδροπόρνοι, quæ & turpia & nimis affectata sunt. Ex quibus apparet Theopompum verborum curiosiorem fuisse quàm rerum.

Ibid. 8. Καὶ τοσούτων μοι πραγμάτων.] Versatus est in Republica Theopompus Chius, in qua administranda adversarium habuit Theocritum Chium oratorem ex Isocratis schola, ut testis est Strabo lib. 13. & Suidas, contra quem invehitur Theopompus in Suasionibus ad Alexandrum, ut refert Athenæus libro XII. ubi Θεόκριτος ὁ σοφὸς dicitur perperam, cùm σοφιστῆς legendum sit ex Strabone. Clemens Alex. in Protrept. ἀγαμέμν' ἔθειον σοφιστήν. Θεόκριτος ὄνομα αὐτῷ. lege Χίον.

Ibid. 10. Καὶ τοιούτων τρόπον.] Legendum videtur, τοιούτων ὅσων.

Ibid. 31. Ἡ ἐπιγραφή.] Hoc Epigramma integrius legitur apud Clementem lib. 2. σπρωμ. & Athenæum lib. 7. sed Cicero in v. Tulliana distichon tantum agnoscit, quod sic vertit :

Hechabro quæ edi quæque exsaturata libido

Hæsit at illa jacent multa & præclara relicta.

1378. 9. Καὶ μετ' Ἀλεξάνδρῳ.] Decesse videtur, μετ' ἐκείνου Ἀλεξάνδρῳ. paulò post, πλὴν ἑαυτῶν ὀόξαν emendavimus cum in ms. esset ἑαυτῶν.

1379. 27. Μεγάλων ἢ πλὴν ὑπόθεσιν.] Legendum videtur μεγαλόων, idque ex sequentibus manifestè ostenditur. Theopompus historiæ rerum Græcarum scripserat à pugna navali ad Cynossema in qua desinit Thucydides, usque ad prælium navale ad Cnidum libris 12. ut scribit Diodorus Siculus lib. 14. cui accedit Photius in bibliotheca. qui XII. librum τῷ Ἐλληνικῶν Theopompi abs se lectum esse testatur. Suidas XI. tantum enumerat. Idem Theopompus Philippica scripsit libris 58. teste eodem Diodoro orsus ab anno 1. Olymp. 105. Itaque inter utramque historiæ Theopompi intervallum erat quinque circiter ac triginta annorum.

1380 19. Οὐκ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς.] Hæc ad librum 8. pertinere docet Athenæus lib. 6. apud quem hujusmodi fragmentum Polybii legitur, quod non procul ab Excerptis nostris aberat. Πολύβιος δὲ ἐν ἐργῶν ἐπολιῶν. Καὐαρῶ, φησὶν, ὁ Γαλάτης ὦν τὰ πλεονεκτήματα ἀνὴρ ἀγαθὸς ὑπὸ Σωκράτους τῷ κλέακῳ διεσπείφει, ὃς ὑπὸ Χαλκηδόνι τὸ γῆρῳ. Hujus reguli corruptum nomen est, apud Polybium lib. 4. pag. 314. (hujus edit. 436.) ὑπὸ ἀγαθῶν φέρον τελεῖν κατ' ἐπισημῶν εἰς κλύαρον, ἐφ' ἧ κατέλυθη μὲν ἡ βασιλεία, τὸ δὲ γῆρῳ αὐτῶν ἐξεφθάρη πῶν ὑπὸ θρακῶν. legendum puto εἰς Καύαρον. Porro hi Galli regiam habebant in oppido Thraciæ Tuli, ex quo in agrum Byzantinorum excursiones fa-

cere solebant, teste ibidem Polybio, *καὶ τῶν δουρασιμῶν βασιλείων τῶν Τύλλω*, lege Τύλλιν auctore Stephano, qui ait Τύλλις πόλις Θράκης ἔστι Αἰμα παλησίον, καὶ κλίνεται Τύλλεως.

Ibid. 27. Πόλις Ἀρμενίας.] Civitas est Armeniae majoris in ea parte quae meridiem spectat. Ptolemaeo *Ἀρμενίας* & Plinio.

1381. 30. Δοῦάλλω.] Legendum *Ἀνδοῦάλλω*, ut mox recte scribitur. Sic enim Polybius semper appellat quem Livius & Zonaras ex Dione Indibilem. Polybius lib. 9. hunc Ilergetum regnum vocat, sed in eo loco *λεγγητῶν* non *ιλαρρητῶν* habebat noster codex. Livius quidem lib. 29. initio Indibilem Ilergetem nominat.

1382. 13. Διὰ Μυτίνω.] Hic est qui Mutines à Livio dicitur in fine lib. xxv. Libyphœnicum generis Hippone oriundus. quem in locum Hippocratis Hannibal in Siciliam miserat ut testis est Livius. hic postea praefectura sua spoliatus ab Hannone, ad Valerium Lævinum Cos. transfugit, eique Agrigentum prodidit. quam ob causam civitate Rom. donatus est, ut praeter Livium lib. 27. docet Varro apud Aftonium in Pisonianam. *μυτίνω* dicitur à Zonara tomo 2. Annaeum ex Dione.

Ibid. 19. Οὕτω μέγα πρῆμα.] Hanc sententiam ex codice Urbani refert Casaubonus pag. 1030. (hujus edit. 1541.) & libro ix. insertam fuisse testatur. ex quo patet rectè hoc fragmentum lib. ix. Polybii à nobis adscriptum fuisse.

Ibid. 24. Εἰς ἐπίστασιν ἡμᾶς εἶχε.] Legendum est *ἦχε*.

1386. 13. Δυαρηθεῖς Ἀνίβας.] Legendum *δυαρηθηθεῖς*, fit enim *ἀπὸ τῆς δυαρηθηθῆς*, quod est ad inopiam consilii redigi. qua voce utitur Polybius apud Suidam in *δυαρηθηθῆς*. Paulò post lege *ἐνίβας γὰρ καὶ ὡς ἀποπνεῖν ὑπέμεινε*.

1387. 7. Γωμάοις ὡς ὠμῶς.] De Hannibalis crudelitate passim loquuntur scriptores Romani. Testis sit Cicero in dialogo de Amicitia apud quem Lælius sic ait: *Cum duobus ducibus de imperio in Italia decertatum Pyrrho & Hannibale. ab altero propter probitatem ejus non nimis alienos animos habemus. alterum propter crudelitatem semper hac civitas oderit.*

1388. 12. Εἰθὺς ἐπαώρησιν.] Deest *πρὸς* aut quid simile. Paulò post ubi legitur *ὑπὲρ ὧν πεποιήμεθα λόγον*. malim *πρὸς ὧν*.

Ibid. 41. Κλέανδρον.] Apud Plutarchum in vita Philopœmenis perperam *Κάσανδρον* scribitur contra auctoritatem codicis Vulcobiani, & Pausaniam in Arcadicis & Suidam qui hunc Polybii locum ex Constantini nostri Excerptis more suo descripsit.

1389. 5. Εκδήμας.] Ita etiam nominatur à Plutarcho in Philopœmenis vita, sed in vita Arati perperam Ecdelus scribitur. ὃ δὲ *Εκδημα* Ἀρκάδω ἐν μεγάλῃς πόλει. lege *Εκδημα*. quamquam & Pausanias

in Arcadicis Ecdelum nuncupat ac Megalophanem, sed corruptè utrumque. cum Ecdemum ac Demophanem dicere debuisset.

Ibid. 11. Συσησάμενοι δὲ.] τὸ ἕ expungendum est. Pauloque post pro σωελάστον malim σωσπελάστον.

1390. 10. Συμπεριελάοντες.] Deest ἀλλὰ aut quid simile.

Ibid. 25. Τὸ μὲν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἢ πορφύρεον.] Juvat videre quomodo hæc Livius verterit. Etsi enim quædam ex Polybio sumpsit, tamen multa omittit de industria, nec pauca de suo addit. ex quo apud alios fortè plagiarius audiat, à me quidem optimi interpretis laudem referet. Ejus igitur verba hæc sunt lib. 27. *Latitiaque ingenti celebrati festi dies, eò magis etiam quod populariter dempto capitis insigni, purpura atque alio regio habitu, æquaverat cæteris se in speciem quo nihil gratius est civitatibus liberis. præbuisseque haud dubiam eo factò spem libertatis, nisi omnia intoleranda libidine fæda ac deformia fecisset. Vagabatur enim cum uno aut altero comite per maritimas domos dies noctesque, & submittendo se in privatum fastigium, quo minùs suspectus eò solutior erat, & libertatem cum aliis vanam ostendisset, totam in suam licentiam verterat. Neque enim omnia emebat aut eblandiebatur, sed vim etiam flagitiis adhibebat, periculosumque & viris & parentibus erat moram incommoda severitate libidini regie fecisse.*

1391. 18. Ἀπὸ ὑμῶν.] Legendum videtur, ἀπὸ ὧν ἡμεῖς. & μοχ, ὡς περ οἱ λοιποὶ τῶν συγγραφέων.

1392. 25. Οὐδὲν ἐστὶν ἐν ταῖς.] Legendum videtur ἔδ' ἔρεσιν, idque in versione mea sum secutus. videtur tamen hic deesse quidpiam.

1393. 6. Δραπέτων οἰκείων ριζῶν.] Aristotelis sententiam de Rep. Locrorum secutus est Dionysius Characenus lib. de situ orbis,

Τῆ δ' ὑπο Λοκροῖ ἐκασιν ὅσοι ἀρετέρας ἐπέεσιν

ἤλθον ἐπ' Ἀυτονόω (φετέρας μιχθέντες αὐτόσσαις.

ubi vide quæ Eustathius notat. sanè Polybius lib. 12. pag. 657. scribit aliquot Locrensiū matronas sponte cum servis in coloniam profectas esse.

Ibid. 12. Σοφιστὴν ἐψιμαχῆ, &c.] Hæc prius Aristoteli objecerat Epicurus in Epistola ἀπὸ ἐπιτηδύματων. cujus verba refert Athenæus lib. 8. Καὶ τοὶ εἰδὼς καὶ ἐπίκρουσιν ταῦτ' εἰπόντα ἀπὸ αὐτῶν ὅτι καὶ φαρμάκων τὰ παρὰ τὰ ἐπὶ στρατιῶν ἄρμεσε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ κακῶς παρά τιναν ἐπὶ τὸ φαρμακὸν πωλεῖν ἤλθεν. εἶτα ἀνὰ πεπρωμένους Ἐπλάτωνος ἀειπάτα, φησὶ, ἀφ' ἑαυτῶν ἐσωτὸν ἀρεστέρας τοῖς λόγοις σὺν ὧν ἀφύης. καὶ κτ' μικρὸν εἰς τῶν θεωρημάτων ἐξήλθεν. sic legendus est ille locus. male vulgo εἰς τὴν θεωρημάτων.

Ibid. 22. Μέτριον μὲν γάρ.] Fortè μέτρια legi debet.

Ibid. 33. Κατὰ τὴν αὐτὴν βίβλον.] Intellige librum IX, hoc enim lib. 33

libro Timæus de Rep. Locrorum in Italia contra Aristotelis sententiam disputaverat. ut docet Athenæus lib. vi. qui hæc Timæi verba refert quæ ad hanc disputationem pertinent. *καθόλα δὲ ἡπάντα τὸ Ἀριστοτέλη δημιουργηθέναι τῶν Λοκρικῶν ἔθων. εἰ δὲ γὰρ κεκτηθῆναι νόμον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως τε εἰδὲ Φωκεῦσιν ἔτε θηραπαίνουσιν, ἔτε οἰκέτας πᾶσι γῆνός τῶν χερσῶν, &c.* quam quidem objectionem Timæi refellebat Polybius hoc libro ut docet idem Athenæus in finelib. 6.

1394. 2. *Υπογεγραφέσθαι τὴν δόχλην.*] Existimavi legendum esse *ἱπιγεγραφέσθαι* quod sensus ipse poscere videtur. probare enim vult Timæus coloniam Locrorum non ex fugitivorum colluviè conflatam fuisse, idque ex eo concludit quod apud Locros in Græcia tabulæ fœderis cum Italicis percussæ legantur hoc exordio, *ὡς γενεῦσι πατρῶν τέκνα.*

Ibid. 3. *ὡς γενεῦσι πατρῶν τέκνα.*] Coloniae eundem honorem originibus suis exhibebant quem filii parentibus. Itaque Metius Fufetius Albanorum dux, apud Dionysium Halicarn. lib. 3. pag. 143. ait Romanis Albanorum colonis. *ὅσους γὰρ ἀξιοῦσι πρῆξ τυγχάνειν οἱ πατέρες πατρῶν ἐκ τῶν ἐκθῆτων, τοσούτους οἱ κτίσαντες τὰς πόλεις πατρῶν ἀποίκων.* Ita & Curtius lib. 4. quippe Carthaginem Tyr. *condiderunt semper parentum loco culti.* Apud Herodotum quoque lib. viii. Themistocles negat Jonas justè agere qui contra patres militent. Quænam porro fuerint hæc jura quæ originibus debebantur, non alienum fuerit paucis hoc loco perstringere. Primo igitur ii qui in coloniam mittebantur, armis & commearu à civibus suis instruebantur de publico, ut docet Libanius in Argumento Orationis Demosthenis, *ὡς τῶν ἐν χερσὶν ἔσονται.* Præterea publica iis diplomata dabantur, quæ ἀποίκια vocabant, teste Hyperide in Orat. Deliaca apud Harpocratonem. quorum exemplar, ut opinor, in archivis publicis servabatur, quo eos cives optimo jure esse, & bonis ominibus in hanc aut illam coloniam missos appareret. Jam quod præcipuum est, sacra patria coloni secum asportabant, ignemque sacrum è penetrali urbis depromptum & accensum. quod docet auctor Etymolog. in *περὶ ἀναίεα.* *ὅτι τὸ ἱερὸν πῦρ ἐπὶ τῶν ἀπόικων καὶ τὰς ὁποῖοτε δόποιαν ἐλλογίας ἐθῶ ἀντίθεν ἀνέσταν τὸ δὲ τὸ ἐπίαιος πῦρ.* Herodotus etiam lib. i. de Atheniens. colonia in Joniam missa loquens sic ait, *οἱ δὲ αὐτῶν δὲ τῶν περὶ τῶν περὶ τῶν ἀθωαίων ὀρηγόντες ἐγὼ καὶ ἡρώωντες ἐς δόποικίω.* qui quidem ignis si casu extinctus esset, ex prytaeo conditorum accendicium oportebat. Moris quoque erat ut coloniae quotannis legatos in majorem patriam (sic Curtius lib. 4. vertit quam Græci *μητρόπολιν* dicunt) mitterent Diis patrii sacra facturos. Polybius cap. 114. legationum *ναυῶν ἱεραγωγῶν, ἐφ' ἧς ἢ τὸ ἱερὸν τὸ ἐπὶ τῶν ἐκπέμπουσιν οἱ Καρχηδόνιοι τὰς πατρίδας ἀπαρχαῖς τοῖς θεοῖς.*

& Curtius de iisdem Carthaginensibus ait lib. 4. *Carthaginensium legati ad celebrandum sacrum anniversarium more patrio tunc venerant.* Itaque Corinthios graviter infensos Corcyraeis fuisse legimus, quòd more reliquarum coloniarum sacra patria Corinthum mittere negligenter, *Ἀλλὰ τὸ μύνης τῶν δόπικων μὴ πέμπειν τὰ κρητῆσι μύνας ἱερεῖα τῆ μητροπόλεως*, ait Diodorus Siculus libro 12. Sed Thucydides lib. 1. ubi eandem narrat historiam, aliud dicit his verbis. *ἄμα δὲ μίση τῶν Κερκυραίων ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι. ἔτε ἐν παρηγύρεσι ταῖς κρηναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα. ἔτε Κορινθίων ἀδρὶ παρὰ τῶν ἐρχόμενοι τῶν ἱερῶν ἄσπερα ἢ ἄλλα δόπικια.* ubi Scholiastes Græcus, *παρὰ τῶν ἐρχόμενοι*, inquit, *ἔτι ἐστὶ διδόντες ταῖς ἀπαρχαῖς. ἔτος γὰρ ἡ δόπικια ἐκ τῆ μητροπόλεως λαμβανέειν.* Moris erat, inquit, ut coloniarum ab originibus suis pontifices acciperent. qui mos imprimis notandus est. Ex hoc enim, ut opinor, unico hujus interpretis loco id discimus. Superest ut dispiciamus quænam fuerint illa γέρα quæ à colonis præstari mos erat in publicis solennibus ac ludis. Scholiastes quidem ille Thucydidis interpretatur *ταῖς κρηναῖς καὶ παρὰ δόπικια.* id est principem in confessu locum. Sed & multa alia privilegia intelligi puto, cujusmodi sunt *ἐπιγραμῖα. κησῖς γῆς*, & cætera quæ in Decretis Græcorum passim leguntur. quin etiam si quando coloni aliam coloniam aliquò deducere vellent, moris erat ut ducem à majore patria postularent. quod testatur Thucydides lib. 1. de Epidamno. *οικιστὴς δὲ ἐρχόμενος φάσει τῷ Ερατοκλείδῃ Κορινθίῳ γῆν τῶν ἀφ' Ἡρακλείους, καὶ δὴ τῷ παλαιῶν νόμῳ ἐκ τῆ μητροπόλεως καὶ ἀκλιθεῖς.* Porro ad hæc jura *μητροπόλεων* & coloniarum non incommodè, ut arbitror, revocari possunt, & invicem componi jura Ecclesiæ Romanæ, quæ matrix est & *μητρόπολις* reliquarum. Sed hæc indicasse nunc quidem sufficiat.

Ibid. 26. *Δύο ἔθνη Λοκρῶν.*] Duæ sunt gentes Locrorum in Græcia, Epicnemidii scilicet & Ozolæ, teste Strabone lib. 9. ac Plinio, quorum Ozolæ ab Epicnemidiis profecti sunt. Locrus enim Locri & Caphyæ filius ob quasdam causas infensus patri, cum magna civium manu profectus, Phycæenses & Hyanthiam condidit, ut narrat Plutarchus cap. 15. Quæstionum Græcarum, & Athenæus in fine lib. 2. Vide Eustathium in Homeri catalogum, pag. 277.

1395. 12. *Ἀλλὰ πρὶν τὸ δῆ.]* Legendum, *ἀλλ' ἀπὸ τῆς.* ut & Casaubonus conjecerat ad pag. 1030. (hujus edit. 1542.) ubi hic locus legitur inter Excerpta ex codice Urbinati.

Ibid. 27. *τῶν ἐφόρων πρὸς τὰς βασιλεῖς.]* Lacedæmonii annos ab Ephoris computabant, ut ex Thucydidis & Xenoph. lib. 2. hist. colligere est. Erant porro Ephori quinque, iique annui, ut docet Suidas *Ἐφοροὶ ἑπτὰ Λακεδαιμονίοις πέντε, ἕξ Ἐφόροι ἐκάλουν Ἀλλὰ τὸ ἐφόρων*
τὰ τῆ

πὶ τῆ πόλεως. ἐν Διόδωρῳ ἢ ἦσαν. Idem testatur Plutarchus in vita Cleomenis, initio. Male igitur apud auctorem Etymologici ἔφοροι ἄρχοντες ἦσαν ἐν Λακεδαιμόνι ἐννέα. lege ε. sic Athenis post cladem illam ad Ægospotamos cum Reip. inclinatio fieret, primum quinque Ephori sunt constituti, teste Lylia in Orat. contra Eratosthenem. Jam ex illis quinque Ephoris unus fuit ἐπώνυμος, qui anno nomen dabat, quod patet ex Thucydide ac Xenophonte in locis citatis. idque confirmat Pausanias in Laconicis, ἔφοροι ἢ καὶ παρέχοντα τὸ ἐπώνυμον.

Ibid. 30. Τὰς ἱερείας τὰς ἐν Ἄργει.] Uno verbo ἡρεσίδες dicebantur sacerdotes Junonis Argivæ, à quibus Argivi tempora numerabant, teste Etymologico. Scholiastes Thucydidis, ἡελθμεν ἢ τὰς χρόνος οἱ δὲ γένοιτο ἀπὸ πάντων ἱερεῶν. unde Hellanicus indicem harum sacerdotum, & quid sub quaque erat gestum pluribus libris scripserat, teste Dionysio Halic. lib. 1. & Stephano Byzantio. Prima hoc sacerdotio functa est Callithya, seu Callithoë, Piranthi filia, ut ait Eusebius in Chronico, numero 376. de qua Scaliger multa ibi adnotavit. Longo dehinc intervallo post Hypermnestra Danai filia apud Argos sacerdotio functa est, ut scribit idem Eusebius in Chronico, numero 581. Tertiam invenio Alcyonem aliquot ætatibus ante bellum Trojanum, de qua Dionysius Halic. lib. 1. τὸ μὲν ἔν σικελικὸν γένος ἔτ' αὖ ἐξέλιπεν Ἰταλίαν ὡς μὲν ἐλλαίνης φησι τρίτη γένος ἑστέρον τῶν Τρωικῶν Ἀλκυόνης ἱερεῖσσομένης ἐν Ἄργει καὶ τὸ ἔκθον ἐξ εἰρησὲν ἔτ'. Locus Hellanici extat apud Constantinum lib. 2. Thematum in Sicilia. Quartam reperio Admetam Eurysthei filiam, quæ id sacerdotium obtinuit annos 38. postquam sacerdotes Junonis Argivæ Phalides deinceps sunt dictæ, ut scribit Eusebius in Excerptis Scaligeri, pag. 31. ἀδαμαῦτα θυγατρὸς Ἐρυσθέως ἐν Ἄργει ἱερεῖσσοεν ἔτη λη. αἱ ἢ ἀπὸ ταύτης πλὴν ἱερωσύνης Διόδωρος ἀμύμα Φαλίδες ἐκαλεῖτο. Lege ἀδμήτη, non ἀδαμαῦτα. Sic enim dicta est Eurysthei filia ex Apollodoro lib. 2. Biblioth. & Isacio Tzetze in Lycophronem. Hæc Admeta post mortem Eurysthei ab Argivis expulsa, Samum se recepit, in eaque insula ædem ac simulacrum Junonis custodivit, ut narrat Menodotus Samius apud Athenæum lib. 15. Fuit & Cydippe sacerdos Junonis Argivæ, cujus filii Cleobis & Biton, pietate in matrem memorabiles fuere, teste Hygino fab. 244. & Palaphato in fine lib. 1. Postremò Chrysis recensetur à Thucydide & aliis. cujus anno 48. cœptum est Peloponnesiacum bellum. anno autem ejus belli nono cum templum Junonis per sacerdotis negligentiam conflagrasset, Chrysis Phliuntem se proripuit. post cujus fugam Phaëinis sacerdos ex lege capta est, ut memorat Thucyd. in fine lib. 4. Sæpè autem dubitavi ne apud Georgium Syncellum pro φαλίδες, legendum sit φαεινίδες, ab hac Phaëinide, cujus meminit Thucydides.

Ibid. 35. Οπισθοδόμεως σήλας.] Legendum ὀπισθοδόμεως. quid autem sit

fit ὀπιθόδοι. docet Varro lib. 4. de lingua Lat. in ædibus sacris ante cel-
lam ubi sedes Dei sunt, Græci dicunt, ἀπὸδομον, quod post ὀπιθόδομον.
Similiter Pollux lib. 1. τὸ δὲ ἀπὸ αὐτῆς σηκῆ ἀπὸδομοῦ, καὶ τὸ κατόπιον
ὀπιθόδομοῦ.

Ibid. 37. Τῶν νεῶν ἀπὸξενία.] Videtur mendii quidpiam latere in
voce νεῶν. quod si mendo vacat, fortè intelligere oportet hospitii jus
inter templa duarum civitatum publicè constitutum fuissè. ac eodem
fortasse pertinent stelæ illæ in postica parte ædis repertæ. Mendium
quoque est in illis verbis ἐν ταῖς φλιαῖς.

Ibid. 38. Οὐτ' ὑπεράργον τι τῶν τοιχῶν.] Legendum puto ὑπεράργον
τι τῶν τοιχῶν.

1396. 19. Καθήκοντος ὀλιγοῦν.] Post hæc verba collocari debet
locus ille qui legitur in lib. 12. Polybii pag. 656. (hujus edit. 913.) ἐμοὶ
δὲ συμβαίνει, &c. qui quidem locus ita pendet ab iis quæ edidimus, ut
sine his vix intelligi possit. Itaque ne verbum quidem unum inter hæc
duo fragmenta interpositum fuissè pro certo habeo.

Ibid. 23. Τὸ ἱερὸν πῦρ φουσηῖν.] Hinc adagium, ὃ τὸ ἱερὸν πῦρ σὺν
ἕξει φουσηῖται. de homine impudico & impuro, teste Zenobio & Suida.
sed in Zenobio confusum est id proverbium cum præcedenti ψευδῆς, le-
gendum enim est à capite. ὃ τὸ ἱερὸν πῦρ σὺν ἕξει φουσηῖται ὡς μὴ κα-
ταρδύοντι.

Βότρυος ὑπομνήματα καὶ φιλανιδῶν.] Philænis περὶ ῥημάτων
ἀφ' ἑρμηνείων scripserat, quod opus tamen Æschion aiebat scriptum fuissè
à Polycrate Atheniensi sophista, ac Philænidis nomine evulgatum,
ut honestissimæ matronæ notam turpitudinis inureret. ut refert Athe-
næus lib. 8. Eiusdem meminit Clemens Alex. & Suidas in Ἀτυμνάσια.
Botrys vero Siculus fuit, ortus oppido Messana, qui primus τὰ καλὰ-
μύθια παύγια conscripsit, teste Alcimo in rebus Siculis apud Athenæum
lib. 7.

Ibid. 29. Ἀπὸ πέγγης.] Emendavi ἐπὶ πέγγης quod est in lupanari.
est enim πέγγη proprie οἰκημα ἀπόσχηον, seu cella. malè apud Suidam
ἀπὸ τέλλης legitur.

Ibid. 34. Κἀμείβον πνευμάτῳ καὶ φιλανιδῶν.] Archedicum hunc poëtam in-
fra Polybius appellat. Suidas tamen ex Timæo Democlidem dicit.
Τίμαιος, inquit, ἐν λήϊστοιῶν ἱστορίῳ ὡς οἱ περὶ Δημοκλείδην καὶ Δημο-
κρίτους εἶπον ὅτι μὲν αὐτῶν πάντων ἀθηναίων σὺν ἕξει τὸ ἱερὸν πῦρ φουσηῖται.

1397. 20. Ἐν ταῖς ἱστορίαις.] Democharis historiam laudat Lucianus
in longævis, & Athenæus lib. 6. à quo malè Δημοκρίτους ἀνεψιὸς
indigitatur, cum sororis filius fuerit. Itaque Athenæus memoria la-
psus videtur, cum ἀνεψιὸν vocavit quem ἀδελφιδῶν debuerat dicere. Sic
enim præter Polybium scribit Plutarchus in vitis decem Oratorum, &
Ælianus lib. 3. varix hist. Erat autem Lachetis filius, Democharis ne-

pos: pago Leuconoëensis. Malè enim apud Plutarchum in Demetrio, Δημοχάρης ὁ Λακωνικός scribitur. Apud eundem in vitis x. Rhetorum, Δημοχάρης Λάχηλον Λακωνικός. lege utrobique Λακωνικός. Jam quod ejus avum posui Democharem, firmatur auctoritate Demosthenis qui in Orat. contra Aphobum ait amitam suam nuptam fuisse Demochari Leuconoënsi.

1398. 12. Τὸ μὲν ἐπιμετεῖται.] ἐπιμετεῖται hic significat τὸ αὐξητικὸν λόγον. quæ quidem amplificatio conceditur interdum historiæ scriptoribus modo sobria sit & cum judicio fiat. Sic supra in lib. 7. ubi de morte Hieronymi. ὅσα γὰρ αὐτὸς ἐλόγιότερον τὴν ἀναπληρῆσαι τὰς βίβλους καὶ τὸν ἐπιμετεῖται λόγον τὴν διηγήσεως εἰς Ἱέρωνα ἀπέχεσθαι. & in fine lib. 15. opponit Polybius, τὴν κωλύει καὶ σωρίζεται τὰ παρὰ γράμματα τὸν ἐπιμετεῖται λόγον. Igitur ἐπιμετεῖται τὴν ἀπεχθείας, est amplificatio & exaggeratio profecta ab odio. Ut lib. 5. pag. 359. (hujus edit. 500.) ἐπιμετεῖται τὴν θυμῶν.

Ibid. 14. Τῆς ἀρεθίσεως αὐτῶν.] Legendum videtur αὐτῶν. Timæum enim intelligi puto, in quo reprehendendo ait Polybius se id quidem quod nimis asperum & virulentum erat consulto evitasse, illud vero quod ejus instituto consentaneum erat minime omisisse. Ferri tamen potest αὐτῶν, si intelligatur de iis quos odii causa laceravit in historiis Timæus.

Ibid. 22. Τελευτήτως δὲ πεφάσθαι.] Inter quas erat illa à Timæo prolata sententia, Callisthenem jure ac merito occisum ab Alexandro.

1399. 7. Καθίπαι εἰς τὸν ὄξυπῶνα.] Proverbium est ejus simile quod latini dicunt lauream in mustaceo quærere.

1399. 15. Καὶ Θεοφράστου.] Reprehensus erat Theophrastus à Timæo, quod Zaleucum leges Locris scripsisse dixisset. At Zaleucum istum Timæus ullum negabat fuisse. ut scribit Cicero in 2. de legibus & lib. 6. ad Atticum, ep. 1.

Ibid. 32. Ὁψοφάγον.] Hunc Timæi locum intelligit Athenæus lib. 8. cum ait. Τίμου δὲ ὁ τρωρορμίας, καὶ Ἀριστέλη τὸν φιλόσοφον ὀψοφάγον φησὶ γενέσθαι.

Ibid. 37. Ἀνάγκη τὴν ἀκόλαστον.] Deesse hic quidpiam nemo non videt. Ego ita sum interpretatus quasi legeretur. ἀνάγκη τοίνυν παρὰ Τιμαίῳ τὴν ἀκόλαστον, & cæc.

1400. 8. Καθίπαι εἰς τὸν παρῶνα.] Legendum puto, καθίπαι παρῶνα.

Ibid. 29. Περὶ τὰς στωμοσίας.] Legendum esse putavi Στωμίας, quod est interscaplia. Porro de hoc tauro Agrigentino differit & Diodorus lib. 13. Biblioth. ubi Timæum ipso eventu postea convictum esse prodit. Nam Scipio Africanus multis post annis capta Carthagine illum eundem taurum restituit Agrigentinis. cujus rei testis est Cicero
in Ver-

in Verrem de signis. P. Scipio bello Punico tertio Carthaginem cepit. qua in victoria convocatis siculis omnibus, quod diutissime sapissime- que Siciliam vexatam à Carthaginienf. esse cognorat, jubet omnia conquiri. Tum illa quæ quondam erant Himera sublata, Thermitanis sunt reddita, tum alia Gelenfibus, alia Agrigentinis. in quibus etiam ille nobile taurus. quem taurum Scipio cum redderet Agrigentinis dixisse dicitur, æquum esse illos cogitare utrum esset Agrigentinis utilius, suisne servire an populo Rom. obtemperare, cum idem monumentum & domestica crudelitatis, & nostræ mansuetudinis haberent.

Ibid. 40. Καὶ πολλὰς δέ πνας.] Malim πολλὰς γέ πνας. hæc autem verba dubitari potest an Polybii sint, an potius brevioris.

1401. 17. Ταῦτι γάρ.] In Timæi verbis id mihi videtur reprehendisse Polybius, quod universum orbem terrarum qui sub cælo est (τὸ ὑπὸ τῆς οὐρανόσφαιρας κειμένης.) hac divisione orbis in partes tres, Asiæ scilicet & Africam, & Europam comprehendi putavit. cum tamen ea divisio τὸ οὐρανίου tantum fuerit, id est, orbis cogniti, teste Strabone ac Mela, & Gemino, atque ipso etiam Polybio in lib. 3. sed is non unius Timæi error fuit, sed multorum veterum, atque inter hos, quod mirere, Plinii. Sic enim is scribit. *Terrarum orbis universus in tres dividitur partes.* Excusari tamen uterque potest, si dicamus eos ex more vulgi esse locutos, λαοδιδυμικῶς, ut de Eratosthene ajebat Polybius.

Ibid. 23. Οὗ Αἰτωλοί.] Hunc Polybii locum refert Athenæus lib. 13. αὐτοὶ δὲ Αἰτωλῶν Πολύβιος μὲν ἐν τῇ 23ῃ ἰσορῶν φησὶν, ὡς ἀπὸ τῶν πολέμων συνέχθη, καὶ τῶν τῶν βίων πολυτέλειαν καὶ ἄλλοις ἐγγράφει. ex quo patet rectè hoc caput libro 13. adsignatum esse, ex Athenæi auctoritate.

Ibid. 41. Τὰ λείποντα τῶν βίων.] Legendum censeo τὰ ἐλλείποντα.

1402. 10. Οὐκ ἤρκει.] Legendum videtur ὅτι ἄρκετοὶς τῆς τοῦ, ὡς τὸ πᾶσι πᾶσι, ut Casaubonus edidit inter Polybiana fragmenta. & mox αὐτοὶ περὶ τῆς τῶν ἰσορῶν, ut idem habet Casaubonus, seu potius Fulvius Ursinus. Quæcumque enim fragmenta Polybii ad calcem editionis Casauboni leguntur, ea scias à Fulvio Ursino primum collecta atque edita fuisse unà cum Excerptis legationum.

Ibid. 17. Δαμοκλῆς.] Is fortè est Damocles Argivus, qui paulò post à Pythagora Præfecto arcis Argivæ Nabidis tyranni genero interemptus est, cum res novas agitaret, ut narrat Livius lib. 34.

Ibid. 33. Τῶν λυσιπελῶν.] In ms. erat, λυσιπελῶς corruptè. possit tamen & λυσιπελειῶν legi. rectius fortasse.

1403. 22. Οὐδὲ πνεῖς ἐπιπορῶντες.] Fortè legendum est, εἰς δὲ πνεῖς. Hæc porrò ad librum 14. pertinuisse satis indicant fragmenta libri 14. ex Athenæo collecta in quibus de secta ac moribus Ptolemæi Philopatoris agitur, cujus historiam à libro quinto intermissam nunc demùm repetit Polybius.

Ibid. 32. Τὸν πρὸς κείλῳ Συρίαν πόλεμον.] Bellum intelligit quod inter Antiochum Magnum Syriae, & Ptolemæum Philopat. reges gestum est ob Syriam Cœlen. quo bello victor Ptolemæus, Antiochum ad Raphiam Syriae oppidum profligavit, Olymp. 140. anno 3. ut narrat Polybius in lib. 5. In Prologo lib. 30. Trogi Pompeji sic lego, *ut mortuo Ptolemæo Tryphonε, filius ejus Philopater Antiochum regem vicit Raphia. ipse amore Agathocleæ corruptus decessit.* In Polybio legi etiam posset, τὸν πρὸς κείλης συρίας πόλεμον.

Ibid. 35. Ζήτῃ ἐνέλειπε.] Hæc in fine capituli locari debuerant: nam hoc certè loco nulla lacuna est.

Ibid. 38. Καὶ Ἀρσινόης.] Hæc moribus Ægyptiorum eadem soror atque uxor fuit Philopatoris, quam Philopator post partam de Antiocho victoriam, missæ cum percussoribus Philammone interfecit, ut scribit Polybius lib. 15. in fine, & Justinus lib. 30. apud quem perperam Eurydice scribitur.

Ibid. ult. Εἰς τὸν νῶ δὲ δηλωμένον πόλεμον.] Bellum intelligo quod Ægyptii fœcordiam ac mollicitem Regis gravati ei intulerunt. secundâ enim ad Raphiam pugná elati, parere posthac Regi dedignabantur, ducem duntaxat & caput requirebant, idoneas sibi vires ad resistendum esse rati. Itaque brevi in apertam defectionem erupere, ut scribit Polybius in fine libri quinti.

1404. 6. Ραδίαν.] Lego ραδιεστῆραν. qua voce utitur alibi Polybius.

Ibid. 16. Παρὰ τοῖς κείοις.] Apud Suidam κείοις legitur. Ego Κιανοῖς legendum esse existimavi. Neque enim ad eò opulenta, ut opinor, Ceos insula fuit, ut oratores aleret & *δημαγωγός*. Sed omnem dubitandi locum adimit ipse Polybius: qui Cianos idè in gravissimas calamitates incidisse ait, quòd pessimum quemque semper extollerent, eosque qui se improbis opponerent, morte mulctarent, quò eorum bona inter se dividerent. lib. 15. pag. 709. (hujus edit. 987.) quæ profectò similia ac planè germana sunt eorum quæ hic de Molpagora dicuntur.

Ibid. 17. Πλεονέκτης.] Hic locus uno verbo auctior est apud Suidam. *καὶ τὴν ἀρεσιν δημαγωγικός καὶ πλεονέκτης.* Est autem *δημαγωγικός*, ut uno verbo reddam, popularis.

Ibid. 40. Καὶ πολυρρόνιον.] Hic est Sosibius, vir aulicâ solertiâ ac versutiâ instructissimus, qua inter varias Regum successiones semper principem locum in administratione rerum tenuit, ut ait Polybius lib. 15.

Ibid. ult. Λυσιμάχῳ.] Hic Ptolemæi Philadelphi filius fuit, ex Arsinoe Lysimachi Thracum regis filia, frater Ptolemæi Evergetis, de quo præter hunc Polybii locum loquitur Scholiastes Theocriti in *Idylliῳ* χνι. his verbis. *Πτολεμαῖος τῷ Φιλαδέλφῳ Ἰωάνη πρότερον Ἀρσινόῃ*

Αρσινόη ἡ Λυσιμάχου ἀφ' ἧς καὶ τὴς παῖδας ἐχθρήσθη Πτολεμαῖον καὶ Λυσιμάχον καὶ Βερσινίκην.

1405. 3. *Μάγα τῆς Πτολεμαίης.*] Sic correxi, cùm in exemplari scriptum esset, *Μάγα καὶ Πτολεμαίης*, absque sensu. Erat enim hic Maga Ptolemæi Evergetis filius, cujus avus maternus nomine Maga, frater uterinus fuerat Ptolemæi Philadelphi, & occupato Cyrenarum regno, multa cum eodem bella gesserat, ut scribit Pausanias in Atticis. Hic pinguedine ac sagina suffocatus interiit, cùm quinquaginta annos regnasset, teste Agatharchide apud Athenæum lib. 12. sed ante infirmitatem ad finienda cum Ptolemæo fratre certamina, Beronice unicam filiam ejus filio despondit, ut ait Justinus in lib. 26. Ex hac igitur Beronice Magæ filia, & Ptolemæo Epiphane ortus est minor Maga, quem Philopator sub initia regni, unâ cum Beronice matre interfecit ministerio & opera Sosibii, quemadmodum refert Polybius lib. v. & Plutarchus in Cleomene. Zenobius in adagio, *Δέσπομο τὸν πάλαν* à Theogo quodam occisum ait esse inter lavandum aquæ ferventis lebece superjecto, ubi *μέγας* corruptè dicitur pro *μάγας*.

Ibid. 4. *Βερσινίκη.*] Hujus cædis meminit, & Zenobius in adagio, *δύνας ὁ Φάκτης*.

1406. 28. *Τὸ Νικηφόρον.*] Lucus fuit juxta Pergamum, quem lucum ab Eumene constitutum esse refert Strabo lib. 13. excisus enim fuerat à Philippo Macedonum rege, ut narrat hoc loco Polybius, & initio lib. 17. Meminit & Livius lib. 31. *quo tempore Philippo circa Pergamum urente sacra profanaque, &c.* & lib. 32.

Ibid. 35. *Τὸ Θήβης πεδῖον.*] De hoc campo qui Thebes dictus est, non Thebe, ut perperam in Pomponio Mela perscriptum est. sic Livius lib. 37. *Hostiliter itinere facto petiit agrum opulentum, quem vocant Thebes, campum carmine Homeri nobilitatum.* qui locus ex Polybio translatus est legatione XXI. sed Polybius eum campum ab Homero esse celebratum non dicit. itaque id de suo admensus esse videtur Livius. Homerus quidem Thebes oppidi meminit lib. I. Iliad.

Ωχήμεθ' ἐς Θήβην ἱερῶν πόλιν ἡσπίων. sed campum Thebes non nominat, nisi fortè eum locum ex hymno in Apollinem intellexit Livius: *Θήβης ἀμὲν πεδῖον πυρρηφόρον.* Sed ibi Homerus de agro Thebano loquitur qui in Græcia est. Itaque vix est ut se Livius purgare ab errore possit. Strabo certè lib. 13. post Trojana tempora hunc campum ita cognominatum esse scribit.

Ibid. 39. *Ἰερὰν κώμην.*] Stephanus Byzantius hunc Polybii locum in mente habuit cùm notaret, *ἱερὰ κώμη δῆμοις Κασίας. Πολύβιοι 15'.* ex quo apparet rectè hoc caput libro 16. Polybii à nobis adscriptum fuisse. Hujus oppidi incolæ Hierocomitæ dicuntur à Plinio libro v. qui ad Pergamenam jurisdictionem conveniebant.

1407. 2. Ο ἵ Ζεῦξις.] Hæc postrema addidi hic ex Suida in *συμμοποιείν*. quæ quidem quin ibi locum habere debeant ubi ea collocavi, nemo, ut opinor, inficiabitur. Erat porrò hic Zeuxis Lydiæ Satrapa, ut docet Polybius legat. 24 Cujus meminit Livius, & Josephus lib. 12. Antiquit.

Ibid. 22. Αἰτωλοῖς Ηλείοις Μεσσηνίοις.] Messene & Elis extra concilium Achaicum erant, & cum Ætolis sentiebant, ut scribit Livius lib. 36. versus finem. & causas quidem cur Messenii ab Achæorum concilio seorsim agerent, refert Pausanias in Messeniicis. Inter Ætolos verò atque Elidenfes cognatio intercedebat, ut scribit idem Pausanias in Arcadicis, sub finem. Oxylus enim ex posteris Ætoli qui gentis Ætolorum auctor fuit, cum Heraclidas in occupanda Peloponneso adjuvisset, ab iis Elidem accepit, quemadmodum refert Strabo.

Ibid. 27. Παρουπονδήσθη τῷ Μεσσηνίων.] De hac Nabidis perfidia sic Flamininus apud Livium lib. 35. *Nam & Messenen uno atque eodem jure fœderis quo & Lacedæmonem in amicitiam nostram acceptam socius ipse sociam nobis urbem vi atque armis cepisti.* Capta est à Nabide tyranno Messene eo anno quo Lysippus Prætor Achæorum erat, teste Plutarcho in Philopœmene, id est, anno 2. Olymp. 144. Vide & Pausaniam in Messen. & in Arcadicis, sub finem.

Ibid. 39. Ζώνων καὶ Ἀντιθένης.] Zenonis Rhodii historiæ scriptoris meminit Diogenes Laërtii filius, in vita Zenonis Stoici: *τέλει Ζώνων Ρόδιος τῷ ἐν τόπων γεγραφῶς ἱστορίαν ἐνιαυσιαίαν.* Eundem Zenonem laudat Diodorus Siculus lib. v. Bibliothecæ, *ὡς μὲν ἐν τῶν δόξαιολογῶν τῶν Ρόδιοις ἔτα τινὲς ἱστορίαν ἐν οἷς τῶν Ζώνων ὁ πῶς ὡς τῶντος συνῆξεν ἄλλοι.* Antithenis Rhodii historiæ scriptoris meminit idem Diogenes.

Ibid. ult. Καὶ τὰς κρητῆς.] Legendum videtur, *καὶ τὰς τὰς κρητῆς.* & *μοκ, καὶ ἀρσέπ πεπολίτουνται.*

1408. 14. Τῶν ἀπὸ Λάδου ναυμαχίας.] Lade insula est in Jonia Mileto prætenta prius Late dicta, teste Plinio ac Strabone. Stephan. *Λάδη νῆσος Αἰολίδος.* Circa hanc insulam Philippus prælio navali decertavit cum Rhodiis, Olymp. 144. anno, ut opinor, 2. quippe ea pugna contigit ante expugnationem Messenes à Nabide factam, ut Polybius hic testatur. Sequenti autem anno victus est idem Philippus navali pugna ad Chium, quam describit Polybius lib. 16. Utriusque pugnae meminit obiter T. Livius lib. 31. sub initium: *Eo maximè tempore Abydum oppugnabat, jam cum Rhodiis & Attalo navalibus certaminibus neutro feliciter prælio vires suas expertus.* id est, neque illo ad Laden, neque altero ad Chium prælio. Itaque absque hoc Polybii nostri loco, Livii locus intelligi non poterat.

Cæterum

Cæterum quin pugna ad Laden præcesserit prælium ad Chium, dubitari non potest tum ex his quæ dixi, tum hoc argumento. Constat enim Attalum post utrumque illud prælium statim Athenas venisse ex Livio ac Polybio, legatione 2. ac tum Athenienses ei publicè ob rem feliciter gestam gratulatos esse. venit ergo post pugnam ad Chium, in qua pugna Attalus & Rhodii superiores fuerant.

1409. 24. Τὸν Ηρακλείδην.] Hic Heraclides erat Tarentinus, vir omnibus flagitiis contaminatus, quem describit Polybius lib. 13. ob cujus amicitiam cum Philippus omnium se invidiæ expositum cerneret, tandem eum in vincula coniecit, summo omnium gaudio, ut ait Livius lib. 32.

Ibid. 31. Ἐν τῷ πρυτανείῳ.] *Prytaneum* vertimus, Livium auctorem secuti. Is lib. 42. *Cyzici in prytaneo, id est penetrabile urbis, ubi publicè quibus is honos datus est, vescuntur.* sed & apud Ciceronem ea vox Latine ita enunciatur.

Ibid. ult. Παρὰ τὸ Ὀπάλιον.] Hoplites rivus memoratur à Plutarcho in Lylandri vita, qui Haliartum Bœotix præfuit. quamquam alii torrentem esse dicebant juxta Coroneam qui in Phliarum amnem influit: sed alius hic Hoplites intelligitur.

1410. 2. Κατὰ Ἐλας.] Corruptus est hic locus. ego *Σελασίαν* legendum esse existimavi, quod sequentia demonstrant. Sellasia, sive Selasia (utroque enim modo scribitur) oppidum fuit in agro Laconico, non procul ab urbe Sparta: quod sua ætate dirutum fuisse testatur Pausanias.

Ibid. 12. Ταῖς Κυρῳῖσι.] Haud dubiè legendum est ταῖς Σκείρωνισσι. hic & statim infra. sunt enim Scironia taxa prorsus ad Orientem Corintho, ut docet Strabo lib. 7. & 8.

Ibid. 13. Τὴν Ποντοπορείαν.] Legendum est *Κοντοπορείαν*. sic enim vocabatur via qua Corintho ibatur Argos. Athenæus lib. 2. Πύλλω μὲν ἡ βασιλῆος ἐν δούτρῳ ὑπομνημάτων. ἐπὶ Κορίνθου ἀεθάνεσι φησὶν, ἡμῖν δὲ τὴν Κοντοπορείαν καλεῖται, &c. Pausanias in Corinthiacis duplicem ait fuisse viam Cleonis Argos, alteram homini expedito permeabilem & compendiosam, alteram angustam quidem etiam, sed curribus & carpentis perviam, quæ δὲ τριητὴ diceretur; priorem, δὲ τὴν Κοντοπορείαν dictam esse existimo.

Ibid. 29. Θαλαμίας.] Legendum *Μεγάλας* oppidum Laconicæ teste Pausania, ita dictum à Castorum templo qui in eo agro geniti esse dicuntur. *Μεγάλα* enim propriè dicitur τὸ Διοσκύρειον ἱερόν. ut notant Grammatici.

Ibid. Φάραξ.] Phara oppidum est Messeniæ quod etiam *Φεραὶ* dicitur ab Homero. Apud Ptolemæum *Φεραὶ* perperam scribitur pro *Φεραί*. Sic enim *πηγαί* quod est oppidum Megaricæ etiam *πηγαί* dicitur

dicitur Dorica dialecto. Cornelius Nepos in Conone Pharas coloniam Lacedæmoniorum vocat. Livius lib. 35. Pheras dicit. *Et duarum portarum itineribus quæ Pheras quæque Barboſthenem ferunt.* Hujus oppidi cives *φαραῖται* dicuntur teste Strabone. Stephanus *φαραίτας* dicit. Pausanias in Messeniæ *φαραίτας*.

1411. 5. *Εἶναι μόνον.*] Fortè *Μεσσηνίων.*

Ibid. 20. *Πρὸς Λυγίαν.*] Hujus oppidi meminit Pausanias in Arcadicis, & Stephanus.

Ibid. 21. *Τῆς Λυγίας ῥεύμα.*] Legendum est *Λυγίας*. Sic enim vocabatur hic fluvius eo quod Jupiter postquam ex matris utero prodiisset eo ablutus fuerat ut scribit Pausanias *ἐν τῇ ἀεληγήσῃ τῆς Ἐλλάδος* lib. 8. sane *Λυγίας* legitur apud Suidam in *Αλφειῶς* ubi hic Polybii locus refertur.

Ibid. 22. *Ζήτη.*] Hic vero deesse quædam tamen haud moneret antiquarius, facile erat deprehendere. restabat enim alter Zenonis error longè gravior: qui Alpheum dixerat circa Lycoam Arcadiæ in mare evolui, cum tamen constet eum annem per Pisatem agrum & Olympiam fluentem in Elide, tandem paulò supra Cyllenem Eleorum navale, teste Strabone, Ptolemæo ac Pausania, in mare egeri.

1413. 4. *Ἀντιόχου.*] Hic erat fratre Antiochi Magni genitus ut testis est Polybius lib. v. & Livius lib. 37.

1413. 7. *Τῆς ἐπιτιμίας ἵππος.*] Erat apud Macedones cohors equitum qui *ἐπιτιμῆς* dicebantur ex instituto Philippi Regis Macedonum quemadmodum testatur Theopompus lib. 49. & Demosthenes in Responsione ad Philippi epistolam. *τῆς ἵππων, ὡς αὐτὸν ὄντως ἐπιτιμῆς.* quanquam Anaximenes lib. 1. Philippicarum hist. ejus instituti auctorem facit Alexandrum qui præstantissimos quosque equitandi artem edoctos *ἐπιτιμῆς* vocavit, ac pedites similiter *πεζεπιτιμῆς* ut refert Harpocratio. Ab his *ἐπιτιμῆς* diversa erat ala amicorum, ut docet Polybius lib. 31. Porro *ἐπιτιμῆς* sodales potius interpretari vellem quam ut Casaubonus in lib. v. *τὸ δὲ δῶνυμιν κέραι ἀπέδωκε τοῖς ἐπιτιμῆς ὡς ταῖς ἑταίροις ἵπποισι.* ait Polybius quæ Casaubonus sic vertit. *levum cornu dedit equitibus quos heteros sive regis socios vocitant.* parum Latinè ut existimo. Possis & Comites vertere. sic apud Ammianum Marcellinum & in Noticia Imperii Rom. Comites sagittarii, & Comites clibanarii recensentur ea ratione ni fallor.

1413. 29. *Τὰ θηρία τῆς.*] Lego *τὰ τῆς θηρία.*

1415. 26. *Ὡς ἐνι μάλισται φαίνεται.*] Legendum videtur *ὡς ἐνι μάλισται φαίνεται.* vel potius *λυπηθῆναι μὲν ὡς ἐνι μάλισται φαίνεται.*

Ibid. 30. *Πεὶ ἀπὸ τῆς ἡμαῖς.*] Fortè legendum est *πρὸ τῆς ἡμαῖς* ἡμαῖς καὶ τῆς ἐπιτηρησομένων.

1417. 3. *Τὰς ἐν τοῖς πότοις ἐπιλύσας.*] Existimavi legendum esse *ἐπικλή-*

ἐπικλήσεως. Moris enim fuit ut principibus viris hoc adulationis genere blandirentur in conviviis. Tibullus lib. 2.

Sed bene Messalam sua quisque ad pocula dicat;

Nomen et absentis singula verba sonent.

Alexis quoque in Pharmacopola quendam inducibat qui uni è convivis propinans hæc diceret: πῶ τὴν μεγάλην δὲς ὑποχέας φιλίας κινάθης τὴν παρόντων τέτταρας. τὸς τρεῖς δ' ἔρωι τὸ παρσσοποδώσης ὕπερον. Αν- πρῶν τὸ βασιλείως νίκης καλῶς. καὶ τὸ νεανίσκα Κύαθον Δημητρεῖς· φέρη τὸ τρίτον φίλας ἀφροδύτου. Possset etiam ἐπιχύσεως legi apud Polybium. ut libationes intelligantur quas prolato principum virorum nomine fieri mos erat. ut declarat idem Alexis in primo versu quem protulimus, πῶ τὴν μεγάλην δὲς ἐπιχέας. sic enim malo. Athenæus lib. vi. Οἱ λημνόθεν Ἀθηναῖοι ἔ μόνον ναὸς κατεσκευάσασιν τὸ Σελεύκει ἀλλὰ καὶ τὸ Αντίοχου καὶ τὸ ἐπιχέμετρον κύαθον ἐν ταῖς σωμασίαις Σελεύκει σωτήρι καλῶσι.

Ibid. 17. Αἰξίαν ποιῆσθ.] In ms. erat ἄξια ποιῆσθ. Græci sermoneis elegantiâ postulat ut dicatur κατὰξίαν ποιῆσθ. Porro de hoc Sosibio Sosibii filio loquitur Polybius lib. xv. in fine.

1418. 16. Κατὰ γὰρ τεπερτίω ἐφοδόν.] Legendum hæud dubiè est κατὰ γὰρ τὴν Περσῶν ἐφοδόν. quam autem Persarum incursionem intelligat, equidem incompertum habeo.

419. 11. Πρὸς τὸ Πύθλιμαῖον πῖσιν.] Socii ac fœderati Regis Ptolemæi videntur fuisse Gazenses, jam inde à Ptolemæi Philopatoris temporibus, qui Antiochum regem Raphiæ superavit. Mortuo autem Philopatore Antiochus despecta pupilli ætate cum in Cœlesyriam invasisset, Scopas Magister militum à Ptolemæo Epiphane adversus eum est missus. quo victo ad Panium juxta Jordanis caput, & intra Sidonis mœnia contruso, tandemque cum turpissimis conditionibus nudo dimisso, Antiochus Syriæ urbes quæ in Ptolemæi ditione fuerant, cepit. inter quas & Gazam post diuturnam obsidionem expugnavit atque vastavit. Multas quoque Ciliciæ & Lyciæ occupavit. & ad extremum Ephesum, teste Hieronymo in caput xi. Danielis, & Livio & Polybio, cujus fragmentum extat apud Suidam in δὲκαμείαν. Josephus in hujus historiæ narratione intricatior est, & falsus mihi videtur, cum ait lib. 13. νικῆσας μὲν τοὶ τὸ Πύθλιμαῖον ὁ Αντίοχος τὴν Ἰσθμίαν προσέειπε. atqui Ptolemæus ipse Philopator (hunc enim intelligit Josephus) Antiochum ingenti prælio vicerat Raphiæ. nec post id prælium cum Philopatore congressum esse Antiochum legimus. Porro victoria Antiochi ad Panium contigit Flaminio & Pæto Coss. anno urbis 555. ut conjicere est ex Livio. Is lib. 34. scribit Scopam qui à Ptolemæo missus erat in Græciam conductos milites Alexandriam avexisse Galba & Cotta Coss. anno urbis 553. libro autem 33. postquam prælium ad

Cynosephalus descripsit, quod Cethego & Rufo Coss. contigit, subdit: *Antiochus cum priore astate omnibus que in Cœle Syria sunt civitatibus Ptolemai in suam potestatem redactus in hiberna Antiochiam concessisset, &c.* Ex quo sequitur bellum in Cœlesyria accidisse, Flaminino & Pato Coss. Fallitur igitur Casaubonus in Chronologia.

Ibid. 23. *Εν τοῖς Βαργυλλοῖς.*] Bargylia occupaverat Philippus, ut docet Livius lib. 32. *Rhodii Perzam repetebant, postulabantque præsidia deduci ab Jasso & Bargyliis & Euromensium urbe.*

Ibid. 38. *κατ' αὐτῆς πρεσβείας.*] Legendum καθ' αὐτῆς. Inter cæteros autem Athenienses legatos Romam miserant, & Rhodii, & Rex Asiæ Attalus, quemadmodum refert Livius lib. 31. initio.

1420. 18. *Παρά τῆς Μαγνήτων.*] Hæc postrema addidi ex Athenæo lib. 3. qui ex lib. 12. historiarum Polybii hæc esse sumpta testatur, eumque secutus est quoque Casaubonus: sed legendum est in Athenæo, *ἐν τῇ 15. τῆς Ἰσορῶν*, ut satis patet ex hoc nostro fragmento. Nam liber 12. Polybii nihil ferè aliud continebat quàm *παρέκδοσιν*, sive excessum adversus Timæum. Porro post hoc fragmentum collocanda est descriptio pugnae navalis ad Chium, quam habes initio Excerptorum lib. 16. quod quidem certo certius est.

Ibid. 28. *Ἐμοῖ ἐστὶ πολλὰ κίς.*] In ms. erat ἔσε, corruptè utrumque. Melius forsan, *ἔμοῖ τῆς πολλὰ κίς.*

1421. 11. *Ἀριστάνειον.*] Livius lib. 32. Aristænum hunc vocat, ubi oratio ejus refertur qua Achæos à Philippi societate ad partes populi Romani traduxit. sed & lib. 34. eundem semper Aristænum nominat. In Polybio ambigua hujus nominis scriptio est: modò enim Aristænetus, modò Aristænus dicitur. Apud Plutarchum in vita Philopœmenis, Aristænetus quoque dicitur. sed in Vulcobiano codice, *Ἀριστάνειον* legi ajunt. quod equidem præfero, cum Pausanias in Arcadicis eum Aristænum nominet, & ipse Polybius infra, ubi eum cum Philopœmene componit. Erat autem Megalopolitanus, teste Plutarcho ac Pausania.

Ibid. 17. *καὶ κείνο τὸ Ἀλεξάνδιον.*] Melius legeretur, *κατ' αὐτὸ τὸ Ἀλεξάνδιον.*

Ibid. 25. *Δημοθέηνω.*] In Oratione pro Corona.

Ibid. 39. *Τιμόλαον.*] Demosthenes *Τιμόλαον* vocat, de cujus luxu atque ingluvie multa dixerat Theopompus lib. 45. Philippic. teste Athenæo.

1423. 33. *τῶν πλεόων δυνάμεων.*] Legendum puto, *τῶν πλεόνων δυνάμεων.*

1424. 15. *κατὰ τὴν Δημοθέηνω.*] Verba maximi oratoris ex Orat. illa pro Ctesiphonte sunt hæc: *ἐδείς γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ εἶπε ἀποδιδόντες συμφοροῖς (ἡ τῶν χρημάτων ἀκαλίσει. ἐδὲ ἐπεὶ δὲ ἂν ἂν πρὸς) κύριος γένῃ) τῷ ἀποδοτῆ συμφορῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐπιρρηθῆ). ἐδὲν γάρ ἡ ἀνδραγαθία στρογγυλῶς ἐστὶν. ἀλλ' ὅσον ἐπι ταῦται, ἐκ ἐπι, & cætera admirabili elegantia.*

Ibid.

Ibid. ult. Τὸ ἴ αὐτῶν ἡρώτων γῆ.] Hæc postrema pars luculenti hujusce fragmenti extat in reliquiis libri xvii. p. 752. (h. edit. p. 1047.)

1425. 12. Βασιλεύς Ἀπύλλος.] Hoc fragmentum cum sequenti parè ad verbum vertit Livius in fine libri 32.

1427. 31. Τῶ μεγάλῃ κληθέν.] Africanus major cognominatur apud Ciceronem aliosque , ad differentiam minoris Africani. Eadem ratione Cato major est dictus, quem Græci περὶ σούπερον dicerent. sed Africanum Magni cognomen habuisse nemo ut opinor dixit.

Ibid. 40. Μέγιστον τὴν ὑπερξίν ὡς Ρωμαίων.] Hæc verba ancipitis sunt & ambigui sensus. Utrum enim Scipionis opes mediocres fuisse ut reliquorum ferè Romanorum voluit dicere , an potius mediocres ei facultates fuisse si cum cæteris Romanis compares. Eandem sermonis ambiguitatem memini me in Thucydide notare, qui de Brasida Spartanò scribit : οτι ἡ δὲ σὴν ἀδωάλα ἐπὶν ὡς Λακεδαιμόνι. quod ita explicat Ælianus lib. 12. variæ list. quasi dicere voluerit Thucydides, dicendū imperitos fuisse Spartanos, ac Brasidam fuisse, ut inter Spartanos facundum. sic enim Latini dicunt. Livius libro 32. *princeps Ætolorum Alexander, vir ut inter Ætolos facundus.*

1428. 14. Εν τῷ ἴδῷ λόγῳ.] In ms. exaratum est μ. sic enim semper τὸ βῆτα in eo codice perscribitur. sed procul dubio legendum est ἡ. Hæc enim sunt ex libro xviii. historiarum Polybii, ad quem librum pertinent etiam, ni fallor, duo illa fragmenta quæ proximè antecedunt, ut didici ex codice ms. Bibliothecæ regiæ ; in quo Excerpta ex libris historiarum Polybii leguntur, quorum initium est à libro vi. In eo codice ita reperi. ἐκ τῆ ἡ τ Πολυβίου ἱστορίας. ἐγὼ δὲ κτῆ τὴν ἐκ τὴν βίβλον ἐν ἐπιγραφαί κριτικῶν, & cætera quæ vulgò inter Ecloga s lib. 17. censentur. pag. 762. (hujus edit. 1062.) Nostram sententiam mirificè illud confirmat quod Livius (quem Polybii imitiam meritò appellare possumus) eundem ordinem instituit. nam cum librum 31. Polybianis ipsis verbis terminasset, mox à prælio ad Cynoscephalas alterum orditur. quare non dubitamus descriptionem illam prælii ad Cynoscephalas libro 18. Polybii adsignare.

Ibid. 19. Εκείνη μὲν γὰρ ἐξαρχῆς.] Operæpretium est Livii interpretationem hic apponere ex lib. 32. *Huic viro præter divitias nihil ad spem regni fortuna dederat. His simul prudenter, simul magnificè utendo efficit; primum ut sibi, deinde ut aliis non indignus videretur regno. Victis deinde prælio uno Gallis, qua tum gens recenti adventu terribilior Asia erat, regnum adscivit nomen. cujus magnitudinini semper animum æquavit, &c.*

Ibid. ult. Νικήσας μάχην Γαλάτας.] Ab hac victoria dictus est Γαλαθικός apud Suidam in Νίκατος. Strabo l. 13. γὰρ ἀπὸ γερῶν βασιλεύς ἦτορ πρῶτος νικήσας Γαλάτας μάχην μεγάλην. Meminit ejusdem victoriæ

Pausanias in Atticis & in Phocicis. Porrò notandum est quod ait Strabo primum hunc regium nomen adscivisse post victoriam de Gallis, id est, Olympiade 134. anno 4. Certè Philetærus Spado, qui primus dominationem Pergamenorum constituit, avus Attali, Rex in nummis veteribus dicitur, teste Goltzio in Thesauo, cui successit Eumenes fratris filius, quem quidem Regem quoque appellatum esse invenio à Justinio lib. 27. (qui tamen regem Bithyniæ appellat magno errore,) & à Diogene Laërtii filio, in vita Arcefilai: Εχορήγη αὐτῷ πολλὰ Εὐμῆνης ὁ Φιλεταῖρος. διὸ καὶ τῆτον μόνω τῶν ἄλλων βασιλέων προσεφώνη. ubi notandum est Eumenem dici Philetæri filium, qui revera erat fratris filius, teste Strabone. Itaque rectius apud Athenæum, ἀδελφιδὲς dicitur, ubi ex ebrietate interiisse memoratur: ὑπὸ μέθης ἀπέθανεν Εὐμῆνης ὁ Περγαμῆος ὁ Φιλεταῖρος ἔργα μὲν βασιλεύων ἀδελφιδὲς, ὡς ἰστορεῖ Κτησικλῆς ἐν τρίτῳ χρόνῳ. sed fortasse à Philetæro avo adoptatus fuit Eumenes.

1429. 10. *Εν αὐτοῖς τοῖς καλλίστοις ἔργοις.*] Eadem propè verba repetit Polybius in Excerptis legationum, cap. xxv. Narrat Plutarchus in Flaminio, Attalum regem cum in gratiam Flaminini maximo impetu ac concitatiore animo orationem habuisset ad Bœotos, ut eos ad societatem populi Romani perliceret, subita vertigine aut rheumate correptum in concione ipsa collapsum esse, atque inde navibus avertum paulò post expirasse.

Ibid. 15. *Παισὶ παίδων.*] Id sanè prædictum ei fuerat oraculo, ut ex veteri auctore refert Suidas: Οὐκ Ἀττάλῳ ὁ Απολωνιάδῳ ἀσὴρ βασιλεύς Ἀσίας μεγάλῃ ἀτίθῃ τὸ βίον πληρωθείσης ἐπ' αὐτῷ τῆ πυρίας, ἥ τις χρησιελαιομένη Ἀττάλῳ τῷ μεγάλῳ ἔφη. Θάρσῃ ταυρόκερος ἔξεις βασιλείδα πηλῶ καὶ παίδων παῖδες. τῶτων γε μὴν σκέπει παῖδες. Cujus oraculi meminisse videtur Pausanias lib. ult. cum ait, τὸ ἵ αὐτὸν τῆτον Ἀττάλον καὶ ταυρόκερον παροσίρηκε τὸ χρηστέιον.

1431. 1. *Πρὸς Λαρυμναίαν.*] Larymnam alii vocant oppidum in ora Bœotiae situm ad ostia Cephissi amnis, cui nomen dedit Larymna Cyni filia, teste Pausania in Bœoticis. Meminit ejusdem oppidi Strabo ac Plinius.

1432. 14. *Πρὸς πηλὸν ποταμῶν.*] Deest καχεξίαν, aut quid simile. qua voce utitur in hoc fragmento Polybius non semel, eique δέξιαν opponit. Ejusdem originis verbum est καχεκτιῖν, unde καχεκται dicti apud Polybium legat. 38. quo in loco de prava administratione Reip. Bœotorum eadem repetit quæ hîc dixerat, πολλῆς ἢ πλεῖ τῶτων ἀμφοσθητήσεως ὑπαρχέσης ἂν τὸ πολέως εἶναι τὰς καχεκτίας τῶ δὺ πόρων. Tacitus alicubi dicit, *est quod in urbe agrum erat.*

Ibid. 27. *Ἀπεμίειζον τοῖς συσίοις.*] In ms. legebatur τοῖς ἔσιν οἷς, absque sensu: sed correxi ex Athenæo, qui hæc adducit ex lib. xx.

Polybii.

Polybii. Quemadmodum autem ex Athenæo hunc Polybii locum emendavimus, sic vicissim Athenæus ex nostro codice emendandus videtur. Nam pro *κρινάμενοι τοῖς φίλοις*, legendum videtur, *κρινάμενοι τοῖς φίλοις τὰς ἐστίας ἐποιέον*. Sed tolerari potest fortasse *κρινάμενοι*, ut sint quasi collegia ac sodalitia. quod autem in Athenæo *δειλιὰ* legitur, non præfero nostræ lectioni *δειπνὰ*. quamquam ut ingenuè fatear, in exemplari nostro erat, *διπλᾶ*.

1433. 1. *Εἰς τὸ ἰσθμὸν ᾤθησεν.*] Sic emendavimus, cum in ms. esset *ᾤθησεν*. Est autem *ᾤθησεν* Polybiana vox. Livius elegantè interpretatur *Præsidere*. Quod enim Polybius in legat. 12. dicit, *ἀλλ' εἰ μὴ αὐτὸς δυνάσται ᾤθησεν τὸ ἡπείρου ᾠθησεν* [*φίσι πλὴν ἀσφαλείαν*]. Livius lib. 36. ita vertit: *Sed si ipse posset terrestribus navalibusque copiis præsidere Epiro*. Vide fragmenta Polybii in *ἐπίγειον*, & *ᾤθησεν* apud Suidam.

Ibid. 12. *Τῆς παρεστῆς αὐτῶν.*] Hunc locum ita emendavi, τὴν παρεστῆς τῶν Ἀχαιῶν ὄσον ἐνθυμηθέντας.

Ibid. 24. *Εν γὰρ μὲν τοῖς ἐξῆς.*] Belli Persici tempora intelligit, quo tempore Bœoti in maximas calamitates incidere, ut narrat Livius lib. 42.

Ibid. 31. *Τὴν ἐπαναίρεσιν Βραχύλλου.*] Hic Brachilla filius erat Neonis, præcipuus Macedonicarum partium fautor inter Thebanos, de cujus cæde scribit Livius lib. 33. qui locus ex cap. 8. legationum Polybii est transcriptus. Apud Plutarchum, in Flaminii vita, *Βραχύλλου* corruptè scribitur. neque emendatius apud Livium *Barcilla*. Porro hunc auctoris nostri locum Livius lib. 36. sic est interpretatus: *In Bœotiam ipse profectus est, causas in speciem ire adversus Romanos eas quas antè dixi, habentem, Barcilla necem & bellum à Quintio Coroneæ propter Rom. militum cedes illatum, revera per multa jam sæcula publicè privatimque labente egregia quondam disciplina gentis.*

Ibid. 38. *Οἱ τῶν Βοιωτῶν Ἀρχαῖοι.*] Existimaveram legendum esse *Ἀρχαῖοι*. Sed Livius vulgatam lectionem videtur tueri: sic enim vertit, *Obviam effusis undique Bœotia principibus, Thebas venit*. Itaque id in dubio relinquimus. Cæterum proximè ante hoc caput collocari debet caput 12. legationum Polybii, ut ex Livii libro 36. fatis liquet.

1434. 3. *Τὸ πασιστράτευμα.*] Hic locus legitur apud Suidam in *Δαρμυστράτευμα*. Livius tamen eum *Pausistratum* semper appellat, lib. 33. initio, & in fine lib. 36. & in lib. 37. Apud Polyænum lib. v. *strateg. Ναυσίστρατευμα* *Ροδίων ναύαρχον* dicitur corruptè, cum *Παυσίστρατευμα* dici debeat. In Appiani Syriaci, *Παυσίμαχον*.

ibid. 9. *Ἀρχὴ γὰρ.*] Hanc periodum hic adjeci ex Suidæ lexico, quæ in voce

in voce *Ἀλάληψις*, hunc locum adducit ex libris Exceptorum *ἐπιγνώμων* Constantini nostri procul dubio.

Ibid. 13. *Διὰ πλὴν ἀπειρίας.*] Intelligit fraudem qua Pausistratus à Polyxenida regiae classis praefecto circumventus cum suis perit, quemadmodum narrat Livius lib. 37. qui Pausistrato Eudamum ac Pamphilidam substitutum esse dicit.

Ibid. 14. *Διοφάνης.*] Hæc T. Livius ita vertit lib. 36. *Per eosdem dies Elam ex Achaia mille pedites cum centum equitibus Diophane omnibus iis copiis praeposito accesserunt. veterani omnes et periti belli erant, et ipse dux Philopœmenus summi tum omnium Graecorum imperatoris discipulus.* Eiusdem Diophanis elogium habes cap. 41. legationum: *Ὁ δὲ Διοφάνης ὁ μεγαλοπολίτης ἀθηρωτικῶν στρατιωτικώτερῶν καλλὸν ἢ πολιτικώτερῶν, &c.*

Ibid. 29. *Μοαγέτης.*] De hoc regulo videndus est Livius lib. 38. & caput xxx. legationum Polybii, quod quidem huic nostro fragmento connexum fuisse apparet. Fuit autem id nomen Moagetes familiare tyrannis Cibyratarum. Sic enim dictus est ultimus ille, quo pulso Mithridatici belli temporibus extincta est à Murena tyrannis Cibyratarum, teste Strabone.

1433. b. 26. *Μίχρα τὴν πελοποννήσου.*] In Suidæ Lexico additur *ἡμέρας*. quod tamen non minori elegantiâ subaudiri possit.

1434. 11. *Ὀρζιάγων.*] Livio lib. 38. *Orziago*. In Prologo lib. 32. Trogii Pompeji *Ortiago Gallus* dicitur, itemque apud Suidam in v. *παδοπολίτης*, ubi filius ejus fuisse dicitur *Pado polites*. *Ὀρζιάγωντος ἐργάνης Παδοπολίτης, ἀποβαίνων δὲ καὶ πλὴν ἡλικίαν διουσίης ἀπεδείχθη.*

1435. 32. *Πλὴν τότε.*] Hæc caput cum capite 47. legationum copulari debet. Nam post ea verba quæ illic leguntur *ἀπηρεύσασθαι τὰς ἐλπίδας*, inferendum est hoc caput quod nunc primum edidimus.

1436. 22. *Ἀναστὰς ποιήσαντα.*] Hæc Livius ita expressit lib. 40. *Fam primum omnem ferè multitudinem civium ex maritimis civitatibus cum familiis suis in Emathiam quæ nunc dicitur, quondam appellata Peonia est, traduxit. Thracibusque et aliis barbaris urbes tradidit habitandas, fidiora hæc genera hominum fore ratus in Romano bello. Ingentem, ea res fremitum in tota Macedonia fecit, &c. sane graviter.*

1437. 11. *Πατέρων ὄψαρχωγίας.*] Patrum fortunam verti. cautè ut equidem existimo. famam etiam aut potentiam possis interpretari. videtur enim ea vox deducta esse ἀπὸ τῆς ὄψαρχαν, quod est producere seipsum atque in lucem ac famam prodire. unde & *ἀντιὄψαρχωγία* à Polybio dicuntur, id est obrectationes atque æmulationes. Sic enim lib. 18. *Ἀπὸ τὰς ἀπὸ ἀλλήλων ἀντιὄψαρχωγίας.*

Ibid. 39. *Τετραρχίαν ἔτη σωχῶς.*] Sic emendavi cum in exem-

exemplari effct *συνήτως* absque sensu. vixit porro Philopœmenes annis 70. teste Plutarcho & Livio, & Polybio qui de ultima Philopœmenis expeditione sic ait. ὁ ἢ ἑξαμασείας ἀπεθῆκε· τὰ μὲν ὑπὸ τῆ ἀρρωστίας, τὰ δὲ ὑπὸ τῆ ἡλικίας βαρυνόμενος, εἶχε γὰρ ἐσθλομένησιν ἔτος. Διὰ τὴν ἀσπίδα μὲν ἢ πλεονάζειναι τῆ συνήθειά τῆ ἀρετῆ, περιῶν ἐξ ἄργυρος εἰς μεγαλόπολιν αὐθιμερόν. Hæc duo fragmenta quæ divulsa apud Suidam leguntur in *βαρυνόμενος* & *διὰ τὴν ἀσπίδα μὲν*, sic rectè conjunxi ex auctoritate Plutarchi. Cum ergo 70. annos vixerit Philopœmenes, & 40. continuos annos in Rep. sit versatus, relinquitur eum tricesimo ætatis anno ad Remp. accessisse. quæ fuit solennis ad Remp. capessendam ætas apud Achaeos. quemadmodum indicat Polybius legat. 89. συναρχείσης εἰς πλεονάζειναι πόλιν, ἐν ἣ συνέβαινε μὴ μόνον συμπορσεύειν πλεονάζειν, ἀλλὰ πάντας τὰς ἀπὸ τριάκοντα ἔτων. Dionysius quoque Halic. lib. 4. eam ferè omnium gentium legem fuisse ait. ἀπὸ ταύτης γὰρ εἰ νόμοι καλεῖσι τῆ ἡλικίας ὡς ἐπιθροπὸν τὰς ἀρχαί τε καὶ πρώτης τῆ κρινὰ βαλομένης.

1438. 13. Οὐκ ἴσως.] Horum trium imperatorum Philopœmenis, scilicet & Hannibalis ac Scipionis comparationem hîc faciebat Polybius qui omnes uno eodemque anno obierant Claudio Marcello & Fabio Labeone Coss. Anno urbis 570. ut Polybius scripserat teste Livio lib. 39. quanquam Cornelius Nepos in Hannibalis vita refert Polybium in Annalibus scriptum reliquisse, Hannibalem Æmilio Paulo & Bæbio Tamphilo Coss. esse mortuum. sed Livii auctoritas apud me quidem potior est.

Ibid. 31. Χαίρων.] Hic est qui in capite 46. legationum Polybii Charon dicitur, & capite 53.

1440. 20. Δεῖν δίκαιον ἡγεῖσθαι.] In ms. codice & in Suidæ lexico legitur δεῖν δίκαιον ἡγεῖσθαι absque sensu. Itaque Casaubonus inter fragmenta Polybiana hunc locum cum referret, edidit *δικομολογεῖσθαι* quod & nos secuti sumus.

Ibid. 29. Τὰ χρεῖα φύσθησιν.] Suidas rectiùs *διὰ τὰ χρεῖα*. paulò post legendum videtur *Μακεδονίας ἀρχαρχηρίας*.

Ibid. 35. Ιτωνίας Ἀθηνᾶς.] Sic emendavi cum in ms. codice *Σιτωνίας* legeretur. Itoniæ Minervæ fanum fuit celebre in Bœotia teste Polybio lib. 4. & Strabone lib. ix. & Scholiaste Apollonii lib. i. qui quidem templum id Coronæ fuisse affirmat. Fuit & fanum Minervæ Itoniæ, sive Itonidis in Thessalia dictum ab Itone Deucalionis filio, teste eodem. Stephanus, λέγεται καὶ Ιτωνία ἀπὸ Ιτώνης ἡρώου, ἀφ' ἧ καὶ Ιτωνία ἢ Ἀθηνᾶ ἢ τις καὶ Ιτώνη, lege Ιτωνίς.

1441. 2. Ἀφ' ὧν ἕκαστος ἴσθαι.] Hunc locum ita verti quasi ἀφ' ἧ legeretur. vulgata tamen lectio ferri commodè potest.

Ibid. 8. Πολλὰς τε μετεωρολογίαν.] Non diuinulabo lectionem

ms. codicis quæ sic habet πολλὰς ἐμετεωροδοκῶν καὶ ἐλπιδῶν ὑποδεικνύουσα. neque aliter in Suidæ lexico legitur nisi quod πολλὰς μετεωροδοκῶν ibi scribitur. ex quo conjiciebat Casaubonus. πολλὰς μετέωρο δόκων, vel μετέωρο δὲ ἄν' ἐδάκη, sed emendatio nostra nobis præridet. Posset etiam legi πολλὰς ἐμετεωροδοκῆ καὶ ἐλπιδῶν ὑποδεικνύουσα. In vetustissimo codice Suidæ qui est in bibliotheca Regia reperi, πολλὰς πολλὰς μετεωροδοκῶν.

Ibid. 19. Τὴν τε ἀεὶ ταὶ γυναῖκας.] Hæc ex lib. 26. Polybii excerpta esse docet Athenæus lib. x. cum ait, Περσὺς κατ' ἑδὲν τὴν πειτέρω Φίλιππον ἐμιμήσατο. ἔτε γὰρ ἀεὶ γυναικας ἐσπαρδάκη, ἔτε φίλοινο δὲ ἰδὲ, ἀλλὰ καὶ ἔ μόνον αὐτὸς μέτερον ἔπινε δειπῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ σιωπῆτες αὐτῷ φίλοι ὡς ἴσσορεὶ Πολύβιο ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ. quæ hic inferenda esse nemo non videt.

Ibid. 40. Βάθος.] Vox est Polybiana quæ altitudinem mentis atque ingenii significat, qua præditus abdita quæque examinat ac dispicit. Itaque Polybius de Paulistrato supra dixit. Βαθύτερο τῆ φύσε καὶ σασιμώτερο μάλλον ἢ τολμηρότερο ὑπεῖχον. Βάθος enim fere cum constantia conjunctum est. ut contra qui à Græcis ἐπιπόλομοι dicuntur leves solent esse. Suidas in ἐπιπόλομο. ὁ ὃ Σιλβανὸς ἐπεικῆς μὲν ἰδὲ καὶ τὰλλα ἰσχυρὸς καὶ ἀπλόχερο τὰ ἡγή καὶ ἐπιπόλομο. quod Suidas explicat ἀπὸ τῆ βιβαίου τ τρύπον. Optimè autem describit τὸ βάθος Æschylus in Septemthebana. de Amphiarao cum dicit, βαθεῖαν ἄλοκα καὶ φρενὸς κερσάμερο. ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνη βελούματα. Philo in legatione ad Cajum Tiberii ingenio tribuit τὸ βάθος optimo jure. ὁ γὰρ Τιβερίο φρονησὶ βαθεῖα χροάμερο. & Nicolaus noster de Assyriis. Eunapius quoque apud Suidam de Rufino tutore imperatoris Arcadii βαθυγνώμων ἀνθρωπο καὶ κρυψίνος. hanc altitudinem animi vocant Latini. Saliustius in bello Jugurthino de Sulla. *Ad simulanda negotia altitudo ingenii incredibilis.* Cicero lib. 1. de Officiis. *In liberis vero populis & in juris aquabilitate exercenda etiam est facilitas & altitudo animi que dicitur.*

1442. I. Πτολεμαῖο.] Hic videtur esse Ptolemæus cognomento Macer, qui cum esset Præfectus Cypri ad Antiochum Epiphanem transfugisse dicitur lib. 2. Machab. cap. x.

Ibid. 9. Βασιλικῶν διοικητῶν.] Hoc nomine vocabatur Alexandriae qui regiam pecuniam curabat, cujus rei testis est Cicero in Orat. pro Rabirio Postumo. *Hæc una ratio à Rege proposita Postumo est servandæ pecuniæ, si curationem & quasi dispensationem regiam suscepisset: id autem facere non poterat nisi diæceres. Hoc enim nomine utitur qui à Rege est constitutus.* Phalaris in Epistola ad Polycletum medicum, γέγραφα ὃ καὶ τούκρω τῷ ἐπὶ τῆ διοικήσεως δίδονασι τῶ σὺ πεζῶν. Hos Græci etiam οἰκονόμοι vocant, ut Josephus lib. 12.

cap. 4. γραφή τῶ οἰκονόμῳ Ἀργίῳσι ὁσ ἄπαντα τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρήματα αὐτῆ ἐδίωκε. Latini Dispensatores vocant. Athenis quoque erat Magistratus quidam, ὁ ἐπὶ τῆ διοικήσεως, qui pecuniam ærarii administrabat, quem Quæstorem possis dicere. Ejus meminit Demosthenes πρὸ Corona. Dinarchus in Orat. καὶ Διονυσίᾳ τῆ ἐπὶ τῆ διοικήσεως, apud Dionysium Halic. in Dinarcho, & Diogenes in Zenonis Cittieï vita. Pollux lib. 8. καὶ τὸ Διδυμῶν ἐκαλεῖται Θεωρετικὸν ὡσπερ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν, καὶ τὸ δικαστικὸν, ὡς ὁ ἐφεσηκὼς ἐπὶ τῆ διοικήσεως, ἀφρεπὸς ὡς ἐπὶ τῆ θεωσιόντων καὶ ἀναλισκομένων. quæ Pollucis verba non intellexit interpres.

Ibid. 28. Αἰπὸν ἐγγύεον.] Vide Livium lib. 32. & Plutarchum in Flaminini vita.

1443. 2. Εὐρωπία.] In exemplari nostro legebatur, ἐν κερυνία, absque sensu, in quo prorsus nobis hærendum erat, nisi Suidas nobis adfuisset, qui hunc locum profert in ἐκωρυνία, idque interpretatur ἐζαυρεία. neque aliter Helychius κερυνίων reddit ζαυρεῶν. videtur enim derivari ἀπὸ τῆ κερυνίων ταύρων, qui surrecta habent cornua. Sic Aristophanes ἀόρτελίζες κακερπίας dixit eadem metaphora. veruntamen pace Grammaticorum malim interpretari, Contendere ac Rixari, sumpta à cornicibus metaphora, quæ contentionibus gaudent, & alias aves subinde appetunt majore animo quàm robore, ut & Servius scribit in Eclogam IX. Virgilii. Sanè verbum illud quod adjungit Polybius, interpretationem nostram mirificè confirmat. ἐκωρυνία, ait, καὶ παρεπίθετον. est enim ἐκωρτεπίθετον altercari, unde ἐκωρτεπίθετον qua voce utitur Polybius cap. 41. legat.

Ibid. 29. Μηδε προσερίχην.] Malim προσερίχην, metaphora ducta ab officiosis servulis qui ultrò ad herum accurrunt. Emendavi etiam πέρα τέτυ, cùm in ms. codice esset, ἐκωρτετύ.

Ibid. 38. Καὶ Νικάνδρον.] Eupoleum & Nicandrum Romanò abductos fuisse scribit Polybius cap. 73. legationum, eò quòd suspecti erant Persei partibus favere adversus populum Rom. quòd gestum esse videtur consulatu Auli Hostilii, & Attilii Serrani. serviebant autem & obsequabantur Rom. in Ætolia Lyciscus & Tisippus, ut Polybius scribit.

Ibid. 40. Ἀπὸ τῆ Ἰππομαχίας.] Sic in ms. codice scriptum inveni. fortè ἀπὸ Λυσιμαχίας legendum est, quòd oppidum fuit Ætolix, teste Strabone.

1444. 7. Σώως δέ.] Hæ duæ voces expungendæ videntur. sensum enim turbant, nisi fortè scribamur, σώως τις, aut simpliciter, σώως μὲν, ἀκρίτως δέ. quòd mirificè placet.

Ibid. 9. Οἱ δὲ τῆ Κέφαλον.] Livius lib. 43. Cùm à Thracia pacem Cœtus, ab Epiro Cephalus repentina defectione à Romanis prestarent.

Ibid. 13.

Ibid. 13. Οἱ καὶ Θεόδοτον.] Is est, ut opinor, Theodotus Epirotes, Passarone oppido oriundus, intignis favore Persei, & odio adversus Romanos, de quo & Antinoo vide Livium lib. 45.

Ibid. 30. Τὰς Φανοσεῖς.] Legendum videtur, Φανοσεῖς, quod est oppidum in agro Phocensi, cujus meminit Strabo lib. 9. & Polybius lib. 5. Existimavi aliquando eosdem esse ac Πανοσεῖς. quippe Strabo ait Parapotamios vicinos esse Phanotensibus & Chæronentibus, quod & Panopensibus convenit. sunt enim Panopenses vicini Parapotamiis & Chæronensibus, teste Herodoto lib. 8. & Pausania in Phocicis. unde apud Sophoclem pro Φανολύς ὁ Φανός, quidam Πανοπέδες legebant, teste Eustathio in Homeri Catalogum. Est & Phanota castellum Epiri apud Livium lib. 33. in fine, & lib. 45.

1445. 17. Τὰς ἀναθημαλικάς.] Imagines & statuas verti, quæ sunt ἀναθημαλικαὶ πρῶται. etsi enim regum ac principum honoris causa statuantur, solent nihilominus alicui Deo consecrari. Cicero 2. in Verrem: *Apud omnes Græcos hic mos est ut honorem hominibus habitum in monumentis hujusmodi nonnulla religione Deorum consecrari arbitrentur, &c.* Vide quæ notavit Casaubonus ad Diogenem Laërtii filium in Platone, & ante illum Lipsius in Commentariis ad lib. 3. Annalium Taciti. Videtur tamen Polybius nomine τῶν ἀναθημαλικῶν πρῶτων, plus aliquid quàm statuas intelligere. Capite enim 74. legationum ait omnes Eumenis honores qui indecori & præter Achæorum leges essent, sublatos fuisse. aras itaque & sacra, diesque festos Eumenis honoris causa institutos hac voce comprehendit. Vide & legationem 78.

Ibid. 21. Τὸ φιλάδελφον.] Ab hoc in fratrem amore cognominatus est Philadelphus, teste Marciano Heracleota, & Strabone libro 14. & Stephano Byzantio in Ὀνόμασια. Malè Scaliger postremum Attalum hoc cognomine affectum esse existimavit, cum is Philometor dictus sit, non Philadelphus.

1446. 5. Πλὴν τῶν καὶ Πηλῆσιον.] Antiochus Epiphanes in priore illa expeditione Ægyptiaca majori calliditate & astutia usus videtur, quàm regem decebat, ut Hieronymus passim in caput xi. Danielis memorat: *Et tam callidus fuit ut prudentes cogitationes eorum qui duces pueri erant, sua fraude subverteret.* Idem scribit Josephus lib. 12. Antiquitatum, ἡρόδοτος ἔν μὲν πολλῆς δωράμεως καὶ τὸ Πηλῆσιον καὶ δόλω τὸ φιλομήτορα Πέλομαῖον περιελάτων καὶ λαμβάνει τὴν Αἴγυπτον.

Ibid. 26. Αὐτῶν ποιῶσιν.] Deest adjectivum, putà ἀδελφίμους, aut quid simile.

1447. 13. Ἀπίθανον γήνημας.] Narrat Livius lib. 45.

1448. 6. Δείνων, ἢ Πολυάρεσιον.] Horum meminit Polybius in

Excer-

Excerptis legationum non senel, & Livius lib. 44. ubi perperam scribitur Dione, pro Dinone.

1449. 7. Τη δὲ Ποπλίῃ.] Emendatum est à nobis, ποπλίῃ. idque ipso auctore Polybio, qui cap. 92. legationum id commemorat. quod caput excerptum est ex libro 30. historiarum, ad quem quoque nostrum fragmentum pertinere ferè adducor ut credam, quamquam repugnante ms. codice.

1452. 18. Τῶν Αντιγόμων.] Legendum, ἡ Αντιγοῦνείων πανηγύριος ἐν τῇ Σικυῶνι. Antigonía videtur fuisse dies festus in honorem Antigonie quem Tutorem vocant, institutus à Sicyoníis.

1453. 4. Γαίῳ Γάλλῳ.] Existimavi hunc esse C. Sulpicium qui cum Manio Sergio ad res Græciæ & consilia Antiochi atque Eumenis Regis inspicienda missus à Senatu erat. ut scribit Polybius capite 106. & Diodorus c. p. 21. legationum quod contigisse videtur Tiberio Graccho & Juventio Thalna Coss. hic C. Sulpicius Gallus triennio ante Consul fuerat, & de Liguribus in Magistratu triumpharat. Ex quo etiam consequitur caput illud legationum Polybii ad librum 31. pertinere.

Ibid. 29. Ἐν Τάβῳαι.] Hieronymus in caput xi. Danielis de ejus morte ac loco eadem scribit. *Volens templum Dianæ spoliare quod infinita donaria habebat, fugatus à barbaris est qui mira veneratione templum illud suspiciebant. & mortuus est mævore consumptus in Tabas oppido Persidis.* Apparet in codice Græco ex quo sumpsit Hieronymus scriptum fuisse ἐν Τάβῳαις. Est autem Tabas oppidum in Paretacene ultima, ut ait Curtius lib. v.

1454. 1. Ἐξ Ἰσπανίας.] Hunc manifesto colligitur L. Æmilium ex Hispania triumphasse. accedit & Prologus T. Livii lib. 46. in quo legitur. *L. Æmilius Paulus qui Persen vicerat mortuus: cujus tanta abstinentia fuit, ut cum ex Hispania & Macedonia maximas opes retulisset, vix ex auctione bonorum ejus redactum sit unde dos uxori ejus redderetur.* Vellejus quoque lib. 1. L. Æmilium priusquam Persen vicisset bis triumphasse scribit & Prætozem & Consulem. At illius triumpho nec Livius, nec Capitolini fasti, nec Plutarchus meminerunt. Vide Fastos Sigonii ad annum urbis 564.

1454. 15. Εἰς τῆρ τὸ μέρ.] In ms. erat ἐν τῆρ corruptè. Diodorus Siculus p. 329. hujus editionis habet ὡς τῆρ.

1458. 4. Εράμλων ἡγορακέναι.] Huc pertinet objurgatio illa M. Catonis qui assidue querebatur peregrinas delicias in urbem intromitti, ac Ponticorum salsamentorum vas trecentis drachmis, pueros formosos agrorum precio aestimari, ut Polybius scripserat lib. 31. teste Athenæo. Κάταν δὲ οὐκείνος, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ λ' ἢ ἱστορεῖται, ἐδουλοῦσαντι, καὶ ὠκεραγὰ ὅτι πνεῖ τὰς ξενικὰς τροφὰς εἰσάγοντον εἰς τὴν πόλιν.

ῥόμιον τ' ἢ δραχμῶν κερταμίον περιζών πονηκῶν ὠτισίωλοι, μειράκια δ' ὄμορφα ἕπερδοαλλέσις ἀρῶν πηῆς. qui locus Polybii post ea verba quæ hic attuli positus mihi fuisse videtur.

Ibid. 21. Πέντε τῆς πε. ἔτεσι.] Quinquennium intellige quod est à tyrociniò ac sumpta virili toga ad annum usque vicefimum, eo enim temporis spacio maxima custodia adolescentes indigent. Romæ certè ex fama illius ætatis iudicium de reliqua omni vita ferebatur, ut docet Cicero in Oratione pro M. Cælio, his verbis: *Qua in ætate nisi qui se ipse sua gravitate & castimonia, & cum disciplina domestica tum etiam naturali quodam bono defendirant: quoquo modo à suis custoditus esset, tamen infamiam veram effugere non poterat. Sed qui prima illa initia ætatis integra atque inviolata præstitisset, de ejus fama ac pudicitia cum is jam se corroboravisset ac vir inter viros esset, nemo loquebatur.* Idem ait Polybius lib. 6. ἡ ἰ ἐφηβεία κενῶν ἢ ὀρθῆ βίῃ κ' ὑγιᾶς.

Ibid. 23. Ἐπ' ὠπαιξία.] Sic correximus cum in exemplari esset ὠπὸ ἀξία nullo sensu. Est autem ὠπαιξία propriè continentia. Græci enim eleganter dicunt παῖρ ὠπῶν ἔχῃν, quod est continere. Sic Isocrates olim Sophocli agebat, & μόνον δὲ Σοφοκλεῖς τῆς χεῖρας ἔχῃν παρ' ὠπῶν, ἀλλὰ κ' τὰς ὀφθαλμοῦς, teste Plutarcho in Isocrate & Stobæo in cap. de Continentia. Demosthenes in Orat. in Midiam, ὑπερῆς γὰρ εἰς, ὃ Μειδίαν κ' σὺν ἐθέλεις ἔχῃν ὀφθαλμοῦς αὐτῶν τὰ χεῖρε. Diodorus Siculus in hoc loco Polybii legisse videtur, ἐπ' ὠπαιξία ut videre est in ejus Excerptis, pag. 329. editionis nostræ. eaque vera mihi lectio videtur. nam illud ὠπαιξία quod mihi initio placuerat, vereor ut Græcum non sit.

1459. Ἐδωρήσαντο τῇ μητρὶ.] De hac liberalitate Scipionis Cicero in Lælio. *Quid dicam de moribus facillimis! de pietate in matrem! liberalitate in sorores! bonitate in suos.*

1460. 4. μὲ πελυσί.] Legendum esse apparet πεντήκοντα, quod verba sequentia prorsus evincunt. Error ex notis numeralibus ortus est, quippe ν' quod 50. significat, in ms. libris ferè ut μ exprimi solet, quinquaginta autem talenta duodecies sestertium efficiunt more Romano: quam pecuniam dotis nomine Scipionis filiabus datam esse scribit Polybius. Ex quo apparet errare eos qui decies sestertium legitimam ac certam inter Senatores Rom. dotem fuisse existimant.

Ibid. 11. Κατὰ τὰς Ρωμαίων νόμους.] Hujus legis alibi quod sciam, mentio nulla extat. Idem autem valuisse existimo, & si extraneus dotem promississet, ut annua, bima, trima die solvenda esset, nisi nominatim aliud convenisset. poterat enim etiam ex pacto dies prorogari, leg. 19. D. de pactis dotalibus. quod si nulla conditio appositâ fuisset, annua, bima, trima die numerabatur ex lege 12. tabularum, ut opinor. At supellex intra decem menses à contracto matrimonio præstari debebat

bebit ex iisdem legibus teste Polybio : cuius legis ratio hæc videretur fuisse, quod ob necessarios familiæ usus suppellectilis præstatio differri non debuit. Ex his intelligendus est locus Deillii apud Senecam in Suasoriis, qui cum Athenienses tempus ab Antonio peterent ad pecuniam conferendam quæ ipsis imperata erat dotis nomine, neque impetrarent, dixit : Et tamen scito illos tibi annua, bima, trima die debere.

Τῆ δὲ Τιβερίου.] Hic est Tib. Gracchus pater Gracchorum, qui cum L. Scipio in vincula duceretur, auxilio Trib. potestatis intercessit, tametsi inimicitias cum Scipionibus exerceret. quam ob gratiam P. Scipio Africanus, rogante Senatu, filiam minorem ei despondit, ut narrat Livius lib. 38. Valerius lib. 4. cap. 2. Nupsit autem Tiberio post mortem Africani, ut inter omnes convenire Livius scribit. sed illud parum constat utrum post mortem Africani & desponsa sit, & nupsit. Plutarchus quidem in vita Tib. Gracchi ait Polybium scripsisse, post obitum Africani propinquos ipsius prælato omnibus Tiberio Corneliam collocasse, ut quæ à parente nulli collocata aut desponsa esset. At hic certè Polybii locus manifestò arguit utramque à patre saltem desponsam esse. Ait enim hic Polybius Africanum 50. talenta utrique filiæ dotis nomine promississe. Itaque de Plutarcho quid dicam non habeo. Nisi fortè utrumque simul verum est: & à patre desponsam Tiberio Corneliam esse, & post obitum patris à propinquis rursus eadem desponsam de novo, quasi antea desponsa non fuisset, vel potius ratam esse habitam patris sponsonem. atque ita tollitur omnis difficultas.

Ibid. 21. Νωπιῶν Σκιπίων.] Sic in Exemplari perscriptum erat, pro Νασσιῶν. quod tamen retinendum esse duxi. Hic P. Scipio Nasica Corculum dictus est filius Nasicæ, qui vir optimus à Senatu iudicatus est. Hic autem vir Optimus Nasica cognatus erat Africani, ut docet Livius libro 38. filius Cn. Scipionis, qui in Hispania cum fratre est occisus.

Ibid. 29. Ποιῶν τὴν Ἀργυρίων. Verti, pecuniam è mensa numeraret. Ea enim vis est Græci vocabuli, ut testis est Harpocratio in Ἀργυρίων, & Suidas; quia scilicet argentarii pecuniam omnem quam soluerant, studiosè in codicem referabant. At Latinis perscripta pecunia longè à numerata differt, ut apud Suetonium in Julio, cap. 42. Perscripta enim pecunia dicitur ea quæ cum debeat, nec adhuc numerata sit, in tabulas relata est. Cicero pro Roscio Comædo, & lib. 4. Ep. ult. ad Atticum.

1462. 18. Οὐδὲν ἀπὸ τῆς πατρὸς κτ' τὸ νόμος.] Lege enim Viconia vitatum erat ne quis mulierem heredem institueret. Tulerat eam C. Voconius Saxa Tribunus pl. C. Claudio Pulchro & Tiberio Gracchò

Coss. anno urbis 576. ut qui post censuram Postumii Albini & Fulvii Flacci census esset, ne haredem virginem, neve mulierem faceret, ut docet Livius lib. 41. & Cicero in Verrem. Itaque hæc lex ad eos qui censu non erant, minimè pertinebat. Censu autem intelligebantur more veterum, qui centum millia in professione detulissent, ut notat Asconius in Verrinas, qui & Classici dicebantur. cæteri qui infra classẽm erant, ea lege non tenebantur, ut docet M. Cato in Oratione qua legem Voconiam suavit apud Gellium lib. 7. cap. 13.

1464. 2. Χαίρεσιμος.] *Salutationes verti.* deductum enim *ἀπὸ τῆς χαίρε*, id vocabulum esse existinavi. prehensationes etiam interpretari possis.

Ibid. 7. *Ἐπὶ τῆς κωμηγεσίαις ἀναστ.*] Fuit Scipio venationi additior, quod docet Polybius in fragmento apud Suidam: *ἀλλὰ γὰρ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐπὶ τῆς τοῦ μίρον ἐπιθυμίας τοῦ ὑπερῶν αὐτῶ ἀφ' ἡλληνίσ, ὡς εἶδεν ἐκσυρματέρον πικρὰ καὶ τὸ βίον τῆς κωμηγεσίαις.* quæ de Scipione dici equidem non dubito. Eumque ad hoc studium ipse Polybius plurimum incitabat, qui suum circa venationem studium tum hoc loco, tum in cap. 114. legationum ingenuè fatetur.

1465. 5. *Τῆς ἐμφυλίου πόσεως.*] Hujus intestini inter Ætolos belli meminit Livius libro 45. ubi 550. principes Ætolorum ab Lycisco & Tisippo auxilio Rom. militum captos & interfectos esse ait.

Ibid. 6. *Μνασίππυ Κορωνάϊο.*] In exemplari erat *Κυρωνάϊος*, quod emendavimus. Hujus Mnaippi Bœoti & Chrematæ Acarnanis, qui præcipui partium Rom. fautores erant, meminit Polybius cap. 94. legationum, ubi *χρημῆς* scribitur, pro *χρημάτης*, minus rectè ut puto. Sanè in cap. 75. legat. *χρηματίας* dicitur in ms. teste Fulvio Urino.

Ibid. 22. *Ὁ δὲ γὰρ τὸ καὶ ἀνακλήσει.*] Id caput cum superiori jungi debet, ut satis clarum est. Prima verba mendo non carent, quæ restituere non opis est nostræ. Intelligitur autem L. Anicius qui Gentium Regem Illyrici vicerat, qui confecta provincia Epirum usque processit, eamque turbatam composuit ante adventum Pauli Æmilii, ut scribit Zonaras.

1466. 41. *Τοῖς ἀνακεκλημένοις.*] Confecto bello Macedonico quotquot Persei partibus favisse suspecti delatique erant ex omni Græcia partim literis Pauli Imperatoris, partim edicto decem legatorum citatis nominibus sunt evocati, qui Romam ad causam dicendam sequerentur, Ælio Pæto & Julio Penno Coss. ut scribit Livius lib. 45. Sed & si qui eorum apud Reges esse dicebantur, literis accersiti sunt, teste ibidem Livio, hos *ἀνακεκλημένους* vocat Polybius hic & supra, pag. 149.

Ibid. *Μάρκῳ Ἀρρηρῶς ὁν κὲ πρῶτῳ τῶ συγκλήτης γραφ.*] Is est M. Æmilius Lepidus, qui tum Pontifex Max. erat, & Princeps Senatus sex continuis lustris à Censoribus lectus est, ut legitur in Prologo lib. 47. & 48.

& 48. Titi Livii, vir omnibus honoribus in toga functus. nam & iterum Consul & Censor fuit cum Fulvio. Ejus Pontificatum memorat etiam Polybius cap. 37. legat. & Valerius Max. lib. 4.

1467. 1. Πρωτὸν τὸ συγκλητὴν ἀρχομένον.] Id est, Princeps Senatus. Revera enim Princeps Senatus is erat, quem is Censor cui lectio Senatus forte evenerat, primum in recitando senatu nominabat: & cujus nomen in albo Senatorio primum perscribebat, ut docet Livius pag. 539. lib. 29. Dio, & Zonaras ex Dione, ἀρχομένον τὸ ἀρχαίας appellant, eò quòd à Censur. legeretur. est enim ἀρχομένον, Eligere ac Præferre. Porro hic honos perpetuus non erat semper. ceterum is qui princeps lectus erat, quamdiu in eo honore erat, dignitate ceteros anteibat, non potestate, ut docet Zonaras tomo 2. pag. 29. ex Dione. Plutarchus in Tib. Graccho sic describit hanc dignitatem, ἀρχομένον κατ' ἀξίωμα τὸ Ῥωμαίων βεβλήσ.

Ibid. 12. Τὸ χαίροντος εἰσελάσει.] Hic inferi debet caput 127. legationum Polybii.

1468. 5. Ἀδελφὸς ἔχων τέτταρα καὶ πέντε ἡλικίαν, &c.] Decesse videtur ἀντιόχου, aut quid simile. Suidas in Ἰσίδωρος, nihil ab editis differt. sunt autem hi tres Eumenis fratres, Attalus cognomine Philadelphus, ac Philetærus, & Athenæus, teste Strabone & Plutarcho, ἐπὶ Φιλαδελφίας.

Ibid. 29. ὑπὸ φυλομαχῆ.] Malim: φυρομαχῆ, ut in Eclogis Diocleri nostri legitur. Sanè Plinius lib. 34. cap. 8. Phryomachum appellat nobilem statuarium, qui Attali & Eumenis adversus Gallos prælia fecit. Floruit Olymp. 120.

1469. 22. Κυνίῳ Ἀπολλωνίῳ.] Cynius Apollo cognominatus est, eò quòd cum Latona eum recens natum cum sorore humi posuisset, à canibus raptus est. alii alias causas memorant, quas videlicet apud Suidam in κωμῆι, ex Socrate Argivo & Cratete Grammatico. Cultus est hoc nomine Athenis, eique gens Cynidarum dicata erat, ex qua sacerdotes Cynii Apollinis constituebantur, ut testatur Hesychius.

Ibid. 23. Περὶ Τεμνίων.] Rectius erit Τήμων, quæ urbs sita est in Æolide, ut tradit Strabo, & Stephanus, juxta quam fuit Apollinis Cynii fanum, teste hîc Polybio. colebatur & Æsculapius Temni, ut docet nummus Mamææ Augustæ, in quo Æsculapius sculptus est cum hac inscriptione: ΕΠ. ΑΥΡ. ΕΡΜΕΙΟΥ. ΤΗΜΝΕΙΩΝ. Latini Temnios dicunt, ut est apud Tacitum libro 2. Annalium: tamen Cicero pro Flacco, *Temnitas* nuncupat.

1470. 3. Οὐκ Ἀρχαίας.] Huc pertinent fragmenta Polybii quæ apud Suidam extant in ἀρχομένον, & ἀρχομένον.

1471. 14. Τὸν Βεργαίων Ἀντιόχον.] Decesse hic nonnulla satis apparet. Hæc enim ad Priencenses pertinere non possunt. Itaque asterisca

locum notavi. Porro hic Antiphanes Bergæus incredibilia quædam scripserat & ridicula, à quo deinde omnes futiles ac fatui Bergæi sunt dicti, teste Stephano Byzantio in Βέργη. quem tamen falli existimo cum hunc Antiphane cum Antiphane Comico confudit. nam præterquam quod Antiphanes comicus non fuit oriundus Berga oppido, sed Cio, aut ut quidam ajunt, Rhodo, certè non ejusmodi poëta fuit, ut in exemplum insignis stultitiæ sumeretur. quæ enim supersunt illius fragmenta apud Athenæum, longè aliud testantur.

Ibid. 18. Περσίης.] Hic est Prusias cognomento κωνηρός, qui devicto Perseo, cujus sororem in matrimonio habebat, Romam venit, ac se libertum populi Rom. professus est, tandemque à Nicomede filio interfectus est. fuit autem ut opinor, Prusiæ filius, Zielæ nepos. Neque enim assentior Carolo Sigonio viro doctissimo, qui in libro 1. de antiquo jure prov. cap. 13. eum cum altero confudit Prusia Zielæ filio, qui Phrygia cedere Attalio regibus jussus est à Romanis, ut tradit Livius & Strabo lib. 12. Sed hunc ab illo distingui debere his argumentis vincam. Etenim noster hic Prusias κωνηρός cognominatus est teste Appiano in Mithridatico. at alter ille dictus est ρωλός, ut tradit Memnon lib. 15. & hic quidem decessisse dicitur ex vulnere quod in obsidione Heracleæ acceperat, teste ibidem Memnone. Noster, ut dixi, à Nicomede filio est occisus, ut est apud Diodorum, Justinum, Appianum & Zonaram. Et Prusias quidem ὁ ρωλός fortissimus vir fuit ac bellicosissimus. ut testatur Memnon & Polybius in fine lib. 5. Noster verò κωνηρός effeminatus, & imbellis proditur ac regio nomine indignus à Polybio in legat. 97. & Livio. Priori Philippus Persei pater filiam copulavit, teste Polybio lib. 15. posteriori postulanti Perseus sororem dedit ut præter Appianum in Mithridat. refert Livius lib. 42. Postremo prior ille Prusias ante Olymp. 140. regnare cœpit, ut colligitur ex Polybii lib. 4. posterior verò L. Marcio & Manilio Coss. est occisus, ut ponit etiam Sigonius in fastis ex Livii Epitome, id est anno 3. Olymp. 157. Quod si hic unus idemque est ac prior, sequitur ut plusquam 60. annos regnaverit. Regno autem tam diuturno quomodo convenire possunt ea quæ de Prusia hic Polybius dicit; tantopere alienatos ab eo atque insensos fuisse subditos. Cæterum illud etiam obiter moneo, malè apud Strabonem loco cit. legi Περσία τῆς Ζηλα. scribitur enim est Ζηλα, ex Arriano in Bithynicis apud Eustathium in lib. 3. Iliad. & Tzetzen Chil. 3. hist. 115. & ex Stephano in Ζηλα & πέρσις, ac Suida. hic Zielæ à Gallis in convivio interfectus est, quos ad convivium invitavit, cum iis insidiaretur, ut scribit Phylarchus apud Athenæum lib. 2. ubi malè Ζηλα scribitur. Ex quibus emendandus est Prologus libri 27. Trogi Pompeji, in quo sic habetur. *Utque Galli Pergamo victi ab Atalozie Lambitimum occiderint*, lego, *victi*

visi ab Attalo Zislam Bithynum occiderint. In fragmentis Memnonis semper *ζήλας* exaratur.

1472. 22. *Υἱὸς τίτλαρος.*] Tres tantum Masinissæ filios in historiis patri superstites reperio, Micipsam, Gulussam, Mastanabalem. Sic enim apud Salust. in Jugurthino habent ms. codices non Mastatabalem, & Appianus in Libyco *μασανάδων* eum appellat. Zonaras *μασανάμων*. Ita enim edidit Wolfius, mendosè ut opinor, ob affinitatem inter *μ* & *κ*: quomodo in ms. codicibus *τὸ βῆται* scribi solet. Invenio & Masgabam & Misagenem Masinissæ filios apud Livium. sed ii aut nothi fuere, aut certe ante patrem mortui. Mirum tamen in Eclogis lib. 32. Diodori, *παῖδους δέου* poni Masinissæ superstites. in Eutropio 44.

1473. 22. *Εδωκας (αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν.)* Hasdrubal enim prius militaribus copiis extra urbem præfectus fuerat. cum alter Hasdrubal Gulussæ consobrinus urbanis copiis præficeret. postea prior Hasdrubal cum in prælio adversus Manilium superior fuisset, victoria elatus etiam urbanum exercitum sibi adjungere conatus est. Itaque urbem ingressus Hasdrubalem alterum calumniari cœpit, quo abdicato ipse universis copiis solus præfuit. Est autem hujus loci sensus ambiguus. dubium enim est an id velit dicere Gulussa. *Si Romanos metuisses*, an illud potius, *nisi Romanos metuisses*.

1475. 3. *Τῶν οἰκετῶν ἐξ ἀνάγκης.*] Legendum puto. *ἐξ* absque *ἀνάγκης*. idque in versione Latina sum secutus.

1476. 20. *Πυθέας.*] Hic Pytheas Bœotarches Thebis erat, altera post Critolaum rex Achaici belli, teste Pausania in Achaïcis, ubi bellum Achaïcum elegantissime & gravissime refert. hujus etiam meminit Polybius infra. Occisus est à Q. Cæcilio Metello, ut refert Pausanias.

Ibid. 37. *Εμπέμφας εἰς τὴν Μέγαρα.*] Dicus præsidium militum Megara misit qui urbem custodirent, & Metellum cum legionibus si ulterius progredi vellet arcerent. ut ait Pausanias.

Ibid. 39. *Παροτρέφοι.*] Alumnos verti. sunt enim *ἐξέτροφοι οἱ ἐξὰ τοῖς τῶν δούλων υἱοῖς τρεφόμενοι*. Tales erant apud Spartanos ii qui Mothaces dicebantur, seu Mothones, quos *ἐξέτροφοὺς τοῖς ἐλευθέροις* exponit Harpocratio & Hesychius: Phylarchus lib. 25. hist. apud Athenæum *παροτρέφας*, quod idem est. Glossæ vet. *Alumnus οἰοτρέφης, τρέφειμθ, τρεπίης*. Item *σὺν τρέφθ* collectaneus.

1481. 35. *Εἰ μὴ παρῶς ἀπιλόμεθα.*] Hujus dicti auctor fuit Themistocles. vide Plutarchum in ejus vita. Zonaras quoque testis est Græcos post excidium Corinthi cum in majori felicitate quam antea essent id dicere solitos, *ὅτι εἰ μὴ γαπὸν ἐαλώκειπαι, σὺν αὐτῶν ἐσσιωντ*.

Ibid. 37. *Ἀὐλὸς Ποστύμιος.*] De hoc Aulo Postumio extat Ciceronis judicium in libro qui Lucullus inscribitur. *Legi apud Clitoma-*

chum cum Carneades & Stoicus Diogenes ad Senatum in Capitolio starent A. Albinum qui tum P. Scipione & M. Marcello Coss. Prætor esset cum qui cum avo tuo Luculle Consul fuit, sane doctum hominem, ut indicat ipsius historia scripta Græcè, jocantem dixisse Carneadi, &c. Ejuſdem meminit in lib. de clavis Oratoribus, & Plutarchus in M. Carone ac Gellius lib. xi.

1482. 6. Τὼ ἀρεσὶν τῶ Ἐλλήνων.] Quid senserit M. Cato de Græcis, ipse docet in libro ad filium. *Dicam de istis Græcis suo loco, Marce fili, quid Athenis exquisitum habeam. & quod bonum sit illorum literas adspicere, non perdiscere vincam. Nequissimum & indocile genus illorum: & hoc puta vatem dixisse, quancuncque ista gens suis literas dabit omnia corrumpet.* Semper autem Romani levitatem Græcorum contempserunt, ut ex Cicerone aliisque apparet. sed & ipsum Græci nomen ludibrio & convicio erat. ut docet Zonaras tomo 2. Ἦ ἔτι πρὸς τὸν ὡς γράμματα ἰσοπεσοῶντες ἔτι γὰρ καλεῖσσι τὰς Ἑλλήνας καὶ εἰς ἄνευδ' & δυσφρονείας τῶ ἀποσρήμωσιν κατ' αὐτῶν γράμματα.

1483. 13. Ἐοῦλετ διδάσκων.] In ms. exemplari hæc cum præcedentibus cohærebant. quæ nos merito distinximus: pertinent enim ad ipsum Polybium, qui cum post expugnationem & excidium Corinthi quidam ex Romanis Philopœmenem accusavisset coram Mummio ac decem legatis, quod semper adversatus esset causæ populi Rom. contra Polybium pro Philopœmene peroravit, utque ejus memoria servaretur obtinuit, ut narrat Plutarchus in Philopœmene ad finem.

Ibid. 32. Τετραμελῶν πρότερον.] Legendum videtur, τετραμελῶν.

1484. 5. Τὼ Ἀχαιῶν.] Achæum hic intelligo principem atque auctorem generis Achæorum, qui fuit Xuthi filius, Hellenis nepos, de quo vide Pausaniam, ἐν Πειραγιῶσιν τῷ Ἐλλάδ' &c.

Ibid. 9. Τῶν δέκα.] Sic Polybius & Dio ac Zonaras tomo 2. vocare solent decem legatos, qui confecta à Consule aut Prætoris provincia mittebantur à Senatu, ut Consul Prætorisve ex eorum sententia provinciam ordinaret, legesque daret, quorum acta postea à Senatu confirmabantur, ut docet Cicero Philippica 12. Qui autem fuerint decem legati tum à Senatu missi ad res Græciæ componendas, ignotum est. Unus quidem ex iis fuit L. Mummius pater L. Mummii, qui Corinthum ceperat, ut docet Zonaras ex Dione, περιφρονεῖ ἢ οἱ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ κατὰ τὴν ἀλότῃ τῶν ἀλότων. ubi notandum est patrem in decem legatis fuisse. Neque enim solebant vereres Romani legare in decem, qui essent Imperatorum necessarii, ut ait Cicero in Ep. 6. lib. 13. ad Atticum his verbis, quæ quoniam ad hunc locum maximè faciunt, apponere non parcam. *Mummius fuisse ad Corinthum pro certo habeo: sed non dubito quin fratri fuerit legatus non in decem. Atque id etiam accepi non solitos majores nostros legare in*
doem,

decem, qui essent Imperatorum necessarii, ut nos ignari pulcherrimorum institutorum aut negligentes potius M. Lucullum, & L. Murenam, & ceteros conjunctissimos ad L. Lucullum misimus. Idem in Epist. 30. Sicunde potes eras, qui x. legati Mummio fuerunt, Polybius non nominat. Ego memini Albinum Consularem, & Sp. Mummius.

1484. 35. *Ενείλιαντος ἢ τῷ Πολυβίῳ.*] Polybium cum Scipione Africano ad Carthaginem fuisse constat, excidioque urbis interfuisse, ut testantur Appianus in Libyco, Ammianus Marcellinus lib. 24. & Orosius lib. 5. Diruta est autem Carthago Cornelio Lentulo & L. Mummio Coss. eodemque anno ab L. Mummio Corinthus excisa est, ut scribit Vellejus Paterculus lib. 1. Itaque non video qui fieri possit ut eodem anno ac tempore Polybius in Achaia & in Africa simul fuerit. unico Strabonis loco id confici Casaubonus existimavit, qui sic habet in lib. 8. *Πολυβίου ἢ τῷ συμβάντι πρὸς τὴν ἄλωσιν ἐν οἴκτις μέρει λέγων ὡσαύτως, καὶ τῷ στρατιωτικῷ ὀλιγωρίῳ τῷ πρὸς τὰ τῶν τεχνῶν ἔργα. φησὶ γὰρ ἰδεῖν παρὰ τὸν ἑρρίμουδ' ἐπιπέδου πύργου, περὶ τὸν ἕνα τῶν ἐπιπέδου πύργων ἐπὶ τῶν τεχνῶν.* Sed ex his verbis nego id consequi Polybium expugnationi interfuisse, sed tantum post expugnationem supervenisse. Neque enim credibile est milites Romanos inter urbis captæ excidium alea luisse, quo tempore militaris disciplina arctius custodiri debet. Deinde quis credat Polybium ea sapientia hominem eaque in patriam caritate, spectatorem expugnationis esse voluisse. Stabat enim à partibus populi Rom. Verius est igitur quod dixi, Polybium scilicet post Corinthi excidium celeriter ex Africa advolasse, ut opem aliquam ruenti patriæ afferret. Audeo enim de Polybii auctoritate id affirmare, si ante expugnationem adfuisset, non in tantam calamitatem Corinthum venturam fuisse. Accedit & Orosius lib. 5. qui disertè scribit ex T. Livio, ut solet, Polybium tum ad Carthaginem fuisse, cum Diæus à Metello est devictus. Est & alius error in Chronologia Casauboni, qui Corinthi excidium confert in Consulatum Q. Fabii & Hostilii Mancini, quæ sententia licet Plinio auctore firmetur, magis tamen placet Velleji & Orosii opinio, ob mirabilem concursum excidii duarum maximarum urbium. Accedit quod & Plinius hanc nostram sententiam tuetur. nam Corinthum ait captam esse urbis anno 608. in quem annum ex supputatione Varronis, quam sequitur ubique Plinius, cadit consulatus Lentuli & Mummi.

1485. II. *Καὶ ζῶντα, καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν.*] Ex his verbis dubium oriri potest an hæc à Polybio scripta sint, an verò ab aliquo fortasse qui opus annalium Polybii continuavit. Nam & ipse Polybius in principio libri 3. orat ut si quid fortè humanitùs sibi acciderit, adeò ut susceptum opus detexere non potuerit, sint qui illud ad exitum perducere studeant.

Ibid. 14. Γράψασι τὸ πρὸς τὴν κρινῆς.] Idem de Polybio testatur Pausanias in Arcadicis, Ελληνῶν δ' ὁπόσων πόλεις εἰς τὸ Ἀργαῖον σωετέλεον, ὡς δὲ Ρωμαίων δόξαν αὐτῶν Πολύβιον (φίσι πολιτείας τε καὶ ἐπέσεως καὶ νόμου θείας. quæ non postrema Polybii laus est.

Ibid. 22. Τὸν ἐν Ἰσθμῷ τόπον.] Templum Neptuni hic intelligi existimavi cum luco & stadio, in quo Isthmia olim Corinthii celebrabant, teste Strabone. quæ omnia ab exercitu Romano vastata fuisset credibile est post victoriam de Achæis ad Isthmon partam.

Ibid. 29. Καὶ γὰρ ἐγκρατῶς.] Idem scribitur in Epitome lib. 52. Titi Livii. Ipse L. Mummius se abstinentissimum virum egit, nec quidquam ex iis opibus ornamentisque, quæ prædives Corinthus habuit, in domum ejus pervenit. Adde Aurelium Victorem in lib. de viris illustribus, & Frontinum libro 4.

Ibid. 38. Τῶν Χαλκιδέων ἰππεῦσι.] Thebæ & Chalcis quia auxilio Achæis fuerant, dirutæ sunt ex consilio decem legatorum, ut ait Livius lib. 52.

Ibid. 40. Πτολεμαῖος ὁ τ' Συρίας βασιλεύς.] Ptolemæus Philometor Ægypti rex, in prælio adversus Alexandrum Balam vulneratus, dum ossa medici terebrare contendunt, expiravit, ut ait Livius lib. 52. Syriæ rex hic dicitur, quia ab Antiochenis Rex Syriæ erat salutatus, coactusque geminum diadema accipere, ut narrat Josephus lib. 13. cap. 8. Decessit Olymp. 158. anno 3. quo anno Polybius historiam suam terminaverat.

1486. 14. Ἐπιθελοῦσα τῇ Κύπρῳ.] Vide Græca Excerpta ex Chronico Georgii Syncelli quæ pro Eusebianis edidit Scaliger, pag. 54.

1554. Εφηβοῦειν.] Ea vox propriè significat inter Ephebos exerceri. quo sensu sumitur in decreto Atheniensium in honorem Hippocratis Coi. καὶ ἐξέσται Κρίων παυσὶν ἐφηβοῦειν ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐξέσται παυσὶν Ἀθηναίων. Itemque apud Heliodorum lib. 1. Ubi Cnemon sic dicit, ἐπύργατον μὲν ἐφηβοῦων ἐν Ἀθήναις. Ego tirocinium agere hic verti. Nam Latini τρεῖς ἐφήβους vocant tirones, & tirocinium quam Græci ἐφηβοῦειν dicunt.

Ibid. Ἐν τῇ χλανίδι δεξιάν.] De hoc more loquitur Cicero in Orat. pro Cælio: Nobis quidem olim annus erat unus ad cohibendum brachium toga constitutus: & ut exercitatione ludoque campestri tunicati uteremur. Hoc signo monebantur adolescentes ut ad agendum & loquendum lente accederent, ut hic testatur Polybius. Nam præcipuum erat apud antiquos modestiæ signum manum intra pallium continere, quod εἶπω τὴν χεῖρα ἐχθὴν Græci dicebant. ut Philo in lib. de vita contemplat. Eslenos solitos scribit. contra manum exerere, (quod ἐξω ἐχθὴν τὴν χεῖρα dixit Æschines contra Timarchum) in adolescente immodestum habebatur. Libanius in Declam. 36. de procaci juvene:

εί γὰρ ἀνέτηνε πῶς ὁ Φερῆς ἢ παρ' ὅσων ἔστι ἰματῖα πλὴν χεῖρας. Itaque Pericles postquam ad Rempub. accessit, semper manum pallio cohibuit, teste Plutarcho in *πολιτικῶν ἐπιτομῶν*.

Ibid. *Ἀργῶν εἰς ἔργα καὶ λόγους.*] Tirones anno 14. exeunte togam virilem sumebant. quintodecimo armis exercebantur in campo Martio: sextodecimo exeunte stipendia mereri incipiebant. ut docet Servius in lib. 7. *Æneid.* Ac in exercitatione quidem præter tunicam etiam campestri utebantur, ne inferiores corporis partes nudarent. ut testis est Cicero loco cit. sic enim intelligere soleo ea Ciceronis verba. *Et ut exercitatione ludoque campestri tunicati uteremur.* Cæteris ætate provectioribus campestre pro tunica erat ætate: ut de Catone scribit Aſconius in Orat. pro Scauro. Primo autem stipendiorum anno iidem juvenes sub custodibus ægebant. teste Servio in loco supra indicato. Idem ad illa Virgiliti libro 5. *Custodem ad sese comitemque impubis Fuli* sic notat. *Secundum Tullium qui dicit ad militiam euntibus dari solitos esse custodes à quibus primo anno rogantur.* Intellegit autem Servius locum Ciceronis in ea pro Cœlio, qui illis quæ antea citavi subnectitur. *Eademque si statim mereri stipendia cœperamus, erat castrensium ratio ac militaris, qua in ætate nisi qui se ipse sua gravitate & castimonia defenderat, quoquo modo à suis custoditus esset, tamen infamiam veram effugere non poterat.* Ex his intelligitur quod hic ait Polybius ephebos anni spatium interquievissè ac cessassè tum à agendo, tum à loquendo: annus enim xv. erat dicatus nudæ meditationi atque exercitati.

Ibid. *Ἐνδησον ἢ ῥοῖ.*] Lege, *ἔργον*, ex ms. biblioth. Regiæ.

Ibid. *Ὁ ἢ Μάρεος.*] Hæc ad M. Valerium Lævinum Cos. pertinere non dubium est. de quo Livius lib. 26. sic scribit: *Ab Agathyrna inconditam multitudine secum in Italiam transuexit. Quatuor millia hominum erant misti ex omni colluvione, &c. Hos neque relinquere Lævinus in insula satis tutum ratus est: & Rheginis usui futuri erant ad populandum Bruttium agrum.* Jam hunc Polybii locum esse ex libro 9. docet Stephanus in *Ἀγαθήρνα*. Sic enim scribendum est, non ut vulgo, *Ἀγάθηρνα*. Silius lib. 14.

Nulle Agathyrna dedit.

Pag. 1555. *Ἀρειον πεδίον.*] Male Fulvius Ursinus id fragmentum Polybii retulerat, deceptus à corruptis Stephani codicibus, in quibus sub voce *Ἀρειον πῆλον* relatum est. sed distinguendus est ille locus Stephani, & post verbum *ἵσταται*, ponendum à capite est. *Ἀρειον πεδίον πηλῶν τῶν Ρώμης, &c.*

Ibid. *Διωπισῆντες δέ.*] Hæc ad librum 13. Polybii pertinuisse patet ex reliquiis ejus libri, pag. 672. (hujus edit. 936.) ubi scribit Philippum mandasse Heraclidi, ut quovis pacto naves Rhodiorum corrumpere,

peret. Quod mandatum ut exequeretur Heraclides, flagris semetipſe laceravit. atque ita progressus è Regia, cum flens sic se à Philippo miserè habitum esse diceret, mox ad Rhodios clam confugit. eisque epistolas Philippi ostendit, quibus Philippus Cretenſes ad societatem adversus Rhodios hortabatur. Pauloque post occasionem nactus navalia Rhodiorum incendit, ut refert Polyænus lib. 5. ex Polybio, ut opinor. Ad hanc historiam hæc & sequentia fragmenta referenda esse apparet, & ad lib. 13. pertinere, non 14. ut male in editione nostra excusum est. Qui error cum cæteris nobis, ut spero, condonabitur.

Pag. 1557. Ἴσον ἔχον τὸ ἀλίσκον τῆ ἀεροβολῆ.] Hæc in vertendo omisit Livius, eo fortasse quod nimiam difficultatem habebant. Est autem ἀλίσκον, ut videtur, postica pars teli quæ induitur hastili, quam πυθιδρία vocat Polybius lib. 6. in descriptione pili Romani. ἀεροβολὴ verò est anterior pars teli quæ prominere & in mucronem definit. Itaque sic verti potest hic locus. Bipalme spiculum erat cujus tubus æqualis erat prominenti ferro. Non potest ut existimo, magis Latinè reddi vox Græca ἀλίσκον. sic quos organorum tubos vocamus, propriè sunt ἀλίσκοι. & sane utriusque vocabuli origo ferè eadem est. ut enim ἀλίσκος derivatur, ἀπὸ τῆ ἀλῆ quæ est tibia, ita tubus à tuba.

Ibid. Τὸ Ηρακλείον.] Hæc fusè narrat Livius lib. 44. à Phila Popiliam cum II. millibus armatorum Heracleam mittit. lege Heracleum ex Polybio. quod & Livii verba sequentia confirmant. Abest, inquit, à Phila v. millia passuum, media regione inter Diem Tempeque in rupe anni imminente positum.

Ibid. Κεραμωτῶ καλαρῦτων.] Sic emendavi cum vulgo κεραμωτῶ καλαρῦτων legatur. Auctor mihi ejus emendationis Suidas in κεραμωτῶν, τεκνικῆ ἀφορμῆς, ὅπως ἐποίκον Ρωμαῖοι ἐν ποιδιαῖς μέρει. Livius eo loco, Fastigiatam sicut tecta adificiorum sunt testudinem faciebant. Eodem planè modo Apollonius lib. 2. Argon. testudinem militarem imbricato tecto comparat his versibus.

Ὡς εἰ ὅτε τις κεραμωτῶν καλαρῦτων ἐρχίον ἀνήρ
 Δάμαλτον ἀγλαίω τε κρηῖ ὑστὲρ ἔμμεθρον ἀλκιστῶ.
 Ἀλλῶ εἰ ἔμπεδον ἄλλον ὁμῶς ἐπαμειβῶς ἀρηρῶν.
 Ὡς οἱ γ' ἀσπίσι νῆα σιναρτύναντες ἔρεψαν.

Adde & Plutarchum in Antonio.

Pag. 1558. Ἀκρωτὶ τῆς ἀγροῦσι.] Existimavi legendum esse ἀκρωτὶ. Porro de hoc pugnae genere Celtiberorum loquitur & Diodorus Siculus lib. 4. διμάχουσι ἃ ὄντες ἐπιδόν ἀπὸ τῶ ἵππων ἀγωνισάμενοι νικήσωσι, καλαρῶντες κρηῖ τῶν πεζῶν τάξιν μετὰ λαμῶν ὄντες θανμαστὶς ποιῶσι μάχης. quo loco διμάχου legendum est non διμάχουροι. Qui autem fuit διμάχου docet Curtius lib. v. in fine, & Helychius.

Pag. 1559. Κηρός.] Hujus rei meminit Livius lib. 37. ex Polybio ut solet. *Quinque tantum Rhodia naves effugerunt, terrore flamma micantis via sibi inter confertas naves facta. Contis enim b nis à prora prominentibus trullis ferreis multum conceptum ignem præ se portabant.* Appianus quoque in Syriaco ex Polybii fontibus hortos suos irrigavit, cum ait, Πωσίμαχος δ' οὐροῦ Λιδίᾳ πείρα τε πυκνὰς καὶ μελετας τῶν ἰδίων ἐπειεῖτο· καὶ μηχανὰς ποικίλας σπειρήνους· πυρφόρα τε ἀγρίαι σιδήρεα ἐξῆπτε κρητὸν μακρῶν ἀμυρέου τὸ πῦρ ἐς τὸ πέλαγος· ἵνα τῶν ἰδίων σκαφῶν πολὺ περισύχῃ, τοῖς δὲ πολεμίοις περισῶσιν ἐμπύκτη. ubi Pausimachus perperam dicitur, pro Pausistrato.

Ibid. Εμφύρωπεν τὸ Σαυγάρειον.] Hæc ita expressit Titus Livius lib. 38. *Transgressis ponte perfecto flumen Sangarium, præter ripam euntibus Galli matris Magnæ à Pessinunte occurrere cum insignibus suis vaticinantes fanatico carmine Deam Romanis viam belli et victoriam dare.*

Pag. 1560. Προσηΐδία καὶ τύπες.] Ita emendavi cum in omnibus libris πρὸς τῇ ἰδέᾳ legeretur corruptè. Emendationem verò nostram confirmat alter locus (Polybii ni fallor) apud Suidam in πρῶτῳ. Ἐξελητόντες Γάλλοι δύο μὲν τύπων καὶ προσηΐδίων ἐδέοντο μηδὲν ἀνήκεσον βελούου πρὸς τὴ πόλεως. sunt autem προσηΐδία ut explicat εἰκόνες μέγιστες ἰδέας, quas Galli matris Ideæ gestabant. teste Dionysio Halicarn. lib. 2. μεταγυρῶντες ὡς περ αὐτοῖς ἔθεν, τύπες τε περιεκείμενοι τοῖς σήμασι. Vetus auctor apud Suidam in Γάλλοι. Ἀπέστλε νεανίσκος Διόσκουράσις εἰς Γάλλους μετ' αὐλητῶν ἐν γυναικείαις σολῆς ἔχοντες τύμπανα καὶ τύπες, ἐπὶ τῆς προσηΐδίας τῆς χῶρας.

Pag. 1560. Ἐναγίζεσι τῶν Ξανθῶν.] Hoc fragmentum pertinet ad lustrationem illam exercitus Macedonici quæ Demetrio Persei fratri causam necis præbuit. De ea Livius lib. 4, his verbis: *Fortè lustrandi exercitus venit tempus cuius solenne est iale.* Et paulò post: *Mos erat lustrationis sacro peractò exercitum decurrere.* Id solenne Ξανθικῶ dicebatur eo quod ageretur mense Xanthico seu Aprili. Hesychius, Ξανθικῶ ἑορτὴ Μακεδόνων Ξανθικῶ μῶδος ἀγυρῆ. ἐστὶ δὲ κατὰρσιον τῶν στρατομαγίων. Ex quo patet, hic legendum esse τῶν Ξανθικῶ μῶσι, non τῶν Ξανθῶν.

VARIÆ LECTIONES

In Polybium ex ms. codice

PEIRESCIANO.

- L**ib. 2. pag. 201. Οὐ μόνον ψεύδομαι ἠέγεκε τὸ ὅλον. ms. εἰσίνεγεχε.
 201. ms. τὴν εἰς τὴν πατριίδα ἀφρονόμιαν.
 203. Οὐ γὰρ (καὶ) κατ' αὐτὴν τὴν εἰρήνην. Opt. vulgo καὶ deest.
 204. ms. ὑπερμείναντες πόλεμον ὑπὲρ φίλων καὶ συμμάχων. Opt. vulgo πόλεμον deest magno sententiæ damno.
 205. Δοθείσης ἀνελεπίστας καὶ ἀφροδύξως αὐτοῖς ἐξουσίας. Item ἢ γέγονεν ἢ γένοιτο.
 206. ms. εἰς τὸ ὡς τὰς Λακεδαιμονίους ἐνέδοσαν πόλεμον, non ἀνέδοσαν.
 Item. Τὴν τε χώραν τὴν Ἀπικὴν ἀπίσαν. Opt.
 Lib. 4. pag. 400. ms. Λέσων & Λασιόται.
 402. ms. ἐν τοῖς ἡγεῖσι καὶ βίοις.
 480. ms. ἄμα ποιέμεν τὴν πορείαν. quod tamen non probō.
 Item. Επήρατον Φαρέα.
 481. Διελέγετο δυνατὸς εἶνευ ἐπιμαζόσθ.
 482. Πλαστέμεν τὴν ἀφροδύξως, non πλάσσει.
 Item. Κατ' ἰδίαν λαμβάνοντες ἐπιστρέψαι τὴν ἀνθρωπὸν λέξαν, ὡς. Optime.
 484. ms. ἐπιστρέψαι δὲ αὐτὴ τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ πράγμασι.
 Lib. 5. pag. 499. ms. νικήσας μάχη Κλεομένη τὴ βασιλεία τῆ Λακεδαιμονίων. Opt. absque φυραδύσας quod est barbarum.
 501. Μήδ' ἀκρίστον ἀμάρτημα γίνεσθαι.
 503. ms. καὶ μὲν τό γε νικήσαι. rectius.
 556. ms. τὰς καλαμάρκας ἀδειζάντας, non δειζάντας.
 Lib. 8. pag. 722. ms. ἐπανείλατο Φαρμάκω.
 Item. Ετυχε πρεπέσης πμῆς καὶ τῆ Περσίδι.

302. ms.

802. ms. *πυθιμάτω κἀθεθῆνθα.*

Item. *Παραπλησίαν ἔχει φύσιν.*

803. ms. *τολμῶντας ἀειδοῦσα.*

825. ms. *ἀνδοῦσα ἔφ' ἔλεγγῶν βασιλέως, non ἰλεγγῶν.*

827. ms. *καὶ κτ' τὸ σῶμα καὶ κτ' πλὴν ψυχῆν.*

Lib. 11. pag. 877. ms. *ἐγκατέλειπε πίσιν. rectius.*

Lib. 12. pag. 919. ms. *Πᾶς ἐσκοπισμῶ. Item τὸς τὰ γεγο-
νότα γρ.*

Lib. 13. pag. 936. ms. *καὶ τολμησῶται.*

939. ms. *ἔφ' πολιτικῶν ἀνακαλίσεως.*

Lib. 15. pag. 988. ms. *ὑπὸ δ' οὐκ εἰνε ὠφρακαλέμενοι κὶ ἀφραγλώ-
μενοι, rectius. male vulgo ἀφραλεγόμενοι.*

Pag. 989. *Λόζον παρῖεα.* non recte. Item, *ὅτε γδ' ὁ περὶ δούτης.*

Item. *Ἐπὶ παρῖων, rectius. Item, εἰς τοιαύτῳ ἄνοιαν.*

Lib. 17. pag. 1047. ms. *καὶ τοι γένετο ἡ κριμὴ, non καὶ τοι
καί. recte sine dubio.*

1077. *Καὶ βίον ἀσυρῆ, lege ex ms. & Suida in Πολυκράτης, βίον
ἀπερῆ.*

Item. *Παρακλεθῆσιν ταῖς ἐξέσταις αὐτῶν ἀπερῆ. dele ἀπερῆ
auctore ms.*

Lib. 6. pag. 627. ms. *Regius εἰς τὸναντόν, non τῶνανθῆα.*

628. *Καὶ τοι ἐστ' ὡς μόνος. ms. ἀλλ' ἐστ' ὡς μόνος. rectius.*

Pag. 629. *Ἡὲς σέεα.* ms. *σέειν. Item ὠφρὶ δὲ ὦ. ms. παρ' ὃ πᾶ-
τειον. leg. παρ' ὃ δέ.*

630. *Καὶ μὲν ταύτης. ms. καὶ μὲν ταύτης. Item ms. πότε καὶ περὶ
καὶ πῶς.*

631. *Φημὶ φύεα πᾶς πολιείας πρῶτον. ms. Φημὶ πᾶς πολ. περὶ
Ζωίσεα. Item ms. συμφθειρομένων τρώπων ἔφ' ἐπιτηδύμ. vulgo πάν-
των. Item, ὅταν αὐτῶν περιλειφθ. vulgo ἐκ των. Item ms. κτ' τέτων
εἰς τὸ ὄμοφ. non κτ' τέτ.*

JACOBI PALMERII
 A GRENTMESNIL,
 EXERCITATIONES
 AD
 POLYBIUM.

Pag. 10, 40. Καὶ Διοκρίστου πρὸς τὸν Μεργάνω. Nulla fuit in Sicilia Mergane. Doctissimus Casaubonus vult legi *Μοργαντία*. Cluverius in Siciliae geographia exercitissimus, vult legi *Μίζαρα*. Ambae eae sententiae magno sefe iudice unaquaeque tuetur: id te tantum moneo, lector, super eo cogitabis.

178, 30. Καὶ κτ' τὸ γῆθ' εἰς Γύγῃ βασιλεύζοντες. Habuit exscriptor in animo Gygen regem Lydiae celebrem: at tu rescribe *Ωγύγῃ* ex Strabone lib. 8, & ex ipso Polybio, infra initio libri 4.

267, 24. Ταῦτα γὰρ νῦν βεβημάτισται ἢ σσημείωται κτ' σελίδος ἑκτῆς *Διοκρίστου ἐπιμελῶς*. Hinc discimus Romanum miliare octo stadiorum Graecorum fuisse: nam per miliaria notabantur viae publicae cippis lapideis erectis, & ideo dicebant ad primum, secundum, vel tertium lapidem.

330, 7. Διανύσας ἢ πρὸς τῶν ἰσόμερων καλαμῶν χώρον. Oculatissimum Casaubonum hic error fefellit, & evalit ejus acumen, quod mirum, inadvertentiae tribuendum, non ignorantiae, quam nefas foret & piaculum maximum illi viro tribuere. *Ἰσόμεροι* (qui Latinis *Insubres* dicti sunt) ut bene, quantum ad vocem, interpretatus est vir summus, immane quantum distant ab Hannibalis itinere, quod recensetur hoc loco. Lege confidenter & meo periculo, *Ομήρων*. Id est, *Umbrosum*, qui ultra Apenninum versus mare Adriaticum & in ipso Apennino habitabant, nunc vero in ipso adhuc Apennino, & citra versus Narem fluvium, non longe à Trasimeno habitant: per eos iter fuit Hannibali; nihil certius.

332, 18. *Αργυρίων*. Lege *Αργυροπείων* nam nomen ejus ut bis fuit *Αργυρίπη*.

382, ult. *Καὶ ὡς ῥηθῆσάν Ταυρίωνα*. Ex hoc loco somniavit Ortelius urbem in Peloponneso Taurium vel Taurionem, & putavit Polybium dixisse, Timoxenum cepisse *Ταύριωνα, Ταυρίονεσσι urbem*: at Taurion est nomen viri copiarum ductoris, quem sibi adjunxit cum suis copiis Timoxenus.

416, 26. *Περὶ ἧ ἁποφάσεως πρώτης καθίσταται, μηδὲ μὴ δὲ κέντων ἢ πολλῶν Αἰτωλῶν οἱ ἐφορούοντες Οἰνίς ἢ Νικίππος*. Doctissimus Interpres nihil mutavit, & sic interpretatur: *hoc autem decretum ab invita multitudine expresserunt Oenis ἢ Nicippus Ætolorum Ephori*. & satis commode quidem, si benè se haberet is locus, sententiæ absurditatem vitaverat, in qua tamen manet illud *ἁποπον*, legatos populi erga Messenios hostilis animi tantum potuisse in eorum universâ multitudine congregata, ut invita ea decretum suis rebus accommodatum extorquerent. Nam in talibus negotiis non solent adesse legati populorum, dum super negotiis legationis eorum deliberatur. At contendo locum esse male sanum, & pro *Αἰτωλῶν* legendum esse *Μεσσηνίων*, tum ex ratione sententiæ, tum ex ipsius Polybii auctoritate, qui supra pag. 372. (h. ed. pag. 379.) nos docuit, quo nomine summus Messeniorum magistratus appellaretur, scilicet *Ephori*: sic enim ait, *ἐν ᾧ κεντρῶ Σκίρων, ὃς ἦν μὴ ἐφορῶ τότε ἢ Μεσσηνίων*, &c. *Quo tempore Sciron qui tum erat Messeniorum Ephorus*. At Ætoli nullum talis nominis magistratum habebant, sed *ἀποκλήτας Δροκλέτος* vocabant eos, quibus res eorum publica commendata fuerat, ut ipse Polybius ait supra p. 275. (h. ed. 382.) & infra p. 1019. (h. ed. 1528.) Tum ex iis, quæ sequuntur, necesse est ita emendare; ait enim Oenim & Nicippum à recta consilii via multum aberrasse. At si Ætoli fuissent, id non debuit dicere Polybius: optime enim & è reipublicæ Ætolorum utilitate fecissent, si Messenios ab hostium societate exemissent. Ergo proculdubio reponendum *Μεσσηνίων οἱ ἐφορούοντες*.

448, 40. *Ὁ ἦ Ἀυτόμολος ἔχων εἴρησι τὰς ἐπιτηδειοτάτας*. Scribe *αὐτόμολος*, sine majuscula: non enim est *κύριον ὄνομα*, ea majuscula fefellit doctissimum interpretem proferantem, & qui non meminerat paulo ante Polybium dixisse, ἢ ἦ *ἡυτομολοκήτων πῆς*, ut interpretaretur *Automolus*, cum deberet *transfuga* interpretari. Sed hoc viri maximi *μνημονικὸν Φάσμα* à multis aliis notatum, & nimis acerbè exagitatum est.

451, 14. *Κατέλαθε ὡς ῥὰ τὸν Ἀρατὸν φρέσιν τῶν Δυμηῶν δύκαρον τὸ κελύμενον τείχεσσι*. Diu me torti, ut intelligerem, quid esset *ὡς ῥὰ τὸν Ἀρατὸν*, & credebam debere legi, *κατὰ τὸν Ἀρατὸν*. *Secundum Aratum*, id est, ut Aratus scriptum reliquit, in commentariis scilicet, quos

scripsisse in confesso est. At multum me fallebat opinio, & longe à vero aberrabam: nam *δούτερα φρονίως σφωτέρα*, me monuit legendum esse *ὄρη τὸν Ἀραξόν*: est enim Arax promontorium juxta Dymen Achaia, ubi erat illud *ταίχον*, de quo infra pag. 329. (h. ed. 458.)

455, 27. *Ἦκε τὸ Αἰτωλίας πρὸς τὴν καλαμῶν πόλιν Φοιτείας*. Ex hujus itineris narratione & ex Thucydide lib. 3. patet eandem esse urbem, quam Thucydides *Φυλίαν* vocat: hæc dubia parit neotéricorum Jotacismus.

456, 6. *Ποιῦμεν τὴν πορείαν εἰς τὴν στρατηκίαν*. Sequutus est vulgatam hanc, sed mendosam scripturam doctus interpres & *κυρίως* interpretatur *Strategicam*. At nulla fuit in iis partibus urbs *Στρατήγιον* vel *Στρατηγία*. Ergo repono auctacter *Στρατικὴν*, ut benè scribitur infra lib. 5. pag. 435. (h. ed. 607.) erat enim in illis partibus urbs *Στρατόν*, *Stratus*, Acarnaniae olim Metropolis; eo vero tempore, de quo scribit Polybius, sub Ætolorum potentiorum imperio erat.

458. I. *Τὰς ἡ οἰκήτης Διγαλῶν ἢ τὸν κέραμον εἰς χεδίας κατήρησε τὴν ποταμῶν μὲν πολλῆς φιλοκαμίας εἰς τὰς Οἰνιαδας*. Hæc sic interpretatur doctissimus Cas ubonus, *materiam & tegulas cum cura impositas ratibus ad Oeniadas per amnem devexit*. Non est, ut arbitror, hæc Polybii sententia (pace tanti viri dixerim) cur enim tanta cura Philippus ligna & tegulas secundo flumine devehendas ad Oeniadas curasset, quæ urbs erat hostilis, & ejus materiae (absente præsertim Philippo) domina facta fuisset? sic igitur verto. *Ex lignis & tegulis rates factas cum multa cura, flumini adaptavit, ut trajiceret Oeniadas versus*. Pæanium illud à Philippo dirutum erat in ipsa Ætolia ad sinistram Acheloi ripam descendendo secundo flumine: Oeniadæ vero in Acarnania ad dextram ejusdem fluminis. Abundans igitur ligno & alia materia pontem ex ratibus fabricavit, quo uteretur, ut exercitum traduceret versus Oeniadas Philippus.

463, 20. *Ἐν ταῖς ἀπὸ τὸν Δίγυρρον ὑπερβολαῖς*. Supra pag. 280. (h. edit. 390.) hunc eundem locum *Ὀλίγυρρον* vocat, quod, ut puto, melius & græcum magis sonat.

473, 12. *Ἦκε βοηθῶν εἰς τὴν Τρυφάλιαν. ἢ τὸ μὲν ἀποσημείας τὴν οὐχὲ τῶν τῆς ἀπὸ Τροφάλης ἔ τῶν Ἀρκάδων πευδός*. Hæc Tryphalia regio seu urbs à nullo alio antiquo memoratur, nec ipse Tryphalus ejus denominator. Locum mendosum esse suadet hæc novitas, ut etiam hæc insulsa *ἔ τῶν Ἀρκάδων πευδός*: nam quis ita loquutus est? ego igitur sic legendum puto: *εἰς τὴν Τρυφάλιαν, ἢ τὸ μὲν ἀποσημείας τὴν οὐχὲ τῶν τῆς ἀπὸ Τροφάλης ἔ Ἀρκάδων πευδός*. In *Triphyliam*, que quidem hoc nomen habuit à *Triphylo Arcalis filio*. Sic debere legi, non fudent, sed cogunt ea, quæ sequuntur, ubi sit recensio urbium ejus regionis, quæ omnes Triphyliæ sunt, paucis exceptis, quæ Arcadiæ aliquando

quando tribuuntur. Triphylus etiam Pausaniae dictus est Laodamiae filius expresse & Arcadis ex consequentia, in Arcadicis. Tum situs ad hibernum occasum Arcadiae omnino convenit. Ergo & hoc loco & infra, ubi repetitur, si mihi credis, lector, leges Τριφυλίαν, non Τρυφαλίαν.

Ibid. 18. Εξατάξασα τὴν Ἀχαιῶν. Lege Αρηγιδίως: non enim attingit Achaia Triphylia, sed jacet ad Occidentem hibernum Arcadiae, Achaia ad Septentrionem.

552, 38. Τῶν παρὰ τὸν ποταμὸν τῶν Κουρῶν. Forte iidem, qui auctoribus Καρδιαῖοι, Γορδυῖοι, Γορδυῖοι, Χαρδῆχοι. Latinis Curdi, qui ad Tigrim habitabant montanā regionem, non procul à campis, ubi olim Nineve; & hodie etiam Curdes vocantur: fera gens. vide super iis doctissimum Bochartum in suo Phaleg lib. 1. cap. 3.

556, 27. Ἰνα μὴτε συγχροηθῆναι μὴτε πολεμεῖν τοῖς ἀποστειταῖς αὐτῶν ἡγεμονίαις. Sententia exigit, ut legatur μὴτε συμπολεμεῖν τοῖς ἀποστειταῖς.

563, 1. Τὸ κελύμενον Ἀμύκην πτόλιον. Causam nominis hujus pete ex doctissimo Bocharto in suo de Phœnicum coloniis numquam satis laudato opere lib. 1. cap. 1.

586, 13. Κήμη καὶ Σμύρνα καὶ Φώκεια, καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀθηναίων. Pro ultima hac voce Ἀθηναίων rescribe Τεμνίται. Nam & ipse Polybius in fragmentis à Valesio publicatis de Temno in hoc tractu mentionem fecit, ubi de Prusiae sacrilegiis loquitur. Ομοίως καὶ τὸ τῆς Κυνίας Ἀπολλωνίου πτόλιον τῆς ἀπὸ Τεμνῶν ἕκαστον ἐπέλεξε. Similiter τὸ templum Cynii Apollinis circa Temnum non solum exprimitur. & Strabo lib. 13. & Cicero pro Flacco, & tabulae Peutingerianae.

589, 9. Παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς εἰς Γάζαν καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν αὐτῶν πτόλιον. Sic interpretatur haec verba doctissimus Casaubonus, Gazam ut ventum, & pars exercitus iterum ibi est assumpta, sed aliud agens, & ut ait ipse, properans. Ea non est Polybii sententia. Verte; Gazam cum venisset & ibi copias refecisset.

589, ult. Εἰσπορεύεται τὸ πτόλιον τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸν ποταμὸν τῶν Ἰουδαίων. Ex lib. 3. Maccabæorum apud 70. Interpretes adde ad historiae complementum, ἡγεμονίαις Δοσιθέου τῆς Δομιθίου Ἰουδαίου τῶν Ἰουδαίων. Auctore itineris Dositheo Drimyli filio origine Judæo, sed apostata & Graecis superstitiones amplexo.

595, 1. Τοῖς ἡγεμονίαις αὐτῶν μεγάλῃ ὀργῇ ἐνεργάσασθαι καὶ παρρησίαν. Adde rursus ex eodem 3. Maccab. libro: τὸ ἀδελφῆς Ἀρσινόης τῆς δονάμεως καὶ οἰκτρῶν καὶ διακρῶν παρὰ τὸν ποταμὸν τῶν Ἰουδαίων. Sorore Arsinoë cum ejulatu & lachrymis copiam exhortante comitibus solutis,

596, I. Οὐτὸ μὲν ἐν ὑπὸ τῶν ἰωδινῶν ἐξαχαλῶν τὸ σωζόμενον μέ-
 ρον τὸ δυνάμειως διέτρενε ὡρὸς Γάζαν. Exurgit ex hoc loco non medio-
 cris difficultas, si conferatur cum eo, quod dixit supra, pag. 422. de
 Ptolemæo, ὡς Ἰεροσόλωμ δὲ εἰς Γάζαν καὶ ἠεροαναλαβῶν αὐτῆ τὴν
 δύναμιν αὐτῆς ἠεροσῆ βάρην ἀγνύσας δὲ ἐπὶ τὸ ἠεροκείμενον πεμπταῖον
 καίερα ἠεροπέδου πεντήκοντα σταδίας ἀπὸ τῶν Ραφίας, ἢ κείται μὲν Ρινο-
 κόραρα πρώτη τῆς τῶν ἠερολλῶν Συρίαν πόλεων ὡς ὡρὸς τὴν Αἴγυπτον,
 quæ Latine reddam ad faciliorem lectoris intelligentiam. *Cum autem
 venisset Gazam, et ibi copias refecisset, rursus procedebat lentè in
 anteriora, et quinque dierum spatio castrametatus est prope Raphiam
 ad 50. stadia, ea sita est post Rhinocorura, prima ex Cava Syria ur-
 bibus versus Ægypti partes.* Nam si Gaza occurrit prima venientibus
 Ægypto Raphiam, quomodo Antiochus prælio ad Raphiam victus,
 Gazam se recipit, & non potius recedit versus suas partes. Sed inter
 Ptolemæum victorem & Ægyptum, tanquam in casses se injecit pro-
 pe desertum, ubi nullus comitatus, nulla commodi recessus spes? certe
 hæc videntur ἀσύστατα. Tum Gaza erat in partibus & sub jure Ptole-
 mæi, per quam iter fecerat, & ibi copias suas refecerat: quomodo igitur
 victus exercitus eo se recipere potuisset? At solvit dubium locus Novi
 Testamenti in actis Apostolorum cap. 8. ubi angelus sic Philippum
 alloquitur. ἀνάστη καὶ πορεύεσθε μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν καὶ ἠερο-
 νισσαν ἀπὸ Ἰεροσολῶν εἰς Γάζαν, αὐτὴ ἐστὶν ἠερο. Id est. *Surge, et
 vade meridiem versus ad viam, quæ descendit à Hierusalem ad Ga-
 zam, quæ deserta est.* Angelus noluit Philippum in dubio esse, ad
 quem locum mitteretur, ideo addidit, *quæ deserta est*, quod ego puto
 intelligi debere *quæ est in deserto*, aut juxta desertum. Duæ igitur
 erant Gazæ, una in ditione Ptolemæi prope desertum, ubi copias suas
 refecit Ptolemæus, ex labore, quem in deserto transmittendo habue-
 rant: alia Syriæ in Antiochi ditione, ubi post prælium se recepit; &
 primam illam Ptolemæi Gazam fuisse in deserti finibus patet ex ipsius
 Polybii verbis: dixerat enim paulo ante, Ptolemæum, dum versus Ga-
 zam tenderet, fecisse iter ἀγρῶν ἀνύδρων per terram carentem aqua,
 quod est per desertum. Inter has duas Gazas sita fuit Raphia, ut ex
 hoc loco patet. At potest opponi ex Strabone, Gazam desertam fuisse
 Syriæ propiorem, quæ ab Alexandro diruta fuit. Sed ea verba Xylan-
 der non agnoscit, ex quibus id colligitur; tum licet ab Alexandro Gaza
 Syriæ diruta fuerit, ab Alexandri tempore ad Apostolos plura inter-
 cesserunt secula, quibus fluentibus instaurata fuit: & ejus portus & quasi
 suburbium Majuma dictum fuit emporium celebre. Divus Hierony-
 mus certe ante nos duas fuisse Gazas notaverat, ut citat Casaubonus ad
 Strabonem pag. 759. Sed & Diodorus lib. 19. duas fuisse Gazas mani-
 feste ianuit, sic enim de Ptolemæo Lagi contra Demetrium movente:

ἀπὸ δὲ Πηλεσίς Διὰ τῆρήμεσ διελθὼν κατεστράπεδωσε πρὸς τὸν ἑπὶ πελ-
 μίων ἀεὶ πρὸς παλαιὰν Γάζαν τῆς Συρίας, *A Pelusio per desertum pro-*
cedens castrametatus est juxta hostes circa antiquam Gazam Syriae.
 Et rursus eodem libro, μὲν πρὸς γησοῦν τὴν ἑπὶ τῆς Δημητρίου ἀεὶ Γάζαν τῆς
 Συρίας. *Post cladem acceptam circa Gazam Syriae.* Inde colligitur
 fuisse alteram Gazam, quæ non fuit Syriae, quando semper ita distinxit
 Diodorus, & ea est, de qua hoc loco agitur.

600, 3. Χρυσῆς ἡ γυνή. Nescio qua de causa doctissimus interpres
 verterit *factina nobilis*, cum videatur ἡ γυνή referri ad Antigonum,
 de quo superius paulo verba fecerat, & proculdubio sic intelligi debet.
 Nam Eusebius in Chronico I. sic scribit de Demetrio Antigoni Gonatae
 filio, ex Porphyrio, γήμας δὲ πρὸς αἰχμαλώτων, καὶ Χρυσῆς ἀεὶ ἑ-
 πὼν, Φίλιππον ἐξ αὐτῆς ἔχεν τὸν πρῶτον πολέμουσ τῶν Ρωμαίων. *Cum*
autem duxisset quandam captivam & Chryseidem appellans, Phi-
lippum ex ea genuit, qui primus cum Romanis bellum gessit. Tum
 munerum amplitudo privatam fortunam excedens debebat eum mo-
 nere, ut aliter interpretaretur. Eam Chryseidem Demetrii viduam &
 matrem Philippi duxit Antigonus, qui Δάσων dictus est & Tutor: verte
 igitur melius doctus *Chryseis mater*.

610, 31. Τὸ δὲ τῆς ἑπὶ τῆς πόλεως ὑπερεκείμενον ὄρεσ. No-
 men illius montis Hæmus, illi Thracico cognominis, ut ex Virgilio,
 Lucano, Valerio Flacco, & Servio ad Virgil. colligitur.

611, 37. Φιλίππεσ πρὸς πᾶσι ἀνὰ Θησῶν κατωμόμασεν. Una ad-
 dita litterula locus erat integer, legendo nempe Φιλίππεσ. fuit equi-
 dem Φιλίππεσ πόλις alia urbs, antea Πονηρόπολις, & postea Trimont-
 tium à situ dicta, sed in Thracia ad Hebrum. At hæc urbs de qua hic
 fit mentio, Thessaliæ fuit, & eam semper per pluralem numerum Phi-
 lippos Florus, Lucanus, Statius, Silius & Stephanus, & ejusdem nomi-
 nis fuit cum altera, quæ in Thraciæ littore, in Macedoniæ limite fuit
 de qua Lucas in actis Apostolorum.

622, 27. Τοῖσ ἀεὶ τῆς Λαίον ποταμὸν τίπεισ. Fatum fuit ejus fluvii
 ut ejus nomen ab exscriptoribus corrumperetur. Lege Λαίον, ut jam
 alibi correximus. Aous ille juxta Apolloniam fluebat, & ab urbe ipsa
 (si fides neotericis mappis Græciæ) nomen habet, & vocatur Poline, ut
 & ipsa urbs etiam, & ita censet Magius Patavinus.

691, 40. Ο δὲ Κόκλῆσ ῥίψασ ἐσωτὸν εἰσ τὸν ποταμὸν ἐν τοῖσ ὑπὸ τοῖσ κτῆ
 ἀεὶ ἀεὶ μετήλλαξε τὸν βίον. Hoc loco dissentit à Polybio Livius &
 cum eo Dionysius Halicarnassæus, à quo credo Livius plura mutuatus
 est, potior tamen mihi Polybii antiquioris & veracioris fides: postero-
 res, ut historiam bellam facerent, sic mutaverunt.

793, 36. Καθ' ἑσ κρημὸσ ὁ Ζεφύρουσ ἀπέστρεψε πρὸς τὸν ὑμᾶσ
 ὑδρὸσ καὶ γῆν αἰτέμενον. Herodotus lib. 7. pluribus hanc historiam

exequitur. Sed Darium non Xerxem misisse hos legatos narrat: ergo hoc loco notare licet Polybii *μνημονικὸν Φάσμα*, nisi dicamus bis à Persis idem factum.

855, 1. Καὶ παρελόμβηθη τῷ ποταμῷ τῆς Αἰνείαν κήληπον. Lege, τῆς Αἰνείανων, vel, ut Livius legitisse videtur, Αἰνείανων κήληπον, finus ille maris olim Μηλιῶς, & Μαλιακὸς, & Λαμιακὸς à Meliensibus populis, & urbe Lamia vocabatur, sed tempore Polybii, cum prævaluissent Ænianiæ, Αἰνείανων, non Αἰνείας vocabatur.

Ibid. 13. Καὶ περιήγαγε Δίεσσαφείν αὐτῷ πρὸς τὸ γινόμενα Δίεσα τῆς περσῶν ἐπὶ τὸ Τίσιμον. Tit. Livius lib. 28. pag. 320, qui omnia ad verbum habet è Polybio, videtur hoc loco legitisse Κίσαφον quod videtur melius. Nam Hesychius habet Κίσαφον montem Macedoniæ, & tempore, quo scribebat Hesychius, Thessalia sub nomine Macedoniæ comprehendebatur.

1017, 13. Περιεγραψέδωκε τῷ Περινάσῳ. Nobilissimus Fulvius Ursinus sollicitat hunc locum, & vult legi Παρινάσῳ, (ut ait Ortelius) & ut opinor, ex Polyæno, qui lib. 4. hanc habet historiam proculdubio ex hoc Polybii loco. Sed cum videam vocem Περινάσῳ sequi pag. sequente, & apud Stephanum inveniri eam urbem in Caria, & sciam Polyæni codices scaterere erroribus, censeo debere potius emendari Polyænum ex Polybio & Stephano, quam ex Polyæno Polybium.

1053, 8. Οὐκ ἴτεται ἐπὶ τῷ περσικῷ ἰσομόρῳ Ερετρίαν τὴν Φ..... Suppleo eam lacunam & lego audacter Φαρσαλίαν, ex Strabone lib. 10, ubi cum de pluribus Eretriis verba fecerit, addit, ἐστὶ ἡ καὶ ποτὶ Φάρσαλον Ερετρία. Est autem ἡ προπερ Pharsalum Eretria.

1111, 20. Κόρινθον ἡ καὶ τῆς Τριφυλίας..... ἐπὶ τῷ Ερετρίαν πόλιν. Facile sanari potest hoc vulnus & suppleri, quæ defunt ex Livio lib. 33. scribe igitur: Κόρινθον ἡ καὶ τῷ Τριφυλίας, ἢ Ἡρακλίου Ἀρχαῖοις ἀπέδωκεν, καὶ Ὄρεον ὡς ἐπὶ τῷ Ερετρίαν πόλιν. Corinthum autem ἡ Triphyliam ἡ Heraciam Achaïis reddiderunt, Oreum etiam ἡ Eretriorum urbem.

1112, 12. Ἦσαν ἐπὶ τῆς Θεσμικῶν συνέδου. Hunc locum sic interpretatur Doctissimus Cusaubonus, Thermopylas ad Græcorum conventum venit. & magno se iudice certe tuetur, Tito Livio scilicet, qui lib. 33. totam hanc Polybii narrationem de verbo ad verbum transtulit, & sic verba Polybii Latine reddidit ὡς Θεσμικῶς. Cornelius Thermopylas, ubi frequens Græciæ statis diebus solet esse conventus (Pylaicum vocant) venit. Scilicet putavit Livius τῆς Θεσμικῶν συνέδου intelligi debere conventum Pylaicum ad Thermopylas, & auctoritas Livii rapuit doctissimum virum, ut ita interpretaretur ἀνεξέτασως. At pace tantorum virorum dixerim, toto cælo errarunt. Nam τῶν Θεσμικῶν συνέδου nihil aliud fuit, quam conventus Panætolicus, qui apud Θέσμον Ætolia

Ætolix metropolin celebrabatur. Id assevero, & ita intelligi debere contendo, & spero me in gradu consistere posse, dum eam sententiam defendo, nec de gradu dejectum iri, modo rationibus non auctoritate certetur. Primum enim τὰ Θερμικὰ, ἀπὸ Θέρμης formari, non ἀπὸ τῶν Πυλῶν aut Θερμοπυλῶν, nemo credo negarit. At ego districte nego Θερμοπύλας ab ullo auctore vocatas fuisse Θέρμης simpliciter aut Θέρμην, proprium nomen ejus loci fuit Πύλας, deinde ad differentiam aliorum locorum ejusdem nominis Θερμοπύλας appellatae sunt ob calidas aquas eo loci scaturientes. Herodotus lib. 7. Καλέεται ἡ ἄνω ἔσθρα ὑπὲρ μὲν τῶν πηλείων Ἐλλύων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων Πύλας. Vocatur ille locus à plerisque Græcorum Thermopylae, ab incolis vero Pyla. Et paulo ante eodem libro ejus appellationis rationem reddit; Ἐδέμενος ἡ τεῖχος κατ' αὐτὰς τὰς ἐσοδὰς καὶ τὸ γὰρ πυλαῖον πύλας ἔπησαν. *Ædificatus enim erat murus in ipso ingressu, & olim portæ inerant.* Sic Strabo lib. 9. de conventu Pylaico. Τῷ δὲ σωίῳδον Πυλαίων ἐκάλουν τὴν μὲν ἰαρινὴν, τὴν δὲ μεθ' ἰαρινὴν ἐπεδὸν ἐν Πύλαις σωήρην αἶς καὶ Θερμοπύλας καλεῖσι. *Conventum Pylæam vocabant ipsam vernam, alteram autumnalem, quoniam in Pylis congregabantur, quas etiam Thermopylas vocant.* Et rursus libro eodem: Τῷ μὲν πείροδον Πύλας καλεῖσι καὶ Στενά καὶ Θερμοπύλας. ἐστὶ γὰρ καὶ θερμὸν πλησίον ὑδάτος. *Transitum igitur Pylas vocant, & angustias & Thermopylas. Sunt enim prope calida aqua.* Sic Thucydides lib. 2. & 3. & 4. Sic Isocrates panægyrico, Pausanias Corinthiacis, & ut uno verbo dicam, omnes tam antiqui quam recentiores, tam Græci, quam Latini auctores. Repugnat igitur ratio Grammatices, nec patitur, ut à voce Πύλας vel Θερμοπύλας dicatur Θερμικὸς σωίῳδος, nam θερμὸς non est nomen proprium, sed ἀεὶ ἕστις ad differentiam. Nec, si Polybius in mente habuisset Amphictyonum conventum, nomen proprium ei deerat, quo indigaret sine homonymia, nempe assuetum Pylæa vel Pylaicus. Nunc vero videndum, cui potissimum loco id nomen conveniat, quando Thermopylis non convenire ostendimus. Certe quando de Ætolia agebatur, nulli melius tribui potest quam totius Ætolix metropoli quæ Θερμὸν vocabatur & Θέρμης aliquando, sed rarius, & ut verbis Polybii utar, inter Ætolix urbes, Ἀγοπόλειος ἔχουσι πύλας, Arcis obtinens locum. ubi Ætoli stato quodam anni tempore comitia sua habebant. Polyb. l. 5. de eo loco. Καθ' ἕκαστον γὰρ ἔσθρα ἀγορὰς τε ἐπιφανειάταις, ἐπὶ δὲ καὶ τὰς τῶν δόχουρεσίων κατὰ τὰς ἐν τῷ τόπῳ σωτελέωντων αὐτῶν ἕκαστος, &c. *Nam unoquoque anno nundinas splendidissimas, & magistratum electiones in hoc loco faciunt.* Strabo lib. 10. Περὶ ἡλικίης δὲ καὶ τὰ τέτων μαρτύρια τὰ ἐπιγράμματα, τὸ μὲν ἐν Θερμοῖς τ' Αἰτωλίας, ὅπως τὰς δόχουρεσίας ποιῶντες πύλας αὐτοῖς ἐστὶ. *Addit etiam harum rerum testimonia epigrammata,*

mata, unum Thermis Ætolia, ubi mos est electiones magistratum facere. Ipse Livius id concilium Panætolicum vocat lib. 31. Concilium Ætolorum statuta die; quod Panætolicum vocant, futurum erat. Alia quidem fuerunt etiam Ætolorum concilia, quæ pro negotiorum necessitate indicebantur, modo Naupaçti, modo Hypata, & per Apocletos, & Strategos celebrabantur, quæ nec diem statum nec locum certum habebant. Plures etiam alii loci in Græcia Therma vocabantur ob aquas calidas scaturientes. Sed sine magna celebritate, nec duobus supra dictis comparandi. His positis videndum, de quo loco intelligendus sit Polybius. An de Panætolico, ubi per se soli Ætoli de suis rebus deliberabant, an de Pylaico, ubi cum cæteris Græciæ populis per suos Pylagoras ad eum confessum missos, de rebus totius Græciæ agebant. Id facile est judicare, si verba Polybii attentè legantur & expendantur. Ille de Cornelio à Romanis missio & ejus socio sic loquitur. Ηκον ἐπὶ τῶν Θερμικῶν συνόδῳ καὶ παρελθόντες εἰς τὸ πλῆθη, παρεγγύλαν τὰς Αἰτωλὰς Ἀπὸ πλείονων ἄρχειν ἐπὶ τῆ ἐξ ἀρχῆς αἰρέσεως. Veniunt in conventum, qui Thermica vocabatur, & plebem adeuntes, Ætolos pluribus verbis adhortati sunt, ut manerent pactis ab antiquo conventis. Ex his verbis patet Cornelium egisse cum populo Ætolorum, ut universis suaderet, ut manerent in Romana societate. Sed in Pylaico conventu non aderat populus Ætolorum; sed soli duo legati Ætolorum Pylagoræ, nam ad Pylas solebant convenire ex pluribus Græciæ populis, triginta tantum viri, quod ait Pausanias in Phocicis. Ideo nihil habebat, quod ageret in Pylaico conventu Cornelius in Ætolorum negotio, ubi duo tantum Ætolos legatos invenisset, non ad id missos, ut cum eo agerent. In Thermico vero Panætolico conventu aderat populus universus, ut Apocletos & Strategos annuos suos summos magistratus eligeret. Ideo Polybius ait de legatis Romanis. Καὶ παρελθόντες εἰς τὸ πλῆθη, Multitudinem adeuntes, quæ verba jugulant Livii interpretationem. Nam Ætoli democratia utebantur: ideo Cornelio & cæteris Legatis cum populo agendum erat, qui non magis erat Pylis, quam Atheniensis aut Argivus populus. Nec si cum Atheniensi aut Argivo populo aliquando agendum fuit aut Romanis, aut Philippo, aut Antiocho, illum non alibi quam Athenis aut Argis per Legatos suos convenerunt. Sic & idem Polybius in Excerptis Sectione 73. Popilium & Octavium legatos ait convenisse Ætolos Thermo: ejus verba, quoniam clarissimam faciem præferunt huic loco, audire operæpretium est. Διὸ συναχθεῖσθαι αὐτοῖς τῆ βελῆς εἰς Αἶγιον (Achæorum concilium intelligit) ἀσπαστικῶ τὲ καὶ ἀθηναϊκῶ ποιησάμενοι πρὸς τὰς Αἰτωλὰς ἐν τούτῳ, ἀπέπεσον εἰς τὴν Αἰτωλίαν, καὶ πάλιν ἐκεῖ συναχθεῖσθαι αὐτοῖς ἐκκλησίαν εἰς Θέρμον παρελθόντες εἰς τὰς πόλεις, &c. Hæc Latine sic sonant: quapropter concilio illis dato Ægii con-

gregato,

gregato, salutato & exhortato Achaeorum concilio, in Aetoliam navigarunt, & rursus illic dato concilio, in Thermo congregato, per populi multitudinem transeuntes, &c. Vides lector quam germanus sit hic locus cum eo, de quo tractamus: de hac quaestione pluribus egimus ob eorum auctoritatem, à quibus discedere coëgit me veritas. Memini me olim Lutetiae degentem, dum una cum doctissimo viro Henrico Valesio rheda vehebar (conciliante inter nos amicitiam Amplissimo viro Dom. de Beaulieu Amelot, in Suprema Subsidiarum curia primo praeside integerrimo) dum de litteris colloquebamur, de hoc Polybii loco & Livii interpretatione sententiam meam aperuisse, & ad audaciam ἐπιχρήματι & illum primo stupuisse, postquam vero supradictas rationes attentius audivit, non solum adprobasse meam sententiam, sed exultandum arrisisse & repetita auditione vix satiatum; miris laudibus eam sibi multum placere testatum esse. Sed ad alia.

1130, 13. Οὐ ὁ Αντίοχος μὲν πῶ καὶ πῶ ναυμαχίαν ἤτταν. Hæc sic interpretatus est summus vir, *Post victos dimicatione maritima Romanos.* sed certè properante calamo ea scripsit. Sciebat enim ἤτταν debere referri ad eum, de quo loquitur auctor. Sic igitur verte: *Quod Antiochus post cladem quam in praelio navali acceperat:* nam & quæ sequuntur & veritas historiae, quæ extat apud T. Livium, non potest pati, ut aliter interpretemur. Victus est praelio navali Polyxenidas praefectus classis Antiochi à C. Livio classis Romanae praefecto ad Cysium & Corycum, anno sequenti iterum ad Myonesum idem Polyxenidas ab Æmilio Regillo victus est: ideo territus Antiochus Ephesum reliquit, & Sardeis se recepit, & fractus animo Heraclidem, de quo hic sermo fit, misit legatum de pace petenda: hæc omnia narrat T. Livius libris 36. & 37. Ideo non victi fuerant dimicatione maritima Romani.

1154, 5. Τὰ δὲ ἀράματα καὶ τὰς ἀνδριάντας, καὶ τὰς γραφαὶς ἀπήγαγεν ἐκ τῆ πόλεως, ὄντα καὶ πλείω διὰ τὸ γεγονέναι βασιλείου Πύρρου τῆς Ἀμβρακίαν. Ad illas Ambraciae urbis direptiones, violatum etiam Pyrrhi sepulchrum, licet suspicari ex Ovidio in Ibin, ubi ait,

Nec tua quam Pyrrhi feliciter ossa quiescant,

Sparsa per Ambracias quæ jacuere vias.

1160, 30. Ἐκ τῆ Ἰσιόνδα παρασηροδουμένης πόλεως. Titus Livius, qui hunc locum expressit, eam urbem Hyriam vocat constanter, & ejus cives Hyrienses. Stephanus certe Hyriam ponit ad Calycadnum prope Seleuciam Isauriae, & situs satis congruit. Fuit ergo binominis ea urbs, & ut arbitror tempore Livii evanuerat illud nomen Isionda. Ideo per nomen notius ignotum, & obsoletum & forte Isauricum interpretatus est.

1161, 24. Παραχθόντος πρὸς ἑσπείας ἐκ Δυσινός. T. Livius le-

gisse videtur, *Λυσίνης*, & ita etiam habet Ptolemæus.

1197, 5. *Οτε κη τις ἀκαλεσάμην τὸ μερφέιον*. Si mei iudicii res sit, vellem legi, *Οληκη Τίτ*, est enim, ut videtur, principium fragmenti.

1238, 27. *Εξ ἔ γδ Αντίοχ ὁ πατήρ τῶν βασιλέων ἐνίκησε τῆ ἀπὸ τὸ Πάνιον μάχη τὰς Πθλεμαίαι σρατηγὰς*. Perit ejus pugnae narratio apud Polybium: aliquid tamen de eo negotio conjicere licet ex iis, quæ summatim dixit, lib. 3. supra pag. 159. (h. edit. 220.) Post mortem Ptolemæi Philopatoris, Philippus Macedo, & Antiochus Magnus societatem inierunt, ut Ptolemæum Epiphanem pupillum spoliarent. Per mare in ipsa Ægypto & Caria, bellum movit Philippus; Antiochus vero in Syria Cava & Phœnicia, ubi pugna ad Panium, de qua hic, superavit duces Ptolemæi, quorum præcipuus Scopas, & tota Syria Phœnicæ & Palaestina potitus est. Ideo bellum ei à Romanis denunciatum, quod infœliciter gessit. Ea ad Panium pugna facta est T. Quintio Flaminio, Sexto Ælio Pato Cosl. Hæc ex ipso Polybio, Trogo, & Livio colliguntur. Panium illud ea urbs fuit, quæ postea Cæsarea Panceas dicta est, prope Jordani fontes, quæ à Ptolemæo Phœnicia tribuitur, dicta postea Cæsarea Philippi. Sed de ea pugna plura in fragmentis Polybii à Valesio publicatis inveniuntur pag. 77. (h. ed. 1412.) & sequentibus.

1310, 25. *Απολλωνίη κτ' Φύσιν υἱὸς τῶν μεγάλων ἀπὸ δ' ἀμαρτάνων ἔχοντες*. De hoc Apollonio intelligenda sunt (ni fallor) ea, quæ dicuntur Maccabæorum cap. 2. & 3. & 4, ubi filius Tharseæ dicitur, Cælestyriæ & Phœnicis præfectus.

1311, 32. *Νῆφε κη μέμνησ' ἀπιστεῖν ἄρρητα ταῦτα τῶν φρενῶν*. Epicharmi fuit hic versus, qui Dorice sic sonabat,

Νῆφε κη μέμνησ' ἀπιστεῖν. ἄρρητα ταῦτα τῶν φρενῶν.

Id est, *Sobrius esto, & memento non facile credere: hæc sunt vires mentis.*

A D P O L Y B I I

FRAGMENTA à VALESIO

P U B L I C A T A.

Pag. 1370, 24. *Οἱ Γοργὸς ὁ Μεσσηνίος ἔδενος ἡ δόπερ Μεσσηνίων ἀπὸ τῶν κη γῆς*. Hic Gorgus Messenius fuit Eucleti filius & quinquertio celebris, ut ait Pausanias in Messenicis.

1395, 36. *Καὶ τὸς ἐν Φλιαῖς τῶν νεῶν ἀθροῖας ἐξ ὀρηκῶς*. Interpretatur, *apud Phliasios*. Et quidem invitus & co-

& cogente veritate discedo à tam docti viri sententia: ignoscat igitur mihi, si aliter puto vertendum. Nam dixisset Polybius ἐν φλιθῆνι, si de Phliasiis intellexisset. Tum quid in eo novi? nonne jure hospitalitatis utebantur ab antiquo omnes Græciæ civitates? Verto, *in postibus templorum*: nam φλιαί sunt antes vel postes, & quædam templorum ornamenta & additamenta, ubi publice hospites excipere excogitavit primus ille, de quo loquitur.

1410, 2. Παρὰ τὸ Πολιάσιον ἕως ἐπὶ τὰς καθ' ἑκάς ἀφίκετο τόπος. Hæc facilius est damnare, ut corrupta, quam emendare, & veram lectionem divinare, & quod ad vocem ἑκάς, subtiliter & optime meo judicio collegit ex sequentibus doctissimus Valesius, debere legi Σεπασίαν, quæ tamen sæpius per λ simplex solet scribi. Sed in voce πολιάσιον hæret aqua: tentabam legere, κρηπίσιον, de quo Polyb. pag. 845. (h. edit. 1173.) & ex ductu litterarum ex κρηπίσιον voce semideleta forte & litteris fugientibus, potuerunt exscriptores facere πολιάσιον, hoc modo, ∴ COM: ∴ άσιον. Sed est mera conjectura.

1430, ult. Πλέων ἐπὶ πνῶς πράξις πρὸς τὰ ἔγκαλα τῆ Βοιωτίας πρὸς Λαερῶν. Hic locus in voce Λαερῶν mihi videtur mendum olere, & in πρὸς etiam primo loco positum. Nam illud non est Polybianæ elegantiæ πρὸς τὰ ἔγκαλα... πρὸς Λαερῶν, & male sonat ea præpositionis πρὸς iteratio. Tum ex sequentibus patet Antigonum non navigasse πρὸς Βοιωτίαν, quod de eo dicitur, qui ad aliquem locum itineris vel navigationis finem tendit. At in Asiam vela faciebat Antigonus per Bœoticiæ mare & littora. Ergo πρὸς τὰ ἔγκαλα τῆ Βοιωτίας scripserat Polybius, non πρὸς τὰ ἔγκαλα per extrema Bœotia, non ad extrema. Tum Λαερῶν vox est non amplius audita, & de ea urbe vel portu vel promontorio Bœoticiæ, nec Strabo, qui eam Græciæ partem curiosè exequitur, nec Pausanias in Bœoticis, nec Plutarchus, qui de sua Bœotia ubique loquitur, nec alius denique antiquorum mentionem fecit, licet de locis maritimis, qui sunt ἐν ὠχρῶνι pluries meminerint antiqui. Ergo suspicor legendum, πρὸς τὰ ἔγκαλα τῆ Βοιωτίας καὶ Λαυρῶν. fuit enim Larymna in finibus extremis Bœoticiæ & Locridis ad Euripum.

1444, 26. Κατὰ τὴν Λαὼν ποταμόν. Rursus & hoc loco rescribe Λαων.

1468, 17. Μετὰ τὸ παρελθεῖν πρὸς τὸ Περγαμον. Ex sequentibus patet Prusiam non ingressum fuisse Pergamum, quando infra ait: Οὐδὲν ἢ πράττειν δυνάμεν. Δὲ τὸ Σόσανδρον τῆ βασιλείας σὺν τῶν εἰσελευσάτων ἐπὶ ἐπιχειρῶν εἰργάζεσθαι αὐτῶν τὰς εἰσβολὰς. Cum autem nihil agere posset, eo quod Sosander regis nutriticius cum militibus urbem ingressus impetus ejus coercerat, Ergo vertendum erat, postquam ad Pergamum accessisset, non vero, Pergamum ingressus.

JACOBI GRONOVII
NOTÆ IN
POLYBIUM.

Pag. 6. vers. 12. Καλῶς σώματι διερριμμένα μέρη.] Quamvis sic veteres habeant membranæ, putat tamen magnus vir Polybium scripsisse μέλη. Sed videndum ne genuinum membranæ fervent. Nam & lib. IV. cap. 4. de Babyrta & Dorymacho: ἐπὶ τοσῶτον ἐξωμώθη κατὰ τε πλὴν φωνῶν καὶ τὰ καὶ μέρη τῶ σώματι τῶ ἀσπειρημένῳ. lib. VI. ex Peirescianis de Hierone: διετήρησε ἢ πάντῃ καὶ τὰ μέρη τῶ σώματι ἀβλαβῆ. Et lib. XII. ex iisdem: Τίμαιος φησι Δημοχάρῳ ἡταιρηκέειν μὲν τοῖς ἀνω μέρεσι τῶ σώματι. Et similia sunt V, 104. Εἰάν ἀφ᾽ ἐμῶ κατὰ φθίρειν τὴς Ἑλλάδας καὶ τὴν ἀναπύον ὡς ὑπὲρ ἰδίας σώματι βελούηται, καὶ καλόλα πάντων τῶ τῶ Ἑλλάδος μερῶν ὡς οἰκείων καὶ ἀσπρημένων αὐτῶ ποιήσῃ ἀβόνοισιν.

12, 41. Εξόφθαλμον εἶναι πλὴν ἀλογίαν.] Optime hæc constituit ὁ πάνυ. Tantum Basileenses admiror, unde acciverint suum ἀναλογίαν; nam ante eos in Haganoenli editione clare lectum ἀλογίαν. Sequentium vero eam interpretationem veram putamus, quam posuimus: altera non est nauci.

13, 11. Οὐ μόνον καὶ πλὴν Λιβύῳ.] Expunge voculam καὶ, inquit magnus Isaacus. Et assentirer sane, si auctoritate scriptorum librorum à se id juberi addidisset. Sed quia retinent editiones omnes, forte scripsit ἢ μόνον πλὴν καὶ πλὴν Λιβύῳ. Id enim idem est.

16, 14. Τοῖς ἐκτὸς ἐπιχρῆν ἐπεβάλλοντο πρᾶγμασιν.] Dubites tamen, an non scripserit ἐγχρῆν. Certe eadem sunt libri II. initio. Πότε Ρωμαῖοι τοῖς ἐκτὸς ἐγχρῆν ἤρξαντο πρᾶγμασιν. Et ejusdem libri extremo: Διὸς αἰτίας τῶ καὶ πλὴν Ἰταλίας κρατήσαντες Ρωμαῖοι πρῶτον ἐγχρῆν ἤρξαντο τοῖς ἔξω πρᾶγμασιν. Et alibi.

16, 17. Τὸ κεφάλαιον τ' νῶ αὐτῶν ὑπεροχῆς.] *Siquidem velit aliquis presentis illorum potentie fastigium rite ac probe contemplari.* Ita interpretis. Atqui parum ad presentis Romanorum potentie fastigium rite contemplandum facit scisse, quomodo & quando cœperint meliore fortuna uti: potius ad id faceret comparatio & σύγκρισις ad alias nationes, quantum ille regnator populus istas potentia & imperii magnitudine, quantum quotidie rebus gerendis, quantum magnanimitate supergrediatur. Certe scire quomodo & quando cœperint meliore fortuna uti prodest ad nihil aliud, quam ad contemplandum caput, originem & incrementa potentie, ac id dicit Polybius, sicut docent & sequentia & præcedentia. Verte igitur: *siquidem velit aliquis presentis illorum potentie principium rite ac probe contemplari.* Vide & libri sequentis caput 2.

17, 40. Μέτρια ἢ ταῖς τύχαις.] Vertitur: *fortunis mediocres.* Quod de Romanis posset admitti; de Carthaginensibus qui queat, non liquet, quum nullo tempore (si ab Hannibalis in Italia dominatu discesseris) fuerint potentiores, quippe Africa, tota pene Sicilia, multis Hispanie partibus, omnibus Sardoï & Tyrreni maris insulis sub ditionem redactis, ut est cap. 10. Nec tamen etiam de Romanis ferri potest, Italiae jam domitoribus & auctor ipse dicit παύσις ταῖς δυνάμεσι. Quid, illine fortunis mediocres dicendi, qui ita gesserunt bellum, ad quod non modo quis præsens & videns oculis, sed vel audiens obstupescat ob præliorum magnitudinem & robur duarum urbium, sicuti refertur cap. 26? quo nullum diuturnius aut majoribus apparatus & frequentioribus pugnis calibusque insignioribus patratum, ut paulo ante dixit. Adde his caput 63. & agnosces mendose versum, cum debuerit, *fortunis sufficientes.* nam id est μέτριοι interdum, ὄραον, ἰκανόν. cap. 5. οἱ πεπρωμένοι Διὸς τ' ἰσορίας μετρίως σωόψεσθαι τὰ ὅλα. Plutarchus in Flaminio: Θεβαίοις ἔ πάνυ ἠδωδαίοις, ὀκνήσει ἢ κωλύειν, ἐπεὶ τραχύωται γε μέτριοι τὸ πλῆθος εἰ ποινῆ. Sic patrem audivi defendentem illud Herodiani 11, 5. Πείσειν ἢ αὐτῆς ὁ Δαίμων ὑπερχνεῖν, ἐπεὶ πῶς αὐτῶ ἐπαύχων ὄνη μετρίαν ἀπένεμον αἰδῶ. Ubi Stephanus mallet ἔ μετρίαν. At Herodianus significat, et si valde corrupta esset disciplina, tamen ad hoc præfecto prætorii satis fore auctoritatis. Et ejusdem alterum locum VIII, 6. ἀπὸ ὄντα κούλα δίκυλ νεῶν, ἀλλήλοις σωδέντα ἐπιήξεσθαι μ' ἔμελλεν ὡσαυτὸς σάφῃ, μὴ παρενεχθήσεσθαι ἢ Διὸς τε δέσμιε τὸ ἐπάλληλον φρυζάνων τε ἀνάγειν ἐπιβλήθέντων, ἕξ τε τ' γῆς μετρίως ἐς αὐτὰ σωδύνησθαι. In quo laborarunt Politianus, Stephanus, Silburgius. Sic autem interpretabatur: *que quia cava erant (loquitur de doliis ligneis sive cupis) instar navium, inter se revincta eandem modo ferrentur super aquam, nec tamen auferrentur à fluctu, tum propter vincula cratesque injectas, tum quod satis multa terra*
satur-

faburrata essent. Παροφείρας, non est pessum ire, sed auferri. Curtius lib. 8. *Qui effugerant hostem aut impetu armis ablati sunt, aut vorzicibus impliciti.*

24, 29. Πέντε μὲν ἔν ἴσως μιλῶνας.] Non hîc modo mutavit ὁ πίνυ pravam lectionem, sed etiam cap. 56. hoc lib. ὡς ἔστρατοπεδούσιων αὐτῶν Ῥωμαίων πρὸ τῆ Πανορμιτῶν πόλεως ἐν ἴσως πέντε σταδίοις. Ubi priores circumferebant ἴσως. Et quin optime sic consulnerit Polybio, dubitari nequit. Quod addit eam particulam sæpe apud Aristotelem vacare, transimitto, modo ne vel ipse putaverit vel lector putet id ad hunc quoque locum proprie pertinere. Non enim hic duntaxat otiosa est, sed significat numerum non exactum, plus minusve illo numero, qui expressus est; ut alibi χεδδὸν & Latinis *admodum*. Hoc libro cap. 34: Πεντακῆσιοι ἢ ἴσως οἱ μὲν Μάρκῃ Φυζήντες. Alibi: Ἐν ἴσως πέντε τοῖς πρῶτοις ἔτεσι πάνδημον ἐποιήσατο δόξαν.

24, 34. Σωαρημῶν ἢ τῶν λιμῶν.] Ita III, 62. Καὶ γὰρ δεσμιῶς εἶχεν βαρεῖς καὶ τῶν λιμῶν σωείζοντες. Quo cum vulgatum defendi queat, tamen magis probo Urfini *σωαρημῶν*. quippe præter locum ab eo citatum invenio olim hanc hujus loci scripturam fuisse tempore Suidæ, qui sic allegat. Et paulo infra: *σωήζοντες τῇ Ἰσθμῷ*. Plutarchus in Sulla: ὑπὸ λιμῷ σωρημῶν ἤδη τῇ χρεῖα τῶ ἀναγκάσιον εἰς τὸ ἔλαθον καίρον. Sed & editiones *σωαρημῶν* τῆ ἢ τῶν λιμῶν. Videtur fuisse: *σωαρημῶν ἢ τότε τῶν λιμῶν*. nempe quinque circiter mensibus exactis.

30, 30. Τὸν στρατηγὸν ὑποχείριον ἔχοντες.] Haganoenfis cum Bafilensi ἄγροντες, quod facile præfero; gemina plave sunt inferius cap. 34. οἱ Καρχηδόνιοι τὸν στρατηγὸν ἄμα μὲν τῶ ἀχμαλώτων ἄγροντες ἐπανήλθον. præterea proprium de navibus. II, 8. ἢ τῶν Τούτων καὶ τῶν λαγείσων τὸ πλοῦτον καὶ τὸ κάλλιον τῶ ἀγρομῆνης καὶ σαυδῆς.

41, 37. Ἐξήκοντα καὶ τέσσαρες.] *quatuor & sexaginta*. Ita nos reposuimus: nam in magni interpretis editione reperias *tres & sexaginta*, calami aut typorum lapsu. Talia multa in illa editione occurrebant, à sequutis quoque Latini contextus editoribus retenta, nunc demum correctæ, quorum quædam, ne nimis cogar has notulas κερμαπίσειν, hic colligam. Hoc lib. cap. 65. ὅσκι ἐλάτεις δισμυρίων, *ad duo hominum millia*, ipsis octodecim ommissis. II, 24. Ῥωμαίων μὲν αὐτῶν πεζοὶ δισμύριοι, *è civibus triginta pedatum millia*, additis integris decem. III, 34. Πεζοὶ τετρακιχλίς *pedites alios* CI CIO CIO, neglectis CIO. Ibidem paulo infra, ubi narrat quæ naves instructæ fuerint *πληρώμασι, πείρησι πέντε, triremes dua*, remissis tribus. IV, 69. Πρὸς χιλίς καὶ ἀκροῖς *ad duo millia & ducentos*. Atqui si tot sunt capti, centum vero fugerunt, jam nulli ἔτε ὑπὸ τῶ Μακεδόνων ἔτε ὑπὸ τῶ κρημῶν interierunt, quod tamen asseverat auctor; quare recidi non nil il,

nihil. xv, II. τὸς μισθοφόρους ἐπέσησε πρὸς μισθούς ὄντας καὶ διχαλίους. Secutus Livium, penitus hic numerum omisit contra interpretis officium. xvi, 6. Μακεδόνες μὲν εἰς τετρακλίους Macedones circiter mille ducenti, omisso ultra dimidium.

42, 15. Εὐζώνους πρὸς τὸ πολιορκεῖν.] Corrigi volunt πρὸς τὸ πρλ. Incertum qua ratione: cum & infra hoc libro: ἐξήκοντες πρὸς τὸ κταρακίσειν. Et, ἐξήκοντες πρὸς τὸ κρηνοθρηῖσαι. lib. III. ἐξήκοντες πρὸς τὸ κρηνοπρατηρεῖν. Et, ἐξήκοντες πρὸς τὸ Δακκινδυνάσειν. lib. IV. ἐξήκοντες πρὸς τὸ σιωπελεῖν. Quæ omnia intacta relinquunt.

43, 21. Τὸν τε Ἀννων Ἰσθμίου.] Latina versio. Hannonem *Asdrubalis* F. Sed quia alia editiones in Græcis ne tantillum quidem variant, id festinationi vel *παραδρομασιν* auctoris adscribens mutavi, ut vides.

45, 24. Πρὸςκαλεῖτο τὸς Καρχηδόνιους εἰς Δαλύσσης.] Valde displicet fatua ista nominis proprii repetitio; & nunc video eam vocem Basileensi primum editioni inditam, nam Haganoensis ignorat. Putem fuisse: Πρὸςκαλεῖτο τὸς εἰς Δαλύσσης.

46, 15. Εἰς τὴν Καρχηδονίαν ἀγων σπαιώτας.] Sane subintelligi potest, & debet, *χρείαν*, vel *πρατείαν* vel *χώραν* simileve quid: videntur tamen priora tria verba nescio quid spurii præ se ferre, & ex præcedentibus repeti, ac neque interpretis agnovit. Post paullo Xanthippum ait *τελευτῶν ἐν ταῖς πολεμικοῖς ἔργοις σύμμετρον*, quæ post Fr. Fabricium convertit Casaubonus, *qui rei militaris usum mediocrem habebat*. Æmilius Portus ad Suidam in voce ἀγωγή, *in bellicis rebus mediocriter versatum*. Quod satis jejunum & malignum tantiducis encomium. Florus autem, *à viro militia peritissimo vincimur*. In epitome Liviana vocat *Lacedæmonium ducem*, Ampelius *virum Lacedæmoniorum fortissimum*, Orosius etiam *regem*. Atqui non civis erat Spartani mediocrem habere belli scientiam, nedum ducis. Quare *σύμμετρον* accipio *καθήκοντων*, ἀριμύθειων, *ικανῶν*, commodam nempe & tali viro, qui educationem Laconicam & postea exercitationem bellicam fortis erat, convenientem & idoneam, qua voce ipse Casaubonus utitur in explicandis x, 36, his: Πολύφαντον ἐξέπεμψε μὲν σύμμετρον δυνάμεως. Sic frequenter Polybius *σύμμετρον Διόσημα*, *Διόσημα σύμμετρον λίθοι*, ubi nihil minus est quam *mediocris*. Hæc ex ipsius Polybii scriptis petita explicatio præferenda videtur ei proportioni, quam hic quaerebat doctissimus Berneggerus, *σύμμετρον* referens ad ἀγωγήν, putansque Polybium Xanthippo tribuere *θεωρίαν* insignem & *προῖον* haud deteriolem, quasi *τὴν ἀγωγήν* constrinxerit Polybius ad militiam, cum manifeste ob duas eum felicitates prædicet. Perottus fecerat *in bello non mediocriter exercitus*.

46, 40. Ἐν ταῖς ἐπιπέδοις ἢ τόπων.] Novissimæ hoc editionis est, à

est, à typis, an à præside incertum. Priores ἐπιπέδους, quod omnino non mutandum, & sequitur paulo infra ἐν ταῖς ἐπιπέδους τῶν χειρῶν, quæ ratio ut Græcis propria & familiaris, sic familiarissima Polybio.

52, 37. Ὡς ἐπὶ τῆς Λιβύης.] *præter Siciliam navigant, velut qui in Africam cursum dirigerent.* Placuit interpreti hoc loco καὶ πόδας vertere; nescio an recte: nam revera, non simulate Africam sequebantur, & ὡς ἐπὶ in hoc auctore utramque paginam replet, quoum si utrumque Latine velis reddere, sententiam turbes. Hoc lib. cap. 41. ἔπλεον ὡς ἐπὶ τῆς Σικελίας. Cap. 13. Ὡς ἐκ τῆς Ἡρακλείας. Et sua, ut opinor, hoc est, nulla auctoritate edidit ὁ πάνυ hoc lib. c. 29. ἀνήρηνθ' ποιήμενοι τῶν πλεον ἐπὶ τῷ Λιβύῳ, ubi priores editi ὡς ἐπὶ, quod prorsus revocandum putamus. Admittum quoque à Basileensibus: nam Haganoensis III, 23. Καλὸν ἀκρωτήριον ἐστὶ τὸ περικείμενον αὐτῆς τῆς Καρχηδόνος ὡς πρὸς τὰς ἀρκτες. Illi ejecerunt particulam, ut etiam Casauboniana. Nobis monuisse satis est debere relinqui, ut III, 47. ἐν ταῖς ἀποκλίνασθαι μέρεσι τῶν Ἀλπεων ὡς πρὸς τὰς ἀρκτες.

53, 10. Πρὸς ταῖς τετρακισίας.] Lege necessario τετρακισίας: nam cum trecentas & quinquaginta naves Romani à principio deduxerint, & centum quatuordecim ceperint, conveniet optime numerus, si legeris, uti dixi; nisi superius malis rescribere κατὰ κλισίας τετρακισίας καὶ πενήκοντα σκάφη, in quam sententiam videtur nos deducere Orofius: nam in eo legendum cum classe ccc navium jussu Clupeam petunt, ut allegat Sigonius, non ccc, ut in contextu est, cuius patere potest.

54, 15. Αὐταῖς ἤδη ζωέθη καὶ συμβήσεται πάχυν.] Scribendum αὐτὰς, modo Polybium audimus. VIII, 18. Ὡς ἀπὸ τῆς ζωέθη πάχυν ἀλλες. XIV, 5. Ἐξ ἡμοῦ δὲ ὡς ἀπὸ τῆς ζωέθη πάχυν τὰς φαίνεσθαι ἀπὸ τῆς πυρῆς. Vel si utique retines αὐταῖς, leges tamen παχύν. I, 16. Ἰδιὸν καὶ ὡς ἀπὸ τῆς ζωέθη πάχυν ἀμφοτέρωθεν ζωέθη παχύν. XI, 14. συμβήσεται παχύν αὐτῶν τῶν φάλαγγα τὸ περικείμενον.

55, 31. Γνάϊος Σεργίλιος.] In Latinis legebatur C. Servilius: sed quia fastis tam aliorum, quam quos interpretes Polybio annexuit, inditum sit pronomen Cnæus, calamo id donans correxi.

57, 17. Κατὰ τὸ λατὸν κέρως.] Si solum Atilium consulem dicere voluit aut imperatorem, fero: sed quid peccavit Manlius, ut collegæ non æquetur titulo? Rescribe ocus: στρατηγὸς &c.

58, 24. Κατὰ τὸ λατὸν κέρως.] Sic quidem Polybius. Contrarium voluit interpretes, dum vertit *dextro hostium cornu oppositum*. Sed parum apte, & agnosco festinantis errorem, cum & alibi easdem voces confusas ipse monuerit. Ideo hic quoque, ut debebat, reposui.

58, 39. Σωακηνὸν ἰσορροπῶν ἐν ἐνεργεῖσι πυκνοῖς.] Et hoc è Basileensi transla-

translatum. Monuerat tamen Urfinus conjunctionem esse inferendam scribendumque *ἐνεργῆς καὶ πυκνοῖς*. Neque aliter olim editum Haganoæ. Similiter auctor II, 30, ubi ferme eadem: *ἀμα τῷ τῆς ἀνοησιῶς εἰσακτικῆς ἐνεργῆς καὶ πυκνοῖς βέλεισι*. etiam in versione sua non neglexit.

60, 1. *Διὰ τῶν βραχέων.*] Editiones primæ *Διὰ τῶν βραχέων*. Hinc Urfinus uoculam tertiam eiecit, idque receptum à summo Isaac. Ut tamen constaret haecenus se tantum consensisse, appinxit oræ libri sui, *ἀπὸ τῶν βραχέων*? Sed nihil videtur causæ, quare à uetusta lectione recedamus. Construe, *Διὰ βραχέων τῶν βραχέων*, quod est *περὶ κειμένων*, ex ratione Græcorum articulo cum præpositione conjuncto. Sic *οἱ νεῶ* opponuntur *παλαιαῖς*.

60, 39. *Τοῖς ἀσπειρημένοις τῶν Καρχηδόνων ἀκρωτηρίοις.*] Intelligit *Ερμαῖαν* & *Ασπίδα*, quorum meminit capite 29, ac sic retineri potest hoc uerbum. Si tamen alicui magis probabitur *τῆς ἀσπειρημένης*, quod est in editione Haganoensī, ei libenter manus dabo, cum in illo tam promontoria, quorum superius meminit, quam reliqua Carthagini præiacentia comprehendantur, quæ sane plura sunt, & recensentur libro tertio Pulchrum, Mastia, Tarsetum.

61, 17. *Προσαλασιδύζοντες ἀεὶ τῆς ἕσπερος.*] Certe deest *π*, sed nullo modo patiendum, ut id contextui adjiciatur: nam & in hujus particula defectu Polybium agnosco. VIII, 12. *Σωσίπιδος ἀμα μὲν ἀσπειροῦς τῶν χερμαίων εἰς τὸ μηδὲν ἐλλείπειν*. Eod. 20. *Εἰσέφερε τῶν θηρίων* IX, 32. *ἀπὸ πύλων εἰς τὴν φεῖαν τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ ἀσπειροῦς ἀκρωτηρίων τῶν κελύων ἀπυργεῖλαι*. X, 10. *Carthaginem novam ait cingi δὲ τῶν δίσσων λίμνη, ἀσπειροῦς ἀκρωτηρίων καὶ τῶν ἀκρωτηρίων μέγας*. Ita II, 61. *Εἰ γὰρ τῆς λόγῳ καὶ διγμοῦ μένον ἀσπειροῦς ὑπὲρ φίλων καὶ συμμάχων ἀνδρῶν ἀγαθῶν νομίζομεν*. Ubi eadem omiſſæ particula ratio, & rectissime magnus Isaac in interpretatione *aliquid* adjecit. Nam quod uir eruditus necessario hic inferendam uocem *πόλεμον* censeret, esse quid hoc dicam nescio: certe *ἐμοὶ κελῆ*, si ea uox uulgo interfereretur, furcillis expellenda esset; quæ enim tunc *ἄξις* in sequentibus? legatione II4. *Φάσκων ἂν τῶν ἀσπειροῦς ἀκρωτηρίων τῶν βασιλείων διὸ δέον ἐστὶν ἂν τῶν μὲν μὲν κελῆ τὸ πλεον ἐν τῇ Ρώμῃ*. *Novi aliquid à rege se accepisse*. Recte sic interpres.

62, ult. *Τῶν ἐκπηδησάντων εἰς τὴν τείχη.*] Omnino post secundam uocem ponenda *ἀπὸ τῆς* nota: nam excidit aliquid, quod in versione supplevit facillime *ὁ πᾶν*: in Græcis idem tentare absque MSS. id uero incertissimum putavi.

66, 23. *Πρὸς Ἀπίρσαν τῶν Καρχηδονίων στρατηγόν.*] Haganoensis *Ἀπίρσανον τὸ τῶν Καρχηδόνων*. Forte fuit: *περὶ Ἀπίρσαν ὄντα τῶν Καρχηδόνων*. Quæ uocula non hic tantum euanuit, sed etiam libro II. cap. 28.

Ἀπὸ τὸ πινᾶς τόπυς βασιλεύεις ὄντως ἐμπλεκέσθαι τοῖς ἐφάρμασι. Sic enim præter editionem Haganoensem exhibet Suidas, nunc participium omittunt, & plane sine causa ac contra veritatem. An præferes Ἀγέσθων ἢ τῶν Καρχ.?

66, 35. Ἀνὴρ τῶν ἐνδόξων, Ἀννίβου ἐπιγαλιῶν, Ρόδι.] *Vir ex honoratis, cui Hannibali nomen erat, genere Rhodius.* Ita distinguitur & explicatur. At vix participio hoc utitur Polybius, quam ubi cognomen alicui tributum refert, ut videre licet ex singulis paginis. Et quis dixit eum fuisse genere Rhodium? Censeo distinguendum & explicandum, Ἀνὴρ τῶν ἐνδόξων Ἀννίβου, ἐπιγαλιῶν, ἢ Ρόδι. *Vir ex honoratis Hannibal, cognomine Rhodius.* Talia enim cognomina Carthaginensibus non insolita. Alibi sic meminit Μάγων ἢ Σαωνίτες περσογαρρόσομφοι, nec tamen inde sequitur eum genere Samnitum. Sic Romanis Cato Uticensis & Græcis Apollonius Rhodius, quæ tamen non significant patriam.

68, 8. Ἐπίπεσθαι εἰς τὴν πύσιν.] Non videtur affecuta versio vim verborum Græcorum. Neque enim Hannibal se celare voluit, neque quo minus ipse videretur, vel ab oppidanis vel à circumjacentibus oppugnantibus, hæc una turris potuit cavere. Sed Polybius ostendit, quis esset tutissimus in portum eum ingressus: nempe si versus eam turrim ita intenderetur cursus, ut ea velut opposita navigantibus adimeret conspectum turrium Africæ imminentium. Verte: *in conspectu esse coeperat, à partibus in Italiam spectantibus adigens navem sic dirigebat proram contra turrim mari proximam, ut ea turribus in Africam conversis obstaret.*

82, 19. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐγκλίνας, ἐκτός.] *Melior verborum ordo videtur esse in prisca editione, οἱ ἢ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐγκλίνας, ἀρχῆς ἐκτός &c.*

84, 25. Πεσοδρένη ἢ κτ' σωτέλειαν.] Quod hanc vulgatam lectionem vocant, nec eam abhorre à stylo Polybiano dicunt, falluntur penitus. Neque enim hæc vulgata lectio est, sed correctio non necessaria: tum nihil magis hac imperfecta locutione abhorret à stylo Polybiano, nec simile quid usquam invenietur. Hoc videtur fateri vir summus, quum voluit Græcis addere vocabulum, ut fecerat Latinis. Sed & falsum est plus hoc tempore quam opus esset adinventum fuisse: nam & in præteritis præliis majorem navium numerum deduxerunt Romani, per quas tamen finem bello statuere non potuerunt; quod ne nunc quidem potuissent, nisi fortis fortuna mirabiliter aspirasset. Sincerissima est Haganoensis & Basileensis codicum scriptura, πεσοδρένη ἢ κτ' σωτέλειαν, scilicet *ρορηγία* quod nomen tantum quod præcedit; nempe quamvis nihil esset in arario, inventum tamen esse tantum, quod sufficeret debellando. In quo nil ὑπερλον.

84, 35. Πρὸς ὠχράδειγμα πλὴν ἔ' Ροδίε ναῶν.] Sermo est truncatus: deest λαῶντες, aut tale quid; vel scribendum ἔ' ἔ' Ρ. νεῶς: vel forte reformandus est ad verba superioris capitis 20. πρῶτη ὠχράδειγμα ἡ χρωμαῖοι τότε, πρὸς ταύτῃ ἐπιεινῆ πλὴν ἔ' πανθὸς σὺλῃ ναυπηγίαν.

86, 1. Πρὸς πλὴν Αἰγυπτῶν νῆσον.] *insulam Ægyptam, Ægates vocant alii.* Non placet hoc interpretis glossationem, ut vocat, Phil. Cluverio, in Sicilia antiqua p. 420.

Ead. 9. Φορῶν ἀνευθῆ καὶ ἄρρεοντα.] Alleveram margini, forte κατὰ πρῶτον, & ostenderam aliis; nunc Suidæ ætate ita lectum video, qui sic citat in voce φορῶς: quo magis etiam in eo confirmor. Longe aliud est καὶ ἄρρεοντα. IV, 57. κατὰρμίζονται πρὸς τὸ ὠχρά πλὴν πόλιν καὶ ἄρρεοντα πρῶτον.

93, 22. Καὶ τὸ πρῶτον χρόνον.] Conjicio legendum: τὸ πρὸ ἔ' χρόνον. Perpetuo enim ita Polybius, ὁ πρὸ ἔ' χρόνον, & ὁ ἀνώτερον χρόνον. Sic quoque corrigendum in legat. LII. πάλαι μὲν οἱ Μεσσηνῶν καὶ πελονηγῶν τὸ πρὸ ἔ' χρόνον τὰς ἀποστάσεις. & nunc ita edidimus. nam ibi vulgo est χρόνος.

97, 14. Εἰς ἀδύνατον ἐκτάλλοιτες πλὴν Διόλυσις.] Perottus: *denique quotidie novi aliquid, quo bellum moverent, reperiebant.* Casaubonus: *per conditiones quæ fieri non poterant, pacem impediētes.* Sane alibi Διόλυσις ἔ' ὅλων recte sic intelligi fateor: hoc loco si quid video, aliud vult Polybius, respiciens Διόλυσις ἔ' χρημάτων & ὀψωνίων. Ita in sequentibus: ὥρμησε πρὸς τὸ Διόλυσις πὰ ἀποστειλόμενα ἔ' ὀψωνίων. Rursus: τὸ Γέσκιον πὰ μὴ ὀψωνία Διόλυσις. Et, ὥστε μὴ μόνον Διόλυσις πὰ ἀποστειλόμενα ἔ' ὀψωνίων τοῖς μεθοφόροις. Itaque interpretor: *extendentes solutionem in eam summam, quæ solvi non poterat.* Id namque est ἐκτάλλειν. Justinus XI, 4. *Quorum pretium non ex eminentium commodo, sed ex inimicorum odio extenditur.*

98, 22. Ἀγωνιῶν ἐν μὴ πίστῃ καὶ πλὴν ὑπὲρ ἔ' λοιπῶν δίκῃ.] *Metu supplicii anxius: quæ interpretatio nihilo plenior Perottinâ, supplicium formidabat.* Vertendum: *veritus, ne ἔ' quod ceteri peccaverant, ipse lueret.*

102, 5. Τοῖς καὶ πλὴν χώρων πικρότατα χρωμαῖοις.] Interpres τὰς καὶ πλὴν χώρων reddidit *rusticos ἔ' agrestes*, quasi hi opponerentur τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι. Sed male; de illis enim utrisque singillatim ante egit, nunc generaliter tantum pronunciat Carthagine conspicuos fuisse, qui tributa ab Afris amarissime exigendo, suæ urbi abunde subsidia pararent, tam agrestibus quam urbanis. Ut lib. x, 33. Carthaginenses ὑπερηφάνως ἐχρῶντο τοῖς καὶ πλὴν χώρων, ubi recte attendit interpretes non intelligi tantummodo Hispanorum agrestes & rusticos. Verte igitur: *subjecta regionis incolæ acerbissime tractarent.*

105, 10. Εἰκὴ καὶ ὠχράλογος.] Editio Haganœnsis quoque ὠχρά-
λογίως.

λογίστως. Sed quia libros MSS. habere *ᾠλόγως* testatur maximi viri manus, ne dubita, quin & sit Polybii. Ita compositum *ᾠλόγως* & *εἰκῆ*. VI, 44. *Ἀθηναίων πολιτεία ἐν ταύτῃ ἀποδείκνυται ῥασιώναις εἰκῆ πως καὶ ᾠλόγως εὐρίστε* (φάσκειται. Et cap. 54. Πολλῶν ἢ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῆ καὶ ᾠλόγως ἐκπαύειν αὐτά. IX, 17. *Εἰκῆ καὶ ᾠλόγως βιαζόμεθα*. At *εἰκῆ καὶ ᾠλογίστως* vix semel jungit, et si alias ei sit satis usitata vox.

104, 7. Οὐδὲ πλὴν ἔφοδον οἱ πολ. ὑπομείναι.] Hanc lectionem nobis dedit ὁ πάνυ Isaacus: & si eam produxit è MSS. non est quod vitiligemus. Sed cum editiones priores habeant οἱ πολέμιοι μίξιμα, sane levius fomentum est ab Ursino adhibitum scribendo μείναι. quod non respuit in hac significatione Polybius. Sic VI, 4. *ὑφίστηται ἢ καὶ μὲν πᾶς ἐπιφορῶς τῶν ἀλκιμωτέρων ζώων*. XVII, 18. *Μὴ παρῆς τὸ κηρὸν. ἔμῃσιν ἡμᾶς οἱ βαρβαροί*, exclamat Philippi exercitus. Eodem lib. cap. 25. *Οὐδὲν ἂν ὑποστῆναι κτ' ἄποσωπον, εἰδὲ μείναι πλὴν ἔφοδον αὐτῆς*.

109, 1. Πλήρης ὁρμῆς πολεμικῆς.] Idem elogium libro III. de Hannibale in iisdem verbis. & rursum eodem lib. de Magone, *ὄντα νέον μὲν, ὁρμῆς ἢ πλήρη καὶ παρομοιωθὲν πρὸς τὰ πολεμικὰ*. Magis tamen huic loco congruit priorum editorum lectio ὁρμῆς βασιλικῆς: non ut accipiam de nobiliore & minime vulgari indole, sed ut Polybius indicat Naravasum considerantem, non solum Carthaginientium causam hic agi, sed omnium principatum: esse nunc comprimendas improbas fervorum & mercenariorum spes exempli causa & stabiliendæ cujusque majestatis ac dominationis. Βασιλικὴ ὁρμὴ in oppositione fervilis ferociae. Inferius pag. 111, 2. doleo expulso verbo nihili *ᾠρηθὲν λελεμῆρας* non esse impressum *παρηλαγημῆρας*, quod sagacissime excitavit magnus Isaacus.

A D

LIBRUM SECUNDUM.

Pag. 125. ult. *Ἐπίστων ἐπιψάοντες*.] Hæc scriptura à Basileensibus in margine posita est: editio autem utraque, quarum certe altera ex MSS. prodit, *ψάοντες* habet, unde apparet Polybium adhibuisse simplex *ψάοντες*, quod nulla causa est cur recusemus. I, 13. *ἐπὶ κεφαλαίων ψάοντες κτ' τὸ συνεχὲς τῶν ἀποδεικνυμένων*. III, 32. *Τῶν ἢ κυρωτικῶν μηδὲ ψάειν αὐτὸς δύνασθαι*.

127, 20. *Προϊόντων πρὸς πλὴν αὐτῶν*.] Explicent, ut commodum ipsis est: me auctore desiderare hic locus non potest *προϊόντων*, & infra *προπορεύσθαι* pro *προπερεύσθαι*. X, 4. *καὶ τέττα προπορεύομεν πρὸς πλὴν ἀγαρονομίαν*. Quin & in legatione cxli. edidit ipse Isaacus. *ὡς μήτε χιλιάρχος προπορεύσθαι πρὸς πλὴν δόξαν τὴν ἰκανὴν* cum Fulvii
cxli-

exhibuerat προπορεύσας. Similiter x, 24. τῆς δὲ δὴλαῶς προπο-
ρεύουσας πρὸς πᾶν ὡς τὴν κρινὴν ἐννοίαν λεγόμενον. IV, 26.
Προσελθόντων δὲ βασιλείως πρὸς τὴν βασιλίαν. Ubi quidam editi προσελ-
θόντων. Sic facile hæc sunt confusa, & pro sensu à lectore discernenda.

130, 2. Μικραὶ καὶ βραχεῖαι.] parva interpretantur & ad breve
tempus subsidia. Sed nihil prohibebat ad longius tempus illa mitti,
modo essent satis numerosa & hostibus resistendo. Immo per vocem
βραχεῖαι, notantur tarda auxilia: quia potentiores urbes aberant lon-
giusculè à mari, ideo multum temporis intercedebat, priusquam lito-
rei homines illas de invasione certiores facere possent, illæ auxilia co-
gere. Fortasse igitur scripsit, βραδείαι: ut sint parva & tarda. VII, 6.
ὡν δὴ ἀπὸ τῆς καὶ κρημενώδους ποικιλίας τὴν καλῶσιν, βραδείαν σω-
βανε γίνεσθαι τὴν ἐπιχειρίαν. IX, 35. ἢ καὶ τότε βραδείαν συμβαίνου-
σιν γίνεσθαι τὴν κρημιδὴν τῶν δυάμεων. Scipio apud Livium 29, 25. Em-
poria classe peti iussit, quia prius, quam Carthagine subveniretur, op-
primi videbantur posse. Sed neque τῆς περιηγητικῆς Græca syntaxis
tolerat, etsi mirabile hîc interpretis ingenium agnosco, ut commoda
essent Latina. Igitur, ut libro primo hæc confusa ostendi, ita hîc ne-
cessario legendum dico τῆς περιηγητικῆς, & sunt ipsi cives respiciendi
τὴν ὡς ἑλληνικὴν οἰκόντες.

132, 4. Χάριν δὲ δίδόναι τοῖς βοηθήσασιν.] Illis qui auxilio fue-
rant. Legit ergo interpres βοηθήσασιν, quod miror eum non expressisse,
cum ita ediderint Haganoeses.

137, 18. Λοιπὸν ἤδη ρεδίως ἐχρήσατο τῇ πολιορκίᾳ.] Versum, de
cætero facilem victoriam habuerunt. Quid quæ? Si de navali Illyrio-
rum contra Achæos, insipida repetitio est. Si de Corcyrensi, jam non
cohæret oratio sequens, quæ debebat tunc esse Corcyrenses enim. Sed
neutrum vult auctor. Omnino muta: de cætero facilem obsidionem
habuerunt.

141, 22. Διὰ τὸ τῶν δὲ τῶν Κελτῶν φόβον.] Sic editur, & in ca-
sauboniana & eam antecedentibus. Necessario tamen legendum διὰ
τὸ τὸ δὲ &c. quod nescio cur non animadvertum.

144, 32. Ἀγῶνες.] Quia horum Agonum nusquam mentio, suspi-
catur Cluverius corruptum esse vocabulum, sed utrum Σαλασῶνες,
an quid aliud ab auctore fuerit perscriptum, non facile dixerit. Lib. I.
Italix p. 100.

145, 7. Ἔως τῆς Ἀβρηνίων χερσας.] Non pertinuisse eo usque Liguras
existimat Cl. Holstenius: ideo corrigit Πηπίνων pag. 3. ad Cluverii Ita-
liam.

146, 7. Παδόσα.] Cluverius ex aliis auctoribus legit Παδόσα. Lib. I.
Ital. p. 420, quod tamen jam ante notatum Ortelio.

147, 9. Πρῶτον καὶ ὅτι τῆς ἀναβλαστῆς Π. κείμενα.] Casaubonus:
ad Pa-

ad Padi ripam, qua solis ortum respicit, primi sedes posuerunt. Indigna sane tanti herois ingenio interpretatio. Rectissime Cluverius: prima & que circa Padi exortus sita sunt loca, Lai &c. Lib. 1. Italiae cap. 23.

147, 24. *Ανανες.*] Hi quinam fuerint, aut qua Galliae ex regione in Italiam transgressi sint, apud nullum auctorem se dispicere ait Cluverius. Postea addit circa Placentiam oppidum ac Padi Advaque confluentes gentem se non reperire, nisi quos Polybius inter Liguras & Boios ponit Ananes. Quorum vocabulum utrum sic satis probum sit, an vero rectius postea scribatur *Ανάμαρες*, aut etiam *Ανάμανες* sive *Αναμανοί*, plane nihil dum sibi liquere. Tandem se crediturum *Αμ-Σάρρας* fuisse, nisi obstaret Livius. Ultimo concedit in *Ανάμανες*. Sic ille fluctuat lib. 1. Italiae cap. 27.

147, 26. *Αιγώνες.*] Sigonius hos eosdem putat, quos alii vocant Lingonas. Quod Cluverius cap. 22. libri 1. Ital. adeo asseverat, ut deinceps semper, allegans Polybium, citet *Αιγώνες*. Perottus *Eganes* vertebat. Nescio autem ubi mens fuerit Ortelio, cum scriberet Lingonas Livio esse inter Padum Alpesque. Quod si ita esset, certe doctissimi viri in hanc conjecturam non ivissent.

150, 17. *Λούκιος Ἐσρατηγὸς τελευτήσων* Μάνιον ἐπισητέστησαν Κόρονον.] Cum occisus fuisset L. Consul, in ejus locum M' cos. est suffectus. Hujusmodi ex vertione Sigonius, Onuphrius, Calvisius bellum Gallicum conjiciunt in annum ab v. c. 469, quo L. Cæcilius Metellus C. Servilius Tuca consules fuerunt, & Cæcilio occiso sufficiunt M' Curium Dentatum iterum: quem & quater consulem faciunt: cum fateantur in libro Cuspiniani anno demum 478 poni: DENTATUS II. & sequenti, DENTATUS III. Atqui Polybius non ait Lucium consulem cecidisse, sed *εσρατηγόν*, hoc est, prætorem, quemadmodum & Liviana epitome lib. 12. & Orosius lib. 3, 22. cum vocant: satisque ostendunt functum eo honore post consulatum gestum a. 470. P. Cornelio Dolabella Cn. Domitio Coss. Tum igitur, quod ambo Coss. alibi occupati essent, adversus Gallos Arretium obsidentes profectus cecidit, & in prætara ei suffectus est Manius: sed rei bellicæ nihil gessit, quia mox relictis rebus adfuere consules. Nec negat hoc Polybius, & ex his ipsis interpretandus est, ut ad Orosium quoque notavit & in Perotto hunc errorem reprehendit doctissimus Fr. Fabricius. Hoc mecum communicavit Pater.

152, 26. *Ἐν Γαλατίᾳ τὴν Πικεντίνω.*] Gallie Cisalpine agrum Picenum. Credo, voluit scribere *Cispadana*: nimis enim absurda istis temporibus hæc distinctio.

160, II. *Εἰς Πίσαας.*] Admodum imperfectus Latinus contextus, quia in eo hæc verba neglecta sunt. Ergo adde.

161, 35. *Ταυρίσκις καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς Ἐπιδάδας καὶ Κικονίας Βοίαις.*] *Tauriscos & populos Transpadanos.* Nescio qua ratione motus ὁ πάνυ ita dubie vertere maluerit, quam Græca verba sequi. Ita enim nulli fuerint hic Cispadani, cum tamen Boji maxime concitatores belli fuerint. Verte καὶ πόδας, *Tauriscos & citeriorem Padi ripam* (respectu Romæ) *habitantes Bojos.*

162, 7. *Περὶ αὐτὰς ἐξήταζον.*] Hoc Casauboni est. priores ἐξήταζον. Sed nisi fallor, voluit scribere ἐξήρταζον: nihil enim illud præstat, & hoc verbo uritur quoque XVII, 14. *Τὰς μὲν Ἰουρὰς τοῖς ὀχεῦσι τοῖς σκυπίνοις ἐκ τῶν ἄμων ἐξηρηκότες.*

166, 10. *Τῆ Παδῶα καὶ Πάδω ποταμῶν.*] Vulgata exemplaria & interpres, qui vertit *Padusa*, multum reprehenduntur hujus mendi ergo à Cluverio in Italia antiq. Et quod ad interpretem, jure agere videtur: vulgata vero exemplaria injuste arcessit, quorum nullum excepta novissima editione ab illo inspectum dico. Ipse corrigit *Τῆ Ἀδῶα καὶ Πάδω ποταμῶν.* Atqui tam Basileensis quam Haganoensis *Τῆ γε Ἀδῶα*, planissime, & quod tanti feci, ut revocarem. Ne alterum pari fiducia adsumerem, effecerunt verba libri III, 69. *μετὰ δὲ τῆ Παδῶα καὶ Τρεβία ποταμῶν*, quamvis & Cluverio assentiar, & illo quoque loco emendari velim. Idem vir doctissimus pro *Μαοσαλίας* censet legendum *Πλακεντίας.*

169, 11. *Ἡ μετὰ δὲ κείτῃ τῆ Παδῶα καὶ τῶν Ἀλπεῶν ὄρων.*] Cum superius tam dilucide Insubiæ situs ab auctore monstratus sit, nempe eam esse ab ea Padi ripa, quæ Alpes respicit; nunc vero agat de urbe, quam ea regio continet, admodum mihi betiflare videtur eandem descriptionem attribuens urbi, quam ante appoluerit ejus circumjectæ atitudini. Et auderem de hac pronunciare gravius, nisi apud Stephanum viderem easdem voces: *Ἀλπίαι, πόλις μετὰ δὲ τῆ Παδῶα καὶ τῶν Ἀλπεων.* Certus sum aliquid latere.

169, 17. *Εἰς τὴν τῶν ἀνδρῶν χώραν.*] Quarta vox & sensum & accentum manca est. Interpres *in ditionem Romanorum*: quomodo etiam Cluverius vel connivens vel melius quod diceret non habens, aliquoties citat. Et sensum quidem hoc permitttere video, non vero Græca verba. Frequenter apud Polybium *ἄνδρες* sunt milites, nunquam hctes & multo minus Romani, nisi quid forte antecedit: & sic pro consulibus sumi posse non nego. Sed consulum ditionem vel Romani exercitus dicere, & tum in genere populum Romanum intelligere *καταρησικώτερον* est, quam ut tolerari queat. Ortelius in Lexico & mapshinc Andros populum fingit: sed utrum Polybius *Ἀνδρες* an *Ἀνδρας* agioverit, ipse haud facile dixerit. Adhuc mihi placet mea conjectura, scribendo *Ἀνάων*, quorum supra meminuit attribuens illis id spatium, quod est inter Liguras & Bojos prope Clastidium ad dexteram Trebiæ

ripam. *Ανάες* eos vocat, non *Anianes*, ut temere Casaubonus: neque assentior Cluverio, quia non occurrit mentio Ananum, per infinitas conjecturas eunti, & Anamanes tandem ponenti: certe quicquid de iis affirmat, ea quominus ad Ananes transferantur, nihil impedit. Plura sunt à Polybio adducta, quæ in superstitibus aliorum auctorum reliquiis non invenias. Immo & cap. 32, ubi nunc legitur *Αναμαρών* & versum est *Αναμυρορῶν*, Perottus offendit aut saltem suspicatus est, *Ανάων* interpretatus *receptisque in amicitiam Ananibus*.

179, 9. *Κερωνία*.] Disputatur de hujus urbis nomine, & volunt *Κερωνία*. Sed sane, quod ad Polybium, quia numeratis XII. urbibus, & earum sub Macedonum & tyrannorum jugo fatis, dicit postea Achæos *μεγαλοήσωντες αὐτῆς ἤρξαντο συμφροεῖν*, ac primos pœnitentium recenset *Δυμαῖος, Αἰγείος, Βερέος* mox *Κερωνίος*, qui antea inter se foedus habuerant, fatis hinc videtur evinci à Polybii manu nil aliud profectum, quam *Κερωνία*, unde *Κερωνίος*, ut à *Μαυλινεῖα Μαυλινόςος*.

179, 31. *Διόπτρις δὲ δὲ σήλην* &c.] At qualis hæc causa est; non exstat columna, quia quatuor urbes accessere? Contra non credibile est has IV. urbes consensisse, nisi erecto aliquo lapideo æneove cippo, ut solitos in foederibus facere Græcos vel apud solum Polybium sapissime invenias. Locus omnis male transpositus est, quem posthac ita lege: *Πλείστους γὰρ δὴ μὲν ἀρχὴς ἔτερον ἐμφυτεύσασιν δοκεῖ τοῖς Ἑλλήσι. Διόπτρις δὲ δὲ σήλην ὑπάρχον συμφορῶν τῶν πόλεων τῶν περὶ συμπολιτείας. Περί τῶν εἰρησίων καὶ τετάρτων Ὀλυμπιάδων πρὸς τὰς ἐφετῶν, κατὰ τὴν ἐπιπέδον πρὸς εἶπον, αὐτῆς ἤρξαντο μεγαλοήσωντες συμφροεῖν. ταῦτα δὲ ἢ καὶ τὴν Πύρρον ἀφ' ὧσιν εἰς Ἰταλίαν. καὶ πρῶτον μὲν σωθήσων Δυμαῖοι, Πατρῆες, Τελταμῆες, Φαροεῖες. Μετὰ τὸ ταῦτα &c.* Quorum numerus per Anzigonum mirum in modum tempestate illa auxit inter Græcos: quamobrem ne columna quidem ulla exstat testis consensus harum urbium in eandem reipubl. formam. At circa Olympiadem CXXIV. &c. Regis enim istius & tyrannorum erat præcipuum, abolere libertatis & felicitis conspirationis memoriam. Sic nihil est salebrosi. Debeo autem hoc publicis patris diatribis, cum de Achæorum republica disputaret. Sed & in prioris editionis Latino contextu & indice Tritæenses non videas; nunc addidi quia & libro IV. cap. 60. eisdem voca *ἄρχωντες τῶν Ἀχαιῶν συσημῶν*, ut ambigi de iis nequeat.

181, 8. *Τετάρτη δὲ ὕστερον ἔτε.*] Versio hoc loco partim intolerabilis, partim semiperfecta. Nam primo credibile non est τὴν *Κερωνία* quatuor continuis annis præturam egisse, quia singulis annis eam mutari Achæis placuit. At enim primo duos prætores cum scriba creatos *ἐκ αἰεῖδος* (hoc est, ut hoc anno ex illa, sequentibus ex alia civitate eligerentur. Sic lib. VI. *αἰεὶ καὶ λόρον ἕτους ἐκ αἰεῖδος τ' ἐκ λογῆς εἰσορῶντος*) idque tantum XXV. annos durasse. Quod si non nisi post

quartum annum comitia habuerint, jam ne semel quidem *περίοδος* facta est; quod cum Polybii narratione non coit, quæ saltem semel factum orbem indicat. Nam delata ad unum potestate tantum annum fuisse præturam mille locis probari potest, & Marco ad quartum annum continuatam præturam nusquam legitur. Deinde subobscurum est quod ait Marcum in prætura egisse quartum annum, cum Aratus patriam suam reip. Achæorum attribuit; octavo deinde anno post rursus factum. Quando igitur prima vice fuit factus? Confer Græca, & sic vertendum dices. *Εοque honore primus usus est Marcus Carynensis; quarto deinde anno post hujus præturam Aratus Sicyonius;* (scil. eo honore est usus) *qui quidem viginti demum annos habebat, sed jam patriam jugo tyrannidis ereptam virtute sua & fortitudine attribuerat Achæorum reipublicæ.* Suspicio autem legendum, *Σικυώνιος, ὃς ἔτη.*

181, 27. *Τῷ αὐτῷ ἔτι.]* Hoc intelligi nequit. Lege, *αὐτότερον,* idque videtur advertisse interpretes.

185, ult. *Καὶ σῴσεν.]* Edidi, ut voluit ὁ πίνυ, quamvis mihi sufficiebat sententia scriptoris & auctoritas Suidæ. VIII, 12. *Βολίς δακῶν ἢ σῴσεν ἔχην καὶ τὸ λῆμα ἀφ' ἑξέβολον.*

192, 29. *Εἰς Θεσσαλίαν ἔτ' ὦν, Διὰ πεμφθῆναι.]* Nihil vitii in his suboluisse, absque scripturæ varietate fuisset. Haganoensis ὅς εἰς Θεσσαλίαν ἔτ' ὦν, Διὰ π. Basileensis ὅς Θεσσαλίαν ἔτ' ὦν, Διὰ π. Inde Ursinus ex ingenio, ὅς εἰς Θεσσαλίαν ἔτ' ὦν, Διὰ π. qui tamen testatur scriptum librum habere ὅς εἰς Θεσσαλίαν Διὰ π. Igitur hæc nunc vulgata *Ἔ πίνυ* Isaaci est, in qua tamen jam olim desideravi, quo adventurum Cleomenem rex expectarit. Nos hunc sensum putamus. Colligebat Antigonus, postquam audivisset Cleomenem pluribus Peloponnesi urbibus occupatis Isthmum infedisse, eum primo tempore se juncturum cum Ætolis, & de Thessalia totaque Macedonia ipsi controverfiam facturum (quod per Nicophanem ei Aratus vere prædixerat cap. 49.) quippe qui Achæos variis jam cladibus debilitatos vilipenderet, & cæso Antigono eos omnia concessuros opinaretur. Quem planissimum sensum illa varietas certo præit, & lege: ὅσον ἔγω παρέιναι τὸ κλ. μετ' τὸ δυνάμειος εἰς Θεσσαλίαν, Διὰ πεμφθῆναι &c. vel si placet magis δυνάμειος ὡς Θεσσαλίαν quod propius Basileensem accedit: nam frequentissime sic eam particulam usurpat hic auctor, & passim Græci. Ælianus VIII. var. hist. 2. ἵνα παρδύση ὡς αὐτῶν. Non est quærendum, An *αὐτῶν* legendum sit, non magis quam libro XII, 1. *ἠξίωσεν αὐτῶν &c. ἔτις ἐσαληθρίω ὡς αὐτῶν παρδύει αὐτῶν.*

196, 32. *Κατὰ τὸ Κωλαῖον αὐτο.]* Conjicio, sed augurio certissimo, Φωλεόν. IX, 17. eandem rem narrans: *Κλεομένης αὐτοῦ Διὰ πρῶτον εἰλεῖν τῶν τῶν Μεγαλοπολιτῶν πόλιν, σιωπεύει τῶν τῶν*

τὸ τεῖχος φυλάττει τὸ κατὰ τὸν Φωλεὸν καλέμβρον, νυκτὸς ἕκειν.

196, 1. Παρὰ τοῖς Μεγαλοπολίταις.] *Neque apud Clitorios, neque apud Megalopolitas.* Ita præcedentis editionis auctor in his artibus verfatissimus: sed ipsum sibi parum in hoc placere ostendit ejus versio & compunctus obelis liber. Viri tamen insignes, ad quos id pertinet, defendunt versionem, & debuisse pro τοῖς suppleri *Κλιτωρίοις* cuius liquere ex sequentibus, nec si *Lionenses* à Perotto commentos reperire possi nus, sufficere, cum Clitorios plane nominet infra Polybius. Sane nobis hæc versio allubescere nequit, ut nec cuiquam assueto veteribus, quibus mos non est tam inepte de iisdem contraria dicere. Solent illi de pluribus idem narraturi, si interea uni eorum aliquid singulare contigerit, eum silentio transire, & relatis demum omnibus istum casum referre, quasi certa quadam connectendi ratione & particula utentes Latini *nam*, Græci *γάρ*. Ovidius VIII. *Metam.* 530. de planctu à Calydoniis edito ob Meleagrum & patris mærore loquitur; cum non minus deberet ac vellet etiam de matre referre, de ea tacuit, quia nempe præter cæteros illi aliquid singulare acciderat. Quare narratis omnibus addit:

Nam de matre manus divi sibi conscia facti

Exegit pœnas acto per viscera ferro.

Simile invenies apud eundem xv, 487. de Numæ morte. Revisit & patrem ad Livium 29, 8. Sed & Polybius x, 4. Scipionem ait curavisse solam matrem, cum tamen & ipse pius esset & patrem haberet vivum: igitur addit, *τὸ μὲν γὰρ πικτέροι τότε πλεῖν συνέβαιναν ἐς Ἰθηρίαν.* Igitur non eosdem bis nominant, sed postea demum de illis adjiciunt, quod natura docet. Ita hoc loco auctor referens in Megalopoli sævissime consultuisse Cleomenem, dicit ob eam potissimum id factum causam, quia nec Megalopolitarum nec Stymphaliorum quenquam largitioni aut proditioni patentem invenire potuit: nec dissimiles fuere Clitorii, sed ne hos simul eadem gloria digner, inquit, facit scelus illud Thearcis. Hæc versionem satis subruunt. Et Lionenses quidem nulli sunt, certe hæctenus ignoti; sed cum editiones habeant, *Λιονεῖς*, Ursinus *Λιονοῖς*, vide num auctor scripserit *Διοπεῦσι*. Certe ad literarum apices proxime accedit. Stephanus *Διόπη πόλις Ἀρχαδίας, ὡς Φερεικῆς. τὸ ἔθνη κὸν Διοπέως.* Literas Δ & Λ confusas hoc modo vide in Legatione 32. apud Urinum.

Ead. 29. *Υφ' ὑμῶν γραφομένων.*] Sic ultima, sic priores edit. tamen profus requiritur *ἡμῶν*, quod & Perottus & Casaubonus sunt interpretati. Itaque hoc recepimus.

203, 3. *Ὅν γε καὶ κατ' αὐτὴν.*] Particulam *καὶ* satis hoc loco *ἐπιγνώ*, ab Haganoenfibus servatam, à Basileensibus & τῷ πάνυ neglectam, securus inserui, præsertim accedente codice Peiresciano, ut monuit

nuit vir doctissimus : cujus quoque fide pag. 205. 16. Scripsimus ἡ γέ-
 ρανεν ἡ γήλοις, cum prima vocula vulgo abesse soleat.

206, 13. Εἰς τὴν ὡρὴν τῆς Λακεδ. ἀνέβαινον πόλεμον.] Sic quoque
 legitur v, 68. Ευθαρωῶς ὁ Νικόλαος εἰς τὴν πόλεμον ἀνέβαινε. Sed cum
 hoc loco vir idem summus in ms. invenerit ἀνέβαινον, valere vulgatum
 jubeo: nam id est à Polybio. 111, 10. Ευθαρωῶς ἐνέβησαν εἰς τὴν ὡρεινη-
 μίον πόλεμον. IV, 36. Οὗτοι μὲν δὲ Ευθαρωῶς ἐνέβαινον εἰς τὴν πόλεμον.
 VI, 49. Κατὰ γὰρ μὲν τῆς καρῆς τέττες, καὶ ἕς εἰς τὴν Ἀννιβιακὴν ἐνέ-
 βαινε πόλεμον. Legatione LX. καὶ ὅν καμῶν ἔμελλον εἰς τὴν πόλεμον ἐμ-
 βαίνειν. Et alibi.

207, 1. Κατὰ τῆς αὐτῆς καρῆς.] Non sunt hæc versa : sed nisi po-
 fuisset ea Polybius, negari bene posset, id quod ait de Mantinensibus,
 esse μέγιστον τῶν ὡρεινημίων τεκμήριον, quippe in singula momenta ur-
 bibus Peloponnesiis nunc acquirentibus aliquid, nunc amittentibus.
 Verum addidit Polybius ; quare & nobis Latinum cum exhibituris ad-
 dendum est *per eadem illa tempora.*

Ead. 40. Παραχρημάζοντο ἐν τῇ τῶν Ἀργείων πόλει.] Supra in fine
 cap. 54. ante digressionem ad Cleomenis facta & Phylarchi errores di-
 xit illum Ægii hibernasse, quod & cap. 55. seq. repetit. Itaque, hoc
 etiani loco rescribendam Ἀιγίων. Sed expeditus sum. Dum enim Ægii
 Antigonus hibernabat, Cleomenes Megalopolin vastavit ; cujus casum
 deplorante Arato voluit eam vindicare & sic factum ut Antigonus
 transfret Argos. Vide Plutarchum in Agide & Cleomene.

210, 9. Ὁ πλομαίων ὡρεβολῆς.] Vertitur, *peritorum campidocto-
 rum positioni, cum impetum minantur.* In præfatione Perotto acri-
 ter reprehensio exponit lanistam sive magistrum tractandorum armo-
 rum. Sed rectissime Cl. Valesius & ad Ammianum & in præfatione
 ad Excerpta exponi jubet *gladiatorum.* Alterum ne intelligi quidem
 potest.

213, 27. Ὅσον ἐκ ποδῶς ἐπίσθησαν τῶν βάρῃ τῶν κατολισμῶν καὶ τῶν
 συσπίξεως.] *Partim armorum pondere, partim labore pugna defatigi-
 gant incipient.* Ego neminem hic labore pugna defatigatum video:
 sed duabus rebus Illyrios Macedonibus junctos Euclidæ & Laconum
 fociis graves fuisse percipio, genere armorum & aciei sic structæ robore.
 Nam ad pugnam cominus cum his faciendam impares fuisse Spartanos
 inde quoque intelligitur, quod dixit Euclidan oportuisse non exspe-
 ctare, donec in summum enisi essent hostes, sed cum adhuc penderent
 in declivi ἐκ ποδῶν σωαντῶν & identidem retrocedentem recipien-
 temque sese in loca superiora, solvere eorum εἶφον & corrumpere, quo
 prævalebant ἐκ τῶν κατολισμῶν καὶ τῶν συσπίξεως. Confirmat Plutar-
 chus in Cleomene : τῶν πέσσω τῶν ὀπισσεως καὶ τῶν βάρῃ τῶν ὀπιλικῆς φα-
 λαγῶν ἐξέθλιβη. Hæc dictabat Pater,

213, 38. Σωπελεῖς κίνδυνος.] *Pugna commissa est.* Non victo demum Euclida, sed incipiente eo oppugnari, cum equites Cleomenici mercenarii tergum Illyriorum invaderent, à Philopœmene equitum pugna est commissa, h. e. incepta (Id enim notat committere) Polybius vero tunc quoque finitam vult, ut verti debuit. Lib. III. Σωπελεδένι τούτων ἔπειτα Σικελίαν πολέμα.

216, 26. Σέλδουκος ὁ Σελδούκος ἔκ Καλλινίκου, ἔκ καὶ Πάγων ἐπικληθέντι.] *Seleucus Seleuco patre genitus, avo Callinico, qui etiam Pogon cognomine est dictus.* Immo, *Seleucus Seleuco, cui Callinicus ἔκ Pogon cognomina fuerunt, genitus.* Ipse Seleucus Ceraunus vocabatur, avus fuerat Antiochus Θεός,

A D

LIBRUM TERTIUM.

Pag. 223, 9. Τὸ γὰρ ὠφέλιμον &c.] *Nam ἔν ἐν παρῆντι ἔν ἐν posterum historia nostra in eam rem utilis est futura.* Omnino aut excedit ex versione aliquid, aut scripserat *historia nostra*, quod putamus.

224, 12. Οὗτος ὁ Σέλδουκος Δημήτριος.] *Intelligit Demetrium Soterem Seleuci Soteris filium.* Quid igitur turbat interpres convertendo *Seleucus Demetrii filius?*

227, 9. Ἐκασιν τῶν ἐν τῷ Φιλίππου πολέμα.] *Lego Φιλίππου.* Sic vocat quoque cap. 32. h. l.

228, 22. Ζηλωτῶν τῶν ἐκείνων παραιρέσεως.] *Non parum interpretatio Latina à Græcis hoc loco abit; cuius tamen discrepantiæ causam excogitare non possum, & tutius putarem verti καὶ πόδα.* Quis enim νῆ Δία dicet Hannibalem patri suo in Hispania successisse? Sed & rationi magis affine est dicere, aliquem in administratione rerum idem tenere institutum, quod ille, cuius consiliorum particeps & æmulus fuerit: quæ temere confusa hîc sunt.

238, 32. Περαση ποιήθη τῶν πορείων.] *Legendum περαση.*

239, 33. Καὶ καὶ σκευῶν.] *Et suppellectilibus verti videas, sed certo typorum lapsu pro suppellectilibus, quo supra & infra non semel utitur.* Poteramus tamen Livii *suppellectile* satis lati esse.

242, 12. Λοιπὸν διέτριψε ἔκ βίης μέρος.] *Longe alia in significatione Polybius hoc verbum & inde deductum ἀποτροπή usurpat.* Certus sum hic scripsisse διέτριψε. IV, 57. Πλείων χρόνον ἀποτροπῆς ὡς ὅρα τοῖς Αἰγυπτίοις. Et cap. 82. Παρὼν εἰς Αργῶν, καὶ καὶ τὸ λοιπὸν μέρος ἔκ χιμῶν διέτριψε. Posuimus autem superius ἐν ἐργῇ καὶ σωπελεμέων ex aliis editionibus, male in Casauboniana ἐν ἀργῇ. Sed & sequenti capite miror omnes editiones habere περασεπτακίας ἐν τοῖς ἡδὴ τοῖς

Ζακωθαίων ἀλάσεως, cum omnino debeat legi ἤδη τ' ἴ, ut nunc exhibemus.

249, 10. Εἰ ᾗ, μὴ ἰδίᾳ μετὰ π.] Alium sensum his verbis assignat H. Grotius, distinguens εἰ ᾗ μὴ, ἰδίᾳ μετὰ π. Vide cum lib. II. jure belli ac pacis cap. 21.

250, 41. Διὰ λίθου.] Ita Græca. Sed interpres melius doctus verit *Fovem Lapidem*, quod plane desiderabatur, & docuerat Leopardus VI. Emend. 5. Etiam F. Ursinus, cujus en verba: Δία λίθον ex ingenio. Jurisjurandi formula exstat apud Festum. *Lapidem*, inquit, *silicem tenebant juraturi per Fovem hæc verba dicentes: Si sciens fallo, tum me Diespiter salva urbe arceque bonis ejiciat, uti ego hunc lapidem.* Hæc ille.

254, 2. Ἡδίκησεν κ' τ' Λιβυκὸν πόλεμον. ἐλύθη.] *Fuisse injuria affectos: ea vero injuria bello Africano expiata fuerat.* Adeo Latina distinctio Græcas voces transponit: qua, cedo, venere? Non magis ea injuria bello Africano expiata, quam commissa. Melius ergo: *multos suorum qui in Africam navigabant, à Pœnis bello Africano fuisse injuria affectos: ea vero injuria eo tempore expiata fuerat, cum quidam &c.*

254, 8. Ἐν τῇ αὐτῆς τῶν βίβλων.] Interpretatur quidem ὁ πᾶν *priore libro*, sed quomodo id ex Græcis excuspat, aut quid illud sit, viderit. Nam & infra cap. 34. hoc lib. memorans esse dictum de Gallis, ait *ἐν τῇ αὐτῆς τῶν βίβλων διεληλυθέναι*, ubi itidem exponit *in priore libro*. At de Gallis dictum secundo, de mercenariis primo libro. Denique geminus est locus in principio libri secundi, unde apparet non posse hæc verba nisi de proxime præcedente capi. Lege: *ἐν τῇ αὐτῆς τῶν β' βίβλων*, hoc est, *δωτέρᾳ*, quam literam ab imperito omissam non mirum.

260, 19. Μασιανοί.] Hi dicuntur à Mastia loco Africæ prope Pulcrum promontorium & Tarfejum, ut supra Polybius. Nunc recensentur Hispani in Africam traducti. Scribe *Μασιανοί*. Urbs Mastia ulterioris Hispaniæ, indicata aliis auctoribus, & prope Tartessios collocata à Stephano.

260, 25. Πρὸς ᾗ τ' ἑπτασίς Βαλιαρῆς.] Quia numeri Liviani exactissime cum Polybianis conveniunt, ut certum sit invicem descriptos, dubium vix est, quin hic quoque fuerit numerus, sed absorptus vel à præcedentis numeri similitudine, vel à sequenti vocula. Legerem ergo *Βαλιαρῆς ὡς, ἑπτασίς*. hoc est, *ἑπτασῆς ἐπτήκοντα*. Plane Livius, *funditores Baleares octingentos septuaginta*. Quæ leguntur in versione *tum ipse, tum eorum insula*, sunt *ἀσύστατα*; ab auctoris, opinor, manū est, *tum ipsi*.

Ead. 31. Εἰς ὧν τὴν Καρχηδῶνα κατέπεσαν.] Repone *κατέπεσαν*; vitium quod omnes editiones obsedit.

261, 2. Μασσαλιῶν ἢ Μακίων.] Recte interpres Μασσαυλιῶν. Postremi videntur esse Μάζυες apud Stephanum atque inde corrigendi.

262, 5. Μόνως ἀν' ἄνω &c.] *Unicam hanc belli adversus Romanos gerendi rationem esse ratus.* Multæ quidem rationes belli Romanis faciendi erant: nam & in Sicilia ei præiverat pater Hamilcar, & adhuc Sardinia adempta urebat. Sed sine cunctatione Latinis addendum *in Italia.* Inferius Græca hæc καὶ πρὸς τὴν Λιβύην καὶ τὰς ἐν Ἰνδία πρῶτα ἀγῶνας vertuntur, *rebus Africa atque Asia.* Ac si credidisset de Iberis Colchis agi; quod suspicari nefas. reposui verum.

263, 3. Αἰρλωσάεις καὶ Ἀυσοσίνας.] Primi horum ignoti. Sequentes eruditissimus interpres putat positos pro Aufetanis Livio nominatis, quod & notavit Ortelius, qui tamen mira oscitantia etiam ἀντὶ Αἰρλωσίων ait Livium habere Αὐετανος. Si quid juvat literarum ductus & regionis situs, legendum conjicio Λαρηνησίαις καὶ Αὐσοδίαις. Larnenses equidem Plinius memorat prope Larnum ejus plagæ fluvium: quod optime quadrat. Αὐσοῖοι vero *Aufetani*, ἢ Καρπηῖοι *Carpetani*, tantum litera o in e mutata.

264, 33. Καθ' ὡς ἐπέστη Δία Φορῶ.] Sic exhibere non dubitavi ex certissima magni Isaaci mutatione: vulgato nullus locus esse potest.

265, 30. Μετὰ δὲ τὸ Ταναΐδου ποταμὸν καὶ τὸ Νάρεθωνος.] Ortelius in Lexico hæc habet: *Narbon apud Polybium lib. 3. Gallia fluvius est non longe distans ab ora Massilia ac Rhodani ostiis. Rhodanum velle credo & mendosam scripturam.* Quorum ultima sane quam ἀκερῆ & ἄλογα. Idem in *Atax.* *Narbo vocatur hic fluvius à Polybio lib. 3. quem non longe scribit à Massilia & Rhodani ostiis distare.* In quibus agnosce notabilem inconstantiam. Casauboni item verba sunt ad Strabonis lib. iv. *Atacem fluvium unus Polybius libro tertio & xxxiv. Narbonem appellavit.* Vertit autem, *inter fluvios Tanaim & Narbonem Marcium.* At studentium fidem! an hæc dicuntur à Polybio? quod in Polybio cognominis Marcii vestigium? Ullus ne auctor fluvium vocavit Narbonem Marcium? Pomponius, Plinius, aliique omnes ipsam urbem, coloniam Romanam sic nominat. Ubi denique his in verbis fluvium agnoscit Narbonem? Clare dicit Polybius, ut & vertendum fuit *inter fluvium Tanain & Narbonem*, non intelligens flumen, sed urbem ipsam; ideo dicit ποταμὸν non ποταμῶν. Sed nec persuadent docti viri vel fuisse fluvium Narbonem vel Atacem ejus nomine insignitum. Legitur, fateor, apud Athenæum ex Polybii libro xxxiv. Μετὰ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν ἕως τὸ Νάρεθωνος ποταμὸν πρὸς τὸν εἶνα, in quo sint Rhuscinon & Illiberis amnes & pisces fossiles. Sed certissimus sum locum mendosum esse, & vel legendum ἕως τὸ Νάρεθωνος ποταμὸν, ad fluvium Narbonis, qui sc. cam urbem alluit, Atacem: aut ejiciendum illud ποταμὸν, quod verius videtur, cum ea vox se im-

se immiscuerit ex superiore versu temere demissa & repetita. Nec deliberare de eo patitur Strabo, qui eandem historiam, iisdem verbis, ex eodem explicat libro IV. Οὔτοι μὲν ἐκ τῆ Πυρρῶος ῥέεσσι οἱ ποταμοὶ μεταξὺ Νάρεων ἔσσι καὶ τῆ Αφροδίτης: ubi ne ῥεὺ quidem de fluvio; & eodem modo exscripsit Strabonem Hanno, ut appareat solum Athenæum illum lucifugam amnem in Polybio non legitse. Perottus ordine inverso, verbis servatis fecit *inter Tanaim ἔσσι Narbonem fluvium*.

269, 37. Ηγεμόνα συστήσαντες ἐξαπέλεκτω.] Interpres quidem, *duce L. Atilio pratore*. At Livius XXI, 26. Cajum Atilium appellat.

270, 40. Συστήσις μετ' αὐτὸν κρηγεμόνας.] Scribendum cum Fulvio μετ' αὐτῶν. sc. ἰππέων: amat enim ex abundanti interdum auctor. I, 9. ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐπέμψασιν τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἀρχοντας μὲν τῶν δυνάμεων. cap. 39. Romani τὰς μὲν στρατηγὰς ἀπέστειλον Λεύκιον Κεκιλίον καὶ Γνάϊον Φέριον καὶ στρατόπεδα μὲν τῶν. Vulgatum quo sit referendum, non video.

277, 29. Πρὸς δύο πωλήτρα.] *ad jugera duo*. Quam respondeant hæ mensuræ, vel sibi invicem vel Livio, monuit pater ad auctorem suum lib. 21, 35.

281, 15. Τῆ δ' Ἰσθαρι.] Non est hujus fluvii ille cursus, ut posuit cum Alpius & Rhodano insulam facere. Optime ὁ γεωγραφικὸς τῆ Cluverius lib. I. Italiae cap. 33. Ἰσθμιας reponit: & acutissimus Holstenius errorem addit natum majusculis literis confusis εκκοραc pro οικαραc.

282, 7. Διὰ τῆ Ακροβείρων.] Nihil verius, quam legendum ἀπὸ τῶν Ακ. Illud tamen omnes editiones occupavit.

288, 10. Σχεδὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμισέδια.] *In pedes fere centum nonaginta*. Videtur voluisse *passus*. Vide notata à patre ad Livium 21, 36.

302, ult. Εως μὲν τῆ περὶ τὴν ποταμῶν.] Existimavi quartam vocem contractam esse ex *περὶ τὴν ποταμῶν*: postea Cluverium vidi coniecisse Πάδε, quod non minus verisimile; quamvis aliquo modo vulgatum tueri queas.

306, 23. Ὡς ἂν ἐκ Λιλυθαίας &c.] In versione omissum id, quod maxime erat notandum: neque enim tanta defatigatio est dierum quadraginta navigatio. Debuerat, *longo pedestri itinere*. Auctor *πεπεζοπορησάντων*, quamvis Livius ei plene contrarius.

307, 17. Ἰππεὶς δὲ Κελτὰς καὶ Νομάδας εἰς χιλιάδας.] Interpres solum, *equites Gallos ἔσσι Numidas adversus eos misit*, numero millenario omissio, quem etiam Livius annotandum judicavit. Versu tertio post pro *πολλὰν περὶ τὴν ποταμῶν* legas *cento περὶ τὴν ποταμῶν*. Ut I, 29. πολλὸν δὲ πλῆθος τῆ τετραπόδα λείας περὶ τὴν ποταμῶν. II, 19. Καὶ περὶ τὴν ποταμῶν λείας πλῆθος. IV, 62. Καὶ λείας περὶ τὴν ποταμῶν πλῆθος ἐπανῆγε. IV, 83. Φθίρας δὲ πάντων καὶ πολλὰν περὶ τὴν ποταμῶν λείαν ἐπανῆγε. Habes etiam hujus locutionis exempla apud Suidam in *Περὶ βακχῶν* δ: *Περὶ τὴν ποταμῶν*.

310, 37. Παρήγγαλε καὶ τὰς ἀνδρωδεσάτους.] Hannibalem cuique ex centenis permisit electionem fortissimorum militum è suis ordinibus in infinitum, ut sic ipse nihil retineret, Apella credat. Scribe: παρήγγαλε καὶ ὁ τὰς ἀνδρῶν. edixit præterea, ut quisque novem fortissimos. Livius XXI, 54. *Singulis vobis novenos ex turmis manipulisque vestri similes eligite.* Videas Casaubonum quoque offendisse: sed quemadmodum Livium pro ἑκατὸν videri legisse ἑκατὸν cogitare, nedam notare, quiverit, ipsi relinquo & lectori Livium adhibenti.

311, 20. Ο ἢ Τίσιον.] Aperte nimis festinatum in horum versione: *Tiberius ut vidit appropinquare Numidas equites, extemplo equitatum suum, manus cum eo jussu conserere, emittit.* Primum, credo, voluit, certe debuit cum eis scribere. Deinde suum equitatum non jam sed superius emisit, cum partem equitum suorum, justam Gallis auxiliari, à Punicis auxiliis retrocedi coactam vidisset, de quo p. 307. nam quod ibi ait πάντας ἀφῆκε τὰς ἵππους, suos intelliges, ut diserte Livius cap. 52. Jam vero non suum modo equitatum sed etiam collegæ Tiberius effudit, quod & clare Livius cap. 54. testatur dicendo *equitatum omnem.* Nisi forte ὁ πᾶν legerit πᾶν αὐτῶν ἵππων, quod tamen frustra est: nam Græcis αὐτὸς, ut Latinis ipse, interdum est integer & omnis; quod non hic modo, sed etiam libro I. cap. 27. ab eo non animadversum: τὰ μὲν τρία μέρη τῶν αὐτῶν δυνάμεως. Sic editio Basileensis, sic Haganoensis: at ille αὐτῶν fecit. Hoc etiam Polyæni interpreti fraudem fecit lib. IV. in Alexandro n. 6. Ο ἢ ἔδεν, ἔφη, ὠρῶν λύειν τὴν φάλαγγα καὶ χεῖρ. ἀλλὰ τοῖς πολεμίοις αὐτοῖς μάχεσθαι. Vertitur, sed cum hostibus ipsis prælium faciendum; quasi illa μάχη Περσῶν, quæ impedimenta Macedonum diripiebat, hostica non esset. At intelligit Alexander incumbendum esse ipsi hostili aciei & corpori, in quo omnes hostium vires periclitabantur. Tale quoque est Polybii XVI, 17. Οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες ἀπέθανον, ἢ ἢ πόλις ἐάλω, τὰ ἢ τέκνα (ὡς αὐτῶν μητέρας) ἐζήνεον τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείματα, cum omnibus matribus. nam ipsis exponere nullius ponderis orationem facit.

313, 31. Αὐτῶν τε καὶ τῶν ἵππων.] Necessarium est, ut scribas τῶν ἵππων, ut recte vidit interpres.

314, 40. Πρὸς τὸ ἀσσειρηθῶν σύσημα.] Editum, ut fuit in Casauboniana: non male tamen, & forte melius, priores ἀσσειρηθῶν.

315, ult. Γάϊον Φλαμίνιον.] Mendose in aliis Γάϊον. Item cap. 77. h. l. tam in Latino Cn. Flaminius, quam in Græco Γάϊον Φλαμίνιον fuerat, sed Ursinum & rem ipsam secutus correxi. Sic cap. 86. h. l. erat in versione C. Servilius, pro Cn.

319, 27. Αἰεὶ δὲ πως οἰκεῖον ὄν τῇ φύσει τέτρα τὸ μέρ.] Varie tentatur hic locus (certe causarius) à viro doctissimo, nunc mutando, nunc supplendo. Sed cum Bas. habeat, ut ille inquit, αἰεὶ δὲ πως οἰκεῖον τῇ φύσει

332, 10. *Εἰς τρεῖς ὀνομασίας.*] At duæ hîc tantum commemorantur. Unde Ph. Cluverius per supinam imperitorum exscriptorum oscitantiam tertium Japygum nomen omisissum sic restituit: καὶ τῶν μὲν αἰθιοπευροσούμων Δαυνίων, τῶν δὲ Πευκεπίων, τῶν δὲ Μεσσαπίων. lib. IV. Italiae cap. 10. Quod verisimile videtur: nisi quis putet ipsum Japygiae nomen unum ex tribus ab auctore intellectum, aut neget Cluverium certum esse posse, utrum Σαλευπίης an Ποιδίκλης Polybius pro Peuce-tiis scripserit; vix enim conveniunt antiqui.

Ead. 17. Περὶ τὸ καλέμενον Ἰππώνιον ἐπέτερε τῷ Ἀργυριππανῶ.] Postremum vocabulum debetur Leopardo lib. v. Emend. cap. 16, ubi & inferiorem locum cap. 118. Polybii restituit, cum legeretur Αἰγυρ-πανοί. Quaecumque autem est, non videtur tanti, ut tot magna nomina ei praescribi mallent: adeo velut ambitus quidam est in eo mustaceo laureolam quaerentium. Sed & Ἰσώνιον in quaestione est. *Hipponem*, Ἰππώνιον Ortelius faciunt & Casaubonus. Cluverius Ἰππώνιον, quæ aliis Vibo Valentia, hinc longe remotum causatur, & Argos Hippium intelligit scribitque: Περὶ τὸ καλέμενον Ἀργυρῶ Ἰππώνιον ἦτοι τῷ Ἀργυριππανῶ ἐπέτερε ἢ Ἀργυριππανήν, circa Argos Hippium sive Argyrippam agrum Argyrippanum depopulatus est. Sed hæc ratio veteres tractandi anceps est & alex plena. Luc. Holstenius Ουδίνιον olim fuisse scriptum Polybio conjicit. Post has summorum ingeniorum suspiciones putasne, lector, me vel audere adhuc unguis rodere? Inspice tamen narrationem Polybii, inspicere tabulas & regionis situm, ac vide an non ipsis literis fatentibus auctor scripserit περὶ τὸ καλέμενον Ἰσώνιον, ἐπέτερε τῷ Ἀργυριππανῶ. De Histonio notissima istius tractus urbe, & quæ huc proficiscenti secundum Adriam Annibali prima obvenit, nominatim agit Cluverius lib. IV. Italiae pag. 1206. Censui autem cum Ursino & Cluverio scribendum Ἀργυριππανῶ, non ut editum, tam propter analogiam, quam quod ita scripsisse Polybium prodat manifestius vulgata lectio: gentile autem, quod apud Stephanum legitur, vitii arguit ille ipse scriptor, cum à χερύσιππαι χερύσιππανός venire scripsit, sicut ab hoc Ἀργυριππανός. Ideo in inferiori loco id quoque adhibui. Huic annotationi memini te, nobilissime Thevenote, aliquando calculum tuum adjecisse, quo infinitum in modum sum gavisus & gaudeo.

Ead. 22. *Ἐκ τῆς ἡμέρας.*] Interpres *pro more*. Si voluisset id Polybius dicere, scripsisset ἐκ τῶν ἡμερῶν, ut alibi. Tum moris erat Romanis quatuor solis legionibus rempublicam tutari, ut sæpe Polybius dixit: jam autem adhuc Cn. Servilii copiae prope Ariminum tendebant. Ne dubita vertere *pro tempore*, quas in hac necessitate & angustia probare potuerat. 11, 24. Τῶν δὲ ἐκ τῆς ἡμέρας περὶ ὁδοθησόντων, qui necessario tempore suppetias venerunt. Et frequenter.

Ead. 35. Περὶ τὰς Αἰζας.] Αἰζας legendum docuit pater ad Livium

vium XXIII, 1. quod verissimum est, & idem à L. Holstenio notatum ex ejus postea editis ad Cluverii Italiam Annotationibus didici. Itaque sic edere non dubitavimus.

334, ult. Πόλιν Ουβενσίαν.] Monitu Cluverii lege Τελείαν, quamvis sic jam Perottus verterat.

336, 9. Δαύνιοι καὶ Νωλανοί.] Καυδοῖοι Leg. nam ad muros Caudii Beneventanorum & Campanorum fines erant, ut ex veteri lapide didici. Hæc notat L. Holstenius ad pag. 1079. Cluverianæ Italiae.

Ead. 28. Ἀπὸ τῆς Εἰριβανῆς.] Hujus Eribani, vel, ut infra, Eribiani nec vola usquam nec vestigium. Unde considerata ratione itineris Hannibalicæ hunc collem à Livio Caliculam Cluverius vocari dicit, nec deterritus immenso inter nomina discrimine, an τὴν Καλικόλαν scripserit Polybius, quærit lib. iv. Italiae cap. 5. Mihi à primo conspectu difficile non fuit suspicari Τρηβανῆς vel Τρηβιανῆς. Quod postquam cum patre communicaveram, vidi L. Holstenium assentiri v. Cl. Camillo Peregrino legenti Τρεβιανῆς, qui addit, fuisse post jugum illud montis oppidum Trebiam, quod adhuc nomen servet à rusticis Tregla vulgo appellatum, ubi quamplurima vetustatis extant monumenta: quod alibi repetit.

Ead. 41. Παρὰ τὴν Ἀθურνον.] Ἀθურνον debere esse ait vir Geographicorum callentissimus. Alio loco hunc & Plutarchi & Servii loca confert, ut evincat à Campanis ita hunc fluvium vocatum, quorum dialectum à Polybio servatam censet. Sed fruatur ista censura: Polybius id fecisse nunquam putabo, adeo evidens proditur depravati nominis origo, τὴν Ουλθ. in τῷ Αθ. Libentius igitur ab auctore esse existimem τὴν Ουλθ. τὴν Ουλθურνον.

338, 36. Ἐκλέξανθα.] Intelligere potes Λειτουργίας: puto tamen scribendum ἐκλέξανθα. Sic cap. 114. h. l. Ἀντίστας ἐν τοῖς προγεγενημένων μάχης σκύλοις ἐκλέξας καὶ ἀκακηθσμήκας.

339, 4. Μετὰ τὴν τῆσιν.] Rectius videtur Haganoensium & Basi-leensium τῆσιν.

341, 18. Περγησιόσμηρον ἢ Ἀκίλικον.] Livius Himilconi traditam classem ait. Inde Sigonius vitium apud Polybium esse putat. Sed & alibi nominum varietas talis est.

341, 25. Ἀμφοτέρωσιν ἄμα τοῖς δυνάμεσι καὶ ἄρξιν.] *Utrumque exercitum conjungere.* Tam à Græcis, quam à consilio Scipionis hæc interpretatio impetibilis est. Nam quantum est, ut non conjunctæ censerī debeant copiæ, quarum pars pedibus in terra, alii juxta littus idem navibus procedunt? Imo ne voluit quidem Scipio illic conjungere socios navales cum terrestri milite, eos exponendo, sed ostia Iberi elegerat sibi stationem, ubi tenderet paratus in utrumque, quacunque scilicet parte eopiarum (hæc Livii verba in hac re) hostis occurrisset.

VIII, 10. Διεληθὼν πρὸς τὴν ἀντιπρόθεσιν ὡς ἔχει τὸν ποταμὸν. ubi recte *confedit*. XVII, 16. Ταύτην τὴν ἡμέραν ἐκάτεροι ἀφύσσωτες αὐτῶν κατέβησαν. *ibi confederunt*.

442, 32. Πλὴν δύο μὲν ἀντιπρόθεσιν &c.] *Vertebatur, postquam cum ipsius viris naves quique (quinque opinor volebat) omisissent*. Alia certe tunc maximus vir agitavit; spero nos bene correxisse.

Ead. 40. Παιδικώτερον ἢ τὴν ἡλικίαν.] *Inferendum omnino ἢ, ut advertit Casaubonus, v, 18. Φίλιππος πολμηρότερον καὶ πρακτικώτερον ἢ τὴν ἡλικίαν χρωμάσκει τῆς ἐπιβολῆς*. Pag. 1417. Ἐδόκει βασιλέως προσεόντων φρονιμώτερον ἢ τὴν ἡλικίαν.

355, 17. Τότε προσχρηθέντες ὑπὸ τῶν ὡς τὸν Αἰμίλιον ἀντιπρόθεσιν.] *Proconsulari imperio ab Æmilio ornati*. Malim, *jussi ab Æmilio exercitiibus, qui in castris erant, pro legatis praesse*. Sic pater.

Ead. 42. Πρόνοιαν ἢ ποιήσαντα.] *Legendum ὡς προνοιαν ἢ ἐποίησαντα*. quod miror non monitum.

365, 38. Πυκνοτέρως ἢ ὡς ἔθεν.] *Vertendum: plures quam ante manipulos retro constituens, multiplicatis introrsus cujusque manipuli ordinibus, sic ut latera frontem vincerent*. Vide notata patri ad Livium XXI, 45.

372, 28. Παλαιῶς καὶ Μεγάλῃς.] *Fideliter quidem interpret, que Vetus & Magna Græcia nominatur*. Sed nihil minus verum est, quam eam Italiæ partem fuisse nominatam *Veterem Græciam*, & id nullus auctor confirmat. Dausquejus ad Silium: *reliqua Vetere prope tota Græcia Magna nominata*: quasi sit aliquod in omiſſa copulativa momentum. Non dubito, quin, quam ex codice antiquo Vir doctus libro suo adscripserat, certissima sit emendatio ὡς ἔχεται. x, 1. Λοκροί, Κρότων, ἐπὶ τῇ Μεγαπρόθει καὶ Θέρμοι ταύτην ἐπέχουσι τὴν ὡς ἔχεται. Plane hanc scripturam interpretatus est Silius lib. xi.

*Idem etiam Locros habuit furor; ora vadosi
Litoris, Argivos major qua Græcia muros
Servat, & Fonio luitur curvata profundo,
Letas res Libye & fortunam errore sequuta
Furavit pavitans Tyrio sua prælia Marti.*

A D

LIBRUM QUARTUM.

Pag. 376, 2. Τῶν δὲ Μακεδονίας βασιλέων.] *Visum est ita faciendum, ejecto spurio Λακεδαιμονίας, plurimis causis id exposcentibus*. Consule, quæ notarunt hujus scripturæ auctores.

378, 22. Δοείμαχος ὁ Τερωνίδης.] *Scribe Τερωνίδης, ut v, 13. Ἀλεξάνδρος Τερωνίδης ut optime Casaubonus, cum vulgo male Τερωνίδης*.

χωίνως. XVII, 10. Δικαίαιρχος Τελαχινίδης. Ita & Stephanus. 381, 35. Μόνης ἔ ἐν Πελοποννήσῳ.] Voculam tertiam è recentiore editione casu an consilio ejectam ex prioribus revocavi, ut necessariam. Deinde cur vertit? *quantopere multitudinem Ætolorum eo pacto esset demeriturus*, cum Polybius dicat ἐξακροθλήσασιν (ῥίσι δύνουαν, & in antecedentibus quoque ipse alio utatur numero.

383, 27. Πεσῆζον ἐπὶ τῷ Μεσσηνίῳ.] Nec tamen male editiones ἐπὶ τῷ Μεσσηνίῳ: imo vix est, ut non à Polybio sic scriptum dicam. Cap. 9. hoc lib. καὶ πεσῆζον ὡς ἐπὶ τῷ Ηλείῳ. In Peirescianis pag. 141. ἵνα μετ' ἀσφαλείας εἰς τῷ Ῥωμαίων ὤψακροθλήσῃ.

387, 27. Ἀρκάσι.] An horum populorum nomen ob similes literas deglutivit Acarnanas? Putem sane. Recenset nunc, recenset sæpe fœderatos per Antigonom; ubique Acarnanes additos legas, nulla Arcadum mentio. Hoc libro cap. 5. Scopas & Dorimachus ἄμφω Μεσσηνίοις, Ἠπείρωτις, Ἀχαιοῖς, Ἀκαρναῖσι, Μακεδόσι πόλεμον ἐξέλυον. V, 3. Philippus γεγραφὸς τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ τοῖς Ἠπείρωτις, ἐπὶ τῷ τοῖς Ἀκαρναῖσι καὶ Σκερδιλαῖδα. Lyciscus apud Spartanos in oratione contra Ætolos IX, 32. Ἐξόν γε τοιούτων ἀνδρῶν ἀπορῆντες ὑπάρχοντες πολεμεῖν Ἠπείρωτις, Ἀχαιοῖς, Ἀκαρναῖσι, Βοιωτοῖς καὶ Θετταλοῖς. Sed & apud Livium fœderi, quod cum Sempronio paciscitur, adscribit Philippus Achæos, Bæotos, Thessalos, Acarnanas, Epirotas. lib. 29, 12. Præterea hoc loco omnes referuntur siti extra Peloponnesum præter solos Achæos, cum tamen Lacedæmonii quoque, magna fœderis pars, restarent. Leges igitur Ἀκαρναῖσι. Ex eadem literarum similitudine ortum vitium videtur sedere in Stephano. Verba sunt. Μάραθος πόλις Ἀκαρνανίας, cum corrigendum videatur Ἀραδίας, vel si id non placet, Ἀραδία. Nam præter Plinium & Ptolemæum Polybius libro V, 68. Ἀπίοχος παρελθὼν εἰς Μάραθον, καὶ ὤψακροθλήσων πρὸς αὐτὸν Ἀραδίων. Non multo ante εἰς τῷ Μεγάλῳ πόλι, quia Polybius repetenda duxit, causa spernendi interpreti iusta non fuit.

389, 2. Πρὸς τὸ Ρίον.] Vitium ex Basileensi & Casauboniana propagatum hanc quoque editionem invasit. Lege τὸ Ρίον, ut optime Hagenensis.

390, 10. Ἐπὶ τὸ Ὀλίγηρον.] Quem infra Λίγηρον vocat, eundem videri ait Vir Cl. Addo hunc ipsum in Plutarchi Agide appellari Ὀλίγηρον.

391, 18. Ὑπὲρ τῷ παρῶρειον ὑπεστέλειαντες.] Legendum ὑπὸ τῷ παρῶρειον. III, 83. τὸς δὲ Βαλιαρεῖς καὶ λογροφόρος ὑπὸ τῷ ἐν δεξιᾷ βενέσ ὑπεστέλει, Hannibal nempe. V, 13. ὑπὸ πινὰ λόφον ὑπεστέλει τὸς Ἰλυριεῖς. X, 29. ἔ δὲ Νομάδων πινὲς ὑπεστέλειαν κατὰ πινὰ σιωντιχίαν ὑπὸ τὸ λόφον. XI, 19. ὁ δὲ πάλαι προορώμενος τὸ μέλλον, ὑπὸ πινὰ βανὸν ὑπεστέλει τὸς ἰππίς. Atque ita semper. Non dubito, quin similia

voluerit scribere ὁ πίνυ ad hæc verba, cum in notis ad pag. 21. ult. lectorem huc verti vult.

392, 14. Ευθὺς Διελθόντες.] *huc illuc extemplo dilapsi.* Plane contraria Græcis Latina, quamvis hæc quidem necessaria. Nimirum legit, ut legendum est, Διελθόντες lapsu orto ex ratione scribendi τ̄ μ̄ρ & ρρ confusa. Nunc video eum legisse Διελκίοντες; sed male. Nam Διελκίειν quidem est dilabi, sed compositè & ordinatim, quomodo milites Romani venientes in castra Διελκίειν ad sua quisque tentoria dicuntur, in loco quem citat ὁ πίνυ. At Διελθῆν est confuse, sine consilio certo discurrere, & ab hoste disiectum huc illuc vage se conferre. I, 74. τὰς ἢ ποικύς Διὰ τὸ ἀσπέρημα βαθυμῆναις, καὶ Διελθόντας ἐν τ̄ σπασπιδίαις. IV, 58. Βραχυὴ χρόνον ἀγροὶ συμμεινάντες πρὶ τῷ ἀγορῶν, λοιπὸν ἐπιπαθεῖς ὄντες πρὸς τὴν ἀφελείας διέρρεον. *dilabi cæperunt.* quomodo etiam venit xv, 26. χρόνος ἢ κρηνομήκ κτ̄ βραχυὴ διέρρεον οἱ περυσῶτες.

393, 12. Οἱ σινελθόντες.] An non ὁ οἱ σινελθόντες. Editiones sane οἱ σιν.

402, 2. Καὶ μόνον σαλπικτὸς διομήων.] *Ubi vel solus tubicen ad victoriam sufficiebat.* Legit igitur ὁ πίνυ, καὶ μόνον σαλπ. quæ tantum tubicine egerent; ubi si audirent tubicinem Ætoli, statim in pedes se coniecissent. Quomodo I, 72, οἱ μὲν ἄνδρες ἐχ οἷον ὠρχακλήσεως πρὸς τῷ ἀπίσσειν ἀπὸ ἀγγέλου μέγαν ἐδέηθησαν. Et quasi sic vulgo editum esset, citat ad geminum Diodori locum in Excerptis V. Cl. H. Valesius p. 48. Posses tamen ad vulgatum tuendum τὸ διομήων interpretari καλομήων, ut millies, διομήοι (φίσι βοηθεῖν, ut ipsis locis velut animatam vim tradat, quæ tantum non vacarent tubicinem velut infesta Ætolis & promittentia Achæis certam victoriam. Quomodo v, 35. οἱ κτ̄ τῷ Εὐβάδῃ καὶ ἄλλοις μόνον ἐπ' ὀνομασίῃ ἐκάλαν τ̄ Κλεομήων. III, 15. οἱ βάρβαροι ἐξεκλήθησαν ὑπὸ τ̄ συμφοάντ̄.

410, 21. Σιωικιζομήνη τῇ Μεγαλοπόλει Ἰλυριῶν.] *Megalopoli Illyriorum, quam tunc cum maxime incolis frequentari ceptam &c.* Male ἀχαιίξ̄ hic locus, male quoque ῥωμαίξ̄. Urfinus addebat particulam τ̄. Sed vereor, ut probari possit Illyrios velut coloniam, in istam urbem missos, quamvis sub Achæis eorum partem militasse porrim. Lego κτ̄ τ̄ Ἰλυριῶν, nempe duce Scerdilaïda. Supra cap. 16. Σιωιμέτροι ἢ ταῦτα πρὸς τ̄ Σκεροδλαΐδαν οἱ πρὶ τ̄ Ἀγέλαον καὶ Δορίμαχον ἐν Σιόπειν στρατομήρης αὐτοῖς τ̄ τ̄ Κωαίθῃαν πόλεως, σιωητροῖσιντες παινήμει τὰς Αἰταλικὰς ἐπέβαλον εἰς τῷ Ἀχαιῶν κτ̄ τ̄ Ἰλυριῶν. Et convenientissime Lyciscus ix, 32. Αἰταλοὶ τ̄ Ἰλυριῶν ἐπιλαβόμενοι ῥοπῆς καὶ βοηθείας κτ̄ ἢ τῆλαπτιω βιάζεσθ̄ ἐν ὠρχαποδεδῆν ἐπέβαλον τ̄ Πύλον, κτ̄ ἢ γλῶ ἐπολιόρησαν ἢ τῷ Κλειταρῶν πολιν, ἐξῆυδραποδίσαι τ̄

σαντο ἢ τὴν μὲν Κνωαίαν. Verte igitur, *adscita opera Illyriorum.*

416, 28. Αἰτωλῶν οἱ ἐφορεύοντες.] Verissime primam vocem à sententia fastidiri observavit eruditissimus Grentemenilius: sed totam ejiciendam judico potius, quam mutandam in Μεσσηνίων, cum fere sit repetitio prioris verbi.

420, 29. Εφόρος οἰόμενοι.] Fulvius supplevit, οἱ οἰόμενοι. Sed nihil minus Ephoris illius anni placuit, quam sequentia postulata, & narratio ei ipsa repugnat. Vir ἔτυχὼν ad Eusebium scribendum dicit οἱ μὲν τέτοι ὥσιν δεῖν, quia sequitur, δεδιώτες τὴν τῶν νέων συστροφίαν. Habet alia quoque Casaubonus. Sed quicquid afferatur, ἢ recte attendas, omnino hīc intelligendi sunt Ephori priores οἱ κινήσεως αἵποι, & ἐπιστάμενοι πρεσβύτων; hi postulant illud ab hujus anni Ephoris, qui timebant, ne si postulatis non annuerent, illi rursus juniores instigarent, sicut antea fecerant. Vide an satis sit inferendā unā voculā. Οἰόμενοι ἢ δεῖν.

423, 17. Ος ἡὸς Εὐδαμίδε· ζῶντι ἢ Ἰππομέδοντι ἀκυλῶ, ὅς ἡὸς Ἀγιστιάδε ἔ Εὐδαμίδε.] Horum omnium ne tantillum quidem reperiebatur in postrema versione. Immisi Perottinam hæctenus satis, nī fallor, commodam.

Ead. 28. Οὕτως δὲ ἀναπανταχῆ καὶ γέρονε.] Adeo ubique parvo constant, quæ pulchra sunt. Immo, adeo vili jus fasque addicitur. adeo parvo famam & conscientiam suam homines vendunt. Videtur imitatus Platonem lib. v. de legg. Οὐδὲ γὰρ ὁπόταν χρεῖματι πῖς ἐρεῖ κτεῖσθαι, μὴ καλῶς ἢ μὴ δυχερῶς φέρη κτάμενον, δώροισι ἀρα πικρῶ τῆτε τὴν ἑαυτοῦ ψυχῆν. παντὸς μὲν ἔν λείπει. τὸ γὰρ αὐτῆς τιμίον ἄμα καὶ καλὸν διποδίδοται μικρῶ χρευσίαι. Sic pater.

424, 11. Γλυμπεῦσι ἢ καὶ Ζάρακι προσεσθῶν ἀπέπεσε.] Inva- dit ab Argivorum communi separat. Atqui particula ἢ adjectio ostendit Polybium de his χρεῖοις aliud significavisse & diversum, nisi τε legerit aut pro eo illud acceperit ὁ πάνυ. Sed ne verum quidem est ea loca capta. Nam lib. v. cap. 20. dicuntur Messenii ex præscripto Philippi cum auxiliis venientes, sed à Lycurgo oppressi, Glympes unicum salutis refugium habuisse. Legendum ἀπέπεσε. rejectus est, decidit. IV, 16. οἱ τῆ Πύλῳ συμπροσμίξαντες καὶ ποιησάμενοι προσδο- λὰς, ἀπέπεσαν. Frequentissimum auctori. Paulo infra non dubitavi admittere certissimam Merceri emendationem τὰς Ηλείας pro τὰς πλείους, quod res ipsa probat.

429, 34. Κατὰ φύσιν γὰρ.] Sententia Polybii sic forte commodius exprimetur: *Hæc enim nature vis est, ut quod terminis suis circumscribitur, si per tempus infinitum continenter assumat aliquid vel perdat, etsi partibus minimis (quod hic quoque fieri ponamus tantisper) necessario in id, quod natura intendit, desinat.* VI, 25. ἢ

νοείδω καὶ καλείδω ἢ κατέπαξ ἡμῖν ἔπαντος γήμαθ' κτ' ὡθόσι-
ποι.

430, 20. Εκ τῶ πῖς εὐμεσιν ἐκφερομένης.] *quem ostia fluviorum deferunt.* Tutissime, si quid sapio, potuit Casaubonus κτ' ὡδοῦ sequi Polybium, nec verborum numerum augere; immo mendose inseruit τὸ *fluviorum*; Loquitur enim de ostiis Istri.

434, 15. Ομοια ἢ τῆτοις καὶ τὰ κτ' ἢ ἐπὶ ἡύτερα πλῆθ'.] Non pro more suo hic interpres: *Similia his sunt, quæ navigantibus aut supra aut infra Byzantium urbem solent evenire.* Quæ non video unde exculpsit. Verto: *similia his sunt, quæ navigantibus ab altero latere Byzantii solent evenire.* Hoc enim volunt exempla, quæ utraque argunt de navigantibus ad latus meridiale ejus urbis, vel, ut interpres, infra urbem, tam Byzantio ad Hellespontum, quam ex Hellesponto Byzantium; nullum de navigantibus supra: in quibus tamen ipsis exemplis rursus Casaubonum delidero. Nam ubi auctor ait, ἐπὶ τὰ εὐ Προποντίδ' ἐστὶ, vertit ille ad *Hellesponti faucibus*. Atqui Hellespontus ipse quid aliud nisi angustia & os Propontidis? & sic manifeste Græca verba sonant, nullo modo mutanda. Sed & præter hæc sequens comma, καὶ κείθεν ὡσούτως πάλιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, in interpretatione frustra quæras. Addes igitur: *ἔ' rursus à Propontidis faucibus Byzantium tendenti.*

436, 32. Εἰς Κλύαρον.] Non sustinui retinere vulgatum hoc vocabulum, postquam id corruptum esse ex *Κάυαρον* docuerat Cl. Valefius, & observatum idem à Casaubono ex oris ejus cognoveram. Ceterum quam Polybius Τύλην vocat, eam à Stephano Τύλην vocari Ortelius annotavit, sane cautius, quam cum doctus ille vir è vestigio ita legi apud Polybium debere dicit: neque enim hæc ratio procedit. Stephanus. Μένδη πόλις Θράκης, ἀπὸ Μένδης γυμνασιός. Απολλόδωρος Μένδιν αὐτῶ φησι. Satis hoc exemplum habet ponderis ad tuendam cuique suam lectionem.

448, 40. Ο ἰαυτόμαθ'.] *Automolus vero.* Ita ὁ πῖνυ. Hermes Gallicus inde Automalum sumpsit. At rectissime Perottus antea *perfuga*. Itaque non fefellit virum doctissimum properantem majuscula, quæ in nulla priori editione conspicitur, ut eum non nemo excusat, sed ipse fecit majusculam, & proprium nomen, sed male, censuit. Adde H. Valefium in præfatione ad Excerpta. Sed ne supra quidem satisfacit in interpretandis illis, πῶν γδ' ἡυθμοκληύτων πῖς ἐξ Αἰτωλίας, *quidam enim eorum, qui ex Ætolia profugerant. Car quel qu'un de ceux qui avoient fuy de l'Étolie.* Quæ versiones verum exulem expriment: atqui si bene Ætolicam mentem ex Polybio deprehendi, auctores exilii in gerendis rebus ea neutiquam juvabit. Debuerat *sponte profugerant*, vel cum Floro, *σῆμι' αἰνῶντ' ἐκφυγας*. Fine historiae
de hac

de hac urbe miror nihil à Casaubono appositum margini: nam illa ὁ ἵ Δορῖμαχος vertit *Archidamus*, & hinc in Indice *Archidamus enecatius*.

451, 6. Ενεργότερον δ' ἐμπεσών.] Non alio modo tentandus hic locus, quam literæ transpositione, ἀπιλλατομῶροις ἐνεργότερον. ἐμπεσών δ' εἰς &c. quod satis probant verba libri XVI, 727. πολεμίας σκάφης πικρῶς τὴν δὲ πῦρρῶσιν ὡς αὐτὸς τὴν γλῶσσην, ἐπέκειτο φιλοκωμώτερον ἐγκρατῆς ἡνείκα παρούζων. Infra edidi ὡς ἔστι τὸ Ἀραξόν, quod pulcherrimam politissimi Grentemenilii restitutionem non arripere religio videbatur; vulgo Ἀραξόν. Sequitur autem in interpretatione: *Aratus vero neque mercenarium militem conscribere poterat, quod belli Cleomenici tempore partem aliquam stipendiorum conductio militi non persolverant.* Ubi desideratur nomen *Achai*, ut indicant Græca; hanc inferui.

454, 6. Καὶ τὸ * τέλειον ἐπιπορόμενον τὸν κῆ τὴν Πισείαν.] Forte: τὸ Κίελειον ἐπιπορόμενον τὸ κατὰ &c. Stephanus: Ἀρην πόλις Βοιωτίας. Δωτέρα πόλις Θεσσαλίας, ἀποικῶν τὴν Βοιωτίας, πρὸ ἧς χροσμός, Ἀρην χρῶσσαι μὲν Βοιωτῶν ἀνδρα, ἢ Κίελειον καλεῖται. Nomina autem urbium pro circumposito agro apud historicos veteres sumi cur demonstrarem?

Ead. 13. Τὰ τεῖχη κατέσκαψε καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὸ γυμνάσιον.] *Muros ac parietes solo aquavit: fastidito, quod diserte notari voluit auctor.*

456, 7. Στρατικῶν.] *Straticam.* Exhibui, ut res erat, & in hoc repouendo parva audacia: nec bono certe more vir doctissimus agit cum interprete, quod secutus sit vulgatam sed mendosam scripturam Στρατηκῶν, & κυρίως interpretetur *Strategicam*, cum nulla in iis partibus fuerit urbs Στρατήγιον vel Στρατηγία. Quasi hoc unquam Casaubono in mentem fuerit, ac non decem versibus post auctor dicat πρὸς Στρατόν ὄντι Φιλίππῳ, & in lib. V. Ἀντιμεδολόντες εἰς τὴν Στρατικῶν: & præterea jam in corrigendorum indice (quem vir candidus utique consulere debuerat) editioni suæ præfixo aperte typorum labem monuerit emendandam: quod idem in Græcis eum voluisse fieri ostendit indiculus, quem cum typographis communicavit unicus tantæ doctrinæ successor Mericus. Sed & Perottus jam verterat *Stratensem*, & cujus vix ratio in Polybio habita est, Fulvius nonne inquit, *Lege Στρατικῶν ex loco inferiore?* Ut valde sero sit ille vir doctus audax.

467, 34. Πεπυσῶροι ἢ καὶ τὰ γεγόντα.] Corrige *πεπυσῶροι*. Nihil convenit vulgatum.

470, 29. Ουδένος ἢ καλύοντος ἤκε αὐτὸς τὸ χεῖρον.] *Et nemine impediante venit ad castellum.* Ita supplevi versionem: nam in Casauboniana nihil horum.

473, 14. Τῆς Ἰ Αρκαδίων παῖδος.] Merito suspectum hunc locum habuit vir egregius: non enim rectius quis dicitur Αρκαδίων παῖς, quam *frater Lyncestarum*, quomodo vocabatur Alexander apud Justinum XI, 2, nisi ea verba vitii primus appellasset pater meus. Cæterum opus non putabam scribere Αρκαδίων παῖδος, quippe ipsæ notæ transpositæ indicabant fuisse Ἰ Αρκαδίων παῖδων. Sed ecce sic hæc verba concipiuntur in Haganoensi editione anni MDXXX, ἀπὸ Τρυφάλας Ἰ Αρκαδίων παῖδων ἐνός. Quo quid præstantius? supra cap. I. ἀπὸ Τισαμενῆς Ἰ Ορέσας παῖδων ἐνός. V, 43. ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὰ Περσῶν ἐνός. Omni-
no igitur hæc vera lectio est, & doleo nondum eam repositam.

473, 27. Αἰλιάδης Ἰ Μεγαλοπολίτης.] Credo pro Λυσιάδης, cujus meminit lib. II. cap. 44. & 51. & Plutarchus Arato. In Legationibus quoque mentio fit Λυσιάδæ legati, quo certius constat Achaicum hoc nomen fuisse.

476, 19. Χιλίων Ἰ αὐτῶν πῆρα τῶν Αἰτωλῶν.] Mirari libet, qui in his numeris convertendis adeo negligentes sint omnes interpretes. Perottus aliis ommissis, aliis male distinctis: *mille Eliensibus in urbe existentibus, Ætolis item mille quingentis, mercenariis Lacedæmoniiis trecentis*. Casaubonus Græcorum, quæ posui, nihil expressit; quod fideliter imitatur ejus per omnia simius, qui & μισθοφόρος Ætolos exposuit, *cinq cens Etoliens*. Facies, ut posthac legatur, *Elei mille, totidem cum piratis Ætoli, mercenarii &c.*

478, 2. Οὐδὲν τὴν αὐτῶν ἔλθοι Κλεομένης.] *exemplo Cleomenis & aliorum multorum*. Longe gentium abesse vellem tria postrema verba, quæ illa καὶ τοῖς πολλοῖς ad sequentia necessario referenda, non ad præcedentia, & explicandum per *populo*. Sic IV, 37. Λυκῆρον ἀπὸ τῶν ἄλλων βεβλόμενον ἀρχαῶν Κλεομένης &c.

A D

LIBRUM QUINTUM.

Pag. 492, 24. Προσῆγε τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσσι.] Hæc vera lectio est, notata recte à summo viro; quam quo minus admitterem, nulla justa causa videbatur impedire. Vulgo προσῆγε.

493, 14. Εἰς Θετταλίαν.] Versum erat, *in Ætoliam*; quod cum ferri non posset, emendavi.

496, 40. Τῆς προαγορεύουσης Θέρεως.] Relata est scriptura, quam expressit in sua editione Casaubonus, & sic quoque Basileenses: ipse tamen, ut ex versione patet, legit προσαγορεύουσης, & sic Haganoenses. Eligat quisque.

495, 36. Μετὰ ξὺ Κωνάπης καὶ Στρατιά.] Hæc translata Latinis immiscui, cum Casaubonus neglexisset.

502, 23. Συναξαίρει δὲ τοῖς ἐναντίοις.] Lege cum illustri Grotio τοῖς ἀναντίοις. Dubito, num simile quid interpres viderit: sententiam certe eam expressit. Paulo infra quoque videtur scripsisse ἀκασίω, non ἀκασίως.

Ead. ult. Συνιδόντες μὲν αὐτοῖς.] Scribe: σπειδόντες.

503, 22. Οἱ ληφθέντες.] Hi sunt capti: at λειφθέντες sunt victi, quos hic intellexit auctor & interpres, ac sic scribendum.

506, 36. Καὶ πρὸς ἀνομιῆς ἀκαμείας πολυποσίας.] Forte ἀποικη-
είας. Nec vero id placet verti *intempestivum convivium*. Non enim sic dicebant Latini, ne periret gratia *tempestivi* convivii, quod ipsum erat in vitio, atque idem, quod cœnare de die. *Quum jam mul-
tis & majoribus poculis immodice biberetur*. Sic pater.

509, 20. Πατραίων.] Potius Πετραίων. qualis nominatur lib. IV. cap. 24. Et hoc nomine aliquem ex Centauris appellavit Ovidius, indicans hoc nomen Thessalis fuisse frequens. Videtur idem corruptum in legatione xxvii. Παρατηρήντες ὑπὸ Σιβήτης & Πελάτης cum legendum sit Πετραίε.

513, 13. Ζωρεία μὲν ἔδενος ἐκυρίωσε ἃ ἵππων ἄκτῳ μόνον ἀπί-
κτες.] Occidit vero præter equites octo caterorum militum neminem. Mallet: *militem vivum quidem nullum cepit, octo tantum ex equi-
tibus occidit*. Hoc sane in Polybio intelligimus.

513, 33. Ἐχον τὰς πάντας σὺν ἐλάτῃς διαλίω.] *exercitu, in quo
erant ad summum duo armatorum millia*. Immo, in quo erant mi-
nimum duo ar. mill. Nam quam procul à Latio natum sit illud *ad
summum, ad minimum*, quæ singulis paginis huic interpretationi
insuta sunt, ad sis, quæ notavit pater meus ad Livium XXI, 35.

514, 12. Καὶ κτ' ἡμῶν καὶ Πάλατιαν.] Sic habet Casauboniana: at
Haganocensis simul & Basileensis καὶ κτ' Πάλατιαν. Qualia quum qui-
busvis paginis in hoc auctore offendantur iterata præpositione, teme-
rario affine mihi videtur alteram eiecisse.

529, 9. Σπανίοις συναξέοραμε κτ' ἃ βίον.] Forte τὰ κατὰ τὴν β.
III, 5. Προσδέξῃ ἃ ἃ τύχης, ἵνα σιωδράμη τὰ βίον.

541, 39. Οχυρότητι καὶ μεγέθει.] *munitione naturali regionis
& magnitudine*. Sic auximus: nam posteriora temere alii interpre-
tati non sunt.

542, 3. Ἀδὴ ἃ Ἰερμανίας Πυλάου καὶ πολὺν δέσσης.] *Qui non longe
absunt ab Hyrcania*, Sed id longe abest à Græcis. Verte: *absunt
ab Hyrcano mari*.

549, 2. Συμφορώτερα λέγει.] Editio Haganocensis συμφορώτερα:
quod

quod miror non recordatum Casaubonum, cum sic ubique scribi juberet ad librum II.

559, 32. Πλείω ἢ δέοντι κινέμενοι.] Sic quidem Casaubonia, sed nihili est & operarum lapsus: nam aliæ editiones κινέμενοι, quod sensus omnino exigit, nec voluisse id mutare τὸ πάνυ vel ex interpretatione ejus apparet.

568, 15. Δημητρίω καὶ Αντιόχῳ συστρατούμενοι.] Optime se habent Græca, & expedite. Interpres tamen *sub Demetrio & Antiocho*, prorsus perperam. Paulo ante pro *Αλωεράτης* (in prioribus est *Λωερίτης*) feci *Αλωερίτης*, ut inferius formatur, quod etiam uterque interpretres adhibuit.

569, 40. Τὸς γε μὴν δὴ τῶν Ἑλλάδων καὶ * πάντων τῶν μειθοφόρων.] Tanquam deesset aliquid, aut locus esset infanabilis, notam apposuit Casaubonus. Sed omnem difficultatem facili remedio depelles, scribens καὶ πᾶν τὸ τῶν μειθ. quomodo Polybium fecisse non dubitamus.

570, 24. Συναπιστάμενοι πολιορκίαν.] Reponendum *συνεστειμένον*, quæ antiqua editionum scriptura est, non Casauboni restitutio, ut probant Haganoenses. 1, 30. Αφιερόμενοι εἰς πόλιν Ἀδιν, *Συνίσταται ἔργα καὶ πολιορκίαν*. Ibid. 42. Περὶ ἧν τότε συνέβαινε τὰς Ῥωμαίας *συνίστασθαι πολιορκίαν*.

571, 30. Πρὸς τὸν Αντίοχον.] Vir magnus voluit *Πτολεμαῖον*, verrens ad *Ptolemaum*. Cogitabam tamen minori mutatione *Ἐπιφάνης* καὶ *Ἀντίοχος*, ab *Antiocho*. Sed explicari commode vulgatum potest, nempe Solibium ita tectos habuisse Alexandriae apparatus, ut ne iis quidem legatis, quos ipse ad Antiochum mittebat, plane noti fierent, ne forte ab Antiocho postea corrupti omnia ei significarent. Quem satis bonum sensum edidit Perottus: *nemo unquam eorum, qui ad Antiochum mittebantur, cernere potuisset*.

585, 19. Καὶ ἀσυνδῶς ποιησόμενοι.] Non placuit nobis sequi scripturam editionum veterum, quam tamen retinuit Casaubonus, καὶ ἀσυνδῶς, quæ hîc nihil facit. Ea quam expressimus, est in margine Basileensis, & verissima.

586, 13. Καὶ Τημενίῳ.] Non puto esse necessum, ut mutationis causam probem, cum id occupaverint οἱ μάλιστα ἐν τέτοις κεκελιμένοι Casaubonus & Grentemenilius.

Ead. 15. Ηκεν καὶ ἠρξάνθη Τημίον.] *Adiere Achaum & à Tejis Colophonisque legati* &c. Atque ita omnem sermonem hunc de Achæo intelligit. Hinc quoque in *Indice Cum a urbs se Achæo adjungit*, quibus similia in vocibus Smyrna, Phocæa, Ægæenses, Temnitæ, Teji & Colophonii. Quasi non Attalus sit, cui sic arridebat fortuna.

588, 3. Καθ' ἡλικίαν ἀριθμοὶ αὐτῶν πεντακισχίλις.] Casaubonus dum proferat, numerum interpretatus non est: quem lector adjiciat. Vereor quoque

quoque ne præter ejus mentem Ζέλης sit versus *Zebes*, quamvis ipse sic quoque in indice. Similiter illa τ μ Ανύοχς δυνάμεις τὸ πλῆθος εἶμαι περὶ μὲν ἑξακισμύριοι καὶ διαχίλιοι, versa vides *peditum duo & septuaginta millia*. Sane si copiarum partes, ut hic leguntur, in summam conferas, numerum à Casaubono oblatum invenies, ut propterea non absurde legerit ἐπὶ ἑξακισμύριοι. Sed Perottum quoque hic offendentem cerno, qui in secundo numero ἄνδρες δισμύριοι vertit *decem millia hominum*: imo & in Haganoenſi palam ἄνδρες μύριοι, quod Basileenses primum mutarunt in δισμύριοι, & ad oram versionis Perottinæ posuerunt *viginti*. Nos in finienda hac varietate, desolati subsidiis, cogimur ἐπέχον.

590, 17. Ποιεῖσθ τὴν ἀνάπαισιν.] *Alibi tum forte quiescebat*. Immo, *alibi quiescebat*, vel clarius, *alibi solebat quiescere*: non enim tum forte, sed auctor ipse infra dicit illum non satis inquisivisse, πᾶν τὴν ἀνάπαισιν ὁ Πύλλεμαϊθς εἰσέθῃ ποιεῖσθ.

593, 37. Τοῖς ὑπὸ τῆτον.] Sine dubio verior scriptura est editionum ante Casaubonum, τοῖς ὑπὸ τῆταν. Sic enim semper solet, cum præcedentem personam extulit per familiarem sibi περιγραφήν, αἱ περὶ τόν.

599, 21. Πύκινων τετραγώνων πῆχης ἐμμέτρως τετρακισμύριας.] *Trabes è picea ad mensuram cubitorum XL. millium*. Quæ, oro, illa mensura, altitudinis an crassitudinis? Nihil satisfacit & utrumque incredibile. Tum ubi vox τετραγώνων? Intellego eum promittere trabes quadratas varia longitudine, ex quibus dimenſis omnibus ea cubitorum summa colligatur. Vertoque: *trabium quadratarum è picea commodos cubitos ad XL. millia*. Numerus navium, ad quas materiam pronunciat, utrum sincerus sit, jure dubites: certe factus est à Casaubono, cum editiones haberent ξύλα καὶ πεντήρων καὶ δέκα τετάρων, & verteret Perottus *ligna ad faciendas quinqueremes sex, triremes x*. Tum quare tantummodo alimoniam x. triremium recipit, non etiam x. quinqueremium, ne quid deesset suo beneficio?

Ead. 24. Ὅσων ἰσὺς τετραχίλις.] *Vela & malos ter mille*. Legit igitur, vel quasi sic scriptum esset, accepit, ut solet interdum ὅσων καὶ ἰσὺς, quorum nihil potest placere. Verto. *velorum (vel linteorum) telas ter mille*. nam hoc quoque ἰσὺς est. Plutarchus in Romulo Tarquetium ait ἰσὴν πνα παρεγγνήσθη τῆς κάρους ὑφάειν δεδεδυμένας, quomodo & Hesiodus alibi, aliique. Idem est quod dicit Livius xxviii, 45. *Etruria populi pro suis quisque facultatibus consulem adiutores polliciti Tarquinienſes lintea in vela &c.* Post paulo illa, ἑρωτῆρας ἐπιπέχης πεντακισμύριοις vertebantur, *asserres septenorum cubitorum septies mille*: quod falsum est & mutavi.

602, 18. Τὰς μὲν Καλάμας.] Scio Pausaniam & ex eo Stephanum meminisse Calamarum: admodum tamen ambigo an non scripserit Καλάμας quod ante occupatum nunc rursus recipere voluit Lycurgus. Sicurum.

Situm quoque hujus nominis castellum videtur fuisse fere in confinio Eleorum, Messeniorum & Spartanorum & per id voluit se Lycurgus cum Pyrrhia conjungere.

604, 37. Ανδρολόχῳ.] Nomen hujus viri à prioribus omissum, addendum monuit Ursinus: cui paruit ὁ πένυ in Græcis; quid igitur prohibebat etiam in Latinis?

607, 33. Τῶν ἢ πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρον δ' ἡγεῖας ἐπέσπεσόντων.] Eodem irrumpente mox *fasope*. Quomodo à veritate, hoc est, Polybio remotius? Ocius corrige *Alexandro*. In obsidione Thebarum Phthioticarum: *συναχθέντων ἢ κατὰ πελτῶν μὲν ἑκατὸν πενήκοντα, catapultῆς centum ἢ τριγίνα*, omisissis viginti.

612, 1. Φήσας σὺν ἀλλότῳ εἶναι.] Legendum ἀλλότῳ. Hoc poscit Polybiana scribendi indoles. Supra cap. 25. *καὶ συνυποκελεύεις καὶ φήσας ἔτοιμῳ εἶναι*. IX, 26. *ἐγὼ ὁμολογῶ δὴ θέσειν εἶναι*. XV, 6. *Φάσκων ἔτοιμῳ εἶναι συμπορόσειν ὡς αὐτὸν εἰς λόγους*. Legatione LV. *Ἐφάσκων μὲν ἔτοιμοι εἶναι ὡς πᾶν τὸ πρὸς ἀκαλέμενον*. IV, 84. *Τυχῶν ἢ τέτς, διελέγετο· Φάσκων εἶναι δυνατὸς ἐπαγαγέσει &c.* Neque enim audio viros doctos, qui vocem *Φάσκων* inde abigunt.

621, 36. Αὐλον Τερένπον &c.] Assumfit Casaubonus lectionem Fulvii; in qua tamen errore deprehenso prænomen fecit, ut debuit Γάιον. Editiones *παῦλον*. Vide an fuerit *Κατέστησαν στρατηγὸς αὐτῶν Γ. Τερένπον καὶ Δούκιον Αιμίλιον*. Proculdubio illud Γ quod est Γάιον, minuscula scriptum exhaustit præcedens litera. Sic I, 30. *Καρχιδόνιοι στρατηγὸς αὐτῶν εἶλοντο δύο*.

A D

LIBRUM SEXTUM.

Pag. 631, 20. Τὸν τῆς σωματικῆς.] MS. τῆς σωμα. Lege. τῆς καὶ τῆς σωματικῆς.

632, 38. Συναζανακτένεις μὲν τῷ πέλαι.] Quem Polybius ultimis verbis designet, non puto esse τῆς βλάβειν & qui gratiam reddere debebat, ut videtur velle interpres mire & obscure vertens, *simul alterius vocem indignantis cupidus*, sed τῆς σώσειν, & cui gratia debebatur: illis enim qui patiuntur iniuria, auctor solet alios *συναζακτεῖν* dicere. IV, 7. *Διακέσαντες τῶν λεγόμενων καὶ Συναζανακτέντων μὲν τοῖς Πατραεῦσι καὶ Φαραεῦσι*. IV, 76. *Τέτς ἢ συναζανακτένεις ἢ ὡσεὶ βοηθῆντες τοῖς μασιγακτέμοις*. Verterem: *simul proximi indignitate motis*.

636, 20. Τὸ τῶν ἀρετέρων ἀδικίαν.] MS. τῶν ἀρετέρον: quod an sit rejiciendum, delibero. II, 9. *Τόττε ἐπισκοδύσασα λέμετες πλείους τῶν ἀρετέρον*.

637, 4. Διὰ τὴν ἰδίαν δρετῆς τυγχάνειν, τέτων ἀφθέρσει πᾶς ἐσίασθ.] Hæc distinctio est in postremâ, hæc in Basileensi editionibus, sed ut puto depravate, cum necessario distinguendum sit: τυγχάνειν τέτων, ἀφθέρσει.

Ead. 36. Χωρὸς ὀρεγῆς ἀφθόνσθ.] Versum quasi legeretur κὶ φθόνσθ.

642, 14. Η ἀπολαληφορμῆσθ.] *Suscipiendumve aliquid.* Sic ὁ πάνυ. Musculus aut accipiat. Neutrum capio. Quid enim, qui conciliandi pacem, hortandi, imperandi, aut bellum indicendi causa mittitur, an non mittitur ad suscipiendum aliquid? Vix potest aliam ob causam legatio decerni. Ego fateor me expediri ægre posse, nisi legas τὴν ἀπολαληφορμῆσθ & interpreteris aut ad accipiendos in societatem vel deditioem. Quod unicum legationis officium in his verbis desidero, idque ad senatum pertinuisse patet ex Campanorum exemplo apud Livium VII, 31. Eodem pertinere videntur decem legati mitti soliti more majorum ad ordinandam novam provinciam.

641, 24. Νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγόμενσθ.] In utraque præcedente est ὑφ' ἡμῶν, quod nihili esse vel ipsi interpretes probant: quare non sustinui non corrigere.

643, 11. Πῶς γὰρ εἰκόσθ.] Vox ultima in MS. desiderabatur, quod ipsum non videtur abhorrere à Polybio. 11, 38. Δῆλον ὡς τίχλω μὲρ λέχθν ἐδαμῶσθ ἀν εἴθ πρέπον· Φαῦλον γάρσθ. Et cap. 59. Παιρήμι τὰ παρ' ὄλον τὸν βίον αὐτῶσθ καὶ τῶν προηρόνων ἀσπρήματθ· μακρόθν γάρσθ. Hoc libro cap. 35. Τοῖσθ δὲ ἀπεσεμῆμοισθ, ἐδὲ ὡσθ ὑπάρχθ στωτηρία· πῶσθ γάρσθ.

649, 38. Διαρέσεωσθ καὶ καὶσάσεωσθ τῶν χηλιόρχων.] *electione & divisione tribunum.* Quis non credat voluisse interpretem tribunorum scribere: nos quidem sic correximus.

656, 14. Εν ἡ τῶν μὲρ ὀδράττων.] Ultimam vocem interpretatione indignam censuit interpres novissimus. Priorum alter: *in qua hastarum primam illico plagam certiore* &c. omisso illo ἐπιδραπίδθ, quia scilicet locum duobus his casibus non inveniebat. Lipsius: *in qua hastarum primæ cuspidis plagam*: ubi omittit verbum πρώττων, nam ἐπιδραπίδθ suo more primam cuspidem, (αυρωτήρα vero imam cuspidem vocat. Nolo enim credere eum legisse πρώττης. Omnia in Græco recta. Verte: *per quam, quod ad hastas attinet, primum statim illum mucronis ictum* &c. Duobus enim in telis Græcam καὶσάσθω ait præstare, hastis nempe & scutis: de hastis nunc agit, de scutis postea.

657, 20. Τὸ ἡ τῶν ἰππέων τετραλάσιον.] Hoc loco nolentem volentem Polybium scripsisse volunt διτλάσιον. Basileensis auctor in Græcis non dubitavit edere διτλάσιον & τετραλάσιον ad oram expuere, vertente Lascare *diploma major.* Inde Lipsius vocis τετραλάσιον nemini-

meminisse quidem dignatur. Casaubonus, ut vides, rejectam Græcam vocem admisit, non eo secius tamen in Latinis *equitum vero dupla*. Ita placuit hic hærerè. Sed tamenetsi quicquid undecunque exemplo colligitur, id ostendat duplicem sociorum equitum numerum fuisse, securus tamen apud Polybium legendum esse *τριπλάσιον* assero: id enim tuctur ipse III, 107. Τῶν ἰ συμμέζων τὸ μὲν πεζῶν πλῆθος πάρισον ποῖσι τοῖς Ρωμαίοις (forte Ρωμαίοις, ut hic) στρατιδύς· τὸ δὲ ἴππέων ὡς ἐπίπαιν τριπλάσιον. Ecce eadem verba, eandem structuram, eundem numerum: atque ita cum sit locus unicus, nemini tamen notatum deprehendo, quod miror. Nimirum recipiendi *διπλάσιον* & expellendi *τριπλάσιον*, quæ verissima tamen scriptura est, causa, si suspicari licet, orta est ex hujus libri capite 28, quæ tamen sine causâ est vel minimâ. Εἰς τὸ πλῆθος ἴ συμμέζων, ὡς ἐπάνω αἰθεῖται, τὸ μὲν ἴππεων πάρισον τοῖς Ρωμαίοις στρατιδύς, λείπον τοῖς ἐπιλέκτοις· τὸ δὲ ἴππέων διπλάσιον, ἀφηρηθὺς καὶ τέπαιν ἔ τριτὸς μέρος εἰς τὰς ἐπιλέκτους. Horum ultima ita interpretantur: *equitum dupla, quo etiam ex numero* (quasi *τέπαιν* vox nihili esset aut referenda ad *διπλάσιον*) *pars tertia in extraordinarios est detracta*. Alius; *equitum duplo major, ablata horum quoque in extraordinarios tertia parte*. Alius: *equitum vero dupla, his quoque tamen ut detrahas tertiam partem in Electos*. Hoc modo existimant à Polybio dici duplicem esse equitum sociorum numerum: hunc duplicem numerum dividi in tres partes, quarum una in Electos seu Extraordinarios transeat. Et acquiescunt his versionibus pariter & opinionibus omnes, quotquot è doctis rem militarem Romanorum hac in parte tractaverunt. Quid quæris? considera & cognosces auctorem dicere, postquam ex socialium equitum copia in Electos separata est pars tertia, tunc superesse adhuc duplo majorem, quam est ipsorum Romanorum equitatus, socii equitatus numerum; ita ut si tertia pars equitum sociorum non fuisset ademta, nec in Electos transcripta, futurus fuerit illorum numerus triplo amplior & densior, quam Romanorum: ὡς ἐπάνω αἰθεῖται, nempe hoc loco, ubi ex triplicato sociorum equitum numero tertiam partem ait Epilectorum nomen nancisci. Itaque hæctenus pessime intellecta, nec melius interpretata, posthac & intelliges & interpretaberis: *equitum dupla, postquam illorum tertia pars in Epilectos est ablata*. Hæc veriora quam quæ ad Sagram. Suspiciatus etiam sum aliquando in illis locis, in quibus sociorum equitum duplex numerus legitur apud auctores, inde tertiam partem jam in Epilectos ivisse: quod quoniam perpetuo fiebat, auctores tacuisse de eo, & subintelligendum reliquisse.

659, 26. Γενεθμῆς ἰ ἴ ἴππέων παρ.] Si paulo ἐπισκευώτερον hanc periodum legas, mendii illam arcesses: nam quo respiciant illa ῥύμης πινὸς ἐπιμαρτίς, nusquam invenitur. Quod cum, ut opinor, vidisset

disset Lipsius, sequentia τῆς γδ' ὄντι usque παρεμεθεῖληκότων parenthei inclusit: sed neque id quicquam conducit. Puto scribendum *ἡμοῖός τις* Δὲ τ' ἴππῶν παρ. κ. μ. τ. τ. χ. C. ὁιοῦν ῥύμης πινός &c. Ut sit simplex adjectio qua declaratur forma, quam narrata equitum cæterorumque pedatura efficiunt: & ea requiritur.

660, 19. Καὶ τὰς εἰσβολὰς ὁμοίως τοῖς ἱππέσιν.] *principia atque aditus ab eadem recta linea sumentes cum equitibus.* Hoc verum quidem est, sed confusissimus tum est ordo verborum Græcorum. Lipsius *initium quidem capientes ab eadem recta linea, & ingressus eodem cum equitibus.* Quem & vertisse recte & percepisse eo sensu, quo Polybius voluit, dicerem, si abesset hæc nota. *Cum equitibus.] Sive & Triariis, Equites tamen nominat, quia illorum hæc area & Triarii additi & subjuncti.* Agit auctor de vicis, quos duos faciunt cum Principibus Triarii. Quid fieret igitur, si dixisset, Triarios & principes capere ingressus eosdem Triariis. Deinde an equitum area patet ultra ipsorum tentoria? Duo de strigis principum & triariorum ab auctore narrari putem: nempe eas incipere à spatio centum pedum ante tribunos; deinde easdem habere similem pedaturam, formam, prospectum & situm, quem duo ordines equitum invicem oppositorum.

660, 43. Λήξαντες ἐπὶ τῷ αὐτῷ.] Subintelligunt *ὁθεῖαν*: nam Casaubonus *in eadem recta desinentes.* Lipsius *desinentes in recta.* Sed nihil dixit auctor de rectâ, in quam desinunt strigæ. Quare malim auctori inhærere, & subintelligere *παρὰ δὲ τῶν*, assentiens Lascari, qui vertit *desinentes in idem latus.*

664, 38. Εὐθὺς ἀπὸ τῶν πινῶν ἐλθόντες καὶ δ' ἄλλοι.] *Qui in legione quaque sunt liberi aut servi.* At non dicit Polybius ἐξ ἐκείνων ἀπὸ τῶν. ut comminiscitur interpres. Deinde utinam ostendisset, quot servi in legione fuissent? imo & an fuissent? nam de volonibus & plus quam ordinariis casibus nunc non agitur. Omnino debuerat. *qui in exercitu vel castris sunt.* Erant enim procerum servi cum dominis in exercitu ad sordida munera, pro quibus & frumentum accipiebant, non vero in legione. Contrarius error est in antecedentibus: *μέσον πηγάσι τῶν δὲ ἐν ἀπὸ τῶν πινῶν, in medio constituunt utriusque exercitus:* imo *in medio duarum legionum*, ut recte puto notatum à nobilissimo Schelio.

668, 3. Παρ' ἕκαστον τῶν πρεσβυτέρων καὶ συμβούλων δύο.] *Ad legatorum, qui concilium participant, binæ.* Cedo igitur legatos Imperatoris, qui concilium non participaverunt. Sic tamen & Lipsius *apud quemque legatorum duæ*, quasi illa καὶ συμβούλων proprie nihil notarent, sed tantum majoris expositionis ergo addita essent: & alibi docet legatos à Polybio vocari *πρεσβυτέρους καὶ συμβούλους*, nisi fallor, de hoc loco cogitans. Putem melius verti simpliciter *legatorum & alio-*

rum qui consilium participant. Ubi enim primus ordinum ductor, de quo cap. 22. ὦν (παξιάρχων) πρῶτ' αἰρεθεὶς καὶ συνεδρὶς κριταεὶ. ubi præfecti honoratiores, quatuor illi hoc nomine generum, & plerumque cum legatis & tribunis apud scriptores citatorum, ut videre est apud Manutium ad lib. 2. familiarium ep. 17. & patrem ad Livii lib. 28. cap. 30. Sed & quæstores interdum advocabantur.

Ead. 8. Ἐπὶ τῶν εἰσόδων.] *ad uniuersusque porta ac lateris.* Per tota quatuor latera τῶν ἐκπύς ἐπιφάνειαι à velitibus custodiri jam dixit auctor, sed ad portas conglobatos excubare denos. Itaque quid sibi velint illi *ac lateris*, viderit interpres.

672, 5. Παρεδειγμῶσι μὲν τῶν κρητοφαγίων.] *Lascars: exemplo dati hordei ad omnes pertingente.* Itidem Lipsius, nisi quod *pertinente.* Casaubonus: *exemplum vescendi ex hordeo in omnes pariter edatur.* Itaque duarum tantum pœnarum metus desertoribus imminet, fortis & hordei, juxta interpretes. Atqui auctor jam antea tertium addidit, nempe, quod debeant extra vallum manere. Forte μὲν τῶν κρητοφαγίων, & vertendum: *similiterque omnes ferant ignominiam tendendi extra vallum & hordei pro tritico accipiendi.* Παρεδειγμῶσι μὲν scil. extra castra tendentium.

Ead. 24. Τῶ μὲν πεζῶ φιάλλω.] *Phialæ vel pateræ semper numeratæ inter ea, quibus apud antiquos honorari solebat res bene patrata.* Virgilius v. Æ. 266.

*Tertia dona facit geminos ex are lebetas
Cymbiaque argento perfecta.*

Horatius lib. iv. Ode 8. *Donarem pateras grataque commodus, Censorine, meis ara sodalibus.* Nec Grajorum modo, ne quis obstrepat ex sequentibus loci Horatiani, verum quoque Romanorum fuit. Livius xxx, 15. *Ibi Scipio Masinissam primum regem appellatum eximiiisque ornatum laudibus aurea corona, aurea patera, sella curuli &c. donat.* Plutarchus Æmilio post rem Macedonicam è rep. gestam. *Διανέμων δρισεῖα τῶ μάλιστα, Αἰλίω Τεβέρωνι τῶ γαμπερῶ τῶ φιάλλω ἔδωκε πέντε λύτρων ὀγκλῶ.* Itaque bonum factum, ne recipiatur ψάλλιον vel ψέλλιον, quod vir magnus substituit, quia nullum de patera exemplum nec ipse nec auditor meminerat.

673, 37. Μεδιμνον ἓνα καὶ τρίτον μέρ' .] *Medimnus unus semis, nescio qua festinatione postrema translatio.* Quasi non præstaret Lascarinum & *tertia pars*, aut Lipsianum & *medimni triens.*

681, 28. Δυεῖν γ' ὄντων.] MS. δυεῖν. Quod qui Polybii esse negat, lolio visitare dicam. Hoc libro cap. 25. *Δυεῖν ἢ στρατοπέδων ὄντων.* cap. 30. *Στρατήγιον μέσον πηγάσι τῶν δυεῖν στρατοπέδων.* Annotavit idem in Polybio Suidas, & aliquando suspicatus sum quibusdam aliis locis ita legi debere. Capite equidem 55. hujus libri etiam MS. habebat, *δυεῖν ἢ τῶ πῶν ὄντων*, ubi nunc *δυεῖν.*

686, 22. Καὶ νόειν πρὸς αὐτῆς.] Necessario αὐτὴν, ut in MS. obvenit.

688, 10. Περὶ τέτων ποιῶνται σπῆδῶν.] MS. πρὸς τέτων. Nec sane major ratio fuit hoc loco mutandi, quam pagina sequente, ubi reliquerunt, Σπῆδῆς, ἧ ποιῶν πρὸς τὸ ποιῆτας ἀποτελεῖν ἀνδρας.

694, 1. Τὰ δ' ἐξ αὐτῶν, τεταγμῶν.] Supplevi versionem, ultima voce, in qua præcipua sensus pars est, defectam.

695, 38. Τρεῖς μινᾶς.] Ternas drachmas; quæ longe minor summa: sed videtur cum Musculo voluisse trecentas drachmas, quomodo omnino corrigendum, aut simpliciter ternas minas.

AD LIBRUM VII.

Pag. 700, 7. Καὶ λειμώνων.] Præcis. Melius sane ita Casaubonus, quam quod in Basileensi est Δαιμώνων. Forte tamen magis cuiquam placere posset λειμώνων, portibus, quos religiosius coluit maritima Pænorum gens.

702, 24. Τῶν δ' ἑαυτῶν δόντων ὑμῶν καὶ ἡμῶν * κατὰ.] Defectæ orationis signum nuper appositum, vix scio an requiratur: potest enim commode ex præcedentibus intellectu repeti δὴ μερῶν: aut certe levius sic sanare queas ἑαυτῶν δὲ δόντων. IV, 21. ἴν' ἂν ποτ' αὐτοῖς ὁ θεὸς δῶ δῶ. quam ibi veram scripturam censemus.

708, 19. Πρὸς τὴν πύλιν πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς πόλεως πύλης.] Casaubonus: & posita è regione portæ eas admovet. Latina hæc aliter accipi nequeunt, quam Antiochum cum copiis propius successisse portæ, cui sua castra objacebant: ut ἀντιστρατεύσειν ἀλλήλοις vertit, & recte, castra è regione ponere. Ideo & alter Gallus: sit approcher plus pres de la ville vis à vis de la porte. At si id fecisset rex, quid nisi pessime fortissimos & fidelissimos milites murum ascendentes prodidisset, & notos fecisset hosti ad illam portam & muri partem cum omnibus viribus occursuro. Futilissime Musculus, & utraque portas obsidet, quas Persidas vocabant. Tu mecum intellige ac verte, & posita ad alterum urbis latus portæ eas admovet. Volebat enim Antiochus ab his locis abstrahere propugnatores, tanquam diversam inde urbis partem aggressurus. Multis exemplis id stabilire ex hoc auctore possem. Locum totum unice expriment hæc Livii IV, 22. Dictator ab aversa parte urbis maxime neglecta, quia suapte natura tutissima erat, agere in arcem cuniculum instituit. ipse diversissimis locis subeundo ad mœnia quadrifariam diviso exercitu, qui alii aliis succederent ad pugnam, continenti die ac nocte pralio, ab sensu operis hostes avertēbat.

AD LIBRUM VIII.

Pag. 711, 40. ΓάϊϞ ὁ Ρωμαίων στρατηγός.] Vertitur, *Calamitas Cnei Cornelii*. Cn. Cornelium Duillii collegam cum XVII. navibus ad Liparæ proditionem profectum Boodes senator Carthaginienſis ab Hannibale miſſus, portu nocte obſeſſo, & ſequenti die diffuſgentibus ſociis deſertum cepit. Sic de eo Polybius lib. I. cap. 21. Itaque neceſſitas tunc preſſit Cornelium, ut ἀλογία ipſius in paciſcendo accuſari non poſſit (ſicuti nec fecit auſtor dicto loco) & ejus exemplum non conveniat. Nec tamen de alio quodam, cui ΓάϊϞ præno-
men fuerit, aut etiam juxta interpretem ΓνάϊϞ, hiſtoriæ uſquam meminerunt. Ipſe interpres (ut ſcias, de quo Cn. Cornelio ſenſerit) in indice ſignificat Cn. Cornelium Scipionem Africani patrum. Sed in eo quidem confuſa omnia. Ut verum fatear, tantum non ἀελίζω hoc exemplum & ex Polybio ejicio. Aliis auſtoribus Cnæus ille Punicæ perfidiæ documentum oſtentatur, & forte recte. Polybius id non agnoſcit, & pro virili Carthaginienſium commiſſa obumbravit illic, quæ nunc non videtur aperuiſſe. Forte igitur à ſtudioſo id, ut par exemplum margini allitum, invaſit.

713, 29. Περί ΣαρδένϞ καὶ Σικελίας.] *De Sardinia & Sicilia*. Supplevi verſionem vocibus ultimis male in priore editione omiſſis.

714, 3. Καὶ πᾶσι Καρχηδονίοις.] Nihili eſt vox media. Conjeceram καὶ πᾶσι Καρχηδονίοις vel πᾶσι Καρχηδονίαις. Nunc prius verum eſſe ſum certiffimus: ita enim allegat Suidas in Οικείαις.

715. ΑππιϞ δ' ἡμερῶν.] Hanc pericopen à Caſaubono, ut teſtatur, ex Anonymo bibliothecæ Regiæ deſumptam, quò ſactem hac parte integrior foret Polybius (ejus enim eſſe dubitare nemo poteſt, niſi qui eum non legerit) verſam in ſuum locum repoſui, eo fidentius, quod eandem vir omni laude clariffimus à ſe in MS. repertam auctiorem mihi ſuppeditaret, ut contendenti apparebit. Omnia erant plana, niſi quod pro ἐπιμασμάμων, quomodo etiam Caſaubonus, correxi ἐπιμασμάμοι & pro καὶ ἡλιπτιω (apud Caſaubonum καὶ non eſt) feci κατήλιπτιω & ἀπάντησιν pro ἀπίντησιν, denique ἐξαπύλοις pro ἐξαπύλοις. Verſio, ut ſpero, nihil habet moleſti.

723, 30. Τῆς μὲν πρὸς τῶν ἐλπίδϞ.] Duo loca nominantur, urbs Liſſus & caſtellam Acroliffus, & de altera non plane Philippum deſperare dicit, de hoc proſuſus. Apparet igitur ſcribendum τῶν, nempe Ακρολίσσυ. Paulo poſt ſequitur, εἰς τὸ Λίανον ἡρωισμῶν, quorum priora interpreti neglecta, adjicienda omnino cenſui.

725, 14. Ἐνεργῶν ἐπιήσων εἰφοδῶν.] Hinc, ut ex verſione apparet, colligunt τῶν τῶς ἐνέδρας διειληφῶτος Acroliffum ſtrenue ac fortiter
inva-

invasisse. Ego nec invasisse, nedum fortiter ac strenue, existimo: sed video aggressos à tergo illos, qui ex Acrolisso velut ad certam prædam excurrerant; nam cum cetrati una cum ἀζώνοις (qui cesserant locis iniquioribus & numero hostium, & postquam se recepissent ad cetratos, restabant & junctis viribus excipiebant, ultroque aggrediebantur, quos fugerant) temere effusos pro victoribus Illyrios facile in fugam compulissent, Acrolissum repetere nemo potuit ob interseptam ab iis, qui ab infidiis exstiterant, viam. ita arx ἀκρονήπι καὶ ἀνάμωντι in manus venit. Posset & legi: ἄφνω ἐξακασίντες ἐναργῆ ἐποίησαν τὴν ἔφοδον, repente existentes palam jam campum, quem hostes transierant, occupant.

729, 24. Σιωθημαλικῶς κατὰ πᾶς &c.] Commodissima hoc loco est interpretatio, & commodior Græcis, quæ forte turbata sic transponenda: Σιωθημαλικῶς, κατὰ πᾶς ἔθθη ἢ αὐτοῖς, ὥστε τὸ κυριότατον τὸ ἐπιστολῆς μὴ δυνάσθαι γνώσων μηδὲν τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων, ἐξαπέστειλαν, ὡς καὶ καλῶντες πιστεύειν τῆς περὶ τὸ Βαλίον καὶ τὸ Καμυῶλον. Οὕτως ὁ Αἰλιανὸς &c. Vel omisso ἕτως. Ad pervincendum, ita olim aut similiter lectum hunc locum, videtur non parum facere Suidas.

730. Διὰ πορείας.] *In ipso exitu.* Ita XIV, I. Χάριν ἔτις πορείας καὶ τῆς εἰσόδου τῆς εἰς ἐκαστὴν τῶν παρεμβολῶν ἀσφαλῶς ἐξερῶν ἡμᾶς καὶ καθοπτεύσων. Ubi etiam ὁ πῆλιν exitus vertit; nec male ibi quidem, quia paulo post pro eo πορείας auctor dicat. Sed quid hoc loco sit exitus, non facile intellexerim. Musculus vertit *illo progressu*? Si verba sincera sunt, mallet *per compendium viæ* interpretari. Hæc enim erat cogitatio Achæi, ut ante Antiochum & ὡς ἀφ' ἑσθῆς Syris se ostenderet. Sed ne quid fileam, puto legendum Διὰ Ρόδου, *per Rhodum*. Quod optime quadrat, quia & terrestre iter periculosum ei erat omnia tenente Antiocho, & operâ Bolidis ductus Ephesum ad Nicomachum & Melancomum ita viam per mare pandere sibi videtur voluisse.

735, 35. Πρὸς Αἰλιόβαζον.] In indice vocabatur Ariobarzus: sed superius dicitur Αἰλιόβαζος, quod puto verius.

738, 20. Γάιον Λίβιον.] Sic perpetuo in hoc excerpto vocatur hic præfectus, ut videatur omnino mendum esse in gentili & cognomine scriptore. Vehementer enim miror Car. Sigonium, cum notat Livium nomen præfecti ommittere, ne notam familiæ suæ nomini inureret, ad libr. xxv. cap. 10. Quasi vero celare quid in gratiam suorum esset Romani scriptoris. Ille imo lib. xxvi, cap. 39. *Præsidium quod ibi* (in arce Tarentina) *erat Romanum præfectusque præsidii atque arcis M. Livius.* Item xxvii, 25. *Et de M. Livio præfecto arcis Tarentinae haud minore certamine actum est, aliis Scoto notantibus præfectum, quod ejus socordia Tarentum proditum hosti esset.* Ubi forte pro mendoso prænomine scribendum *C. Livius & de C. Livio*; sed potuerunt dissentire.

741, 38. Σβέσσω τὸ πῦρ ἔδφ.] Transcurrit hæc vir summus, ut accensam facem relinquat scilicet Hannibali ad promptius expediendum iter, vel se prodendum potius. At Livius: *extincta utrinque flamma sunt*. Ne dubitemus igitur Latina addenda esse.

748, 4. Ἐπὶ τὸ αὐτὸς τῆ πόλις τεῖχος . . . ἀνασπασόμενον.] Sexta vox plane alienum locum tenet. Rescribo & suppleo ἐπὶ τὸ αὐτὸς τῆ πόλις χεῖλος γλῶ ἀνασπασόμενον, quomodo planam sententiam habes, & vidit hoc, opinor, etiam Casaubonus, cujus interpretatio ad hanc scripturam alludit. Munitio eadem x, 28. Ἐπὶ ἃ τοῖς χείλεσιν ἐκείνης (πέφρα) χερσὶ κάμαρα διπλά ἐπέκειτο. Deinde non dubito Polybium scripsisse ἐπέβαλετο καὶ σκευάζειν, non ἐπελάβετο. Infra quoque Cluverius ommissa stellula allegat ὡς ἔχει πρὸς Γαλαῖον.

AD LIBRUM IX.

Pag. 758, 31. Οἱ γὰρ πρὸ τῆ Γναίων.] Aptavi Græca Latinis, hoc est, veritati, quia videbam non semel duo hæc prænomina confusa. Feci idem lib. x, 7. κατὰ φρόνησιν ἢ μὴ τῆς αὐτῆς Γναίων τῆ θείῃ καὶ Ποσειδῶν τῆ πατρὶς ἀειπίσης συμφοραῖς. Et eod. lib. cap. 33. ἀπικτεῖναι ἃ τὰς στρατηγὰς ἀμφοτέρων Πόσειδον καὶ Γναίων. Quibus omnibus locis legebatur Γναίων & Γναίων, in ultimo etiam interpretes verterat *Cajum*, quod satis repudiatur à libro tertio.

760, 23. Προσκαρτερεῖν τέτρες ἀπέγνω.] Lege τέτρες. I, 59. τῶν αὐτῶν τῶν πολιορκίαν ὡς σκευάζειν, ἀμὰ μὲν ταύτην ἀποσκευαστέραν τὰ δυνατὰ ποιεῖν. XVI, 1. αὐτὴν ἠλπίζον οἱ πρὸ τῆ Ἀττικῆν ἀποσκευαστέραν τῆ τῶν μετέλλων καὶ σκευάζειν. Legat. 47. Διὸ καὶ παρεῖς τῶν αὐτῶν ἀποσκευαστέραν τῶν Τίτων.

762, 26. Συμπέψαυ μὲν τὰς ἐπομβρίας.] Οἱ ἐπόμβροι, non sunt Annibalis milites, sed hostes Romani. de quibus dixit p. 760. εἶποντο κατόπιν τῆς παραρείαις. Et innox: Hannibal ὑποσώζει καὶ ἀποσδεδεξάμενον τὰς ἐπομβρίας. Hoc ipsum est, quod hic voluit dicere. Igitur pro συμπέψαυ requiritur verbum, quod significet ἀποσδεδεξάμενον, sive id sit συμμείναι aut ὑπομείναι. Et sententia. quod ex regressu substiterit & expectaverit sequentes Romanos, & interim velut è specula observaverit.

772, 27. Ὡς ἐπὶ * πρὸς πρὸς μέρειν.] Asteriscum alii posuerunt post πρὸς πρὸς & in margine ἀειμείναι. Vide an scripserit, ὡς ἐπὶ ἑρείπιων μέρειν: ea enim circa Cynæthen jacuisse per est verisimile tot turbas, seditiones, prodiones & vastationes perpeffam, καὶ ἐκ πολλῶν χρόνων ἐν ἀκαταπαύσει καὶ μεγάλαις στάσειν συνεχόμενον, ut ait libro IV. cap. 17. Sed & fere omnis Peloponnesus his parietinis fuit insignita, & diserte prope Laisionem notavit auctor τῆ ἐν ἑρείπιοις πύργων v, 102, ut optime videtur

detur eruisse, qui mihi in hac conjectura prævit, doctissimus antiquitatis inquisitor Casaubonus.

779, 18. Η μὲν αὐτοφύωσ.] Hanc veram scripturam putavi, estque ea in Basileenfi. Nam quod, in postrema est, αὐτοφύωσ, parum convenit. xiv, 10. Διὰ φέρει δὲ ὀκυρότην καὶ φυσικὴν καὶ ἀστροφικότητα. In fine hujus paginae Cluverius σωτέλειαν mavult pro πολυτέλειαν ex Diodoro.

782, 23. Ἐπὶ τὸ τελευτῶν Αντιγόνης.] Locutus est in proximis de Antigono Gonata; nunc nulla addita distinctionis nota ait se accessurum ad novissima Antigoni facta ut vertit interpres, quasi de eodem Antigono sermo procederet, cum tamen sequentia de Antigono Tutore agant, quod nemo potest nescire. Ne putes hanc ambiguitatem à Polybio esse; nam ille scripsit, quomodo posthac legendum est, ἐπὶ τὸ τελευτῶν Αντιγόνην, ad postremum Antigonum.

784, 2. Διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς συμμαχίαν.] Versio tamen *societate vobis junctis*. quam meram scripturæ fallaciam putavi, & ideo correxii. In sequentibus vero, ὡς ἔστι παρ' ἡμῶν ὀνειδίζεσσι, nihil mutavi, licet interpres & ab istis subinde vobis exprobratur: nam ab utroque stari potest, & videtur consulto ὁ πᾶν à Græcis discessisse. Par diversitas est xv, 6. ὡς καὶ πρὸς τὴν πειρὶ ὁ δάφνης ἡμᾶς κενιδωδοκίαν. ubi sine dubitatione legendum ἡμᾶς, ut optime ὁ πᾶν in interpretatione fecit, & expressit id Livius. Musculus ineptissime *ut de patrio solo quoque hactenus periclitati simus, & partim nunc quoque periclitemur*.

794, 41. Οἰνιαδάς καὶ Νήσον.] Oeniadas atque Naxum. Quid de hac Naxo sit sentiendum, vide, si libet, apud patrem ad Livium xxvi, 25.

AD LIBRUM X.

Pag. 799, 16. Καὶ τὸ Πηγίων πόλεως.] Hanc Polybii scripturam censuimus, vulgo male Πηγίνας.

800, 4. Καὶ πνευ μέρη τῶν Σαυνίτων.] Quid Samnitibus cum magna Græcia sit, & cur inter tam propinquos mari Siculo populos numerentur, vix dispicio. Diserte Samnitas à Magna Græcia Livius fecernit 31, 7. *Nec Tarentini modo, oraque illa Italiae, quam majorem Greciam vocant, sed Lucanus & Bruttius & Samnis à nobis defecerunt*. Verum & ex accentu liquet depravatum esse nomen. Scribo Δαυίων. Nam cum recenset aliquas Dauniorum partes, respicit ad divisionem Japygiæ in libro III. factam.

805, 1. Τότε ἢ καὶ πλείονων ἀναποροδομήων.] Vertimus, *tunc autem pluribus etiam petentibus*. nam Casaubonus transsiluit.

Ead. 36. Ἡξίε τίθειναι αὐτῷ λαμπρὰν ὄψιν ἐτοιμάσσει.] *Ac statim parari illi togam candidam jubet*. Ita interpres. Sed si ipsa id

jussit, quis credat eam non amplius de illo cogitasse. Verterem: *at ille statim jussit sibi togam candidam parari*. Si Græca attendas, non possunt alio modo intelligi.

819, 3. Συμπαθεῖς ποιῆσαι τὰς ᾠδρακαλιμύρας.] In eodem casu verba hæc advocantur à Suida, nisi quod ᾠδρακαλιμύρας. Neutrum probō: nam legendum τοῖς ᾠδρακαλιμύροις, ut pro ipsius adhortatione affecti essent. Sic II, 56. Σπυδαῖζων δ' εἰς ἔλεον ἐγκλιθεὶς τὰς ἀναγκνώσκοντας, καὶ συμπαθεῖς ποιεῖν τοῖς λεγούμοις.

827, 6. Καὶ κτ' ὄμμα μὲν.] Inferui prius καὶ ex Peiresciano codice, cui assentitur charta Lugdunensis.

Ead. 23. Δηλώσαντες τοῖς ἐν τῇ πατρίδι.] Certe & præda & nobiles captivi, ubi Romam venerant, nuncii victoriæ & cladis suæ futuri erant. Videtur tamen interpretes legisse δηλώσαντες in singulari, ut conjectabat ex ingenio Fulvius: sane & in chartâ nostrâ non aliter mihi occurrit, nec est, cur respuamus.

836, 32. Εξῶθεν τ' χαράδρας ποιεῖμύρας τὴν ἀνάστασιν.] *intra convallem adscensum moliens*. Sed in præcedentibus convallem ipsam inviam & insuperabilem fecit auctor, nisi quis alia ex parte custodes aggrediens exturbaret. Tum Diogeni attribuit tales milites, qui ordines non servarent, sed ad quævis loca aderant. An videtur sine causa ὁ πάνυ à Græcis discessisse?

846, 31. Εκ τ' παρεμβολῆς.] Interpretantur è castris Punicis, moti, opinor, verbis superioribus, quibus dixit auctor Indibilem & Mandonium ἀναλαβόντας πρὸς ἑαυτῶν δυνάμεις ἐκ τ' τῶν Καρχηδονίων παρεμβολῆς ἀπεχωρήσαι. At ingens hinc mihi absurditas: nam si Indibilis tantum cum amicis (ut hoc loco verba sonant) se contulit è castris Punicis ad Publium, jam quid fiet ipsius copiis, Asdrubali hæctenus militantibus, ipso tanquam perfuga & proditore eas hosti relincente. Immo illi non cum amicis tantum excesserunt castris Punicis, sed cum omnibus copiis, quibus juverant Asdrubalem, & iis infederunt ἐρυμνὰς τόπους καὶ δυνάμεις αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν ᾠδρασιδάζειν, ut dixit supra. In his locis singillatim pro tempore confederunt sine Asdrubale, & ea castra hoc loco intelliguntur, non Punica; quod & clarius apparet ex ipsis post Indibilis cum Scipione colloquium verbis: ἄλλοι μὲν ἢ τῶν, ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς αὐτῶν παρεμβολὰς, non Καρχηδονίων. Quare omnino eradendum illud Punicis. Habet autem eadem Livius xxvii, 17.

867, 34. Οἱ τε γὰρ ἄνδρες ἐφαμίλλως ἐκινδύνουν ἀμφοτέρωθεν.] Interpretationem Casauboni, hac periodo male carentem, ex Musculo supplevi. Idem facere debui pag. 873, 29. Ευβοίωων, Φωκίωων, Λοκρῶων, ubi Phocenses prave præteriti erant.

879, 25. Τῇ τῶν Ελισφασίων χεῖρα.] Ortelius corruptam vocem credit,

credit, & peritiores videre jubet, an *Elidis Phliassii* legendum sit: esse enim Phliassios in Elide. Assentio corruptam & Phliassios Elidis cognosco. Sed quantum situs illorum hinc distat? Conjeci: *Ελικασίαν*. Ab *Ελικῆς Ελικῆσι*, ut à *Φλιῆς Φλιάσι*, *Αναγυρῆς Αναγυράσι*. *Θεῖῆς Θεῖάσι*. Helicuntis mentio est apud Plutarchum in Agide & Cleom. *Κλειομένης ἐξῆγε τὴν δυνάμιν ὡς τὴν Ἀργολικὴν κακουργήσαν ἰκεῖθεν ἢ καθ' ἑαυτὴν ἐπὶ τὴν Μεγαλοπολιτικὴν καὶ δεῖπνα ποιοσάμεν* ἔπει τὸ Ροίπον, ὅθεν ἐπορεύετο τὴν δι' Ελικῆν ἐπὶ τὴν πόλιν. n. Megalopolim.

887, 2. *Περὶ τῆς Ἀναξίδαμων.*] Vertit ὁ πᾶν, ac si legeretur *Ἀναξίδαμων*; sed omnino ἰσχυρῶς. Nam ex præcedentibus patet duos fuisse Anaxidamos, alterum à Philopœmene ponti appositum, alterum Machanidæ comitem, quem nunc intelligimus.

896, 26. *Τοῖς ἀφισπίνεσι.*] Vertit Musculus *ubi ingruerint*; quod ex hoc verbo non potest venire, ut nec Casauboni interpretatio. Lege *ἐφισπίνεσι*, quomodo non dubito τῆς πᾶν legisse, & est vox Polybii.

904, 28. *Μετὰ δὲ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν πολεμίων στρατοπέδων.*] *Inter Punica Romanaque castra.* Non quia Romani cum Pœnis gravissime in Hispania bellarunt, ideo omnes Romanorum hostes Pœni vocandi. Quæ enim hic Punica castra? quod Pœnorum auspiciis? nullus plane nec Polybio nec Livio nunc commemoratus. Idem tamen committit paulo post pag. seq. v. 33. *προσέβαλε τοῖς πεζοῖς τῶν Ἰσπανίων, cum peditatu Punico prælium commisit.* Quod miror: nam vix decem versibus ante dixit Hispanos nullo judicio, in patente campo non equites dumtaxat ordinasse verum etiam pedites; eos nunc Pœnos vocat. Sed & libro xiv. cap. 3. vir summus interpretatur hæc, *κατασκοπέυει εἰς ἐπύργους Ἀγροπεπόδων εἰς τὰ τῶν πολεμίων στρατόπεδα. exploratoribus, quos in castra Punica sapiens miserat.* Ubi videmus Scipionem longe sapiens miserat ad Syphacem, quam ad Asdrubalem; & tam Syphax quam Asdrubal erat *πολέμιος*. Satius puto in talibus κατὰ πόδας vertere, quam moras & tricas auctoribus ingerere.

906, 4. *Οἱ δὲ ἰππεῖς τὸ πλεονέκτημα ἔπαυον.*] Sine damno hæc verba à contextu abesse non possunt, ob rationem insequentem. Omissit tamen postrema versio. Tu ne dubita appingere; *idem quoque equitibus evenit.*

Ead. 28. *Ἰόνιον καὶ Μάξιον.*] Non sine ratione maximus interpres *Μάξιον* legit: nam eorum mentio facta cap. 21. Livius tamen xxviii, 38. *L. Lentulo, L. Manlio Acidino provincia tradita, qui & sequentibus annis populi jussu eam obtinuerunt.*

907, 23. * *Βυλόμην πύπτω.*] De leo asteriscum & scribo *πύπτον*, quo verbo semper in talibus auctor utitur. Idem ne senserit interpres, ambiguum; certe non aliter vertit.

917, 34. Αἰτεῖν τοῖς εἰρηυδροῖς.] Forte Αντηπεῖν.

920, 34. Καθισάντων τῶν χιλίων.] Videtur interpres ὁ πάνυ legisse καθισάντων, & rectissime, pro more judicum.

924, 19. Equitum quatuor millia.] Hæ voces, cum Græce non legantur, nescio quomodo huc obrepserint. Dicit enim auctor Alexandrum in Asiam trajecisse cum equitum quatuor millibus & quingentis: his accessisse postea octingentos, ut sic equitum summa perveniret ad quinque millia & trecentos. Quibus si demas trecentos ad varias necessitates, restare legis equitum quatuor millia, cum sole clarius sit esse quinque millia.

927, 13. Τὸ γὰρ ἀδύνατον &c.] Nam quod per rerum naturam fieri potest, id statim fidem sua sponte invenit. Hoc ita si est, cur toties imperiti rerum obstupescunt & admirantur? cur in commendandâ suâ πυρρείας demonstratione Polybius tot sermones cædit; quia nempe quamvis fieri poterat, videbat non statim se fidem inventurum? Sed & vides plane aliud esse in Græcis, & male omissam negativam particulam.

945, 15. Καὶ ὡδρακαλῶν δέχεται τὴν εἰρωλίω.] Omiserat ista interpres. Sed quia in eis fere consistit omne legationis argumentum, non videbatur omitti posse: & ideo addidi. Verum sufficit expressisse Polybium.

948, 19. Τῷ περὶ καταληφθέντες.] Perperam in ante vulgatis καταλειφθέντες. Sed & Basileenses habent ποιοὶ ἢ περικαταλειφθέντες. Sic alibi περικαταλαμείναντες ἡμεῖς: nec quin illa τῷ περὶ facile hîc intelligantur ambigi potest.

954, 39. Μέρῳ τῶν Ρωμαίων στραπέδων.] Lege Ρωμαϊκῶν. Simile mendum memini supra occurrisse.

960, 4. Λύκιον * Σεργίον ἢ Λύκιον * Σείπιον.] L. Servilium, L. Bæbium. Nec asterisci placent, nec talis interpretatio. Non enim Lucium Bæbium, sed Marcum vocat Livius xxx, 25. tum nec L. Servilium, sed L. Sergium. Ergo scribe Λύκιον Σεργιον, qui tralaticius error. Pro secundo forte scripsit Λύκιον Σένιον, in quo Livius alios auctores secutus fuerit, etsi Bæbium in castris Scipionis etiam infra nominet.

964, 2. Ἰππεῖς μαχηωτάτους ἔχον.] artissimos ad pugnandum equos. Omnino in his quoque multum positum. Addubites tamen, an non satius sit cum Polybio simpliciter vertisse; quamvis idem factum lib. xxvii, cap. 18. Οὐ μόνον τὰς σύζωνας ἢ τὰς ἰππείας ἐγκεκλιθήτας, non velites solum ἔχοντες equos in fugam inclinasse.

966, 6. Περὶ ἢ Ἔ* ῥαθυμεῖν.] Alii Ἔ accipiunt pro τῆς; alii aliud videntur intellexisse. Sed Polybium scripsisse puto περὶ ἢ Ἔ μέλλοντες ῥαθυμεῖν.

967, 10. Ἰππῆς ἧ ὡσεὶ ἑξακιχλίους.] Ex Livio videtur reponendum τετρακιχλίους, quod & in sua Latinus interpres admisit : quamvis forte non mirum sit Numidam æquis peditum equitumque numeris instructum.

973, 31. Αεὶ κρατεῖν δεῖν.] Aut scribendum δεῖν, aut penitus delendum id verbi censeo. III, 63. πάντας γὰρ τὰς ἢ κτ' ἀποαίρεσιν ἢ κατ' ἀνάγκην ποιαύτη ἀποθέσθαι κερσημύρας, ἐδέποτε διεψεύσθη ἔκ κρατεῖν ἢ ἀντιτάξαμύρων.

974. Περὶ μυρίους ὄντας καὶ διχλίους.] Interpres hunc numerum transiit : cujus non aliam causam video, si modo de industria fecit, quam quod ex Livio rem narrare, quam Polybium interpretari maluerit. Proinde inserui.

979, 24. Ουσης γὰρ δυσαπασσας.] Ex Ursini monitu hoc adoptatum cum legeretur Δυσπασσας : & quidem vere dici de Romana acie dubium non est ; sed huic causæ non respondebit effectus, quem auctor narrat, si Ursinum sequare, ut rectissime ratiocinatur incomparabilis Salmasius. Omnino cum eodem lege ὕσης γὰρ Δυσπασσας, & verte : *cum enim divisa esset intervallis Romana acies*. Vide XVII, 28.

983, 14. Σίβουετῆσσι πλὴν δύνανται τεμνίους, καὶ μιθοδοτῆσσι μέχρι &c.] Multum diversa interpretatio : nam & distinguit, nescio quamobrem, tanquam frumentum dandum fuisset exercitui, stipendium vero auxiliis, quod nec Polybius nec Livius faciunt. Deinde quamdiu frumentum à Carthaginiensibus dari deberet, omittit, juxta Livium, quod non placet. Nam in induciis dandis plus vice simplici videas duces stipulari frumentum in majus minusve temporis spatium, quam stipendium. Livius VIII, 2. *annuo stipendio & trium mensium frumento accepto*. IX, 43. *Trium mensium frumento imperato & annuo stipendio*. XXI, 3. *Stipendium ejus anni duplex & frumentum sex mensium imperatum*. Nunc in idem. Liv. 9, 43. *Pacti sunt bimestri stipendio frumentoque*. Secure igitur potuit κατὰ πόδους vertere. Tum in sequentibus ὁμήρους δέσιναι πίσεως χάραν ἐκατόν, numerum omisit.

993, 35. Αφίσταντο τὴ ἐπιβουλῆς.] Lege : ἐπιβουλῆς.

996, 4. Τοῖς θεοῖς ἀνίστασθαι.] Suspicio τῶν θεοῖς, quarum scilicet imagines ante conspectum illis erant, Ceteris & Proserpinæ.

1007, 32. Τὰς μετὰξὺ ἔκ πόρος κειμύρων.] Scripsit Polybius κειμύρας. Scio quidem vulgatum tolerari & defendi posse, sed nimis intorta est oratio, quod non est auctoris. Infra in his τετρήρεις τρεῖς numerum neglexerat.

1009, 29. Οἱ ὡς ἔστι Φιλίππου πολέμοιοι.] Pars Philippi lemborum numero. Legit igitur interpres Φιλίππου λίμβοιοι, quæ est observatio Ursini.

1011, 15. Καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τῷ ῥήματι.] Hujus conclusionis omnino nihil interpres attigit, cum tamen satis appolite historicus eam adje-
cerit.

1012, 36. Μετὰ δύο τετρήρων.] Casaubonus, cum duabus quin-
queremibus. Nescio qui huic editioni immisum sit *triremibus*. Omni-
no censeo dum retineri debere *quadriremibus*, etsi difficultate locus
non careat. Nam pag. 1014. Attalum ait desiderasse trieremioliā
unā, duas quinqueremes, & regiam navem. Duæ autem illæ quin-
queremes videntur esse altera Dionysodori, altera, cui subventum ivisse
hoc loco auctor testatur. Sic duas has τετρήρεις omisit, quas tamen
omnimodo hostium potitas apparet cum regia nave. Ex Rhodiorum
classe illæ esse non possunt, quia ejus nihil captum est. Certe aliquid
nos fallit.

1015, 20. Τὸ πολὺ τ' ὄρμηϊς αὐτῆ παρητείρ.] Sic x, 37. ὁμοίως ἐν
ἑαυτῷ δέμεινε, καὶ παρητείρ τὴν τοιαύτην ὄρμηϊν καὶ Φανῶσιαν, de Sci-
pione. Sed hæc toto cælo differunt. Corrige in nostro loco πολὺ τ'
ὄρμηϊς αὐτῆ παρητείρ. Hic genuinus sensus.

1026, 20. Οὐκ εἰς τέλος ἀπηλπιδύμενοι ἔχοντες τὰς Ἑνικῶν ἐλπί-
δας.] Harum vocum, quæ in hac relatione suum tutantur locum, ac-
cessione interpretationem auxi, perperam ante neglectarum.

1039, 35. Οὐτοὶ εἰς ἡμῖν.] Versum erat *sed illi nobis*, cum deside-
raret aliud Latina syntaxis.

1046, 19. Περγητηιδῶρων δις ἤδη.] Interpretandum: *bis ante devi-
ctis Macedonibus & plerisque terrestribus comitatibus absumptis*.
Intelligunt Græci clades ad Apolloniā & in Dassaretiis Philippo da-
tas, quas & Florus respicit, dicens: *bis victus rex, bis fugatus*. Vide
infra hoc lib. cap. 19. Qui aliter interpretantur, aut male censuerunt
supplendum corrigendumque auctorem, aut alienam ei induunt senten-
tiam. Paulo superius correxi *Græcos ipsum . . . denuo sibi fore sub-
jecturum*; cum legeretur *subiecturos*, contra sensum.

1049, 33. Αυτὸς τὸς γαίους.] Hoc ab Ursino: ante eum *γίους*, & in
margine *γαίους*. Sed interpres videtur legisse *ύους*, vertens *ipsa pila*.

1051, 31. Εξάρας δὲ τὸ Λαρίσιον.] *Larissa profectus*. Sic debuit,
& forte voluit scribere interpres. Male editum *profectos*.

Ibid. ult. Υπερβάλλειν ταῖς ὑπὲρ τὰς Φέσας ἀκροφίαις.] Lege
τὰς ἀκροφίαις. Sic enim singulis paginis. *ὑπερβάλλειν Ἀλπίας, Ἀπεν-
νίνον, Καύκασον, Ορεικὸν, ὄρεινόν, ὄρη, Τάρον, Ταῦρον, & alia*. Sed &
diserte Suidas: *ὑπερβάλλειν, αἰπυλικῆ, qui & ex aliquo veterum ὑπερ-
βάλλειν λόφος, in Βοτῆ*. Mutarunt, quibus ὁμοιοτελέτων ambiguitas
nimia videbatur.

1053, 8. Ερετρίαν τὸ Φ] Ερετρίαν τὸ Φερσίαις ex ingenio
vel Φαρσαλίαις, inquit eruditissimus Ursinus, ex quibus prius placuisse
inter-

interpreti videmus ex Latinis. Sed cum Livius Eretriam Phrœoticæ agri hoc loco agnoscat, dubitandum non est ejus ætate lectum fuisse Φθιωτικῆς, ut Horriem emendaverat, vel Φθιάδος ut pater.

1054, 30. Διὰ τῆς περὶ εἰρημίας αἰτίας.] At has non ὡς ὅπως videtur accessisse vir summus, dum vertit *eam ob causam*: ac si his verbis Polybius diceret Philippum ob eam causam quod non putaret eodie pugnatum iri, pabulatum plures militum dimisisse. Imo intelligit auctor, Philippum, quia non rebatur ob dictas causas, nempe crassum & nubilum ærem & imbres eodie iri decretum, ideo misisse eum milites ad pabula. Sic explicandus hic locus, sic explicuit Livius, cujus verba sunt: *Sed ut qui nihil minus illo die propter offusam caliginem, quam prelium exspectasset, magna parte hominum omnis generis pabulatum missa &c.*

1054, 36. Ηρακλείδῳ τε ἔ Γυρτώνιον.] Revocavi Basileensium lectionem, quam & in Latinis interpretes servaverat, licet in Græcis Γορτώνιον fecisset, sed typorum esse censeo. Paulo post non debuit illa ἐν τοῖς πεδινοῖς omittere ὁ πάνυ, in quibus summa ἀνὰ γέσεως vertitur, quare addidi *in preliis pedestribus*. Idem de Ætolis judicat IV, 8. Θετταλοὶ γὰρ ἐν ἰππέῃς κατ' ἰλίω μὲν καὶ φαλαγγίδῳ ἀνυπόστατοι· χωρὶς ὅμως ταξέως πρὸς ἡμῶν καὶ τύπον κατ' ἀνδρα κινδυνεύουσι, δούλοισι καὶ βουδέῃς. Αἰτωλοὶ ὅ τ' ἔτων τ' ἀναντία.

1059, 32. Οἱ μὲν ἐν παλαιῇς Ῥωμαίων ἐπόρῳμοι τέτρες ἕκτεροι.] *Fugientes istos plerique Romani sunt infecuti.* Ita & Livius: *Et ceteri quidem hos pulsos sequebantur.* Quis neget igitur hæc ὡς ἂν φερόμενοι τῷ potius, quam veri interpretis esse, cujus fuerat: *istos plurimi Romanorum insequentes occiderunt.* Hoc enim amplius dicitur à Polybio.

1064, 16. Πρὸ τῶν προεστῶτων.] *Ante præcedentium ordines.* Vereor ut sufficiat: nam respectu quinti, tam quartus, tertius & secundus sunt præcedentium ordines, quam primus. Potius *ante primum ordinem*, ut infra.

1065, 28. Ἐκ κατὰ Φορῶς καὶ ἀμείρεσεως.] Non sunt hæc diversi pugnarum modi. Nam ἀμείρεσις dicitur, quum brachium in diversum panditur & attollitur ad ictum cæsum inferendum; κατὰ Φορῶν vero quum ex alto defertur ensis; quod idem. Offendit & Lipsius lib. III. Milit. Rom. dial. 3. Sed legendum καὶ διέρεσις. Διέρεσις enim est transfixio, puncta, ut doctè Salmasius ad Solinum pag. 1071.

1071, 18. Ὅσα νῦν εἰληφει κατὰ τὴν Ἀσίαν.] Versionem tribus ultimis vocibus necessario augendam duxi, quibus quoque specialiter respondet Antiochus.

AD LEGATIONES.

Pag. 1096. Πλεονεξίᾳ τῶν Αἰτωλῶν . . . εἶτ.] Proculdubio supplementum ὡς ἂν ἦν πρὸς.

1146, 23. Τὰ σιωνταίμυρα ὡς ἔστι ἔπει τ' Ἀντίπατρον.] *ab Antiocho excerpta.* Certe is eo temporis puncto consuli non potuit. Itaque mutavi.

1155, 10. Δάμις ὁ Ἰκεσίης.] *Damis Icesia fil.* Quidni *Icesii*? Habes sane legat. 81. ἐκ τῆς Μιλίτης παρήσαν Εὐδημῶ καὶ Ἰκεσίῳ.

1161, 9. Παραπλησίως ἢ καὶ ὡς Ἀσπενδύς.] Horum versionem, nuper dissimulatam, nunc Latinis inserui.

1170, 20. Ομήρης ἢ δίδοται.] Defectus nota erat apponenda: auctior enim est versio Græcis, numero ibi adjecto. Urstinus quoque ac si convenirent omnia cum Livio, sine scrupuli mentione eum citat, perperam tamen xxx ponens. An igitur putabimus numerum in docti viri codice existisse, sed calamum ipsius fugisse? Infra male in versione erat *Q. Mucium Thermum*, quod emendavimus.

1175, 23. Καὶ τὸς ἀμφ' αὐτῶ.] Lege ἀμφ' αὐτῶ vel ἀμφ' αὐτῶν.

1178, 5. Εἰσπλόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ Ρόδιοι.] Omnino juxta interpretem emenda οἱ Λύκιοι.

1184, 3. Ἐκ Λακεδαιμονίας.] Aut alienanda sunt hæc verba, quod in Latinis fecit interpretes, aut corrigendum ἐκ Μακεδονίας, quam permutationem alibi obtinuisse in hoc auctore scimus.

1186, 26. Παραθαλαπίων τ' Ἐρέκης ἔρυμ.] *maritima ora in Thracia castellis.* Ita supplevi interpretationem, à qua τὰ in *Thracia* aberant, quod tamen & Livius notavit. Sequentia nescio quâ tam insulsa exciderint τῶ πάνυ: illa enim τὸς ἔπει Ἀπολλωνίδαν τ' Σικυώνιον vertit *legatos Apollonidam & Sicyonium*; & hinc in indice exortus est aliquis *Sicyonius*. Tu corrige hæc ex sequentibus & legat. LXXIV.

1192, 25. Ὑπὲρ τῶν * τῶ Κνωσίων καὶ Γόρτυϊων.] Certe deest aliquid, facile illud quidem suppleri, sed incertum an id Polybius scripserit. Testatur Urstinus in exemplari esse. Ὑπὲρ τῶν τῆ Κνωσίων καὶ Γόρτυϊων. Vide an fuerit, Ὑπὲρ τῶν ἐν τῆ Κνωσίων καὶ Γόρτυϊ, nempe πόλιν.

1193, 14. Περὶ φησὶ.] Immo *πεμφθέντι*.

1197, 5. Ὅτε καὶ πρὸς ἐκκελευστέων &c.] Dictum, ut legat. xxviii. Τοῖς ἢ ἔπει τ' Δαμοτέλη καὶ Φαινέω ὑπέθετό τις, ἔχεσθαι καὶ θευραπόδειν τ' Γάϊον Οὐαλέριον. Et solent hoc modo loqui de illis, qui quos subornant. Sallustius Jugurth. *Ea tempestate in exercitu nostro fuisse complures novi atque nobiles, quibus divitiæ bono honestoque potiores erant, factiosi, domi potentes, apud socios clari magis quam honesti: qui Jugurthæ non mediocrem animum pollicitando accendebant, si Micipsa rex occidisset, fore uti solus imperio Numidiæ potiretur, in ipso maximam virtutem, Romæ omnia venalia esse.* Livius lib. 45. de Attalo veniente Romam: *Suberat & secreta spes honorum præmiorumque ab senatu, quæ vix salva pietate ejus contingere poterant.*

Erant

Erant enim quidam Romanorum quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem ejus elicerent: eam opinionem de Attalo & Eumene Romæ esse, tanquam de altero certo amico, altero nec Romanis, nec Persi fido socio &c. Quæ in legationibus Polybii similiter leguntur. Proinde necessarium non est viri præstantissimi ὅτι κὴ πτϞ.

1199, 22. Παρεργυρόμυρον εἰς τὴν Ἐλλάδα.] Quia hæc verba in Græcis videbam, faciendum putavi, ut & in Latinis essent, unde huc usque exiiverunt.

1211, 7. Τῆς Καρσιγγάτης &c.] Malo more tractatus est hic locus: nam & in interpretatione quædam omissa erant, & in indice ponebatur *Carfignatus bellum gerit cum Pharnace*, ac simile in *Gezotorius* (ita enim vocabatur) quæ sunt falsissima. Nos omnibus, ut fas erat, nunc profpeximus.

1224, 7. Ροδῆς κὴ Λυκίως.] Corrige in interpretatione vitium, bis ter supra iam quoque à me emendatum, hic casu prætermisum Lycios pro Lydios.

1227, 21. Πρῶτον μὲν πινὰς ἐψηφίσαντο . . . καὶ τοῖς Ῥωμαῖς.] Defecta hæc verba & agi de legatione constituta à Thebanis existimavit magnus interpres. Sed quia tum duas legationes emissas Polybius narraret, infra vero tantum unius, quæ Romam hæc omnia portaverit, meminit, assentiri non possum. Verba corrupta esse cogimur fateri, quæ tamen, ut speramus, facile sic restituiimus: μὲν πινὰς ἐψηφίσαντο κὴ τοῖς Ῥωμαῖοις. *honorifica decreta in Romanos fecerunt.* Omnino id debet esse, nam id egerunt: auctor infra: ἔτι ἡ Θηβαίων ὠψιγυρομύρων, κὴ κρημίζόντων τὰ περιεργήματα (sunt hæc ipsa) δόγματι καὶ τὰς πινὰς &c.

1229, 32. Εὐδοκμήρας τῆ πόλις.] Casaubonus hæc ad legatos translulit & forte legit *εὐδοκμήροις* vel *εὐδοκμήρες* τῆ πόλις vertens *de civitate bene sentientes.* Sed hoc sine ineptâ iteratione infueta Polybio, admitti nequit: nam ut auctor hoc ipsum ostenderet, omnem ultimam periodum adjecit. Intelligerem apparatus quos Rhodiorum civitati conficere placuerat. MS. εὐδοκμήρας. an sunt, quos à civitate Rhodiorum Romani non expectaverant.

1230, 35. Δεῖν αὐτὸς * περιαιρεῖσθαι κὴ φυλάττεισθαι.] Lege *περορεῖσθαι*. Sic omnia sana, sic scripsisse Polybium censemus. 1, 65. Τῆς τε χρωμῆρας μισοφορηαῖς δυνάμεισι, πῖνα δεῖ περιαιρεῖσθαι κὴ φυλάττεισθαι μακρότην. Legat. 8. περιαιρεῖσθαι τὸ Ἀντιόχον. Eodem modo περιιδεῖσθαι IX, 32. qui locus huic admodum germanus. Ἀπαντες μὲν εἰν δεῖ τὰς Ἐλλώας περιιδεῖσθαι τὸ ἐπιφερέμυρον κρημὸν, μάλιστα ἢ Λακεδαιμονίους.

1240, 2. Νικαγόρας.] *Nicanor.* Sed qui legerit legationem LXXX, non dubitabit temere ita versum.

1244, 1. Ζῆνων Πατρῶσις.] Verte batur *Patracensis*: qui cum esset mani-

manifestus typorum lapsus, edidi *Patrensis*, quamvis nec hoc satisfaciat. Nam quum omnes hi sint ex urbibus Achæorum, Xenonem transmarinum ex Lycia in republica Achæa tantum potuisse non videtur. Igitur certus scribo Πατρῶς *Patrensis*. Stephanus, Πάτρα πόλις Ἀχαιῶν, ὁ πολίτης Πατρῶς, quam *Αἰόλυ* dictam idem alibi vult: & tam oppidi, quam istius ἑθνικῶ plurima apud Polybium mentio, etsi nonnunquam Πατραεῖς vocentur. Eadem turbæ occurrunt in Mnasea historico, qui nunc Πατρῶς, modo Πατρῶς in veterum libris nuncupatur.

1248, 24. Ἠλθον εἰς Σχόρδαν.] Urbis nomen vitiose in interpretatione omissum inferui, ea forma, qua Casaubonus Græce. Ursinus edidit εἰς χέρδαν, in notis citat εἰς χέρδαν, ipse corrigit Σχόρδαν. Haud scio cur cum Casaubonus in eo non sit secutus, ut faciunt in hoc nomine omnes eruditi.

1250, 26. Τῆς αὐτῆς * πείρας αὐτῷ λαῷ.] Scripsit auctor τῆ αὐτῆς τύχης πείραν αὐτῷ. Legat. 58. Εἰ ἢ μὴ, βοηθῶν, ταχέως πείραν λήψεται τῆ αὐτῆς ἐαυτῷ τύχης.

1252, 32. Ἡνῶς τὸ μέγιστον τῶ ὤρακειμένων.] An περακειμένων? ut legat. 96. Ρωμαῖοι νομίζοντες ἠνῶς (φίσι τὸ περακειμένον. Superius τῆ Περραιβίας interpretes neglexerat.

1253, 35. Ταῦτα * φρονίσειν.] Lego ταῦτ' ἀφρονίσειν.

1258, 33. Καὶ Πασιδάας.] Pasidem supra vocavit. Infra Καλλίας ὁ παγκρατειαστῆς omnino male versum Callias quinquertio, ut bene notavit eruditiss. Valesius.

1260, ult. Ἐξαπεταλκίαν γὰρ ἐκείνος ἔφη πρὸς τὸ Πελοποιῶν.] Hæc ab interprete omissa apposui, ut decebat.

1264, 9. Ἀπὸ τῆ πρὸ τ' Ε. π. παρεμβολῆς.] Versio erat imperfecta: quare vocem *castris* adjeci. In sequentibus παρεβόει τὰς ἐαυτῶ τῆς πρὸς Ὀλυμπίωνα, an melius fecerit ὁ πᾶν, cum vertit *suos Parmenioni tradidit*, dubito. Certe Parmenionem proprie ut legatus iret Rhodum, Olympionem ut omnia cum Perseo firmaret, missos esse ante auctor dixit.

1266, 9. Καὶ Μόραρον ἢ τῶ ὤρα Γ.] Delenda secunda copula.

1267, II. Οἱ ἢ πρὸς τὴν Ἀγέπολιν.] *Ageópolis*. Ita hoc loco & infra quoque. At legat. 93. retinuit *Ageópolis*.

1268, 22. Περί Βοηθείας.] Hoc argumentum legationis non videtur in versione prætereundum esse, quamvis ὁ πᾶν id fecerit: igitur indidi. Infra non placet illud Υπερβάτον, quamvis ita verterit quoque maximus Casaubonus; & detractâ caudâ lego Υπέροβατον, cujus supra meminit legat. 58. ubi item patet Callicratem & hunc Hyperbatum eandem sectam secutos esse.

1278, 8. Μεγάλῳ γὰρ εἰδέναι τῆς θεοῦ χάριν.] Emendavit hoc modo

modo Fulvius, cum in MS. ut ex contextu suspicor, esset γδ εἶναι. Sed nondum absoluta est oratio. Scribendum μεζάλλω γδ δαῖν εἰδέναι. Sic hortationem suam ad pacem inchoat Agelaus v, 104. ἔφη δαῖν μέγιστα μὴ μηδέποτε πολεμεῖν τῶς Ἑλλήωας ἀλλήλοισ, ἀλλὰ μεζάλλω χάριν ἔχειν τοῖς θεοῖς.

1285, 1. Γνάϊον Δομέτιον.] *Caium Domitium*. Sic interpretatio. In indice vocabatur *Lucius*. Ubique correxi, quod causam ea mutatio habere non videbatur.

1306, ult. Χωρεῖς πολέμω.] Hæc licet exigua nollem tamen interpreti spretæ: nec enim licebat legatis quovis modo eos reconciliare, sed expresse sine armis. Vide legationem 115.

1309, 3. Διὰ τὸ Γναίω φόνον.] Sic edidi, & hanc lectionem interpretatus est Casaubonus: in cujus tamen, ut etiam Fulvii, legitur φόβον. Prope finem hujus fragmenti addidi interpretationem horum: καὶ γδ ἔχε φόβον ἀνεμοῖ, nuper omissam.

1319, 8. Καὶ πάλω τὸ πλῆθω τὸ αὐτοῖ. ὀφθαλμῶν.] Mallet, καὶ πάλω τὸ πλῆθω. Ut II, 17. οἷς ἐπιμειγνύμενοι κτ' πλὴν ὀφθαλμοῖσιν Κελτύι, καὶ πάλω τὸ πλῆθω τὸ χῶρας ὀφθαλμῶσιν αὐτοῖσιν.

1338, 3. Οἷ πάλω Αἰλαράθω καὶ Αἰταλον.] Nisi corrigatur οἷ πάλω Περσῶν καὶ Αἰταλον Πρυσίας ὅ Αἰταλιω, non potest hoc lemma huic loco convenire, sive id ex se concinnaverit, sive ex MS. excerpserit ὁ πάλω.

1340, 25. Τῶ ἡ σρατηγῶ συζωρήσει.] *Permissu consulis*. Dum nimis festinat vir maximus, putavit hæc agi in summo terrarum concilio, cum sit Corinthi, & vertendum *permissu pratoris*.

1346, 30. Αλλ' ἐπέπιν τὰς χῶρας.] Potuit quoque sine noxa addi in versionem, sed *vacua relinquerentur loca*. Quas enim Polybius hoc loco χῶρας, ea Livius *loca* vocat, cujus exempla videre potes congesta à patre ad librum ejus IV. cap. 16.

1347, 34. Ἐκτεπέπρωι τὸ ἔλεγχω.] Nisi scripserit ἐντεπέπρωι.

1353. Καθ' ὑποκρίσιν τῶς Ρωμῶας ...] Forte ταῦθ' ὑποκρίσιν τῶς Ρωμῶας sine defectu.

A D

E X C E R P T A

D E

VIRTUTIBUS & VITIIS.

Pag. 1373, 17. Πίσιν τ' ερηθείσης διπφάσεως.] Quid velit tertia vox, nec eruditus interpres expressit, nec ullus credo dicet. Videtur fuisse τ' τότε ρηθείσης διπφάσεως.

1379, 15. Παρρηχίς μάκρον αξιωθήσοϋς.] Lege ωδρδεχίς.

1381, 23. Δόξωτες τ' ως Ρωμαίους πόλεμον ἀνηρκένει.] *bellum adversus populum Rom. suscepisse videbantur. Imo sustulisse & extinxisse videbantur.*

1382, 7. Διὰ τ' περσοῦτος Μάγων.] *per Magonem majorem.* Quis igitur minor Mago? neque enim quisquam auctorum fratrem Annibalis aut quem infra vocat Magonem Samnitum, aut cujus mentio est lib. VII. cap. 2. Magonem vocat alterius majoris respectu minorem. Scriberem περσοῦτος & verterem *per legatum Magonem.*

1385, 14. Τῶ κτ' πλὴ Βρεΐτιαν χρείζοντι.] Lege τῶ τὴ κτ' πλὴ Βρεΐτιαν.

1412, 41. Τὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιόν.] *Partem ad dextrum.* Ita versio- nem ut opinor, propterea non ἐπιλημτέον mutavi: in prior editione erat *ad levum.*

1417, 12. Βραχίως πλὴ ἀντιδείων ὑπέφερον.] Legendum βαρῶς: nec abludit interpretatio.

1419, 7. Καὶ πῶσις ἐξελέγξαντες ἐλπίδας.] Scribe: καὶ πῶσις ἐξελέγξαν τὰς ἐλπίδας. Sic bene procedit sermo. Pag. 1447. Δικημο- λογίαν καὶ κρίσιν ὑπέμνημον, καὶ πῶσις ἐξήλεγχον τὰς ἐλπίδας. Livio spem tentare lib. IV, 10.

1424, 40. Ἡπόρησε ωρθότα, πολλὴ τελέως ἐλίγων πινῶν.] Postre- mas quatuor voces non agnoscit interpres. Sed certe in omne genus humanum foret ignominiosus Polybius, nisi eas addidisset; & duntaxat ob Megalopolitanos suos debuit apponere, nisi sciens vellet fallere, quod toties in Timæo arguit: de iis autem & aliis ita ait lib. II. cap. 55.

Διὰ τὸ κτ' τὰς τ' κρηρῶν ὡρεϊσιόσος ὡδρὰ τῶσις * Μεγαλοπολίτους καὶ Στυμφαλίους μηδέποτε δωηθῶνι (Cleomenem) μήτε ἀρρελιῶ μήτε
ff 2 κρηνωγῶν

κεινωδὸν ἢ ἰδίῳ ἐλπίδων μήτε ποσδύττω κἀρασκιδάσαιαδς. Hos omnino hoc loco respexit, & propterea necessario addendum fuerat.

1428, 28. Πρὸς Διφθορὰν σωμαίων κρη τήχης.] Omnino ψυχῆς ut bene interpretes.

1437, 19. Πότερον δὲ γίνεαδς ἢ ἰῶν φονία.] Si attendas, claudicat nonnihil oratio, in sequentibus πείθη τὸ πῶδρα πλήσιον; quid enim illud idem? Ei videor occurrere ita legendo hæc verba, ποτέρω δὲ γίνεαδς &c. *Utrius ex filiis ipse deberet fieri parricida, & à quo maxime cavendum esset, ne ipsemet postea idem pateretur.*

1439, 13. Απαλωνίδω] In versionem summi viri irrepfit *Apollophanem* sed typorum aut calami vitio, cum decem versibus post servet *Apollonidis*.

1444, 5. Πάντως πείρω λαμδάνη] Melius videtur παντός, ut solet.

1444, 32. Νέσορα τῷ Κρωπίω] Cujas ille Nestor sit, mihi non liquet ex eo quod additur. Apud Stephanum mentio est Κρωπίας δήμω, sed alia inde gentilita ille deducit, & non videtur inde domo esse. Coniēci Κρωπίω, quod nunc quoque verum puto, ex Oropo, notissima apud auctores veteres urbe.

1445, 31. Υπερχύσης γδ αὐτῆς.] Legendum αὐτῆ.

1446, 26. Πράξεις αὐτῶν ποιῶσι.] Omnino deesse aliquid videtur, ut eruditissimus vir recte suspicatur. Sed videndum, ne interjectione vocis opus non sit, & scribendum modo πράξεις, ταυτοποιῶσι: *ne circa ultimum vita tempus discedentes ab officio & antea vita rebus gestis, idem faciant*, nempe Dinoni & Polyarato.

1452, 25. Εἰ τούτως ὅσε πς κηδινή.] Scribendum: εἰς τούτως ὅτε.

1454, 25. Εἰ δ' ἄπισον τὸ λεγόμενον δόξῃ ἐοικέναι.] Corrige ἀπίσω, vel ἄπισον εἶναι.

1455, 34. Επὶ Σατέρω.] Melius forte ἐπὶ Σάτερω.

1458, 14. Μετακομιθέντων εἰς τὴν Ρώμην χωρηγῶν.] Aut repone χορηγῶν, aut μετακομιθεῖσων χορηγῶν, ut apud Suidam legitur in ἐπίφασσι.

1461, 13. Ἰκανὸν ἐπὶ γρόνον.] Putem scripsisse ἔπ. Inferius: μτ' δ' ἐτι δύο versum erat post βιδιαισι, sed correxi, nec, ut reor, opus habeo excusatione.

1467, 13. Οὐ συνεκρίθηρ τοῖς ἀξιωμαίοις εἰδ' ἐβελήθη δέναι.] De Interpretatione quæ prius membrum ad Charopum, alterum ad Senatam transfert, & sic Græca damnam passa ostendit, nihil dico. Tu mecum verte. *Postmodum ingresso in senatum Charopo desinereis ejus non subscribit, neque ultum responsum certum dedit*, nempe senatus in quem ingressus erat. Hoc Polybio est συγκαταθέαδς. xv. 5.

ὁ δὲ Πόπλιος ἀκέρως ταῦτα ἔκρηκε, συγκατέπηγε τοῖς ἀπὸ τῶν
 λεγμῶν. III, 98. Πλείω ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον ἀλλελεχθεῖς, ἔπυσε τὸν
 Βώσωνα, συγκατέπηγε τοῖς λεγμῶν. II, 5. Συγκατέπηγε τῶν σφίσι
 τῶν ἀπὸ τῶν λεγμῶν.

1468, 37. Ποιῶν τὸν λόγον μανικῶς. τὸ γὰρ.] Ultimas tres
 voces mihi suppeditavit Suidas, quibus augere imperfectum sensum
 non dubitavi, quod casu omittas credebam & ab eruditissimo interpre-
 te animadvertas viderem.

ff 3

EJUS-

E J U S D E M
A D
F R A G M E N T O R U M,

A B
I S A A C O C A S A U B O N O,

*Collectorum primam partem notæ pag. 1518.
& sequentibus.*

AD xiv. Sine causa & male id accipitur de Philopœmenis frugalitate & Polybio adjudicatur: nam est de Valerio Poplicola ac Dionysii Halic. libro v. ut vere monuit Henr. Valesius v. c. 1. In quo eò magis miror ἢ πάνι cum Ursino hallucinatos, quod Suidas idem referat totidem verbis in Πόπλι & Ουαλίει: immo & melius; nam omnino debet legi ἀξιῶ μὴ ὁ ἀνὴρ πολλῶν κῆ ἀλλῶν ἐπιτηδῶματων χρεῖαν ἐπιμνεῖσθαι, &c. aliter imperfectum.

Ad xv. Fucum lectori à Suida factum putavi, cum hæc verba Polybio daret. Sed postea in eo nullius auctoris vocabulum comperi, ut ut male id nobis Casaubonus obtruserit: nam Josephi sunt, & reperies libro 3. belli Judaici cap. 6. pag. 835.

Ad xix. Nec hoc Polybii est, sed Diodori Siculi ex Legationis eclog. 35.

Ad xx. Sæpe hoc vel integrum vel partem ejus citat aliis locis, ex quibus universum collegit Valesius. Adde & in Πίλας. Si tamen est Polybii; nam simile certe est in Diodori in excerptis pag. 341.

Ad XXI. Veniâ dignus ὁ πάνι, quia ei præfixit Suidas Polybium: hodie tamen monente Valesio, legitur apud Appianum in Libycis quem plenius descripsit Suidas in Μουσωνάσης, ubi etiam hæc ipsa.

Ad xxiv. In verbo Εσπερίων Suidas tantum scribit ὁπλων εἰ ἡμετέρων. In ὑπερίχων apud eundem legitur πλω & βίε χορηγίαν, omissa
πιαρο-

præpositione; quæ tamen servatur in *χρόρδου*, sed ibi male *ὑπέχων*, & pessime propterea interpretantur, *Et plerisque talis erat ornatus, qualem ferebant eorum opes & facultates.*

Ad xxxii. Amplius hoc est in *Αναθημότητες*: nempe *ἀνεπισαθημότητες*, νόμοις *ῥηϊσθ* τοῖς ἰδίοις, quod omnino ejusdem puto. Sed & ex hoc fragmento aliud de eadem re asserendum videtur Polybio in *Αφρηήτες*, utpote quod videtur præcessisse. *Θάσοι εἶπαν πρὸς Μιτροδωρον τὸν Φιλίππου στρατηγὸν ὡφραδέναι τὴν πόλιν, εἰ Δίατηρήσῃ αὐτὸς ἀφρηήτες, ἀφορρολόγητες, ἀνεπισαθημότητες, νόμοις ῥηϊσθ* τοῖς ἰδίοις. *Επισημνωαμένων ἢ μὲν κρωγῆς πάντα τὰ ῥηζέντα παρήραρον τὸν Φίλιππον εἰς τὴν πόλιν.* Hæc plane sibi respondent.

Ad xxxvi. In his citandis mutantur quædam in *Ανηθορρολογησόμεθα*. ἐν τῇ *Ράμῃ* μὲν ταῦτα, μηδὲν ἑωρακέναι φοβερώτερον ἢ δεινότερον φάλαγγα ἢ Μακεδονικῆς. Ubi quia male distinguitur, male quoque interpretantur: *narrabat, se posthac nihil formidabilius, &c.* Immo, *narrabat postea, se nihil formid.*

Ad xxxvii. Monuit Cl. Valesius id esse ex Juliani oratione iii. In *Γελοῖ* legitur apud Grammaticum *ἀνπιπεαθημδρον*.

Ad xli. Indigne hic hæretur. Æmilius Portus de Persis accepit, & vertit: *multe autem civitates hominum in mediterraneis locis habitantium, se Romanis adjunxerunt, Persarum copias formidantes.* Casaubonus de Perseo Macedone, ut probat ab eo superpositum lemma. Sed nec de Persis nec de Perseo tum somnialitè Polybium, & corrigendum esse *Πεζινοῖς* pro *Περσινῶς* cognoscet, qui libri i. caput 20. inspicere dignabitur. Eodem errore legitur in *Τεράξιοι* apud Suidam *ἐπιλέξαντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ Περσικῶν τὰς ἀρίστους χεῖρας*, ubi quem non interpretis vel misereat? Tu corrige *πεζικῶν*, ut monuit ex V. C. Ursinus & est in Polybio.

Ad xlviii. Vide pag. 1440. Sequentia, *Περσὺς ἀναθαυρῶν* &c. Appiani esse indicavit quoque idem, qui multa Valesius.

A D

SECUNDAM PARTEM.

AD I. Locus priori fragmento est in lib. ii. cap. 32. & non *τὴν* ἢ *Γαλατῶν ἀγείων*, sed *τὴν* *Γαλατικῶν* ἀθ. auctor scripserat, quod sine ratione mutavit Grammaticus.

Ad ii. Primam pericopen habes libro xv. cap. ii. Secundam lib. iii. cap. 70. cui gemina sunt i. 45. *βελόμην* ἀκραιόις ἀπορρησισθ τοῖς ἐκωτέρων ὀρμῆς.

Ad iii. Quod indicium, hoc Polybii esse? Immo & quod apud Suidam

Suidam præcedit in ἀκριφές, & à Casaubono tanquam Polybii vides positum pag. 1526. non possum Polybio vindicare, quia omnem Æmiliî Pauli historiam verbo tenus integram habemus in libro III. ut omnino alterius auctoris id existimem.

Ad VI. Primi fragminis priorem partem habes quoque infra in κριπυμέναντες: posteriorem apud Suidam in Κούθη. Secundum est ex libri XVII. cap. 13.

Ad VII. Secundum de quo etiam ambigit Casaubonus, exstat in Diodori legat. 32.

Ad VIII. Prius est libro I. capitis 52. fine. Secundi partem habes etiam in Απέλυσεν.

Ad IX. Videbatur quibusdam, ut amat, omissis in versis que id contextum à Suida ex lib. IV. cap. 2. Συναγής ποιέειρθη ἀναπείρας ἐγύμναζε τὸς φιλῆγίπυς, ἢ σινίτιζε τῆς εἰρεσίας. Sed est omne Polybii præter unam vocem, & frustra tentat ὁ ζωγράφη. Nempe in postremo τὸ ἐγύμναζον pannus est Grammatici vel scribæ, licet sine sensu, pro quâ retinere debuerant ζωγράφων. Ita enim hæc integra habes lib. X. cap. 11.

Ad X. Idem rursus est in Επικρημάσεις. ubi male ἀναπείρας, quo loco timide suspicatur Portus, quod jam in superioribus melius habuerat. Sed nullo loco id dicitur Polybii esse.

Ad XII. Vide pag. 1384.

Ad XIII. Ut hoc Polybii esse negare non possum, ita in Diodori ecloga legationum XXIX. & quidem melius addita copula ἀφιδρυμένων ἢ θεῶν (quod & edimus) legi hodie, monstrare possum.

Ad XIV. Posuimus suo loco, lib. VIII. cap. 5.

Ad XX. Idem reponitur à Suida in Αφύης. Quod dico, ut advertatur miranda interpretis inconstantia.

Ad XXI. Primo horum fragmento multa Suidas detraxit, unde & Latinum suum interpretem ad miseræ versionis monstra adegit. Integrum exstat. ἔτε τοῖς Αποκλήτοις συμμεζιδόντες κτ' τὰς αὐτῶν κείνης Διελασόντες. Ita oportuerat, ita legitur lib. IV. cap. 5.

Ad XXII. Suspicor, nec omnino vane, hautum id à Suida ex Plutarcho in Agide & Cle. Αρῶθη εἰωθὸς παρ' εἰκαιτὸν αἰεὶ στρατηγῆν, ἀπείπιθ τὴν δρχίλῶν ἢ περιηγήσασθ.

Ad XXIV. In ὑπεραλλῆ sic allegat. ὁ ἢ ἴπθη ὑπεραλλῆς ὦν ἐν τῷ πλῆγῆς, ῥύδλω ἐθέρεθ. Quid dicemus?

Ad XXV. Invenies hoc omne lib. III. cap. 102. etsi multis interversis, & πλάζουθας προπολεμίθς. Et hic quoque est quod condones interpreti.

Ad XXVI. Vide paginam 1409.

Ad XXVII. Johannis Antiocheni hoc esse non Polybii vidit & Valesius.

Ad XXVIII. Secundum habetur pag. 1470.

Ad xxix. Ultimum legitur in Diodori ecloga 32. de legationibus.

Ad xxxv. Partem prioris leges quoque in Περικραΐτερον, quod etiam citavit Fulvius. Ipsam sententiam refert ὁ πᾶνυ ad historiam Demetrii obsidis Româ fugientis. Alius item vir summus nec minoris apud me venerationis, de Scipione dici non dubitat, quippe qui fuerit venationi addictior. Sed hæc ἀφ' ἰσπων ἐπ' ὄνας. Quid intercedit quo minus hoc pacto dicam Ptolemæum describi, de quo Polybius ita in Legat. 37. ὁ πρῆστοδότης πολλὰς πνας διεπήγετο λόγους, ἐγκωμιάζων τὴν Πτολεμαῖον, καὶ πνας ἀποδείξεις παρεφέρετο τὴν τε παρὲς τὴν κωνηγίας δὲ χειρείας καὶ τολμῆς. Immo eodem jure & Philopœmeni tribuam, de quo vide pag. 1389. Sed nec de Demetrio, nec Scipione, nec Ptolemæo aut Philopœmene ea scripsit Polybius; verum de Philemene Tarentino futuro suæ patriæ proditore, quod scisse obvium fuit, nisi in legendo Polybio festinatum foret. Habes integram periodum lib. viii. cap. 20. vertebatque hanc ipsam Livius 25, 8. *Et erat venandi studio insignis.* Secundum & tertium vide in pag. 1434.

Ad xxxvi. Primum vertit Livius. *Sitam quum opportune ad traficiendum in Africam,* & sumtum ex lib. x. cap. 8. de Carthagine Nova. In fine pro ἕως Καλκιδόνου, quod ab Ursino sumsit Casaubonus, non est dubium, quin corrigi debeat ἕως Χαλκηδόνου.

Ad xxxix. Credo inter reliquias libri octavi hoc ponendum, ubi tractabat Polybius res Syracusanas; de iis autem hoc esse probō ex Livio, qui ita vertit lib. 24. cap. 31. *Et Cretenesium quibusdam ad itinera insidenda missis, velut interceptas literas, quas ipse composuerat, recitat.*

Ad xlv. Secundum nescio cur non integram ὁ πᾶνυ adscripserit: nam in Suida legitur Δυοτετάρχοι τοῖς συμμάχουσιν ἀποδυσπετεῖσι. Sed in Αποδυσπετεῖς habet idem: Δυοτετάρχοι τοῖς συμμ. ἀποδυσπετεῖν συμμάχουσιν, sed ut videtur perperam.

Ad xlvii. Posterius sumtum ex lib. i. cap. 49. nisi quod ibi nunc legatur ἐθελοντῶς.

Ad liii. Scivit & Suidas Νερτόβριγας esse, ut discimus ex hac ipsa voce suo ordine posita, ubi Appianum citat, cujus etiam plura habet in Μετριοπαθεῖν. Ορτόβριγα vero rursus agnoscit suo loco, ubi idem fragmentum. Neque vero si Νερτόβριγα legatur, placet accipere de Marcello, qui Nobiliori successit, sed potius de Metello. Florus 111, 17. *Merellus ille, cui ex Macedonia cognomen, meruerat & Celtibericus fieri, quum & Contrebiam memorabili cepisset exemplo & Nertobriges.*

Ad lx. Multis hoc ita augeri potest ex v. Βορβανθου. Οἱ βόρβανθοι πνεις κλείουσι Βορβανθον τυραννήσουσα, πρώτη παρσάραξ τὴν τὴν Γωμαίαν πρακτῆρῶν ἡγήμενοι ἐς δύνουσι καὶ δὴ ἀφικόμενοι τὴν τὴν Βορβανθου ἀψεν-

ἀφ' ἑντῶν πινεσ ἀθλα τῶν ἀνδρῶν πεπραγμένων ἤξιον ὡς Σκίπιον
 καὶ κρημίζεσθαι ὃ τὸ Σκίπιον δὲ πικρῶν, μηδὲ μῶς εἶναι, &c.

Ad LXV. Prius ex historia de Scipione sumsit. Vide pag. 1458. Posteriorius cum adderet, non dubito quin ante oculos habuerit librum XIV. etiam de Scipione, sed altero, pag. 945. ὃ τὸ Πόλιον καὶ τὸ πλὴν ἐπιφασιν ἐποικί τὸ ὡς ἀπὸ τῶν ἀλλήλων, καὶ τὸ πλὴν ἀλήθειαν τὴν μάλιστα περὶ τὰς ἀποσκευὰς κῶ.

Ad LXVI. Non dicit Suidas hoc Polybii esse. Et sane hodie legitur apud Diodorum in legat. 34.

Ad LXIX. Ut sensum inveniret, admodum hæc torfit interpres: *Peculiariter vero civilium & efficacium rerum apparatus erat peritus.* Tu revise libro X. pag. 821. & videbis voculam ἰδίως nihil esse, & abjiciendam, nisi Suidas scripserit. Εργασηὸς, ἰδίως. Πολύβιον. τῶ &c. nempe propria & naturali significatione hîc accipi.

Ad LXX. Vide pag. 716. Ibi saltem pars est.

Ad LXXI. Idem est in Κυρία, nisi quod φυγεῖν ibi legitur pro ἐρύκειν.

Ad LXXV. Secundum legitur apud Diodorum in legationum ecloga 32. In ultimo nescio cur ὁ πάνυ omittat sequentia sane pulchra. καὶ τὸ τῆς Ευρώπης ἀμυνθῆσαι ὑπάρχειν αἰετῶν τῆς Ἀσίας βασιλεύσιν ἀκαμάτων.

Ad LXXX. Reperitur hoc omne lib. IV. cap. 29. tantum ibi est σωθήσεται.

Ad LXXXI. Decerptum ex libri primi capite 79.

Ad LXXXV. Hoc jam supra positum pag. 1519.

Ad LXXXVI. An composuit hæc Grammaticus ex legatione 25. ὡς τὸ μητ' ἐπιθυμεῖν μηδενὸς ὡς τὸ δέον, μητ' ἀξίον πῆρα τῆς κατήκοντος.

Ad XC. Sine causa ὁ πάνυ omisit ἐγένετο ὑποχέρι. Est autem totum ex libro I. cap. 47.

Ad CIV. Hoc fragmentum si suo loco apud Polybium legi animadvertisset, non ederetur apud Suidam ἐπὶ τῶν ἀνείχεται δὲ πικρῶν τῶν ταῦται, nec corrigerent Casaubonus hoc loco & apud Suidam Portus δὲ πικρῶν, sed ἐπὶ ἀνείχεται δὲ πικρῶν τῶν ταῦται. Non item ἐχθροῖς, sed omissa posteriori negatione, quod millies ita à Polybio adhiberi facile monstrare possem, & Latini imitati sunt. Evolve libri III. caput 82. ut emendes Suidam.

Ad CIX. Vide Peiresciana pag. 1459.

Ad CXI. Vertit Æmilius. *Nec se de rupe precipitem dedit, quamvis vehementer affectus esset.* Sic singula δὲ πᾶσα σμάρτα faciunt γνώμων. Sed & corrigit ἔρριψε. Omnia pessimo more. Vide modo libri VIII. caput 15.

Ad cxviii. Secundum citatur in ἑσφαλίειν hoc modo: ὡς τὸν ἰδίον οἶκον τὸ καθ' αὐτὸν ἑσφ. Quod rectius, ut patet ex pag. 1376.

Ad cx. Hoc melius judico, quam πρὸς πρόπον, ut legitur apud Polybium & Suidam: quomodo apud eundem in alio fragmento legitur πρὸς θυμὸν εἶναι. Habet autem Polybius lib. viii. cap. 14.

Ad cxxi. Simile saltem habes in legat. 114.

Ad cxxvi. Secundum exemplum est ex libro iii. cap. 87.

Ad cxxxi. Gemina sæpe apud nostrum occurrunt: hoc autem descriptum puto ex libro xi. cap. 2. ubi legitur, καὶ ταῦτα διὰ τὸ πρὸς τὴν συντάξεων δεδηλώκαμεν.

Ad cxxxii. Secundum quoque habetur in Βακχίδων, sed ibi Polybii nomen non additur.

A D

TERTIAM PARTEM.

Ad iii. Hoc Polybii esse Casaubono valida conjectura persuadet; nondum mihi. Sane ex Æliano citat Suidas: Ῥωμαῖοι δ' ἔπειτα πρὸς ἀγίαν ἀσφάλειαν, ἔπειτα νίκην τελεθεῖσαν, ἧς ὁ ἀρχὸν μὴ ἐκινώνησεν, ἡσυχάζοντες, ἵνα μὴ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΖΩΣΙΝ ἐν ταῖς ἀσφαλίαις οἱ ὑπάκοοι.

Ad v. Putes de duce agi, qui vigilias circuit & portas castrorum visit. Sed pro ἐπιφέρει scribe ἐπιείρω, estque purum putum Polybii lib. viii. cap. 20.

Ad vi. Ex voce Κνέφας potest augeri ita: πρὸς πορείαν, κνέφα- τὸ ἀπὸ γινόμενα. Inspice libri ejusdem cap. 21. nec validis conjecturis opus esse putabis.

Ad vii. Causam non video, quare Casaubonus hæc verba huc rejecerit, cum ipse sciverit, ubi apud Polybium legantur, & à Suida quoque sit præfixum Polybii nomen, idemque Grammaticus habeat in Βώλις, ubi recte legitur Βώλις.

EJUSDEM NOTÆ

A D

COLLECTA per VALESIIUM.

PAg. 1560. Εξ ἀμφοῖν τῶν χειρῶν.] Quid præstat gladius ad ca-
sim utraque manu feriendum aptus eum, qui dextrâ tantum regi
potest? Sane gladius sinistram efficaciorẽ efficere non potest.
Omnino scribe: ἐξ ἀμφοῖν τῶν χειρῶν. Vult enim ab utroque latere
acutum fuisse, cum etiam hodie quidam ab altera parte crassitiem ha-
beant. Hoc autem fragmentum Polybii esse olim jam suspicatus est
Lipsius lib. III. Milit.

Ad II. Prius desumptum ex lib. v. cap. 110.

Ad III. Habet & Suidas in Βλάνων. Nusquam autem ex Polybio
se hausisse ait, ut necesse fuerit hic allini.

Ad IX. Totum est libro XI. cap. 10.

Ad X. Ex libro III. cap. 106. Non dubito autem, quin consulto
omiserit id Casaubonus, quum in præfatione eum locum tractasset.

Ad XI. Prius est libri XIV. cap. 1.

Ad XVIII. Habes lib. IV. cap. 57. Cæterum male apud Suidam
legitur ῥαδίως, cum legendum sit ῥαθύμως, quæ perpetua Polybii
vox est, & in eadem quidem materia usurpat lib. I. cap. 19. ῥαθυ-
μῶσ τερον τῆς φυλακῆς ῥησομαθῶν. Et secuti Latini. Livius 23, 37.
In stationibus solute & negligenter agentes.

Ad XX. Omne est lib. I. cap. 18. Et habet Ursinus sed Casaubonus
cum videret id in Polybio exstare, recte induxit, & sine ratione omni
ac temere nuper repetitum est.

Ad XXI. Male hoc loco ultima duo verba ponuntur velut pars
fragmenti, cum κτ' ἀρῶσιν καὶ ἀβῶσιν explicet ἐξ ὁμολόγου καὶ
βῶσιν. Idem committitur ab interprete Grammatici. Manum mihi
promittet, quisquis consuluerit libri III. caput 50. ubi omnia ver-
botenus.

Ad XXIV. Sumptum ex libri III. capite 118.

Ad XXVII. Corruptissima periodus. Itaque interpretatio Æmili
Porti hoc loco Augiæ stabulum est. Πόπλιον δὲ δοκεῖν πλὴν εἰρηλῶ
quod produxit primus Ursinus ex V. C. paullo melius quam εἰ δοκεῖν.
Sed vix Polybianum. Quid autem est Δι. φέρει καὶ φάναι Δι. φέρειν?
Sed

Sed moror te lector , quem statim remittere debebam ad libri xiv. cap. 2. Quod (ut existimo) cum observavisset Casaubonus, ex sua recensione omisit , & plane causa non fuit , cur hic repeteretur.

Ad xxx. Mirus est interpres Grammatici , dum ἀρμόδιον , quæ vox est explicatio glossæ *δὲ πεφυκώς* , velut nomen proprium accipit. Vide libri x. cap. 14.

Ad xxxii. Sensu aliquid simile , verbis nihil habet locus , ad quem remittitur. Affinior videtur ex lib. i. cap. 17. τὸ γὰρ ἀξίωμα ποιῶν ὡπτοῖς θανατός ἐστι τῆς ἀρετῆς ἢ τὸ πόνον. Quamvis & hic desit glossa , quam interpretandam sumpsit Suidas. Ne ipsè quidem sibi constat : nam in ἀξίωμα advocat τὴν ἐφορείας λιπὸν τῶν τῶν τῶν , quod fragmentum Fulvius quoque notavit.

Ad xxxvi. Scribendum μὴ τοιαύτῳ ποιεῖσθαι ἀσθῶν , nisi cum Por-
to malis πῆρεσθαι , quod facile probo , & sic corruptum puto Polybium in dissertatione de proditoribus pag. 1420. Δῆλον γὰρ ὡς ἔπει τὰς ἐξ ἀκέραιας συμπειθισθῆναι τὸ ἀνδρῶν ἀπὸς πνας βασιλεῖς ἢ ὀυάτας κριωνεῖν περὶ γυμνάτων , δὴ τῶν ἀπὸ τῶν τομισίων. At vir doctissimus testatur in MS. legi κριωνίαν , & ita video Suidam quoque adducere tum in ἀπὸ τῶν , tum in ἐξ ἀκέραιας. Itaque emendabam συμπειθισθῆναι κριωνίαν. Certe συμπειθισθῆναι κριωνεῖν hoc loco sine sensu reor.

Ad xxxvii. Extirpandum hinc illud δυσχημῶτων , à Grammatico vel librario potius male ad supplendam sententiam , quasi prælio decretum fuisset , inoculatum. Vide libri iii. cap. 103.

Ad xxxix. Prius integrum habemus lib. iii. capitis 55. principio.

Ad xli. In Suida legitur , πλάθεις κατ' ἀνδρα καὶ ζυγόν. Quare id dissimulatum ? lege κατ' ἀνδρα καὶ κατ' ἀνδρα καὶ ζυγόν. Sic invenies lib. i. cap. 45. unde hæc desumpta. Similiter vero lib. iii. cap. 81. ἐπὶ τὸ κατ' ἀνδρα καὶ ζυγόν ἀγωνισμῶτων.

Ad xlii. Illa ἀπὸς ἕνα nulla sunt : ideo nec Æmilius interpretari potuit. Lege κατ' ἕνα , & invenies omnia lib. x. cap. 18.

Ad xliiv. Habes integrum lib. i. cap. 46.

Ad xlv. Suspico , utinam vere , hoc fragmentum ponendum esse ante libri xii. caput 8. quod incipit illis verbis tribus , in quæ fragmentum definit : & quod ad sensum , videtur convenire.

Ad li. Reformandum : ἡδὲν ἄπιστοι τοῖς ἵπποις &c. ὁ λεγόμενος λιμύρατος. Ex libri iii. capite 67.

Ad lii. Vide paginam 1406.

Ad lvi. Hæc Polybii esse jam se quoque vix dubitasse Casaubonus scribit. Ceterum potest hoc locupletari tali accessione : Ἀπλῶς ἢ εἰδὼν εἶδὼν τὸ μέλλοντα ἔγνωσαν. ἐξ αὐτῆς ἢ τὸ πρὸς ἐπιπέδον ἐμφάσας ὁπισθόμοροι καὶ γρηυόμοροι , εἰς πανθόμοροις , &c. Vide Suidam in Ἀπλῶς.

Ad LVIII. Descriptum ex lib. XVII. cap. 15. & tum poterit Æmilio de coliquere.

Ad LX. Ex libro V. cap. 7.

Ad LXI. Videndum, ne compositum sit ex libro VI. cap. 23.

Ad LXVI. Ex libro III. cap. 104.

Ad LXIX. Ex libro I. cap. 26.

Ad LXXII. Hoc Polybii esse primus vidit Casaubonus, & monuit, ut videre est pag. 1540. ut *ἀρχήτης* hic inculcetur.

Ad LXXVIII. Ex libro III. cap. 70.

F I N I S.

I N D E X

RERUM PRÆCIPUE MEMORABILIUM

I N

POLYBII HISTORIA

C O N T E N T A R U M.

A.

- A** Bba urbs Carthagini propinqua. 951
Abia à Messeniis divulgata concilii Acheorū particeps facta. 1206
Abila. 1491 ab Antiocho capta. 577
Abilyx Hispanus. 345 consilium ejus de proditione obsidum. ib. cum Bostare agit de proditione obsidum. ibid.
Abydus. 434 1036 1096 1106 ejus situs & opportunitates 1022
Abydeni urbe capta vario genere mortis se occidunt. 1029 eorum à Philippo obsessorum desperatio & consilium horrendum. 1025 generositas 1025
Academia Athenis. 1095
Acarnania. 415 606
Acarnanes. 136 209 490 in Strati fines irrupunt. 607 ducem & auxilium à Philippo perunt. 853 eorum animositas. 1026 variæ sententiæ de inducendis in Acarnaniam Rom. præsidii. 1247 Acarnanes odio & metu Ætolorum externati. 1519 eorum conjuratio adversus Ætolos. 1520
Acatides stadiodromus. 1476
Accusationi non prius habenda fides quam recte omnia inquiris. 483
Acesimbroti Rhod. legati & navarchi cum Philippo colloquiū 1035
Acerræ urbs à Ro. obsessa. 169 à Ro. occupata. ibid.
Achæi. 131 136 laus eorum. 180 quomodo creverint. 173 174 eorum nomen quomodo de omnibus Peloponnesiis cepit usurpari. ibid. eorum jura, libertas, (*)

- bertas, instituta optime vigent. 175 mutatio in deterius. 1220 eorum consiliis Græcæ civitates usæ. 176 eorum gens oppidatim divisâ à Macedoniæ regibus. 178 376 eorum status. ibidem. Achæorum primus rex quis. ibid. Democratia XII. urbibus constat. 179 eorum Scriba Achæorum communis, & Prætores duo. 181 quò instituta sua & acta referunt. ibid. cum Ætolis societatem ineunt. 182 decretum de Lacedæmoniis palam hostibus habendis. 185 188 alia controversia cum Laced. 1197 auxilium Antigoni implorant. 191 clades illata à Cleomene prima. 190 195 secunda clades ad Laodicia. 191 195 tertia. 191 eorum in Mantinenfes humanitas. 199 eorum præsidium Mantineam missum. ibid. benignitas in Aristomachum. 203 indignatio quod Dorimachus per eorum fines exercitum adversus Messenios duxerit. 384 ipsorum & eorum sociorum jusjurandum neminem in societatem recepturos in sociis sociis. 387 quo tempore comitia prætorum suorum celebrant. 424 487 opem à Philippo petunt. 853 eorum animi candor in præliis. 935 eorum societas cum Eumene. 1125 concilium Cæcilio Rom. petenti negant. 1185 concio Achæorum ante edita mandata cogi non potest. ibid. 1200 cur Lycortam, Polybium, Aratum Sicyonium legatos ad Ptolemæum decreverint. 1215 eorum decretum de expeditione versus Thessaliam. 1251 eorum amentia per quam odiû Ro. & exitiû sibi acciverunt. 1354 elegantia cultus student, arma negligunt. 1522 Achæi Phthiotæ Thessalis attributi. 1111 Achæi imagines. 1484 Achæus. 377 437 ejus prudentia & magnanimitas. 438 cædem Seleuci junioris ulciscitur. ibid. ejus pater Alexandria captivus. 441 è Lydia proficiscitur 559 opitulatur Ednelissenfisibus 579 bellum cum Attalo gerit. 585 ab hostibus captus venia dignus. 712 quibus sanguine & affinitate junctus. 734 à Bolidæ & Cambylo proditus ad Antiochum deductus. ibid. supplicio crudeliss. affectus. 735 Achelous amnis. 456 495 Achradinam Syracusarum Marcus Marcellus aggreditur. 716 Achriana urbs Hyrcaniæ. 1482 Aciei navalis rostratæ figura. 38 triquetra forma ibid. Acies ad forcipis figuram. ib. 591 bifrons 162 birontis aciei utilitas. 163 lunata. 366 equestris profunditas octonum equitum. 922 Alexandri adversus Darium in forcipis figuram. 926 Romana soluti difficilis. 979 Romanæ ordinationis & armaturæ cum Maced. comparatio. 1062 M^r. Acilius Cos. 1115 Acrantes fl. 1517 Acræ. 505 Acriæ. 512 Acro-

Acrocorinthus.	181 385	Alexander adoriuntur. ibid.	
Antigono traditur.	192 à Demetrio per cornu bovis Philipo designatur.	704	Ægiratae. 448 Dorimachum & Alexandrum urbem aggressos repellunt. 450
Acta.	602	Ægiticus ager.	194
Actium.	455	Ægitna Oxybiorum urbs.	133+
Acusilochus Afrix dynasta foedere inter Eumenem & Pharnacem comprehensus.	1222	Ægium urbs Achæorum.	179 194 195 384 412 1095
Adæus Bubalti præfectus.	994	Ægonæ.	147
Adæus Macedo Berocæus Perseilegatus ad Gentium.	1248	Ægos fl.	7 1505
Adherbal dux Carth. 66 Præfectus Drepanorum.	71	Ægofages Galli.	586
Adimantus. 406 occisus.	407	Ægusæ, ubi sitæ.	63
Adisoppidum.	43	Ægusa vel Ægates insula.	86
Admetus.	1437	Ægyptus. 220 Ægyptii crudelæ.	1001
Adrane urbs Thraciæ.	1490	Ægypti rex secundus cognomento Philadelphus aquam Nili Berenicæ filix suæ, Antiochi Syriæ regis uxori mittebat ut ex solo illo fluvio biberet.	1513
Adria.	142	Ægypti Reges Cœle Syriæ imperium sibi vindicant.	1520
Adrianus ager.	332	Æmilia Scipionis Africani prioris uxor.	1458
Adriaticum mare.	2	L. Æmilii Cos. à Romanis Ariminum missus. 155 suis opem fert. 159 161 signis militariibus & maniacis Capitolium ornat.	165
Adriaticus sinus.	142	L. Æmilii stratagema in expugnatione Phari. 241 triumphat	242
Adrumetum.	966 979	L. Æmilii Cos. 355 bellum adversus Illyrios rectè administravit. 357 occisus.	370
Adua fl. è lacu Lario exiens.	505	L. Æmilii in Illyricum missus. 425 ejus triumphus ex Illyrico. 459	
Æacidæ.	489	L. Æmilii Cos. creatus.	621
Ædes Dianæ Lufis à Timæo spoliata. 789 Cereris 993 Jovis Homorii, ad concilia communia habenda.	176	L. Æmilii Pauli continentia à gazà Macedonicâ. 142 6 1453 1467 admiratio Macedonicæ philagis & Jovis Olympi simulachri. 1525	
Ædilitas patriciis datur.	804	(*) 2	M. Æmili
Ægæ.	332		
Ægæenses. 1338 Attalo se dedunt.	586		
Ægæum mare.	1028		
Ægestani populus Siciliæ.	33		
Ægienses in concilium Achæorum adscripti.	179		
Ægina xxx. talentis Attalo addicta.	1182		
Æginetæ. 874 à P. Sulpicio venundati.	1181		
Ægira urbs Achæorum. 179 ubi sita. 448 eam Dorimachus &			

M. Æmilii pro Abydenis collo-	Ætolia.	448
quium cum Philippo irritum	Ætoli. 916 ferociæ affueti. 128	
	clade affecti. ibid. gens ferocif-	
	sima. 129 nec pacis nec belli	
M. Æmilii Cos. & dux classis	legesnorunt. a. eorum vitupe-	
Ro.	rium. 183 societatis Achæo-	
M. Æmilii.	rum urbes dissolvere conantur.	
M. Æmilii Lepidus Pont. Max.	ib. ab Achæis bello Demetriaco	
& Princeps Senatus	beneficio affecti. 184 eorum	
Æmulatio prava magnorum viro-	avaritia ingens. 187 188 794	
rum.	auctores belli inter Romanos &	
Æmus mons Thraciæ.	Achæos. 221 bellum adversus	
	Ro meditantur. 231 cum E-	
Ænæ ratio significandi per faces.	leis amicitiam colunt. 388 ex	
	raptò vivere affueti. 378 396	
Æniensis 857 Æniensium factio-	Cynætham proditione occu-	
nes inter se	pant. 399 proditores Cynæthæ	
Ænus.	primos occidunt. ibid. à Bœo-	
530 1186 1278	tis accusati. 409 410 quo tem-	
Æolis.	pore comitia prætorum suorum	
586	celebrant 127 424 piratæ.	
Æolus cur promus & rex ventor-	475 ad solennium apparatus	
um sit dictus.	pretiosiss. quæque Thermum	
1497 & seq.	conferunt. 498 immanitas Dii	
Æpyum urbs Tryphaliæ.	& Dodonæ perpetrata. ibid. 790	
473	eorum quinadena millia armo-	
Æqualitas possessionum à Lycur-	rum cremantur. 499 eorū	
go instituta quid utilitatis ha-	querimonia quod primi peri-	
beat.	culis obijciantur, Ro. in sub-	
683	idiis stant. 831 eorum lex ca-	
Æquinoctia Imperatori scienda.	piendi spoliū à spolio. 1038	
	cæteris Græcis equitatu præ-	
	stant. 1055 S. C. de pace cum	
	Philippo factum soli carpunt.	
	1106 eorum avaritia & jactan-	
	tia Tito exosa 1096 voce Fi-	
	dei decepti arbitrio Ro. se per-	
	mittunt. 1115 eorum expedi-	
	tio in Amphilochiam. 1147	
	intercessione legatorum Athen.	
	& Rhod. pacem à Rom. impe-	
	trant. 1155 à quibus impulsū	
	adver-	
Ær qualis est tales homines efficit.		
Ærenosii.		
263		
Æschrion.		
1247		
Æs Corinthium ex incendio Co-		
rinthi.		
1526		
Æsculapii fanum. 24 Pergami.		
1468 Carthagine		
913		
Æthale insula Tyrrenorum.		
Æthalia vide Lemnus.		
Æthiopiæ pars incognita.		
266		
Æthiopia sitne continens terra an		
marî ambiatur, dubitatur. ibid.		
Ætna mons Siciliæ.		
79		

- adversus Rom. ibid. eorum factiones duæ in eorum concilio. 1242 propter bellorum asiduitatem & luxum κατὰ γένοι facti. 1401 eorum latrocinia. 1541
- Afri. 261 Ro. more armati. 330
- Africae regiones à Poenis subactæ. 13
- Africa secunda pars terræ. 265 pecoribus abundans. 910
- Africum mare. 60
- Agathagatus Rhodius. 1232
- Agatharchus Agathoclis F. ab avo Hippocratis & Epicycidis occisus. 1087
- Agatharchus Hieronymi legatus Carthaginem ad foedus faciendum. 1089
- Agathoclea Agathoclis soror. 992 nuda adducta. 1001 1405
- Agathocles. 116 567 1378 à Timæo calumnia affectus. 918 magnus vir & admirabilis. ibid. 1003 ejus ingeniū 1383 alius
- Alexandriæ Macedones congregat. & ad eos cum rege & sorore adit. 991 ejus facinus. 993 falsus Ptolomæi tutor. 1405
- Agathynus Corinthius. 605
- Agathyrfa urbs Siciliae. 1488
- Agelaus. 397 490
- Agelaus Naupactius Ætolorum prætor. 620
- Agelai Naupactii adhortatio ad Philippum habita. 615
- Ager apud Lacedæmonios omnibus æqualis. 680
- Agelias Achæorum legatus in Maced. ad Ro. 1284
- Agelilaus Lacedæmoniorum rex. 226 423 761 1384
- Agelochus Rhod. legatus ad Cos. Ro. & Perseum. 1265
- Agelipolis Dymæus. 509
- Agelipolis legatus Laced. exulum à Piratis occisus. 1201
- Agelipolis Agelipolidis F. 423
- Agelipolis Rhodiorum legatus ad Cos. Q. Martium & C. Martium classis præfectum. 1255 legatus Rhod. Rom. 1265
- Agetas prætor Ætolorum. 601 606
- Agmen quomodo ordinatur quoties à tergo hostis expectatur. 674
- Agones. 144
- Agrai. 1039
- Agria. 1274
- Agrianes. 209 588 854
- Agrigentum. arx belli Carthaginensium. 22 Agrigenti annona ac milites à Carthaginensibus colligitur ibid. à Romanis obsidetur. 23 captum diripitur. 27 munitionibus & ornamentis plerisque civitatibus præstat. 779
- Agrigentum fl. 779
- Agrigentum Rhodiorum colonia ibid.
- Agrii. 1223
- Agrinium. 496
- Agron Illyriorum rex, Pleurati filius. 126 ejus mors. 129
- Alabandeni. 1283 1420
- Alba. 148
- Alcæus. 1323
- Alcámenes occisus. 407 1480
- Alcetas Bœotorum prætor. 1176
- Alcibiades. 434 Lacedæm. legatus. 1186 ejus ingratus animus erga Achæos. 1187
- Alcithus Xenophontis F. Achæorum

rum legatus ad Ptolemaeum re-	Alexandrini in tumultibus non
gem. 1252	minus pueri quam viri tur-
Aletæ tumulus. 813	bant. 998
Alexamenes Ætolorum Prætor.	Alexis Apameæ arcis custos. 550
1104	Alexonis Achæi integritas. 62
Alexander. 178 216 227 408	Aliena pro suis obtrudere turpissi-
1036 1378 1418 ejus pie-	um. 753
tas. 500	Alinda urbs. 1160
Alexander Acmeti filius. 210	Aliphera. 473 à Philippo capta.
Alexander Antigoni dux. 211	475
Alexander. 448 cæsus. 450	Alipheræi. 473
Alexander satellitio præpositus.	Alidas Megalopolitanus tyran-
485 1371	nus. 473
Alexander Trichonientis Ætolo-	Allobroges. 282
rum dux. 504	Alpes montes. 142 altitudo &
Alexander Molonis frater, Perfidis	transitus quatuor. 1504 eo-
præfectus. 538 moritur. 555	rum cacumina inculta. 144
Alexander Phocidis præfectus do-	eorum juga difficile superan-
lum in Ætolos molitur. 607	tur. 262 eas multæ gentes in-
Alexander tyrannus. 711	habitant. 279 Italiæ arx. 287
Alexander Epirota. 789	nix in iis multas difficultates
Alexander Ilius legatus. 1148 e-	Hannibali præbuit. 288
jus oratio invectiva in Philip-	Alpini animalis <i>ιδιομόρφου</i> descri-
pum. 1036	ptio. 1504
Alexander Attali legatus Romam	Alpheus fluvius. 1411 Heræam
missus. 1045	alluit. 473
Alexandri Ætoli oratio ad Ti-	Alpei pons à Philippo instaura-
tum. 1099	tus. 472
Alexander Ætol. ditissimus ca-	Althea opulenta urbs Olcadum ab
ptus. 1150	Hannibale capta. 234
Alexander Antiochi F. Romam ab	Alypus Ambraciensis Ætol. lega-
Heraclide adductus. 1339 à	tus. 1148
senatu impetrat ut in regnum	Amæocritus prætor Achæorum.
reverteretur. 1342	1429
Alexander Ilius, legatus Ætolorum	Amanicæ Pylæ. 921
Romam missus. 1044	Ambitio status in deterius mu-
Alexandri pugna cum Dario male	tat. 694
descripta à Cillithene. 921	Ambraciæ situs. 453 Ambraciæ
Alexandrensis. 587	sinus. 455 459 494 à Rom.
Alexandria. 215 441 567 circa	obsessa. 1149 Romanis tradi-
Troadem. 624 1130	ta ab Ambraciensibus. 1152
Alexandriæ seditio & tumultus.	tabulis pictis abundans, quod
991	Pyrrhi

Pyrrhi regia quondam fuit.	Philippo colloquium.	484
Ambraciotæ.	Amphilochi.	1039
Ambracus. 453 deditioe capta.	Amphiffa.	1122
Ambracos urbs.	Amphiffenses a Manio Acilio obfessi.	1121
Amicorum delectus in regum adolefcentiâ quantum valeat.	Amphyctiones.	411 1482
1374	Amycæ planities.	562
Amilcar dux Carthagin. 34 dux classis 39 à Cart. dux tertius electus. 43 dux alterius classis. 341	Amyclæ. 510 Amyclæ locus.	511
Amilcar Barca dux Carth. 79 cum Romanis pugnavit trium annorum spatio. 81 ejus audacia nihil terribilius. 86 ei summa rerum à Carthag. permittitur. 88 pater Hannibalis dux omnium qui tunc fuere præstantifs. 91 imperium deponit. 92 exercitui præfectus. 105 rerum ab ipfo gestarum in expeditione contra milites mercenarios feris. ibid. Spendium ceterosque feditiosos vincit. 110 prudentis ducis officio fungitur. 88 pacem cum Lutatio facit. ibidem. in Hispaniam missus. 120 novem annos in Hispania moratus moritur. ibid. præcipua belli secundi Pun. caussa etfi decem annis mortuus antè. 230 231 adigit Hannibalem F. jurare se nunquam amicum fore populo Rom. 232 ejus odii in Rom. testimonium.	Amynta Philippi pater.	186
Amisum.	Amyricus campus.	610
Ammonius Barcæus.	Anacleteria solennia quando aliquis Rex salutatur.	1076
Amphaxitis.	Anacleteria in honorem Ptolemæi regis celebrantur.	1252
Amphidamas Eleorum dux. 470	Anagnia loci nomen prope Romam.	1310
Amphidami Eleorum ducis cum	Anamuri.	166
	Anaxidamus. 806 Achæorum legatus Romam.	1293 1332
	Ancara Italiæ urbs.	1488
	Ancyra urbs.	1162 1249
	Andofini. 263 five Aufetani.	
	Andranodorus.	1087 1091
	Andreas Ptolemæi archiater in tentorio regis a Theodoto occisus.	590
	Androlochus à Lyco captus	604
	Andromachus Achæi pater.	441
	Andromachus Alpendius.	569
	Prator Syriæ & Phœnicia.	597
	Andromachus Ptol. senioris legatus Romam.	1333
	Andronicus Attali legatus.	

- 1330 à Perſeo occiſus. 1527
 Andronidas. 1272 1452 1479
 Androſthenes Cyzicenus. 908
 Aneroeſtus Rex Gallorum. 153
 victus à Rom. ſibi & neceſſarius
 manus inferit. 165
 Anianes. 147
 L. Anicius. 1465 Rom. legatus
 ad coercendas Prufiæ injurias.
 1334
 Anien fl. 758
 Animalia ejuſdem generis con-
 gregantur propter naturæ in-
 firmitatem. 631
 Animalis *ιδιομέγεθος* in Alpibus
 naſcentis deſcriptio. 1504
 Animi moderatio res magna &
 præclara. 722
 Animorum præparatio ad pu-
 gnam magnum habet momen-
 tum. 1523
 Annonæ inopia Romæ. 1092
 Annus poſt navalem pugnam ad
 Ægos flumen XIX. ante Leu-
 ctricam XVI. 7
 Antalcidæ pax. 7 412 685
 1505
 Antanor à Lyco captus. 604
 Antenor Perſei legatus Rhodum.
 1230 1237
 Antias populus. 246 250
 Anticyra. 1107 1444
 Anticyrenſium oppidum ab Æte-
 lis detentum. 794
 Antigonea urbs Epiri. 130 131
 Antigonus Genatas. 179 181
 Antigonus. 1430 Philippo tu-
 tor relictus. 183 485 ejus
 reſponſum ad Nicophanem &
 Cercidam Megalopolitanorum
 legatos. 189 dux omnium ſo-
 ciorum renunciatus. 194 re-
 gio animo præditus. 208
 copias in Laconicam ducit.
 ibid. is & Cleomenes generoſi
 & animis pares. 210 531 æ-
 neis clypeis Megalopolitanos ar-
 mavit. 462 prælio Cleome-
 nem vincit fugatque. 214 re-
 pentina inſaſione Sparta poti-
 tur. 215 ejus humanitas erga
 Lacedæmonios. 215 499 791
 Illyrios vincit. 215 magnam
 ſui ſpem apud Græcos concita-
 verat. 216 rei caſtrenſis ma-
 gnum uſum habebat. ibid. ejus
 mors ex ſanguinis rejectione.
 215 216
 Antigonus Alexandri F. Perſei le-
 gatus ad Bœotix urbes. 1231
 Antigonus Cocles. 572
 Antigoni Gonatæ facta quædam.
 782
 Antilibanus. 543
 Antinous. 1443 1447
 Antiochia. 1320
 Antiochi & Ptolemæi Philopato-
 ris controverſia de Syria cava.
 220
 Antiochis ſoror Antiochi. 1381
 Antiochus Seleuco fratri in Syria
 ſuccedit. 216
 Antiochus Epiphanes. 221 Epi-
 manes ex factis dictus. 1492
 cum Xerxe aſſinitatem contra-
 hit. 1381 cum Scopis conſli-
 xit. 1412
 Antiochus Magnus. 377 Syriam
 Calen aggreditur. 425
 Antiochus Syriæ rex. 3. 438
 Antiochus & Ptolemæus invicem
 bellare aggrediuntur. 487
 Antiochus Laodicen Mithridatis
 filiam ducit. 540
 Antio-

- Antiochus ab Ætolis in Græciam vocitus. 227 bellum adversus Molonem Mediæ præfectum decernit. 549 ejus expeditio adversus Satrapas provinciis suis imminentes. 556 bellum contra Ptolemæum perat. 561 ejus exercitus. 588 quomodo Sardes cepit. 704 Achæi fortem miseratur. 734 ejus expeditio in Parthiam. 833 in Hyrcaniam progreditur. 834 transitus in Hyrcaniam. 837 ejus pugna cum Euthydemus; ejusque virtus in eo certamine. 864 865 expeditio in inferiores provincias. 908 perfidia in filium Ptolemæum. 985 armis à Rom. victus. 986 conventus Lyfimachie cum Rom. legatis. 1070 è Syria cum exercitu profectus. 1101 ad Ro. mittit qui de pace agerent. 1126 mandata Heraclidæ publicè ad concilium. 1130 privatim ad Scipionem. 1133 caduceatorem ad Rom. mittit. 1134 pugna navali à P. Scipione & Lucio victus ibid. ejus responsum ad Rhod. legatos qui venerant ad pacem inter eum & Rhod. conciliandam. 1261 ejus dexteritas in excipiendo Tiberio legato. 1292 Antiochus ludos ad Daphnen celebrat. 1493 1494 ejus morbus & causa cur in eum incidit. 1508 filius junior Seleuci Callinici. 537 1405 1440
- Antiochus Antiochi F. 1238 ejus res geste cum Gerræis in expeditione Babylonica. 1523 moritur Tabis. 1453
- Antiochus Magnus amore puellæ Chalcidis captus curam belli omittit. 1492
- Antipater. 500 1397
- Antipater Antiochi à δειλὸν δεινὸν equitatus dux. 588 victis Græcis Athenienses pessime accipit. 78: Antiochi legatus fratris F. 1134 1413
- Antipatria. 620
- Antiphanes Bergæus. 1471
- Antiphates Telemnasti F. Gortynius Cretensium legatus ad Achæos. 1240 ejus laus ibid.
- Antiphilus Prusæ legatus. 1330
- Antipolis urbs Massiliensium. à Liguribus obsessa. 1332
- Antisthenes Rhodius. 1407
- Antitalces. 1192
- Antonius tribunus pl. 1280
- Aous sive Lojus fl. 622
- Apamea. 543 1166
- Apamensium uxores Hermie uxorem, liberi liberos lapidibus obruunt. 559
- Apasiacæ Massagetorum urbs. 1488
- Apaturius Gallus. 438
- Apeaurus mons. 462
- Apega Nabidis uxor simul & machina ad cruciandos homines Apegæ formam referens. 939
- Apelles tutor ab Antigono Philippo relictus. 471 485 ejus calurnia in Aratos. 482 novo modo calurniatur. 484 cum Leontio & Megalea conspirat in Regem Philippum. 489 ejus & Leontii prodicionis in Philippum successus. 508 ejus arrogantia. 520 mors. 523
- Apelles Philippi amicus. 1191 1194 (*) 5 Aperant.

Aperantia.	1147	Apron fl.	1335
Aphtheratus.	1319	Apteræi.	446
Apiæ campus.	586	L. Apulejus Rom. legatus.	1330
Apis.	1315	Apuli.	336
Apocleti. 382 apud Ætolos qui sint.	1117	Apulia.	621
Apodoti.	1139	P. Apustus Rom. legatus ad Ptol. jun.	1318
Apollinis ædes in Amyclis.	511	Arabes.	588
Thermi. 1391 facer ager.	1425	Arabix populi Antiocho se adjun- gunt.	577
Cynii templum.	1469	Arachosia.	908
Delphici.	1485	Aradii.	574
Apollinis Hyacinthi tumulus Ta- renti.	741	Aranacæ.	1344
Apollodorus Sufianæ Prætor.	556	Arar.	281
tyrannus.	1368	Arati Sicyonii historiam, Poly- bius persequitur. 3 ubi desinit. 376 imagines.	1484
Apollodorus scriba regius.	1034	Aratus Sicyonius patriam jugo ty- ranni eripuit. 181 Prætor cre- atus, ibid. iterum. 400 601 ejus prudens consilium. 177 184 185 186 &c. humani- tas. 199 Corinthum Achæis adjungit. 181 ejus hortatio ad Achæos. 190 ejus historia de- fensa contra Phylarchum. 196 Achæorum Prætor designatus. 383 solertia. 385 peccata in pugna adversus Ætolos. 393 ejus admonitio ad Philippum circa calumniam ipsi ab Apelle impositam. 483 judicium. 504 à Megalea & Leontio di- ctis & lapidibus petitus. 507 suadet Philippo Ithomatam re- linquere. 704 in Cynethæ pro- ditione peccat. 772 à Philippo veneno subla'us. 722 ei hono- res meritis pares post mortem delati. ib. deterret Philippum a bello Romano. 1372	
Apollodorus scribe regius.	1205	Aratus Arati filius ad Antigonum missus.	
Apollonia. 138 Macedoniæ.	622		
Asiæ urbs.	552		
Apollonias Attali uxor.	1433 b		
Apolloniæ. 1445 auxilium pe- tunt ab Achæis & Ætolis.	136		
	505		
Apolloniaticus ager in Asia.	541		
Apollonida.	1186		
Apollonides Sicyonius.	1244		
Quæstor Spartæ necatus.	1439		
Apollonides & Apollonius Clazo- meniorum legati ad Pt.	1259		
Apollonius. 1308 apud Seleucum Syriæ regem.	1310		
Apollonii Sicyonii oratio in Eu- menem.	1180		
Apollophanes medicus Antiochi.	557 560		
Appius. 14 ejus res in Sicilia feli- citer gestæ.	20		
Appius centum quinqueregium præfectus in Sicilia. 714 ejus castra ab Hannibale cincta. 754			
Appius Cento auxilium ab Achæis petit.	1253		

missus. 191 463 fit prætor.	Ardaxanus fl.	723
425 487	Ardeates.	246 250
Arati ambo à Philippo magnifi-	Ardyæi a Romanis subacti.	138
cti. 480 ab Apelle falso accu-	Ardues Galli.	278
fati. 482	Ardys.	553 563
Aratus Achæorum legatus Ro-	Areopagus, Thraciæ delictum.	1490
mam. 1217		
Araxus. 458	arethon fl.	1149
Arbitrio permittere quam vim	areus Lacedæm. legatus.	1186
habeat apud Ro 1116 1349	ejus ingratus animus erga A-	
arbo. 139	chæos.	ibid.
Arbucala magna urbs ab Hanniba-	argennum.	1014
le oppugnata. 234	argentifodinæ Carthaginis novæ.	1503
Arcades. 418 quo superant Achæ-		
os. 174 aliquam virtutis opi-	Argivi. 424 eorum urbs ab Achæis	
nionem apud Græcos obtinent.	capta.	193
402 iis musica necessaria. ibid.	argolicus sinus.	602
ad annum usque trigessimum	Argos. 215 479 à Cleomene oc-	
in musica erudiebantur. 403	cupatum.	192
eorum instituta varia ut naturæ	Argos Amphilochicum.	1154
duritiem emollirent. 403	Arianus.	727
Arcades Cretæ. 444	Ariaracæ.	542
Arcadia. 193	Ariarathes Romam venit. 1328	
Arcadica fabula. 1373	Ariarathes Cappadociæ rex. 221	
Arcefilaus. 1201 1243 philoso-	377 ab Oloferne regno expul-	
phus. 1389	sus. 224 pacem cum Pharnace	
Arcelina. 1517	facit. 1221 colloquium cum	
Archidicus comicus. 1397	Ro. legatis. 1302 legatos ad	
Archias. 1470	Ro. mittit. 1165 amicitiam	
Archicrates. 1470	cum Rom. renovat. 1303 diis	
Archidamus ex Hippomedontis	sacra facit ob Ro. erga se bene-	
filia duos filios genuit. 423	volentiam. 1304 ad Lyfiam	
Archidamus enecatus. 450	mittit ut fororis & matris ossa	
Archidamus Ætolus. 1054 1115	reciperet. 1305 1468 1470	
1243	Aribazus Sardinum præfectus. 708	
Archidamus Pantaleontis F. 448	Aridices Rhodiorum legatus.	442
Archidamus à Cleomene obtrun-		
catus. 534 711	Ariminum. 152 155 159 306	
Archimedis machinæ. 718	ubi situm.	329
Archippus. 1480	Ariobazus.	735
Archonis Prætura. 1184 1228	Arisbæ urbs Abydenæ ditionis à	
1244 Ægirates. 1273	Gallis occupata.	624
		Arilte-

Aristenetus Dymeus Achæorum dux. 8-9	Aristonicus. 1433 b eunuchus Pto- lemæi. 1434 b
Aristeneti Achæorum legati cum Philippo colloquium. 1034 1421	Aristophantus Achæorum prætor. 495
Aristenus Achæorum Prætor. 1179 in fœdere cum Ptolemæo jun- gendo solus Achæorum ingenio ufus est. 1183 Achæis suspe- ctus. 1185 ejus & Philopœ- menis comparatio. 1439	Aristoteles Argivus. 193 Aristoteles Philosophi defentio contra Timæum. 914 1392 Aristoteles Rho. legatus Romam. 1291
Aristarchus Phocænsium legatus. 1125	Arius fl. 864
Aristides 1383 Atheniensis. 1454	Armatura apud Ro. quadruplex. 65 i equitû antiqua & nova. 655
Aristocrates rex necatur. 419 præ- tor Rhodiorum. 1469	Armature Rom. & ordinationis a- ciei cum Maced cõparatio. 1062
Aristocratia una ex tribus reipub. formis. 628 quænam censeri debeat. 629 ejus origo. 630 635 in Ougarchiam mutat. 636	Armenas Nabidis fil. 1120 Ar- mosata. 1380
Aristodamus Achæorum legatus in Maced. ad Ro. 1284	Armorum elegantia magnam vim habet. 876 eorum stu- dium viris fortibus convenit. 877
Aristodemus tyrannus. 1389	armorum quinadena millia a Ma- cedonibus cremata. 498
Aristogiton à Lyco captus. 604	Arpinates. 372
Aristomachus Argivorum tyran- nus. 183 201 ab Antigono & Achæis necatus. ibid. is summo honore ab Achæis affectus. 203 quo supplicio dignus erat. ibid. in profundum mare dejectus. ib.	Arretini. 145
Aristomachus Corinthius. 1090	arretium urbs à Gallis obsessa. 150
Aristomenes. 418	Arfaces Parthorum Rex. 833
Aristomenes Macedones pro A- gathocle orans, male accipitur. 998 Scopam & Diæarchum tollit, hanc tormentis, illum veneno. 1075	Arfinoë Ptolemæi foror. 592 1001 Lyfimachi filia 1404 Berenicæ fil. 1405
Ariston Megalopol. 1243	Arfinoë urbs Ætoliæ & Libyæ 1488
Ariston Rhod. legatus. 1255	Arfinoia urbs Ætoliæ. 1451
Ariston Ætolorum prætor. 381	Artabozanes. 556
388 397	Artaxerxes Persarum rex. 1517
	Artaxias Armeniae regulus. 1222
	Artemidorus. 1507
	Artemidorus & Hiero ab exercitu Syracusiorum magistratus cre- ati. 10
	Artemisium. 468
	Aristides. 1260
	Ascondas. 1430
	Asdrubal Hannonis f. dux creatur. 43 in

- 43 in Siciliam mittitur. 54
 Afrubal Amilcaris gener. 233
 Amilcari succedit. 126
 noctu à Gallo quodam cæsus.
 172 magnopere Carthaginien-
 sium auxit imperium. ibid. &
 140 ei Hispania tradita. 233
 ejus avaritia causam præbuit
 bello Hannibalis. 228 affectat
 monarchiam. 513
 Afrubal operarum militarium
 præfectus. 338 ejus facinus sin-
 gularis solertiæ ac prudentiæ.
 369
 Afrubal frater Hannibalis. 868 à
 Romanis victus & occisus. ibid.
 ejus laus. ib.
 Afrubalis castra à Scipione incen-
 sa. 949
 Afrubal Gesconis F. 809 pralio
 à Scipione victus. 895
 Asia pars prima terræ. 265 per
 Alexandri dominatum patet.
 293 ea & Europa per Roma-
 norum imperium patent. ibid.
 Asia citerior. 221
 Asiaticarum rerum descriptio.
 526
 Asina oppidum. 511
 Asium. 1103
 Aspiaciæ Nomades quomodo
 Oxo trajecto pedibus cum e-
 quis in Hyrcaniam veniant.
 862
 Aspasiæ Medus. 588
 Aspasius à Lyco captus. 604
 Aspendii. 580
 Astrologia Imperatori necessaria.
 769 ejus inscitia quam pericu-
 losa in bello. 775
 Astymedes Rhodius. 1232
 Astymedes Rhodiorum legatus
 1279 Astymedes à Polybio re-
 prehenditur. 1281 Rhodio-
 rum legatus Romam ad societ-
 atem ineundam, quam tan-
 dem impetravit. 1293 ejus or-
 ratio ad Ro. qua societatem ab
 iis tandem impetravit. 1294
 Rhodiorum legatus Romam.
 1339
 Atabyrium oppidum ab Antiocho
 occupatum. 576
 Atella Opicorum urbs in Italia.
 1488
 Ates rex Boiorum à suis occisus.
 152
 Athamania. 1095 1098 1116
 Athamanes Romam veniunt
 ut Philippum accusent. 1178
 Athenienses. 140 tempore belli
 cum Thebanis omnia sua bona
 æstimarunt. 206 à Philippo
 ad Charoneam devicti. 500
 1423 eorum ferocis spiritus.
 ibid eorum Resp 678 eorum
 Resp. quo tempore floruit. 679
 navibus domino carentibus si-
 milis. ibid. quæ honores At-
 talo decreverint. 1093 profici-
 unt ex aliorum calamitate.
 1289
 Athenæum à Cleomene extru-
 ctum. 185 Megalopolitano-
 rum. 425 à Lycurgo captum
 451 à Lacedæmonis eversum.
 479
 Athenæus Eumenis frater Romam
 venit. 1193 quomodo fratris
 criminationes excusatione à-
 pud senatum diluit. 1299 ab
 Attalo fratre Romam missus
 ad querendum de Prusia. 1324
 classẽ in auxilium fratris At-
 tali

tali contra Prusiam adducit.	Auditionem & ex auditione scribere parum tutum.	377
	1338	
Athinis.	1433 b	Auditus usus duplex. 930 instrumentum res cognoscendi. ibid.
Athurnus fl.	336	ejus fines duo.
A. Atilius Cos.	3455	1004
C. Atilius Cos. creatus.	3557	Aufidus fl.
C. Atilius Cos. in Sardiniam profectus. 155 revertitur. 160 interfectus.	162	362 375
L. Atilius Prætor.	269	Aulici similes calculis.
M. Atilius Regulus 37 capitur 50		521
Atintanes.	131 138 505	Aurei signati.
Atlanticum pelagus.	1023	446
Atreus solis cursum coeli conversioni contrarium docuit. 1497		L. Aurelius Ro. legatus ad res Syriæ & aliorum regum inspectandas. 1300 à Ro. legatus apud Achæos violatus.
Atropatii.	542 556	1352
Attalus 244 437 Ætolis apparatus præbuit. 458 Gall. agros ad colendum assignaturum promissit 587 ejus mollities 1021 pugna navalis cum Philippo ad Chium 1006 in concionem Atheniensium non vult prodire. 1093 primi mors. 1140 ejus colloquium cum Ro. legatis 1092 adventus Romæ. 1322 1341 à Prusia victus 1329 bellum adversus Prusiam parat. 1337 quomodo fratris criminationes à Prusia impositas excusatione apud Senatum diluit 1298 Eumenis frater. 1445 à quo Ro. missus incitatur contra fratrem 1277 Ariarath restituit. 1468		Aurifodinæ ad Aquileiam feracissima. 1504
Attali regis Pergameni elogium.	1428	C. Aurunculeius legatus ad Prusiam & Att.
Avaritia de rep. à Lycurgo sublata 681 animi morbus insanabilis.	935 1096	1331
Audacia nimia in exitu amentia est & vanitas.	420	Ausetani sive Andosini.
Audire eadem nemo semper vult.	1004	263
		Ausones
		1505
		Auspicium excusatio est eorum qui sacramento dixerint. 657
		Autaritus Gallorum dux. 108 laudatus à mercenariis mil. 113 à Carthaginensibus capitur. 120
		Autolycus gubernator.
		1011
		Autonus Theffalus.
		1090
		Auxiliorum multitudo in militia Rom.
		657 661
		Auxiliarium manipulorum in castrametatione sedes.
		661
		Azanis.
		461
		Azorium.
		1252
		B
		Babylonia.
		551
		Babyrtas homo impurus.
		380
		Bactriana.
		863
		Bactrianorum imperium ab Euthydemo obtentum.
		907
		L. Bæbius legatus à Scipione Carthag. missus.
		960
		M. Bæbius Rom. legatus ad Philippum.
		1197
		Bæcula urbs
		448 890
		Bætis

Bætisfl.	1510	1018 Cœlefyriacum inter Syrię & Ægypti Reges variis temporibus gestum. 3 217 617
Bagrada vide Macra.		
Balacer Pantauchi pater.	1236	Creticum. 1338 Celtibericum sæpe sopitum. 1523 Cleome- nicum. 17 185 196 451 Deme- triacum. 184 Dalmaticum. 913 1328 cum Faliscis. 91 Gal- licum variis temporibus ge- stum. 170 fusc lib. II. con- tra Gallogræcos. 1158 Græca & Asiatica, una pugna finita. 1523 Hannibalicum. 3 92 172 217 vide Punicum II. Laconi- cum. 1199 Lyciacum. 1233 Libycum five ξυμικὸν Carthagi- nientium contra mercenarios. 100 ejus exitus. 123 Medicum. 416 Messeniaticum. 1218 Oxy- biis indictum. 1335 Persici ab Alexandro gesti causa vera. 226 Persicum, cum Perseo. 221 1262 & deinceps: inter Pharnacem & Eumenem. 1210 Philippicum. 259 1046 1112 adversus Philippum decretum ab Atheniensibus &c. 1094 Pu- nicum I. 16 & deinceps I. occa- sionem præbuit Punico II. 259 omnium longissimum & ma- ximum. 89 528 Punicum II. ex qua causa. 225 ejus prin- cipium. 233 primi ejus anni describuntur libro III. magni- tudo ejus belli. 528 Punicum III. principium. 1348 Cnossiorū & Gortyniorum contra Raucios. 1291 Rhodiorū cum Byzantiis. 439 cum Lyciis. 1177 Siculū 89 vide Punicum primum. So- ciale Græcorū 3 172 217 ejus causa & principium 393 410 Belmin.
Bargusia.	260	
Bantia.	621	
Barathra.	589	
Bargusia.	263	
Bargyilia. 1035 1070 1106 à P.		
Lentulo liberata. IIII 1419		
Bargylieticus sinus.	1018	
Barmocal.	699	
Barnus.	1506	
Bastarni terrorem Dardaniis inji- ciunt.	1225	
Batanæa.	1491	
Bathea via in urbe Tarento.	743 748	
Belli.	1344	
Bellum ἔκαστον. II bellum quo- usque metuendum. 416 exter- num quantum differat à civili tumultu. 101 quo sine geren- dum. 502 excusationem non admittit. 654 magna circum- spectione opus habet. 766 par- vo momento lectum aut tristem exitum fortitur. 773 cum igne comparatur. 871 cum morbo. 929 belli auctor sapissime pri- mus perit. 872 bello vincendū aut melioribus parendum. 1038 bellorum cause, prætex- tus, & principia res sunt diver- sæ. 225		
Bellū inter Acheos & Bæotos. II 176		
Achaici belli initia. 1352 Ætoli- cum. 1101 Antiochicum à Ro. gestum. 227 259 1101 Ari- stomenicum. 419 Byzantio- rum & Thracum. 435 Byzan- tiorū & Rhodiorū. 439 Caricū.		

Belminaticusager.	194	ad pugnam prodeunt. 162 in
Benacus lacus in Alpib.	1504	fidem Romanorum se permit-
Beneventanusager.	334	tunt. 165 Galli à Romanis
Berenice.	561	deficiunt. 268 eorum perfidia
Berenice Ægypti regis filia Anti-		in triumviros Romanorum.
ochi Syriæ regis uxor, ex aqua		269
folius Nili bibebat. 1513 Ma-		Bolax urbs Tryphaliæ. 473 477
gæ filia	1405	Bolis Cretentis. 726 Achæi pro-
Beronice.	532	ditionem cum Cambylo moli-
Berytum.	565 574	tur. 733
Bessi.	1200	Boodes Senator ab Hannibale in
Bionidas occifus.	407	Liparam miffus. 30
Bippus Argivus Achæorum legatus		Eorysthenes. 1502
Romam.	1208	Bos locus in Asia. 433
Bithyni.	440 443	Bosporus Thracius, Ponti os. 427
Bithynia.	1193	Boftar dux Carthag. ab Afrubale
Biton.	1434 b	adverfus Ro. miffus. 345 ma-
Bodencus ab indigenis Padus fl.		gnis periculis implicitus. 347
nuncupatus.	146	Boftarus dux à Carth. creatur. 43
Bœarum ager.	512	præfectus Sardinie occiditur.
Bœi.	621	110
Bœotia.	461	Botryis commentaria. 1396
Bœoti. 209 Ætolos accufant.		Botrys. 574
409 à Philippo ducem & au-		Bottia. 608
xilium petunt. 853 quomodo		Brachyllas. 1034 Bœotarcha.
Achæorum hoftes facti fint non		1104 ei manus afferre juvenes
antiquant, quod ex legibus fe-		sex jubentur. 1105 à Zeuxip-
mel eft institutum. 1175 co-		po occifus. 1175 1433 ab An-
rum focietas mutua diffoluta.		tigono præfectus Spartæ. 1431
1228 magni convivatores.		Brennus. 436 783 790
1419 1491		Brettia, infula. 1517
Boii Galli. 147 adverfus Roma-		britannia infula. 1518
nos proficifcuntur. 150 eorum		Brochi caftellum. 543 565
bellum adverfus Romanos quo		Brandufium. 138 800 1146
tempore gefum. 157 à Ro-		1288
manis victi fœdus cum iis fe-		Bruta aliquando hominibus pru-
riunt. ibid. mutuis cædibus in-		dentiora. 987
ter fe funt graffati. 112 eorum		Brutii. 760 800 eorum ager. 80
plebs Atem & Galatum reges		874 ejus populatio. 1522
fuos occidunt. ibid. potentiffi-		Bubali. 910
ma gens. 153 Romanis con-		Bubafius urbs. 994
termini. 152 quo indumento		Bucaras fl. 1524
		Buletum.

Buletum.	1149	Calamus urbs ab Antiocho incen-	
Bura urbs Achæorum.	179	sa.	574
Burii concilio Achæorum adscri-		Calamus <i>μυρὸς ἰσῆς</i> ubi colligitur.	
pti. ibid.			543
Bylazor urbs Pæoniæ à Philippo		Calela collis.	349
occupata.	657	Caleni.	336
Byttacus Macedo. dux Antiochi.		Calicoeni.	621
	588 591	Callias Thespiciensium legatus ad	
Byzantium.	247	Romanos.	1226
Byzantes.	1517	Callias.	1259
Byzantii. 120 567 ubi siti, & ejus		Callicrates Leontesius. 1298 1341	
loci natura. 425 432 iis cum		Achæorū legatus patriam pro-	
Thracibus immortale bellum		dit. 1217 prætor creatus. 1221	
435 ipsis quænam tantam		ejus commentum ne Achæi Æ-	
maris cōmoditatem præbeant.		gypti regibus auxilium mitte-	
ib. Tantaleum supplicium suf-		rent. 1269 Achæorū legatus ad	
tinent. ib. eorum cum Rhodiis		Ro. in Macedoniâ. 1284 1452	
& Prusia pax.	442	Callicritus caput legationis Bœo-	
		torum Roman.	1175
		Calligiton.	442
		Callinicus Seleuci avus, Pogon	
		cognominatus.	216
		Calliope urbs Parthyæorum. 1489	
		Callisthenes. 418 de Cretensibus	
		quædam scripsit, quæ Polyb.	
		reprehendit. 680 errores ejus-	
		dem. 921 1398	
		Callistratus Eleorum legatus ad	
		Antiochum.	1113
		Calonitis.	555
		Calpe.	1502
		Calpitem.	1211
		Calumniandi novus modus ab au-	
		licis excogitatus.	484
		Calycadnum promontorium.	
			1169
		Calýdonii.	606
		Calýdonius ager.	458
		Calýdenfes à Cauniis deficiunt.	
			1304
		Camarinæorum urbs. 53 à Rom.	
		capti.	35
		(**)	Camar-

C.

C Abyla urbs Thraciæ.	1490
Caddusii.	542 588
Cadmea.	412
Caduceatores à Ro. legatis.	1095
Caduceum signum pacis inter	
Græcos.	285
L. Cæcilius Cos.	56 57
Q. Cæcilius Rom. legatus ad Phi-	
lippum. 1179 apud Achæos	
queritur, quod iacedæmonios	
justo durius tractassent. 1184	
licentiam nimiam in Achæos	
usurpat. 1185 ejus accusatio	
contra Achæos. 1188 à senatu	
in Pelopon. missus. 1198 Ma-	
cedoniæ præfes.	1357
Calabri.	800
Calamæ castellum Messiniorum.	
	602
Calamitatum recordatio, adhor-	
tatio ad odio habendos illarum	
auctores.	765

Camartes.	149 150	Campaniæ gens ditissima.	1488
Cambylus Cretensium præfectus.		Carchi.	542
720 Achæi proditionem cum		Cardaces.	588
Bolide struit.	ibid.	Caria. 220 533 1145 Rhodiis	
Cammani.	1298	data. postea ei libertas à Rom.	
Campani 157 Messanam per fi-		. concessa.	1283
dem circumveniunt.	9	Caricum bellum.	1018
Campani Mamertini dicti.	10	Carmani.	588 591
Campania Italiæ pars nobilissima.		Carmania.	908
335 337 ab Hannibale vasta-		Carnium.	511
ta.	ibid.	Carpetani validissima gens.	234
Campus pulcher.	1380	Carpetania.	809
Camum ab Antiocho captum.		Carfenses.	586
	577	Carfignatus legatos ad Eumenem	
Candavia	1506	mi tit.	1211
Canis cœlestis signum 145 navi-		Carthæa tetrapolis Cos.	1491
gationi infectum.	53	Carthaginienes ducem cruci assi-	
Canna.	356 375	gunt 14 Messenem obsident.	
Cannensis pugna,	367	ib. ab Appio victi. 15 à Roma-	
Canetum.	269	nis mœnibus inclusi. 23 Ro-	
Canopum.	536	manos frumentantes adoriun-	
Canulejus.	1306	tur ibid. naves & ducem Ro-	
Canusium.	356	manorum capiunt. 30 navali	
Caphyæ à Cleomene occupatæ.		prælio à Romanis victi. 33 na-	
	191	vales copias comparant. 35 à	
Caphyæ.	389 462 463	Rom. navali prælio victi. 41	
Capillus præparatus.	446	conditiones pacis à Ro. oblatas	
Capita aliorum.	915	respuunt. in eo senatus genero-	
Capitis reis Romæ potestas est in		sitas 45 ductorum imperitia	
exilium secedendi.	643	à Ro. victi. 46 imperium ma-	
Capitolium. 148 signis militari-		ris obtinent. 27 56 à Ro. victi	
bus & maniacis Gallorum or-		41 à Ro. victi subita vento-	
natum.	165	rum mutatione evaserunt. 82	
Cappadocia.	1507	æmulatione gloriæ prompti ad	
Capros.	551	bellum gerendum. 88 eorum	
Captivi Rom. data fide dimissi re-		bellum cum mercenario milite	
vertuntur.	695	& Numidis. 91 eorum exerci-	
Capua. 146 335 Campaniæ urbs		tus quibus gentibus constabat.	
omnium icelici. & præstantif.		95 eorum peccatum, quod	
ubi sita. 336 à Romanis obses-		tantas copias mercenariorum	
sa. 735 Capuani Carthagini-		in unum locum congregave-	
ensibus se ultro dedunt.	372	runt.	
sub Romanos redacta.	1386		

rint. 96 conductitiis utuntur. 94 100 ad quas angustias redacti tempore belli Libyci 100 101 unde subsidia belli ex Africa re ditibus comparare soliti. 100 eorum crudelitas in exigendis tributis in Africa. 101 egrè ferunt Ro. Sardinie dominationem habere. 124 Gallos suscipiunt. 132 Hispaniam Hannibali tradunt. 172 clade affecti Sicilia excedunt, & tributum Ro. primum pendunt. 181 quomodo bellum adversus Massinissam suscipiunt. 224 eorum institutum. 236 eorum & Romanorum fœdus quibus consulibus ietum. 245 primo fœdere cum Romanis per deos patrios jurant. 251 bellum à Ro. oblatum accipiunt. 259 eorum robar stupendum. 37 equitatu Ro. superant. 361 iis ad victoriam maximo usus est copia ingens equitatus. 371 eorum resp. b. 678 usu navigandi ceteris mortalibus præstant. 689 bellum de Italia, Hispania & Sardinia simul gerunt 713 eorum exercitus duo in Italia, & duo in Hispania & Ro. totidem. 713 eorum equitatus causa cur vincant 755 consilio oppugnandæ Romæ desistunt. 759 uti victoria nesciverunt in Hispania. 845 eorum pugna cum Ro. in magnis campis 953 eorum legatorum humilitas pacem à Ro. perentium. 960 eorum dolus in Romanos legatos. 962 eorum mos diis patriis Tyrum primi-

tias mittendi. 1310 arbitrio Ro. se permittunt. 1349 obtides ecc. mittunt magnis cum ejulatibus. 1351 eo facilius deleti à Romanis, quia à Massinissa fuerant attriti. 1522 Carthaginis situs & figura. 103 ejus reipublicæ cum Romana comparatio. 686 ejus rerum gestarum magnitudo. 713 in tumultibus pueri non minus quam viri turbant. 998 Carthago nova sive Kanepolis 140 141 234. 236 Hispaniæ caput & regia. ibid. Carthaginiensibus Pœnis accommodatissima. 809 ejus situs. 812 ejus argentifodinæ. 1503 Carthalo Pœnorum dux. 76 naves Romanorum incendit. ib. Carynensis. 179 Carysus. 1111 Casander Phocœnsis legatus. 1125 Casius mons. 589 Caspiæ Pylæ. 542 Cassander. 179 572 782 1397 Cornilius 605 Romam proficiscens veneno subitus. 1191 Cassandri Aëginetæ oratio. 1181 Caltra. 543 Castra Pyrrhi. 511 Cassanetatio Romanorum. 658 cum Cassanido & quatuor legionibus intra unum vallem fuerint conjugati. 664 eadem semper apud Romanos. 676 plura de Romanorum cassanetatione lib. VI. Castulon. 890 Castulonensis ager. 848 Cassus alieni efficacissimi ad ferendos for. unæ mutationes. 1 inopinat

- opinatis maxime in bello locus
 est dandus. 129 adversi pru-
 dentibus utilitatem conciliant.
 598 fortuiti appellandi quæ
 in bello sine certo proposito ac-
 cidunt. 767
 Carabathmus magnus. 1316
 Cato indignatur ob peregrinos lu-
 xus Romam introductos. 1494
 ejus judicium de Scipione Afri-
 cano. 1525
 Cavarus Rex. 436 442 1380
 1488
 Caucasus. 908 1502
 Caulon civit. Gr. m. 800
 Cauloniatae Jovi Homorio ædem
 ponunt. 176
 Caunii à Rhodiis deficiunt. 1283
 Caunus. 1450
 Causæ quid. 226 ex, principium,
 & prætextus quid differant in-
 ter se. ibid. causæ eventuum
 maximè observandæ. 227
 Celtæ. 265 Alpes trajiciunt. 155
 Celtiberi. 224 à Carthaginiensibus
 conducti. 952 fidem Ro-
 manis violant. 954
 Celtiberia. 238
 Celtibericum Rom. bellum. 1523
 Cenchreæ. 201 401 612 1425
 Cenomani. 147 166 Romanis
 se jungunt adversus Gallos.
 154 156
 Censores quæ locent. 646
 Centauri. 1377
 C. Centronius. 329
 Centrum familiæ apud Locros. 914
 Centuriones ordinum duces. 654
 eorum sedes in castrametatio-
 ne. 661 dant buccina signum
 singulis vigiliis. 669 præcedunt
 cum castra sunt faciendâ. 675
 Centuripa urbs. 11
 Cephallenia. 490 ubi sita. 491
 622 1149
 Cephalleni. 221 382
 Cephalon familiaris Arati famulus
 722
 Cephalus. 1442 1447
 Cephisodorus Atheniensium lega-
 tus Romam. 1045
 Ceræus Præfectus Ptolemæi ad An-
 tiochum deficit. 577
 Ceraunia urbs Achæorum 179
 Cerax. 620
 Cercida civis Megalopolitanus.
 187 1421
 Cercina Africæ insula. 343
 Ceretæ. 444 ad Lyttios deficiunt
 ibid.
 Cesbedium. Jovis templum. 584
 Cetrati. 209
 Chæreas scriptor Polybio non pro-
 batus. 243
 Chæron Laco. 1438
 Charonea. 500 1423
 Chæronenses. 1226
 Chalcaaspides. 210 460
 Chalcea. 605
 Chalcedon. 427 433 990
 Chalcia Libyæ urbs. 1490
 Chalcidicus mons. 14
 Chalciæci Minervæ lucus. 292
 Chalcis. 489 Græciæ compes.
 1045 1107
 Chaldæi fummos honores confe-
 quebantur. 1497
 Chalesus orator à Phænea ad Ma-
 nium missus. 1114
 Charadra. 455
 Charander. 1149
 Chares. 1383
 Charixenus. 421
 Charon Laced. legatus 1197 1208
 Charops

- Charops Epirotarum legatus in
Maced. ad Rom. 1284 Ætolorum.
1148
- Charopus legatus Epirotarum
gentis. 1113 1148 1298
- Charopus pater Machatę. 1442 &
filius ibid. & 1452 ejus mors
1465
- Chasmion. 1192
- Chattēnia tertia Gerrazorum re-
gio. 1490
- Cherronesitę. 1222
- Chersonesus. 1072 1143 Eumeni
data. 1172
- Chesuphus. 1433 b.
- Chii. 1172 Chiorum legati ad Phi-
lippum. 518
- Chilon Lacedæmonius. 477 E-
phoros trucidat. 478
- Chironis villa. 378
- Chius. 1014 1408
- Chlæneas Ætolorum legatus. 780
- Chrematas. 1465
- Chremes. 1247 Acarnanum le-
gatus in Maced. ad Ro. 1284
- Chryfogonus. 499 509 608
1371 1383
- Chryfondion. 620
- Chryfopolis. 434
- Chryseis foemina nobilis. 600
- Ciani. 1036 1106
- Cibyrate. 1283 1450
- Cibyra urbs. 1159
- Cilices. 588
- Cilicię Pylę. 921 1393
- Cimmerius Bosporus. 427 1502
- Cineas. 1258 1421
- Circæum locus. 1312
- Circeiensis pop. 246 250
- Circuitio castrorū nocturna. 668
- Circumpadanę regiones. 147
166 fertiles. 261
- Circumpadani audaces in bellis &
hostili odio in Rom. 261
- Circumpadani campi. 267 278
- Circus prope Seleuciam. 562
- Cirrha. 521
- Cirta. 1472
- Cissa oppidum. 316
- Cissii. 588
- Cives generosissimi, qui in tyran-
nos conspirabant. 635 equites
Rom. dena stipendia faciant
necessē intra annum xlvi. 648
pedites Rom. intra annum xlvi.
stipendia sena dena faciant
necessē est. 649 qui intra qua-
terna milia æris censi fuerint, in
usus nauticos mittuntur. ibid.
- Civitas fortitudine adversus ho-
stes & consensu inter cives con-
tinetur. 681
- Civitatum liberarum & Regum
res contrarię. 1181
- Cius. 1095
- Clarium castellum Peloponnesi.
382 410
- Clastidium urbs. 169 ab Hanni-
bale proditione captum. 306
- Claudius Cos. in expeditionē con-
tra Istros & Agrios missus. 1223
- App. Claudius Cos. missus Ma-
mertinis fert suppetias. 14 alius
legatus Romam missus. 1044
princeps legationis in Gręciam
1187 Philippo succentur ob
facinus in Maronitas admissum.
1190 is & ceteri legati arbitri
inter Cnosios & Gortynios. 1192
legatus ad Attalū & Prusiā. 1338
- C. Claudius Rom. legatus ad A-
chæos. 1285 Cento legatus ad
Prusiam. 1331
- M. Claudius Marcellus. 169
(**) 3 M. Clau-

- M. Claudius Cos. 168 1102 pe-
destr. copiarum in Sicilia præ-
fectus. 514. imperatoris artis
imperitia casus. 840
- M. Claudius dux contra Celtiberos.
1343
- P. Claudius Cos. 71. à Ro. male-
dictis laceratus 75 multatus est
ibid.
- Clazomene. 1259
- Clazomenii immunitatem &
Drymussam insulam dono à
Ro. accipiunt. 1172
- Cleagoras Rhod. legatus Romam.
1303
- Cleander Mantinienfis. 1388
- Clearchus à Lyco captus. 604
- Cleo. 1383
- Cleomachus Xenophanis pater.
699
- Cleombrotus 423 1383
- Cleombrotus Rhod. legatus Ro-
mam. 1265
- Cleomenes Megalopolim, noctu
ingressus à civibus magnopere
perichatus, eiectus est. 195
Lacedæmoniorum rex. 183
fit tyrannus. 185 ejus confi-
lium de agris Argivorum inva-
dendis 208 in fines Argivo-
rum impressionem facit. ibid.
castra ad Selasiam ponit. 209
ab Antigono prælio victus 214
Alexandriam fugit. 215 La-
cedæmoniiis amatus. 422 in
acie ab Antiocho victus. 499
primus vitæ & Regni Ptolemei
insidiator. 530 in domo ani-
plissima conclusus, custodiis
circumunitus. 533 manus
sibi infert 536 in Megalopo-
leos prodicione circa temporis
observationes peccat. 773
1073 ejus ingenium. 1383
- Cleomenes Cleombroti F. tutor
Agefipolidis. 423 alius pater
Pythæ. 1476
- Cleomenicum bellum cur à Poly-
bio pluribus sit expositum.
216
- Cleon à Cleomene occupat. 191
- Cleonæus præfectus. 1015
- Cleonicus Naupactius. 606 613
- Cleonicus Ætolior. legatus. 792
- Cleonymus, Phliatorum tyran-
nus. 183
- Cleopatra. 1260
- Cleostratus Athen. legatus ad Ptol.
de mysteriis. 1259
- Cleoxeni ratio significandi per fa-
ces à Polybio correctæ. 858
- Cletis Diactorius Lacedæm. exu-
lum legatus Romam. 1208
- Climax five Scala. 579
- Clitor in Arcadia. 400 1188
- Clitoria. 463
- Clitorii. 389 410
- Clitoriorum nemo conciliatus
Cleomeni. 195 196 eorum
generosus animus à Thearce
maculatus. ibid. eorundem
urbs ab Ætolis expugnata. 794
- Clupea à Rem. obsessa & capta.
42 à Carth. obsessa. 52
- Clusinarum ager. 149
- Clusium urbs. 157
- Clusius fl. 166
- Cnidii. 1304
- Cnidus. 1448
- Cnopias Alorita. 568
- Cnosus urbs. 445
- Cnosii à Rhodiis classem impe-
trant, cum Gortyniis Cretam
sibi subjiciunt. 443 eorum
bellum

- bellum contra Raucios. 1291
 Cocinthus promontorium. 142
 Cœlia Naupactiæ. 615
 Cœlæ Syriæ Cypri rectores & Syriæ regibus inminent. 530
 Cœle Syria. 437 524 540 596
 Cœlo habitationis continuales evadimus. 404
 Cœlum in quatuor partes divisum. 264
 Cœranus Smyræorum legatus. 1073
 Cognitio ex libris sine periculo. 930
 Colæus, locus urbis Megalopolis. 195
 Colchas. 889 Hisp. regulus à Rom. auctus. 1128
 Colchi. 427
 Colloquium publicum & familiare Marcii Cos. cum Agesipoli Rhod. legato. 1256
 Colobatusamnis. 1160
 Colophonii per legatos Attalo se permittunt. 586 immunes ab omni tributo à Ro. facti. 1172
 Colorum varietas in hominibus unde proficiscitur. 404
 Colossii Rhodii casus. 598
 Colossi triginta cubitorum in æde Minervæ à Rhodis in honorem Pop. Rom. dedicatus. 1303 Antiochi positus Sicyone. 1425
 Columna fœderis inter Achæos & Messeniorum. 1210
 Comanus 1258 Ptol. jun. legatus Roman. 1317
 Commaginæ. 1507
 Comontorius Gallorum dux. 436
 Comparatio rerum Pop. Rom. & Carth. maxime ex bello Siculo fieri debet. 1718
 Compasium & cædes ibi facta. 850 1173 1180
 Concilium Achæorum Cautore in Arcadia celebratum. 1188
 Sicyone. 1207 1253 1270
 Aitolærum Thermi convocatium. 1242 Acarnanum Thurii convocatium, de inducendis in Acarnaniam Romanis præfidiis. 1247 ab Antiocho convocatium ex illustrissimis ducibus post captam ab Antiocho Ægyptum. 1259
 Concolitanus Rex Gallorum. 154 captus. 165
 Conductitiorum copia nimia periculosa. 96
 Conii populus. 809
 Conope. 456 496 505
 Consilia militaria rarius aperta vi quam dolo perficiuntur. 766
 Consilia ne exitus habeant minimum impedimentum sufficit. 767 Consilium de futuris ineundum. 102
 Constantinus Porphyrogenita Imp. 1082 1364
 Consul quid differat à dictatore. 331 uterque duas legiones & auxiliorum partem habet. 656 populi & senatus ope opus habet. 644 Consules Romani primi. 245 Coss. ambo copias conjungunt, que ties necessitas aliqua urget. 312 alternis imperant. 361 eorum potestas monarchica. 640 eorum jus proprium & potestas quantâ. ibid. milites conscripturi diem populo edicunt. 649
 Controporia. 1410
 (***) 4 Con-

Conventus Titi & sociorum ad Tempe. 1098 Titi cum Phi- lippo ad Tempe 1100	Alpium trajectionem admira- tur. 296 ejus hortatio ad mili- tes. 299 ejus & Hannibalis pu- gna. 301 classi Romanæ præ- fectus. 344 consul creatus. 460 in Hispaniam missus. 487
Conventus Lysimachia Antiochi cum Ro. legatis. 1071 Ache- orum Megalopoli celebratus. 1179 1206 Ægii 194 195 1242 Argis. 1184 Corinthi. 1269 1357	P. Cornelius Africanus. 1347 ejus auctoritas ad populum. 1438
Corbilo emporium supra Ligerim 1504	Cornu locus prope Byzantium. 433
Corbrenæ. 542	Coronea urbs Bœotia. 1231
Corcyra. 135	Corona aurea ei, qui primus mu- ros ascenderit, datur. 672 con- sul: Rom. ab Ætolis data. 1154
Corcyrenses. 702 auxilium pe- tunt ab Acheis & Ætolis. 136 Romanis se dedunt. 138	à Moagete. 1159 Cn. Manlio à Sagalassensibus data. 1161 R o manis ab Eumene. 1194 ab Antiocho. 1261 à Rhodiis. 1282 ab Ariarathe. 1320 à Deme- trio. 1322 ab Holopherne. 1328
Cordituum sive pectorale. 653	Coronæorum factio Thebis Rom. adversatur. 1226
Corduba. 1344	Corfica insula. 910 ejus anima- lia. 911
Corinthiacus sinus. 448	Cortona urbs. 324
Corinthii Romanos Isthmici ludi- cri participes faciunt. 140 ad republicam Achæorum ad- juncti. 181	C. & L. Coruncani legati in Illy- ricum. 134
Corinthius. 194 383 461 1107 à Cleomene occupata. 191 Græciæ compes. 1045 ejus ex- pugnatio. 1506	Corvus machinæ species. 31 ejus usus. 32
Cn. Cornelius classi præfectus. 30 dedit se hostibus. ibid. alius Cos. 55	Cos insula. 1409 1447
Cn. Cornelius Scipio Cos. 55 168 alius classi à fratre præfectus. 316 ejus pugna navalis cum Asdrubale. 342 imprudenter hostibus se credit. 711 alius ad Philippum proficiscitur. 1111 ad Thermicum conven- tum venit. 1112 pedestri ex- ercitui Ro. præfectus. 714	Cosmopolis apud Locros magi- stratus nomen. 920
L. Cornelius. 1071	Cosmus apud Cretenses. 1192
P. Cornelius Scipio in Hispaniam missus. 268 270 Hannibalis	Cossa. 1505
	Cossæi. 542
	Cossyrus insula à Cn. Servilio ca- pta. 343
	Cothon. 442
	Cotys Odrysarum Rex. 1286 1441
	Crater. 1505
	Credere

Crederemini articulus prudentiæ. 1070 credere nemini amittere est facultatem rerum gerendarum. 712	Cuniculi & leporis differentia. 911
Cremaſſa. 1100	Cyamoſorus fl. 11
Cremona colonia Romanorum. 268	Cyathus fl. ad Arfinoen Ætoliæ urbem. 1488
Creonium. 621	Κύκλαιον ἐξὶ χερῶν prov. 1280 1308
Creta. 443 ejus univerſæ ſtatus. 444	Cyclades inſulæ. 238 397 401
Cretenſes. 588 eorum vituperatio. 386 tibiam & rythimum ad bella uſurpant. 402 eorum mos ſeditionem inter ſe agitando. 444 eorum reſp. 678	Cycliadas. 1034 Philippi legatus. 1097
Lacedæmoniorum contraria. 680 democratica. 681 veteratores. 682 Philippum diſtingunt adreſ ſuas conſtituendas. 1372 meta pœnæ tumultuantur. 1522	Cydates Antitalcis F. Gortynæ colmus. 1192
Creticum mare. 511	Cydoniata. 446 auxilium ab Eumene petunt. 1254
Cretiſſare cum Cretenſe, proverbium. 732	Cyllene. 388
Creton-polis. 579	Cymæi ἐφορολόγησι à Rom. facti. 1172
Crinon. 507 508	Cynatha 398 proditione capta. 399 direpta. 410 eam Aratus proditione capere aggreditur. 772
Critolaus. 992 vir peſſimus & Rom. inimicus. 1354 Achæos in odium Rom. incitat. 1356 mortuus. 1476	Cynæthenſes exules reditu in patriam impetrato urbem ſuam produnt. 399 primi in ipſa proditione occiſi. 399 genere Arcades. 397 402 cœlo ſoloque utuntur inclementiſſimo. 404 eorum urbs ab Ætolis hæſtæ ſubjecta. 794
Croton civitas. 800 Crotoniata Jovi Homorio ædem ponunt. 176	Cynocephalæ tumuli. 1055 1103
Cryphon legatus ab Perſeo ad Eumenem miſſus. 1264	Cynus. 461
Cteſiphon. 543	Cyphas à Lycurgo capta. 424
Cultus nimia cura. 877	Cyprus. 530
Cuma urbs Attalo ſe adjungit. 586	Cyrenenſium contra Ptol. juniorem rebellio. 1316
Cumæi. 1338	Cyrenæ. 1002
Cumanorum fines. 81	Cyrmaſa urbs à Rom. capta. 1161
Cumani. 336	Cyrrheſtæ. 550
	Cyrtii funditores. 552
	Cythera. 382
	Cyziceni. 434 567 fœdere inter Eumenem & Pharnacem comprehenſi. 1223
	(**) 5
	Dæ.

- lyriorum dux. 209 237 242
 396 425 459 503 612 705
 1327 1373
 Demetrius Philippi pater. 3 126
 410 1430 regnavit ann. X. 182
 Demetrius Philippi F. Romam
 missus. 1191 1194 à Senatu
 benigne habitus & dilectus
 1195 Philippo patri & Perſeo
 fratri missus. 1202
 Demetrius Itolemæi amicus.
 1449 1470
 Demetrius Seleuci Syriæ regis F.
 obſes Romæ. 1299 clam Ro-
 ma discessit. 1300 natura *πυ-
 πλουγς*. 1311 1495 idem Rex
 Syriæ. 1320
 Demiurgi Achæorum. 1200
 Demochares à Timæo convitio
 affectus. 917 1396
 Democletus vide Cleoxenus.
 Democrates Philippi navarchus.
 1008
 Democratia una ex tribus reip.
 formis. 628 quænam est cen-
 senda. 629 quomodo fit. 636
 degenerat in *βίση κείη* 719 x 29
πίση. 637
 Demodocus equitum Achaico-
 rum præfectus. 606
 Demophanes. 1389
 Demosthenes. 1396 1490
 Demosthenes scriba regis. 1034
 Demosthenes Philippi legatus.
 1097
 Dentheletæ Thraces. 1200
 Dicus Achæus vir pessimus & Ro.
 inimicus. 1354 1476 ejus
 bona venduntur per quæsto-
 rem. 1484
 Dianæ fanum asylum. 400
 Dianæ Cindyadis simulachrum
 sub divo positum nunquam
 ningitur neque compluitur.
 1018 templum Abydi. 1025
 Lullis 410 in Elymaide. 1453
 in Hieracomæ. 1469
 Diatonium Lyctiis à Gortyniis
 contributum. 1192
 Dicæarchus. 1075 Trichoniensis
 Ætolorum legatus Romam mis-
 sus. 1045 1116 Ætolos ad-
 versus Ro. incitat. 1155 1500
 Dicitas legatus à Coroneis ad Mar-
 cium missus. 1227 in carcere
 conjectus mortem sibi conscii-
 scit. 1228
 Dictator & Consul quid differant.
 331 Dictatore creato omnes
 magistratus solvuntur, præter
 Tribunos. ibid.
 Dictatores duo simul apud Rom.
 352
 Didascalondas Cretensis. 1031
 Didyma-Tiche. 586
 Diei tempora quomodo investi-
 gantur. 770
 Dies populo edicitur à Coss. mili-
 tes conscripturis. 649
 Difficilia tempore & consuetudine
 fiunt facillima. 861
 Difficultates ab utili re nos avertè-
 re non debent. 862
 Diganes magistratus nomen apud
 Seleucenses. 556
 Digeri gens Thraciæ. 1490
 Dignitates apud Carth. largitioni-
 bus redimuntur. 692
 Diligentia quantum differt ab
 ignavia. 598
 Dino Rhodios à Rom. amicitia
 abducere conatur. 1232 cur
 Perſeo favet. 1234
 Dinocrates Attali navarchus. 1008
 Dino-

Dinocrates Messenius legatus Romam. 1199 ejus elogium. 1434		454 498 790
Diocles Parapotamiæ præfectus. 574	Dodona.	498 790
Diodorus Demetrii educator. 1308	Dodonæum fanum à Dorymacho eversum.	460
Diogenes Sufianæ præfectus. 544	Doliche.	1252
Diogenes Mediæ Prætor. 556 599	Dolopæ à Rom. liberati.	1111
Diogenes Acarnan. 1247	Dolopia.	1147
Diogenes Holophernis legatus Romam. 1328	Cn. Domitius Cos.	1158
Diognetus navarchus. 540 561 563 566 574	Cn. Domitius Rom legatus ad Achæos.	1285
Diomedon Seleuciæ præfectus. 547	Dorymachus Trichoniensis Nicostriati F. 378 1075 ejus expeditio adversus Messenios. 383	
Diomedon Cous. 1448	Ægiratas. 448 Prætor Ætolorum creatus. 460 487 Epiri partem vastat. ibid. Eleis suppeticas mittit 473 490 in Thesaliam proficiscitur.	493
Dionysius satellitum Antiochi præfectus. 706	Dorymenes Ætolus.	565
Dionysius Thrax. 570	Dos apud Romanos solvitur annua bima trima die.	1460
Dionysius Syracusanus. 7176 tyrannus Siciliæ. 1003 solertiss. in administratione rerum à Scipione habitus. ibid. 1395	Drachma stipendium quotidianum equitis Rom.	673
Dionysodorus Attali navarchus. 1008	Drangiana.	908
Dionysodorus Attali legatus. 1034 legatus Ptolemæorum. 1269	Drepanum sive Drepana.	60 66
Diophanes Megalopolitanus. 1126 1184 exulum patrocinium suscipit. 1208 à Perseo ad Antiochum missus. 1234 ejus elogium. 1434	Drymussa insula.	1172
Diopithes honores Eumeni ab Achæis delatos evertit. 1245	Duces in bello diffidere quam periculofum. 361 807 alii reprehensione digni, alii venia. 710 culpandi qui nec muros, nec prærupta loca mensi ad urbem capiendam accedunt. 608 ducis officium circa prædæ divisionem. 823 ducis virtutes varix & vitia quæ utilitatem publicam vel calamitatem adferunt. 522 locus in decursionibus. 829 830	
Dioryctus isthmi. 494	Ductores ordinum.	654
Dioscurium. 461	Ductores duo cur cuique manipulo attribuuntur. ibid.	
Dipylum locus Athenis. 1093	Duelli usus apud Rom.	1526
Disciplina Romanis salutis est. 23 castrensis Rom. 665		C. Dui-
Dissensio de rep. à Lycurgo sublata. 681 inter duces periculofissima. 361		
Dium, 1264 à Scopa dirutum.		

C. Duilius Cos.	31	Elea. 456 Elei. 381 450 509
Dunax mons Thraciæ.	1504	vitæ rusticæ amantissimi. 468
Dura. 548 552 ab Antiocho ob-		eorum agri bonitas. ibid.
fessa.	570	Elcatae in Italia. 29
Drangiana.	908	Elephanti Hannibalis magistris
Dyma urbs Achæorum.	179	morigeri donec aliqua occur-
	480 602	reret aqua. 277 eorum traje-
Dymæi. 450 & Patrenses primi		ctio. 276 intrare aquam non
concordiam ineunt. 178 dein-		audent. 277 præ metu præ-
derursus iidem cum Tritænsi-		cipites in flumen se dedunt.
bus & Pharænsibus.	179	ibidem. uno excepto moriun-
Dymæensis ager.	191	tur. 315 Elephantorum eo-
Dyrrachium ab Ill. a quationis spe-		rum inter se pugnandi modus.
cie pene capta.	135	593 Libyci Indicis inferiores.
Dyrrachii portus. ibid.		ibid.
Dyrrachini auxilium petunt ab A-		Eleuthernæi. 443
chæis & Ætolis.	136 505	Elia Laconiae. 511
		Elinga. 889
		Elis. 602
		Elisphasii. 879
		Ellopium. 1489
		Elorus fl. 7
		Elymæi. 542
		Elymæis. 1453
		Emathia, quondam Pœonia di-
		cta. 1436
		Emporia, loci nomen apud Afros.
		116 247 ager circa minorem
		Syrtim. 1319
		Emporiæ in Hispania. 316
		Emporium. 267
		Enchelanz. 621
		Enipeus amnis. 609 1264
		Enna oppidum. 35
		Ensis Gallorum mucrone caret.
		168
		Eordæa. 1056
		Eordi. 1506
		Epænetus Bœotorû legatus. 1205
		Epaminondas 418 679 711 ejus
		cum Hannibale comparatio. 760
		adversarios vincens à Fortuna
		vinci-

E.

E Brietas magnorum malorum	
caussa.	322
Ecbatanorum Mediæ urbis fi-	
tus.	832
Ecdemus	1389
Echecrates Theffalus. 568 591	
alius.	1395
Echetla urbs.	20
Echinum urbs.	1037 1100
Echinænsium urbis situs.	796
Echedemus princeps legationis	
Athen.	1121
Ecnomum.	36
Edeco regulus Hispaniæ. 842	
primus ex Hispaniæ regulis ad	
Scipionem accedit.	843
Edefa.	608 1506
Elæa.	1126 1469
Elænsium ager ab Antiocho va-	
status.	1127
Elæus castellum Calydoniæ. 453	
Elatea.	521
Elatia.	1103 1445

- vincitur. 762 1454
 Eperatus Pharęensis prætor Acheo-
 rum creatus. 480 à milite A-
 chaico contemptus. 525
 Epetium Liffiorum urbs. 1326
 Ephesus. 532 Eumeni à Rom.
 data. 1172
 Ephori Messeniorum. 379
 Ephorus historicus 402 1506 de
 rep. Cretenfium scripsit quæ
 Polyb. reprehendit. 680 682
 928 Ephori dictum. 931 1398
 Epichares præfectus Rhodiæ na-
 vis. 1450
 Epicharmus. 1070
 Epicycles Syracusius. 1087
 Epidaurus à Cleomene occupata.
 191
 Epigenes. 538 nefarie occisus.
 550
 Epigramma in columna à Messe-
 niis ad Jovis Lycei aram dedi-
 cata sculptum. 418
 Epirotæ. 209 416 409 eorum
 LXX. urbes à P. Æmilio diru-
 tæ. 1506 legatio ad Philip-
 pum. 853
 Epirus. 447
 Epistrotus dux Achæorum. 390
 Epitalium. 477
 Epium. 477
 Eposognatus Gallorum regulus.
 1162
 Equi Hannibalis è puppibus nantes
 tracti. 272 amissi biduo vel
 triduo post in castra redeunt.
 287 eorum armenta regia in
 manibus Medorum. 541
 Equitatus ad victoriam Carthagi-
 niensibus maximo usui fuit. 371
 Equitis præmium qui hostem pro-
 stravit & spolia detraxit. 672
 Equitum centuriatio antiquo &
 novo modo. 650
 Equites in decem turmas dividun-
 tur. 655 eorum armatura an-
 tiqua & nova. ibid. eorum sedes
 in castrametatione. 659 662
 Eratotheses. 1496 ultimus geo-
 graphiam tractavit. 1499 ejus
 Ἐρατοσθένης à Polybio nota-
 ta. 1505
 Erbesus urbs. 24 ab Hannone ca-
 pta. 25
 Ercebrica urbs Lusitanorum. 1343
 Eretria. 1107
 Eretria Pherææ. 1053
 Eribanum mons. 336
 Eridanus à poetis Padus fl. dictus.
 145
 Erymanthus fl. 464 ei pons im-
 positus. 465 fl. in Asia. 908
 Eryx urbs divitiis & cultu clarissi-
 ma. 79 situs. ibid.
 Erythræ. 1013
 Erythræi honore & agro à Rom.
 donati. 1172
 Eryx mons. 79
 Eryx urbs à Romanis capta. 79
 Eryx. 133 Erycinæ Veneris ædes
 à Gallis spoliata. ibid.
 Etennenses. 530
 Etefii. 434 eorum flatus. 493
 Etruria. 316 359 Prætorum uni
 decreta. 155
 Etrusci. 145 è regione circum-
 padana à Gallis ejecti. 147 à
 Romanis cæsi. 151
 Etruscum mare. 142
 Eua collis. 209 210 519
 Evaporidas à Lyco captus. 604
 Evagoras Ægriensis calumniam à
 Critolao patitur. 1358
 Eubœa. 192 461
 Eubœa

Eubœa nomen puellæ ab Antiocho amata.	1492	Euripidis locus.	50 619 929
Eubulius Chalcidensis.	1136	Euripus.	524 612 622
Eucampades.	1421	Eurymenes. 1035 eorum oppida à Mylasensibus occupata.	1283
Euclides Cleomenis frater.	209	Euronius.	1106
ejus imperitia in re milit.	213	Europa. 2 221 tertia pars terræ.	
Eudamidas.	304	265 ejus partes. ibid. ejus nationes pugnacissimæ ad occasum.	3
Eudemus.	1126	Europus urbs.	548
Eudemus Milefiorum legatus ad Ptol.	1259	Eurotas vide Galefium.	
Evemerus Bergæus.	1499	Eurotas fl.	514 517 1409
Evergetes Physcon.	1507	Euryciidas.	619
Eulæus belli inter Antiochum & Ptol. caussa.	1259	Euryleo prætor Achæorum.	1387
Eumenes Rex Pergami. 221 ejus elogium.	1467	Eurylochus Magnes.	568 588
ejus societas cum Achæis.	1126	Euthydemus. 908 pugna ejusdem cum Antiocho.	864
auctor est Rom. ne pacem ab Antiocho oblatam accipiant.	1126	Euxinus Pontus. 540 vide Pontus.	
Romam venit.	1137	Exercitatio cum arte præstantior imperitiâ & usu militiæ.	119
gratè à Rom. acceptus.	1138	à Lycurgo instituta.	684
is ejusque frater quibus regionibus & urbibus à Rom. sint donati.	1172	Exercitus Rom. partes duplici appellatione signatæ.	36
cxx. talenta Achæis pollicetur.	1179	Scipionis quemodo exercebatur Carthagine Nova.	827
fratres Romam mittit.	1213	ejus & domus similis ratio.	830
pacem cum Pharnace facit.	1221	Exitus consilii in omni incepto quis futurus sit cogitandum.	1520
honores ei ab Achæis delati instaurantur.	1246	Exta victimæ de more Philippo ostenduntur.	703
Attalum fratrem Romam mittit.	1298 1320	Extraneorum sedes in Rom. castrametatione.	662
Eumenes legatus Ptolemæorum.	1258	Extraordinarii quinam sunt.	657
Euphanes Cretensis Antiochi dux.	1114	eorum in agmine ordo.	674
Euphrates. 550 575 ejus fluminis natura.	797 1380	Exulibus Romanis Neapoli, Præneste, Tibure impune degere licet.	643
Eupolemus Ætolus.	1052	Exules Æni & Maronæ.	1186
Eureas Achæorum legatus Romam.	1293 1296		
Euripidas Ætolorum dux.	450		
461 dux ab Ætolis accitus.	604		
Euripides Cynathæ præfectus.	401		

- F. 1018
- F**abius Rom. Senator & hifto-
riographus. 17 83 228
229 aliena à ratione qua
fcribit ibid. ejus hiftoriæ quor-
fum meminit Polybius. 229
- Fabius & Scipio Lucii fil. 1455
- L. Fabius legatus à Scipione Car-
thaginem miffus. 960
- Q. Fabius Maximus dictator crea-
tus. 331 initio fpretus. 333
351 facrorum cauffa Romam
revocatus. 340 ejus cunctatione
res Rom. fervata. 354 ejus
constantia. 352
- Q. Fabius Labeo. 1171
- Q. Fabius legatus à Tito Romam
miffus. 1044
- Q. Fabius Maximus Rom. lega-
tus ad coercendas Prufiæ inju-
rias. 1334
- Q. Fabius Maximus Siciliæ Præ-
tor. 1351
- Faces accenfæ cornibus boum aili-
gata. 339 ad fignum dan-
dum. vide Pyrfia. 859
- Fæfula urbs. 158
- Falernus. 335
- Falifcorum bellum civile cum
Rom. 91
- Fames Carthaginienfium Agri-
genti obfefforum. 24
- C. Fannius Rom. legatus ad res Il-
lyrici vifendas. 1326 ad coer-
cendas Prufiæ injurias. 1334
ad Achæos. 1357
- Fanum Acarnanum. 455 Ca-
torum Seleuciæ. 562 Minervæ
Chalcriæci. 406 421 Neptuni
in Tarnaro a Timæo fpo-
tum. 789 Neptuni prope Mar-
tineam. 762 879 apud Mile-
- fios. 1018
- Ferentani. 157 332
- Ferocia multorum malorum cau-
fa. 322
- Fidem non merentur quorum
principium ignotum. 6
- Fides violata inter latrones socie-
tatem diffoluit. 414 fidei pi-
gnora inter homines maxima.
398 712
- Fides apud Græcos non fervatur.
693 ejus fervatæ à captivis Ro.
exemplum. 695 erga legatos
Romanis fide nihil antiquius.
965
- Fidei fe permittere & victoris ar-
bitrio fe permittere ejuſdem fi-
gnificationis apud Rom. 1115
1349
- Flaminius Rom. legatus. 1334
ab Oxybitis vulneratus. 1335
- C. Flaminius legem de dividendis
agris fuafit. 152 Cos. 166 pa-
rum prudenter exercitui fuo
confuluit. 168
- Flaminius Cos. 316 ad rem bel-
licam ineptus. 321 interem-
ptus. 326
- T. Flaminius vide in Titus.
- Fœdera inter Rom. & Carthag.
tabulis æneis infcripta. 251
- Fœderum inter Romanos & Pœ-
nos enumeratio. 245 & deinceps.
- Fœdus Romanorum cum Hiero-
ne. 21 22 cum Teuta. 139
140 inter Carthaginienſes &
Philippum Macedoniæ Re-
gem. 700 Locrenfium cum
Siculis. 915 Romanorum
cum Æolis. 1156 Scipionis
cum Indibili, & aliis Hifpan.

- 347.** Rom. cum Antiocho.
1167. Rom. cum Ptol. majore **1318.** inter Attalum & Prusiam **1338.**
 Forma reip. simplex & uno genere constans periculosa. **638.**
 Formar. hom. varietas unde **404.**
 Fortitudo ciuitates continet. **681.** ea & temperantia vitium nec vim admittunt. **684.** eam à puero exercere oportet. **1368.**
 Fortuna quotidie novi aliquid moliens. **5.** ei non confidendum. **50, 734, 968.** potentiam suam monstrat. **128.** maximas hominum actiones inopinato fine amat terminare. **215.** occasiones largitur damna refarciendi. **841.** inceptis virorum fortium interdum resistit **980.** pœnas ab Antiocho & Philippo exigit. **986.** consilio Rom. de liberanda Græcia non est aduersata **1110.**
 Fortunæ inane nomen **1519.**
 Forum in castrametatione **661.**
 Fossa regia **551.**
 Fugitivi legibus RR. cruciati necantur. **98.**
 C. Fuluius Cos. **137.**
 Cn. Fuluius Cos. **758.**
 M. Fuluius Cos. **1148.**
 Q. Fuluius Cos **165.**
 Q. Fuluius legatus à Tito Romam missus **1044.**
 Ser. Fuluius Cos. dux classis R. **52.**
 Fumo adventum significare **273.**
 Gn. Furius Cos. **56.**
 P. Furius Cos **166.**
 Fures in castris fuste percutiuntur **670.**
 Fures abigei apud Græcos **912.**
 Fustuarium pœnæ genus **670.**
 Futura prædicere conjectura ex iis quæ acciderunt haud difficile **628.**
 Futuri spes incerta **129, 256.**
 G
 A. **G** Abinius ad Achæos legatus **1356.**
 Gadara **577. 1491.**
 Gades **1499.**
 Gæfati Galli cur ita dicti. **153. 169.** nudi pugnant **162.**
 Gæztoris legatos ad Attalum mittit. **1211.**
 Galatæ **221.** Tectofages **554.**
 Galatia **1210.**
 Galatis provincia **577.**
 Galatus rex Bojorum occisus. **152.**
 Galea Romani militis **653.**
 Galeatorum venatio **1497.**
 Galesus fl. **748.**
 Galli gallinacei majoribus animis decertant quam viribus **83.**
 Galli Ægofages **586.**
 Galli Phœnicen produunt. **130.** à popularibus patria eieci. **132.** à Carthaginienfibus in Siciliam missi. **22.** Erycinæ Veneris ædes spoliant. **133.** in Thracia **1380.**
 Gallorum bella cum Romanis ordine exposita libro II. Tyrrenis adfident **147.** eorum metus Græcos sæpe anxios habuit **171.** Romam capiunt. **7.** & per septem menses in potestate tenent. **153.** Transalpini. **144.** cur sic dicti **ibid.**
 Galli ira atque impetu non consilio reguntur. **170.** atrociffimi
 (***)

- fimi in primo impetu. 167
 legatos Rom. à Manio missos
 necant. 150 eorum pugnan-
 di modus. 168 366 eorum
 consuetudo quoties aliena ra-
 puerunt. 149 inconstantes.
 166 molles & impatientes.
 320 Hannibali se jungunt.
 303 ante Hannibalem Alpes
 superaverant. 279 à Thraci-
 bus debellati. 436 ad Byzan-
 tios veniunt, ibique sedes po-
 nunt. 436 urbes ad Helleston-
 tum vallant. 623 Lunæ dese-
 ctam loco ostenti ducunt. 586
 587
 Galli Tolistobogi. 1162 in O-
 lympo monte à Rom. victi. ibid.
 Tectosages specie colloquii
 Rom. Imp. insidias struunt.
 1163
 Gallia Cisalpina. 268 318
 Gallici nominis terror pristinus
 Romanorum animis infidet.
 155
 Gallogræci. 221 à Rom. impe-
 trant ut suis legibus utantur
 1292
 Garfyeres dux Achæi in Asia. 579
 Gatalus Sarmata. 1222
 Gaza 573 589 ejus obsidio. 1412
 Gizenium virtus. 1418
 Gelias Phocænsium legatus. 1125
 Gelo quibus muneribus Rhodios
 donavit. 598 1369 ejus æta-
 1370
 Gentius. 1248 rex vino deditus.
 1326 1494
 Gentii apparatus ad bellum cum
 Perseo contra Rom. 1264
 Geomerria Imperatori necessaria
 769 776 ejus inscitia quam
 periculosa in bello. 774
 Gephrum ab Antiocho captum
 577
 Gerra. 543 565 Gerræi libertate
 ab Antiocho donati eum coro-
 nant. 1523
 Gertûs Phæbitidis urbs. 620
 Gerûs Daffaretidis urbs. 621
 Geryon urbs. 348 ab Hannibale
 capta. 621
 Gesco Lilybæi præfectus milites
 in Africam trajicit. 92 ejus in-
 crepatio ad milites. 97 à mer-
 cenariis militibus comprehen-
 sus, in carcerem detrusus. 100
 ejus supplicium. 113
 Gillicas Carth. legatus ad Rom.
 1349
 Gifcon Strytanus Carth. legatus
 ad Rom. 1349
 Gladius Rom. excellit. 164 ejus
 & Gallici forma. ibid. 167
 653 atque Hispanici. 366
 Glaucides Abydenus urbem Phi-
 lippo tradere parat. 1027
 Glaucias Persei legatus ad Gen-
 tium. 1249
 Glaucus. 1247 ex insula Lemno
 unus ex iis qui ferri congluti-
 nationem invenerunt. 1496
 Glandes ad mare satæ cujus fructu
 thunni pinguescunt. 1495
 Gloria difficile paratur & confer-
 vatur. 1144
 Glympes à Lycurgo captæ. 424
 Glympia castellum Argivorum.
 512
 Gonatas Antigonus. 179
 Gonni locus in Tempium aditu.
 1061
 Gordium oppidum. 1162
 Gorgus Telphussæ ab Euripida
 capta.

capta. 451
 Gorgus Messenius. 493 1370
 Gorgylus fl. 210
 Gortyna in Creta. 1192
 Gortynii & Cnossii Cretam invadunt. 444 eorum bellum contra Raucios. 1291
 Gorza oppidum. 105
 Græcia Magna in Italia. 175 372
 Græci fidem non servant. 693 eorum consultatio super Rom. legatione & imminente bello Persico. 1244 consternatio ex Rom. sententia contra reos lata. 1297
 Gulussa rex Numidarum. 1473
 Gyges. 178
 Gymnasium Abydi. 1025
 Gyridas. 422
 Gythium. 215 Lacedæmoniorum navale. 511

H.

HAliartiorum factio Thebis Romanis adversatur. 1226 1231 eorum agrum quomodo Athen. sibi vindicare voluerint. 1289
 Halys fl. 1163 1211
 Hamilcar Barca pater Hannibalis in Siciliam venit. 80 res ibi gestæ ab eo. ibid. & deinceps. præcipuum decus ex eo bello retulit. 91 vide Amilcar.
 Harnilcar alius. 1349
 Hannibal Hamilcaris F. 156 231 odium in Romanos à patre accipit. 232 in Hispaniam cum patre proficiscitur. 126 Asdrubali in Hispaniarum præfectura succedit. 172 234 ejus res gestæ in Hisp. primis imperii tempor. 234 &c. le-

gatos Rom. superbe excipit. 236 237 profecturus ad bellum contra Rom. dat fratri Asdrubali remansuro præcepta. 260 rerum à se gestarum monumentum conservat. 261 proficiscitur ex Hispania contra Rom. 262 Pyrenæostransit. 268 Rhodanum trajicit. 270 primam cum Rom. pugnam committit. 275 Alpes quomodo superavit. 278 279 280 & seqq. cædem facit Allobrogum 284 vix viginti milia habuit. 157 in Italiam pervenit à Carthagine Nova quinque mensibus. 289 suos sub exemplo animat. 297 item oratione. 298 vincit Scipionem ad Ticinum. 302 deliberat cum fratre Magone. 310 Sempronium vincit ad Trebiam. 312 313 314 capillamenta & vestes quotidie mutat. 319 oculum amittit. 321 Flaminium vincit ad lacum Thrasymentum. 324 325 326 moratur circa urbes ad sinum Adriaticum. 330 331 332 Campaniam populatur. 337 stratagemate fallit Fabium. 338 ad Geryonem castra ponit. 349 oratione hortatur suos ad pugnam Cannensem. 362 363 vincit ad Cannas. 367 368 369 foedus facit cum Philippo 699 Tarentum capit. 739 urbem Romanam petit. 756 cum Epaminonda comparatur. 760 prudentia ejus laudatur. 841 uberius etiam. 887 ex Italia redit in

- Africam contra Scipionem. 961. cum Scipione colloquium habet. 967. suos hortatur oratione. 974. aciem prudenter disponit. 979. vincitur à Scipione ib. diffuaforem pacis de superiore loco detrahit. 983. pacem suadet suis & conficit. 984. in Asia suspectus est Antiocho 231. poscitur à Romanis 1136, 1168. ejus ingenium 1382.
- Hannibal Agrigenti præfectus 24. Panormi 30. inde egreditur 27. classis dux 32. cruci affixus 34. ejus filius Hannibal. 62.
- Hannibal alius Hamilcaris F. 63. ad Adherbalem navigat. 66.
- Hannibal Barcæ in ducatu collega 116. cruci affixus 121.
- Hannibal Rhodius 66.
- Hannibal alius Carthaginensis triremium præfectus 1087.
- Hannibal Monomachus 1384.
- Hanno dux Carthaginensium 25. Erbeslum occupat. ibid. dux classis 39, 85.
- Hanno Carthaginensium præfectus. 94. acerbus in subjectos 102. ignaue se gessit in bello Libyco 105. à copiis quæ in Sardinia defecerant in crucem actus. 110. is & Barca inter se conciliantur. 122.
- Hanno tractui cis Iberum præfectus 263.
- Hanno Bomilcaris F. 271.
- Hanno Carthaginensium dux à Scipione captus 317.
- Hastdrubel Gisconis F. 1381.
- Hannibal. frater senior 1382.
- alius 1473.
- Hasta velitaris 652. præmium ejus qui hostem vulneravit 672.
- Hastæ equitibus antiquis inutiles 655.
- Hastati ex quib. fiunt 651. eorum arma. 653. eorum divisio. 654. eorum sedes in castrametatione. 660. eorum manipulorum cujusque legionis ordinatio. 665.
- Hecatondorus Byzantium principis 437.
- Hecatodor. artifex statuarius 474.
- Hecatombæum 191.
- Hecatompylus 102.
- Hecatompylon Parthiæ urbs unde sic fuerit dicta. 834.
- Hegesianax 1071, 1110.
- Hegesias 1255.
- Hegesilochus Rhodiorum Prytanis 1229, 1255. legatus Romanus. 1240.
- Hegias Phocænsis. legatus; 1125.
- Helice à mari hausta 179.
- Helicranus 131.
- Heliotropium 610.
- Hellespontus 434, 440, 530. 1071.
- C. Helvius 1159.
- Hephæstia 1111.
- Heraclea. 24. 25. alia 854. à Romanis capta 1114.
- Heraclea Minoa 36.
- Heracleotæ 1339. foedere inter Eumenem & Pharnacem comprehendenti. 1222.
- Heraclidæ 178. eorum principatus 420.
- Heraclides homo perditus, ejus genus & origo 935, 1409.
- Heraclides Gyronius Thessalici equis;

- equitatus præfectus 1054
 Heraclides Byzantius. 1130 Antiochi legatus Romam. 1238
 P. Scip. privatim colit mandata Regisei aperit 1132
 Heraclidis adventus Romam cum Alexandro & Laodice Antiochi regis liberis 1339 a lænato impetrat ut dicti liberi in regnum reverterentur 1342
 Heraclitus 429, 930
 Heræa 472, IIII Antigono se dedit 194
 Hercules 451 quo sensu Olympia instituerit 929 ejus columnæ. 126, 809, 851 1023
 Hermæa promontorium 42
 Hermæa promontorium 52
 Hermias summus in aula Antiochi 538. Epigeni conuiciûm facit 548 Epigenem calumniatur 539 ejus dolus adversus Epigenem. 550 Seleucenses criminatur, variis tormentis. in eos sævit. 555. confossus 559 ejus uxor & liberi ab Apamensium uxorib. & liberis lapidib. obruti. ibid
 Hermionenses 183
 Hermione à Cleomene occupata 191
 Hermogenes 563
 Heroes apud Arcades hymnis & pæanibus celebrati 403
 Heliodus 488
 Hestiarum promontoria 433
 Hetæri 554
 Hetruria 281, 291
 Hiacynthi tumulus 741
 Hiera come 1406. 1469
 Hieromnemon Cothon 442
 Hieronēsus insula 85
 Hiero & Artemidorus ab exercitu Syracusiorum magistratus creati. 10
 Hiero regnum apud Syracusas obtinuit. ibid Prætor à Syracusiis factus 11. affinitatem cum Leptine contrahit. ibid ejus pugna cum Barbaris Messaniam obtinentibus. 12 ejus pugna secunda adversus eodē. ibid hoste fugato Syracusis reversus Rex salutatur. ibid. fœdus cum Carthaginensibus facit. 14 ab Appio Cos. R. victus. 15 legatos ad Cos. Ro. de pace mittit. 21 prudentiæ fructum maximum tulit 22 in regno Syracusano ætatem exegit. ibid hostis Carthag. factus. ibid Romanis inopia laborantibus necessaria suppeditat 25 Carthaginensibus 117. cum eo bellum gerere Carthaginenses verantur 89 Romanis auxilia mittit. 316 Rhodiis multa donat 598 ejus mors 1088, 1369 ætas 1370
 Hieron 427, 432 siue Fanum à Prusia Byzantiis ademptum 440
 Hieronymus Rex amicitiam R. respuit. 1088 cum Carth. fœdus facit 1089 natura levis. 1090 bellum cum Ro. decernit ibid. ejus elogiû 1368 alius 1421
 Himera fl. 1089, 1091
 Himilco dux. 61 præfectus urbis Lilybæi 64, 76
 Hippacritæ 100, 103, 108, à Carthaginens. deficient 116. ab iisdem recipiuntur. 123
 Hippana vi à Rom. capta. 34
 (***) 3 Hip-

Hipparchus Iliensium legatus. 1177
 Hippias Bœotorum prætor. 1176
 à Coronæis ejectus. 1227 Per-
 fei legatus. 1235
 Hippo. 332 1489
 Hippitas. 534
 Hippocrates Syracusius. 1087
 1091 1382
 Hippocritus. 1448
 Hippolochus 577 Theſſalus. 588
 Romam ductus. 1443
 Hippomedontis filia. 423
 Hippoſthenes Hieronymi lega-
 tus. 1089
 Hirpini. 336
 Hispania. 126
 Hispani à Carthag. in Siciliam
 miſſi. 22 montani. 260 eos
 Pyrenæi montes dividunt à
 Gallis. 267 eorum vituperatio.
 345 quomodo ornati pugnant
 367 Hispaniæ pleraque loca
 Pœnorum jurisfacta. 13
 Historia in unum corpus coacta.
 3 ex eâ doctrina parabilis ad
 capeſſendum remp. 1. ad vitæ
 rationes cognoſcendas. 51 frau-
 des cavendas. 583 ejus & Tra-
 gœdiæ finis contrarius. 198
 particularis ad rerum univerſa-
 rum notitiam parum confert.
 56 ejus ſcriptores & lectores ad
 quid attendere debent. 257 ejus
 novitas allicit ad ſui lectionem.
 1 memorabiles Fortunæ luſus
 memoriæ tradere debet. 171
 15 à variis ſeparatim ſcripta ni-
 hil certi habet. 258 259 veri-
 tate deſtituta inutilis. 18 916
 à veritate definitur. ibid. quan-
 do bene ſe habebit ſecundum

Polyb. 932 Hiſt. res ardua.
 ibid. Hiſtoriæ univerſalis ſcri-
 ptorum præcipua cura circa
 principium. 527 nihil ab uti-
 litate alienum & oblectatione
 continere debet. 1004 ejus
 circumſtantiæ quædam obſer-
 vandæ. 257 258 temporibus
 Conſt. Imperat infinita. 1082
 rerum geſtarum utiliſſima.
 753
 Hiſtorici præcipua cura. 204
 particulares rerum ſummam
 non complectuntur. 714 in-
 terdum laudare interdum vitu-
 perare eorundem debent. 18
 919 1021 falſo opponere ſe
 debent. 197
 Holcades. 235
 Holophernes. 1328
 Homerus. 771 1064 928 926
 931 976 980 helluo. 1399
 Homeri locus. 340
 Homeri loci illuſtrati. 1497
 1498
 Homo animal omnium crudeliſ-
 ſimum. 114 115 & maxime
 formidabile, ubi in rabiem in-
 ciderit. 1324
 Homines interdum deteriores brut-
 tis. 988 1047 idem animal
 verſutiſſimum & fatuiſſimum.
 583 humani nihil alienum à
 ſe putare debet. 736 aliter lau-
 dantur aliter felices prædican-
 tur. 802 modo ad ſalubria
 modo ad contraria conſilia in-
 clinant. 1021 bene de homi-
 nibus merendo opes ſibi pa-
 rant. 845 intervallis diſtan-
 tes cur differentes ſint inter ſe.
 404
 Homi-

Hominum ingenia quam varia.	404	Jason Phanotensium oppido præfectus.	607
Honesti notitia quando incepit.	632	Jassus.	1035
ejus contemplatio apud vulgus unde.	633	Jassensium urbis situs.	1018
eo nihil pluris faciendum.	415	Iberus amnis. 141 235 263	ejus transitio causa bellorum inter Romanos & Carthaginienses.
Hoplites rivus.	1409		225
Marcus Horatius Cos. primus.	245	Iberia. 238 266	Europæ pars ubi sita.
Horatii Coclitis fortitudo & constantia.	691	Icesias.	1155
Hortationes mercenariis necessariz.	359 360	Icesius Milesiorum legatus ad Ptol.	1259
L. Hortensius Rom. legatus ad Prusiam.	1331	Ignatia via ex Apollonia in Macedonia ejusq; longitudo.	1506
A. Hostilius Procos. 1241	Cos. 1444	Ignavia multorum malorum causa. 322	quantum differt à diligentia.
Hyacinthi tumulus prope Tarentum.	741	Ignis in nocturnis invasionibus rarissime ad castra Rom. pertingit.	663 sæpe auctorem incendii primum invadit.
Hyanthenesium ager à Philippo vastatus.	509	ejus & belli comparatio. ibid.	
Hymnos canere apud Arcades pueri assuefacti.	403	Ignorantia lapsus in scribendo venianda.	1392
Hypana urbs Tryphaliæ.	473	Ilattia urbs Cretæ.	1490
à civibus Philippo tradita.	475	Ilargetes.	263 825
Hypanis.	1502	Ilberis fl. & urbs.	1496
Hypata.	1115	Ilenses.	587 623
Hyperbasis dux Antiochi.	834	Illyrii. 209	Mydioniis opem ferunt adversus Ætolos.
Hyperbaton.	1268		127 mercatores Italicos variis injuriis afficiunt.
Hyperbatus Prætor Achæorum.	1216		133 Dyrrachium aquationis specie occupare conantur.
ejus sententia in concilio Achæorum super litteris Rom. de restitutione exulum.	ibid.		135 omnium hostes.
Hypsas fl.	779		140 Macedonia vastant.
Hyrcania.	542 835		215 Illyricum.
Hyrcanum mare.	557		16 136 182
I.		Ilurgia Hispaniæ urbs.	1489
Japyges.	157	Imagines defunctorum apud Ro. in celeberrima ædium parte positæ.	689
Japygia promontorium.	800	Imera fl.	1091
Jason.	427	(***) 4	Impera-

Imperatoris summum probum spem salutis suæ in alienâ vir- tute ponere	885	publicis quid differunt.	414
Imperatorî legionum Ro. unus è cunctis manipulis suam vi- cem excubat ad tutelam & majestatem	666	Inscitiâ duces plerunque pec- cant.	767
Imperatorum error prospera so- lum cogitantium.	869	Inscriptio armorum	128
Imperatorîæ artis imperitia ma- gnorum malorum causa. 840	840	Insidiæ in planitie.	310
Imperia non aliter servantur quam parantur.	845	Institutorum varietatis causa.	404
Imperitia aliena peritis maxi- mum viaticum ad ea quæ pa- rant.	775	Instrumenta duo ad res cogno- scendas	930
Imperium in cæteros quis natu- râ obtinere debet	631	Insulares. 294, 268 gens inter omnes Gallicas maxima 147, 153 de rerum summa cum R. discernere statuunt 166 de- dunt se Romanis.	170
Imperium unius æqualitatem ju- ris odit, omnes sibi subjectos capit.	1142	Insula regio sic vocata	281
Impetatis & Iniquitatis ara à Di- cæarcho structa	1076	Insulæ Liparæorum	35
Imprudencia quantum differt à prudencia	598	Intercatia	1503
Inalpinî populi	148, 161	Io.	433
Incepta præclara rarò ad finem perducuntur. 1021 Inceptis cur multi desistunt	1016	Ionîû mare. 142, 622 Ionîa. 1337	1337
Indibilis Hispanorum dux à Sci- pione captus. 317 Ilergetum regulus. 825 ad Romanos deficit. 844. à Romanis de- ficit. 901 à Ro. auctus. 1128 fidelissimus Carthag.	1381	Iordanes fl.	576
Inertia magnorum malorum causa	322	Iphiades legatus ab Abydenis ad Philippum. 1025 alius 1421	1421
Injurîæ à magistratibus illatæ magnorum malorum causa. 115 continuis facilius igno- scitur quam raræ & inopinatæ pravitati. 396 privatorum à		Iracundia præceps multorum malorum causa	313
		Irobaustus	1433
		Iseas Caryneæ tyrannus	179
		Isionda urbs	1160
		Ismenias Neonis legatus ad Ro. 1220 in carcerem conjectus mortem sibi consciscit	1228
		Isocrates Criticus Romanus ad- vectus. 1321 cædem Cnæi probat. 1323 ejus infortunium	1324
		Issa Illyrici urbs à Teuta obsessa	134, 138
		Ister terminus Macedonici regni	2.
		Isthmicum ludicrum	140, 1106
		Isthmus.	192, 193, 393
		Isthmi ad Carthaginem latitudo	103
		Istri	Istri

- Istri** 1223
Italiae ora à freto Siculo ad Tarentum importuosa 799
Italia vetus. 912
Italiae figura 142 **bonitas & felicitas** 143, 274 **ejus situs & figura.** 142 **à Carthaginensium classe vastata** 28
Italicae res rebus Graecorum quando immixtae 617
Itali adventu Gallorum perterriti. 155 **iis navigiorum usus ignotus.** 28 **succidiae assueti magnos greges suum alunt.** 912 **porcos plurimos mactant** 144
Italici populi robore & audacia Pcenos & Afros superant. 688, 689
Ithomata arx. 704
Ithoria 457
Itinera Imperatori probe nota esse debent 768
Iudicia apte reb. gestis adhibenda 19
Iudicium non ex factis, sed ex causis est faciendum 198
Julius Ro. legatus ad Achaos. 1352
S. Julius 1328
Junius Brutus Cos. primus 245
L. Junius Cos. Lilybaeum missus. 75
M. Junius Syllanus ad Colchanthem missus 889
M. Junius ad Ariarathem regem legatus. 1301
Junonis sacerdotes Argis 1395
Jupiter Marti succensens 928
Jupiter Capitolinus. 245, 251
Idaeus 1445 **Olympiacus** 1485
Jovis Olympii simulachrum Aemilio admirationi est 1525
ejus mensurae laminae argenteae à Zeuxippo detractae 1175 **Jovem lapidem Romani jurant ex veteri ritu.** 250 **Iovis Atabyrii aedes Agrigenti.** 779
Olympii templum Agrigenti. *ibid.* **Ioui Homorio aedes posita** 176 **Iovis Lycæi ara.** 418
Jovis templum in Arcadia corpora *εσθια* reddit. 1019
Jura propria uniuscujusque partis quae remp. Ro. administrant. 640
Jurgia in rep. quum defunt opes 603
Ius belli. 200 **Ius gentium à Mantinentibus violatum.** *ibid*
Iuris aequabilitas apud Achaeos viget 175
Jusiurandum est fidei pignus. 712 **Romanorum & Carthaginensium in primo foedere.** 250 **à legionibus Ro. praestari solitum peracta castrametatione.** 664 **inter Achaeos & Epirotas &c.** 387
Jusiurandū fraudulentum. 915
Iusta virorum illustrium apud Ro. qua celebritate peraguntur. 689
Justitiae origo & finis in officii notione. 633 **notitia unde incepit** 632 **Justitia causae spondet victoriam.** 230
Iustitium per xxv. annos in Bæotia 1175
Juvenes Rom. in judiciis & salutationib. tempus terebant. 1464
Juventus quomodo ad pericula excitata à Ro. 672
 (***) 5 Labeatis

	L.	Lade.	1408
L Abeatis regio.	1263	Ladicus Acarnan Tryphaliae præfectus.	477
Labryna.	1431	C. Lælius Scipionis comes.	803
Labuta mons prope Hyrcaniam.	835		947
Lacedæmon minor & major Megalopoli. 777 concilio Achæorum contributa.	1208	Læstrygones.	1377
Lacedæmonii principes Græciæ. 2 ii & Arcades populi Græciæ maximi. 417 cum Persa pacem faciunt. 8 quare Achæos superent. 174 ii & Thebani arbitrium promittunt Achæis. 177 Ætolis clam sociantur. 396 tibiam & rythmum ad bella usurpant 402 libertatem pati non possunt. 406 Ephoros trucidant. 478 Græcos Persis produnt. 685 eorum Respublica pulcherrima. 479 comparatur cum Rom. 762 à Cretenfi diversa. 681 à Lycurgo tributa. 683 ager omnis æqualis. 680 681 <i>μῦθος</i> quot hominum. 998 ambitio & avaritia. 684 mos ducendi pompam. 421 tribuendi tertiam prædæ partem tyrannis. 206 dimittendi legatos sine responso. 420 facinus scelestum. 422 cum Achæis controversia. 1197		Lagius.	1480
Lacinium. 961 261 Junonis templum quondam dives. 1505		Lagoras Cretenfis. 565 705 præclarum facinus ad Sardes. 706	
Lacones.	214	Lagus Ptolemæi pater.	178
Laconica.	194 208 479	Lai.	147
Laconicus & Megalopolitanus ager est inter Messeniam & Tegeam.	1411	Lamia.	781 1118
Lacus in Alpibus plures.	1504	Lamius Ambraciota Ætolorum legatus Romam missus. 1046	
Lacus Mæotius.	427	Lampæi.	444
		Lampetia Brettiae urbs.	1490
		Lamplaceni.	687 1072
		Laodica soror Andromachi Seleuci uxor.	441 734
		Laodice Mithridatis filia Antiochi uxor. 540 541 Achæi uxor. 582 732 734	
		Laodice Sponsa Persei ad sponsum à Rhodiis deducta.	1224
		Laodice Antiochi filia Romam ab Heraclide adducta. 1339 in curiam venit. 1342	
		Laodicea.	543 1323
		Laodicea Phrygiæ.	560
		Laodicii campi.	191 195
		Lapateni.	1525
		Lapis per Fortunam misericordia danda.	132
		Lapythus urbs.	1486
		Larinas ager.	349
		Larissa. 459 461 608 774 1037 1051 1070 1100	
		Larius Lacus in Alpibus.	1504
		Lasion.	467 614
		Lasys Thespiensium legatus Romam.	1226
		Latina lingua vetus diversa ab ea qua	

qua utebantur tempore Poly-
bii. 245
Latini. 148 157 Rom. Socii, ab
iis everſi & in deditioem acce-
pti. 1505
Lattabus mercatum Παμβοιωτιων
violat. 789
Laus difficile paratur & conserva-
tur. 1144
Laurentius populus. 246
Lebecii. 147
Lebadenſes. 1226
Lechæus portus. 489 509 519
Lectio litterarum rudi mirabilis.
861
LEGATI Achæorum Romam
miſſi aut aliò. 1045 1096 1208
1215 1258 1202 1251 1270
1296 1331 1339 Ætolorum.
1044 1121 1148 1149 1154
Ambracienſium. 1045 Amy-
nandri R. 1147 Antiochi Ro-
man aut alio miſſi. 1130 1134
1137 1165 1238 1261 Ara-
nacarum. 1344 Ariarathis R.
1165 1305 1302 1320 Asia-
ticarum urbium. 1293 Attali.
1145 1245 Athenienſium.
1145 1092 1258 Bœotorum.
1103 1075 Carthaginienſium.
1349 Celtiberorum. 1343
Cydoniatarum. 1254 Creten-
ſium. 1340 Dardanorum.
1225 Demetrii R. 1327 1328
Eleorum. 1113 Epirotarum.
1113 1149 Eumenis. 1125
1178 1179 1186 1202 Gallo-
rum. 1165 Gentii R. 1263
1266 Hieronymi Regis. 1087
1039 1090 Holophernis. 1328
Iſiondenſium. 1160 Lyſinoæ.
1161 Lacedæmoniorum. 1119

1187 1197 Lacedæmonio-
rum exulum. 1201 1202
1209 Liſſiorum. 1320 Ly-
ciorum. 1223 Meſſeniorum.
1205 Maſſilienſium. 1332
Moagetis tyranni. 1159 Mi-
leſiorum. 1259 Pharnacis.
1202 1221 Perſei ad Bœotix
urbes. 1231 Romam aut aliò.
1236 1248 1262 1264 Ro-
ma & Italia excedere jubentur.
1235 Philippi. 1102 1113
1120 1178 1186 Phocæen-
ſium. 1124 Ptolemæorum
Regum. 207 1174
1268 1285 1317 1333 Pru-
ſix Regis. 1293 1320 Phœ-
nicenſium. 1322 Romano-
rum in Græciam vel Aſiam
miſſi vel alio. 236 259 960
1091 1092 1096 1145
1188 1241 1179 1209
1211 1299 1306 1318
1330 1334 1338 1352 dolo
decepti à Carthag. 962 violati
à Teuta regina. 135 à Gallis
necati. 150 ab Oxybiis. 1334
Rhodiorum. 1142 1202
1239 1261 1265 1291
1340 Seleuci Regis. 1180
Smyrnæorum. 1142 Theba-
norum. 1227 Theſpienſium.
1226 Tingorum. 1344
Legati X. cum Proconſule resor-
dinant. 1171 1284
Leges Lycurgi. 683
Legiones Romanæ quatuor quot-
annis. 21 quo numero con-
ſtant ibid. 156 357 650 pon-
dere armaturæ terribiles. 21
quomodo in caſtris locantur.
658
L. hi

Lembi classem præire soliti	77	ⲭⲏⲣ Romam adductus	1323
Lemnus insula	1496	Leptis urbs.	122
C. Lentulus Ro. legatus ad Ptol jun.	1318	Leuce 512 à Lycurgo capte	424
P. Lentulus in Hellespontum ve nit. 1070 Bargylia liberat.	1111	Leucas 494 508 605 620, 622, 1111 1151	
Leocritus ad deuaftandam Gaia tiam à Pharnace missus. 1210	1111	Leuëtrica clades 7 176 179 479 1379, 1429	
Leon, equitatus Macedonici præ fectus. 1054 Eumenis dux	1254	Leufiadas occifus	191
Leonidas	423	Lex apud Ro. fugitiuos seruos ne cat. 98 de diuidendis agris à C. Flaminio lata magnorum malorum caufa fuit	152
Leonides ad mortem volunta riam proficifcitur	794	Liba	351
Leontini campi	1377	Libanus mons	543, 574
Leontinorum urbis fitus & partes	698	Liberalia festum Arcadibus	290
Leontium urbs Achæorum.	179 604	Liberi fidei pignus	712
Leontius fummus Seleuciæ ma gistratus.	404	Liberorum propugnatio iræ mo dum nescit imponere,	688
Leontius prodit Philippum', 493 ejus in Aratum scelera. 507 fermones apud cetratos ut Phi lippum terrerent. 518 spon forem pro Megalea multæ se offert. 508 ejus & Apellis pro ditionis in Philippum succes sus. ibid de salute sua desperans ad Apellem confugit. 519 perit.	522	Liberi Theatrum	997
M. Lepidus Cos.	152	Libertas apud Achæos viget. 175 Lacedæmonis diutius conser vata à Lycurgo quam ab ullo populo factum. 639 ejus pro pugnatores tyrannis hostes in festis. sunt	711
M. Lepidus C. & Pontifex Rom.	1173	Libertorum habitus apud Rom.	1287
Leporis & cuniculi different.	911	Libri multi uno filo contexti fa ciliores lectu quam qui separa tim res easdem continent	258
Lepreatæ	476	Liburnum mons	348
Lepreum urbs Tryphaliæ	473	Libycæ res Græcanicis immixtæ.	612
Leptines Hieroni affinitate jun ctus	11	Libya.	2
Leptines Cnæi legati Ro. ἀντί		Libyna	1315
		Liby phœnices	261
		Licinii Ro. Cos. responsum Per fei legatis pacem petentib. da tum.	126
		L. Licinius Lucullus Cos.	1346
		P. Licinius	1279
		Li-	

Ligeris inter Piſtones & Nannetes fluit. 1504	de utuntur in fœdere cum Siculis faciendo. 915
Ligures 144, 261, 1504 bello Maſſilienſes vexant. 1332 à Carthaginienſibus in Sicilia miſſi 22	virgines forte dilectas ad Ilium quotannis mittunt. 914
Liguria 165	Locri Ro. naves præbent. 29. nobiles qui cenſentur. 914
Ligyrgus mons 463	Logbaſis Selgenſis. 582, trucidatus 585
Lilybœum promontorium & urbs Siciliae. 61, 270	Loius fl. five Aous 622
Lilybæi portus. 36	Longanus amnis 12
Limnæa. 494, 495, 505	Lorigitæ 261
Limnæus dynaſta Attæ. 600 Philippi Legatus 1097	Loti arboris & ejus fructus deſcriptio. 1489
Limnæus Polemocratis F. obfeſ à Perſeo Gentio datus. 1264	Lotophagi. 55, 1498
Limpoſoros morbi gen. 330	Lous fl. 1444.
Linguae varietas tumultus excitat in Carth. exercitu 94	Lucani. 157, 800
Linteum ſublato prælii inchoandi ſignum 211	Luceria Romanorum colonia. 332, 348
Lintres <i>μορόξυλοι</i> . 271	Lucius Demarati F. 1367
Lipara à Ro. expugnata 57	Lucius Cos. occiſus 150
Liparæorum oppidum 30	Lucretius 1233
Liſſus. 140, 238, 396, 1248	Sp. Lucretius Ro. legatus ad reſ Syriæ & aliorum regum inſpectandas 1300
Liſſus & Acroliſſus à Philippo capti 725	Lucri cupiditas magnorum malorum cauſſa 822
Liſſus fluvius Siciliae 699	Lucus Neptuni Mantineæ Polycrito direptus. 789
Litteræ Cos. ad Seleucum & Eumenem 1125	Lucii & P. Scipionis ad Prufiam 1128
Senatus ad Bœotos de Zeuxippo revocando 1175	Senatus ad Bœotos de Zeuxippo revocando 1175
Lites Bœotorum cum Achæis ex contractib. 1176	Lites Bœotorum cum Achæis ex contractib. 1176
C. Livius Tarenti præfectus 739	C. Livius Tarenti præfectus 739
C. Livius legatus ad Prufiam. 1129	C. Livius legatus ad Prufiam. 1129
Lixarum quæ Ro. caſtra ſequabantur deſcriptio 1518	Lixarum quæ Ro. caſtra ſequabantur deſcriptio 1518
Lochagus Romam ductus. 1443	Lochagus Romam ductus. 1443
Locri. 1392	Epizephyrii. 913
adoleſcentuli duo controverſantur de ſervo. 919	qua frau-
Lupi ritu vivere 1420	Lupus ex hominæ 1373
	Lu-

- Lusitania. 809 1343 ejus tem-
 peries & felicitas. 1495
 Lusius fl. 1411
 Lussi. 400 789 410
 Lussiata. 400
 Lutatiana pax. 254
 C. Lutatius Cos. Lilybæum pro-
 ficiscitur. 84 pugna navali Car-
 thaginienses vincit. 87 pacem
 cum Barca facit. 88
 Lutatius Cos. 244
 C. Lutatius à Gallis Bojis depre-
 hensus. 269
 Luxus status in deterius mutat.
 694
 Lycæum. 190 195
 Lycaonia. 560 1143 Eumeni
 data à Rom. 1172
 Lycus Pharensis Proprætor. 604
 Lycastrum Raucis à Gortyniis
 contributum. 1192
 Lychnidium urbs. 1506
 Lychnidius lacus. 621
 Lychnis Pleurato data. 1111
 Lycia. 1145 Rhodiis data. 1172
 Lycii societatem Rhodiorum pe-
 tunt. 1177 iis libertas à Rom.
 concessa. 1283 eorum cum
 Rhodiis inimicitia. 1177
 Lyciscus Ætolorum legatus in
 Maced. ad Rom. 1284 1443
 ejus mors. 1465
 Lyciscus. 1242
 Lycisci Acarnanum oratoris ora-
 tio ad Lacedæmonios. 785
 Lycoa Arcadia. 1411
 Lycophron Rhodiorum legatus
 Romam. 1225
 Lycopolis. 1434
 Lycopus Ætol. legatus. 1148
 Lycortas. 1437 Polybii pater.
 1174 Achæorum legatus. ibid.
 ejus sententia generosa in con-
 cilio Achæorum super Rom.
 litteris de restitutione exulum.
 1216 jusjurandum à Ptolemæo
 præstitum Achæis exponit.
 1182 Achæorum Prætor Achæos
 hortatur ad societatem Lacedæ-
 mæ. 1207 cur legatus ad Pro-
 lem. ab Achæis decretus. 1215
 dux à Ptolemæis petitus ut au-
 xiliatum mitteretur. 1269 ejus
 responsum ad Cæcilium dicen-
 tem Lacedæm. male ab Achæis
 tractatos esse. 1184 Achæorum
 Imp. Messenam deditioe ac-
 cipit, interfectores Philopœ-
 menis tollit. 1206 Philopœ-
 menis facta confirmat. 177
 Achæis persuadet Ægypti re-
 gibus auxiliari. 1268
 Lyctii. 1192
 Lycus Eleos invadit. 606
 Lycus fl. 551
 Lycus cum Euripida congregitur.
 604 571 586 Rhodiorum
 dux. 1283
 Lycurgus Lacedæmoniorum Rex.
 377 423 Tegeam occupat.
 508 Athenæum occupat. 451
 apud Ephoros falso accusatus ab
 iis sibi metuens in Ætoliam
 confugit. 524 inde revocatur.
 601 expeditionem in Messen-
 iam facit. 493 à Philippo fu-
 gatur. 516
 Lycurgus antiquus Laced. nomo-
 theta Scipioni similis. 802 qua-
 lem Remp. Lacedæmone insti-
 tuerit. 628 avaritiam dissensio-
 nem & seditionem de rep. sustu-
 lit. 681 ejus leges. 683 qualem
 remp. constituerit. 638 686
 Lydi.

Lydi.	588	Macedonum reges venationi flu-	
Lydia Eumeni à Ro. data.	1172	debant.	1463
Lygdamis Rhod. legatus.	1303	Machanidas. 853 878 quomodo	
Lyncestæ.	1506	à Philopœmene victus & occi-	
Lysanias munera Rhodiis post ac-		sus.	816 938
ceptum ab iis terræ motu da-		Machatas. 420 423 filius & pater	
mnium dat.	600	Charopi.	1442
Lyfiadas Megalopolitanus.	182	Machinæ Rom. ad Lilybæi expu-	
Lyfiadas Megalopolitanus Achæo-		gnationem.	69
rum legatus Romam.	1217	Macii.	261
Lyfias. 1071 Antiochi legatus.		Macra fl.	962
1110 alius.	1305	Mæander fl 1145 Alexandriæ. 997	
Lyfimachia. 496 530 990 1037		Mædi.	853
1071 Eumeni data.	1172	Mæotis. 542 futurum ut adim-	
Lyfimachus 572 1072 quotem-		pleatur. 429 cur continenter	
pore mortuus.	178 216	fluat caussa duplex.	428
Lyfimachus Gallus. 588 Ptole-		Mæoticus lacus olim Ponto con-	
mæi filius.	1404	junctus.	439
Lyfinoe fidei Rom. se permittit.		Maga Ptolemæi Philopatoris fra-	
	1161	ter. 529 532 Ptol. fil.	1401
Lyttus oppidum à Cnossis occu-		Magi apud veteres Ægyptios sum-	
patum. 445 omnium Cretæ		mos honores conſequebantur.	
urbium antiquiffima. ibid. Lyt-			1497
tiorum caſus. ibid.		Magilus regulus.	274
M.		Magiſtratus omnes Coss. obnoxii	
Macar fluvius. 105 121		sunt præter Tribunos. 640	
Macaris oſtiū certo tem-		eum nemini jus capiendi Rom.	
pore fabulo oppletur.		antèquam dena ſtipendia eme-	
	106	rita habeat. 649 Magiſtratus	
Macella vi à Rom. expugnata. 33		in Creta annui.	681
Macedonia. 178 ejus accolæ Ro-		Magna Græcia in Italia. 175 Ita-	
mam veniunt ad Philippum		liæ pars. 372 ejus tumultus	
incuſandum.	1193	propter incenſa Pythagoreo-	
Macedones fortiſſ. milites. 226 &		rum collegia.	175
ad miniſteria rei maritimæ		Magnesia.	610
promptiſſ. 489 eorum impe-		Magnetæ 1420 à Ro. liberati 1111	
rium. 2 regni everſio. 219		Magni campi.	953
Græcis cauſſa & principium		Magnus Catabathmus.	1316
ſervitutis. 780 mos ſariſſas ere-		Mago Hannibalis frater.	320
ctas tenendi quando deditio-		Mago alius.	699
nem faciunt. 1060 cum ſuis re-		Mago Carthag. legatus ad Rom.	
gibus ab antiquo <i>iongeia</i> . 522		1349 Btetius,	1350
		Mago	

- Mago Carth. No. præfectus. 815
 Mago Carth. dux 809
 Mago major 1382 alius Hannibal
 balis amicus in Brutius 1385.
 alius dictus Samnis. 1385
 Maharbal Pœnus. 327
 Majorum præclara exempla tueri,
 vetus proverbium. 965
 Mala majora exspectata leviorum
 casuum oblivionem inducunt
 1282
 Malea. 605, 612, 622, 1502
 Malei 1506
 Maliacus sinus. 797, 1034, 1117
 Mamertini. 252 antea Campani.
 10 Appio Claudio urbem tra-
 dunt. 14
 Q. Mamilius Cos. 22
 Mandonius, Hispaniæ regulus
 844 à Ro. deficit. 901
 ejus uxor obtestatur Scipio-
 nem pro decore matronali.
 825
 Maniaci. 163 Gallis quid. 165
 Manius legatos de redemptione
 captivorum ad Gallos mittit.
 150
 Cn. Manlius Cos. 1160, 1164
 L. Manlius Cos. creatus. 37 Ro-
 mam pervenit. 43
 L. Manlius Prætor, 269
 T. Manlius Cos, 165
 Mantinea. 184, 194, 385
 ab Antigono obsessâ in deditio-
 nem venit, 194 à Cleomene
 Lacedæmoniorum rege inter-
 cepta. 184
 Mantinenses patriam Ætolis tra-
 dunt deinde Cleomeni. 198
 eorum Resp. 678 eorum levi-
 tas & perfidia. 200 eorum sta-
 tus à Laced. everfus. 412
 Mantua urbs Romanorum. 1491
 Manus ferrea qua Archimedes
 naues Ro. demergebat. 719
 Marathum. 574
 Cl. Marcellus Cos. 1102
 M. Marcellus Achradinam Syra-
 cularum invadit. 716
 Q. Marcellus meticulosus. 1345
 1346
 Marcius rex 1346
 L. Marcius 893
 L. Marcii Cos. fraudulenta moli-
 tio in Rhodios 1256
 C. Marcius Figulus. 1255, 1329
 Marcius Cos. vetat ne Achæi Ap-
 pio Centoni auxilium mitte-
 rent 1253
 Q. Marcius legatus à Senatu in
 Macedoniam & Peloponne-
 sum missus. 1199, 1203
 Marcus Carynensis Prætor A-
 chæorum 137, 181, 179
 Mare inferum 362 superum. ibid
 Margites 1401
 Maris imperium penes Carth. 9
 21, 27, 28, 56
 Margarvm urbs 967
 Marrucini 157, 332
 Maronea 530, 1186
 Maronitę multi à Philippo dolo-
 cæsi 1189 Maronitarum ex-
 ules Romam veniunt ut Phi-
 lippum accusent. 1178
 Mars 928
 Marfi 157
 Marsya conuallis. 543, 565
 Martem Graduum patrem Ro.
 jurant. 250
 Massanissâ. 224, 890, 947,
 1128, 1319 Carthag. causa
 fuit cur facilius à R. deleretur.
 1522 ejus ætas. 1385, 1472
 Massi-

- Massæfylîi 261
 Massilia 142, 166, 265, 270, 142, 278, 295.
 Massilienses constanter adversus Hannibalem consilia cum Ro confociarum: 342 opem petunt 1322
 Massyli 261 Libyca gens 1483
 Mastia 248
 Mastiani 260
 Mathi conspiratio. 98 is deinceps captus 123
 Matiani 542
 Maturius venire gravius peccatum in bello quam tardius 770
 Mauritani accolæ Oceani 261
 Medeon Labæaridis 1263
 Medi. 541, 588, eorum regie quæ Ecbatanis fuit amplitudo & magnificentia 832
 Media ubi sita 541 maxime idonea imperio stabiliendo. 831 equorum feraciss. ibid.
 Medicus qui causas affectionum humani corporis ignorat non recte curare potest. 227
 Mediolanum locus regionis Insu-
 brium præcipuus. 169 à Cn. Cornelio per vim captum 170
 Medion urbs in Ætolia 1491
 Medo Bercœnsis Persei legatus ad Ro. 1236
 Megacles Dymæus 509
 Megaleas. 486 ejus sermones apud cetratos ut Philippum tererent. 518 pecunia nudatus in carcerem conjectus est 507 odium in Aratum. ibid. & ejus socii ab Arato accusati 508 manus sibi infert. 523
 Megalopolis. 473 385 capta 207
 Megalopolitani cur urbe careant. 603. χαλκῆς πιδες 462 & 601 more Macedonum armati. 209 eorum nemo Cleomeni conciliatus. 196 fides infocios. 204 à Cleomene eversi 603 Lacedæmoni adjacent 186 viri optimi & gravissimi. 205 cum Lacedæmoniis de agro ambigunt 1299
 Megalopolis Illyriorum 410
 Megarenses 181 à Bæotis ad Achæos se transferunt 1432
 Megaris 461
 Megistus fl. 586
 Melambium locus in Scotussa o agro 1053
 Melancomas 727
 Meleager 1310 Antiochi legatus Romam 1238, 1261
 Melitæa. 608 eam proditione philippus aggreditur 774
 Melitassa urbs Illyrici 1490
 Memphis 566, 1268
 Menalcidas Lacedæmonius dimissus rogatu popillij 1285
 Mendacij genus duplex 916
 Menea 577
 Menedemus 575
 Menedemus Alabandensis 588
 Menelaium 510, 515
 Menestus Ætolos adversus Ro. incitat 1156
 Menestriatus Epirota 1116
 Meninx Lotophagorum insula 55, 1498
 Menippus philippi dux 854
 Menisthyllus Alabandensis. 1309
 ptol. majoris legatus 1306, 1318
 Menochares 1320
 Menœstheus 1310
 (****) Mezæ

Mextuius	1193	Metropolis à Philippo cremata	456
Mercatus quotannis Thermi.	498	Micipsa	1472
Mercenarii quàm diu cum Carthaginensibus bellum gesserunt	123	Micus Dymæus	450
Mercurii fanum	433	Micyon	619
Mergana	10	Milefii 1018 iis sacer ager restitutus 1172 Philippo & Heraclidæ coronas offerunt	1409
Cn. Merula Ro. legatus.	1306	Miletus	1259
Mesembriani	1222	Milites conscribendi apud Romanos. 648 quomodo à Tribunis dividebantur 650 eorum incuria in oppugnatione Corinthi circa artis opera	11506
Mesopotamia	542	Miltiades Demetrii legatus Romanam	1328
Messana à Campanis per fidem circumventa 9 à Romanis capta 14 à Pœnis obiecta ibid.		Milyas regio 579 585 1172	
&	15	Mincius fl. ex lacu Benaco effluens	1504
Messanii	252	Minervæ ædes apud Gallos ludicrum ab Attalo celebratum 439 Chalcioeci fanum 406 421 itatua ærea Aliphere posita 474 Itoniæ fanum 410 1440 ejus ædes Agrigenti 779 ædes & hodi	1303
Messapyges	157	M. Minutius Magister equitum 331 Fabio obtrectat 334 Romanæ laudatus ob res bene cum Hannibale gestas fit dictator 352 in pabulatores Hannibalis se immittit 350 is & Fabius legiones dividunt 352 ejus temeraria cum Hannibale pugna	353
Messapii	332	Q Minucius Thermus	1171
Messena 206 1203		Misdes Carth. legatus ad Ro.	1349
Messenii 242 490 416 eorum Ephori 379 eorum democratia factionibus turbata 1522 quomodo agrum suum longum tempus possidere possint 418 ad Iovis Lycæi aram columnam dedicant ibid. Illyriorum incurfionibus obnoxii 129 eorum urbes 130 miserime affecti in integrum à Lycorta restituti 1206 in societatem Achæorum, Lacedæmoniorum & Epirotarum recipiuntur 396 Messeniorum imprudentia	512	Mithridates. 540 ejus munera Rhodiis collata. 600 bellum Sinopen sibus indicit.	446
Metagonia Africæ	260	Mithri-	
Metapa	496 505		
Metapontus civitas Magnæ Gr.	748 800		
Methydrium	389 393		
Methymnæi	1338		
Metrodorus	1264		

Mithridates 1337 Armeniæ præfectus	1222	difficile	896
Mitridates Sororis Antiochi fil.	1381	Morcus à Gentio ad Perseum & Rhodios missus	1263
Mitylenæi	871	Mores laudabiles laudabilem remp. efficiunt.	682 eorum
Mnasiades Polycratis pater.	569	varietas unde proficiscitur.	404
Mnasia	1421	Morzius Rex.	1222
Mnasilochns Acarnan.	1136, 1168	Mos apud Macedonas extra victimarum Regio ostendendi	702
Mnasippus Bœotorum legatus in Maced. ad Ro.	1284	Motus quibus Scipio equites suos exercitatos esse volebat	828
næus	1465	Mulieres in Africa mundum suum in stipendium militi conferunt.	102 apud Rom. vinum non bibunt.
Mnesis tibicina	1491	1487 eorum mos deosculandi quotidie cognatos. ibid. vini custodiam non habent	ibid
Moagetes	1159, 1434	Mulieris sexus natura garrulus	1459
Mochyrinum	1316	Multitudo mari similis.	902
Moderatio animi res præclara	722		1155
Modius Siculus frumenti drachmis xv. Romæ æstimatus.	1092	Munerum captatio apud Græcos	1097
Mœragenes fatelles	994	Munitionum natura ancipitis usus:	1015
Mollities Græcorum in itinere faciendo	1049	Muri mensura quomodo sumi potest	775
Molon castra Xenœtæ inuadit.	546	Murorum mensura capienda antequam urbem aggrediaris	608
Mediæ præfectus à Rege deficit.	538	Musæus Antiochi caduceator ad Ro. missus	1134. Antiochi legatus ad Ro.
ejus mater & liberi à Neolao occisi. ibid. ejus corpus in crucem tollitur.	ibid.		1165
Molossi	1444	Museum locus circa Olympum in Macedonia	1496
Molpagoræ Cei elogium	1404	Museum locus Tarenti	739
Molycria	604	Musica <i>μουσική</i> Arcadibus ad annum usque xxx.	403
Monarchiæ quædam Regno ali- quid simile habentes	628	Musicam ignorare apud Arcades turpe	ibid
Monarchæ qui soli dominantur, regnum ementiri solent.	629.	Mutina Romanorû colonia.	269
Monarcharum securitas in peregrino milite posita.	881	(****) 2	My-
<i>Μόρα</i> Lacedæmoniorû quot hominibus constabant.	1509		
Morbi causæ externæ prævidentur & curantur facile, internæ			

Mycenæ	1410	lis.	628
Mydionia	127	Natura rebus gerendis impedi-	
Mydionii ab Ætolis obsessi.	126	menta objecit	767
obsidione liberati ope Agronis		Naturæ hominum non corporibus	
Illyriorum regis.	128	tantum sed magis animis inter	
Mygdonia	550	se dissident	386
Myiscus	592	Naucratis	1433, 1260
Mylæus campus	12	Naves à Ro. primum fabricatæ	
Mylaites ager	32	28. Rom. & Carth. bello Si-	
Mylasenses 1420 ἀφορολόγηται		culo 90 prætoriæ duces vehē-	
à Rom. facti. 1172. Euromen-		bant. 37 ab Illyricis fabricatæ	
sium Ἰσππίδα occupant	1283	Philippo	622
Myndia	1409	Naufragii causa	53
Myndii	1018	Naupaëtij	606
Myon Magnetum Rex.	982	Naupaëtus	397, 1199
Myrcal.	699	Naxus oppidum	794
Myrina	1106	Naficas	1509
Myrrichus	1176	Neapoli exulib. impune degere li-	
Myrtis	1421	cet	643
Myrtium tibicina	1491	Neapolitani. 336 naves Ro. præ-	
Myrton	1465	bent.	29
Myfiæ pars Byzantiis à Prusia ad-		Necessitates sæpe vetant libere lo-	
empta	440	qui aut scribere	1375
Myfi. 585, 1493 Eumeni à Ro.		Negligēs in privatâ vita, Reipubl.	
dati	1172	recte præfesse non potest	
Mytistratum oppidum à Ro. ca-			1389
ptum.	34	Negligentia duces plerunque pec-	
Myttonus Afer.	1382	cant	767
	N.	Nelei filius ab Iasensibus in ur-	
N abis Lacedæmoniorum ty-		bem accitus	1018
rannus crudeliss.	478	Nocretes	490, 570, 588
638 ejus machina ad tollen-		Neolaidas Ptol. tenioris legatus	
dos homines 939. humanos		Romam.	1333
Ro. experitur	1129, 1402	Nemeicum ludicrum.	215, 612
1407 ejus uxoris crudelitas		Nemearum ludi	1390
Nadagara vide Margarum. (1425		Neolaus Molonis frater.	554
Nannetes	1504	matrem & molonis liberos ob-	
Naravafus Numida.	108, 117	truncat, ipse se jugulat.	555
	118, 121	Neon à Coronæis ejectus, qui in	
Narbo Martius	265	ejus domum impetum faciunt	
Narbona fl. 1496 & urbs.		1227. legatum ad Romanos	
Narratio eorum quæ scis faci-		mittit	1226. 1421. 1522.
			Nereis

Nereis Pyrrhi filia	1089	835 prusæ legatus	1330
Nestor Cropius.	1444	Nicophanes civis Megalopolita-	
Nerui præparati	446	nus. 187 ejus legati ad Antigo-	
Nicæa 854 in sinu Maliaco	1034	num oratio	ibid.
Nicæa urbs maffiliensium à Ligu-		Nicostratus. IOII. mercatum	
ribus obfessa	1332	Παυβοιωτών violat. 789, 272	
Nicagoras Rhod. legatus Ro. 1204		Nicostratus alius	994
Nicandri filius.	12	Nicostratus Rhod. legatus ad Cos.	
Nicagoras messenijs	533	Ro. & perseum	1265
Nicander Rhodius legatus	1240	Nicostratus princeps legationis	
Nicander Ætol. Prætor.	1147	Xanthiorum	1223
Romam ductus.	1443	Nilus fl	265
Nicædri ex Asia reditus & casus	119	Nix Alpium multas ærumnas ac	
Nicanor	438. 13 12	difficultates Hannibali præbuit	
Nicanor Elephantus unus è Phi-			287
lippæis	1057	Nobiles apud Locrenses qui cen-	
Nicanor Philippi dux	1095	sentur	914
Nicanor myrtonis Fil.	1465	Noctes circa Pleiadum exortum	
Nicarchus	574, 588	brevissime	774
Nicassippus à Lyco captus.	604	Noctis tempora quomodo in ve-	
Nicephorium	1139, 1406, 1468	stigantur	774
Nicias dux Ptolemæi	577	Nola. 146 Aufonum urbs.	
Nicias propter Astrologiæ intem-		1518	
peratiam in potestatem hostium		Nolani	336
venit.	775	Nomades Scythæ	907
Nicias à Perseo occisus	1527	Nomina locorum notorum me-	
Nicias Epirotarum legatus in Ma-		moriam iuuant, ignotorum	
ced. ad Ro.	1284.	sunt inutilia.	264
Nicippus Ephorus	416	Non putabam dicere infcitiam ar-	
Nico IOOI (Nico & Phile-		guit.	840
menes Tarentū produnt	736	Nothocrates	1254
Nicocles Sicyniorū tyrannus	1389	Notitia prima & maxima.	
Nicodemus Eleus à Philopœmene		264	
Romam missus	1173	Notitia altera ibid. universæ rei ex	
respon-		particulari historia non compa-	
susum Ro. de Achæis in conven-		rari potest	6
tu renuntiat.	1180	Notium	1172
Nicolaus Ptolemæi dux	565	Nova urbs pars Panormi oppidi	
Antiochi	835	55	
bello se acci. git	573	Nova urbs, eadem cum Cartha-	
Nicomachus	727	gine	141
Nicomachus Acarnan Ætolorum		(****) 3	Nuce-
legatus Romam missus	834		
Nicomedes dux Antiochi.	1834		

Nucerini	336	Ogygus	375
Numenius Ægypti Regum legatus Romam	1285	Olanc ostium Padi	146
Numidæ. 25 275. Carthag. inuadunt 45. speculatum missi à Rom. speculatoribus cæsi, fugati 275 eorum levitas 942 eorum bellum cum Cart. 91 eorum propria dimicandi ratio	104 312	Olcades	234, 260
Nutria	139	Olcium urbs Tyrreniæ	1487
O		Olenus 179. urbs Achæorum	ibid.
Oblectatio auditus & visus finis	1004	Oligarchia quomodo fit.	629, 636
Oboli duo stipendium quotidianum militis Ro. quatuor vero <i>ἄξιάρχων</i>	673	Oligyrtus	390
Obsides filiarum	1381	Oliva signum pacis inter Barbaros	285
Occasio in bellicis actionibus maxime dominatur.	855	Olympia.	389, 468
Occurrit forti qui mage fortis erat proverbium	980	Olympias. vide Chronologiam Polyb.	
M; Octacilius Cos.	20	Olympichus munera Rhodiis donat.	600
T. Octacilius Cos.	27	Olympichus Coronæus ad Ro. partes transit	1227
Cn. Octavius Rom. legatus	1241	Olympiodorus Byzantium princeps	487
Cn. Octavius Ro. legatus ad res Syriæ & aliorum regum inspectandas. 1300 occiditur à Leptine.	1307	Olympiorum ludicrum. victores.	468 1395
Oculi testes certiores auribus.	930	Olympio à Gentio ad Perseum missus	1263
Odryse Philippum Philippopoli expellunt.	1201, 1286	Olympus mons.	1162, 1504.
Oenanthe.	996, 1001	Olympus collis	209, 519
Oenanthia oppidum	448	Olynthii	787
Oeniadæ oppidum. 457 ubi situm 458 Acarnanibus ab Ætolis ademptum. 794 redditum	1158	Omarium	604
Oenis Ephorus	416	Omiæ	407, 409
Oenus fl. 209, 211.		Onchestus fl.	1053
Officii notio unde orta	634	Onesigenes Hieronymi legatus	1089
		Onij montes	192
		Onomarchus	787
		Onomastus Thraciæ præfectus	1189
		Opes perfidiæ irritamenta	132
		Opheltas	1432
		Opici	1505
		Q. Opimius Cos. Ro. ad bellum contra Oxybios & Deciates proficiscitur	1332, 1335
			L. Op-

L. Oppius Ro. legatus ad Attalum & Prusiam	1338	Ostia urbs Italiæ	1312, 1487
Optata vehementer accidisse parum credimus	870	Ostium ad Herculis columnas.	265
Oraculum Tarentinis editum	742	Otium diuturnius seditionis causa	897
Oratio Æmilii Pauli.	258	Oves feræ	911
Chlæneæ ad Lacedæmonios.	780	Oxybii	1332
Eumenis ad Senatum.	1137	quomodo bello à Ro. victi	1334
Lycifci.	786	Oxus fl. ejusque origo.	863
Scipionis ad seditiones milites	899	P.	
universæ Græciæ ad Ætolos.	871	P Achynus promontorium Siciliae.	36, 60, 1088
virum <i>ἄξιον</i> tempestive habita quam vim habeat.	877	Padua ostium	146
Orbis in quo Resp. resolvuntur	637	Padus.	154, 268, 290
Orbis terrarum imperio unius subjectus	714	Bodencus dictus	146
Orbis terrarum annis LIII. sub populi R. imperium redactus.	2	à Poetis Eridanus	145
Orchomenus	184, 194, 383, 389	ejus ortus cursus & naturæ	ibid.
Orestæ, populus	1111	ibid. ad Canisortum augetur	ibid.
Orestes	178, 375	Padusa fl.	166
Oreum.	1107	Pæanes canere pueri apud Arcades assuefacti	403
Crgysum	621	Pæanium à Philippo dirutum.	457
Oicum	552	Pæonia	607
Oitæ.	874	Palæstra	997
Orron signum navigationi infestum	53	Palænsium urbs à Philippo obfessa	491
Orii	444	Paludamentum puniceum sublatum prælii inchoandi signum	211
Oricus urbs in Ionico sinu	1488	Palus	494
Oroandenses	1167	Pamifus fl.	1410
Orofemes	224, 1470, 1495	Pamphia vicus	497
Oronte: fl.	562	Pamphilidas Rhodiorum navarchus	1434
Oros mons Mediæ	832	Pamphilidas.	1126
Orthusia	1283	Pamphium crematum	505
Ortiago rex Galatiæ	1434	Pamphylia	530, 1173
Ossa mons Gr.	1504	Pamphylia Pars juris Achei facta	585
Ostenta in templis & domibus Ro. appaentia ante pugnam annensem	365	Pamphylia	508
		Panathenæorum festum	1259
		Panachaicus mons	525
		(****) 4	Panæ-

panætolus	565, 865	rum Ro.	1487
pancrates Rhod. legatus	1255	patara	1171
pancrates tyrannus	1450	patræ urbs Achæorum	179, 388
panicusterror.	607, 622		481, 490, 523, 602
panium	1238, 1412	patræus	509
panormus peloponn. si portus	614	patræenses	384
panormus urbs Siciliae	30, 55 &	patrenses 178	eorum casus miserabilis
portus	1518		1478
pantacnotus Abydenorum legatus	1025	patriæ propugnatio iræ modum non imponit	688
pantaleo. 448 orator à phænea ad Manium missus	1115	pavire in castris Ro. circa tentorium solitum	665
oratio in Lycisæum & Thoaentem	1243	pausiras	1433
pantauchus Balacri F. p. rsei legatus ad Ro.	1236	pax justæ expetenda.	416, 417
ad Gentium	1262	469 fanitati simillima.	929
		Ætolorum cum philippo.	615
		vide Bellum	
panteus	534	paxi	136
Cn. papius ad Achæos missus	1356	pecunia communis omnibus possessio	1144
parapotamia	575	ferrea à Lycurgo introducta.	685
parasia	541	ejus auctoritas apud Lacedæmonios adempta	680
pardi	910	pedasa	1106
parinæ vsus & forma	652	peditis præmium qui hostem prostravit & spolia detraxit	672
parmenio à Gentio ad perseum & Rhodios missus	1263	peditum extraordinariorum in castrametatione Ro. sedes.	662
parmenio Lampfacenorum legatus	1073	pednelissus	580
parnassus.	448 1504	pednelissenses a Selgenisib. obsessi	579
paropus	34	pelagonia	620
parthenium mons	407	pelagus ad latus Siciliae qui ad Asiæ cum mare spectat profundum	53
parthia regio aridissima	834	pelecas mons	586
parthini	138	pelium mons	1377
parthus pleurato data urbs Illyrici	1518	pella Macedoniae urbs.	459, 1264
pariades Achæorum legatus ad ptol.	1258	Cœlesyriæ urbs ab Antiocho capta.	577
pasides Achæorum legatus ad ptolemæum regem	1252	pellene urbs Achæorû.	179 1031
pasistratus	1434	à Cleomene occupata.	191
passum vini genus, potio mulie-		pellene	

pellene in Tripoli	478	danos 1225 pacificitur cum Rhodiis. 1237 est inconstans in foedere cum Rom 1526 pecuniæ parcens male rem gerit 1249 parat bellum 1262. victor pacem petit à Rom. 1236 Niciam & Andronicum occidit	1527 1440
pellenenfes	385		
pelopidas 679 temere hostib. fidem habens ab iis captus. 711 auctor Epaminondæ ut imperium Thebanorum & Græcorum propugnet.	ibid.		
peloponnesus. 60 174 à Demetrio per bovem designata 704		Pervicacia Romanorum in proposito pugnandi donec hostem devicerint	688
peloponnesii 174 ad vitam mansuetam accommodatissimi. 619 eorum ira adversus Calliocratem	1292	Petilinorum fides erga Ro.	1488
pelorias promontorium Siciliae	14, 60	Petræus	409
pelusium 566, 589, 1273, 1446		Petratus	827
peparethus insula	854	C. Petronius Ro. legatus ad invisas res Attali & Prusiae	1330
peræa regio 1035, 1139 continens Rhodiis opposita.	1233	Phacus	1314
	1314	Phacum Macedoniae oppidum	1314
perga	580, 1166	Phæneas prætor Ætol. 1110, 1114 ad Manium venit 1116 ejus Ætolorum Prætoris & legati cum philippo colloquium.	1034
pergamenus ager	1126	Phæneas Ætol. legatus	1148
pergamum	439 587	Phæstiorum portus à Gortyniorum exulibus occupatus	446
pericles	1383	phaethon	146
perigenes	573 575	Phalanx quo numero constat	209
perinthij	1035		569
perinthus	1106	Phalange Macedonica nihil terribilius	1524
peritia ex historia pulcherrimum disciplinæ genus	51	Phalara	1117
peritia major victoria quam vincere	844	Phalaristyrannus	1368, 1400
perræbi Romam veniunt ut philippum accusent 1178 à Ro. liberati	1111	Phalerae præmium equitis qui hostem prostraverit & spolia detraxerit	672
perrhæbia	1186	Phanotenses	607, 1444
perfa 171, 226, 588, 685, 925, 1393 eorum imperium	2	Phara à Messeniis divulsa, concilii Achæorum particeps facta	1207
perfis	541	Pharæa	472
perfis porta urbis Sardium.	768	(****) 5	Pharæ
perseus philippi F. 3 patri mortem fratris Demetrii suadet. 1197			
odit fratrem 1202 terret Dar-			

Pharæ urbs Achæorum	179 1410	tas in Athenienses	500 1375
Pharæenses	384	Philippus Demetrii F. Rex Maced.	Antigono succedit 216
Pharii	139	adhuc puer	377 virtus singularis illius 467 472 854 præclara facta cum esset annorum xvii. 408 simul venit & vicit 463 regius animus & constantia. 521 1021 pietas erga deos & magnificentia 468 impietas & immanitas 499 738 deorum ædes spoliat 501 dicacitas & βωμολογία 1038 ex optimo principe crudelis fit tyrannus 472 facinus impium in Maronitas 1189 immane facinus in Abydenos 1029 odium in Demetrium 1201 Corinthi præest concilio Achæorum 393 Messenios in societatem recipit 396 accitur in Peloponnesum 400 Corinthum venit 405 hiberna agit in Macedonia 414 bellum parat 424 redit in Græciam ad Sociale bellum 447 Ambracum obsidet 454 Stratum obsidens revocatur ab Achæis 456 Dardanorum metu revocatur in regnum suum 459 aditur à Demetrio Phario ibid. redit Corinthum circa brumam 461 Eleos vincit ad Apeaurum montem 462 463 Psophidem vi capit 465 466 Laſionem deditione 467 impeditur in ea expeditione ab Apelle & aliis aulicis suis 471 489 493 519 Alipheram scalis capit 474 alias multas urbes 476 & seqq. Argis hibernat 479 Prætozem Achæorum malis artibus creari curat 480 Argis hi-
Pharnaces pacem cum Eumene & Ariarathe facit	122 1	rèx iniquissimus	1445
Pharnaces	221		
Pharsalii	610		
Pharsalus	1037		
Pharus 240	Pharus capta, diruta	242	insula
			621
Pharycus lucum Junonis Argis diripit			789
Phaselis			1449
Phasis fl.			447 557
Phaylus Garſyeris præfectus			580
Pheneum à Cleomene occupatum			191
Pheræ urbs			1051
Pheræi			610
Phiala præmium peditis qui hostem prostravit & spolia detraxit			672
Phialenses 475	urbem suam Philippo tradunt		ibid.
Phialephoros apud Locrenses quem nam est			914
Phigalea 383	Peloponnesi urbs		378 416
Philæni aræ			266
Philænis			1396
Philammon & ejus filius & uxor à mulierculis occisi			1002
Philemenes & Nico			736
Philetærus			1476
Phelinus scriptor			1819
Philius Corinthius			1480
Philippico bello Hannibalicum occasionem præbet			259
Philippolis			611 1200
Philippus Amyntæ F. Rex Maced.			186 226 787
			ejus humani-

gishibernat 486 pendet ab Aratis 488 rem mari gerere parat *ibid.* res ab eo gestæ 490 491 & deinceps. Stratum redit 505 seditiosos aulicos compefcit 507 cum Lycurgo Spart. bellat 515 516 aulicos punit 522 Demetriadem redit 524 bellū gerit in Pæonia 607 Melitæam ne capiat brevitats scalarum facit 608 Thebas Phthias capit & condit 611 redit in Peloponnesum 612 Nemea spectanti datur occasio bellum sociale finiendi *ibid.* classe redit in Maced. 620 hie me illa bellat cum Dassaretis &c. *ibid.* classẽ plurimorum lemborum primus regum Macedo. parat 622 Italiam cogitans Panico terrore avertitur 622 de Ithoma arce Aratum & Demetrium Pharium consulit 703 foedus icit cum Hannibale 699 Messenios bello petit 721 Aratum veneno tollit 722 Lifsum & Acroliffum occupat 723 Echinum obsidet 796 bellum ejus cum Ætolis 371 cum Rhodiis 936 societatem init cum Antiocho in pernitiem Ptolemæi pueri regis 985 Cianorum urbem capit 987 prælio navali certat cum Attalo 1006 Prinassum obsidet 1017 classẽ reparat 1021 Abydum obsidet & capit 1023 colloquitur cum Tito 1034 vincitur ad Cynoscephalas 1061 Atticum agrum vexat 1095 colloquitur iterum cum Tito 1097 legatos mittit ad

Bœotos 1113 bello Antiochico favet Ro. 1120 accusatur apud Romanos 1178 1186 1193 amor ac deliciæ Græcorum 1372 mutatur in peius 1371 donaria Thermi destruit 1373 ejus libido 1390 Thasum in servitutum redigit 1404 Pergamum venit 1406 ejus furia 1436
 Philippus Antiochi collactaneus 591
 Philippus Achæorum legatus in Maced. ad Ro. 1284
 Philippus Persei legatus 1230
 Philo 997 Agathoclis adulator occisus 1001 Chalcidensis 1136 1168
 Philo Cnoffius 570
 Philo Theffalus 1079
 Philocles Philip. amicus 1194 1420
 Philocrates Rho. legatus Romam 1279
 Philodemus Argivus Hieronymi legatus ad Hannibalem 1087
 Philomelienses 1160
 Philomelus 787
 Philopator Ptolemæus 377
 Philopœmen Megalopol. strenui ducis officio functus 212 Achæos hortatur ad studium armorum 876 incepti Arati promotor. 177 ejus responsum ad Cæcilium dicentem Lacedæm. male ab Achæis tractatos esse 1184 concilium convocare à Tito jussus, recusat 1199 quomodo Machanidam vicit & interemit 886 quomodo Achæorum copias Tegeam convocavit omni-

vit omnibus inficiis	1030	ejus	phylarchus scriptor	196
& Aristæni comparatio.	1440		phylomachus	1463
quibusnam moribus fuit.	877		Phyllias à Lyco viuis captus.	604
vulneratur.	214	ejus interte-	phytæum urbs Ætolix	1489
ctores à Lycorta sublati	1206		phyzium	606
ejus institutio	1387. 1437.		picens ager à Romanis divisus	152
imagines	1484		pictones	1504
Philophron	1237 1255	Rho-	picria	454
diorum legatus	1177	Rho-	pignora fidei inter homines maxi-	
diorum legatus Romam ad		iram Ro. deprecandam	ma	398
	1279		pilum	653
Philostratus trierarchus	1011		pinarus fl.	922
alius	1444		pindari locus	417
philoteria	576		piræum	1092
Philotis mater Charopi	1466		pisa urbs Etruxix prima ab occi-	
Philoxenus Musicus	403		dente	160 161 270
Phlegræi campi	146 336		pisæi	1493
Phlias insula	388		p. fatis	469
Phliasia	461		pisces fossiles in campis juxta py-	
Phliasi	183		renæos montes reperiuntur	
phlius à Cicomene occupata	191		1496	
Phocæa urbs Attalo se adjungit	586		pisium vita, proverbium	985
			pisistratus	1104
phocæenses leges pristinas &			pisidia.	1143, 580
agrum accipiunt a Romanis	1172		pisitæum pelagonix oppidum à	
			Scerdilaida direptum	620
phocis	518 1044		pisitanti	621
phocenses	410	eorum desperatio	placentia colonia Romanorum	
	1026		268, 303, 1335	
phœebatis	620		platanos	574
phœebidas	412		plato. 630	ejus Resp. 683 repre-
phœenice	220 461 1095		henditur. 680	ejus dictum
Epiri urbium felicissima.	131		932, 1373	
	133 1329		plator Illyriorum dux	445
phœetæ Ætolix urbs	455		pleuratus 853, 1326	Agronis pa-
phœteum Ætolix urbs	496		ter	126
phoxidas	591		pleuratus persei legatus ad Gen-	
phoxidas Melitæensis	568		tium regem	1248
phrixa Triphylia urbs	473 477		pleuratus Illyrici regulus à Ro. au-	
phrygia	1143 1172		ctus	1111 1129
phylidas Ætolorum dux.	473 476		pœnæ militares	673
			pœnis	

- feratur. libid. olim mari conjunctus postea lacus aquæ dulcis 430 ejusos 427
- C. Popillius Ro. legatus in Ægyptum. 1272 Antiochum affatur 1273 Rom. legatus circum civitates Græciæ 1241 ejus adventus in Cyprum. 1274. 1449
- Popillius Lænas 1334
- Populi arboris lacrimæ 146
- Populus auctor mutationis in re-pub. 694 senatui Romæ obnoxius 646
- Populi Ro. imperium Democratiæ simile 640
- Populonium 1505
- Porci plurimi in Italia 144
- M. Porcius Cato 1482
- Porphyreon urbs, 574
- Porta Tegeatis apud Messenios 1411
- Portæ castrorum 668
- Portenta ante pugnam Cannensem 365
- Porticus, machinæ pars 796
- Au. Postumius à Senatu legatus. 1226 ad Attalum. 1338
- A. Postumius Cos. 137, 1345
- A. Postumius prætor Ro. 1331
- A. Postumius Albinus. 1481
- L. Postumius consul creatus 22 in Siciliam venit. 23
- L. Postumius prætor in Galliam missus 355
- Pothinet ibicina 1491
- Pothion Prytanis Rhodiorum 1178
- Præceptum omnibus societati bus congruens 896
- Prædæ cupiditas magnorum malorum causâ. 822. omnibus æqualiter divididebet 823 ejus tertia pars apud Laced. Tyrannis cedebat 205 à Ro. dividita 821
- Præfecti xii. à Cofs. constituti ut inter socios res administrarent. 657. tres ex unaquaque turma equitum 655. eorum potestas in delictis. 670
- Præmia ad pericula stimulant. 673 præmium eorum qui in prælio fortiter se gesserint 672 diversa Romæ & Carth. 692
- Præneste exilibus impune degere licet 643
- Præsentia efficax ad firmandum vulgo animos 274
- Præsidia mercenariorum suspecta. 133 793
- Prætextus à causâ distinguendus 226
- Prætor Ro. è Rostris populum alloquebatur 328
- Prætores duo Achæorum 181
- Prætori uni summam reip. permittunt ibid.
- Prætorii locus in castrametatione. 658, 675 à quibus noctu custoditur 667
- Prætutianus ager 332
- Pratio Rhodiorum legatus ad ptol 1261
- Præsiæ à Lycurgo captæ 424
- Prienenses 1470
- Prinassus à Philippo deditioe capta 1017
- Principes in legione Ro. 651 eodem modo armantur cum Hastatis. 654 divisio. 654
- Sedes in castrametatione. 660 statio. 665
- Principium, causâ & prætextus quid

- quid differant 226 certum sum-
mendum. 7 dimidium totius
527
- Prion locus in Africa. 120 locus
Sardibus qui arcem urbijungit
705
- Proagoras 1403
- Proander 1242
- Proclidas Tarentinus philippi
adulator, ejus regnum evertit.
1490
- Proditores qui censendi 1423
- Profectio è castris 674
- Promontoria Siciliae tria 60
- Proni oppidum in Cephallenia
490
- Propontis. 427. 1023 freto jun-
cta 432
- Propus collis 390
- Proserpinæ ædes 996
- Proslaus præfectus arci Pio-
phidis 467
- Proverbium, in Care faciendum
periculum non in Imperatore.
840
- Prudentia quantum differt ab im-
prudencia. 354. 598
- Prusias Rex Bithyniæ 224, 437
442, ejus bella contra Byzan-
tios. 220, 441 munera Rho-
diis donata. 600 Romanis jun-
gitur. 1128 adventus Romam
& pusillanimitas. 1286. ei au-
xilia in Bithyniam missa 1293
ejus injuriæ adversus Ro. lega-
tos & Attalum. 1333, 1468
ejus vitia 1472
- Prytaneum 989
- Prytanis magistratus summus
apud Rhodios 1229
- Prytanis peripateticus legibus
scribendis ab Antigono Mega-
lopolitanis datus 604
- ptolemais 579 à Theodoto occu-
pata. 565 Antiocho tradita
566
- psophis. 461 463 467. à phi-
lippo capta 466
- ptolemais. 185, 377, 425, 441
1071
- ptolemæi reges Ægypti: Lagi F.
178, 572 philopator. 3, 216
529, 1035 ejus cum Antio-
cho controversia de Syria caua.
220 bellare incipiunt 487. fa-
ciunt pacem 597. ejus vitia.
ibid. ad perditum vitæ genus
versus. 1403 dona Rhodiis
missa 599 bellum cum Ægy-
ptiis. 619. Euergeta. 561
- ptolemæus Rex Ægypti eximius
venator 1174 societatem cum
Achæis renovat. 1174, 1214
mors & elogium. 1485 1486
- ptolemæi duo regnant simul.
1268 bellum inter se gerunt.
1315
- ptolemæus junior venit in Græ-
ciam. ibid. Romam. 1305
1332
- ptolemæus Ceraunus rex Maced.
178, 790
- ptolemæus Æropi 1413
- ptolemæus Agesandri F. 1077
- ptolemæus Alexandriae præfectus
536
- ptolem. aulicus philippi 519
- ptolemæus Eumenis F. 1074
- ptolemæus Megalopolita 1077
- ptolemæus præfectus Cypri 1442
- ptolemæus, regno Ægypti præfe-
ctus. 1316
- ptolemæus rhetor. 1259
- ptolemæus Solisii 1417
- pto-

- Ptolemæus Thraſeæ F. 569
 Pueri delicati pretium Talentum 1458
 Pugnæ Polybio deſcriptæ, five terra five mari, aut memoratæ 26, 33, 39, 49, 58, 65, 158, 161, 301, 325, 342, 365, 515, 575, 593, 849, 864, 867, 880, 890, 953, 1008, 1054
 Pugna Alexandri cum Dario male deſcripta Calliſtheni. 921
 Pugna in phocide 1483
 Pulchrum promontorium 245, 247, 248
 Punica verſutia 318
 Puteolani 336
 L. Pupius 1334
 Pylæ 192, 853
 Pylon 1506
 Pylus 397, 410, 1103 ab Ætolis tentatur 794
 Pyrenæi 263
 Pyrgus urbs Tryphaliæ, 473, 477
 Pyrrhias Eleorum Prætor 525, 601 diſplicet. 604
 Pyrrichus 1437
 pyrrhus in Italiam venit 8, 151, 250 ex Italia pulſus. ibid. qua Olympiade in Italiam trajecit. 179 uſus Italico milite 1063 ejus filia. 1089
 pyrrhi caſtra 511 Septiremis 32
 pyriæ variæ rationes 855
 pythagoreorum collegia in Magna Græcia incenſa 176
 pythias præfectus pſophidi 467
 pytheas 1499, 1476, 1479
 pythion. 1402i
 pythionicæ ſepulcrum Tarenti 742
 pythiadas Rubri maris præfectus 544
 pytho prufiæ legatus Romam 1293
 pythodorus Lampſacenorum legatus 1073
 Q
 Vadi 1337
 Quæſtoris in caſtrametatione locus 661. ejus cuſtodia nocturna 668 ejus locus quando Coſs. ambo juncta habent caſtra 664
 Quintius à Senatu in peloponniſſus 1198. ejus encomium 1047 primus Romanorum in Græciam cum exercitu trajecit. ibid. ejus hortatio ad milites ante pugnam, 1056 ejus pugna cum philippo Rege ad Cynocephalas pugната. vide Titus Flamininus. 1054, 1102
 R.
 R Abatamana urbs Arabiæ 577
 Raphia oppidum 589
 Raucii 1192, 1291
 Reges apud Lacedæmonios perpetuum imperium habent. 681 Carthaginienſium 687
 Reges quomodo ſenſim ex monarchis euadunt 633
 primi ex electione quomodo ſe gerebant. 634 natura neminem hoſtem vel amicum ducunt. 186 eorum & liberarum civitatum contrariæ res 1181
 Regis proprium 502
 Regnum, una ex tribus reip formis 628 quomodo in Tyrannidem convertitur. 635 Regni origo. 629, 632, 633
 Regno

- Regno nihil maius aut illustrius
1428
- Regula à rectitudine definitur
916
- Reip. forma optima imperium or-
bis terrarum Ro. peperit 17
- M. Regulus vide Attilius.
- Remigum exercitatio in terrâ
29
- Res maximæ sæpe à parvis princi-
piis oriuntur 227
- Res adversæ generoso animo latae
utiles & contra 222
- Res Græciæ Italicis & Libycis
immixtæ 617
- Responsa Senatus ad legationes
Græciæ 1195
- Resp. Ro. omnium pulcherrima
639 Carth. initio præclare fuit
constituta 686
- Rerum variæ formæ, origines &
unius in alteram mutationes.
628 conversio quomodo vere
cognoscitur 630 638
- Resp. Rom. & Carthag. pares 91
- Rhegii proditores à Romanis of-
fensi & puniti 10
- Rhegium ciuitas Gr. magnæ 252
622, 800
- Rhinocorura 589
- Rhium 383, 389, 401 456,
605 522
- Rhodanus 144, 153, 169, 263
277 fontes, curius, & ostium.
ibid. & 278 1504 ostium Mas-
siliense 270 ejus accolæ ne-
gotiationem maritimam exer-
cent 271
- Rhodon Phocæns. legatus 1125
- Rhodus terræ motu quassata 598
- Rhodij bellum cum Byzantiis
gerunt. 220, 425, 439 pacem
faciunt 442 prudentissime
Remp. gerunt 598 1282 mu-
nera undique accipiunt. 598
Lyciam & Cariam à Ro. ac-
cipiunt. 1172 ob Lycios ini-
micantur Ro. 1224 stulte se
arbitros gerunt. 1257 divisi
in factiones 1232, 1240
1266 mutantur à Romanis
1290
- Rhodiorum populus à Syracusâ-
nis coronatus 599 portus vecti-
gal annuum 933
- Rhodope mons Thraciæ 1504
- Rhodophon Rhodius 1232
- legatus Romam 1282
- Rholiteles Sicyonius Achæorum
legatus 1174
- Rhytum poculi genus 1491
- Rizo fluuius & oppidum 139
- Roma à Gallis occupata 7, 148
- Romæ statua à Rhodiis posita
1303
- Romanæ Reip. forma, causâ im-
perii parti. 220 finis est idem,
ac Lycurgæ Laced. 639 mix-
ta è pluribus formis, lib. VI. &
1505 cum Laced. comparatur
686
- Romani non casu sed virtute Or-
bis imperium consecuti. 490
Africam vastant 42. Panor-
mum capiunt 55 pervicaces in
inceptis suis 53 54 79 84 ipsi
& Carthag. gallis gall. compa-
rati 83 insidiis raro utuntur 935
cum Lacedæmoniis compa-
rantur 762 cum Car-
thaginensibus 692 minus
rectè ornamenta captarum ur-
bium in suam convehunt. 764
facile mores mutant cum expe-
(*****) dit.

- dit. 656 fidei tenaces sunt. 693
 superstitiose deos colunt. 692
 grati erga deos parta victoria.
 1120 seduli in placanda ira
 deum 365 758 candidati ho-
 nores petunt 805 juventutem
 excitant ad virtutem 689 victi
 maximos animos habent 1236
 aliorum imprudentiam in
 rem suam vertunt. 1306 inju-
 rias privatis factas publice per-
 sequuntur 134 traiciunt primo
 cum exercitu in Siciliam 15 in
 Illyricum 16, 126, 140 cum
 Aldrubale foedus faciunt 142
 pro libertate Græcię omnia passi
 1116 1144 magnitudo rerum
 ab his gestarum 713 studium
 conservandi Acheos 1355 ante
 Transmarina bella omnes absti-
 nentes 1426 in pejus mutan-
 tur post bellum Persei 1457
 Romanorum instituta militaria
 vide lib. VI. & 1521 eorum
 præliandi genus quo excellat
 168 bellum fide antiqua ge-
 runt. 935 naves primo fabricant
 28 quibus navibus Messa-
 nam traiecerint 29 unde quin-
 queremium petierint exem-
 plum. 84 terrestri militia su-
 perant. Carth. 688 insolentes
 vocis victi sumus 328 itatio-
 nem nunquam deserunt 326
 desertores morte puniunt 23
 quatuor legionib. soliti rem ge-
 rere 357 octo postea conscri-
 bunt. ibid. 821 pugnae Rom.
idiana 168 vallum, scuta, pila
 gestant 1049 primo cum ali-
 qua gente bello, sunt clemen-
 tes. 1099 urbe capta mire sa-
 vire soliti 820 hora cana ante
 Prætorium buccina canunt
 946
 Romani Isthmici ludicri partici-
 pes fiunt 140 primam colo-
 niam in Galliam mittunt
 150
 Romanorum naufragium. 53
 78
 S.
 Sabini Ro. focii 156, 1505
 Sacer ager Milefis restitutus
 1172
 Sacerdotes apud veteres Ægyptios
 summos honores consequeban-
 tur 1497
 Sacramenti militaris formula 650
 Sagalassenus ager 1161
 Sagalassenses pacem cum Ro. fa-
 ciunt 1161
 Saguntini 344 eorum ager. exci-
 dium 237 238 ante Hanniba-
 lis tempora in fidem Ro. rece-
 pti 255
 Sais 1433
 Saliorum collegium Romæ. 1131
 Publius Salius solennitatem cele-
 brat 1131
 Salmantica ab Hannibale capta
 234
 Salmonium Cretæ 1500
 Samaria 579
 Sambucæ machinæ militaris de-
 scriptio 717
 Samicum urbs Tryphaliæ 473
 Samnites 149 157 800 bello à
 Ro. laceffiti. 8
 Samnium 336, 757
 Samosata 1507
 Samus 532, 1007, 1473
 Samus Chryfogoni F. 499
 Sapor-

Saporda	579	res in Africa gestæ 942 & deincep . quos solertissimos putaverit 1003 reditus ex Africa & triumphus 1019 Idem legatus fratri venit in Græciam 1121 res ibi & in Asia gestæ. 1123 & deinceps.
Sarapidis fanum	428	
Sardanapalus	1377 1471	
Sardes 585 704 1128 urbs munitiff. 705 quomodo ab Antiocho capta	704	
Sardinia insula. 2 34 111 155 ea cedunt Pœni.	124 231	Scipio Africanus junior legatus mittitur ad Achæos 1356 1387 Filius Æmilii 1426 unde ejus tam matura Romæ gloria & amicitia sicut Polybio 1455 domum Masinissæ mortui ordinat 1472
Sardinium mare.	143	
Sardonius risus	104	P. Scipio Nasica maritus unius filiarum Scipionis 1460
Sardoum pelagus 53 142 208 265		Sciron Messenæ Ephorus 379
Sardoi maris insulæ Pœnorum juris factæ	13	Scironides perræ 1410
Sarissæ veteris & novæ descriptio	1063	Scopas 381 490 Prætor Ætolorum 412 425 in Macedonia impressionem facit 454 Scopas dux Ptolemæi 1074 in caecerem cõjectus, veneno sublatus est 1075 Ætol. legislator 1401
Sarfinates cum Romanis conveniunt adversus Galios	156	Scopium 610
Saso insula	622	Scorda 1248
Sation	621	Scordus mons 1248
Saturni tumulus	813	Scotitas 1031
Satyrus Achæorum legatus Romanam	1293	Scorussa urbs 854 1052
Satyrus Iliensum legatus	1177	Scriba communis Achæorum 181
Scala five Climax	579	Scriptores ex quib. sunt æstimandi 639 mendaces exitum rei non inveniunt deos inducunt 278
Scalarum commensus quomodo investigatur	775	Scutum Gallic. protegere virum non potest 164 equitum antiquum è corio boum 656 Romanorum excellit 164 ejus figura 652
Scerdilaides 130 396 397 490 605 853		Scyllæum 1497
P. Scipio in Hispaniam mitricui 268 vide in Cornelius.		Scythæ 432
P. Scipio Publii F. patrem servat. 804 fit ædilis cum fratre 806 quibus artibus illustris evaserit. 802 Lycurgo non nihil similis. ibid. juvenis venit in Hispaniam cum imperio 807 Carthaginem Novam expugnat. 814 humane tractat Carthaginenses 823 ejus res gestæ varix 841 & deinceps. epistola ad Philippum. 811 Romam ex Hispaniis redit 906 ejusdem		Scytharum facinora patrare proverbium (***) 2 verbum

verbiūm	789	T. Sempronius Ro. legatus ad Phil.	
Scythopolis urbs	576	1179 in Africam missus	268
Seditio de rep. à Lycurgo sublata			270 487
681 tribus de caullis excitatur		Sempronii ambitio	308. 309
adversus patriam	899	Sena urbs	143, 145 150
Segefama	1503	Senæ	14
Selasia 209 462 1031 1410		Senatus Ro. vide librum VI	
Selectorum ex equitib. Extraordinariis in castrametatione fedes	662	Senatus apud Carthagin.	687
Seleucus cum Lyfimacho bellat	1072	Senatus consultum de pace cum Philippo factum	1105
Seleucus 572 liberalis in Rhodios	600	Senes apud Lacedæmonios imperium habent quoad vivunt	681
Seleucus X. naves longas Achæis pollicetur. 1180 quas Achæi non accipiunt	1183	Senones 147 Senonum vivendi modus & habitandi. ibid. eorum bellum adversus Rom. quo tempore gestum	150
Seleuci Seleuco Callinico, geniti, obitus	216	Sentinatium ager	150
Seleucus Demetrii F.	224	Manius Sergius Ro. legatus	1299
Seleucus Callinicus	537	Serippus Laced. legatus	1197
Seleucus junior	438	Servatus in prælio servatorem pro patre colit	673
Seleucus pater Antiochi	438	Cn. Servilius Cos. 55 Cos.	316
Seleucenses variis tormentis ab Hermia affecti	556	343 occisus 370 Cos. Ariminum fortitus provinciam	328
Seleucia 540 à Molone capta	547	L. Servilius legatus à Scipione Carth. missus	960
urbs regia 561 ejus situs	562	Servius Chalcidis præfectus	1228
ab Antiocho capta	564	Sestus 434 440 1036 ejus situs & opportunitates	1022
Selga	582	Sexti Rom. legati in Achaiam adventus & colloquium cum Achæis	1354
Selgenfes in bellis temerarii 580 Pedneliffum obfident 579 à Garfyeride victi fugatique	581 1298	Sibertus Petrati F.	1149
Selinuntius ager	57	Sibyrtus urbs Cretæ	1490
Sella eburnea donum apud Ro. magnæ estimatum	1321	Sicca oppidum	99
Selymbria	1113	Sicilia 2 157 ejus insulæ situs & figura 60 eam omnium primam Ro. adierunt	7
C. Sempronius. Cos.	55	Siculum mare	142
Tib. Sempronius Cos. creatus	460	Sicyon 192 194 385 448	
T. Sempronii pugna cum Hannibale	313	Sicyonius ager	461
		Sida	

Sida	580 1315	Socrates Bxotius	568
Siditæ	580	Soli urbs Ciliciæ	1146
Sidon	576	Solis conversiones imperatori sci- endæ	770
Signa imperatori non negligenda	768	Solon Persei legatus	1235
Signum dandi per faces ratio	859	Sophagafenus Rex amicitiam cum Antiocho renovat	908
Signi male constituti exemplum	772	Sophonisba Afrudbalis filia, Sy- phacis uxor	952
Signum tendebatur in profectio- ne è castris	674	Sofander Attali collastaneus	1469
Signiferi duo in singulis manipu- lis	654	Sofibius	531 567 726 1000 1404
Sila urbs	1505	Soficrates	1480
M. Silanus Scipionis adjutor	808	Sofigenes honores Eumeni ab A- chæis delator; evertit	1245
Silentium in rebus gerendis ap- prime necessarium	768 du- plex est	Sofylus scriptor Polybio non pro- batus	243
Silpia vide Elinga.	ibid.	Sofiphanes Antiochi legatus Ro- mam	1238 1261
Simias	886	Softratus adulator	1488
Simon	1176	Softratus artifex statuarius	454
Singa	1489	Sotera	439
Sinope ubi sita	447	Sotera pars urbis Tarenti	748
Sinopenfes	446 1203	Sparta	178 421 ejus forma & fi- tus
Sinueffani	336		513 514
Sinus Maliacus	797	Spectaculi gladiatorii pretium	xxx talenta
Sipus	800		1462
Smyrna urbs Attalo se adjungit	586	Speculatoria navis	341
omnium Asiæ civitatum	constantissimè Romanis fidem	Spelunca pars mœnium in urbe	Megalopoli
servavit	1142		773
Smyrnæi	1073 honore & agro à	Spendius	98 à seditiosis militibus
Ro. donati	1172		Carth. dux creatur 99 is & re- liqui crucib. affixi
Sobrietas articulus prudentiæ	1070	Sperchius	797
Sociale bellum Græcorû	172 217	Stadium quot equites capit.	922
Societas latronum, quo potissi- mum modo perit	414	Stadium loci nomen	997
Sociorum multitudo in Rom. ex- ercitibus quanta	657 660	Stationem deferere apud Ro. ca- pital.	23
Socordia magnorum malorum	caussa	Stembal Micipsæ adoptivus	1472
	322	Stephanus Athen. & Achæorum	legatus Romam
Socrates aliptes	1232		1325
		L. Stertinius	1111
		(*****)	3
			Stethe

Tabulæ ætatis militaris	157	orum rege intercepta	184 ab
Tacticæ definitio	1514	Antigono obfiffa	194
Tænarum	511	Tegeatæ Antigono fe dedunt	194
Tænia ad Iffrum porrecta, mille circiter ftadia	430 431	Teum ad Pontum	1222
Tagæ	835	Tei per legatos Attalo fe permittunt	586
Taguria	864	Telamon Etruriæ promontorium	160
Tagus	235 809 1501	Telea	907
Talio non exigenda pro impiis facinorib.	499	Telecles 1325 Tegeata Achæorum legatus Romam	1331
Tambrax urbs Hyrcaniæ	838	Megalopolita	1332
Tanais fl. 863 265 ejus ortus	1502	Teledamas	1421
Tanetes	269	Telemnafius 1340 Perfei legatus ad Antiochum	1264
Tantaleum fupplicium Byzantiorum	435	Telephus Rhod. legatus ad Cos. Ro. & Perfeum	1265
Tapyri montes	542	Telmeffus	1160 1161 1172
Tardius venire leuius peccatum quam maturius	770	Telocritus Achæorum legatus ad Attalum nuntians honores Eumeni effe reftitutos	1252
Tarentum 157 315 Lacedæmoniorum colonia 748 ejus portus 800 proditione capitur	736	Telphuffa 472 Antigono fe dedit	195
Tarentini Carthaginienfibus fe permittunt 372 mortuos intra mœnia fepeliunt 742 Romanis naves præbent.	29	Telphuffia	451
Tarraco	317 341 828	Telphuffii	467
Tarracinenfis pop.	246	Temenis porta Tarenti	738
Taurini	294	Temeritas	322
Taurion Peloponnefi ab Antigono præfectus 383 388 401 476 602 722 & Philippo	722	Temnita Attalo fe dedunt	586
Taurion	1384	Temnus	1469
Taurifci	144 161	Tempe	1061
Taurus mons 221 377 437 833		Tempa & templorum ornamenta delere hominis furentis eff	502
Taurus æneus Agrigenti	1400	Templum Delphicum in tuto à Philippo collocatum	787
Taygetus mons	1504	Temporis male obfervati exempla	773
Teanitæ	336	Tempora tria diverfa in omni corpore confideranda	687
Tègea 184 215 405 407 479 à Philopœmone capta 887 à Cleomene Lacedæmoni-		Temporum notitia Imperatori neceffaria	763
		Tenedus	1028 1234
		(*****) 4	Tentor a

Tentoria quomodo statuuntur in castrametatione	658	tionones tumultus & factio duplex	1227	formidine belli Persis se adjunxerunt	299
C. Terentius Varro Cos.	355	Thebes campus	1127	1406	
	361 370	Themison, Antiochi dux	588		
L. Terentius	1071	Themistas Gallos ex Troade ejicit			624
ad Antiochum proficiscitur	1111	Themistocles	586	tempore florentis reip. Atheniensium vixit	679
Terra in tres partes dividitur	265	Theodectes			1480
quibus terminis distinguantur	ibid.	Theodoridas Sicyonius	1269	Achæorum legatus ad Ptolemaeum	1174
Terræ motus Rhodiis damno & emolumento fuit	598	Theodotus Ætolus	425 565	588	
Terror Panicus	607 622	Cœlæ Syriæ præfectus	537		
Tesse legæ exiguæ Tribunorum	668	Theodotus			577
Tesserae non negligendæ	768	Theodotus Hemiolius	539	588	
Tesserae nocturnæ traditio	668	in Cœlen Syriam missus	562		
	669	Theodotus Pheræus	1045		
Testes falsi in castris fuste percuntur	670	Theodotus Rho. legatus Romam			1282
Testudinum aggestitiarum descripio	796	Theodoti facinus virilis audaciæ			589
Teuta uxor Agronis	129 132	Theodotus	1444	1447	
no. legatos insequi jubet	ibid.	Theogiton			1421
ejus foedus cum Romanis	139	Theognetus Abydenus	1027		
Thalamæ castellum	470 481	Theophanes Rhod. legatus ad Achæos			1340
	1410	Theophiliscus	1007	ejus obitus	1015
Thasii liberantur à servitute Philippi	1524	ejus encomium			1016
Thasus	1071 1106 1111 1404	Theophrastus			1396
Theatrus	1237 1255	Theopompus	1490	reprehensus	
Rhodiæ legatus	1177	1019 1375	ejus dictum	931	
moritur	1290	unde scribere inceperit	1379		
Thearces	196	Theris			1260
Thearida Achæorum legatus	1325 1354	Therma à Rom. expugnata	57		
Thebæ Phthiæ	1037 1111	Thermæ			495
obfessæ à Philippo	612 1100	Thermæ Himerenses			34
Philippopolis à Phil. dictæ	611	Thermopylæ			853
Thebani	176 408 678 679	Thermicus conventus	1112		
Græciæ principatum sibi vindicant	176	Ther-			
ii & Lacedæmonii arbitrium contentionis Achæis permittunt	ibid.				
eorum sedi-					

Thermii 497 à Macedonibus di-	Thule	1499
repti 498	Thuria à Messeniis divulsa, concii	1207
Thermum 496 eo nemo hostis	lii Achæo. particeps facta	800
unquam penetravit 498	Thurii pop. Gr. m.	1045 1247
	Thyria	1406 1469
Thermi delubris contumeliæ illa-	Thyestes occisus	407
tæ 783	Thyrenses	1151
L. Thermus Ro. legatus 1333	Thyreum Acarnaniæ oppidum	382 410
'Thersitæ 260	Tiberis	1309 1344
Thesmophorium Cereris & Pro-	Tiberius Cos. in expeditionem	1223
serpinæ ædes 996	contra Istrios & Agrios	1292
Thespenses 1226	Tiberius legatus ad Antiochum	1503
Thessalia 192 447 459 610	Tiberius Gracchus urbes Celtibe-	1460
Thessali Romam veniunt ut Phi-	rorum diruit	402
lippum accusent 1178	Tiberius Gracchus maritus unius	441
Thessali equites 386	filiarum Scipionis	643
Thessalorum leges 471	Tibia à Lacedæmoniis & Cretenti-	481
Thessalis libertas concessa à Rom.	bus ad bella usurpata	451
	Tibites	999
	Tibure exulibus impune degere li-	1504
	cet	1380
Thessalonica 1186	Tichos castellum 481 ab Hercule	913 930
Thespienses 496	extructum	1003 1489
Thetidium locus in Pharsalia	Ticinum	910
	Ticinus fl.	917 932
	Tigris fl.	1378
Thê-prosopon 574	Timæus 421 Tauromenites à Po-	1392
Thoas Ætolus 1136 Ætolos ad-	lybio reprehensus	146
versus Ro. incitat 1155 ab A-	ignarus rerum	910
chæis & Pantaleonte impulsis	Italiæ 146 item Africæ	917
lapidib. petitus 1243	ingenium 917 932	910
Thoas internuncius inter Perseum	ledicentia 1378 mala fides in	1392
& Dinonem 1448	narrando	1392
Thracæ 588 853 odium in By-	Timæus Neptuni fanum & Dianæ	789
zantios 435 à Gal. devicti 436	ædem spoliat	1234
Thracia 428 435 1072	Timagoras navium Rhodiorum	ib.
Thraciæ coloniæ ab Atheniensibus	præfectus	444
& Chalcidensibus deductæ 780	Timagoras alter	5
Thranitæ 1008	Timarchus	444
Thraço de medio sublatus 1086	(*****)	5
Thraçylochus 1421		
Thraçyminus lacus 324		
Thronium 1042		
Throniensis 797		
Thucydides 1379		

Timocrates Pellenenfis	1425	Trebia fl.	305 359
Timolaus	1421	Triarii sunt natu maximi	651 eorum divisio
Timoleon	1398	ibid. à ministrando	654 eorum arma
Timor magnorum malorum		caussa	323
Timothei nomi ab Arcadibus		liberi	665 eorum sedes in castrametatione
quotannis actitati	403	Tribuni militum Rom. ut creentur	648 qui cuique legioni attribuantur
Timotheus Ptolomæi legatus Romam	1238	649 sex in quaque legione	658 manipulosternos singuli fortiuntur
Timotheus Holophernis legatus Romam	1328	665 peracta castrametatione iusiurandum ab omnibus exigunt	664 castrorum curam sustinent
Timoxenus dux	193	666 eorum potestas in delictis	670
Timoxenus Achæus	481 Achæorum præ.	382 618	Tribuni pl. Coss. obnoxii non sunt
Tingi	1344	640 eorum partes exequi quod populo placuerit	645
Tifæum Thessaliæ mons	655	Tribus Athenis de nomine Attali nuncupata	1093
Tifamenus, Orestæ F.	375 primus rex Achæorum	178	Trichonis lacus
Tifippus Ætol. legatus	1284	496 1301	Trichonium
Titus vide Titus Flamininus, & in Quinctius.			496
Titus Ætolis suspectus	1097	Trieres urbs ab Antiocho incensa	574
Titus à Senatu in Peloponn. missus ad res Achæorum & Lacedæm. componendas	1198	penè enecatus præ multitudine gratias agentium	1109 Corinthi concilia agit
1107 ejus colloquium cum Philippo	1034	Tlepolemus	992 Ptol. legatus ad Antiochum
1259 quis & qualis fuerit	1415	Tolistobogi Galli	1162
Tomisa	1507	Torquatus Rom. legatus	1306
T. Torquatus Rom. legatus	1306	Torus collis	26
Tragoediæ & Historiæ finis con		trarius	198
Tragiscus	740	Tragurium Liffiorum urbs	1326
Tralles Eumeni à Ro. datæ	1172	Transalpini arma in Gallos moverent	149

puli secundum Polyb. secundum alios iidem	1503	præfectus	714
Turris Alexandri	1061	Valli Roman. & Græc. descriptio	1050
Tychæus Numida	963	Velites Tribunis non ministrant	665
Tycho scribarum princeps	556	sunt natu minimi & pauperissimi	651
Tyndaris urbs	35	eorum arma & ornatus	652
Typanæa urbs Tryphaliæ	473	Venereq; res magnorum malorum causa	322
Typaneatæ urbem suam Philippo tradunt	475	Veneris templum à Philippo vastatum	1035
Tyrannis quo majora appetit eò pluribus indiget mercenariis	881	Veneris Erycinæ ædes in vertice montis Erycis	79
ejus origo	629	Veneris usus regnum mutat in Tyrannidem	635
Tyrannides quædam regno aliquid simile habentes	628	Veneris ædes	344
Tyrannis quomodo à Regno manat	635	Veneti populus antiquissimus	147
Tyrannus publicæ libertatis propugnatores hostes infestiss. sibi ducit	711	Romanis se jungunt adversus Gallos	154 156
ejus nomen summæ impietatis significationem conjunctam habet	202	Venti mutatio inopinata salutaris	87
proprium	502	Ventus Africanus	812
Tyras fl.	1502	Venusia urbs	335 370
Tyrii	248	Verbanus lacus in Alpib.	1504
Tyrrheni	146	Vergiliæ	287 487
Tyrus	425	Veritas magna diva	937
capita	1419	Veritate ab historia sublata narratio inutilis	189 16
Tyrus à Panætolo occupata	565	Versus a Macedonibus parietibus inscriptus	499
ab eo Antiocho tradita	566	Vestæ ara	604
V.		ejus simulacrum numquam n'ngitur neque compluitur etiam si sit sub divo	1018
Vaccæi	224 234	Vestini	157
Vadimonis lacus	151	Vetus urbs pars Panormi oppidi	55
C. Valerius M. Lævini qui primus cum Ætolis societatem pepigit filius	1152	Vexilla varia variis in locis in castris defigi solita	676
L. Valerius & T. Octacilius Coss. creati	27	Vexillum defigi solitum in castrametatione	658
L. Valerius ad Phœneam à Manio Cos. missus	1115	Imperatorium album, cætera punicea, & ex aliis	
M; Valerius & M; Octacilius Coss. creati	20		
in Siciliam mittuntur	21		
M. Valerius classis Ro. in Græcia			

coloribus	676	fines duo	1004
Via propter Oenuntem ad Spartam ducens	209	Vita antea facta maximum fidei pignus	712
Via lata mundari solita in castrametatione	665	Vitium aliquod singulis reip. formis natura congenitum	638
Via in castrametatione Roman. quinque	661	Vitium familiare iis qui divitiis antecellunt	637
Victimæ exta de more apud Macedonas regi ostenduntur	702	Ulysses idea viri Politici	931
Victor qui modò videbatur sæpe temeritate victus	882	Umbri	145
Victoriam petenti quid attendendum	322	Ulysses Imperatoriæ artis	771
Victoriæ à Senatu extolluntur, aut obscurantur	644	Umbri cum Romanis conveniunt adversus Gallos	156
Victoriæ spem in fociis ponere periculosum	890	Voluntates animi difficile cognoscuntur	257
Videre eadem nemo semper vult	1004	Voluptates regnum mutant in Tyrannidem	634
Vigiliæ nocturnæ quomodo à Ro. administrantur	667	Urbes qua parte sunt munitissimæ capi solitæ	704
P. Villius	1071	Urbes soli inæqualis plures domos non continent iis quarum superficies est plana	778
ad Antiochum proficiscitur	1111	Utica	942
Vincere factis honestis & justitia minor res non est, armis partâ victoria	503	à Carthaginensibus defecit	116
Vinum mulieres apud Rom. non bibunt	1487	à seditiosis militibus obsessâ	100 103
Vir bonus, amicorum & patriæ amans	18	à Carthaginensibus recepta	123
Viri boni qui pro amicis & fociis dicunt vel sentiunt	204	Uticenses	248
Virgines centum Locrenses quotannis ad Ilium mitti solitæ	914	ad Ro. deditioem faciunt	1348
Virtus imperatoria potissima	322	Utilitas unus auditus & visus finis	1004
Virtutes à puero discere oportet	1368	Vulcani tumulus	813
Virtutis magnæ est, ex aliorum peccatis occasionem rei bene gerendæ captare	882	Vulgi animos quæ firmant ejus inconstantia	274 1521
Visus instrumentum res cognoscendi auditu certius	930	Vulneri ingenti leve medicamentum adhibere	1383
		Vulturum indicium	706
		Uxores fidei pignus	712
			X.
		X Anthii	1223 1244
		X Xanthippus	46
		Xenarchus	1198
		Xenis via	879
		Xeno	539 1325
		Pataræus	896
		131 Hermionensium tyrannus	

nus 183	Ægientis	1331	Zama	966
Xencet as		543	Zarax à Lycurgo capta	424
Xenophanes		699	Zariaſpa Baſtrianæ oppidum	865
Xenophantus		440	Zarxas Afer	118120
Xenophon 226 680	Ægientis		Zebes Gortynius	588
1045	Achæorum legatus	1034	Zeno Rhodius	1407
Xerxes legatum mittit ad Sparta-			Zeugma	540
nos aquam & terram petitem			Zeuxis	543563
		793	Zeuxis Lydiæ præfectus Antiochi	
Xerxes res Armofatæ			legatus	1134
Z.			Zeuxis	1406
Z Abdiphilus dux Antiochi			Zeuxippus 1104 duplici iudicio	
		588	à Bœotia condemnatus	1175
Zacynthus		492 614	Zodiaci ſigna ſex ſupra horizon-	
Zagrus mons		542555	tem ſemper attolluntur	771
Zaleuci lex de poſſeſſione rei con-			Zoippus	1087
troverſæ de lite pendente		919		

CORRIGENDA VEL SUPPLENDA.

4, 5	αὐτῶν.
7, 11	καὶ
8, 14	Ρωμαίων
10, 18	ἄλλο ἡγεῖμα
15, 24	πόδας
17, 35	πράξις, ἕτε πλοῖος ἀγωνίας
19, 41	Συροκυβίας
22, 2	αἰε
27, 32	Συρίων
29, 7	ταῦς μακρῶν
30 39	καὶ δέειν
32, 14	ὄπλων. ἔπει 27 καὶ φρονιπας
37, 33	πρωῶν & 39.
57, 6	κατέρχαι
63, 2	ἐπιχειλίως. ἔχα
65, 24	ἄνδρ κς

74, 31	σκαφῶν
75, 15	παραγμάτων
77, 38	Συρίων
80, 10	λεγάμερον 34 Λιλυθαίαις
87, ult.	αὐτῶν
88, 5	ταῦς ἐν
93, 6	ὀδῶ
94, 39	διδάξαι καὶ
106, 12	διχερεσειν
109, 1	εἰδοτοπίαν
130, 22	Φοινίκην
141, 22	ἐπιχέμασ
143, 21	Απηνίνον
152, ult.	dele ὄλο.
156, 41	διχίλιοι
161, 14	πρωσεδάκην
181, 10	τυρανικ-

182, 7 διαίρεσεως	660, 23 χιλιάρων
203, 36 ούτως	41 τούτοις
208, 32 τ̄ χάραν	711, 10 έαυτῶν
214, 23 πανταχ.	729, 29 μηδέν
215, 27 ἀδραγμόμυθ.	731, 15 τ̄ άτραπόν
222, 34 τίω τε τ̄	737, 34 Ταραντί-
223, 17 ποιήσαοξ	762, 7 καβαλελειμύμοι
238, 32 ωσῆγε	768, 27 η̄ μέγιστον dele
255, 11 συμμάχοις	773, 12 νομίσαντες
280, 29 γνώσεως	796, 33 έφεσήκει
299, 12 χρεσαμύμων	797, 28 τ̄ μη
32 Φωπί	990, 32 Αγραφοκλέες
306, 21 ὄρεον	1048, ult. πόσατ
352, 26 ἡ διελ.	1076, 32 μεζαλομο
359, 5 ωσπραιία	1142, 14 κατῆ τ̄
397, 15 ωει ε̄	1157, 23 ΣΤΡΑΤΗΓΩΙ
420, 13 ωσφρημύμοις	1158, 24 (ωσπέλετο
426, 25 λυσιτελή	1169, 23 ΕΞΗΛΕΓΚΑΝ
432, 11 τέναγ	1170, 27 ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΩΝ
έσαι τὸ τηλικῶν	1186, 31 τ̄ Σικυών.
πέλαγ	1197, 11 συγκατασκ.
έπ	1241, 31 χωρεῖταις
433, 12 ως τ̄	1266, 16 Θεαίτητων
443, 17 ΕΡΥΜΑΣΙΝ	1295, 9 συμθεδῆκῆ
452, 27 (ωσσήσαντο	1317, 24 διομολ
456, 31 τ̄ ὃ πόλιν	1321, 32 ωει τ̄ Γ
467, 31 ἀπεπλέθη	1322, 19 ε̄ αἰτίχ
488, 17 τ̄ δι	1386, 24 συμπαρήναι
494, 19 ωει τ̄ πλ.	1479, 32 2 εἰ καί
518, 13 έκατέρου	ult. leg. 1. Suidasin παρέτα-
522, 10 ώς πν	λε. 2 leg. ἡ
582, 11 παρρυσίας	1530, 6 φρατοπέδου
589, 29 σαδίων	1574 40 παφῆις &c.) Η̄ς delenda
606, ult. έπεπορῶθη ὃ	
659, 37 κατόπιν	

LUGD. BATAVORUM,
Typis SEVERINI MATHIÆ,

